

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΕΤΡΟΣ Α. ΤΣΟΛΟΥΛΟΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΝ 19^ο ΚΑΙ 20^ο ΑΙΩΝΑ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ
ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΤΟΜΟΣ Ι

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2010

**ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΝ 19^ο ΚΑΙ 20^ο ΑΙΩΝΑ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ
ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

ΠΕΤΡΟΣ Α. ΤΣΟΛΟΥΛΟΣ

**ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΝ 19^ο ΚΑΙ 20^ο ΑΙΩΝΑ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ
ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2010

Συμβουλευτική Επιτροπή

- 1. Απόστολος Παπαϊωάννου**, Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Επιβλέπων).
- 2. Παπαγεωργίου Γεώργιος**, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Μέλος).
- 3. Πανταζής Σπυρίδων**, Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Μέλος).

Εξεταστική Επιτροπή

- 1. Απόστολος Παπαϊωάννου**, Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Επιβλέπων).
- 2. Παπαγεωργίου Γεώργιος**, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Μέλος).
- 3. Πανταζής Σπυρίδων**, Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Μέλος).
- 4. Τζένη Παγγέ**, Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
- 5. Κούτρας Βασίλειος**, Αναπληρωτής Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
- 6. Σιάνου – Κύργιου Ελένη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήματος Φ.Π.Ψ. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- 7. Ράπτης Δημήτριος**, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

«Η έγκρισις διδακτορικῆς διατριβῆς ὑπὸ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Τμήματος Νηπιαγωγῶν τῆς Σχολῆς Ἐπιστημῶν Ἀγωγῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων δὲν ὑποδηλοῖ ἀποδοχὴν τῶν γνωμῶν τοῦ συγγραφέως».

Η εργασία αφιερώνεται σε όλους τους ευεργέτες των οποίων τα κληροδοτήματα είναι σήμερα ανενεργά και σε όλους τους διαχειριστές οι οποίοι σέβονται την ιερή βούληση των διαθετών.

«Κύριε Ζωσιμᾶ!

αἱ εὐεργεσίαι, τὰς οἷας καθημερινῶς κάμνετε εἰς τοὺς ὁμογενεῖς σας καὶ εἰς τὸ γένος τῶν Ῥώσων, εἶναι καὶ εἰς Ἡμᾶς, καὶ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα γνωσταί· ἐξακολουθεῖτε τὸ θεάρεστον τοῦτο ἔργον καὶ ἔστε πεπεισμένοι, ὅτι παρὰ τὰς εὐχαριστίας Ἡμῶν καὶ αἱ εὐλογίαι τῶν εὐεργετουμένων φθάνουσιν εἰς τον ουρανόν». Ἐπειτα στραφεῖσα πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μας εἶπε, «Τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃ Γραικοί, πρέπει μεγάλως νὰ σέβησθε, καὶ νὰ τὸν θεωρῆτε ὡς καύχημα τοῦ γένους σας».

Προσφώνηση τῆς Αυτοκρατόρισσας Ρωσίας
Μαρίας πρὸς τον Ζώη Ζωσιμᾶ.

[Από: Ἀναστάσιος Ν. Γούδας, *Βίοι Παράλληλοι τῶν ἐπὶ τῆς Ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος διαπρεψάντων ἀνδρῶν*. Τόμος Γ: *Πλοῦτος ἢ ἐμπόριον*, ἐν Ἀθήναις 1870, σσ. 23-24.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Ε.Τ.Ε. : Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
- Α.Κ.Ι. : Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων
- Δρχ. : Δραχμή/μές
- Ε.Η.Μ. : Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών
- Δ.Σ. : Διοικητικό Συμβούλιο
- Τ.Μ. : Τετραγωνικά Μέτρα
- Ε.Τ.Β.Α. : Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
- Φ.Ε.Κ. : Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης
- Ν.Π.Δ.Δ. : Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
- Ν.Π.Ι.Δ. : Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
- Ε.Κ.Α.Β. : Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
- Ρ. : Ρούβλια
- Ε.Κ.Τ.Ε. : Εθνική Κτηματική Τράπεζα Ελλάδος
- Χ.Α.Α. : Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
- Α.Ε.Ι. : Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- Τ.Ε.Ι. : Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- Ο.Σ.Κ. : Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων
- Δ. Δ. : Δημοτικό Διαμέρισμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	34
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	46
1. Οι Σχολές των Ιωαννίνων και η παιδεία κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.....	46
1.1 . Η Σχολή Στρατηγοπούλου ή Ντίλιου.....	49
1.2. Η Σχολή των Φιλανθρωπινών ή Σπανού.....	50
1.3. Η Επιφάνειος Σχολή	51
1.4. Η Γκιούμειος Σχολή.....	52
1.5. Η Μπαλαναία Σχολή.....	53
1.6. Η Μαρούτσειος Σχολή.....	54
1.7. Η Καπλάνειος Σχολή.....	56
1.8. Η Ζωσιμαία Σχολή.....	57
1.9. Λοιπές Σχολές.....	59
2. Η περίοδος του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.....	61
3. Οι Ελληνικές παροικίες και οι Γιαννιώτες έμποροι του εξωτερικού.....	65
3.1. Η παροικία της Βενετίας.....	67
3.2. Η παροικία του Λιβόρνου.....	69
3.3. Οι παροικίες της Ρωσίας.....	70
3.4. Οι παροικίες της Μολδοβλαχίας.....	73
3.5. Η παροικία της Αλεξάνδρειας.....	74
4. Το κοινωνικό φαινόμενο της ευεργεσίας.....	75
4.1. Λόγοι που οδήγησαν στην εκδήλωση της ευεργεσίας.....	82

4.2. Η ανησυχία των ευεργετών για την τύχη των κληροδοτημάτων τους.....	87
5. Νομικό καθεστώς και κληροδοτήματα.....	88
5.1. Περίοδος Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.....	88
5.2. Από την απελευθέρωση μέχρι σήμερα.....	90
5.2.1. Σύνταγμα των Ελλήνων – Άρθρο 109.....	90
5.2.2. Νόμοι.....	91
5.2.3. Διατάγματα.....	92
5.2.4. Υπουργικές Αποφάσεις.....	94
6. Έλεγχος και Εποπτεία Κληροδ/μάτων, Κληροδοσιών και Ιδρυμάτων...	94

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΤΑ ΑΓΑΘΟΕΡΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΖΩΣΙΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Το νομικό καθεστώς, η διοίκηση και οι σκοποί των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

1.1. Ιστορικά στοιχεία.....	98
1.2. Νομικό Καθεστώς–Διοίκηση.....	99
1.3. Εκλογή Εφοροεπιτροπείας.....	100
1.4. Δικαιοδοσίες Εφοροεπιτροπείας.....	103

1.5. Σκοποί.....	104
1.5.1. Κοινωνικοί.....	104
1.5.2. Εκπαιδευτικοί.....	105
1.6. Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.....	105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Οι μετοχές των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

2.1. Μετοχές.....	109
2.1.1. Μετοχές Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος.....	109
2.1.2. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος.....	113
2.1.3. Εξέλιξη μετοχών Τράπεζας Ελλάδος.....	116
2.1.4. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος - Λογαριασμός Αυτασφάλειας....	117

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Τα σχολικά συγκροτήματα των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

3.1. Σχολικά Συγκροτήματα.....	119
3.1.1. Ζωσιμαία Σχολή.....	120
3.1.2. Καπλάνειος Σχολή.....	121
3.1.3. Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία.....	122
3.1.4. Βαλάνειος (Νέα).....	125

3.1.5. Β' Ελισαβέτειο (Παλαιά Βαλάνειος).....	126
3.1.6. Παυλίδειος Σχολή.....	127
3.1.7. Σχολείο οδού Δημουλίτσα Πατατούκου.....	129
3.1.8. Βρεφονηπιακός Σταθμός Πολυξένης Μολυβάδα.....	129

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Τα λοιπά ακίνητα των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

4.1 Λοιπά Ακίνητα.....	131
4.1.1. Οικία Χουσεΐν Μπέη ή "Σπίτι του Δεσπότη".....	131
4.1.2. Πολυκατοικία οδών Μιχαηλίδη & Μανάρη.....	132
4.1.3. Καταστήματα Καπλανείου Σχολής.....	132
4.1.4. Πολυκατοικία οδού Ναπολέον Ζέρβα & Σουλίου.....	132
4.1.5. Καταστήματα οδού Κοραή & Ζωσιμάδων.....	133
4.1.6. Ακίνητο οδού Δωδώνης αριθ. 40.....	133
4.1.7. Κτίριο Γηροκομείου Ζωσιμάδων.....	134
4.1.8. Εθνικό Στάδιο Ιωαννίνων.....	135

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Οι Κληροδοσίες των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

5.1. Κληροδοσίες.....	137
5.1.1. Κληροδοσία Παύλου Παππαφίλου.....	137
5.1.2. Κληροδοσία Δημητρίου Σαλαμάγκα.....	138
5.1.3. Κληροδοσία Γεωργίου Τσερεπάκα.....	140
5.1.4. Κληροδοσία Κ. Μετσοβίτου – Δ. Παναγιωτίδου.....	141
5.1.5. Κληροδοσία Μαρίας Μάνου.....	142
5.1.6. Κληροδοσία Ευγενίου Πλακίδα.....	144
5.1.7. Κληροδοσία Δημητρίου Βαταβάλη.....	145
5.1.8. Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλμακλή	147
5.1.9. Κληροδοσία Νικολάου Οικονόμου.....	148
5.1.10. Κληροδοσία Αθανασίου Γατσούλη.....	148
5.1.11. Κληροδοσία Αθανασίου Τζιάλλα.....	149
5.1.12. Κληροδοσία Στεργίου Σακελλαρίδη.....	149
5.1.13. Κληροδοσία Παναγιώτη Κασιούμη.....	150
5.1.14. Κληροδοσία Παντελεήμονος Κοττόκου.....	151
5.1.15. Κληροδοσία Ευαγγέλου Αγγελίδη.....	151
5.1.16. Κληροδοσία Δημητρίου Νικολοπούλου.....	152
5.1.17. Κληροδοσία Σεραφείμ Σεραφείμογλου.....	153
5.1.18. Κληροδοσία Ζωής Μπόγκα.....	153
5.1.19. Κληροδοσία Ανδρέα Χρυσοβιτισινού.....	153
5.1.20. Κληροδοσία Ναταλίας Κοζύρη.....	154
5.1.21. Κληροδοσία Γεωργίου Καλαμπόκα.....	154
5.1.22. Κληροδοσία Ευαγγελής Ζαΐμη.....	155

5.1.23. Κληροδοσία Ευδοξίας Παυλίδου.....	155
5.1.24. Κληροδοσία Στυλιανού Τσιγγούλη.....	156
5.1.25. Κληροδοσία Νικολάου Σκούπρα.....	156
5.1.26. Κληροδοσία Περσεφόνης Κοτρότσου.....	157
5.1.27. Κληροδοσία Αικατερίνης Λαζαρίδη.....	157
5.1.28. Κληροδοσία Αλεξάνδρας Αλεξοπούλου.....	157
5.1.29. Κληροδοσία Θωμά Γιώτη.....	158
5.1.30. Κληροδοσία Ιωάννη Τζόγια.....	159

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Οι Δωρεές των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

6.1. Δωρεές.....	160
6.1.1. Δωρεά Νικολάου Μπέλλου.....	160
6.1.2. Δωρεά Δημητρίου Ευθυμίου (Μητροπολίτη Ιωαννίνων).....	160
6.1.3. Δωρεά Μαρίας Σκόρδου.....	161
6.1.4. Δωρεά Αφών Βλαστού και Όλγας Μπαντά.....	161
6.1.5. Δωρεά Αθηνάς Τριμέρη.....	162
6.1.6. Δωρεά Ευαγγέλου Ντούσκου	162
6.1.7. Δωρεά Σπυρίδωνος Τζώρτζη.....	163
6.1.8. Δωρεά Ευαγγελίας Καμπούρη.....	163
6.1.9. Δωρεά Ελένης και Κωνσταντίνου Παπαζήση.....	163
6.1.10. Δωρεά Αθηνάς Πασχαλοπούλου.....	164
6.1.11. Δωρεά Αναστασίας Θεοπίστου.....	164
6.1.12. Δωρεά Αθανασίου Σπάθα.....	164
6.1.13. Δωρεά Γεωργίου Δημητριάδη	165

6.1.14. Δωρεά Βασιλικής Βοραζάνη, Ευτέρπης Αρζιμάνογλου και Θάλειας Παλαιοδημοπούλου.....	165
6.1.15. Δωρεά Διόχνως Τσάτη.....	166
6.1.16. Δωρεά Θωμά Βελλή.....	166
6.1.17. Δωρεά Σοφίας Κουκουμπή.....	166
6.1.18. Δωρεά Ευθαλίας Σουρβίνου.....	167
6.1.19. Δωρεά Απόστολου Σέρρα.....	167

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Το Κληροδότημα του Νικολάου Ζωσιμά

7.1. Η Αδελφότητα των Ζωσιμάδων.....	168
7.2. Επιστολές.....	176
7.2.1. Επιστολή των επιτρόπων της Σχολής προς τον Ν. Ζωσιμά..	177
7.2.2. Επιστολή του Ν. Ζωσιμά προς τους Δ. Δρόσο και Κ. Αθανασίου.....	179
7.2.3. Επιστολή των επιτρόπων των εκκλησιών και του νοσοκομείου προς τον Ν. Ζωσιμά.....	181
7.2.4. Επιστολή της πόλης των Ιωαννίνων προς τον Νικόλαο Ζωσιμά.....	185
7.2.5. Επιστολή του Ν. Ζωσιμά προς την Κοινότητα Ιωαννίνων...	187
7.3. Διοίκηση – Διαχείριση.....	189
7.4. Περιουσιακά στοιχεία.....	190
7.5. Σκοποί.....	194
7.6. Κατανομή των Γραμματίων.....	194
7.7. Μετοχές.....	196

7.7.1. Η απόκτηση και κατανομή των πρώτων 500 μετοχών Ε.Τ.Ε..	196
7.7.2. Η απόκτηση και κατανομή των 94 μετοχών Ε.Τ.Ε.....	197
7.7.3. Το Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης και τα Αιώνια Γραμμάτι.....	198
7.7.4. Η εξέλιξη των μετοχών της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος.....	202
7.7.5. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδας και η εξέλιξη αυτών.....	207

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Οικονομικά στοιχεία διαφόρων ετών των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

8.1. Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 1918.....	209
8.2. Απολογισμός Οικονομικού Έτους 1920.....	220
8.3. Οικονομικά προβλήματα.....	222
8.4. Απολογισμός Οικονομικού Έτους 2007.....	223

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1801 ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ (1913)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από τα τέλη του 18^{ου} έως το 1845 (έτος σύστασης του Κληροδοτήματος Γεωργίου Χατζηκώστα)

1.1. Κληροδοτήμα Ιωάννη και Αναστασίου Αργύρη Βρεττού.....	227
1.2. Κληροδοτήμα Ιωάννη Κοτοπούλη.....	229
1.3. Κληροδοτήμα Φιλίππου Κοτοπούλη.....	231
1.4. Κληροδοτήμα Ζώη Καπλάνη.....	232
1.4.1. Ο Ζώης Καπλάνης.....	232
1.4.2. Ίδρυση - Σύσταση.....	234
1.4.3. Διοίκηση – Διαχείριση.....	235
1.4.4. Περιουσιακά στοιχεία και Σκοποί.....	235
1.5. Κληροδοτήμα Παναγιώτη Ζιούκα.....	239
1.6. Κληροδοτήμα Γεωργίου Γοργόλη και Υιού (Αναστάσιος).....	241
1.7. Κληροδοτήμα Δημητρίου Λέοντος Μελά.....	244
1.8. Κληροδοτήμα Ιωάννη Χριστοδούλου.....	245
1.9. Κληροδοτήμα Παναγιώτη, Αναστασίου και Λέοντος Μελά.....	247

1.10. Κληροδότημα Νικολάου Μαρούλη.....	249
1.11. Κληροδότημα Μάνθου Κονιτσιώτου.....	250
1.12. Κληροδότημα Τριανταφύλλου Ιωάννη Δομπόλη.....	252
1.13. Κληροδότημα Μπαλάνου Τροφίμοβ Μάτσου.....	254
1.14. Κληροδότημα Αναστασίου Τροφίμοβ Μάτσου.....	256
1.15. Κληροδότημα Αδελφών Ζωσιμά.....	258
1.16. Κληροδότημα Ιωάννη Μπουμπούκη.....	261
1.17. Κληροδότημα Γεωργίου και Μάνθου Ριζάρη.....	262
1.18. Κληροδότημα Ιωάννη Μετάξους.....	267
1.19. Κληροδότημα Γεωργίου και Σίμωνα Σίνα.....	269

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το Κληροδότηματα Γεωργίου Κ. Χατζηκώστα

2.1. Ο Γεώργιος Κ. Χατζηκώστας.....	278
2.2. Το Κληροδότημα Γεωργίου Κ. Χατζηκώστα.....	280
2.3. Η Ίδρυση του Νοσοκομείου Γ. Κ. Χατζηκώστα στα Ιωάννινα.....	283
2.4. Κληροδοσίες του Νοσοκομείου Γ.Κ. Χατζηκώστα.....	286
2.4.1. Κληροδοσία Καλλιόπης Μετσοβίτου.....	286
2.4.2. Κληροδοσία Καλλιόπης Θωμαΐδου.....	286
2.4.3. Κληροδοσία Στέφανου Χατζή.....	287
2.4.4. Κληροδοσία Κωνσταντίνου Κουτσουρίδη.....	287
2.4.5. Κληροδοσία Βασιλικής Σίμου.....	288
2.4.6. Κληροδοσία Αντωνίας Κωστούλα ή Γκαραμάνα.....	288
2.4.7. Κληροδοσία Γεωργίου Μεταξού.....	289
2.4.8. Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλαμακλή.....	289

2.4.9. Κληροδοσία Βαρβάρας Βαρουξή.....	290
2.4.10. Κληροδοσία Περικλή Σάρρα.....	290
2.4.11. Κληροδοσία Ιουλίας Αράπη.....	291
2.4.12. Κληροδοσία Αλέξανδρου Γραβάνη.....	291
2.4.13. Κληροδοσία Αγησίλαου Κατσέλη.....	292
2.4.14. Κληροδοσία Ιωάννη Καρρά.....	292
2.4.15. Κληροδοσία Σοφίας Παπαδοπούλου.....	293
2.4.16. Κληροδοσία Αθηνάς Σπυροπούλου.....	293
2.4.17. Κληροδοσία Περικλή Μολυβάδα.....	294
2.4.18. Κληροδοσία Πολυξένης Ουρανίας Μολυβάδα.....	294
2.4.19. Κληροδοσία George Andrew ή Σπυρίδωνος Ζωγράφου.....	294

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα από το 1846 έως το 1868 (έτος σύστασης του Κληροδοτήματος Γεωργίου Σταύρου)

3.1. Κληροδοτήμα Παύλου Δημητρίου Πασχάλη.....	296
3.2. Κληροδοτήμα Χριστοδούλου Ευθυμίου.....	301
3.3. Κληροδοτήμα Ιωάννη Δομπόλη.....	308
3.4. Κληροδοτήμα Νικολάου Στουρνάρη.....	313
3.5. Κληροδοτήμα Τριανταφύλλου Τσιουμάγκα.....	316
3.6. Κληροδοτήμα Αγάπιου Ιερομονάχου.....	318
3.7. Κληροδοτήμα Χατζή Παύλου Δερέκα.....	320
3.8. Κληροδοτήμα Ευαγγέλη Ζάππα.....	321
3.9. Κληροδοτήμα Πενταπόλεως Χρύσανθου.....	326
3.10. Κληροδοτήμα Βασιλείου Πορφύρη και Ιωάννη Οικονόμου.....	328

4.6.6. Μετοχές.....	367
4.6.6.1. Μετοχές Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος (Ε.Τ.Ε.).....	367
4.6.6.2. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος.....	372
4.7. Κληροδοσίες.....	373
4.7.1. Κληροδοσία Μάρκου Ρενιέρη.....	373
4.7.2. Κληροδοσία Αγγελικής Κοντοτόλη.....	374
4.7.3. Κληροδοσία Αθηνάς Χαρισιάδη.....	376
4.7.4. Κληροδοσία Αναστασίου ή Σιούλα Βενέτη.....	377
4.7.5. Κληροδοσία Στέφανου ή Στέφου Χαρίση.....	378
4.7.6. Κληροδοσία Σεβαστής Γεροκωστοπούλου.....	378
4.7.7. Κληροδοσία Ειρήνης Κόννη.....	379
4.7.8. Κληροδοσία Απόστολου Ι. Γκωλέτση.....	379
4.7.9. Κληροδοσία Γεωργίου και Φιλίππου Β. Περάτη.....	380
4.7.10. Κληροδοσία Μαρίνας Κατσάνου.....	381
4.7.11. Κληροδοσία Μιχαήλ Παλάσχα.....	381
4.7.12. Κληροδοσία Πηνελόπης Τρικκαλινού.....	382
4.7.13. Κληροδοσία Ανδρέα Τζαβέλλα.....	382
4.8. Οικονομικά στοιχεία.....	383
4.9. Εξανεμισθεισες κληροδοσίες.....	384

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν μετά την σύσταση του Κληροδοτήματος Γεωργίου Σταύρου και μέχρι το 1900

5.1. Κληροδοτήμα Αικατερίνης Τζέτζου.....	385
5.2. Κληροδοτήμα Αναστασίου Τσουφλή.....	388
5.3. Κληροδοτήμα Ιωάννη Λούλη.....	391
5.4. Κληροδοτήμα Ιωάννη Σακαμπίνη.....	396
5.5. Κληροδοτήμα Νικολάου Χατζοπούλου.....	396
5.6. Κληροδοτήμα Αναστασίου Δ. Φιλίτη.....	399
5.7. Κληροδοτήμα Παναγιώτη Λαζαρά.....	402
5.8. Κληροδοτήμα Γ. Τούλη και Μητρός Αυτού Αφέντως.....	404
5.9. Κληροδοτήμα Χρήστου Γεωργοπούλου – Τσήτου.....	407
5.10. Κληροδοτήμα Ζώη Α. Μαρούλη.....	409
5.11. Κληροδοτήμα Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου.....	411
5.12. Κληροδοτήμα Βασιλείου Μελά – Νηπιακό Επιμελητήριο Μελά.....	414
5.13. Κληροδοτήμα Αγγελικής Παπάζογλου.....	419
5.14. Κληροδοτήμα Λαμπριάδειος Οικοκυρική Σχολή Άνω Πεδινών.....	424
5.14.1. Κληροδοσία Νικολάου Γεωργιάδη.....	428
5.15. Κληροδοτήμα Ευθυμίου Θωμαΐδη.....	428
5.16. Κληροδοτήμα Διώχνως Χα Νικολάου Ντάσκα.....	430
5.17. Κληροδοτήμα Αλεξίου Γερομίχα.....	432
5.18. Κληροδοτήμα Αλεξίου Μετσοβίτη.....	434
5.19. Κληροδοτήμα Παναγιώτη Αθανασίου Γιαννοπλάτη.....	435
5.20. Κληροδοτήμα Κωνσταντίνου Ζάππα.....	437
5.21. Ίδρυμα Κυριάκου Μανίκα.....	447

5.22. Κληροδότημα Νικολάου Μαντελοπούλου.....	450
5.23. Κληροδότημα Δημητρίου Ζιτσαίου.....	452
5.24. Κληροδότημα Γεωργίου Αβέρωφ.....	454
5.25. Κληροδότημα Βασιλείου Εξάρχου.....	459
5.26. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Οικονόμου.....	462

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1901 έως το 1913

6.1. Κληροδότημα Ρωξάνδρας Δ. Βάγια.....	464
6.2. Κληροδότημα Παρασκευής Ρίζου – Τόλη.....	466
6.3. Κληροδότημα Παναγιώτη Παπαχρήστου.....	468
6.4. Κληροδότημα Αναστασίου Ιλαρίδη.....	475
6.5. Κληροδότημα Άνθιμου Βανάκα.....	476
6.6. Κληροδότημα Αλκιβιάδη Καστρινού.....	477
6.7. Κληροδότημα Μαρίνου Παπανικολάου.....	479
6.8. Κληροδότημα Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου.....	482
6.9. Κληροδότημα Καλλιόπης χα Νικολάου Μισινέζου.....	487
6.10. Κληροδότημα Σπύρου Μπαλατατζή.....	488
6.11. Κληροδότημα Θεοδώρας Αλεξ. Πολίτη.....	492
6.12. Κληροδότημα Θεόδωρου Ιωάννη Στράτη.....	493
6.13. Κληροδότημα Χρήστου Αθανασιάδη.....	495
6.14. Κληροδότημα Λουκά Κόντη.....	498
6.15. Κληροδότημα Σπυρίδωνα Πεκλαρίδη ή Πεκλάρη.....	500

6.16. Κληροδότημα Εφοροεπιτροπείας Εθνικού Κληροδοτήματος Καπεσόβου (Χριστιανική Κοινότητα Καπεσόβου).....	502
---	-----

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ (1913) ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2000

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1913 έως το 1922

1.1. Κληροδότημα Ιωάννη Ρίζου.....	506
1.2. Κληροδότημα Αποστόλου Σολωμού.....	508
1.3. Κληροδότημα Νικολάου Γύρα.....	512
1.4. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Μπαϊκούση.....	514
1.5. Κληροδότημα Παναγιώτη Καρέτσου.....	516
1.6. Κληροδότημα Ιερέως Κωνσταντίνου Ζιαμπή.....	517
1.7. Κληροδότημα Νικολάου Δημήτρη.....	519

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1923 έως το 1939

2.1. Κληροδοτήμα Κωνσταντίνου Σκουμπουρδή.....	523
2.2. Κληροδοτήμα Ευδοκίας Χα Στεργίου Τζοαννοπούλου.....	524
2.3. Κληροδοτήμα Βασιλείου Παπαγιάννη.....	526
2.4. Κληροδοτήμα Ιωάννη Λύτρα.....	528
2.5. Κληροδοτήμα Δημητρίου Παπαδήμα	529
2.6. Κληροδοτήμα Παναγιώτη Χ. Χριστοδούλου ή Στόλη.....	531
2.7. Κληροδοτήμα Ελένης Ζωγράφου.....	533
2.8. Κληροδοτήμα Ιωάννη Λίτσιου.....	537
2.9. Κληροδοτήμα Ευάγγελου Κονδύλη.....	539
2.10. Κληροδοτήμα Ευσταθίου Πασχάλη.....	541
511. Κληροδοτήμα Βικτωρίας Αποστολίδου.....	543
2.12. Κληροδοτήμα Ζήκου Ρώση.....	545
2.13. Κληροδοτήμα Φιλίππου Γιώτη.....	548
2.14. Κληροδοτήμα Σωτηρίου Πράσσου.....	549
2.15. Κληροδοτήμα Γεωργίου Β. Βελλιαρούτη.....	552
2.16. Ίδρυμα Εζβόν Ιεσουά Βε Ραχέλ.....	554
2.17. Κληροδοτήμα Χαραλάμπους Λώλη.....	557
2.18. Κληροδοτήμα Χαρίκλειας Χα Αθαν. Βροσκολίτου ή Ξακουστού.....	559
2.19. Κληροδοτήμα Μαρίας Ράδου.....	561
2.20. Κληροδοτήμα Κωνσταντίνου Βαρνάβα.....	563
2.21. Κληροδοτήμα Πατριάρχου Ν. Ευαγγελίδη.....	565
2.22. Κληροδοτήμα Νικολάου Μ. Πίχτου.....	567
2.23. Κληροδοτήμα Αικατερίνης Γοργόλη.....	570

2.24. Κληροδότημα Βασιλείου Πυρσινέλλα.....	573
2.25. Κληροδότημα Αναστασίου Φιλίππου Χατζή.....	577
2.26. Κληροδότημα Αγγελικής Παναγιώτου – Βράγκου.....	580

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1940 έως το 1950

3.1. Κληροδότημα Γεωργίου Μουλαϊμίδη.....	582
3.2. Κληροδότημα Βασιλείου Κουρεμένου.....	585
3.3. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Αναγνώστου.....	588
3.4. Ίδρυμα Συσσιτίου Κωστή Περικλή Κόντη.....	590
3.5. Ίδρυμα Κωνσταντίνου Χαντζαρόπουλου.....	592
3.6. Κληροδότημα Αγλαΐας Χα Χριστοφόρου Μπούσια.....	594
3.7. Κληροδότημα Αικατερίνης Χα Φιλίππου Σιαγκούνη.....	596
3.8. Ίδρυμα Βαρώνου Μιχαήλ Τοσίτσα.....	598
3.9. Κληροδότημα Ιουλίας Χα Δημητρίου Αράπη.....	604
3.10. Κληροδότημα Φωκίωνος Στεφ. Ράδου.....	605
3.11. Κληροδότημα Σπυριδωνος Δούβλη.....	607

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1951 έως το 1967

4.1. Κληροδοτήμα Γεωργίου Μάργαρη.....	610
4.2. Κληροδοτήμα Ηρακλή Γεωργίου Παπαχριστίδη.....	612
4.3. Κληροδοτήμα Γεωργίου Παναγιώτη Ιωάννου.....	614
4.4. Κληροδοτήμα Ευδοκίας Παπαλεξίου – Τσέρτου.....	617
4.5. Κληροδοτήμα Μητροπολίτη Ιωαννίνων Δημητρίου.....	618
4.6. Κληροδοτήμα Μαρίας Σουλιώτη.....	620
4.7. Κληροδοτήμα Δημοσθένη Γεωργίου Τσίρκα.....	621
4.8. Κληροδοτήμα Ευθυμίου Δ. Στέκα.....	622
4.9. Κληροδοτήμα Δημητρίου Ιωάννη Σαμαροπούλου.....	622
4.10. Κληροδοτήμα Νικολάου Μαλάμη.....	623
4.11. Κληροδοτήμα Ιωάννη Θεοδωρικά.....	624
4.12. Κληροδοτήμα Ιωάννη Δ. Σαντά.....	624
4.13. Κληροδοτήμα Αλέξανδρου Δημητρίου Μούτσου.....	626
4.14. Κληροδοτήμα Γεωργίου Βηλαρά.....	628
4.15. Κληροδοτήμα Ευγενίας Σούλη.....	630
4.16. Κληροδοτήμα Τιτίκας και Αρετής Ασβεστά.....	632
4.17. Κληροδοτήμα Ευάγγελου Αντωνιάδη.....	634
4.18. Κληροδοτήμα Παρασκευής Μελάνη.....	637
4.19. Κληροδοτήμα Γεωργίου Δ. Κατσέλη.....	639
4.20. Ίδρυμα Γεωργίου Ίκκου ή Ίκκειο Ίδρυμα.....	642
4.21. Ίδρυμα Σπυρίδωνος Κόντου.....	643
4.22. Κληροδοτήμα Σπυρίδωνος Ε. Μπίλιου.....	646
4.23. Κληροδοτήμα Χαράλαμπου Θώμου.....	648

4.24. Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη.....	650
4.25. Κληροδότημα Δημητρίου Σίκλα.....	655
4.26. Ίδρυμα Δημητρίου Χρ. Γούρη.....	657
4.27. Ίδρυμα Φαρμακείου Κωνσταντίνου Γούναρη.....	660
4.28. Ίδρυμα Παπατζέρμπειον.....	662
4.29. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Ιωαννίδη.....	663
4.30. Κληροδότημα Νικολάου Κ. Γιάννη.....	667
4.31. Κληροδότημα Βλαδίμηρου Δ. Λαζαρίδη.....	669
4.32. Κληροδότημα Ευθαλίας Σούρλα.....	671
4.33. Τάγκειο Ίδρυμα.....	673
4.34. Κληροδότημα Ιωάννη Γκουγκάκη.....	675
4.35. Κληροδότημα Πάνου Παναγιώτου Τσιλίκη.....	677
4.36. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Λιάπη.....	679

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κληροδοτήματα και Ίδρύματα που συστάθηκαν από το 1968 έως το 1974

5.1. Κληροδότημα Ευαγγελίας Καραπάνου.....	682
5.2. Κληροδότημα Στεργίου Γούλα.....	683
5.3. Παπαπέτρειον Ίδρυμα Πολυλόφου Ιωαννίνων.....	684
5.4. Κληροδότημα Ιφιγένειας Χα Περικλή Σάρρα.....	686
5.5. Κληροδότημα Βαρβάρας Τσίλη.....	689
5.6. Κληροδότημα Εμμανουήλ Ζωΐτση.....	691
5.7. Κληροδότημα Δημητρίου Κοτρώτσιου.....	693
5.8. Κληροδότημα Δ. Φούσκα.....	694

5.9. Ίδρυμα Θεοδώρου Ι. Βλέτσα.....	695
5.10. Κληροδότημα Δημητρίου Κοράκη.....	697
5.11. Ίδρυμα Γρηγορίου Αντωνίου.....	698
5.12. Κληροδότημα Γεωργίου Β. Μιχαηλίδη.....	701
5.13. Κληροδότημα Χρήστου Γ. Τσαούση.....	704
5.14. Κληροδότημα Βιολέττας Βίμπλη.....	705
5.15. Ίδρυμα Στέφανου Βασιλάκου.....	709
5.16. Κληροδότημα Γεωργίου Κ. Τριανταφύλλου.....	711
5.17. Βίμπλειο Ίδρυμα.....	712
5.18. Κληροδότημα Ιωάννη Ίσκου.....	714
5.19. Κληροδότημα Πέτρου Κόκκορου.....	716
5.20. Κληροδότημα Σπυρίδωνος Τζώρτζη.....	718

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Κληροδοτήματα και Ίδρύματα που συστάθηκαν από το 1975 έως το 2000

6.1. Κληροδότημα Σοφίας Χα Παναγιώτη Σβολάκη.....	723
6.2. Κληροδότημα Στεφάνου Βακάλη.....	725
6.3. Ίδρυμα Κων/νου και Αλεξάνδρας Ζήκου.....	728
6.4. Ίδρυμα Μελετών Ιονίου και Αδριατικού Χώρου.....	731
6.5. Κληροδότημα Αθηνάς Χα Αναστασίου Χατζή.....	735
6.6. Ίδρυμα Στρατηγού Κων/νου & Μαργαρίτας Δόβα.....	737
6.7. Κληροδότημα Χρήστου Γ. Πούχα.....	738
6.8. Κληροδότημα Ανθούλας Χα Ιωάννη Μαυριά.....	740
6.9. Κληροδότημα Αριστείδη Μπαλτατζή.....	742

6.10. Καμπέρειο Πνευματικό Ίδρυμα.....	743
6.11. Ίδρυμα Γεωργίου & Καλλιόπης Μανοπούλου.....	746
6.12. Κληροδότημα Σπυρίδωνος Θεοφ. Τσατσόπουλου.....	749
6.13. Κληροδότημα Χριστόδουλου Καλλίδη.....	750
6.14. Κληροδότημα Αικατερίνης Οικονόμου.....	751
6.15. Κληροδότημα Αλεξάνδρου Λιάπη.....	752
6.16. Ίδρυμα Κλέαρχου Παπαδιαμάντη.....	754
6.17. Κληροδότημα Ισμήνης Τζαβέλλα.....	758
6.18. Κληροδότημα Ερρικέτης Ιωαννίδου.....	760
6.19. Κληροδότημα Έλλης Πασχίδη.....	762
6.20. Κληροδότημα Ιωάννη Δημητρίου Τσανάκα.....	766
6.21. Κληροδότημα Χρήστου Κατσάρη.....	769
6.22. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Γκωλέτση.....	772
6.23. Ίδρυμα Σπυρίδωνος & Αντιγόνης Τσίκα.....	775
6.24. Ίδρυμα Ιωάννη Σαραλή.....	777
6.25. Ίδρυμα Γεωργίου Ι. Βαλέκα.....	780
6.26. Κοινωφελές ίδρυμα Οικογένειας Αριστοτέλη & Τζένης Πουλή.....	783
6.27. Ίδρυμα Ευάγγελου Αβέρωφ – Τοσίτσα.....	785
6.28. Κληροδότημα Γεωργίου Παπαπαύλου.....	787
6.29. Κληροδότημα Γεωργίου Δούκα.....	789
6.30. Κληροδότημα Δημητρίου Κωσταδήμα.....	791
6.31. Κληροδότημα Σπυρίδωνος Αθ. Φιλίππου.....	792
6.32. Κληροδότημα Βασιλείου Χρήστου.....	795
6.33. Κληροδότημα Ιερέα Γεωργίου Σπύρου.....	800
6.34. Κληροδότημα Ανδρέα Δερδεμέζη.....	802
6.35. Ίδρυμα Εγνατία Ηπείρου.....	804
6.36. Κληροδότημα Φιλίππου και Άρτεμης Εμμανουήλ.....	806
6.37. Κληρονομία Γαλήνης Χα Κωνσταντίνου Γκωλέτση.....	808
6.38. Κληροδότημα Φερενίκης Γεωργίου Καλούδη – Γκίγκου.....	809

6.39. Κληροδότημα Ελευθερίας Μπάρκα.....	813
6.40. Κληροδότημα Ελένης Γεροντικού.....	815
6.41. Κληροδότημα Ηλέκτρας Τζαβέλλα.....	817
6.42. Κληροδότημα Αγλαΐας Χαραλάμπους.....	818
6.43. Κληροδότημα Ευαγγέλου Φωτίου.....	821
6.44. Κληρονομία Σεβαστής Ράπτη – Ραπτοπούλου.....	822
6.45. Ίδρυμα Ιωσήφ & Εσθήρ Γκανή.....	823
6.46. Κληροδότημα Ιωάννη Αγνάντη	826
6.47. Κληροδότημα Γεωργίου και Ελένης Γύρα.....	828

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	832
--------------------------	------------

ΠΗΓΕΣ.....	843
-------------------	------------

I. ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ.....	843
--------------------------	------------

II. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	904
------------------------------	------------

III. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ.....	911
----------------------------	------------

IV. ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.....	913
----------------------------	------------

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το υλικό της μελέτης αντλήθηκε μέσα από γνωστές και άγνωστες αρχειακές πηγές, διότι κανένα γεγονός στην ιστορία δεν θα είχε προηγηθεί, αν δεν ερχόταν ο λόγος να το αποκαλύψει. Αν δεχτούμε ότι η ιστορία αποτελεί επιστημονική πραγματικότητα, τότε η ύπαρξή της αναδεικνύεται μέσα από τη μαρτυρία και τον λόγο που συνθέτουν οι ιστορικοί.

Ως πηγές λοιπόν, χρησιμοποιήθηκαν η βιβλιογραφία της εποχής σχετικά με την κοινωνία, την παιδεία, τους ευεργέτες και τα κληροδοτήματα των Ιωαννίνων κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα, οι διαθήκες των ευεργετών, καθώς και το αρχειακό υλικό που αναφέρεται στη σύσταση και στη λειτουργία των κληροδοτημάτων.

Παράλληλα, η εργασία τεκμηριώνεται με τη διεξοδική διερεύνηση των πηγών που κατέστη δυνατό να μελετήσουμε κατά την εκτεταμένη, επίπονη και χρονοβόρα έρευνα του πολύτιμου και σε ορισμένες περιπτώσεις ανέκδοτου υλικού των Αρχείων: α) της Διεύθυνσης Εθνικών Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, β) του Γραφείου Κληροδοτημάτων της Περιφέρειας Ηπείρου, γ) της Ιεράς Μητρόπολης και των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, δ) του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου και ε) των Γραφείων Κληροδοτημάτων των Δήμων Τοπικής Αυτοδιοίκησης: Ιωαννιτών, Δελβινακίου, Πασσαρώνος, Μετσόβου, Κόνιτσας, Πραμάντων, Ανατολικού Ζαγορίου, Σελλών, Κεντρικού Ζαγορίου. Επίσης, πολύτιμα στοιχεία αντλήσαμε από τις Εκθέσεις Διαχειριστικού Ελέγχου των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που έγιναν από τους Οικονομικούς Επιθεωρητές, τα Περιοδικά και τις Εφημερίδες όπου είχαν αφιέρωμα στους ευεργέτες, τους Νόμους, τις Εγκυκλίους και τα Διατάγματα που αναφέρονται στα κληροδοτήματα. Η

επιλογή των πηγών έγινε με γνώμονα τη σφαιρική και αμερόληπτη παρουσίαση του ρόλου που διαδραμάτισαν τα κληροδοτήματα και, εν γένει, οι ευεργέτες κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα στα Ιωάννινα, σε σχέση με τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνθήκες της περιόδου.

Η συστηματική μελέτη, η κριτική ανάλυση, η σύγκριση και η αντιπαραβολή των τεκμηρίων που συγκεντρώσαμε, έγινε με βάση τα στάδια της επιστημονικής διαδικασίας και τους δεοντολογικούς κανόνες που απαιτεί η ιστορική μεθοδολογία¹. Από όλα τα παλαιότερα κείμενα, χειρόγραφα και έντυπα, όπου κρίθηκε σκόπιμο να συμπεριλάβουμε μέρος αυτών στην παρούσα εργασία, έγινε ακριβώς όπως ήταν στο πρωτότυπο κείμενο χωρίς καμία απολύτως παρέμβαση, είτε στην σύνταξη, είτε στην ορθογραφία τους.

Η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε κατά την εκπόνηση της διατριβής, όπως συνηθίζεται σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι η ακόλουθη: καταγραφή του υλικού που συγκεντρώσαμε, διεξοδική μελέτη της βιβλιογραφίας, ταξινόμηση του υλικού σε χρονολογικές ενότητες, κριτική αποτίμησή του, έλεγχος της αξιοπιστίας και εγκυρότητας του περιεχομένου των πηγών, επεξεργασία του υλικού και η τελική σύνθεση.

Το κριτήριο για την αναζήτηση και επιλογή της βιβλιογραφίας ήταν οι αναφορές που υπήρχαν στα βιβλία και τα περιοδικά για τους Ηπειρώτες και ιδιαίτερα για τους Γιαννιώτες ευεργέτες, για το κοινωνικό

¹ Για την μεθοδολογία που ακολουθήσαμε στηριχθήκαμε στην διεξοδική μελέτη των παρακάτω, πολύτιμων για εμάς, συγγραμμάτων: Θεόφιλος Βεΐκος, *θεωρία και Μεθοδολογία της Ιστορίας*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1987, Β. Σπυριδωνάκης, *Περί ιστορίας και Ιστορικής Μεθοδολογίας*, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2006, Γιέρζι Τοπόλσκι, (μετάφραση Μαρία Μαραγκού, Γιώργος Ματαγκός), *Προβλήματα Ιστορίας και Ιστορικής μεθοδολογίας*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1983, Encycopedie de la Pleiade, (μετάφραση Ελένης Στεφανάκη), *Ιστορία και μέθοδοι της*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1985.

γίγνεσθαι των Γιαννιωτών, καθώς και για τις σχολές που λειτουργούσαν στα Γιάννενα και στην ευρύτερη περιοχή. Ο εντοπισμός και η καταγραφή των βιβλίων έγινε με αυτοψία στους χώρους όπου φυλάσσονται, και στη συνέχεια ακολούθησε η αποτύπωση του πληροφοριακού υλικού που μας ενδιέφερε.

Παράλληλα με τη βιβλιογραφία ερευνήθηκαν και οι αρχειακές πηγές, με ιδιαίτερη έμφαση και βαρύτητα στις διαθήκες των ευεργετών, πάνω στις οποίες στηρίχτηκε, κυρίως, η παρούσα εργασία. Η συγκέντρωση των πρωτογενών, αλλά και των δευτερευουσών πηγών ήταν ιδιαίτερα επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία. Καθώς, σε πολλές περιπτώσεις συναντήσαμε την άρνηση των υπευθύνων για την πρόσβασή μας στο αρχείο. Επίσης, σημαντική δυσκολία αποτέλεσε το γεγονός ότι, σε αρκετά αρχεία το μεγαλύτερο μέρος του αρχειακού τους υλικού, που αφορούσε τα κληροδοτήματα, ήταν ανεπεξέργαστο και αταξινόμητο. Ταυτόχρονα, σε όλα σχεδόν τα αρχεία που ερευνήσαμε, μεγάλο μέρος του υλικού ήταν εξαιρετικά δυσανάγνωστο, λόγω της παλαιότητας, της κακής αρχειοθέτησης και της έλλειψης στοιχειώδους συντήρησης. Ενώ σε πολλές περιπτώσεις, τα στοιχεία για κάποιο κληροδοτήμα ήταν ανεπαρκή και δεν μπορούσαμε να συγκροτήσουμε πλήρη εικόνα. Συνεπώς, έπρεπε να αναζητηθούν επιπλέον στοιχεία ερευνώντας και άλλα αρχεία που διατηρούσαν στοιχεία για το συγκεκριμένο κάθε φορά κληροδοτήμα. Βέβαια, αυτό έγινε για όλα σχεδόν τα κληροδοτήματα προκειμένου να διασταυρώσουμε τα στοιχεία, ώστε να διασφαλίσουμε την άρτια τεκμηρίωση.

Ασφαλώς, σε καμία περίπτωση δεν υποστηρίζουμε ότι τα θέματα που ερευνήσαμε και των οποίων τα αποτελέσματα παρουσιάζουμε στην παρούσα μελέτη, δεν επιδέχονται περαιτέρω έρευνα. Άλλωστε, η επιστήμη δεν είναι στατική, αλλά συνεχώς εξελίσσεται και συνεπώς νέα

στοιχεία δύναται να προστεθούν στα υπάρχοντα ή ακόμα και να γίνει διαφορετική ερμηνεία του ίδιου θέματος.

Είναι γεγονός ότι με τις κοινωνικό-πολιτικές συνθήκες και την παιδεία των Γιαννιωτών κατά το 19^ο και 20^ο αιώνα έχουν ασχοληθεί πολλοί ερευνητές, και έτσι υπάρχει πολύ πλούσια βιβλιογραφία, παλαιότερη και σύγχρονη. Ενώ, για τους ευεργέτες και, εν γένει, για το σύνολο των κληροδοτημάτων στα Ιωάννινα, πέρα από ορισμένες αποσπασματικές αναφορές και παραθέσεις πληροφοριών σε κάποιες μελέτες, υπάρχει μεγάλο κενό. Επιπλέον, για τα κληροδοτήματα που συστάθηκαν, κυρίως στις πρώτες δεκαετίες του 19^ο αιώνα από Γιαννιώτες ευεργέτες που ήταν μόνιμα εγκατεστημένοι στην τότε Ρωσική Αυτοκρατορία και σήμερα είναι ανενεργά, επειδή στην πορεία έχουν δεσμευτεί οι εκεί καταθέσεις τους, δεν έχουμε καμία απολύτως σφαιρική αναφορά, παρά μόνο ελάχιστες επισημάνσεις².

Όλα αυτά τα κενά, καθώς και η έλλειψη μιας εκτεταμένης και συστηματικής έρευνας για το σύνολο των κληροδοτημάτων, ενεργών και ανενεργών του Νομού Ιωαννίνων αποτέλεσε για εμάς το κίνητρο για την εκπόνηση της παρούσης διδακτορικής διατριβής.

Σκοπός της διατριβής είναι μέσα από τη διεξοδική μελέτη των διαθηκών, να αναδειχθεί το κοινωνικό και ιδεολογικό τους περιεχόμενο, να προβληθούν οι κοινωνικές αντιλήψεις των ευεργετών, οι αλήθειες

² Εξαίρεση αποτελεί η έρευνα των Αθηναϊκών εφημερίδων «Ημερησία» και «Καθημερινή». Η μεν πρώτη, για ένα διάστημα τεσσάρων περίπου μηνών, μαζί με την εφημερίδα κυκλοφορούσε και το ένθετο «Η Ελλάδα Των Ευεργετών», όπου σε κάθε τεύχος, παρουσιαζόταν το προφίλ ενός εκ των Εθνικών Ευεργετών. Η δε δεύτερη στο τεύχος της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2006 και στο ένθετό της, «Καθημερινή Επτά Ημέρες», που κυκλοφόρησε με τον τίτλο «Έλληνες Ευεργέτες», παρουσίαζε συνοπτικά τους σημαντικότερους, από άποψη ύψους δωρεών, Εθνικούς Ευεργέτες καθώς και τα σημαντικότερα αυτών ευεργετήματα.

όπως εκείνοι τις διατύπωσαν στις διαθήκες, οι ιδεολογίες τους, η ανεκτίμητη προσφορά τους στον άνθρωπο και στο έθνος, καθώς και η απεριόριστη ευγνωμοσύνη που όλοι τους οφείλουμε. Επιχειρείται, έτσι, μια εξελικτική αποτύπωση των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που συστάθηκαν κατά το 19^ο και 20^ο αιώνα, από την οποία αναδύεται τόσο η διαχρονικότητα, όσο και η επικαιρότητα του ευεργετισμού.

Η καταχώρηση όλων των κληροδοτημάτων, ιδρυμάτων και κληροδοσιών έγινε με απόλυτη χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από το παλαιότερο και φτάνοντας μέχρι το έτος 2000. Σε όλη αυτή την προσπάθεια, ο στόχος μας ήταν να αναδείξουμε σε κάθε κληροδότημα και σε κάθε ίδρυμα τα σημαντικότερα σημεία του. Δηλαδή, την επωνυμία, τη χρονολογία και τον τρόπο σύστασής του, τη διαχείριση, τα περιουσιακά στοιχεία που ο ευεργέτης διέθεσε αρχικά, τα ετήσια έσοδα και έξοδα σήμερα, το σκοπό ή τους σκοπούς που ήθελε ο ευεργέτης να υπηρετούνται, καθώς και τις όποιες μεταβολές, ενδεχομένως, έγιναν από το Εφετείο Αθηνών, κατόπιν αίτησης των διαχειριστών.

Η θεματική οργάνωση της εργασίας προέκυψε από την επεξεργασία του υλικού που μελετήσαμε. Έτσι, η εργασία, εκτός από τον πρόλογο και την εισαγωγή, χωρίζεται σε τέσσερα μέρη. Ειδικότερα, ο τρόπος διάρθρωσης της μελέτης αυτής έχει ως εξής:

Στην εισαγωγή παρουσιάζονται συνοπτικά οι σχολές που λειτουργούσαν στα Ιωάννινα κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, γίνεται συνοπτική αναφορά στην περίοδο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, αναφέρουμε τις σημαντικότερες παροικίες του εξωτερικού με έμφαση στη δράση των Γιαννιωτών εμπόρων, στη συνέχεια εξετάζουμε το φαινόμενο της ευεργεσίας και τέλος γίνεται αναφορά στο νομικό καθεστώς, στον έλεγχο και στην εποπτεία των κληροδοτημάτων.

Στο πρώτο μέρος, παρουσιάζουμε τα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων. Πρόκειται για συνέχεια του ταμείου των “ελεών” που

λειτουργούσε επί Τουρκοκρατίας στη Χριστιανική Κοινότητα των Ιωαννίνων. Επιπλέον, τα Αγαθοεργά Καταστήματα, λόγω του κληροδοτήματος της Αδελφότητας των Ζωσιμάδων που διαχειρίζονται, των πολυάριθμων κληροδοσιών και δωρεών που υπάγονται σε αυτά και της τεράστιας προσφοράς στην τοπική εκπαίδευση και κοινωνική αντίληψη, θεωρήσαμε σκόπιμο να παρουσιαστούν σε ξεχωριστή ενότητα.

Το πρώτο μέρος φέρει τον τίτλο "Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων και το Κληροδότημα Νικολάου Ζωσιμά" και αποτελείται από οκτώ κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παραθέτουμε διάφορα ιστορικά στοιχεία, το νομικό καθεστώς και την διοίκηση, την διαδικασία εκλογής της εφοροεπιτροπείας, καθώς και τους σκοπούς που υπηρετούν τα Αγαθοεργά Καταστήματα. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρουμε τις μετοχές που έχουν τα Αγαθοεργά Καταστήματα στο χαρτοφυλάκιό τους, καθώς και την εξέλιξη αυτών. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα σχολικά συγκροτήματα της πόλης των Ιωαννίνων που είναι ιδιοκτησία των Αγαθοεργών Καταστημάτων. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρουμε διάφορα άλλα ακίνητα που είναι ιδιοκτησία των Αγαθοεργών Καταστημάτων και χρησιμοποιούνται είτε για την στέγαση κοινωφελών ιδρυμάτων, είτε για μίσθωση, είτε παραμένουν ανενεργά ως διατηρητέα μνημεία. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά στις κληροδοσίες που υπάγονται στη δικαιοδοσία των Αγαθοεργών Καταστημάτων. Στο έκτο κεφάλαιο αναφέρουμε τις δωρεές που διαχειρίζονται τα Αγαθοεργά Καταστήματα. Στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζουμε το Κληροδότημα Νικολάου Ζωσιμά, την αδελφότητα των Ζωσιμάδων, ορισμένες επιστολές μεταξύ του Νικολάου Ζωσιμά και των επιτρόπων του στα Ιωάννινα, την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος αυτού, τα περιουσιακά στοιχεία, την κατανομή των «Αιώνιων Γραμματίων», την απόκτηση των μετοχών της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, καθώς και την εξέλιξη αυτών. Τέλος, στο όγδοο

κεφάλαιο παρουσιάζουμε ορισμένα οικονομικά στοιχεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων και συγκεκριμένα τον Οικονομικό Προϋπολογισμό του 1918, το Οικονομικό Απολογισμό του 1920, τα διάφορα οικονομικά προβλήματα και τον Οικονομικό Απολογισμό του 2007.

Στο δεύτερο μέρος καταχωρούμε τα κληροδοτήματα και τα ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1800 μέχρι το 1913, οπότε και απελευθερώθηκαν τα Γιάννινα από τους Τούρκους. Τα βασικά χαρακτηριστικά της περιόδου αυτής είναι ότι: α) τα Γιάννινα εξακολουθούν να παραμένουν υπόδουλα στον τούρκικο ζυγό, παρόλο που ένα μεγάλο μέρος της χώρας είχε ήδη ελευθερωθεί, β) καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αυτής αναδείχθηκαν οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, μεγάλοι Εθνικοί Ευεργέτες, όπως ο Ζάππας, οι Ριζάριδες, οι Ζωσιμάδες, ο Δομπόλης, Γ. Αβέρωφ, κ.α. και γ) το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων και ιδίως των χρημάτων που είχαν καταθέσει οι ευεργέτες στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας, χάθηκε οριστικά. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις καταθέσεις των Ζ. Καπλάνη, Ι. Δομπόλη, Γ. Χαντζηκώστα, Γ. Γοργόλη, Δ. Μελά, Μπαλάνου Μάτσου και πολλών άλλων.

Το μέρος αυτό φέρει τον τίτλο "Κληροδοτήματα, Ιδρύματα και Κληροδοσίες από το 1801 μέχρι την απελευθέρωση των Ιωαννίνων από τους Τούρκους (1913)" και αποτελείται από έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα από το 1801 μέχρι την σύσταση του κληροδοτήματος Γεωργίου Χατζηκώστα. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζουμε ξεχωριστά το κληροδοτήμα του Γεωργίου Χατζηκώστα, λόγω της σημαντικής του προσφοράς και του πλήθους των κληροδοσιών που υπάγονται σε αυτό. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα μέχρι τη σύσταση του κληροδοτήματος του Γεωργίου Σταύρου. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε το κληροδοτήμα

Γεωργίου Σταύρου, το ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου και τις κληροδοσίες που υπάγονται στο συγκεκριμένο κληροδοτήμα. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα μέχρι την απελευθέρωση των Ιωαννίνων από τον τούρκικο ζυγό.

Στο τρίτο μέρος, παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα και τα ιδρύματα που συστάθηκαν μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων και μέχρι το 2000. Τα βασικά χαρακτηριστικά της περιόδου αυτής είναι ότι: α) η πλειονότητα των ευεργετών ήταν μόνιμα εγκατεστημένη σε πόλεις και χωριά της Ελλάδας και ελάχιστοι προέρχονται από τους Έλληνες της διασποράς, β) κατά την διάρκεια της περιόδου αυτής, το Ελληνικό κράτος αναλαμβάνει σταδιακά και στα ελεύθερα πλέον Γιάννενα το θεσμικό του ρόλο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλές κοινωνικές υπηρεσίες και ανάγκες των πολιτών να προσφέρονται και να καλύπτονται πλέον και από το κράτος, γ) τα κληροδοτήματα της περιόδου αυτής παραμένουν μέχρι σήμερα, σχεδόν στο σύνολό τους ενεργά και δ) το κράτος με μια σειρά νομοθετικές διατάξεις ασκεί εποπτεία και έλεγχο πάνω στην λειτουργία των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων.

Το μέρος αυτό φέρει τον τίτλο "Κληροδοτήματα, Ιδρύματα και Κληροδοσίες μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων από τους Τούρκους και μέχρι το 2000" και αποτελείται από έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα μέχρι την περίοδο της Μικρασιατικής καταστροφής. Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζουμε τα κληροδοτήματα μέχρι την έναρξη του Ελληνό - Ιταλικού πολέμου. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα που συστάθηκαν κατά τη διάρκεια της, εξαιρετικά δύσκολης και επίπονης για την χώρα, δεκαετίας του '50. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα που συστάθηκαν μέχρι το 1967. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα που συστάθηκαν κατά τη διάρκεια της

επταετίας και τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τα κληροδοτήματα που συστάθηκαν μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας και μέχρι το 2000.

Τέλος, η εργασία μας κλείνει με τα γενικά συμπεράσματα των όσων προηγήθηκαν και το παράρτημα, όπου παρατίθενται φωτογραφίες ευεργετών, των ακινήτων που κληροδότησαν αυτούσια, των κτιρίων που ανεγέρθησαν από τους εκτελεστές των διαθηκών και τους διαχειριστές κληροδοτημάτων για τη στέγαση των ιδρυμάτων που είχαν ορίσει οι ευεργέτες στη διαθήκη τους, διάφορα χειρόγραφα και έντυπα έγγραφα, καθώς και τα τραπεζογραμμάτια που είχε εκδώσει η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος κατά το διάστημα που είχε το δικαίωμα αυτό.

Αποτελεί χρέος μου να ευχαριστήσω ιδιαίτερω τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ιωαννίνων κ.κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟ και τον Πανοσιολογιότατο Αρχιμανδρίτη και Πρωτοσύγγελο της Ιεράς Μητρόπολης Ιωαννίνων Φιλόθεο Δέδε που μου επέτρεψαν την ελεύθερη πρόσβαση στο αρχείο της Ιεράς Μητρόπολης και των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

Είναι γεγονός ότι, καθ' όλο το διάστημα που διήρκησε η έρευνα και η συγγραφή της εργασίας, πολλοί ήταν ακόμη εκείνοι οι οποίοι μου πρόσφεραν σημαντική βοήθεια σε διάφορα επίπεδα. Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Απόστολο Παπαιωάννου, η συμβολή του οποίου υπήρξε καθοριστική για την ολοκλήρωση της παρούσης διατριβής. Είναι βέβαιο ότι χωρίς την αμέριστη καθοδήγησή του, τη συνεχή επίβλεψη και τις διορθώσεις του η παρούσα διατριβή θα ήταν αδύνατο να εκπονηθεί.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους καθηγητές κ. Γεώργιο Παπαγεωργίου και κ. Σπυρίδωνα Πανταζή, μέλη της τριμελούς επιτροπής, οι οποίοι διέθεσαν μεγάλο μέρος από τον πολύτιμο χρόνο τους προκειμένου να ολοκληρωθεί η παρούσα διατριβή. Οι επισημάνσεις πάνω σε ορισμένα σημεία, οι διορθώσεις σε κάποια άλλα, η καθοδήγησή τους

στην αξιοποίηση των στοιχείων και η άρτια επιστημονική επεξεργασία του όλου κειμένου συντέλεσαν τα μέγιστα για την εκπόνηση της διατριβής.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον πρώην Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Ηπείρου κ. Δημήτριο Πανοζάχο και στον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης της Περιφέρειας Ηπείρου κ. Χρήστο Τσιατούρα, που επέτρεψαν την ελεύθερη πρόσβαση στο Αρχείο του Γραφείου Κληροδοτημάτων. Θα ήταν παράληψη μου, εάν δεν ευχαριστούσα τις υπαλλήλους του Γραφείου Κληροδοτημάτων της Περιφέρειας Ηπείρου Αμαλία Αντωνιάδου και Πηνελόπη Σταύρου για τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσαν στην αναζήτηση των στοιχείων καθώς και τις διευκολύνσεις που μου παρείχαν.

Επίσης, ένα μεγάλο ευχαριστώ στον Διευθυντή και στο λοιπό προσωπικό της Κτηματικής Υπηρεσίας του Δημοσίου, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της εκεί αναζήτησης στοιχείων μου πρόσφεραν κάθε δυνατή διευκόλυνση.

Ευχαριστώ επίσης, οφείλω στην Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και στον Προϊστάμενο του γραφείου κληροδοτημάτων για τα πολύτιμα στοιχεία που μου διέθεσαν, σχετικά με τα κληροδοτήματα που διαχειρίζεται το Πανεπιστήμιο.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τους υπαλλήλους των Δήμων Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ιδιαίτερα τους Δημάρχους: Ανατολικού Ζαγορίου, Άνω Καλαμά, Άνω Πωγωνίου, Δελβινακίου, Ευρυμενών, Ζίτσας, Ιωαννιτών, Καλπακίου, Κεντρικού Ζαγορίου, Κόνιτσας, Μαστροχωριών, Μετσόβου, Μολοσσών, Πασσαρώνος, Πραμάντων και Σελλών.

Πολλές ευχαριστίες οφείλω στον Βουλευτή Μιχαήλ Παντούλα, η συμβολή του οποίου ήταν καθοριστική για την εξεύρεση στοιχείων από την Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων του Υπουργείου Οικονομικών.

Χωρίς την πολύτιμη βοήθειά του πολλά στοιχεία που αφορούσαν ιδίως την οικονομική κατάσταση των κληροδοτημάτων, δεν θα ήταν δυνατό να τα καταχωρήσουμε.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ στις Εκκλησιαστικές Επιτροπές των Ιερών Ναών, στους προέδρους των Πολιτιστικών Συλλόγων και στις διάφορες επιτροπές φυσικών προσώπων που διαχειρίζονται κληροδοτήματα.

Οφείλω ασφαλώς να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην σύζυγό μου, στην οικογένειά μου και στον συνεργάτη μου κ. Σπυρίδωνα Χαρίτο, για την υπομονή, την κατανόηση και τη συμπαράσταση τους, καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

Θα ήταν μεγάλη παράλειψη, εάν δεν ευχαριστούσα τον Προϊστάμενο των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων κ. Γεώργιο Τζώρτζη, το Νομικό Σύμβουλο των Αγαθοεργών Καταστημάτων κ. Γεώργιο Τσουμάνη, την υπάλληλο των Αγαθοεργών Καταστημάτων κα. Βαρβάρα Ντάρα, τον υπάλληλο του κληροδοτήματος Γεωργίου Σταύρου κ. Ευάγγελο Μπίστα και τους Εφοροεπιτρόπους των Αγαθοεργών Καταστημάτων κ. Χρήστο Γκόγκα και κ. Δημήτριο Τσιούρη για την πολύτιμη βοήθειά τους.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον υποψήφιο διδάκτορα του Τμήματος Φ.Π.Ψ. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Κωνσταντίνο Κοσκερίδη, ο οποίος διέθεσε σημαντικό χρόνο για τον πολυτονισμό των κειμένων.

Θερμές ευχαριστίες στον Φιλολόγο Θεόδωρο Δ. Κοσμά, για τα πολύτιμα στοιχεία που έθεσε στη διάθεσή μου σχετικά με τα κληροδοτήματα της Ζίτσας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους Φιλολόγους κα. Ναταλία Χαρίτου και κ. Πάντο Πέτρο που ανέλαβαν το τεράστιο βάρος της φιλολογικής επιμέλειας του κειμένου.

Θεωρείται αυτονόητο ότι, για τυχόν λάθη και παραλείψεις της παρούσης μελέτης, η ευθύνη βαρύνει αποκλειστικά το συντάκτη της.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Οι Σχολές των Ιωαννίνων και η παιδεία κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας

Εξαιρετικά επίπονη η ιστορική διαδρομή των Ηπειρωτών, όπως εύκολα αποδεικνύεται από τις μαρτυρίες που καταγράφηκαν στο χρόνο και εδραιώθηκαν ως τις μέρες μας. Δεν είναι εύκολη η βιβλιογραφική αναφορά, η σχετική με την παιδεία στα Ιωάννινα. Ενδεικτικά οφείλουμε να αναφέρουμε την κατατεθειμένη Ηπειρωτική βιβλιογραφία των: Λουκία Δρούλια – Βούλα Κόντη³ και Κώστα Βακατσά – Βασίλη Κολιό – Ηλία Σκουλίδα⁴.

Από μια άλλη οπτική κρίνω αναγκαίο να επισημάνω τα εξαιρετικής σημασίας ενδεικτικά κείμενα για τα ηπειρωτικά τυπογραφεία της Βενετίας, των: Γλυκήδων, Ν. Σάρρου, Δ. Θεοδοσίου, Λουκά Σουγδουρή, Λαμπανιτζιώτη⁵.

³ Ηπειρωτική Βιβλιογραφία 1571-1980, Αθήνα 1984.

⁴ Κώστας Βακατσάς – Βασίλης Κολιός – Ηλίας Σκουλίδας, *Εποπτεία Γεώργιος Πλουμίδης, Ηπειρωτική Βιβλιογραφία (1981-1994) Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία*, Γραφείο Εκτυπώσεων Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 1998.

(Πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία παρατίθενται μόνο κατά την πρώτη αναφορά ενός βιβλίου ή άρθρου, καθώς και στην ενότητα «Βιβλιογραφία» τις άλλες φορές δίδονται μόνο το όνομα του συγγραφέα, ο τίτλος και ο αριθμός ή οι αριθμοί των σελίδων. Στα παραθέματα καθώς και στους τίτλους βιβλίων τηρείται πιστά – κατά το δυνατόν – ο τρόπος γραφής των συγγραφέων τους, καθώς και η ορθογραφία όλων των κειμένων. Επιπλέον, η ανεύρεση των στοιχείων – εγγράφων παρατίθεται στο τέλος της διατριβής και συγκεκριμένα στην ενότητα Βιβλιογραφία - Πηγές).

⁵ Ι. Μ. Μανούσακας, *Ο πρώτος έντυπος αυτοτελής ελληνικός βιβλιοπωλικός κατάλογος (1712) των τυπογράφων Σάρου/Βόρτολι της Βενετίας*, Τα Ιστορικά Γ' /5 (1986), σσ.211-224.

Το έθνος μας οφείλει πολλά στην παιδεία κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας. Πρώτα – πρώτα συνέβαλε τα μέγιστα στη διατήρηση των εθνικών μας παραδόσεων και ιδανικών. Φρόντισε για την ενίσχυση της θρησκευτικής πίστης και εθνικής συνείδησης. Διατήρησε άσβεστη στο διάβα του χρόνου τη φλόγα της πολυπόθητης ελευθερίας, ενώ παράλληλα προετοίμασε το γένος για τη μεγάλη στιγμή της επανάστασης⁶.

Στην πόλη των Ιωαννίνων από τους πρώτους κιόλας αιώνες της τουρκοκρατίας λειτουργούσαν αρκετά σχολεία, όπως αναφέρουμε παρακάτω και αυτό οφείλεται πρωτίστως στους εξής λόγους:

Στους ευεργέτες, που διέθεσαν σημαντικά χρηματικά ποσά για την έκδοση και διανομή πολυάριθμων συγγραμμάτων, για την ανέγερση σχολικών κτιρίων και για την κάλυψη των λειτουργικών τους εξόδων.

Στους φωτισμένους Δασκάλους, που ξεπερνώντας τις όποιες δυσκολίες και αψηφώντας τους κινδύνους, δεν έπαψαν ούτε στιγμή να φροντίζουν για την πνευματική ανόρθωση του γένους.

Στην Εκκλησία, που στα δύσκολα εκείνα χρόνια στήριξε ποικιλοτρόπως το γένος, εκμεταλλεζόμενη, ίσως, τη θέση της και σε ορισμένες περιπτώσεις, τα προνόμια που κατείχε. Επιπλέον, μέσα από τους κόλπους της αναδείχθηκαν και πολλοί ικανοί ιεράρχες και κληρικοί, που με πολλούς κόπους και αγώνες προσπάθησαν να διατηρήσουν αναμμένο το φως της παιδείας, προετοιμάζοντας έτσι τη πνευματική αναγέννηση του έθνους. Η εκκλησία και τα μοναστήρια επεδόθησαν τότε με θερμό ζήλο στη διατήρηση του εθνικού φρονήματος, στην καλλιέργεια της παιδείας και στην άνοδο του πνευματικού επιπέδου του λαού.

Η μορφή του ισαπόστόλου Κοσμά του Αιτωλού είναι ίσως η

⁶ Βασίλης Β. Χαραλαμπόπουλος, *Η πνευματική αναγέννησις του υπόδουλου Ελληνισμού*, έκδοση της "Χριστιανικής Ενώσεως Εκπαιδευτικών Λειτουργών", Αθήνα 1971, σσ.5-19.

χαρακτηριστικότερη φυσιογνωμία, η οποία κατά την περίοδο 1760 – 1779 διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην εκπαιδευτική αναγέννηση της Ηπείρου, της Μακεδονίας και της Θράκης. «Γενικώς μεγίστην ώθησιν, λέγει ο Δημ. Ευαγγελίδης, έδωκεν εις την παιδείαν εν Ηπείρω ο μοναχός Κοσμάς, όστις προέτρεπε τους κατοίκους, όπως δια της παιδείας εμπυχώνωσι το θρησκευτικόν αίσθημα. Έχει δε τοσούτον συνδεθεί το όνομα αυτού μετά της παιδείας, ώστε θεωρείται ως θεμελιωτής των σχολείων και ο κυριότερος παράγων της αναγεννήσεως των γραμμάτων εν Ηπείρω»⁷.

Τα Ιωάννινα υπήρξαν σημαντικό εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο τους τελευταίους αιώνες της δουλείας, ενώ έφτασαν στη μέγιστη ακμή τους μετά την άνοδο στον θρόνο του πασαλικίου (1788) του Αλή Πασά. Οι Γιαννιώτες έμποροι διατηρούσαν εμπορικές σχέσεις με πολλές πόλεις του Οθωμανικού κράτους και της Ευρώπης. Πολλοί δε από αυτούς ήταν εγκατεστημένοι σε πόλεις του εξωτερικού, όπου ασχολούμενοι με το εμπόριο και τις επιχειρήσεις είχαν αποκτήσει σημαντικά, για την εποχή, πλούτη. Παρ' όλα αυτά όμως, δεν είναι λίγοι εκείνοι οι οποίοι δεν ξέχασαν την πατρίδα τους και διέθεσαν μεγάλα χρηματικά ποσά για την ίδρυση και συντήρηση των σχολείων σε αυτή⁸.

Η πνευματική ανάπτυξη των Ιωαννίνων κατά τη περίοδο αυτή οφείλεται αφ' ενός στη φιλομάθεια των κατοίκων και αφ' ετέρου στην οικονομική ακμή της πόλης και στις γενναίες δωρεές των φιλόμουσων εμπόρων της διασποράς. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, τα Ιωάννινα να αναδειχθούν σε ένα από τα σπουδαιότερα οικονομικά και πνευματικά κέντρα της Ελλάδας. Ο Άγγλος περιηγητής Μ. Leake (1805) έγραψε στις

⁷ Αλέξανδρος Χ. Μαμμόπουλος, *Σχολεία και Διδάσκαλοι του αλύτρωτου Ελληνισμού*, Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, Εν Αθήναις 1967, σ. 10.

⁸ Ενδεικτικά για την Ιστορία του ΙΘ' αι. βλ. και Σπυριδών Β. Μαρκεζίνη, *Πολιτική Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδος*, Αθήνα 1966, τόμος α' και β', εκδόσεις «Πάπυρος».

αρχές του 19^{ου} αιώνα: «Τὰ Ἰωάννινα διαλάμπουν διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν κατοίκων των, ἀποτελοῦν τὸ κέντρον τῶν ἐχόντων ἀξιώσεις πνευματικότητας καὶ ἀβρότερον βίον. Καὶ τοῦτο διότι ἀπὸ πολλοῦ ἔχουν ἰδρῦσει ἐξαίρετα σχολεῖα, τὰ ὅποια μὲ τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς ἀγορᾶς χρησιμεύουν διὰ τὴν παιδείαν τῶν νέων»⁹.

1.1. Η Σχολή Στρατηγοπούλου ἢ Ντίλιου

Ἡ Σχολή Στρατηγοπούλου ἰδρύθηκε, κατὰ τὸν Ι. Λαμπρίδη, τὸ 1206 «ὑπὸ τοῦ πρώτου δεσπότη τῆς Ἠπείρου Μιχαὴλ Ἀγγέλου»¹⁰. Ἡ σχολή λειτούργησε στὸ Νησί καὶ στεγάστηκε στὴν Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ντίλιου¹¹. Τὸ δε ὄνομα οφείλεται στὸ ὅτι ἡ σχολή ενισχύθηκε οικονομικά ἀπὸ τὸν Γιαννιώτη ἔμπορο Ἰωάννη Ντίλιο. Ενδεικτικὰ αναφέρουμε ὅτι ἀπὸ τὴν σχολή ἀποφοίτησαν σημαντικὲς προσωπικότητες, ὅπως: ὁ Σωφρόνιος, μετὰ ἐπίσκοπος Χειμάρρας (1500), ὁ Επιφάνειος Ἡγούμενος (1600), ὁ Νικόλαος Γλυκὺς (1610), ὁ Νικόλαος Πριγγελεὺς ὁ Ἀθηναῖος (1645), ὁ Ἰώασαφ¹², ἀργότερα Πατριάρχης καὶ ἄλλοι.

Τὸ 1611, πού σημειώθηκε τὸ ἀποτυχημένο ἐπαναστατικὸ κίνημα τοῦ Διονυσίου τοῦ Φιλοσόφου, ἡ Οθωμανικὴ Αυτοκρατορία ἔλαβε αυστηρὰ μέτρα πού ἀποσκοποῦσαν νὰ πλήξουν τὴν παιδεία στα

⁹ ο.π., σσ. 100-101.

¹⁰ Φώτιος Γ. Οικονόμου, *Ἡ ἐν Ἰωαννίνοις Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων*, Ἀθήναι 1966, σ. 117.

¹¹ Σωτήρης Ι. Δάκαρης, *Τὸ Νησί τῶν Ἰωαννίνων, Ἱστορία, Μνημεῖα, Μουσεῖο*, ἐκδόσεις Δήμου Ἰωαννιτῶν, σσ. 35 – 36 καὶ Βαρθάρα Ν. Παπαδοπούλου, *Τὰ μοναστήρια τοῦ Νησιοῦ τῶν Ἰωαννίνων, Ἱερά Μονή Ἐλεούσης Νήσου Ἰωαννίνων*, Ἰωάννινα 2004, σσ. 59 – 74.

¹² Μ. Γεδεών, *Πατριαρχικοὶ πίνακες Κων/λις*, 1884, σσ. 510 – 511 καὶ Π. Ἀραβαντινοῦ, *Χρονογραφία περὶ τῆς Ἠπείρου*, Ἀθήναι 1960, σ. 335.

Γιάννενα. Όμως, παρ' όλα αυτά, η Σχολή Στρατηγοπούλου εξακολούθησε να λειτουργεί μέχρι το 1645¹³, οπότε και έχασε την αίγλη της.

1. 2. Η Σχολή των Φιλανθρωπινών ή Σπανού

Το 1292 ιδρύθηκε στα Γιάννενα από τον Μιχαήλ Φιλανθρωπινό η φερώνυμη Σχολή Φιλανθρωπινών. Η σχολή λειτούργησε στο Νησί μέχρι τα μέσα του 18^{ου} αιώνα, οπότε και έχασε την αίγλη της λόγω της δράσης που ανέπτυξαν τα σχολεία, που στο διάστημα αυτό είχαν ιδρυθεί στην πόλη των Ιωαννίνων¹⁴. Από την σχολή αποφοίτησαν αξιόλογοι ιερομόναχοι και ιεράρχες. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους μοναχούς Πρόκλο και Κομνηνό (1410), τον Μακάριο Φιλανθρωπινό (1420), τον Νήφωνα Μεταξά (1500), τον Παρθένιο Μικρό και τους μοναχούς Νεκτάριο και Θεοφάνη Αψαράδες¹⁵. Η σχολή στεγάστηκε στο χώρο του εκεί μοναστηριού, το οποίο και αργότερα μετονομάστηκε σε Μονή Φιλανθρωπινών¹⁶. Από τις τοιχογραφίες που σώζονται μέχρι σήμερα στο νάρθηκα του καθολικού της Μονής, όπου παριστάνονται μορφές αρχαίων

¹³ Φώτιος Γ. Οικονόμου, *Η εν Ιωαννίνους Εκκλησία από της ιδρύσεως της μέχρι των καθ' ημάς χρόνων*, ο.π., σσ. 117 – 118 και Κωνσταντίνος Ι. Κίτσος, *Τα Ζωγράφεια Διδασκαλεία*, εκδόσεις Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών, Ιωάννινα, σ. 16, 1985.

¹⁴ Ματθαίος Κ. Παρανίκας, *Σχεδιάσματα περί της εν τω Ελληνικό Έθνει καταστάσεως των Γραμμάτων από αλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453 μ.χ.) μέχρι των αρχών της ενεστώσης (ΙΘ') εκατονταετηρίδος*, εν Κωνσταντινούπολει, εκ του τυπογραφείου Α. Κορομηλά, 1867, σσ.61-62.

¹⁵ Φώτιος Γ. Οικονόμου, *Η εν Ιωαννίνους Εκκλησία από της ιδρύσεως της μέχρι των καθ' ημάς χρόνων*, ο.π., σσ. 111 – 117.

¹⁶ Δημήτριος Δ. Τριανταφυλλόπουλος, *Η Μονή των Φιλανθρωπινών στο νησί Ιωαννίνων: Εικονογραφία και Εκκλησία στον Τουρκοκρατούμενο Ελληνισμό*, Ηπειρωτικά Χρονικά, τόμος 39, σσ. 469 – 484, Ιωάννινα, 2005 και Βαρθάρα Ν. Παπαδοπούλου, *Τα μοναστήρια του Νησιού Ιωαννίνων*, ο.π., σσ. 25 – 57.

Ελλήνων φιλοσόφων, ιστορικών και νομοθετών, όπως του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη, του Πλουτάρχου, του Θουκυδίδη και του Σόλωνα, συμπεραίνουμε ότι οι μαθητές, πέραν τις θρησκευτικής παιδείας, διδασκόταν και μαθήματα που αφορούσαν το αρχαίο Ελληνικό πνεύμα¹⁷. Η σχολή αργότερα ονομάστηκε “Σχολή του Σπανού”, επειδή για μία περίοδο διετέλεσε σχολάρχης της ο Αλέξιος Σπανός.

1. 3. Η Επιφάνειος Σχολή

Το 1647-1648 ο Επιφάνειος Ηγούμενος, σε αντικατάσταση της σχολής Στρατηγοπούλου που σταμάτησε την λειτουργία της το 1645, ίδρυσε στα Γιάννινα τη φερώνυμη σχολή, που είχε ως στόχο της τον νεωτερισμό της μέχρι τότε εκπαίδευσης¹⁸. Για το λόγο αυτό, πέρα της γραμματικής και των άλλων σχολαστικών μαθημάτων καθιέρωσε τη διδασκαλία της Φιλοσοφίας και των Φυσικών Επιστημών. Πρώτος διευθυντής της σχολής ανέλαβε ο Μιχαήλ Μήτρος (κατόπιν μητροπολίτης Ναυπάκτου, Άρτας και αργότερα Αθηνών). Έμεινε στην ιστορία ως Μελέτιος Γεωγράφος¹⁹. Στη συνέχεια την διεύθυνση της σχολής ανέλαβαν

¹⁷ Αλέξανδρος Φαρμάκης, *Επαινος Ηπειρωτών*, Ιωάννινα 1998, σ. 14.

¹⁸ Μαρία Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου, *Η Ηπειρος στα χρόνια της τουρκοκρατίας και η εθνική αναγέννηση*, Ιωάννινα 1982, σ. 17.

¹⁹ Ο κατά κόσμον Μιχαήλ Μήτρος γεννήθηκε το 1661 στα Ιωάννινα όπου έμαθε και τα πρώτα γράμματα από τον Βησσαρίωνα Μακρή. Χειροτονήθηκε ιερέας στα Ιωάννινα από τον τότε Μητροπολίτη Ιωαννίνων Κλήμεντο και στη συνέχεια πήγε για σπουδές στην Βενετία όπου ασχολήθηκε με την Φιλοσοφία, τη ρητορική, την Ιατρική και τα μαθηματικά. Επιστρέφοντας στα Ιωάννινα, διετέλεσε σχολάρχης της Επιφανείου Σχολής. Το 1692 χειροτονήθηκε Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Άρτας, από τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικο Β' και το 1703 έγινε μητροπολίτης Αθηνών, όπου και διακόνισε για έντεκα περίπου χρόνια (Για περισσότερες πληροφορίες βλ.

διαδοχικά ο Ιερομόναχος Παρθένιος Κατζιούλης (1692 – 1717)²⁰, Μπαλάνος Βασιλόπουλος (1719 – 1725)²¹, ο Μεθόδιος Ανθρακίτης (1726 – 1736)²² και ο Αλέξιος Σπανός (1736 – 1737), οπότε η σχολή σταμάτησε την λειτουργία της λόγω πτώχευσης του κληροδοτήματος του Επιφανείου²³.

1. 4. Η Γκιούμειος Σχολή

Την περίοδο 1674 -1676 και, ενώ λειτουργούσε ακόμη η σχολή του Επιφανείου, ιδρύθηκε στα Γιάννινα από τον φιλόμουσο Γιαννιώτη έμπορο στη Βενετία, Εμμανουήλ Γκιούμα, η φερώνυμη Σχολή²⁴. Η Σχολή αυτή ονομάστηκε «Πρώτη Σχολή των Ιωαννίνων» και αναφερόταν ως «Μεγάλη Σχολή», σε αντίθεση με τη σχολή του Επιφανείου που την αποκαλούσαν «Μικρή Σχολή». Η σχολή εμπλουτίστηκε με μεγάλο αριθμό βιβλίων, που δώρισε ο Γεώργιος Ντίλιος το 1698²⁵ και με το χρηματικό ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) δουκάτων που δώρισε ο Λάμπρος Μαρούτσης το 1734, προκειμένου να λειτουργήσει στην σχολή «καθέδρα ιερών και κοσμικών επιστημών, ελληνιστί τε και λατινιστί

Φώτιος Γ. Οικονόμου, *Η εν Ιωαννίνους Εκκλησία από της ιδρύσεως της μέχρι των καθ' ημάς χρόνων*, σσ. 155 – 156).

²⁰ ο.π., σ. 133.

²¹ Δημήτριος Μπαλάνος, *Οι Μπαλάνοι διδάσκαλοι του Γένους*, *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 5 (1930), σ. 234.

²² Π. Χρήστος, *Μεθόδιος Ανθρακίτης*, *Ηπειρωτική Εστία*, τεύχος 2 (1953), σ. 230.

²³ Βασίλειος Χαραλαμπόπουλος, *Η πνευματική αναγέννησις του υπόδουλου Ελληνισμού*, ο.π., σσ.102-104.

²⁴ Εμμανουήλ Γκιούμας, *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 11 (1936), σ. 92 και Κωνσταντίνος Ι. Κίτσος, *Τα Ζωγράφεια Διδασκαλεία*, ο.π., σ. 15.

²⁵ Φώτιος Γ. Οικονόμου, *Η εν Ιωαννίνους Εκκλησία από της ιδρύσεως της μέχρι των καθ' ημάς χρόνων*, ο.π., σ. 123.

παραδιδομένων»²⁶. Πρώτος Σχολάρχης της σχολής αναφέρεται ο εκ Κερκύρας Σπυρίδων Τριανταφύλλου²⁷ και στη συνέχεια ως δάσκαλοι της σχολής διετέλεσαν διαδοχικά οι μαθητές του Βησσαρίων Μακρής (1676 – 1683)²⁸, ο νεωτεριστής Γεώργιος Σουγδουρής (1683-1709)²⁹, ο Αναστάσιος Παπαβασιλαίου³⁰, ο νεωτεριστής Μεθόδιος Ανθρακίτης (1715 – 1723), ο Μπαλάνος Βασιλόπουλος μέχρι το 1760 και στη συνέχεια ο γιος του, Κοσμάς Μπαλάνος, μέχρι το 1805³¹. Όλοι άνθρωποι με λαμπρές σπουδές και διαποτισμένοι με το σύγχρονο ευρωπαϊκό πνεύμα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αντίδραση εκείνων που αντιμάχονταν με πείσμα κάθε αναγεννησιακή προσπάθεια και χτυπούσαν με φανατισμό τους νεωτεριστές και τους πραγματικά μορφωμένους ανθρώπους³². Η σχολή λειτούργησε συνεχώς από το 1675 μέχρι το 1821 και είχε λαμπρά πνευματική παράδοση στην πόλη των Ιωαννίνων.

1. 5. Η Μπαλαναία Σχολή

Το 1725 η Σχολή Γκιούμα μετονομάστηκε σε Μπαλαναία Σχολή, απ' τους Μπαλαναίους που ανέλαβαν αργότερα την διεύθυνση της σχολής³³. Έκτοτε, και για ένα αιώνα περίπου η παιδεία στα Γιάννινα

²⁶ Ι. Βελούδος, *Ελλήνων Ορθοδόξων αποικία*, Βενετία 1872, σ. 122.

²⁷ Ματθαίος Κ. Παρανίκας, ο.π., σσ.63-64.

²⁸ Ε. Σαβράμης, *Ο Βησσαρίων ο Μακρής*, *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 5 (1930), σ. 106.

²⁹ Φώτιος Γ. Οικονόμου, *Η εν Ιωαννίνους Εκκλησία από της ιδρύσεως της μέχρι των καθ' ημάς χρόνων*, ο.π., σ. 132.

³⁰ Γ. Ζαβίρας, *Νέα Ελλάς*, Αθήναι 1872, σ. 138.

³¹ Δ. Μπαλάνος, *Οι Μπαλάνοι διδάσκαλοι*, ο.π., σ. 229

³² Σύνδεσμο Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων, *Μνήμη Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων*, Ιωάννινα 2000, σ. 17.

³³ Ματθαίος Κ. Παρανίκας, *Σχεδιάσματα περί της εν τω Ελληνικό Έθνει καταστάσεως των Γραμμάτων από αλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453 μ.χ.) μέχρι των αρχών της*

βρισκόταν στα χέρια των Μπαλαναίων. Στη σχολή υπήρχε σημαντική βιβλιοθήκη όπου φυλαγόταν μεγάλος αριθμός βιβλίων, καθώς και πολυάριθμα χειρόγραφα Ελλήνων συγγραφέων και πατέρων της Εκκλησίας. Σχολάρχες και δάσκαλοι της σχολής υπήρξαν διαδοχικά οι: Κοσμάς Μπαλάνος (1760 – 1805)³⁴, Κωνσταντίνος Μπαλάνος, αδελφός του Κοσμά, Αναστάσιος Μπαλάνος και άλλοι. Από τη σχολή αποφοίτησαν μεγάλες προσωπικότητες, όπως ο Μητροπολίτης Αθηνών Μελέτιος, ο Θεόφιλος Καμπανίας, ο Γεώργιος Σταύρου και πολλοί άλλοι. Δυστυχώς, η βιβλιοθήκη καθώς και η σχολή καταστραφήκαν ολοσχερώς κατά την μεγάλη φωτιά της πόλης των Ιωαννίνων στις 13 Αυγούστου 1820³⁵.

1. 6. Η Μαρούτσειος Σχολή

Το 1742 ιδρύθηκε στα Γιάννινα, από τους Λάμπρο και Σίμωνα Μαρούτση, Γιαννιώτες έμποροι στην Βενετία, η φερώνυμη σχολή σε αντικατάσταση της σχολής του Επιφανείου³⁶. Η Μαρουτσαία σχολή στεγάστηκε σε κτίριο που οι αδελφοί Μαρούτση έχτισαν σε οικόπεδο που αγόρασαν για το σκοπό αυτό, προκειμένου να χρησιμεύσει «...ώς

ενεστώσης (ΙΘ') εκατονταετηρίδος, ο.π., σσ.64-65 και Βασίλειος Χαραλαμπόπουλος, ο.π., σσ.105-106.

³⁴ Α. Παπαδόπουλος Βρεττός, *Νεοελληνική Φιλολογία*, Αθήναι 1854, Μέρος Α, σ. 311 και Δ. Μπαλάνος, *Οι Μπαλάνοι διδάσκαλοι*, ο.π., σ. 233.

³⁵ Φώτιος Γ. Οικονόμου, *Η εν Ιωαννίνους Εκκλησία από της ιδρύσεως της μέχρι των καθ' ημάς χρόνων*, ο.π., σ. 124.

³⁶ Ματθαίος Κ. Παρανίκας, *Σχεδιάσματα περί της εν τω Ελληνικό Έθνει καταστάσεως των Γραμμάτων από αλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453 μ.χ.) μέχρι των αρχών της ενεστώσης (ΙΘ') εκατονταετηρίδος*, ο.π., σσ.65-66 και Βασίλειος Χαραλαμπόπουλος, *Η πνευματική αναγέννησις του υπόδουλου Ελληνισμού*, ο.π., σ.106.

σχολεῖον τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν εἰς τὸ διηνεκές»³⁷.

Πρώτος διευθυντής και δάσκαλος της σχολής διετέλεσε ο Ευγένιος Βούλγαρης³⁸, ο οποίος πίστευε στην αναγκαιότητα του εκσυγχρονισμού της παιδείας. Ο Βούλγαρης διετέλεσε σχολάρχης της σχολής κατά τις περιόδους 1742 – 1746 και 1750 – 1753. Το 1753 ο Βούλγαρης μετέβηκε στο Άγιο Όρος, όπου ανέλαβε την διεύθυνση της Αθωνιάδος Ακαδημίας³⁹. Μετά τον Βούλγαρη την διεύθυνση της σχολής ανέλαβαν διαδοχικά ο Ιερομόναχος Παΐσιος Δήμαρος (μετέπειτα Επίσκοπος Παρυμυθιάς), ο εκ Μετσόβου Ιερομόναχος Τρύφων, ο Κωνσταντίνος Βασιλόπουλος και άλλοι. Η σχολή σταμάτησε την λειτουργία της το 1797 λόγω κατασχέσεως των κληροδοτημάτων των αδελφών Μαρούτση από τον Μέγα Ναπολέοντα.

³⁷ Σύνδεσμος Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων, *Μνήμη Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων*, ο.π., σ.18.

³⁸ Αναστ. Πολυζωΐδης, *Κατάστασις της Ελληνικής Παιδείας υπό το κράτος των Οθωμανών*, Αθήναι 1876, σσ. 12 – 16, Κωνσταντίνος Ι. Κίτσος, *Τα Ζωγράφεια Διδασκαλεία*, ο.π., σ. 15 και Παναγιώτης Χρ. Νούτσος, *Ηπειρωτικά Χρονικά, Ευγένιος Βούλγαρης και Francis Bacon*, τόμος 22, Ιωάννινα 1980, σσ. 151 – 161.

³⁹ Η Αθωνιάδος Ακαδημία ιδρύθηκε το 1749 και στεγάστηκε σε κτίριο που έγινε για το σκοπό αυτό κοντά στη Μονή Βατοπεδίου από τον Προηγούμενο Μελέτιο Βατοπεδινό. Σκοπός της Ακαδημίας ήταν η διδασκαλία των ελληνικών μαθημάτων, της Λογικής, της Φιλοσοφίας και της Θεολογίας, όχι μόνο στους μοναχούς του Όρους, αλλά και στους ερχομένους έξωθεν μαθητές. Το έργο της Ακαδημίας ενίσχυε, ηθικά και υλικά, ο Πατριάρχης Κύριλλος ο Ε', ο οποίος με ειδικό σιγίλλιο (1750) ερρύθμισε την οικονομική βοήθεια, που θα δίνεται από το Πατριαρχείο, καθώς και τα σχετικά με τη λειτουργία αυτής (Βλ. Βασίλειος Χαραλαμπόπουλος, *Η πνευματική αναγέννησις του υπόδουλου Ελληνισμού*, ο.π., σσ. 86-93).

1. 7. Η Καπλάνειος Σχολή

Το 1805 η Μαρούτσειος σχολή αντικαταστάθηκε από μία άλλη σημαντική σχολή που ιδρύθηκε από τον Γιαννιώτη έμπορο στη Ρωσία, Ζώη Καπλάνη, και έφερε το όνομα "Καπλάνειος Σχολή". Ο Καπλάνης οραματίστηκε να ιδρύσει στα Γιάννενα «Ελληνικό και Επιστημονικό Σχολείο»⁴⁰. Πρώτος δάσκαλος και διευθυντής της σχολής υπήρξε ο λόγιος Αθανάσιος Ψαλίδας⁴¹, ένας από τους κορυφαίους εκπροσώπους του

⁴⁰ Ο Καπλάνης στο ΚΣΤ' άρθρο της διαθήκη του αναφέρει: «Πρὸς τούτοις ἀναμνημονεύων ἐπιβεβαιῶ ὅτι ἐπειδὴ ἡ παντοδύναμος ἀγαθότης τοῦ ἁγίου Θεοῦ, κατὰ τὸν ἀνέκαθεν πόθον, καὶ ἐγκάρδιόν μου ζῆλον, μὲ ἀξίωσεν ἔτι ζῶντα, καὶ ἐσύστησα τὸ εἰς τὴν πατρίδα μου Ἰωάννινα ἐλληνικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν Σχολεῖον, ἐν ᾧ πρὸ χρόνων ἤδη παραδίδονται μαθήματα, τὸ ὁποῖον ἐστερέωσα, καθ' ὅσον ἦν δυνατόν, μὲ Συνοδικόν, Πατριαρχικὸν Σιγγιλιῶδες Γράμμα, διὰ νὰ ἤθελεν ἔχη θεία συνάρσει, αἰώνιον τὴν μονιμότητα καὶ διάρκειαν πρὸς κατὰ μέρος Φωτισμὸν τοῦ ἐκπεπτωκότος Φιλτάτου γένους μου. Ἐπιβεβαιῶ, λέγω, ὅτι δι' αὐτὸ τὸ Σχολεῖόν μου κατέθεσα ἰδιοχείρως μου, ἐν τῷ αὐτῷ βασιλικῷ ὀρφανοτροφείῳ ρούβλια ἑκατὸν Χιλιάδας, τῶν ὁποίων τὸ Μπιλέτι διαλαμβάνει οὕτως. Ὅτι αὐτὰ ἐναπετέθησαν παρ' ἐμοῦ αἰωνίως καὶ ἀναφαιρέτως, ὁ δὲ τόκος αὐτῶν λαμβανόμενος εἰς δύο φοραῖς τὸν χρόνον, νὰ ἐξαποστέλλεται εἰς τὴν Πατρίδα μου Ἰωάννινα, πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ αὐτοῦ Σχολεῖου μου διὰ νὰ δίδονται οἱ μισθοὶ τῶν διδασκάλων, δηλ. τῷ μὲν πρώτῳ διδασκάλῳ γρόσσια δύο χιλιάδας κατ' ἔτος τῷ δὲ δευτέρῳ διδασκάλῳ γρόσσια χίλια κατ' ἔτος, καὶ τῷ τρίτῳ πεντακόσια. Ἔτι δὲ νὰ δίδονται ἀνὰ ἑκατὸν πενήκοντα γρόσσια εἰς πέντε πτωχοὺς Μαθητὰς εὐφυεῖς καὶ δεξιούς εἰς μάθῃσιν, ἐπιμελουμένους τῆς ἑαυτῶν προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως. Καὶ προσέτι νὰ δίδονται ἀπαραιτήτως ἀνὰ ἑκατὸν πενήκοντα γρόσσια εἰς τέσσαρας Μαθητὰς, ὄντας ἐκ τοῦ χωρίου Γραμμένο...».

⁴¹ Ο Αθανάσιος Ψαλίδας (1767–1829) υπήρξε από τους κορυφαίους στοχαστές του νεοελληνικού διαφωτισμού και συνέβαλε σημαντικά στον εκσυγχρονισμό της παιδείας στα Τουρκοκρατούμενα Γιάννενα. «...Διευθυντής για πολλά χρόνια τῆς Καπλανείου Σχολῆς τῶν Ἰωαννίνων, υπῆρξε ἡγετική φυσιογνωμία στίς πατριωτικές ζυμώσεις τοῦ τέλους τοῦ 18ου καὶ τῶν πρώτων δεκαετιῶν τοῦ 19ου αἰῶνα. Μετά τό τέλος τοῦ Ἀλῆ Πᾶσα, κατέφυγε στή Ἐπτάνησα ὅπου κινητοποιήθηκε ἐνεργά γιά τόν ξεσηκωμό τοῦ

Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Καθ' όλη τη διάρκεια της διεύθυνσης από τον Ψαλίδα, η σχολή είχε γίνει πόλος έλξης πολλών σπουδαστών από διάφορα μέρη και ήταν ένα από τα σημαντικότερα εκπαιδευτήρια του Ελλαδικού χώρου⁴².

Όμως, το 1820, με τα γεγονότα της αποστασίας του Αλή, η ανοδική πορεία της σχολής διακόπηκε. Και σαν να μην έφτανε αυτό, ξέσπασε και η μεγάλη φωτιά στις 13 Αυγούστου 1820 που είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή όλων των διδακτικών οργάνων και φυσικά της βιβλιοθήκης. Έκτοτε η σχολή λειτούργησε και πάλι, το 1828, ως Δημοτικό Σχολείο με το όνομα Καπλάνειος Δημοτικό Σχολείο.

1. 8. Η Ζωσιμαία Σχολή

Το 1828 η αδελφότητα των Ζωσιμάδων ίδρυσε στα Γιάννενα φερώνυμη σχολή που έφερε τον τίτλο "Γενικόν Σχολείον". Αρχικά, η σχολή στεγάστηκε σ' ένα μικρό τούρκικο σπίτι που βρισκόταν κοντά στο νοσοκομείο και στα εβραϊκά μνήματα, κάτω από τη σημερινή Νέα Ζωσιμαία (όπου βρίσκεται το Β' Ελισαβέτιο). Εκεί λειτούργησε μέχρι το 1834. Στη συνέχεια στεγάστηκε σε μια παλαιά οικία, πολύ πιο ευρύχωρη από πριν, ιδιοκτησίας του Δ. Αθανασίου, που βρισκόταν στο χώρο όπου σήμερα δεσπόζει το επιβλητικό κτίριο της Παλαιάς Ζωσιμαίας Σχολής. Η Σχολή στεγάστηκε εκεί για περισσότερα από 68 χρόνια προσφέροντας

Γένους καί τήν εὐδότησιν τοῦ Ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας. Ἐκπρόσωπος τῶν ἰδεῶν τοῦ Γαλλικοῦ Διαφωτισμοῦ, βρέθηκε στό ἐπίκεντρο τῆς ἐπίθεσης τοῦ θρησκευτικοῦ κατεστημένου...».(Βλ. Βασίλειος Χαραλαμπόπουλος, ο.π. σ.107 και Παναγιώτης Χρ. Νούτσος, *Ηπειρωτικά Χρονικά, Ο νεαρός Ψαλίδας και η Φιλοσοφία του Γαλλικού Διαφωτισμού*, τόμος 23, Ιωάννινα 1981, σσ. 187–214.

⁴² Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτικά Χρονικά, Ζῶης Καπλάνης και Καπλάνειος Σχολή*, εκδίδεται πρόνοια των Αγαθοεργῶν Καταστημάτων Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1976 – 77, σσ. 17 – 307.

στους δύσκολους εκείνους καιρούς τα μέγιστα, για την εκπαίδευση του Γένους⁴³.

Ο Νικόλαος Ζωσιμάς με τη διαθήκη του άφησε σημαντικό χρηματικό ποσό για την ανέγερση νέου κτιρίου⁴⁴. Κάτι το οποίο έγινε με μεγάλη καθυστέρηση, μόλις το Φεβρουάριο του 1902 τέθηκε ο θεμέλιος λίθος. Το περίλαμπρο αυτό οικοδόμημα κτίστηκε κατ' απομίμηση του Εθνικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Οι εργασίες ανέγερσης ολοκληρώθηκαν στις αρχές του 1905, ενώ τα εγκαίνια έγιναν τον Φεβρουάριο του ίδιου έτους, οπότε και έγινε η μετεγκατάσταση της Ζωσιμαίας Σχολής⁴⁵.

⁴³ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ζωσιμαία Σχολή".

⁴⁴ Στο άρθρο Εον της διαθήκη ο Ν. Ζωσιμάς αναφέρει ότι: «...Ωσαύτος αφήνω από μέρους τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος εἰς ἀργυρὰ ρούβλια 11,428: 57 ἤτοι ἕνδεκα χιλιάδας τετρακόσια εἴκοσι ὀκτώ, καὶ πενήντα ἑπτὰ καπήκια ἀργυρᾶ, ἀπὸ ἀσσιγνάτσιας ρούβλια 40,000 ἤτοι σαράντα χιλιάδας, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ δημοσίου γενικοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου τὰ ὅποια παρακαλῶ τοὺς κυρίους γενικοὺς Ἐπιτρόπους μου νὰ καταθέσωσιν αὐτὰ εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν ὀρφανοτροφεῖον τῆς Μόσχας, λαμβάνοντες μπιλλιέτον ἐπ' ὀνόματι τῆς οἰκοδομῆς τοῦ εἰρημένου σχολείου, τὸ ὅποῖον μπιλλιέτον νὰ διαλαμβάνη οὕτως: ὅτι αὐτὴ ἡ ποσότης τῶν ἕνδεκα χιλιάδων τετρακοσίων εἰκοσιοκτῶ ρουμβλίων ἀργυρῶν, καὶ πενήντα ἑπτὰ καπηκίων ἀργυρῶν, κατετέθη παρὰ τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος ἄνευ διαρίας, ὅτι ὀψέποτε ἤθελεν ἀποκατασταθῆ ἡ τῶν Ἰωαννίνων πόλις, συστηθῆ ἐν αὐτῇ ἡ εὐνομία καὶ εὐταξία, καὶ ληφθῆ ἡ παρὰ τῆς διοικήσεως ἄδεια διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ αὐτοῦ σχολείου, παρακαλῶ τοὺς γενικοὺς κυρίους Ἐπιτρόπους μου, ὅτι εἰς κάθε καιρὸν νὰ στείλωσι ταύτην τὴν ῥηθειῖσαν ποσότητα εἰς Ἰωάννινα, πρὸς τοὺς ψηφισθησομένους διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ εἰρημένου σχολείου...».

⁴⁵ Σε ἄλλο σημεῖο τοῦ άρθρου Εον της διαθήκη, ο Ν. Ζωσιμάς αναφέρει ὅτι θα πρέπει νὰ συσταθῆ μια τετραμελὲς επιτροπὴ που θε εἶναι ἡ Εφορεία τοῦ Σχολείου, ἡ ὁποία θα ἔχει καὶ τὴν ἐπίβλεψη τῆς ἀνέγερσης τοῦ καὶ συνεχίζει: «...πρὸς τούτοις ἐπειδὴ ἠγοράσθησαν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων εἰς δύο μέρη ἀπὸ μέρους τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος τέσσαρα ὀσπήτια, τὰ μὲν δύο εἶχον ἀγορασθῆ πρότερον, τοῦ Μαλίκου καὶ Μπαμπανίκου, ὄντα εὐαέρια καὶ εὐρύχωρα καὶ εἰς καλὴν τοποθεσίαν, καὶ πρὸς περισσοτέραν τῶν μαθητευόντων ὠφέλειαν, καὶ πλέον πρὸς θέλησίν μου καὶ πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς

Πρώτος Σχολάρχης της σχολής διετέλεσε ο Αναστάσιος Σακελλάριος (μαθητής του Α. Ψαλίδα). Το 1852 η σχολή διαιρέθηκε, κατά εντολή του Νικολάου Ζωσιμά, σε Σχολείο και Γυμνάσιο με πρώτο Γυμνασιάρχη τον Γεώργιο Αίσωπο από το Γραμμένο Ιωαννίνων. Στο Σχολείο δίδασκαν τέσσερις δάσκαλοι τα εγκύκλια μαθήματα και στο Γυμνάσιο πέντε καθηγητές των Ελληνικών και Λατινικών γραμμάτων, των Ιερών μαθημάτων, της Ιστορίας, των Μαθηματικών, της Φιλοσοφίας, της πειραματικής Φυσικής, της Γαλλικής και της Ιταλικής γλώσσας⁴⁶. Ο Γ. Αίσωπος (μαθητής του Α. Ψαλίδα), διετέλεσε γυμνασιάρχης μέχρι το 1833⁴⁷. Έκτοτε, Γυμνασιάρχες⁴⁸ υπήρξαν διαδοχικά οι: Αναστάσιος Σακελλάριος (1833 – 1838, 1843 – 1855, 1857 – 1862), Σπυρίδων Μανάρης (1855 – 1857, 1862 – 1879), Μιλτιάδης Πανταζής (1879 – 1888), Γεώργιος Καλούδης (1893 – 1895, 1902 – 1910, 1912 – 1921, 1923 – 1924), Χρήστος Σούλης (1932 – 1945), Γεώργιος Παπανικολάου (1949 – 1956), Δημήτριος Σιωμόπουλος (1965 – 1966), κ.τ.λ.

1.9. Λοιπές Σχολές

Κατά την διάρκεια του 18^ο και του 19^ο αιώνα, εκτός από τις παραπάνω σχολές, λειτούργησαν και ορισμένες άλλες, μικρότερης βέβαια

Ζωσιμαίας Αδελφότητος είναι, ίνα γίνη ή οικοδομή του δημοσίου γενικού Έλληνικού σχολείου εις τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ τὸ πᾶν ὅλο στέκει εις τὴν ἐπιμέλειαν καὶ προσπάθισιν τῆς κοινότητος τῶν Ἰωαννίνων ἐκ τοῦ ἐναντίον δέ, τότε τὸ εἰρημένον σχολεῖον νὰ γίνη εις τὰ δύο ὀσπήτια τοῦ ποτε Δημητρίου Ἀθανασίου, καὶ τοῦ Μπέρκου, τὰ ὅποια εἶχον ἀγορασθῆ ὑστερότερον ἀπὸ μέρους τῆς Ζωσιμαίας Αδελφότητος...».

⁴⁶ Ματθαῖος Κ. Παρανίκας, Σχεδιάσματα περὶ τῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Ἔθνει καταστάσεως τῶν Γραμμάτων ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453 μ.χ.) μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστῶσης (ΙΘ') ἑκατονταετηρίδος, ο.π., σσ.66-67.

⁴⁷ Μνήμη Ζωσιμαίας Σχολῆς Ἰωαννίνων, ο.π., σ. 111.

⁴⁸ ο.π., σσ. 115 - 160

εμβέλειας, με τη μορφή Ελληνικών Σχολείων ή Σχολαρχείων⁴⁹. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι το 1848 ιδρύθηκε στα Ιωάννινα το πρώτο Ελισαβέτιο Παρθεναγωγείο, που περιέλαβε αργότερα και δύο τάξεις Διδασκαλείου Θηλέων. Το 1868 ιδρύθηκε το δεύτερο Ελισαβέτιο Παρθεναγωγείο και το 1873 το τρίτο (στο οποίο η εκπαιδευτική εφορεία εγκατέστησε και εργαλειούς για την εκμάθηση της υφαντικής από τις μεγαλύτερες μαθήτριες). Το 1870 ιδρύθηκε στο Νησί των Ιωαννίνων η Ιερατική Σχολή με σκοπό την κατάρτιση μορφωμένου κλήρου (αργότερα, και μέχρι το 1922 που έκλεισε, λειτουργούσε ως Διδασκαλείο). Το 1890 ιδρύθηκε στα Ιωάννινα από τον Αναστάσιο Ι. Αράπη ιδιωτικό λύκειο, νηπιαγωγείο, δημοτική σχολή και γυμνάσιο, που συναγωνιζόταν την Ζωσιμαία Σχολή στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Στις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα ιδρύθηκαν στην πόλη των Ιωαννίνων τρία Ρουμανικά σχολεία, ήτοι: Νηπιαγωγείο, Δημοτικό και Γυμνάσιο (το γυμνάσιο συνέχισε την λειτουργία του μέχρι τον πόλεμο του 1940). Στα τέλη του 18ου αιώνα είχε ιδρυθεί στην Κόνιτσα Ελληνική Σχολή, στην οποία δίδαξε ο Γεώργιος Μόστρας από την Άρτα (μαθητής του Μπαλάνου Βασιλόπουλου). Επίσης, αξιόλογα σχολεία στην ευρύτερη περιοχή της Κόνιτσας λειτουργούσαν στην Καστάνιανη, στην Πυρσόγιαννη, στην Βούρμπιανη και στου Χιονιάδες όπου λειτουργούσε και παρθεναγωγείο. Στην περιοχή του Πωγωνίου λειτουργούσαν οι αξιόλογες σχολές του Δελβινακίου (έτος ίδρυσης το 1860) και της Βήσσανης (έτος ίδρυσης το 1827). Στην περιοχή του Ζαγορίου από το σύνολο των σχολείων που λειτουργούσαν τα σπουδαιότερα ήταν εκείνα της Αρίστης και του Παπίγκου.

Επιπλέον, σημαντική εκπαιδευτική κίνηση είχε αναπτυχθεί και

⁴⁹ Ματθαίος Κ. Παράνικας, *Σχεδιάσματα περί της εν τω Ελληνικό Έθνει καταστάσεως των Γραμμάτων από αλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453 μ.χ.) μέχρι των αρχών της ενεστώσεως (ΙΘ') εκατονταετηρίδος*, ο.π., σσ.67-73.

στις επαρχίες της Βορείου Ηπείρου, όπου έχουμε την ίδρυση αξιόλογων σχολών και παρθεναγωγείων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την ίδρυση του παρθεναγωγείου στο Αργυροκάστρο το 1861-62, στο Δέλβινο το 1875, τη σχολή του Αργυροκάστρου, της Μοσχόπολης, της Κορυτσάς και την ίδρυση των Ζωγραφείων Διδασκηρίων στο Κεστοράτι το 1874⁵⁰.

Οι περισσότεροι απόφοιτοι των παραπάνω Σχολών, προσλαμβάνονταν ως διδάσκαλοι στα κοινά (δημοτικά) σχολεία και οι καλύτεροι στα Ελληνικά σχολεία. Ο Νεόφυτος Δούκας, για τους διδασκάλους που αποφοίτησαν από τις Σχολές των Ιωαννίνων γράφει: «...Ἐκ τῶν σχολείων τῶν Ἰωαννίνων ἐξερρύησαν ρύακες ἱκανοὶ να ποτίσωσι τὴν διψῶσαν Ἑλλάδα καὶ μάλιστα ἐν τῷ μεγίστῳ ἐκείνῳ αὐχμῷ. Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτῶν, ὡς ἀπὸ μέσου τοῦ ποταμοῦ, ἐχέοντο κατὰ πάσας τὰς πόλεις καὶ καταρδεύοντες αὐτὰς μὲ τῶν λόγων τὰ πότιμα νάματα ἀνέστησαν σπέρματα πολλαπλάσια...»⁵¹.

2. Η περίοδος του Νεοελληνικού Διαφωτισμού

Τέλος του 17^{ου} και αρχές του 18^{ου} αιώνα άρχισε στην Δυτική Ευρώπη μια πνευματική κίνηση, που είχε σκοπό την λύτρωση του ανθρώπινου πνεύματος από τις προλήψεις, τις δεισιδαιμονίες, την κρατική και εκκλησιαστική απολυταρχία, την επικράτηση του ορθού λόγου, της πνευματικής ελευθερίας, του κριτικού πνεύματος, την ανεξιθρησκία και τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η κίνηση αυτή βρήκε

⁵⁰ Μ. Β Σακελλάριος, *Ηπειρος 4000 Χρόνια Ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού*, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1997, σσ.302-309, Αλέξανδρος Χ. Μαμμόπουλος, *Σχολεία και Διδάσκαλοι του Αλύτρωτου Ελληνισμού*, ο.π., σσ.11-13 και Τρίφωνος Ε. Ευαγγελίδης, *Η παιδεία επί τουρκοκρατίας (Ελληνικά Σχολεία από της αλώσεως μέχρι Καποδιστρίου)*, τόμος πρώτος, Αθήνα, 1936, σσ. 152 – 166.

⁵¹ Κωνσταντίνος Ι. Κίτσος, *Τα Ζωγράφεια Διδασκαλεία*, ο.π., σ. 18.

γρήγορα πολλούς θερμούς υποστηρικτές, που φρόντισαν για την διάδοση των ιδεών της και έγινε γνωστή με την ονομασία «Διαφωτισμός»⁵².

Οι ιδέες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού δεν άργησαν να φτάσουν και στον τουρκοκρατούμενο Ελλαδικό χώρο, ο οποίος ύστερα από τόσα χρόνια σκλαβιάς είχε την ανάγκη των παραπάνω ιδεών, που σύντομα σηματοδότησαν την περίοδο του «Νεοελληνικού Διαφωτισμού»⁵³, ο οποίος συγκρινόμενος με τον Ευρωπαϊκό έχει δύο σημαντικές διαφορές που οφείλονται στην μακρόχρονη σκλαβιά και στις ιδιαιτερότητες της Ελληνικής κοινωνίας.

Πρώτη διαφορά ήταν ότι ο κυριότερος σκοπός του Ελληνικού Διαφωτισμού ήταν η απελευθέρωση του γένους από την οθωμανική

⁵² Παναγιώτης Κονδύλης, *Ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός*, πρώτος και δεύτερος τόμος, Εκδόσεις "ΘΕΜΕΛΙΟ", Norman Hampson, Μετάφραση Δήμητρα Γ. Μπεχλικούδη, Ο Διαφωτισμός, Εκδόσεις "ΠΑΠΑΖΗΣΗ", Mendelssohn, Kant, Hamann, Wieland, Herder, Lessing, Erhard, Schiller, Μετάφραση Ν.Μ.Σκουτερόπουλος, *Τι Είναι Διαφωτισμός*, Εκδόσεις "ΚΡΙΤΙΚΗ".

⁵³ Ερευνητικό Πρόγραμμα Νεοελληνικός Διαφωτισμός, *Οι Ιδέες-Τα Πρόσωπα-Οι Συλλογικοί Φορείς-Τα Έργα*, ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ, Βιβλιογραφία 1945-1995, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Αθήνα 1998, Κώστας Πέτσιος, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός Ελληνική Βιβλιογραφία*, Γιάννινα 1993, Άλκης Αγγέλου, *Των Φώτων, Όψεις του Νεοελληνικού Διαφωτισμού*, 9 Νεοελληνικά Μελετήματα, Νέα σειρά, Ερμής, Αθήνα 1988, Κ.Θ.Δημαράς, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, τέταρτη έκδοση, 2 Νεοελληνικά Μελετήματα, Αθήνα 1985, Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου, Κοζάνη 8-10 Νοεμβρίου 1996, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός (απόπειρα μιάς νέας ερευνητικής συγκομιδής)*, Ινστιτούτο Βιβλίου και Ανάγνωσης, Κοζάνη, 1999, Παναγιώτη Κονδύλη, *Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Οι Φιλοσοφικές Ιδέες*, Εκδόσεις "ΘΕΜΕΛΙΟ", Παναγιώτης Νούτσος, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Τα όρια της διακινδύνευσης*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2005, Ι.Μ.Χατζηφώτη, *Ο Ελληνικός Διαφωτισμός Προάγγελος Του Εικοσιένα*, Το μεγάλο εικοσιένα 1, εκδόσεις "ΑΛΚΑΙΟΣ" και Μ.Γ.Μερακλής, *Λαϊκός Πολιτισμός και Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα, 2007.

κυριαρχία. Ήταν κοινή πεποίθηση ότι η παιδεία είναι εκείνη που θα φέρει την ελευθερία, «ενώ η έλλειψή της είναι η αιτία όλων των κακών», σύμφωνα με τον Α. Κοραή⁵⁴ (1818). Όλοι οι στοχαστές της εποχής εργαζόταν πάνω σ' ένα κοινό σκοπό: να διαπλάσουν ανθρώπους και να τους προετοιμάσουν για την εθνική ανεξαρτησία. Αυτή η φιλοσοφία για την παιδεία ήταν στενά συνδεδεμένη με τις κοινωνικές ανάγκες και βλέψεις της εποχής.

Η δεύτερη σημαντική διαφορά ήταν ότι η ελληνική διαφώτιση υπήρξε έργο μεμονωμένων προσωπικοτήτων, που προσπαθούσαν με δικές τους πρωτοβουλίες και χωρίς κανένα απολύτως, σχεδιασμό να διαδώσουν τις ιδέες του διαφωτισμού. Σε αντίθεση με ότι συνέβαινε στην υπόλοιπη Ευρώπη, όπου η κοσμική εξουσία υιοθετούσε τις ιδέες-συνθήματα του διαφωτισμού και προσάρμοζε σ' αυτά τη διοίκηση ή τον κατεύθυνε η ίδια, ώστε να εξυπηρετεί τους κοινωνικούς, κοσμικούς και οικονομικούς εν γένει σκοπούς της.

Γεγονός πάντως είναι ότι η ελληνική διαφώτιση διά της εκπαίδευσης του γένους πολέμησε την αμάθεια, γνώρισε στο Έθνος την πρόοδο των δυτικο-Ευρωπαίων στις επιστήμες, τού χάρισε πίστη, θάρρος και αισιοδοξία για το μέλλον του, ενώ παράλληλα το προετοίμασε ψυχολογικά για τον μεγάλο απελευθερωτικό αγώνα. Κύριος εκπρόσωπος του Νεοελληνικού Διαφωτισμού υπήρξε ο Αδαμάντιος Κοραής. Οι θέσεις του για την παιδεία αποτελούν μια σύνθεση των παιδαγωγικών θεωριών όλων των στοχαστών αυτής της περιόδου.

Εξάλλου, η ίδρυση και λειτουργία των σχολείων κατά την περίοδο αυτή, καθώς και οι φωτισμένοι δάσκαλοι που δίδασκαν σε αυτά

⁵⁴ Αναστάσιος Πολυζωΐδης, *Κατάστασις της Ελληνικής Παιδείας υπό το κράτος των Οθωμανών*, ο.π., σσ. 31 – 38 και Κ. Δημαράς, *Ο Κοραής και η εποχή του*, Αθήναι 1958, σ. 7.

συνέβαλλαν καθοριστικά για την διάδοση των ιδεών του διαφωτισμού⁵⁵. «...Τά ἐπιτεύγματα τῆς παιδείας στήν περίοδο τῆς τουρκοκρατίας ὑπῆρξαν σοβαρά καί μεγάλα, μέ κορυφαῖα τήν ἐμφανῆ σύνδεση τοῦ ἐθνικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων τῆς τουρκοκρατίας μέ τούς προγόνους, τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐθνικῆς συνείδησης, τήν ἀναθέρμανση τοῦ πόθου γιά τήν ἐλευθερία, τήν καλλιέργεια τῆς φυσικῆς τάσης τοῦ λαοῦ γιά μαθήση, τήν ἀνάπτυξη καί τή διαμόρφωση τοῦ προφορικοῦ καί τοῦ γραπτοῦ λόγου καί τήν πλούσια παραγωγή γραπτῶν καί προφορικῶν ἐκφρασμάτων...»⁵⁶.

Ενώ ο Κ. Κούμας γράφει: «...Εἰς τήν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων, χρεωστεῖ ἡ Ἑλλάς τήν ἀναγέννησιν τῆς Παιδείας. Μαθηταί τῶν Ἰωαννίνων ὑπῆρξαν διδάσκαλοι εἰς Μέτσοβον, Τρίκκην, Λάρισα, Θεσσαλονίκη, Ἀδριανούπολιν, αἱ ὁποῖαι πόλεις ἐσύστησαν σχολεῖον μετὰ τὸ τῶν Ἰωαννίνων. Εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα καί εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν μετεφέρθησαν αἱ ἐπιστημονικαί γνώσεις τοῦ τῶν Ἰωαννίνων Σχολείου...»⁵⁷.

Επτά αἰώνες, ἀπό το τέλος τοῦ 11^{ου} αἰώνα ὡς το τέλος τοῦ 18^{ου}, χρειάστηκαν γιά νά μπορέσει ὁ Ἑλληνικός λαός νά συγκροτηθεῖ σέ ἕνα νέο ἔθνος, νά ξεκαθαρίσει τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς τοῦ συνείδησης καί νά παρουσιαστεῖ ὡς μία αὐτόνομη ἱστορική οντότητα. Με τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 διακηρύσσει με τὰ ἀκόλουθα λόγια τήν ὑπαρξή του: «...Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος κηρύττει σήμερον διὰ τῶν νομίμων παραστατῶν

⁵⁵ Φάνης Μιχαλόπουλος, *Τα Γιάννενα καὶ ἡ Νεοελληνικὰ Ἀναγέννηση (1648 – 1820)*, Ἀθήνα, 1930.

⁵⁶ Ν. Γρ. Ζαχαροπούλου, *Ἡ Παιδεία στήν Τουρκοκρατία*, τόμος Α', Θεσσαλονίκη 1983, σ. 43.

⁵⁷ Ἀλέξανδρος Χ. Μαμμόπουλος, *Σχολεῖα καὶ Διδάσκαλοι τοῦ ἀλύτρωτου Ἑλληνισμοῦ*, Βιβλιοθήκη Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν, Ἐν Ἀθήναις 1967, σ. 7.

του εις ἔθνικὴν συνηγμένην συνέλευσιν, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπαρξιν καὶ ἀνεξαρτησίαν...»⁵⁸.

3. Ελληνικές παροικίες και Γιαννιώτες ἔμποροι του ἐξωτερικοῦ

Καθοριστικὸ ρόλο για τὴν διάδοση τῶν παραπάνω ιδεῶν στὴν Τουρκοκρατούμενη Ἡπειρο ἔπαιξαν οἱ Ἡπειρώτες ἔμποροι που εἶχαν μεταναστεύσει σε ελεύθερες χώρες, για να συνεχίσουν ανεμπόδιστα τὸ ἐμπόριο που εἶχαν ἀρχίσει οἱ Ενετοί, ὅταν κατάρκτησαν τὰ Ἡπειρωτικὰ παράλια⁵⁹. Οἱ μετακινήσεις αὐτές ἔγιναν, κυρίως, προς τὴν Ἰταλικὴ χερσόνησο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ προς τὴ Δυτικὴ Ευρώπη. Ἐνα μέρος ἐπίσης του μεταναστευτικοῦ ρεύματος κατευθύνθηκε προς τὴς βόρειες Βαλκανικὲς χώρες, ἰδιαίτερα τὴς Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες καὶ τὸν Καύκασο⁶⁰.

Εκεῖ ἀνέπτυξαν σημαντικὲς ἐμπορικὲς ἐπιχειρήσεις ἀξιοποιώντας τὴς ικανότητές τους καὶ ἐκμεταλλεόμενοι, με υποδειγματικὸ τρόπο, τὴς ευκαιρίες που παρέχει ἡ «ἐλευθερία» καὶ τὴς δυνατότητες του οικονομικοπολιτικοῦ συστήματος τῶν χωρῶν που ἐγκαταστάθηκαν. Σύντομα ἐξαπλώθηκαν σε ὅλη σχεδόν τὴν Ευρώπη, τὴ Ρωσία καὶ τὴν

⁵⁸ Ν. Γ. Σβορώνος, *Τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος Γέννηση καὶ διαμόρφωση τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ*, ἐκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2004, σσ. 106 – 108.

⁵⁹ Ἡ δημιουργία τοῦ πρώτου ρεύματος φυγῆς τῶν Ἡπειρωτῶν προς τὰ βενετοκρατούμενα νησιά του Ἰονίου καὶ στὴ συνέχεια προς τὴς Ἰταλικὲς πόλεις τῆς Ἀδριατικῆς εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὸν πρῶτο αἰῶνα τῆς τουρκικῆς σκλαβιάς. Αὐτὸ οφειλόταν στὴς συνθήκες που επικρατοῦσαν στὴ βορειοδυτικὴ Ἡπειρο, στα ἀντίποινα τῶν Τούρκων ἐπειδὴ εἶχαν πολεμήσει στο πλευρὸ τῶν Βενετῶν κατὰ τὴ διάρκεια τῶν πρώτων βενετοτουρκικῶν πολέμων, στὴς καταστροφές τῶν χωριῶν, στὴ αἰχμαλωσία καὶ στὸν ἐξισλαμισμό. Ἀλῶστε, τὴ φυγὴ προς τὴν Ἰταλία διευκόλυνε ἡ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὰ Ἡπειρωτικὰ παράλια. Τὰ ἱστιοφόρα που ξεκινούσαν ἀπὸ τὸν Αὐλώννα, τὴ Σαγιάδα καὶ τὴν Πάργα ἐφθάναν στο Μπρίντεζι, με εὐνοϊκὸ καιρὸ, σε 20 ὥρες.

⁶⁰ Α. Βακαλόπουλος, *Καίρια θέματα τῆς ἱστορίας μας*, Θεσσαλονίκη 1988, σσ. 117 – 135.

Αίγυπτο, όπου καλλιεργώντας ένα σύγχρονο εμπορικό πνεύμα απέκτησαν αμύθητα, για την εποχή, ποσά. Δημιούργησαν μεγάλους εμπορικούς οίκους, ίδρυσαν ισχυρές Ελληνικές παροικίες και ταυτόχρονα τους δόθηκε η δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με το Ευρωπαϊκό πνεύμα της εποχής.

Οι Ελληνικές παροικίες που δημιουργήθηκαν σ' όλες αυτές τις χώρες αποτέλεσαν, σταδιακά, ισχυρούς πυρήνες για την πολιτική, οικονομική και πολιτιστική ανόρθωση της Ελλάδας. Πολιτικές και κοινωνικές ιδέες, πολιτιστικά πρότυπα και νοοτροπίες και κάθε είδους εξωτερικές επιρροές και ιδέες μετακινούνταν στον Ελληνισμό, κυρίως μέσω των αποδήμων, οι οποίοι έτσι συντελούσαν αποτελεσματικά στον εκσυγχρονισμό και στην ανανέωση της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής των ιδιαίτερων πατρίδων τους⁶¹.

Είναι επίσης γνωστός και καθοριστικής σημασίας ο ρόλος που διαδραμάτισαν οι Ελληνικές παροικίες στην προώθηση της ελληνικής ανεξαρτησίας. Αρκεί να αναφερθούμε στις πολυάριθμες επαναστατικές οργανώσεις που συγκροτήθηκαν από τους Έλληνες της διασποράς στις παραπάνω περιοχές, στην ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας στις αρχές του 19^{ου} αιώνα στην Οδησό, στις κινητοποιήσεις των Ελλήνων της Βενετίας, της Τεργέστης και της Οδησού πριν και κατά τη διάρκεια της επανάστασης⁶².

Η δημιουργία του νεοελληνικού κράτους στα μέσα του 19^{ου} αιώνα προκάλεσε κάποια διαφοροποίηση στα μεταναστευτικά ρεύματα. Παρά τα περιορισμένα σύνορα του νέου κράτους, στα οποία δε

⁶¹ Παντελής Γεωργογιάννης και Παναγιώτα Βασιλοπούλου, *Μεταναστευτικά κινήματα από την Ελλάδα στο εξωτερικό. Αίτια και εξέλιξή τους*, Επιστημονική Επετηρίδα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε., Ιωάννινα 1996, σσ.18-19.

⁶² Α. Βακαλόπουλος, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τόμος 4 σ. 595 καθώς και τόμος 5, σ. 190.

συμπεριλαμβανόταν πολλές από τις γενέτειρες των αποδήμων, πολλοί απόδημοι επέστρεψαν στην πατρίδα, με αποτέλεσμα την επιπλέον ενδυνάμωση του εθνικού κέντρου σε αντίθεση με τον υποβαθμισμένο περιφερειακό Ελληνισμό. Ωστόσο οι μεταναστεύσεις δε σταμάτησαν. Και αυτό οφείλεται τώρα, κυρίως, στις εμπορικές δραστηριότητες που ανέπτυξαν οι Έλληνες επωφελούμενοι από διεθνή γεγονότα και συγκυρίες.

Βέβαια, η ίδρυση των παροικιών του εξωτερικού δεν ήταν αποκλειστικό δημιούργημα των Γιαννιωτών εμπόρων, παρ' όλο που σε ορισμένες περιπτώσεις πρωτοστάτησαν. Πρόκειται για φαινόμενο το οποίο εκδηλώθηκε από το σύνολο των Ελλήνων της διασποράς. Ίδρυσαν και οργάνωσαν τις παροικίες προκειμένου να προάγουν καλύτερα τα κοινά συμφέροντα, να αντιμετωπίζουν τις εκεί δυσκολίες και να στηρίζουν αποτελεσματικότερα την γενέτειρά τους. Μάλιστα, πολλές παροικίες ενδεχομένως να προϋπήρχαν της εγκατάστασης των Ηπειρωτών εμπόρων και να αρκέστηκαν στο να γίνουν απλώς μέλη.

Επιπλέον, πρέπει να αναφέρουμε ότι εκτός από τις παρακάτω σημαντικές παροικίες υπήρχαν και πολλές άλλες, οι οποίες ιδρύθηκαν σε διάφορες πόλεις και χώρες από τους εκεί Έλληνες παροίκους, μικρότερης όμως εμβέλειας και δυναμισμού.

3.1. Η παροικία της Βενετίας

Η κίνηση των πρώτων Γιαννιωτών εμπόρων προς την Βενετία, για να αναπτύξουν τις εμπορικές τους δραστηριότητες, χρονολογείται στις αρχές του 16^{ου} αιώνα. Η πρώτη εγγραφή Γιαννιώτη σε μητρώο της Βενετίας, την οποία συναντάμε το 1498, είναι του «Μιχάλη από τα

Γιάννενα», όπως χαρακτηριστικά αναγράφεται⁶³. Έκτοτε παρατηρούμε συρροή εγγραφών Γιαννιωτών εμπόρων στα μητρώα της Ελληνικής κοινότητας της Βενετίας. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι το 1600 οι γραμμένοι στα μητρώα ήταν πάνω από σαράντα⁶⁴, το 17^ο αιώνα πάνω από εκατό⁶⁵ και το 1820 πάνω από διακόσιοι είκοσι⁶⁶.

Ένας σημαντικός αριθμός εκ των Γιαννιωτών εμπόρων - μέλη της παροικίας αυτής- πέρα του διαμετακομιστικού εμπορίου, ασχολήθηκε με την τυπογραφία. Είδη από το 1584 ο Γιαννιώτης έμπορος Λουκάς Σουγδουρής συμμετέχει ως συνέταιρος σε εκδοτικό οίκο Βενετών⁶⁷. Το 1670 ο Γιαννιώτης έμπορος Νικόλαος Γλυκός ιδρύει το τυπογραφείο των Γλυκήδων, το 1686 ο Γιαννιώτης εμπορευόμενος Νικόλαος Σάρος ιδρύει επίσης τυπογραφείο, το 1755 ιδρύεται τυπογραφείο από τον Γιαννιώτη έμπορο Δημήτριο Θεοδοσίου, ενώ τυπογραφείο ιδρύει και ο Γιαννιώτης εμπορευόμενος Πολυζώης Λαμπανιτζιώτης⁶⁸.

⁶³ Κ. Δ. Μέρτζιος, *Η Οικογένεια των Γλυκίων ή Γκυκήδων*, Ηπειρωτικά Χρονικά, Εν Ιωαννίνους 1935, σ. 9.

⁶⁴ Κ. Δ. Μέρτζιος, *Το εν Βενετία Ηπειρωτικόν Αρχείον – Μητρώον από του 1700 – 1820 της Αδελφότητος του Αγ. Νικολάου εν Βενετία*, Ηπειρωτικά Χρονικά, Εν Ιωαννίνους 1936, σσ. 239 – 243.

⁶⁵ ο.π., σσ. 239 – 243.

⁶⁶ Κ. Δ. Μέρτζιος, *Το εν Βενετία Ηπειρωτικόν Αρχείον – Μητρώον από του 1560 – 1700 της Αδελφότητος του Αγ. Νικολάου εν Βενετία*, Ηπειρωτικά Χρονικά, Εν Ιωαννίνους 1936, σσ. 243 – 249.

⁶⁷ Κ. Δ. Μέρτζιος, *Λουκάς Σουγδουρής ο εξ Ιωαννίνων Εκδότης εν Βενετία (1570 – 1591)*, Ηπειρωτική Εστία, Ιωάννινα 1969, σσ. 3-5 και Ν. Γ. Κοντοσόπουλου, *Τα εν Βενετία Τυπογραφεία ελληνικών Βιβλίων κατά την Τουρκοκρατίαν*, Εκδόσεις "ΑΘΗΝΑ", Τόμ. ΝΗ, Αθήναι 1954, σ. 304.

⁶⁸ Κ. Σπ. Στάϊκος – Τ. Ε. Σκλαβενίτης, ο.π., σσ. 21-22, Κ. Δ. Μέρτζιος, *Η Οικογένεια των Γλυκίων ή Γκυκήδων*, Ηπειρωτικά Χρονικά, ο.π., σσ. 1-52, Κ. Δ. Μέρτζιος, *Νικόλαος Σάρος*, Ηπειρωτικά Χρονικά, Εν Ιωαννίνους 1938, σσ. 103-106, Γ. Πλουμίδης, *Το βενετικόν Τυπογραφείον του Δημητρίου και του Πάνου Θεοδοσίου (1755 – 1824)*, Διδακτορική

Πέρα, όμως, από την οικονομική άνεση που επιφέρει το εμπόριο, σε προσωπικό και οικογενειακό επίπεδο, η παροικία των Γιαννιωτών στη Βενετία επιδίδεται και σε έργα κοινωνικής και εθνικής ωφέλειας. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις εκείνες όπου εύποροι Γιαννιώτες κληροδοτούν χρηματικά ποσά ή καταθέτουν σε τράπεζες σημαντικά κεφάλαια, ώστε οι τόκοι να διανέμονται σε κοινωφελείς και φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε τον Ζώτο Τζιγαρά, ο οποίος με την διαθήκη του, εκτός των άλλων, ορίζει ότι: «...έξοδεύσουν οί έπίτροποί μου Δουκάτα τριακόσια ίνα κάμουν ένα Νοσοκομείον...»⁶⁹, στα Γιάννινα. Επίσης τον Γιαννιώτη Επιφάνειο Ηγούμενο, ο οποίος με την διαθήκη του το 1647 διαθέτει ποσά για την ίδρυση και λειτουργία δύο Σχολών στα Γιάννινα και στην Αθήνα. Τον Γιαννιώτη έμπορο Εμμανουήλ Γκιούμα, ο οποίος το 1676 διέθεσε χρήματα για την ίδρυση της φερώνυμης σχολής στα Γιάννινα. Τον επίσης Γιαννιώτη έμπορο Λάμπρο Μαρούτση ο οποίος μαζί με τον αδελφό του, Σίμων, διαθέτουν ποσά για την ίδρυση Σχολής στα Γιάννινα.

3.2. Η Παροικία του Λιβόρνου

Η Παροικία του Λιβόρνου γίνεται αισθητή στα μέσα του 18^{ου} αιώνα, όταν μεγάλος αριθμός Ηπειρωτών και, ιδιαίτερα, Γιαννιωτών εμπόρων εγκαθίσταται δημιουργώντας μια ισχυρή παροικία. Ήδη, το 1758 για την εκλογή του εκεί Ιερέα υπογράφουν σαράντα έξι (46) Έλληνες του

Διατριβή, Αθήναι 1969 και Κ. Δ. Μέρτζιος, *Το εν Βενετία Ηπειρωτικόν Αρχείον*, ο.π., σσ., 320 – 321, Γεώργιος Βελουδής, *Η εκδοτική επιχείρηση των Γλυκήδων (1670–1854)*, μετάφραση, σσ.615 – 632, *Η Οικονομική Δομή των Βαλκανικών Χωρών (15^{ος} – 19^{ος} αιώνας)*, Εισαγωγή – επιλογή κειμένων, Σπύρος Ασδραχάς, Εκδόσεις «ΜΕΛΙΣΣΑ», Αθήνα 1979.

⁶⁹ Κ. Δ. Μέρτζιος, *Το εν Βενετία Ηπειρωτικόν Αρχείον – Ζώτος Τζιγαράς*, Ηπειρωτικά Χρονικά, 1936, σ. 11.

Λιβόρνου εκ των οποίων οι τριάντα (30) είναι Ηπειρώτες. Το 1775 στην εκλογή διοίκησης της Συναδελφότητας των Ελλήνων του Λιβόρνου, που φέρνει την επωνυμία "Η Αγία Τριάς", συμμετέχουν σαράντα οκτώ (48) άτομα εκ των οποίων οι τριαντατέσσερις (34) είναι Ηπειρώτες⁷⁰. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τους: Δημήτριο Κονταξή, Δημήτριο Σιώκο, Θεοδόσιο Ζωσιμά, Μιχαήλ Ζωσιμά, Ιωάννη Θεμελή, Γεώργιο Δρόσο, Ιωάννη Πάνου, Ιωάννη Αργύρη Βρετό, Χριστόφορο Ζούκη και πολλοί άλλοι.

Και εδώ, οι έμποροι του Λιβόρνου επιδεικνύουν δραστηριότητες κοινωνικού, πνευματικού και εθνικού χαρακτήρα διαθέτοντας σημαντικά, για την εποχή, χρηματικά ποσά. Με δικές τους δαπάνες ανεγείρουν την Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία της Αγίας Τριάδας, ιδρύουν το "Έλληνομουσείο", δηλαδή το Ελληνικό Σχολείο, όπου έχουν την δυνατότητα να φοιτούν και νέοι από την Ελλάδα, τυπώνουν και διαθέτουν δωρεάν πολλά συγγράμματα με ριζοσπαστικότερο βιβλίο την "Ελληνική Νομαρχία" το 1806 και πολλές άλλες κοινωφελείς δράσεις. Εφημέριος του Ναού της Αγίας Τριάδος και διδάσκαλος του Ελληνικού Σχολείου διετέλεσε, στα τελευταία χρόνια της ζωής του, ο Γιαννιώτης αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Παλιουρίτης (17778-1816)⁷¹.

3.3. Οι Παροικίες της Ρωσίας

Τις πρώτες παροικίες των Ελλήνων εμπόρων στην ομόδοξη Ρωσία τις συναντάμε κατά των 17^ο αιώνα. Πρώτη η Νίζνα της Ουκρανίας, όπου με Αυτοκρατορικό "χρυσόβουλο" του 1657 προσδιορίζονται τα

⁷⁰ Ε. Κουρμαντζή – Παναγιωτάκου, *Η Πνευματική κίνηση στα Γιάννινα Από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα έως τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου}, ο.π., σσ. 75 – 76.*

⁷¹ Ιστορικοί Ελληνικοί Χώροι, Γενική Εποπτεία Μ. Β. Σακελλάριος, *Ηπειρος 4000 χρόνια Ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού*, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1997, σ. 261.

δικαιώματα των Ελλήνων παροίκων, τα οποία προστατεύονται και με δεύτερο “χρυσόβουλο” του 1711. Το 1775 επιτρέπεται η εγκατάσταση Ελλήνων στην Οδησό, η οποία σιγά – σιγά μετατρέπεται σε σημαντικό εμπορικό κέντρο⁷². Ενώ κατά τον 18^ο αιώνα οι Έλληνες έμποροι αποικούν την Μόσχα, την Πετρούπολη και την ενδότερη Ρωσία⁷³.

Οι Γιαννιώτες έμποροι από το 18^ο αιώνα μετακινούνται προς τη Ρωσία διαμέσου της Κωνσταντινούπολης και από άλλες οδούς των Βαλκανίων. Σημαντικό κίνητρο για αυτή την μετακίνηση είναι η τεράστια αγορά της Ρωσίας, κυρίως, σε γούνες και δέρματα. Δεδομένου ότι η τέχνη της γυνοποιίας και της βυρσοδεψίας γνώριζε ιδιαίτερη άνθηση στα Γιάννινα. Βέβαια, τις περισσότερες φορές οι εμπορευόμενοι κατέληγαν στην δημιουργία μεγάλων εμπορικών οίκων που ασχολούνταν ταυτόχρονα με πολλούς τομείς του εμπορίου. Στην ουσία πρόκειται για εμπορικούς οίκους με υποκαταστήματα στη Μόσχα, Νίζνα, Οδησό και Κωνσταντινούπολη. Ενώ, πολλές φορές επεκτείνανε τις ασχολίες τους και σε τραπεζικές δραστηριότητες⁷⁴.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε τους παρακάτω Γιαννιώτες εμπόρους που ήταν γραμμένοι στα μητρώα των διαφόρων παροικιών της Ρωσίας: οι οικογένειες των Μελάδων και των Γοργόληδων⁷⁵, η αδελφότητα των

⁷² Α. Ε. Βακαλόπουλος, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τόμος Δ', Θεσσαλονίκη 1973 και Ε. Κουρμαντζή – Παναγιωτάκου, *Η Πνευματική κίνηση στα Γιάννινα Από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα έως τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου}*, ο.π., σσ. σ. 104.

⁷³ Τ. Ε. Ευαγγελίδης, *Η Παιδεία επί Τουρκοκρατίας (Ελληνικά Σχολεία από της Αλώσεως μέχρι Καποδιστρίου)*, τόμος δεύτερος, Εν Αθήναις 1936, σσ. 369 – 372.

⁷⁴ Χ. Λασκαρίδης, *Η συμβολή των Ελλήνων της Νίζνας στην πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη της Ουκρανίας*, Ανάτυπο από την «Δωδώνη» τόμος ΚΣΤ' τεύχος 1 (1997), Ιωάννινα 1999, σσ. 405-423.

⁷⁵ *Διαθήκαι των αιμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, Εκδιδόμενα υπό της Εφορείας και της Επιτροπής των Ελεών της Πόλεως, τυπ. Αδελφών Περγή, Αθήνησιν, 1887, σ. 8.

Ζωσιμάδων, ο Γεώργιος Ζούκας⁷⁶, ο Ζώης Καπλάνης⁷⁷, οι Κοτοπούληδες⁷⁸, οι Μαρούληδες⁷⁹, ο Γεώργιος Κρομμύδης, ο Τροφίμωφ Μάτζος, ο Μπαλάνος Μάτζος, ο Αναστάσιος Μάτζος, ο Ιωάννης Μπουμπούκης, ο Παναγιώτης Πάλλης, ο Νικόλαος Πατζιμάδης, ο Γεώργιος Χατζηκώστας και πολλοί άλλοι.

Και στις εδώ παροικίες παρατηρείται το φαινόμενο της κατάθεσης κεφαλαίων σε τράπεζες, οι τόκοι των οποίων απευθύνονται σε κοινωφελείς και φιλανθρωπικούς σκοπούς, ιδίως στα Γιάννινα. Σύμφωνα με την Ελευθερία Ι. Νικολαΐδου και το βιβλίο της "Ηπειρώτες απόδημοι στη Ρωσία τον 19^ο αιώνα και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της Ηπείρου", το ποσό των 4.263.725 ρούβλια, που είναι το σύνολο των καταθέσεων των Ηπειρωτών στη Ρωσία, αντιστοιχούσε το 1985 με το 1/4 του τακτικού προϋπολογισμού του Ελληνικού Κράτους.

Παράλληλα, ζώντες ακόμη φρόντιζαν για την ίδρυση Σχολείων, την τύπωση και δωρεάν διανομή βιβλίων, την ίδρυση νοσοκομείων και πτωχοκομείων, την σύσταση της Φιλικής Εταιρείας, την εξασφάλιση της Ρωσικής εύνοιας για την Επανάσταση του Γένους, που επιμελώς προετοιμαζόταν καθώς και για την οικονομική ενίσχυση του Αγώνα.

⁷⁶ ο.π., σσ. 26 – 32.

⁷⁷ Σπάνια Ευποΐας έργα του του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη γεννηθέντος εις γραικίαν τω 1736, και αποθανόντος εις Μόσχαν τη 20 Δεκεμβρίου, τω 1806 έτει, Τυπ. Σ. Σελιβάνοβσκογο, Μόσχα, 1809, σ. 111.

⁷⁸ Ι. Λαμπρίδης, *Περί των εν Ηπείρω Αγαθοεργημάτων*, Μέρος Δεύτερον, Τυπ. Γεωργίου Κιούση, Έν Αθήναις, 1880, Ανατύπωση Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, Ιωάννινα 1971, Μέρος Δεύτερο, σσ. 28 – 29.

⁷⁹ Π. Αραβαντινός, *Χρονογραφία της Ηπείρου*, Τόμος Δεύτερος, ο.π., σ. 272.

3.4. Οι Παροικίες της Μολδοβλαχίας

Ο Ρουμανικός χώρος (Βλαχία, Μολδαβία, Τρανσυλβανία, Μπουκοβίνα, Βανάτο, Βεσσαραβία) ήταν γνωστός στους Έλληνες από την αρχαιότητα, κατά την οποία είχαν ιδρυθεί εκεί Ελληνικές αποικίες. Μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης πολλοί Έλληνες κατέφυγαν στη Μολδαβία, τη Βλαχία και την Τρανσυλβανία. Το ελληνικό στοιχείο που εγκαταστάθηκε στις ρουμανικές χώρες από τις αρχές του 16^{ου} αιώνα, παρά τις ποικίλες δυσκολίες που αντιμετώπισε, κατόρθωσε να επιβληθεί στην οικονομική και πνευματική ζωή και να ιδρύσει πολυάνθρωπες παροικίες, πολλές από τις οποίες συνέχιζαν να ακμάζουν ως τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα.

Η πρώτη γνωστή αναφορά για Γιαννιώτη έμπορο που βρίσκεται εγκατεστημένος στη Μολδοβλαχία είναι αυτή του Ζώτου Τζιγαρά στο δεύτερο μισό του 16^{ου} αιώνα⁸⁰. Επίσης, στην ίδια περίοδο φέρεται να είναι εγκατεστημένος στη Μολδαβία ο Γιαννιώτης μεγαλέμπορος Ιωάννης Σιμωτάς. Ενώ, κατά τον 17^ο αιώνα συναντούμε εκεί τους Γιαννιώτες εμπόρους Νικόλαο Ηγούμενο, τον Λεοντάρη Γκιούμα, τον Σπύρο και Πάνο Τομάρα και άλλους.

Η δραστηριότητα των Ηπειρωτών στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες δεν περιορίστηκε μόνο στο επιχειρηματικό και εμπορικό πεδίο. Εξίσου σημαντική ήταν και παρουσία τους στο πνευματικό γίγνεσθαι των Ηγεμονιών. Δεν είναι λίγοι εκείνοι οι οποίοι εργάστηκαν ως οικοδιδάσκαλοι εξεχόντων Ρουμάνων ή δίδαξαν στις Ηγεμονικές Ακαδημίες. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους παρακάτω Ηπειρώτες λόγιους που δίδαξαν στις Ακαδημίες αυτές: τον Λάμπρο Φωτιάδη από τα Γιάννινα,

⁸⁰ Ε. Κουρμαντζή – Παναγιωτάκου, *Η Πνευματική κίνηση στα Γιάννινα Από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα έως τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου}, ο.π., σ. 145.*

τον Νεόφυτο Δούκα από τα Άνω Σουδενά, τον Γεώργιο Γεννάδιο από τα Δολιανά, τον Νικόλαο Ζερζούλη από το Μέτσοβο και τον Χριστόδουλο Κλωνάρη από το Ζαγόρι⁸¹.

3.5. Η Παροικία της Αλεξάνδρειας

Η ιστορία του Ελληνισμού στην Αίγυπτο, όπως γράφει ο Μανώλης Γιαλουράκης, είναι κυρίως, ιστορία του Ελληνισμού της Αλεξάνδρειας⁸². Η παρουσία του πρώτου Έλληνα στην Αλεξάνδρεια χάνεται στα βάθη της ιστορίας. Το 1692 ο Γάλλος Πρόξενος αναφέρει ότι «οι Έλληνες δεν έχουν παρά μια μικρή μονάχα Εκκλησία στην Αλεξάνδρεια»⁸³. Ενώ το 1815 ζούσαν στην Αλεξάνδρεια πάνω από χίλιοι Έλληνες, μεταξύ των οποίων οι αδελφοί Θεόδωρος, Μιχαήλ και Κωνσταντίνος Τοσίτσας, οι οποίοι μαζί με τον Νικόλαο Στουρνάρα φρόντισαν, πριν ακόμη ιδρυθεί η Ελληνική Κοινότητα, και ίδρυσαν στην Αλεξάνδρεια Νοσοκομείο και Σχολείο “των Γραικών”, η συντήρηση των οποίων γινόταν από τις οικονομικές ενισχύσεις των Ελλήνων, ενώ η διοίκησή τους γινόταν με δημοκρατικές διαδικασίες, αφού πάντα οι αποφάσεις λαμβάνονταν κατά πλειοψηφία ύστερα από γενικές συνελεύσεις, όπου προέδρευε πάντοτε ο Μιχαήλ Τοσίτσας⁸⁴.

⁸¹ Ήπειρος 4000 χρόνια Ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού, ο.π., σσ. 262-263.

⁸² Μανώλης Γιαλουράκης, *Η Αίγυπτος των Ελλήνων*, Εκδόσεις Μητρόπολις, Αθήνα 1967, σ. 284.

⁸³ ο.π., σ. 285.

⁸⁴ Ο Μιχαήλ Τοσίτσας ή Τοσίτζας γεννήθηκε στο Μέτσοβο της Ηπείρου το 1787, όπου έμαθε και τα πρώτα του γράμματα. Το 1797 πήγε στην Θεσσαλονίκη όπου βρισκόταν ο πατέρας του, ο οποίος διατηρούσε εργαστήριο επεξεργασίας γουναρικών, προκειμένου να ασχοληθεί με την οικογενειακή επιχείρηση. Όταν ο πατέρας του αποσύρθηκε στο Μέτσοβο, ο Μιχαήλ ανέλαβε την επιχείρηση και κάλεσε κοντά του τα αδέρφια του. Το 1820 ο Μιχαήλ εγκαταστάθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, όπου άγνωστο πώς,

Η Ελληνική Κοινότητα της Αλεξάνδρειας ιδρύθηκε στις 25 Απριλίου 1843 από τριάντα οχτώ Έλληνες που μαζεύτηκαν για το σκοπό αυτό στο μοναστήρι του Αγίου Σάβα, που βρισκόταν έξω από την πόλη της Αλεξάνδρειας. Το ιδρυτικό υπογράφουν, μεταξύ των άλλων, οι Μ. Τοσίτσας, Ν. Στουρνάρας, Ι. Καγκάλης, Μ. Καλογιάννης κ.α., ενώ πρώτος πρόεδρος εκλέγεται ομόφωνα ο Μιχαήλ Τοσίτσας. Καθ' όλη την διάρκεια της λειτουργίας μέσα από την παροικία αναδείχτηκαν πολλοί ευεργέτες, οι οποίοι συνεισφέραν τα μέγιστα για την οικονομική ανόρθωση της Ελλάδας και, εν γένει, την οικονομική ενίσχυση της ιδιαίτερης πατρίδας τους. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τους Θ. Ράλλη, Γ. Αβέρωφ, Κ. Ζερβουδάκη, Κ. Σαλβάγο, Εμμ. Μπενάκη, Κ. Πήχτο, Ν. Τούλη κ.α.

4. Το Κοινωνικό φαινόμενο της Ευεργεσίας

Ήδη, μέσα από τις παραπάνω εμπορικές δραστηριότητες των Ηπειρωτών εμπόρων αναδείχθηκε η αρετή της ευεργεσίας. Η έμπρακτη και ανιδιοτελής στήριξη των συνανθρώπων που υποφέρουν και έχουν ανάγκη από ελευθερία, τροφή, ενδυμασία, περίθαλψη, μόρφωση και κοινωνική ανακούφιση. «Η ευποιΐα αποτελεί έμπρακτη εκδήλωση συμπαράστασης προς τον πάσχοντα συνάνθρωπο. Ξεκινάει απ' το απλό

απέκτησε την εύνοια του τότε Πασά της Αιγύπτου Μωχάμετ Άλη. Μάλιστα, ο Πασάς τον είχε ορίσει Διευθυντή των κτημάτων του, συνδιευθυντή της πρώτης κρατικής τράπεζας στην Αίγυπτο, διευθυντή της ποταμοπλοϊκής επιχείρησης του κ.τ.λ.. Ως πρώτος πρόξενος της Ελλάδας και πρώτος πρόεδρος της Ελληνικής Κοινότητας έδωσε νέα πνοή στην παροικία με τις μεγάλες δωρεές του και την διοικητική ικανότητά του. Μεγάλα ποσά προσέφερε κατά καιρούς για την ιδιαίτερη πατρίδα του το Μέτσοβο, για το ελληνικό σχολείο της Θεσσαλονίκης, για τη συντήρηση του Πολυτεχνείου Αθηνών έδωσε 100.000 γαλλικά τάλληρα, επίσης μεγάλα ποσά έδωσε στο Αρσάκειο, στο τότε αθηναϊκό νοσοκομείο και σε πολλά άλλα ιδρύματα (Βλ. Μανώλη Γιαλουράκη, *Η Αίγυπτος των Ελλήνων*, σσ 4- 289).

συναίσθημα της συμπάθειας και του οίκτου και καταλήγει να πηγάζει από το αγνό συναίσθημα της φιλαλληλίας, χωρίς υπολογισμό και σκοπιμότητα»⁸⁵.

Ήσαν εκείνοι οι οποίοι στήριξαν με διάφορους τρόπους στα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς τους υπόδουλος συμπατριώτες τους. Κύριο μέλημά τους ήταν να κρατήσουν ψηλά το εθνικό φρόνιμα, να προετοιμάσουν το έδαφος για τον ξεσηκωμό του Γένους ενάντια στην Οθωμανική κυριαρχία και να φροντίσουν για την πνευματική αναγέννηση και πολιτική αποκατάστασή του. Γι' αυτό, φρόντιζαν να στέλνουν τακτικά σημαντικά χρηματικά ποσά στην υπόδουλη πατρίδα ενισχύοντας εκπαιδευτικούς και κοινωφελείς σκοπούς. Άσχετα, με ποιόν τρόπο κατάφεραν να εξασφαλίζουν την συγκατάθεση των κατακτητών⁸⁶.

Οι αποδέκτες και οι διαχειριστές των ποσών αυτών φρόντιζαν για την ίδρυση σχολείων, την πληρωμή των διδασκάλων, την έκδοση συγγραμμάτων, την συγκρότηση και των εμπλουτισμό βιβλιοθηκών, την αποφυλάκιση κρατουμένων από τις τουρκικές φυλακές, την πληρωμή των

⁸⁵ Μνήμη Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων, Ιωάννινα 2000, σ. 9.

⁸⁶ Αξίζει να αναφέρουμε ότι στο βιβλίο του Φιλίππου Σεγκούνη, "Ανέκδοτος Αλληλογραφία των Ζωσιμάδων", της Κοινότητος Ιωαννίνων και των Επιτρόπων των και άλλα έγγραφα εκ του αρχείου Φίλιου, στις σελίδες 196 και 197 αναφέρεται ότι: «Μεταξύ τούτων εύρεθη αντίγραφον τοῦ ῥωσικοῦ χρυσοβούλλου τῆς αὐτοκρατείας Ἐλισάβετ, θυγατρὸς τοῦ μεγάλου Πέτρου, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἐν Ῥωσσία διαβιοῦντες καὶ ἐμπορευόμενοι Γραικοὶ εἶχον ἐξασφαλίσαι μίαν ἐλευθερίαν ἀφάνταστον εἰς πάσας τὰς σχέσεις, τὰς κοινωνικὰς καὶ ἐμπορικὰς, μεταξύ τῶν μουζίκων. Τὸ ἐν Νίζνα ἀδελφῶτον τῶν Ἑλλήνων, Μαγιστράτον ἀποκαλούμενον, ἀπήλαυε πλεῖστον προνομίων ἀναγνωριζόμενον παρὰ τῶν ῥωσικῶν ἀρχῶν ὡς ἀνεξάρτητός τις δημοκρατία, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐπροστατεύοντο καὶ οἱ ἐν Μόσχα ἢ ἀλλαχοῦ ἐμπορευόμενοι Γραικοί, ἀρκεῖ να ὑπήγοντο εἰς τὸ Μαγιστράτον τῆς Νίζνας. Τὸ χρυσοβούλον τοῦτο διαφωτίζει ἐπαρκῶς τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῶν περιουσιῶν τῶν ἐν Ῥωσσία Γραικῶν».

κεφαλικών φόρων, την συντήρηση εκκλησιών, τη λειτουργία φαρμακείων και νοσοκομείων, καθώς και για άλλα κοινωφελή έργα. Πάντως, η ευεργετική προσφορά τους δεν αφορούσε μόνο και πάντοτε την Ελλάδα και τους Έλληνες, αλλά και τις χώρες στις οποίες έζησαν και πλούτισαν, ήσαν δηλαδή ευεργέτες δύο πατρίδων.

Τη διαχείριση των παραπάνω χρημάτων τους αρχικά την εμπιστεύονται στα κοινοτικά και εκκλησιαστικά συμβούλια του τόπου καταγωγής τους στο πλαίσιο θρησκευτικών πρακτικών, οι οποίες έχουν ως σημείο αναφοράς την σωτηρία της ψυχής. Η τακτική μνημόνευση των ονομάτων τους, από την εκκλησία και από τους αποδέκτες της ευεργεσίας, υπενθύμιζαν στους μεταγενέστερους τη φιλανθρωπική δραστηριότητα των δωρητών και δημιουργούσαν μια παράδοση στην πρακτική της ευεργεσίας.

Όμως, με την ραγδαία ανάπτυξη του εμπορίου, από τα μέσα του 18ου αιώνα, αυξάνονται ταυτόχρονα και οι δωρεές για κοινωφελείς σκοπούς. Αυτό οδήγησε στην δημιουργία πιο μόνιμων θεσμών, που θα εξασφάλιζαν καλύτερα τις δωρεές και θα ενίσχυαν αποτελεσματικότερα τις φιλανθρωπικές δραστηριότητες. Κάτι που οδήγησε στην δημιουργία ενός είδους αποθεματικού ταμείου, το “ταμείο των ελεών” ή το “λάσσο⁸⁷”, όπως ονομαζόταν⁸⁸. Αυτό εξασφάλιζε σε ορισμένες πόλεις και χωριά της Ηπείρου την οργάνωση της βοήθειας σε πιο μόνιμη βάση. Βέβαια, προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλαν, με τις οικονομικές ενισχύσεις τους, όχι μόνο οι εύποροι έμποροι της διασποράς, αλλά και οι εδώ οικονομικά εύπορες συντεχνίες.

⁸⁷ Η λέξη “Λάσσο”, προέρχεται από το Ιταλικό *lasciare* (αφήνω) και εδώ ερμηνεύεται ως αφιέρωμα για συγκεκριμένους κοινωνικούς σκοπούς.

⁸⁸ Σπύρος Εργολάβος, *Ηπειρωτικά Κληροδοτήματα*, εκδόσεις Ιωάννινα, Ιωάννινα 1998, σ. 11 και Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας, *Ηπειρος κοινωνία – οικονομία 15^{ος} – 20^{ος} αι.*, Γιάννινα 4 – 7 Σεπτεμβρίου 1985, Dr. Αριστοτέλης Κ. Σταυρόπουλος, σσ. 28 – 29.

Με την πάροδο του χρόνου και την ανάπτυξη των τραπεζικών ιδρυμάτων οι δωρεές κατατίθονταν αρχικά εντόκως ως «αιώνιο κεφάλαιο» σε τράπεζες του εξωτερικού. Ενώ, η ετήσια πρόσοδος, που απέδιδαν τα κεφάλαια αυτά, στέλνονταν στον τόπο καταγωγής του διαθέτη προκειμένου να καλύψουν τις εκεί ανάγκες, σύμφωνα με τις επιθυμίες του. Αυτό είχε ως επακόλουθο την σύσταση ενός άτυπου, τουλάχιστον στην αρχή, αλλά πιο σύγχρονου από ό,τι πριν, θεσμικού οργάνου που ονομάστηκε κληροδότημα⁸⁹.

Μετά τη δημιουργία του Ελληνικού κράτους ο αριθμός των ευεργετών αυξάνεται και επεκτείνεται ακόμη και στα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα. Πολλές κοινωνικές υπηρεσίες, οι οποίες εντάσσονται στην αρμοδιότητα του κράτους, παρέχονται πλέον χάρη στην οικονομική στήριξη των δωρητών. Η σύσταση των μεγάλων κληροδοτημάτων, η επέκταση των ενισχύσεων στους τομείς της πρόνοιας, της επαγγελματικής και ανώτερης εκπαίδευσης, καθώς και της εθνικής άμυνας αποτέλεσαν τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της περιόδου αυτής.

Επιπλέον, την περίοδο αυτή δημιουργούνται με χρήματα των Ελλήνων της διασποράς τα μεγάλα έργα που κοσμούν την πρωτεύουσα. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τα εντυπωσιακά αρχιτεκτονικά οικοδομήματα

⁸⁹ Με τον όρο κληροδότημα εννοούμε το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων (μετρητών και ακινήτων), τα οποία ο κάτοχός τους διαθέτει υπέρ των κοινωφελών και φιλανθρωπικών σκοπών που ο ίδιος αναφέρει. Η διάθεσή τους δύναται να γίνει είτε με διαθήκη (συμβολαιογραφική ή ιδιόγραφη) είτε με πράξη δωρεάς (συμβολαιογραφική ή άτυπη). Πρόκειται για κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, αφού ο διαθέτης ορίζει ρητά στην διαθήκη του την διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος και ενίοτε την εκτελεστική επιτροπή. (Η Εκτελεστική Επιτροπή έχει ως αρμοδιότητα να φροντίσει για την εκπλήρωση των όρων που αναγράφονται στην διαθήκη. Τα μέλη της επιτροπής αυτής απαρτίζονται από άτομα της εμπιστοσύνης των ευεργετών και συνήθως είναι στενοί φίλοι, καθώς και συγγενικά τους πρόσωπα).

όπου στεγάζονται ακόμη και σήμερα το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πολυτεχνείο, η Εθνική Βιβλιοθήκη, το Εθνικό Αστεροσκοπείο, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Ζάππειο Μέγαρο, η Εθνική Πινακοθήκη, το Εθνικό Ωδείο, το Αρσάκειο, ο Ευαγγελισμός, το Παναθηναϊκό Στάδιο και τόσα άλλα⁹⁰.

Παράλληλα, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αυτής, παρατηρούμε και μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού του τρόπου λειτουργίας των δωρεών. Οι ίδιοι οι ευεργέτες φροντίζουν, στα πλαίσια του δυνατού, τα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτουν να τα διασφαλίσουν στο διηνεκές. Έτσι, με τη διαθήκη τους καθορίζουν τα πρόσωπα που θα διαχειρίζονται τα κληροδοτήματά τους, ορίζουν τους σκοπούς που θα υπηρετούν, υποδεικνύουν τα πρότυπα σύμφωνα με τα οποία πρέπει να λειτουργεί το κληροδοτήμα, αναφέρουν τις λεπτομέρειες εκτέλεσης της διαθήκης και ανησυχούν για την τύχη των κληροδοτημάτων τους στο μέλλον.

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα το κράτος αναλαμβάνει συνταγματικά και νομοθετικά τη διασφάλιση της λειτουργίας των κληροδοτημάτων, καθώς και την τήρηση των όρων των διαθηκών. Παράλληλα, την περίοδο αυτή η αναφορά της πολιτείας στις παραπάνω δωρεές γίνεται συνήθως με την ορολογία "Ίδρυμα" αντί εκείνης του "Κληροδοτήματος". Αν και ουσιαστικά οι δύο έννοιες είναι ταυτόσημες. Άλλωστε, σε όλα τα ΦΕΚ, όπου δημοσιεύονται οι εγκρίσεις περί σύστασης ενός κοινωφελούς ιδρύματος, στο πρώτο άρθρο η επωνυμία αναγράφεται ως εξής: Σύσταση ιδρύματος με την επωνυμία "Κληροδοτήμα" και ακολουθεί το όνομα του ευεργέτη. Επιπλέον, η δωρεά κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις δύναται να λάβει και την μορφή της κληροδοσίας. Αυτό

⁹⁰ Στέφανος Π. Παπαγεωργίου, *Έλληνες Ευεργέτες "Άξιοι της Εθνικής ευγνωμοσύνης"*, Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός, εκδόσεις "Παπαζήση", Αθήνα, 1997, σσ.47-184.

εξαρτάται από την εκάστοτε βούληση του διαθέτη και ανάλογα με το πώς αυτή είναι διατυπωμένη στη συστατική πράξη.

Πάντως, με τον όρο ίδρυμα και αδιάφορα με την νομική του ταυτότητα δηλώνεται ένας οργανισμός που αποτελεί ιδιαίτερο νομικό πρόσωπο⁹¹ και έχει αγαθοεργό, επιστημονικό ή άλλο κοινωφελή σκοπό. Τα ιδρύματα από άποψη προσφοράς έπαιξαν και παίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή μιας χώρας συμπληρώνοντας τις ελλείψεις, των δραστηριοτήτων που υπηρετούν, του επίσημου κράτους. Σε αυτά καλλιεργείται συνήθως η έρευνα, διαφυλάσσονται αρχεία πολύτιμα για την εθνική και ιστορική μνήμη. Επεκτείνονται στην κοινωνική πρόνοια, στην περίθαλψη και γενικά στην ενίσχυση κατηγοριών ατόμων που έχουν ειδικές ανάγκες (νοσοκομεία, γηροκομεία, άσυλα, παιδικοί σταθμοί, θεραπευτήρια κ.τ.λ.) και μπορεί ακόμη να καλύπτουν πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς και διάφορους άλλους σκοπούς.

Σύμφωνα με τη νομική του ταυτότητα Ίδρυμα κατά τον Αστικό Κώδικα⁹² «είναι σύνολο περιουσίας η οποία έχει αφιερωθεί στην εξυπηρέτηση ορισμένου διαρκούς σκοπού και έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα».

Για τη σύσταση του Ιδρύματος απαιτείται αφ' ενός ιδρυτική πράξη και αφ' ετέρου σύμπραξη της πολιτείας με τη μορφή εκδόσεως εγκριτικού προεδρικού διατάγματος. Η ιδρυτική πράξη είναι μονομερής, με την οποία

⁹¹ Το εγκριτικό διάταγμα εκδίδεται αυτεπάγγελτα, ύστερα από πρόταση του αρμοδίου (ανάλογα με το σκοπό του ιδρύματος) υπουργού. Ειδικότερα, αρμόδιο για τα κοινωφελή ιδρύματα είναι το υπουργείο των Οικονομικών (άρθρο 2 του Αναγκαστικού Νόμου 2039/1939) και για τα φιλανθρωπικά ιδρύματα το υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών (άρθρο 6 ν.δ. 1111/1972). Με τη δημοσίευση του διατάγματος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το ίδρυμα αποκτά νομική προσωπικότητα (Αστικός Κώδικας 108), δηλαδή αρχίζει να υπάρχει.

⁹² Ρυθμίζεται από τα άρθρα 108 – 126 ΑΚ καθώς και από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 61 – 77 ΑΚ για τα νομικά πρόσωπα.

ο ιδρυτής εκδηλώνει τη βούλησή του για τη σύσταση ορισμένου ιδρύματος και μπορεί να είναι είτε δικαιοπραξία εν ζωή είτε διάταξη τελευταίας βούλησης. Στην ιδρυτική πράξη πρέπει να καθορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, η αφιερωμένη περιουσία και ο οργανισμός του⁹³, σύμφωνα με το άρθρο 110, παράγραφος 1 του Αστικού Κώδικα .

Ενώ, κληροδοσία κατά τον Αστικό Κώδικα είναι η περιουσιακή ωφέλεια (το σύνολο της περιουσίας το οποίο μετά το θάνατο του κυρίου και κατόχου του περιέρχεται στην κυριότητα άλλου ή άλλων) που αποκτά κάποιος με διάταξη διαθήκης χωρίς να γίνεται κληρονόμος⁹⁴. Με τον ίδιο τρόπο χαρακτηρίζεται και το αντικείμενο της περιουσιακής ωφέλειας που αποκτάται με τον τρόπο αυτό. Δηλαδή αποτελεί κεφάλαιο μη αυτοτελούς διαχείρισης και μπορεί να συσταθεί με διαθήκη, ιδιόγραφη ή δημόσια και με δωρεά, άτυπη ή συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς.

Η εκπλήρωση της κληροδοσίας γίνεται με τη διαμεσολάβηση του κληρονόμου, ο οποίος βαρύνεται ενοχικά σε εκτέλεση της παροχής που συνιστά το περιεχόμενο της κληροδοσίας. Ο ωφελούμενος από την κληροδοσία ονομάζεται κληροδόχος. Στην κληρονομία ωφελούμενος και βαρυνόμενος⁹⁵ συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο. Αντίθετα, στην κληροδοσία άλλο πρόσωπο είναι ο ωφελούμενος και άλλο ο βαρυνόμενος σε εκπλήρωσή της.

Το κοινωνικό φαινόμενο, το κοινωνικό γεγονός, όσο και το ιδεολόγημα ή η ιδεολογία "Εθνικοί Ευεργέτες – Ευεργετισμός" δεν πέρασαν απαρατήρητα από την καθημερινή ζωή, αφού ο αποδέκτης όλων αυτών των δράσεων ήταν η ίδια η κοινωνία, ο ίδιος ο Λαός. Έτσι, άλλωστε,

⁹³ Δηλαδή ο τρόπος με τον οποίο θα διοικείται και θα λειτουργεί το ίδρυμα.

⁹⁴ Κληρονόμος είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που πήρε ή που δικαιούται να πάρει κληρονομιά.

⁹⁵ Βαρυνόμενος ή βεβαρημένος με την εκπλήρωση της κληροδοσίας είναι αυτός που με οποιονδήποτε τρόπο αναδείχθηκε κληρονόμος.

εξηγούνται και δημοσιεύματα γενικότερου χαρακτήρα, που είχαν ως αντικειμενικό σκοπό να προβάλλουν και να αναδείξουν τη ζωή και το έργο αυτών των ανθρώπων. Ενδεικτικά αναφέρουμε το δημοσίευμα “Εθνικοί Ευεργέται” του γνωστού σωματείου Αδελφότης Θεολόγων “Η ΖΩΗ” που κυκλοφόρησε στην Αθήνα το 1954 με απώτερο σκοπό να φθάσει στο Ελληνικό σπίτι και να γίνει αντικείμενο διαλόγου και δημιουργικής συζήτησης.

Με αφορμή τον θάνατο του εθνικού μας ευεργέτη Γρηγορίου Μαρασλή, ο Γρηγόριος Ξενόπουλος μεταξύ των άλλων ανέφερε στην τότε εφημερίδα «Αθήναι» (φύλλο 6 Μαΐου 1907) ότι: «Καθ’ ενός το όνειρον είναι να γίνη, μίαν ημέραν, εθνικός ευεργέτης. Συνήθως γεννάται πτωχός. Εκπατρίζεται και αρχίζει την βιοπάλην ως υπηρέτης. Έπειτα προάγεται εις υπάλληλον, εις παντοπώλην, εις έμπορον, εις συνεταίρον του προϊσταμένου του. Πλουτίζει, νυμφεύεται και μένει άπαις. Κάποτε αρχίζει τας δωρεάς του και ζων. Αλλά θνήσκων, ζάπλουτος, κληροδοτεί την περιουσίαν του εις το έθνος. Είναι ο τύπος του νεωτέρου Έλληнос, ως εθνικού ευεργέτου. [...] Και όμως οι εθνικοί ευεργέται δεν είναι το υπέρτατον θαύμα του πολιτισμού και της προόδου. Η καλλιτέρα ευχή ενός αληθινού και φωτισμένου φίλου της Ελλάδος θα ήτο ν’ ανατείλη γρήγορα η εποχή, κατά την οποίαν η πατρίς μας δεν θα έχη πλέον ανάγκην ευεργετών...».

4.1. Λόγοι που οδήγησαν στην εκδήλωση της ευεργεσίας

Η περίοδος της σκλαβιάς διήρκησε πάνω από τετρακόσια χρόνια. Συνεπώς, η προετοιμασία για τον ξεσηκωμό ήταν φοβερά δύσκολη. Εκτός της εκπαιδευτικής αναγέννησης του γένους και του μεγάλου οικονομικού κόστους του αγώνα (το οποίο και κάλυψαν σε μεγάλο βαθμό οι Έλληνες έμποροι) υπήρχε μια σημαντική ακόμη δυσκολία. Έπρεπε να πεισθούν και

οι ισχυροί της Ευρώπης για τα δίκαια του Ελληνικού Γένους, προκειμένου η όλη προσπάθεια να επιφέρει την πολυπόθητη ελευθερία.

Προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλλαν, καθοριστικά, αφενός οι έμποροι, που λόγω της οικονομικής τους ευρωστίας είχαν την δυνατότητα της εύκολης επαφής με τους ισχυρούς των κρατών όπου ζούσαν και αφετέρου οι Έλληνες λόγιοι, οι οποίοι κατάφεραν να πείσουν με ισχυρά επιχειρήματα τους λόγιους των κρατών αυτών. Συνεπώς, κατά την περίοδο αυτή, η απελευθέρωση του Γένους από τον Τουρκικό ζυγό αποτέλεσε το σημαντικότερο, ίσως, κίνητρο για την εκδήλωση της ευεργεσίας.

Εξίσου σημαντικό κίνητρο αποτελεί η βαθιά θρησκευτική πίστη των ευεργετών στις αρχές του Ορθόδοξου Χριστιανισμού. Τα ιδεώδη της Χριστιανικής πίστης, όπως αυτά είναι διατυπωμένα στα ιερά κείμενα, αποτέλεσαν για πολλούς ευεργέτες ιερή παρακαταθήκη που έπρεπε να σεβαστούν. Άλλωστε, μελετώντας τα ιερά κείμενα της Ορθόδοξης Χριστιανικής πίστης γίνεται εύκολα αντιληπτή η αγάπη για τον συνάνθρωπο. Οι ρήσεις «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» και «ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει τῷ Θεῷ» ἦσαν γνωστές στους ευεργέτες.

Έμπρακτη εφαρμογή της ευεργεσίας, από χριστιανικής πλευράς, αποτελούν οι διαθήκες των εθνικών και όχι μόνο ευεργετών, οι οποίοι στο σύνολό τους ήταν βαθιά θρησκευόμενοι. Ο Ζώης Καπλάνης στη διαθήκη του αναφέρει τα ακόλουθα: «...Ἐν πρώτοις λοιπὸν συνίστημι τὴν ψυχὴν μου εἰς τὴν θεῖαν εὐσπλαχνίαν καὶ εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ φύλακός μου Ἀγγέλου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων τῆς Οὐρανίου Βασιλείας. Ἐπειτα δίδωμι τὴν ὀφειλομένην συγχώρησιν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀδελφούς μου Χριστιανούς καὶ πρὸς ἐκείνους οἵτινές ποτε λόγω ἢ ἔργῳ μὲ ἠδίκησαν ἢ ἐπίκραναν, παρακαλῶ αὐτοὺς ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας, ἵνα συγχωρήσωσι

καί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ εἰς ὅ,τι ὡς ἄνθρωπος πρὸς αὐτοὺς ἤμαρτον εἶτε ἐν λόγῳ εἶτε ἐν ἔργῳ...»⁹⁶.

Επίσης, ο Γεώργιος Ριζάρης τελειώνοντας την διαθήκη του αναφέρει ότι: «...Εὐχαριστῶ δὲ ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας τὸν Ἐπουράνιον Δημιουργὸν καὶ Σωτηρὰ διὰ τὰς πρὸς ἐμὲ ἀνεκφράστους εὐεργεσίας του καί, ἐπικαλούμενος τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα, δέομαι μετὰ δακρῶν, ἵνα, ὅταν εὐδοκήσῃ νὰ παραλάβῃ τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν, νὰ τὴν παραλάβῃ ἐν ἐξομολογήσει καὶ μετανοίᾳ, τὴν ὁποία συνιστῶ εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ φύλακός μου Ἀγγέλου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων τῆς Ἐπουρανίου Βασιλείᾳ...»⁹⁷.

Ἡ ευεργέτιδα Ελισάβετ Καστρισίου ἢ Καστρινού ἀρχίζει τὴν διαθήκη της ὡς ἐξῆς: «...Ἀκούουσα τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ θεῖαν ἐντολὴν λέγουσαν “προσεύχεσθε καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται”, διὰ τοῦτο ἡ ὑπογεγραμμένη Ἐλισάβετ Καστρισίου, ἢ καὶ Σάφτα ὀνομαζομένη, ὑπέεικουσα εἰς ταύτην τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἔχουσα τὴν διάνοιαν καὶ τὰς φρένας μου σώας, ἀπεφάσισα σήμερον νὰ διατάξω διὰ ταύτης μου τῆς διαθήκης περὶ πάσης τῆς περιουσίας μου, κινήτης καὶ ἀκινήτου, ἀφίνουσα τὴν πρόσοδον αὐτῆς εἰς ληγάτα, ὡς κατωτέρω εἶνε κατεστρωμένα ἀλλὰ πρῶτον ὡς θυγάτηρ τῆς ἁγίας καθολικῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν

⁹⁶ Σπάνια Εὐποΐας ἔργα τοῦ Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, Διαθήκη τοῦ Ζώη Καπλάνη, ἀρθρο α', Μόσχα, 1809, σ.29.

⁹⁷ Κ. Π. Ζαβιτζιάνος, *Ἀρχεὶα Ἐθνικῶν Εὐεργετῶν*, μέρος Α', τεύχος Ε', Ἀθήναι 1930, τυπ. "Σοφιανόπουλου", σσ. 19 – 20.

ταπεινώσει δέομαι τοῦ οὐρανόυ ἡμῶν Θεοῦ να δεχθῆ ἐν τοῖς δικαίοις τὴν ἁμαρτωλὴν μου ψυχὴν...»⁹⁸.

Ο Γεώργιος Σταύρου στην αρχὴ τῆς διαθήκης του αναφέρει: «Σήμερον τὴν Τετράδην τῆς ἑβδομάδος καὶ τὴν δευτέραν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ ὀγδόου σωτηρίου ἔτους γράφω ἰδιοχείρως τὴν παροῦσά μου διαθήκην, καὶ κατὰ πρῶτον ἔξαιτοῦμαι ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ παναγάθου Θεοῦ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ ἀπὸ τοὺς ὁμοίους μου τὴν συγχώρησιν, συγχωρῶν καὶ ἐγὼ δι' ἐξόλης μου καρδίας ἅπαντας...»⁹⁹.

Ενῶ, ο Κωνσταντῖνος Ζάππας ἀρχίζει τὴν διαθήκη του ὡς ἀκολούθως: «...Τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον μᾶς διδάσκει ἵγρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε οὐ γὰρ οἶδατε τὴν ὥραν οὐδὲ τὴν στιγμὴν, ἐν ἣ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται᾽. Τὴν θεῖαν ταύτην διδαχὴν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Εὐαγγελίου ἔχων ὑπ' ὄψιν, θεωρῶ χρέος μου, ὡς ἄνθρωπος ὑποκείμενος εἰς τὸν νόμον τῆς φύσεως, νὰ τακτοποιήσω τὰ τῆς περιουσίας μου διὰ τῆς παρούσης ἰδιοχείρου διαθήκης...»¹⁰⁰.

Βέβαια, υπῆρξαν καὶ πολλοὶ ευεργέτες οἱ ὁποῖοι μὴ ἔχοντας, συνειδητὰ ἢ μὴ, ἀπογόνους διέθεσαν τὴν περιουσία τους γιὰ κοινωφελεῖς σκοποὺς. Χωρὶς αὐτὸ να σημαίνει ὅτι δε διακατέχονταν καὶ ἀπὸ τα ὑπόλοιπα ιδεώδη του ευεργετισμοῦ. Ο Χριστοδούλου Ευθυμίου στην διαθήκη του αναφέρει ὅτι: «...λαβὼν κατὰ νοῦν τὸ βέβαιον τοῦ θανάτου καὶ τὸ ἀβέβαιον τῆς ὥρας αὐτοῦ, μὴ ἔχων οὔτε κατιόντας οὔτε ἀνιόντας

⁹⁸ Διαθήκαι των Αειμνήστων ευεργετῶν των Ἰωαννίνων, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῆς Εφορείας καὶ τῆς Επιτροπῆς ἐπὶ των Ἐλεῶν τῆς Πόλεως, Τυπογραφεῖο των Ἀδελφῶν Περρῆ, Αθήνησιν 1887, σσ. 93 – 94.

⁹⁹ Ὑπ' ἀριθ. 1328/10-10-1868 Δημόσια Διαθήκη του Γεωργίου Σταύρου, σ. 1.

¹⁰⁰ Αθανάσιος Παπαχριστοπούλος, *Κληροδοτήματα ἤτοι μελέτη περὶ των ὑπὲρ Ἐθνικῶν καὶ εὐαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν*, τεύχος Α', Ἐθνικὸ τυπογραφεῖο, Αθήνα 1914, σ. 156.

συγγενείς, και θέλων νὰ διαθέσω τὰ κατ' ἐμέ, μετὰ τὸν θάνατόν μου, οἰκεία βουλήσει ἀπεφάσισα νὰ διαθέσω τὴν τε κινητὴν καὶ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν μου καὶ διαθέτω αὐτὴν διὰ τῆς παρουσίας μου μυστικῆς καὶ ἰδιοχείρου διαθήκης...»¹⁰¹.

Ενώ ο Αναστάσιος Τσουφλῆς ἀρχίζει τὴν διαθήκη του ὡς ἀκολούθως: «Τῷ ἔτει 1870 τῇ 17 Ἀπριλίου. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ ὑποφαινόμενος ἐπίτιμος κληρονομικὸς εὐγενῆς καὶ ἱππότης Ἀναστ. Κ. Τσουφλῆς, Ἕλλην τὸ γένος ἐκ τοῦ χωρίου Τσεπελόβου Ἡπείρου, περὶ τὴν δύσιν τοῦ βίου εὐρισκόμενος, μὴ ἔχων δὲ κατ' εὐθειᾶν κληρονόμους, ἀπεφάσισα, ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς μὲ τηρεῖ μὲ σώας τὰς φρένας, καὶ τὴν μνήμην ἀλώβητον, νὰ συντάξω, ἐν περιπτώσει θανάτου, τὴν διαθήκην μου...»¹⁰².

Πάντως, εἶναι γεγονός ὅτι, τὴν ευποιΐα καὶ τὴν ευεργεσία των πρωτοπόρων ἐθνικῶν ευεργετῶν μιμήθηκαν στὴ συνέχεια καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἡπειρώτες, που με τὴ σειρά τους πρόσφεραν ἀπλόχερα τὴν περιουσία τους σε ἀγαθοεργούς σκοπούς. Ὁ Γεώργιος Σταύρου στὴ διαθήκη του, ἐκτὸς των ἄλλων, ἀναφέρει ὅτι: «...Συνέλαβα καὶ ἰδέαν τα ἐκτεταμένα ταῦτα γήπεδα νὰ χαρίσω καὶ χαρίζω εἰς τὴν πόλιν των Ἰωαννίνων δια νὰ κτισθῇ ἐν ὀρφανοτροφεῖον των ἀρρένων, ὡς εἶναι ἐν Ἀθήναις τοῦ μακαρίτου Χατζῆ Κώστα...». Ἄλλωστε, μέσα ἀπὸ τις διαθήκες των ευεργετῶν μας ἀναδύεται ἡ ψυχικὴ τους ἀνωτερότητα, ἡ φιλοπατρία, ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ θέλησή τους γιὰ τὴν ἐδραίωση τῆς παιδείας με βάση τα ευρωπαϊκὰ πρότυπα.

¹⁰¹ ο.π., σσ. 115 - 116

¹⁰² ο.π., σ. 393.

4.2. Η ανησυχία των ευεργετών για την τύχη των κληροδοτημάτων τους.

Οι ευεργέτες στο σύνολό τους, μέσα από τις διαθήκες, εξέφρασαν με σαφήνεια την βούλησή τους και καθόρισαν τον τρόπο με τον οποίο ήθελαν να γίνεται η διοίκηση και η διαχείριση των κληροδοτημάτων τους. Είναι κοινή η επιθυμία και ταυτόχρονα η παρακαταθήκη των ευεργετών προς τους εκτελεστές των διαθηκών και τους διαχειριστές των κληροδοτημάτων: Να σέβονται την βούλησή τους, να εκτελούν με δικαιοσύνη τους σκοπούς που έχουν ορίσει και να διαχειρίζονται με τιμιότητα τις περιουσίες τους στο διηνεκές¹⁰³.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι ο ευεργέτης Χριστοδούλου Ευθυμίου τελειώνοντας την διαθήκη του αναφέρει: «...Νομίζων ὅτι ἔπραξα τὸ καλὸν ὡς συγγενῆς καὶ ὡς τέκνον τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὡς τέκνον τῆς πολλοῦς ἀγαθοῦς ἀνδρας γεννησάσης πατρίδος μου Ἰωάννινα, καὶ τέλος πάντων ὡς Ἕλλην, εὐχομαι οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς παρούσης διαθήκης μου νὰ μὴ παραβοῦν οὔτε κεραΐαν αὐτῆς»¹⁰⁴.

Επίσης, ο μεγάλος εθνικός ευεργέτης Ε. Ζάππας, μεταξύ των άλλων, αναφέρει στη διαθήκη του ότι: «...Ὅλοι οἱ συγγενεῖς μου, χωρὶς ἐξαίρεσιν, διαδοχικῶς, καθὼς καὶ πᾶς Ἕλλην χωρὶς ἐξαίρεσιν, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαγρυπνήσουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς παρούσης διαθήκης μου, καὶ τοὺς ἐναντίους αὐτῆς νὰ τοὺς ὑποχρεώσουν διὰ τοῦ νόμου πρὸς ἀποζημίωσιν καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν εἰρημένων διατάξεων...»¹⁰⁵.

¹⁰³ Σπύρος Εργολάβος, *Ηπειρωτικά Κληροδοτήματα*, ο.π., σσ.18 – 22.

¹⁰⁴ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ἤτοι μελέτη περὶ των υπέρ Εθνικῶν και ευαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων και δωρεῶν*, τεύχος Α', ο.π., σ. 119.

¹⁰⁵ ο.π., σ. 133.

Ενώ, ο Νικόλαος Ζωσιμάς στο άρθρο ΛΘ' της διαθήκης του αναφέρει: «...Ἐν τέλει παρακαλῶ καὶ αὐθις τὴν χορείαν τῶν κυρίων Ἐπιτροπῶν μου ἵνα παρασταθῶσι μετὰ χριστιανικοῦ ζήλου, καὶ φιλαγάθου προθυμίας, ἵνα ἐκτελεσθῶσι καὶ ἐκπληρωθῶσιν ἀπαράλλακτως καὶ ἀνελλειπῶς ἅπαντα τὰ ἐν ταύτῃ τῇ διαθήκῃ μὲν διορισθέντα παρ' ἐμοῦ καὶ ἀποφασισθέντα, καὶ εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι διὰ τῆς συνετῆς αὐτῶν διοικήσεως καὶ παραστάσεως, τὰ πάντα θέλει λάβωσιν ἀγαθὸν καὶ αἴσιον τέλος, διὰ δὲ τοὺς κόπους αὐτῶν, ὁ τῶν ἀγαθοεργῶν μισθαποδότης Πανάγαθος Θεὸς θέλει ἀντιβραβεύσει αὐτοὺς ἀξιοπρεπῶς ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι...»¹⁰⁶.

Ἡ Αἰκατερίνη Γοργόλη στη διαθήκη της αναφέρει ὅτι: «...Οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης μου θέλουσι προβοῦν εἰς ἀπογραφὴν καὶ ἐκκαθάρισιν τῆς περιουσίας μου καὶ ἐπένδυσιν αὐτῆς εἰς ἀσφαλῆ χρεώγραφα ἅτινα να μένωσι κατατεθειμένα εἴτε παρὰ ταῖς Τραπεζαῖς ὅπου νῦν εὐρίσκονται εἴτε παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν ἐκπληρῶνται αἱ κατωτέρω διατάξεις τῆς διαθήκης μου εἰς τὸ διηνεκές...»¹⁰⁷.

5. Νομικό καθεστώς και κληροδοτήματα

5.1. Περίοδος Οθωμανικῆς Αυτοκρατορίας.

Κατὰ την περίοδο αὐτή οἱ δωρεές των ευεργετῶν που ζούσαν εκτός της Οθωμανικῆς Αυτοκρατορίας υπέρ των Ἐκκλησιῶν, των Μοναστηριῶν, των σχολείων και των ευαγῶν ιδρυμάτων της σκλαβωμένης πατρίδας γινόταν σε πολλές περιπτώσεις με την ἔγκριση του τότε Τουρκικοῦ

¹⁰⁶ Κ. Π. Ζαβιτζιάνος, *Αρχεῖα Ἐθνικῶν Ευεργετῶν, Αρχεῖα Ἐθνικῶν Ευεργετῶν*, μέρος Α', τεύχος Ε', σ. 49.

¹⁰⁷ Διαθήκη της Αἰκατερίνης Μιχαήλ Γοργόλη, σ. 1.

κράτους. Δηλαδή, το Τούρκικο κράτος όχι μόνο επέτρεπε την διάθεση τέτοιων δωρεών αλλά για το σκοπό αυτό είχε θεσπίσει κώδικες, κατά την Οθωμανική Νομοθεσία που ρύθμιζαν την όλη διαδικασία. Ενδεικτικά, θα αναφέρουμε τον παρακάτω «Νόμο Ασυδοσίας Τελωνείου»:

«ΝΟΜΟΣ ΑΣΥΔΟΣΙΑΣ ΤΕΛΩΝΕΙΟΥ

Ἀφορῶν εἰς πάντας τοὺς τῶν διαφόρων θρησκευτῶν κληρικούς, ὑπηκόους Ὀθωμανοὺς καὶ ἀλλοδαπούς, ὡς καὶ τὰ μοναστήρια καὶ λοιπὰ αὐτῶν καταστήματα.

(Δεβλέτ αληγέ βε δεβλέτι εδζνιπ ηγέ τεπ εασιντάν μεζαχίπι μουχτελιφερέν πιλτζούμλε ρουχπάν τακημήλε πουνλαρίν μοναστήρ βέ εμακίνι σαηρεσή χακκηντά μουαφηγετή νιζαμναμέ).

Ἐπειδὴ ἡ ἀσυδοσία τῶν τελωνιακῶν δασμῶν, οὕσα τὸ κυριώτερον καὶ σπουδαιότερον τῶν προνομίων, τὰ ὅποια ἔκπαλαι ἐχορηγήθησαν εἰς τὰς διαφόρους κληρικὰς κοινότητες, ἀνανεώθη μὲν ἐν τῇ κοινῇ πρὸς πάντας καὶ ἀριδὴλῳ μεγαλοδωρία τῆς ὑψ. Κυβερνήσεως, ἐδέησεν ὅμως ἵνα τεθῶσιν ὁροὶ τινες ἐπ’ αὐτῆς, καὶ κανονισθῇ διὰ τοῦτο, κατὰ τὸν ἐκδοθέντα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου Ὑψ. Αὐτοκρατορικὸν ἰραδέν, α) θέλουσιν εἶσθαι ἐλεύθερα παντὸς τελωνιακοῦ δασμοῦ πάντα τὰ τε πρὸς διακόσμησιν Ἐκκλησιῶν καὶ τὰς πρὸς ἐκτέλεσιν θρησκευτικῶν τελετῶν, β) ἡ ἀσυδοσία αὕτη θέλει ἐξακολουθῆ, ὡς κατωτέρω γίγνεται δῆλον ἀναγκαίων πραγμάτων διὰ τε τὸ προσωπικὸν τῶν καλογήρων καὶ καλογραιῶν ἐκάστου μοναστηρίου, καὶ διὰ τὰ κοινωφελῆ αὐτῶν καταστήματα, οἷον ἱερατικὰ σχολεῖα, νοσοκομεῖα, φαρμακεῖα ὀρφανοτροφεῖα, σχολεῖα τῶν παιδῶν, ἐν οἷς διδάσκονται δωρεὰν ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ μαθηταί, πτωχοκομεῖα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια»¹⁰⁸.

¹⁰⁸ Γ. Πλατάρης, Κώδικας Διαθηκῶν Μείζοντες καὶ Ελάσσονες Ευεργέτες Μετσόβου, τόμος Α, Μέτσοβο – Αθήνα 2004, σσ.142-144.

Στη συνέχεια αναγράφονται αναλυτικά τα είδη που επιτρέπεται να δωριθούν και κατ' επέκταση απαλλάσσονται της επιβολής δασμού. Ενδεικτικά, στο άρθρο Γ' αναφέρεται ότι: «Γ.) Πάντα τὰ πρὸς οἰκοδομὴν καὶ διατήρησιν Ἐκκλησίας ἢ μοναστηρίου ἢ τῶν τούτοις ὁμοίων καταστημάτων ἀναγκαιοῦντα, εἴτε ἐκ τῆς Αὐτοκρατορικῆς εἰς ξένην ἐπικράτειαν στελλόμενα, εἴτε ἀπὸ ξένης εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν εἰσαγόμενα, εἴτε καὶ ἅπαξ μὲν εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν ἐπικράτειαν εἰσαχθέντα, ἀκολούθως δὲ ἐξ ἑνὸς εἰς ἄλλο μοναστήριον μετακομιζόμενα»¹⁰⁹

5.2. Από την απελευθέρωση μέχρι σήμερα.

Η βούληση του ευεργέτη, όπως διατυπώνεται μέσα από την διαθήκη ή την πράξη δωρεάς, καθώς και η μετέπειτα σύσταση, διοίκηση και διαχείριση των κληροδοτημάτων, ιδρυμάτων και κληροδοσιών προστατεύεται από το άρθρο 109 του Συντάγματος της Ελλάδας, όπως αυτό ισχύει μετά από την αναθεώρηση που έγινε στις 6 Απριλίου 2001 με Ψήφισμα από τη Ζ' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων, καθώς και από μια σειρά νόμων, διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων.

5.2.1. Σύνταγμα των Ελλήνων – Άρθρο 109

Συγκεκριμένα, το άρθρο 109 αναφέρει ότι: «1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων της διαθήκης, κωδικέλλου¹¹⁰ ή

¹⁰⁹ ο.π,

¹¹⁰ Η λέξη προέρχεται από το λατινικό codex=δέλτος. Ο κωδικέλλος ήταν θεσμός κληρονομικού δικαίου στο Ρωμαϊκό Δίκαιο, που έδινε τη δυνατότητα στο διαθέτη ν' αφαιρέσει από τη διαθήκη του κληροδοτήματα, διαδικασίες ή και διαχειριστικά

δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού.

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρήθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερή της περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης, όπως νόμος ορίζει.

3. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύνταξη μητρώου κληροδοτημάτων γενικά και ανά περιφέρεια, την καταγραφή και ταξινόμηση των περιουσιακών τους στοιχείων, τη διοίκηση και διαχείριση του κάθε κληροδοτήματος σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη ή δωρητή και κάθε άλλο συναφές ζήτημα».

5.2.2. Νόμοι

Επιπλέον, την περίοδο αυτή η πολιτεία θεσπίζει και μια σειρά νόμων που σκοπό έχουν την καλύτερη λειτουργία των κληροδοτημάτων – ιδρυμάτων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε παρακάτω τους πλέον σημαντικότερους από αυτούς:

ι. Αναγκαστικός Νόμος 2039 της 19 Οκτωβρίου 1939 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως τῶν Νόμων περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ διοικήσεως τῶν εἰς τὸ Κράτος καὶ ὑπὲρ κοινωφελῶν σκοπῶν καταλειπομένων κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ δωρεῶν». Ο ν. 2039

πρόσωπα. Ο θεσμός των κωδικέλλων στη χώρα μας ίσχυσε μέχρι της εισαγωγής του Αστικού Κώδικα.

αποτελείται από 155 άρθρα και δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 455/24-11-1939 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α'.

ii. Νόμος 349 της 17 Ιουλίου 1943 «Περί άπονομής βοηθημάτων εις δωρητάς και συγγενείς διαθετών ύπερ του Δημοσίου και κοινωφελών σκοπών και περι άναπροσαρμογής κληροδοσιών τινων διατροφής». Ο ν. 349 δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 462/10-7-1943 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α'.

iii. Νόμος 462 της 10 Αυγούστου 1943 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεών τινων τών Νόμων 2039/1939, 1337/1918 και του Ν.Δ. 1519/1942». Ο ν. 462 δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 257/13-8-1943 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α'.

iv. Νόμος 555 της 3 Σεπτεμβρίου 1943 «Περί άρμοδιότητος τών Επιθεωρητών Έθνικών Κληροδοτημάτων». Ο ν. 555 δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 291/30-11-1943 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α'.

v. Νόμος 2386 περι «Ρυθμίσεις θεμάτων Έθνικών Κληροδοτημάτων Δημοσίων και ανταλλαξιμων κτημάτων και άλλες διατάξεις». Ο ν. 2386 δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 43/7-3-1996 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α'.

vi. Νόμος 2539/1997 περι «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης» (Σχέδιο Καποδίστρια). Ο ν. 2539 δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθ. 244/4-12-1997 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α'.

5.2.3. Διατάγματα

i. Βασιλικό Διάταγμα της 30 Νοεμβρίου 1939 «Περί τρόπου έκποιήσεως κινητών και άκινήτων και εκμισθώσεως άκινήτων καταλειπομένων κατά κληρονομίαν, κληροδοσίαν ή δωρεάν εις τó Κράτος και ύπερ κοινωφελών σκοπών, ώς και τών άνηκόντων εις κοινωφελή ιδρύματα και περιουσίας». Το Β. Διάταγμα δημοσιεύτηκε στο 523 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α' της 30 Νοεμβρίου 1939.

- ii. Βασιλικό Διάταγμα της 13 Δεκεμβρίου 1939 «Περὶ διαδικασίας ἐπαληθεύσεως χρεῶν καὶ ἱκανοποιήσεως δανειστῶν κληρονομιῶν πρὸς τὸ Δημόσιον καὶ ὑπὲρ κοινωφελῶν σκοπῶν, ἰδρυμάτων καὶ περιουσία». Το Β. Διάταγμα δημοσιεύτηκε στο 549 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α' της 18 Δεκεμβρίου 1939.
- iii. Βασιλικό Διάταγμα της 20 Δεκεμβρίου 1939 «Περὶ τοῦ τρόπου καταρτίσεως καὶ ἐλέγχου προϋπολογισμῶν, ἀπολογισμῶν καὶ ἰσολογισμῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Αναγκαστικοῦ Νόμου 2039/1939 διεπομένων ἰδρυμάτων καὶ κληροδοτημάτων». Το Β. Διάταγμα δημοσιεύτηκε στο 552 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α' της 22 Δεκεμβρίου 1939.
- iv. Βασιλικό Διάταγμα της 5 Σεπτεμβρίου 1940 «Περὶ τοῦ τρόπου ἀπονομῆς ὑποτροφιῶν καὶ διορισμοῦ ὑποτρόφων ἐκ κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ δωρεῶν ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν ἄμεσον διαχείρισιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν». Το Β. Διάταγμα δημοσιεύτηκε στο 290 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α', της 12 Σεπτεμβρίου 1940.
- v. Κανονιστικό Διάταγμα της 18 Αυγούστου 1941 «Περὶ τοῦ τρόπου ἀπονομῆς ὑποτροφιῶν ἐκ κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ δωρεῶν καταλειπομένων εἰς ἄλλα πρόσωπα νομικὰ ἢ φυσικὰ πλὴν τοῦ Κράτους». Το Κ. Διάταγμα δημοσιεύτηκε στο 286 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α', της 23 Αυγούστου 1941.
- vi. Βασιλικό Διάταγμα της 31 Ιανουαρίου 1944 «Περὶ ὑποχρεώσεως τῶν Γραμματέων Πρωτοδικῶν πρὸς τήρησιν βιβλίου ἐκτελεστῶν διαθηκῶν ὑπὲρ κοινοφελῶν σκοπῶν». Το Β. Διάταγμα δημοσιεύτηκε στο 27 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α' της 14 Φεβρουαρίου 1944.
- vii. Βασιλικό Διάταγμα της 30 Ιουλίου 1954 «Περὶ αὐξήσεως τῶν ἀνωτάτων ὀρίων τῶν μηνιαίων ὑποτροφιῶν ἐκ κληρονομιῶν, κληροδοσιῶν καὶ δωρεῶν». Το Β. Διάταγμα δημοσιεύτηκε στο 153 Φ.Ε.Κ., τεύχος Α' της 30 Ιουλίου 1954.

5.2.4. Υπουργικές Αποφάσεις

Για την εύρυθμη λειτουργία των επιμέρους κληροδοτημάτων, κληροδοσιών και ιδρυμάτων, την αποδοτικότερη αξιοποίηση της καταλειπόμενης περιουσίας των διαθετών, την πληρέστερη εκπλήρωση της βούλησής τους και την επίτευξη διαφανούς οικονομικής διαχείρισης οι εκάστοτε αρμόδιοι Υπουργοί προβαίνουν στην έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων, ώστε να διασφαλίζουν τα παραπάνω. Οι δε Υπουργικές Αποφάσεις μπορεί να αφορούν την λειτουργία του συνόλου των κληροδοτημάτων, κληροδοσιών και ιδρυμάτων ή και ένα μεμονωμένο, προκειμένου να ρυθμιστεί ένα εξειδικευμένο θέμα που έχει προκύψει και δεν ρυθμίζεται από τις υπάρχουσες διατάξεις.

6. Έλεγχος και Εποπτεία Κληρο/μάτων, Κληροδοσιών και Ιδρυμάτων.

Τον έλεγχο και την εποπτεία (κατά τις διατάξεις του Α.Ν. 2039/1939, όπως ισχύει) των Ιδρυμάτων και των Κληροδοτημάτων μέχρι το 2002 την είχε το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Με την υπ' αριθ. 1080663/1462/Α0006 απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών - Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που δημοσιεύτηκε στις 11-10-2002 στο δεύτερο τεύχος και στο 1330 φύλλο της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, μεταβιβάστηκαν στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου η εποπτεία (κατά τις διατάξεις του Α.Ν. 2039/1939) των παρακάτω ιδρυμάτων και κληροδοτημάτων του Νομού Ιωαννίνων, ήτοι: Χρήστου Αθανασιάδη, Αθανασίου Π. Γιαννοπλάτη, Ιλλαρίδη Αναστασίου, Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου, Αναστασίου Θεοπίστου, Ασβεστά Αρετής ή Τιτίκας, Αντωνιάδη Ευάγγελου, Αποστολίδου Βικτωρίας, Βάγια Ρωξάνδρας, Βαρνάβα Κωνσταντίνου, Βλαχιώτη Ιωάννη, Βράγκου Αγγελικής, Βροσκολίτου

Χαρίκλειας ή Ξακουστού, Βελλιαρούτη Γεωργίου, Βηλαρά Γεωργίου, Βακάλη Στέφανου, Ίσκου Ιωάννη, Γερομίχα Αλεξίου, Γεωργοπούλου – Τσίτου Χρήστου, Γιαννοπούλου Μαρίας, Γιοβάνη Βασιλείου, Γιώτη Φιλίππου, Γκαβέτσας Ζαμπέτας, Γκαλιμάννα Νικολάου, Γοργόλη Αικατερίνης, Γοργόλη Παρασκευής, Γούρη Δημητρίου, Γύρα Νικολάου, Γούναρη Κωνσταντίνου, Γκωλέτση Κωνσταντίνου, Δάσκας Ν. Διώχνως, Δημόπουλου Σπυρίδωνα, Νικολάου Δημήτρη, Δούκα Γεωργίου, Ίδρυμα Μελετών Ιονίου και Αδριατικού χώρου, Ευαγγελίδη Νικολάου, Ευθυμίου Δημητρίου, Ίδρυμα Εγνατία Ηπείρου, Ζαρκάδα Ευθυμίου, Ζήκου Ρώσση, Ζιαμπή Κωνσταντίνου, Ζίγκα – Ξεινού Νικολάου, Ζιτσαίου Δημητρίου, Θεοδωρικά Ιωάννη, Θωμαΐδη Ευθυμίου, Θώμου Χαραλάμπους, Ιωαννίδη ή Καραμαντά, Ιωαννίδη – Παπαχρήστου Παναγιώτη, Ιωαννόπουλου Ματθαίου, Ιωάννου Γεωργίου, Ίκκειο Ίδρυμα, Κοινότητας Βήσσανης, Καραχρήστου Χρήστου, Καρέτσου Παναγιώτη, Κασιούμη Παναγιώτη, Καστρινού Αλκιβιάδη, Καφασίδη Χρήστου, Κοινότητας Βασιλικού, Κοινότητας Καπέσεβου, Κωστή Π. Κόντη, Κόντη Λουκά, Δωρεά Κοτρώτσιου, Κοτρώτσιου Δημητρίου, Κόκκορου Αχ. Πέτρου, Καραπάνου Ευαγγελίας, Λάμπρου Σπυρίδωνα, Λαμπράκη Γ. Δημητρίου, Λαμπρειάδειος Οικοκυρική Σχολή, Λαμπριδη Αναστασίου, Λούλη Ιωάννη, Λύτρα Ιωάννη, Λώλη Χαραλάμπους, Μανδαλάκη ή Μανδαλά Νικολάου, Μανίκας Πολυξένης, Μανίκα Π. Κυριακού, Μανοπούλου Γεωργίου και Καλλιόπης, Μαντελοπούλου Νικολάου, Μελάνης Παρασκευής, Μετσοβίτη Α. Καλλιόπης, Μετσοβίτου Αλεξίου, Μιχαηλίδη Βασιλείου, Μουλαϊμίδη Γεωργίου, Μούτσου Άγγελου, Μπαϊκούση Κωνσταντίνου, Μπαλτατζή Σπυρίδωνα, Μαυριά Ανθούλας, Μπούσια Αγλαΐας, Μπάρκα Ελευθερίας, Νικολάου Δημητρίου, Οικονόμου Κωνσταντίνου, Παπαγιάννη Θεοδώρα, Παππαγιάννη Βασιλείου, Κλέαρχου Παπαδιαμάντη, Παπαδήμα Δημητρίου, Παπαλεξίου – Τσέρτου Ευδοξίας, Παπαπέτρειο, Παππά Όλγας, Παπατζέρμπου, Παπαχησιτίδη Ηρακλή,

Πασχάλη Ευσταθίου, Πίχτου Νικολάου, Πολίτη Θεοδωρούλας, Πορφύρη Βασιλείου, Αριστοτέλη και Τζένης Πουλή, Πράσσου Σωτηρίου, Πυρσινέλλα Βασιλείου, Πανέτη Βασιλικής, Ρίζου Ιωάννη, Ράδου Φωκίωνος, Σαμαρά Δημητρίου, Σαντά Ιωάννη, Σικελή Βασιλείου, Σίκλα Δημητρίου, Σολωμού Απόστολου, Σκουμπουρδή Παναγιώτη, Ευγενίας χας Ιωάννη Σούλη, Σουλιώτη Γεωργίου, Σούρλας Ευθελίας, Στέκα Ευθυμίου, Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου, Σταύρου Ιερόθεος, Σιαγκούνη Αικατερίνης, Σπύρου Γεωργίου, Σβολάκη Μαρίας, Τζοαννοπούλου Ευδοκίας, Γεωργίου Τούλη και Μητρός αυτού Αφέντως, Χρήστου Τσαούση, Τσούφλη Αναστασίου, Τσίλη Βαρβάρας, Ισμήνης Τζαβέλλα, Τσιλίκη Πάνου, Σπυρίδωνος και Αντιγόνης Τσίκα, Σπυρίδωνα Τζώρτζη, Φιλίππου Σπυρίδωνα, Χατζόπουλου Νικολάου, Χριστοδούλου ή Στόλη Παναγιώτη, Κληροδοτήματα υπέρ Γ. Νοσοκομείου Χατζηκώστα, Δημητρίου Τζαλαμακλή, Καλλιόπης Μετσοβίκου, Καλλιόπης Θωμαΐδου, Γεωργίου Μετάξου, Μαρίας Αλιέως, Θεόδωρου Στράτη, Ιουλίας Αράπη, Χατζή Αθηνάς, Χολέβα Κωνσταντίνου, Ελένης Ζωγράφου, Αθηνάς Αν. Χατζή, Σαλαμάγκα Δημητρίου, Μπιτσινού Φωτεινής, Κοντοτόλη Αγγελικής, Δόβα Κωνσταντίνου και Μαργαρίτας, Δούβλη Σπυρίδωνα, Ίδρυμα Μελετών Ιονίου και Αδριατικού χώρου, Τζέτζου Αικατερίνης και Χαντζαρόπουλου Κωνσταντίνου.

Τα υπόλοιπα κληροδοτήματα, επειδή η διαχειριστική επιτροπή δεν εδρεύει εντός των ορίων της Περιφέρειας Ηπείρο και τα περιουσιακά στοιχεία βρίσκονται εκτός της Κτηματικής Περιφέρειας του Νομού Ιωαννίνων, την εποπτεία έχει το Υπουργείο Οικονομικών ή οι Γενικοί Γραμματείς των αντίστοιχων Περιφερειών.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΤΑ ΑΓΑΘΟΕΡΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟ
ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΖΩΣΙΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Το νομικό καθεστώς, η διοίκηση και οι σκοποί των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

1.1. Ιστορικά Στοιχεία

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα¹¹¹ υφίστανται τουλάχιστον από τις αρχές του 18^{ου} αιώνα (με διαφορετική ονομασία), όχι βέβαια ως νομικό πρόσωπο, αφού η έννοια του νομικού προσώπου ήταν άγνωστη στην τότε Οθωμανική νομοθεσία. Ήδη στην διαθήκη του ο αείμνηστος ευεργέτης Ζώης Καπλάνης, συνταχθείσα στις 15 Αυγούστου 1806, δίδει εντολή στους εκτελεστές της διαθήκης του για την αποστολή χρηματικών ποσών «...ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐν Ἰωαννίνοις Ἐπιτροπῶν τῶν 4 Ἐκκλησιῶν, τουτέστι τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τοῦ Ἀρχιμανδρείου καὶ τῆς Ἁγίας Μαρίνης καὶ τῶν του Νοσοκομείου»¹¹².

Στο θεσμοθετημένο, κατά κάποιο τρόπο, αυτό ὄργανο της Χριστιανικῆς Κοινότητος των Ιωαννίνων, που αποτελούνταν από δέκα

¹¹¹ Η λέξη αυτή χρησιμοποιείται, επειδή ο Νικόλαος Ζωσιμάς στο άρθρο Β της διαθήκης αναφέρει ότι: «παραλαμβάνοντες οἱ εἰρημένοι κύριοι γενικοὶ Ἐπίτροποί μου αὐτὰ τὰ μπιλλιέτα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν, δυνάμει τῆς παρούσης διαθήκης, ἔχουσιν ὅλην τὴν παρ' ἐμοῦ πληρεξουσιότητα νὰ λαμβάνουν ἀπὸ τὰ εἰρημένα μπιλλιέτα τὸν ἐνιαύσιον τόκον ἀπὸ τὸ ἐν Μόσχα Αὐτοκρατορικὸν ὄρφανοτροφεῖον, τὸν ὁποῖον τόκον νὰ τὸν ἐξαποστέλλουν εἰς τὴν πατρίδα μου Ἰωάννινα, πρὸς ἐνέργειαν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν καταστημάτων, τῶν ὁποίων διὰ ταύτης μου τῆς διαθήκης διατάζω».

¹¹² Ζ. Καπλάνης, Δημόσια διαθήκη, Μόσχα 1806.

άτομα, άφηναν οι κάτοικοι, οι χριστιανοί βέβαια, μόνιμοι ή απόδημοι, διάφορα χρηματικά ποσά εν ζωή ή μετά θάνατο με την διαθήκη τους για κοινωφελείς και φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Στη συνέχεια έχουμε την διαθήκη του Νικολάου Ζωσιμά, που συντάχθηκε στη Νίζνα της Ρωσίας στις 18 Μαρτίου 1841, όπου στον προϋπάρχοντα ήδη οργανισμό (των επιτρόπων των Εκκλησιών και του Νοσοκομείου) προσθέτει τέσσερις (4) επιτρόπους της Γενικής Ελληνικής Σχολής, τρεις (3) εφόρους των κορασιών και δύο (2) εφόρους του πτωχοδοχείου, με ανώτερη εποπτεύουσα Αρχή τον Μητροπολίτη Ιωαννίνων. Επομένως, με τα δέκα (10) μέλη του οργανισμού που προϋπήρχαν της διαθήκης του Νικολάου Ζωσιμά, με τα εννέα (9) (μέλη) που προστέθηκαν με την διαθήκη του Ν. Ζωσιμά και με κανονισμούς που εγκρίνονταν από το Οικουμενικό Πατριαρχείο λειτούργησε πάνω από 80 χρόνια η Εφοροεπιτροπεία των Ελεών ή Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, μέχρι το 1926 οπότε συντάχθηκε ο ισχύων Κανονισμός¹¹³.

1.2. Νομικό καθεστώς – Διοίκηση

Πρόκειται για Εκκλησιαστικό καθίδρυμα υπαγόμενο στον Ν. 590/1977 (άρθρο 1 παρ. 4) «Περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος», διοικούνται και λειτουργούν σύμφωνα με τον Κανονισμό που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 218/1-7-1926 ΦΕΚ, κατ' επιταγή του από 30-4-1926 Ν.Δ. (ΦΕΚ 153/14-5-1926). Το οποίο ορίζει ότι η διαχείριση των περιουσιών των τέως Χριστιανικών Κοινοτήτων της περιφέρειας του Νομού Ιωαννίνων θα ενεργείται εφεξής από νέα Εφοροεπιτροπεία, βάσει του Κανονισμού που έχει εγκριθεί με διάταγμα του αρμόδιου Υπουργού.

¹¹³ Κανονισμός Εκκλησιών και Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, Εγκριθείς δια Ν. Διατάγματος καταχωρηθέντος εις το υπ' αριθ. 218 και χρονολογία 1 Ιουλίου 1926 φύλλον της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Με τον κανονισμό αυτό, ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα χωρίς καμία τροποποίηση, τα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, η διοίκηση και διαχείριση του οποίου ασκείται από την Εφοροεπιτροπεία της πόλης των Ιωαννίνων¹¹⁴.

Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων απαρτίζεται από 21 μέλη, ήτοι¹¹⁵: i) Από τους τέσσερις (4) επιτρόπους της Εκπαιδευτικής Επιτροπής, ii) από τους δέκα (10) επιτρόπους των πέντε Ενοριακών Ναών της πόλης των Ιωαννίνων, δηλαδή των Ιερών Ναών Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικού Ναού), Αγίου Νικολάου Αγοράς, Αρχιμανδρείου, Αγίας Μαρίνης και Περιβλέπτου (ανά δύο εκάστου), iii) από τους δύο (2) επιτρόπους του Πτωχοκομείου, iv) από τους τρεις (3) επιτρόπους των προικοδοτημάτων και v) από τους δύο (2) επιτρόπους του Γηροκομείου¹¹⁶. Πρόεδρος της Εφοροεπιτροπείας και των επιμέρους επιτροπών είναι ο εκάστοτε Μητροπολίτης Ιωαννίνων και σε περίπτωση κωλύματος, ο νόμιμος αναπληρωτής του¹¹⁷.

1.3. Εκλογή Εφοροεπιτροπείας

Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων εκλέγεται ανά τετραετία, με εκλογές που διενεργούνται το τελευταίο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου. Η δε εγκατάσταση της νέας Εφοροεπιτροπείας γίνεται την πρώτη Φεβρουαρίου, προκειμένου να δοθεί χρόνος στην απερχόμενη

¹¹⁴ ο.π., άρθρο 1, σσ.1-2.

¹¹⁵ ο.π., άρθρο 4, σσ. 4-5.

¹¹⁶ Η Εφοροεπιτροπεία, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού, τελεί υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

¹¹⁷ Κανονισμός Εκκλησιών και Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, ο.π., άρθρο 4, σσ.4-5.

Εφοροεπιτροπεία για την σύνταξη του απολογισμού της¹¹⁸.

Οι δύο Εκκλησιαστικοί Επίτροποι από κάθε έναν, εκ των παραπάνω πέντε Ναών, διορίζονται από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο μετά από πρόταση του οικείου Μητροπολίτη και ταυτόχρονα απαρτίζονται δέκα (10) μέλη της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων. Η παραπάνω ρύθμιση έγινε με την παράγραφο 2 του άρθρου 18 του Κανονισμού 8/1979 της Ιεράς Συνόδου της Ελλάδας, κατά την οποία: «Η διά του άρθρου 68 παρ. 1 του Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενη ρύθμιση ως προς την συγκρότησιν τῶν Ἐκκλ. Συμβουλίων πόλεως Ἰωαννίνων καὶ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῶν Ἀγαθοεργῶν Καταστημάτων διατηρεῖται ἐν ἰσχυῖ, τροποποιουμένων μόνον τῶν διατάξεων τῶν ἀφορῶσῶν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν πενταμελῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν, αἵτινες ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος διορίζονται ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, προτάσει τοῦ οικείου Μητροπολίτου μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν αὐτῶν, οἱ ὅποιοι μετέχοντες τῶν συμβουλίων – ἐν ἀπουσίᾳ τῶν τακτικῶν μελῶν- δικαιούνται ψήφου, ὡς καὶ τῶν δέκα Μελῶν τῆς Ἐφοροεπιτροπείας διοριζομένων κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω τρόπον»¹¹⁹.

Εντός δεκαπέντε το πολύ ημερῶν ἀπὸ τῆς οριστικῆς ἐκλογῆς τῶν παραπάνω συγκαλεῖται γενικὴ συνέλευση ὅλων τῶν μελῶν γιὰ τὴν ἐκλογή τῶν υπολειπόμενων εφοροεπιτροπῶν τοῦ άρθρου 4 τοῦ Κανονισμοῦ. Τῆς γενικῆς αὐτῆς συνέλευσης συμμετέχουν με ἴσα ἐκλογικὰ δικαιώματα καὶ ἀνά δύο ἀντιπρόσωποι τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἰωαννίνων, τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἰωαννίνων, τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου Ἰωαννίνων, τῆς Ἐνώσεως Φαρμακοποιῶν Ἰωαννίνων, τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Ἰωαννίνων, τέσσερις τῆς Ὁμοσπονδίας, δύο τῆς Ἐνώσεως Εφέδρων Ἀξιωματικῶν καὶ δύο τῆς Ἐνώσεως Εφέδρων Πολεμιστῶν

¹¹⁸ ο.π., ἀρθρο 5, σ.5.

¹¹⁹ Ὑπ' αριθ. 8/1979 Κανονισμὸς τῆς Ιεράς Συνόδου τῆς Εκκλησίας τῆς Ελλάδος, *Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν*, ἀρθρο 18, ἐιδικές διατάξεις, σ. 29.

υποδεικνυόμενοι από τα Διοικητικά Συμβούλια αυτών και έχοντες τα προσόντα των άρθρων 7 και 8 του Κανονισμού¹²⁰.

Η γενική συνέλευση, εφόσον υπάρχει απαρτία, συνεδριάζει υπό την Προεδρία του Μητροπολίτη Ιωαννίνων και εκλέγει με μυστική ψηφοφορία τα μέλη των λοιπών επιτροπών, ήτοι της εκπαιδευτικής επιτροπής¹²¹, του Πτωχοκομείου¹²², των Προικοδοτημάτων¹²³ και του Γηροκομείου¹²⁴.

Η Εφοροεπιτροπεία συνερχόμενη στην πρώτη συνεδρίαση, το πολύ τρεις ημέρες από την οριστική εκλογή της, συγκροτείται σε σώμα και εκλέγει τον ταμιά¹²⁵, εκ των φερεγγυοτέρων και τις παρακάτω ειδικές επιτροπές: i) τη διμελή επιτροπή βοηθημάτων¹²⁶, ii) την τριμελή επιτροπή ακινήτων¹²⁷ και iii) την τριμελή εξελεγκτική επιτροπή¹²⁸. Όλες οι παραπάνω επιτροπές συνεδριάζουν υπό την Προεδρία του Μητροπολίτη¹²⁹.

Το Νοσοκομείο Χαντζηκώστα μέχρι το 1958, οπότε και εντάχθηκε διοικητικά στο Υπουργείο Υγείας, αποτελούσε ξεχωριστό νομικό πρόσωπο και διοικούνταν από τους επιτρόπους αυτού¹³⁰. Οι επίτροποι

¹²⁰ Κανονισμός Εκκλησιών και Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, ο.π., άρθρο 13, σσ.9-10.

¹²¹ ο.π., άρθρα 32-36, σσ.19-21.

¹²² ο.π., άρθρο 31, σσ. 18-19.

¹²³ ο.π., άρθρα 29-30, σσ.17-18.

¹²⁴ ο.π., άρθρο 28, σ. 17.

¹²⁵ ο.π., άρθρα 22-23, σσ.15-16.

¹²⁶ ο.π., άρθρο 19, σ. 14.

¹²⁷ ο.π., άρθρο 20, σ.14.

¹²⁸ ο.π., άρθρο 21, σ.15.

¹²⁹ ο.π., άρθρο 16, σ.12.

¹³⁰ Για περισσότερα στοιχεία βλ. παρούσα εργασία, κληροδότημα Γεωργίου Χαντζηκώστα ή Χαντζηκώστα, παράγραφος 19.1, "Ίδρυση Νοσοκομείου Γεωργίου Χαντζηκώστα", σσ.171-173.

αυτού, κατά τις διαθήκες πάντα των αιιδίμων ευεργετών, ήταν οι επίτροποι των τριών εκκλησιών, ήτοι: του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός), του Αγίου Νικολάου Αγοράς και του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου, οι οποίοι διετελούσαν μέλη της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων. Ύστερα από συνεδρίαση όλων των παραπάνω επιτρόπων και πάντα υπό την Προεδρία του Μητροπολίτη αναδείκνυαν με κλήρωση τους τρεις επιτρόπους, ένα από κάθε εκκλησία, που θα αποτελούσαν μέλη της επιτροπής του νοσοκομείου Χαντζηκώστα¹³¹.

1.4. Δικαιοδοσίες Εφοροεπιτροπείας

Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων έχει υπό την δικαιοδοσία της όλους τους Ιερούς Ναούς, τα Νεκροταφεία, τα εξωκκλήσια, καθώς και όλα τα κοινωφελή, ευαγή φιλανθρωπικά και άλλα καθιδρύματα που υπάγονται στην Εφοροεπιτροπεία των Ελεών ή Αγαθοεργών Καταστημάτων της πόλης των Ιωαννίνων¹³².

Ειδικότερα, στα Αγαθοεργά Καταστήματα υπάγονται: i) Ο Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου – Μητροπολιτικός Ναός, ii) ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου – Αρχιμανδρείου, iii) ο Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Αγοράς, iv) ο Ιερός Ναός Αγίας Μαρίνης, v) ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου – Περιβλέπτου, vi) το Παρεκκλήσι του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου – Κοπάνων, vii) το Παρεκκλήσι του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννη – Μπουνίλας, viii) το Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων και ix) ο Βρεφονηπιακός Σταθμός «Πολυξένης Μολυβάδα».

¹³¹ Κανονισμός Εκκλησιών και Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, ο.π., άρθρο 26, σ.17.

¹³² ο.π., άρθρο 1, σ. 3-4.

1.5. Σκοποί

Τα ετήσια έσοδα των Αγαθοεργών Καταστημάτων διατίθενται για την ενίσχυση των κοινωφελών σκοπών που ουσιαστικά προκύπτουν από την διαθήκη του Νικολάου Ζωσιμά και καλύπτουν όλο το φάσμα των κοινωφελών σκοπών, τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των κοινωνικών. Από την μελέτη όλων των διαθηκών και πράξεων δωρεών συμπαιρένουμε ότι συνολικά οι κοινωφελείς σκοποί, όπως ο κάθε διαθέτης μεμονωμένα ήθελε να υπηρετούν τα καταλειπόμενα υπέρ των Αγαθοεργών Καταστημάτων περιουσιακά του στοιχεία, μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο κατηγορίες, σε εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς.

1.5.1. Κοινωνικοί

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα ενισχύουν τους παρακάτω κοινωνικούς σκοπούς¹³³:

- i. χορηγούν οικονομικές ενισχύσεις σε φτωχούς και άπορους συμπολίτες τακτικά δύο φορές το χρόνο, πριν τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, καθώς και σε έκτακτες περιπτώσεις,
- ii. χορηγούν βοηθήματα γάμου (προικοδοτήσεις) σε άπορα κορίτσια που κατάγονται από την πόλη και την ευρύτερη περιοχή του νομού Ιωαννίνων,
- iii. χορηγούν φάρμακα σε άπορους και ανασφάλιστους πολίτες,
- iv. ενισχύουν τις δικαστικές φυλακές Ιωαννίνων με τρόφιμα, κλινοσκεπάσματα, ενδύματα, υποδήματα καθώς και με διάφορα άλλα μέσα που απαιτούνται για την ομαλή λειτουργία τους,

¹³³ Βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., Λογιστικά Βιβλία.

- v. φροντίζουν για την αποφυλάκιση ατόμων που καταδικάστηκαν για χρέη και
- vi. συντηρούν το Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων.

1.5.2. Εκπαιδευτικοί

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα ενισχύουν τους παρακάτω εκπαιδευτικούς σκοπούς¹³⁴:

- i. χορηγούν υποτροφίες σε άπορους φοιτητές που κατάγονται από τον Νομό Ιωαννίνων,
- ii. χορηγούν φοιτητικά επιδόματα σε άπορους φοιτητές που κατάγονται από τον Νομό Ιωαννίνων και σπουδάζουν σε διάφορα Πανεπιστήμια της χώρας,
- iii. φροντίζουν για ανεγέρσεις και επισκευές σχολείων,
- iv. επιχορηγούν την Δημόσια Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων,
- v. εκδίδουν το ετήσιο περιοδικό σύγγραμμα «Ηπειρωτικά Χρονικά»,
- vi. συντηρούν τον Βρεφονηπιακό Σταθμό «Πολυξένη Μολυβάδα»,
- vii. ενισχύουν τα Σχολεία του Νομού Ιωαννίνων με εποπτικά μέσα διδασκαλίας και χρηματοδοτούν τα περιβαλλοντολογικά προγράμματα που εκπονούνται από τους μαθητές και
- viii. χρηματοδοτούν την έκδοση διαφόρων επιστημονικών συγγραμμάτων.

1.6. Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

Τις τελευταίες δεκαετίες υπάρχει αμφισβήτηση για το διοικητικό καθεστώς των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων από μια μικρή ομάδα συμπολιτών η οποία ισχυρίζεται ότι η διοίκηση τους θα πρέπει να

¹³⁴ ο.π.

ασκείται από τον Δήμο Ιωαννιτών και όχι από την υπάρχουσα εφοροεπιτροπεία. Μάλιστα για το σκοπό αυτό πέραν των αλληπάλληλων δημοσιευμάτων σε διάφορες τοπικές και Αθηναϊκές εφημέριδες όπου προβάλλουν τις απόψεις τους έχουν απευθύνει και προς τα θεσμοθετημένα αρμόδια όργανα της πολιτείας υπομνήματα με τα οποία ζητούν την υιοθέτηση των θέσεών τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι από το σύνολο των απαντήσεων που δόθηκαν¹³⁵ από τον Συνήγορο του Πολίτη, τον Άρειο Πάγο, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους κ.τ.λ. προκύπτει ότι το διαχειριστικό και διοικητικό καθεστώς που διέπει τη λειτουργία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του από 1.7.1926 Διατάγματος.

Από το σύνολο λοιπόν των απαντήσεων εκτιμούμε ότι ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η υπ' αριθ. 414/2000 Γνωμοδότηση του Νομικού

¹³⁵ Υπ' αριθ. 11494/ΠΗ/21-2-2002 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου προς την Βουλή των Ελλήνων Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, Υπ' αριθ. 1054309/2176/B0011/02-06-1999 Απάντηση του Υπουργείου Οικονομικών στην υπ' αριθ. 3933/10-05-1999 αναφορά του Βουλευτή Αντώνη Φούσα, Υπ' αριθ. 2139/2007 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας Τμήμα Δ', Υπ' αριθ. 1008362/262/B0011 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων προς την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων, Γνωμοδότηση του Αναπληρωτή Καθηγητή της Νομικής Σχολής Αθηνών κ. Απόστολου Γέροντα, Υπ' αριθ. 1778.99.2.9/17-07-2000 απάντηση της Αναξάρτητης Διοικητικής Αρχής 'ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ' προς τον Πρόεδρο της Ένωσης Πολιτών Ιωαννίνων κ. Σπυρο Εργολάβο, Έκθεση Διαχειριστικού και Οικονομικού Ελέγχου των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων στις 10-12-2003 από τους Οικονομικούς Επιθεωρητές κ.κ. Γρηγόριο Ακονίδη και Αλέξανδρο Δήμου που έγινε κατόπιν της αριθμ. 1044600/1560/895-B/9-07-2002 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υπ' αριθ. 1019902/586/221-B'/28-06-2004 Απάντηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης προς την Επιτροπή Αγώνα για τα Ηπειρωτικά Κληροδοτήματα.

Συμβουλίου του Κράτους που έγινε αποδεκτή στις 10/08/2000 από τον τότε Υφυπουργό Οικονομικών. Σύμφωνα με την οποία, απαντώντας στο υπ' αριθ. 1095361/3951/Β0011/12-10-1999 έγγραφο – ερώτημα του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Δ/ση Δημόσιας Περιουσίας και Εθνικών Κληροδοτημάτων, Δ/ση 11^{ης} Τμήμα Α', σχετικά με το αν τα όργανα διοίκησης των Αγαθοεργών Καταστημάτων, εξακολουθούν νομίμως να υφίστανται και να λειτουργούν, δυνάμει των διατάξεων του ν.δ. της 30-4-1926 και αν ο κανονισμός που εγκρίθηκε με το ν.δ. της 1-7-1926 εξακολουθεί να ισχύει ή η κατάργηση των άρθρων 113-124 του Α.Ν. 2039/1939 με το άρθρο 47 του Ν. 1473/1984 συνεπέφερε την καταργησή του ως άνω Κανονισμού και την υπαγωγή των σχετικών κληροδοτημάτων στις διατάξεις του ΑΝ 2039/1939, μεταξύ των άλλων στην Γνωμοδότηση αναφέρεται ότι: « IV. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα οι λόγοι και ο τρόπος επελεύσεως της διαλύσεως δεν είναι ενιαίοι για όλα τα νομικά πρόσωπα. Οι λόγοι αυτοί προβλέπονται εις τας κατ' ιδίαν διατάξεις που διέπουν τα καθ' έκαστον νομικά πρόσωπα (Έτσι προκειμένου περί σωματείου τα άρθρα 103 επ., προκειμένου περί ιδρύματος τα άρθρα 117 επ. προκειμένου περί ερανικών επιτροπών τα άρθρα 124 επ. Ανάλογοι διατάξεις περιέχονται και εις τους διέποντες τα λοιπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ειδικούς νόμους).

Κατά συνέπεια, η κατάργηση των νομικών προσώπων γίνεται με πράξη νομοθετικού οργάνου ή με κανονιστική διοικητική πράξη που εκδίδεται κατά νομοθετική εξουσιοδότηση ή προβλέπεται ως αυτοδίκαιη, λόγω παρέλευσης ορισμένου χρόνου από τις ιδρυτικές διατάξεις του νομικού προσώπου. Με σχετικές πράξεις πρέπει να ρυθμίζουν και την τύχη της περιουσίας του καταργούμενου Νομικού προσώπου, που απομένει ματά το πέρας της εκκαθαρίσεως, ενόψει και της διατάξεως του άρθρου 77 Α.Κ.

Επομένως, μη καταργηθέντος κατά τινά νόμιμο εκ των προαναφερθέντων τρόπων του νομικού προσώπου "ΑΓΑΘΟΕΡΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ", εξακολουθεί τούτο να υφίσταται και να λειτουργεί, κατά τα ανωτέρω, νομίμως, σύμφωνα με τον από 1/7/1926 Κανονισμό του, που εγκρίθηκε με Δ/γμα που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 218/1926.

Συνεπώς, ο Ν. 1473/1984 δεν έθιξε ούτε την ύπαρξη του νομικού προσώπου των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων ούτε τον από 1/7/1926 Κανονισμό του. Το εν λόγω νομικό πρόσωπο εξακολουθεί να λειτουργεί, να διοικεί, και διαχειρίζεται όσες κληρονομίες, κληροδοσίες, ή δωρεές ανήκουν νομίμως στη δικαιοδοσία του, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον οργανισμό του (από 1/7/1926 Κανονισμό).

V. Κατόπιν των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, έχει τη γνώμη, ότι στα ερωτήματα προσήκει καταφατική απάντηση, ότι δηλ. το νομικό πρόσωπο "ΑΓΑΘΟΕΡΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ" εξακολουθεί να διαχειρίζεται τα κληροδοτήματα κ.τ.λ., που νομίμως ανήκουν σ' αυτό, σύμφωνα με τις διατάξεις του από 1.7.1926 Διατάγματος, όπως τούτο τροποποιήθηκε με το από 11.11.1927 Ν.Δ/γμα, και δεν τίθεται θέμα κατάργησής του με τις διατάξεις του Ν. 1473/1994».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Οι μετοχές των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

2.1. Μετοχές

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα εκτός των μετοχών, που περιήλθαν στη διαχείριση τους από τις διάφορες κληροδοσίες και δωρεές, έχουν μετοχές και ακίνητα που αποκτήθηκαν από το καθ' αυτό Νομικό Πρόσωπο των Αγαθοεργών Καταστημάτων. Ουσιαστικά, πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν με χρήματα που έμειναν αδιάθετα από την διαχείριση των διαφόρων δωρεών και κληροδοσιών.

2.1.1. Μετοχές Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα μέχρι και τον Απρίλιο του 2000 είχαν στο χαρτοφυλάκιό τους πενήντα πέντε χιλιάδες τετρακόσιες είκοσι δύο (55.422) μετοχές της Ε.Τ.Ε.. Αναλυτικά, η εξέλιξη των μετοχών από το 1872 που αγοράστηκαν οι πρώτες και μέχρι τον Απρίλιο του 2000 έχει ως εξής¹³⁶:

Το 1872 αγοράστηκαν 17 μετοχές με χρήματα που περίσσεψαν μετά την εκκαθάριση της περιουσίας του Νικολάου Ζωσιμά από τους εκτελεστές της διαθήκης του.

¹³⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Εξέλιξη των 17 Μετοχών της Ε.Τ.Ε." και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, *Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος 1841 – 2006 Ιστορικό Χρονολόγιο*, Αθήνα 2007.

Μία (1) μετοχή προστέθηκε από την κληροδοσία της Ρωξάνης Βάγιας.

Το 1959 προστέθηκαν 162 νέες μετοχές λόγω της ανταλλαγής των παλαιών μετοχών της Ε.Τ.Ε. με νέες μετοχές της αυτής τράπεζας και σε αναλογία δέκα (10) νέες για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1963 αγοράστηκαν 8 μετοχές προς 2.500 δραχ. η μία λόγω συμμετοχής των Αγαθοεργών Καταστημάτων στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. που αποφασίστηκε από την Γενική Συνέλευση των μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 14-4-1962 και του Διοικητικού Συμβουλίου στις 12-10-1962.

Το 1970 προστέθηκαν 188 μετοχές λόγω της ανταλλαγής των παλαιών μετοχών με νέες μετοχές σε αναλογία μία (1) παλαιά ανά δύο (2) νέες.

Το 1971 προστέθηκαν 94 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1973 προστέθηκαν 156 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά τρεις (3) παλαιές.

Το 1976 προστέθηκαν 25 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά είκοσι πέντε (25) παλαιές.

Το 1976 προστέθηκε 1 μετοχή λόγω αγοράς κλασματικού δικαιώματος.

Το 1978 προστέθηκαν 130 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους

παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά πέντε (5) παλαιές.

Το 1980 προστέθηκαν 470 νέες μετοχές που αγοράστηκαν από το Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου.

Το 1982 προστέθηκαν 375 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία τρεις (3) νέες μετοχές ανά δέκα (10) παλαιές.

Το 1983 προστέθηκαν 20 νέες μετοχές λόγω δωρεάς του Γεωργίου Βάγγη.

Το 1988 προστέθηκαν 2.966 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία εννέα (9) νέες μετοχές ανά πέντε (5) παλαιές.

Το 1988 προστέθηκαν 3 νέες μετοχές λόγω αγοράς κλασματικών δικαιωμάτων.

Το 1991 προστέθηκαν 461 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά δέκα (10) παλαιές.

Το 1997 προστέθηκαν 507 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά δέκα (10) παλαιές.

Το 1997 προστέθηκαν 1.116 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών και την έκδοση νέων μετοχών. Οι νέες μετοχές διατέθηκαν κατά προτίμηση στους μετόχους της τράπεζας στις 6-10-1997 κατ' αναλογία δύο (2) νέες μετοχές ανά δέκα (10) παλαιές με τιμή η οποία καθορίστηκε σε 23.000 δραχ. η μία. Τα

Αγαθοεργά Καταστήματα στις 6-10-1997 κατείχαν 5.583 μετοχές και έτσι προέβησαν στην αγορά 1.116 νέων μετοχών στην προνομιακή τιμή των 23.000 δραχ. έναντι της Χρηματιστηριακής τιμής των 32.000 δραχ..

Το 1998 προστέθηκαν 1.339 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία δύο (2) νέες μετοχές ανά δέκα (10) παλαιές.

Το 1998 προστέθηκαν 958 νέες μετοχές λόγω της συγχώνευσης της Ε.Τ.Ε. με την Εθνική Κτηματική κατ' αναλογία μία (1) μετοχή Ε.Τ.Ε. ανά 1,9 μετοχές της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας. Τα Αγαθοεργά Καταστήματα τον Οκτώβριο του 1998, που έγινε η συγχώνευς, η κατείχαν 1.821 μετοχές της Ε.Κ.Τ.Ε.

Το 1998 προστέθηκε 1 μετοχή λόγω αγοράς του κλασματικού δικαιώματος.

Το 1999 προστέθηκαν 26.991 νέες μετοχές λόγω τετραπλασιασμού των μετοχών της Ε.Τ.Ε.

Το 1999 προστέθηκαν 3.599 νέες μετοχές λόγω ότι η Ε.Τ.Ε. αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών και έκδοση νέων μετοχών. Οι νέες μετοχές διατέθηκαν κατά προτίμηση στους παλαιούς μετόχους της τράπεζας στις 8-4-1999 με αναλογία μία (1) νέα για κάθε δέκα (10) παλαιές στην τιμή των 11.500 δραχ.. Τα Αγαθοεργά Καταστήματα στις 8-4-1999 κατείχαν 35.988 μετοχές και έτσι αγόρασαν 3.599 νέες μετοχές.

Το 2000 προστέθηκαν 15.834 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους νέων μετοχών σε αναλογία τέσσερις (4) νέες μετοχές ανά δέκα (10) παλαιές.

2.1.2. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος

Με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος (νόμος 3424/7-12-1927) εκδόθηκαν και διατέθηκαν για δημόσια εγγραφή ογδόντα χιλιάδες (80.000) μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος προς 5.000 δραχ. η μία. Από το σύνολο των μετοχών οι σαράντα χιλιάδες (40.000) μετοχές διατέθηκαν κατά προτίμηση υπέρ των μετόχων της Ε.Τ.Ε. σε αναλογία δύο (2) μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος για κάθε μία μετοχή της Ε.Τ.Ε. και οι υπόλοιπες σαράντα χιλιάδες (40.000) μετοχές διατέθηκαν στο επενδυτικό κοινό.

Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων αποφάσισε¹³⁷ να συμμετάσχει στην δημόσια εγγραφή για την απόκτηση των προνομιακών αυτών μετοχών. Όμως, επειδή τα οικονομικά των Αγαθοεργών Καταστημάτων δεν το επέτρεπαν, εξουσιοδότησαν τον αντιπρόσωπο στην Αθήνα Γ. Δούμα όπως προβεί για λογαριασμό της Εφοροεπιτροπείας (με υποθήκη των μετοχών της Εθνικής Τράπεζας) στις παρακάτω ενέργειες: i) στη σύναψη δανείου από την Ε.Τ.Ε. με επιτόκιο 9% για την αγορά των μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος και ii) στην εκποίηση μέρους αυτών των μετοχών για την εξόφληση του δανείου με τιμή όχι μικρότερη των 9.000 δραχ. ανά μετοχή.

Έτσι, ο Γ. Δούμας σύναψε με την Εθνική Τράπεζα το υπ' αριθμό 28056/9-11-1928 συμβόλαιο, με το οποίο δανείσθηκε στις 10-11-1928 το ποσό των 3.174.912 δραχ. και αγόρασε 624 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος. Στις 15-10-1929 δανείσθηκε από την ίδια τράπεζα το ποσό του 1.631.438 δραχ. και αγόρασε άλλες 305 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος για λογαριασμό της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

¹³⁷ Υπ' αριθμό 1184/11-10-1928 Πρακτικό της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

Οπότε συνολικά αποκτήθηκαν 929 μετοχές στην τιμή των 5.174 περίπου δραχ. η μία¹³⁸.

Όμως, παρ' όλες τις αισιόδοξες προβλέψεις για την πορεία της μετοχής της Τράπεζας Ελλάδος, η τιμή της μετοχής δεν πέρασε το ποσό των 9.000 δραχμών που είχε ορίσει η Εφοροεπιτροπεία. Έτσι, κατέστη αδύνατη η εκποίηση μέρους των μετοχών προκειμένου το τίμημα να διατεθεί για την εξόφληση του δανείου. Μάλιστα, το Σεπτέμβριο του 1931 η μετοχή της Τράπεζας Ελλάδος άρχισε να υποτιμάται ραγδαία και έφτασε κάτω από την τιμή κτήσης. Συγχρόνως, με διάταγμα ο τόκος ανήλθε από 9% σε 12%, κάτι που σήμαινε μεγάλη ετήσια οικονομική ζημιά για τα Αγαθοεργά Καταστήματα. «Δυστυχώς κατά τὸ Σεπτέμβριον 1931 λόγω τῆς ἐγκαταλείψεως ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως τῆς χρυσῆς βάσεως τῆς λίρας συνέπεια τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ ἀπώλεια μεγάλου μέρους τοῦ Κεφαλαίου τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, αἱ μετοχαὶ ταύτης ἤρξαντο νὰ ὑποτιμῶνται ῥαγδαίως φθάσασαν καὶ κάτω τοῦ ἀρτίου, συγχρόνως διὰ Διατάγματος τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως ὁ τόκος ἀνῆλθεν ἀπὸ 9% εἰς 12%, ὥστε τὰ Ἑλέη θὰ ὑφίσταντο μεγάλην ζημίαν ἐτησίως»¹³⁹.

Με ενέργειες της Εφοροεπιτροπείας προς τους Διοικητές των Τραπεζών Ελλάδος και Εθνικής επιτεύχθηκε αναδρομικά (από την ημέρα σύναψης του Δανείου) να μην ισχύει για τα Αγαθοεργά Καταστήματα το επιτόκιο της αγοράς, αλλά η Εθνική Τράπεζα να λαμβάνει ως τόκο το ποσό που θα εισέπρατταν τα Αγαθοεργά Καταστήματα από τα μερίσματα των μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος. Κατόπιν τούτου, η

¹³⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., ο.π., φάκελος "Απόκτηση Μετοχών Τράπεζας Ελλάδος".

¹³⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Η Απόκτηση των πρώτων Μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος", όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την απόκτηση των μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος.

Εφοροεπιτροπεία με το υπ' αριθ. 1231/12-11-1931 πρακτικό της αποφάσισε τη μη εκποίηση των μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος και προχώρησε στην παρακάτω κατανομή των μετοχών αυτών¹⁴⁰:

A/A	Επωνυμία	Αριθμός μετοχών
1	Κληροδότημα Νικολάου Π. Ζωσιμά	657
2	Αγαθοεργά Καταστήματα Λογ. Τίτλων	42
3	Αγαθοεργά Καταστήματα λογ. Αυτασφάλειας κτημάτων	71
4	Κληροδοσία Δημητρίου Σαλαμάγκα	9
5	Κληροδοσία Ευγενίου Πλακίδα	1
6	Κληροδοσία Γεωργίου Τσερεπάκα	4
7	Κληροδοσία Κ. Μετσοβίτου – Δ. Παναγιωτίδου	1
8	Κληροδοσία Μαρίας Μάνου	3
9	Κληροδοσία Δημητρίου Βαταβάλη	127
Σύνολα		915

Οι υπόλοιπες δεκατέσσερις (14) μετοχές από τις 929 που είχαν αγοραστεί αρχικά, αφορούσαν Κληροδοσίες υπέρ του Νοσοκομείου Ιωαννίνων «Γεώργιος Χατζηκώστας», και συγκεκριμένα των Κληροδοσιών Στεφάνου Χατζή: 3 μετοχές, Βασιλικής Σίμου: 8 μετοχές, Αντωνίου Κωστούλα: 3 μετοχές, οπότε και παραδόθηκαν στη διοίκηση του νοσοκομείου μετά την απόσπασή του από τα Αγαθοεργά Καταστήματα το 1958.

¹⁴⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Βιβλίο Πρακτικών των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

2.1.3. Εξέλιξη μετοχών Τράπεζας Ελλάδος

Το έτος 2000 τα Αγαθοεργά Καταστήματα δεν είχαν καμία μετοχή, παρ' όλο που το 1932 με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος αγόρασαν 42 μετοχές. Αναλυτικά, η εξέλιξη αυτών των μετοχών από το 1932 μέχρι και το 2000 έχει ως εξής¹⁴¹:

Το 1932, με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος, αγοράστηκαν 42,000000 μετοχές.

Το 1978 προστέθηκαν 129,143616 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία 3,074848 νέων μετοχών ανά μίας (1) παλαιάς.

Το 1982 προστέθηκαν 52,343085 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών ανά δέκα (10) παλαιών.

Το 1989 προστέθηκαν 444,973402 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία δύο (2) νέων μετοχών ανά μίας (1) παλαιάς.

Το 1994 προστέθηκαν 166,865026 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέας μετοχής ανά τεσσάρων (4) παλαιών.

Το 1997 εκποιήθηκαν 834 μετοχές, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, για την αντιμετώπιση οικονομικών αναγκών των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

¹⁴¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., ο.π., φάκελος "Εξέλιξη Μετοχών Τράπεζας Ελλάδος".

Το 1998 προστέθηκαν 0,065026 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομή στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μίας (1) νέας μετοχής ανά πέντε (5) παλαιών.

Το 2000 διεγράφησαν 0,390154 κλασματικά δικαιώματα των μετόχων μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της τράπεζας.

2.1.4. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος – Λογαριασμός Αυτασφάλειας

Το σύνολο των μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος που υπήρχαν μέχρι το 2000 ήταν 2.967 μετοχές. Αναλυτικά, η εξέλιξη των μετοχών από το 1932, που αγοράστηκαν οι πρώτες 71 μετοχές, και μέχρι το 2000 έχει ως εξής¹⁴²:

Το 1932 με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος αγοράστηκαν 71 μετοχές.

Το 1978 προστέθηκαν 218,314208 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία 3,074848 νέων μετοχών ανά μίας (1) παλαιάς.

Το 1982 προστέθηκαν 86,794262 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών ανά δέκα (10) παλαιών.

Το 1989 προστέθηκαν 752,216941 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία δύο (2) νέων μετοχών ανά μίας (1) παλαιάς.

¹⁴² Αρχείο Α.Κ.Ι., ο.π., φάκελος “Εξέλιξη Μετοχών Τράπεζας Ελλάδος – Λογαριασμός Αυτασφάλειας”.

Το 1994 προστέθηκαν 282,081353 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομή στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μίας (1) νέας μετοχής ανά τεσσάρων (4) παλαιών.

Το 1997 εκποιήθηκαν 586 μετοχές, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, για την αντιμετώπιση οικονομικών δυσχερειών των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

Το 1998 προστέθηκαν 164,881353 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μίας (1) νέας μετοχής ανά πέντε (5) παλαιών.

Το 2000 διαγράφηκαν -0,288117 κλασματικά δικαιώματα των μετόχων μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της τράπεζας.

Το 2000 προστέθηκαν 1978 νέες μετοχές λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών ανά μίας (1) παλαιάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Τα σχολικά συγκροτήματα ιδιοκτησία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

3.1. Σχολικά Συγκροτήματα

Η συμβολή και η προσφορά των Αγαθοεργών Καταστημάτων στα γράμματα και στην εκπαίδευση των νέων της πόλης των Ιωαννίνων ήταν και παραμένει καθοριστική. Αναμφισβήτητη απόδειξη, εκτός των άλλων, είναι και το γεγονός ότι μέχρι το 1963, που το Ελληνικό Κράτος έχτισε το πρώτο σχολείο στην πόλη των Ιωαννίνων, όλα τα σχολεία της πόλης στεγάζονταν αποκλειστικά σε σχολικά συγκροτήματα ιδιοκτησίας των Αγαθοεργών Καταστημάτων. Από τα σχολικά αυτά κτίρια ορισμένα είχαν ανεγερθεί από τα Αγαθοεργά Καταστήματα με χρήματα που άφησαν για το σκοπό αυτό οι ευεργέτες και άλλα είχαν κληροδοτηθεί αυτούσια στα Αγαθοεργά Καταστήματα. Ως συνεχιστές του εκπαιδευτικού έργου τα Αγαθοεργά Καταστήματα τα παραχώρησαν δωρεάν στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων με την μορφή Χρησιδανείου.

Από το 1963 και μέχρι σήμερα, παρ' όλο που η πολιτεία έχει κατασκευάσει αρκετά σχολικά συγκροτήματα, η συμβολή των Αγαθοεργών Καταστημάτων εξακολουθεί να είναι εξίσου σημαντική, διότι τα Αγαθοεργά Καταστήματα εξακολουθούν να παραχωρούν δωρεάν για εκπαιδευτικούς σκοπούς όλα τα παρακάτω σχολικά συγκροτήματα, ενώ στις αίθουσες αυτών στεγάζεται πάνω από το 50% του συνόλου των

μαθητών όλων των βαθμίδων (Νηπιαγωγείου, Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου) της πόλης των Ιωαννίνων.

3.1.1. Ζωσιμαία Σχολή (Παλαιά)

Οι εργασίες ανέγερσης του κτιρίου άρχισαν το 1901 και ολοκληρώθηκαν το 1904. Το σχολικό συγκρότημα ανεγέρθηκε σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 4.290 τ.μ., που βρίσκεται σήμερα επί των οδών Κοραή και Ζωσιμάδων και το συνολικό εμβαδόν του κτιρίου ανέρχεται στα 1.250 τ.μ.. Στο οικόπεδο αυτό υπήρχε ευρύχωρη οικία που αγοράστηκε το 1828 από τους Αδελφούς Ζωσιμάδες για να στεγάσουν το «Ελληνικό Γυμνάσιο»¹⁴³.

Όμως, κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου 1940 – 1941 το διδακτήριο βομβαρδίστηκε και το κτίριο κατέστη ακατάλληλο για τη στέγαση του διδακτηρίου¹⁴⁴. Έτσι, το κτίριο παρέμεινε ερειπωμένο μέχρι το 1960, οπότε τα Αγαθοεργά Καταστήματα με δικές τους δαπάνες το επισκεύασαν. Έκτοτε, χρησιμοποιήθηκε ως Γυμνάσιο Αρρένων, ενώ σήμερα στεγάζεται το πρώτο Γυμνάσιο Ιωαννίνων.

¹⁴³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Ζωσιμαία Σχολή(παλαιά)”, όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση της σχολής.

¹⁴⁴ Στο διάστημα αυτό το διδακτήριο της Ζωσιμαίας Σχολής δεν διέκοψε την λειτουργία του. Αρχικά στεγάστηκε στο κτίριο όπου είχε στεγαστεί το Ρουμάνικο Σχολείο και που βρισκόταν στο χώρο που σήμερα στεγάζεται το 4^ο Γυμνάσιο επί της οδού Μιχαήλ Αγγέλου. Εκεί το διδακτήριο λειτούργησε μέχρι το 1957, διότι στο διάστημα αυτό είχε ήδη θεμελιωθεί (8-11-1952) η ανέγερση του νέου διδακτηρίου της Ζωσιμαίας Σχολής, τα εγκαίνια του οποίου έγιναν στις 8 Νοεμβρίου 1957 (βλ. Περισσότερα στοιχεία *Μνήμη Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων*, ο.π., σσ. 80 – 82).

3.1.2. Καπλάνειος Σχολή

Οι εργασίες ανέγερσης του νέου κτιρίου άρχισαν το 1922 από τα «Ελέη», πρόεδρος των οποίων ήταν ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων Σπυρίδων Βλάχος. Αρχικά για την εκ νέου ανοικοδόμηση του διδακτηρίου τα «Ελέη» έπρεπε να εξασφαλίσουν το οικόπεδο. Για τον σκοπό αυτό κατάφεραν και απαλλοτρίωσαν ένα οικόπεδο, που βρισκόταν στην συμβολή των οδών Παπάζογλου και Αραβαντινού, μέσα στο οποίο ήταν το εγκατελειμένο «Χαμιδιέ Τζαμί» και ανήκε στην τότε Μουσουλμανική Κοινότητα. Η πράξη της απαλλοτρίωσης δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 71/12 - 5 - 1922 ΦΕΚ και με την υπ' αριθ. 264/17 - 6 - 1922 απόφαση του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων ορίστηκε η αποζημίωση για το οικόπεδο στις 20.000 δραχ., τις οποίες και κατέθεσαν τα «Ελέη» στο ταμείο Παρακαταθηκών επ' ονόματι του Μουφτή Ιωαννίνων.

Αφού εξασφαλίστηκε το οικόπεδο, για να αρχίσουν οι εργασίες ανέγερσης του διδακτηρίου έπρεπε να βρεθούν τα απαραίτητα χρήματα από τα τότε «Ελέη». Τα μόνα χρήματα που θα μπορούσαν να διατεθούν ήταν εκείνα που προέρχονταν από τα μερίσματα των μετοχών του Ν. Π. Ζωσιμά. Όμως με το υπ' αριθ. 50550/26 -11-1916 έγγραφο του Υπουργείου Εκκλησιαστικών και Δημόσιας Εκπαίδευσης προς την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος δεν επέτρεπε στην τράπεζα να εξοφλεί τα μερίσματα των μετοχών, οπότε τα «Ελέη» άρχισαν ένα αγώνα προκειμένου να γίνει άρση της μη καταβολής των μερισμάτων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το εν λόγω Υπουργείο με το υπ' αριθ. 18428/26-5- 1922 έγγραφο προς την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος να αναφέρει ότι: «...γνωρίζομεν Ὑμῖν ὅτι αἴρομεν τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ὡς πρὸς τὸ κληροδοτήμα τοῦ Ν.Π. Ζωσιμαῖ καὶ ἐγκρίνομεν ὅπως οἱ τόκοι τοῦ ἐν λόγῳ κληροδοτήματος τεθῶσι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐφορείας τῶν σχολείων τῶν Ἰωαννίνων, εἰδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀνεγέρσεως καὶ συντηρήσεως διδακτηρίων ἐν

Ίωαννίνοις...»¹⁴⁵.

Η Εφοροεπιτροπεία των «Ελεών» με την υπ' αριθ. 2/20-6-1922 απόφασή της διέθεσε τα μερίσματα των μετοχών του κληροδοτήματος Ν. Π. Ζωσιμά για την ανέγερση της Καπλανείου Σχολής Αρρένων και του Α' Ελισαβέτειου Παρθεναγωγείου. Οι εργασίες της ανέγερσης διήρκησαν τέσσερα περίπου χρόνια και το αποτέλεσμα ήταν ένα περίλαμπρο κτίριο συνολικού εμβαδού 1.537 τ.μ.. Τα εγκαίνια έγιναν στις 28-03-1926 παρουσία πλήθους κόσμου, ενώ το συνολικό κόστος της ανέγερσης ανήλθε στα 2.600.734,60 δραχμές¹⁴⁶.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ένα μέρος από την περιγραφή των εγκαινίων της τότε εφημερίδας "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ", του Χρήστου Χρηστοβασίλη. Στο υπ' αριθ. 243/1 – 4 – 1926 φύλλο της έγραψε: «...Η γιγαντιαία αυτή σχολική οικοδομή, είναι σήμεραν τὸ πρῶτον ἐπὶ ἑλληνικῆς ἐλευθερίας συντελεσθὲν ἔργον καὶ ἔρχεται νὰ κλείσει ἐν Ίωαννίνοις σχολεῖα τρώγλας, ἀνεγείρουσα σχολεῖα μέγαρα. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκπληρῶνει τὸ χρυσοῦν ὄνειρον τοῦ ὄντος μεγάλου μητροπολίτου Ίωαννίνων κ.κ. Σπυρίδωνος, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ μέγας ὑπηρέτης τοῦ θαύματος τῆς ἀνεγέρσεως τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκαινιασθείσης τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν 28 τοῦ λήξαντος μηνὸς Μαρτίου».

3.1.3. Ζωσιμαία Παιδαγωγικὴ Ακαδημία

Ένας χρόνος, περίπου, είχε περάσει από τα εγκαίνια της Καπλανείου Σχολής και η Εφοροεπιτροπεία των πρώην «Ελεών» και νύν

¹⁴⁵ Υπ' αριθ. 18428/26-5- 1922 έγγραφο του Υπουργείου Εκκλησιαστικῶν και της Δημόσιας Εκπαιδύσεως, Υπουργός Κ. Πολυγένης.

¹⁴⁶ Σήμερα, στο χώρο του Σχολικού συγκροτήματος στεγάζονται δύο (2) Δημοτικά Σχολεία και δύο (2) Νηπιαγωγεία.

Αγαθοεργών Καταστημάτων προβληματιζόταν με το θέμα της ανέγερσης ενός νέου σχολικού συγκροτήματος όπου θα στεγαζόταν το Παυλίδειο, το Μαρούτσειο και το 3^ο Ελισαβέτιο. Έτσι, με το υπ' αριθ. 301/25-02-1927 πρακτικό της Εκπαιδευτικής Επιτροπής¹⁴⁷ αποφασίστηκε όπως «εις το οικόπεδο των Μενδρεσέδων (τούρκικων ιερατικών Σχολών) να ανεγερθεί η δευτέρα δημοτική Σχολή, περιλαμβάνουσα τας Σχολάς Μαρουτσειού, Παυλιδείου και 3^{ου} Παρθεναγωγείου». Ταυτόχρονα, αποφασίστηκε η αγορά του οικοπέδου όπου θα γινόταν η ανέγερση του κτιρίου, ιδιοκτησίας της Μουσουλμανικής Κοινότητας¹⁴⁸, καθώς και η ανάθεση της μελέτης του μεγάρου στο γνωστό αρχιτέκτονα Αριστείδη Ζάχο.

Στις 30-4-1930 διεξάγεται ο μειοδοτικός διαγωνισμός για την ανέγερση του διδακτηρίου. Με το υπ' αριθ. 6/15-5-1930 πρακτικό η

¹⁴⁷ Βιβλίο Πρακτικών της Εφορείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, ετών 1910 – 1956, σ. 158.

¹⁴⁸ Ο Κ. Ι. Κίτσος στη σελίδα 196 του βιβλίου του, *''Η Ιστορία του Διδασκαλείου Ιωαννίνων και της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας''*, αναφέρει ότι: «...Τό οικόπεδο τούτο παλαιότερα ανήκε στην ιδιοκτησία του Μουσουλμάνου Βακούφη Άϊσέ Χανούμ καί σ' αυτό είχαν κτιστεί τουρκικά ιδρύματα, οί Μενδρεσέδες, ένα τζαμί καί άλλα. Τό κτήμα περιήλθε αργότερα στην ιδιοκτησία τής Μουσουλμανικής Κοινότητας Ιωαννίνων. Μετά την απελευθέρωση τών Ιωαννίνων από τόν τουρκικό ζυγό (21 Φεβρουαρίου 1913) καί τή Σύμβαση, πού είχε ύπογράψει μεταξύ Ελλάδας καί Τουρκίας (21-6-1924) περί ανταλλαγής πληθυσμών, τό οικόπεδο αυτό περιήλθε στην κατοχή του Έλληνικού Δημοσίου. Μέ τή σύμβαση κατόπιν μεταξύ Έλληνικού Δημοσίου καί Έθνικης Τράπεζας Ελλάδος (5-5-1925), ή Έθνική Τράπεζα γίνεται κύριος, νομεύς καί διαχειριστής τών Ανταλλάξιμων Κτημάτων μεταξύ τών οποίων περιλαμβάνεται καί τό κτήμα αυτό τών τουρκικών Μενδρεσέδων. Στίς 13 Μαρτίου 1927, ή Έθνική Τράπεζα εκθέτει σέ δημοπρασία τό ανταλλάξιμο τούτο κτήμα καί ή Εφορεία Εκπαιδευτηρίων τών Αγαθοεργών Καταστημάτων αγοράζει έκταση 8.448,32 τ.μ. αντί 241.000 δραχμών (ύπ' αριθ. 25510/10-6-1927 συμβόλαιο του Συμβολαιογράφου Δ. Λιάσκου καί υπ' αριθ. 10/17-6-1927 μεταγραφή στο Ύποθηκοφυλακείο Ιωαννίνων)».

Διδακτηριακή Επιτροπή εγκρίνει και κατακυρώνει τη δημοπρασία εκτελέσεως του έργου επ' ονόματι του Αλεξίου Εξάρχου με έκπτωση 6% επί των τιμών. Στη συνέχεια, και αφού το έργο πέρασε από πολλά εμπόδια, όπως αναμόρφωση τιμών, αλλαγή του αναδόχου, οικονομικές δυσχέρειες κ.τ.λ. και από πολλές τροποποιήσεις, όπως αλλαγή των αρχικών σχεδίων και επέκτασή του το κτίριο ολοκληρώθηκε και εγκαινιάστηκε στις 8-11-1938, παρουσία του τότε Υπουργού Παιδείας Κωνσταντίνου Γεωργακόπουλου¹⁴⁹.

Το συνολικό κόστος της ανέγερσης έφτασε στα 16.506.515,70 δρχ., από τα οποία τα δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δρχ. καλύφθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο και τα υπόλοιπα από τα Αγαθοεργά Καταστήματα. Επιπλέον, τα Αγαθοεργά Καταστήματα επιβαρύνθηκαν και με το ποσό της αγοράς των παρακείμενων οικοπέδων καθώς και με διάφορες φορολογικές και νομικές επιβαρύνσεις.

Το συνολικό εμβαδό του κτιρίου ανέρχεται στα 5.270 τ.μ. και είναι κτισμένο σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 16.950,60 τ.μ., που σήμερα καταλαμβάνει το οικοδομικό τετράγωνο που περικλείεται από τις οδούς Δωδώνης, Καλιάφα, Αράπη και Σαλαμάγκα. Στο κτιριακό αυτό συγκρότημα στεγάστηκε για 41, περίπου, χρόνια η Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία (μέχρι το 1979), για το διάστημα 1938 – 1940 και 1944 – 1946 η Μαρούτσειος, η Παυλίδειος και το 3^ο Ελισαβέτειο¹⁵⁰.

Επιπλέον, κατά το πρώτο έτος της λειτουργίας της (1964 – 1965) στεγάστηκε η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και

¹⁴⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ανέγερση Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας", όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση της σχολής.

¹⁵⁰ Κατά την περίοδο του Β' παγκοσμίου πολέμου το διδακτήριο χρησιμοποιήθηκε ως Στρατιωτικό Νοσοκομείο. Μετά το τέλος του πολέμου και μέχρι το 1981 ένα μέρος του διδακτηρίου χρησιμοποιήθηκε από το 406 Στρατιωτικό Νοσοκομείο.

έκτοτε πληθώρα σχολείων της μέσης εκπαίδευσης. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι το 2000 στεγαζόταν έξι (6) Δημοτικά Σχολεία, δύο (2) Νηπιαγωγεία και δύο (2) Λύκεια.

3.1.4. Βαλάνειος Σχολή (Νέα)

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα από τις αρχές της δεκαετίας του '50 αναζητούσαν στην περιοχή που ήταν η παλαιά Βαλάνειος Σχολή κατάλληλο οικοπέδο προκειμένου να χτίσουν το κτίριο όπου θα στεγαζόταν το Βαλάνειο Δημοτικό Σχολείο. Στην τότε γνωστή ως "Παπιγκιώτικη μάνδρα" και σημερινή οδό Γυναικών Πίνδου υπήρχε ένα κτήμα συνολικής επιφανείας επτά (7) περίπου στρεμμάτων, ιδιοκτησίας των "Καλλινείων Εκπαιδευτηρίων Παπίγκου". Με υπόδειξη του τότε Μητροπολίτη Ιωαννίνων Σπυρίδωνα τα "Καλλίνεια Εκπαιδευτήρια Παπίγκου" πούλησαν το οικοπέδο στα Αγαθοεργά Καταστήματα, σύμφωνα με το υπ' αριθ. 2289/23-2-1952 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χρήστου Κωνσταντόπουλου, που συντάχθηκε για το σκοπό αυτό. Στη συνέχεια, τα Αγαθοεργά Καταστήματα φρόντισαν για την ανέγερση ενός διδακτηρίου συνολικού εμβαδού 700 τ.μ. περίπου¹⁵¹. Τα εγκαίνια έγιναν στις 27 Σεπτεμβρίου 1953 και σήμερα στεγάζεται το 15^ο Δημοτικό Σχολείο. Ενώ, το 1984 ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.)

¹⁵¹ Άξίζει εδώ να αναφέρουμε ότι η συνολική έκταση όπου είναι χτισμένα και τα δύο Σχολεία ανέρχεται στα 3.874 τ.μ. και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος του αρχικού οικοπέδου χρησιμοποιήθηκε για την διάνοιξη των παρακείμενων δρόμων.

στον αύλιο χώρο έχτισε νέα πτέρυγα όπου στεγάζεται το 5^ο Δημοτικό Σχολείο¹⁵².

3.1.5. Β' Ελισαβέτειο (Παλαιά Βαλάνειος)

Η Ελισάβετ Καστρισόια ή Καστρισιού με τη διαθήκη της άφησε ένα σημαντικό μέρος των ετησίων εσόδων της περιουσίας της υπέρ των Σχολείων των Ιωαννίνων. Οι Εφοροεπίτροποι των Σχολείων, προς τιμήν της ευεργέτιδας, μετονόμασαν τα δύο Παρθεναγωγεία που λειτουργούσαν ήδη στην πόλη (το πρώτο από το 1847 και το δεύτερο από το 1855) σε «Ελισαβέτεια Παρθεναγωγεία». Το Β' Ελισαβέτειο Παρθεναγωγείο μετά το 1912 στεγαζόταν σε κτίριο που βρισκόταν κοντά στο παλαιό νοσοκομείο της πόλης, στην σημερινή οδό Καστρισόια. Στο χώρο αυτό στεγάστηκε μέχρι το 1940, οπότε το οίκημα καταστράφηκε ολοσχερώς από βόμβα που έπεσε στις 14-11-1940. Έκτοτε, το σχολείο στεγάστηκε για πολλά χρόνια σε διάφορα άλλα σχολικά οικήματα της πόλης, όπως στο τότε Γυμνάσιο Θηλέων, στο Καπλάνειο, στο Μέκειο και σε μεταλλικό στέγαστρο. Ενώ, από το 1953 φιλοξενήθηκε στο χώρο του Βαλάνειου Διδακτηρίου¹⁵³.

Κατά τη χρονική περίοδο 1960-1963 τα Αγαθοεργά Καταστήματα έχτισαν το Β' Ελισαβέτειο σχολείο σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 3.555

¹⁵² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι.,φάκελος “Βαλάνειος Σχολή (νέα)”, όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση του σχολείου.

¹⁵³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. φάκελος “Ανέγερση Β' Ελισαβέτειου”, όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση της σχολής.

τ.μ.¹⁵⁴ που βρισκόταν στην σημερινή οδό Ελισ. Καστρισιόια. Για την ανέγερσή του δαπανήθηκε το ποσό των πεντακοσίων είκοσι μία χιλιάδων (521.000) δραχ. που καλύφθηκε εξολοκλήρου από τα Αγαθοεργά Καταστήματα. Το εμβαδόν του κτιρίου είναι 2.066 τ.μ. και το σχολικό έτος 2000 στο οίκημα αυτό στεγάζονταν δύο Δημοτικά Σχολεία και δύο Νηπιαγωγεία¹⁵⁵.

3.1.6. Παυλίδειος Σχολή

Ο Παναγιώτης Παυλής με την διαθήκη του, που συντάχθηκε στις 23-5-1850 στην Κραΐβα, διέθεσε το πατρικό του σπίτι, που βρισκόταν στην σημερινή περιοχή της Καλούτσιανης, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως σχολείο. Επιπλέον, διέθεσε και 1.000 καισαροβασιλικά φλωρία προκειμένου να αγοραστεί ένα κτήμα, τα έσοδα του οποίου θα διατίθενται για τη λειτουργία και συντήρηση του σχολείου¹⁵⁶.

Οι Επίτροποι των Σχολείων πούλησαν την οικία στην Καλούτσιανη και αγόρασαν άλλη οικία στην θέση «Λούτσα» επί της σημερινής οδού Δωδώνης, όπου και εγκαταστάθηκε το 1851 το Παυλίδειο Σχολείο. Για την αγορά του νέου αυτού οικήματος καταβλήθηκαν και τα 1.000 καισαροβασιλικά φλωρία. Εκεί, το σχολείο στεγάστηκε μέχρι το 1938, οπότε και μετεγκαταστάθηκε στους χώρους της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας, επειδή το υφιστάμενο κτίριο κρίθηκε ετοιμόρροπο. Στο χώρο

¹⁵⁴ Το οικοπέδο αυτό προέκυψε από την συνένωση των εξής ομόρων οικοπέδων: i) του οικοπέδου της Παλαιάς Βαλανείου, ii) του οικοπέδου του Βου Ελισαβετείου Παρθεναγωγείου και iii) του Πτωχοκομείου.

¹⁵⁵ Στον ευρύχωρο άυλιο χώρο του σχολικού συγκροτήματος το 1974 ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ) πρόσθεσε νέα πτέρυγα.

¹⁵⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., ο.π., Διαθήκη Παναγιώτη Παυλή.

αυτό το Παυλίδειο Σχολείο στεγάστηκε μόνο για δύο χρόνια¹⁵⁷.

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα άρχισαν και πάλι την αναζήτηση κατάλληλου χώρου που θα στέγαζε το σχολείο. Το οικόπεδο της «Λούτσας», επειδή ήταν μόλις 514 τ.μ., δεν ενδεικνυόταν για την ανέγερση του νέου Παυλίδειου Σχολείου και συνεπώς, έπρεπε να βρεθεί στην ίδια συνοικία άλλο οικόπεδο ευρύχωρο και κατάλληλο. Ιδανικό για την ανέγερση του σχολείου οικόπεδο ήταν εκείνο του Ιερού Ναού Περιβλέπτου που βρισκόταν επί της τότε οδού Μανωλιάσας αριθ. 132 (σήμερα πλατεία Ομήρου) εμβαδού 2.600 τ.μ. Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με την υπ' αριθ. 1451/1961 απόφασή της προέβηκε στην ανταλλαγή του οικοπέδου της Παυλιδείου Σχολής με εκείνο του Ιερού Ναού Περιβλέπτου προκειμένου να ανεγείρουν το διδακτήριο που θα στεγάσει το Παυλίδειο Σχολείο¹⁵⁸.

Τελικά το σχολείο κτίστηκε το 1964, ήταν συνολικού εμβαδού 622 τ.μ. και για την ανέγερσή του δαπανήθηκε το ποσό των πεντακοσίων δέκα τριών χιλιάδων (513.680) δραχ. Το 1980 στον άυλιο χώρο του σχολείου ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.) έχτισε και νέα πτέρυγα εμβαδού 2.227 τ.μ.. Το 2000 στο σχολικό συγκρότημα στεγάζονταν δύο Δημοτικά Σχολεία και δύο Νηπιαγωγεία.

¹⁵⁷ Γιατί όπως αναφέραμε αναλυτικά στην ενότητα 6.3.3. Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία, οι χώροι της Ζωσιμαίας δεσμεύτηκαν από το 406 Στρατιωτικό Νοσοκομείο και συνεπώς το Παυλίδειο Σχολείο έπρεπε να αναζητήσει νέα στέγη.

¹⁵⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “ Ανέγερση Παυλίδειου Σχολής”, όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση της σχολής.

3.1.7. Σχολείο οδού Δημουλίτσα Πατατούκου

Το σχολείο κτίστηκε τα έτη 1966-1968 σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 3.198 τ.μ. ιδιοκτησίας του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Κοπάνων και βρίσκεται επί των οδών Μ. Αλεξάνδρου, Δημουλίτσα Πατατούκου και Γαζή. Οι εργασίες κατασκευής του κτιρίου ολοκληρώθηκαν το 1962. Το συνολικό εμβαδό του κτιρίου είναι 1.707 τ.μ. και το συνολικό κόστος κατασκευής ανήλθε στα τρία εκατομμύρια (3.000.000) δραχ.¹⁵⁹. Στο κτίριο αυτό στεγάστηκε μέχρι το 1976 ο «Οίκος Φοιτήτριας», από το 1977 και μέχρι το 1986 στεγάστηκε το Γηροκομείο Ζωσιμάδων και το 1987 παραχωρήθηκε στην εκπαίδευση. Σήμερα, στο σχολικό συγκρότημα στεγάζονται ένα Δημοτικό Σχολείο και ένα Νηπιαγωγείο. Επιπλέον, στο ίδιο οικόπεδο είναι κτισμένος και ο Ιερός Ναός Αγίου Σεραφείμ¹⁶⁰.

3.1.8. Βρεφονηπιακός Σταθμός Πολυξένης Μολυβάδα

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα με απόφασή τους το 1980 ίδρυσαν τον πρώτο Βρεφονηπιακό Σταθμό στη ΒΔ Ελλάδα. Ο Σταθμός στεγάστηκε στο χώρο της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας και συγκεκριμένα στο κτίριο που λειτουργούσαν τα μαγειρεία και το εστιατόριο. Έκτοτε,

¹⁵⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ανέγερση Σχολείου οδού Δημουλίτσα Πατατούκου", όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση του σχολείου.

¹⁶⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ανέγερση Σχολείου οδού Δημουλίτσα Πατατούκου", όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση του σχολείου.

Βρεφονηπιακός Σταθμός λειτουργεί ανελλιπώς στο χώρο αυτό και φιλοξενεί 100, περίπου, παιδάκια¹⁶¹.

¹⁶¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “ Βρεφονηπιακός Σταθμός Πολυξένης Μολυβάδα”, όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν με κάθε λεπτομέρεια την ανέγερση της σχολής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Τα λοιπά ακίνητα των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

4.1. Λοιπά Ακίνητα

Εκτός από τα σχολικά συγκροτήματα τα Αγαθοεργά Καταστήματα έχουν στην κυριότητά τους και διάφορα άλλα ακίνητα, τα οποία χρησιμοποιούνται για διάφορους σκοπούς. Όπως: για τη στέγαση του Γηροκομείου Ζωσιμάδων, για μίσθωση καθώς και η οικία του Χουσεϊν Μπέη (Σπίτι του Δεσπότη), η οποία λόγω της κακής καταστάσης της δεν παρέχει καμία απολύτως χρήση.

4.1.1. Οικία Χουσεϊν Μπέη ή Σπίτι του Δεσπότη

Πρόκειται για ένα ακίνητο εμβαδού 470 τ.μ. μετά οικοπέδου συνολικής έκτασης 1340 τ.μ. που βρίσκεται στα Ιωάννινα και στην οδό Σαμουήλ. Περιήλθε στην Εκπαιδευτική Επιτροπή από αγορές που έγιναν κατά τα έτη 1927-1929 και αφορά το εναπομείναν ακίνητο από ένα ευρύτερο ακίνητο 25 στρεμμάτων που συμπεριελάμβανε και το εθνικό στάδιο Ιωαννίνων (το οποίο εκποιήθηκε το 1963 αντί συμβολικού τιμήματος στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού)¹⁶².

¹⁶² Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Οικία Χουσεϊν Μπέη ή Σπίτι του Δεσπότη”.

4.1.2. Πολυκατοικία οδών Μιχαηλίδη και Μανάρη

Πρόκειται για μία τετραώροφη οικοδομή μετά υπογείου και πυλωτής ευρισκομένης επί των οδών Μιχαηλίδη και Μανάρη. Αποτελείται από οκτώ (8) διαμερίσματα, δύο ανά όροφο 114,20 τ.μ. και 110,90 τ.μ. αντίστοιχα, πυλωτής εμβαδού 240 τ.μ. όπου υπάρχουν εννέα (9) θέσεις στάθμευσης και στο υπόγειο υπάρχουν εννέα αποθήκες συνολικού εμβαδού 126,50 τ.μ.. Η οικοδομή είναι χτισμένη σε οικόπεδο εμβαδού 540 τ.μ. και αποτελεί μέρος του ευρύτερου ακινήτου των 25 στρεμμάτων που περιήλθε στην Εκπαιδευτική Επιτροπή κατά τα έτη 1927-1929¹⁶³.

4.1.3. Καταστήματα Καπλανείου Σχολής

Στο ισόγειο της Καπλανείου Σχολής υπάρχουν συνολικά εννέα (9) καταστήματα. Τα τρία βρίσκονται στην οδό Καπλάνη εμβαδού τα δύο 17 τ.μ. και το άλλο 12 τ.μ.. Τα τέσσερα βρίσκονται στην οδό Παπάζογλου εμβαδού 14, 80, 17 και 12 τ.μ. και δύο (2) στην οδό Ν. Παπαδοπούλου εμβαδού 15 και 30 τ.μ. αντίστοιχα¹⁶⁴.

4.1.4. Πολυκατοικία οδού Ναπολέοντος Ζέρβα και Σουλίου

Πρόκειται για μια τετραώροφη οικοδομή που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί των οδών Ν. Ζέρβα και Σουλίου αριθ. 53 και αποτελείται από οκτώ (8) διαμερίσματα. Το οικόπεδο στο οποίο είναι κτισμένη η πολυκατοικία είναι συνολικού εμβαδού 270 τ.μ. και αγοράστηκε το 1973 από τα Αγαθοεργά Καταστήματα. Για την ανέγερση της οικοδομής

¹⁶³ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Πολυκατοικία οδών Μιχαηλίδη και Μανάρη".

¹⁶⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Καταστήματα Καπλανείου Σχολής".

εκδόθηκε η υπ' αριθ. 18187/1-11-1989 οικοδομική άδεια από την πολεοδομία Ιωαννίνων. Σε κάθε όροφο υπάρχουν δύο διαμερίσματα 96,69 και 112,63 τ.μ. αντίστοιχα και στο ισόγειο οι αντίστοιχες θέσεις στάθμευσης¹⁶⁵.

4.1.5. Καταστήματα οδών Κοραή και Ζωσιμάδων

Πρόκειται για τρία ισόγεια καταστήματα εμβαδού 178, 48 και 39 τ.μ. αντίστοιχα και είναι κτισμένα σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 418,54 τ.μ.. Το παραπάνω οικόπεδο περιήλθε στην ιδιοκτησία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με το υπ' αριθ. 2090/11-5-1962 συμβόλαιο αγοράς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χριστόφορου Γκαστή, σύμφωνα με το οποίο έγινε ανταλλαγή μεταξύ των Αγαθοεργών Καταστημάτων και της Εκπαιδευτικής Επιτροπής Ζωσιμάδων. Συγκεκριμένα, τα Αγαθοεργά Καταστήματα μεταβίβασαν στην Εκπαιδευτική Επιτροπή ένα οικόπεδο εμβαδού 911 τ.μ. στην οδό Ελ. Καστρισιόια, όπου ανεγέρθη τα έτη 1960-63 το Β' Ελισαβέτειο Δημοτικό Σχολείο¹⁶⁶.

4.1.6. Ακίνητο οδού Δωδώνης αριθ. 40

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Περιβλέπτου με το υπ' αριθ. 462/1-10-1988 πρακτικό της παραχώρησε στα Αγαθοεργά Καταστήματα την είσπραξη των ενοικίων πέντε (5) διαμερισμάτων και δύο (2) καταστημάτων ιδιοκτησίας του Ιερού

¹⁶⁵ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Πολυκατοικία οδού Ναπολέοντος Ζέρβα και Σουλίου".

¹⁶⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Καταστήματα οδών Κοραή και Ζωσιμάδων".

Ναού, με τον όρο ότι τα Αγαθοεργά Καταστήματα θα αποδίδουν στον Ιερό Ναό το 50% των ενοικίων¹⁶⁷.

4.1.7. Κτίριο Γηροκομείου Ζωσιμάδων

Η λειτουργία Πτωχοκομείου αρχικά και αργότερα Γηροκομείου ή Γεροντοκομείου στα Ιωάννινα χρονολογείται πριν το 1800. «Γεροντοκομείο παλαιό τῶν εὐεργετῶν, πίσω ἀπό τήν ἐκκλησία τοῦ Αγ. Νικολάου Ἀγορᾶς. Τώρα δέν ὑπάρχει. Τό νεώτερο ἰδρύθηκε ἐπί Μητροπολίτη Σπυριδῶνα στό χῶρο τοῦ νεκροταφείου τοῦ Ζαβαντιέ στά Γάλατα. Μετά τήν ἐρείπωσή του ἀπό τό μεγάλο σεισμό τοῦ 1966 μεταφέρθηκε σέ νεόδμητο στη Συνοικία Σάββα ἐπί Μητροπολίτου Σεραφείμ (ὁδός Δημοιλίτσα – Πατατούκου)»¹⁶⁸.

Πάντως, οι εργασίες ανέγερσης του κτιρίου όπου στεγάζεται σήμερα ολοκληρώθηκαν το 1976, το δε κόστος ανήλθε στο ποσό των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δρχ. και καλύφθηκε εξ' ολοκλήρου από τα Αγαθοεργά Καταστήματα. Αρχικά, στο κτίριο στεγάστηκε (μέχρι το 1986) ο «Οίκος Φοιτήτριας» και στη συνέχεια το Γηροκομείο.

Το Γηροκομείο Ζωσιμάδων σήμερα στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτίριο συνολικού εμβαδού 4000 τ.μ. μετά οικοπέδου συνολικού εμβαδού 6.804,16 τ.μ. και βρίσκεται στην οδό Π. Μαυρογιάννη αριθ 1. Το οικόπεδο παραχωρήθηκε στα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων με την υπ' αριθ. 18/1925 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Ιωαννίνων. Εγκρίθηκε με την από 30-6-1925 απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών και

¹⁶⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ακίνητο οδού Δωδώνης".

¹⁶⁸ Κώστας Ι. Φωτόπουλος, *Τα Γιάννινα οι Μαχαλάδες τα σοκόκια και τα τοπωνύμια τους με τις ιστορικές και λαογραφικές παραδόσεις και ανέκδοτα*, Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, Αθήνα 1986, σ. 27.

δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 84/1925 Α ΦΕΚ. Επιπλέον στον ίδιο χώρο, πέραν του Γηροκομείου, υπάρχουν ακόμη ένα κτίριο- γιαπί συνολικής επιφανείας 4.500 τ.μ. περίπου και το παρεκκλήσι των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης εμβαδού 70 τ.μ. περίπου¹⁶⁹.

4.1.8. Εθνικό Στάδιο Ιωαννίνων

Από το 1929 τα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων, με πρωτεργάτη και πρωτοπόρο τον τότε Μητροπολίτη Σπυρίδωνα, συλλαμβάνουν την ιδέα της δημιουργίας σταδίου στην πόλη των Ιωαννίνων. Συγκεκριμένα, επιλέχθηκε ο χώρος μεταξύ των οδών Σαμουήλ και Τζαβέλλα που περιελάμβανε ακίνητα της Ανταλλάξιμης Περιουσίας του Δημοσίου. Έτσι, από το 1930 τα Αγαθοεργά Καταστήματα αρχίζουν να αγοράζουν κομμάτι - κομμάτι αυτά τα ανταλλάξιμα οικοπέδα από την Εθνική Τράπεζα που ήταν η επίσημη διαχειρίστρια της περιουσίας του Δημοσίου¹⁷⁰.

Η αγορά αυτών των οικοπέδων συνεχίζεται και το 1935. Ενώ, τα έτη 1936 και 1940 προστίθενται στα ήδη αγορασμένα οικοπέδα και τεμάχια που περιήλθαν με αναγκαστική απαλλοτρίωση δυνάμει του Πρ. Δ/τος της

¹⁶⁹ Τα Αγαθοεργά Καταστήματα με απόφασή τους προχώρησαν στην εξ' ολοκλήρου ανακαίνιση του Γηροκομείου Ζωσιμάδων προκειμένου οι νέες εγκαταστάσεις να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και στις ανάγκες της εποχής μας. Το αποτέλεσμα ήταν ένα υπερσύγχρονο Γηροκομείο, όπου στις άρτιες εγκαταστάσεις του και κάτω από την συνεχή επίβλεψη του ειδικευμένου προσωπικού βρίσκουν θαλπωρή, ιατρική περίθαλψη και ανθρωπιά οι ηλικιωμένοι του Νομού Ιωαννίνων. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα και η δυναμικότητά του ανέρχεται στις 101 κλίνες. Η άδεια λειτουργίας δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 816/15-6-2005 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

¹⁷⁰ Σπύρος Στεφόπουλος, *Ματιές και Σκέψεις Πάνω στην Ιστορία*, Α' τόμος, Ιωάννινα 1991, σσ. 154 – 159.

23.11.1931. Μεταξύ των ετών 1949 και 1952 τα Αγαθοεργά Καταστήματα αγόρασαν άλλα πέντε (5) τεμάχια τα οποία και προσάρτησαν στα υπόλοιπα. Παράλληλα, κατά την διάρκεια όλης αυτής της περιόδου από κοινού τα Αγαθοεργά Καταστήματα, η πολιτεία και η Νομαρχία προέβηκαν σε διάφορα έργα περιφραξής και διαμόρφωσης του σταδίου.

Με την υπ' αριθ. 1445/30-10-1959 απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων βάσει της οποίας εξουσιοδοτούσε τον τότε Μητροπολίτη Ιωαννίνων κκ Σεραφείμ να προβεί στην υπογραφή του σχετικού αγοραπωλητηρίου συμβολαίου με τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Η επιτροπή που συγκροτήθηκε για το σκοπό αυτό εκτίμησε την αξία του σταδίου στα 7.226.395 δρχ. Όμως, ύστερα από διαπραγματεύσεις στην Αθήνα μεταξύ του Μητροπολίτη Σεραφείμ και του Γ.Γ. Αθλητισμού το τίμημα της αγοράς μειώθηκε ακόμη περισσότερο και καθορίστηκε στα 3.100.000 δρχ¹⁷¹.

«Στο μεταξύ, με την απόφαση 8087/7.10.1959 της Γ.Γ. Αθλητισμού ιδρύθηκε το Εθνικό Στάδιο Ιωαννίνων «Οι Ζωσιμάδες», ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, και παρακλήθηκε ο νομάρχης Ιωαννίνων να διορίσει την 5μελή Εφορεία του. Αυτό πραγματοποιήθηκε με την απόφαση της Νομαρχίας 56745/17.10.59 και είναι αυτή η Εφορεία που υπέγραψε διά του Προέδρου της το αγοραπωλητήριο συμβόλαιο με αριθ. 10305 της 30.1.1960 ενώπιον του τότε συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Γ. Κυρκοπούλου, έπειτα και από σχετική εντολή – εξουσιοδότηση της Γεν. Γραμματείας με αριθ. 1075/28.1.60»¹⁷²

¹⁷¹ Για περισσότερες πληροφορίες για την ανέγερση και την πώληση του σταδίου, βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι, φάκελος "Εθνικό Στάδιο Ιωαννίνων", όπου υπάρχει πληθώρα στοιχείων.

¹⁷² Σπύρος Στεφάνουλος, *Ματιές και Σκέψεις Πάνω στην Ιστορία*, Α' τόμος, ο.π., σσ. 172 – 173.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Οι κληροδοσίες των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

5.1. Κληροδοσίες

Το κοινωφελές και φιλανθρωπικό έργο των Αγαθοεργών Καταστημάτων ενισχύθηκε στην πορεία από μεγάλο αριθμό ευεργετών, οι οποίοι κληροδότησαν τα περιουσιακά τους στοιχεία στο εκκλησιαστικό αυτό καθίδρυμα προκειμένου να συμβάλλουν και εκείνοι στην περαιτέρω ενίσχυση των σκοπών που ανελλιπώς υπηρετούσαν και συνεχίζουν υπηρετούν τα Αγαθοεργά Καταστήματα.

5.1.1. Κληροδοσία Παύλου Παπαφίλου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 13-1-1873. Ο ευεργέτης κληροδότησε στη Χριστιανική Κοινότητα της πόλης των Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁷³: i) ένα γραμματίο του Αυτοκρατορικού Θησαυροφυλακίου Πετρούπολης αξίας 2.143 ρουβλίων αργυρών, που έφερε τον αριθμό 101359 και ii) ένα οικόπεδο μετά των επτά «εργαστηρίων», που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων¹⁷⁴.

¹⁷³ Διαθήκη του Παύλου Παπαφίλου, σ.2.

¹⁷⁴ Ο Π. Παπαφίλου όρισε στη διαθήκη του τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία να μην εκποιηθούν για κανένα λόγο στο μέλλον παρά μόνο να χρησιμοποιούνται οι ετήσιοι τόκοι και πρόσοδοι αυτών.

Το ακίνητο βρίσκεται στην οδό Ανεξαρτησίας αριθ. 85 και αποτελείται από το ισόγειο και τον πρώτο όροφο. Το συνολικό εμβαδόν του είναι 936,16 τ.μ. και έχει ανεγερθεί σε οικόπεδο συνολικού εμβαδού 819,65 τ.μ.. Το κτίριο χτίστηκε το 1850 περίπου και το 1870 στεγάστηκε η πρώτη μουσική σκηνή – καφεθέατρο στα Γιάννενα. Στο ισόγειο υπήρχαν τέσσερα ανεξάρτητα καταστήματα και η κεντρική είσοδος που οδηγούσε στην αίθουσα του καφεθεάτρου.

Το κτίριο χαρακτηρίστηκε ως έργο τέχνης και ιστορικό οικοδόμημα από το Υπουργείο Πολιτισμού με την από 2-12-1980 Υπουργική απόφαση (ΦΕΚ. 1277/16-12-1980) και με το Π.Δ. της 28-7-1989 χαρακτηρίστηκε ως Ιστορικό Κέντρο. Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων το 1998 αποφάσισε να προβεί σε εργασίες μερικής αποκατάστασης και στατικής ενίσχυσης, σύμφωνα με την μελέτη που είχε εκπονηθεί για το σκοπό αυτό και την υπ' αριθ. 201/17-2-1999 οικοδομική άδεια της Δ/νσης Πολεοδομίας του Δήμου Ιωαννιτών. Επειδή το κόστος για την πλήρη αποκατάσταση του κτιρίου ήταν πολύ μεγάλο και τα οικονομικά των Αγαθοεργών Καταστημάτων δεν μπορούσαν να το αναλάβουν, έγινε προσπάθεια να ενταχθεί το έργο σε κάποιο Κοινοτικό Πρόγραμμα, αλλά δεν κατέστη μέχρι σήμερα εφικτό¹⁷⁵.

5.1.2. Κληροδοσία Δημητρίου Σαλαμάγκα

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 12-6-1877 στα Ιωάννινα. Ο Δ. Σαλαμάγκας κληροδότησε στα «Ελέη» δύο οικίες, που βρισκόταν στη συνοικία «Λειβαδιώτη», καθώς και χρηματικό ποσό. Επιπλέον, διέθεσε χρηματικά

¹⁷⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κτίριο Παππαφίλου", όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν το ιστορικό και την διαδικασία αποκατάστασης του κτιρίου.

ποσά υπέρ των Εκκλησιών του Αγίου Νικολάου Αγοράς, Αρχιμανδρειού και Αγίου Αθανασίου (Μητρόπολη), της Ιερατικής Σχολής της Νήσου και των Ιερών Μονών Ελεούσας και Σωτήρος¹⁷⁶.

Το 1932 αγοράστηκαν 9 μετοχές με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος¹⁷⁷.

Το 1978 προστέθηκαν 27,673632 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία 3,074848 νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1982 προστέθηκαν 11,002090 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία τρεις (3) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές.

Το 1983 εκποιήθηκαν 0,673632 μετοχές, κλασματικό υπόλοιπο της αύξησης του 1978.

Το 1989 προστέθηκαν 94,004179 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1994 προστέθηκαν 35,251567 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1998 προστέθηκαν 35,251567 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους

¹⁷⁶ Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η γυναίκα του, Αικατερίνη Σαλαμάγκα, διέθεσε στα «Ελέη» μία οικία που βρισκόταν, επίσης, στη συνοικία «Λειβαδιώτη».

¹⁷⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ Κληροδοσίας Δ. Σαλαμάγκα" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, ο.π.

παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές.

Το 2000 διεγράφηκαν -0,509403 κλασματικά δικαιώματα μετοχών μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της τράπεζας.

Το 2000 προστέθηκαν 422 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

5.1.3. Κληροδοσία Γεωργίου Τσερεπάκα

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 4-6-1878. Ο διαθέτης άφησε υπέρ των «Ελεών» της πόλης των Ιωαννίνων το 1/2 ή 6/12 από το εξ' αδιαιρέτου χάνι μετά των καταστημάτων που βρίσκονταν στα Ιωάννινα επί της οδού Αβέρωφ (τότε Μητροπόλεως).

Τα Αγαθοεργά Καταστήματα με τα υπ' αριθ. 40814/25-4-1940, 40843/13-5-1940, 40861/13-5-1940 και 40921/13-6-1940 συμβόλαια του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Δημητρίου Λιάσκου αγόρασαν άλλα 2/12 εκ του συνολικού ακινήτου. Με το υπ' αριθ. 8877/28-7-1980 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη το Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη (κατόπιν έγκρισης του Υπουργείου Οικονομικών) αγόρασε από τα Αγαθοεργά Καταστήματα τα 4/12 του ακινήτου. Οπότε, από κοινού τα δύο ιδρύματα έχουν στην κυριότητά τους οικόπεδο εμβαδού 488,97 τ.μ. και τα υπόλοιπα 200 τ.μ. τα κατέχουν δύο φυσικά πρόσωπα¹⁷⁸.

Τα δύο κοινωφελή ιδρύματα πήραν από κοινού απόφαση να αξιοποιήσουν το παραπάνω ακίνητο και για το σκοπό αυτό εκδόθηκε από

¹⁷⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Τσερεπάκα".

την αρμόδια Πολεοδομική Υπηρεσία Ιωαννίων η υπ' αριθ. 48/19-8-1981 οικοδομική άδεια για την ανέγερση πολυώροφης οικοδομής. Με την ολοκλήρωση της οικοδομής περιήλθαν στα Αγαθοεργά Καταστήματα και στο Ίδρυμα Κων/νου Κατσάρη, από 50% εκάστου, τα παρακάτω ακίνητα: i) Ένα υπόγειο συνολικού εμβαδού 230 τ.μ., ii) ένα ισόγειο κατάστημα εμβαδού 215 τ.μ., iii) ένα μεσοπάτωμα (ημιώροφος) εμβαδού 130 τ.μ., iv) ο πρώτος όροφος συνολικού εμβαδού 230 τ.μ. και v) ο δεύτερος όροφος συνολικού εμβαδού 230 τ.μ.¹⁷⁹.

5.1.4. Κληροδοσία Κ. Μετσοβίτου – Δ. Παναγιωτίδου

Το 1932 αγοράστηκε 1 μετοχή με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος¹⁸⁰.

Το 1978 προστέθηκαν 3,074848 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία 3,074848 νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1982 προστέθηκαν 1,222454 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών για κάθε δέκα (10) παλαιών.

Το 1983 εκποιήθηκαν 0,074848 μετοχές, κλασματικό υπόλοιπο της αύξησης του 1978.

Το 1989 προστέθηκαν 10,444909 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους

¹⁷⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ακίνητο οδού Αβέρωφ".

¹⁸⁰ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ Κληροδοσίας Κ. Μετσοβίτου – Δ. Παναγιωτίδου" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, ο.π..

παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1994 προστέθηκαν 3,916841 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1998 προστέθηκαν 3,916841 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές.

Το 2000 διεγράφηκαν -0,501045 κλασματικά δικαιώματα μετοχών μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της τράπεζας.

Το 2000 προστέθηκαν 46 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

5.1.5. Κληροδοσία Μαρίας Μάνου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 20-4-1904 στο Βουκουρέστι, όπου ζούσε μόνιμα. Η διαθήκη άφησε διάφορα χρηματικά ποσά στην Κοινότητα των Ιωαννίνων, στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» στην Αθήνα, στο Βουκουρέστι για την συντήρηση Εκκλησιών και στην ιδιαίτερη πατρίδα των γονέων της¹⁸¹.

¹⁸¹ Ένωση Γυναικών Ελλάδος Παράρτημα Ιωαννίνων, '8 Μαρτίου Ημέρα της Γυναίκας αφιερωμένη στις Ευεργέτιδες των Ιωαννίνων', Ιωάννινα 1996, σ. 6.

Το 1932 αγοράστηκαν 3 μετοχές με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος¹⁸².

Το 1978 προστέθηκαν 9,224544 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία 3,074848 νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1982 προστέθηκαν 3,667363 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών για κάθε δέκα (10) παλαιών.

Το 1983 εκποιήθηκαν 0,224544 μετοχές, κλασματικό υπόλοιπο της αύξησης του 1978.

Το 1989 προστέθηκαν 31,334726 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1994 προστέθηκαν 11,750522 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1998 προστέθηκαν 11,750522 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές.

Το 2000 διεγράφηκαν -0,503134 κλασματικά δικαιώματα μετοχών μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της τράπεζας.

¹⁸² Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ Κληροδοσίας Μαρίας Μάνου" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, ο.π..

Το 2000 προστέθηκαν 140,0000 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

5.1.6. Κληροδοσία Ευγενίου Πλακίδα

Ο Ευγένιος Πλακίδας γεννήθηκε το 1856 στο χωριό Κουκούλι Ζαγορίου και πέθανε στα Ιωάννινα το 1919. Για πολλά χρόνια ζούσε στη Βλαχία, όπου είχε στην κατοχή του μεγάλες εκτάσεις κτημάτων. Από εκεί έστελνε τακτικά μεγάλα χρηματικά ποσά στην γενέτειρά του για κοινωφελείς σκοπούς.

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 17-3-1916. Ο διαθέτης, εκτός της γενέτειρας του, άφησε και σημαντικά ποσά υπέρ του Νοσοκομείου Χατζηκώστα, της Ζωσιμαίας Σχολής και των Εκκλησιών Αρχιμανδρειού και Αγίας Αικατερίνης.

Το 1932 αγοράστηκε 1 μετοχή με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος¹⁸³.

Το 1978 προστέθηκαν 3,074848 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία 3,074848 νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1982 προστέθηκαν 1,222454 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους

¹⁸³ Αρχείο Α.Κ.Ι., ο.π., φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ Κληροδοσίας Ευγενίας Πλακίδα" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, ο.π..

παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών για κάθε δέκα (10) παλαιών.

Το 1982 εκποιήθηκαν 0,074848 μετοχές, κλασματικό υπόλοιπο της αύξησης του 1978.

Το 1989 προστέθηκαν 10,444909 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1994 προστέθηκαν 3,916841 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1998 προστέθηκαν 3,916841 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές.

Το 2000 διεγράφηκαν -0,501045 κλασματικά δικαιώματα μετοχών μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της τράπεζας.

Το 2000 προστέθηκαν 46 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέων μετοχών για κάθε μία (1) παλαιά.

5.1.7. Κληροδοσία Δημητρίου Βαταβάλη

Ο Δημήτριος Βαταβάλης καταγόταν από τα Ιωάννινα και έμενε μόνιμα στο Πέραν της Κωνσταντινούπολης, όπου ασχολούνταν με το εμπόριο. Υπήρξε μέλος της πενταμελούς «Επιτροπής εράνων υπέρ ανεγέρσεως της Ζωσιμαίας Σχολής». Πέθανε στην Κωνσταντινούπολη

στις 15-3-1932, ενώ στις 5 Απριλίου του ίδιου έτους με ψήφισμα τα «Ελέη Ιωαννίνων» τον ανακήρυξαν «Μέγα Ευεργέτη».

Με την διαθήκη που συντάχθηκε στις 6-12-1930 στην Κωνσταντινούπολη ο ευεργέτης διέθεσε υπέρ των Αγαθοεργών Καταστημάτων διάφορα περιουσιακά στοιχεία¹⁸⁴. Μετά το θάνατο του διαθέτη στα Αγαθοεργά Καταστήματα περιήλθαν 102 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος, καθώς και άλλες 25 από τη συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας με την καταβολή μετρητών που έγινε από τα Αγαθοεργά Καταστήματα την 1-7-1971¹⁸⁵.

Το 1978 προστέθηκαν 390,505696 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία 3,074848 νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1982 προστέθηκαν 155,251709 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών για κάθε δέκα (10) παλαιών.

Το 1983 εκποιήθηκαν 0,505696 μετοχές, κλασματικό υπόλοιπο της αύξησης του 1978.

Το 1989 προστέθηκαν 1.344,503418 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1994 προστέθηκαν 504,188782 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους

¹⁸⁴ Διαθήκη του Δημητρίου Βαταβάλη, σσ.3-4.

¹⁸⁵ Αρχείο Α.Κ.Ι., Κληροδοσία Δημητρίου Βαταβάλη, φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, ο.π..

παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1997 εκποιήθηκαν 1.524 μετοχές μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών για την αντιμετώπιση οικονομικών προβλημάτων των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

Το 1998 προστέθηκαν 199,388782 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές.

Το 2000 διεγράφηκαν -0,332690 κλασματικά δικαιώματα μετοχών μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της τράπεζας.

Το 2000 προστέθηκαν 2.392 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

5.1.8. Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλμακλή

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 15.609/1942 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Ευθυμιάδη κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Ο Δημήτριος Τζαλμακλής άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων ένα ισόγειο κατάστημα συνολικού εμβαδού 40 τ.μ. που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Κάνιγκος αριθ. 4¹⁸⁶.

¹⁸⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλμακλή".

5.1.9. Κληροδοσία Νικολάου Οικονόμου

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 19265/1948 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Ευθυμιάδη κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 36/1948 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μια παλαιά οικία μετά οικοπέδου 300 τ.μ. που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Σακελλαρίου αριθ. 17 (σήμερα Σπύρου Λάμπρου αριθ. 35)¹⁸⁷.

Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της το 1971-74 αξιοποίησε το ακίνητο χτίζοντας με ίδια κεφάλαια τετραώροφη οικοδομή, που αποτελούνταν από δύο (2) διαμερίσματα εμβαδού 90 τ.μ. στον κάθε όροφο και μία γκαρσονιέρα εμβαδού 12 τ.μ. στο δώμα. Με νέα απόφαση της Εφοροεπιτροπείας, κατά την χρονική περίοδο 1996-1998, τα διαμερίσματα εκποιήθηκαν με την μέθοδο της πλειοδοτικής δημοπρασίας και μέρος των χρημάτων επενδύθηκε για την αγορά 1.500 μετοχών της «EFG EUROBANK ERGASIAS» μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών¹⁸⁸.

5.1.10. Κληροδοσία Αθανασίου Γατσούλη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συνέταξε ο ευεργέτης στις 14-8-1957 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 92/28-9-1957 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του

¹⁸⁷ Δημόσια Διαθήκη του Νικολάου Οικονόμου, Αθήνα 1948 και Β. Κραψίτη, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, Αθήνα, Έκδοση Πνευματικού Συλλόγου "Οι Φίλοι του Σουλίου", σ. 217, 1987.

¹⁸⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Νικολάου Οικονόμου".

Γηροκομείου Ζωσιμάδων¹⁸⁹ τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) δύο (2) καταστήματα στο Δέλβινο της Βορείου Ηπείρου, ii) ένα οικόπεδο στο Δέλβινο και iii) ένα αγρόκτημα, επίσης, στο Δέλβινο¹⁹⁰.

5.1.11. Κληροδοσία Αθανασίου Τζιάλλα

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 4614/1958 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Ευθυμιάδη κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 130/1961 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μια παλαιά οικία μετά συνεχόμενης αυτής μάνδρας που βρισκόταν στα Ιωάννινα. Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της το 1990 εκποίησε το παραπάνω ακίνητο με την μέθοδο του πλειοδοτικού διαγωνισμού αντί του ποσού των 2.550.000 δρχ.. Στη συνέχεια, το επένδυσε σε μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς αγοράζοντας το 2001, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 570 μετοχές¹⁹¹.

5.1.12. Κληροδοσία Στεργίου Σακελλαρίδη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 10-5-1958 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 5470/1958 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μια παλαιά οικία στην Αθήνα επί της οδού Αγίου Μελετίου αριθ. 131. Το ακίνητο αξιοποιήθηκε με το σύστημα της αντιπαροχής και έτσι αποκτήθηκαν τέσσερα (4)

¹⁸⁹ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 209.

¹⁹⁰ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Αθανασίου Γατσούλη".

¹⁹¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Αθανασίου Τζιάλλα".

διαμερίσματα, τα οποία εκποιήθηκαν το 1997 με την μέθοδο της πλειοδοτικής δημοπρασίας αντί του ποσού των 32.630.512 δρχ.. Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της το έτος 2000 επένδυσε μέρος του ποσού αυτού σε μετοχές της Τράπεζας Εργασίας αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 1500 μετοχές¹⁹².

5.1.13. Κληροδοσία Παναγιώτη Κασιούμη

Η κληροδοσία συστάθηκε με την ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 7-5-1963 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 66/18-5-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης άφησε στα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων μία παλαιά οικία μετά οικοπέδου 350 τ.μ. που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Δαγκλή και Πλατείας Μπότσαρη προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατεθούν για προικοδοτήσεις. Η οικία κατεδαφίστηκε το 1976 και μετά από απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών το 1/2 του οικοπέδου πωλήθηκε στο Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη αντί του ποσού των 6.615.000 δρχ., σύμφωνα με το υπ' αριθ. 15172 συμβόλαιο αγοράς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη που συντάχθηκε για το σκοπό αυτό¹⁹³.

Με την υπ' αριθ. 269/5-11-1987 απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων στο οικόπεδο ανεγέρθηκε πολυώροφη οικοδομή και ανήκει από 50% στα Αγαθοεργά Καταστήματα και στο Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη. Η οικοδομή αποτελείται από: i) ένα ισόγειο κατάστημα 162 τ.μ., ii) ένα ισόγειο κατάστημα 41 τ.μ., iii) πέντε (5) μικρά διαμερίσματα (γκαρσονιέρες) στον πρώτο όροφο εμβαδού, τα τρία

¹⁹² Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ. 160 – 162 και Ιδιόγραφη Διαθήκη του Στεργίου Σακελλαρίδη, Αθήνα 1958.

¹⁹³ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 204.

35 τ.μ., το ένα 28 και το ένα 36, iv) πέντε (5) μικρά διαμερίσματα (γκαρσονιέρες) στον δεύτερο όροφο εμβαδού, τα τρία 35 τ.μ., το ένα 28 και το άλλο 36 τ.μ., v) πέντε (5) μικρά διαμερίσματα (γκαρσονιέρες) στον τρίτο όροφο εμβαδού, τα τρία 35, το ένα 28 και το άλλο 36 τ.μ.¹⁹⁴.

5.1.14. Κληροδοσία Παντελεήμονος Κοττόκου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 27-2-1968 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 4637/1969 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μια οικία μετά οικοπέδου εμβαδού 803 τ.μ. που βρισκόταν στην Αθήνα στην οδό Κορυτσάς αριθ. 3 - Αγία Παρασκευή Αττικής. Η Εφοροεπιτροπή των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της εκποίησε το παραπάνω ακίνητο με την μέθοδο του πλειοδοτικού διαγωνισμού αντί του ποσού των 11.700.000 δραχ.. Στη συνέχεια, το επένδυσε σε μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 900 μετοχές¹⁹⁵.

5.1.15. Κληροδοσία Ευάγγελου Αγγελίδη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 3-7-1968 και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθ. 28/12-2-1969 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης κατέλειπε υπέρ των Αγαθοεργών Καταστημάτων την υψηλή κυριότητα του 50% μιας διώροφης οικοδομής που βρίσκεται στην Αθήνα στην οδό Σατωβριάνδου αριθ. 52. Την επικαρπία άφησε στην σύζυγο του, η οποία πέθανε στις 27-

¹⁹⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ακίνητο οδού Δαγκλή και Μπότσαρη".

¹⁹⁵ Βασίλης Κρασίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 222.

12-1994. Με την υπ' αριθ. 32212/22-4-1969 δήλωση αποδοχής του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χρήστου Κωνσταντόπουλου τα Αγαθοεργά Καταστήματα έκαναν δεκτή την παραπάνω κληροδοσία¹⁹⁶.

Στο ακίνητο λειτουργούσε ξενοδοχείο μέχρι το 1999, οπότε κρίθηκε ακατάλληλο λόγω των μεγάλων ζημιών που προκάλεσαν οι διαδοχικοί σεισμοί εκείνης της περιόδου. Έκτοτε, έγιναν από κοινού πολλές προσπάθειες με τους υπόλοιπους συνιδιοκτήτες προκειμένου να αξιοποιηθεί το ακίνητο με το σύστημα της αντιπαροχής, χωρίς όμως κανένα αποτέλεσμα. Μάλιστα, πρόσφατα, το Υπουργείο Πολιτισμού κίνησε διαδικασίες προκειμένου να χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο.

5.1.16. Κληροδοσία Δημητρίου Νικολοπούλου

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 7141/26-3-1970 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κύμης Αναστάσιο Τσακουμένη κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 77/21-3-1973 πρακτικό του Πρωτοδικείου Χαλκίδος. Ο διαθέτης κατέλειπε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων ένα οικόπεδο συνολικού εμβαδού 320 τ.μ. που βρισκόταν στη Νέα Πεντέλη Αττικής¹⁹⁷. Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της το 1991 πούλησε το οικόπεδο με την μέθοδο του πλειοδοτικού διαγωνισμού αντί του ποσού των 13.580.000 δρχ.. Το 2001 μέρος των χρημάτων επενδύθηκε για την αγορά μετοχών της Ε.Τ.Ε., μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, αγοράζοντας εννιακόσιες (900) μετοχές της εν λόγω Τράπεζας¹⁹⁸.

¹⁹⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Ευαγγέλου Αγγελίδη".

¹⁹⁷ Υπ' αριθ. 7141/1970 δημόσια διαθήκη του Δ. Νικολοπούλου, Κύμη Ευβοίας 1970, σ. 2.

¹⁹⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Μετοχές Κληροδοσίας Δημητρίου Νικολοπούλου".

5.1.17. Κληροδοσία Σεραφείμ Σεραφείμογλου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη την 1-05-1970. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μία οικία, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού ΚΑ΄ Φεβρουαρίου αριθ. 165, μετά του οικοπέδου συνολικού εμβαδού 250 τ.μ.¹⁹⁹.

5.1.18. Κληροδοσία Ζωής Μπόγκα

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 3856/6-10-1972 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Θεόδωρο Ρώμνιο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 930/19-5-1974 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Η διαθήκη άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων τέσσερα (4) διαμερίσματα που βρισκόταν στην Αθήνα επί της οδού Ερατούς αριθ. 14. Με απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων τα διαμερίσματα εκποιήθηκαν, με την μέθοδο της πλειοδοτικής δημοπρασίας κατά την περίοδο 1992 – 1998, αντί του ποσού των 26.334.000 δρχ.. Το 2000 το ποσό αυτό επενδύθηκε, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, για την αγορά 1.500 μετοχών της Τράπεζας Εργασίας²⁰⁰.

5.1.19. Κληροδοσία Ανδρέα Χρυσοβιτισινού

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 18-11-1973. Ο διαθέτης κατέλειπε υπέρ των

¹⁹⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Κληροδοσία Σεραφείμ Σεραφείμογλου”.

²⁰⁰ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Κληροδοσία Ζωής Μπόγκα”.

«Ελεών» μια οικία εμβαδού 135 τ.μ. μετά οικοπέδου 1.115 τ.μ., που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Π. Μελά αριθ. 10. Το κτίριο με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού έχει κριθεί ως διατηρητέο μνημείο. Οπότε, η αξιοποίησή του περιορίζεται μόνο για μίσθωση. Σήμερα είναι εκμισθωμένο στην Εταιρεία Ψυχικής Υγείας Ηπείρου²⁰¹.

5.1.20. Κληροδοσία Ναταλίας Κοζύρη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 27-7-1976. Η διαθέτιδα άφησε υπέρ των Αγαθοεργών Καταστημάτων μία αποθήκη εμβαδού 9 τ.μ. που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Κατσαντώνη αριθ. 17²⁰².

5.1.21. Κληροδοσία Γεωργίου Καλαμπόκα

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 5-2-1978 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 243/1980 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μία οικία μετά οικοπέδου που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Εφύρας, με τον όρο να μην εκποιηθεί, αλλά να ενοικιάζεται και τα ετήσια έσοδα της να διατίθενται για τις ανάγκες του Γηροκομείου²⁰³.

²⁰¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Ανδρέα Χρυσοβιτισινού".

²⁰² Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Ναταλίας Κοζύρη".

²⁰³ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Καλαμπόκα".

5.1.22. Κληροδοσία Ευαγγελίας Ζαΐμη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 22-6-1978 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 391/7-4-1981 πρακτικό του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης. Η διαθήκη κατέλειπε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων τα εξής ακίνητα²⁰⁴: i) ένα (1) κατάστημα εμβαδού 106 τ.μ. που βρισκόταν στην Θεσσαλονίκη επί της οδού Βασ. Όλγας αριθ. 209, ii) ένα (1) ισόγειο διαμέρισμα εμβαδού 38 τ.μ. που βρισκόταν στην Θεσσαλονίκη επί της οδού Λ. Πορφύρα αριθ. 2 και iii) ένα ισόγειο διαμέρισμα 35 τ.μ. που βρισκόταν επίσης στην Θεσσαλονίκη επί της ίδιας οδού. Η αποδοχή κληρονομιάς έγινε με την υπ' αριθ. 9816/22-6-1982 πράξη της συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης Σταματίας Γεωργίτσα²⁰⁵

5.1.23. Κληροδοσία Ευδοξίας Παυλίδου

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 1876/1979 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Λάμπρου κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 220/21-11-1979 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Η διαθήκη άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μια οικία εμβαδού 59 τ.μ. μετά οικοπέδου 180 τ.μ. που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της 4^{ης}

²⁰⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Ευαγγελίας Ζαΐμη".

²⁰⁵ Η Ε. Ζαΐμη, με την διαθήκη της άφησε τα παραπάνω ακίνητα υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων με τον όρο να μην εκποιηθούν και τα έσοδα από την ενοικίασή τους να διατίθενται σύμφωνα με την διαθήκη «...εις περιθαλψιν, αριθμού ύπερηλικών κατά προτίμησιν μορφωμένων, αν κατά τα τελευταία έτη τής ζωής των εύρισκονται κατάκοιτοι και μόνοι, εις αναγνώρισιν τής πνευματικής των προσφορᾶς εις τήν κοινωνίαν και εις μνήμην Γεωργίου και Ευαγγελίας Ζαΐμη...».

παρόδου της οδού Λεωφόρου Γράμμου αριθ. 5. Η Εφοροεπιτροπή των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της το 1985 εκποίησε το παραπάνω ακίνητο, με την μέθοδο του πλειοδοτικού διαγωνισμού αντί του ποσού του 1.326.000 δρχ.. Το 2001 μέρος του ποσού αυτού επενδύθηκε, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, για την αγορά 100 μετοχών της Ε.Τ.Ε.²⁰⁶.

5.1.24. Κληροδοσία Στυλιανού Τσιγγούλη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) Δολλαρίων. Η Εφοροεπιτροπή των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε όλο το ποσό σε μετοχές της Ε.Τ.Ε. Έτσι, το 1982 αγοράστηκαν, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 83 μετοχές της παραπάνω Τράπεζας²⁰⁷.

5.1.25. Κληροδοσία Νικολάου Σκούπρα

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 5993/31-7-1981 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Λάμπρου κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Ο Ν. Σκούπρας άφησε στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μία οικία μετά οικοπέδου συνολικής έκτασης 1000 τ.μ. που βρίσκεται στο χωριό Νεγράδες Ιωαννίνων, με τον

²⁰⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Ευδοξίας Παυλίδου".

²⁰⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Στυλιανού Τσιγγούλη".

όρο: «Νὰ διαμένομεν εἰς αὐτὸ τόσον ἐγὼ ὅσον καὶ ἡ σύζυγός μου Βασιλικὴ ἐφ' ὀροῦ ζωῆς μας καὶ νὰ μᾶς παρέχει πᾶσαν ἀναγκαίαν περιθαλψιν»²⁰⁸.

5.1.26. Κληροδοσία Περσεφόνης Κοτρώτσιου

Ἡ κληροδοσία συστάθηκε μετὰ τὴν υπ' αριθ. 12305/1981 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε κατ' ἐντολὴ τῆς ευεργέτιδας καὶ δημοσιεύθηκε μετὰ τὴν υπ' αριθ. 267/1989 πρακτικὸ τοῦ Μονομελοῦς Πρωτοδικείου Ἰωαννίνων. Ἡ διαθήκη ἀφήσε υπέρ τοῦ Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ἰωαννίνων εἴκοσι (20) μετοχές τῆς Ε.Τ.Ε.. Τὸ ἔτος 2000 τὰ Αγαθοεργὰ Καταστήματα εἶχαν στο χαρτοφυλάκιό τους ἀπὸ τὴν ἐν λόγω κληροδοσία 157 μετοχές²⁰⁹.

5.1.27. Κληροδοσία Αικατερίνης Λαζαρίδη

Ἡ κληροδοσία συστάθηκε μετὰ τὴν ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε ἀπὸ τὴν ευεργέτιδα τὴν 1-5-1983 καὶ δημοσιεύθηκε μετὰ τὴν υπ' αριθ. 2342/11-7-1985 πρακτικὸ τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν. Ἡ διαθήκη κατέλειπε υπέρ τοῦ Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ἰωαννίνων ἓνα κατάστημα ἐμβαδού 71 τ.μ. που βρισκόταν στὴν Ἀθήνα στὴ συμβολὴ τῶν οδῶν Βεῖκου καὶ Μεϊντάνη²¹⁰.

5.1.28. Κληροδοσία Αλεξάνδρας Αλεξοπούλου

Ἡ κληροδοσία συστάθηκε μετὰ τὴν υπ' αριθ. 9158/1-8-1985 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε ἀπὸ τὴν συμβολαιογράφου Ἰωαννίνων Βασιλική

²⁰⁸ Υπ' αριθ. 5993/1981 δημόσια διαθήκη τοῦ Νικολάου Σκούπρα, σσ. 2-3.

²⁰⁹ Ἀρχεῖο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Περσεφόνης Κοτρώτσιου".

²¹⁰ Ἀρχεῖο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Αικατερίνης Λαζαρίδη".

Παππά κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 123/1986 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Η διαθήτιδα άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μια παλαιά κατοικία, που αποτελείται από οκτώ (8) δωμάτια και τρία (3) ισόγεια καταστήματα μετά οικοπέδου εμβαδού 240 τ.μ. που βρίσκονται στην Πωγωνιανή Ιωαννίνων. Η αποδοχή της κληρονομιάς έγινε με την υπ' αριθ. 2087/29-9-1987 πράξη της συμβολαιογράφου Δελβινακίου Χρυσούλας Τσουκαλά – Σπανού. Με απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων το ακίνητο παραχωρήθηκε στον Πολιτιστικό Σύλλογο Πωγωνιανής για είκοσι χρόνια με την μοναδική υποχρέωση να συντηρεί το κτίριο²¹¹.

5.1.29. Κληροδοσία Θωμά Γιώτη

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 9141/7-11-1985 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Αθηνών Έλλη Παντουβάκη-Σταθοπούλου κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 3420/28-11-1985 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων το 50% των καταθέσεών του. Με την υπ' αριθ. 2588/1987 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών αναγνωρίστηκε ότι το Γηροκομείο Ζωσιμάδων είναι κληρονόμος του 50% εκ του ποσού 12.790.596 δρχ. πλέον των τόκων μέχρι την ημέρα της απόδοσής του. Η απόδοση του ποσού έγινε την 1-02-1990 και το Γηροκομείο έλαβε το ποσό των 11.930.240 δρχ.. Αρχικά τα χρήματα διετεθήκαν για επισκευές του Γηροκομείου τα έτη 1993-94.

Το 2000 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε μέρος του παραπάνω χρηματικού ποσού σε

²¹¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοσία Αλεξάνδρας Αλεξοπούλου".

μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 1.000 μετοχές αντί του ποσού των 7.843.297 δρχ.²¹².

5.1.30. Κληροδοσία Ιωάννη Τζόγια

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθ. 18142/19-11-1985 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Αντώνιο Τσέλιο κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 567/9-2-1990 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων ένα διαμέρισμα που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Κηφισίας αριθ. 5.

Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της εκποίησε το έτος 1996 το παραπάνω ακίνητο με την μέθοδο της πλειοδοτικής δημοπρασίας αντί του ποσού των 20.910.000 δρχ.. Το 2000 το ποσό επενδύθηκε, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, για την αγορά 500 μετοχών της «ALPHA BANK»²¹³.

²¹² Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Κληροδοσία Θωμά Γιώτη”.

²¹³ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Κληροδοσία Ιωάννη Τζόγια”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Οι δωρεές των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

6.1. Δωρεές

Αρκετοί ευεργέτες διέθεσαν τα περιουσιακά τους στοιχεία ή μέρος αυτών υπέρ των Αγαθοεργών Καταστημάτων με την μορφή δωρεάς είτε με συμβολαιογραφική πράξη είτε με άτυπη δωρεά. Εάν και ουσιαστικά πρόκειται για κληροδοσία, στα λογιστικά βιβλία έχουν καταχωρηθεί ως δωρεές και, ως εκ τούτου, παρακολουθούνται και αναφέρονται με αυτό τον όρο.

6.1.1. Δωρεά Νικολάου Μπέλλου

Με την υπ' αριθ. 18819/30-8-1949 πράξη δωρεάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Γεωργίου Γκαστή ο διαθέτης δώρησε στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μία παλαιά οικία και διάφορα αγροκτήματα συνολικής έκτασης 15.000 τ.μ., περίπου, που βρίσκονται στην Κοινότητα Ηλιοχωρίου Ιωαννίνων²¹⁴.

6.1.2. Δωρεά Δημητρίου Ευθυμίου (Μητροπολίτη Ιωαννίνων)

Με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 2-12-1956 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθ. 1/1958 πρακτικό του Πρωτοδικείου

²¹⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Νικολάου Μπέλλου".

Ιωαννίνων, ο διαθέτης κατέθεσε από τριάντα χιλιάδες (30.000) δραχ. στα Αγαθοεργά Καταστήματα, στο Νοσοκομείο Χαντζηκώστα ή Χατζηκώστα Ιωαννίνων, στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων, στο Μητροπολιτικό Μέγαρο και στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων²¹⁵.

6.1.3. Δωρεά Μαρίας Σκόρδου

Με την υπ' αριθ. 23362/10-8-1957 πράξη δωρεάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Γεωργίου Γκαστή η ευεργέτιδα δώρισε στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων μια παλιά οικία και διάφορα αγροτεμάχια που βρισκόταν στην Κοινότητα Γραμμένου Ιωαννίνων. Το 1985 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της εκποίησε με την μέθοδο του πλειοδοτικού διαγωνισμού τα ακίνητα αντί του ποσού των 560.000 δραχ.. Το 2001 το ποσό επενδύθηκε, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, για την αγορά 40 μετοχών της Ε.Τ.Ε.²¹⁶.

6.1.4. Δωρεά Αφών Βλαστού και Όλγας Μπαντά

Με το υπ' αριθ. 191/19-7-1960 συμβόλαιο δωρεάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Νικολάου Μαντά οι ευεργέτες δώρισαν στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων τα εξής περιουσιακά στοιχεία: i) αγροκτήματα συνολικής έκτασης 9.500 τ.μ., περίπου, που βρίσκονται στον Ελαφότοπο Ζαγορίου, ii) μία παλαιά οικία που βρίσκεται επίσης στον Ελαφότοπο Ζαγορίου και iii) το 1/8 ενός καταστήματος εμβαδού 40 τ.μ. που βρίσκεται στα Ιωάννινα στην οδό Ανεξαρτησίας αριθ. 55. Με το υπ' αριθ. 16125/6-3-1985 συμβόλαιο πώλησης του συμβολαιογράφου

²¹⁵ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Μητροπολίτη Δημητρίου Ευθυμίου".

²¹⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Μαρίας Σκόρδου".

Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη, η οικία πωλήθηκε στον Ιωάννη Γεωργίου αντί του τιμήματος των 195.000 δρχ.²¹⁷.

6.1.5. Δωρεά Αθηνάς Τριμέρη

Με την υπ' αριθ. 2450/14-2-1963 πράξη δωρεάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χριστόφορου Γκαστή η ευεργέτιδα δώρισε στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων ένα αγρόκτημα συνολικής έκτασης 22 στρεμμάτων που βρισκόταν στην Κτηματική Περιφέρεια της Κοινότητας Σμυρούλας Πρεβέζης. Το 1990 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφαση της το εκποίησε με την μέθοδο της πλειοδοτικής δημοπρασίας αντί του ποσού των 15.300.000 δρχ.. Το έτος 2000 μέρος του ποσού επενδύθηκε σε μετοχές της «ALPHA BANK» αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 500 μετοχές²¹⁸.

6.1.6. Δωρεά Ευάγγελου Ντούσκου

Το 1965 με άτυπη δωρεά ο διαθέτης κατέθεσε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) δρχ.. Τα χρήματα αυτά η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων αποφάσισε, το ίδιο έτος, να τα επενδύσει σε μετοχές της Ε.Τ.Ε. αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 17 μετοχές. Το έτος 2000 τα Αγαθοεργά Καταστήματα είχαν στο χαρτοφυλάκιό τους, επ' ονόματι του Ευαγγέλου Ντούσκου, 3.670 μετοχές της Ε.Τ.Ε.²¹⁹

²¹⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Αφών Βλαστού και Ολγας Μπαντά.

²¹⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Αθηνάς Τριμέρη".

²¹⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ Κληροδοσίας Ευαγγέλου Ντούσκου" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, ο.π..

6.1.7. Δωρεά Σπυρίδων Τζώρτζη.

Με άτυπη δωρεά ο ευεργέτης κατέθεσε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) δρχ.. Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε μέρος των χρημάτων αυτών για την αγορά μετοχών της Ε.Τ.Ε. Έτσι, το 1965 αγοράστηκαν μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 11 μετοχές. Το 2000 τα Αγαθοεργά Καταστήματα είχαν στο χαρτοφυλάκιο τους, επ' ονόματι του Σπυρίδωνα Τζώρτζη, 1.759 μετοχές της Ε.Τ.Ε.²²⁰

6.1.8. Δωρεά Ευαγγελής Καμπούρη

Με την υπ' αριθ. 5098/25-4-1967 πράξη δωρεάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χριστόφορου Γκαστή η ευεργέτιδα δώρησε στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων ένα οικόπεδο συνολικού εμβαδού 220 τ.μ. που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Βλαχάβα αριθ. 14. Το ακίνητο αυτό δεν κατέστη δυνατό να αξιοποιηθεί, διότι ο Δήμος Ιωαννιτών με την υπ' αριθ. 138/1986 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου χαρακτήρισε το οικόπεδο ως κοινόχρηστο χώρο²²¹.

6.1.9. Δωρεά Ελένης & Κωνσταντίνου Παπαζήση

Με το υπ' αριθ. 6290/25-7-1969 συμβόλαιο δωρεάς, του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χριστόφορου Γκαστή οι ευεργέτες δώρησαν στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων τα 2/3 μιας παλαιάς οικίας χτισμένης σε οικόπεδο εμβαδού 198,5 τ.μ. που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί

²²⁰ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Σπυρίδωνος Τζώρτζη".

²²¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Ευαγγελής Καμπούρη".

της οδού Ν. Ζέρβα αριθ. 100. Το 1980 το ακίνητο δόθηκε από τα Αγαθοεργά Καταστήματα για αντιπαροχή σε εργολάβο, με αποτέλεσμα να περιέλθουν στα Αγαθοεργά Καταστήματα ένα διαμέρισμα εμβαδού 105 τ.μ. και μία αποθήκη 6,4 τ.μ.²²².

6.1.10. Δωρεά Αθηνάς Πασχαλοπούλου

Με άτυπη πράξη δωρεάς η ευεργέτιδα δώρησε στα Αγαθοεργά Καταστήματα άγνωστο χρηματικό ποσό. Με απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων το 1974 αγοράστηκαν τέσσερις (4) μετοχές της Ε.Τ.Ε.. Το έτος 2000 τα Αγαθοεργά Καταστήματα είχαν στο χαρτοφυλάκιό τους, επ' ονόματι της Αθηνάς Πασχαλοπούλου, 166 μετοχές της Ε.Τ.Ε²²³.

6.1.11. Δωρεά Αναστασίας Θεοπίστου

Με άτυπη δωρεά το 1975 η ευεργέτιδα δώρησε στα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) δραχμ. Το 2000 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε το ποσό αυτό σε μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 20 μετοχές²²⁴.

6.1.12. Δωρεά Αθανασίου Σπάθα

Με την υπ' αριθ. 4322/11-6-1980 πράξη δωρεάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Νικολάου Λάμπρου ο ευεργέτης δώρισε

²²² Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Ελένης και Κων/νου Παπαζήση".

²²³ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Αθηνάς Πασχαλοπούλου".

²²⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Αναστασίας Θεοπίστου".

στο Γηροκομείο Ζωσιμάδων το ποσό των 343.345 χιλιάδων δρχ.. Το 2001 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε τα χρήματα σε μετοχές της Ε.Τ.Ε. αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 50 μετοχές²²⁵.

6.1.13. Δωρεά Γεωργίου Δημητριάδη

Με την υπ' αριθ. 3125/20-9-1985 πράξη δωρεάς του συμβολαιογράφου Αθηνών Στεφάνου Καταπόδη ο ευεργέτης δώρισε υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων μια παλαιά οικία μετά οικοπέδου και αγροτεμάχια, που βρισκόταν στην Κοινότητα Δραμεσιών Ιωαννίνων. Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων, με το υπ' αριθ. 6401/1990 συμβόλαιο πώλησης του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χρήστου Φαρμάκη, πούλησε τα παραπάνω ακίνητα με την μέθοδο του πλειοδοτικού διαγωνισμού αντί του ποσού των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δρχ.. Το 2001 με νέα απόφασή της, επενδύθηκε το ποσό σε μετοχές της Ε.Τ.Ε. αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 40 μετοχές²²⁶.

6.1.14. Δωρεά Βασιλικής Βοραζάνη, Ευτέρπης Αρζιμάνογλου και Θάλειας Παλαιοδημοπούλου

Με την υπ' αριθ. 220/14-4-1988 πράξη δωρεάς της συμβολαιογράφου Αθηνών Ευγενίας Παπακωνσταντίνου οι ευεργέτιδες δώρησαν στο

²²⁵ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Αθανασίου Σπάθα".

²²⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Δωρεά Γεωργίου Δημητριάδη".

Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων ένα οικόπεδο μετά παλαιάς οικίας, που βρίσκεται στην Κοινότητα Βίτσα Ζαγορίου Ιωαννίνων²²⁷.

6.1.15. Δωρεά Διόχνως Τσάτη

Με άτυπη δωρεά η δωρήτρια (τρόφιμος του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων) κατέθεσε τμηματικά στα Αγαθοεργά Καταστήματα το ποσό των 2.700.000 δρχ.. Το 2001 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε τα χρήματα σε μετοχές της ALPHA BANK αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 260 μετοχές²²⁸.

6.1.16. Δωρεά Θωμά Βελλή

Με άτυπη δωρεά ο ευεργέτης κατέθεσε στα Αγαθοεργά Καταστήματα το ποσό των τριών εκατομμυρίων (3.000.000) δρχ. προκειμένου να διατίθενται για προικοδοτήσεις απόρων κοριτσιών. Το 2000 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε το ποσό αυτό σε μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 670 μετοχές²²⁹.

6.1.17. Δωρεά Σοφίας Κουκουμπή

Με άτυπη δωρεά η Σοφία Κουκουμπή (τρόφιμος του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων) κατέθεσε τμηματικά υπέρ του Γηροκομείου

²²⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “ Δωρεά Βασιλικής Βοραζάνη, Ευτέρπης Αρζιμάνογλου και Θάλειας Παλαιοδημοπούλου”.

²²⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “ Δωρεά Διόχνως Τσάτη”.

²²⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “ Δωρεά Θωμά Βελλή”.

Ζωσιμάδων το ποσό των εβδομήντα χιλιάδων (70.000) δραχμ. Το 2000 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της, επένδυσε το ποσό αυτό σε μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 15 μετοχές²³⁰.

6.1.18. Δωρεά Ευθαλίας Σουρβίνου

Με άτυπη δωρεά η ευεργέτιδα κατέθεσε το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμ. υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων. Το 2001 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της επένδυσε το ποσό αυτό σε μετοχές της Ε.Τ.Ε. αγοράζοντας, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 75 μετοχές²³¹.

6.1.19. Δωρεά Αποστόλου Σέρρα

Με άτυπη δωρεά ο Απόστολος Σέρρας (τρόφιμος του Γηροκομείου Ζωσιμάδων Ιωαννίνων) κατέθεσε τμηματικά υπέρ του Γηροκομείου Ζωσιμάδων το ποσό των τεσσάρων εκατομμυρίων (4.000.000) δραχμ. Το 2000 η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με απόφασή της, επένδυσε τα χρήματα αυτά σε μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς και αγόρασε, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, 500 μετοχές²³².

²³⁰ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Δωρεά Σοφίας Κουκουμπί”.

²³¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Δωρεά Ευθαλίας Σουρβίνου”.

²³² Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Δωρεά Αποστόλου Σέρρα”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Το Κληροδότημα Νικολάου Ζωσιμά

7.1. Η Αδελφότητα των Ζωσιμάδων

Οι Αδελφοί Ζωσιμάδες, Ιωάννης, Θεοδόσιος, Αναστάσιος, Νικόλαος, Ζώης, Μιχαήλ και τα τρία κορίτσια, Αλεξάνδρα, Ζωΐτσα και Αγγελική, κατάγονταν από το χωριό Γραμμένο Ιωαννίνων και γεννήθηκαν στα μέσα του 18^{ου} αιώνα. Ο πατέρας τους, Παναγιώτης Ζωσιμάς, ήταν έμπορος στο επάγγελμα και άνθρωπος ευσεβής. Ενώ, η μητέρα τους ήταν η Γιαννιώτισσα Μαργαρίτα Τσουκαλά. Σε μικρή ακόμη ηλικία οι Ζωσιμάδες έφυγαν από την γενέτειρά τους. Ο Αναστάσιος, ο Νικόλαος, ο Ιωάννης και ο Ζώης εγκαταστάθηκαν στη Νίζνα²³³ της Ρωσίας, όπου και ασχολήθηκαν με το εμπόριο. Ενώ, ο Θεοδόσιος και ο Μιχαήλ εγκαταστάθηκαν στο Λιβόρνο της Ιταλίας προκειμένου να αναπτύξουν εμπορικές δραστηριότητες. Ο Ιωάννης πέθανε το 1786 στη Νίζνα από αιφνίδιο θάνατο²³⁴.

²³³ **Γραικικό Μαγιστράτο της Νίζνας:** Η Νίζνα είναι πόλη της Ρωσίας, κοντά στο Κίεβο που είχε καταστεί σημαντικό εμπορικό κέντρο. Εκεί ήταν εγκατεστημένοι πολλοί Έλληνες, οι οποίοι αποτελούσαν το Αδελφάτο των Ελλήνων, το οποίο αποκαλούνταν και Μαγιστράτο. Οι Έλληνες που ζούσαν στο Μαγιστράτο είχαν προστασία από τις Ρωσικές αρχές και μπορούσαν ελεύθερα να διαθέσουν τις περιουσίες τους.

²³⁴ Στέφανος Π. Παπαγεωργίου, Έλληνες Ευεργέτες "Άξιοι της Εθνικής ευγνωμοσύνης", Δήμος Αθηναίων Πολιτιστικός Οργανισμός, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1997, σσ. 113 – 116.

Μετά και το θάνατο του Θεοδοσίου το 1793 οι εναπομείναντες αδελφοί αποφάσισαν να αφιερώσουν την υπόλοιπη ζωή τους στην ευδαιμονία της πατρίδας. Απόδειξη αποτελεί το γεγονός ότι κανένας τους δεν παντρεύτηκε και όλοι ζούσαν λιτά (ο Ζώης για παράδειγμα, έμενε σε μοναστήρι). Τα υπέρογκα ποσά που απέκτησαν τα διέθεσαν σε αναρίθμητες αγαθοεργίες στη γενέτειρά τους, αλλά και στην χώρα που έμεναν. Το μέλημά τους ήταν η έκδοση βιβλίων, η ανέγερση Σχολείων και Ανωτέρων Σχολών, η πληρωμή των Δασκάλων, η ανέγερση Εκκλησιών, η ανέγερση και ενίσχυση ορφανοτροφείων, η ενίσχυση των φτωχών, οι προικοδοτήσεις απόρων κορασίδων, η ανέγερση και συντήρηση νοσοκομείων, οι αποφυλακίσεις για χρέη, η ενίσχυση του αγώνα για την απελευθέρωση, η ανέγερση βιβλιοθηκών κ.τ.λ..

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ένα απόσπασμα από την εισαγωγή της διαθήκης του Νικολάου Ζωσιμά, όπως τυπώθηκε στη Μόσχα από το τυπογραφείο του Α. Σεμέν το 1844 από άγνωστο, δυστυχώς για μας, συντάκτη: «...Πρώτη των φροντίς ἦτον ἡ ἀνωμνησθεῖσα ἀντικατάστασις εἰς τὰ Ἰωάννινα τοῦ σχολείου, καὶ διὰ τὸ τέλος τοῦτο κατέθεσαν σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον – διὰ νὰ τηρῆται ἀπὸ τοὺς τόκους. Μετὰ ταῦτα ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν των εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ φωτισμοῦ εἰς τὸ γένος, καὶ ἤρχισαν νὰ τυπώνουν, ἰδίως ἀναλώμασι, τὰ συγγράμματα τῶν σοφῶν καὶ ἱεροκηρύκων τῆς Ἑλλάδος. Καταντᾶ σχεδὸν ἀπίστευτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδοθέντων ὑπ' αὐτῶν, καὶ διανεμομένων δωρεὰν εἰς τοὺς πτωχοὺς, συγγραμμάτων, καὶ μεταφράσεων. Δὲν ἐξέβαινεν εἰς φῶς Γραικικὸν ἢ Ἑλληνικὸν βιβλίον, εἰς ὅποιονδήποτε μέρος τῆς Εὐρώπης, χωρὶς νὰ συμμετέχουν τουλάχιστον καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἔκδοσίν του. Εἰς αὐτές, ὡς πρώτους ἐνεργοῦς, χρεωστὰ ἡ σημερινὴ γλῶσσα μας τὴν τακτοποίησιν τῆς, καὶ εὐρυθμίαν. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε οἱ γραμματισμένοι τοῦ γένους μας εὐρίσκοντο εἰς ἀμφιβολίαν περὶ τῆς γραφικῆς διαλέκτου, καὶ οἱ μὲν,

μὲ φανατικὸν ἐνθουσιασμόν, ἐζήτουν ν' ἀποδείξουν εὐεισήγητον τὴν παλαιὰν Ἀττικὴν, οἱ δέ, ἐκ διαμέτρου ἀντίποδες τῶν πρώτων, ἀμιλλῶντο νὰ παρασταίνουν τὰς ἰδέας τῶν μὲ ἰδίωμα χυδαιότερον καὶ αὐτῆς τῆς χυδαίας, ἀκανονίστου γλώσσης – οἱ μουσόληπτοι ἀδελφοί, συναισθανόμενοι τὸ παράλογον καὶ τῶν δύο σχισμάτων, εἶχαν προστρέξει πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Κοραή, πρῶτον σύγχρονον Ἑλληνιστὴν καὶ Κριτικόν, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ τ' ὠφελιμώτερον εἰς τὴν τότε κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ τοῖς ἐπρόβαλε νὰ τὸν συνδράμουν χρηματικῶς εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης, ὅπερ αὐτοὶ μετὰ χαρᾶς παραδέχθησαν, καὶ τῷ ἐχορήγησαν μὲ τοῦτο πρόσφορον ἐνδόσιμον, μὲ τὰς ἐμφρόνες καὶ πολυμαθεῖς συμβουλὰς του, ἐκθετομένας εἰς τοὺς αὐτοσχεδίους στοχασμούς, νὰ δωσῇ τέλος μὲν εἰς τὰς φιλολογικὰς ἀμφισβητήσεις, εὐθυβολίαν δὲ καλητέραν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν λογίων.

Ὅμοι μὲ τὰς προσπαθήσεις των αὐτὰς πρὸς ὄφελος τοῦ φωτισμοῦ, συνηνώνοντο καὶ οἱ διηνεκεῖς φροντίδες τῶν περὶ τῆς ἠθικῆς ἀναμορφώσεως τῶν ὁμογενῶν των. Οἱ Ζωσιμαῖοι ἐσύσταιναν σχολεῖα, ἐφοδίαζαν αὐτὰ μ' ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, ἐμισθοδοτούσαν διδασκάλους καὶ καθηγητάς, διετήρουν πλῆθος ἐνδεῶν σπουδαστῶν, συνέτρεχαν τοὺς πτωχοὺς, ἐπροίκιζαν ὀρφανὰ κοράσια, καὶ ἐστήριζαν τὸ γένος, διὰ τῆς διαδόσεως θεολογικῶν συγγραμμάτων, (μεταξὺ τῶν ὁποίων διαπρέπουν τὰ πονήματα τοῦ Θεοτόκη καὶ Βουλγάρεως) εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν.

Ἡ Πολιτεία τῶν Ἑπτανήσων πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν μεγάλων ἐκδουλεύσεων τοῦ Μιχαήλ, Γενικοῦ Προξένου τῆς εἰς Λιβόρνον, καὶ τῶν αὐταδέλφων του Ἀναστασίου, Νικολάου καὶ Ζώη, καὶ αὐτῶν ἀναδειχθέντων εὐεργετῶν τῆς – κατέγραψεν αὐτοὺς εἰς τὴν εὐγενῆ τῆς Σύγκλητον (1804). Ὅχι μόνον οἱ ὁμογενεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι ἠσθάνθησαν ἐπ' αὐτῶν τὴν ἀγαθοδότητα πρόσψαυσιν τῆς χειρὸς τῶν παντοῦ ὅπου ἐνεδήμησαν οἱ Ζωσιμαῖοι, παντοῦ ἄφησεν ἡ εὐεργεσία των εἰς τὰς

καρδίας τῶν κατοίκων ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν. Ἡ Λιβόρνος φέρει ἀκόμη ἀγκαίρους ἐνθυμήσεις τῆς διαμονῆς τοῦ Μιχαήλ, ὅστις μετὰ προθυμίας ἐνεθάρρουνεν αὐτοὺς πᾶσαν ἀγαθὴν ἔναρξιν.

Εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπαριθμήσῃ τις ὅλα τὰ κατορθώματα τῆς εὐεργετικωτάτης Ἀδελφότητος μὲ λύπην μας ὁμολογοῦμεν, ὅτι στερούμενοι ἱστορικῶν πηγῶν, περὶ τῶν περαιτέρω πρακτικῶν αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη, περιοριζόμεθα ν' ἀναφέρωμεν μερικὰ ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἔργων τοῦ Μακαρίτου Ζώη, τὸν ὁποῖον τόσον καιρὸν ἐβλέπαμεν πλησίον μας. Εἶναι ἀπαραδειγμάτισται αἱ ἐκδουλεύσεις τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς εἰς τὴν παιδείαν, ἐκδουλεύσεις τὰς ὁποίας αὐτὸς ἔπραττε χωρὶς ἐπίδειξιν, χωρὶς κρότον, εὐχαριστούμενος μὲ μόνην τὴν εὐδαιμονίαν τὴν ὁποίαν συνεπιφέρει κάθε ἀγαθὴ πρᾶξις. Κανείς δεν κατέγραψε τὰς ἀγαθοεργείας του, καὶ μόλις τοῦτο δεν ἐγίνετο οὔτε ἐπεχειριζέτο τὸ πραμικρόν, συντεῖνον εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν δυστυχιῶν, ἢ τὸν φωτισμὸν τοῦ πλησίον του – χωρὶς να λάβῃ καὶ αὐτὸς συμμέθεξιν. Ὀλίγα ἐκ τούτων μᾶς εἶναι γνωστά, πλὴν καὶ αὐτὰ τὰ ὀλίγα πλήττουν τὸν νοῦν μὲ τὸ μέγεθος τῶν...»²³⁵.

Στὴ συνέχεια τοῦ κειμένου αναφέρονται ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ἀγαθοεργήματα τῆς ἀδελφότητος στὴ Μόσχα, ὅπως: i) ἡ σύστασις τῆς Πρακτικοεμπορικῆς Ἀκαδημίας, γιὰ τὴν ὁποία κατέθεσε στο Ὁρφανοτροφεῖο τῆς Μόσχας 20.000 ρούβλια ὡς αἰώνιο κεφάλαιο, ii) ἡ δωρεὰ στο Πανεπιστήμιον τῆς Μόσχας ἐνὸς ἀγροκτήματος μετὰ κτιρίου, iii) ἡ δωρεὰ 6.000 ρουβλίων στὴν Αυτοκρατορικὴ Εταιρεία τῶν Φυσικῶν προκειμένου νὰ τυπωθῇ ὁ 1^{ος} καὶ ὁ 5^{ος} τόμος τῶν ἐρευνῶν τῆς, iv) ἡ ἐνίσχυσις τοῦ Γυμνασίου τῆς Μόσχας μετὰ τὸ ποσὸν τῶν 12.000 ρουβλίων προκειμένου νὰ διδάσκονται τὰ Ἑλληνικά, v) ἡ τακτικὴ οικονομικὴ

²³⁵ Διαθήκη τοῦ Αοιδίου Νικολάου Π. Ζωσιμά, Ευγενούς καὶ Ἰππότου τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτήρος, Μόσχα 1844, Τυπογραφία Α. Σεμέν, σσ., 12 – 16.

ενίσχυση της Ιατρο - χειρουργικής Ακαδημίας Μόσχας, vi) η οικονομική ενίσχυση όλων, „ σχεδών, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Μόσχας, vii) η οικονομική ενίσχυση των φυλακών της Μόσχας με το ποσό των 6.000 ρ. προκειμένου να γίνει επισκευή και πολλά άλλα²³⁶.

Και ο άγνωστος για μας συντάκτης της εισαγωγής συνεχίζει: «...Ἄνθρωπος ὅστις ἐτέλεσε τόσα ἀγαθοεργήματα, ὅστις ἐβοήθησεν εἰς τόσον βαθμὸν τὴν πρόοδον τῶν μαθήσεων καὶ τοῦ φωτισμοῦ – ἦτον ὁ μόνος ὅστις δὲν ἔστρεψε τὴν παραμικρὰν προσοχὴν εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ. Εἰς οἰκίσκον τινα τοῦ Γραικικοῦ Μοναστηρίου, διῆγε τὴν ζωὴν του ἐν μοναξίᾳ ὁ Ζωῆς, συστείλας τὸν κύκλον τῆς γνωρημίας του εἰς ὀλίγους δεδοκιμασμένους – τὸ πλεῖστον πεπαιδευμένους – φίλους, καὶ ἀσμένως παραδεχόμενος τοὺς περιηγητάς, οἵτινες ἐλόγιζαν εὐτυχίαντων νὰ συγγνωρισθῶσι μὲ τὸν περίφημον ἄνδρα. Εἰς τὸ ταπεινοφανὲς ἐκεῖνο ἄσυλον, ὠρίμαζαν πολλὰ καὶ φιλόδοξα σχέδια, ἐπραγματοποιοῦντο πλῆθος ὑψηλῶν ἰδεῶν. Εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ ἀείμνηστος Ζωσιμᾶς, συνέτρεχεν εἰς τὴν ἔκδοσιν ἀναριθμητῶν βιβλίων, ἐκρατοῦσεν ἀνταπόκρισιν μὲ τοὺς λογίους τῆς Εὐρώπης, ἐνθάρρυνε καὶ παρώτρυνε πᾶσαν ἀγαθόσκοπον ἑναρξιν, καὶ ἐπλούτιζε τὴν συλλογὴν του μὲ πολύτιμα καὶ σπάνια ἀντικείμενα – ὄχι ὡς φειδωλός, ὁ συσσωρεύων θυσσαυροὺς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀκορέστου ψυχῆς του, ἀλλ’ ὡς πεφωτισμένος εὐεργέτης, σκοπὸν ἔχων νὰ διαθέσῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ὅλα ὅσα ἠὺδοκίμησε νὰ συνάξῃ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ πλούτου, τῶν προσπαθήσεων, καὶ τῶν ἀκαμάτων πόνων. Ἐννοεῖται ὅτι ὅλαι αἱ

²³⁶ Επιπλέον, η αδελφότητα υπήρξε συλλέκτης αρχαίων νομισμάτων, καθώς και άλλων πολύτιμων και σπανίων αντικειμένων. Στις 17 Μαρτίου 1830 ο Νικόλαος Ζωσιμᾶς με επιστολή του προς τον τότε Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια τον πληροφορεί για την αποστολή χρημάτων και διαφόρων αρχαίων νομισμάτων στο Ελληνικό Κράτος.

ἀγαθουργίαι ἐγείνοντο συναινέσει τῶν δύο ἀδελφῶν τοῦ, Ἀναστασίου καὶ Νικολάου, κατοικούντων εἰς Νίζναν.

Τὰ τόσα κατορθώματα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνουν ἀπαρατήρητα, ἀπὸ τοὺς Γαληνοτάτους Προστάτας τῆς Ρωσίας. Ὁ Μακαρία τῆ λήξει Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Αὐτὸς ἠδύοκῆσε ν' ἀνταμοίψῃ τὸν Ζώην μὲ τὰ παράσημα: τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου 4ου βαθμοῦ, καὶ τῆς Ἁγίας Ἄννης 2ου βαθμοῦ. Μέλη τινὰ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Οἰκογενείας, εἰς τὴν ἐν Μόσχᾳ διήμερευσίν των ἠξίωσαν τὸν ἐνάρετον πρεσβύτεν μὲ τὰς ὑψηλὰς ἐπισκέψεις των – καὶ τὴν τιμὴν αὐτὴν ὁ Ζώης ἐλόγιζεν ὑπερτέραν ὄλων τῶν ἐκδουλεύσεων.

Ὁ Ζώης ἦτον ἐπίτιμον μέλος πολλῶν Ἑταιρειῶν πεπαιδευμένων εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν Μόσχαν αὐτὸς ἦτο μέλος τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἑταιρείας τῶν φυσικῶν, τῆς ἀρχαιολογικῆς καὶ ἱστορικῆς Ἑταιρείας τῆς Ρωσίας, τῆς Ἰατρο-χειρουργικῆς Ἀκαδημίας, καὶ τῆς Πρακτικο-ἐμπορικῆς Ἀκαδημίας καὶ παντοῦ εὐεργετοῦσε, παντοῦ ἔσπευδε μὲ τὴν βοήθειάν του! Τῆ 29ῃ Αὐγούστου 1827 ἀπεβίωσεν ὁ ἀείμνηστος Ζώης. Ὅλοι οἱ σπουδασταὶ τῶν καταστημάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια εἶχεν ἀγαθουργήσει, ἐπερικύκλωσαν τὸ κατάλυμά του, καὶ ὅμου μὲ τοὺς προκρίτους τῆς πόλεως, τὸν ἐσυνώδευσαν μετὰ δακρῶν μέχρι τοῦ τάφου...»²³⁷.

Ἡ Ἀδελφότητα των Ζωσιμάδων ἀπὸ το 1792 μέχρι το 1818 εἶχε καταθέσει στο Αὐτοκρατορικό Ὁρφανοτροφεῖο τῆς Μόσχας 280.000 Ρούβλια Χάρτινα (Ἀσσιγνάτσιας) προκειμένου οἱ ετήσιοι τόκοι αὐτῶν νὰ στέλνονται στα Ἰωάννινα, ὥστε νὰ διατίθενται γιὰ τους παρακάτω σκοποὺς: i) οἱ τόκοι των 120.000 ρ. υπὲρ τῆς Σχολῆς Μπαλάνου (ἢ Γκιούμα), ii) οἱ τόκοι των 90.000 ρ. γιὰ προικοδοτήσεις φτωχῶν κοριτσιῶν των Ἰωαννίνων, iii) οἱ τόκοι των 30.000 ρ. γιὰ τὴν περίθαλψιν των φτωχῶν

²³⁷ Διαθήκη τοῦ Αοιδίμου Νικολάου Π. Ζωσιμά, ο.π., σσ., 20 – 24.

και iv) οι τόκοι των 40.000 ρ. υπέρ του Κοινού Νοσοκομείου και Πτωχοκομείου Ιωαννίνων²³⁸.

Ως επιτρόπους και εκτελεστές των εντολών τους στα Ιωάννινα είχαν ορίσει αρχικά τον γαμπρό τους Κυριάκο Χατζή Ντόκο (σύζυγο της αδελφής τους Αλεξάνδρας), την αδελφή τους Ζωΐτσα Κομπούλη και τον γαμπρό τους Κωνσταντίνο Λαμπαδάτη (σύζυγο της αδελφής τους Αγγελικής). Το 1815, εκλειπόντων των παραπάνω, όρισαν ως κύριο επίτροπο στα Ιωάννινα τον δεύτερο ξάδερφο (από το σόϊ της μητέρας τους) Ιωάννη Σταύρο ή Τσαπαλάμο, πατέρα του ιδρυτή της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος Γεωργίου Σταύρου. Μέχρι το 1828, λόγω των έκρυθμων περιστάσεων και συνθηκών που επικρατούσαν στην πόλη των Ιωαννίνων, οι Ζωσιμάδες φρόντιζαν με διάφορους τρόπους και με διάφορους έγκριτους συμπολίτες να στέλνουν τα χρήματα στα Ιωάννινα²³⁹.

Το 1828 ο Νικόλαος Ζωσιμάς, ως μόνος επιζήσας της αδελφότητας²⁴⁰, όρισε ως μόνιμη επιτροπή στα Ιωάννινα τους προκρίτους συμπολίτες Δ. Δρόσο, Κ. Αθανασίου, Ν. Τζίνη, Ι. Λιάμπεη και Σπ. Μπογά. Το Μάρτιο του 1832 ο Νικόλαος Ζωσιμάς αποφάσισε την ίδρυση Σχολής στα Ιωάννινα επ' ονόματι της Ζωσιμαίας Αδελφότητας. Για το σκοπό αυτό ζήτησε από την Κοινότητα των Ιωαννίνων να εκλέξει την Επιτροπή των

²³⁸ Φίλιππος Σεγκούνης, *Ανέκδοτος Αλληλογραφία των Ζωσιμάδων, της Κοινότητος Ιωαννίνων και των Επιτρόπων των και άλλα έγγραφα εκ του Αρχείου Φίλιου*, Εκ των Ηπειρωτικών Χρονικών, εν Ιωαννίνοις, 1931, σ.194.

²³⁹ Φίλιππος Σεγκούνης, *Ανέκδοτος Αλληλογραφία των Ζωσιμάδων, της Κοινότητος Ιωαννίνων και των Επιτρόπων των και άλλα έγγραφα εκ του Αρχείου Φίλιου*, Εκ των Ηπειρωτικών Χρονικών, ο.π., σσ.194-195.

²⁴⁰ Ο Νικόλαος Ζωσιμάς, ως τελευταίος που έμεινε εν ζωή από όλη την Αδελφότητα των Ζωσιμάδων, έπρεπε να πραγματοποιήσει τα τελευταία σχέδια, την τελευταία επιθυμία της Αδελφότητας, δηλαδή να συνεχίσει το φιλανθρωπικό έργο που η Αδελφότητα επί σειρά ετών επιτελούσε, να φροντίσει στο διηνεκές την ενίσχυση των αγαθοεργιών και να εξασφαλίσει την παρουσία που θα κληροδοτούσε για τους παραπάνω σκοπούς.

Σχολείων. Όντως, η Κοινότητα με ομόφωνη απόφαση προέβει στην εκλογή της παραπάνω επιτροπής, που αποτελούνταν από τους Δ. Δρόσο, Κ. Αθανασίου, Ν. Τζίνη και Β. Δημητρίου²⁴¹.

Αφού η επιτροπή ανέλαβε τα καθήκοντά της, προχώρησε στην άμεση αγορά δύο όμορων οικοπέδων (του Μαλίκου και του Σπ. Μπαμπίνου) με χρήματα που στάλθηκαν από τον Ν. Ζωσιμά για το σκοπό αυτό, να ανεγείρουν δηλαδή το κτίριο που θα στέγαζε τη σχολή. Όμως, η Οθωμανική Κυβέρνηση δεν επέτρεψε την ίδρυση σχολείου στο χώρο αυτό, επειδή ήταν απέναντι από το «Τζαμί Λιάμ» όπου λειτουργούσε μουσουλμανικό σχολείο. Έτσι, η επιτροπή ζήτησε από τον Ν. Ζωσιμά νέα πίστωση προκειμένου να αγοράσουν δύο άλλα όμορα οικόπεδα για το σκοπό αυτό. Τελικά, αγοράστηκε η οικία του Δ. Αθανασίου και το διπλανό οικόπεδο της Μπέρκοβας, που βρισκόταν στη θέση όπου σήμερα δεσπόζει το επιβλητικό μέγαρο της Ζωσιμαίας Σχολής επ' ονόματι των επιτρόπων²⁴².

Παρ' όλα αυτά, ο Ν. Ζωσιμάς συνέστησε στους επιτρόπους να προσπαθήσουν ξανά για την ανέγερση της σχολής στο οικόπεδο του Μαλίκου, επειδή ήταν πιο ευρύχωρο, βρισκόταν σε καλύτερη θέση και το θυμόταν ο ίδιος από παιδί. Όμως, κάτι τέτοιο δεν κατέστη δυνατό²⁴³.

Το 1836 ορισμένοι επίτροποι ζήτησαν από τον Ν. Ζωσιμά να τους στείλει 17.000 τάλληρα για την ανέγερση του κτιρίου στα οικόπεδα των Αθανασίου και Μπέρκου, ενώ οι άλλοι τού συνέστησαν να μην τα στείλει, διότι μεταξύ τους υπάρχουν διχόνοια, αλληλοκατηγορίες για επεξαιρέσεις χρημάτων και η πόλη έχει χωριστεί για το θέμα αυτό σε δύο φατρίες. Τα γεγονότα αυτά δυσαρέστησαν τον Ν. Ζωσιμά, ο οποίος αναγκάστηκε να άρει την εμπιστοσύνη του προς τους επιτρόπους του και να απαιτήσει την

²⁴¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ιστορικό Ανέγερσης της Ζωσιμαίας Σχολής".

²⁴² ο.π.

²⁴³ ο.π.

μεταγραφή των παραπάνω οικοπέδων επ' ονόματι της Ζωσιμαίας Αδελφότητας²⁴⁴.

Επιπλέον, ο Ν. Ζωσιμάς προχώρησε στο διορισμό νέας επιτροπής αποτελούμενης από τον γαμπρό του Αλέξιο Φίλιο, τον ανηψιό του Θεοδόσιο Λαμπαδάρη και τον πεθερό τού Λαμπαδάρη, Π. Σαμαρνώτη. Οι νέοι επίτροποι, αφού ανέλαβαν καθήκοντα, προσπάθησαν από κοινού, κάτω από τις δύσκολες συνθήκες των αποκαλύψεων της κακοδιαχείρισης των πρώην διαχειριστών, με σωρεία ικετηρίων επιστολών και διπλωματικών ενεργειών να πείσουν τον Ν. Ζωσιμά να συνεχίσει να στέλνει χρήματα για την ενίσχυση των κοινωφελών σκοπών²⁴⁵.

7.2. Επιστολές

Στο σημείο αυτό παρουσιάζουμε ενδεικτικά, ορισμένες από τις πλέον χαρακτηριστικές επιστολές που στάλθηκαν από τους Επιτρόπους του Ζωσιμά στα Ιωάννινα, τους Επιτρόπους των Εκκλησιών και του Νοσοκομείου, καθώς και από την Δημογεροντία των Ιωαννίνων, προς τον Νικόλαο Ζωσιμά προκειμένου να τον παρακαλέσουν, ώστε να αλλάξει την απόφασή του. Παράλληλα, παρουσιάζουμε και ορισμένες ενδεικτικές επιστολές – απαντήσεις του Νικολάου Ζωσιμά τόσο προς τους παραπάνω Επιτρόπους όσο και προς την Κοινότητα των Ιωαννίνων.

²⁴⁴ Φίλιππος Σεγκούνης, *Ανέκδοτος Αλληλογραφία των Ζωσιμάδων, της Κοινότητος Ιωαννίνων και των Επιτρόπων των και άλλα έγγραφα εκ του Αρχείου Φίλιου, Εκ των Ηπειρωτικών Χρονικών, ο.π., σ.196.*

²⁴⁵ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Ιστορικό Ανέγερσης της Ζωσιμαίας Σχολής".

7.2.1. Επιστολή των Επιτρόπων της Σχολής προς τον Νικόλαο Ζωσιμά

Στις 21-9-1832 οι επίτροποι της Σχολής έστειλαν στον Ν. Ζωσιμά την παρακάτω επιστολή²⁴⁶:

ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΝ ΖΩΣΙΜΑΝ

Μόσχα ἢ Νίζνα.

τῆ 21 Σεπτεμβρίου 1832 Ἰωάννινα

Προς τον εὐγενέστατον κύριον Νικόλαον Ζωσιμά!

Κατὰ τὴν 15 τοῦ ἀπελθόντος Ἰουλίου μηνὸς μὲ κοινήν διπλὴν ἐπιστολήν σᾶς ἔγραψαν ἅπαντες οἱ Πατριῶται μας, καὶ σᾶς εἰδοποιοῦσαν, κατὰ τὴν αἴτησίν σας, τὴν ψῆφον καὶ τὴν ἐκλογὴν ἔκαμαν εἰς ἡμᾶς διὰ ἐπιτρόπους τῆς Σχολῆς τῆς ὑμετέρας ἀοιδίμου ἀδελφότητος.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν διὰ τῆς παρουσίας μας νὰ σᾶς φανερώσωμεν, ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ θεάρεστον ἔργον θέλει καταβάλλομεν κάθε κόπον καὶ ἐπιμέλειαν πρὸς διόρθωσιν καὶ καλὴν κατάστασιν τῆς αὐτῆς Σχολῆς Σᾶς, καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος τοῦ ὀσπητίου τοῦ Σπυριδῶνος Μπαμπανίκου γειτονεύει καὶ συνέχεται μὲ ἐκεῖνον τῆς εὐγενείας σας τοῦ Μαλίκου, καὶ παζαρεύεται ἀπὸ Ὄθωμανὸν νὰ τὸ πάρῃ, καὶ μάλιστα καὶ ἀναγκαῖος πρὸς ἔκτασιν τῆς ὑμετέρας Σχολῆς, ἀπεφασίσθη παρὰ πάντων τῶν ἐγκρίτων τῆς πόλεως μας διὰ νὰ ἀγορασθῆ καὶ αὐτός, ὅθεν, καὶ τὸν ἐσυμφωνήσαμεν διὰ γρόσια τέσσερα χιλιάδες, καὶ κατ' αὐτὰς θέλει τὸν ἐννώσωμεν μαζὴ μὲ ἐκεῖνον τῆς Σχολῆς σᾶς, διὰ τὴν ἀγορὰν δὲ αὐτοῦ τοῦ τόπου, καὶ διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ τοίχου ὅπου θέλει χρειασθῶν,

²⁴⁶ Φίλιππος Σεγκούνης, *Ανέκδοτος Αλληλογραφία των Ζωσιμάδων*, τῆς Κοινότητος Ἰωαννίνων καὶ των Επιτρόπων των καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἐκ τοῦ Ἀρχείου Φίλιου, Ἐκ των Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν, ο.π., σσ. 212-213.

καθὼς καὶ διὰ ἀσβέστην ὁποῦ νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Σχολῆς σας, θέλει σᾶς τραβήσωμεν διὰ μέσου Κωνσταντινουπόλεως γρόσια δέκα χιλιάδες, διὰ τὰ ὅποια ἐν καιρῷ θέλει σᾶς ἔλθει, ὁ λογαριασμός, καὶ ἀναμένομεν μὲ πρῶτον νὰ μᾶς πέμψητε τὸ σχέδιον εἰς τί τρόπον ὀρίζετε νὰ γίνῃ ἡ οἰκοδομὴ τῆς ὑμετέρας Σχολῆς, διὰ νὰ ἀρχίσωμεν ὅσον τὸ ὀγρηγορότερον νὰ τὴν οἰκοδομήσωμεν

ἢ πρὸ χρόνον πολυθροίλλοιτος πυρκαϊᾶ τῆς Πατρίδος μας, ἐπροξένησε τὰς μεγάλας δυστυχίας, ὡς σᾶς εἶναι γνωστόν, καὶ κατ' ἠφάνισεν ὅλα τὰ καλά, ὁποῦ ἡ Πατρίς μας εἶχε, καθὼς καὶ ταῖς πολύτιμας καὶ ταῖς ἀξιόλογα βιβλιοθήκας, παλαιὰ καὶ νέα, ὁποῦ μετὰ ταῦτα ἡ ὑμετέρα αἰδίδιμος ἀδελφότης ἐπρόβλεψε, καὶ δὲν ἔμεινεν ἴχνος ἀπ' αὐταῖς, καὶ μεγάλη ἀνάγκη εἶναι, διὰ νέαν συστηθεῖσαν Σχολὴν, πῶς νὰ προβλεφθῇ ἀπὸ παρόμοια, παλαιὰ καὶ νέα, διὰ τὰ ὅποια ἠμπορεῖτε νὰ ὀδηγηθῆτε ἀπὸ τὸν περίφημον Κοραῖν τοῦ Παρισιοῦ, καὶ ἀπὸ τρεῖς σφέτερας, κρικοτὴν, οὐράνιον καὶ ὑδρόγιον τοῦ Παρισιοῦ, καὶ ἀπὸ ἕναν ἄτλαντα καὶ δύο χάρτας γενικούς, καὶ ἕν ὀρολόγιον μέγαν διὰ τὴν αὐτὴν Σχολὴν σας, καὶ ἀπὸ λεξικά, τῆς τε Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς, Γαλλικῆς, Ἰταλικῆς καὶ Γερμανικῆς γλώσσης.

Κατὰ τὸ πάρον ἀκολουθεῖ τὸ σχολεῖον ὁποῦ καὶ πρότερον ἦτον, πλησίον εἰς τὸ Νοσοκομεῖον εἰς τὰ ἑβραϊκὰ μνήματα, καὶ παραδίδονται τὰ ἑλληνικά, φιλοσοφικά καὶ γλώσσας ξένας, καὶ ξεχωριστὸν διδάσκαλον διὰ τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν ὁποῦ διδάσκει τὰ ἀρχάρια παιδιὰ, οἱ διδάσκαλοι τοῦ ὁποίου ἔχουν νὰ λαμβάνουν τὸν μισθὸν τους διὰ ἕνα χρόνον ὅπου τελειώνει τὸν παρόντα μῆνα.

Ταῦτα καὶ μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς εὐγενικῆς σας ἀποκρίσεως σᾶς προσκυνοῦμεν καὶ μένομεν

οἱ Δοῦλοι σας καὶ Ἐπίτροποι τῆς ὑμετέρας Σχολῆς

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΡΟΣΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΖΙΝΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

7.2.2. Επιστολή του Ν. Ζωσιμά προς τους Δ. Δρόσο και Κ. Αθανασίου

Στις 15-4-1838 ο Νικόλαος Ζωσιμάς έστειλε προς τον Δ. Δρόσο και Κ. Αθανασίου την παρακάτω επιστολή²⁴⁷:

Ν. ΖΩΣΙΜΑΣ ΠΡΟΣ Δ. ΔΡΟΣΟΝ ΚΑΙ Κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Τήν 15 Απριλίου 1838

Νίζνα

Έντιμότατοι Κύριοι Δημήτριε Δρόσου και Κατίνε Αθανασίου

Εὐμενῶς ἔλαβον τήν ἀπό τὰς 7 Δεκεμβρίου τοῦ περασμένου μηνὸς καὶ χρόνου ἐξ ἧς ἐχάρην διὰ τὸ αἴσιον τῆς υἰείας σας.

Μὲ τὴν ὁποίαν μὲ ἀναγγέλλετε ὅτι ἔχετε λάβει τὰς γραφάς μου, ἀπὸ τὰς 14 7βρίου καὶ ὅτι νὰ ἐλαβεται τὴν σημείωσιν διὰ τὰ ὅσα μὲ αὐτὰς σὰς ἔγραφα καὶ κατ' αὐτὰς κοινῶς θέλετε μὲ ἀποκριθῆ.

Καὶ περιπλέον μὲ λέγετε ὅτι εἶχετε λάβει τὰ σταλθέντα ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν μετρητὰ ὅπου σὰς εἶχε στείλει διὰ λογαριασμόν μου ὁ Κύριος Παναγιώτης Σκουμπουρδῆς γρόσια 23000 ἤτοι εἴκοσι τρεῖς

²⁴⁷ ο.π., σσ. 216-217.

χιλιάδες, τὰ ὅποια κατὰ τὴν διαταγὴν μου θέλετε τὰ μεταχειρισθῆ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου κατὰ τὴν διόρισίν μου.

Φίλτατοι συμπατριῶται μὲ δυσαρέσκειάν μου μὲ παρεκινήσατε νὰ σᾶς ἀναγγείλω διὰ νὰ μὴν ἔχω ἕως τὴν σήμερον καμμίαν ἀπόκρισιν εἰς τὰς γραφάς μου, ἀγνοῶ τὸ αἴτιον διὰ τὴν σιωπὴν σας καὶ πλέον ἔκρινα εὐλογον νὰ δώσω διὰ τὴν ἀπέρασιν τόσον διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου ὡσαύτως καὶ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Σχολείου, καὶ διὰ τὴν ἀνάπαυσίν μου ἀπεφάσισα πλέον νὰ μὴ σᾶς στείλω τὰ μετρητὰ ὅπου ἔστελνα καθ' ἕκαστον χρόνον καὶ ἄς ὄψονται οἱ αἴτιοι καὶ ἄς δώσουν λόγον ἐν ἡμέρᾳ Κρίσεως. καὶ τὸ ἡῦρον εὐλογον νὰ πάρω ἄλλα μέτρα θεάρεστα καὶ καθὼς κάμνει ὁ καθεὶς τὸ ἀπολαμβάνει.

Σᾶς κάμνω γνωστὸν τόσον εἰς τὰ ἐδῶ ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν Μόσχαν ἔλαβαν γράμματα ἀπὸ τὰ αὐτόθι ἕως ἀρχὰς Μαρτίου καὶ τοὺς γράφουν ὅτι περνᾶτε πολλὰ καλὰ καὶ ἡσυχᾶ, ὡσαύτως καὶ αἱ ζωοτροφίαι τὸ νὰ εἶναι μέτρια, καὶ ἔλαβαν μεγαλωτάτην εὐχαριστήσιν.

Καὶ ἀπορῶ πῶς ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης δὲν σᾶς ἐπαρακίνησεν νὰ μὲ ἀποκριθῆτε εἰς τὰς γραφάς μου, ὡσαύτως καὶ ὁ ἴδιος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, δὲν μὲ ἀπεκρίθη οὔτε διὰ τὴν παραλαβὴν ζωνιχογούνας ὅπου τοῦ εἶχα στείλει μὲ τὸν κυρ Πάνον Ἀντωνίου πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ εὐχαριστήσιν μου. Καὶ πλέον μὴν ἔχοντας κανένα ὡς τὰ σήμερον γράμμα σας τὸ ἔκρινα καὶ ἐγὼ εὐλογον νὰ μὴ γράψω πλέον κανενὸς τῶν συμπατριωτῶν μου, ὡσαύτως καὶ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου. ἢ παροῦσά μου δουλεύει κοινῶς εἰς ὅλους τοὺς συμπατριώτας μου, ἢ ὅποια ἄς διαβασθῆ εἰς τὴν Μητρόπολιν παρόντος τῆς Κοινότητος· ἐπειδὴ δὲν μοῦ εἶναι ἀρεστὸν νὰ παραπονεθῆ κανεὶς ἀπὸ λόγου μου καὶ ἄς ὄψονται οἱ αἴτιοι οἱ ὅποιοι μᾶς ἐσήκωσαν τὸν ζῆλον καὶ τὴν ὑπόληψιν ὅπου ἔτρεφεν ἡ Ζωσιμαία Ἀδελφότης εἰς τὴν φιλτάτην τους Πατριδα ὅπου σχεδὸν ἐμπράκτως τὸ ἐβλέπατε.

Ταῦτα καὶ προσκυνῶντας σας μένω

ὅλως ἰδικός σας

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΩΣΙΜΑΣ²⁴⁸

7.2.3. Επιστολή των Επιτρόπων των Εκκλησιῶν και του Νοσοκομείου προς τον Νικόλαο Ζωσιμά.

Στις 6-3-1839 οι ἐπίτροποι των εκκλησιῶν και του νοσοκομείου ἐστειλαν στον Ν. Ζωσιμά την παρακάτω ἐπιστολή²⁴⁹:

ΟΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

ΠΡΟΣ Ν. ΖΩΣΙΜΑΝ

Πανευγενέστατε καὶ Φιλογενέστατε Κύριε Νικόλαε Ζωσιμᾶ

Πρὸ ἐνὸς περιῖπου χρόνου στερούμεθα ποθητοῦ εὐγενοῦς Γράμματός σας, εὐρισκόμεθα ἐκ τούτου εἰς ἀπερίγραπτον λύπην καὶ ἀθυμίαν καὶ διὰ τῆς ταπεινῆς μας εἴμεθα νὰ σᾶς προσφέρωμεν προηγουμένως μὲν τὰς δουλικὰς μας προσκυνήσεις καὶ ἐπομένως νὰ σᾶς δηλοποιήσωμεν ὅτι ἡ δυστυχῆς Πατρίς μας ἠξιώθη μεγάλας παρὰ Θεοῦ

²⁴⁸ Τὸ πρωτότυπον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὑπάρχει παρὰ τῆ ἐν Ἰωαννίνοις οἰκογενείᾳ Μέρτζου· τὸ ἀντιγραφοὺν δὲ αὐτῆς ἐδόθη μοι παρὰ τοῦ δημοδιδασκάλου κ. Μ. Τσίκα.

²⁴⁹ Φίλιππος Σεγκούνης, *Ανέκδοτος Αλληλογραφία των Ζωσιμάδων*, τῆς Κοινότητος Ἰωαννίνων και τῶν Επιτρόπων τῶν και ἄλλα ἐγγράφα ἐκ τοῦ Ἀρχείου Φίλιου, Ἐκ τῶν Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν, ο.π., σσ. 224-226.

εὐεργεσίας, ἀρχιερέως δηλ. σοφωτάτου καὶ εὐαρεστωτάτου τοῦ πρώην Ρεθύμνης Κυρίου Ἰωαννικίου, τὸν ὁποῖον γλῶσσα δεν ἤμπορεῖ νὰ ἐπαινέσῃ κατ' ἀξίαν, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ὁποῖου ἤδη ῥέει ἀφθόνως ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια ἀπερίγραπτος καὶ ἡ τῶν ἡθῶν διόρθωσις τῶν χριστιανῶν προβαίνει γιγαντιαίῳ ποδὶ ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ἤδη δὲ ἡ πόλις μας ἔλαβε τὴν ἀπαιτουμένην καθησύχασιν, ἀρθέντος ἐκ τοῦ μέσου τοῦ προσκόματος καὶ τῆς τῶν σκανδάλων καὶ ταραχῶν αἰτίας καὶ οὕτως ὅλοι οἱ πολῖται ἠνωμένοι χαιρόμεθα ἀγαλλιάσιν ἐπαινετὴν καὶ ὑποδεκτὴν τῷ Θεῷ, κατὰ τὴν εἰκοστὴν δευτέραν τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου, ἐν ἣ συνέπεσε καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ ἀγίου Ἀναστασίου καὶ ἡ παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου ἐφροντίσαμεν καὶ ἐξετελέσθη ἡ ἑτησία λειτουργία τῆς Ζωσιμαίας ἀδελφότητος παρὰ τοῦ νέου ἀρχιερέως μας, συλλειτουργούντων καὶ τῶν δύο ἐπισκόπων μὲ ὄλην τὴν ἀπαιτουμένην λαμπρότητα, ὁ Σεβαστὸς Ποιμενάρχης μας ἐξεφώνησε λόγον λαμπρὸν καὶ ἐπαινετικὸν τῶν Ζωσιμάδων τοὺς ὁποῖους παρομοίωσεν εὐστόχως καὶ πολλὰ ἡρμοσμένον μὲ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τὸν μὴ καταφαγόντα τὸν βίον αὐτοῦ, ἀλλὰ μείναντα διὰ παντὸς παρὰ τῷ Ἐπουρανίῳ ἡμῶν Πατρί, ὅπως καὶ ἡ ἀείμνηστος Ἀδελφότης τῶν Ζωσιμάδων, διὰ τὴν ἀγαθὴν χρῆσιν τῶν δι' αὐτὴν δεδομένων δωρεῶν τοῦ Θεοῦ, εὐφραίνεται καὶ πανηγυρίζει αἰωνίως μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. Ὅταν ἀνεγινώσκετο ἡ συγχωρητικὴ εὐχὴ ὑπὲρ τῶν ἀειμνήστων Ζωσιμάδων, ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Ἀρχιμανδρείου ἀντηχοῦσεν ἀκαταπαύστως ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ λέγοντες τὸ Κύριε! ἐλέησον· ἡμέρα ἀγαλλιάσεως, ἡμέρα χαρᾶς καὶ πανηγύρεως ἐστάθη ἡ ἡμέρα ἐκείνη παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ. Τὰ Σχολεῖα τῆς Πανευγενίας σας ἐξακολουθοῦν ὡς καὶ πρότερον, καὶ βέβαια ἀπὸ τοῦδε θέλουν λάβῃ τὴν ἀπαιτουμένην εὐθυδρομίαν διοικούμενα καὶ τακτοποιούμενα ἀπὸ τὸν Σοφώτατον καὶ Θεοσεβέστατον τοῦτον Ἀρχιερέα μας. Οἱ μισθοὶ τῶν διδασκάλων καὶ τὰ λοιπὰ συνήθη ἐλέη τῆς Πανευγενοῦς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος

χορηγοῦνται ἐξοικονομούμενα διὰ δανείων καὶ μένει εἰς τὴν Θεοφιλῆ καὶ ἀγαθὴν προαίρεσίν σας νὰ μᾶς χαροποιήσητε μὲ τὴν ἀποστολὴν τῶν πλουσίων δωρεῶν σας, καθότι παρηγορία καὶ ψυχὴ τῆς δυστυχοῦς Πατρίδος εἶσθε ἡ Πανευγενία σας, ἣτις πάσχει ποικιλοτρόπως καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν μεγάλην καὶ ὑπέρογκον τιμὴν τῶν πρὸς τὸ ζῆν καὶ λοιπῶν ἀναγκαίων, παρηγορεῖται μ' ὅλον τοῦτο ὡς ἀπαλλαγεῖσα τῶν πολυχρονίων Κονακίων διὰ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Βασιλικοῦ Στρατῶνος διὰ δαπάνης γενομένης τῶν Χριστιανῶν καὶ ἔλειψεν ὁ κίνδυνος τῆς θρησκείας καὶ τῆς τιμῆς τῶν πολιτῶν. Παρακαλοῦμεν ἀκόμη τὴν Πανευγενίαν σας νὰ ἀποφασίσητε κατὰ τὴν θέλησίν σας περὶ ἀποκαταστάσεως ἐπιτροπῶν τοῦ Σχολείου σας. Ἡ ἐκκλησία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εὐλογημένης περιβλέπτου ἤδη οἰκοδομεῖται λιθόκτιστος καὶ θολογύριστος καὶ ἔχει μεγάλην χρεῖαν ἀπὸ τὴν γενναίαν συνδρομὴν τῆς φιλοχρίστου Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος. Ὁ Σεβαστὸς νέος Ἀρχιερέας μας Κύριος Ἰωαννίκιος δὲν ἔλειψε πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ παρησιασθῆ πρὸς τὸν ἡγεμόνα μετὰ τοῦ Κυρίου Νικολάου Ζίννη καὶ μετὰ τοῦ Προεστῶτος τῆς Πολιτείας καὶ νὰ ἐπιζήτησῃ ὡς ἰδίαν του χάριν τὴν ἀνέγερσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἣτις καὶ τοῦ ἐδόθη εὐμενῶς, ἔγινεν ἀνάγκη ὅμως διὰ γραφτικὰ τῆς ἀδείας καὶ ἄλλα ἔξοδα τῆς αὐλῆς, νὰ δοθῶσιν ὀκτῶ χιλιάδες Γρόσια Τουρκικά, τὰ ὅποια κρίνομεν ὀλίγα κατὰ τὴν περίστασιν τοῦ καιροῦ, διότι ἂν ἔλειπεν ἡ μεγάλη ὑπόληψις καὶ φήμη τῆς Σεβασμιότητός του, δὲν ἔσωναν μῆτε τριπλάσια μῆτε τετραπλάσια τούτων, καθὼς βλέπομεν τὸ παράδειγμα εἰς τὴν περίβλεπτον, ἣτις οὐσα ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐν παραβίστῳ πάλιν ἐχρηιάσθησαν πέντε χιλιάδες Γρόσια· εἰς τοῦτο ἐφιλοτιμήθη ὁ Ἀρχιερέας μας, ἀφ' οὗ ἔμαθε τὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν τῆς Πανευγενίας σας διὰ νὰ ἀκούσητε ἀνηγερμένην τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου, διότι ὁ Σεβαστὸς ἀνὴρ οὗτος σώζει πολλὴν κλίσιν εἰς τὴν γενεὰν τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος καὶ συχνότατα εὐφημιζει τὸ ὄνομα τῆς Ζωσιμαίας

Ἀδελφοτητος καὶ ἐπ' ἐκκλησίας δημοσίως καὶ ὅπως κατ' ἰδίαν, διὰ νὰ σᾶς δίδωμεν τὴν ἀποφασιστικὴν χαροποιὰν εἶδησιν περὶ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, διότι εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῆς περιοχῆς ἔγινεν παῦσις ὡς τώρα, καθὼς ἐσκοπεύαμεν νὰ σᾶς προἰδιάσωμεν μὲ ἄλλο κοινὸν ἐκτεταμένον γράμμα ἐξ αἰτίας τοῦ Πάγουσ καὶ τώρα ὅπου ἐδόθη ἡ ἔγγραφος ἄδεια, θέλει ἀρχίσει ἢ καθ' αὐτὸ οἰκοδομὴ καὶ μένει εἰς τὴν Πανευγενίαν σας νὰ διατάξη πᾶν ὅ,τι βούλεται καὶ εὐχαριστεῖται, διότι εὐκαιρία ἀρμοδιωτέρα ἀπὸ τὴν τοῦ χειμῶνος δυσκόλως ἀπαντῶμεν.

Εὐέλπιδες λοιπὸν ἀσμένως περιμένομεν εὐγενικὴν ἀπάντησίν σας καὶ ὑποσημειούμεθα μὲ βαθύτατον σέβας.

Τὴν 6 Μαρτίου 1839

Ἰωάννινα.

Οἱ Ἐπίτροποι τῶν 4 Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Νοσοκομείου

ΜΗΧΑΗΛ ΓΚΟΒΙΛΑΣ τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου καὶ Μητροπόλεως

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΟΥΣΙΑΣ ὁμοίως

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΖΗΣΗ τοῦ Ἀρχιμανδρείου

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ὁμοίως

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΡΝΕΛΗΣ τοῦ ἁγ. Νικολάου

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΧΑΤΖΗΣ ὁμοίως

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΣΑΒΒΑΣ τῆς ἁγίας Μαρίνας

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΥΛΑΣ ὁμοίως

ΚΩΣΤ. ΣΑΒΒΑΣ τοῦ Νοσοκομείου

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ὁμοίως

7.2.4. Επιστολή της Πόλης των Ιωαννίνων προς τον Νικόλαο Ζωσιμά

Στις 14-9-1839 οι δημογέροντες της πόλης των Ιωαννίνων έστειλαν στον Ν. Ζωσιμά την παρακάτω επιστολή²⁵⁰:

Η ΠΟΛΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΠΡΟΣ Ν. ΖΩΣΙΜΑΝ

Πανευγενέστατε και φιλογενέστατε Κύριε Νικόλαε Ζωσιμά!
Εἰς Νίζναν

Τὴν 14 Σεπτεμβρίου 1839.

Ἰωάννινα

Μὲ λύπην ἀπερίγραπτον τῆς ψυχῆς μας ἐπληροφορήθημεν (καὶ ἐκ τῶν πρώτων εὐγενῶν γραμμάτων σας καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων, σημειωμένην τῇ 11 Αὐγούστου παρελθόντος, διευθυνθέντων πρὸς τοὺς ἐνταῦθα συγγενεῖς σας, τὸν τε ἐξοχώτατον ἀνεψιὸν σας Κύριον Θεοδόσιον Λαμπαδάριον καὶ γαμβρόν σας Κύριον Ἀλέξιον Φίλιον) τὴν δυσαρέσκειαν καὶ ἀποστροφὴν, τὴν ὁποίαν ἐλάβετε πρὸς τὴν δυστυχῆ πατρίδα σας, ἢ ὁποία βέβαια προῆλθεν ἐκ συνεργείας τοῦ μισοκάλου. Ὅθεν αἰσθανθέντες τὴν μεγάλην βλάβην τὴν πηγάσασαν ἐκ τῆς κατακρίτου ταύτης διχονοίας καὶ διαιρέσεώς μας, εἰς ἑαυτοὺς ἐλθόντες, καὶ πᾶσαν αἰτίαν σκανδάλου καὶ διαιρέσεως ἀποβαλόντες, ὁμογνωμόνως συνήλθομεν ἅπαντες μικροὶ τε καὶ μεγάλοι εἰς τὴν πατρικὴν σας οἰκίαν.

Καὶ ἤδη γράφοντες πρὸς τὴν Πανευγενειάν σας, προσφέρομεν τὰς θερμὰς ἐγκαρδίους παρακλήσεις μας, ἵνα ὡς Χριστομίμητος καὶ

²⁵⁰ ο.π., σσ. 229-231.

ἀμνησίκακος νὰ ἀποβάλητε τὴν δικαίαν ἀποστροφὴν σας, καὶ πᾶσαν ψυχρότητα πρὸς τὴν δυστυχή Πατρίδα σας, καὶ πάλιν ὡς πατὴρ τῆς Πατρίδος σας νὰ ἐπιβλέψητε πρὸς αὐτὴν μὲ βλέμμα ἰλαρὸν καὶ εὐεργετικόν, καὶ νὰ τὴν ἀξιώσητε τῶν συνήθων πλουσιῶν εὐεργεσιῶν σας, πάσχουσαν ποικιλοτρόπως, διὰ νὰ ὑπανδρευθῶσι τὰ ὄρφανὰ Κοράσια, νὰ ἐλεηθῶσιν οἱ ἄποροι καὶ πτωχοί, νὰ ἀνθήσωσιν αὐθις τὰ σχολεῖα, καὶ νὰ διενεργηθῶσιν αἱ λοιπαὶ ἀγαθοεργίαι σας, αἱ ὁποῖαι ἐξέλιπον περίπου χρόνους τρεῖς.

Καὶ ἐπειδὴ βλέπομεν μὲ ἄκραν παρηγορίαν μας, ὅτι ἐκάματε ἀρχὴν ἀποδεκτὴν τῷ Θεῷ νὰ ἀποστείλητε ἐλέη εἰς χεῖρας τῶν ἄνωθεν συγγενῶν σας, παρακαλοῦμεν θερμῶς τὴν Πανευγενίαν σας, ὅπως καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ διευθύνωνται τὰ ἐλέη σας εἰς τοὺς αὐτοὺς συγγενεῖς σας καὶ νὰ διανέμονται ἐκ τῆς πατρικῆς σας οἰκίας, ὡς ἀνέκαθεν διενέμοντο, αὕτη ἐστὶν ἡ κοινὴ εὐχαρίστησίς μας καὶ θέλησις.

Σᾶς εἶναι γνωστόν, ὅτι κατὰ τὴν 15 τοῦ παρελθόντος μαρτίου ἔγινεν ἀρχὴ τῆς οἰκοδομήσεως τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἣτις ἔφθασεν εἰς τὰ πρῶτα παράθυρα, δηλαδὴ ἕως εἰς τὸ πάτωμα τοῦ γυναικείου, γενομένων τῶν ἐξόδων ἕως ἄρτι ἐκ δανείων ἐξαιρουμένης τῆς ἀσβέστης καὶ ξυλικῆς ὅπου ἐλάβαμεν ἀπὸ τὰ κοινὰ Σχολεῖα, καὶ διὰ ἔλλειψιν τῶν ἐπομένων ἐξόδων, ἠμπορεῖ νὰ ἀναβληθῇ ἡ οἰκοδομὴ, διὸ σᾶς θερμοπαρακαλοῦμεν νὰ μὴ μείνη ἀτελὲς καὶ αὐτὸ τὸ θεάρεστον ἔργον, καὶ μᾶς ἀκολουθήσῃ ὄνειδος ἀπὸ τοὺς Ἐθνικοὺς νὰ δείξητε καὶ πρὸς τοῦτὸ τὴν γενναίαν συνδρομὴν σας, διὰ νὰ διαιωισθῇ τὸ κλεινὸν ὄνομα τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ), μνημονευόμενον ὡς κτητορικόν.

Ἐπὶ τούτοις σᾶς προσφέρομεν τὰς κοινὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας μας καὶ διὰ τὴν συνδρομὴν, τὴν ὁποῖαν ἐδείξατε καὶ πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Περιβλέπτου, ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ ἀνταμείψῃ τὸν φιλόθεον ζῆλον σας καὶ τελειοποιηθείσης τῆς ἐκκλησίας ταύτης θέλουν

δοθῆ τὰ τρία πρῶτα στασίδια εἰς τοὺς συμμωτινοὺς συγγενεῖς σας κατὰ τὴν διαταγὴν σας.

Κοινῇ εὐχαριστήσῃ ἀπεκατεστήσαμε ἐπιτρόπους τῆς κοινῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, καὶ τῶν λοιπῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν καταστημάτων τοὺς ρηθέντας συγγενεῖς σας Κυριον Θεοδόσιον καὶ Κυριον Ἀλέξιον διὰ νὰ ἀναλάβωσι τὴν φροντίδα περὶ τῆς βελτιώσεως καὶ προόδου αὐτῶν.

Ταῦτα ἀναφέρομεν πρὸς τὴν φιλόχριστον πανευγενίαν σᾶς, θερμῶς καὶ ἐγκαρδίως ἰκετεύοντες καὶ δεόμενοι ὅπως ἀποβάλητε τὴν πρὶν δύσαρέσκεϊαν, καὶ δικαίαν ψυχρότητα κατὰ τῆς Πατρίδος σας καὶ ἀξιώσητε αὐτὴν τῶν φιλοθέων εὐεργεσιῶν σας, ἵνα ὁμοφώνως μικροί τε καὶ μεγάλοι δεόμεθα τοῦ ὑψιστοῦ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων γονέων καὶ ἀδελφῶν σας καὶ ὑπὲρ τῆς πολυχρονίου υἰείας σας, οἵτινες καὶ μὲ σέβας βαθύτατον ὑποσημειούμεθα δοῦλοι ταπεινοί.

(Στῆ συνέχεια ἀκολουθοῦν τα ονόματα 131 πολιτῶν που υπογράφουν τὴν παραπάνω ἐπιστολή).

7.2.5. Ἐπιστολὴ τοῦ Ν. Ζωσιμά πρὸς τὴν Κοινότητα Ἰωαννίνων

Στις 21-9-1839 ὁ Ν. Ζωσιμάς ἔστειλε πρὸς τὴν Κοινότητα Ἰωαννίνων τὴν παρακάτω ἐπιστολή²⁵¹:

Ν. ΖΩΣΙΜΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Πρὸς τὴν Κοινότητα τῆς πόλεως Ἰωαννίνων

Εἰς Ἰωάννινα

Τῆ 21 Νοεμβρίου 1839.

Νίζνα

²⁵¹ ο.π., σ. 236.

Εὐμενῶς ἐδέχθην τὴν ἀπὸ τὰς 14 παρελθόντος Σεπτεμβρίου τιμίαν σας ἐπιστολήν, ὅπου εἰς τὰς 18 τοῦ παρόντος ἔλαβα διὰ μέσον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κυρίου Π. Σκουμπουρδῆ καὶ ἔγνω τὰ ὅσα μοῦ περιγράφετε.

Φίλτατοι σᾶς κάμνω γνωστὸν τόσῃν δυσαρέσκειαν μὲ προξενήσατε εἰς τὰ ἀλλόκοτα φερσίματά σας ὅπου μὲ ἔφερατε καὶ ἄλλαξα τὴν Διαθήκην μου· καὶ ἐπειδὴ ἐγνώρισα τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας σας καὶ τὰς παρακλήσεις σας, ὄντες μὲ κοινήν γνώμην σπλάγχνα κινούμενος διὰ τῶρα, διὰ τὰ πτωχὰ κοράσια, ὄντα ἀθῶα, ἀπεφάσισα καὶ σήμερον γράφω τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κυρίου Π. Σκουμπουρδῆ, καὶ τὸν διορίζω τὸ νὰ τραβήσῃ διὰ τὴν Μόσχαν μίαν ποσότητα χρημάτων, καὶ νὰ ἐμβάσῃ εἰς τὰ αὐτόθι εἰς παραλαβὴν τῶν κυρίων Ἀλεξίου Φίλιου, Θεοδοσίου Λαμπαδάρη καὶ Παναγιώτη Σαμαρνώτη, ὅπου τοὺς δύο ἐκλέξατε ἐπιτρόπους τῆς κοινῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς καὶ τῶν ἐξῆς καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους μου ἐκλέγω καὶ τὸν τρίτον τὸν Κύριον Παναγιώτην Σαμαρνώτην καὶ ἀπὸ μέρους μου θέλω τὸν παρακινήσει νὰ δεχθῆ τὸ εἰρημένον ἐπάγγελμα.

Περὶ δὲ τοῦ Σχολείου θέλετε με γράψῃ, ἐὰν εὐρίσκεται ἡ βιβλιοθήκη σῶα κατὰ τὸν Κατάλογον, καὶ περιπλέον περὶ τῶν τεσσάρων ὀσπητίων ὅπου ἐξ ὀρδινίας μου εἶχαν ἀγοράσει οἱ πρῶην ἐπίτροποι τῆς Σχολῆς διὰ τὴν Ζωσιμαίαν Ἀδελφότητα, τοῦ Μαλίκου, τοῦ Μπαμπανίκου τοῦ Δημητρίου Ἀθανασίου καὶ τοῦ μπέρκου καὶ ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ τοὺς εἶχα γράψῃ περὶ τῶν χοτζετίων τῶν εἰρημένων τεσσάρων ὀσπητίων νὰ ἀπερασθοῦν ὅτι ἀγορασθησαν ἀπὸ μέρους τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφοτητος, καὶ ἕως τὴν σήμερον δὲν ἔχω ἀπόκρισίν των, καὶ πλέον παρακαλῶ τὴν κοινότητα νὰ ἐπιστατήσῃ διὰ νὰ μεταφέρουν αὐτὰ τὰ τέσσαρα χοτζέτια ἐπ' ὀνόματι τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος, τὰ ὅποια νὰ δοθοῦν τῶν αὐτόθι ἀνεψιοῦ Θεοδοσίου Λαμπαδαρίου καὶ γαμβροῦ μου Ἀλεξίου Φίλιου, τοὺς ὁποίους

σήμερον τοὺς γράφω, λαμβάνοντάς τα νὰ μοῦ στείλουν τὰς κόπιας, καὶ τότε γίνεται δευτέρα σκέψις διὰ τὸ Σχολεῖον.

Ταῦτα καὶ εἰλικρινῶς ἀσπάζοντάς σας μένω

Ὅλος ἰδικός σας

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΩΣΙΜΑΣ

7.3. Διοίκηση – Διαχείριση

Ο Νικόλαος Ζωσιμάς ὄρισε ὡς επιτρόπους στη Νίζνα καὶ εκτελεστές της διαθήκης τοὺς φίλους του: i) Κωνσταντῖνο Δημητρίου Πασχάλη, ii) Νικόλαο Μιχαήλ Πατσιμάδη, πρόξενο της Ελλάδας στη Μόσχα καὶ iii) Αντώνη Παύλου Κομιζόπουλο. Ἐνῶ, σε περίπτωση που κάποιος εκλείψει τὸ Γραϊκὸ Μαγιστράτο της Νίζνας νὰ διορίζει ὡς αντικαταστάτη ἓναν ἄλλο ὁμογενή της Μόσχας καὶ κατὰ προτίμησιν συμπατριώτη του ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα²⁵².

Ἐνῶ, για τὴν διαχείριση του κληροδοτήματος στα Ἰωάννινα ὄρισε επιτροπὴ ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς ἐκάστοτε: i) επιτρόπους τῶν τεσσάρων Ἐκκλησιῶν της πόλης τῶν Ἰωαννίνων, ii) επιτρόπους του Νοσοκομείου, iii) επιτρόπους του Γηροκομείου, iv) επιτρόπους του Πτωχοκομείου, v) τοὺς ἐκάστοτε εφόρους του Γενικοῦ Σχολείου καὶ vi) τοὺς ἐκάστοτε εφόρους τῶν προικοδοτήσεων. Ἀναλυτικὰ, ἡ διοίκηση καὶ διαχείριση τῶν ἐπιμέρους “Καταστημάτων” που ἀναφέρονται στη διαθήκη ὁ ευεργέτης ὄρισε νὰ γίνονται ἀπὸ τοὺς παρακάτω εφόρους καὶ επιτρόπους: i) ἡ Γενικὴ Ἑλληνικὴ Σχολὴ ἀπὸ τέσσερις (4) ἐφορους «ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων καὶ εἰδημονεστέρων Ἰωαννιτῶν» της πόλης τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἀπὸ τοὺς

²⁵² Διαθήκη του Αοιδίου Νικολάου Π. Ζωσιμά, Ευγενούς Γραϊκού καὶ Ἰππότου του Τάγματος του Σωτήρος, ο.π., ἀρθρο Α', σσ. 30-31.

επιτρόπους των τεσσάρων (4) Εκκλησιών, ήτοι του Αγίου Αθανασίου (Μητρόπολη), του Αρχιμανδρείου, του Αγίου Νικολάου του Θαυματουργού και της Αγίας Μαρίνης, ii) το Νοσοκομείο από τους επιτρόπους του κοινού Νοσοκομείου και τους επιτρόπους των παραπάνω τεσσάρων Εκκλησιών, iii) οι προικοδοτήσεις από τους εφόρους των προικοδοτήσεων και τους επιτρόπους των παραπάνω τεσσάρων Εκκλησιών, iv) το Γηροκομείο από τους επιτρόπους του Γηροκομείου και τους επιτρόπους των παραπάνω τεσσάρων Εκκλησιών, v) το πτωχοκομείο από τους επιτρόπους του Πτωχοκομείου, τους επιτρόπους των παραπάνω τεσσάρων Εκκλησιών και τους επιτρόπους του Κοινού Νοσοκομείου και vi) οι αποφυλακίσεις από τους εφόρους και τους επιτρόπους των παραπάνω τεσσάρων Εκκλησιών²⁵³.

7.4. Περιουσιακά Στοιχεία

Σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία που διέθεσε ο Ν. Ζωσιμάς υπέρ του κληροδοτήματος, μεταξύ των άλλων στη διαθήκη αναφέρει ότι: «...Παρακαλώ τους ειρημένους γενικούς κυρίους Επιτρόπους μου, ίνα, μετά την αποβίωσίν μου, παραλάβωσιν εις πλήρη και άνεμπόδιστον έξουσίαν των, άπασαν την περιουσίαν μας εις ό,τι και άν συνίσταται, και όπου εύρεθη ήτις κατά τὸ πάρον συνίσταται σχεδὸν ὅλη χρηματιστικὴ εις (γραμμάτια) μπιλλιέτα τοῦ ἐν Μόσχα Αὐτοκρατορικοῦ ὀρφανοτροφείου τὰ μὲν ἑπτὰ μπιλλιέτα εἶναι αἰώνια, μὲ τὰ δύο ἀδιόριστα, τὰ δὲ δέκα εις ὄνομά μου, και τὰ δύο ἀνώνυμα τὰ ὁποῖαν ὅλα αὐτὰ τὰ μπιλλιέτα κατά τὸ πάρον εύρίσκονται εις χεῖρας τοῦ ἐν Μόσχα πανευγενεστάτου μαϊόρου κυρίου Κωνσταντίνου Δημητρίου Πασχάλη, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴν πρὸς ἐμὲ γραφὴν του, και λογαριασμόν του ἀπὸ τὰς 24 Νοεμβρίου 1840, εις τὸν

²⁵³ ο.π., άρθρα Ε', ΣΤ', Ζ', Η', Θ', Ι', ΙΑ', σσ.44-86.

ὁποῖον λογαριασμόν του εὐρίσκονται σημειωμένα καὶ ὅλα τὰ μπιλλιέτα μου διαλαμβάνοντα τὸν καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι καταθεμένα, τοὺς ἀριθμοὺς, (νόμερα) καὶ τὴν ποσότητα τῶν χρημάτων, καὶ κατὰ τὸν λογαριασμόν καὶ γραφὴν του, ἰδοὺ τὰ ἀπερνῶ τὸ καθ' ἓν κατ' ὄνομα, εἰς τὴν παροῦσαν μου διαθήκην κατὰ τὴν σημείωσίν του, καὶ καθὼς εἰς τὸ κατάστιχόν μου φαίνονται, λοιπὸν παραλαμβάνοντες οἱ εἰρημένοι κύριοι γενικοὶ Ἐπίτροποί μου αὐτὰ τὰ μπιλλιέτα εἰς τὴν ἐξουσίαν ὅλην τὴν παρ' ἐμοῦ πληρεξουσιότητα νὰ λαμβάνουν ἀπὸ τὰ εἰρημένα μπιλλιέτα τὸν ἐνιαύσιον τόκον ἀπὸ τὸ ἐν Μόσχᾳ Αὐτοκρατορικὸ ὀρφανοτροφεῖον, τὸν ὁποῖον τόκον νὰ τὸν ἐξαποστέλλουν εἰς τὴν πατρίδα μου Ἰωάννινα, πρὸς ἐνέργειαν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν καταστημάτων, τῶν ὁποίων διὰ ταύτης μου τῆς διαθήκης διατάζω, ὅλον, ἢ μέρος, ὅπως ἡ χρεία τὸ καλέσῃ καὶ τὰ περιπλέον νὰ τὰ καταθέτωσιν εἰς τὸ ἴδιον ὀρφανοτροφεῖο, διὰ τὰ ἴδια καταστήματα, ἢ νὰ πληρώσωσι τὰ ὅσα ἀφήνω νὰ δοθῶσι τῶν συγγενῶν μου, καὶ ὅπου εἰσέτι ἀνήκει...»²⁵⁴.

Αναλυτικά, τα επτά αιώνια, τα δέκα ἐπ' ὀνόματι του Ν. Ζωσιμά και τα δύο ανώνυμα γραμμάτια, συνολικά δέκα εννέα (19), ἔχουν ως ἐξῆς²⁵⁵:

²⁵⁴ ο.π., ἀρθρο Β', σσ. 34 – 35.

²⁵⁵ ο.π., σσ. 38-40.

Α. Τα επτά Αιώνια Γραμμάτια

A/A	Ημερομηνία	Αριθμός	Ρούβλια ²⁵⁶ Ασσιγνάτσιας ²⁵⁷	Ρούβλια αργυρά
1	11-5-1792	935	60.000	17.142
2	1-11-1800	6691	30.000	8.572
3	11-11-1800	6692	30.000	8.572
4	3-12-1815	57170	30.000	8.572
5	3-12-1815	57171	60.000	17.142
6	3-12-1815	57172	60.000	17.142
7	21-6-1818	78664	10.000	2.858
	Σύνολα		280.000	80.000

Β. Τα δέκα γραμμάτια επ' ονόματι του Νικολάου Ζωσιμά

A/A	Ημερομηνία	Αριθμός	Ρούβλια Ασσιγνάτσιας	Ρούβλια Αργυρά
1	1 Απριλίου 1840	70776	99.998,50	28.571
2	1 Απριλίου 1840	70777	130.000,50	37.143
3	1 Απριλίου 1840	70778	50.000	14.286
4	1 Απριλίου 1840	70779	70.000	20.000
5	1 Απριλίου 1840	70780	89.999	25.714
6	1 Απριλίου 1840	70781	50.001	14.286
7	1 Απριλίου 1840	70782	60.000	17.145

²⁵⁶ **Ρούβλι:** νομισματική μονάδα της Ρωσίας.

²⁵⁷ **Ασσιγνάτσια:** χάρτινο ρούβλι που ισοδυναμούσε με περίπου τέσσερα τουρκικά γρόσια.

8	1 Απριλίου 1840	70825	29.998	8.571
9	1 Απριλίου 1840	70826	70.000	20.000
10	1 Απριλίου 1840	70827	54.250	15.500
	Σύνολα		704.248	201.214

Γ. Τα δύο Ανώνυμα Γραμμάτια

A/A	Ημερομηνία	Αριθμός	Ρούβλια Ασσιγνάτσιας	Ρούβλια Αργυρά
1	4 Νοεμβρίου 1840	86087	10.000	2.857
2	4 Νοεμβρίου 1840	86088	10.000	2.857
	Σύνολα		20.000	5.714

Το συνολικό ποσό των παραπάνω Γραμματίων ανέρχεται στο ένα εκατομμύριο τέσσερις χιλιάδες διακόσια σαράντα οκτώ (1.004.248) ρ. ασσιγνάτσιας ή στις διακόσιες ογδόντα έξι χιλιάδες εννιακόσια είκοσι οκτώ, είκοσι οκτώ καπίκια²⁵⁸ και τέσσερα έβδομα αργυρά (286.928,28.4/) ρ. αργυρά.

Επιπλέον, κατά την εκκαθάριση της περιουσίας από τους εκτελεστές, βρέθηκαν και τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία²⁵⁹: i) τέσσερις χιλιάδες (4.000) ρ. ασσιγνάτσιας, ήτοι χίλια εκατόν σαράντα τρία (1.143) ρ. αργυρά²⁶⁰, ii) διακόσια εννενήντα έξι (294) ρ. ασσιγνάτσιας, ήτοι

²⁵⁸ Καπίκι: υποδιαίρεση του ρουβλίου, το 1/100 της αξίας του.

²⁵⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Αρχική περιουσία Κληροδοτήματος Ν. Ζωσιμά".

²⁶⁰ Πρόκειται για το υπόλοιπο του υπ' αριθ. 70828 Γραμματίου του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου Μόσχας συνολικού ποσού 14.000 ρούβλια ασσιγνάτσιας, από το οποίο ο Νικόλαος Ζωσιμάς είχε εισπράξει τα 10.000 ρούβλια ασσιγνάτσιας.

ογδόντα τέσσερα (84) ρ. αργυρά, iii) η οικία του Νικολάου Ζωσιμά στη Νίζνα της Ουκρανίας, η οποία εκτιμήθηκε στις τρεις χιλιάδες πεντακόσια (3.500) ρ. ασιγνάτσιας, ήτοι χίλια (1.000) ρ. αργυρά και iv) τα έπιπλα και τα σκεύη που βρέθηκαν στην οικία του Ν. Ζωσιμά, τα οποία εκτιμήθηκαν στις 05-08-1842 σε τρεις χιλιάδες εννιακόσια πενήντα πέντε (3.955) ρ. ασιγνάτσιας, ήτοι χίλια εκατόν τριάντα (1.130) ρ. αργυρά με απόφαση του Πολιτικού Δικαστηρίου Μόσχας.

Ο Ν. Ζωσιμάς, εκτός των άλλων, όρισε ότι σε περίπτωση που συσταθεί στην Ελλάδα αξιόπιστο τραπεζικό κατάστημα, αντάξιο εκείνου της Ρωσίας, τότε οι επίτροποι να φροντίσουν για την μεταφορά όλων των παραπάνω κεφαλαίων σε αυτό, όπου θα μείνουν αιώνια κατατεθειμένα επ' ονόματι των "Καταστημάτων" που αναφέρει στη διαθήκη²⁶¹.

7.5. Σκοποί

Σύμφωνα με την διαθήκη του αείμνηστου Νικολάου Ζωσιμά οι σκοποί του κληροδοτήματος είναι:

- i. Η συντήρηση της Γενικής Ελληνικής Σχολής (Άρθρο Ε).
- ii. Η συντήρηση του Κοινού Νοσοκομείου (Άρθρο ΣΤ).
- iii. Η προικοδότηση πτωχών κοριτσιών (Άρθρο Ζ).
- iv. Η συνδρομή υπέρ των εν Ιωαννίνους πτωχών, αποκεκλεισμένων και ξεπεσμένων οικογενειών (Άρθρο Η).
- v. Η συντήρηση του Γηροκομείου (Άρθρο Θ).
- vi. Η ενίσχυση και αποφυλάκιση κρατουμένων στις φυλακές για χρέη (Άρθρο Ι).

²⁶¹ Διαθήκη του Αοιδίμου Νικολάου Π. Ζωσιμά, Ευγενούς Γραικού και Ιππότου του Τάγματος του Σωτήρος, ο.π., άρθρο Δ', σ.44.

7.6. Κατανομή των Γραμματίων

Μετά το θάνατο του Νικολάου Ζωσιμά οι εκτελεστές της διαθήκης του, αφού πρώτα παρέλαβαν την περιουσία και έγινε η εκκαθάριση αυτής, προέβηκαν στην εκπλήρωση των όρων της διαθήκης και κατένειμαν τα Γραμμάτια που ο διαθέτης άφησε στα «Ελέη» ως εξής²⁶²:

1. Το υπ' αριθ. 935/11-5-1792 γραμμάτιο, ποσού 60.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 17.142 ρ. αργυρά, υπέρ της Γενικής Ελληνικής Σχολής²⁶³.
2. Το υπ' αριθ. 57172/3-12-1815 γραμμάτιο, ποσού 60.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 17.142 ρ. αργυρά, υπέρ της Γενικής Ελληνικής Σχολής²⁶⁴.
3. Το υπ' αριθ. 6692/1-11-1800 γραμμάτιο, ποσού 30.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 8.572 ρ. αργυρά, υπέρ του Κοινού Νοσοκομείου²⁶⁵.
4. Το υπ' αριθ. 6691/1-11-1800 γραμμάτιο, ποσού 30.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 8,572 ρ. αργυρά, υπέρ της προικοδότησης άπορων κορασίδων²⁶⁶.
5. Το υπ' αριθ. 57171/3-12-1815 γραμμάτιο, ποσού 60.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 17.142 ρ. αργυρά, υπέρ της προικοδότησης άπορων κορασίδων²⁶⁷.
6. Το υπ' αριθ. 57170/3-12-1815 γραμμάτιο, ποσού 60.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 17.142 ρ. αργυρά, υπέρ των φτωχών οικογενειών²⁶⁸.
7. Το υπ' αριθ. 86087/4-11-1840 γραμμάτιο, ποσού 10.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 2.857 ρ. αργυρά, υπέρ των πέντε Ενοριακών Εκκλησιών της πόλεως των Ιωαννίνων, ήτοι: του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Αθανασίου,

²⁶² Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κατανομή Αρχικών Γραμματίων".

²⁶³ Διαθήκη Ν. Ζωσιμά, ο.π., άρθρο Ε', σ.44.

²⁶⁴ ο.π., άρθρο Ε', σ.46.

²⁶⁵ ο.π., άρθρο ΣΤ', σ. 58.

²⁶⁶ ο.π., άρθρο Ζ', σ. 62.

²⁶⁷ ο.π., άρθρο Ζ', σσ.62-63.

²⁶⁸ ο.π., άρθρο Η', σ. 72.

του Αγίου Νικολάου Αγοράς, του Αρχιμανδρειού, της Αγίας Μαρίνης, της Περιβλέπτου και των Ιερέων αυτών²⁶⁹.

8. Το υπ' αριθ. 78664/21-6-1818 γραμμάτιο, ποσού 10.000 ρ. ασιγνάτσιας ή 2.857 ρ. αργυρά, υπέρ του εν Νίζνη Γραικικού Μαγιστράτου²⁷⁰.

7.7. Μετοχές

7.7.1. Απόκτηση και κατανομή των πρώτων 500 μετοχών.

Ο Ν. Ζωσιμάς αντιλαμβανόμενος την αναγκαιότητα ίδρυσης ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού στο νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος και όντας φίλος με τον πρωτεργάτη της προσπάθειας αυτής Γεώργιο Σταύρου (μετέπειτα Διοικητή της Τράπεζας), ενώ ζούσε ακόμη είχε διαθέσει 57.143 ρ. αργυρά για την αγορά των 250 μετοχών της Ε.Τ.Ε. Επιπλέον, στις 4-11-1841 με έγγραφό του είχε ζητήσει από την εν λόγω Τράπεζα να αγοράσει άλλες 250 μετοχές. Κατόπιν τούτου, οι εκτελεστές της διαθήκης με το υπόλοιπο της περιουσίας, που ανερχόταν στις 210.825 ρ. αργυρά, κατέβαλαν το τίμημα για την αγορά των διακοσίων πενήντα (250) μετοχών. Στις 27-7-1843 η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος εξέδωσε επ' ονόματι του Νικολάου Ζωσιμά τις παραπάνω μετοχές, που έφεραν τους εξής αριθμούς²⁷¹:

- i. Οι εκατό (100) ονομαστικές μετοχές έφεραν αύξοντα αριθμό από 1330 – 1429, σύμφωνα με την αριθμηση και την διάθεση των μετοχών από την Τράπεζα και

²⁶⁹ ο.π., άρθρο ΙΕ', σ. 94.

²⁷⁰ ο.π., άρθρο ΙΔ', σ. 90.

²⁷¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., Κληροδότημα Ν. Ζωσιμά, φάκελος "Η απόκτηση των 500 μετοχών ΕΤΕ", όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την απόκτηση των πρώτων 500 μετοχών από το κληροδότημα Νικολάου Ζωσιμά.

ii. Οι τετρακόσιες (400) ονομαστικές μετοχές έφεραν αύξοντα αριθμό από 2.343 – 2.742 σύμφωνα με την αρίθμηση και την διάθεση των μετοχών από την Τράπεζα.

Στη συνέχεια οι πεντακόσιες (500) μετοχές κατανεμήθηκαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της διαθήκης, ως εξής²⁷²:

A/A	Ποσοστό %	Αριθμός μετοχών	Σκοπός
1	32.5	162,1/2	Υπέρ της Γενικής Ελληνικής Σχολής
2	25	125	Υπέρ του Γηροκομείου
3	20	100	Υπέρ των φτωχών οικογενειών
4	10	50	Υπέρ των φυλακισμένων για χρέη
5	7,5	37,1/2	Υπέρ προικοδότηση φτωχών και απόρων κορασίδων
6	5	25	Υπέρ του Κοινού Νοσοκομείου
Σύνολα	100%	500	-

7.7.2. Απόκτηση και κατανομή των 94 μετοχών.

Μετά την εκπλήρωση και των λοιπών διατάξεων της διαθήκης, όπως απόδοση των χρηματικών ποσών που αναγράφονται στην διαθήκη

²⁷² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Κατανομή των 500 μετοχών ΕΤΕ”, όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την κατανομή των 500 μετοχών της Ε.Τ.Ε..

σε διάφορα συγγενικά και άλλα πρόσωπα, έμειναν 42.085 ρ. αργυρά²⁷³. Οι εκτελεστές της διαθήκης από το παραπάνω ποσό κατέθεσαν επ' ονόματι τους στο Ορφανοτροφείο Μόσχας 15.000 ρ. αργυρά, προκειμένου από τους τόκους να καλύπτουν τα αναγκαία έξοδα της επιτροπής. Τα υπόλοιπα με εντολή της Εφοροεπιτροπείας Ιωαννίνων τα έστειλαν το 1853 στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος. Στη συνέχεια, με απόφαση της Εφοροεπιτροπείας τα παραπάνω χρήματα διετεθήκαν για την αγορά ενενήντα τεσσάρων (94) μετοχών της Εθνικής Τράπεζας (1192,40 δραχμές η μία) στο όνομα των Εφόρων και Επιτρόπων των εν Ιωαννίνους Κοινοφελών Καταστημάτων²⁷⁴.

Οι ενενήντα τέσσερις (94) μετοχές κατανεμήθηκαν ως εξής²⁷⁵:

A/A	Αριθμός Μετοχών	Αρίθμηση Μετοχών	Αριθμός Στελέχους	Σκοπός
1	11	6603 - 6613	6923	Υπέρ των φτωχών οικογενειών
2	11	6614 - 6624	6924	Υπέρ του Κοινού Νοσοκομείου
3	39	6625 - 6663	6925	Υπέρ της Γενικής Ελληνικής Σχολής
4	32	6664 - 6695	6926	Υπέρ προικοδοτήσεων
5	1	6790	6985	Υπέρ της Γενικής Ελληνικής Σχολής
Σύνολα	94	-	-	-

²⁷³ Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι τόκοι των επτά (7) αιωνίων Γραμματίων από του θανάτου του Νικολάου Ζωσιμά μέχρι το 1852.

²⁷⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., Κληροδότημα Ν. Ζωσιμά, φάκελος "Η απόκτηση των 94 μετοχών της ΕΤΕ", όπου υπάρχει πληθώρα εγγράφων που καταδεικνύουν τον τρόπο απόκτησης των 94 μετοχών της Ε.Τ.Ε..

²⁷⁵ Αρχείο, Α.Κ.Ι., φάκελος "Κατανομή των 94 μετοχών ΕΤΕ".

7.7.3. Το Θησαυροφυλάκιο Πετρούπολης και τα Αιώνια Γραμμάτια.

Το 1860 με Αυτοκρατορικό διάταγμα, διαλύθηκε η τράπεζα του Αυτοκρατορικού Ορφανατροφείου Μόσχας και τα κεφάλαια μεταφέρθηκαν στο Θησαυροφυλάκιο Πετρούπολης, όπου κατατέθηκαν με επιτόκιο 4% αντί του 5% που ήταν μέχρι τότε, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα την δραστική μείωση των ετησίων εσόδων των αιωνίων γραμματίων που ήταν κατατεθειμένα. Επιπλέον, οι καταθέσεις που ήταν σε ρούβλια ασιγνάτσιας μετατραπήκαν σε ρούβλια αργυρά και σε αναλογία ένα ρούβλι αργυρό για κάθε 3,5 ρούβλια ασιγνάτσιας.

Η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με έγγραφό της προς τον Τσάρο της Ρωσίας ζήτησε να μην ελαττωθεί το ετήσιο επιτόκιο των αιωνίων κεφαλαίων, διότι, στην περίπτωση που γίνει κάτι τέτοιο, τα κληροδοτήματα θα υποστούν μεγάλη οικονομική ζημία. Το αποτέλεσμα της παραπάνω ενέργειας ήταν αντί της μη μείωσης του επιτοκίου να επιτευχθεί η αύξηση του αρχικού κεφαλαίου κατά 25% όλων των αιωνίων γραμματίων που ήταν κατατεθειμένα²⁷⁶. Έτσι, οι αρχικές καταθέσεις αυξήθηκαν κατά το παραπάνω ποσοστό και για το σκοπό αυτό εκδόθηκαν, επ' ονόματι του κληροδοτήματος Ν. Ζωσιμά οκτώ (8) νέα γραμμάτια προς 4% ετησίως²⁷⁷.

Συγκεκριμένα, η αντικατάσταση των γραμματίων έγινε ως εξής²⁷⁸:

i. Τα υπ' αριθ. 935 γραμμάτιο που εκδόθηκε στις 11-5-1972 και το υπ' αριθ.

²⁷⁶ Η αύξηση του αρχικού κεφαλαίου κατά 25% που επιτεύχθηκε με την παραπάνω παρέμβαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων αφορούσε όλα τα αιώνια κεφάλαια, ανεξαρτήτου κληροδοτήματος.

²⁷⁷ Βιβλίο του Ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ανέκδοτος κατάλογος που συντάχθηκε από, άγνωστο σε εμάς, οικονομικό διαχειριστή των Αγαθοεργών Καταστημάτων περίπου στα μέσα του 20^{ου} αιώνα, σσ.10-11.

²⁷⁸ ο.π., σσ.12-14.

57172 γραμμάτιο που εκδόθηκε στις 3-12-1815, συνολικής αξίας 120.000 ρ. ασιγνάτσιας, αντικαταστάθηκαν με δύο νέα γραμμάτια, το υπ' αριθ. 10016 αξίας 34287 ρ. αργυρά και το υπ' αριθ. 22448 αξίας 8569 ρ. αργυρά²⁷⁹.

ii. Το υπ' αριθ. 6692 γραμμάτιο που εκδόθηκε στις 1-11-1800 αξίας 30.000 ρ. ασιγνάτσιας, αντικαταστάθηκε με το υπ' αριθ. 9912 γραμμάτιο, αξίας 8572 ρ. αργυρά και με το υπ' αριθ. 22459 γραμμάτιο, αξίας 2142 ρ. αργυρά.

iii. Το υπ' αριθ. 6691 γραμμάτιο, αξίας 30.000 ρ. ασιγνάτσιας, που εκδόθηκε στις 1-11-1800 και για το υπ' αριθ. 57170 γραμμάτιο, αξίας 30.000 ρ. ασιγνάτσιας, που εκδόθηκε στις 3-12-1815, αντικαταστάθηκαν με το υπ' αριθ. 9966 γραμμάτιο, αξίας 17.143 ρ. αργυρά και το υπ' αριθ. 22568 γραμμάτιο, αξίας 4285 ρ. αργυρά.

iv. Το υπ' αριθ. 57171 γραμμάτιο, αξίας 60.000 ρ. ασιγνάτσιας που εκδόθηκε στις 3-12-1815, αντικαταστάθηκε με το υπ' αριθ. 10017 γραμμάτιο, αξίας 17143 ρ. αργυρά²⁸⁰.

v. Το υπ' αριθ. 86087 γραμμάτιο, αξίας 10.000 ρ. ασιγνάτσιας που εκδόθηκε στις 4-11-1840, αντικαταστάθηκε με το υπ' αριθ. 9779 γραμμάτιο, αξίας 2.858 ρ. αργυρά.

Επιπλέον, το 1862 ο αντιπρόσωπος της Ελληνικής Κοινότητας της Μόσχας Μιχαήλ Σταμέρωφ παρέλαβε από τον Μποσταντζόγλου (ενός εκ των εκτελεστών της διαθήκης του αιμνήστου Ν. Ζωσιμά) το υπ' αριθ. 9298 γραμμάτιο, αξίας 23.658 ρ. αργυρά. Πρόκειται για καθυστερούμενους τόκους που εισέπραξαν και στη συνέχεια κατέθεσαν οι εκτελεστές της διαθήκης στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης²⁸¹.

Το 1872 η επιτροπή των εκτελεστών της διαθήκης του Ν. Ζωσιμά, αφού εκπλήρωσε όλες τις διατάξεις της διαθήκης, έμειναν αδιάθετα

²⁷⁹ Τα γραμμάτια διατέθηκαν υπέρ της Γενικής Ελληνικής Σχολής, κατά το Ε' άρθρο της διαθήκης του Ν. Ζωσιμά.

²⁸⁰ Στο γραμμάτιο αυτό δέν έγινε η προσαύξηση του 25%, επειδή δεν θεωρήθηκε αιώνιο.

²⁸¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., επιστολή του Μ. Σταμέρωφ στις 23-7-1862.

15.000 ρ. αργυρά²⁸², τα οποία έστειλαν στο κατάστημα της Ε.Τ.Ε. στην Αθήνα, όπου και κατατέθηκαν, (αφού πρώτα μετατράπηκαν σε 42.875 δραχμές) προκειμένου να διατεθούν για την αγορά μετοχών της Ε.Τ.Ε.. Στις 20-4-1872 αγοράστηκαν 17 μετοχές της Ε.Τ.Ε., επ' ονόματι των εφόρων και των επιτρόπων των κοινωφελών καταστημάτων Ιωαννίνων. Αναλυτικά, δύο (2) μετοχές υπ' αριθ. 7909 & 7910, με την υπ' αριθ. 12919 απόδειξη, τέσσερις (4) μετοχές υπ' αριθ. 8441, 8442, 8443, & 8444, με την υπ' αριθ. 12920 απόδειξη και έντεκα (11) μετοχές, υπ' αριθ. 8797 – 8807, με την υπ' αριθ. 12921 απόδειξη²⁸³.

Μετά την κήρυξη του Ευρωπαϊκού πολέμου η τιμή του ρουβλίου άρχισε να μειώνεται φτάνοντας στην τιμή των 2,10 αντί 2,64 δραχμών που ήταν μέχρι τότε. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την σημαντική μείωση των ετησίων εσόδων των αιωνίων κεφαλαίων. Έτσι, η Εφοροεπιτροπεία με την υπ' αριθ. 997/14-1-1915 πράξη της αποφάσισε να μην προβεί στην ανάληψη των ετησίων οφειλόμενων τόκων από 1-5-1914 και ύστερα, ώστε να παραμείνουν κατατεθειμένα σε ανοικτό λογαριασμό στο Θησαυροφυλάκιο Πετρούπολης αναμένοντας μία ενδεχόμενη εκ νέου άνοδο του ρουβλίου. Για το σκοπό αυτό, έστειλε οδηγίες στο υποκατάστημα της τράπεζας “Κρεντί Λυονναί” στην Πετρούπολη, η οποία και αντιπροσώπευε την Εφοροεπιτροπεία στο Θησαυροφυλάκιο Πετρούπολης²⁸⁴.

Όμως, μετά την επανάσταση στη Ρωσία και την επικράτηση του Κομμουνιστικού καθεστώτος στη Ρωσική Επικράτεια, χάθηκαν όχι μόνο οι ετήσιοι τόκοι των αιωνίων γραμματίων αλλά και τα κεφάλαια, αφού το

²⁸² Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, επιστολή των εκτελεστών της διαθήκης του Ν. Ζωσιμά προς την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος στις 3-3-1872.

²⁸³ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Η απόκτηση των 17 μετοχών της ΕΤΕ”.

²⁸⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Αλληλογραφία Εφοροεπιτροπείας”.

νέο καθεστώς δεν αναγνώρισε τις υποχρεώσεις του Αυτοκρατορικού καθεστώτος²⁸⁵.

7.7.4. Εξέλιξη των μετοχών της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος.

Το κληροδότημα Ν. Ζωσιμά μέχρι και τον Απρίλιο του 2000 είχε στο χαρτοφυλάκιο του ένα εκατομμύριο έξι χιλιάδες τέσσερις (1.006.004) μετοχές της Ε.Τ.Ε. Αναλυτικά, η εξέλιξη των μετοχών από τότε που αποκτήθηκαν οι πρώτες 594²⁸⁶ και μέχρι τον Απρίλιο του 2000 έχει ως εξής²⁸⁷:

Στις 25-5-1949 το Διοικητικό Συμβούλιο των μετόχων της Ε.Τ.Ε. αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας κατά 10.122 νέες μετοχές, οι οποίες διατέθηκαν στους παλαιούς μετόχους σε αναλογία μία νέα για κάθε τρεις παλαιές μετοχές στην τιμή των 7.350.000 δραχ. η μία. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το κληροδότημα δικαιούταν 198 νέες μετοχές για την απόκτηση των οποίων έπρεπε να καταβάλλει το ποσό των 1.455.000.000 δραχμών. Όμως, τα οικονομικά δεν επέτρεπαν κάτι τέτοιο και γι' αυτό δεν συμμετείχε στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε..

Το 1955 προστέθηκαν 5.346 νέες μετοχές, που προήλθαν από την ανταλλαγή των παλαιών μετοχών της Ε.Τ.Ε. με νέες μετοχές της ίδιας τράπεζας και σε αναλογία δέκα (10) νέες για κάθε μία (1) παλαιά.

²⁸⁵ Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων κληροδοτημάτων, ο.π., σσ. 12 – 14.

²⁸⁶ Σκεύος Γ. Ζερβός (πληρεξούσιος Αθηνών – Πειραιώς εν τη Δ' των Ελλήνων Εθνοσυνέλευση), Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί, Εκ του Εθνικού Τυπογραφείου, Εν Αθήναις, 1925, σ. 128.

²⁸⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Μετοχές Ε.Τ.Ε. Κληροδοτήματος Νικολάου Ζωσιμά" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.

Το 1963 προστέθηκαν 254 νέες μετοχές, που αγοράστηκαν προς 2.500 δραχ. η μία λόγω συμμετοχής των Αγαθοεργών Καταστημάτων στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε., που αποφασίστηκε από την Γενική Συνέλευση της Ε.Τ.Ε. στις 14-4-1962 και του Διοικητικού Συμβουλίου στις 12-10-1962²⁸⁸.

Το 1969 προστέθηκαν 6.194 νέες μετοχές λόγω ανταλλαγής των παλαιών μετοχών με νέες και σε αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 19-5-1969.

Το 1971 προστέθηκαν 3.097 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας με δωρεάν χορήγηση μετοχών στους παλαιούς μετόχους σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές μετοχές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 28-5-1970.

Το 1973 προστέθηκαν 5.161 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τρεις (3) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε., στις 7-9-1972.

Το 1973 προστέθηκε μία (1) μετοχή λόγω αγοράς κλασματικού δικαιώματος.

Το 1976 προστέθηκαν 825 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε είκοσι πέντε (25) παλαιές μετοχές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε., στις 26-5-1975.

²⁸⁸ Τα χρήματα για την αγορά των παραπάνω μετοχών προήλθαν από την εκποίηση 5.140 δικαιωμάτων από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Τράπεζας.

Το 1978 προστέθηκαν 4.294 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές μετοχές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 2-6-1977.

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Ε.Τ.Ε. της 25-5-1979 το μετοχικό κεφάλαιο της τράπεζας αυξήθηκε κατά 559.429 νέες μετοχές. Οι μετοχές αυτές διετεθήσαν στους παλαιούς μετόχους προς 12.500 δραχ. εκάστη και σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το κληροδότημα δικαιούται 5.153 νέες μετοχές και έπρεπε να καταβάλλει το ποσό των 64.412.500 δραχμών. Όμως, η οικονομική κατάσταση των Αγαθοεργών Καταστημάτων ήταν τέτοια που δεν επέτρεπε τη συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας, οπότε τα δικαιώματα της συμμετοχής αυτής εκποιήθηκαν, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, με μέση τιμή 753 δραχ. και εισπράχθηκε το ποσό των 19.401.798 δραχμών²⁸⁹.

Το 1982 προστέθηκαν 7.729 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και χορήγησης δωρεάν στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τρεις (3) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 24-9-1982.

Το 1983 προστέθηκε μία (1) νέα μετοχή από αγορά κλασματικού δικαιώματος.

²⁸⁹ Τα παραπάνω χρήματα, με απόφαση της Εφοροεπιτροπείας, διετεθήσαν για την ανακαίνιση της πτέρυγας της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας που κατείχε το 406 Στρατιωτικό Νοσοκομείο προκειμένου να δοθεί για τις ανάγκες της Εκπαίδευσης και τα υπόλοιπα διετεθήσαν για την ανέγερση νέου κτιρίου στο χώρο της Βαλάνειου Σχολής.

Το 1988 προστέθηκαν 60.292 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και χορήγησης δωρεάν στους παλαιούς μετόχους με αναλογία εννέα (9) νέες μετοχές για κάθε πέντε (5) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 8-6-1988.

Το 1991 προστέθηκαν 9.378 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και χορήγησης δωρεάν στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές μετοχές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 21-6-1991.

Το 1997 προστέθηκαν 10.315 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και χορήγησης δωρεάν στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της ΕΤ.Ε. στις 14-3-1997.

Το 1997 προστέθηκαν 5.708 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας (απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Ε.Τ.Ε. της 6-10-1997) με καταβολή μετρητών και διανομή στους παλαιούς μετόχους με αναλογία δύο (2) νέες για κάθε δέκα (10) παλαιές μετοχές και στην τιμή των 23.000 δρχ. η μία. Το κληροδοτήμα κατείχε στις 6-10-1997 εκατόν δεκατρείς χιλιάδες τετρακόσιες ογδόντα μία (113.481) μετοχές και δικαιούταν σύμφωνα με τα παραπάνω, 22.696 νέες μετοχές και έπρεπε να καταβάλλει το ποσό των 522.008.000 δραχμών. Όμως, η οικονομική κατάσταση του κληροδοτήματος δεν επέτρεπε την ολική συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και έτσι αγόρασε

5.708 νέες μετοχές καταβάλλοντας συνολικά το ποσό των 131.284.000 δρχ.²⁹⁰.

Το 1998 προστέθηκαν 23.838 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και χορήγησης δωρεάν στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 25-5-1998.

Το 1998 προστέθηκαν 31.650 νέες μετοχές λόγω της συγχώνευσης των τραπεζών Εθνικής και Κτηματικής και της αντικατάστασης με νέες μετοχές σε αναλογία μία (1) μετοχή της Ε.Τ.Ε. για κάθε 1,9 μετοχές της Κτηματικής. Το κληροδότημα κατείχε των Οκτώβριο του 1998, που έγινε η συγχώνευση, 60.136 μετοχές της Κτηματικής Τράπεζας και έτσι απέκτησε 31.650 νέες μετοχές της Ε.Τ.Ε., σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 9-9-1998.

Το 1999 προστέθηκαν 524.031 νέες μετοχές, λόγω της διαίρεσης της μίας μετοχής σε τέσσερις νέες, κατόπιν απόφασης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 29-1-1999. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ταυτόχρονη μείωση της ονομαστικής αξίας της κάθε μετοχής από 5.800 δρχ. σε 1.450 δρχ. η μία.

Το 1999 προστέθηκαν 19.867 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας με καταβολή μετρητών και την έκδοση νέων μετοχών. Οι νέες μετοχές διετεθήκαν κατά προτίμηση στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 6-4-1999. Το κληροδότημα κατείχε 698.708 μετοχές την 8-4-1999 και δικαιούταν 69.871 νέες μετοχές, για την

²⁹⁰ Τα χρήματα αυτά προήλθαν από την πώληση, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, των 84.942 δικαιωμάτων αντί του ποσού των 125.041.879 δραχμών.

απόκτηση των οποίων έπρεπε να καταβάλλει το ποσό των 803.516.500 δραχμών²⁹¹.

Το 2000 προστέθηκαν 287.429 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τέσσερις (4) νέα μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση που πάρθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 18-4-2000.

7.7.5. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος και εξέλιξη αυτών

Το Κληροδότημα Νικολάου Ζωσιμά μέχρι το 2000 είχε στο χαρτοφυλάκιο του 3.534 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος. Αναλυτικά, η εξέλιξη των μετοχών από το 1932 που αγοράστηκαν οι πρώτες 657 με την ίδρυση της Τράπεζας, και μέχρι το 2000 έχει ως εξής²⁹²:

Το 1932 αγοράστηκαν 657 μετοχές με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδας.

Το 1978 προστέθηκαν 2.020,175136 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία 3,074848 νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

²⁹¹ Η οικονομική κατάσταση των Αγαθοεργών Καταστημάτων δεν επέτρεπε την δαπάνη αυτή και έτσι πούλησαν, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δικαιώματα συμμετοχής στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου αντί του ποσού των 488.428.124 δραχμών. Από το παραπάνω ποσό τα 228.270.500 δρχ. δαπανήθηκαν για την αγορά των 19.867 νέων μετοχών και τα υπόλοιπα για την ανακαίνιση του Γηροκομείου Ζωσιμάδων (βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Μετοχές Ε.Τ.Ε. Κληροδοτήματος Νικολάου Ζωσιμά").

²⁹² Αρχείο Α.Κ.Ι., Κληροδότημα Ν. Ζωσιμά, φάκελος "Εξέλιξη Μετοχών Τράπεζας Ελλάδος".

Το 1982 προστέθηκαν 803,152541 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών για κάθε δέκα (10) παλαιών.

Το 1989 προστέθηκαν 6.960,655354 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1994 προστέθηκαν 2.610,245758 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών, με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1997 εκποιήθηκαν -12.069 μετοχές, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οικονομικά προβλήματα των Αγαθοεργών Καταστημάτων.

Το 1998 προστέθηκαν 196,445758 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές.

Το 2000 διεγράφηκαν -0,674546 κλασματικά δικαιώματα μετοχών μετά από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της τράπεζας.

Το 2000 προστέθηκαν 2.356 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Οικονομικά στοιχεία διαφόρων ετών των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων

8.1. Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 1918

Στον προϋπολογισμό των Αγαθοεργών Καταστημάτων για την Οικονομική Χρήση 1918 γίνεται αναλυτική αναφορά στα περιουσιακά στοιχεία που διαχειριζόταν τα Αγαθοεργά Καταστήματα. Συγκεκριμένα, ο προϋπολογισμός είχε ως εξής²⁹³(τα ποσά είναι σε δρχ.):

ΕΣΟΔΑ

1. Εθνική Τράπεζα Ελλάδος 177.200,00

Νικολάου Π. Ζωσιμά	μερίσματα 611 μετοχών της Εθν. Τραπέζης, προς 280 δρχ. η μία, ήτοι 171.080 δρχ
Γεωργίου Μετάξους	μερίσματα 13 μετοχών Εθν. Τραπέζης, προς 280 δρχ. η μία, ήτοι 3.640 δρχ.
Ζώη Μαρούλη	τόκοι καταθέσεως 20.000 παλαιές δρχ., προς 4%, ήτοι 714 δρχ.
Άννης & Φωτεινής Κ. Μπίτσινου	Τοκομερίδια 120 λαχειοφόρων της Εθν. Τραπέζης του δανείου των

²⁹³ Αρχείο Α.Κ.Ι., υπ' αριθ. 1060/11-2-1918 πρακτικό της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων.

	<p>60.000.000 , προς 3%, ήτοι 1.440 δρχ.</p> <p>Τοκομερίδια 15 ομολογιών του Εθνικού Δανείου των 120.000.000 δρχ. του 1880 προς 5%, ήτοι 172,50 δρχ.</p> <p>Τοκομερίδια 26 ομολογιών του Εθνικού Δανείου ενοποίησης του 1889 προς 5%, ήτοι 130 δρχ.</p> <p>Τόκοι κατάθεσης 1.975 δρχ, επ' ονόματι Βασιλικής Μουμούδη, προς 4%, ήτοι 79 δρχ.</p>
	<p>Ήτοι σύνολο 177.255,50 δρχ. μείον τα έξοδα 55,50 δρχ. περίπου.</p>

2. Θησαυροφυλάκιο Πετρούπολης και Δημαρχεία Νίκυνης

22.144,00

Οι τόκοι καταθέσεων προς 4% έχουν ως εξής:

Νικολάου Π. Ζωσιμά	<p>Υπ' αριθ. 10016 γραμμάτιο, αξίας 34.287 ρ. αργυρά. Υπ' αριθ. 22448 προσθήκη, αξίας 8.569 ρ. αργυρά. Υπ' αριθ. 9770 γραμμάτιο, αξίας 2.858 ρ. αργυρά. Υπ' αριθ. 9.298 προσθήκη, αξίας 23.658 δρχ. Υπ' αριθ. 9912 γραμμάτιο, αξίας 8.572 ρ. αργυρά. Υπ' αριθ. 22459 προσθήκη, αξίας 2.142 ρ. αργυρά. Υπ' αριθ. 9966 γραμμάτιο, αξίας 17.143 ρ. αργυρά. Υπ' αριθ. 22568 προσθήκη, αξίας 4.285 ρ. αργυρά. Υπ' αριθ. 10017</p>
--------------------	--

	γραμμάτιο, αξίας 17.143 ρ. αργυρά. Ήτοι σύνολο 118.657 ρ. αργυρά
Ιωάννη και Αναστασίου Αργύρη Βρετού	Το ποσό ήταν 5.358 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 22003 γραμμάτιο.
Ιωάννη Κοτοπούλη	Το ποσό ήταν 1.070 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 22003 γραμμάτιο.
Παναγιώτη Χατζηνίκου	Το ποσό ήταν 7.500 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 22003 γραμμάτιο.
Σταύρου Χρ. Φούρου ή Χριστοφόρου	Το ποσό ήταν 1.608 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 22003 γραμμάτιο.
Λέοντος Μελά	Υπ' αριθ. 15320 γραμμάτιο, αξίας 8.572 ρ. αργυρά και υπ' αριθ. 22756 προσθήκη, αξίας 2.142 ρ. αργυρά.
Παναγιώτη Ζιούκα	Υπ' αριθ. 9927 γραμμάτιο, αξίας 27.143 ρ. αργυρά και υπ' αριθ. 22460 προσθήκη, αξίας 6.785 ρ. αργυρά.
Γεωργίου Γοργόλη και Υιού	Το ποσό ήταν 28.380 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Νικολάου Μαρούλη	Το ποσό ήταν 5.676 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ.

	9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Φιλίππου Κοτοπούλη	Το ποσό ήταν 2.838 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Ιωάννη Χριστοδούλου	Το ποσό ήταν 23.656 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Μπαλάνου Μάτσου	Το ποσό ήταν 76.634 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Τριανταφύλλου Δομπόλη	Το ποσό ήταν 2.364 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.

Ιωάννη Κοτοπούλη	Το ποσό ήταν 998 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Αναστασίου Μάτσου	Το ποσό ήταν 7.095 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Ζώη Καπλάνη	Το ποσό ήταν 80.661 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Ιωάννη Μπουμπούκη	Το ποσό ήταν 2.366 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ. 22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Παναγιώτη, Αναστασίου και Λέοντος Μελά	Το ποσό ήταν 14.193 ρ. αργυρά και ήταν ενσωματωμένο στο υπ' αριθ. 9385 γραμμάτιο, συνολικής αξίας 207.889 ρ. αργυρά και στην υπ' αριθ.

	22383 προσθήκη, συνολικής αξίας 36.927 ρ. αργυρά.
Γεωργίου Χατζηκώστα	Υπ' αριθ. 18912, 116840 & 116842 γραμμάρια, αξίας 28.715, 60.000 & 29.000 ρ. αργυρά αντίστοιχα.
Παύλου Παπαφίλου	Υπ' αριθ. 101359 γραμμάτιο, αξίας 2.143 ρ. αργυρά
Δημαρχεία Νίζνης Ιωάννη Μ. Κονιτσιώτη	Υπ' αριθ. 108457, 108458, 108459 & 108462 γραμμάρια που εκδόθηκαν το 1817 και είναι συνολικής αξίας 17.499 ρ. αργυρά.
Μιχ. Δ. Κονιτσιώτη (Υπέρ της Κόνιτσας)	Υπ' αριθ. 18836 & 20004 γραμμάρια, συνολικής αξίας 3.214 ρ. αργυρά.
	Η συνολική αξία όλων των παραπάνω γραμματίων ανέρχεται στις 564.267 ρ. αργυρά. Το ετήσιο επιτόκιο ήταν 4% και οι ετήσιοι συνολική τόκοι ήταν 22.570 ρ. αργυρά, μείον τα έξοδα 1.89% επί των τόκων, 426 ρ. αργυρά περίπου

3. Ελληνική Κοινότητα Βιέννης

5.574,00

3.1. Τόκοι καταθέσεων στην Εκκλησία της Αγίας Τριάδος:

Δημητρίου Παυλή	Η κατάθεση έγινε το 1792 και το ποσό ήταν 45.500 Φλωρ. αργυρά
Ιωάννη και Αναστασίου Αργύρη Βρετού	Η κατάθεση έγινε το 1793 και το ποσό ήταν 22.500 Φλωρ. Χάρτινα

Παναγιώτη Χατζηνίκου	Η κατάθεση έγινε το 1774 και το ποσό ήταν 19.500 φλωρ. Χάρτινα.
Κώστα Γεωργίου	Η κατάθεση έγινε το 1779 και το ποσό ήταν 10.300 Φλωρ. χάρτινα
	Οι ετήσιοι τόκοι των παραπάνω κεφαλαίων υπολογιζόταν στις 6.254,24 Φλωρ. Χάρτινα ή 6.254,40 Κορώνες.

3.2. Τόκοι καταθέσεων στην Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου:

Δημητρίου Σάββα	Η κατάθεση έγινε το 1773 και το ποσό ήταν 20.000 Φλωρ. Χάρτινα.
Γεωργίου Κώνστα	Η κατάθεση έγινε το 1801 και το ποσό ήταν 20.500 Φλωρ. Χάρτινα.
Παναγιώτη Κατσαρού	Η κατάθεση έγινε το 1801 και το ποσό ήταν 6.500 Φλωρ. Χάρτινα.
Τριανταφύλλου Λαζάρου	Ο ευεργέτης κατέθεσε άγνωστο ποσό.
	Οι ετήσιοι τόκοι των παραπάνω κεφαλαίων υπολογιζόταν στις 3.036 Κορώνες.

4. Κτήματα Π. Παπαφίλου

4.636,00

Καφενείο	Ετήσια ενοίκια 2.000 δρχ.
Γραφείο	Ετήσια ενοίκια 1.100 δρχ.
Υποδηματοποιείο	Ετήσια ενοίκια 405 δρχ.
Ραφείο	Ετήσια ενοίκια 400 δρχ.
Φαρμακείο	Ετήσια ενοίκια 400 δρχ.

Κουρείο	Ετήσια Ενοίκια 320 δρχ.
Οικόπεδο	Ετήσια ενοίκια 11 δρχ.

5. Κτήματα Γ. Τσερεπάκα

3.541,00

Χάνι	Ετήσια ενοίκια 1.000 δρχ.
Αρτοποιείο	Ετήσια ενοίκια 1.250 δρχ.
Παντοπωλείο	Ετήσια ενοίκια 525 δρχ.
Γραφείο	Ετήσια ενοίκια 300 δρχ.
Παντοπωλείο	Ετήσια ενοίκια 370 δρχ.
Κατάθεση στην ΕΤΕ, ύψους 2.400 δρχ. με επιτόκιο 4%.	Ετήσιο τόκο 96 δρχ.

6. Κτήματα Θεόδωρου Στράτη

1.750,00

7. Οικία Ζώη Μαρούλη

360,00

8. Οικία Ανδρέα Χρυσοβιτισινού

960,00

9. Οικία Σάββα

300,00

10. Οικία Δημητρίου Σαλαμάγκα

240,00

11. Οικόπεδο Μπαλάνου

200,00

12. Κληροδότημα Αγγελικής Παπάζογλου

1.509,00

Μερίσματα επτά (7) μετοχών της Ε.Τ.Ε.	Υπέρ του νοσοκομείου Γ. Χατζηκώστα 1.417 δρχ. και υπέρ του Κοινού Νοσοκομείου 92 δρχ.
--	---

13. Κληροδότημα Μαρίας Μάνου

760,00

Κατάθεση στην Ε.Τ.Ε. ύψους 19.172 δρχ. με επιτόκιο 4%.	Ετήσιοι τόκοι 760 δρχ.
--	------------------------

14. Κληροδότημα Καλλιόπης Μετσοβίτου 270,00

Κατάθεση στην Ε.Τ.Ε. ύψους 6.875 δρχ. με επιτόκιο 4%.	Ετήσιοι τόκοι 270 δρχ.
---	------------------------

15. Κληροδότημα Ρωξάνδρας Καστροινού (Μέρισμα ΕΤΕ) 280,00

16. Κληροδότημα Διομ. Σεμιτέλου 60,00

Μερίσματα πέντε (5) λαχειοφόρων ομολογιών της Ε.Τ.Ε. των 60.000.000 δρχ. προς 3%.	Ετήσιο Μέρισμα 60 δρχ.
---	------------------------

17. Δωρεά Ευγενίου Πλακίδα 120,00

Τοκομερίδια (δέκα) 10 λαχειοφόρων ομολογ. ΕΤΕ των 60.000.000 δρχ. προς 3%	Ετήσιο μέρισμα 120 δρχ.
--	-------------------------

Σύνολο 219.904,00

ΕΞΟΔΑ

1. Εκαιδευτήρια 58.000,00

2. Νοσοκομείο Γ. Χατζηκώστα 20.000,00

Τρόφιμα	10.000 δρχ.
Φάρμακα	2.000 δρχ.
Ιματισμός - έπιπλα	500 δρχ.
Φωτισμός	250 δρχ.

Καύσιμη ύλη	750 δρχ.
Επισκευές	500 δρχ.
Μισθοδοσία	5.000 δρχ.
Διάφορα έξοδα	1.000 δρχ.

3. Γεροντοκομείο Ζωσιμάδων 20.000,00

Άρτο	4.000 δρχ.
Τρόφιμα	9.000 δρχ.
Καύσιμη ύλη	1.000 ΔΡΧ.
Φωτισμός	500 δρχ.
Ιματισμός	1.000 δρχ.
Επισκευές	1.000 δρχ.
Μισθοδοσία	2.000 δρχ.
Διάφορα έξοδα	1.500 δρχ.

4. Κοινό Νοσοκομείο 20.000,00

5. Φαρμακείο 20.000,00

Φάρμακα	14.000 δρχ.
Μισθοδοσία	4.500 δρχ.
Διάφορα έξοδα	1.500 δρχ.

6. Διανομή Χριστούγεννα και Πάσχα 12.000,00

7. Έκτακτα βοηθήματα 20.000,00

8. Τόκοι 6.000,00

9. Προικοδοτικά 6.000,00

10. Κτήμα Π. Παπαφίλου 4.500,00

11. Κτήμα Τσερεπάκα 2.000,00

12.Κτήμα Μαρούλη, Χρυσοβιτισινού, Σάββα, Σαλαμάγκα 1.000,00

13. Κτήμα Θεόδωρου Στράτη	200,00
14. Φυλακές	3.000,00
15. Διοικητική Δημογεροντία	2.000,00
16. Εκκλησία Αγίας Μαρίνης	800,00
17. Εκκλησία Αγίου Νικολάου	460,00
18. Αρχιερατικά Μνημόσυνα	1.400,00
19. Δικαιώματα Εκκλησιών και Ιερέων	250,00
20. Παναγιώτης Κουτσάκης	3.000,00
21. Μιχάλης Κιοσές	2.500,00
22. Κλητήρας	1.500,00
23. Κληροδοτήματα εκ διαθηκών	3.880,35

Γραμμενιάται	996 δρχ.
Κοβίλιανη και Περάτη	659,80 δρχ.
Ζωνδηλιάται	364 δρχ.
Κοινότης Κονίτσης	317,60 δρχ.
Χωρίον Καπέσοβου	312 δρχ.
Κοράσια Ζαγορίου	653 δρχ.
Ιερείς των πέντε Εκκλησιών	224 δρχ.
Ιερείς της Μητρόπολης	62,50 δρχ.
Συγγενείς Δομπόλη	208,20 δρχ.
Εκκλησία Περιβλέπτου	41,65 δρχ.
Μοναστήρι Σπανού	41,60 δρχ.

Σύνολο Εξόδων	208.490,35
Υπόλοιπο	11.413,65

Σημείωση: Τα μερίσματα των μετοχών υπολογίστηκαν προς 280 δραχ. εκάστη από 250 δραχ. που ήταν το μέρισμα της προηγούμενης χρήσης και η τιμή του ρουβλίου υπολογίστηκε προς μία (1) δραχ. το ένα.

8.2. Απολογισμός Οικονομικού Έτους 1920

Ο Απολογισμός των Αγαθοεργών Καταστημάτων του έτους 1920 είχε ως εξής²⁹⁴ (τα ποσά είναι σε δραχμές):

ΕΣΟΔΑ

1. Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	
i. Μέρισμα 611 μετοχών του Ν. Ζωσιμά	207.737,50
ii. Μέρισμα 13 μετοχών του Γ. Μετάξους	4.420,00
iii. Τόκοι κατάθεσης (20.000 δραχ.) Ζώη Μαρούλη	714,30
iv. Άννα & Φωτεινή Μπούτσινου, ομολογίες	1.891,00
2. Αγγελική Παπάζογλου	1.897,50
3. Μαρία Μάνου	766,90
4. Καλλιόπη Μετσοβίτου	275,00
5. Ρωξάνδρα Καστρινού	320,00
6. Διομήδους Σεμητέλου	60,00
7. Κ. Ιωαννίδου	400,00
8. Ευγενίου Πλακίδα	108,00
9. Παρασκευή Αλιέως	40,10
10.Θησαυροφυλάκιο Πετρούπολης & Δημαρχία Νίζνας	221,45
11. Ελληνική Κοινότητα Βιέννης	371,40
12. Κτήματα Π. Παπαφίλου	5.127,50

²⁹⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., Υπ' αριθ. 1094/24-1-1921 πρακτικό της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων.

13. Κληροδότημα Γ. Τσερεπάκα	3.930,00
14. Κτήματα Θεοδ. Στράτη	1.984,00
15. Οικία Ζώη Μαρούλη	360,00
16. Οικία Σάββα Πασιά	300,00
17. Οικία Δ. Σαλαμάγκα	240,00
18. Οικόπεδο Μπαλάνου	250,00
19. Τόκοι	700,00
20. Κληρ. Ζαμπέτας Γκαβέτσα	800,00
21. Νοσήλεια	<u>1.951,65</u>
Σύνολο	237.045,00

ΕΞΟΔΑ

1. Εκπαιδευτήρια	75.438,10
2. Νοσοκομείο Γ. Χατζηκώστα	25.874,15
3. Γεροντοκομείο	30.464,60
4. Κοινό Νοσοκομείο	11.910,70
5. Φαρμακείο	16.755,95
6. Διανομή το Πάσχα	10.000,00
7. Έκτακτα βοηθήματα & Γεν. Έξοδα	15.000,00
8. Τόκοι χρεωστικών γραμματίων	4.000,00
9. Προικοδοτήματα	6.525,00
10. Κληρ. Π. Παπαφίλου	3.127,45
11. Κληρ. Γ. Τσερεπάκα	2.888,80
12. Κληρ. Δ. Στράτη	727,45
13. Κληρ. Ζώη Μαρούλη	772,80
14. Οικία Π. Χρυσοβιτισινού	74,25
15. Οικία Σάββα Πασιά	210,65
16. Οικία Δ. Σαλαμάγκα	26,00

17. Οικόπεδο Μπαλάνου	22,25
18. Κληροδοτήματα	265,00
19. Φυλακές	1.652,55
20. Ενιαία Διοικητική Δημογεροντία	2.000,00
21. Αρχιερ. Λειτουργία	1.155,00
22. Εκκλησίες & Ιερείς εκ Μνημοσύνων	112,00
23. Ιερείς των πέντε Εκκλησιών	208,00
24. Κοράσια Ζαγορίου	653,00
25. Εκκλησία Περιβλέπτου	41,65
26. Π. Κουτσάκη (γραμματέας)	4.800,00
27. Μιχάλης Κιοσές (γραμματέας)	4.200,00
28. Γ. Ψωμάς (κλητήρας)	<u>2.400,00</u>
Σύνολο	220.663,95
Υπόλοιπο	16.381,05
Γενικό Σύνολο	237.045,00

8.3. Οικονομικά προβλήματα

Τα τελευταία χρόνια τα Αγαθοεργά Καταστήματα αντιμετώπισαν σοβαρά οικονομικά προβλήματα, τα οποία προήλθαν κυρίως από τη μη διανομή μερίσματος από την Ε.Τ.Ε. κατά τα έτη 1989 και 1990 και από την Κτηματική Τράπεζα τα έτη 1992, 1993 και 1994, καθώς επίσης και την επελθούσα αύξηση των λειτουργικών εξόδων των Ιδρυμάτων και με την αντιμετώπιση των δαπανών ανακαίνισης του Γηροκομείου, της αίθουσας τελετών της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας, του διατηρητέου ακινήτου «Κτίριο Παπαφίλου» και της συντήρησης της υπολοίπου ακίνητης περιουσίας. Η δυσχερής οικονομική κατάσταση, στην οποία επήλθαν τα Αγαθοεργά Καταστήματα γίνεται εύκολα αντιληπτή και από

το γεγονός ότι, ο προϋπολογισμός του οικονομικού έτους 1996 έκλεισε με έλλειμμα που έφτανε τα εκατό εκατομμύρια (100.000.000) δραχ. περίπου.

Για την αντιμετώπιση του οικονομικού προβλήματος η Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων με αποφάσεις της προέβηκε τα έτη 1991,1992,1993, 1994 και 1995 στη λήψη δανείων συνολικού ύψους 360.000.000 δραχ. (60.000.000, 30.000.000, 70.000.000, 100.000.000 και 100.000.000 αντίστοιχα) από την Εθνική Τράπεζα με επιτόκια που κυμαίνονταν από 20% μέχρι 25%. Επιπλέον, η Εφοροεπιτροπεία, με απόφασή της το έτος 1997 προέβη στην εκποίηση, μέσω του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, μέρους των μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος.

8.4. Απολογισμός Οικονομικού Έτους 2007

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων των Αγαθοεργών Καταστημάτων για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής²⁹⁵:

ΕΣΟΔΑ

Εκπαιδευτικός Τομέας

1. Πρόσοδοι Ακινήτων	84.465,55
2. Πρόσοδοι μετοχών	523.840,17
3. Εγγυήσεις μισθωμάτων	1.582,56
4. Εκδόσεις Ηπειρωτικών Χρονικών	454,50

Κοινωνικός Τομέας

5. Πρόσοδοι Ακινήτων	186.059,95
6. Πρόσοδοι μετοχών	1.157.793,53
7. Πρόσοδοι τόκων	2.018,94

²⁹⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Απολογισμό των εσόδων και εξόδων έτους 2007 των Αγαθοεργών Καταστημάτων, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

8. Επιχορήγηση Κληρ/τος Γεωργίου Μουλαϊμίδη	12.500,00
9. Επιχορήγηση Κληρ/τος Ιερέως Γεωργίου Σπύρου	157,10
10. Δωρεές	<u>350,00</u>
Σύνολο Εσόδων	1.969.222,30
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	345.150,27
Γενικό Σύνολο Εσόδων	2.314.372,57

ΕΞΟΔΑ

Εκπαιδευτικός Τομέας

1. Πυρασφαλίσεις ακινήτων	5.544,41
2. Λειτουργία Αίθουσας Τελετών Ζωσιμαίας Παιδ. Ακαδημίας	15.237,16
3. Ανακαίνιση Αίθουσας Ζωσιμαίας Παιδ. Ακαδημίας	508.023,91
4. Έξοδα αρχείου	418,00
5. Επισκευές ακινήτων – Κοιν/στα βαρύνοντα τον ιδιοκτήτη	1.192,03
6. Επιχορήγηση Βρεφονηπιακού Σταθμού	94.293,64
7. Επιχορήγηση Ζωσιμαίας Βιβλιοθήκης	5.000,00
8. Χρηματοδότηση προγραμμάτων σχολείων Νομού Ιωαννίνων- ενισχύσεις- συνέδρια- ηλεκτρονική βιβλιοθήκη	74.705,18
9. Υποτροφίες – ενισχύσεις φοιτητών	35.240,00
10. Έκδοση τόμου 30 Ηπειρωτικών Χρονικών	12.546,27
11. Μισθοδοσία προσωπικού – εργοδοτικές εισφορές	73.351,27
12. Γραφική ύλη-Δημ/σεις- Προγράμματα Η/Υ – Συν. Μηχ/των	3.415,80
13. Τηλεφωνικά τέλη	2.050,19
14. Μνημόσυνα ευεργετών,απρόβλεπτα,οδοιπορικά, κ.τ.λ.	12.267,68
15. Φόρος εισοδήματος- Χαρτόσημο ενοικίων	5.660,83
16. Φ.Μ.Α.Π. έτους 2007	4150,65

Κοινωνικός Τομέας

17. Επιχορήγηση Γηροκομείου	390.000,00
18. Βρεφονηπιακός Σταθμός	94.293,64
19. Φάρμακα απόρων	51.450,64

20. Βοηθήματα γάμου (προικοδοτήσεις)	4.500,00
21. Ενισχύσεις φυλακών	3.997,35
22. Βοηθήματα απόρων	69.453,00
23. Χορηγήματα	4.793,47
24. Μισθοδοσία προσωπικού – Εργοδοτικές εισφορές	142.387,75
25. Γραφική ύλη, δημοσιεύσεις, προγράμματα Η/Υ κ.τ.λ.	6.630,66
26. Τηλεφωνικά τέλη & προμήθειες	3.979,78
27. Διάφορα απρόβλεπτα, οδοιπορικά, μνημόσυνα ευεργετών, Εκδηλώσεις κ.τ.λ.	23.813,73
28. Φόρος εισοδήματος & Χαρτόσημο ενουκίων	16.590,85
29. Φ.Μ.Α.Π. έτους 2007	6.806,72
30. Επισκευές- Κοιν/στα βαρύνοντα τον ιδιοκτήτη	7.958,58
31. Πυρασφαλίσεις ακινήτων	863,15
32. Τοκοχρεολύσια δανείου Ε.Τ.Ε.	548.096,18
33. Επιστροφές εγγυήσεων μισθώσεων	<u>134,77</u>
Σύνολο Εξόδων	2.258.927,29
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	55.445,28
Γενικό Σύνολο Εξόδων	2.314.372,57

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ ΠΟΥ
ΣΥΣΤΑΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ 1800 ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ
ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ (1913)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από τα τέλη του 18^{ου} έως το 1845 (έτος σύστασης του Κληροδοτήματος Γεωργίου Χατζηκώστα)

1.1. Κληροδοτήμα Ιωάννη και Αναστασίου Αργύρη Βρεττού

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με επίσημο έγγραφο που συντάχθηκε από τους ευεργέτες στις 29-3-1793 στα Ιωάννινα. Επιβεβαιώθηκε (επικυρώθηκε) από τον Δεσπότη Μακάριο και υπογράφηκε από τους προεστούς και προκρίτους των Ιωαννίνων Αναστάσιο Δρόσο, Νικόλαο Μπούρμα, Αλέξιο Κρομύδη, Χρήστο Πολύζο, Χρήστο Κυρίτση, Διαμάντη Μπαλαδήμα, Ανδρέα Διαγούμη, Αναστάσιο Δημητρίου, Πέτρο Σάββα και Ιωάννη Χρήστου¹.

Ως διαχειριστές του κληροδοτήματος οι αδελφοί Βρεττού όρισαν επιτροπή αποτελούμενη από²: i) τους εκάστοτε επιτρόπους των τριών Εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: του Αγίου Αθανασίου (Μητρόπολη), του Αγίου Νικολάου και της Υπεραγίας Θεοτόκου του Αρχιμανδρειού, ii) του Μητροπολίτη Ιωαννίνων και iii) έναν ή δύο από τη γενιά των Βρεττών.

¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοτήμα Ιωάννη και Αναστασίου Βρεττού.

² Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, εκδιδόμενα υπό της Εφορείας και της Επιτροπής επί των Ελεών της Πόλεως, εκ του τυπογραφείου των αδελφών Περρή, διαθήκη του Ιωάννη και Αναστασίου Βρεττού, Αθήνησιν 1887, σ.1-2.

Οι ευεργέτες κατέθεσαν υπέρ του κληροδοτήματος ως αιώνια κεφάλαια τα παρακάτω χρηματικά ποσά³: i) στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο Μόσχας 15.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 648/2-1-1792 γραμμάτιο και ii) στην Ελληνική Εκκλησία της Αγίας Τριάδας στη Βιέννη 22.500 Φιορίνια χάρτινα.

Το 1860 με Αυτοκρατορικό Διάταγμα διαλύθηκε η τράπεζα του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας και τα κεφάλαια μεταφέρθηκαν στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης. Επιπλέον, το επιτόκιο καθορίστηκε σε 4% αντί 5% που ήταν μέχρι τότε και τα χάρτινα (ασιγνάτσιας) ρούβλια μετατράπηκαν σε αργυρά ρούβλια με αναλογία 1 ρ. αργυρό προς 2,80 ρ. ασιγνάτσιας.

Έτσι, το υπ' αριθμ. 648 γραμμάτιο αντικαταστάθηκε με το υπ' αριθμ. 22003 γραμμάτιο αξίας 5.350 ρ. αργυρά⁴ και τα Φιορίνια τα χάρτινα μετατράπηκαν σε Κορώνες⁵.

Τα παραπάνω κεφάλαια, καθώς και τους ετήσιους τόκων αυτών οι ευεργέτες τα είχαν διανείμει υπέρ των παρακάτω κοινωφελών σκοπών⁶:

- α. υπέρ προικοδοτήσεων τα 7.700 ρ. ασιγνάτσιας και 11.600 φιορίνια χάρτινα,
- β. υπέρ των φυλακισμένων 5.300 ρ. ασιγνάτσιας και 8.000 φιορίνια χάρτινα και
- γ. υπέρ του νοσοκομείου 2.000 ρ. ασιγνάτσιας και 2.900 φιορίνια χάρτινα.

³ Βιβλίο του Ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 59.

⁴ Το υπ' αριθμ. 648 γραμμάτιο καθώς και άλλα πέντε γραμμάτια είχαν χαθεί και ύστερα από ενέργειες των εκπροσώπων της Ελληνικής Κοινότητας στη Μόσχα κατάφεραν να εκδοθεί το νέο αυτό γραμμάτιο, στο οποίο και συγχωνεύτηκαν όλα τα απολεσθέντα γραμμάτια (βλ. Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοτήμα Ιωάννη και Αναστασίου Βρεττού).

⁵ ο.π., σσ. 59 – 60.

⁶ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., σ.2.

Ύστερα από την παραπάνω μεταρρύθμιση τα ποσά κατανεμήθηκαν πλέον ως εξής⁷:

α. υπέρ προικοδοτήσεων 2.750 ρ. αργυρά,

β. υπέρ των φυλακισμένων 1.890 ρ. αργυρά και

γ. υπέρ του νοσοκομείου 710 ρ. αργυρά.

«Δυστυχῶς ὅμως ἐπικρατήσαντος τοῦ Κουμμουνισμοῦ ἐν τῇ Ρωσικῇ Αὐτοκρατορίᾳ ἀπὸ τοῦ 1917 ἀπολέσθησαν οὐ μόνον οἱ τόκοι, ἀλλὰ καὶ τὰ Κεφάλαια, μὴ θελήσαντος νὰ ἀναγνωρίσει τὰ χρέη τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Καθεστῶτος, οὐδ' ὑπάρχει ἐλπίς τις μέχρι σήμερον ἀποδόσεως τῶν Κεφαλαίων, ἐκτὸς ἐὰν ἤθελε ἐπικρατήσει ἐν Ρωσίᾳ ἀστικὸν καθεστῶς»⁸.

1.2. Κληροδότημα Ιωάννη Κοτοπούλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με δύο καταθέσεις χρημάτων που έγιναν από τον Ιωάννη Κοτοπούλη, στις 2-10-1795 και στις 7-10-1818 στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας.

Ο Ιωάννης Κοτοπούλης ὀρισε ως διαχειριστές του κληροδοτήματος τους εκάστοτε επιτρόπους του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Αγοράς Ιωαννίνων⁹.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο τα παρακάτω χρηματικά ποσά: i) στις 2-10-1795 κατέθεσε 3.000 ρ. ασιγνάτσιας, με το υπ' αριθμ. 4227 γραμματίο και

⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδότημα Ιωάννη και Αναστασίου Βρεττού".

⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του Ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 51.

⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδότημα Ιωάννη Κοτοπούλη".

ii) στις 7-10-1818 κατέθεσε 2.110 ρ. ασιγνάτσιας, με το υπ' αριθμ. 81574 γραμμάτιο¹⁰.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 το υπ' αριθμ. 81574 παλαιό γραμμάτιο συγχωνεύτηκε με τα υπ' αριθμ. 9385 (εκ ρουβλίων αργυρών 207889) και το υπ' αριθμ. 22383 (εκ ρουβλίων αργυρών 36.972) νέων γραμματίων του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης με την αναλογία 1 ρ. αργυρό προς 2,5 ρ. ασιγνάτσιας. Το δε υπ' αριθμ. 4227 παλαιό γραμμάτιο συγχωνεύτηκε με το υπ' αριθμ. 22003 (εκ ρουβλίων αργυρών 15.536) νέο γραμμάτιο του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης με την αναλογία 1 ρ. αργυρό προς 3,5 ρ. ασιγνάτσιας. Οπότε, το αρχικό γραμμάτιο των 3.000 ρ. ασιγνάτσιας μετετράπηκε σε 1.070 ρ. αργυρά και το γραμμάτιο των 2.110 ρ. ασιγνάτσιας μετετράπηκε σε 1.055 ρ. αργυρά.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για την ενίσχυση των φτωχών και αναξιοπαθούντων της πόλης των Ιωαννίνων¹¹.

Επιπλέον, μετά την κήρυξη του Ευρωπαϊκού πολέμου το 1914 η Εφοροεπιτροπεία των ελεών (επειδή η τιμή του ρουβλίου έναντι της δραχμής είχε μειωθεί στα 2,10 από 2.64) με την υπ' αριθμ. 997/14-1-1915 πράξη της αποφάσισε να μην αποσύρει από το Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης τους από 1-5-1914 οφειλόμενους τόκους. Για το σκοπό αυτό με επιστολή της προς το υποκατάστημα της Κρεντί-Λυόνναι της Πετρούπολης, που αντιπροσώπευε την κοινότητα στο θησαυροφυλάκιο Πετρούπολης, ζήτησε να καταθέσει τα χρήματα σε ανοικτό λογαριασμό περιμένοντας τις εξελίξεις¹².

¹⁰ ο.π.

¹¹ ο.π.

¹² Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του Ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 47.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης. Δηλαδή, με την επικράτηση του Κομμουνιστικού καθεστώτος στη Ρωσική επικράτεια δεσμεύτηκαν όλα τα κεφάλαια και μαζί τους έπαψαν οι ετήσιοι τόκοι αυτών να εισρέουν στα Γιάννινα.

1.3. Κληροδότημα Φιλίππου Κοτοπούλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με δύο καταθέσεις χρημάτων που έγιναν από τον ευεργέτη στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο Μόσχας στις 4-7-1801 και στις 29-6 1820¹³.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο Φ. Κοτοπούλης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των τεσσάρων Εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: i) του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός), ii) της Αγίας Μαρίνης, iii) του Αρχιμανδρείου και iv) του Αγίου Νικολάου¹⁴.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο τα παρακάτω χρηματικά ποσά: i) 3.600 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 7440/4-7-1801 γραμμάτιο και ii) 2.400 ρ. ασιγνάντσιας με το υπ' αριθμ. 6090/29-6-1820 γραμμάτιο¹⁵.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 τα παραπάνω γραμμάτια του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας μετετράπηκαν σε δύο γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης ύψους 3.000 ρ.

¹³ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεάι*, ο.π., αύξων αριθμός 464, σσ. 424-425.

¹⁴ Σ. Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα*, ο.π., σ. 44.

¹⁵ *Βιβλίο του Ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων*, ο.π., σ. 44.

αργυρά. Η μετατροπή έγινε με αναλογία 1 ρ. αργυρό προς 2,5 ρ. ασιγνάτσιας συμπεριλαμβάνοντας και την αύξηση του 25%¹⁶.

Οι ετήσιοι τόκοι των παραπάνω κεφαλαίων ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για την ενίσχυση των φτωχών της πόλης των Ιωαννίνων.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.4. Κληροδότημα Ζώη Καπλάνη.

1.4.1. Ο Ζώης Καπλάνης

Ο Ζώης Καπλάνης γεννήθηκε το 1736 στο χωριό Γραμμένο των Ιωαννίνων. Σε ηλικία 14 ετών (ορφανός από μητέρα και πατέρα) πήγε στα Ιωάννινα προκειμένου να βρει δουλειά. Το 1754 προσλαμβάνεται από τον Γιαννιώτη μεγαλέμπορο Παναγιώτη Χατζηνίκο, όπου και μαθαίνει τη γουναρική τέχνη. Ο Χατζηνίκος τον έστειλε συχνά ως εκπρόσωπο του εμπορικού του οίκου στα πανηγύρια που γινόταν στη ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου, της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και στη Θεσσαλία προκειμένου να εμπορεύεται τις γούνες του.

Ο Χανζηνίκος εκτιμώντας τον ζήλο και τη δραστήρια εμπορική συμπεριφορά του Ζώη τον έκανε συνέταιρο και τον πήρε μαζί του στο Βουκουρέστι, όπου διατηρούσε σημαντικό εμπορικό οίκο γουναρικών. Το 1768 αναχωρεί για τη Νίζνα της Ρωσίας προκειμένου να αναπτύξει τις εμπορικές του δραστηριότητες. Εκεί έμεινε μέχρι το 1771, οπότε και αναχώρησε για την Μόσχα, για να συνεχίσει το εμπόριο. Ως τόπο

¹⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδότημα Φιλίππου Κοτοπούλη".

κατοικίας του επέλεξε ένα κελί του Γραϊκικού μοναστηριού του Αγίου Νικολάου. Εκεί έμεινε μέχρι την ημέρα του θανάτου του, 20 Δεκεμβρίου 1806. Πέθανε σε ηλικία 70 ετών και ενταφιάστηκε στο σταυροπηγιακό μοναστήρι του Δοσκού¹⁷.

Ο Ζώης Καπλάνης το 1797 είχε καταθέσει στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο 10.000 ρ. ασιγνάτσιας, με το υπ' αριθμ. 4858 γραμμάτιο προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται υπέρ του Νοσοκομείου Ιωαννίνων¹⁸.

Το 1798 αναλαμβάνει με δικές του δαπάνες την επισκευή, τη συντήρηση, τον εξοπλισμό και τον εφοδιασμό με βιβλία και διάφορα όργανα διδασκαλίας της Μαρουτσαίας Σχολής (που έχει ήδη διακόψει την λειτουργία της)¹⁹. Ουσιαστικά, πρόκειται για την ίδρυση μιας νέας σχολής, που φέρει το όνομα του κτήτορά της, "Καπλάνειο Σχολή"²⁰. Στις 20-8-1806 ο Καπλάνης κατέθεσε στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας, ως αιώνιο κεφάλαιο υπέρ της σχολής του, το ποσό των 100.000 ρ. ασιγνάτσιας, με το υπ' αριθμ. 15617 γραμμάτιο προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για την συντήρηση και λειτουργία της²¹.

Οι εκτελεστές της διαθήκης «προς παντοτεινήν του κοιμηθέντος μνήμην»²² χάραξαν στην πλάκα του τάφου το όνομά του και το ακόλουθο επίγραμμα:

«Ὡ παραπορευόμενοι καὶ βλέποντες τοὺς τύμβους
ἐγγύσατε να Σᾶς εἶπω καὶ τοὺς δικούς μου στίχους.

¹⁷ Σπάνια Ευποιΐας έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, Σύντομος Βιογραφία του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, ο.π., σ.3-5.

¹⁸ ο.π., σ. 6.

¹⁹ Βλ. Εισαγωγή παρούσης, Μαρουτσαία Σχολή, σσ.24-25.

²⁰ Σπάνια Ευποιΐας έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, ο.π., σσ.25-26.

²¹ ο.π., άρθρο κστ', σ.40.

²² Εφημερίδα ΗΜΕΡΗΣΙΑ, Ένθετο "Η Ελλάδα των ενεργετών", Ο Ζώης Καπλάνης, σ. 12.

Τὸ σῶμ' ὅπου καλύπτω ἴγω Ἕλληνας εἶναι σῶμα,
πλήν Ἕλληνας οὐχὶ ἀπλοῦ φρονίμου δὲ καθ' ὅλα.
Ὅστις πατρίδα εἶχε μὲν Ἡπειρον ἥτις τώρα
Καλεῖται Ἰωάννινα περίπυστος εἰς ὅλα.
Ζῶης δὲ ὠνομάζετο, Καπλάνης Κωνσταντίνου
κι ἔκαμε ἔργα ἄξια ζωῆς τῆς αἰωνίου.
Ὅλην του τὴν κατάστασιν ἔθυσσε μ' εὐκαρδίαν
Πατρίδος του γιὰ φωτισμὸν καὶ γιὰ φιλοπτωχίαν.
Κεκοίμητ' ὁ ἀοίδιμος, ὦν ἑβδομηκοντούτης,
ζῆ δ' ὁμωνύμως ἀληθῶς κι ἀθάνατα ἐν τούτοις.
Ὅθεν ἂν καὶ ἀναίσθητον, ἡ φύσις μ' ἔχει λίθον,
Ἐπιφωνῶ ὁμως αὐτῶ τὸν ἐφεξῆς μου στίχον.
Ζῆς ὦ Ζῶν, φανερωνύμως, κ' ἐπικήρως, κ' αἰωνίως»²³.

1.4.2. Ἰδρυση - Σύσταση

Το κληροδότημα συστάθηκε «Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αῶστ' 1806
Αὐγούστου ιε' 15. Ἐγὼ ὁ Ζῶης Κωνσταντίνου Καπλάνης ἐξ Ἰωαννίνων, ἐκ
τῆς Κώμης Γραμμένου εὐρισκόμενος εἰς Μόσχαν καὶ ἔχοντας θεῖω ἐλέει
σῶον τὸν νοῦν μου καὶ ὑγιεῖς τὰς φρένας μου καὶ ἀπάσας μου τὰς
αἰσθήσεις, στοχαζόμενος δὲ τὴν παρουσίαν τοῦ θανάτου καὶ ἠθελον
μείνει ἀδιάτακτα τὰ ὑπάρχοντά μου, διὰ τοῦτο ἐκθέτω τὴν παροῦσάν μου
ἐσχάτην βουλήν καὶ γνώμην καὶ διαθήκην μου διαθέτων ἐκεῖνο ὅπου μοι
ἐχάρισεν εἰς τον δε τὸν μάταιον κόσμον ἢ ἄκρα εὐσπλαχνία τοῦ
παντοδύναμου Θεοῦ ἐκ τῶν ἰδίων μου κόπων. Δέομαι οὖν τῆς θείας αὐτοῦ

²³ ο.π., σ. 13.

ἀγαθότητος, ἵνα μοι ἐμπνέουσα διατάξαι ταῦτα κατ' εὐαρέστησιν τοῦ Παναγίου αὐτοῦ θελήματος πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς...»²⁴.

1.4.3. Διοίκηση - Διαχείριση

Ο Ζώης Καπλάνης ὀρισε ὡς ἐπιτρόπους, διοικητές καὶ ἐκτελεστές τῆς διαθήκης του τοὺς παρακάτω ἐντιμότετους κατοίκους τῆς Ρωσίας καὶ προσφιλέστατους φίλους του²⁵: i) κ. Μωϋσὴ Δημητρίου, ii) κ. Θεόδωρο Μετζοβίτη, iii) κ. Χριστόδουλο Μπόννο καὶ iv) κ. Ἰωάννη Ταμαζάκη. Ἐνῶ, ὡς διαχειριστές τῶν κληροδοτημάτων του στα Ἰωάννινα ὀρισε τοὺς ἐπιτρόπους τῶν τεσσάρων Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ Νοσοκομείου τῆς πόλης τῶν Ἰωαννίνων²⁶.

1.4.4. Περιουσιακὰ στοιχεῖα καὶ σκοποὶ

Με τὴν διαθήκην του ὁ Ζ. Καπλάνης ἔδωσε ἐντολὴ στους ἐπιτρόπους του νὰ καταθέσουν στο Ἀυτοκρατορικό Ὁρφανοτροφεῖο τῆς Μόσχας ὡς αἰώνια κεφάλαια, τὰ παρακάτω ποσά:

α. ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐν Ἰωαννίνοις ἐπιτρόπων τῶν τεσσάρων Ἐκκλησιῶν, ἤτοι τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Μητροπόλεως, τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Ἀρχιμανδρειοῦ, τῆς Ἁγίας Μαρίνης καὶ τοῦ Νοσοκομείου (ὀσπιταλίου) τὸ ποσὸ τῶν 10.000

²⁴ Σπάνια Ἐμποῖας Ἔργα τοῦ Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, Μόσχα 1809, σσ. 28, Διαθήκαι τῶν Αἰμνήστων Εὐεργετῶν τῶν Ἰωαννίνων, ο.π., σσ. 3-5 καὶ Δρ. Σκεύος Ζερβός, Ἐθνικά Κληροδοτήματα καὶ Δωρεαί, ο.π., ἀύξων ἀριθμὸς 432-433, σσ.418-419.

²⁵ Σπάνια Ἐμποῖας Ἔργα τοῦ Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, ο.π., ἀρθρο Β, σ. 28.

²⁶ ο.π. ἀρθρο λε', σ.46.

ρ. ασιγνάσιας²⁷, προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι αυτών να στέλνονται στους επιτρόπους των Ιωαννίνων για τη χορήγηση προικοδοτήσεων σε άπορα κορίτσια που κατάγονται από τα χωριά Γραμμένο και Τζοντίλα. Ενώ, σε περίπτωση που περισσεύουν χρήματα να διατίθενται για προικοδοτήσεις απόρων κοριτσιών που κατάγονται από διπλανά χωριά²⁸.

β. επ' ονόματι των εν Ιωαννίνους επιτρόπων των παραπάνω τεσσάρων εκκλησιών και του νοσοκομείου (οσπιταλίου) το ποσό των 10.000 ρ. ασιγνάσιας²⁹ προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι αυτών να στέλνονται στους επιτρόπους των Ιωαννίνων, για την οικονομική ενίσχυση των φτωχών που κατάγονται από τα χωριά Γραμμένο και Τζοντίλα³⁰,

γ. επ' ονόματι των εν Ιωαννίνους επιτρόπων των παραπάνω τεσσάρων εκκλησιών και του νοσοκομείου (οσπιταλίου) το ποσό των 10.000 ρ. ασιγνάσιας³¹ προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι αυτών να στέλνονται στη φυλακή Ιωαννίνων για τροφή, ενδυμασία και ότι άλλο χρειάζεται. Ενώ, σε

²⁷ Οι εκτελεστές της διαθήκης, αμέσως μετά το θάνατο του Καπλάνη και αφού παρέλαβαν την περιουσία του προχώρησαν στην άμεση εκπλήρωση όλων των άρθρων της. Έτσι, στις 21 Ιανουαρίου 1809 κατέθεσαν στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας το παραπάνω ποσό και έλαβαν το υπ' αριθ. 25424 Γραμμάτιο (Βλ. Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 25).

²⁸ Βλ. Σπάνια Ευποιΐας Έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, ο.π., άρθρο ε', σ.30.

²⁹ Με την κατάθεση του παραπάνω ποσού στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας, από τους Εκτελεστές της διαθήκης, εκδόθηκε το υπ' αριθ. 25425 Γραμμάτιο (Βλ. Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 25).

³⁰ Βλ. Σπάνια Ευποιΐας Έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, ο.π., άρθρο στ', σ. 32 και Δρ. Ζερβός Σκεύος, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σσ.418-419.

³¹ Με την κατάθεση του παραπάνω ποσού στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας από τους Εκτελεστές της διαθήκης, εκδόθηκε το υπ' αριθ. 25426 Γραμμάτιο (Βλ. Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 25).

περίπτωση που δεν υπάρχουν φυλακισμένοι, να διανέμονται στους φτωχούς των Ιωαννίνων³²

δ. επ' ονόματι των διορισθέντων επιτρόπων της Κωνσταντινούπολης και της Μόσχας το ποσό των 5.000 ρ. ασιγνάτσιας προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι αυτών να στέλνονται στην Αθωνιάδα Ελληνική Σχολή του Αγίου Όρους υπέρ των διδασκόντων και διδασκομένων³³,

ε. επ' ονόματι των διορισθέντων επιτρόπων της Κωνσταντινούπολης και της Μόσχας το ποσό των 5.000 ρ. ασιγνάτσιας προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι αυτών να στέλνονται στην Ελληνική Σχολή της Πάτμου υπέρ των διδασκόντων και διδασκομένων³⁴,

στ. επ' ονόματι των εν Ιωαννίνους επιτρόπων των παραπάνω τεσσάρων εκκλησιών και του νοσοκομείου (οσπιταλίου) το ποσό των 6.000 ρ. ασιγνάτσιας³⁵ προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι αυτών να στέλνονται στους επιτρόπους των Ιωαννίνων για τη χορήγηση προικοδοτήσεων σε άπορα κορίτσια που κατάγονται από τα Ιωάννινα³⁶,

ζ. επ' ονόματι των Γραικών του Μαγιστράτου της Νίζνας 2.000 ρ. ασιγνάτσιας προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι αυτών να διατίθενται υπέρ του νοσοκομείου της Νίζνας για τροφή και περίθαλψη των φτωχών ασθενών³⁷,

η. ο Ζώης Καπλάνης στο άρθρο ΙΓ' της διαθήκης του δίνει εντολή να σταλούν εφάπαξ χρήματα στον Πανάγιο Τάφο και στο Σινά προκειμένου

³² Βλ. *Σπάνια Ευποιΐας Έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη*, ο.π., άρθρο ζ', σ. 32

³³ ο.π., άρθρο η', σσ. 32-34.

³⁴ ο.π., άρθρο θ', σ. 34.

³⁵ Με την κατάθεση του παραπάνω ποσού στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας, από του Εκτελεστές της διαθήκης, εκδόθηκε το υπ' αριθ. 25427 Γραμμάτιο (Βλ. Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 25).

³⁶ Βλ. *Σπάνια Ευποιΐας Έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη*, ο.π., άρθρο ι', σ. 34.

³⁷ ο.π., άρθρο ια', σ.34.

να τελέσουν μνημόσυνο εις μνήμη του. Ενώ, από άρθρο ΙΔ' μέχρι και το ΚΕ' γίνεται λόγος για χρηματικά ποσά που θα πρέπει να δοθούν εφάπαξ σε διάφορα συγγενικά του πρόσωπα, καθώς και σε Ιερείς Εκκλησιών των Ιωαννίνων και

θ. ο ευεργέτης επιπλέον όρισε στους εκτελεστές – επιτρόπους του μετά την κατάθεση των ποσών που έχει διατάξει τα τυχόν περισσεύματα να τα καταθέσουν στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο Μόσχας, ως αιώνιο κεφάλαιο προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να στέλνονται στους επιτρόπους των Ιωαννίνων για τη χορήγηση υποτροφιών σε αριστούχους μαθητές της σχολής του³⁸.

Πράγματι, μετά την εκτέλεση όλων των όρων της διαθήκης, οι επίτροποι κατέθεσαν στο Βασιλικό Ορφανοτροφείο 24.500 ρ. ασιγνάσιας με το υπ' αριθμ. 25430 γραμμάτιο³⁹.

Ο ευεργέτης εξέφρασε την επιθυμία να λειτουργούν αδιάκοπα και απρόσκοπτα το νοσοκομείο και η σχολή στο διηνεκές. Μάλιστα, για το σκοπό αυτό διέταξε τους επιτρόπους του, σε περίπτωση που ελαττωθεί ο τόκος ή το κεφάλαιο αυτών, να φροντίσουν να μείνουν άθικτα ελαττώνοντας τους τόκους ή τα κεφάλαια που προορίζονται για άλλους σκοπούς και διαθέτοντάς τα υπέρ του νοσοκομείου και της Σχολής⁴⁰.

Το 1860 έγινε μεταρρύθμιση βάσει της οποίας η τράπεζα του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας διαλύθηκε. Το επιτόκιο μειώθηκε από 5% σε 4%, τα αρχικά αιώνια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 25% και κατετέθηκαν εκ νέου στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης σε ρούβλια αργυρά και με επιτόκιο 4%. Το Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης, αντί να εκδώσει για κάθε κατάθεση νέα γραμμάτια, συγχώνευσε 26 καταθέσεις διαφόρων καταθετών, συμπεριλαμβανομένου

³⁸ ο.π., άρθρο, λβ', σ.44.

³⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδότημα Ζώη Καπλάνη".

⁴⁰ Σπάνια Εμποϊας Έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, ο.π., άρθρο λγ', σ.44.

και του Καπλάνη, και εξέδωσε δύο νέα γραμμάτια: i) το υπ' αριθμ. 9385, ποσού 207.889 ρ. αργυρά και ii) το υπ' αριθμ. 22383, ποσού 36.972 ρ. αργυρά στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η αύξηση του 25%⁴¹.

Το κληροδότημα σήμερα είναι ανενεργό και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το καθεστώς που προέκυψε στη Ρωσία μετά το 1917 δέσμευσε όλα τα περιουσιακά στοιχεία της επικράτειας βάσει του δόγματος “δεν χρωστάμε σε κανέναν τίποτα και δεν μας χρωστάει κανένας τίποτα”. Έτσι, χαθήκαν όλα τα κεφάλαια του Καπλάνη, αλλά και των άλλων αοιδίμων ευεργετών που ήταν κατατεθειμένα στη Ρωσία και μαζί τους σταμάτησαν να εισρέουν στην πατρίδα οι ετήσιοι πρόσοδοι-τόκοι αυτών. Εκείνο το οποίο έμεινε μέχρι τις μέρες μας, για να μας θυμίζει τον μεγάλο αυτόν ευεργέτη, είναι το «Καπλάνειο Σχολείο», όπου στεγάζονται σχολεία της μέσης εκπαίδευσης⁴².

1.5. Κληροδότημα Παναγιώτη Ζιούκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με καταθέσεις χρημάτων που έγιναν από τον Παναγιώτη Ζιούκα στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας στις 6-7-1808, στις 11-7-1812 και τον Ιανουάριο 1813⁴³.

Ο Π. Ζιούκας όρισε ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος τους εκάστοτε επιτρόπους των τεσσάρων εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: του Αγίου Αθανασίου (Μητρόπολη), του Αγίου Νικολάου Αγοράς, της Αγίας Μαρίνης και του Αρχιμανδρειού.

⁴¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σσ. 26 – 27

⁴² Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος “Κληροδότημα Ζώη Καπλάνη”.

⁴³ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., σσ. 26 – 35 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί, ο.π., αύξων αριθμός 362, σσ.408-409.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνια κεφάλαια, τα παρακάτω ποσά⁴⁴: i) 60.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 22798/6-7-1808 γραμμάτιο, ii) 10.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 38355/11-7-1812 γραμμάτιο και iii) 10.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 39400 γραμμάτιο.

Οι επίτροποι του κληροδοτήματος στη Μόσχα αναζήτησαν τους τόκους και στις 30-11-1814 κατετέθησαν 15.000 ρ. ασιγνάτσιας, στην ίδια τράπεζα, αυξάνοντας έτσι το κεφάλαιο στα 95.000 ρ. ασιγνάτσιας⁴⁶.

Όμως, ο διαθέτης πέθανε χωρίς να συντάξει διαθήκη. Τα ανίψια του, στα οποία και περιήλθαν τα παραπάνω κεφάλαια, δέχτηκαν να τα παραδώσουν στους επιτρόπους των τεσσάρων Εκκλησιών υπό των παρακάτω προϋποθέσεων⁴⁷: i) ο ετήσιος τόκος των 95.000 ρ. ασιγνάτσιας για μια δεκαετία, από το 1814 μέχρι το 1825, θα περιέρχεται στους συγγενείς του διαθέτη, ii) για τα επόμενα σαράντα χρόνια, ήτοι από 1826 μέχρι 1866, οι ετήσια τόκοι θα περιέρχονται κατά το ήμισυ στους συγγενείς διαθέτη και κατά το ήμισυ στους επιτρόπους των παραπάνω Εκκλησιών προκειμένου να ενισχύουν τη σχολή, το νοσοκομείο, τους φυλακισμένους και τους φτωχούς και iii) από το 1866 και μετά το σύνολο των ετήσιων τόκων θα περιέρχεται εξ' ολοκλήρου στους επιτρόπους των τεσσάρων εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων προκειμένου να διατεθούν υπέρ των παραπάνω σκοπών. Οι επίτροποι των τεσσάρων εκκλησιών αποδέχτηκαν τους όρους προκειμένου να μην χαθούν τα

⁴⁴ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., σ. 24.

⁴⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ.55.

⁴⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 54 και Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., σσ. 26 – 29.

χρήματα και να λειτουργήσει κάποια στιγμή το κληροδότημα στο μέλλον⁴⁸.

Κατά τη μεταφορά των χρημάτων από το Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης ακυρώθηκαν τα παλαιά γραμμάτια και αντί αυτών εκδόθηκαν τα παρακάτω δύο νέα γραμμάτια επ' ονόματι Παναγιώτη Ζιούκα: i) Το υπ' αριθμ. 9927 γραμμάτιο ποσού 27.143 ρ. αργυρά και ii) το υπ' αριθμ. 22.460 γραμμάτιο, ποσού 6.785 ρ. αργυρά συμπεριλαμβανόμενης και της αύξησης του 25%.

Στη συνέχεια, τα παραπάνω ποσά κατανεμήθηκαν υπέρ των παρακάτω κοινωφελών σκοπών ως εξής⁴⁹:

- α. υπέρ των σχολείων 11.309 ρ. αργυρά,
- β. υπέρ του νοσοκομείου 11.309 ρ. αργυρά,
- γ. υπέρ των φτωχών 5.655 ρ. αργυρά και
- δ. υπέρ των φυλακισμένων 5.655 ρ. αργυρά.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.6. Κληροδότημα Γεωργίου Γοργόλη και Υιού (Αναστασίου)

Ο Γεώργιος Γοργόλης (γιός του Παπά – Αναστάση Γοργόλη) γεννήθηκε στο χωριό Κοβίλιανη Γραμμενοχωρίων. Ήταν παντρεμένος με την Σταμάτω, η οποία καταγόταν από το διπλανό χωριό Περάτι. Από

⁴⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του Ιστορικού των Διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ.56.

⁴⁹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδότημα Γεωργίου Γοργόλη και Υιού".

νωρίς άφησε την γενέτειρά του και εγκαταστάθηκε στη Μόσχα, όπου ασχολήθηκε με το εμπόριο. Πέθανε στη Μόσχα στις 20-1-1811 και θάφτηκε στο μοναστήρι του Δοσκόϊ, κοντά στον τάφο του Θεοδοσίου Ζωσιμά.

Ο Αναστάσιος Γοργόλης (γιος του Γ. Γοργόλη) γεννήθηκε στα Γιάννινα το 1870. Μετά το πέρας των σπουδών του στις εδώ σχολές εγκαταστάθηκε στην Μόσχα κοντά στον πατέρα του. Ο Αναστάσιος έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας και ήταν γνωστός μεταξύ των εταίρων με το ψευδώνυμο «Φιλόθρησκος». Πέθανε στις 14-12-1831 και θάφτηκε κι αυτός στο Μοναστήρι του Δοσκόϊ⁵⁰.

Το κληροδότημα συστάθηκε με καταθέσεις χρημάτων που έγιναν από τους ευεργέτες στο θησαυροφυλάκιο της Μόσχας στις 11-1-1810 και 11-1-1812⁵¹.

Για τη διαχείριση των ετήσιων τόκων, που θα στέλνονται στα Ιωάννινα, οι ευεργέτες όρισαν διαχειριστική επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου Ιωαννίνων και του νοσοκομείου Ιωαννίνων⁵².

Ο Γ. Γοργόλης και ο υιός αυτού, Αναστάσιος, κατέθεσαν στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας, ως αιώνιο κεφάλαιο, 60.000 ρ. ασιγνάτσιας με επιτόκιο 5%, σύμφωνα με τα υπ' αριθμ. 31132/ 11-1-1810 και 41488/11-1-1812 γραμματία, που εκδόθηκαν για το σκοπό αυτό (ποσού 30.000 ρ. ασιγ. το ένα).⁵³

⁵⁰ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 159, σσ.380-381 και Στέφανο Μπέττη, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα*, ο.π., σσ. 67-69.

⁵¹ *Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, ο.π., 6 – 14.

⁵² Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος “Κληροδότημα Γεωργίου Γοργόλη και Υιού (Αναστασίου)”.

⁵³ *Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, ο.π., 6-14.

Στη συνέχεια, οι ευεργέτες φρόντισαν για την κατανομή των παραπάνω κεφαλαίων καθώς και των ετήσιων τόκων αυτών ως εξής⁵⁴:

α. το υπ' αριθμ. 31132/11-1-1810 γραμμάτιο κατανεμήθηκε ως εξής: i) 12.000 ρ. ασιγνάτσιας υπέρ των φτωχών, ii) 12.000 ρ. ασιγνάτσιας υπέρ του νοσοκομείου και iii) 6.000 ρ. ασιγνάτσιας για την συντήρηση της σχολής στο χωριό Κοβίλιανη Γραμμενοχωριών και

β. το υπ' αριθμ. 41488/11-1-1912 γραμμάτιο κατανεμήθηκε ως εξής: i) 6.000 ρ. ασιγνάτσιας για μνημόσυνο ευεργετών, ii) 6.000 ρ. ασιγνάτσιας για υποτροφίες δέκα (10) μαθητών προτιμώντας των συγγενών τους και των καταγόμενων από το χωριό Κοβίλιανη, iii) 6.000 ρ. ασιγνάτσιας υπέρ του νοσοκομείου, iv) 6.000 ρ. ασιγνάτσιας υπέρ των φτωχών του χωριού Κοβίλιανης και Περάτη και v) 6.000 ρ. ασιγνάτσιας για την αποφυλάκιση των κρατουμένων λόγω χρεών στις φυλακές Ιωαννίνων.

Με τη μεταρρύθμιση του 1860 τα αρχικά γραμμάτια συγχωνεύτηκαν με το υπ' αριθμ. 9385 γραμμάτιο, ποσού 207.889 ρ. αργυρά⁵⁵ και το υπ' αριθμ. 22383 γραμμάτιο, ποσού 36.972 ρ. αργυρά. Έτσι, το αρχικό κεφάλαιο μετατράπηκε σε 30.000 ρ. αργυρά⁵⁶ και κατανεμήθηκε ως εξής⁵⁷: i) οι ετήσιοι τόκοι των 6.000 ρ. αργυρών υπέρ των φτωχών, ii) οι ετήσιοι τόκοι των 9.000 ρ. αργυρών υπέρ του νοσοκομείου, iii) οι ετήσιοι τόκοι των 3.000 ρ. αργυρών για μνημόσυνο ευεργετών, iv) οι ετήσιοι τόκοι των 3.000 ρ. αργυρών για αποφυλακίσεις κρατουμένων για χρέη, v) οι

⁵⁴ ο.π.

⁵⁵ Η ισοτιμία ήταν, ένα Ρούβλι Αργυρό ισοδυναμούσε με 2,5 Ρούβλια Ασιγνάτσιας (χάρτινα).

⁵⁶ Η μετατροπή έγινε με αναλογία 1 Ρούβ. Αργυρό προς 2,5 Ρούβ. Ασιγν., ήτοι: 60.000 Ρούβ. Ασιγ./ 2,5 Ρούβ. Αργ. = 24.000 Ρούβ. Αργ., εάν στο ποσό αυτό προσθέσουμε και την αύξηση του 25%, δηλαδή 6.000 Ρούβ. Αργ. τότε προκύπτει το ποσό των 30.000 ρούβ. Αργ.

⁵⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σσ. 31–35.

ετήσιοι τόκοι των 3.000 ρ. αργυρών για υποτροφίες μαθητών, vi) οι ετήσιοι τόκοι των 3.000 ρ. αργυρών υπέρ του σχολείου Κοβίλιανης και vii) οι ετήσιοι τόκοι των 3.000 ρ. αργυρών υπέρ των φτωχών του χωριού Κοβίλιανης.

Όμως, και αυτό το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.7. Κληροδότημα Δημητρίου Λέοντος Μελά

Το κληροδότημα συστάθηκε με δύο καταθέσεις χρημάτων που έγιναν από τον ευεργέτη στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας στις 31-3-1810 και στις 10-7-1811⁵⁸.

Για τη διαχείριση των ετήσιων τόκων, που θα στέλνονται στα Ιωάννινα ο Δημήτριος Μελάς όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των τεσσάρων εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: του Αγίου Νικολάου (Αγοράς), της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου, της Αγίας Μαρίνης και του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός)⁵⁹.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο, το ποσό των 30.000 ρ. ασιγνάτσιας με τα υπ' αριθμ. 32938/31-3-1810 και 39372/10-7-1811 γραμμάτια⁶⁰.

Όμως, μετά το θάνατο του διαθέτη οι κληρονόμοι του αρνήθηκαν να παραδώσουν τα γραμμάτια στους επιτρόπους των τεσσάρων

⁵⁸ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 701, σσ.460-461.

⁵⁹ Αρχείο Α.κ.ι., Φάκελος "Κληροδότημα Δημητρίου Λ. Μελά".

⁶⁰ ο.π., σ. 52.

εκκλησιών. Ο μόνος που δέχτηκε ήταν ο ανιψιός του διαθέτη, Δημήτριος Αναστ. Μελάς, ο οποίος εξέφρασε την επιθυμία να καταθέσει το ποσό των 70.000 ρ. ασιγνάτσιας. Αλλά λόγω του θανάτου του δεν πρόλαβε να πραγματοποιήσει την κατάθεση και έτσι η υπόθεση έμεινε σε εκκρεμότητα μέχρι το 1857. Οπότε, ο γιος του, Λέων Μελάς, κατέθεσε το ποσό των 30.000 ρ. ασιγνάτσιας, για τα οποία εκδόθηκαν κατά τη μεταφορά στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης το υπ' αριθμ. 15320 γραμμάτιο, αξίας 8.572 ρ. αργυρά και το υπ' αριθμ. 22756 γραμμάτιο, αξίας 2.142 ρ. αργυρών⁶¹.

Τα παραπάνω γραμμάτια εξεδώθησαν επ' ονόματι του Λέοντος Μελά και οι τόκοι των αιωνίων κεφαλαίων κατανεμήθηκαν ως εξής⁶²: i) οι ετήσιοι τόκοι των 3.571 ρ. αργυρών υπέρ του νοσοκομείου, ii) οι ετήσιοι τόκοι των 3.571 ρ. αργυρών υπέρ των πτωχών και iii) οι ετήσιοι τόκοι των 3.571 ρ. αργυρών υπέρ των φυλακισμένων.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.8. Κληροδότημα Ιωάννη Χριστοδούλου

Το κληροδότημα συστάθηκε με δύο καταθέσεις χρημάτων που έγιναν από τον ευεργέτη στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας το 1810 και το 1815.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος στα Ιωάννινα ο ευεργέτης όρισε τους εκάστοτε επιτρόπους των τεσσάρων εκκλησιών της

⁶¹ ο.π., σσ. 52 – 53.

⁶² Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος “Κληροδότημα Δημητρίου Λέοντος Μελά”.

πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι⁶³: i) Του Αγίου Νικολάου (Αγοράς), ii) της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού, iii) της Αγίας Μαρίνης και iv) του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός).

Ο Ι. Χριστοδούλου κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο το συνολικό ποσό των 50.000 ρ. ασιγνάτσιας, σύμφωνα με τα παρακάτω γραμμάτια⁶⁴: i) το υπ' αριθμ. 34059/20-7-1810 γραμμάτιο αξίας 30.000 ρ. ασιγνάτσιας, ii) το υπ' αριθμ. 36488/8-12-1810 γραμμάτιο αξίας 10.000 ρ. ασιγνάτσιας και iii) το υπ' αριθμ. 53586/26-3-1815 γραμμάτιο αξίας 10.000 ρ. ασιγνάτσιας.

Ο ευεργέτης όρισε τα παραπάνω κεφάλαια και οι ετήσιοι τόκοι αυτών να κατανεμηθούν ως εξής⁶⁵:

- α. υπέρ του Αγίου Νικολάου οι ετήσιοι τόκοι των 12.500 ρ. ασιγνάτσιας,
- β. υπέρ του Αρχιμανδρειού οι ετήσιοι τόκοι των 12.500 ρ. ασιγνάτσιας,
- γ. υπέρ της Αγίας Μαρίνης οι ετήσιοι τόκοι των 17.500 ρ. ασιγνάτσιας και
- δ. υπέρ της Μητροπόλεως οι ετήσιοι τόκοι των 7.500 ρ. ασιγνάτσιας.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 τα παραπάνω γραμμάτια του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας μετετράπηκαν στα υπ' αριθμ. 9385 και 22383 γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης. Η μετατροπή έγινε σε αργυρά ρούβλια και με αναλογία 2,50 ρ. ασιγνάτσιας προς 1 ρ. αργυρό.

Οπότε πλέον, η κατανομή των αιωνίων κεφαλαίων και των ετήσιων τόκων αυτών έγινε ως εξής⁶⁶:

- α. οι ετήσιοι τόκοι των 6.250 ρ. αργυρών υπέρ του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου (Αγοράς),

⁶³ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Ιωάννη Χριστοδούλου".

⁶⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 36.

⁶⁵ ο.π., σ.37.

⁶⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Ιωάννη Χριστοδούλου".

β. οι ετήσιοι τόκοι των 6.250 ρ. αργυρών υπέρ του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού,

γ. οι ετήσιοι τόκοι των 8.750 ρ. αργυρών υπέρ του Ιερού Ναού Αγίας Μαρίνης και

δ. οι ετήσιοι τόκοι των 3.750 ρ. αργυρών υπέρ του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός).

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.9. Κληροδότημα Παναγιώτη, Αναστασίου και Λέοντος Μελά

Το κληροδότημα συστάθηκε με κατάθεση χρημάτων που έγινε από τους αδελφούς Παναγιώτη, Αναστάσιο και Λέων Μελά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας το 1813.

Για την διαχείριση των ετήσιων τόκων, που θα στέλνονται στα Ιωάννινα οι Μελάδες όρισαν ως επιτροπή τους εκάστοτε επιτρόπους των τεσσάρων εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι⁶⁷: i) του Αγίου Νικολάου (Αγοράς), ii) της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού, iii) της Αγίας Μαρίνης και iv) του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός).

Οι αδελφοί Μελάδες κατέθεσαν στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας, ως αιώνιο κεφάλαιο, το ποσό των 30.000 ρ. ασιγνάτσιας και εκδόθηκε για το σκοπό αυτό το υπ' αριθμ. 7082

⁶⁷ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεά*, ο.π., αύξων αριθμός 702, σσ.460-461.

γραμμάτιο επ' ονόματι των αδελφών Παναγιώτη, Αναστασίου και Λέοντος Μελά⁶⁸.

Αρχικά, τα αιώνια κεφάλαια, καθώς και οι ετήσιοι τόκοι αυτών κατανεμήθηκαν από τους ευεργέτες ως εξής⁶⁹:

- α. υπέρ του νοσοκομείου οι ετήσιοι τόκοι των 10.000 ρ. ασιγνάτσιας,
- β. υπέρ των φτωχών οι ετήσιοι τόκοι των 10.000 ρ. ασιγνάτσιας και
- γ. υπέρ των φυλακισμένων οι ετήσιοι τόκοι των 10.000 ρ. ασιγνάτσιας.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 τα παραπάνω γραμμάτια του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας μετετράπηκαν στα υπ' αριθμ. 9385 και 22383 γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης. Η μετατροπή έγινε σε αργυρά ρούβλια και με αναλογία 2,50 ρ. ασιγνάτσιας προς 1 ρ. αργυρό.

Η δε κατανομή των αργυρών ρουβλίων έγινε ως ακολούθως⁷⁰:

- α. υπέρ του νοσοκομείου οι ετήσιοι τόκοι των 5.000 ρ. αργυρών,
- β. υπέρ των φτωχών οι ετήσιοι τόκοι των 5.000 ρ. αργυρών και
- γ. υπέρ των φυλακισμένων οι ετήσιοι τόκοι των 5.000 ρ. αργυρών.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

⁶⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Παναγιώτη, Αναστάσιο και Λέων Μελά".

⁶⁹ ο.π.

⁷⁰ ο.π.

1.10. Κληροδότημα Νικολάου Μαρούλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με κατάθεση χρημάτων που έγινε από τον Νικόλαο Μαρούλη στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας το 1815⁷¹.

Τη διαχείριση των ετήσιων τόκων, που θα στέλνονται στα Ιωάννινα ο Ν. Μαρούλης την ανέθεσε στους εκάστοτε επιτρόπους του νοσοκομείου Ιωαννίνων και του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου⁷².

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας το 1815, ως αιώνιο κεφάλαιο, το ποσό των 12.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 53.059 γραμμάτιο⁷³.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 το παραπάνω γραμμάτιο του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας μετετράπηκε στα υπ' αριθμ. 9385 και 22383 γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης, συνολικής αξίας 9.000 ρ. αργυρών⁷⁴.

Τα αιώνια κεφάλαια, καθώς και οι ετήσιοι τόκοι αυτών κατανεμήθηκαν από τον ευεργέτη ως εξής⁷⁵:

- α. υπέρ του νοσοκομείου Ιωαννίνων οι ετήσιοι τόκοι των 6.000 ρ. αργυρών και
- β. υπέρ της εκκλησίας του Αρχιμανδρείου οι ετήσιοι τόκοι των 3.000 ρ. αργυρών.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο

⁷¹ Σκεύος Ζερόβος, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 705, σσ.460-461.

⁷² Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Νικολάου Μαρούλη".

⁷³ Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 34.

⁷⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Νικολάου Μαρούλη".

⁷⁵ ο.π.

Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.11. Κληροδότημα Μάνθου Κονιτσιώτου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-7-1817 στη Νίζνα της Ουκρανίας.

Για τη διαχείριση των ετήσιων τόκων, που θα στέλνονται στα Ιωάννινα ο Μάνθος Κονιτσιώτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των τριών Εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: του Αγίου Νικολάου (Αγοράς), της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου και του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός)⁷⁶.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο, τα παρακάτω χρηματικά ποσά⁷⁷: i) στις 3-1-1802 κατέθεσε 12.000 ρ. ασιγνάτσιας και έλαβε το υπ' αριθμ. 7725 γραμμάτιο (μπιλέτο), ii) στις 1-8-1806 κατέθεσε 12.000 ρ. ασιγνάτσιας και έλαβε το υπ' αριθμ. 15422 γραμμάτιο (μπιλιέτο), iii) στις 1-8-1806 κατέθεσε 1.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 15423 γραμμάτιο (μπιλέτο) επ' ονόματι των κατά καιρούς ηγουμένων του μοναστηρίου του Αγίου Νικολάου του Σπανού, που βρίσκεται στο Νησί των Ιωαννίνων, iv) στις 1-8-1807 κατέθεσε 6.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 18786 γραμμάτιο (μπιλέτο) επ' ονόματι των παραπάνω επιτρόπων, v) στις 5-8-1808 και 5-8-

⁷⁶ Αντίγραφο εξ αντιγράφου ανεπισήμου της διαθήκης του Μάνθου Κονιτσιώτη, *Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, εκδιδόμεναι υπό της Εφορείας και της Επιτροπής επί των Ελεών της Πόλεως, τυπογραφείο Αδελφών Περρή, Αθήνησιν, 1887, σσ. 18 – 26.

⁷⁷ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος “ Κληροδότημα Μάνθου Κονιτσιώτου” και Δρ. Σκευός Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 459, σσ.422-423.

1813 κατέθεσε από 1.000 ρ. ασιγνάτσιας με τα υπ' αριθμ. 23251 και 45240 γραμμάτια (μπιλέτα) αντίστοιχα, επ' ονόματι της μονής Ιβήρων του Αγίου Όρους, vi) στις 5-10-1810 κατέθεσε 1.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 35808 γραμμάτιο (μπιλέτο) υπέρ του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων, vii) στις 5-1-1812 κατέθεσε 10.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 41412 γραμμάτιο (μπιλέτο) επ' ονόματι των παραπάνω επιτρόπων και viii) στις 4-1-1816 κατέθεσε 8.000 ρ. ασιγνάτσιας επ' ονόματι των παραπάνω επιτρόπων.

Ο ευεργέτης όρισε τα αιώνια κεφάλαια και οι ετήσιοι τόκοι αυτών να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁷⁸:

α. τα ετήσια έσοδα του υπ' αριθμ. 7725 γραμματίου τα 500 ρ. να διατίθενται για προικοδότηση μίας φτωχής κοπέλας και τα υπόλοιπα για οικονομική ενίσχυση απόρων,

β. τα ετήσια έσοδα του υπ' αριθμ. 15422 γραμματίου τα μισά να διατίθενται για ενδυμασία και τροφή στους φυλακισμένους, καθώς και για την πληρωμή χρεών εκείνων που αδυνατούν να πληρώσουν. Ενώ τα υπόλοιπα μισά στο Ορφανοτροφείο Ιωαννίνων,

γ. τα ετήσια έσοδα του υπ' αριθμ. 15423 γραμματίου να διατίθενται για την αιώνια μνημόνευση των ονομάτων Ιωάννου, Μάνθου, Βασιλικής Ελισαβέτας μοναχής, Αθανασίου μοναχού και Ελένης, καθώς και την ετήσια τέλεση μνημοσύνου στις 18 Απριλίου,

δ. τα ετήσια έσοδα του υπ' αριθμ. 18786 γραμματίου να διατίθενται ως οικονομικές ενισχύσεις στους φτωχούς, προτιμώντας τους συγγενείς του,

ε. τα ετήσια έσοδα των υπ' αριθμ. 23251 και 45240 γραμματίων (μπιλέτα) να διατίθενται για το νοσοκομείο της μονής υπέρ ανάπαυσης των ψυχών Ιωάννου και Αθανασίου μοναχού,

⁷⁸ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, εκδιδόμεναι υπό της Εφορείας και της Επιτροπής επί των Ελεών της Πόλεως, ο.π., σ. 18 – 26.

στ. τα ετήσια έσοδα του υπ' αριθμ. 35808 γραμματίου να διατίθενται για την αιώνια μνημόνευση των ονομάτων Ιωάννου, Μάνθου, Βασιλικής, Ελισαβέτας μοναχής, Αθανασίου μοναχού και Ελένης,

ζ. τα ετήσια έσοδα του υπ' αριθμ. 41412 γραμματίου να διατίθενται στους Ιερείς των εκκλησιών του Αγίου Αθανασίου της Μητροπόλεως, της Θεοτόκου του Αρχιμανδρείου, της αγίας Μαρίνης και της Περιβλέπτου προκειμένου να μνημονεύουν αιώνια στην προσκομιδή τα ονόματα Ιωάννου, Μάνθου, Βασιλικής, Ελισαβέτας μοναχής, Αθανασίου μοναχού και Ελένης. Επιπλέον, κάθε χρόνο στις 18 Απριλίου, χοροστατούντος του Μητροπολίτη, να τελείται Θεία Λειτουργία, όπου θα μνημονεύονται τα παραπάνω ονόματα,

η. τα ετήσια έσοδα των 8.000 ρ. (κατάθεση 4-01-1816) να διατίθενται υπέρ του νοσοκομείου Ιωαννίνων.

Με τη μεταρρύθμιση του 1860 όλα τα κεφάλαια μεταφέρθηκαν στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης, όπου μετατράπηκαν σε ρ. αργυρά και εκδόθηκαν νέα γραμμάτια⁷⁹.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.12. Κληροδότημα Τριανταφύλλου Ιωάννη Δομπόλη

Ο Τριαντάφυλλος Δομπόλης γεννήθηκε στο Δεσποτικό (Κριτσούνιστα) Κουρέντων στα μέσα του ΙΗ' αιώνα. Είχε έναν αδελφό,

⁷⁹ Για την αναλογία της μετατροπής από Ρούβλια Ασιγνάτσιας σε Ρούβλια Αργυρά, καθώς και για τα νέα γραμμάτια που εκδόθηκαν για το σκοπό αυτό δεν κατέστη δυνατό να βρεθούν περισσότερα στοιχεία.

τον Χρήστο (ηγούμενο της Ιεράς Μονής Παλιουρής με το όνομα Χρυσανθος) και δύο αδελφές την Χαΐδω και την Αλεξάνδρα. Ο Τριαντάφυλλος έμεινε για ένα διάστημα στα Γιάννινα, όπου ασχολήθηκε με το πατρικό επάγγελμα του δερματέμπορου. Στη συνέχεια, εγκαταστάθηκε αρχικά στη Νίζνα της Ουκρανίας και αργότερα στη Πετρούπολη, όπου ασχολήθηκε με το εμπόριο. Το 1768 παντρεύτηκε την Άννα, κόρη του ομογενή Δημητρίου Σλιάχτα, με την οποία απέκτησαν ένα γιό, τον Ιωάννη. Ο Τ. Δομπόλης πέθανε στη Ρωσία το 1820⁸⁰.

Το κληροδότημα συστάθηκε με κατάθεση χρημάτων που έγινε από τον ευεργέτη στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας στις 10-5-1810⁸¹.

Για την διαχείριση των ετήσιων τόκων που θα στέλνονται στα Ιωάννινα ο Τρ. Δομπόλης όρισε διαχειριστική επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους του νοσοκομείου Ιωαννίνων και του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου⁸².

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο, το ποσό των 5.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 77323/10-5-1810 γραμμάτιο⁸³.

Η κατανομή του κεφαλαίου, καθώς και οι ετήσιοι τόκοι αυτού έγιναν από τον Τριαν. Δομπόλη ως εξής⁸⁴: i) υπέρ των συγγενών του 4.000 ρ. ασιγνάτσιας, ii) υπέρ του νοσοκομείου 500 ρ. ασιγνάτσιας και iii) υπέρ της εκκλησίας του Αρχιμανδρείου 500 ρ. ασιγνάτσιας.

⁸⁰ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα*, ο.π., σσ. 114–115, Χ. Τσέτση, ο.π., σ. 66.

⁸¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., *Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων*, ο.π., σ. 41.

⁸² ο.π., σ.42.

⁸³ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 290, σσ.398-399.

⁸⁴ Αρχείο Α.Κ.Ι., *Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων*, ο.π., σ. 42.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 το υπ' αριθμ. 77323/10-5-1810 γραμμάτιο μετετράπηκε σε δύο νέα γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης με αναλογία ένα (1) ρ. αργυρό για κάθε δύο (2) ρ. ασιγνάτσιας. Οπότε, το νέο ποσό των 2.500 ρ. αργυρών που προέκυψε διετετέθηκε ως εξής: i) υπέρ των συγγενών του 2000 ρ. αργυρά, ii) υπέρ του νοσοκομείου 250 ρ. αργυρά και iii) υπέρ της Εκκλησίας του Αρχιμανδρείου 250 ρ. αργυρά⁸⁵.

Όμως, το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.13. Κληροδότημα Μπαλάνου Τροφίμοβ Μάτσου

Το κληροδότημα συστάθηκε με κατάθεση χρημάτων που έγινε από τον ευεργέτη στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας στις 27-4-1827.

Για την διαχείριση των ετήσιων τόκων που θα στέλνονται στα Ιωάννινα ο Μπαλάνος Μάτσος όρισε διαχειριστική επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των Εκκλησιών του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολητικού Ναού) και της Αγίας Μαρίνης Ιωαννίνων.

Ο ευεργέτης κατέθεσε, ως αιώνιο κεφάλαιο, στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας στις 27-4-1827 το ποσό των 162.000 ρ. ασιγνάτσιας με τα υπ' αριθμ. 39714, 40033, 40034, 40035 και 40036 γραμμάτια⁸⁶.

⁸⁵ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Τριανταφύλλου Ι. Δομπόλη".

⁸⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Μπαλάνου Τροφίμοβ Μάτσου" και Δρ. Σκεύος Ζερβός, ο.π., αύξων αριθμός 715, σσ. 462-463.

Επιπλέον, ο Μπαλάνος Μάτσος, ενώ ζούσε ακόμη έστειλε στους επιτρόπους των εκκλησιών της Μητρόπολης και της Αγίας Μαρίνης 12.000 γρόσια προκειμένου να αγοράσουν οικόπεδο «πλησίον» της Εκκλησίας του Αρχιμανδρειού, καθώς και 17.300 ρ. ασιγνάτσιας για την ανέγερση κτιρίου όπου θα στεγαστεί το νοσοκομείο για την περίθαλψη των φτωχών.

Η κατανομή του κεφαλαίου, καθώς και οι ετήσιοι τόκοι αυτού έγιναν από τον ευεργέτη ως εξής⁸⁷:

- α. υπέρ του νοσοκομείου το υπ' αριθμ. 39714 γραμμάτιο αξίας 120.000 ρ. ασιγνάτσιας,
- β. υπέρ του νοσοκομείου το υπ' αριθμ. 40033 γραμμάτιο αξίας 20.000 ρ. ασιγνάτσιας,
- γ. υπέρ της Μητρόπολης και της Αγίας Μαρίνης το υπ' αριθμ. 40034 γραμμάτιο αξίας 10.000 ρ. ασιγνάτσιας,
- δ. υπέρ των φυλακισμένων και υπέρ προικοδοτήσεων απόρων κορασίδων το υπ' αριθμ. 40035 γραμμάτιο αξίας 10.000 ρ. ασιγνάτσιας και
- ε. υπέρ της Εκκλησίας της Παναγίας στην Χρυσοβίτσα το υπ' αριθμ. 40036 γραμμάτιο αξίας 2.000 ρ. ασιγνάτσιας.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 τα παραπάνω γραμμάτια του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας μετετράπηκαν στα υπ' αριθμ. 9385, 207889, 22383 και 36972 γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης με αναλογία ένα (1) ρ. αργυρό για κάθε 2,5 ρ. ασιγνάτσιας αυξημένα, βέβαια, κατά 25%.

Το νέο ποσό που προέκυψε κατανεμήθηκε κατά την επιθυμία του ευεργέτη ως εξής⁸⁸:

⁸⁷ Π. Αραβαντινός, *Χρονογραφία Β'*, σ. 273 και *Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, ο.π., σ.14-18.

⁸⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., *Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων*, ο.π., σ. 38.

- α. υπέρ του νοσοκομείου 70.000 ρ. αργυρά,
- β. υπέρ της εκκλησίας της Μητροπόλεως 2.500 ρ. αργυρά,
- γ. υπέρ της εκκλησίας της Αγίας Μαρίνης 2.500 ρ. αργυρά,
- δ. υπέρ των φυλακισμένων 2.500 ρ. αργυρά,
- ε. υπέρ προικοδοτήσεων 2.500 ρ. αργυρά και
- στ. υπέρ της εκκλησίας της Παναγίας Χρυσοβίτσας 1.000 ρ. αργυρά.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.14. Κληροδότημα Αναστασίου Τροφίμοβ Μάτσου

Το κληροδότημα συστάθηκε με κατάθεση χρημάτων που έγινε στις 22-9-1827 από τον αδελφό του ευεργέτη στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας.

Για τη διαχείριση των ετήσιων τόκων που θα στέλνονται στα Ιωάννινα ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των εκκλησιών του Αγίου Νικολάου Αγοράς και της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου⁸⁹.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο, 15.000 ρ. ασιγνάτσιας και έλαβε για το σκοπό αυτό τα υπ' αριθμ. 51641 και 51642 γραμμάτια⁹⁰.

⁸⁹ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 703, σσ.460-461.

⁹⁰ Αρχείο Α.Κ.Ι., *Βιβλίο του ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων*, ο.π., σ. 40.

Τα παραπάνω κεφάλαια, καθώς και οι ετήσιοι τόκοι αυτών κατανεμήθηκαν ως εξής⁹¹:

α. υπέρ των εκκλησιών του Αγίου Νικολάου και του Αρχιμανδρείου το υπ' αριθμ. 51641 γραμμάτιο αξίας 10.000 ρ. ασιγνάτσιας και

β. υπέρ προικοδοτήσεων και υπέρ των φυλακισμένων το υπ' αριθμ. 51642 γραμμάτιο αξίας 5.000 ρ. ασιγνάτσιας.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 τα παραπάνω γραμμάτια του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας μετετράπηκαν στα υπ' αριθμ. 9385, 207889, 22383 και 36972 γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης με αναλογία ένα (1) ρ. αργυρό για κάθε 2,5 ρ. ασιγνάτσιας, αυξημένα, βέβαια, κατά 25%.

Το νέο ποσό που προέκυψε ανέρχονταν στο ποσό των 7.500 ρ. αργυρών και διατέθηκε ως εξής⁹²:

α. υπέρ της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου 2.500 ρ. αργυρά,

β. υπέρ της εκκλησίας του Αρχιμανδρείου 2.500 ρ. αργυρά,

γ. υπέρ προικοδοτήσεων απόρων κορασίδων 1.250 ρ. αργυρά και

δ. υπέρ των φυλακισμένων 1.250 ρ. αργυρά.

Το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

⁹¹ ο.π.

⁹² Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελο "Κληροδότημα Αναστασίου Τροφίμοβ Μάτσου".

1.15. Κληροδότημα Αδελφών Ζωσιμά

Το κληροδότημα συστάθηκε στις 16-9-1829 με δωρητήριο έγγραφο, που φέρει την υπογραφή του Νικολάου Ζωσιμά προς τον τότε Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια.

Τη διαχείριση του κληροδοτήματος έχει το Ελληνικό Κράτος και συγκεκριμένα το Υπουργείο Εκκλησιαστικών και Δημόσιας Εκπαίδευσης, δηλαδή το σημερινό Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων⁹³.

Το ύψος της δωρεάς ανέρχονταν στις 100.000 ρ. Ενώ, «...Τὸ εἰσπραχθὲν ἐκ τῆς δωρεᾶς ταύτης ποσὸν ἀνήρχετο κατ' ἀρχὰς εἰς δραχμὰς παλαιὰς 270.210,96. Τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο, μετατραπὲν εἰς χρηματικούς τίτλους καὶ διαχειριζόμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδύσεως ἀνέρχεται ἤδη εἰς δραχμὰς 304.687 καὶ 50/00 ἀποτελούμενον ἐξ ἐξήκοντα πέντε μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος...»⁹⁴.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁹⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Πλεόνασμα από παρελθούσες χρήσεις	2.372.974
2. Μερίσματα 12.960 μετοχών Τράπεζας Ελλάδας	41.472
3. Μερίσματα 195.426,40 μετοχών Εθνικής Τράπεζας	204.226

⁹³ Σκεύος Γ. Ζερβός, Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί, αύξων αριθμός 359, ο.π., σ. 460-461.

⁹⁴ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και εναντίων σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών, τεύχος Α', Εν Αθήναις, εκ του Εθνικού Τυπογραφείου, 1914, σ. 171.

⁹⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Αδελφών Ζωσιμά, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

4. Τόκοι ανωτέρω πλεονάσματος 84.572

Γενικό Σύνολο Εσόδων 2.703.244

ΕΞΟΔΑ

1. Χορηγίες για την εκτέλεση του σκοπού 2.703.244

Γενικό Σύνολο Εξόδων 2.703.244

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος ο Νικόλαος Ζωσιμάς, ενεργών για όλη την Αδελφότητα των Ζωσιμάδων, όρισε τα εξής: «...Συνταχθέντων δὲ καὶ εἰσπραχθέντων εἰς τὸ τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας γαζοφυλάκειον, ἢ θέλησις καὶ ἔφεσις ἡμῶν τῶν ἀνταδέλφων Ζωσιμαδῶν εἶναι ὅπως μένωσιν ἐν αὐτῷ ἐν λόγῳ παντοτεινῶν καὶ ἀναφαιρέτων δανείων, ὁ δὲ ἐξ αὐτῶν νενομοθετημένος αὐτόθι ἐτήσιος τόκος δαπανᾶται ἀεὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς πολιτείας πρὸς βοήθειαν τῆς ἀνατροφῆς τῶν ὀρφανῶν τέκνων, τῶν ἐν ταῖς ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος μάχαις πεσόντων Ἑλλήνων ἢ δὲ παροῦσά μου θέλει χρησιμεύσῃ ἀντὶ ἀποδεικτικοῦ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἄνωθεν ἀφιερώσεως τῆς εἰρημένης ποσότητος τῶν ἑκατὸν χιλιάδων ῥουβλίων μετὰ τοῦ δεδουλευμένου αὐτοῦ τόκου⁹⁶.

Ἐν Μόσχᾳ τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1829»⁹⁷

Το Υπουργεῖο Οικονομικῶν, ἔχοντας τὴν ἐποπτεία τῶν κοινωφελῶν ἰδρυμάτων, με τὴν ὑπ' αριθμ. 294/21-12-1979 αἴτηση πρὸς τὸ Εφετεῖο Αθηνῶν ζήτησε τὴν τροποποίηση τῶν σκοπῶν τοῦ κληροδοτήματος, διότι δὲν μποροῦσε νὰ ἐκπληρωθεῖ ἡ βούληση τῶν Ζωσιμάδων λόγω ἔλλειψης ὀρφανῶν πολέμου.

Το Εφετεῖο, ἀφού συζήτησε στις 18-9-1979 τὴν αἴτηση, ἐξέδωσε τὴν ὑπ' αριθμ. 8717/1979 ἀπόφασή του με τὴν ὁποία ἔκανε ἀποδεκτὴ τὴν παραπάνω αἴτηση καὶ τὰ ετήσια ἔσοδα τοῦ κληροδοτήματος ἀποφάσισε νὰ διατίθενται γιὰ τὴ χορήγηση ὑποτροφιών. Ἐπιπλέον, τὸ Εφετεῖο

⁹⁶ Ὑπ' αριθμ. 8517/1979 καὶ 8780/1985 ἀποφάσεις τοῦ Εφετείου Αθηνῶν.

⁹⁷ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ἢτοι μελέτη περὶ τῶν ὑπὲρ καὶ εὐαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν*, τεύχος Α', ο.π., σ. 172.

εξέδωσε την υπ' αριθμ. 8780/1985 απόφασή του, κατόπιν αίτησης του Υπουργείου Οικονομικών, προκειμένου να ρυθμίσει την καλύτερη διάθεση των ετήσιων εσόδων του κληροδοτήματος για τη χορήγηση υποτροφιών⁹⁸.

Με το υπ' αριθμ. 70569/Η/29-5-2008 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων προκύπτει ότι το κληροδοτήμα χορηγεί δεκαοκτώ (18) υποτροφίες εσωτερικού κατόπιν διεξαγωγής γραπτού διαγωνισμού⁹⁹.

Συγκεκριμένα, οι υποτροφίες κατανέμονται ως ακολούθως:

- α. έξι (6) υποτροφίες σε μαθητές ή μαθήτριες των Επαγγελματικών Σχολών, των Επαγγελματικών Λυκείων και των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) Ιωαννίνων, Κόνιτσας και Ηγουμενίτσας. Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν βαθμό απολυτηρίου Γ' τάξης Γυμνασίου ή αποδεικτικού σπουδών της προηγούμενης τάξης «άριστα» ή «πολύ καλά»,
- β. έξι (6) υποτροφίες σε φοιτητές ή φοιτήτριες Ανώτατης Εκπαίδευσης Τεχνολογικού Τομέα που κατάγονται από την Ήπειρο. Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό οι εδώ ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν βαθμό απολυτηρίου από τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης «άριστα» ή «πολύ καλά», και
- γ. έξι (6) υποτροφίες σε φοιτητές ή φοιτήτριες Ανώτατης Εκπαίδευσης Πανεπιστημιακού Τομέα που κατάγονται από την Ήπειρο. Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν βαθμό

⁹⁸ Υπ' αριθμ. 8517/1979 και 8580/1985 αποφάσεις του Εφετείου Αθηνών, ο.π.

⁹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε την "Προκήρυξη διαγωνισμού ανάδειξης υποτρόφων εσωτερικού σε βάρος των εσόδων του κληροδοτήματος ΑΦΩΝ ΖΩΣΙΜΑ" για το σχολικό και ακαδημαϊκό έτος 2007 – 2008 του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Διεύθυνση Διοίκησης και Οικονομικής Υποστήριξης.

απολυτηρίου από τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης «άριστα» ή «πολύ καλά».

Η χορήγηση της υποτροφίας είναι μηνιαία και το ποσό ανέρχεται σε εκατόν πενήντα (150) ή διακόσια (200) ευρώ ανάλογα με τη βαθμίδα εκπαίδευσης του υποτρόφου. Η υποτροφία χορηγείται έως το τέλος των κανονικών σπουδών, εφόσον η ετήσια επίδοσή τους είναι ικανοποιητική, δηλαδή επιτυγχάνουν τουλάχιστον στα 2/3 των μαθημάτων στις τμηματικές εξετάσεις κάθε έτους, διαφορετικά η υποτροφία διακόπτεται¹⁰⁰.

1.16. Κληροδότημα Ιωάννη Μπουμπούκη

Το κληροδότημα συστάθηκε με κατάθεση χρημάτων που έγινε από τον ευεργέτη το 1839 στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας.

Για τη διαχείριση των ετήσιων τόκων που θα στέλνονται στα Ιωάννινα ο Ι. Μπουμπούκης όρισε διαχειριστική επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των τεσσάρων εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: i) του Αγίου Νικολάου (Αγοράς), ii) της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου, iii) της Αγίας Μαρίνης και iv) του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός)¹⁰¹.

Ο ευεργέτης κατέθεσε το 1839 στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο, το ποσό των 5.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 67081 γραμμάτιο.

Το παραπάνω κεφάλαιο, καθώς και οι ετήσιοι τόκοι αυτού κατενεμήθηκαν από τον Ι. Μπουμπούκη ως εξής: i) υπέρ των φτωχών

¹⁰⁰ ο.π.

¹⁰¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., Φάκελος "Κληροδότημα Ιωάννη Μπουμπούκη".

2.500 ρ. ασιγνάτσιας και ii) υπέρ τέλεσης μνημοσύνου 2.500 ρ. ασιγνάτσιας.

Με την μεταρρύθμιση του 1860 το παραπάνω γραμμάτιο του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας μετετράπηκε στα υπ' αριθμ. 9385 και 22383 γραμμάτια του Θησαυροφυλακίου της Πετρούπολης με αναλογία ένα (1) ρ. αργυρό για κάθε 2,5 ρ. ασιγνάτσιας αυξημένα, βέβαια, κατά 25%¹⁰². Οπότε, το νέο ποσό των 2.500 ρ. αργυρών, που προέκυψε διετετέθηκε ως εξής: i) υπέρ των φτωχών 1.250 ρ. αργυρά και ii) υπέρ μνημοσύνου 1.250 ρ. αργυρά.

Όμως, και αυτό το κληροδότημα είχε την ίδια ακριβώς τύχη με τα υπόλοιπα κληροδοτήματα που είχαν τα χρήματα κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης.

1.17. Κληροδότημα Γεωργίου και Μάνθου Ριζάρη

Ο Γεώργιος Ριζάρης γεννήθηκε το 1769 στο χωριό Μονοδένδρι του Ζαγορίου. Ενώ ο χρόνος γέννησης του μεγαλύτερου αδελφού Μάνθου δεν είναι εξακριβωμένος. Ο πατέρας τους, Ρίζος Μάνθος, πέθανε το 1772 αφήνοντας την ανατροφή των ανηλίκων παιδιών του στη μητέρα τους, Καλουσιά και τους αδελφούς του, Πανταζή και Αλεξίου. Ο Πανταζής, που ήταν εγκατεστημένος στη Νίζνα της Ρωσίας και ασκούσε το επάγγελμα του εμπόρου, κάλεσε τον Μάνθο κοντά του προκειμένου να αναλάβει την ανατροφή του. Εκεί, ο Μάνθος ασχολήθηκε με τις επιχειρήσεις του θείου του. Αργότερα έγινε συνεργάτης του επεκτείνοντας παράλληλα τις εμπορικές δραστηριότητες.

¹⁰² ο.π.

Το 1806 ο Γεώργιος, κατόπιν πρόσκλησης του Μάνθου, εγκαταστάθηκε στην Μόσχα, κοντά στον αδελφό του. Εκεί τα δύο αδέρφια (που προσονομάζονταν Ραδιόνωφ) που «διεκρίνοντο τῷ ὄντι ἐν Ῥωσσία ἰδίως διὰ τὴν μεταξὺ αὐτῶν σύμπνοϊαν καὶ ἀγάπην»¹⁰³ συνέστησαν μεγάλο εμπορικό οἶκο και απέκτησαν μεγάλη περιουσία.

Τα αδέρφια δεν ξέχασαν ούτε στιγμή την γενέτειρά τους, αλλά και την σκλαβωμένη πατρίδα. Ἢδη το 1814 με δικές τους δαπάνες ιδρύουν στο Μονοδένδρι Ἑλληνικό Σχολεῖο και φροντίζουν ἐπὶ σειρά ετῶν για την κάλυψη των λειτουργικῶν ἐξόδων του. Με την κήρυξη της ἐπανάστασης οι Ριζάριδες προσέφεραν μεγάλα ποσά προκειμένου να ἐλευθερωθεῖ η πατρίδα¹⁰⁴. Ἐνδεικτικά αναφέρουμε ὅτι ἔδωσαν στον Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη 30.000 ρούβλια για τις ἀνάγκες του ἀγῶνα, στο Ν. Παξιμάδη, μέλος της Φιλικῆς Ἐταιρίας, 8.000 ρούβλια. Ἐπίσης, διέθεσαν σημαντικά χρηματικά ποσά για τις ἀνάγκες της ἐπανάστασης και για την ἀποφυλάκιση ὁμογενῶν αἰχμαλώτων¹⁰⁵.

Μετά το θάνατο του Μάνθου το 1824 το ἐθνικό και κοινωφελές ἔργο συνέχισε ο Γεώργιος, ο οποίος το 1837 εγκατέλειψε ὀριστικά την Ὀδησσό, ὅπου διέμενε και εγκαταστάθηκε στην Ἀθήνα, ὅπου και πέθανε το 1841 σε ηλικία 71 ἐτῶν.

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε ἀπὸ τον Γεώργιο Ριζάρη την 1-1-1840 στην Ἀθήνα και ἀποτελεῖται συνολικά ἀπὸ

¹⁰³ Σ. Π. Παπαγεωργίου, *Ἕλληνες Ἐνεργέτες "Ἄξιοι της Ἐθνικῆς ἐγγνωμοσύνης"*, Δήμος Ἀθηναίων Πολιτισμικός Ὁργανισμός, ἐκδόσεις Παπαζήση, Ἀθήνα 1997, σ. 151.

¹⁰⁴ Ἀθανάσιος Χ. Σούρας, *Ἡ συμβολή των Ἀδελφῶν Ριζάρη εἰς την ἐπανάσταση του 1821*, Βιβλιοθήκη Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν, Ἀθήνα 1972, σσ.10-28.

¹⁰⁵ Νικόλαος Ἰωαννίδης (Ἐπιτίμου ἐκτελεστοῦ της Διαθήκης ταύτης), *Διαθήκη του ἐκ Ζαγορίου της Ἡπείρου Ἀειμνήστου Γεωργίου Ραδιόνωφ Ριζάρη, Ἰππότη του Τάγματος του Σωτήρος, ἐν Ἀθήναις, τύποις Γ. Βακαλοπούλου, 1853, σσ.γ-ε, Σ. Παπαγεωργίου, Ἕλληνες Ἐνεργέτες Ἄξιοι της Ἐθνικῆς ἐγγνωμοσύνης, ο.π., σσ. 151-153 και Δρ. Σκεῦο Ζερβό, ο.π., ἀύξων ἀριθμός 974, σσ. 500-501.*

171 άρθρα, μαζί με εκείνα των τριών προσθηκών. Η πρώτη προσθήκη έγινε από τον διαθέτη την 10-1-1840, η δεύτερη προσθήκη την 25-34-1840 και η τρίτη προσθήκη την 1-6-1840.

Ο Γ. Ριζάρης όρισε ως κληρονόμο τον Νικόλαο Θεοχάρη Γραμματέα επί των Εσωτερικών, Εκκλησιαστικών και επί της Εκπαίδευσης. Σε περίπτωση που, για οποιαδήποτε αιτία δεν δεχθεί όρισε ως κληρονόμο του τον Χριστόδουλο Κλονάρη¹⁰⁶.

Εκτελεστές της διαθήκης όρισε τους¹⁰⁷: i) Χριστόδουλο Κλονάρη, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου από τα Ζαγόρια, ii) Μιχαήλ Αποστολίδη, από την Κρήτη, καθηγητή του Πανεπιστημίου, iii) Γεώργιο Σπανιολάκη, Γενικό Ταμία από τη Σμύρνη, iv) Γεώργιο Γεννάδιο, Καθηγητή από τα Ζαγόρια, v) Θεόδωρο Ράλλη, έμπορο από τη Χίο, vi) Αθανάσιο Τσίνη, εμποροκτηματία από τα Ιωάννινα, vii) Πέτρο Σκυλίτση, κτηματία από τη Σμύρνη, viii) Γεώργιο Τησαμενό, διευθυντή της επί των Οικονομικών Γραμματείας από τα Ζαγόρια, ix) Φίλιππο Ιωάννου, καθηγητή από τη Θεσσαλία και x) Ιωάννη Αναστασίου Κόνιαρη, κτηματία από τα Ζαγόρια¹⁰⁸.

Ενώ, σε περίπτωση που κάποιος από τους εκτελεστές δεν μπορεί για οποιονδήποτε λόγο, ν' ανταπεξέρθει στα καθήκοντα του, τα υπόλοιπα μέλη εκλέγουν άλλο, τίμιο και ικανό δημοσιεύοντας στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης το όνομά του¹⁰⁹.

¹⁰⁶ Νικόλαος Ιωαννίδης, *Διαθήκη του εκ Ζαγορίου της Ηπείρου Αειμνήστου Γεωργίου Ραδιόνοφ Ριζάρη, Ιππότη του Τάγματος του Σωτήρος, ο.π., άρθρο 51, σ.13.*

¹⁰⁷ ο.π., άρθρο 66, σσ.22-23.

¹⁰⁸ Στα άρθρα 122-131 της διαθήκης ο Γ. Ριζάρης αναφέρει αναλυτικά οδηγίες προς τους εκτελεστές.

¹⁰⁹ Νικόλαος Ιωαννίδης, *Διαθήκη του εκ Ζαγορίου της Ηπείρου Αειμνήστου Γεωργίου Ραδιόνοφ Ριζάρη, Ιππότη του Τάγματος του Σωτήρος ο.π., άρθρο 85, σσ.32-33.*

Ο Γ. Ριζάρης, στα πρώτα 50 άρθρα της διαθήκης του περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια την ακίνητη και κινητή περιουσία που άφησε υπέρ του κληροδοτήματος¹¹⁰.

Επιπλέον, σε άλλο σημείο της διαθήκης εκφράζει την επιθυμία όλα τα περιουσιακά στοιχεία που κληροδότησε να μείνουν αναπαλλοτρίωτα στο διηνεκές. Η εκποίηση ακινήτων είναι δυνατή να γίνει μόνο στην περίπτωση που η ολομέλεια των εκτελεστών κρίνει ότι υπάρχουν ισχυροί και ανυπέρβλητοι λόγοι. Διαφορετικά, για την εκτέλεση των σκοπών θα διατίθενται μόνο τα ετήσια έσοδα της περιουσίας του κληροδοτήματος¹¹¹.

Επίσης, σημαντικές πληροφορίες για την περιουσία του κληροδοτήματος (ακίνητα, μετοχές, ομολογίες και μετρητά) μάς παρέχει ο Δρος Σκεύος Γ. Ζερβός στο βιβλίο του "Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί" που τυπώθηκε από το εθνικό τυπογραφείο το 1925. Εκεί, ο Ζερβός παραθέτει έγγραφο της Εθνικής Τράπεζας, με ημερομηνία 27-12-1924, όπου γίνεται αναλυτική αναφορά για τα κληροδοτήματα και τις καταθέσεις της Ριζαρείου Σχολής.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹¹²:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα Ακινήτων	5.404.565,17
2. Τόκοι Καταθέσεων	10.456,89
3. Μερίσματα Μετοχών	66.326,90
4. Εισπράξεις Ι.Ν. παλαιάς Σχολής Αθήνας	7.900,00
5. Διάφορα Έσοδα	155.160,81

¹¹⁰ ο.π., άρθρα 1-50, σσ.1-12.

¹¹¹ ο.π., άρθρα 63 & 64, σσ.19-21.

¹¹² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του Ριζαρείου Κληροδοτήματος, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

6. Έσοδα από πωλήσεις βιβλίων	46.321,57
7. Έσοδα από δραστηριότητες στο Μονοδένδρι και το Ζαγόρι	159.234,19
8. Εισπράξεις Σχολής & Ι.Ν. Διδασκτριών	9.980,50
9. Έσοδα Μαθητών Κλ/ματων	<u>7.000,00</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	5.866.946,03

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης	941.615,40
2. Δαπάνες Διαχείρισης ακινήτων	1.025.874,38
3. Φόροι-Τέλη-Λοιπές Κρατήσεις	244.113,93
4. Δαπάνες πραγμ/σεως του έργου ΡΕΣ στο Μονοδένδρι & Ζαγ.	1.357.071,60
5. Δαπάνες Διδασκτριών Χαλανδρίου	<u>1.855.198,82</u>
Σύνολο Εξόδων	5.423.874,13
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	443.071,90
Γενικό Σύνολο Εσόδων	5.866.946,03

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς¹¹³:

α. για την οικονομική ενίσχυση της Σχολής στο Μονοδένδρι Ζαγορίου, που στεγάζεται στην οικία που είχε παραχωρήσει ο ίδιος για το σκοπό αυτό,

β. για την ίδρυση και συντήρηση μίας Εκκλησιαστικής Σχολής στην Αθήνα με την επωνυμία "ΜΑΝΘΟΥ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΙΖΑΡΙΔΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ"¹¹⁴ και

γ. με τα χρήματα που θα περισσέψουν, μετά την ίδρυση και λειτουργία της σχολής, να μείνουν ως κεφάλαιο, τα έσοδα του οποίου να διατεθούν

¹¹³Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, *Μητρώον Κληροδοτημάτων*, τόμος πρώτος, Διαθήκη Γεωργίου Ρ. Ριζάρη, ο.π., άρθρα 61-65, σσ.945-946.

¹¹⁴ Στα άρθρα 72-99 της διαθήκης ο διαθέτης αναφέρει γενικά στοιχεία για την ίδρυση, λειτουργία και οικονομική διαχείριση της Σχολής.

για χορήγηση επιπλέον υποτροφιών σε υποτρόφους καταγόμενους από το Ζαγόρι¹¹⁵.

Στις 12-5-1841 ο Βασιλεύς Όθων με Β. Διάταγμα εγκρίνει την ίδρυση στην Αθήνα της “Εκκλησιαστικής Σχολής Μάνθου και Γεωργίου Ριζάρηδων” ενώ, ταυτόχρονα, απονέμει προς τον ιδρυτή το παράσημο του “Χρυσού Σταυρού” σε ένδειξη ευγνωμοσύνης. Την 1-6-1841, δέκα οκτώ μέρες μετά την ίδρυση της σχολής, ο Γεώργιος Ριζάρης άφησε την τελευταία του πνοή με πλήρη ηθική ικανοποίηση ότι έφερε εις πέρας και πραγματοποίησε την επιθυμία τόσο του αδελφού του Μάνθου, όσο και τη δική του.

Η Βουλή των Ελλήνων, εκτιμώντας τις υπηρεσίες των αδελφών Ριζάρη υπέρ του Έθνους, με πρόταση των Βουλευτών Α. Μάμουκα και Δ. Φιλαρέτου έγραψε τα ονόματα αυτών στην αίθουσα της Βουλής μεταξύ των ονομάτων των Μεγάλων του Έθνους Ευεργετών. Η έναρξη της λειτουργίας της σχολής έγινε στις 15-5-1844 παρουσία του Βασιλέως Όθωνος, του Πρωθυπουργού Μαυροκορδάτου, των Υπουργών, των Εκτελεστών της Διαθήκης και πλήθους κόσμου¹¹⁶.

1.18. Κληροδότημα Γεωργίου Ιωάννη Μετάξους

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 22-8-1841 στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας και επικυρώθηκε με την υπ’ αριθμ. 127/23-8-1841 πράξη του Γενικού Προξένου της

¹¹⁵ Στα άρθρα 110-121 της διαθήκης αναφέρονται αναλυτικά οι όροι για την επιλογή των υποτρόφων.

¹¹⁶ Αθανάσιος Χ. Σούλας, *Η συμβολή των Αδελφών Ριζάρη εις την επανάσταση του 1821*, Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, ο.π., σσ.29-31.

Ελλάδας¹¹⁷.

Ως εκτελεστές της διαθήκης ο Γεώργιος Μετάξος όρισε τους: i) Χριστόδουλο Πιτάρη, ii) Εμμανουήλ Μπουτάτη, iii) Παναγιώτη Ζέρβα, iv) Παναγιώτη Σορδώνη και v) Θεόδωρο Δημητρίου, ομογενείς του Βουκουρεστίου. Ενώ, για την διαχείρισή του όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των τεσσάρων Εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων (Αγίου Αθανασίου, Αγίου Νικολάου Αγοράς, Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού, Αγίας Μαρίνης) και του νοσοκομείου¹¹⁸.

Ο ευεργέτης διέθεσε υπέρ του κληροδοτήματος 51.200 γρόσια ή 1.600 Φλωρία Καισαροβασιλικά. Οι εκτελεστές της διαθήκης, εφαρμόζοντας τις διατάξεις της, έστειλαν στην Ελληνική Κυβέρνηση τα 1.600 Φλωρία Καισαροβασιλικά με τις υπ' αριθμ. 15527 και 15561 προτάσεις τους. Ο Βασιλιάς Όθωνας, με το υπ' αριθμ. 2663/20-10-1842 Βασιλικό Διάταγμα, όρισε τα χρήματα να κατατεθούν στο Δημόσιο Ταμείο. Στις 28-10-1842 ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Δημήτριος Σούτσος, κατέθεσε στο Δημόσιο Ταμείο 1.000 Φλωρία Αυστριακά ή 13.060 δρχ. με το υπ' αριθμ. 3106 γραμματίο. Κατά το χρονικό διάστημα (1846 – 1847) με το παραπάνω ποσό αγοράστηκαν 13 Μετοχές της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (υπ' αριθμ. 2843–2855) υπ' ονόματι του Υπουργείου Οικονομικών και κατετέθησαν στο Κεντρικό Δημόσιο Ταμείο για φύλαξη. Το 1930 με την εκκαθάριση που έγινε από το Υπουργείο των Οικονομικών οι μετοχές κατετέθηκαν προς φύλαξη στο Κεντρικό Κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 68483/7-5-1930 απόδειξη¹¹⁹.

¹¹⁷ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., σσ. 36 -43.

¹¹⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι., Βιβλίο του Ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ο.π., σ. 62.

¹¹⁹ ο.π., σσ. 62 - 63.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς¹²⁰:

- α. υπέρ του νοσοκομείου Ιωαννίνων οι τόκοι των 1.000 Φλωριών και
- β. υπέρ του πανεπιστημίου Αθηνών οι τόκοι των 600 Φλωριών.

1.19. Κληροδότημα Γεωργίου και Σίμωνα Σίνα

Ο Γεώργιος Σίνας γεννήθηκε στις 20-11-1783 στην πόλη της Νίσσης. Η καταγωγή της οικογενειάς του ήταν από τη Μοσχόπολη της νυν Βορείου Ηπείρου. Λόγω του πρόωρου θανάτου της μητέρας του ο πατέρας του (Σίμων Σίνας) τον έστειλε στις Σέρρες κοντά στην αδελφή της γυναίκας του, ενώ ο ίδιος εγκαταστάθηκε στη Βιέννη. Εκεί, σε συνεργασία αρχικά με άλλους Έλληνες ασχολήθηκε με το εμπόριο και αργότερα ίδρυσε τον δικό του φερώνυμο εμπορικό οίκο. Κατά το 1791 (κατ' άλλη εκδοχή το 1798) ο Γεώργιος Σίνας εγκαταστάθηκε στη Βιέννη, όπου ασχολήθηκε με τις εμπορικές επιχειρήσεις του πατέρα του¹²¹. Στις 11-05-1809 ο Γ. Σίνας παντρεύτηκε στη Βουδαπέστη την Ελληνίδα Αικατερίνη Ναούμ Δέρρα φόν Μόροβα. Στις 15-08-1810 γεννήθηκε στη Βιέννη ο γιός τους Σίμων Σίνας (πήρε το όνομα του παππού). Παράλληλα με τις επεκτάσεις των επιχειρήσεων ο Σίμων Σίνας ο πρεσβύτερος και ο Γεώργιος Σίνας επιδόθηκαν σε πληθώρα δωρεών προσφέροντας τεράστια ποσά σε φιλανθρωπικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Στις 3-04-1818 ο Αυτοκράτορας της Ουγγαρίας Φραγκίσκος Α' προέβη στην απονομή του τίτλου του Βαρόνου στον Σίμωνα Σίνα (πρεσβύτερο) και στους απογόνους

¹²⁰ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., σ.37.

¹²¹ Στις 6-02-1802 ο Σίμων Σίνας παντρεύτηκε (δεύτερο γάμο) την Αικατερίνη (Χήρα Κωνσταντίνου Τσετίρη), το γένος Ιωάννη Γύρα και απέκτησαν ένα γιό, τον Ιωάννη Σίνα.

αυτού. Ο Σίμων Σίνας (ο πρεσβύτερος) πέθανε στις 3-08-1822 στην Βιέννη, σε ηλικία 69 ετών¹²².

Στις 10-01-1835 ο Σίμων Σίνας παντρεύτηκε την Ιφιγένεια Γκίκα, με την οποία απέκτησε έξι (6) παιδιά, τα δύο (η Αικατερίνη και ο Γεώργιος) πέθαναν σε βρεφική ηλικία. Στις 8-10-1838 γεννήθηκε η Αναστασία, στις 4-8-1843 η Ειρήνη. Στις 12-3-1845 η Ελένη και την 1-7-1846 η Ιφιγένεια¹²³.

Ο Γ. Σίνας είχε αναπτύξει έντονη επιχειρηματική δραστηριότητα σε πολλούς τομείς της οικονομικής ζωής, ήτοι: i) Υπήρξε από τους μεγαλύτερους τραπεζίτες της Αυστροουγγαρίας (ο οίκος Σίνα μετέχει στο κρατικό δάνειο του 1832 της Αυστρίας με 53.653.000 Φλωρίνια και σε εκείνο του 1835 με 40.000.000 Φλωρίνια), ii) είχε αναπτύξει σημαντικό δίκτυο εμπορικών επιχειρήσεων που επεκτεινόταν από τη Βιέννη μέχρι τη Ρώμη, τη Γενεύη, τη Μασσαλία, το Παρίσι, το Λονδίνο, το Αμβούργο, το Βερολίνο, τη Βαρσοβία, το Βουκουρέστι, την Οδησό, την Κωνσταντινούπολη, τη Σμύρνη, την Αλεξάνδρεια, το Κάιρο και τις Ινδίες, iii) είχε ιδρύσει στην Κάτω Αυστρία (Pottendorf) μεγάλη βιομηχανική επιχείρηση νηματουργίας, iv) είχε ιδρύσει στην Κάτω Αυστρία (En Klein – Neusiedl) εργοστάσιο χαρτοποιίας, v) είχε εισέρθει στο χώρο των συγκοινωνιακών επιχειρήσεων ιδρύοντας τον «Σιδηρόδρομο του Νότου», vi) είχε ιδρύσει την πρώτη ατμοπλοϊκή εταιρεία στον Δούναβη, vii) εταιρεία του Γ. Σίνα ανέλαβε με δικές του δαπάνες την κατασκευή της γέφυρας που θα ένωνε τις δύο πόλεις Βούδα και Πέστη (η κατασκευή της

¹²² Γεώργιος Σ. Λαΐος, *Σίμωνας Σίνας*, Ακαδημία Αθηνών Βιογραφία Εθνικών Ευεργετών, Γραφείο Δημοσιευμάτων της Ακαδημίας Αθηνών, Εν Αθήναις, 1972, σσ. 3-16.

¹²³ Η Αναστασία Σίνα (1838 -1889) παντρεύτηκε τον κόμη Viktor Wimpffen, η Ειρήνη Σίνα (1843 – 1881) παντρεύτηκε τον Γεώργιο Μαυροκορδάτο (γιό του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου), η Ελένη Σίνα (1845 – 1893) παντρεύτηκε στη Βιέννη τον Γρηγόριο Υψηλάντη (ανιψιό του Αλέξανδρου Υψηλάντη) και η Ιφιγένεια Σίνα (1846–1914) παντρεύτηκε τον Γάλλο δούκα Edmond de Castries.

γέφυρας διήρκησε περίπου δέκα χρόνια, ενώ το κόστος κατασκευής ανήλθε στα 5.000.000 Αργυρά Φλωρίνια ή 500.000 Αγγλικές Λίρες)¹²⁴.

Επιπλέον, ο Γ. Σίνας με απόφαση του Βασιλιά Όθωνα στις 24-08-1833 διορίστηκε πρόξενος της Ελλάδας στη Βιέννη. Παρά την πολύπλευρη οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα δεν υστέρησε στην εκπλήρωση των προξενικών του καθηκόντων. Μάλιστα, το πρώτο Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στη Βιέννη στεγάστηκε στον τραπεζικό οίκο του Σίνα am Hohen Markt Nr. 511¹²⁵.

Παράλληλα, ο Γ. Σίνας επιδόθηκε σε μια πληθώρα ευεργετικών πράξεων τόσο στη Μοσχόπολη όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Το 1840, με δικές του δαπάνες, ανήγειρε στη Μοσχόπολη το μεγαλοπρεπές κτίριο όπου στεγαζόταν η σχολή. Σημαντικές δωρεές έκανε προς τα εκπαιδευτικά και επιστημονικά ιδρύματα των Αθηνών, όπως το Αρσάκειο, το Πανεπιστήμιο, το Οφθαλμιατρείο, την Αρχαιολογική Εταιρεία και άλλα. Εξίσου σημαντικά ποσά διέθεσε σε Έλληνες φοιτητές προκειμένου να σπουδάσουν στο εξωτερικό και ιδιαίτερα στην Αυστρία και στη Γερμανία. Το 1844 έστειλε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου ανατομικοπαθολογικούς σκελετούς.

Όμως, η μεγαλύτερη δωρεά του προς την Ελλάδα υπήρξε η ίδρυση, επί του λόφου των «Νυφών» του Αστεροσκοπείου Αθηνών. Οι εργασίες της ανέγερσης άρχισαν στις 26-06-1842 (τελετή τοποθέτησης του θεμέλιου λίθου), τα σχέδια εκπόνησε ο Δανός αρχιτέκτων Θεόφιλος Χάνσεν, το κόστος ανήλθε στις 60.000 δρχ. περίπου και οι εργασίες ανέγερσης ολοκληρώθηκαν το Δεκέμβριο του 1845. Παράλληλα, ο Γ. Σίνας φρόντισε

¹²⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Γεώργιος Σ. Λαΐος, *Σίμων Σίνας*, ο.π., σσ. 67-99 , όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την οικονομική κατάσταση και λειτουργία των επιχειρήσεων του «Οίκου Σίνα».

¹²⁵ Γεώργιος Σ. Λαΐος, *Σίμωνας Σίνας*, ο.π., σ.102.

και για τον εξοπλισμό του Αστεροσκοπείου με τα κατάλληλα μετεωρολογικά και αστρονομικά όργανα¹²⁶.

Ο Γ. Σίνας με τη διαθήκη του, εκτός των συγγενικών του προσώπων και των υπαλλήλων του, άφησε και τα παρακάτω ποσά: i) Υπέρ της Ελληνικής Εκκλησίας Αγίας Τριάδος στη Βιέννη 20.000 Φλωρίνια σε ομολογίες του Κρατικού Δανείου (με τόκο 5%), προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για την συντήρηση της εκκλησίας. ii) Υπέρ των φτωχών της εκκλησιαστικής κοινότητας της άνω εκκλησίας 10.000 Φλωρίνια σε ομολογίες του ιδίου δανείου, προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται υπέρ των φτωχών και του σχολείου και iii) υπέρ της Ελληνικής Εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου Βιέννης 5.000 Φλωρίνια σε ομολογίες του ιδίου δανείου.

Ο Γ. Σίνας πέθανε στις 18-05-1856 σε ηλικία 73 ετών, ενώ η ταφή του έγινε σε οικογενειακό νεκροταφείο στο Rappoltenkirchen. «Δια του θανάτου του Γεωργίου Σίνα εξέλιπεν ο πλουσιώτερος Έλλην μεγαλέμπορος, τραπεζίτης και γαιοκτήμων της Αυστροουγγαρίας, ο οποίος συνάμα υπήρξε και εις εκ των μεγάλων Εθνικών Ευεργετών της Αυστρίας, της Ουγγαρίας και της Ελλάδος»¹²⁷.

Ο Σίμωνας Σίνας, ήταν ο γενικός κληρονόμος της κολοσσιαίας περιουσίας του Γεωργίου Σίνα¹²⁸. Με το από 21-5-1856 διάταγμα του Υπουργείου Εμπορίου της Αυστρίας ο εμπορικός και τραπεζικός οίκος περιήλθε στην κυριότητα (σύμφωνα με την διαθήκη του Γεωργίου Σίνα) του Σίμωνος Σίνα. Ο τύπος της Βιέννης, εκείνη την εποχή, ασχολούνταν διεξοδικά με την τεράστια περιουσία του Γεωργίου Σίνα. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την τότε εφημερίδα «Morgenpost», η οποία στο υπ' αριθμ.

¹²⁶ ο.π., σσ. 107-110.

¹²⁷ Γεώργιος Σ. Λαΐος, Σίμωνας Σίνας, ο.π., σ.125.

¹²⁸ Στο άρθρο 1 της διαθήκης του ο Γεώργιος Σίνας αναφέρει ότι: «Τὸν πολυαγαπημένον υἱὸν μου βαρῶνο Σίμωνα Σίνα καθιστῶ γενικὸν κληρονόμον τῆς περιουσίας μου».

137/20-5-1856 φύλλο της (σελίδα 2, στήλη 2) έγγραφε ότι η περιουσία του Γ. Σίνα ανερχόταν στα 80.000.000 φλωρία. Όμως, στις 20-11-1856 ο κληρονόμος Σίμων Σίνας κατέθεσε ένορκη δήλωση κληρονομίας με την οποία η συνολική αξία της περιουσίας ανερχόταν στα 28.072.888 φλωρίνια.

Τον αποθανόντα πατέρα του διαδέχθηκε ο Σίμων Σίνας και στη θέση του Γενικού Προξένου της Ελλάδος μετά από πρόταση του τότε υπουργού Εξωτερικών Αλεξάνδρου Ρίζου – Ραγκαβή και έγκριση του Όθωνα στις 17/29-5-1856.

Ο Σ. Σίνας, ενώ βρισκόταν εν ζωή, προέβη σε πληθώρα δωρεών στην Αυστρία, στην Ουγγαρία και στην Ελλάδα. Αναφέρουμε παρακάτω τις σημαντικότερες από αυτές ¹²⁹.

I. Αυστρία

α. Στους φτωχούς της Βιέννης διέθεσε 40.000 Φλωρίνια (30.000 για τους Καθολικούς, 6.000 για τους Προτεστάντες και 4.000 για τους Ισραηλίτες).

β. Το 1857 δώρισε στην Εμπορική Σχολή Βιέννης 10.000 φλωρίνια και αργότερα, τμηματικά, άλλα 15.000 Φλωρίνια.

γ. Επίσης, σημαντικά ποσά δώρισε στην «Εταιρεία των Φίλων Μουσικής», στον «Οίκον των Καλλιτεχνών», στον «Σύνδεσμον των Κηπουρών Βιέννης» και στην «Σχολήν Δασονόμων».

δ. Με την επίσκεψη του Αυτοκράτορα Φραγκίσκου Ιωσήφ στο Godollo Ουγγαρίας (μέγαρο Σίνα) προσέφερε 10.000 Φλωρίνια, τα οποία τέθηκαν στη διάθεση του Αρχιδούκα Albrecht για κοινωφελείς σκοπούς.

ε. Κατά το διάστημα 1856 – 1857 διέθεσε το ποσό των 9.000 Φλωρινίων για την ανέγερση του πύργου του Albrecht.

¹²⁹ Γεώργιος Σ. Λαΐος, *Σίμωνας Σίνας*, ο.π., σσ. 131- 236

στ. Το 1858 με τη γέννηση του διαδόχου του Αυστριακού θρόνου Ροδόλφου προσέφερε 30.000 Φλωρίνια προκειμένου να διατεθούν υπέρ των βρεφοκομείων και νοσοκομείων παιδών της Βιέννης.

ζ. Για την εκ θεμελίων ανοικοδόμηση του Ναού της Αγίας Τριάδος Βιέννης διέθεσε 70.000 Φλωρίνια

η. Το 1859 διέθεσε 20.000 Φλωρίνια υπέρ των Αυστριακών αναπήρων και τραυματιών του πολέμου κατά των Ιταλών

θ. Το 1862 δώρισε 5.000 Φλωρίνια στην Αυτοκράτειρα Ελισάβετ, τα οποία στη συνέχεια διενεμήθησαν στα φιλανθρωπικά ιδρύματα της Βιέννης.

ι. Το 1864 προσέφερε 5.000 Φλωρίνια υπέρ των χηρών και ορφανών κατά τον πόλεμο του Schleswig – Holstein πεσόντων Αυστριακών.

ια. Το 1871 προσέφερε 2.000 Φλωρίνια για την ανέγερση μνημείου υπέρ του Αυστριακού Ναυάρχου Wilhelm Tegethoff.

ιβ. Το 1872 προσέφερε 1.000 Φλωρίνια για την ανέγερση μνημείου υπέρ του μεγάλου Αυστριακού ποιητή Franz Grillparzer, 2.000 Φλωρίνια στο ίδρυμα Schiller και 1.000 Φλωρίνια υπέρ του μνημείου του φιλελεύθερου πολιτικού Franz Deak.

ιγ. Το 1873 προσέφερε 15.000 Φλωρίνια υπέρ των φτωχών της Βιέννης.

ιδ. Το 1874 προσέφερε 25.000 Φλωρίνια στο Εθνικό Θέατρο της Βιέννης.

II. Ουγγαρία

α. Το 1856 δώρισε 15.000 Φλωρίνια υπέρ των νοσοκομείων της Βουδαπέστης.

β. Δώρισε 5.000 Φλωρίνια στο «Σωματείο της Ουγγρικής Οικονομίας», καθώς και 2.500 Φλωρίνια στα δημοτικά σχολεία της Βουδαπέστης.

γ. Στο σύλλογο Αγρονομίας προσέφερε συνολικά 14.000 Φλωρίνια.

δ. Για την αγορά εκθεμάτων φυσικής ιστορίας του μουσείου προσέφερε 1.000 Φλωρίνια.

ε. Επίσης, κάλυψε τα έξοδα του πολυδάπανου επιστημονικού περιοδικού «Budapesti Szemle».

στ. Υπέρ της Ακαδημίας Βουδαπέστης διέθεσε το ποσό των 80.000 Φλωρινίων.

ζ. Το 1864 προσέφερε 5.000 Φλωρίνια υπέρ του ιππικού των εθελοντικών σωμάτων της Ουγγαρίας.

η. Το 1867 προσέφερε 10.000 Φλωρίνια υπέρ του Νοσοκομείου τυφλών και του Ορφανοτροφείου θηλέων. Επιπλέον, προσέφερε 1.100 Φλωρίνια υπέρ των σχολείων θηλέων και άλλα 500 υπέρ του «Συνδέσμου Δασονόμων» της Ουγγαρίας.

θ. Το 1870 προσέφερε στον Πρωθυπουργό της Ουγγαρίας Julius Andrassy 5.000 Φλωρίνια υπέρ της Ουγγρικής Εθνοφρουράς.

ι. Το 1871 προσέφερε 10.000 Φλωρίνια υπέρ του Οικονομικού Συνεταιρισμού της Ουγγαρίας.

ια. Το 1872 προσέφερε 3.000 Φλωρίνια για το μνημείο του Ούγγρου συγγραφέα και πολιτικού Josef Eotvos, 1.000 Φλωρίνια στην οικογένεια του Ούγγρου ιστορικού Ladislaus Szalay, 3.000 Φλωρίνια για την αγορά των χειρογράφων του Stefan Szechenyi, 6.000 Φλωρίνια στο καζίνο της Βουδαπέστης, 5.000 Φλωρίνια στην σχολή ιππασίας της Βουδαπέστης κ.τ.λ.

ιβ. Το 1873 προσέφερε από 1.000 Φλωρίνια στους Συλλόγους για την προαγωγή των επαγγελματιών της γυναίκας και την προαγωγή της εθνικής οικονομίας της Ουγγαρίας.

ιγ. Το 1874 προσέφερε 3.000 Φλωρίνια στο Ταμείο Συντάξεως Ηθοποιών και στον Οίκο Καλλιτεχνών της Βουδαπέστης. Επιπλέον, προσέφερε 25.000 Φλωρίνια στο Εθνικό Θέατρο της Βουδαπέστης.

III. Ελλάδα

α. Η τότε εφημερίδα «Ήλιος» στο υπ' αριθμ. 71/22 - 6 -1856 φύλλο της δημοσίευσε αναλυτικά τις δωρεές του Σίμωνος Σίνα στην Ελλάδα, ήτοι: i) 100.000 δραχ. στο Αμαλήϊον Ορφανοτροφείο Κορασίδων, ii) 84.000 δραχ. για την αποπεράτωση του Ναού της Μητρόπολης, iii) 30.000 δραχ. υπέρ του Οφθαλμιατρείου και iv) 30.000 δραχ. υπέρ των απόρων Ελλήνων που πάσχουν από χολέρα.

β. Το 1858 διέθεσε υπέρ των σεισμοπαθών της Κορίνθου 30.000 δραχ.

γ. Το 1859 διέθεσε για την επισκευή και συντήρηση του Αστεροσκοπείου Αθηνών 22.034 δραχ..

δ. Το 1857, που επισκέφθηκε το Παρίσι, δώρισε 3.000 Φράγκα στην εκεί σπουδάζουσα ελληνική νεολαία.

ε. Το 1866 προσέφερε σημαντικά ποσά υπέρ των ηρωικώς αγωνιζομένων για την ελευθερία Κρητών και υπέρ της ένωσης με την ελεύθερη Ελλάδα.

στ. Το 1873 διέθεσε για την κατασκευή των αγαλμάτων της Αθηνάς και του Απόλλωνα, ύψους 3,50 μ. το ένα, 80.000 δραχ. και για την κατασκευή των αγαλμάτων του Σωκράτη και του Πλάτωνα (σε καθημένη στάση) 50.000 δραχ.

ζ. Η μεγαλύτερη αγαθοεργία του Σ. Σίνα στην Ελλάδα ήταν η ανέγερση του περίτεχνου και περιλαμπρού οικοδομήματος όπου θα στεγαζόταν η Σιναία Ακαδημία¹³⁰. Σε επιστολή του Τσίλλερ προς τον Χάνσεν στις 27-5-1876 αναφέρεται ότι μέχρι τότε είχαν δαπανηθεί για την Ακαδημία 1.868.254 δραχ. και υπολείπονταν άλλες 589.292 δραχ.. Πάντως, είναι γεγονός

¹³⁰ Η Ακαδημία αποφασίστηκε να ανεγερθεί σε οικόπεδο εμβαδού 9.900 τ.μ. που παραχώρησε ο Δήμος Αθηναίων για το σκοπό αυτό (είχε περιέλθει στον Δήμο κατόπιν δωρεάς της Μονής Πετράκη). Τα σχέδια του κτιρίου ο Σίνας τα ανέθεσε στον αρχιτέκτονα Θεόφιλο Χάνσεν. Στις 2-8-1859 τέθηκε ο θεμέλιος λίθος ανέγερσης της Ακαδημίας, παρουσία του Όθωνος και της Αμαλίας.

ότι η συνολική δαπάνη για την ανέγερση της Ακαδημίας και για την επισκευή, συντήρηση και λειτουργία του Αστεροσκοπείου Αθηνών, μέχρι του θανάτου της Ιφιγένειας Σίνα (21-12-1884), ξεπέρασε τα 2.800.000 δραχ. Ενώ, κατά τον Ziller η ολική δαπάνη για την ανέγερση και διακόσμηση της Ακαδημίας ανήλθε στα 3.360.000 δραχ¹³¹.

Στις 20-3-1887 ο πληρεξούσιος των κληρονόμων του Σίμωνος Σίνα, Ερνέστον Τσίλλερ και ο τότε πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης υπέγραψαν το υπ' αριθμ. 5287/1887 συμβόλαιο παράδοσης του μεγάρου της Ακαδημίας στο Ελληνικό Κράτος. Η παράδοση και η παραλαβή έγινε χωρίς καμία απολύτως επισημότητα. Ο Τσίλλερ σε επιστολή που έστειλε στις 10-4-1887 στον Χάνσεν αναφέρει ότι: «Ο Τρικούπης δέν είπε ούτε μίαν λέξιν, όμοίως και έγω. Ούτω ή Ακαδημία παρήλθεν έν σιγή».

Ίσως αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι το Ελληνικό Κράτος να περίμενε το 1.000.000 δραχ. που είχε κληροδοτήσει ο Σ. Σίνας υπέρ της Ακαδημίας δια των από 23-3-1865 και 23-2-1868 κωδικέλλων. Όμως, κάτι τέτοιο δεν έγινε, διότι η οικονομική κατάσταση του οίκου Σίνα είχε μεταβληθεί ριζικά και το ποσό δεν υπήρχε πλέον¹³².

¹³¹ Κώστας Μπίρης, *Αι Αθήναι*, σ.154.

¹³² Γεώργιος Σ. Λαΐος, *Σίμωνας Σίνας*, ο.π., σ.236.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το Κληροδότημα του Γεωργίου Κ. Χατζηκώστα

2.1. Ο Γεώργιος Κ. Χατζηκώστας

Ο Γεώργιος Χατζηκώστας γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1753 και ήταν το τρίτο κατά σειρά παιδί της οικογένειας του Κωνσταντίνου και της Μαργαρίτας Χατζηκώστα. Τα άλλα αδέρφια του ήταν ο πρωτότοκος Ιωάννης, ο Αναστάσιος, ο Παύλος και η Αικατερίνη. Το 1768 (σε ηλικία 15 ετών) στάλθηκε από τον πατέρα του στην Κωνσταντινούπολη προκειμένου να ασχοληθεί με το εμπόριο. Ο αδελφός του Αναστάσιος είχε ήδη εγκατασταθεί στη Μόσχα, για τον ίδιο σκοπό. Στις πρωτεύουσες της Ανατολής και του Βορρά τα δύο αδέρφια επιδόθηκαν στο κερδοφόρο και μη συνηθιζόμενο τότε εμπόριο ανταλλαγών πολύτιμων ειδών.

Σε ηλικία 48 χρόνων ο Γεώργιος παντρεύτηκε την Αικατερίνη Μελαχρινού – Καμινάρη, κόρη αξιωματούχου των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών και απέκτησε συνολικά οχτώ παιδιά: τους Κωνσταντίνο, Ιωάννη, Αναστάσιο, Παύλο, Μαρία, Μαργαρίτα, Ταρσία και Ζαφείρα¹³³.

Το 1815 πέθανε στη Μόσχα ο αδελφός του Αναστάσιος, οπότε και αναγκάστηκε να μεταβεί εκεί προκειμένου να διευθετήσει τις εμπορικές υποθέσεις του αδελφού του. Στη Μόσχα ήρθε σε επαφή με τους υπόλοιπους Ηπειρώτες συμπατριώτες Ζωσιμάδες, Ριζάρηδες, Καπλάνη και άλλους.

Ενίσχυσε οικονομικά το κίνημα του Αλέξανδρου Υψηλάντη,

¹³³ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμπορία*, ο.π., σ. 106-111.

συμμετείχε στην αποστολή τροφίμων και πολεμοφοδίων προς τις επαναστατημένες επαρχίες, καθώς και στην αποφυλάκιση αιχμαλώτων. Διέθεσε σημαντικά ποσά για την αποπεράτωση της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Αγοράς (την ανακατασκευή της οποίας είχαν αρχίσει οι Ζωσιμάδες), υπέρ του μητροπολιτικού ναού, της μονής Σωσίνου, καθώς και σε άλλες εκκλησίες των Ιωαννίνων¹³⁴.

Επιπλέον, «ένα περίπου μήνα προτού αποβιώσει κληροδότησε στην ιεράν πόλιν του Μεσολογγίου, ικανό ποσό δια του οποίου υπήρξε δυνατή η ίδρυση Νοσοκομείου “πρός χρήσιν καὶ ὠφέλειαν διὰ τοὺς πτωχοὺς ἀσθενεῖς τῆς πόλεως ταύτης, καθώς καὶ ὄσων ξένων ὁποῦ κατὰ περίστασιν τύχῳσι καὶ περιπλέον ἐκ τῶν συμπολιτῶν μου Ἰωαννιτῶν”. Το Νοσοκομείο διεύθυνε ο Βαυαρός φιλέλληνας γιατρός, Φ. Ξ. Νίδερ που μετά το 1871 είχε εγκατασταθεί στο Μεσολόγγι»¹³⁵. Με δικές του δαπάνες ιδρύθηκε το Νοσοκομείο “Γεωργίου Χαντζηκώστα” στο Μεσολόγγι καθώς και το Ορφανοτροφείο στην Αθήνα που φέρει την επωνυμία: “Ορφανοτροφείο Γεωργίου και Αικατερίνης Χαντζηκώστα”¹³⁶.

Ο Γ. Χατζηκώστας πέθανε στη Μόσχα στις 31-8-1845, σε ηλικία 92 χρόνων και ενταφιάστηκε στο μοναστήρι του Δονσκοΐ.

¹³⁴ Στέφανος Π. Παπαγεωργίου, *Έλληνες ευεργέτες “Άξιοι της Εθνικής ευγνωμοσύνης”*, ο.π., σ.183.

¹³⁵ Στέφανος Π. Παπαγεωργίου, *Έλληνες ευεργέτες “Άξιοι της Εθνικής ευγνωμοσύνης”*, ο.π., σ. 184.

¹³⁶ *Λεύκωμα εβδομηκονταπενταετηρίδος (1856 – 1930), Ορφανοτροφείον Γ. και Αικ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ*, έκδοση του Διοικητικού Συμβουλίου, τύποις “ΠΥΡΣΟΥ” Α.Ε., Αθήνα 1931 και Αλέξη Δημαρά, Βάσω Βασιλικού – Παπαγεωργίου, *Από το κοντύλι στον Υπολογιστή 1830-2000*, εκδόσεις “Μεταίχμιο”, σ. 17.

2.2. Το κληροδότημα Γεωργίου Κ. Χατζηκώστα

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 11-8-1845 στη Μόσχα. Ως εκτελεστές της διαθήκης όρισε την σύζυγό του Αικατερίνη και τα παιδιά του.

Για τη διαχείριση των κεφαλαίων στη Μόσχα όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους Μιχαήλ Ι. Μποσταντζόγλου, Αντωνίου Π. Κομιζόπουλο, Μιχαήλ Π. Σταμέροφ και Αναστάσιο Γ. Χατζή Κώνστα. Ενώ, για τη διαχείριση των ετήσιων τόκων, που θα στέλνει η επιτροπή της Μόσχας στα Ιωάννινα όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των τριών Εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: i) του Αγίου Νικολάου Αγοράς, ii) του Αγίου Αθανασίου (Μητροπολιτικός Ναός) και iii) του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού¹³⁷.

Ο Γ. Κ. Χατζηκώστας, εκτός των άλλων, εξέφρασε την επιθυμία να ανεγερθεί στα Ιωάννινα νοσοκομείο όπου θα νοσηλεύονται φτωχοί ασθενείς, ως αιώνιο μνημόσυνο του ιδίου και των γονέων του. Για την οικοδομή του νοσοκομείου άφησε 2.877,14 ρ. αργυρά και 14 καπίκια και διατύπωσε τη θέλησή του να κατασκευαστεί πλησίον του Αγίου Νικολάου (Αγοράς) στα μποστάνια, όπου ήταν το παλαιό νοσοκομείο. Όρισε δε ότι, σε περίπτωση που η θέση κριθεί ακατάλληλη, η ανέγερση να γίνει στο σπίτι του που βρισκόταν κοντά στην Εκκλησία του Αρχιμανδρειού, μεταξύ “Καλαμένη και Κατζιούλα”. Η οικοδομή να είναι ευρύχωρη και στερεά, να έχει τη δυνατότητα να χωράει είκοσι ή εικοσιπέντε κρεβάτια ασθενών, να υπάρχει δωμάτιο όπου θα μένει ο επιστάτης, καθώς και χώρος για το μαγειρείο. Επιτρόπους και φροντιστές του νοσοκομείου όρισε τους εκάστοτε επιτρόπους των Εκκλησιών του Αγίου Αθανασίου, του Αγίου

¹³⁷ Διαθήκη του Γεωργίου Χατζηκώστα ή Χανζή Κώνστα, άρθρα 1 και 3.

Νικολάου και της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου και επιτηρητή τον εκάστοτε Άγιο Οικονόμο της Μητροπόλεως Ιωαννίνων¹³⁸.

Ο ευεργέτης άφησε εντολή στους επιτρόπους του στη Μόσχα να καταθέσουν, ως αιώνια κεφάλαια, στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας τα παρακάτω ποσά¹³⁹: i) υπέρ του νοσοκομείου το ποσό των 100.000 ρ. ασιγνάτσιας (ήτοι 28.571,43 ρ. αργυρά) επ' ονόματι των επιτρόπων των παραπάνω Εκκλησιών, ii) υπέρ Αγίου Νικολάου Αγοράς 5.000 ρ. ασιγνάτσιας (ήτοι 1.428,57 ρ. αργυρά) και iii) 100.000 ρ. ασιγνάτσιας, (ήτοι 1.428,57 ρ. αργυρά) επ' ονόματι των επιτρόπων του Αγίου Αθανασίου, Αγίου Νικολάου και Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου¹⁴⁰.

¹³⁸ ο.π., άρθρο 2.

¹³⁹ ο.π., άρθρα 2,3 & 12.

¹⁴⁰ Επιπλέον, όρισε στους εκτελεστές να στείλουν και τα παρακάτω ποσά: i) 5.000 ρ. ασιγνάτσια για την ανέγερση της Εκκλησίας του Προφήτη Ηλία στα Λακώματα Ιωαννίνων, ii) 2.500 ρ. ασιγνάτσιας στο συνάφι των γουναράδων για την πληρωμή ενός ιερέα, iii) στο χωριό “Νεοτόριδος του νομού Μαλακασίου του τμήματος Ιωαννίνων”, επειδή οι χωριανοί με γράμμα τους στις 22-11-1843 του ζήτησαν να τους ενισχύσει για την ανέγερση της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου και εφόσον πάρουν την άδεια για την ανέγερση να σταλεί το ποσό των 5.000 ρ. ασιγνάτσιας (ήτοι 1.428, 57 ρ. αργυρά και 57 καπίκια), iv) 500 ρ. ασιγνάτσιας στο χωριό Δεσβίτζανη Λάκας Σουλίου για τις ανάγκες του εκεί Σχολείου, v) 1.000 γρόσια τουρκικά στον Μητροπολίτη Ιωαννίνων για την τέλεση συλλειτούργου, vi) 3.000 γρόσια τουρκικά στην Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής του Κατσικά Ιωαννίνων, vii) 3.000 γρόσια τουρκικά στην Εκκλησία του Αγίου Νικολάου Κοπάνων, viii) 10.000 γρόσια τουρκικά στην Εκκλησία του Σωτήρα και της Αγίας Βαρβάρας και ix) να καταθέσουν στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο 5.000 ρ. ασιγνάτσιας (ήτοι 1.428,57 ρ. αργυρά και 57 καπίκια) για μια δεκαετία. Μετά το πέρας της δεκαετίας να στείλουν το κεφάλαιο και τους τόκους στους επιτρόπους του Αγίου Νικολάου Ιωαννίνων, προκειμένου να φτιάξουν τέμπλο από καρυδιά και σε περίπτωση που δεν χρειάζεται νέο τέμπλο το ποσό να μείνει κατατεθειμένο ως αιώνιο κεφάλαιο και

Όντως, οι εκτελεστές της διαθήκης, μετά το θάνατο του Γ. Χατζηκώστα και αφού παρέλαβαν την περιουσία, κατέθεσαν στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας τα παρακάτω ποσά: i) 100.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 43241 γραμμάτιο, ii) 5.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 43244 γραμμάτιο και iii) 100.000 ρ. ασιγνάτσιας με το υπ' αριθμ. 43245 γραμμάτιο, για το οποίο όρισε να μένει κατατεθειμένο για μια τριακονταετία, προκειμένου να ανατοκίζεται.

Το 1860, με την γνωστή πλέον μεταρρύθμιση, τα χρήματα μεταφέρθηκαν στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης, όπου τα παλαιά γραμμάτια αντικαταστάθηκαν με τα ακόλουθα τρία νέα γραμμάτια: i) το υπ' αριθμ. 116839 ποσού 28.715 ρ. αργυρά, ii) το υπ' αριθμ. 116840 ποσού 60.000 ρ. αργυρά και iii) το υπ' αριθμ. 116842 ποσού 29.000 ρ. αργυρά¹⁴¹.

Στη συνέχεια, τα παραπάνω αιώνια κεφάλαια και οι ετήσιοι τόκοι αυτών κατανεμήθηκαν σύμφωνα με τη βούληση του ευεργέτη και τις διατάξεις του υιού αυτού Αναστασίου ως εξής¹⁴²:

- α. υπέρ του νοσοκομείου Ιωαννίνων 50.500 ρ. αργυρά,
- β. υπέρ της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου 1.428 ρ. αργυρά,
- γ. υπέρ των φυλακισμένων για χρέη 21.929 ρ. αργυρά,
- δ. υπέρ των φτωχών 21.929 ρ. αργυρά και
- ε. υπέρ προικοδοτήσεων απόρων κορασίδων 21.929 ρ. αργυρά.

να στέλλονται οι ετήσιοι τόκοι για την συντήρηση και τον καλλωπισμό της Εκκλησίας (βλ. διαθήκη Γεωργίου Χαντζηκώστα, ο.π., άρθρα 2,3, και 12).

¹⁴¹ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδότημα Γεωργίου Χαντζηκώστα".

¹⁴² ο.π.

2.3. Η Ίδρυση του νοσοκομείου Γ. Κ. Χατζηκώστα στα Ιωάννινα

Στη διαθήκη των ευεργετών Ιωάννη και Αναστασίου Βρεττού, εκτός των άλλων, αναφέρεται ότι το 1793 αγόρασαν οικόπεδο στα Ιωάννινα και στη θέση «Σπιτάλι» (δίπλα από την πλατεία Αρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος) για την ανέγερση Νοσοκομείου προσφέροντας, παράλληλα, για το σκοπό αυτό σημαντικό χρηματικό ποσό. Στη συνέχεια, πολλοί άλλοι ευεργέτες προσέφεραν σημαντικά για την εποχή, χρηματικά ποσά, προκειμένου αφενός να ολοκληρωθούν τα έργα της ανέγερσης και αφετέρου να καλυφθούν τα λειτουργικά του έξοδα.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι ο Ζώης Καπλάνης στην διαθήκη του αναφέρει ότι ο ίδιος κατέθεσε στο Ταμείο του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας το υπ' αριθμ. 4858 γραμμάτιο ύψους 10.000 ρ. αργυρά με ετήσιο τόκο 5%, προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για τις ανάγκες του νοσοκομείου¹⁴³.

Ακόμη, ο Γεώργιος Γοργόλης στη διαθήκη του (19-7-1809) αναφέρει ότι κατέθεσε στο Ταμείο του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας, ως αιώνιο κεφάλαιο, 30.000 ρ. αργυρά προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να δίνονται κατ' αναλογία στο νοσοκομείο και στην Εκκλησία του Αρχιμανδρειού¹⁴⁴.

Το νοσοκομείο, εκτός από νοσηλευτικό ίδρυμα, λειτούργησε παράλληλα ως πτωχοκομείο και ως χώρος όπου έβρισκαν καταφύγιο οι άστεγοι και οι επαίτες της εποχής.

Επειδή οι ανάγκες για νοσηλευτική περίθαλψη ήταν μεγάλες και το νοσοκομείο του Βρεττού είχε πάρει κυρίως τη μορφή του πτωχοκομείου,

¹⁴³ Σπάνια Ευποιΐας έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη, Διαθήκη Ζώη Κ. Καπλάνη, ο.π., άρθρο λ', σσ.42-44.

¹⁴⁴ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σ.68.

είχε ιδρυθεί και δεύτερο νοσοκομείο, διάδοχος του οποίου είναι το σημερινό Γενικό Νοσοκομείο Γ. Χατζηκώστα που βρισκόταν στην τοποθεσία «τουρκοπάλουκον» δίπλα στην Εκκλησία του Αγίου Νικολάου Αγοράς. Προς επέκταση αυτού το 1836 ο Γιαννιώτης έμπορος στη Ρωσία Μπαλάνος Τροφίμωφ Μάτσιος είχε καταθέσει ως αιώνιο κεφάλαιο στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας το ποσό των 120.000 ρ. ασιγνάτσιας για την επισκευή και επέκταση του παλαιού τούτου νοσοκομείου¹⁴⁵. Επιπλέον, όρισε στους επιτρόπους του να καταθέσουν στο Ταμείο του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας ως αιώνιο κεφάλαιο, 20.000 ρ. ασιγνάτσιας προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων του νοσοκομείου¹⁴⁶.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι υπέρ του Νοσοκομείου αυτού ο Γ. Γοργόλης και ο υιός του Ιωάννης κατέθεσαν χρήματα στο Ταμείο του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας, όπως επίσης και οι Π. Σαμαρνιώτης και Λιάμπης, ενεργόντες ως εκπρόσωποι των Ζωσιμάδων, κατέθεσαν στο Ταμείο Ελεών Ιωαννίνων πενήντα πέντε χιλιάδες (55.000) γρόσια για το σκοπό αυτό, καθώς και πολλοί άλλοι ευεργέτες.

Όμως, λόγω της μετατροπής του νοσοκομείου «Βρετού» σε πτωχοκομείο, το νοσοκομείο «Μάτσια» δεχόταν την πλειονότητα των ασθενών από την πόλη των Ιωαννίνων, αλλά και την ευρύτερη περιφέρεια της Ηπείρου, με αποτέλεσμα οι εγκαταστάσεις του να μην επαρκούν για την κάλυψη των νοσηλευτικών αναγκών. Οπότε, το 1845 έρχεται αρωγός ο εξ Ιωαννίνων έμπορος της Μόσχας Γεώργιος Κ. Χατζηκώστας (ιδρυτής του νοσοκομείου Μεσολογγίου, του ορφανοτροφείου και γηροκομείου Αθηνών) προσφέροντας 2.857,14 ρ. αργυρά και 14 καπίκια για την εκ θεμελίων ανοικοδόμηση του

¹⁴⁵ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, διαθήκη του Μπαλάνου Τροφίμωφ Μάτσιου, ο.π., Φανέρωσις, σ.16.

¹⁴⁶ ο.π., σ. 14.

νοσοκομείου «Μάτσια» και την ανέγερση 20 – 25 κλινών, μαγειρείου και δωματίου για τον επιστάτη¹⁴⁷.

Οι αρμόδιοι επίτροποι κάθε χρόνο έστελναν από την Μόσχα τα εμβάσματα για την συντήρηση του νοσοκομείου επ' ονόματι του εκάστοτε Προεστώτος (Προέδρου) της Εφοροεπιτροπείας Ελεών Ιωαννίνων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι το έτος 1846 ξοδεύτηκαν 50.000 γρόσια για την συντήρηση και λειτουργία του νοσοκομείου¹⁴⁸. Το υπάρχον νοσοκομείο λειτούργησε έτσι αδιάκοπα μέχρι το 1904 υπό την εποπτεία της Εφοροεπιτροπείας των Ελεών, οπότε και αποφάσισε την κατεδάφιση και την εκ νέου ανέγερσή του¹⁴⁹.

Οι εργασίες άρχισαν τον Μάιο του 1905 και ολοκληρώθηκαν τον Απρίλιο του 1907 το κόστος ανήλθε σε 213.063 γρόσια και άρχισε την λειτουργία του την 1-9-1907. Κατά τα έτη 1931 – 1932 στον περίβολο χώρο του νοσοκομείου ανεγέρθηκε ειδικό κτίριο για την προσωρινή νοσηλεία των φυματικών. Το έτος 1946 – 1947 έγινε η ανέγερση της δεύτερης πτέρυγας, η οποία συνδέθηκε με γέφυρα με την παλαιά πτέρυγα¹⁵⁰.

Από το 1996 το κτίριο που στεγαζόταν το νοσοκομείο έχει παραχωρηθεί από το Υπουργείο Υγείας στο Ε.Κ.Α.Β. με σύμβαση χρησιδανείου αορίστου χρόνου.

¹⁴⁷ Διαθήκη Γεωργίου Χατζηκώνστα, ο.π., άρθρο 2.

¹⁴⁸ Αρχείο Α.Κ.Ι. , Λογιστικό Βιβλίο Καθολικό έτους 1846, σ.30.

¹⁴⁹ Υπ' αριθμ. 708/13-5-1904 πρακτικό της Εφοροεπιτροπείας των Ελεών.

¹⁵⁰ Αναστάσιος Δ. Βλαχόπουλος, *Ιστορική περιγραφή ιδρύσεως εν Ιωαννίνοις του Νοσοκομείου Γ. Κ. Χατζηκώστα*, Ιωάννινα 1962.

2.4. Κληροδοσίες του Νοσοκομείου Γ. Κ. Χατζηκώστα

2.4.1. Κληροδοσία Καλλιόπης Μετσοβίτου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 23-4-1909. Η Καλλιόπη Μετσοβίτου κληροδότησε στο νοσοκομείο χρηματικό ποσό προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για την περίθαλψη των ασθενών. Το 1938 το Διοικητικό Συμβούλιο του νοσοκομείου με απόφασή του αγόρασε με το ποσό αυτό τρεις (3) μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁵¹. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 449 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδας¹⁵².

2.4.2. Κληροδοσία Καλλιόπης Θωμαΐδου

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 331/2-10-1914 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 49/23-8-1920 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του νοσοκομείου το 50% ενός οικοπέδου συνολικού εμβαδού 330,89 τ.μ. που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Βαλαωρίτου αριθ. 35. Το 1991 το εν λόγω οικόπεδο οικοδομήθηκε και έκτοτε στεγάζει το Κέντρο Ψυχικής Υγείας¹⁵³.

¹⁵¹ Ιδιόγραφη διαθήκη της Καλλιόπης Μετσοβίτη, Γ. Πλατάρη – Τζίμα, *Κώδικας Διαθηκών Μετσόβου*, τόμος Β', σσ.46-50, Ιωάννινα 2004 και Δρ. Σκεύο Ζερβό, ο.π., σ.460.

¹⁵² Νοσοκομείο Γεωργίου Χατζηκώστα, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδοσία Καλλιόπης Μετσοβίτου".

¹⁵³ Δημόσια Διαθήκη της Καλλιόπης Θωμαΐδου, σ.2.

Το έτος 1934 από τα έσοδα του ακινήτου αγοράστηκε μία (1) μετοχή της Τράπεζας Ελλάδας και το έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 145 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁵⁴.

2.4.3. Κληροδοσία Στεφάνου Χατζή.

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 6872/7-2-1918 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γεώργιο Φίλιο κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 52/20-6-1925 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του νοσοκομείου το ήμισυ της περιουσίας που θα βρεθεί μετά το θάνατο του. Υπό τον όρο ότι ένας θάλαμος του νοσοκομείου θα φέρει την επιγραφή «Εις μνήμη Στεφάνου Χατζή». Μετά τον θάνατο του διαθέτη εκτός των άλλων βρέθηκαν και τρεις (3) μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁵⁵. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 449 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁵⁶.

2.4.4. Κληροδοσία Κωνσταντίνου Κουτσοβίδη

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 14791/20-9-1921 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Δημήτριο Χ. Λιάσκο κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 18/23-2-1922 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο ευεργέτης άφησε

¹⁵⁴ Νοσοκομείο Γεωργίου Χατζηκώστα, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδοσία Καλλιόπης Θωμαΐδου"

¹⁵⁵ Δημόσια Διαθήκη του Στέφανου Χατζή, σσ.2-3.

¹⁵⁶ Νοσοκομείο Γεωργίου Χατζηκώστα, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδοσία Στεφάνου Χατζή".

υπέρ του νοσοκομείου μία Ομολογία της Ε.Τ.Ε. υπό τον όρο το κεφάλαιο της ομολογίας να μένει εσαεί κατατεθειμένο στην Εθνική Τράπεζα και το νοσοκομείο να εισπράττει τους ετήσιους τόκους¹⁵⁷. Το έτος 1938 έγινε ανταλλαγή της ομολογίας με 11 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 1.659 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁵⁸.

2.4.5. Κληροδοσία Βασιλικής Σίμου

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 16425/17-5-1922 πράξη δωρεάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Δημήτριο Χ. Λιάσκο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας. Η ευεργέτιδα δώρισε στο νοσοκομείο οκτώ (8) μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος με το όρο να τρέφεται και να μένει για όσο θα ζούσε στο νοσοκομείο¹⁵⁹. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 1013 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁶⁰.

2.4.6. Κληροδοσία Αντωνίας Κωστούλα ή Γκαραμάνα

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 19070/16-8-1923 πράξη δωρεάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Δημήτριο Χ. Λιάσκο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας. Η Αντωνία Κωστούλα δώρισε στο νοσοκομείο τρεις (3) μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος με το όρο να

¹⁵⁷ Δημόσια Διαθήκη του Κωνσταντίνου Κουτσοριδίδη, σσ.2-3.

¹⁵⁸ Νοσοκομείο Γεωργίου Χατζηκώστα, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδοσία Κωνσταντίνου Κουτσοριδίδη".

¹⁵⁹ Συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς της Βασιλικής Σίμου, σ.2.

¹⁶⁰ Νοσοκομείο Γεωργίου Χατζηκώστα, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδοσία Βασιλικής Σίμου".

τρέφεται, να περιθάλλπτεται και, αν επιθυμεί, να παραμένει για όσο ζει στο νοσοκομείο¹⁶¹. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 449 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁶².

2.4.7. Κληροδοσία Γεωργίου Μετάξου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη το 1937 στο Βουκουρέστι. Ο Γεώργιος Μετάξος άφησε υπέρ του νοσοκομείου χρηματικό ποσό προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες του νοσοκομείου. Στη συνέχεια, οι εκτελεστές της διαθήκης επένδυσαν τα χρήματα σε μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος και αγόρασαν δεκατρείς (13) μετοχές. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 29.237 μετοχές¹⁶³.

2.4.8. Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλαμακλή

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 15609/23-5-1942 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Ευθυμιάδη κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 10/16-2-1949 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης

¹⁶¹ Συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς της Αντωνίας Κωστούλα ή Γκαραμάννα, Αθήνα 1923.

¹⁶² Νοσοκομείο Γεωργίου Χατζηκώστα, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδοσία Αντωνίας Κωστούλα ή Γκαραμάννα".

¹⁶³ ο.π., φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Μεταξού".

άφησε υπέρ του νοσοκομείου ένα κατάστημα, συνολικού εμβαδού 44,61 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Κάνιγγος αριθ. 44¹⁶⁴.

2.4.9. Κληροδοσία Βαρβάρας Βαρουξή

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 18205/13-10-1946 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Ευθυμιάδη κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 44/13-8-1947 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Η Βαρβάρα Βαρουξή κληροδότησε στο νοσοκομείο ένα οικόπεδο, συνολικού εμβαδού 191,50 τ.μ. που βρίσκεται στα Ιωάννινα στην οδό Μουλαϊμίδη αριθ. 7-11 και στο οποίο υπάρχουν τα παρακάτω ακίνητα¹⁶⁵: i) ένα ισόγειο κτίσμα συνολικού εμβαδού 10,05 τ.μ., ii) ένα άλλο κτίσμα στο ισόγειο εμβαδού 67,60 τ.μ. και iii) στον πρώτο όροφο ένα κτίσμα εμβαδού 44,16 τ.μ.¹⁶⁶

2.4.10. Κληροδοσία Περικλή Σάρρα

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 12-10-1948 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 589/1-10-1949 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του νοσοκομείου ένα οικόπεδο, συνολικού εμβαδού 365,46 τ.μ. που

¹⁶⁴ ο.π., φάκελος, "Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλαμακλή".

¹⁶⁵ ο.π., φάκελος "Κληροδοσία Βαρβάρας Βαρουξή".

¹⁶⁶ Το ακίνητο είναι αναξιοποίητο διότι έχει χαρακτηρισθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού ως διατηρητέο κτίσμα.

βρίσκεται στα Ιωάννινα και στην συμβολή των οδών Κωνσταντινουπόλεως και Αχέροντα¹⁶⁷.

2.4.11. Κληροδοσία Ιουλίας Αράπη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 15-4-1949 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 57/27-4-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Η ευεργέτιδα κληροδότησε στο νοσοκομείο τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁶⁸: i) δώδεκα (12) γραφεία συνολικού εμβαδού 384,55 τ.μ., που βρίσκονται στα Ιωάννινα επί της οδού Ναπ. Ζέρβα αριθ. 2, ii) ένα διαμέρισμα, συνολικού εμβαδού 90,50 τ.μ. και μία αποθήκη 9,77 τ.μ. που βρίσκονται στα Ιωάννινα επί της οδού Βηλαρά αριθ. 45 και iii) ένα διαμέρισμα, συνολικού εμβαδού 29,00 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Βηλαρά αριθ. 45.

2.4.12. Κληροδοσία Αλέξανδρου Γραβάνη

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 11587/3-3-1965 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Θ. Φίλιο κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 22/30-1-1987 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του νοσοκομείου τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁶⁹: i) το 50% ενός οικοπέδου, συνολικού εμβαδού 121,00 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Ευεργετών αριθ. 4, ii) το 25% ενός ισογείου διαμερίσματος, συνολικού εμβαδού 49,40 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα

¹⁶⁷ Νοσοκομείο Γεωργίου Χατζηκώστα, Γραφείο Κληροδοτημάτων, ο.π., Διαθήκη του Περικλή Σάρρα, σσ.2-3.

¹⁶⁸ ο.π., φάκελος "Κληροδοσία Ιουλίας Αράπη".

¹⁶⁹ ο.π., Φάκελος "Κληροδοσία Αλέξανδρου Γραβάνη".

επί της οδού Αρχιμανδρειού και iii) το 25% ενός καταστήματος, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Καλλάρη αριθ. 54.

2.4.13. Κληροδοσία Αγησίλαου Κατσέλη

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 12470/23-2-1981 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Νικόλαο Μπακαμήτσο κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1056/1981 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του νοσοκομείου ένα ισόγειο κατάστημα, συνολικού εμβαδού 139,00 τ.μ. μετά υπογείου, συνολικού εμβαδού 122,50 τ.μ. που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Φωκίωνος Νέγρη αριθ. 15¹⁷⁰.

2.4.14. Κληροδοσία Ιωάννη Καρρά

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 4333/8-7-1998 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Αθηνών Ελένη Μοσχουπουλοπούλου κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 346/24-9-1998 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο ευεργέτης κληροδότησε στο νοσοκομείο τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁷¹: i) ένα διαμέρισμα, συνολικού εμβαδού 54,00 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα στην συμβολή των οδών Ζαγορίου και Ευτυχ. Πρίντζου αριθμ. 2 και ii) ένα διαμέρισμα, συνολικού εμβαδού 70,00 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα στη συμβολή των οδών Δωδώνης και Καποδιστρίου αριθ. 56.

¹⁷⁰ ο.π., φάκελος "Κληροδοσία Αγησίλαου Κατσέλη".

¹⁷¹ ο.π., φάκελος "Κληροδοσία Ιωάννη Καρρά".

2.4.15. Κληροδοσία Σοφίας Παπαδοπούλου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα σε άγνωστη, για εμάς, χρονολογία. Η Σ. Παπαδοπούλου άφησε υπέρ του νοσοκομείου δύο παλαιές οικίες στην πόλη των Ιωαννίνων οι οποίες κατεδαφίστηκαν το έτος 1943. Το 1955 το Διοικητικό Συμβούλιο του νοσοκομείου με απόφασή του εκποίησε το οικόπεδο και με το τίμημα που επιτεύχθηκε αγοράστηκαν 80 μετοχές της Ε.Τ.Ε. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 14.108 μετοχές της Ε.Τ.Ε.¹⁷².

2.4.16. Κληροδοσία Αθηνάς Σπυροπούλου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα. Η Αθηνά Σπυροπούλου άφησε υπέρ του νοσοκομείου μία οικία που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων. Το 1940 με τους βομβαρδισμούς της πόλης, η οικία καταστράφηκε ολοσχερώς και έμεινε μόνο το οικόπεδο. Το 1955 το Δ.Σ. του νοσοκομείου με απόφασή του εκποίησε το οικόπεδο και με το τίμημα που επιτεύχθηκε αγοράστηκαν 25 μετοχές της Ε.Τ.Ε. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 4.382 μετοχές της Ε.Τ.Ε.¹⁷³.

¹⁷² ο.π., φάκελος “Κληροδοσία Σοφίας Παπαδοπούλου”.

¹⁷³ ο.π., φάκελος “Κληροδοσία Αθηνάς Σπυροπούλου”.

2.4.17. Κληροδοσία Περικλή Μολυβάδα

Η κληροδοσία συστάθηκε με άτυπη δωρεά, αγνώστου σε εμάς, αριθμού μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος που έγινε από τον ευεργέτη. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 3.050 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁷⁴.

2.4.18. Κληροδοσία Πολυξένης Ουρανίας Μολυβάδα

Η κληροδοσία συστάθηκε με άτυπη δωρεά, αγνώστου σε εμάς, αριθμού μετοχών της Τράπεζας Ελλάδος, που έγινε από την ευεργέτιδα υπέρ του νοσοκομείου. Το Οικονομικό Έτος 2006 το νοσοκομείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 885 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος¹⁷⁵.

2.4.19. Κληροδοσία GEORGE ANDREW ή Σπυρίδωνος Ζωγράφου

Η κληροδοσία συστάθηκε με την ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 3-9-1981 στην πόλη Τέξας της Αμερικής. Ο ευεργέτης όρισε ότι: «...Υπέρ του Νοσοκομείου Χατζηκώστα, που βρίσκεται στα Γιάννινα, Ήπειρος, Ελλάς, κάθε ενδιαφέρον μου που τυχόν θα έχω κατά το χρόνο του θανάτου μου σε άγροτικά ακίνητα εις 6332 AUDEN STREET, HOUSTON, Κομητείας HARRIS Η.Π.Α. και το προϊόν από την πώληση του ενδιαφέροντός μου εις την περιουσίαν αυτήν θα χρησιμοποιηθεί για να άνεγερθεί ένα κτίριο, εάν υπάρχουν αρκετά χρήματα και στην περίπτωση που δεν υπάρχουν αρκετά χρήματα να

¹⁷⁴ ο.π., φάκελος "Κληροδοσία Περικλή Μολυβάδα".

¹⁷⁵ ο.π., φάκελος "Κληροδοσία Πολυξένης Ουρανίας Μολυβάδα".

ἀνεγερθεῖ μία πτέρυγα στοῦ φιλανθρωπικοῦ αὐτοῦ Νοσοκομεῖο πού θά ἀναφέρει καί στα Ἀγγλικά καί στα Ἑλληνικά τὰ ἀκόλουθα: Αὐτή ἡ πτέρυγα ἢ τὸ κτίριο κατὰ τὴν περίπτωση, ἀνηγέρθη ἀπὸ τὸν GEORGE ANDREW, πολίτη τῶν Η.Π.Α., καταγόμενον ἀπὸ τὰ Δολιανά, Ἑπειρος, Ἑλλάς, στὴν μνήμη τῶν γονέων μου...»¹⁷⁶.

¹⁷⁶ Ἰδιόγραφη διαθήκη τοῦ GEORGE ANDREW ἢ Σπυρίδωνος Ζωγράφου, σ. 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1846 έως το 1868 (έτος σύστασης του Κληροδοτήματος Γεωργίου Σταύρου)

3.1. Κληροδοτήμα Παύλου Δημητρίου Πασχάλη

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-3-1846 στη Μόσχα της Ρωσίας¹⁷⁷.

Ο Παύλος Δ. Πασχάλης όρισε ως γενικούς επιτρόπους, διευθυντές και εκτελεστές της διαθήκης τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα¹⁷⁸: i) τον

¹⁷⁷ Η διαθήκη του Αοιδίμου Παύλου Δημητρίου Πασχάλη αποτελείται από 56 σελίδες και είναι διαχωρισμένη σε 19 άρθρα, όπου αναφέρει με κάθε λεπτομέρεια τον τρόπο εκλογής των μελών των επιτροπών, καθώς και την λειτουργία των Αγαθοεργών Καταστημάτων του. Ο Παύλος Δ. Πασχάλης μη μπορώντας να κρύψει αφενός την αγωνία του και αφετέρου την ανησυχία του για την τύχη των θεάρεστων καταστημάτων του στο μέλλον, μεταξύ των άλλων ανέφερε ότι: «...αν οι εν Μόσχα Κύριοι γενικοί Επίτροποι μου δηλοποιηθούν παρά των εν τη πατρίδι επιτρόπων μου, ότι τα θεάρεστα καταστήματα διέπονται ατάκτως, δηλ. ότι εξέκλιναν εις το παραμικρόν, αφ' όσα εγώ εις την παρούσαν μου διαθήκην διαγράψω, να παύσουν την μετοχέτευσιν των ετήσιων τόκων εις την πατρίδα, μεταβιβάζοντες αυτούς εις το κράτος της Ελλάδος, προς εγκατάστασιν και συντήρησιν εν τη πρωτεύουση των Αθηνών δημοσίου Γηροκομείου εξ ονόματος των αδελφών Πασχάλη, οι αίτιοι δε των αταξιών ας κατακριθούν και ας δώσουν απολογία ενώπιον του αμερόληπτου και δικαίου Κριτού εν ημέρα κρίσεως» (Βλ. Διαθήκη του Παύλου Δ. Πασχάλη, άρθρο 11, σσ. 26-27).

¹⁷⁸ Διαθήκη του Αοιδίμου Παύλου Δημητρίου Πασχάλη, Γραϊκού της Νίζνης, τυπογραφία Ανδρέου Κορομηλά, Εν Αθήναις, άρθρο 1, σ.2., 1853.

Αντώνη Π. Κομιζόπουλο, ii) τον Ιωάννη Ν. Δέγκογλου και iii) τον Αθανάσιο Νικηφ. Τζακάλου, στους οποίους ανέφερε ότι είχε απόλυτη εμπιστοσύνη¹⁷⁹.

Ενώ, για το χωριό Καπέσοβο Ζαγορίου όρισε ως επιτρόπους και διαχειριστές¹⁸⁰: i) τις ανιψιές του Σουσάνα και Χρυσή, κόρες του αδελφού του Γεωργίου Δ. Πασχάλη και ii) τους Δημογέροντες Αλέξιο Παππάζογλου, Αλέξιο Μίσσιο και Γεώργιο Ι. Πασχάλη¹⁸¹.

Ο Π. Πασχάλης ενεργών και για τον αποθανόντα αδελφό του Κωνσταντίνο Πασχάλη κατέθεσε ως αιώνιο κεφάλαιο στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας 292.706 ρ. ασιγνάτσιας (ήτοι 83.630 ρ. αργυρά και 28,25 καπίκια).

Για το σκοπό αυτό εκδόθηκαν έντεκα (11) γραμμάτια εκ των οποίων τα επτά (7) φέρουν το όνομα: «Ταγματάρχου και Ιππότη Κωνσταντίνου Δημητρίου Πασχάλη» και τα τέσσερα (4) το όνομα: «Γραϊκού της Νίζνης Παύλου Δημητρίου Πασχάλη»¹⁸².

Αναλυτικά τα έντεκα (11) γραμμάτια έχουν ως εξής¹⁸³:

¹⁷⁹ Όρισε δε ότι σε περίπτωση που κάποιος από τους επιτρόπους – εκτελεστές της διαθήκης του για οποιονδήποτε λόγο, δεν μπορεί να ανταποκριθεί, τα υπόλοιπα μέλη θα εκλέγουν τον αντικαταστάτη. Ενώ, σε περίπτωση που μείνει μόνο ένας, το Γραϊκικό Μαγιστράτο της Νίζνας θα διορίζει τους αντικαταστάτες οι οποίοι θα είναι εκ των ευκατάστατων ομογενών της Μόσχας (Βλ. Διαθήκη Παύλου Δ. Πασχάλη, ο.π., άρθρο 1).

¹⁸⁰ ο.π., σ.3.

¹⁸¹ Σε περίπτωση που κάποιος εκλείψει ή αδυνατεί να συμμετάσχει, οι υπόλοιποι θα εκλέγουν τον αντικαταστάτη του.

¹⁸² Διαθήκη του Παύλου Πασχάλη, ο.π., σ. 9.

¹⁸³ ο.π., σ. 8.

Γραμ .	Έτο ς	Μήνας	Ημέρα	Αρ. Γραμ.	Αργυρά Ρούβλια	Καπίκια	Ασσινατσ. Ρούβλια
1	1844	Οκτώβριος	9	19514	28571	42 ³ / ₄	100.000
2	1844	Οκτώβριος	9	19515	14290	-	50.015
3	1844	Οκτώβριος	9	19516	14290	-	50.015
4	1844	Οκτώβριος	9	19517	8571	42 ³ / ₄	30.000
5	1844	Οκτώβριος	9	19518	4286	-	15.001
6	1844	Οκτώβριος	9	19519	2857	14 ¹ / ₄	10.000
7	1844	Οκτώβριος	9	19520	1714	28 ¹ / ₄	6.000
Σύνο λο	-	-	-	-	74580	28 ¹ / ₄	261.031
8	1845	Οκτώβριος	9	9258	1150	-	4.025
9	1845	Οκτώβριος	9	9259	3000	-	10.500
10	1845	Οκτώβριος	9	9560	2700	-	9.450
11	1845	Οκτώβριος	9	9261	2200	-	7.700
Γενικ ό Σύνο λο	-	-	-	-	83.630	28 ¹/₄	292.706

Το έτος 2000 το κληροδότημα είχε στην κυριότητά του τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁸⁴: α) ένα οικόπεδο στο Καπέσοβο Ζαγορίου συνολικής επιφανείας 10.000 τ.μ., όπου υπάρχουν τρία κτίσματα, ι) ένα διδακτήριο εμβαδού 750 τ.μ., ιι) τρεις βοηθητικοί χώροι εμβαδού 208 τ.μ. και ιιι) μία στέρνα νερού εμβαδού 10 τ.μ., β) ένα οικόπεδο εντός οικισμού στο Καπέσοβο Ζαγορίου επιφανείας 350 τ.μ., γ) ένα οικόπεδο εντός οικισμού στο Καπέσοβο επιφανείας 170 τ.μ., δ) το 1/6 εξ' αδιαιρέτου ενός αγροκτήματος¹⁸⁵, που βρίσκεται στη θέση "ΦΙΛΙΚΙ" της Κτηματικής Περιφέρειας Περάνθης Άρτας συνολικής επιφανείας 1.149 στρέμματα και

¹⁸⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. "Έκθεση Διαχειριστικού Ελέγχου των Εθνικών Κληροδοτημάτων Καπεσόβου" από τον Οικονομικό Επιθεωρητή Αλέξανδρο Δήμο, όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την περιουσία του κληροδοτήματος.

¹⁸⁵ Το μεγαλύτερο μέρος του ακίνητου αυτού απαλλοτριώθηκε το 1923 από το Ελληνικό Δημόσιο και το κληροδότημα έλαβε ως αποζημίωση 1.715 ομολογίες του Εθνικού Δανείου του 1925, τις οποίες και εκποίησε το 1970.

ε) ένα ακίνητο εμβαδού 47 τ.μ. που βρίσκεται στο Καπέσοβο εντός οικισμού.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹⁸⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι καταθέσεων	<u>35,44</u>
Σύνολο Εσόδων	35,44
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	6.068,26
Γενικό Σύνολο Εσόδων	6.103,70

ΕΞΟΔΑ

1. Γαμήλια δώρα σε κορίτσια από το Καπέσοβο	<u>500,00</u>
Σύνολο Εξόδων	500,00
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	5.603,70
Γενικό Σύνολο Εξόδων	6.103,70

Ο ευεργέτης όρισε οι ετήσιοι τόκοι των αιώνιων κεφαλαίων να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁸⁷:

α. υπέρ του Δημόσιου Ελληνικού και Επιστημονικού Γυμνασίου στο Καπέσοβο Ζαγορίου άφησε το υπ' αριθμ. 19514/9-10-1844 γραμμάτιο, προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατεθούν: i) για το μισθό ενός Καθηγητή της Ελληνικής Γλώσσας, ii) για το μισθό ενός Δασκάλου του Γυμνασίου

¹⁸⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του Κληροδοτήματος Παύλου Δημητρίου Πασχάλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹⁸⁷ Στις 10 Φεβρουαρίου 1850 ο Παύλος Δ. Πασχάλης προέβη σε συμπληρωματική διαθήκη κατά την οποία απέσυρε το υπ' αριθ' 9261 γραμμάτιο. Στις 11 Οκτωβρίου 1848 κατέθεσε εκ νέου στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο 1.430 Ρούβλια Αργυρά με το υπ' αριθ' 4946 γραμμάτιο, για την οικοδόμηση του Γυμνασίου. Επιπλέον, άλλαξε τον Επίτροπο – Εκτελεστή της διαθήκης του, Αθανάσιο Τζακάλοφ, για λόγους υγείας και στη θέση του όρισε τον Μιχαήλ Παύλο Τρίγκα εκ Νίζνης.

και iii) για τη χορήγηση επτά υποτροφιών σε άπορους και ορφανούς μαθητές¹⁸⁸,

β. υπέρ της ανέγερσης του κτιρίου όπου θα στεγαστεί το σχολείο ο Κωνσταντίνος Πασχάλης κατέθεσε το υπ' αριθμ. 19520/9-10-1844 γραμμάτιο και ο ίδιος (ο Παύλος Πασχάλης) το υπ' αριθμ. 9258/8-10-1845 γραμμάτιο¹⁸⁹,

γ. υπέρ προικοδοτήσεων δεκαπέντε (15) απόρων κοριτσιών το υπ' αριθμ. 19515/9-10-1844 γραμμάτιο, ενώ σε περίπτωση που περισσεύουν χρήματα η επιτροπή να τα διαθέτει τα Χριστούγεννα και το Πάσχα στους φτωχούς, στα ορφανά και στους φυλακισμένους για χρέη¹⁹⁰,

δ. υπέρ των δύο ανιψιών του Σουσάνας και Χρυσής το υπ' αριθμ. 19516/9-10-1844 γραμμάτιο. Μετά το θάνατο και των δύο οι ετήσιοι τόκοι να διατεθούν για την ανέγερση Γηροκομείου στο Καπέσοβο που θα φέρει την επωνυμία "Γηροκομείον των Αδελφών Πασχάλη"¹⁹¹,

ε. για την πληρωμή των ετήσιων βασιλικών φόρων και ιδιαίτερων δοσιμάτων των απόρων και ορφανών του Καπεσόβου το υπ' αριθμ. 19517/9-10-1844 γραμμάτιο¹⁹²,

στ. υπέρ μισθοδοσίας των δύο Ιερέων και του διακόνου των δύο Εκκλησιών του Καπεσόβου, της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και του Αγίου Νικολάου του Θαυματουργού το υπ' αριθμ. 19518/9-10-1844 γραμμάτιο¹⁹³,

ζ. υπέρ των Εκκλησιών του Καπεσόβου για την αγορά των αναγκαίων κεριών και ελαιολάδου το υπ' αριθμ. 19519/9-10-1844 γραμμάτιο¹⁹⁴ και

¹⁸⁸ ο.π., άρθρο 4, σ. 9.

¹⁸⁹ ο.π., άρθρο 10, σσ.24-25.

¹⁹⁰ ο.π., άρθρο 5, σσ.13-16.

¹⁹¹ ο.π., άρθρο 6, σσ.16-19.

¹⁹² ο.π., άρθρο 7, σσ.19-21.

¹⁹³ ο.π., άρθρο 8, σσ.21-22.

¹⁹⁴ ο.π., άρθρο, 9, σ.23.

η. υπέρ διαφόρων θεάρεστων σκοπών τα υπ' αριθμ. 9259 & 9260/9-10-1845 γραμμάτια¹⁹⁵.

Τα κεφάλαια του κληροδοτήματος ήταν κατατεθειμένα αρχικά στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και αργότερα στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης. Μέχρι τις αρχές του Α' Παγκοσμίου Πολέμου η εισροή κεφαλαίων γινόταν κανονικά. Μετά την Ρωσική επανάσταση του 1917, το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του κληροδοτήματος που βρισκόταν στη Ρωσία κατασχέθηκαν από το καθεστώς.

3.2. Κληροδότημα Χριστοδούλου Ευθυμίου

Ο Χριστοδούλου Ευθυμίου γεννήθηκε στις 11-1-1776 στα Γιάννινα. Αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στη σχολή των Μπαλάνων ασχολήθηκε με το εμπόριο. Υπήρξε ένας εκ των προκρίτων της πόλης και κατά την περίοδο 1812 – 1817 διετέλεσε έφορος (μαζί με το Σταύρο Ιωάννου) της Σχολής και του κληροδοτήματος Καπλάνη. Με την έναρξη της πολιορκίας του Αλή έφυγε για την Άρτα και την Πρέβεζα, όπου έμεινε για δύο περίπου χρόνια, ενώ κατά το 1822 εγκαθίσταται στην Κέρκυρα. Αργότερα, με την απελευθέρωση της χώρας περνάει στην ελεύθερη Ελλάδα και εγκαθίσταται μόνιμα πλέον στην Αθήνα, όπου εξακολούθησε την άσκηση του εμπορικού επαγγέλματος. Πέθανε στην Αθήνα το 1849, όπου και ενταφιάστηκε. Όμως, άφησε εντολή στους εκτελεστές της διαθήκης του τρία χρόνια μετά το θάνατό του να στείλουν τα οστά του στη γενέτειρά όπου υπάρχει ο πατρικός τάφος¹⁹⁶.

¹⁹⁵ ο.π., άρθρα, 12-17, σσ.27-37.

¹⁹⁶ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα*, ο.π., σσ. 111 – 113.

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-7-1846 στην Αθήνα.

Ο Χ. Ευθυμίου όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης και επιτρόπους του κληροδοτήματος τους παρακάτω¹⁹⁷: i) Γεώργιο Σταύρου, ii) Αλέξη Πάλη, iii) Λέοντα Μελά, iv) Ανδρέα Κομπατή και v) τον ανιψιό του Πέτρο Μανοβάρδα.

Ενώ, σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο εκλείψει κάποιος εκ των μελών της διαχειριστικής επιτροπής, ο διάδοχος αυτού θα διορίζεται ισόβια με Βασιλικό Διατάγμα ύστερα από πρόταση των υπόλοιπων μελών, ενώ θα πρέπει να κατάγεται από τα Ιωάννινα¹⁹⁸.

Ο ευεργέτης διέθεσε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁹⁹: i) το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) δρχ. κατατεθειμένα σε Τράπεζα των Αθηνών, ii) στο Πανεπιστήμιο Αθηνών άφησε το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) δρχ. κατατεθειμένο σε Τράπεζα των Αθηνών, iii) το ποσό των επτά χιλιάδων (7.000) δρχ. κατατεθειμένο σε Τράπεζα των Αθηνών και iv) ανέφερε ότι έχει στην κατοχή του δύο οικίες στην Αθήνα, τις οποίες και προτίθεται να τις εκποιήσει και με τα χρήματα να ενισχυθούν ανάλογα οι σκοποί του κληροδοτήματος. Σε περίπτωση όμως που δεν εκποιηθούν, όρισε η μεγαλύτερη εκ των δύο να δοθεί στην αδελφή του και η άλλη, η

¹⁹⁷ *Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, ο.π., Διαθήκη Χριστοδούλου Ευθυμίου, σ.71.

¹⁹⁸ Κανονισμό του Κληροδοτήματος, που εγρίθηκε 21-3-1912 από τον Βασιλιά των Ελλήνων ΓΕΩΡΓΙΟ Α', άρθρο 4.

¹⁹⁹ *Διαθήκαι των Αείμνηστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, ο.π, σσ. 64-71 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, ο.π., αύξων αριθμός 331, σσ.404-405.

μικρότερη, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών χωρίς να έχει το δικαίωμα της εκποίησης²⁰⁰.

Οικονομική και περιουσιακή κατάσταση του κληροδοτήματος 31/08/1911

Ο Ισολογισμός του κληροδοτήματος την 31-8-1911 είχε ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχ.)²⁰¹:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

55 Μετοχές Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος προς 3.710 δραχ. η μία	204.050
25 Λαχειοφόρες Ομολογίες της Εθνικής Τράπεζας με 3% προς 423 δραχ.	10.575
Έντοκες Ομολογίες της ίδιας Τράπεζας προς 4%	157.245,13
Άτοκη κατάθεση σε ανοικτό λογαριασμό της ίδιας Τράπεζας	4.802,10
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	376.672,23

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Αρχικό κεφάλαιο προηγούμενης χρήσης	37.000,00
Επελθούσα αύξηση κεφαλαίου μέχρι 31/8/1911	334.870,13
Υπόλοιπο εσόδων και εξόδων της 31/8/1911	4.802,10
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	376.672,23

²⁰⁰ Ο Χ. Ευθυμίου όρισε στη διαθήκη του τα παραπάνω κεφάλαια να μείνουν εσαεί κατατεθειμένα στην Τράπεζα και μόνο οι ετήσιοι τόκοι αυτών να διατίθενται για τους σκοπούς που έχει ορίσει.

²⁰¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον ισολογισμό στις 31-8-1911 του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου, όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την περιουσία.

Οικονομική και περιουσιακή κατάσταση 31/08/1925

Ο ισολογισμός του κληροδοτήματος την 31-8-1925 είχε ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχ.)²⁰²:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

5 (πέντε) έντοκες ομολογίες υπ' αριθ' 23766, 26842, 26843, 19338 & 21154 κατατεθειμένες στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος συνολικής αξίας:	157,245.13
Μετοχές Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος: 55 μετοχές αγορασμένες προς 3710 δραχ. η μία. 4 μετοχές αγορασμένες προς 4355 δραχ. η μία. 4 μετοχές αγορασμένες προς 4375 δραχ. η μία. 5 μετοχές αγορασμένες προς 8166 δραχ. η μία. Συνολικά 68 μετοχές που εκτιμώνται στις 31/8/1925 προς 55200 δραχ. η μία. Ήτοι:	3,753,600.00
21 Ομολογίες Λαχειοφόρου Δανείου Εθνικής Τράπεζας με 3% του 1880. Στις 31/8/1925 εκτιμώνται προς 1580 δραχ. η μία. Ήτοι:	33,180.00
Έντοκος κατάθεση στην Εθνική Τράπεζα	269,755.65
ΣΥΝΟΛΟ	4,213,780.78

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Αρχικό Κεφάλαιο	37,000.00
Επελθούσα αύξηση κεφαλαίου μέχρι 31/8/1925	4,084,992.43
Υπόλοιπο εσόδων Κληροδοτήματος	91,788.55
ΣΥΝΟΛΟ	4,213,780.78

²⁰² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Ισολογισμό στις 31-8-1925 του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου, όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την περιουσία.

Οικονομική και περιουσιακή κατάσταση στις 31-12-2008

Η περιουσιακή κατάσταση του κληροδοτήματος στις 31-12-2008 είχε ως εξής²⁰³: i) 265.347 μετοχές της Ε.Τ.Ε., ii) 31.146 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος, iii) προθεσμιακές καταθέσεις ύψους 810.000,00 ευρώ, iv) κατάθεση στην Ε.Τ.Ε. και στον υπ' αριθμ. 778800-21 Λογ. Ταμιευτηρίου 30/37 ύψους 25.700,70 ευρώ, v) κατάθεση στην Ε.Τ.Ε. και στον υπ' αριθμ. 778804-50 Λογ. Ταμιευτηρίου 7/37 20.636,16 ευρώ και vi) μετρητά 5.834,17 ευρώ.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος "Δι' Εκπαιδευτικούς Σκοπούς 30/37" το Οικονομικό Έτος 2008 είχε ως εξής²⁰⁴:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι καταθέσεων Ταμιευτηρίου	3.213,58
2. Πρόσοδοι καταθέσεων Προθεσμίας	15.131,81
3. Πρόσοδοι μετοχών Ε.Τ.Ε.	82.748,76
4. Πρόσοδοι μετοχών Τραπέζης Ελλάδος	<u>64.649,50</u>
Σύνολο Εσόδων	165.743,65
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	628.766,48
Γενικό Σύνολο Εσόδων	794.510,13

ΕΞΟΔΑ

1. Αποδοχές Γραμματέα	23.398,48
2. Αποδοχές Λογιστή	10.080,00
3. Γενικά έξοδα	1.801,19
4. Ενοίκιο γραφείου	2.405,40

²⁰³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. την περιουσιακή κατάσταση στις 31-12-2008 του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου, όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την περιουσία.

²⁰⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό "Δι' Εκπαιδευτικούς Σκοπούς 30/37" έτους 2008 του Κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

5. Κοινόχρηστα – Καθαρισμός γραφείου	1.080,00
6. Αγορά επίπλων – μηχανών γραφείου	2.933,44
7. Έξοδα κινήσεως μελών Διαχειριστικής Επιτροπής	1.430,00
8. Ι.Κ.Α. – Τ.Ε.Α.Μ. υπαλλήλων	9.310,06
9. Αποζημίωση Γραμματέα Κληρ/τος στα Ιωάννινα	2.000,00
10. Διάφορα έξοδα	2.491,09
11. Προπτυχιακές Υποτροφίες	119.940,00
12. Μεταπτυχιακές Υποτροφίες	<u>7.200,00</u>
Σύνολο Εξόδων	184.069,66
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	610.440,47
Γενικό Σύνολο Εξόδων	794.510,13

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος “Δι’ Ευαγείς κτλ. Σκοπούς 7/37” το Οικονομικό Έτος 2008 είχε ως εξής²⁰⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι καταθέσεων Ταμιευτηρίου	930,31
2. Πρόσοδοι καταθέσεων Προθεσμίας	6.553,69
3. Πρόσοδοι μετοχών Ε.Τ.Ε.	19.308,04
4. Πρόσοδοι μετοχών Τραπέζης Ελλάδος	<u>15.084,90</u>
Σύνολο Εσόδων	41.876,94
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	227.598,50
Γενικό Σύνολο Εσόδων	269.475,44

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα χρεογράφων	40,00
2. Οικονομική ενίσχυση γάμου (προικοδότημα)	18.000,00
3. Μνημοσύνο διαθέτου	<u>1.000,00</u>
Σύνολο Εξόδων	19.040,00

²⁰⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό “Δι’ Ευαγείς κτλ. Σκοπούς 7/37” έτους 2008 του Κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Υπόλοιπο σε νέα χρήση	250.435,44
Γενικό Σύνολο Εξόδων	269.475,44

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς²⁰⁶:

α. οι ετήσιοι τόκοι των τριάντα χιλιάδων (30.000) δραχ. για τη χορήγηση δύο υποτροφιών σε νέους που κατάγονται από την πόλη των Ιωαννίνων και εν ελλείψει από την ευρύτερη περιοχή των Ιωαννίνων με την προϋπόθεση ότι μετά το πέρας των σπουδών τους θα ακολουθήσουν το Ιερατικό επάγγελμα στην πόλη των Ιωαννίνων²⁰⁷,

β. οι ετήσιοι τόκοι των είκοσι χιλιάδων (20.000) δραχ., για να καλύπτονται μέρος των εξόδων του Πανεπιστημίου Αθηνών²⁰⁸,

γ. οι ετήσιοι τόκοι των επτά χιλιάδων (7.000) δραχ. να διατίθενται²⁰⁹: i) για την τέλεση Αρχιερατικής Θείας Λειτουργίας κάθε χρόνο στις 4 Δεκεμβρίου εορτή του Αγίου Χριστοδούλου, όπου θα συλλειτουργούν πέντε Ιερείς και θα μοιράζονται το ποσό των εκατό (100) δραχ. και ii) το υπόλοιπο ποσό να στέλνεται κάθε χρόνο στους εκάστοτε επιτρόπους του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου (Αγοράς) προκειμένου να δίνεται ως προικοδότηση σε μία άπορη κοπέλα καταγόμενη από την πόλη των Ιωαννίνων.

²⁰⁶ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π, σσ.64-65

²⁰⁷ Το 2008 το κληροδοτήμα Χριστοδούλου Ευθυμίου χορηγεί υποτροφίες στους φοιτητές που πέρασαν πρώτοι και εν ελείψει δεύτεροι, και ου τοκαθεξής, σε όλες τις Σχολές του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και κατάγονται από την πόλη των Ιωαννίνων, εν ελλείψει και από την ευρύτερη περιοχή των Ιωαννίνων. Δηλαδή, το κληροδοτήμα χορηγεί τόσες υποτροφίες όσες και οι Σχολές του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (βλ. Προκήρυξη ανάδειξης υποτρόφων του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου).

²⁰⁸ Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π, σσ.65-66.

²⁰⁹ ο.π., σ.68.

3.3. Κληροδότημα Ιωάννη Δομπόλη

Ο Ιωάννης Δομπόλης γεννήθηκε το 1771 στην Πετρούπολη της Ρωσίας, όπου ήταν εγκατεστημένος ο πατέρας του Τριαντάφυλλος. Εκεί ασχολήθηκε με το εμπόριο και με τραπεζικές εργασίες. Γρήγορα συνδέεται με επιφανείς ομογενείς της Ρωσίας, με αξιόλογους κυβερνητικούς αξιωματούχους και με μέλη της αυτοκρατορικής αυλής. Τιμήθηκε με τους τίτλους του «Αυλικού Συμβούλου» και του «Ιππότη».

Το 1809 γνωρίζει τον Ιωάννη Καποδίστρια ανώτερο τότε διπλωματικό αξιωματούχο της Ρωσίας και κατόπιν Κυβερνήτη της Ελλάδας. Ο Καποδίστριας τού αναθέτει το Ταμείο της Φιλομούσης Εταιρείας, που είχε ιδρύσει στη Βιέννη²¹⁰.

Το 1828 πηγαίνει στην Αίγινα, πρωτεύουσα τότε της Ελλάδας και διορίζεται από τον Καποδίστρια (που είχε εκλεγεί από το 1827 Κυβερνήτης της Ελλάδας) Γενικός Ταμίας της Ελλάδας (αξίωμα αντίστοιχο με αυτό του σημερινού Υπουργού των Οικονομικών). Από τη θέση αυτή επιδίδεται με ζήλο στην οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας. Το 1830 λόγω προβλημάτων υγείας αναγκάζεται να επιστρέψει στη Πετρούπολη διατηρώντας όμως την επικοινωνία με τον Καποδίστρια. Η θλιβερή είδηση της δολοφονίας του Κυβερνήτη συγκλόνισε τον Δομπόλη. Το 1850 σε ηλικία 80 ετών άφησε την τελευταία του πνοή²¹¹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 4-2-1849 στη Πετρούπολη της Ρωσίας και με την οποία όρισε ως κληρονόμο του το Ελληνικό Δημόσιο.

²¹⁰ Ο φαινομενικός σκοπός της Εταιρείας ήταν η διενέργεια εράνων για να σπουδάσουν τα ελληνόπουλα και να ενισχύσουν τους φτωχούς Έλληνες, αλλά ο απώτερος στόχος της ήταν η προετοιμασία για την απελευθέρωση του έθνους.

²¹¹ Σπύρος Εργολάβος, *Ηπειρώτικα γράμματα, Ιωάννης Δομπόλης ο μεγάλος Ηπειρώτης Ευεργέτης ιδρυτής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*, σσ. 257 – 266.

Ο Ι. Δομπόλης ανέφερε ότι: «...Ότε τὸ 1809 ἐγνώρισα τὸν μακαρίτην κόμητα Ἰ. Καποδίστριαν κατόπιν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, ὑπεσχέθημεν ἀλλήλοις νὰ μεταχειρισθῶμεν πᾶν μέσον πρὸς διάδοσιν τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι. Ἐκτοτε ὁ σταθερὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς μου ὑπῆρξε νὰ κατορθώσω νὰ ἐκπληρώσω πρεπόντως τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν. Πρὸς τοῦτο δὲ προσεπάθησα νὰ αὐξήσω τὰ κεφάλαιά μου, οὐχὶ διὰ κερδοσκοπίας, ἀλλὰ διὰ τῶν κόπων μου καὶ μάλιστα διὰ μεγάλης οἰκονομίας...»²¹².

Παράλληλα, ο Ι. Δομπόλης προκειμένου να στηρίξει την επιθυμία του για την ίδρυση του Πανεπιστημίου στην Ελλάδα²¹³ ανέφερε στη διαθήκη του ότι: «...1) Διατηρῶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατιθέναι διὰ βίου τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὡς βούλομαι, οὐδενὶ περὶ τούτου ὀφείλω λόγον. 2) Ὅταν ὁ Πανάγαθος εὐδοκήσῃ νὰ μὲ ἀνακαλέσῃ παρ' αὐτῶ, παρακαλῶ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ σφραγίσῃ παρ' εὐθύς ἅπασαν τὴν περιουσίαν μου, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἐξοχωτάτου ἰδιωτικοῦ Συμβούλου

²¹² Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ἢτοι μελέτη περὶ των υπέρ και εναγών σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων και δωρεῶν*, τεύχος Α', *Διαθήκη του Ἰωάννη Δομπόλη*, σ. 109.

²¹³ Το Πανεπιστήμιο Αθηνῶν ιδρύθηκε στις 3 Μαΐου 1837 από τον τότε Βασιλιά της Ελλάδας Όθωνα και ονομάστηκε προς τιμήν του «**Οθώνειο Πανεπιστήμιον**». Αποτελούσε το πρώτο πανεπιστημιακό ίδρυμα τόσο στο νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος όσο και στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Το Πανεπιστήμιο διατήρησε την ονομασία «Οθώνειο» μέχρι το 1862, χρονιά κατά την οποία ο Όθων εκδιώχθηκε από την Ελλάδα. Στις 20 Οκτωβρίου 1862 το ίδρυμα μετονομάστηκε σε «**Εθνικόν Πανεπιστήμιον**». Το 1911 το Πανεπιστήμιο της Αθήνας, για να κληρονομήσει την τεράστια περιουσία του Δομπόλη, διχοτομήθηκε σε δύο τύποις ανεξάρτητες νομικά οντότητες, το «**Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον**» (στο οποίο ανήκαν οι θεωρητικές σχολές) και το «**Εθνικόν Πανεπιστήμιον**» (στο οποίο ανήκαν οι θετικές σχολές). Το 1932 τα δύο νομικά πρόσωπα συγχωνεύθηκαν και το ίδρυμα μετονομάστηκε σε «**Αθήνησι Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον**», ονομασία που διατηρεί σχεδόν αναλλοίωτη μέχρι και σήμερα.

Λέοντος Σενίασιν ἢ του Δ/τοῦ τοῦ Ἀσιατικοῦ τμήματος καὶ νὰ παραλάβῃ ὑπὸ τὴν ἰδίαν τοῦ φύλαξιν ὅλα τὰ ὁμόλογα τραπεζικὰ γραμμάτια, μεταλλικά, λογιστικὰ βιβλία καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα τὰ παρ' ἐμοὶ εὔρεθησόμενα, 3) Βραδύτερον συνίστημι τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργείῳ μετὰ τὴν καταγραφὴν ἀπάσης τῆς περιουσίας μου νὰ πωλήσῃ ἐπὶ ἐκτιμῆσει εὐσυνειδήτων ἀνδρῶν, ὅσον οἷόν τε ἐπωφελέστερον, τὰ γραμμάτια τῆς ἐκ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ Δημοσίου Χρέους Αὐτοκρατορικῆς Ἐπιτροπῆς τὰ εὔρισκόμενα παρ' ἐμοί, τόκον μὲ ἀποφέροντα 6% ἔχοντα δὲ ἀξίαν 199.095 ῥουβλίων ἀργυρῶν καὶ ἀγορασθέντων παρ' ἐμοῦ πρὸς 1063/32 ἐπὶ τοῖς 100. Τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως ταύτης χρήματα τὰ ὑπὸ τῶν Γρ/τίων τῆς Τραπεζῆς καὶ τοῦ Δημοσίου καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἰδιωτῶν συναλ/κῶν κατατεθήσονται ἐπὶ τόκῳ ἐν πιστωτικοῖς καταστήμασι τῆς Ῥωσσίας μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου 1906, αἱ δὲ ληφθησόμεναι ὁμολογίαι τῆς καταθέσεως ταύτης τηρηθήσονται ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, 4) Εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν ἐποχὴν, δῆλον ὅτι τὸ 1906, ἡ Ῥωσικὴ Κυβέρνησις θέλει φροντίσει νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς πρὸς μεταφορὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀλοκλήρου τούτου μετὰ καὶ τῶν τόκων πρὸς ἀνίδρυσιν ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν οἰαδήποτε ἄλλῃ πόλει, ἣτις ἔσται πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος τῷ 1906, Πανεπιστημίου ὀνομασθησομένου Καποδιστριακοῦ, 5) Εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Πανεπιστημίου τούτου μετὰ τοῦ παρεκκλησίου ὀρθοδόξου, βιβλιοθήκης καὶ τινῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν ὀρίζω τὸ 1/4 ἢ τὸ πολὺ 1/3 τοῦ ὅλου κεφαλαίου καὶ ἀθροισθησομένου μέχρι τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1906, τὰ δὲ ὑπόλοιπα 3/4 ἢ 2/3 προσδιορίζω εἰς ἀγορὰν ἀκινήτων ἐν Ἑλλάδι τῶν ὁποίων τὰ εἰσοδήματα νὰ χρησιμεύσουν ἀνεξαιρέτως εἰς συντήρησιν τῶν καθηγητῶν, τῶν σπουδαστῶν καὶ ἐν γένει ὀλοκλήρου τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου, 6) Ὡν εὐτυχῶς Ῥώσσοις ὑπήκοοι, παραχωρῶ ἴσην ψῆφον τῇ τε Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει καὶ τῇ Ἑλληνικῇ πρὸς λύσιν ὅλων τῶν ζητημάτων σχετικῶς πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ Πανεπιστημίου, πρὸς ἀγορὰν ἀκινήτων περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο μνεία,

προς διευθέτησιν τῆς κατοχῆς τῶν ἀκινήτων τούτων, τὴν ἐπιτήρησιν τῆς δικαίας πρεπούσης χρήσεως τῶν εἰσοδημάτων τούτων ὡς καὶ τοῦ ὅλου κεφαλαίου. Πρὸ πάντων πρὸς συντήρησιν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτοῦ ὀργανισμῶν καθ' ἅπαντα τὰ μέρη, ὥστε ἢ ἐν αὐτῶν παιδευσίς τῆς νεολαίας νὰ διευθύνηται ὠφελίμως καὶ νὰ στηρίζηται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἁγίας Ανατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν, 7) Ἐπιθυμῶ ἵνα 30 ἕως 50 τῶν σπουδαστῶν ἐκλέγωνται ἐκ νέων καταγομένων ἐξ Ἡπείρου...»²¹⁴.

Ἡ περιουσία του (ὅπως ο ἴδιος ἀνέφερε στη διαθήκη του) ανερχόταν στα 915.000 ρ. ασιγνάτσιας ἢ 261.428 ρ. ἀργυρά. Ἐνῶ, ὅρισε τα 100.000 ρ. ασιγνάτσιας νὰ δοθοῦν στους συγγενεῖς του στην Ἡπειρο καὶ τα υπόλοιπα 815.000 ρ. ασιγνάτσιας ἢ 232.857 ρ. ἀργυρά νὰ διατεθοῦν γιὰ τὴν ἰδρυση τοῦ Πανεπιστημίου²¹⁵.

Μετά το θάνατο τοῦ ευεργέτη ἡ περιουσία που βρέθηκε ἀπὸ τους ἐκτελεστὲς τῆς διαθήκης ανερχόταν στα 285.744 ρ. ἀργυρά. Το ποσό κατατέθηκε στις 17&28-6-1851 ἐντόκως στο Ἀυτοκρατορικό Ὀρφανοτροφείο τῆς Μόσχας. Ταυτόχρονα, οἱ ἐκτελεστὲς παρέδωσαν στο Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσίας πρὸς φύλαξη ἓνα χρυσό ρολοῖ του Ἰωάννη Δομπόλη (δῶρο τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωάννη Καποδίστρια), καθὼς καὶ μία χρυσή ταμπακοθήκη (δῶρο τοῦ Αὐγουστίνου Καποδιστρῆ)²¹⁶.

²¹⁴ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ἢτοι μελέτη περὶ τῶν υπέρ καὶ εὐαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν*, τεύχος Α', *Διαθήκη τοῦ Ἰωάννη Δομπόλη*, ο.π., σσ. 109-110 καὶ Δρ. Σκευὸς Ζερβός, *Ἐθνικά Κληροδοτήματα καὶ Δωρεαί*, ο.π., ἀύξων ἀριθμὸς 297, σσ.398-399.

²¹⁵ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ἢτοι μελέτη περὶ τῶν υπέρ καὶ εὐαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν*, τεύχος Α', ο.π. σ.109.

²¹⁶ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ἢτοι μελέτη περὶ τῶν υπέρ καὶ εὐαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν*, τεύχος Α', ο.π., σ. 108 καὶ Δρ. Σκευὸς Ζερβός, *Ἐθνικά Κληροδοτήματα καὶ Δωρεαί*, ο.π., ἀύξων ἀριθμὸς 297, σσ.398-399.

Τα παραπάνω ποσά έμειναν κατατεθειμένα στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας μέχρι το 1906 όπως είχε ορίσει ο Ι. Δομπόλης. Όμως, με το πέρας της προθεσμίας το Ρωσικό κράτος επικαλούμενο διάφορους λόγους σχετικά με την επίλυση των ζητημάτων που αφορούσαν την ίδρυση του νέου Πανεπιστημίου στην Ελλάδα δεν επέτρεψε την αποστολή των χρημάτων στην Ελλάδα, ως όφειλε. Έτσι, το Ελληνικό κράτος αναγκάστηκε να προβεί στο διαχωρισμό του Εθνικού Πανεπιστημίου σε Εθνικό και Καποδιστριακό (Πανεπιστήμιο) με την ψήφιση νόμου εκπληρώνοντας έτσι τον σχετικό όρο της διαθήκης. Ύστερα από αυτό η Ρωσική Κυβέρνηση μη έχοντας πλέον άλλο λόγο για την παρακράτηση των χρημάτων προχώρησε στη διάθεσή τους για το σκοπό που είχε ορίσει ο διαθέτης.

Το Μάρτιο του 1910 τα κεφάλαια του κληροδοτήματος αποτελούμενα από Ρωσικά χρεόγραφα του 5%, αξίας 2.907.004 ρ. αργυρά ή 11.628.016 Φράγκα Χρυσά, μετεφέρθηκαν και κατετέθηκαν επ' ονόματι του Ελληνικού Δημοσίου στο Υποκατάστημα της Credit – Lyon – nais της Πετρούπολης. Έκτοτε, άρχισε και η αποστολή των ετήσιων τόκων στην Ελληνική Κυβέρνηση. Παράλληλα, το 1910 το Υπουργείο Εξωτερικών της Ρωσίας έστειλε στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο το χρυσό ρολόι και τη χρυσή ταμπακοθήκη του Ιωάννη Δομπόλη προκειμένου να φυλάσσονται στη συλλογή των περιέργων αντικειμένων του Πανεπιστημίου²¹⁷.

Μετά την επανάσταση του 1917 στη Ρωσία και την επικράτηση των Μπολσεβίκων τα κεφάλαια του κληροδοτήματος που ήταν κατατεθειμένα στη Ρωσία χάθηκαν, ενώ οι όροι της διαθήκης δεν εκπληρώθηκαν εξολοκλήρου ποτέ²¹⁸.

²¹⁷ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και εναντίων σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών*, τεύχος Α', ο.π., σσ. 108-109.

²¹⁸ Νικόλαος Πατσέλης, *Ηπειρωτική Εστία, Ιωάννης Δομπόλης και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*, τεύχος 189-190, Ιωάννινα 1968, σ. 13.

3.4. Κληροδότημα Νικολάου Στουρνάρη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 30-08-1852 στο Λιβόρνο.

Ο Νικόλαος Στουρνάρας διόρισε ως εκτελεστές της διαθήκης του τον θείο του Μιχαήλ Τοσίτσα και τα «Βουλευτικά σώματα της Ελλάδος» όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στη διαθήκη του.

Ο ευεργέτης διέθεσε τα περιουσιακά του στοιχεία ως εξής: «...Αφήνω εις την σύζυγόν μου την προϊκα, την όποιαν τῆ ἔδωσα κατὰ τὸ προικοσύμφωνον, ἤτοι τάλληρα πενήκοντα χιλιάδας, αφήνω και τάλληρα εἴκοσι χιλιάδας διὰ νὰ κτίση μίαν οἰκίαν εις τὸ ἐν Ἀθήναις οἰκόπεδόν μου, διὰ τὴν θυγατέρα μου Εἰρήνην διὰ νὰ κατοικήσουν μαζί ἐπὶ ζωῆς τῶν. Εἰς τὴν θυγατέρα μου Εἰρήνην αφήνω τάλληρα πενήντα χιλιάδας και τὰ όποια νὰ τεθῶσιν εις τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ τραβᾷ ἡ μήτηρ τοὺς τόκους διὰ τὴν ἀνατροφὴν της ἕως ὅτου ὑπανδρευθῆ κοντὰ εις αὐτὰ αφήνω εις τὴν ἰδίαν τὰ ἐν Λαμῖα κτήματα, τὰ όποια ὅμως ἐπιθυμῶ νὰ νέμονται ἐπὶ ζωῆς των ἡ ἀδελφὴ μου Ἑλένη και ὁ γαμβρός μου Ἀνδρέας Φαρδῆς νὰ μοιράση ἐξ ἡμισείας τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑποστατικῶν μου, ἂν αὕτη δὲν ὑπανδρευθῆ και ἀποφασίση νὰ ζῆση εις τὴν Ἑλλάδα, εις τὸ ἐναντίον νὰ τὰ μοιράση μὲ τὴν θυγατέρα μου, εις τὴν όποιαν αφήνω ρητὴν παραγγελίαν νὰ ὑπανδρευθῆ ἄνδρα Ἑλληνα, εις τὸ ἐναντίον δὲν ἐννοῶ νὰ τῆ ἀφήσω τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν κατάραν μου. Αἰ αφήνω δὲ εις τὴν σύζυγόν μου και μετ' αὐτὴν εις τὴν θυγατέρα μου ὅ,τι ἀσημικὰ και ἀδαμαντικὰ ἔχω.

Αφήνω εις τὴν ἀδελφὴν μου Ἑλένην, ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ νέμηται τὰ ὑποστατικὰ τῆς Λαμῖας, τάλληρα δέκα χιλιάδες, και εις τὴν ἀδελφὴν μου Ἀγγελικὴν Ἀβέρωφ τάλληρα τεσσαράκοντα χιλιάδας και τὰ ὑποστατικά μου Εὐβοίας, ἤτοι τὸ ἥμισυ τοῦ χωρίου Σκυλογιάννη και τὸ ἥμισυ τοῦ χωρίου Κρύας Βρύσεως. Αἰ αφήνω εις ταύτην τόσα χρήματα διὰ νὰ

δώση καλήν ἀνατροφὴν εἰς τὰ τέκνα τῆς καὶ νὰ ὑπανδρεύσῃ καλὰ τὰς θυγατέρας της, χαρίζω δὲ καὶ εἰς τοὺς γαμβροὺς μου ὅσα μοῦ χρεωστούν.

Ἀφήνω εἰς τὸ Σχολεῖον τῆς Πατρίδος μου Μέτσοβον, τὸ ὁποῖον ἔκτισεν ὁ θεῖος μου Μιχαὴλ Τοσίτσας τάλληρα δέκα χιλιάδας, τὰ ὁποῖα νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ τραβῶσι μόνον τοὺς τόκους οἱ κατὰ καιροὺς ἐπίτροποι.

Ἀφήνω τάλληρα πέντε χιλιάδας εἰς τοὺς ἐνδεεῖς συγγενεῖς μου καὶ τάλληρα δύο χιλιάδας διὰ τοὺς πτωχοὺς τῆς Πατρίδος μου Μετσόβου· ἀφήνω τάλληρα δέκα χιλιάδας εἰς τὰ σχολεῖα Ἀλεξανδρείας, τὰ ὁποῖα ἔκτισεν ὁ γενναῖος θεῖος μου Μιχαὴλ Τοσίτσας, καὶ εἰς τὸ νοσοκομεῖον, καὶ ταῦτα νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ τραβῶσι τοὺς τόκους οἱ κατὰ καιροὺς ἐπίτροποι.

Ἀφήνω εἰς τοὺς δούλους μου τάλληρα χίλια καὶ ἄλλα τόσα εἰς τοὺς δούλους τοῦ θεῖου μου Μιχαὴλ Τοσίτσα ὅσοι μ' ἐδούλευσαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Μὲ τὰ ὑπόλοιπα χρήματα τῆς καταστάσεώς μου νὰ κτισθῇ εἰς Ἀθήνας ἓν λαμπρὸν Πολυτεχνεῖον, ὅπου νὰ διδάσκωνται ὅλαι αἱ βάνανσαι τέχναι ὅπου νὰ εὐρίσκωνται ὅλα τὰ ἐργαλεῖα τῆς γεωργικῆς, καθὼς καὶ ὅσα κατὰ καιροὺς ἐφευρίσκονται διὰ νὰ διδάσκηται ἡ ἐφαρμογὴ των εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως προοδεύσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ γεωργία μας, αὕτη ἡ βᾶσις ἀληθοῦς εὐτυχίας ἑνὸς Ἔθνους· ἂν τὸ ποσὸν δεν φθάσῃ διὰ νὰ γίνῃ λαμπρὸν τὸ κατάστημα καὶ μ' ὅλα τ' ἀναγκαῖα, τότε ἂς τεθῶσι διὰ τινὰ ἔτη τὰ κεφάλαια εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν διὰ ν' αὐξήσωσι μὲ τοὺς τόκους.

Ἄν ἡ θυγάτηρ μου ἀποθάνῃ ἀνύπανδρος νὰ ἐξακολουθῇ ἡ σύζυγός μου νὰ τραβᾷ τοὺς τόκους τῶν πενήτηκοντα χιλιάδων ταλλήρων ἐν ὅσῳ ζῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἄνω λέγω, καὶ ἐν ὅσῳ μένει ἀνύπανδρος, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν της νὰ χρησιμεύσωσι καὶ αὐτὰ τὰ κεφάλαια, καθὼς καὶ ἡ προῖκα τῆς συζύγου μου διὰ τὸ Πολυτεχνεῖον, ἐλπίζω ὅτι ἡ σύζυγός μου θέλει μὲ

κάμει τὴν χάριν ν' ἀφήσῃ τὴν προῖκα τῆς καθὼς ἐγὼ προσδιορίζω καὶ διαθέτω. Τὰ δὲ ὑποστατικὰ τῆς Λαμίας νὰ χρησιμεύσωσι καὶ αὐτὰ διὰ τὸ Πολυτεχνεῖον, ἢ ἂν τὸ κρίνωσιν εὐλογον οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς Διαθήκης μου νὰ γίνῃ ἡ Μεγάλη Βρύση, Ferme Modele διὰ νὰ ζωογονηθῇ ἡ γεωργία εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη.

Ἡ χρηματικὴ κατάστασίς μου ἀναβαίνει εἰς περίπου τριακοσίας χιλιάδας ταλλήρων, ἐκτὸς τῶν ἀκινήτων κτημάτων μου· εὐρίσκονται δὲ ὡς ἀκολούθως:

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν περίπου 197 χιλιάδας δραχ. εἰς τρεχούμενον λογαριασμὸν πέντε τὰ ἑκατόν, ἐξ ὧν δραχ. τρεῖς χιλιάδας ἀνήκουν εἰς τὸν ἐξαδέλφον μου Κ. Γ. Μπόταν μὲ τοὺς τόκους ἀπὸ τοῦ 1848 ἢ 1849.

Εἰς τὴν ἰδίαν τεσσαράκοντα καὶ μία μετοχαί, ἤτοι μερίδες τῆς ἰδίας Τραπεζῆς. Εἰς χεῖρας τῶν ἐν Μασσαλία ἀδελφῶν Παγρὲ φράγκα 8 χιλιάδες περίπου εἰσόδημα ἐτήσιον εἰς τὰ δημόσια δάνεια τῶν 3 τοῖς % καὶ μικρὸν περίσσευμα εἰς τρεχούμενον λογαριασμὸν.

Εἰς τοὺς ἰδίους εὐρίσκονται φράγκα 2000 εἰσόδημα ἐτήσιον εἰς τὸ ἴδιον δάνειον τῶν 3% εἰς τὸ ὄνομα τῆς θυγατρὸς μου Εἰρήνης, δῶρον τοῦ καλοῦ θεοῦ μου Μιχαὴλ Τοσίτσα καὶ μικρὸν περίσσευμα εἰς τρεχούμενον λογαριασμὸν.

Εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Λιβόρνῳ ἐξαδέλφου μου Θ. Τοσίτσα φράγκα 8000 χιλιάδας περίπου, εἰσόδημα ἐτήσιον εἰς τὰ δημόσια δάνεια τοῦ Πιεμόντε τῶν 5 τοῖς % μὲ ἐγγύησιν τοῦ σιδηροῦ δρόμου καμωμένα ἀπὸ τοὺς ἐν Λονδίνῳ Ἄμπρον καὶ υἱούς.

Εἰς χεῖρας τοῦ ἰδίου λίρας τῆς Φλωρεντίας 2000 εἰσόδημα ἐτήσιον εἰς τὸ δάνειον τῶν σιδηρῶν μεταλλείων τῆς Τοσκάνης μὲ τόκον 5 τοῖς % ἐγγυημένον ἀπὸ τὴν Τοσκανικὴν Κυβέρνησιν καὶ μικρὸν περίσσευμα εἰς τρεχούμενον λογαριασμὸν.

Εἰς χεῖρας τῶν ἐν Βιέννῃ ἀδελφῶν Μ. Δούμπα φιορίνια 3000 ἐτήσιον εἰσόδημα εἰς τὸ δάνειον τῆς Αὐστρίας τῶν 5% λεγόμενον τῶν μεταλλικῶν, καὶ μικρὸν περίσσευμα εἰς τρεχούμενον λογαριασμόν.

Εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Βιέννῃ Μ. Δ. Κούρτη υἱοῦ φιορίνια 6000 εἰς τὸ Δάνειον, λαχεῖον Ροτοχίλδ.

Εἰς τῶν ἐν Λαμία Κ. Κρίτσαν δραχ. 15.000 δανεισμένας μὲ ὑποθήκην μέσον τοῦ γαμβροῦ μου Ἀνδρέου Φαρδῆ.

Εἰς τὸν ἐν Λιβόρνῳ Ἰσαὰκ Σουνίνον τάλληρα 14 χιλιάδας περίπου μὲ τόκον 6% δανεισμένα εἰς ὄνομά του διὰ λογαριασμόν μου εἰς τὸν Σεῖδ – Πασσάν, ἐπίδοξον διάδοχον τῆς Αἰγύπτου.

Εἰς τὸν ἐν Ἀλεξανδρείας Μ. Ποζέν μετζήτια πεντακόσια, τὰ ὅποια τῷ χαρίζω.

Εἰς τὸ κατάστημα Ἀλεξανδρείας ἀδελφοὶ Τοσίτσα καὶ Στουρνάρη εἰς διάλυσιν τάλληρα 85 χιλιάδες περίπου, ὅταν τελειώσῃ ἡ ἐπιχείρησις τῶν σαλνίτρων.

Εἰς τὸ κατάστημα ἀδελφοὶ Τοσίτσα καὶ Στουρνάρη εἰς διάλυσιν 75 χιλιάδας»²¹⁹.

3.5. Κληροδότημα Τριανταφύλλου Τσιουμάγκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε ἀπὸ τον ευεργέτη στις 13-10-1852 στη Μόσχα της Ρωσίας.

Ο Τριαντάφυλλος Τσιουμάγκας ὅρισε ὡς εκτελεστές της διαθήκης του τους ὁμογενεῖς ἐμπόρους στη Μόσχα²²⁰: i) Ἄγγελο Ν. Χατζόγλου, ii) Ἀντώνιο Μ. Κομιζόπουλο καὶ iii) Μιχάηλ Π Σταμέρωφ. Ἐνῶ, γιὰ τὴ

²¹⁹ Το κείμενο της διαθήκης εἶναι ἀπὸ το βιβλίον του Γ. Πλατάρη – Τζίμα, *Κώδικας Διαθηκῶν Μετσόβου*, τόμος Α', σσ.174-177.

²²⁰ Ιδιόγραφη διαθήκη του Τριανταφύλλου Κύργου Τσιουμάγκα, σ.1.

διαχείριση των ετήσιων τόκων που θα στέλνονται στο Μέτσοβο όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των Εκκλησιών του Μετσόβου Ιωαννίνων.

Ο διαθέτης, μεταξύ των άλλων, όρισε να κατατεθούν στη Τράπεζα του Αυτοκρατορικού Ορφανοτροφείου της Μόσχας ως αιώνια κεφάλαια, τα παρακάτω χρηματικά ποσά: i) τρεις χιλιάδες (3.000) ρ. αργυρά στο όνομα των επιτρόπων της εν Μόσχα Ελληνικής Μονής του Αγίου Νικολάου και ii) είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ρ. αργυρά στο όνομα των Εκκλησιαστικών Επιτρόπων του Μετσόβου.

Ο ευεργέτης όρισε οι ετήσιοι τόκοι των παραπάνω κεφαλαίων να διατίθενται ως εξής²²¹:

α. οι ετήσιοι τόκοι των 3.000 ρ. αργυρών να διατίθενται από τους εκάστοτε επιτρόπους της Μονής Αγίου Νικολάου για την οικονομική ενίσχυση των απόρων Ελλήνων που ζουν στη Μόσχα και

β. οι ετήσιοι τόκοι των 25.000 ρ. αργυρών που κατατέθηκαν στο όνομα των Εκκλησιαστικών Επιτρόπων του Μετσόβου να διατίθενται για τη συντήρηση του Τσιουμάγκειου Γηροκομείου στο Μέτσοβο Ιωαννίνων όπου θα φιλοξενούνται ηλικιωμένοι²²².

²²¹ ο.π., σ.1-2.

²²² Το Γηροκομείο του Τ. Τσιουμάγκα λειτούργησε στο Μέτσοβο μέχρι το 1914 και τα έξοδά του καλύπτονταν από τους τόκους των αιώνιων κεφαλαίων που στέλνονταν από τη Μόσχα για το σκοπό αυτό. Όμως, το 1914 το Σοβιετικό Κράτος δέσμευσε τα παραπάνω κεφάλαια με αποτέλεσμα να μη στέλνονται πλέον οι ετήσιοι τόκοι στο Μέτσοβο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το Γηροκομείο, μη μπορώντας να καλύψει τα λειτουργικά του έξοδα να σταματήσει τη λειτουργία του. Έκτοτε, στις κτιριακές εγκαταστάσεις του πρώην Γηροκομείου στεγάστηκαν πολλές υπηρεσίες του Μετσόβου όπως: εφορία κληροδοτημάτων, φαρμακείο, ιατρείο, γραφεία Κοινότητας Μετσόβου, Γυμνάσιο, Λύκειο και σήμερα οι Υπηρεσίες του Δήμου Μετσόβου (Βλ.Γ. Πλατάρη – Τζίμα, ο.π., σ.166 και το υπ' αριθμ. 1489/20-5-1938 Έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Υπουργού Α.

Επιπλέον, ο Τ. Τσιουμάγκας όρισε στους εκτελεστές να στείλουν στο Μέτσοβο τα παρακάτω χρηματικά ποσά²²³: i) 10.000 ρ. αργυρά για την κατασκευή του κτιρίου όπου θα στεγαστεί το Γηροκομείο, ii) 3.000 ρ. αργυρά για την επισκευή και συντήρηση της Εκκλησίας του Αγίου Χαραλάμπους στο Μέτσοβο και iii) 2.000 ρ. αργυρά για τη συντήρηση και επισκευή της Εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής Μετσόβου.

3.6. Κληροδότημα Αγάπιου Ιερομονάχου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 13-10-1852 στη Μόσχα της Ρωσίας.

Ο Αγάπιος Ιερομόναχος όρισε ως επιτρόπους της περιουσίας του:²²⁴: i) τους δύο Πανοσιολογιότατους Αρχιμανδρίτες κύριο Κύριλλο Αγιοταφίτη και Νεόφυτο Χρυσοστομίτη, ii) τον κύριο Νικόλαο Λαμπρινό και iii) τον κύριο Δημήτριο, υιό του μακαρίτου λεγόμενου Χριστιανού.

Ο διαθέτης άφησε το ποσό των 2.500 φλωρίων και όρισε να διατεθεί ως εξής²²⁵:

- α. για την κηδεία και τα μνημόσυνα επτά ετών 700 φλωρία,
- β. στο μετόχι του Σινά και στην Εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης 60 φλωρία για φτιάξουν ένα δισκοπότηρο και ένα καντήλι στην εικόνα της

Αποστολίδη, προς τη Γενική Διοίκηση Ηπείρου Εποπτικό Συμβούλιο Κληροδοτημάτων Ιωαννίνων).

²²³ Ο Τ. Τσιουμάγκας όρισε ακόμη ότι εάν μείνουν αδιάθετα ποσά, οι εκτελεστές οφείλουν να τα καταθέσουν ως αιώνια κεφάλαια στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και τους τόκους να τους στέλνουν στους Εκκλησιαστικούς Επιτρόπους του Μετσόβου προκειμένου τα χρήματα αυτά να δίνονται ως προικοδοτικά βοηθήματα.

²²⁴ Διαθήκαι των Αείμνηστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., διαθήκη Αγάπιου Ιερομονάχου, σ. 106.

²²⁵ ο.π., σσ. 105-106.

Αγίας Αικατερίνης,

γ. στην Εκκλησία του Αγίου Νικολάου Κοπάνων 70 φλωρία για να φτιάξουν ένα δισκοπότηρο και ένα καντήλι στην εικόνα του Αγίου Νικολάου,

δ. στο σχολείο Δραγούμη και στο σχολείο Θηλεών που είναι στο Αρχιμανδρείο 150 φλωρία για να αγοράσουν ένα κτήμα του οποίου τα έσοδα να διατίθενται για την αγορά χαρτιού και μελανιού των σχολείων,

ε. στο κελί των Παυχηανών 200 Φλωρία προκειμένου να αγοράσουν ένα κτήμα τα έσοδα του οποίου να διατίθενται για μνημόσυνο υπέρ ανάπαυσης των ψυχών, Χριστοδούλου, Μαργαρίτας, γονέων, τέκνων, αδελφών και συγγενών,

στ. στο νοσοκομείο (σπιτάλι) που είναι στο Αρχιμανδρείο 200 Φλωρία προκειμένου να αγοράσουν ένα κτήμα τα έσοδα του οποίου να διατίθενται για την αγορά υποκαμίσων και σεντονιών στους αρρώστους.

ζ. στην εκκλησία του Προφήτη Ηλία και της περιβλέπτου από 50 φλωρία,

η. στην Ιερά Μονή Παλιουρής 240 φλωρία και στην εκκλησία του Αρχιμανδρείου 300 Φλωρία προκειμένου να αγοράσουν Ιερά Άμφια,

θ. στην εκκλησία που θα γίνει ο ενταφιασμός του 60 Φλωρία προκειμένου να φτιάξουν ένα δισκοπότηρο,

ι. στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου στο Γιαρμαράκη 50 Φλωρία και στην Εκκλησία της Σταυροπροσκυνήσεως στη Μολβάδα άλλα 50 Φλωρία,

ια. στους ιερείς που θα κάνουν τον ενταφιασμό 20 Φλωρία και σε εκείνους που θα μοχθήσουν κατά την αρρώστια και την κηδεία του 100 Φλωρία και

ιβ. στις εκκλησίες του Αγίου Νικολάου και Αγίας Παρασκευής στη Ζίτσα Ιωαννίνων από 30 Φλωρία.

3.7. Κληροδότημα Χατζή Παύλου Δερέκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη πράξη δωρεάς, που υπογράφηκε από τον Χατζή Παύλο Δερέκα και τη σύζυγό του Βασιλική Αθανασίου στις 20-05-1858 στο χωριό Βελτσίστη (Κληματιά) Ιωαννίνων. Επιβεβαιώθηκε από τους επιτρόπους του σχολείου και τους προκρίτους του χωριού, επικυρώθηκε από τον κκ. Παρθένιο και καταχωρήθηκε στον Ιερό Κώδικα της Μητρόπολης.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος οι διαθέτες όρισαν επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους του σχολείου Βελτσίστης και τους εκάστοτε προκρίτους του ιδίου χωριού.

Με την παραπάνω πράξη οι ευεργέτες δώρισαν: «...εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦ χωρίου Βελτσίστης τὸ ιδιόκτητον αὐτῶν Χάνιον, ἐρείπιον ὄν καὶ κείμενον κατὰ τὸν Πλάτωνα Μαχαλᾶν ἀντικρὺ τοῦ αὐτόθι στρατῶνος τῶν Ἰωαννίνων...»²²⁶. Το ακίνητο (με νέα μορφή) βρίσκεται σήμερα επί της οδού Ζωσιμάδων και συγκεκριμένα απέναντι από το «Γυαλί Καφενέ...».

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος οι ευεργέτες όρισαν να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς²²⁷:

- α. για την πληρωμή των δασκάλων του σχολείου,
- β. για την κάλυψη των εξόδων καλλωπισμού του σχολείου,
- γ. για την αγορά βιβλίων στους φτωχούς μαθητές του σχολείου ή για την ενίσχυση των απόρων του χωριού,
- δ. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών των ιδίων και των γονέων τους και

²²⁶ Κ. Π. Ζαβιτζιάνου, *Αρχαία Εθνικών Ευεργετών*, μέρος Α', τεύχος Δ', Αθήνας, 1929, σ.

19.

²²⁷ ο.π., σ. 20.

ε. να δίνονται ετησίως στους ιερείς του χωριού από είκοσι (20) γρόσια προκειμένου σε κάθε τελετή να μνημονεύουν τα ονόματά τους, καθώς και εκείνα των γονέων τους.

3.8. Κληροδότημα Ευαγγέλη Ζάππα

Ο Ευάγγελος Ζάππας γεννήθηκε το 1800 στο Χωριό Λάμποβο της σημερινής Βορείου Ηπείρου. Από μικρός ακόμη βρέθηκε στην υπηρεσία του Αλή Πασά με πολλούς άλλους πολέμαρχους της Επανάστασης. Σε ηλικία είκοσι ετών, και ενώ υπηρετούσε στη φρουρά της Μάζιας προσκόλλησε στους Σουλιώτες (όπου έγινε υπασπιστής του Μάρκου Μπότσαρη). Μετά την πτώση του Σουλίου πήγε στην επαναστατημένη Ελλάδα όπου συνέχισε τον απελευθερωτικό αγώνα κοντά στους οπλαρχηγούς, Μ. Μπότσαρη, Γκούρα, Πανουριά, Κ. Τζαβέλλα, Ι. Νοταρά, Μακρυγγιάννη κ.α.²²⁸. Όταν η πατρίδα απελευθερώθηκε, ο Ζάππας ήταν από εκείνους που δεν ζήτησε τίποτε για τις υπηρεσίες που προσέφερε. Το 1831 σε ηλικία τριανταενός ετών εγκαταστάθηκε στο Βουκουρέστι έχοντας εκπληρώσει στο ακέραιο το καθήκον προς την πατρίδα. Εκεί ασχολήθηκε με την καλλιέργεια μεγάλων γεωργικών εκτάσεων, τις οποίες αρχικά νοίκιασε από τα μοναστήρια και αργότερα αγόρασε δικές του²²⁹.

Παρ' όλο που ο Ζάππας δεν είχε μεγάλη μόρφωση αγαπούσε τα γράμματα. Για το λόγο αυτό άλλωστε είχε πάρει κοντά του ως δάσκαλο και σύμβουλο τον Ζαχαρία Σαρδέλλη από το Πάπιγγο τελειόφοιτο της

²²⁸ Το 1824 έφερε τον βαθμό του Ταξίαρχου

²²⁹ Στέφανος Π. Παπαγεωργίου, *Έλληνες ευεργέτες "Άξιοι της Εθνικής ευγνωμοσύνης"*, ο.π., σσ.99-103.

Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών (αργότερα ο Σαρδέλης έγινε εκδότης εφημερίδων και δημοσιογράφος στο Βουκουρέστι)²³⁰.

Ο Ε. Ζάππας ευρισκόντας εν ζωή χάρισε στο Ελληνικό Δημόσιο τετρακόσιες μετοχές (400) της Ελληνικής ατμοπλοΐας προκειμένου τα ετήσια έσοδα τους να διατίθενται για την λειτουργία Έκθεσης, που θα φέρει την επωνυμία «Ολύμπια» και θα εκθέτονται προϊόντα της Ελληνικής βιομηχανίας, γεωργίας και κτηνοτροφίας. Μάλιστα, για την τέλεση της πρώτης έκθεσης, που έγινε το 1859 διέθεσε επιπλέον 3.000 καισαροβασιλικά φλωρία²³¹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε στις 30-11-1860 από τον Ευάγγελο Ζάππα στο Βροσθένι του νομού Γιαλομίτσας στη Ρουμανία²³².

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Ευάγγελος Ζάππας όρισε ως επιτροπή την “Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων”. Στις 19-8-1858 ο τότε βασιλιάς των Ελλήνων Όθωνας εκδίδει Βασιλικό Διάταγμα περί συστάσεως των Ολυμπίων. Σύμφωνα με το άρθρο 2 «Η διεύθυνσις και ή έπιστασία τῶν Όλυμπίων ανατίθεται εις την παρὰ τῷ ύπουργείῳ τῶν Έσωτερικῶν διατελοῦσαν έπιτροπήν επί τῆς έμψυχώσεως τῆς έθνικῆς βιομηχανίας, εις ήν θέλουσι προστίθεται έκαστοτε επί τούτῳ τέσσαρα άλλα μέλη τῆς έκλογῆς τοῦ ύπουργείου τῶν Έσωτερικῶν. Η έπιτροπή θέλει προεδρεύεσθαι υπό τοῦ επί τῶν

²³⁰ Άλκης Μάνθος, *Ηπειρώτες στη Ρουμανία*, Ηπειρωτική Εταιρεία, τεύχος 311, σ. 263.

²³¹ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και ευαγών σκοπῶν κληρονομιάν, κληροδοτημάτων και δωρεῶν*, τεύχος Α', ο.π., σ. 123.

²³² Σπύρος Εργολάβος, *Βορειοηπειρώτες Ευεργέτες, δύο χαρακτηριστικές περιπτώσεις Ευάγγελος και Κωνσταντίνος Ζάππας*, Ηπειρωτικά γράμματα, τεύχος 10, Ιωάννινα 2006, σσ. 267–272.

Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ δι' ἐκάστοτε ἐκδιδομένου προγράμματός της θέλει κανονίζει τὰ καθέκαστα τῆς ἐκτελέσεως τῶν Ὀλυμπίων»²³³.

Ἡ Επιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων καὶ Κληροδοτημάτων ἀποτελεῖ Ν.Π.Δ.Δ. καὶ ἔχει ὡς κύρια ἀποστολή: i) τὴ διοίκηση καὶ διαχείριση τῆς περιουσίας ποῦ κατέλειπε στο ἔθνος ὁ Εὐάγγελος Ζάππας, ii) τὴ συντήρηση τοῦ Ζαπείου Μεγάρου, iii) τῶν κήπων αὐτοῦ, iv) τῶν λόφων Ἀρδηττοῦ καὶ Ἄγρα καὶ v) τὴ διοργάνωση τῶν ἐκθέσεων ποῦ προβλέπονται ἀπὸ τὶς συστατικὲς καὶ ἰσχύουσες κάθε φορὰ οργανωτικὲς τῆς διατάξεις. Λειτουργεῖ βάσει τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης τοῦ Ε. Ζάππα καὶ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 1920/1929²³⁴, ὅπως ἰσχύει.

Ὁ ευεργέτης κληροδότησε τὰ παρακάτω περιουσιακὰ στοιχεῖα: «...ὅλη ἡ περιουσία μου κινητὴ καὶ ἀκίνητος οὔσα, ἀνεξάρτητος καθ' ὅλα τόσον ἀπὸ ἀνιόντας καὶ κατιόντας κληρονόμους, ὅσον καὶ ἀπὸ πᾶσαν συντροφίαν μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ ξένων, ἡ ὁποία σύγκειται ἀπὸ τὸ μουλκί μου Μπροστένι μὲ τοὺς μύλους, πύβαν, δάση, μαγαζεῖα, σπήτια καὶ λοιπὰ ἐν αὐτῷ Οὐλέστι καὶ Μετζιεσάσκα μὲ τὰ σώματά τῶν καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτῷ κολλητὰ, Μπεράσκα μὲ τὰ χάνια καὶ δάσος τῆς Στοϊανιάσκας ὅπου λέγεται καὶ Πησίκα εἰς ξεχωριστὰ σώματα,

²³³ ο.π., σ. 125.

²³⁴ Στο ἀρθρο 3 παράγραφος 1 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 1920/1939 αναφέρεται ὅτι ἡ Επιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων καὶ Κληροδοτημάτων ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐννέα μέλη ποῦ διορίζονται ἀνεῦ ἀποδοχῶν γιὰ μία τριετία ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε Ὑπουργὸ Οἰκονομικῶν, ὁ ποῖος καὶ τὰ ἐπιλέγει ἀπὸ μία λίστα ὅπου ἀναγράφεται διπλάσιος ἀριθμὸς προσώπων υποδεικνυομένων ἀπὸ τὸ Συμβούλιο Ἐθνικῶν Κληροδοτημάτων. Τὰ ἀνω πρόσωπα θα πρέπει νὰ διακρίνονται γιὰ τὴν πνευματικὴ, ἐμποροβιομηχανικὴ καὶ ἐν γένει κοινωφελὴ δράση τοὺς, καθὼς καὶ ἀπὸ ἀνώτερους δημόσιους υπαλλήλους, ἐν ἐνεργείᾳ ἢ συνταξιούχους. Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Επιτροπῆς διορίζονται μὲ Βασιλικὸ Διάταγμα. Στὴν Επιτροπὴ χρέη Κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου ἐκτελεῖ ὁ Διευθυντὴς τῶν Ἐθνικῶν Κληροδοτημάτων χωρὶς ὅμως δικαίωμα ψήφου, ἐνῶ στο ἀρθρο 7 αναφέρεται ἀναλυτικὰ ὁ τρόπος ἐκλογῆς τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κληροδοτήματος.

Σλουζιτόρι καὶ Βάλια Μακρίσου μὲ τὰ ἐν αὐτῶ εἰς ἓν σῶμα δύο χωρία, Τζηγάνι καὶ Περτζάνι μὲ μπάλταις, δάση καὶ λοιπὰ ὡσαύτως εἰς ἓν σῶμα, ὅλα αὐτὰ εἰς τὸ θέμα τῆς Γιαλομίτζας καὶ μὲ τὸ σπήτι μου ὅπου ἔχω εἰς τὸ Βοικουρέστιον μὲ τὸ ξενοδοχεῖον ὑπὸ τὸ ὄνομα τώρα "Ὅτέλι τῶν Ἀθηνῶν", ποτὲ χάνι τῆς Τζερνίκας, ἅτινα σήμερον μὲ δίδουν ἐτήσιον εἰσόδημα δεκαπέντε χιλιάδες (15,000) φλωρία μὲ τὴν καλὴν διατήρησιν τῶν μύλων, ἄνευ τῶν ὁποίων δίδουν μόνον τὰ ἡμισὴ αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν δασῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἀφαιρεθοῦν τὰ ἀναγκαῖα διὰ τοὺς μύλους καὶ μπάλταις τοῦ Τζηγανίου, τὰ ἐπίλοιπα πωλώντας εἰς κάθε δώδεκα ἢ δεκαπέντε ἔτη, δίδουν ὑπὲρ τὰς ἕξ χιλιάδας φλωρία,..."²³⁵.

Ἡ συνολικὴ ἀξία των ακινήτων που βρίσκοταν στην Ρουμανία και κληροδοτήθηκαν στο Ελληνικό Κράτος αρχικά ἀνέρχεται στο ποσό των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) φράγκων. Ὅμως, το γεγονός ὅτι πέρασε ἀργότερα μέσα ἀπὸ τα κτήματα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀλματώδη ἀύξηση τῆς ἀξίας τους. Σύμφωνα με μετριοπαθεῖς υπολογισμοὺς ἡ συνολικὴ ἀξία των περιουσιακῶν στοιχείων ἀνήλθε στο ποσό των εἴκοσι οκτῶ εκατομμυρίων (28.000.000) φράγκων²³⁶.

Μετά το θάνατο του Κωνσταντίνου Ζάππα, κληρονόμο²³⁷ του εξαδέλφου του Ευαγγέλη Ζάππα, ξέσπασε δικαστικὴ διαμάχη μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των ἐξ' ἀδιαθέτου κληρονόμων του Ε. Ζάππα. Το ἀποτέλεσμα ἦταν το Ελληνικό Δημόσιο να χάσει τὴν κολοσσιαία περιουσία του Ε. Ζάππα που βρισκόταν στη Ρουμανία. Ἐτσι, το μόνο που

²³⁵ Κ.Π. Ζαβιτζιάνος, *Αρχεῖα Ἐθνικῶν Ἐνεργετῶν*, μέρος Α', τεύχος Ε', Διαθήκη Ευάγγελου Ζάππα, ο.π., σσ. 183 – 184.

²³⁶ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ἢτοι μελέτη περὶ των υπέρ και ευαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων και δωρεῶν*, τεύχος Α', ο.π., σ. 123.

²³⁷ Ο Ε. Ζάππας στην διαθήκη του, μεταξύ των ἄλλων, ἀναφέρει: « μετὰ το θάνατόν μου τα ἀφήνω να τα νέμῃται, εὐσότου ζήση, ο εξαδελφος μου Κωνσταντίνος Χρ. Ζάππας, ὅστις ἐργάστηκε μετ' ἐμοῦ πιστῶς και του χρεωστῶ δι' αὐτό...».

έμεινε από όλη αυτή την περιουσία ήταν το μερίδιο του Πέτρου Ζάππα, που ανερχόταν στις διακόσιες ογδόντα χιλιάδες (280.000) φράγκα και το παραχώρησε στο Ελληνικό Δημόσιο ²³⁸.

Ο Ε. Ζάππας αρχικά όρισε ότι αφού δοθούν εφάπαξ και σε ίσα μερίδια στους έχοντες δικαίωμα κληρονομίας συγγενείς του 30.000 γρόσια, το υπόλοιπο να διατεθεί για τους παρακάτω σκοπούς²³⁹:

α. για την ετήσια ενίσχυση της Επιτροπής Φιλολογικής Εφορίας των σχολείων που εδρεύει στο Βουκουρέστι το ποσό των χιλίων (1.000) φλωρίων,

β. για την ετήσια ενίσχυση της επιτροπής των "Ολυμπίων" στην Αθήνα και τη διατήρηση της έκθεσης ανά τετραετία το ποσό των χιλίων πεντακοσίων (1.500) φλωρίων,

γ. για την ετήσια ενίσχυση του Πανεπιστημίου Αθηνών το ποσό των εκατό (100) φλωρίων,

δ. για την ετήσια ενίσχυση του "Αμαλίου" Ορφανοτροφείου το ποσό των εκατό (100) φλωρίων,

ε. για την ετήσια ενίσχυση της επιτροπής του Λαμπόβου το ποσό των χιλίων επτακοσίων (1.700) φλωρίων,

στ. για να ανεγερθεί «το κατάστημα των Ολυμπίων μετά του σταδίου αυτού, αξιοπρεπές και ευρύχωρον, κατά το σχέδιον όπου έχω στείλει του κ. Ραγκαβή και το παρόμοιον όπου έχω εγώ εδώ, έχον εν τω μέσω μίαν μεγάλην δίπατον κυκλοειδώς κρυστάλινην αίθουσαν, με άλλας τρεις ευθείας σχηματίζουσαι ως είδος σταυρού, και διευθυνόμεναι κατ' ευθείαν εις μίαν παρόμοιαν αίθουσαν, αλλ' εις σχήμα ημικυκλίου, και άλλα

²³⁸ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και εναντίων σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών*, τεύχος Α', ο.π., σσ. 123 – 124.

²³⁹ Κ.Π. Ζαβιτζιάνος, *Αρχαία Εθνικών Ευεργετών*, μέρος Α', τεύχος Ε', ο.π., σ.185.

αναγκαία δωμάτια της εκθέσεως, μετά του δικαστηρίου και λοιπά, άνευ ουδεμίας ελλείψεως»²⁴⁰,

ζ. για την αγιογράφηση της εκκλησίας του μοναστηριού του Τρεμπουκίου,
η. για την ανέγερση και τον εξοπλισμό σχολείου στο Λάμποβο, σύμφωνα με τα πρότυπα των καλύτερων Ελληνικών σχολείων που λειτουργούν και
θ. μετά το θάνατό του όρισε η διαθήκη του να τυπωθεί στα Ελληνικά και απ' όλα τα χαρτιά των κτημάτων του αφού πρώτα επικυρωθούν, να δοθεί από ένα αντίγραφο στη Φιλολογική Επιτροπή της Ρουμανικής γλώσσας, στα δύο Ελληνικά Προξενία Βουκουρεστίου και Ιβραΐλας, στην επιτροπή των Ολυμπίων, στην επιτροπή του Λαμπόβου και στην Ελληνική Βουλή προς φύλαξη.

3.9. Κληροδότημα Πενταπόλεως Χρύσανθου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 29-3-1864 στο Κάιρο της Αιγύπτου.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Χρύσανθος όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους «Πρωτίστους» του χωριού Δεματίου Ζαγορίου, ενώ ως εκτελεστές της διαθήκης του όρισε τους: i)

²⁴⁰ Ο Α. Παπαχριστόπουλος στο βιβλίο του "Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ Εθνικών και Ευαγών σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών", σ. 136, παρουσιάζει τον νόμο βάσει του οποίου αποφασίστηκε η ανέγερση του καταστήματος των Ολυμπίων. Συγκεκριμένα, στις 30 Νοεμβρίου 1869 ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή ο Νόμος ΤΟ' «Περί ανεγέρσεως καταστήματος των Ολυμπίων» και φέρει τα ονόματα του τότε Βασιλιά Γεωργίου Α', του Υπουργού Εσωτερικών Θ.Α.Ζαΐμη, του Υπουργού Οικονομικών Α.Δ.Αυγερινού και του Υπουργού Δικαιοσύνης Α. Πετσάλη.

Γεώργιο Αβέρωφ, ii) Μιχαήλον Τσιλιδά και iii) τον Πρωτοσύγκελλον Μελέτιον²⁴¹.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στην Ε.Τ.Ε. το ποσό των πεντακοσίων (500) εικοσόφραγκων με επιτόκιο 6% το χρόνο για μια εικοσιπενταετία²⁴² με σκοπό οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων του σχολείου στο Δεμάτι Ζαγορίου²⁴³.

Επιπλέον, ο Χρύσανθος κληροδότησε στο Μοναστήρι Εσφιγμένου του Αγίου Όρους τα εξής: i) 450 εικοσόφραγκα προκειμένου τα 50 να δοθούν κατά την κρίση του μοναστηρίου στους φτωχούς καλογέρους και τα υπόλοιπα να μείνουν στο μοναστήρι για την ετήσια τέλεση αγρυπνίας μετά τραπέζης, όπου θα μνημονεύεται η αμαρτωλή ψυχή του, στις 7 Ιανουαρίου, εορτή του Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή και ii) όλα τα Αρχιερατικά του, πατερίτσα, δικηροτρύκιο, μήτρα, τρία εγκόλπια, δύο σταυρούς μεγάλους, μία εικόνα της Παναγίας, ένα μανδύα, δύο κυτία αγίων λειψάνων αργυροδεμένα και διάφορα άλλα προσωπικά του αντικείμενα προκειμένου το μοναστήρι να τελεί έτερη αγρυπνία, όπου θα μνημονεύονται τα ονόματα Χρύσανθος, Ιωάννης, Ελένη και Ζωΐτσα²⁴⁴.

²⁴¹ Ιωάννης Χρ. Μάνθος, *Το Δεμάτι Ιστορία – Λαογραφία*, έκδοση Αδελφότητα Δεματίου, 1983, Ιδιόγραφη διαθήκη Αεμνήστου Πενταπόλεως Χρύσανθου, σ. 62.

²⁴² Όπως αναφέρεται στο βιβλίο του Ιωάννη Χρ. Μάνθου «ΤΟ ΔΕΜΑΤΙ ΙΣΤΟΡΙΑ – ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ», σ. 68. «Μέχρι το έτος 1938 υπήρχαν στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας 151.910,80 δραχμές σε έντοκες ομολογίες και 5.455 δραχμές σε άτοκη κατάθεση. Κατά το έτος αυτό, όπως φαίνεται από έγγραφο της Εθνικής Τράπεζας, η Εφοροεπιτροπεία εισέπραξε, καθυστερημένους τόκους, 14.311,35 δραχμές και με βάση αυτές έκανε τον προϋπολογισμό του έτους 1938. Από το ποσό αυτό έδωσε 3.000 δραχμές στο δημοτικό σχολείο του συνοικισμού Μηλιωτάδων και τις υπόλοιπες 11.311,35 στη συντήρηση του κεντρικού δημοτικού σχολείου, το κτίριον του οποίου, ένεκε των μεγάλων διαστάσεών του, απαιτούσε, κάθε χρόνο, συντήρηση πολυδάπανη».

²⁴³ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεά*, ο.π., σ. 726.

²⁴⁴ Ιωάννης Χρ. Μάνθος, *Το Δεμάτι Ιστορία – Λαογραφία*, ο.π., σσ. 61-62.

Το 1874 η εφοροεπιτροπεία του κληροδοτήματος παρέλαβε τους τόκους έξι χρόνων, ήτοι 150 γρόσια το χρόνο, και έχτισε στο χωριό νέο σχολείο που έφερε το όνομα "Χρυσάνθειος Σχολή". Το 1940 η εφοροεπιτροπεία, με την υπ' αριθμ. 2/14-4-1940 απόφασή της προέβει στην ανάληψη ολόκληρου του ποσού, ήτοι 5.700 δραχμές που ήταν κατατεθειμένο στην Ε.Τ.Ε.²⁴⁵.

3.10. Κληροδότημα Βασιλείου Πορφύρη και Ιωάννη Οικονόμου

Το κληροδότημα συστάθηκε με άτυπη πράξη δωρεάς που έγινε από τους ευεργέτες το 1864.

Για τη διαχείρισή του όρισαν επιτροπή αποτελούμενη από τα εκάστοτε μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Αγίου Κοσμά Πωγωνίου.

Οι ευεργέτες κληροδότησαν το 1864 στο Δημοτικό Σχολείο της Κοινότητας Αγίου Κοσμά Πωγωνίου άγνωστο αριθμό μετοχών της Ε.Τ.Ε. προκειμένου οι ετήσιοι πρόσοδοι των μετοχών να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς²⁴⁶:

- α. για τη συντήρηση του κτιρίου του Δημοτικού Σχολείου Αγίου Κοσμά,
- β. για τη μισθοδοσία του δασκάλου και
- γ. για την οικονομική ενίσχυση απόρων μαθητών του Δημοτικού Σχολείου.

²⁴⁵ Ιωάννης Χρ. Μάνθος, *Το Δεμάτι Ιστορία – Λαογραφία*, ο.π., σσ. 64 – 65 και Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμπορία*, ο.π., σ. 138.

²⁴⁶ Περιφέρεια Ηπείρου- Γραφείο Κληροδοτημάτων, Φάκελος Κληροδότημα Βασιλείου Πορφύρη και Ιωάννη Οικονόμου.

3.11. Κληροδότημα Γεωργίου Κ. Σουλιώτη

Ο Γ. Σουλιώτης καταγόταν από την Κορύτιανη Κατσανοχωριών και ζούσε στην πόλη των Ιωαννίνων όπου και ασχολούνταν με το εμπόριο. Ήταν παντρεμένος με την κόρη του Ιωάννη Ζ. Λούλη, με τον οποίο και συνεργαζόταν²⁴⁷.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 5-1-1865 στα Ιωάννινα.

Ως διαχειριστές του κληροδοτήματος ο Γεώργιος Σουλιώτης όρισε το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Κορύτιανης των Κατσανοχωριών και ως εκτελεστή της διαθήκης τον πεθερό του Ιωάννη Ξ. Λούλη²⁴⁸.

Ο διαθέτης όρισε στους εκτελεστές της διαθήκης του να καταθέσουν το ποσό των 11.200 δρχ. στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου να διατεθούν για την αγορά μετοχών της ίδιας τράπεζας υπό τον τίτλο "δια την μέλλουσαν να εγκαθιδρυθή σχολή εις το χωρίον Καρύταινου από το Κληροδότημα Γεωργίου Κ. Σουλιώτου". Όρισε οι μετοχές να παραμείνουν άθικτες για μια δεκαετία στην Εθνική Τράπεζα ενώ σε περίπτωση διάλυσης της τράπεζας να επενδύσουν τα χρήματα σε άλλα ασφαλή καταστήματα.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής²⁴⁹:

²⁴⁷ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμπορία*, σ. 169 και Ι. Λαμπρίδης, *Ηπειρωτικά Αγοθεργήματα Β'*, σσ.76-78.

²⁴⁸ Διαθήκη του Γ. Σουλιώτη, σ. 4-5.

²⁴⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Κ. Σουλιώτη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών Ε.Τ.Ε.	15.261,50
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>51,78</u>
Σύνολο Εσόδων	15.313,28
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	5.363,89
Γενικό Σύνολο Εσόδων	20.677,17

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα κίνησης μελών επιτροπής	600,00
2. Γραφική ύλη – Φωτοαντίγραφα	100,00
3. Μνημόσυνο ευεργέτη	600,00
4. Διάφορα (Δημοσιεύσεις, απρόβλεπτα κ.τ.λ.)	857,34
5. Συντήρηση σχολείου, αγροτ. ιατρείου, εκτέλεση κοιν. Έργων	6.681,83
6. Ενίσχυση πολιτιστικού συλλόγου και εκδηλώσεων	4.500,00
7. Γαμήλια δώρα	<u>1.500,00</u>
Σύνολο εξόδων	14.839,17
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	5.838,00
Γενικό Σύνολο Εξόδων	20.677,17

Μετά το πέρας της δεκαετίας ο ευεργέτης όρισε να εκτελεστούν οι παρακάτω σκοποι⁽²⁵⁰⁾: α) οι επίτροποι του κληροδοτήματος να φροντίσουν για την ανέγερση του κτιρίου που θα στεγάσει τη σχολή δαπανώντας τις ετήσιες προσόδους των παραπάνω μετοχών, β) μετά την ολοκλήρωση της σχολής οι ετήσιοι τόκοι όρισε να διατίθενται ως εξής: i) για την πληρωμή του δασκάλου, ii) για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου και iii) για την

²⁵⁰ Διαθήκη του Γ. Σουλιώτη, ο.π., σσ.1-2 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σσ. 728-729.

χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε φτωχά κορίτσια του χωριού, προτιμώμενων των συγγενών του²⁵¹.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος, με την από 25-1-2000 αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε να γίνει μερική τροποποίηση της βούλησης του διαθέτη, διότι οι όροι που θέτει στη διαθήκη πλην εκείνου της τέλεσης ετήσιου αρχιερατικού μνημόσυνου δεν είναι δυνατό να εκτελεσθούν για τους εξής λόγους: i) το χωριό Κορύτιανη το έτος 2000 είχε περί τους 30 κατοίκους, ii) καλύπτεται από την άποψη σχολείων από το Κράτος, iii) δεν έχει παιδιά σχολικής ηλικίας, iv) ούτε νεαρές κοπέλες για παντρεία, v) η περιουσία του κληροδοτήματος αποτελείται σήμερα από 5.414 μετοχές της Ε.Τ.Ε. που αποδίδουν μικρό μέρος και vi) λόγω της κατάργησης του θεσμού της προίκας δεν είναι πραγματοποιήσιμη η θέληση του διαθέτη.

Στις 11-10-2000 το Εφετείο Αθηνών, σε δημόσια συνεδρίαση του, έκανε δεκτό το αίτημα της διαχειριστικής επιτροπής και αποφάσισε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται ως εξής²⁵²:

α. το 45% για κοινωφελείς σκοπούς, δηλαδή για επισκευή και συντήρηση οδών, γεφυριών, έργων υδρεύσεως, αρδεύσεως, επισκευών και συντηρήσεως εκκλησιών, οικονομική ενίσχυση αναξιοπαθούντων του χωριού κλπ.,

β. το 30% για εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς σκοπούς, δηλαδή για ενίσχυση πολιτιστικών και αθλητικών φορέων και πολιτιστικών εκδηλώσεων, για αγορά βιβλίων και δώρων κατά την περίοδο των εορτών για τους μαθητές κλπ.,

γ. το 10% για χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε άπορα κορίτσια

²⁵¹ Επιπλέον, ο Γ. Σουλιώτης όρισε να δοθούν 300 δρχ. στα φιλανθρωπικά καταστήματα Αθηνών και 2000 γρόσια να διατεθούν για την εκ νέου ανέγερση Κοιμητηρίου στην Εκκλησία της Παναγίας του χωριού.

²⁵² Υπ' αριθμ. 7866/2000 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

που διαμένουν στο χωριό ή καταγόμενα από την Κοινότητα Κορύτιανης και

δ. το 15% για δαπάνες λειτουργίας, διοίκησης και διαχείρισης του κληροδοτήματος, όπως έξοδα κίνησης, δαπάνες εντύπων, δημοσιεύσεων, τέλεση ετήσιου μνημόσυνου του διαθέτη κλπ., ενώ το τυχόν υπόλοιπο να μεταφέρεται στο επόμενο έτος και να διατίθεται για τους ανωτέρω σκοπούς.

3.12. Κληροδοτήμα Σπύρου Ν. Ξεινού

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με ιδιόγραφη Διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη την 1-4-1865 στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας.

Εκτελεστές της διαθήκης του όρισε τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα: i) Χρήστο Νικολάου, ii) Παναγιώτη Αδάμ και iii) Βασίλειο Χρήστου, όλοι κάτοικοι Ρουμανίας²⁵³. Ενώ, για τη διαχείριση του κληροδοτήματος στη συνοικία Γανναδιό του χωριού Μόλιστα Ιωαννίνων όρισε τετραμελή επιτροπή που θα εκλέγεται από τους ενορίτες της συνοικίας Γανναδιό²⁵⁴.

Ο Σ. Ξεινός άφησε υπέρ του κληροδοτήματος ένα ξενοδοχείο (Χάνι) που βρισκόταν στη Ρουμανία, στον Άγιο Γεώργιο τον Παλαίο, ονομαζόμενο παλαιότερα «Μπρατασιώκα» και νυν «Πόμο – Βέρδε», με όλων των παραρτημάτων αυτού. Όρισε δε ότι για όσο θα ζει η συζυγός του θα έχει την επικαρπία και θα φροντίζει για την ετήσια αποστολή 400

²⁵³ Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο εκλείψει κάποιος οι υπόλοιποι έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν τον αντικαταστάτη του.

²⁵⁴ Υπ' αριθμ. 1306/6-6-1938 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας, προς τον Οικονομικό Έφορο Δωδώνης περί διορισμού της διαχειριστικής επιτροπής του κληροδοτήματος Σπ. Ξεινού.

Φλωρίων στους επιτρόπους του Γανναδιού. Μετά το θάνατό της όρισε το ακίνητο να περιέλθει στη διαχείριση της επιτροπής και τα ετήσια εισοδήματα να στέλνονται αιωνίως στη συνοικία Γανναδιό²⁵⁵.

Ως σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε την ανέγερση σχολείου στη συνοικία Γανναδιό ή όπου αλλού αποφασίσουν οι ενορίτες, τον εξοπλισμό αυτού με τα αναγκαία και την εξασφάλιση της λειτουργίας του στο μέλλον. Ενώ, σε περίπτωση που περισσέψουν χρήματα, να διατεθούν για την ανέγερση νοσοκομείου ή άλλου ιδρύματος όπου θα βρίσκουν στέγη οι φτωχοί²⁵⁶.

3.13. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Δούμα

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον Ανδρέα Γεράσιμο Βανδώρο κατ' υπαγόρευση του ευεργέτη στις 06-09-1865 στην πόλη της Οδησού. Το πρωτότυπο της διαθήκης επικυρώθηκε από το Εμποροδικείο της Οδησού και η μετάφραση της επικύρωσης, από τα Ρωσικά στα Ελληνικά, έγινε από τον διερμηνέα της Αστυνομίας της Οδησού Α. Ροδίο, ενώ το ακριβές αντίγραφο της διαθήκης επικυρώθηκε στις 20-01-1867 από τον Γενικό πρόξενο της Ελλάδας στην Οδησό Π. Τσιτσίνια.

Ο ευεργέτης όρισε ως κληρονόμο της περιουσίας του τον ανιψιό του Ιωάννη Γ. Δούμα. Ενώ, ως εκτελεστές της διαθήκης και επιτρόπους της περιουσίας του, εκτός του παραπάνω κληρονόμου, όρισε και τους:

²⁵⁵ Μετάφραση της ιδιόγραφης διαθήκη του Σ. Ξεινού, σ.4.

²⁵⁶ Μετάφραση της ιδιόγραφης διαθήκης του Σ. Ξεινού, ο.π.,σσ., 2-3 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σσ. 736-737.

i) Θεόδωρο Ροδοκανάκη, ii) Χριστόδουλο Δούμα (αδελφό του), iii) Ιωάννη Μεσσηνέζη και iv) Γεώργιο Βασιλείου.

Για τη διαχείριση των ετήσιων τόκων του κληροδοτήματος όρισε στην Ελλάδα τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από τους: i) Ιωάννη Γ. Δούμα (ανιψιό του), ii) Δημήτριο Δ. Δούμα (ανιψιό του) και iii) Νικόλαο Ιωαννίδη, Αεροπαγίτη Αθηνών²⁵⁷.

Για τα περιουσιακά στοιχεία που διέθεσε υπέρ του κληροδοτήματος ο ευεργέτης αναφέρει ότι: «Επιθυμών να σταθώ κατά τι χρήσιμος εις τε τον πτωχόν τόπον της γεννήσεώς μου και την κοινήν Πατρίδα την Ελλάδα, κατέθεσα κατά το 1862 Ιανουαρίου 1 παρά τη εν Αθήναις Εθνική Τραπέζη της Ελλάδος 200.000 δραχ. επί προθεσμία 30 ετών προς 5 ½ % υπ' αριθμ. γραμματίου 334...»²⁵⁸.

Επιπλέον, ο διαθέτης όρισε το κεφάλαιο να παραμείνει εσαεί άθικτο, ενώ το γραμμάτιο να φυλάσσεται στο Ορφανοτροφείο Χατζηκώστα επ' ευθύνη του εκάστοτε Διοικητικού Συμβουλίου του Ορφανοτροφείου²⁵⁹.

Οι ετήσιοι τόκοι του κεφαλαίου ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς²⁶⁰:

²⁵⁷ Ο ευεργέτης όρισε ότι σε περίπτωση που εκλείψει κάποιο μέλος της επιτροπής οι εναπομείναντες θα εκλέγουν τον αντικαταστάτη, ο οποίος θα πρέπει να είναι Ηπειρωτικής καταγωγής.

²⁵⁸ Κ.Π. Ζαβιτζιάνος, *Αρχεία Εθνικών Ευεργετών*, ο.π., μέρος Α', τεύχος Δ', Διαθήκη Ιωάννου Κωνσταντίνου Δούμα, σσ. 78 – 79.

²⁵⁹ Παράλληλα, ο ευεργέτης έδωσε εντολή στους επιτρόπους του να δώσουν: α) στο Πανεπιστήμιο Αθηνών 8.000 δραχ. β) στην Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Αθηνών 8.000 δραχ. γ) στο Αμαλ. Ορφανοτροφείο θηλέων 8.000 δραχ. και δ) στο Πτωχοκομείο Αθηνών 5.000 δραχ.

²⁶⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Κ. Π. Ζαβιτζιάνος, *Αρχεία Εθνικών Ευεργετών*, ο.π., Διαθήκη Κωνσταντίνου Δούμα, άρθρα 22 – 25, όπου υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για την διάθεση των ετήσιων τόκων.

α. τα 2/5 υπέρ του Ορφανοτροφείου Χατζηκώστα στην Αθήνα υπό τον όρο ότι θα δέχεται ως υπότροφο ένα φτωχό παιδί από το Τσεπέλοβο προκειμένου να μάθει κάποια τέχνη²⁶¹,

β. τα 3/5 υπέρ του χωριού Τσεπελόβου προκειμένου να διατίθενται ως εξής: i) το 1/6 να δίνεται στην Εφορεία των Σχολείων αρρένων και θηλέων προκειμένου να δίνονται: 1) από 500 γρόσια στον Ιερέα και στον επίτροπο για την κάλυψη των εξόδων μετάβασης του υπότροφου στην Αθήνα και 2) από 1.000 γρόσια ως προικοδότηση σε φτωχά ορφανά κορίτσια του χωριού (μέχρι τέσσερα κορίτσια το χρόνο) και ii) τα υπόλοιπα 5/6 να διανέμονται αποκλειστικά στους φτωχούς του χωριού Τσεπελόβου Ζαγορίου.

3.14. Κληροδότημα Απόστολου Αρσάκη

Ο Α. Αρσάκης γεννήθηκε στις 6-01-1792 στο χωριό Χοταχόβα (κοντά στην Πρεμεντή) της σημερινής Βορείου Ηπείρου. Το 1800 στάλθηκε από τον πατέρα του στο Βουκουρέστι όπου ζούσε ο θείος του Γεώργιος. Το 1804 μετέβη στη Βιέννη, όπου σπούδασε Ελληνικά κοντά στον δάσκαλο του Γένους Νεόφυτο Δούκα (εφημέριο του ελληνικού Ναού του Αγίου Γεωργίου Βιέννης). Το 1810 εγγράφηκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της πόλης Halle του κρατιδίου της Σαξωνίας. Το 1814 επέστρεψε στο Βουκουρέστι και εργάστηκε ως γιατρός. Παράλληλα άρχισε να δείχνει έντονο ενδιαφέρον και για την πολιτική. Έτσι, το 1822 έγινε γραμματέας του τότε ηγεμόνα της Βλαχίας Γρηγορίου Δ' Γκίκα. Το

²⁶¹ Ο ευεργέτης όρισε η επιλογή να γίνεται με κλήρωση μεταξύ των ορφανών και φτωχών του χωριού. Ενώ, μετά το πέρας εκμάθησης της τέχνης, η τριμελής επιτροπή να δίνει 250 δρχ. για την αγορά των απαραίτητων εργαλείων. Παράλληλα, εξέφρασε την επιθυμία ο υπότροφος να επιστρέψει στην Ήπειρο για την άσκηση της τέχνης (βλ. Διαθήκης Κωνσταντίνου Δούμα, άρθρο 23).

1836 διορίστηκε γραμματέας της Επικρατείας της Ηγεμονίας και το 1857, μετά την Συνθήκη των Παρισίων (1856) και την ενοποίηση των Ηγεμονιών, εξελέγη βουλευτής. Το 1860, όταν ανήλθε στο θρόνο των Ηνωμένων Ηγεμονιών (Ρουμανία) ο Αλέξανδρος Ιωάννης Α', ορίστηκε υπουργός των Εξωτερικών. Το 1862 διορίστηκε για ένα διάστημα προσωρινός πρόεδρος του υπουργικού συμβουλίου λόγω της δολοφονίας του τότε πρωθυπουργού. Το 1866 παραιτήθηκε από το βουλευτικό αξίωμα και αποσύρθηκε από την ενεργό πολιτική δράση εκδηλώνοντας με αυτό τον τρόπο την αποδοκιμασία του για την ανατροπή του Αλέξανδρου Ιωάννη. Επιπλέον, υπήρξε συγγραφέας σημαντικών ιατρικών άρθρων και φιλολογικών κειμένων. Ο Α. Αρσάκης ήταν παντρεμένος και είχε δύο κόρες, την Ελένη και την Ολυμπιάδα. Πέθανε στις 16-07-1874 στο Βουκουρέστι²⁶².

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 8163/14-7-1867 συμβολαιογραφική πράξη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γ. Αφεντάκη μεταξύ του πληρεξουσίου του Α. Αρσάκη Νικολάου Χατζοπούλου (το υπ' αριθμ. 56/25-5-1867 πληρεξούσιο συντάχθηκε ενώπιον του Γενικού Προξένου της Ελλάδος στο Βουκουρέστι Σταματίου Γκιώνη) και του Διοικητικού Συμβουλίου της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρίας²⁶³.

Στο δωρητήριο μεταξύ των άλλων αναφέρεται ότι: «...Ο κύριος Απόστολος Αρσάκης, επιθυμών να εξασφαλίση τῇ Φιλεκπαιδευτικῇ

²⁶² Στέφανος Π. Παπαγεωργίου, *Έλληνες ευεργέτες "Άξιοι της Εθνικής ευγνωμοσύνης"*, ο.π., σσ. 71 – 75, Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμποΐα*, ο.π., σσ. 173 – 176, Ι. Λαμπρίδης, *Ηπειρωτικά Αγαθοεργήματα Β'*, σσ.243 – 244 και Α. Γούδας, *Βίοι Παράλληλοι*, τ. Β', Αθήνα 1876, σσ. 383 – 422.

²⁶³ Το δωρητήριο υπογράφηκε από τους παρακάτω συμβαλλομένους: Λέων Μελά, Γ. Πραΐδη, Π. Ρεβελάκη, Γ. Κωνσταντινίδη, Χρ. Ν. Φιλαδελφεύς, Κων/νο Κοντογόνη, Δ. Λεβίδη, Ι. Π. Βενέτη, Ιωάννη Μάτσα, Ηρ. Μητσόπουλο και Ν. Α. Χατζόπουλο. Ενώ ως μάρτυρες υπογράφουν οι Αντώνιος Βάος και Περικλής Αγγελόπουλος.

Ἐταιρία τὴν πρὸς αὐτὴν γενομένην παρ' αὐτοῦ πρὸ ἐτῶν δωρεὰν τοῦ Καθιδρύματος τοῦ Παρθεναγωγείου, μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἱεροῦ Ναοῦ, καὶ τοῦ οἰκοπέδου, καὶ τῆς περιοχῆς του, ἐκ πήχεων τετραγωνικῶν τεκτονικῶν ἐν συνόλῳ ὀκτῶ χιλιάδων πεντακοσίων ἐνενηήκοντα πέντε (ἀριθ. 8.595), καθὼς καὶ τὴν ἑτέραν αὐτοῦ δωρεάν, πρὸς τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν Ἐταιρίαν, ἐκ δραχμῶν διακοσίων χιλιάδων (ἀριθ. 200.000), ἐπικυροῖ σήμερον, διὰ τοῦ ρηθέντος πληρεξουσίου τοῦ κυρίου Νικολάου Α. Χατζοπούλου, τὰς ἀνωτέρω δωρεάς, καὶ ὁμολογεῖ ὅτι δωρεῖται τῇ Φιλεκπαιδευτικῇ Ἐταιρίᾳ τὸ καθίδρυμα τοῦ Παρθεναγωγείου, μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἱεροῦ Ναοῦ, καὶ τοῦ ἐκ πήχεων τετραγωνικῶν τεκτονικῶν ὀκτῶ χιλιάδων πεντακοσίων ἐνενηήκοντα πέντε οἰκοπέδου καὶ περιοχῆς αὐτοῦ. Προσέτι δὲ ὅτι δωρεῖται τῇ Φιλεκπαιδευτικῇ Ἐταιρίᾳ καὶ τὰς δραχμὰς διακοσίας χιλιάδας (ἀριθ. 200.000) ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους...»²⁶⁴.

α. το καθίδρυμα να εἶναι ανεξάρτητο, να ανήκει κατά πλήρη ιδιοκτησία στον δωρητή αφιερωμένο ὅμως για πάντα στην Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρεία και να χρησιμεύει αποκλειστικά ως Παρθεναγωγείο,

β. στην κύρια εἰσοδο του καθιδρύματος να φέρει την επωνυμία του δωρητή: «Αρσάκειον»,

γ. ο Ἱερός Ναός που βρίσκεται στο χώρο του καθιδρύματος να τιμάται ἐπ' ὀνόματι της Αγίας Αναστασίας,

δ. να τελείται ετήσια αρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία υπέρ ψυχικῆς σωτηρίας του δωρητή και των οικείων του,

ε. να διατηροῦνται στο διηνεκές ως υπότροφοι της Ἐταιρείας τέσσερις κοπέλες καταγόμενες ἀπὸ τὴν ιδιαίτερη πατρίδα του δωρητή ἢ ἀπὸ αλλοῦ, κατ' ἐπιλογὴ του ἰδίου. Μετὰ δε το θάνατό του, η ἐπιλογὴ θα γίνεται ἀπὸ τις δύο κόρες του, Ελένη Μανέσκου και Ολυμπιάδα Λαχοβάρη και των ἐξ αυτών,

²⁶⁴ Κ. Π. Ζαβιτζιάνος, Αρχεῖα Ἐθνικῶν Εὐεργετῶν, τόμος Α', ο.π., σ. 125.

στ. σε περίπτωση που η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία διαλυθεί, το καθίδρυμα (Παρθεναγωγείο) θα πρέπει να εξακολουθεί να υφίσταται. Το διοικητικό συμβούλιο που θα υπάρχει κατά την διάλυση, οι τότε κληρονόμοι του δωρητή, ο Πρύτανης και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αθηνών, από κοινού θα αποφασίσουν για τον νέο οργανισμό του Παρθεναγωγείου και για τη διαχείριση των διακοσίων χιλιάδων (200.000) δρχ. και

ζ. το κεφάλαιο των διακοσίων χιλιάδων (200.000) δραχμών θα πρέπει να μείνει εσαεί ανέπαφο. Το μόνο που δύναται είναι να διατεθεί για την αγορά μετοχών της Ε.Τ.Ε. ή για την αγορά ακινήτου που θα επιφέρει ανάλογη ετήσια πρόσοδο²⁶⁵.

Ο Α. Αρσάκης με την υπ' αριθμ. 14999/20-2-1871 συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γ. Αντωνιάδη και υπογράφηκε μεταξύ του πληρεξουσίου του ευεργέτη, Λέοντα Μελά και του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, δώρησε άλλες εβδομήντα πέντε χιλιάδες (75.000) δρχ. με σκοπό η Εταιρεία να στέλνει ετησίως στο σχολείο που ο ίδιος είχε ιδρύσει στο χωριό Χοταχόβα 2.500 – 3.000 δρχ.

3.15. Κληροδότημα Ζαμπέτας Γκαβέτσα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 20-7-1867 στα Ιωάννινα.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος η Ζ. Γκαβέτσα όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε επιτρόπους των Ιερών Ναών

²⁶⁵ Το ποσό των διακοσίων χιλιάδων (200.000) δραχμών, με κοινή απόφαση του δωρητή και του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, διατέθηκε για την αγορά εκατόν είκοσι οκτώ (128) μετοχών της ΕΤΕ, υπ' αριθμ. 14884 έως 15000, 11938 – 11946, 5289 και 7257, επ' ονόματι της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας.

του Αγίου Νικολάου Αγοράς, του Αγίου Αθανασίου της Μητροπόλεως Ιωαννίνων και της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου²⁶⁶.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος ένα χάνι και δύο καταστήματα (μπακάλικο και χασάπικο όπως αναφέρει η ίδια), που βρίσκονταν στην αγορά "Καμάρες" στα Ιωάννινα²⁶⁷.

Το 1973 στη θέση που βρισκόταν το χάνι (Αβέρωφ 26) με δαπάνες του κληροδοτήματος ανεγέρθησαν τρία καταστήματα εκ των οποίων τα δύο εμβαδού 53 τ.μ. και το άλλο 35 τ.μ., ενώ το άλλο βρίσκεται επί της οδού Μητροπόλεως αριθ. 6 και είναι εμβαδού 60 τ.μ.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής²⁶⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	28.593,10
2. Πρόσοδοι τόκων	100,00
3. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>1.306,90</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	30.000,00

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	2.500,00
2. Συντήρηση περιουσίας και φόροι	5.000,00
3. Εκτέλεση σκοπού	19.375,00
4. Αποθεματικό	<u>3.125,00</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	30.000,00

²⁶⁶ Διαθήκη της Ζαμπέτας Γκαβέτσα, σ. 1 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σσ. 380-381.

²⁶⁷ Διαθήκη της Ζαμπέτας Γκαβέτσα, σ., 1.

²⁶⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Ζαμπέτας Γκαβέτσα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς²⁶⁹:

- α. την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου στην Εκκλησία του Αρχιμανδρείου στις 8 Μαΐου δαπανώντας για έξοδα συνολικά 250 γρόσια,
- β. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση της Εκκλησίας του Αγίου Αθανασίου με 1.500 γρόσια,
- γ. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση της Εκκλησίας του Αρχιμανδρείου με 1.500 γρόσια,
- δ. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση της Εκκλησίας του Αγίου Ιωάννου Μπονίλας με 500 γρόσια,
- ε. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Αγοράς με 500 γρόσια,
- στ. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση του Μοναστηρίου Περιστεράς με 500 γρόσια,
- ζ. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση του Μοναστηρίου Αγίου Ιωάννη, στο Λυκοτρίχι με 500 γρόσια,
- η. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση της Εκκλησίας της Αγίας Αικατερίνης με 500 γρόσια,
- θ. την ετήσια οικονομική επιχορήγηση της Εκκλησίας της Αγίας Μαρίνης με 500 γρόσια και
- ι. τα υπόλοιπα να διανέμονται στους Ιερείς των Εκκλησιών της πόλεως των Ιωαννίνων.

²⁶⁹ Διαθήκη της Ζαμπέτας Γκαβέτσα, ο.π., σσ. 1-2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Το Κληροδότημα Γεωργίου Σταύρου

4.1. Ο Ιωάννης Γ. Σταύρος

Ο Ιωάννης Γ. Σταύρου (πατέρας του Γεωργίου Σταύρου) έχοντας αποκτήσει σημαντικές γνώσεις από τις σπουδές του στη Βιέννη είχε διατελέσει για πολλά χρόνια γενικός εισπράκτορας, σύμβουλος επί των οικονομικών και ταμίας του Αλή Πασά. Ήταν πρόκριτος στην πόλη των Ιωαννίνων με αξιόλογο κοινωνικό-φιλανθρωπικό έργο στην Ήπειρο. Μεγαλέμπορος και τραπεζίτης με μεγάλο δίκτυο αντιπροσώπων στο Λιβόρνο, τη Φλωρεντία, τη Βιέννη, το Βουκουρέστι κ.α.. Στήριξε τα γράμματα, καθώς και όλες τις προσπάθειες των λογίων για ανύψωση του πνευματικού επιπέδου του υπόδουλου έθνους. Υπήρξε φίλος του Νικολάου Ζωσιμά και συνεργάτης του Αδαμάντιου Κοραή²⁷⁰.

4.2. Ο Γεώργιος Ι. Σταύρος

Ο Γεώργιος Σταύρου γεννήθηκε στα Ιωάννινα στις 2-01-1788 και ήταν το πρώτο παιδί της οικογένειας, η οποία είχε άλλα τέσσερα, ένα αγόρι το Σωτήρη και τρία κορίτσια. Τα πρώτα γράμματα τα μαθαίνει στη Σχολή του Κοσμά Μπαλάνου αρχικά και αργότερα στην Καπλάνειο Σχολή, όπου δίδασκε ο Αθανάσιος Ψαλίδας. Το 1807 ο πατέρας του τον παίρνει στη Βιέννη προκειμένου να συνεχίσει τις σπουδές του, αλλά και

²⁷⁰ Νικόλαος Β. Πατσέλης, *Γεώργιος Σταύρου 1788 – 1869*, Ηπειρωτικά Χρονικά, τόμος Ζ', 1927, σσ. 34-35.

να συμμετάσχει στις οικογενειακές εμπορικές επιχειρήσεις που λειτουργούν από το 1790. Εκεί, ο Γεώργιος Σταύρου θα φοιτήσει στην Εμπορική Σχολή της Βιέννης μαθαίνοντας παράλληλα Γερμανικά και Γαλλικά, ενώ αργότερα θα μάθει Ιταλικά και Αγγλικά²⁷¹.

Την περίοδο αυτή (1908) γνωρίζει τον Ιωάννη Καποδίστρια, όταν αυτός στο ταξίδι του από την Κέρκυρα προς την Πετρούπολη (προκειμένου να αναλάβει υπηρεσία στο διπλωματικό σώμα της Ρωσίας) πέρασε από τη Βιέννη. Μια γνωριμία, που σύντομα εξελίσσεται σε βαθιά αλληλοεκτίμηση και στη συνέχεια σε θερμή φιλία, που θα παίξει καθοριστικό ρόλο στην απελευθέρωση του έθνους και αργότερα στην αναγέννηση του Ελληνικού Κράτους.

Συμμετέχει μαζί με άλλους επιφανείς Έλληνες της Βιέννης, στη Φιλόμουσο Εταιρεία της Βιέννης την οποία ίδρυσε ο Ιωάννης Καποδίστριας και ο Μητροπολίτης Ουγγροβλαχίας Ιγνάτιος²⁷², με

²⁷¹ Νικόλαος Β. Πατσέλης, *Γεώργιος Σταύρου 1788 – 1869, Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος Ζ', 1927, ο.π., σσ. 33-60 και Μεταξάς Μεσσηνέζης Νύσσης, *Ο Γεώργιος Σταύρος από την Επανάσταση έως την ίδρυση της Εθνικής Τραπέζης (1821-1841)*, Αθήνα, 1950.

²⁷² Η καταγωγή του ήταν από τα Χρύσαφα της Λακωνίας, σε μικρή ηλικία πήγε στην Κωνσταντινούπολη. Αρχικά έγινε διάκονος του μητροπολίτη Εφέσου Σαμουήλ, το 1794 χειροτονήθηκε επίσκοπος Ναυπάκτου και Αρτας, έμεινε στην Αρτα, έδρα της Επισκοπής μέχρι το 1805, οπότε και έφυγε για την Κέρκυρα, όπου συνδέθηκε με τον Ιωάννη Καποδίστρια και το 1809 πήγε στην Πετρούπολη. Το 1810 η Σύνοδος της Ρωσικής Εκκλησίας τον εξέλεξε Μητροπολίτη Ουγγροβλαχίας. Το 1812 έφυγε για τη Βιέννη, για να συνεχίσει εκεί το πνευματικό του έργο, όπου έμεινε ως το 1815. Εκεί, συνεργάστηκε με τον Ι. Καποδίστρια για την ίδρυση της «Φιλόμουσας Εταιρείας». Το 1815 εγκαταστάθηκε στη Πίζα της Ιταλίας, όπου εργάστηκε αποτελεσματικά για την επιτυχία της επανάστασης και την ενημέρωση της Ευρωπαϊκής κοινής γνώμης για τα Ελληνικά δίκαια. Βοήθησε τον Ι. Καποδίστρια στις πρώτες προσπάθειές του για την οργάνωση του Ελληνικού Κράτους. Πέθανε στη Πίζα στις 12/9/1828. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Εμμ. Πρωτοψάλτης, *Ιγνάτιος, μητροπολίτης Ουγγροβλαχίας 1766-1828* τομ. Α'-Β', Αθήνα 1959.

φαινομενικό σκοπό τη διενέργεια εράνων για να σπουδάσουν τα ελληνόπουλα και να ενισχύσουν τους φτωχούς Έλληνες, αλλά με απώτερο στόχο την προετοιμασία για την απελευθέρωση του έθνους.

Τον Απρίλιο του 1811 ο Γεώργιος Σταύρου σε ηλικία μόλις 23 ετών αναλαμβάνει μόνος του τη διοίκηση του εμπορικό – τραπεζικού οίκου στη Βιέννη, αφού ο πατέρας του εγκαθίσταται μόνιμα στα Ιωάννινα. Στο χρόνο που ακολουθούν η Αυτοκρατορική Τράπεζα της Βιέννης θα υποστεί χρεοκοπία και μαζί της θα υποστούν οικονομική καταστροφή και όλοι όσοι ασχολούνταν με εμπορικές επιχειρήσεις, ανάμεσά τους και ο Γεώργιος Σταύρου, ο οποίος παρ' όλα αυτά θα μείνει στη Βιέννη και θα συνεχίσει τις εμπορικές του δραστηριότητες μέχρι την έναρξη της επανάστασης²⁷³.

Με την κήρυξη της επανάστασης το 1821 ο Γεώργιος Σταύρου, μέλος πλέον της Φιλικής Εταιρείας, εγκαταλείπει τις εμπορικές και τραπεζικές δραστηριότητες στη Βιέννη και μεταβαίνει στη Πετρούπολη, προκειμένου να συναντήσει τον φίλο του Ι. Καποδίστρια και να ενημερωθεί για την πορεία του αγώνα²⁷⁴. Στις αρχές του 1824 μεταβαίνει στην Πίζα της Ιταλίας όπου συναντά τον Μητροπολίτη Ουγγροβλαχίας Ιγνάτιο. Στη συνέχεια, έχοντας μια συστατική επιστολή του Ιγνατίου προς τον Πρόεδρο του Εκτελεστικού Γεώργιο Κουντουριώτη, φτάνει τον Νοέμβριο του 1824 στο Ναύπλιο μεταφέροντας παράλληλα όπλα, πολεμοφόδια και τρόφιμα. Έκτοτε, διορίζεται ταμίας στην αποτυχημένη εκστρατεία του Γ. Κουντουριώτη ενάντια στον Ιμπραήμ. Εξελέγη πληρεξούσιος στην Γ' Εθνοσυνέλευση το 1826-27 και στην Ε' Εθνοσυνέλευση. Το 1828 διορίζεται μέλος στην τριμελή Διοικούσα

²⁷³ Στέφανος Μπέττης, *Ο Γεώργιος Σταύρου και τα "Καταστήματα"* Ν. Ζωσιμά στα Γιάννινα, Ιωάννινα, 1999.

²⁷⁴ Νικόλαος Β. Πατσέλης, *Περιοδικό Σύγγραμμα, Ηπειρωτικά Χρονικά*, έτος δεύτερο 1927, σσ. 35 – 39.

Επιτροπή της Εθνικής Χρηματιστικής Τράπεζας²⁷⁵, στην «Επί της Οικονομίας Επιτροπή» και στο οικονομικό τμήμα του Πανελληνίου.

Μετά την δολοφονία του Κυβερνήτη ο Γεώργιος Σταύρου έχασε όλα σχεδόν τα πολιτικο – οικονομικά αξιώματα που κατείχε. Το 1835 διορίζεται μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, επί προεδρίας του Arthemond de Regny²⁷⁶, ο οποίος θα τον συστήσει στον μεγάλο Γαλλοελβετό Φιλέλληνα Jean-Gabriel Eynard²⁷⁷, επιστήθιο φίλο του Καποδίστρια. Μεταξύ των δύο ανδρών θα αναπτυχθεί γρήγορα ειλικρινή φιλία και αίσθημα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, που θα παίξει καθοριστικό ρόλο στο οικονομικό μέλλον της χώρας.

²⁷⁵ Η Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα ιδρύθηκε με το ψήφισμα του Κυβερνήτη αρ. Ζ/2-2-1928, είκοσι μέρες μετά την άφιξη του στην Ελλάδα, ως κρατική Τράπεζα. Εξέδωσε ομολογίες, μετοχές, καθώς και το πρώτο Ελληνικό Τραπεζογραμμάτιο, το Φοίνικα, με το ψήφισμα ΚΖ/17-6-1831, αλλά δεν απέκτησε ποτέ τον χαρακτήρα του πιστωτικού ιδρύματος. Μετά δε την δολοφονία του Καποδίστρια (1831) η τράπεζα υπολειτοργούσε μέχρι το 1934, οπότε και την έκλεισε η Βαυαρική Αντιβασιλεία.

²⁷⁶ Arthemond de Regny (1776 – 1841), Γάλλος επιχειρηματίας και οικονομολόγος που ήρθε στην Ελλάδα με ενέργειες του Ευνάρδου. Η συμβολή του ήταν καθοριστική στην δημοσιονομική οργάνωση της χώρας, στη σύσταση του προεξοφλητικού γραφείου του Ευνάρδου και στην ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος.

²⁷⁷ Jean-Gabriel Eynard (1775-1863), Γαλλοελβετός επιχειρηματίας, τραπεζίτης και διπλωμάτης. Υπήρξε σημαντική Ευρωπαϊκή προσωπικότητα που σημάδεψε το πρώτο μισό του 19^{ου} αιώνα. Ήταν ένθερμος φιλέλληνας, επιστήθιος φίλος του Ι. Καποδίστρια και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες της οικονομικής ανασυγκρότησης του Κράτους και στην ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδας. Βλ. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, Ιωάννης Γαβριήλ Ευνάρδος. Οραματιστής και κύριος συντελεστής της ίδρυσης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 1999.

4.3. Η Ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος (Ε.Τ.Ε.)

Το 1838 ο Εϋνάρδος, μετά από διάφορες ανεπιτυχείς προσπάθειες για την εγκαθίδρυση ενός πιστωτικού οργανισμού στη χώρα, παραχωρεί στους Regny και Σταύρου το ποσό των 300.000 φράγκων, προκειμένου να προχωρήσουν στην ίδρυση ενός πιστωτικού οργανισμού έχοντας ως αρχικό σκοπό την έκδοση ταμιακών γραμματίων του δημοσίου και στη συνέχεια την βραχυπρόθεσμη προεξόφληση εμπορικών γραμματίων με τόκο 8%. Έτσι, ιδρύθηκε το πρώτο οργανωμένο προεξοφλητικό γραφείο στην Αθήνα, η γνωστή ως «Τράπεζα Εϋνάρδου». Η δράση της είχε θετικότατα αποτελέσματα στο εμπόριο, αφού μείωσε σημαντικά τα υψηλά επιτόκια των τοκιστών και προετοίμασε το έδαφος για την ίδρυση ενός πιστωτικού οργανισμού που θα περιόριζε τη δράση των παραδοσιακών τοκογλυφικών στοιχείων.

Επιπλέον, η πορεία της τράπεζας αποτέλεσε θετικό προηγούμενο προκειμένου ο βασιλιάς Όθωνας να αποδεχτεί τα σχέδια των Γ. Σταύρου και Μ. Εϋνάρδου για την ίδρυση μιας καθαρά Ελληνικής Τράπεζας, η οποία, εκτός από εκδοτική, προεξοφλητική και εμπορική δράση, θα ασκούσε την κτηματική και αγροτική πίστη. Έτσι, μετά από πολλές και άοκνες προσπάθειες των μεγάλων αυτών ανδρών, φτάσαμε στις 25-1-1836 στην έκδοση του νόμου «περί συστάσεως Εθνικής Τραπεζής» που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αρ. φ. 6 της 30^{ης} Μαρτίου 1841. Στις 14-1-1842 δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως οι τελευταίες τροποποιήσεις του κανονισμού λειτουργίας της Εθνικής Τράπεζας που είχε αποφασίσει η Γενική Συνέλευση των μετόχων στις 31-12-1841²⁷⁸.

²⁷⁸ Ι. Βαλαωρίτης, *Ιστορία της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος*, Αθήναι 1902, Δ. Ζωγράφος, *Ιστορία της ιδρύσεως της Εθνικής Τραπεζής της Ελλάδος*, τόμοι δύο, Αθήναι 1926, Ε.

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο η Εθνική Τράπεζα θα λειτουργούσε υπό μορφή ανωνύμου εταιρείας και θα μπορούσε να έχει καταστήματα εκτός από την πρωτεύουσα και σε άλλες πόλεις του Κράτους. Το κεφάλαιο ορίζονταν σε πέντε (5) εκατομμύρια δραχμές χωρισμένο σε 5.000 μετοχές των 1000 δραχμών, εκ των οποίων τις 1000 θα αγόραζε το κράτος. Επιπλέον, η τράπεζα είχε το δικαίωμα να εκδίδει τραπεζογραμμάτια, δηλαδή χαρτονομίσματα²⁷⁹ (μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Τράπεζας Ελλάδος το 1927). Στη συνέχεια, παρότι οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν στη χώρα δεν ήταν οι πλέον ιδανικές, άρχισαν οι εγγραφές πολλών μετόχων. Άλλοι από πατριωτισμό, άλλοι από φιλελληνισμό και άλλοι παρακινούμενοι από τον Όθωνα, τον Γ. Σταύρου και τον Εϋνάρδο αγόρασαν τις πρώτες μετοχές²⁸⁰. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο Ν. Ζωσιμάς αγόρασε 500 μετοχές, ο Εϋνάρδος 300, ο Βασιλιάς της Βαυαρίας Λουδοβίκος 200, ο Θ. Ράλλης 100, ο Κ. Βράνης 150,

Κυριακίδης, *Ιστορία του σύγχρονου Ελληνισμού*, τόμοι δύο, Αθήναι 1892, Α. Γούδας, *Βίοι παράλληλοι των ανδρών της Επανάστασης*, τόμ. Γ', Αθήναι 1870, Γ.Π. Λυκιαρδόπουλος, *Η εξηκοστή επετηρίς της Εθνικής Τραπεζής της Ελλάδος*, Γ. Βαβαρέτος, *Ο Γεώργιος Σταύρου και η Εθνική Τράπεζα*, Αθήνα 1967 και Επαμεινώνδας Στασινόπουλος, *Ιστορία της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, 1841-1966*, Αθήνα 1966.

²⁷⁹ Σύμφωνα με το λεύκωμα: ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1841 – 2006 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ, (σελ. 21) «με την έναρξη λειτουργίας της Εθνικής Τράπεζας, στις 22 Ιανουαρίου 1842, μπαίνουν στην κυκλοφορία και τα πρώτα τραπεζογραμμάτια της. Η πρώτη αυτή έκδοση περιλαμβάνει τέσσερις αξίες των 25, 50, 100 και 500 δραχμών. Η εκτύπωση τους έχει γίνει στη Γαλλία, με μεσολάβηση του Ιωάννη-Γαβριήλ Εϋνάρδου». Στο διάστημα αυτό η Εθνική Τράπεζα πραγματοποίησε δεκατρείς εκδόσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν 71 διαφορετικά χαρτονομίσματα, αξιών που κυμαίνονται από μία δραχμή έως πέντε χιλιάδες δραχμές.

²⁸⁰ Σύμφωνα πάντα με το ίδιο λεύκωμα (σελ. 21) «κατά την ημέρα έναρξης των εργασιών της Τράπεζας το κατατεθειμένο κεφάλαιο ανέρχεται σε 3.402.000 δρχ. και αντιστοιχεί σε 3.402 μετοχές των 1.000 δρχ. Μέχρι το τέλος του έτους το κατατεθειμένο κεφάλαιο θα ανέλθει σε 3.949.000 δραχμές».

οι αδελφοί Ρότσιλντ 100, ο Τοσίτσας 80, ο Δήμος Αθηναίων 25, και για μικρότερο αριθμό ο Γεώργιος Σταύρου, ο Χριστοδούλου Ευθυμίου, ο Χρ. Παραμυθιώτης, ο Μακρυγιάννης, ο Ρήγας Παλαμής και άλλοι.

Στη γενική συνέλευση 13-11-1841 των μετόχων της Εθνικής Τράπεζας, με ομόφωνη απόφαση, Διευθυντής της Τράπεζας ορίστηκε ο Γεώργιος Σταύρου κατόπιν υπόδειξης του Εϋνάρδου και υποδιευθυντής ο Κ. Βράνης²⁸¹. Στις 9-2-1849 «Μετά από πρόταση της Κυβέρνησης, η Γενική Συνέλευση των μετόχων, απονέμει στον Γ. Σταύρο τον τίτλο του ισόβιου διευθυντή. Στην ίδια συνέλευση γίνεται αποδεκτή η πρόταση του Ι. Σούτσου ο τίτλος του διευθυντή να αντικατασταθεί με εκείνον του διοικητή (gouverneur) κατά το παράδειγμα της Τράπεζας της Γαλλίας. Για το θέμα αυτό είχε απευθύνει επιστολή προς τη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας ο Ι.- Γ. Εϋνάρδος, προτείνοντας την απονομή στον Γ. Σταύρο του τίτλου του ισόβιου διοικητή»²⁸². Στη θέση αυτή ο Γ. Σταύρου έμεινε για 27 ολόκληρα χρόνια, δηλαδή από το 1842 μέχρι και στις 31-5-1869, ημέρα που άφησε την τελευταία του πνοή σε ηλικία 81 ετών στο σπίτι που ζούσε, δηλαδή στο κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας.

Το έργο του Γ. Σταύρου ήταν πέρα από κάθε αμφιβολία ανεκτίμητο και πολύπλευρο, ενώ η προσφορά του στο έθνος ήταν καθοριστική και διαχρονική. Όμως, πέρα του τεράστιου φιλανθρωπικού έργου, του αγώνα για την απελευθέρωση και την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας το μεγαλύτερο ίσως επίτευγμά του στον ευεργετικό τομέα ήταν η διορατικότητα και η αποφασιστικότητά του να διασώσει τα περισσότερα εθνικά κληροδοτήματα²⁸³.

²⁸¹ Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, *Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος 1841 – 2006 Ιστορικό Χρονολόγιο*, Αθήνα 2007, σ., 19.

²⁸² ο.π., σ. 28.

²⁸³ ο.π., σσ.19-20.

4.4. Η Ίδρυση – Σύσταση του Κληροδοτήματος Γεωργίου Σταύρου

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 2-10-1868 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε στις 2-6-1869 σε δημόσια συνεδρίαση του δικαστηρίου Αθηνών.

Ο Γεώργιος Σταύρου όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης του τους συναδέλφους του υποδιοικητές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, Μάρκο Ρενιέρη, Γεώργιο Α. Βασιλείου και Ε.Ι. Κεχαγιά, στους οποίους είχε απόλυτη εμπιστοσύνη, όπως αναφέρει²⁸⁴.

Ενώ, για τους επιτρόπους του ορφανοτροφείου στα Ιωάννινα όρισε στους εκτελεστές να διορίσουν τους: i) Α. Μίσιο, ii) Αλ. Λιάμπεη και iii) Π. Σ. Κολοβό και έφορο επ' αυτών τον εκάστοτε Πρόξενο της Ελλάδος στα Ιωάννινα. Ενώ, αναφέρει ότι: «Οί αδελφοί εκτελεσταί μου ἄς ἐνεργήσουν ὅ,τι ἐγκρίνουν συμφέρον, καὶ ἂν πρόξενος Ἑλλήν δὲν συγχωρῆται νὰ λάβῃ ἐνεργητικὸν μέρος, ἄς ἐπιβλέπῃ καὶ ἀναφέρῃ μόνον, τότε δὲ ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ προξένου»²⁸⁵.

Στον Διοργανισμό του ορφανοτροφείου, μεταξύ των άλλων αναφέρεται ότι: «Τὸ διοικητικὸν συμβούλιο κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Σταυροῦ σύγκειται ἐκ τοῦ κατὰ καιρὸν Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων ὡς Προέδρου καὶ τῶν κ.κ. Αλ. Μίσιου, κ.κ. Λιάμπεη καὶ Π. Σ. Κολοβοῦ ὡς παραπληρωματικὸν δὲ μέλος διορίζεται ὁ κ. Γεώργιος Μίσιος, ὅστις ἅμα ἐπανέλθη καὶ ἐγκατασταθῆ εἰς Ἰωάννινα, λαμβάνει αὐτοδικαίως τὴν θέσιν τοῦ, ἥτις ἐπὶ τοῦ παρόντος μένει κενή. Αποβιώσαντος ἢ ἄλλως ἐκλιπόντος ἑνὸς μέλους τοῦ

²⁸⁴ Διαθήκη Γεωργίου Σταύρου, σ. 2.

²⁸⁵ ο.π., σ. 3.

διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦτο συνερχόμενον διὰ πλειοψηφίας τὸν διάδοχον αὐτοῦ»²⁸⁶.

4.4.1. Περιουσιακά στοιχεία

Ο Γεώργιος Σταύρου ἀφῆσε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία²⁸⁷: i) σαράντα χιλιάδες (40.000) δραχ²⁸⁸., ii) εξήντα πέντε (65) μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος²⁸⁹ και iii) τα εκτεταμένα κτήματά του στα Ιωάννινα, στη θέση "Πλάτανος", όπου ήταν χτισμένη η πατρική οικία προκειμένου να κτιστεί το Ορφανοτροφείο, αντάξιο εκείνου του Χατζηκώστα στην Αθήνα.

4.4.1.1. Ακίνητα

Το κληροδοτήμα Γεωργίου Σταύρου το έτος 2000 είχε στην κυριότητά του τα παρακάτω ακίνητα που βρίσκονται στη κτηματική περιφέρεια της πόλης των Ιωαννίνων²⁹⁰: α) ένα νεοκλασικό κτίριο που αποτελείται από υπόγειο, ισόγειο και πρώτο όροφο συνολικού εμβαδού 2.134,32 τ.μ., χτισμένο σε οικοπέδο εμβαδού 4.092,58 τ.μ. και βρίσκεται επί

²⁸⁶ Διοργανισμό του Εν Ιωαννίνους Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου, άρθρο Β', σ. 2.

²⁸⁷ Διαθήκη του Γεωργίου Σταύρου, ο.π., σσ. 1-2 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σ. 129.

²⁸⁸ Το ποσό αυτό ο Γ. Σταύρος όρισε να διατεθεί για την ανέγερση του κτιρίου όπου θα στεγαστεί το Ορφανοτροφείο αρρένων στα Ιωάννινα.

²⁸⁹ Για τις μετοχές όρισε να μείνουν στο Κεντρικό Κατάστημα της Εθνικής Τράπεζας και οι ετήσιοι τόκοι ή τα μερίσματα αυτών να διατίθενται για τροφή, ενδυμασία και πληρωμή διδάκτρων των παιδιών.

²⁹⁰ Αρχείο Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου, Φάκελος "Ακίνητα Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου".

της οδού Ανεξαρτησίας αριθ. 146²⁹¹, β) τέσσερα ακίνητα που βρίσκονται επί της οδού Κωνσταντινοπόλεως αριθ. 1 και είναι χτισμένα σε οικόπεδο συνολικού εμβαδού 14.993,00 τ.μ., ήτοι: i) μία αποθήκη εμβαδού 804 τ.μ. και ii) ένα κτιριακό συγκρότημα που αποτελείται από ισόγειο συνολικού εμβαδού 3.402,00 τ.μ., όπου στεγάζεται το Αθλητικό Γυμνάσιο, πρώτο όροφο εμβαδού 1.767,44 τ.μ., όπου στεγάζεται το Μουσικό Σχολείο και δεύτερο όροφο συνολικού εμβαδού 1.767,44 τ.μ., όπου στεγάζεται το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας, γ) ένα οικόπεδο συνολικής έκτασης 2.986,00 τ.μ., που βρίσκεται στην Λεωφόρο Γεωργίου Παπανδρέου, δ) τα 2/3 ενός καταστήματος εμβαδού 43 τ.μ. που βρίσκεται επί της οδού Κάνιγγος αριθ. 25, ε) το 1/4 ενός καταστήματος εμβαδού 31 τ.μ. που βρίσκεται επί της οδού Κάνιγγος αριθ. 23, στ) πέντε ακίνητα που βρίσκονται επί της οδού Γ. Αβέρωφ αριθ. 4, ήτοι: i) ένα ισόγειο κατάστημα εμβαδού 51,50 τ.μ., ii) μία υπόγεια αποθήκη εμβαδού 56 τ.μ., iii) ένα γραφείο εμβαδού 47,20 τ.μ. στον πρώτο όροφο, vi) ένα γραφείο εμβαδού 47,20 τ.μ. στον δεύτερο όροφο και v) ένα γραφείο εμβαδού 47,20 τ.μ. στον τρίτο όροφο, ζ) μία πολυώροφη οικοδομή που βρίσκεται επί της οδού Ελισάβετ Καστρισιόια αριθ. 4 και αποτελείται από: i) μία ισόγεια αποθήκη εμβαδού 18 τ.μ., ii) ένα διαμέρισμα του πρώτου ορόφου εμβαδού 81,20 τ.μ., iii) ένα διαμέρισμα του πρώτου ορόφου εμβαδού 78,10 τ.μ., iv) ένα διαμέρισμα του δεύτερου ορόφου εμβαδού 81,20 τ.μ., v) ένα διαμέρισμα του δεύτερου ορόφου εμβαδού 78,20 τ.μ., vi) ένα διαμέρισμα του τρίτου ορόφου εμβαδού 81,20 τ.μ., vii) ένα διαμέρισμα του τρίτου ορόφου εμβαδού 78,10 τ.μ., viii) ένα διαμέρισμα του τετάρτου ορόφου εμβαδού 124,40 τ.μ., ix) ένα διαμέρισμα του πέμπτου ορόφου εμβαδού 124,40 τ.μ., θ) ένα κατάστημα που

²⁹¹ Με την Υπουργική Απόφαση Δ.Ι.Λ.Α.Π./Γ/1019/39835/17-6-81 που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 404/Τ.Β./9-7-81 το εν λόγω κτίριο έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο και συγκεκριμένα ως «έργο τέχνης που χρειάζεται ειδική προστασία γιατί είναι ένα αξιόλογο εκλεκτικιστικό κτίριο με νεοκλασικά και αναγεννησιακά στοιχεία».

αποτελείται από ισόγειο εμβαδού 97,94 τ.μ. και πρώτο όροφο εμβαδού 81,76 τ.μ., που βρίσκεται στην Πλατεία Μαβίλη αριθ. 2 και η) τέσσερα ακίνητα που βρίσκονται επί της οδού Καραϊσκάκη αριθ. 38, ήτοι: i) ένα ισόγειο κατάστημα εμβαδού 34,60, ii) ένα διαμέρισμα του δευτέρου ορόφου εμβαδού 70,86 τ.μ., iii) ένα διαμέρισμα του τρίτου ορόφου εμβαδού 79,80 τ.μ. και iv) μία αποθήκη στο υπόγειο εμβαδού 41,70 τ.μ..

4.4.1.2. Μετοχές

4.4.1.2.1. Μετοχές Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος (Ε.Τ.Ε.)

Το κληροδότημα Γεωργίου Σταύρου μέχρι και τον Απρίλιο του 2000 είχε στο χαρτοφυλάκιο του εκατόν τριάντα επτά χιλιάδες εξακόσιες τριάντα έξι (137.636) μετοχές της Ε.Τ.Ε.. Αναλυτικά, η εξέλιξη των μετοχών από το 1868 που ο ευεργέτης άφησε τις πρώτες εξήντα πέντε (65) μετοχές και μέχρι τον Απρίλιο του 2000 έχει ως εξής²⁹²:

Το 1959 προστέθηκαν 585 νέες μετοχές που προήλθαν από την ανταλλαγή των παλαιών μετοχών της Ε.Τ.Ε. με νέες μετοχές της ίδιας τράπεζας σε αναλογία δέκα (10) νέες για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1963 το Ίδρυμα δεν συμμετείχε στην αύξηση με μετρητά του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. που αποφασίστηκε από τη Γενική Συνέλευση της Ε.Τ.Ε. στις 14-4-1962 και του Διοικητικού Συμβουλίου στις 12-10-1962.

Το 1969 προστέθηκαν 650 νέες μετοχές λόγω ανταλλαγής των παλαιών μετοχών με νέες και σε αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε

²⁹² Αρχείο Ο.Γ.Σ., Φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, *Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος 1841 – 2006 Ιστορικό Χρονολόγιο*, ο.π.,

μία (1) παλαιά σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 19-5-1969.

Το 1971 προστέθηκαν 325 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με δωρεάν χορήγηση μετοχών στους παλαιούς μετόχους σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 28-5-1970.

Το 1973 προστέθηκαν 541 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τρεις (3) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 7-9-1972.

Το 1973 προστέθηκε μία (1) μετοχή λόγω αγοράς κλασματικού δικαιώματος.

Το 1976 προστέθηκαν 86 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε είκοσι πέντε (25) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 26-5-1975.

Το 1976 προστέθηκε μία (1) μετοχή λόγω αγοράς κλασματικού δικαιώματος.

Το 1978 προστέθηκαν 450 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 2-6-1977.

Το 1982 προστέθηκαν 811 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τρεις (3) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10)

παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 24-9-1982.

Το 1982 προστέθηκε μία (1) νέα μετοχή από αγορά κλασματικού δικαιώματος.

Το 1988 προστέθηκαν 6327 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία εννέα (9) νέες μετοχές για κάθε πέντε (5) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 8-6-1988.

Το 1988 προστέθηκε μία (1) μετοχή λόγω αγοράς κλασματικού δικαιώματος.

Το 1991 προστέθηκαν 984 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 21-6-1991.

Το 1997 προστέθηκαν 1082 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 14-3-1997.

Το 1997 προστέθηκαν 5.708 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της 6-10-1997, με καταβολή μετρητών και διανομή στους παλαιούς μετόχους με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές μετοχές και στην τιμή των 23.000 δραχ. η μία. Το κληροδότημα Γεωργίου Σταύρου κατείχε στις 6-10-1997 έντεκα χιλιάδες εννιακόσιες δέκα (11.910) μετοχές και δικαιούνταν σύμφωνα με τα παραπάνω 2.382

νέες μετοχές τις οποίες και αγόρασε καταβάλλοντας το ποσό των 54.786.000 δραχμές.

Το 1997 προστέθηκε μία (1) μετοχή λόγω αγοράς κλασματικού δικαιώματος.

Το 1998 προστέθηκαν 2858 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 25-5-1998.

Το 1998 προστέθηκαν 5192 νέες μετοχές λόγω της συγχώνευσης των Τραπεζών Εθνικής και Κτηματικής και την αντικατάσταση με νέες μετοχές σε αναλογία μία (1) μετοχή της Εθνικής για κάθε 1,9 μετοχές της Κτηματικής. Τον Οκτώβριο του 1998 που έγινε η συγχώνευση Το κληροδότημα κατείχε 9.866,5 μετοχές της Κτηματικής Τράπεζας και έτσι απέκτησε 5192 νέες μετοχές της Εθνικής Τράπεζας σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. 9-9-1998.

Το 1999 προστέθηκαν 67.032 νέες μετοχές λόγω της διαίρεσης της μία μετοχής σε τέσσερις νέες κατόπιν απόφασης της έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 29-1-1999. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ταυτόχρονη μείωση της ονομαστικής αξίας της κάθε μετοχής από 5.800 δρχ, σε 1.450 δρχ. η μία.

Το 1999 προστέθηκαν 8936 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με καταβολή μετρητών και την έκδοση νέων μετοχών. Οι νέες μετοχές διατέθηκαν κατά προτίμηση στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές και στην τιμή των 11.500 δραχμών η μία σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων στις 6-4-1999. Στις 8-4-1999 το κληροδότημα κατείχε 89.376 μετοχές και δικαιούνταν 8.936 νέες μετοχές, για την απόκτηση των οποίων κατέβαλλε το ποσό των

102.764.000 δραχμών. Η παραπάνω ενέργεια εγκρίθηκε με το υπ' αριθμ. 1051128/2194/B0011/25-5-1999 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών.

Το 2000 προστέθηκαν 39.324 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τέσσερις (4) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 18-4-2000.

4.4.1.2.2. Μετοχές Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας Ελλάδας (Ε.Κ.Τ.Ε.)

Το 1998 το κληροδότημα είχε στο χαροφυλάκιό του 9.866,50 μετοχές της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας Ελλάδας (Ε.Κ.Τ.Ε.). Το ίδιο έτος έγινε η συγχώνευση της Ε.Κ.Τ.Ε. με την Εθνική Τράπεζα Ελλάδας (Ε.Τ.Ε.) κατ' αναλογία μία (1) νέα μετοχή της Ε.Τ.Ε. ανά 1,9 μετοχές της Ε.Κ.Τ.Ε.

Αναλυτικά, η εξέλιξη των μετοχών της Ε.Κ.Τ.Ε. μέχρι το 1998 που έγινε η συγχώνευση με την Ε.Τ.Ε έχει ως εξής²⁹³:

Το 1925 που ιδρύθηκε η Ε.Κ.Τ.Ε. το κληροδότημα απέκτησε 195 μετοχές λόγω της δωρεάν διανομής στους μετόχους της Εθνικής Τράπεζας κατ' αναλογία τρεις (3) μετοχές της Ε.Κ.Τ.Ε. για κάθε μία (1) μετοχή της Ε.Τ.Ε.. Το Κληροδότημα είχε εξήντα πέντε (65) μετοχές της Ε.Τ.Ε και έτσι απέκτησε δωρεάν 195 μετοχές της Ε.Κ.Τ.Ε.

Το 1977 προστέθηκαν 780 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους κατ' αναλογία 4 νέες για κάθε μία (1) παλαιά μετοχή.

²⁹³ Αρχείο Ο.Γ.Σ., Φάκελος "Μετοχές ΕΚΤΕ Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου".

Το 1983 προστέθηκαν 487,50 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους κατ' αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δύο (2) παλαιές.

Το 1988 προστέθηκαν 731 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών στην προνομιακή τιμή των 11.000 δραχ. ανά μετοχή. Σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Ε.Κ.Τ.Ε. δικαίωμα συμμετοχής στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου είχαν οι παλαιοί μέτοχοι κατ' αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά δύο (2) παλαιές.

Το 1989 προστέθηκαν 4.387 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους κατ' αναλογία δύο (2) νέες μετοχές ανά μία (1) παλαιά.

Το 1993 προστέθηκαν 1315 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους κατ' αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά πέντε (5) παλαιές.

Το 1997 προστέθηκαν 1579 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους κατ' αναλογία μία (1) νέα μετοχή ανά πέντε (5) παλαιές.

Το 1997 προστέθηκαν 392 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου και δωρεάν διανομής στους παλαιούς μετόχους κατ' αναλογία 0.041583333 νέες μετοχές ανά μία (1) παλαιά.

4.5. Οι σκοποί του Κληροδοτήματος

Ως σκοπό του κληροδοτήματος ο Γεώργιος Σταύρου όρισε την ίδρυση και λειτουργία Ορφανοτροφείου στην πόλη των Ιωαννίνων, αντάξιο του ορφανοτροφείου «Χατζηκώστα» που λειτουργούσε στην Αθήνα. Όρισε δε στη διαθήκη να γίνονται δεκτά στο ορφανοτροφείο

αρχικά τα ορφανά παιδιά της πόλης των Ιωαννίνων και στη συνέχεια της ευρύτερης περιοχής ηλικίας 8-12 ετών, όπου θα διδάσκονται Ιερά Κατήχηση, τα βασικά γράμματα, καθώς και να μαθαίνουν κάποια τέχνη²⁹⁴.

4.6. Το Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου

4.6.1. Ίδρυση

Οι ενέργειες για την ίδρυση του Ορφανοτροφείου είχαν ήδη αρχίσει από τον ίδιο τον Γεώργιο Σταύρου και όπως αναφέρει στην διαθήκη του «...Κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἐνεστῶτος ἔτους διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ὀθωμανικῆς Πρεσβείας ἐκοινοποίησα εἰς τὴν Πόρταν τὸ σχέδιόν μου καὶ ἐζήτησα νὰ ἐκδοθῆ ἀπὸ τοῦτο φερμάνιον, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε δὲν ἔχω οὐδεμίαν εἴδησιν καὶ ἂν ἡ Πόρτα δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν, τότε οἱ ἐκτελεσταί μου νὰ κινηθῶν ἢ διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἢ διὰ τῶν τριῶν προστάτιδων δυνάμεων διὰ νὰ πεισθῆ ἡ Πόρτα εἰς τὸ δίκαιον. Ἄν ὅμως ματαιωθῆ κάθε ἐλπίς, τότε νὰ μεταχειρισθῶν τὰ διὰ τὸ ὀρφανατροφεῖον χρήματα μέσα εἰς ἄλλον ἢ ἄλλους κοινωφελεῖς σκοποὺς τείνοντας πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ εὐημερίαν τῶν ὁμογενῶν καὶ ὁμοθρήσκων μας...»²⁹⁵.

Τελικά, το Αυτοκρατορικό Φερμάνι για την ίδρυση του Ορφανοτροφείου εκδόθηκε από τον Σουλτάνο Αβδούλ Χαμίτ Χαν του Δευτέρου, μεταφράστηκε και υπογράφηκε από τον Διερμηνέα του Ελληνικού Προξενείου Νικόλαο Μακρή στις 31 Δεκεμβρίου 1876 και επικυρώθηκε το γνήσιο της υπογραφής από τον Γενικό Πρόξενο Ν. Λόντο.

²⁹⁴ Διαθήκη του Γεωργίου Σταύρου, ο.π., σ. 2.

²⁹⁵ ο.π., σ. 2.

Όμως, η έγκριση για την ίδρυση του ορφανοτροφείου που εξεδώθη, εκτός των άλλων, συμπεριελάμβανε και τους εξής όρους:«...Αον να φέρωσι οί διδάσκαλοί του κεκυρωμένα διπλώματα, Βον να μη διδάσκωνται μαθήματα αντιβαίνοντα εις τήν ήθικήν και εις τò πολίτευμα, Γον πρòς τòn σκοπòn τούτον να υποβάλλωνται εις τò Ύπουργείον τής δημοσίας εκπαιδύσεως τò πρόγραμμα τών διδαχθοσομένων μαθημάτων, ό κατάλογος τών βιβλίων τὰ όποια θέλουσι εισαχθῆ εις τήν σχολήν και αντίγραφα επικυρωμένα τών διπλωμάτων τὰ όποια φέρουσι εις χειρας των οί διδάσκαλοι ίνα επιθεωρηθῶσι, Δον από καιροῦ εις καιρόν τò επί τής παιδείας Συμβούλιον τής Γεν. Διοικήσεως να επιβλέπη τὰ διδασκόμενα μαθήματα. Έν περιπτώσει δὲ καθ' ήν ύπάρχει τò όποιον πειράζει ή λάβει χώραν πρᾶξις τις αντιβαίνουσα εις τούς προεκτεθέντας όρους πάραυτα να εκθέσητε τήν υπόθεσιν πρòς τήν Ύψ. Πύλην, καταβάλλοντες μεγίστην προσοχήν ίνα μη πράξητε τι αντιβαίνων εις τò παρòν διάταγμα...»²⁹⁶.

Η κατασκευή του κτιρίου άρχισε την άνοιξη του 1882 (ο θεμέλιος λίθος τοποθετήθηκε στις 4-7-1882) και λίγους μήνες αργότερα είχε κατασκευαστεί μεγάλο μέρος του έργου. Την αρχιτεκτονική μελέτη του κτιρίου εκπόνησαν οι αρχιτέκτονες της Εθνικής Τράπεζας, που στάλθηκαν από την Αθήνα για το σκοπό αυτό, Θ.Ν. Τόμπρος και Ι. Δέδες. Παράλληλα, οι Επίτροποι του Ορφανοτροφείου προκειμένου να εξασφαλίσουν την ακριβή εκτέλεση του σχεδίου ανέγερσης προσέλαβαν τον Πολωνικής καταγωγής, Αρχιμηχανικό της Οθωμανικής κυβέρνησης στα Ιωάννινα Σιγισμούνδο Μινέϊκο²⁹⁷.

²⁹⁶ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Υποδιεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων Τμήμα Εκδόσεων και Ιστορικού Αρχείου, Μετάφρασις Υψηλού Αυτοκρατορικού Φιρμανίου, σ. 2.

²⁹⁷ Πρόκειται για τον παππού, από την μητέρα του Σοφία, του πρώην πρωθυπουργού Ανδρέα Γ. Παπανδρέου (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος).

Παρ' όλα τα προβλήματα που προέκυψαν κατά την πορεία της κατασκευής και είχαν να κάνουν με την οικονομική διαχείριση του Κληροδοτήματος (κατάχρηση χρημάτων εκ μέρους δύο επιτρόπων) και την διαφωνία των Επιτρόπων του Ορφανοτροφείου με τη δημογεροντία Ιωαννίνων για το χαρακτήρα του ιδρύματος, η κατασκευή του κτιρίου αποπερατώθηκε στις 27-6-1886. Το κτίριο που κατασκευάστηκε ήταν ιδιαίτερα επιβλητικό και καλαισθητό, περιελάμβανε ευρύχωρες αίθουσες διδασκαλίας, μαγειρείο, εστιατόριο, κοιτώνες, γραφεία, πειθαρχείο, προσευχητάριο, νοσοκομείο, πλυντήριο, θυρωρείο, ραφείο, ξυλουργείο, σιδηρουργείο και κοινόχρηστους χώρους. Το οικοδόμημα διέθετε ακόμη σοφίτες, υπόγεια, αποθήκες, δεξαμενές νερού και σύστημα αποχέτευσης, ενώ αξιόλογα σημεία του ήταν τόσο το εσωτερικό αίθριο όσο και ο μεγάλης έκτασης διαμορφωμένος περιβάλλοντος χώρος. Το μεγαλοπρεπές αυτό οικοδόμημα είναι κτισμένο σε οικόπεδο συνολικού εμβαδού 4.092,58 τ.μ. και αποτελείται από υπόγειο, ισόγειο και πρώτο όροφο συνολικού εμβαδού 2.134,38 τ.μ.²⁹⁸.

4.6.2. Λειτουργία

Από το 1888 που γράφτηκαν οι πρώτοι είκοσι (20) μαθητές και μέχρι το 1940, οπότε και διακόπηκε η λειτουργία²⁹⁹, το Ορφανοτροφείο φιλοξενούσε μαθητές στους οποίους δίδασκε βασικά γράμματα και βιοποριστικές τέχνες. Πάντως, τη χρονιά πριν την επίταξη φοιτούσαν εξήντα (60) μαθητές, εκ των οποίων τριάντα οκτώ (38) στο Δημοτικό

²⁹⁸ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Ανέγερση Ορφανοτροφείου".

²⁹⁹ Η Σχολή διέθετε και εργαστήρια τα οποία στεγάζονταν στο ιδιόκτητο κτίριο του Ορφανοτροφείου που βρίσκονταν επί της οδού Κωνσταντινοπόλεως στην περιοχή του Αγίου Νικολάου Κοπάνων.

Σχολείο και είκοσι δύο (22) στα εργαστήρια επιπλοποιίας, ραπτικής και υποδηματοποιίας.

Το 1949 η διοικούσα επιτροπή του Ορφανοτροφείου, λαμβάνοντας υπόψη τις γενικότερες μεταπολεμικές συνθήκες αλλά και τις ανάγκες που επικρατούσαν, με αίτησή της προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ζήτησε την άδεια για την λειτουργία Επαγγελματικής Τεχνικής Σχολής με τμήματα οικοδόμων, ξυλουργών, ηλεκτροτεχνιτών, τεχνιτών κινητήρων και εργαλειομηχανών. Το Υπουργείο, με την υπ' αριθμ. 197069/11-12-1949 απόφασή του, χορήγησε την παραπάνω άδεια και η σχολή λειτουργούσε ως κατωτέρα Τεχνική Σχολή³⁰⁰. Η σχολή, με την νέα πλέον μορφή, άρχισε την λειτουργία το σχολικό έτος 1952-53. Παράλληλα, λειτούργησε και ως σχολή εργοδηγών (1959 – 1962) μέχρι το 1981, οπότε και διακόπηκε οριστικά η λειτουργία της. Οι απόφοιτοι της σχολής, με τα εφόδια που λάμβαναν, σταδιοδρομούσαν σε διάφορα επαγγέλματα όχι μόνο στην Ήπειρο αλλά και σε όλη τη χώρα³⁰¹.

³⁰⁰ Το κτίριο επιτάχθηκε από τις στρατιωτικές αρχές προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως Νοσοκομείο για την περίθαλψη των τραυματιών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και στη συνέχεια του εμφύλιου, ενώ παρέμεινε επιταγμένο από τον Ελληνικό Στρατό μέχρι το έτος 1949.

³⁰¹ Στο Ορφανοτροφείο διδάσκονταν τα βιβλία που χρησιμοποίησαν όλα τα σχολεία αρρένων και ήταν εγκεκριμένα από την τότε Κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, κατά την έναρξη της λειτουργίας του αυτά ήταν: α) Αλφαβητάριο, Θεανοπούλου, β) Ιερά Κατήχηση, Μ. Βαφειάδου (έκδοση Κων/Λεως), γ) Ιερά Ιστορία, Παπαρρούση (έκδοση Κων/Λεως), δ) Αριθμητική Πρακτική, Κωνσταντινίδου (έκδοση Κων/Λεως), ε) Γεωγραφία Πολιτική της Οθ. Αυτοκρατορίας και της Ευρώπης. Σακελλαρίου, στ) Ιστορία Βιογραφική (έκδοση Κων/Λεως), ζ) Γραμματική Ελληνική Επίτομος Σακελλαρίου, Γεροστάθης (έκδοση Κων/Λεως), η) Ζωολογία, Κυριακοπούλου (έκδοση Κων/Λεως) και θ) Ευαγγέλιο.

Αξίζει εδώ να αναφέρουμε αριθμητικά ανά έτος τους μαθητές που έλαβαν απολυτήριο, καθώς και εκείνους που έλαβαν πτυχίο από τις Τεχνικές Σχολές Γεωργίου Σταύρου³⁰².

Μαθητές που έλαβαν απολυτήριο

Έτη	Ξυλουργοί	Οικοδόμοι	Μηχαν/τεχνίτες	Ηλεκτ/τεχνίτες	Σύνολο
1953	19	17	-	-	36
1955	21	19	-	-	40
1958	17	14	-	-	31
59-60	9	6	18	19	52
60-61	9	7	14	16	46
61-62	12	8	6	21	47
62-63	8	2	19	20	49
63-64	17	-	26	18	61
64-65	12	-	22	20	54
65-66	21	8	31	40	100
66-67	17	7	33	31	88
67-68	14	12	32	35	93
68-69	12	-	30	23	65
69-70	25	-	38	39	102
70-71	23	15	35	43	116
71-72	18	10	54	35	117
72-73	12	11	43	39	105
73-74	20	-	55	38	113
74-75	15	-	39	45	99
75-76	-	-	29	32	61

³⁰² Αρχείο Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου, φάκελος “Τεχνικές Σχολές Γεωργίου Σταύρου”.

76-77	-	-	27	30	57
77-78	-	-	27	24	51
78-79	-	-	15	17	32
79-80	-	-	8	-	8
Σύνολο	301	136	619	585	1639

Μαθητές που έλαβαν πτυχίο

Έτη	Ηλεκτ/τεχνίτες	Μηχαν/χνίτες	Οικοδόμοι	Ξυλουργοί	Σύνολο
1961	12	21	-	-	33
1962	21	8	-	-	29
1963	25	15	1	-	41
1964	20	19	-	-	39
1965	18	21	-	1	40
1966	39	21	8	20	88
1967	34	36	-	-	70
1968	24	36	12	14	86
1969	29	25	-	12	66
1970	39	41	-	25	105
1971	43	34	14	22	113
1972	32	44	10	18	104
1973	34	45	11	10	100
1974	40	52	-	18	110
1975	47	44	-	15	106
1976	29	18	-	-	47
1977	31	32	-	-	63
1978	12	11	-	-	23
1979	13	10	-	-	23
1980	3	11	-	-	14
Σύνολο	545	544	56	155	1300

4.6.3. Σκοπός - Πρόγραμμα μαθημάτων

Ο «Σκοπός τοῦ Ὁρφανοτροφείου ἐν γένει εἶναι ἡ ἠθικὴ μόρφωσις τῶν ἐν αὐτῷ συντηρουμένων ὀρφανῶν πατρὸς καὶ μητρὸς ὑποτρόφων, ἡ ἐξάσκησις αὐτῶν εἰς τὴν φιλεργίαν, τὴν λιτότητα καὶ τὴν τιμιότητα ἐν πᾶσι καὶ ἡ τελεία, ὅσον ἔνεστιν, ἐκμάθησις βιοποριστικῆς τέχνης δι' ἧς νὰ ζήσωσιν τιμίως»³⁰³. Τα δε μαθήματα που διδάσκοταν, καθ' ὅλο το διάστημα της εκεί διαμονής, ήταν: α) Γραφή και Καλλιγραφία, μία ώρα την ημέρα, β) Ανάγνωση, μία ως δύο ώρες την ημέρα, γ) Πρακτική Αριθμητική, τρεις φορές την εβδομάδα ανά μία ώρα, δ) Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας, κάθε μέρα την ώρα της ανάγνωσης, ε) Ιερά Ιστορία και Ιερά Κατήχηση, δύο φορές την εβδομάδα ανά μία ώρα, στ) Πολιτική Γεωγραφία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ευρώπης, δύο φορές την εβδομάδα ανά μία ώρα, ζ) Ιστορία Αρχαία και Νεότερη, δύο φορές την εβδομάδα ανά μία ώρα, η) Πρακτική Ιχνογραφία, δύο φορές την εβδομάδα ανά μισή ως μία ώρα, θ) Γυμναστική και Μουσική, τρεις φορές την εβδομάδα ανά μία ώρα, ι) Ηθικά αναγνώσματα και Πρακτική Διδασκαλία Ηθικής δύο φορές την εβδομάδα κατά τις εορτές, ια) Διδασκαλία του Ιερού Ευαγγελίου εκ των Κυριακοδρομιών Θεοτόκη, κάθε Κυριακή και εορτή, ιβ) Γυμνάσματα επιστολογραφίας εκθέσεων και περιγραφή διαφόρων αντικειμένων, ιγ) Πρακτική Κηπουρική και Ανθοκομία, κάθε πρωί και βράδυ από μισή ως μία ώρα³⁰⁴.

³⁰³ Σ. Μπέττης, *Ο Γεώργιος Σταύρος και τα «Καταστήματα» Ν. Ζωσιμά στα Ιωάννινα*, Γιάννινα 1999, σ. 190.

³⁰⁴ Αρχείο Ο.Γ.Σ., ο.π., φάκελος "Τεχνικές Σχολές Γεωργίου Σταύρου".

4.6.4. Αναστολή λειτουργίας

Το έτος 1980, λόγω εφαρμογής των διατάξεων του ν. 576/1977 «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Μέσης, Ανωτέρας και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως» και του Π.Δ. 813/1977, περιορίσθηκε η εγγραφή νέων μαθητών στις κατώτερες δημόσιες και ιδιωτικές σχολές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα στις Σχολές του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου μετά το 1978 οι εγγραφές να παρουσιάζουν φθίνουσα πορεία, φτάνοντας στη σχολική χρονιά 1980 – 1981 όπου δεν έγινε καμία απολύτως νέα εγγραφή³⁰⁵.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αφού έλαβε υπόψην του τα παραπάνω, αποφάσισε ομόφωνα την αναστολή λειτουργίας της σχολής και του οικοτροφείου από το σχολικό έτος 1980-81. Παράλληλα έλαβε μέριμνα για την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης των μαθητών των δύο τελευταίων τάξεων, φροντίζοντας για την εγγραφή τους στη δημόσια κατώτερη τεχνική σχολή που ακόμη λειτουργούσε στην πόλη. Επιπλέον, ενίσχυσε οικονομικά τους παραπάνω μαθητές, ώστε να αντιμετωπίσουν τα νέα γι' αυτούς δεδομένα, μέχρι και το σχολικό έτος 1981-1982, οπότε και ανεστάλη η λειτουργία και των δημοσίων κατωτέρων τεχνικών σχολών³⁰⁶.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στο κτίριο που στεγαζόταν το ορφανοτροφείο κατά την περίοδο 1987 – 1998 φιλοξένησε τη γραμματεία της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ενώ από το 2007 το κτίριο έχει ενοικιαστεί από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων προκειμένου να στεγάσει τα γραφεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

³⁰⁵ Αρχείο Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου, φάκελος “Μαθητολόγιο Τεχνικών Σχολών Γεωργίου Σταύρου 1980-1981”

³⁰⁶ Υπ’ αριθμ. 155/25-6-1980 Πρακτικό της Διοικούσης Επιτροπής του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου.

4.6.5. Αλλαγή σκοπού³⁰⁷

Ύστερα από όλα αυτά ήταν φανερό ότι η βούληση του διαθέτη δεν μπορούσε πλέον να εκπληρωθεί και ότι θα έπρεπε, μετά από 100 περίπου χρόνια ανεκτίμητης προσφοράς στην Γιαννιώτικη κοινωνία, η διοίκηση

³⁰⁷ Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 109 του Συντάγματος δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή κοινωφελούς σκοπού. Κατά τη διάταξη, όμως της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, του κατεληφθέντος ή δωρηθέντος, στην περιοχή που όρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερη περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, εν όλω ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με την μεταβολή της εκμεταλλεύσεως, όπως ο νόμος ορίζει.

Προς εφαρμογή της συνταγματικής αυτής διατάξεως εξεδόθη ο ν. 455/76, στο πρώτο άρθρο του οποίου ορίζονται ενδεικτικώς οι τρόποι αξιοποίησεως ή διαθέσεως της καταλειφθείσας περιουσίας, όταν η θέληση του διαθέτη δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, εν όλω ή κατά το μείζον μέρος της. Με το άρθρο 3 του τελευταίου αυτού νόμου, το οποίο παραπέμπει στο άρθρο 825 του Κ.Πολ. Δ., καθιερώνεται αποκλειστική αρμοδιότητα του Εφετείου Αθηνών για τη βεβαίωση της αδυναμίας πραγματοποίησεως της θελήσεως του διαθέτη ή του δωρητή και την απόφαση περί του τρόπου επωφελέστερης αξιοποίησεως της περιουσίας ή του σκοπού για τον οποίο πρέπει να διατεθεί αυτή, οριζομένου πραιτέρω ότι η αίτηση α) μπορεί να υποβληθεί και από το ίδιο το νομικό πρόσωπο, υπέρ του οποίου η καταλειφθείσα περιουσία και β) ανακοινώνεται δι' εφημερίδας του τόπου της έδρας του κοινωφελούς ιδρύματος ή του διοικούντος το κληροδότημα νομικού προσώπου και σε περίπτωση που δεν εκδίδεται εφημερίδα στον τόπο αυτό δι' αναρτήσεως της ανακοινώσεως σε δημόσιο χώρο. Παράλληλα, επιβάλλεται δια του άρθρου 126 του α.ν. 2039/39, που διετηρήθη σε ισχύ με το άρθρο 52 παράγραφος 18 Κ.Πολ. Δ., όπως τροποποιηθεί με το άρθρο 70 αριθ. 12 του ν.δ. 958/71, νόμιμη κοινοποίηση και προς τον Υπουργό των Οικονομικών, που μπορεί να ασκήσει παρέμβαση στη σχετική δίκη.

του ιδρύματος να αναζητήσει νέους τρόπους για την εκπλήρωση της βούλησης του αείμνηστου Γεωργίου Σταύρου.

Ο Δήμος Ιωαννιτών στις 17-4-1984 κατά εφαρμογή των διατάξεων του ν. 455/1976, κατέθεσε αίτηση στο Εφετείο Αθηνών με την οποία ζητούσε: i) την μεταβολή της βούλησης του διαθέτη, ώστε τα ετήσια έσοδα του Ιδρύματος να χρησιμοποιούνται στο εξής για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων των Βρεφονηπιακών Σταθμών της πόλης και ii) την ανάθεση της διοίκησης του Ιδρύματος στον Δήμο Ιωαννιτών³⁰⁸.

Η Διοίκηση του ιδρύματος στις 31-5-1984 άσκησε παρέμβαση ενώπιον του Εφετείου Αθηνών και με έγγραφό της πρότεινε τα έσοδα του Ιδρύματος να διατίθενται για την παροχή Πανεπιστημιακών και Μεταπτυχιακών υποτροφιών σε άπορους και ορφανούς φοιτητές, οι οποίοι να τηρούν τις εξής προϋποθέσεις: i) να είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι στο θρήσκευμα, ii) να κατάγονται από τον Νομό Ιωαννίνων και iii) οι Πανεπιστημιακές υποτροφίες να δίνονται σε εκείνους που σπουδάζουν στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και οι Μεταπτυχιακές σε οποιοδήποτε Πανεπιστήμιο της Ελλάδας.

Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση συζήτησε την παραπάνω αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών και αφού έλαβε υπόψη και τις θέσεις της διοίκησης του ιδρύματος, εξέδωσε την υπ' αριθμ. 10386/1984 απόφαση, σύμφωνα με την οποία: i) όσον αφορά την διάθεση των ετήσιων εσόδων, αποφάνθηκε ότι: «ἐνδείκνυται ἡ διάθεσις τῶν εἰσοδημάτων τῆς περιουσίας τοῦ ἐν λόγῳ ἰδρύματος καὶ διὰ τὸν παρεμφερῆ κοινωφελῆ σκοπὸν τῆς παροχῆς ὑποτροφιῶν εἰς ἀπόρους ἢ ὀρφανοὺς φοιτητάς, Χριστιανοὺς Ὀρθοδόξους, καταγομένους ἐκ τοῦ Νόμου Ἰωαννίνων, διὰ πανεπιστημιακὰς σπουδὰς εἰς τὸ πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων ἢ

³⁰⁸ Αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών στις 17-4-1984 προς το Εφετείο Αθηνών.

μεταπτυχιακὰς τοιαύτας εἰς οἰονδήποτε Πανεπιστήμιον, ὡς αἰκὶς καὶ καθόσον δὲν λειτουργεῖ παντάπασιν ἢ λειτουργεῖ ἐν μέρει τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τοῦ Ἰδρύματος» καὶ ii) τὸ αἴτημα γιὰ τὴν μεταβίβαση τῆς διοικήσεως στὸν Δήμο Ἰωαννιτῶν κρίθηκε «ὡς μὴ νόμιμον καὶ ἀπορριπτέον καθόσον ἡ αἰτουμένη ἀλλαγὴ τῆς διοικήσεως δὲν συνδέεται ὀπωσδήποτε μὲ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἰδρύματος, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἀντιθέτῳ περιπτώσει δέον ν' ἀπορριφθεῖ ὡς οὐσία ἀβάσιμον, διότι οὐδεὶς ἀπολύτως προτείνεται ἢ βεβαιοῦται λόγος, δικαιολογῶν τὴν τοιαύτην ἀντικατάστασιν, ἥτοι οἰανδήποτε πλημμέλεια ἢ ἀνεπάρκεια τοῦ ὑπάρχοντος διοικητικοῦ συμβουλίου»³⁰⁹.

Μετά τὴ δημοσίευσή τῆς παραπάνω ἀπόφασης ἡ Διοίκησις τοῦ Ἰδρύματος με προκήρυξή τῆς, ποὺ δημοσιεύεται στὸν Ἀθηναϊκὸ καὶ τοπικὸ τύπο, χορηγεῖ υποτροφίες γιὰ πανεπιστημιακὰς καὶ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς σὲ ἀποροὺς ἢ ὀρφανούς φοιτητὰς ποὺ κατάγονται ἀπὸ τὸν Νομὸ Ἰωαννίνων, σύμφωνα με τὶς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 2039/1939.

4.6.7. Μετοχές

4.6.7.1. Μετοχές Ἐθνικῆς Τράπεζας Ἑλλάδος (Ε.Τ.Ε.)

Τὸ Ὀρφανοτροφεῖο Γεωργίου Σταύρου μέχρι καὶ τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2000 εἶχε στὸ χαρτοφυλάκιό του εἴκοσι πέντε χιλιάδες διακόσες ἐννῆντα οκτῶ (25.298) μετοχές τῆς Ε.Τ.Ε. Ἀναλυτικὰ, ἡ ἐξέλιξις τῶν μετοχῶν ἀπὸ τότε ποὺ ἀποκτήθηκε ἡ πρώτη (περίπου 1920) καὶ μέχρι τὸν Ἀπρίλιο τοῦ

³⁰⁹ Ὑπ' ἀριθμ. 10386/1984 Ἀπόφασις τοῦ Εφετείου Ἀθηνῶν.

2000 έχει ως εξής³¹⁰:

Το 1959 προστέθηκαν εννέα (9) νέες μετοχές που προήλθαν από την ανταλλαγή των παλαιών μετοχών της Ε.Τ.Ε. με νέες μετοχές της ίδιας τράπεζας σε αναλογία δέκα (10) νέες για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1966 με απόφαση της διοικούσας επιτροπής αγοράστηκαν τριακόσες σαράντα (340) μετοχές.

Το 1969 προστέθηκαν 350 νέες μετοχές λόγω ανταλλαγής των παλαιών μετοχών με νέες, σε αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά, σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 19-5-1969.

Το 1971 προστέθηκαν 175 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με δωρεάν χορήγηση μετοχών στους παλαιούς μετόχους, σε αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 28-5-1970.

Το 1973 προστέθηκαν 291 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τρεις (3) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 7-9-1972.

Το 1973 προστέθηκε μία (1) μετοχή λόγω αγοράς κλασματικού δικαιώματος.

Το 1976 προστέθηκαν 46 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε είκοσι πέντε (25)

³¹⁰ Αρχείο Ο.Γ.Σ., Φάκελος "Μετοχές ΕΤΕ Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας Ελλάδας, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος 1841 – 2006 Ιστορικό Χρονολόγιο, ο.π..

παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 26-5-1975.

Το 1978 προστέθηκαν 242 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 2-6-1977.

Το 1979, με απόφαση της διοικούσας επιτροπής και ύστερα από τις υπ' αριθμ. Σ. 6214/24-48, Σ. 8121/3230/16-12-78, Σ. 707/331/19-3-79 και Τ.397/438/20-3-80 εγκρίσεις του Υπουργείου Οικονομικών, εκποιήθηκαν 820 μετοχές της Ε.Τ.Ε. μέσω του Χ.Α.Α. Τα χρήματα από την εκποίηση των παραπάνω μετοχών διατέθηκαν για την ανέγερση του νέου Οικοτροφείου των Τεχνικών Σχολών.

Το 1982 προστέθηκαν 190 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία τρεις (3) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 24-9-1982.

Το 1983 προστέθηκε μία (1) νέα μετοχή από αγορά κλασματικού δικαιώματος.

Το 1988 προστέθηκαν 1485 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία εννέα (9) νέες μετοχές για κάθε πέντε (5) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 8-6-1988.

Το 1988 προστέθηκε μία (1) μετοχή από αγορά κλασματικού δικαιώματος.

Το 1991 προστέθηκαν 231 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς

μετόχους, με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 21-6-1991.

Το 1997 προστέθηκαν 254 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 14-3-1997.

Το 1997 προστέθηκαν 559 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της 6-10-1997, με καταβολή μετρητών και διανομή στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές και στην τιμή των 23.000 δραχ. η μία. Το Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου στις 6-10-1997 κατείχε 2.797 μετοχές. Όμως η οικονομική κατάσταση του κληροδοτήματος δεν επέτρεπε την ολική συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και έτσι αγόρασε 559 νέες μετοχές καταβάλλοντας συνολικά το ποσό των 12.857.000 δραχμών.

Το 1997 προστέθηκε μία (1) νέα μετοχή από αγορά κλασματικού δικαιώματος.

Το 1998 προστέθηκαν 671 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους, με αναλογία δύο (2) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 25-5-1998.

Το 1998 προστέθηκε μία (1) νέα μετοχή από αγορά κλασματικού δικαιώματος.

Το 1998 προστέθηκαν 78 νέες μετοχές λόγω της συγχώνευσης των Τραπεζών Εθνικής και Κτηματικής και την αντικατάσταση με νέες μετοχές, με αναλογία μία (1) μετοχή της Εθνικής για κάθε 1,9 μετοχές της Κτηματικής. Το Ορφανοτροφείο τον Οκτώβριο του 1998 που έγινε η συγχώνευση, κατείχε 147,5 μετοχές της Κτηματικής Τράπεζας και έτσι απέκτησε 78 νέες μετοχές της Εθνικής Τράπεζας σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. 9-9-1998.

Το 1999 προστέθηκαν 12.321 νέες μετοχές λόγω της διαίρεσης της μία μετοχής σε τέσσερις νέες μετοχές κατόπιν απόφασης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 29-1-1999. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ταυτόχρονη μείωση της ονομαστικής αξίας της κάθε μετοχής από 5.800 δρχ. σε 1.450 δρχ. η μία.

Το 1999 προστέθηκαν 1.642 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με καταβολή μετρητών και την έκδοση νέων μετοχών. Οι νέες μετοχές διατέθηκαν κατά προτίμηση στους παλαιούς μετόχους με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε δέκα (10) παλαιές σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων στις 6-4-1999. Το Ορφανοτροφείο την 8-4-1999 κατείχε 16.428 μετοχές και έτσι προέβη στην αγορά 1.642 νέων μετοχών στην προνομιακή τιμή των 11.500 δρχ.. Η παραπάνω ενέργεια εγκρίθηκε με το υπ' αριθμ. 1051128/2194/B0011/25-5-1999 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών.

Το 2000 προστέθηκαν 7.228 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Ε.Τ.Ε. και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους με αναλογία τέσσερις (4) νέες μετοχές για κάθε δέκα (10) παλαιές, σύμφωνα με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Ε.Τ.Ε. στις 18-4-2000.

4.6.7.2. Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος

Το Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου μέχρι το 2000 είχε στο χαρτοφυλάκιό του 2000,70 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδας. Αναλυτικά η εξέλιξη των μετοχών από το 1927, που αγοράστηκαν οι πρώτες 70 με την ίδρυση της Τράπεζας, και μέχρι το 2000 έχει ως εξής³¹¹:

Το 1927 αγοράστηκαν 657 μετοχές με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδας.

Το ίδιο έτος αγοράστηκαν 7 μετοχές εις μνήμη του Φιλίππου Περάτη ο οποίος είχε δωρίσει κατά καιρούς σημαντικά ποσά στο Ορφανοτροφείο.

Το 1938 ο Νικόλαος Γαϊτανάς κατέθεσε υπέρ του Ορφανοτροφείου 7 μετοχές.

Το 1978 προστέθηκαν 258 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία 3,074848 νέες μετοχές για κάθε μία (1) παλαιά.

Το 1982 προστέθηκαν 102,60 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία τριών (3) νέων μετοχών για κάθε δέκα (10) παλαιών.

Το 1989 προστέθηκαν 889,20 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέων μετοχών για κάθε μία (1) παλαιά.

³¹¹ Αρχείο Ο.Γ.Σ., Φάκελος "Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου".

Το 1994 προστέθηκαν 333,45 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε τέσσερις (4) παλαιές.

Το 1998 προστέθηκαν 333,45 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία μία (1) νέα μετοχή για κάθε πέντε (5) παλαιές.

Το 2000 προστέθηκαν 4.001,40 νέες μετοχές λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και δωρεάν χορήγησης στους παλαιούς μετόχους των νέων μετοχών με αναλογία δύο (2) νέων μετοχών για κάθε μία (1) παλαιά.

4.7. Κληροδοσίες

4.7.1. Κληροδοσία Μάρκου Ρενιέρη

Ο Μάρκος Ρενιέρης γεννήθηκε το 1815 στην Τεργέστη. Αφού ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στη Βενετία, φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Πάδοβας, όπου αργότερα αναγορεύτηκε Διδάκτωρ. Το 1835 ήρθε στην Ελλάδα, όπου άσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου. Το 1837 ασχολήθηκε με το δικαστικό κλάδο φτάνοντας, μάλιστα, στο βαθμό του αεροπαγίτη. Από το 1850 εκτελεί χρέη νομικού συμβούλου στην Εθνική Τράπεζα, ενώ το 1855 διορίζεται τακτικός καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1860 διορίστηκε πρεσβευτής της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη και το 1861 εξελέγη υποδιοικητής της Ε.Τ.Ε.. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την παραιτησή του αρχικά από πρεσβευτής και στη συνέχεια από την Πανεπιστημιακή

του έδρα προκειμένου να σχοληθεί αποκλειστικά με την Τράπεζα. Το 1866 γίνεται αρχικά μέλος και αργότερα πρόεδρος της επιτροπής για την απελευθέρωση της Κρήτης. Το 1877 συμμετέχει στην ίδρυση του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, του οποίου υπήρξε και πρόεδρος μέχρι το 1897 που πέθανε. Ενώ, στις 7-7-1869 εκλέγεται παμψηφεί διοικητής της Εθνικής Τράπεζας³¹².

Ο Μ. Ρενιέρης ήταν ένας εκ των εκτελεστών της διαθήκης του Γ. Σταύρου και διάδοχός του στη διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας. Με την διαθήκη του, που συντάχθηκε το 1897, κληροδότησε στο Ορφανοτροφείο Γ. Σταύρου το ποσό των 3.000 δραχ. καθώς και μία (1) μετοχή της Ε.Τ.Ε.³¹³. Τον Απρίλιο του 2000 το Ορφανοτροφείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του, υπ' ονόματι της κληροδοσίας "Μάρκου Ρενιέρη", 2.123 μετοχές της Ε.Τ.Ε.³¹⁴.

4.7.2. Κληροδοσία Αγγελικής Κοντοτόλη

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 2851/10-07-1915 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Β. Φίλιο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας. Η διαθήκη άφησε ένα ακίνητο (το ξενοδοχείο «Βενιζέλος») επί της οδού Αβέρωφ αριθ. 2-4-6 προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται ως εξής: i) Είκοσι πέντε (25) εικοσόφραγκα στον Ιερό Ναό Αγίας Μαρίνης, πέντε (5) για τέλεση ετήσιου μνημόσυνου και είκοσι (20) για προικοδότηση δύο κοριτσιών από τα Ιωάννινα, ii) πέντε (5) εικοσόφραγκα στον Ιερό Ναό Περιβλέπτου, για τέλεση ετήσιου μνημόσυνου, iii) πέντε (5) εικοσόφραγκα στον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννη

³¹² *Εθνική Τράπεζα Της Ελλάδος 1841 – 2006 Ιστορικό Χρονολόγιο*, ο.π., σσ. 35 – 36.

³¹³ Διαθήκη του Μάρκου Ρενιέρη, σ.2.

³¹⁴ Αρχείο Ο.Γ.Σ., Φάκελος "Κληροδοσία Μάρκου Ρενιέρη – Εξέλιξη Μετοχών ΕΤΕ" και Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, *Εθνική Τράπεζα Της Ελλάδος 1841 – 2006 Ιστορικό Χρονολόγιο*.

Μπονίλας, για τέλεση ετήσιου μνημοσύνου, και iv) «το ήμισυ της περιουσίας μου να περιέρχεται κατά το ήμισυ εις το Ορφανοτροφείον Ιωαννίνων του Γεωργίου Σταύρου και το έτερον ήμισυ εις τον Εθνικόν Στόλον»³¹⁵.

Το 1961, λόγω ρυμοτομίας για τη διάνοιξη του δρόμου, το ακίνητο κατεδαφίστηκε εξ' ολοκλήρου και η αποζημίωση που δώθηκε στο κληροδότημα ήταν 120.014 δρχ., σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 1083/1961 Γραμμάτιο Παρακαταθήκης του Α' Δημοσίου Ταμείου Δωδώνης που εκδόθηκε. Μετά την ρυμοτόμηση το οικοπέδο που απέμεινε είχε πρόσοψη στην οδό Αβέρωφ 9,5 μέτρα και βάθος 20 μέτρα, ήτοι συνολικά 190 τ.μ.

Το 1963 οι εκτελεστές της διαθήκης με το υπ' αριθμ. 2532/19-1-1963 έγγραφο προς το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης ζήτησαν την παραχώρηση – δωρεά του μεριδίου (1/4) που κατείχε ο «Εθνικός Στόλος» υπέρ του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου³¹⁶.

Το 1968 το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο του Ταμείου Εθνικού Στόλου με το υπ' αριθμ. 381/29-2-1968 πρακτικό ενέκρινε την εκποίηση του εν λόγω μεριδίου (1/4) του εξ' αδιαιρέτου οικοπέδου αντί του ποσού των 237.500 δρχ.. Στη συνέχεια, η Ανώτατη Διοίκηση του άνω Ταμείου με την υπ' αριθμ. 78/8-3-1968 πράξη ενέκρινε το παραπάνω πρακτικό και με την υπ' αριθμ.Κ-85Ε/899/21-3-1968 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Αμύνης εξουσιοδότησε τον Πλοίαρχο Μάριο Σίμψα, Διευθυντή του Ταμείου Εθνικού Στόλου, να υπογράψει το Συμβόλαιο μεταβίβασης του παραπάνω ακινήτου.

Το 1967 η διοικητική επιτροπή του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου με το υπ' αριθμ. 90/16-12-1967 πρακτικό αποφάσισε την αγορά του μεριδίου του Εθνικού Στόλου αντί του ποσού των 237.500 δρχ. Με το

³¹⁵ Υπ' αριθμ. 2851/1915 Δημόσια Διαθήκη της Αγγελικής Κοντοτόλη, σ. 2.

³¹⁶ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Αγγελικής Κοντοτόλη".

υπ' αριθμ. 91/2-4-1968 πρακτικό της εξουσιοδότησε τον Προεδρό της, Μητροπολίτη Ιωαννίνων κ.κ. Σεραφείμ Τίκα, όπως υπογράψει το σχετικό συμβόλαιο³¹⁷.

Αργότερα, το οικόπεδο οικοδομήθηκε και το Ορφανοτροφείο έχει στην κατοχή του τα ακίνητα της οικοδομής που βρίσκονται στην οδό Αβέρωφ και στον αριθ. 4.

4.7.3. Κληροδοσία Αθηνάς Χα Ιωάννη Χαρισιάδη

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 27-12-1918 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 107/8-12-1929 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Η διαθήκη όρισε ως κληρονόμους της ακίνητης και κινητής περιουσίας της τον σύζυγό της και την μητέρα της. Όρισε δε μετά τον θάνατο και των δύο, όλη η περιουσία, κινητή και ακίνητη, να περιέλθει κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή στο Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου³¹⁸.

Οπότε, στο ορφανοτροφείο περιήλθαν οι παλαιές οικίες επί της οδού Καραϊσκάκη αριθ. 3 και 1, οι ομολογίες και διάφορα άλλα χρεόγραφα που βρέθηκαν. Στη συνέχεια, οι οικίες κατεδαφίστηκαν και με την μέθοδο της αντιπαροχής το Ορφανοτροφείο απέκτησε τα ακίνητα επί της οδού Καραϊσκάκη αριθ. 38, οι ομολογίες εξανεμίσθησαν και μέρος των μετρητών διετεθήκε το 1931 για αγορά επτά (7) μετοχών της Τράπεζας Ελλάδας. Το έτος 2000 το κληροδότημα είχε στο χαρτοφυλακικό του 436,80 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος³¹⁹.

³¹⁷ Υπ' αριθμ. 90/16-12-1967 Πρακτικό της Διοικούσης Επιτροπής του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου.

³¹⁸ Διαθήκη της Αθηνάς Χαρισιάδη, Ιωάννινα 1918, πρβλ. επίσης το υπ' αριθ. 107/8-12-1929 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

³¹⁹ Αρχείο Ο.Γ.Σ., Φάκελο 'Κληροδοσία Αθηνάς Χα Ιωάννη Χαρισιάδη'.

4.7.4. Κληροδοσία Αναστασίου ή Σιούλα Βενέτη

Ο Αναστάσιος ή Σιούλας Βενέτης ήταν εμποροβυρσοδέψης στο επάγγελμα και καταγόταν από τα Γιάννενα. Πρόκειται για τον Σιούλα τον Ταμπάκο που αναφέρεται στο διήγημα του γνωστού Γιαννιώτη πεζογράφου Δημήτρη Χατζή «Το τέλος της μικρής μας πόλης» (Αθήνα 1963). Χαρακτηριστικά στις σελίδες 9 – 12 ο Δ. Χατζής γράφει: «Ταμπάκος αντάμ – παπαντάμ ήτανε ο Σιούλας. Από πατέρα ταμπάκο, από μάνα κόρη ταμπάκου. Εκεί γεννήθηκε (στο μαχαλά των ταμπάκικων στην άκρη της λίμνης), εκεί έπαιξε τα κότσια και τη σκλέντζα, τ' αβδελοπήδημα και τα σκλαβάκια και χτυπήθηκε στον πετροπόλεμο με τα παιδιά από γειτονικούς μαχαλάδες...».

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 8800/14-1-1919 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημητρίου Χ. Λιάσκου κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου, τα 2/3 του καταστήματος (εργαστήριο ειδών τσαρουχοποιείου) που βρισκόταν στην οδό Αβέρωφ, καθώς και είκοσι χιλιάδες (20.000) δραχ.³²⁰.

Η διοικητική επιτροπή του Ορφανοτροφείου, με την υπ' αριθμ. 22/16-5-1938 απόφασή της και κατόπιν συνεννόησης με τον ιδιοκτήτη του υπολοίπου 1/3 ακινήτου (Κωνσταντίνο Γ. Λάμπρο), προέβηκε στην αγορά του 1/3 αντί του ποσού των είκοσι οκτώ χιλιάδων (28.000) δραχ. Για το λόγο αυτό συντάχθηκε το υπ' αριθμ. 38.853/11-8-1938 συμβόλαιο αγοραπωλησίας του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Δημητρίου Χ. Λιάσκου³²¹.

³²⁰ Δημόσια Διαθήκη του Αναστασίου ή Σιούλα Βενέτη, Ιωάννινα 1919.

³²¹ Αρχείο Ο.Γ.Σ., Φάκελος "Κληροδοσία Αναστασίου ή Σιούλα Βενέτη".

4.7.5. Κληροδοσία Στέφανου ή Στέφου Χαρίση

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 9660/30-6-1919 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημητρίου Χ. Λιάσκου κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 33/3-4-1929 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου όλη την περιουσία του, η οποία αποτελούνταν από μετρητά³²².

Η διοικητική επιτροπή με απόφασή της διέθεσε το ποσό για την αγορά οκτώ (8) μετοχών της Τράπεζας Ελλάδας. Το έτος 2000 το κληροδότημα είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 596,70 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδας³²³:

4.7.6. Κληροδοσία Σεβαστής Παν. Γεροκωστοπούλου

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε στις 5-7-1923 από την ευεργέτιδα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 97/19-10-1929 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Η διαθήτιδα άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου μια παλαιά οικία μετά οικοπέδου 840 τ.μ. στην οδό Τζαβέλλα αριθ. 16 και δεξιά της κύριας εισόδου του σταδίου³²⁴.

Η διοικητική επιτροπή του Ορφανοτροφείου με το υπ' αριθμ. 54/12-1-1960 πρακτικό της αποφάσισε την εκποίηση του παραπάνω ακινήτου και την πωλησή του στην Εφορεία του Εθνικού Σταδίου «Οι Αδελφοί Ζωσιμάδαι» αντί του συμβολικού ποσού των 107.000 δραχμών. Άλλωστε, το οικόπεδο είχε ήδη ενσωματωθεί στον ευρύτερο χώρο του Εθνικού Σταδίου, τον οποίο είχαν παραχωρήσει με την υπ' αριθμ. 1445/30-10-1959

³²² Δημόσια διαθήκη του Στέφανου ή Στέφου Χαρίση, Ιωάννινα 1919.

³²³ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Στέφανου ή Στέφου Χαρίση".

³²⁴ Διαθήκη της Σεβαστής Παν Γεροκωστοπούλου, Ιωάννινα 1923.

απόφασή τους τα Αγαθοεργά Καταστήματα στην Εφορεία του Εθνικού Σταδίου Ιωαννίνων³²⁵.

4.7.7. Κληροδοσία Ειρήνης Κόννη

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 24525/23-9-1926 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας. Η διαθήκη άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου μια παλαιά οικία μετά οικοπέδου, που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Βηλαρά³²⁶.

4.7.8. Κληροδοσία Αποστόλου Ι. Γκωλέτση

Ο Α. Γκωλέτσης γεννήθηκε το 1852 στο χωριό Δοβρά (Ασπράγγελοι) Ζαγορίου και σε μικρή ηλικία ταξίδεψε στο Τατάρ – Παζαρτζίκ της Βουλγαρίας, όπου ο πατέρας του διατηρούσε εμπορικό κατάστημα. Έμεινε εκεί μέχρι το 1892, οπότε επέστρεψε και εγκαταστάθηκε αρχικά, για μικρό χρονικό διάστημα, στην Ξάνθη και αργότερα στα Γιάννενα.

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε στις 26-1-1927 από τον ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 22/25-2-1931 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Ο διαθέτης, μεταξύ των άλλων άφησε και 20.000 δραχ. υπέρ του Ορφανοτροφείου. Η Διοικητική Επιτροπή του Ορφανοτροφείου με απόφασή της επένδυσε το παραπάνω ποσό σε μετοχές της Τράπεζας Ελλάδας αγοράζοντας συνολικά τρεις (3)

³²⁵ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος “Κληροδοσία Σεβαστής Γεροκωστοπούλου”.

³²⁶ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος “Κληροδοσία Ειρήνης Κόννη” προβλ. επίσης Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμπορία (Β')*, ο.π., σσ. 73 – 74.

μετοχές. Το έτος 2000 το Ορφανοτροφείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληροδοσία 210 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος³²⁷:

4.7.9. Κληροδοσία Γεωργίου και Φιλίππου Β. Περάτη

Οι Αδελφοί Γεώργιος και Φίλιππος Περάτης γενήθηκαν στο Πέραμα Ιωαννίνων περί το 1860, το πραγματικό τους επώνυμο ήταν Γούσιας, το οποίο όμως άλλαξαν με το πατριδωνυμικό Περάτης. Αρχικά, ασχολούνταν με το επάγγελμα του καραγωγέα μεταφέροντας εμπορεύματα από την Πρέβεζα στα Ιωάννινα και στη συνέχεια ασχολήθηκαν με το εμπόριο. Ήταν και οι δύο παντρεμένοι, αλλά δεν είχαν αποκτήσει παιδιά. Με τις διαθήκες τους διεθέσαν σημαντικό μέρος της περιουσίας τους για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Ο Φίλιππος πέθανε στις 17-5-1927 και ο Γεώργιος στις 27-4- 1944.

Η κληροδοσία συστάθηκε με τις υπ' αριθμ. 25183/19-3-1927 και 39567/17-3-1939 δημόσιες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Λιάσκο κατόπιν εντολής των ευεργετών. Ο διαθέτης Φίλιππος Β. Περάτης, άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου 500.000 δραχ³²⁸, ενώ ο Γεώργιος Β. Περάτης μεταξύ των άλλων, άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου την υπ' αριθμ.10942/17-4-1918 μετοχή της Ε.Τ.Ε. εις μνήμη του ιδίου και του αδελφού του³²⁹. Τον Απρίλιο του 2000 το Ορφανοτροφείο είχε στο χαρτοφυλάκιό του από την εν λόγω κληρονομία 1.650 μετοχές της Ε.Τ.Ε.³³⁰.

³²⁷ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Απόστολου Γκωλέτση".

³²⁸ Δημόσια διαθήκη του Φιλίππου Περάτη, σ.2

³²⁹ Δημόσια διαθήκη του Γεωργίου Περάτη, σ.3

³³⁰ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου και Φιλίππου Β. Περάτη".

4.7.10. Κληροδοσία Μαρίνας Κατσάνου

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 28527/7-10-1929 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Λιάσκο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας. Η διαθέτιδα άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου μία παλαιά οικία, που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Αγίας Μαρίνης αριθ. 5³³¹.

4.7.11. Κληροδοσία Μιχαήλ Παλάσχα

Ο Μ. Παλάσχας γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1885, ήταν καθηγητής Φιλολογος στο μικτό Γυμνάσιο και πέθανε την ίδια ημέρα με την σύνταξη της διαθήκης του.

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 32753/28-4-1933 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Λιάσκο κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Ο διαθέτης άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου μία οικία μετά οικοπέδου συνολικής επιφανείας 473 τ.μ., που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Ελισάβετ Καστρισιόια αριθ. 4³³².

Με απόφαση της διοικητικής επιτροπής το ακίνητο αξιοποιήθηκε και στη θέση του ανεγέρθηκε το 1994 πολυώροφος οικοδομή που αποτελείται από οκτώ (8) διαμερίσματα, εκ των οποίων τα τρία έχουν εμβαδόν 81,20 τ.μ., τα άλλα τρία 78,10 τ.μ., τα δύο 124,40 τ.μ. και μία αποθήκη 18 τ.μ.³³³.

³³¹ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Μαρίνας Κατσάνου".

³³² Υπ' αριθμ. 32753/1933 Δημόσια διαθήκη του Μιχαήλ Παλάσχα.

³³³ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Μιχαήλ Παλάσχα".

4.7.12. Κληροδοσία Πηνελόπης Τρικαλινού

Η κληροδοσία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 37619/3-6-1937 πράξη δωρεάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας. Η διαθήτιδα άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου μία παλαιά οικία μετά οικοπέδου συνολικής επιφανείας 208 τ.μ., που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων, στο παραλίμνιο, και συγκεκριμένα στην Πλατεία Μαβίλη αριθ. 2³³⁴.

Με απόφαση της διοικητικής επιτροπής το ακίνητο αξιοποιήθηκε και στη θέση του ανεγέρθηκε το 1997 οικοδομή αποτελούμενη από ισόγειο εμβαδού 73,33 τ.μ. και πρώτο όροφο εμβαδού 81,76 τ.μ³³⁵.

4.7.13. Κληροδοσία Ανδρέα Τζαβέλλα

Σύμφωνα με έγγραφα που υπάρχουν στο αρχείο του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου και κάνουν αναφορά στη διαθήκη του Ανδρέα Τζαβέλλα, ο διαθέτης άφησε υπέρ του Ορφανοτροφείου τα εξής περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην πόλη των Ιωαννίνων: i) το 1/4 ενός καταστήματος που βρίσκεται επί της οδού Κάνιγγος αριθ. 23, ii) τα 2/3 ενός καταστήματος που βρίσκεται στην ίδια οδό αριθ. 25 και iii) το 1/2 ενός οικοπέδου που βρίσκεται στην πλατεία Νεομάρτυρος Γεωργίου³³⁶.

³³⁴ Υπ' αριθμ. 37619/3-6-1937 Συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς της Πηνελόπης Τρικαλινού, Ιωάννινα 1937.

³³⁵ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Πηνελόπης Τρικαλινού".

³³⁶ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος "Κληροδοσία Ανδρέα Τζαβέλλα".

4.8. Οικονομικά στοιχεία

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του Ορφανοτροφείου για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής³³⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι Ενοικίων	144.014,36
2. Μερίσματα Μετοχών	170.748,00
3. Εγγυήσεις μισθωμάτων	1.300,00
4. Τόκοι καταθέσεων	2.523,02
5. Διάφορα	3.500,00
6. Επιχορηγήσεις	<u>9.150,00</u>
Σύνολο Εσόδων	331.235,38
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	454.029,42
Γενικό Σύνολο Εσόδων	785.264,80

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες Λειτουργίας (μισθοί, δημοσιεύσεις, γραφικά κ.τ.λ.)	32.405,40
2. Διάφοροι Φόροι (εισοδήματος & ακίνητης περιουσίας)	37.931,91
3. Επισκευές	15.459,09
4. Υποτροφίες	<u>221.140,00</u>
Σύνολο Εξόδων	306.936,40
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	478.328,40
Γενικό Σύνολο Εξόδων	785.264,80

³³⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

4.9. Εξανεμισθεισες κληροδοσίες

Υπέρ του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου υπήρχαν και πολλές κληροδοσίες οι οποίες με το πέρασμα του χρόνου καταστάθηκαν μη ενεργές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα καταλειπόμενα περιουσιακά στοιχεία, όπως μετοχές της ελαιουργίας Κέρκυρας, διάφορα χρεώγραφα του Ελληνικού Δημοσίου, διάφορες διαρκείς καταθέσεις, ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου κ.τ.λ., εξανεμίσθηκαν³³⁸.

Οι κληροδοσίες που εξανεμίσθηκαν είναι: i) Νικολάου Εμμανουήλ, ii) Ευδοκίας Τζοανοπούλου, iii) Αικατερίνης Σούρα, iv) Δημητρίου Χρηστίδη, v) Στέφανου Χατζή, vi) Μαρίνης Αλιέως, vii) Βασιλικής Μανδέλη, viii) Δημητρίου Κίγκου, ix) Κωνσταντίνου Δόνου, x) Καλλιόπης Μετσοβίτου, xi) Ματθαίου Βελογιάννη, xii) Αφροδίτης Λαζάρου και xiii) Δημητρίου Κυπριώτου.

Επιπλέον, υπάρχουν αρκετές κληροδοσίες οι οποίες, ενώ παραμένουν ενεργές, μεγάλο μέρος των περιουσιακών τους στοιχείων, που αποτελούνταν από τα παραπάνω χρεώγραφα, έχει εξανεμισθεί. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τις εξής κληροδοσίες: α) Στεφάνου Χαρίση, β) Αθηνάς Χαρισιάδου, γ) Γεωργίου Σταύρου, δ) Φιλίππου Περάτη κ.α.

³³⁸ Αρχείο Ο.Γ.Σ., φάκελος '' Εξανεμισθέντες Κληροδοσίες Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου''.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν μετά την σύσταση του κληροδοτήματος Γεωργίου Σταύρου και μέχρι το 1900

5.1 Κληροδοτήματα Αικατερίνης Τζέτζου

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με συστατική πράξη (Χουτζιέτι)³³⁹ που συντάχθηκε στις 20-11-1868 κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος η Αικατερίνη Τζέτζου όρισε επιτροπή αποτελούμενη από το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Αετοράχης (σήμερα Δημοτικό Διαμέρισμα του Δήμου Κατσανοχωριών)³⁴⁰.

Ως επίτροπο του κληροδοτήματος διόρισε τον πατέρα της (Ιωάννη Λούλη) και όρισε μετά τον θάνατό του επίτροποι να είναι εκείνοι που θα διορίζε ο πατέρας της στη διαθήκη του.

³³⁹ Επί Τουρκοκρατίας, για να γίνει δυνατή η ίδρυση κληροδοτήματος (βακουφιού), ήταν απαραίτητο ένα πιστοποιητικό (χουτζιέτι) το οποίο εξέδιδε ο τοπικός δικαστής και πιστοποιούσε την αφιέρωση σε κάποιο θρησκευτικό ίδρυμα (Ναό), η οποία γινόταν προφορικά. Το χουτζιέτι περιείχε τον αφιερωτή, τα κτήματα με τα σύνορά τους, το σκοπό για τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν τα εισοδήματα, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο θα γινόταν η διαχείριση. Είχε, δηλαδή, την έννοια συστατικής πράξης του κληροδοτήματος.

³⁴⁰ Συστατική πράξη του κληροδοτήματος Αικατερίνης Τζέτζου, σ.2.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην πόλη των Ιωαννίνων³⁴¹: i) Μία οικία που βρίσκεται επί της οδού Ασωπίου, ii) μία οικία που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Σίνα και Ανεξαρτησίας, iii) ένα εργαστήριο (μαγαζί) στην οδό Τσιριγώτη και iv) δύο μπουστάνια (αρδευτικά κτήματα) στην οδό Γ. Παπανδρέου.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής³⁴²:

ΕΣΟΔΑ

1. Καταθέσεις στην ALPHA BANK	108.686,29
2. Μετρητά	4.432,74
3. Μισθώματα ακινήτων	108.163,66
4. Οφειλόμενα μισθώματα	22.521,26
5. Αντίτιμο από απαλλοτριώσεις	20.219,00
6. Τόκοι καταθέσεων	3.022,58
7. Χαρτόσημο μισθωμάτων	<u>3.917,08</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	270.962,61

ΕΞΟΔΑ

1. Οικονομική ενίσχυση απόρων, ασθενών, φοιτητών κ.τ.λ.	11.100,00
2. Συντήρηση Ναών της Ενορίας Αγ. Γεωργίου	126.932,88
3. Κοινωφελή έργα	41.699,92
4. Έξοδα διοίκησης (Δ.Ε.Η., Ύδρευση, Ο.Τ.Ε., Γρ. Ύλη κ.τ.λ.)	4.103,98
5. Ετήσιες αποδοχές υπαλλήλου	11.322,81
6. Αποζημίωση μελών Επιτροπής	2.000,00

³⁴¹ ο.π., σ.1.

³⁴² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του Κληροδοτήματος Αικατερίνης Τζέτζου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

7. Συντήρηση – αξιοποίηση – πυρασφάλεια ακινήτων	100,17
8. Αμοιβή Δικηγόρου	950,00
9. Φόροι, τέλη και χαρτόσημα	<u>8.989,60</u>
Σύνολο Εξόδων	207.199,36
Υπόλοιπο έτους 2007	63.763,25
Γενικό Σύνολο Εξόδων	270.962,65

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς³⁴³:

- α. να δαπανώνται τα αναγκαία για την επισκευή των ακινήτων,
- β. να πληρώνεται κάθε επίτροπος 100 γρόσια ετησίως και
- γ. τα υπόλοιπα να διανέμονται στους φτωχούς του χωριού Αετοράχη (Κοτόρτσι).

Η Αικ. Τζέτζου πέθανε στις 16-5-1876 σε ηλικία 35 ετών οπότε και τέθηκε σε ισχύ το κληροδοτήμα. Παράλληλα, η Εκκλησία θέσπισε κανονισμό σύμφωνα με τον οποίο η αφιερωμένη σε Ναούς περιουσία θα βρίσκεται στη διαχείριση της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Ιερού Ναού. Έτσι, η διαχείριση πέρασε στη δικαιοδοσία της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Αγίου Γεωργίου Αετοράχης που το διαχειριζόταν μέχρι το 1930. Στο διάστημα αυτό τα ετήσια εισοδήματα χρησιμοποιήθηκαν για τους παραπάνω σκοπούς αλλά και για την πληρωμή των δασκάλων και των Ιερέων του χωριού. Μετά το 1930 τη διαχείριση του κληροδοτήματος την ανέλαβε η επιτροπή του κληροδοτήματος Λούλη, σύμφωνα με τη διαθήκη³⁴⁴.

Τα εισοδήματα του κληροδοτήματος θα πρέπει να διανέμονται σύμφωνα με τις διατάξεις της διαθήκης του Λούλη και όχι του χουτζιετίου, διότι αφενός η διαθήκη έχει την ισχύ ως μεταγενέστερη του

³⁴³ Συστατική πράξη του κληροδοτήματος Αικατερίνης Τζέτζου, ο.π., σ.2.

³⁴⁴ Περιφέρεια Ηπείρου – Γραφείο Κληροδοτημάτων, Φάκελος "Κληροδοτήμα Αικατερίνης Τζέτζου".

χουτζετίου και αφετέρου το χουτζιέτι μπορεί στο οθωμανικό κράτος να είχε την έννοια συστατικής πράξης, όμως σήμερα συστατικές πράξεις κληροδοτημάτων θεωρούνται, και είναι, οι διαθήκες των ευεργετών.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με την από 8-5-2001 αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την τροποποίηση της βούλησης της διαθέτιδας, προς εκπλήρωση παρεμφερών σκοπών επειδή δεν είναι δυνατή η πραγματοποίηση της θελησής της. Συγκεκριμένα, ζήτησε να εκπληρώνονται οι παρακάτω σκοποί:

- α. το 25% των ετήσιων εσόδων να διατίθενται για την οικονομική ενίσχυση απόρων μόνιμων κατοίκων του χωριού, απόρων φοιτητών και μαθητών εξ Αετοράχης και ορφανών απόρων παιδιών και ασθενών καταγόμενων από την Αετοράχη,
- β. το 25% για τη συντήρηση και επισκευή του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου και των λοιπών Ναών και παρεκκλησίων της Αετοράχης,
- γ. το 40% για την εκτέλεση και ενίσχυση κοινωφελών έργων στο χωριό και
- δ. το 10% για τις δαπάνες λειτουργίας, διοίκησης και διαχείρισης του κληροδοτήματος.

Το Εφετείο Αθηνών σε δημόσια συνεδρίαση στις 2-10-2001 έκανε δεκτή την παραπάνω αίτηση και δημοσίευσε στο ακροατηριό του σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση την απόφασή του στις 17-10-2001³⁴⁵.

5.2.Κληροδοτήμα Αναστασίου Τσουφλή

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο του Κινσόβου Σιζημούνδο Σαμουελίδη Τσύροβιτς στις 17-4-1870 κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

³⁴⁵ Υπ' αριθμ. 7390/2001 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Ως εκτελεστές της διαθήκης ο Αναστάσιος Τσουφλής όρισε τους: i) Ευγένιο Δημητρίου Αναστασίου Τσολάκη, ii) Δημήτριο Ροδάνου Ράτκο, iii) Νικόλαο Νικόπουλο, iv) Κων/νο Ιωάννου Δούγμα, v) Δημήτριο Ι. Καμπόλη, vi) τους αδελφούς Βίκτωρα και Ιωάννη Συναδινό και vii) τον ανηψιό του Ιωάννη Θ. Τσούφλη.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε³⁴⁶: i) Μητροπολίτη Αθηνών, ii) Υπουργό Εξωτερικών, iii) Υπουργό Εσωτερικών και iv) Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο Αναστάσιος Τσουφλής σχετικά με τη διάθεση της περιουσίας και των ετήσιων προσόδων αυτής³⁴⁷ όρισε στους εκτελεστές της διαθήκης του τα παρακάτω³⁴⁸:

α. να καταθέσουν 4.000 ρούβλια στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται υπέρ του Πολυτεχνικού Σχολείου Αθηνών³⁴⁹,

β. από τα ετήσια έσοδα της περιουσίας του να δίνονται ετησίως στους ανιψιούς του Ιωάννη και Κωνσταντίνο Τσουφλή από 1.500 ρούβλια για τα πρώτα έξι χρόνια και στη συνέχεια από 3.000 ρούβλια εφόρου ζωής³⁵⁰,

γ. να δίνονται ετησίως στο Γυμνάσιο του Κινσόβου 530 ρούβλια προκειμένου να διατίθενται για υποτροφίες σε δύο άριστους μαθητές,

δ. να δίνονται ετησίως στην Εκκλησία του Αγίου Θεοδώρου του Τύρωνος Κινσόβου που είχε ο ίδιος χτίσει, το ποσό των 200 ρουβλίων,

³⁴⁶ Διαθήκαι των Αείμνηστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., Διαθήκη του Αναστασίου Τσουφλή, σ.152.

³⁴⁷ Στο άρθρο 15' της διαθήκης αναφέρει ότι η περιουσία του εκτιμάται στις 200.000 ρούβλια.

³⁴⁸ Διαθήκαι των Αείμνηστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., σσ.150-155.

³⁴⁹ Ο διαθέτης όρισε ότι η διεύθυνση του Πολυτεχνικού Σχολείου έχει την υποχρέωση να συμπεριλάβει το όνομά του στον κατάλογο των ευεργετών και ιδρυτών του Σχολείου.

³⁵⁰ Επιπλέον στο άρθρο δ' της διαθήκης όρισε να δοθούν σε διάφορα φυσικά πρόσωπα εφ'άπαξ, ορισμένα χρηματικά ποσά.

ε. να στέλνονται ετησίως 3.050 ρούβλια στην επιτροπή που βρίσκεται στην Ελλάδα προκειμένου να τα διαθέτει ως εξής³⁵¹: i) πενήντα (50) ρούβλια στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Τσεπελόβου Ηπείρου, ii) χίλια (1000) ρούβλια στο Ελληνικό Γυμνάσιο στα Ιωάννινα προκειμένου να χορηγούνται υποτροφίες σε απόρους και ορφανούς μαθητές που κατάγονται από το Τσεπέλοβο Ιωαννίνων³⁵², iii) χίλια (1000) ρούβλια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και iv) χίλια (1000) ρούβλια στην Κοινότητα Τσεπελόβου προκειμένου να διατίθενται στις χήρες, στα ορφανά, καθώς και για την πληρωμή ενός γιατρού, ο οποίος θα παρέχει δωρεάν τις υπηρεσίες του στους απόρους,

στ. να δίνονται ετησίως 1.000 ρούβλια για το σχηματισμό Ελληνικού εθνικού στόλου για δέκα έτη αρχίζοντας από 1-10-1867 και τελειώνοντας 1-10-1877,

ζ. εφόσον μετά την καταβολή των παραπάνω χρημάτων υπάρξει περίσσειμα, οι εκτελεστές οφείλουν να το διαθέσουν ως εξής: i) το 1/3 υπέρ του γυμνασίου, των λοιπών σχολείων και του νοσοκομείου του Κινσόβου και ii) τα 2/3 να στέλνονται στην επιτροπή των Αθηνών προκειμένου να τα διαθέτει υπέρ της νεοσύστατης Ακαδημίας των επιστημών στην Αθήνα και υπέρ του νεοσυσταθέντος Ελληνικού Γυμνασίου στη Τουρκία και

η. μετά το θάνατο των ανιψιών του Ιωάννη και Κωνσταντίνου Τσούφλη τα προοριζόμενα για αυτούς ετήσια ποσά θα διατίθενται πλέον ως εξής: i)

³⁵¹ ο.π.

³⁵² Η επιλογή των υποτρόφων να γίνεται από τη Επιτροπή λαμβάνοντας όμως υπόψη και τη γνώμη του Μητροπολίτη Ιωαννίνων.

το 1/2 υπέρ του Κινσόβου³⁵³ και ii) τα 2/3 θα στέλνονται στην επιτροπή των Αθηνών³⁵⁴.

5.3. Κληροδότημα Ιωάννη Λούλη

Ο Ι. Λούλης γεννήθηκε στις αρχές του 19ου αιώνα στο χωριό Κοτόρτσι (σημερινό Φορτόσι) των Κατσανοχωριών και πέθανε στα Ιωάννινα το 1879. Σε μικρή ηλικία ταξίδεψε στην Ανατολική Μακεδονία, όπου ασχολήθηκε με το εμπόριο. Στη συνέχεια εγκαταστάθηκε στα Ιωάννινα, όπου ασχολήθηκε με εμπορικές και τραπεζικές εργασίες. Ήταν έγγαμος και πατέρας τριών θυγατέρων, της Αικατερίνης (συζύγου Τζέτζου), της Άννας (συζύγου Κων. Αλιέως) και η τρίτη ήταν σύζυγος του Γεωργίου Σουλιώτη (ευεργέτης από την Κορύτιανη Κατσανοχωριών). Ο Ι. Λούλης ζώντας ακόμη διέθεσε μεγάλα χρηματικά ποσά υπέρ διάφορων κοινωφελών σκοπών στα χωριά των Κατσανοχωριών και σε ιδρύματα των Ιωαννίνων³⁵⁵.

Το κληροδότημα συστάθηκε με δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 27-7-1870 στα Ιωάννινα.

Ο Ι. Λούλης όρισε ότι οι επίτροποι του κληροδοτήματος θα είναι τέσσερις και στην περίπτωση που κάποιος δεν δύναται να συμμετέχει στην επιτροπή, οι άλλοι τρεις θα εκλέγουν κατά πλειοψηφία τον

³⁵³ Για την εκπαίδευση των φτωχών κοριτσιών του Γυμνασίου και των άλλων σχολείων, καθώς και για προικοδοτήσεις ορφανών κοριτσιών.

³⁵⁴ Η οποία θα οφείλει να τα διαθέτει ως εξής: i) για την αύξηση του ετήσιου ποσού υπέρ του Τσεπελόβου κατά 1.000 ρούβλια, ii) για την ενίσχυση του Οφθαλμοϊατρείου Αθηνών, iii) για την προικοδότηση φτωχών κορασίδων και iv) για την ενίσχυση των σχολείων της Αθήνας.

³⁵⁵ Σ. Μπέττης, Ηπειρωτική Ευποιΐα, ο.π., σσ. 215-218

αντικαταστάτη, την εκλογή του οποίου θα επικυρώνει ο εκάστοτε Μητροπολίτης Ιωαννίνων³⁵⁶.

Όμως, σύμφωνα με το χουτζιέτι ο διαθέτης διόρισε δύο επιτρόπους και όρισε μετά τον θάνατο αυτών να διορίζονται πάνω από τρία πρόσωπα με την γνωμοδότηση του Μητροπολίτη Ιωαννίνων και των ζώντων συγγενών του. Βλέπουμε, δηλαδή, ότι το χουτζιέτι δεν συμφωνεί με όσα γράφονται στο άρθρο ΚΑ' της διαθήκης και αυτό γιατί στα οθωμανικά κληροδοτήματα ήταν απαραίτητη η παρουσία των συγγενών του ευεργέτη και έτσι αναγκάζονταν και οι χριστιανοί να ακολουθούν την ίδια πρακτική.

Παρό' όλα αυτά όμως η Οθωμανική εξουσία επέβαλλε οι επίτροποι να εκλέγονται σύμφωνα με το χουτζιέτι. Έτσι, κάθε φορά που απεβίωνε κάποιος επίτροπος ο Μητροπολίτης καλούσε τους ζώντες συγγενείς του και μαζί εξέλεγαν αντικαταστάτη, πράγμα το οποίο συνεχίζεται μέχρι και τις μέρες μας.

Ο Ι. Λούλης άφησε διάφορα ποσά με τα οποία οι επίτροποι του θα αγόραζαν κτήματα, τα εισοδήματα των οποίων θα διατίθονταν για τους καθορισμένους σκοπούς. Επιπλέον, άφησε και το σπίτι του στο χωριό προκειμένου να γίνει γηροκομείο. Όμως, τρία χρόνια αργότερα (1873) ο διαθέτης προχώρησε ο ίδιος στην αγορά κτήματος από τον Ρέσσο, (η σημερινή «ΣΤΟΑ ΛΟΥΛΗ») που αφιέρωσε με χουτζιέτι της 5-8-1873, θέτοντας παράλληλα και τους σκοπούς³⁵⁷.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής³⁵⁸:

³⁵⁶ Δημόσια διαθήκη Ιωάννη Λούλη, άρθρο ΚΑ'.

³⁵⁷ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σ. 452.

³⁵⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Ιωάννη Λούλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Ταμείο	4.803,60
2. Καταθέσεις στην ALPHA BANK	79.456,47
3. Μισθώματα ακινήτων	62.629,27
4. Τόκοι καταθέσεων	2.272,68
5. Εγγυήσεις μισθωμάτων	500,00
6. Χαρτόσημο μισθωμάτων	<u>2.183,16</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	151.845,18

ΕΞΟΔΑ

1. Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη	36.943,95
2. Προικοδοτήσεις κοριτσιών	15.000,00
3. Βοηθήματα Φοιτητών – Σπουδαστών	8.600,00
4. Πυρασφάλεια	550,00
5. Γραφική ύλη, καθαρισμός, Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Δ.Ε.Υ.Α.Ι.	4.642,64
6. Ετήσιες αποδοχές υπαλλήλου	11.322,81
7. Επιστροφή εγγύησης	217,17
8. Φόροι, τέλη και χαρτόσημο	<u>5.461,13</u>
Σύνολο Εξόδων	85.185,10
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	66.660,08
Γενικό Σύνολο Εξόδων	151.845,18

Η περιουσία και τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς³⁵⁹:

- α. το σπίτι στο χωριό Κοτόρτσι να διατεθεί για τη λειτουργία Γηροκομείου,
- β. τα εισοδήματα από το ένα κτήμα που θα αγοραστεί, να διατίθενται για την συντήρηση του Γηροκομείου και
- γ. τα εισοδήματα από το άλλο κτήμα που θα αγοραστεί να διατίθενται στην Ιερατική Σχολή στο Νησί Ιωαννίνων. Επίσης, όρισε ότι αν η Σχολή

³⁵⁹ Διαθήκη Ι. Λούλη, ο.π., άρθρα ΙΑ, ΙΒ & ΙΗ.

διαλυθεί τα εισοδήματα μπορούν οι επίτροποι να τα διαθέσουν όπως θέλουν (ψυχοφελέστερο και θεαρεστώτερο).

Όμως, με το χουτζιέτι που συντάχθηκε της 5-8-1873 ο ευεργέτης όρισε τους παρακάτω σκοπούς:

- α. να δαπανώνται τα αναγκαία για την επισκευή των κτημάτων,
- β. να δαπανώνται τα αναγκαία για τη συντήρηση των τροφίμων του Γηροκομείου και
- γ. σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η τήρηση του δεύτερου σκοπού τότε τα εισοδήματα να διανέμονται στους φτωχούς του Κοτορτσίου και των Κατσανοχωριών.

Την επόμενη χρονιά στις 22-4 -1874 ο Ι. Λούλης συνέταξε κωδικέλλο με το οποίο έφερε τις εξής τροποποιήσεις στους όρους της διαθήκης³⁶⁰:

Παράγραφος 4: Καταργεί το άρθρο ΙΑ της διαθήκης και ορίζει το γηροκομείο να χτιστεί στο οικόπεδο του σπιτιού του Ιωάννη Μανόπουλου³⁶¹.

Παράγραφος 5: Καταργεί το άρθρο ΙΒ και ξεκαθαρίζει ότι αγόρασε ήδη το κτήμα θέτοντας παράλληλα και τους εξής σκοπούς:

³⁶⁰ Το 1930 η Ιερατική Σχολή στο Νησί έκλεισε και τα εισοδήματα παραμένουν από τότε στο κληροδότημα. Προφανώς, από παρανόηση λόγω της γειννίας με το κατάστημα του αφιερώματος Αικ. Τζέτζου το εν λόγω κατάστημα θεωρήθηκε μέρος του χωρίς να είναι.

³⁶¹ Το 1875 ο Ιωάννης Λούλης έχτισε ο ίδιος το Γηροκομείο που λειτούργησε μέχρι της αρχές του αιώνα, περίπου μέχρι το 1905, οπότε και κήκε ολοσχερώς. Έτσι, οι επίτροποι υπέβαλαν το 1909 στη Διοικητική Δημογεροντία Επαρχίας Ιωαννίνων αίτηση, με την οποία ζητούσαν να τους δοθεί άδεια να ανεγείρουν ιατρείο αντί του Γηροκομείου και να προσλάβουν έμμισθο γιατρό. Η αίτηση έγινε αποδεκτή και το ιατρείο χτίστηκε και προσελήφθη ο γιατρός Π.Γ.Βλάχος, ενώ παράλληλα το κληροδότημα χορηγούσε και τα φάρμακα. Αργότερα, για τον ίδιο σκοπό προστέθηκαν και τα εισοδήματα της Αικ. Τζέτζου (Βλ. Περιφέρεια Ηπείρου, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδότημα Ιωάννη Λούλη").

α. τα 3/4 του εισοδήματος να δαπανώνται για τη συντήρηση των 15 τροφίμων του γηροκομείου και

β. το 1/4 να δαπανάται για υποτροφίες απόρων και αριστούχων μαθητών, καθώς και για προικοδοτήσεις απόρων κοριτσιών από όλα τα Κατσανοχώρια.

Παράγραφος 6: Καταργεί το άρθρο ΙΗ και ξεκαθαρίζει ότι θα αγοράσει ο ίδιος το εργαστήριο του Μάνθου λαχανοκαστρίτη στο Κριθαροπάζαρο και θέτει ως σκοπό να δίνονται τα εισοδήματα στην Ιερατική Σχολή στο Νησί Ιωαννίνων³⁶².

Παράγραφος 8: Συμπληρώνει το χουτζιέτι ορίζοντας ότι θέλει η επιτροπή να είναι πενταμελής και σε περίπτωση που ένας πεθάνει και οι άλλοι τέσσερις δεν θα μπορούν να εκλέξουν λόγω ισοψηφίας, να ζητείται η ψήφος του Μητροπολίτη Ιωαννίνων.

Σήμερα, τα εισοδήματα του καταστήματος στην οδό Κάνιγγος και Τσιριγώτη η επιτροπή μπορεί να το διαθέσει όπως θέλει, ενώ τα εισοδήματα της στοάς θα πρέπει να τα διαθέσει ως εξής: i) το 1/4 για υποτροφίες και προικοδοτήσεις και ii) τα υπόλοιπα 3/4, αφού δεν υφίσταται γηροκομείο θα πρέπει ή να τα διαθέσει για την ανέγερση γηροκομείου σε κάποιο από τα δύο κτήματα του κληροδοτήματος στην Αετοράχη (οικόπεδο Αστυνομίας και οικόπεδο Ιατρείου) ή να ζητήσει τροποποίηση της διαθήκης στο συγκεκριμένο σημείο.

³⁶² Το κτήμα αυτό είναι το σημερινό κατάστημα στη γωνία της οδού Κάνιγγος με Τσιριγώτη, όπως αποδεικνύεται από την λίθινη επιγραφή πάνω από την θύρα: ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΕΚ ΛΑΧΑΝΟΚΑΣΤΡΟΥ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 24 1870.

5.4.Κληροδότημα Ιωάννη Σακαμπίνη

Το κληροδότημα συστάθηκε με Αφιερωτήριο Πράξη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 7-9-1871 στο χωριό Φορτόσι – Μαλακασίου Ιωαννίνων³⁶³.

Επειδή ο διαθέτης δεν όρισε τον τρόπο διοίκησης του κληροδοτήματος, ως διαχειριστής ορίστηκε, σύμφωνα με το άρθρο 115 του Α.Ν. 2039/39, το εκάστοτε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Γεννήσεως Θεοτόκου Καλεντζίου.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στον Ιερό Ναό Γεννήσεως Θεοτόκου Καλεντζίου τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) ένα πέτρινο ακίνητο που βρίσκεται στα Ιωάννινα στην οδό Ελευθερίου Βενιζέλου αριθ' 58 και ii) ένα αγρόκτημα (μποστάνι) που βρίσκεται στο χωριό στη θέση "Άγιος Νικόλαος"³⁶⁴.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς³⁶⁵:

- α. για τη συντήρηση και επισκευή του εν λόγω ακινήτου και
- β. για την επισκευή του Δημοτικού Σχολείου Καλεντζίου.

5.5. Κληροδότημα Νικολάου Χατζοπούλου

Το κληροδότημα συστάθηκε με πράξη δωρεάς που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 8-4-1872 στη Δόλιανη Ζαγορίου³⁶⁶.

³⁶³Υπ' αριθμ. Κ.4051/651/ 16-3-1973 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας προς το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Γεννήσεως Θεοτόκου Καλεντζίου Ιωαννίνων.

³⁶⁴ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σ. 728.

³⁶⁵ ο.π.

Επειδή με την ιδρυτική πράξη δεν είχε ορισθεί διαχειριστική επιτροπή, η διοίκηση του κληροδοτήματος περιήλθε στην «Εφοροεπιτροπεία Εθνικών Κληροδοτημάτων Κοινότητας Δόλιανης Ζαγορίου υπέρ Δημοσίων Σχολείων» σύμφωνα με τα άρθρα 115 και 116 του Α.Ν. 2039/39³⁶⁷.

Το 1954 η Εφοροεπιτροπεία σταμάτησε τη λειτουργία της και επιπλέον το Δημοτικό Σχολείο Δόλιανης καταργήθηκε λόγω έλλειψης ικανού αριθμού μαθητών και οι ελάχιστοι μαθητές του χωριού μετέβαιναν στο Δημοτικό Σχολείο της Κοινότητας Καστανιώνος. Έτσι, παρέστη ανάγκη εξεύρεσης νέας διαχειριστικής επιτροπής.

Με την υπ' αριθμ. 46104/9-9-1971 απόφαση του Νομάρχη Ιωαννίνων ορίστηκε νέα διαχειριστική επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον Πρόεδρο της Κοινότητας Δόλιανης, ii) ένα Εκκλησιαστικό Σύμβουλο, iii) τρεις

³⁶⁶ Ο Ν. Χατζόπουλος στη δωρητήριο πράξη, εκτός των παραπάνω, θέτει και έναν βασικό όρο προκειμένου να περιέλθουν οι τόκοι των χρημάτων που κληροδότησε στο Δημοτικό Σχολείο, ώστε να εκτελεστούν οι σκοποί. Συγκεκριμένα αναφέρει: ««Αλλά διὰ τὸ πραγματοποιηθῆ τὸ ἀφιέρωμα καὶ τὸ ἐν λόγω δῶρημα ἀπαιτῶ ὥστε μετὰ τὸν θάνατόν μου ἢ σχολῆ φέρῃ τὸ ὄνομά μου ἤτοι να λέγῃται σχολῆ Χατζοπούλου, καὶ ἂν γίνῃ ποτὲ τούτου τοῦ ὅρου παράβασις τότε τὸ ἀφιέρωμα θέλει λάβει τὸν ἀκόλουθον προσδιορισμόν. Ἡ κατὰ καιρὸν διοικήσις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος θέλει κρατήσῃ τὸ τε κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους καὶ αὐτὴ συνεννοουμένη μὲ τὸν Μητροπολίτην Ἰωαννίνων διὰ τοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος θέλει δώσῃ τοὺς τόκους πράξεως ὁ λόγος δωρεᾶς εἰς ἐκεῖνο ἐκ τῶν χωρίων τοῦ Ζαγορίου κατὰ προτίμησιν, ἢ ἄλλου χωρίου τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων ποῦ θέλει συναινέσει να συντηρηθῆ ἐν αὐτῷ ἑλληνικὴ σχολὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα σχολῆ Χατζοπούλου» (βλ. Πράξη Δωρεᾶς του Ν. Ζατζόπουλου, Δόλιανη 1872, σσ. 2-3).

³⁶⁷ Υπ' αριθμ. 1/29-1-1996 έκθεση Διοικητικού και Διαχειριστικού ελέγχου του Κληροδοτήματος Νικολάου Χατζοπούλου από την Ειδική επιθεώρηση Αθηνών και τον Επιθεωρητή Δημήτριο Δάβο.

αντιπροσώπους των γονέων και iv) τον Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου Καστανιώνος³⁶⁸.

Με το υπ' αριθμ. 1214/2327/5-2-85 έγγραφο της Δ/σης Κληροδοτημάτων προς το Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Δόλιανης γνωστοποιείται ότι η περιουσία του κληροδοτήματος βάσει του άρθρου 37 του Ν. 1473/84 περιέρχεται στην Κοινότητα Δόλιανης Ιωαννίνων ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης. Έτσι, με το υπ' αριθμ. 1/4-1-86 πρακτικό του Κοινοτικού Συμβουλίου Δόλιανης συγκροτήθηκε η διοικούσα επιτροπή του κληροδοτήματος αποτελούμενη από: i) τον Εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας ως Προεδρό της, ii) τον εκάστοτε Αντιπρόεδρο της Κοινότητας, iii) τον ιδιώτη Στέφανο Στεργιάδη ως Ταμία, iv) τον ιδιώτη Χρ. Φίτσιο ως Γραμματέα και v) τον εκάστοτε εφημέριο του χωριού³⁶⁹.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού της Δόλιανης Ζαγορίου οχτακόσια (800) εικοσόφραγκα κατατεθειμένα στην Ελληνική Τράπεζα προκειμένου η διαχειριστική επιτροπή να εισπράτει μόνο τους ετήσιους τόκους αυτών, γιατί το κεφάλαιο εξέφρασε την επιθυμία να παραμείνει κατατεθειμένο εσαεί στην τράπεζα³⁷⁰.

Σύμφωνα με το πρακτικό παράδοσης - παραλαβής που συντάχθηκε στις 3-5-1999 μεταξύ της μέχρι τότε διοικούσας επιτροπής και της επιτροπής παραλαβής που ορίστηκε με την υπ' αριθμ. 17/1999 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, η

³⁶⁸ Υπ' αριθμ. 46104/9-9-1971 απόφαση του Νομάρχη Ιωαννίνων.

³⁶⁹ Υπ' αριθμ. 1/4-1-86 πρακτικό του Κοινοτικού Συμβουλίου Δόλιανης.

³⁷⁰ Πράξη δωρεάς του Ν. Χατζόπουλου, ο.π., σ. 2 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σσ. 734-735.

περιουσία του κληροδοτήματος αποτελούνταν από τα παρακάτω³⁷¹: i) τέσσερις χιλιάδες εξακόσιες τριάντα (4.630) μετοχές της Ε.Τ.Ε., ii) εκατόν εννιά (109) και 1893040 κλασματικά υπόλοιπα μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος και iii) μετρητά κατατεθειμένα σε δύο λογαριασμούς της Ε.Τ.Ε. συνολικού ύψους 11.056 δραχμών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς³⁷²:

- α. για την πληρωμή του Δασκάλου του Σχολείου,
- β. για τη συντήρηση του Δημοτικού Σχολείου και
- γ. τα τυχόν περισσεύματα για την αγορά βιβλίων (Ελλήνων συγγραφέων).

5.6. Κληροδότημα Αναστασίου Δ. Φιλίτη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 10-3-1875 και με συμπληρωματική διαθήκη που συντάχθηκε στις 10-5-1878 στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας.

Ως εκτελεστές της διαθήκης ο Αναστάσιος Φιλίτης όρισε τους³⁷³: i) Δημήτριο Ζιτσαίο (ιατρό), ii) Μιλτιάδη Θεοδοσιάδη (νομοδιδάσκαλο) και iii) Δημήτριο Κ. Φιλίτη (ανιψιό του). Ενώ, για τη διαχείριση του κληροδοτήματος όρισε ως επιτροπή τα μέλη του εκάστοτε συμβουλίου του Συλλόγου προς διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων, που εδρεύει στην Αθήνα.

³⁷¹ Βλ. Το από 3-5-1999 Πρακτικό Παράδοσης & Παραλαβής μεταξύ του πρώην Προέδρου της Κοινότητας Δόλιανης Ζαγορίου και των εκπροσώπων του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου.

³⁷² Πράξη δωρεάς του Ν. Χατζόπουλου, ο.π., σ. 2

³⁷³ Ιδιόγραφη διαθήκη του Αναστασίου Φιλίτη, σ.3.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία³⁷⁴: i) ένα κτήμα που ονομάζεται “Τουρνοσέτσι”, ii) αγροκτήματα συνολικής έκτασης 65 οργιών που βρισκόνταν στο νομό Βλάσκα, iii) τέσσερις οικίες και έναν κήπο που βρίσκονταν στο Βουκουρέστι στη συνοικία του Αγίου Δημητρίου και iv) διάφορα δημόσια και ιδιωτικά χρηματογγραφα³⁷⁵.

Ο ευεργέτης όρισε τα περιουσιακά του στοιχεία, καθώς και οι ετήσιοι πρόσοδοι αυτών να διατίθενται ως εξής³⁷⁶:

α. να δοθούν εφάπαξ 300 βασιλικά φλωρία στο φιλανθρωπικό κατάστημα της Ελένης Δόμνης,

β. να δοθούν 600 βασιλικά φλωρία στη Σχολή της Ζίτσας με τον όρο το ποσό αυτό να διατεθεί για την αγορά ακινήτου στα Ιωάννινα, ώστε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για τις ανάγκες της Σχολής,

γ. η βιβλιοθήκη του να δοθεί στο Γυμνάσιο Ιωαννίνων,

δ. άφησε εντολή στους εκτελεστές να δώσουν διάφορα ποσά στα φυσικά πρόσωπα που ο ίδιος αναφέρει στη διαθήκη του και

ε. Τα υπόλοιπα χρήματα να δοθούν στο Σύλλογο προς διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων για τη σύσταση και λειτουργία του κληροδοτήματός του³⁷⁷.

³⁷⁴ ο.π., σσ.4-6.

³⁷⁵ Ο Α. Φιλίτης όρισε στους εκτελεστές της διαθήκης του να πουλήσουν τα κτήματα που βρίσκονται στην Βλάσκα, καθώς και τις τρεις οικίες του προκειμένου τα χρήματα που θα εισπράξουν από την πώληση να σταλούν στο Σύλλογο προς διάδοσιν των Ελληνικών γραμμάτων.

³⁷⁶ *Διαθήκαι των Αείμνηστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, διαθήκη Αναστασίου Φιλίτη, σσ.193-195.

³⁷⁷ Ο Α. Φιλίτης όρισε ότι σε περίπτωση διάλυσης ή κατάργησης του Συλλόγου, τότε η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Αθηνών, μετά του Πρύτανη αυτού, να παραλάβουν το κληροδοτήμα και να φροντίσουν για την αιώνια και ακριβή εκτέλεση των διατάξεων του. (Βλ. *Διαθήκαι των Εείμνηστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, ο.π., σ. 193).

Μετά την εκκαθάριση της περιουσίας, που έγινε από τους εκτελεστές της διαθήκης, το ποσό που προέκυψε ανήλθε σε 160.647 χρυσά φράγκα και κατανεμήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της διαθήκης. Στη συνέχεια, οι Κοινότητες Ιωαννίνων και Ζίτσας με κοινή απόφαση επένδυσαν τα χρήματα σε 40 λαχειοφόρου ομολογίες της Ε.Τ.Ε. και το υπόλοιπο σε μετοχές της ίδιας τράπεζας. Ο δε Σύλλογος προέβη στη μετατροπή των χρυσών φράγκων σε 186.756 δρχ. και στη συνέχεια επένδυσε το ποσό για την αγορά 32 μετοχών και 128 λαχειοφόρων ομολογιών του δανείου της Ε.Τ.Ε. των 60.000.000 δρχ. συνολικής αξίας 186.856 δρχ.³⁷⁸.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής³⁷⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών Τράπεζας Ελλάδος (13.160 μετοχές)	33.689,60
2. Μερίσματα μετοχών Ε.Τ.Ε. (99.516 μετοχές)	35.287,20
3. Πώληση κλασματικών δικαιωμάτων Ε.Τ.Ε.	20,38
4. Πιστωτικοί τόκοι	<u>6.049,50</u>
Σύνολο Εσόδων	75.046,68
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	346.016,61
Γενικό Σύνολο Εσόδων	421.063,29

ΕΞΟΔΑ

1. Προμήθεια και έξοδα τραπεζής	138,33
2. Φόρος τόκων τραπεζής	604,95

³⁷⁸ Θεόδωρος Δ. Κοσμάς, *Η Ζίτσα του 19^{ου} αιώνα*, Ιωάννινα 2005, σ. 68, Δρο Σκεύος Γ. Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαι*, ο.π., σ. 542.

³⁷⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Αναστασίου Δ. Φιλίτη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

3. Έξοδα προκήρυξης υποτροφιών	501,20
4. 13 Υπότροφοι 2005	15.750,00
5. 15 Υπότροφοι 2006	22.500,00
6. 16 Υπότροφοι 2007	22.500,00
7. Αγορά μετοχών Ε.Τ.Ε.	<u>242.535,95</u>
Σύνολο Εξόδων	304.280,43
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	116.782,86
Γενικό Σύνολο Εξόδων	421.063,29

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής³⁸⁰:

α. για τη χορήγηση υποτροφιών σε νέους που κατάγονται από τη Ζίτσα και τα Ιωάννινα, με την προϋπόθεση να είναι καλής διαγωγής και να διακρίνονται για την ευφυΐα τους³⁸¹ και

β. για την οικονομική ενίσχυση της Εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου Ζίτσας με το ποσό των είκοσι Φλωριών ετησίως για τη τέλεση αιώνιου μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του ιδίου και των γονέων του, Δημητρίου και Αγγελικής.

5.7. Κληροδότημα Παναγιώτη Λαζαρά

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 866/16-2-1878 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κερκύρας Πέτρο Τζαλάππα κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

³⁸⁰ Ιδιόγραφη διαθήκη του Αναστασίου Φιλίτη, ο.π., σσ.4-5 και Δρο Σκεύος Γ. Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., σ. 542.

³⁸¹ Ο Α. Φιλίτης όρισε ότι ο σκοπός αυτός ουδέποτε και για κανένα λόγο δεν θα πρέπει να αλλάξει και ότι οι Κοινότητες της Ζίτσας και των Ιωαννίνων έχουν το δικαίωμα να επιβλέπουν την ακριβή τήρηση των παραπάνω.

Ως εκτελεστές της διαθήκης ο ευεργέτης όρισε τους πατριώτες του: i) Ιωάννη Κότζη και ii) Αναστάσιο Οικονόμου. Ενώ, σε περίπτωση που κάποιος, για οποιονδήποτε λόγο, αδυνατεί να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του ο άλλος θα διορίζει τον αντικαταστάτη του³⁸².

Ο Π. Λαζαράς κληροδότησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) 1.000 δρχ. στο πτωχοκομείο Κερκύρας³⁸³, ii) 800 δρχ. στην Εκκλησία των Ηπειρωτών στη Κέρκυρα προκειμένου να μνημονεύεται το όνομά του κάθε χρόνο στην εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου³⁸⁴, iii) τα βιβλία του ,αρχικά τα άφησε στην Βιβλιοθήκη Κερκύρας³⁸⁵ και iv) το υπόλοιπο της περιουσίας του που θα βρεθεί μετά το θάνατό του το άφησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, τα Άνω Σουδενά Ζαγορίου προκειμένου τα ετήσια έσοδα αυτής να διατίθενται υπέρ του Ελληνικού Σχολείου Άνω Σουδενών Ζαγορίου³⁸⁶.

Όμως, εκτός από την κύρια διαθήκη ο διαθέτης παρουσία του ίδιου συμβολαιογράφου συνέταξε στις 15 και στις 28 Φεβρουαρίου του 1878 δύο συμπληρωματικές – τροποποιητικές συμβολαιογραφικές πράξεις.

Με την πρώτη ο διαθέτης τροποποιεί το ε' άρθρο της αρχικής διαθήκης, σύμφωνα με το οποίο άφηνε τα βιβλία του στην Βιβλιοθήκη Κέρκυρας και ορίζει όλα τα βιβλία και τα χειρόγραφα του να δοθούν στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων³⁸⁷.

Ενώ με την δεύτερη ο διαθέτης, στην προσπάθειά του να εξασφαλίσει την περιουσία που άφησε υπέρ της ιδιαίτερης πατρίδας του,

³⁸² Υπ' αριθμ.. 866/16-2-1878 δημόσια διαθήκη του Παναγιώτη Λαζαρά, άρθρο ζ'.

³⁸³ Δημόσια διαθήκη του Π. Λαζαρά, ο.π., άρθρο γ'.

³⁸⁴ ο.π.

³⁸⁵ ο.π., άρθρο ε'.

³⁸⁶ Διαθήκη Π. Λαζαρά, ο.π., άρθρα γ', ε' και ζ' και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 2515, σσ. 724-725.

³⁸⁷ Υπ' αριθμ. 872/27-2-1878 έγγραφο του Συμβολαιογράφου Κερκύρας Πέτρου Τζαλάππα.

διατάσσει τους επιτρόπους του, όπως εντός έξι μηνών, να προβούν στην εκκαθάριση της περιουσίας του και τα χρήματα που θα προκύψουν να κατατεθούν στην Ε.Τ.Ε. ως αιώνιο κεφάλαιο³⁸⁸.

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε μόνο οι ετήσιοι τόκοι του κεφαλαίου να διατίθενται υπέρ του Ελληνικού Σχολείου Άνω Σουδενών³⁸⁹.

5.8. Κληροδότημα Ορφανοτροφείο Γ. Τούλη και Μητρός Αυτού Αφέντως

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 24-4-1878 στο Μέτσοβο της Ηπείρου.

Το Ίδρυμα αποτελεί αυτοτελές νομικό πρόσωπο και διοικείται από τετραμελές συμβούλιο που αποτελείται από³⁹⁰: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων ως Πρόεδρο, ii) ένα μέλος του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Μετσόβου, iii) ένα μέλος της Αβερωφείου Επιτροπής και iv) έναν αντιπρόσωπο των Ιερών Ναών του Μετσόβου εκλεγμένο από τους επιτρόπους των Ιερών Ναών.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας, με την υπ' αριθμ. 565/1933 απόφασή του, ακύρωσε το 10/21 Απριλίου Προεδρικό Διάταγμα περί διοικήσεως του εν Μετσόβου Ιδρύματος υπό την επωνυμία «Ορφανοτροφείον Θηλέων Γεωργίου Τούλη και μητρός αυτού Αφέντως», που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 97/21-4-1933 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

³⁸⁸ Υπ' αριθμ. 882/12-3-1878 έγγραφο του Συμβολαιογράφου Κερκύρας Πέτρου Τζαλάππα.

³⁸⁹ Δημόσια διαθήκη του Π. Λαζαρά, ο.π., άρθρο στ'.

³⁹⁰ Βλ. Υπ' αριθμ. 97/21-4-1933 ΦΕΚ τεύχος Α, «Περί διοικήσεως του εν Μετσόβω ιδρύματος υπό την επωνυμία «Ορφανοτροφείον Θηλέων Γεωργίου Τούλη και μητρός αυτού Αφέντως».

Ενώ, με νέο Προεδρικό Διάταγμα στις 25-11-1933 ορίστηκε νέο πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούμενο από³⁹¹: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων ως Πρόεδρο, ii) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Μετσόβου, iii) ένα μέλος του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Μετσόβου, iv) ένα μέλος της Αβερωφείου Επιτροπής, και v) έναν αντιπρόσωπο των Ιερών Ναών του Μετσόβου εκλεγμένο από τους Επιτρόπους των Ιερών Ναών.

Η Γενική Διεύθυνση Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομικών με έγγραφο της στις 20-04-1963 προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους ζήτησε γνωμοδότηση σχετικά με την ισχύ του Προεδρικού Διατάγματος της 25-11-1933, με το οποίο η διοίκηση του κληροδοτήματος ανατίθεται σε πενταμελή επιτροπή ή αντιθέτως έχουν εφαρμογή οι διαθήκες και το κληροδοτήμα θα διοικείται από την Κοινότητα Μετσόβου και τώρα Δήμο Μετσόβου, κατά τα άρθρα 96 παρ. 1, 97 παρ. 1 και 63 παρ. 1 σε συνδυασμό με τα άρθρα 99 παρ. 2 και 149 παρ. 2, όπως ορίζονται από τον Α.Ν. 2039/1939.

Το Νομικό Συμβούλιο του κράτους, με την υπ' αριθμ. 373 γνωμοδότηση στις 23-05-1963 γνωμοδότησε ότι ««δέν φαίνεται να συντρέχη περίπτωσις εφαρμογής των, αφοῦ, καθ' ἃ ἐγένετο ἀνωτέρω δεκτόν, δέν πρόκειται περὶ περιουσίας καταλειφθείσης εἰς τὴν Κοινότητα Μετσόβου, ἀλλὰ περὶ συστάσεως αὐτοτελοῦς φιλανθρωπικοῦ Ἰδρύματος»³⁹².

Ο Γ. Τούλης άφησε κληρονόμο της περιουσίας του την μητέρα του και όρισε να λαμβάνει, για όσο εκείνη θα ζει, τα ετήσια έσοδα αυτής. Ενώ,

³⁹¹ Υπ' αριθμ. 372/1-12-1933 ΦΕΚ τεύχος Α', «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του κληροδοτήματος Γεωργίου Τούλη εν Μετσόβω».

³⁹² Γ. Πλατάρης – Τζίμας, *Κώδικας Διαθηκών Μειζονες και Ελάσσονες Ευεργέτες Μετσόβου*, Έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και Δήμος Μετσόβου, ο.π., τόμος Α', σσ. 268 – 269.

μετά το θάνατό της, όλα τα περιουσιακά στοιχεία που θα βρεθούν όρισε να μετατραπούν σε μετοχές της Ε.Τ.Ε.³⁹³.

Μετά το θάνατο της μητέρας του η περιουσία του κληροδοτήματος ανερχόταν σε³⁹⁴: i) μετρητά δώδεκα χιλιάδων (12.000) δρχ. κατατεθειμένα στην Ε.Τ.Ε., ii) τριακόσια (300) ομόλογα του Εθνικού δανείου των 28.000.000 δρχ., και iii) είκοσι (20) μετοχές της Ε.Τ.Ε.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής³⁹⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μετοχών	80.937,00
2. Πρόσοδοι τόκων	780,51
3. Εκποιήσεις	472.078,40
4. Διάφορα	<u>212,00</u>
Σύνολο Εσόδων	566.142,31
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	56.909,45
Γενικό Σύνολο Εσόδων	623.051,76

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες Λειτουργίας	1.209,26
2. Επενδύσεις	<u>565.411,14</u>
Σύνολο Εξόδων	566.650,40
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	56.401,36

³⁹³ Διαθήκη του Γεωργίου Τούλη, ο.π., σ. 1 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 203, σσ. 130-131.

³⁹⁴ Γ. Πλατάρης – Τζίμας, *Κώδικας Διαθηκών Μειζονες και Ελάσσονες Ευεργέτες Μετσόβου*, ο.π., σ.273.

³⁹⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Ορφανοτροφείο Γ. Τούλη και Μητρός, αυτού Αφέντως όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για την οικοδομή και λειτουργία ενός Ορφανοτροφείου στο Μέτσοβο Ιωαννίνων, που στην είσοδο του θα αναγράφεται με χρυσά γράμματα **"Ορφανοτροφείο Γ. Τούλη και μητρός αυτού Αφέντως"**. Όρισε δε να γίνει μικρό και κομψό με ένα όροφο και χωρίς κατώγεια, τα οποία είναι άχρηστα. Τα δωμάτια να είναι μικρά και χωρίς καπνοδόχους, διότι η θέρμανσή τους θα γίνεται με σύστημα κεντρικής θέρμανσης, όπου θα θερμαίνονται ταυτόχρονα όλα τα δωμάτια, όπως κάνουν στη Βλαχία³⁹⁶.

5.9. Κληροδότημα Χρήστου Γεωργοπούλου – Τσήτου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 14-8-1880 στα Ιωάννινα.

Ως εκτελεστές της διαθήκης όρισε τους συχωριανούς του Νικόλαο Παπαδόπουλο και Νικόλαο Ζιάκα και ως επόπτη τον εκάστοτε Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ενώ για τη διαχειρισή του όρισε επιτροπή αποτελούμενη από το εκάστοτε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο της

³⁹⁶ Για πολλά χρόνια, λόγω της ασάφειας σχετικά με τη διοίκηση του κληροδοτήματος, η ανέγερση και λειτουργία του Ορφανοτροφείου καθυστέρησε αρκετά. Το Τούλειο Ορφανοτροφείο λειτούργησε μόνο δύο χρόνια, το 1938 και 1939, ως υφαντουργική Σχολή, αργότερα στέγασε της Αστυνομικές Υπηρεσίες, ώσπου το 1947 πυρπολήθηκε από το Δημοκρατικό στρατό. Έκτοτε, το 2000 η Διοικητική Επιτροπή του κληροδοτήματος προχώρησε στην εκ νέου ανέγερση του «Ορφανοτροφείου Γ. Τούλη και μητρός αυτού Αφέντως». Ενώ οι εργασίες έχουν ολοκληρωθεί από το 2005, το κτίριο παραμένει κενό αναζητώντας τη χρήση που θα στεγάσει. Το βέβαιο είναι ότι λόγω έλλειψης ορφανών δεν πρόκειται να λειτουργήσει στο άμεσο μέλλον ως Ορφανοτροφείο, συνεπώς η Διοικητική Επιτροπή και η εκεί τοπική κοινωνία πρέπει να προβούν σε αναζήτηση χρήσης.

Κοινότητας Καρίτσας Ιωαννίνων³⁹⁷.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τριάντα χιλιάδες (30.000) γρόσια με τον όρο οι επίτροποι και οι εκτελεστές της διαθήκης μετά το θάνατό του, να τα διαθέσουν για την αγορά ενός ακινήτου (κτιρίου) ή καλλιεργήσιμου αγροκτήματος που θα επιφέρει ετήσιο εισόδημα³⁹⁸.

Ο Ισολογισμός του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής³⁹⁹:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

1. Αγροτεμάχια προς εκποίηση	1.000,00
2. Αγροτεμάχια για λατομείο	40.000,00
3. Συν/κή μερίδα στο ΓΒΔ Συ/σμο	150,00
4. Κατάθεση προθεσμιακή στην Ε.Τ.Ε.	73.158,91
5. Στα χέρια της Διαχ. Επιτροπής	<u>792,77</u>
Σύνολο	115.101,68

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

1. Πάγιο	41.150,00
2. Μη πάγιο	<u>73.951,68</u>
Σύνολο	115.101,68

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁴⁰⁰:

α. για την πληρωμή ενός δασκάλου η επιλογή του οποίου θα γίνεται από τους εκάστοτε εφόρους του σχολείου και με την έγκριση του

³⁹⁷ Ιδιόγραφη διαθήκη του Χρήστου Γεωργοπούλου – Τσίτου, άρθρο Θ', σ. 5.

³⁹⁸ ο.π., άρθρο Θ', σ. 5.

³⁹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Ισολογισμό 31-12-2008 του κληροδοτήματος Χρήστου Γεωργοπούλου – Τσήτου, όπου υπάρχουν πληροφορίες για τα περιουσιακά στοιχεία.

⁴⁰⁰ Διαθήκη του Χρήστου Γεωργοπούλου – Τσήτου, ο.π., σσ. 5-6.

Σεβασμιώτατου Μητροπολίτη Ιωαννίνων και

β. το τυχόν περίσσευμα να διατίθεται για την οικονομική ενίσχυση των φτωχών συχωριανών του.

5.10. Κληροδότημα Ζώη Α. Μαρούλη

Ο Ζώης Μαρούλης προερχόταν από την οικογένεια των Μαρούληδων, που ήρθαν στα Ιωάννινα στις αρχές του ΙΗ' από την Παραμυθιά με τους διωγμούς των εκεί αγάδων. Ο Αναστάσιος Μαρούλης (πατέρας του Ζώη) και ο αδελφός του Νικόλαος Μαρούλης ήταν έμποροι στη Μόσχα και το 1815 κατέθεσαν στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο υπέρ της εκκλησίας του Αρχιμανδρείου και του Νοσοκομείου από 6.000 ρούβλια. Τους ετήσιους τόκους στη Μόσχα τους εισέπραττε ο Αναστ. Μπούμπας και στη συνέχεια τους έστελνε στους επιτρόπους της Εκκλησίας του Αρχιμανδρείου και του Νοσοκομείου στα Ιωάννινα⁴⁰¹.

Ο Ζ. Μαρούλης γεννήθηκε στις αρχές του ΙΗ' αιώνα και ήδη από το 1841 ήταν εγκατεστημένος στο Τριέστι, όπου ασχολούνταν με το εμπόριο. Υπήρξε δε, κατά την εποχή αυτή, σύνδεσμος μεταξύ του Νικολάου Ζωσιμά και των εδώ επιτρόπων του Φίλιου και Λαμπαδάρη. Αργότερα, ο Ζώης Μαρούλης επέστρεψε στη Ελλάδα και εγκαταστάθηκε στη Κέρκυρα, όπου και συνέχισε τις εμπορικές του δραστηριότητες μέχρι και τον θάνατό του⁴⁰².

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 27-7-1881 στη Κέρκυρα.

Ο Ζ. Μαρούλης όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης τούς: i) Γεώργιο

⁴⁰¹ Σ. Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σσ.218-219.

⁴⁰² ο.π., σσ.219-220.

Α. Παραμυθιώτη, ii) Νικόλαο Δ. Δαμύρη και iii) Γεώργιο Χ. Κωστή. Ενώ ως διαχειριστές όρισε τους εκάστοτε επιτρόπους των σχολείων, του Νοσοκομείου και των Εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων⁴⁰³.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁴⁰⁴: i) δύο οικίες που βρίσκονταν στην πόλη των Ιωαννίνων και ii) είκοσι χιλιάδες (20.000) δρχ.⁴⁰⁵.

Η Εφοροεπιτροπεία των Ελεών, με το υπ' αριθμ. 8/27-01-1882 πληρεξουσιό της που συντάχθηκε από το Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στα Ιωάννινα, εξουσιοδότησε τον Γεώργιο Ι. Ρέσσο (κάτοικο Κερκύρας) και παρέλαβε από τους εκτελεστές την υπ' αριθμ. 9579 ομολογία της Ε.Τ.Ε. αξίας 20.000 δρχ., καθώς και τους τίτλους ιδιοκτησίας των δύο οικιών υπογράφοντας την υπ' αριθμ. 15704/2-12-1881 απόδειξη παραλαβής⁴⁰⁶.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴⁰⁷:

- α. υπέρ του νοσοκομείου Ιωαννίνων,
- β. υπέρ των σχολείων της πόλης των Ιωαννίνων και
- γ. υπέρ των Εκκλησιών της πόλης των Ιωαννίνων.

⁴⁰³ Ιδιόγραφη Διαθήκη του Ζώη Μαρούλη, άρθρο Β' & Ε', σσ.1-2.

⁴⁰⁴ Ι. Λαμπρίδης, *Ηπειρωτικά Αγαθοεργήματα Β'*, ο.π., σ. 28 και Δρος Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 699, σ. 460-461.

⁴⁰⁵ Ο Ζ. Μαρούλης όρισε τα χρήματα να κατατεθούν, αμέσως μετά το θάνατό του, εντόκως στη τράπεζα και οι διαχειριστές του κληροδοτήματος να λαμβάνουν κάθε χρόνο μόνο τους τόκους αυτών και τα εισόδημα των οικιών του, για τις οποίες εξέφρασε την επιθυμία να παραμείνουν εσαεί αναπαλλοτρίωτες.(Βλ. Διαθήκαι των Αείμνηστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, ο.π., Διαθήκη του Ζώη Μαρούλη, σ.198).

⁴⁰⁶ Οι οικίες βρίσκονται επί τις οδούς Βαλαωρίτου και Πουκεβίλ αντίστοιχα.(Βλ. Αρχείο Ιεράς Μητρόπολης Ιωαννίνων και Αγαθοεργών Καταστημάτων, φάκελος "Κληροδοτήμα Ζώη Μαρούλη").

⁴⁰⁷ Διαθήκη του Ζώη Μαρούλη, ο.π., σσ. 1-2.

Επιπλέον, ο Ζ. Μαρούλης διέθεσε εφάπαξ και τα παρακάτω ποσά: i) 20.000 δρχ. υπέρ του Εθνικού Στόλου, ii) 20.000 δρχ. υπέρ της Εθνικής Αμύνης, iii) 3.000 δρχ. υπέρ του πτωχοκομείου Κερκύρας και iv) 1.000 δρχ. υπέρ υπέρ της Φιλαρμονικής Εταιρίας Κερκύρας.

5.11. Κληροδότημα Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 16284/26-5-1882 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Ιωάννη Βουταρά κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Χαρίσης Ζήκος όρισε επιτροπή αποτελούμενη από το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητα Βούρμπιανης⁴⁰⁸.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο Δημοτικό Σχολείο και στην Εκκλησία της Παναγίας Βούρμπιανης τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁴⁰⁹: i) μία οικία, που βρίσκεται στην Αθήνα στην οδό Σοφοκλέους αριθ. 66 και ii) ένα άλλο ακίνητο στην Αθήνα στην οδό Ευριπίδου αριθ. 48⁴¹⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής⁴¹¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	55.608,00
-----------------------	-----------

⁴⁰⁸ Δημόσια διαθήκη του Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου, σ.4.

⁴⁰⁹ ο.π., 5.

⁴¹⁰ Ο Διαθέτης όρισε στη διαθήκη του τα παραπάνω ακίνητα να μείνουν εσαεί αναπαλλοτρίωτα.

⁴¹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2. Τόκοι καταθέσεων	<u>495,43</u>
Σύνολο Εσόδων	56.103,43
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	81.666,29
Γενικό Σύνολο Εσόδων	137.769,72

ΕΞΟΔΑ

1. Φωτισμός, ύδρευση, γραφικά κτλ.	662,94
2. Συντήρηση ακινήτων	1.190,00
3. Φόροι διάφοροι	3.707,37
4. Έξοδα μνημοσύνου	228,90
5. Έξοδα κίνησης επιτροπής	1.425,00
6. Εκπόνηση μελέτης επισκευής ακινήτου οδού Ευριπίδου 48	9.037,28
7. Αμοιβή και Δικαστικά έξοδα	1.742,60
8. Συμβολαιογραφικά έξοδα	518,00
9. Καθαρισμός δρόμων στη Βούρμπιανη	130,00
10. Οικονομική ενίσχυση λόγω γάμου	<u>600,00</u>
Σύνολο Εξόδων	19.242,09
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	118.527,63
Γενικό Σύνολο Εξόδων	137.769,72

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴¹²:

- α. για τη συντήρηση και επισκευή των παραπάνω ακινήτων,
- β. για την πληρωμή των δασκάλων του σχολείου,
- γ. για την ίδρυση παρθεναγωγείου στο χωριό,
- δ. για τη συντήρηση και επισκευή του Ιερού Ναού της Παναγίας του χωριού,
- ε. για την κατασκευή γεφυρών και οδών στο χωριό και
- στ. για την προικοδότηση απόρων κορασίδων του χωριού.

⁴¹² Δημόσια διαθήκη του Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου, ο.π., σσ.4-5.

Όμως, με το Ν.Δ. 1986/1942 που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 301/30-11-1942 ΦΕΚ τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος διατίθενται ως εξής⁴¹³:

i) για τη συντήρηση της Εκκλησίας «ΠΑΝΑΓΙΑ» του χωριού Βούρμπιανη, ii) για την ανάπτυξη και βελτίωση της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της δενδροκομίας, για τη σύσταση φυτωρίου, για την πρόσληψη τεχνίτου δενδροκόμου, για την οργάνωση γεωργικών μαθημάτων και διαλέξεων, για τη βράβευση προοδευτικών αγροτών και για οτιδήποτε άλλο κατά την κρίση της διαχειριστικής επιτροπής ενισχύει τα παραπάνω, iii) για την κατασκευή γεφυρών και οδών στο χωριό και iv) για την προικοδότηση μιας άπορης κοπέλας που κατάγεται από το χωριό.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με την αίτησή της στις 2-4-1977 προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την τροποποίηση και επέκταση του σκοπού του κληροδοτήματος με τη διάθεση των ετήσιων εσόδων για παρεμφερείς σκοπούς. Συγκεκριμένα, στην αίτησή της ανέφερε ότι η επιθυμία του ευεργέτη ήταν η μόρφωση των νέων του χωριού Βούρμπιανη και εν γένει η ενίσχυση του χωριού και των κατοίκων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα με τη διάθεση των ετήσιων εσόδων για τους παρακάτω σκοπούς⁴¹⁴:

- α. για τη λειτουργία Γυμνασιακού Οικοτροφείου και μαθητικής εστίας,
- β. για την ενίσχυση του Ιερού Ναού της Παναγίας στο χωριό,
- γ. για την εκτέλεση κοινωφελών σκοπών και έργων στο χωριό και
- δ. για την προικοδότηση απόρων κοριτσιών καταγόμενων από την Κοινότητα Βούρμπιανης.

⁴¹³ Υπ' αριθμ. 301/30-11-1942 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, άρθρο 2.

⁴¹⁴ Υπ' αριθμ. 283/12-2-1978 έγγραφο της Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος προς το Υπουργείο Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας.

Το Εφετείο Αθηνών, σε συνεδρίασή του στις 14-6-1977, έκρινε την παραπάνω αίτηση και με την απόφαση που εξέδωσε για το σκοπό αυτό στις 30-6-1977 την έκανε δεκτή⁴¹⁵.

5.12. Κληροδότημα Βασιλείου Γ. Μελά – Νηπιακό Επιμελητήριο Μελά.

Ο Β. Μελάς γεννήθηκε το 1819 στη Κωνσταντινούπολη και ήταν γιος του Γεωργίου Λ. Μελά. Ο πατέρας ήταν ενεργό μέλος της Φιλικής Εταιρείας και επιστήθιος φίλος του Εμμανουήλ Ξάνθου. Το 1821 καταδικάστηκε από τους Τούρκους σε θάνατο και αναγκάστηκε να εγκαταλείψει με την οικογένειά του την Κωνσταντινούπολη. Οπότε, και εγκαταστάθηκαν αρχικά στην Οδησό και αργότερα στη Κέρκυρα.

Ο Β. Μελάς πέρασε τα παιδικά του χρόνια στην Οδησό και στη Κέρκυρα, όπου τελείωσε το Γυμνάσιο. Φοίτησε στη Νομική Σχολή, από όπου πήρε το πτυχίο το 1840 και στη συνέχεια πήγε στο Λονδίνο, ύστερα από το κάλεσμα της τότε γνωστής για τις δωρεές της, οικογένειας Κοργιαλενίου, με την οποία είχαν οικογενειακές φιλικές σχέσεις. Εκεί ο Β. Μελάς ασχολήθηκε με το εμπόριο αποκτώντας τεράστια περιουσία. Το 1873, ύστερα από μια επιτυχημένη εμπορική σταδιοδρομία στο Λονδίνο, εγκαθίσταται στην Αθήνα, όπου και μεταφέρει την έδρα των επιχειρήσεων του. Ο Μελάς αγόρασε τρία συνεχόμενα οικόπεδα συνολικής έκτασης 2.946,90 τ.μ. περίπου στην πλατεία Κοτζιά και ανέθεσε στον Ερνέστο Τσίλλερ την εκπόνηση σχεδίου για την ανέγερση του "Μεγάρου Μελά". Το κόστος της ανέγερσης ανήλθε στο ποσό του ενός εκατομμύριου δραχ., όταν ο Κρατικός προϋπολογισμός ανερχόταν σε

⁴¹⁵ Υπ' αριθμ. 5634/30-6-1977 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

τριάντα τρία εκατομμύρια δραχμ. Ο Βασίλειος Μελάς πέθανε στο Παρίσι το 1884⁴¹⁶.

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 7-10-1883 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 4451/5-10-1884 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος αποτελούνταν αρχικά από τον Δημήτριο Βικέλα, τον Βίκτωρα Λ. Μελά και τον Μιχαήλ Μελά. Τα μέλη της επιτροπής είναι ισόβια και σε περίπτωση που κάποιος, για οποιονδήποτε λόγο, δεν θα μπορεί να συμμετέχει στη διαχειριστική επιτροπή, οι εναπομείναντες θα εκλέγουν τον αντικαταστάτη⁴¹⁷.

Τα μέλη της διαχειριστικής επιτροπής του κληροδοτήματος σε συνεδρίασή τους στις 29-5-1893 συνέταξαν το καταστατικό διοίκησης και λειτουργίας του καθιδρύματος και στη συνέχεια το υπέβαλαν για επικύρωση στο Υπουργείο Εσωτερικών. Ο κανονισμός επικυρώθηκε με το από 11-6-1893 Βασιλικό Διάταγμα και δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 116/21-6-1893 φύλλο της εφημερίδας της Κυβέρνησης. Στις 20-2-1894 η διαχειριστική επιτροπή συνέταξε τον διοργανισμό, ο οποίος υποβλήθηκε και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 5678/1894 πράξη του Υπουργείου Εσωτερικών και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 27/19-3-1894 ΦΕΚ, τεύχος τρίτο. Οπότε, μετά την έγκριση και δημοσίευση του διοργανισμού αρχίζει και η λειτουργία του κληροδοτήματος⁴¹⁸.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος μία μεγάλη οικία γνωστή ως "Μέγαρο Μελά" που βρισκόταν στην Αθήνα επί της πλατείας Λουδοβίκου.

⁴¹⁶ Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Τμήμα Κληροδοτημάτων, καταρτηθέν από τους Ιάκωβο Βαχαβιόλο (Γενικό Γραμματέα), Ηλία Πετρούλια (Τμηματάρχη) και Γεώργιο Σιάννο, *Μητρών Κληροδοτημάτων*, τόμος Α', Αθήναι, σσ. 360-361, 1930.

⁴¹⁷ Διαθήκη Β. Μελά, ο.π., σ. 362.

⁴¹⁸ ο.π., σσ. 358 – 359.

Το Σεπτέμβριο του 1928 η περιουσία του κληροδοτήματος αποτελούνταν από το παραπάνω μέγαρο που καταλάμβανε ολόκληρο το οικοδομικό τεράγωνο που περικλείονταν από τις οδούς Αιόλου, Σοφοκλέους, Ζεύξιδος και πλατείας Λουδοβίκου. Στο οίκημα στεγαζόταν το Κεντρικό Ταχυδρομείο Αθηνών με εξαίρεση τα ισόγεια καταστήματα επί της οδού Αιόλου. Η συνολική περιουσία του ιδρύματος: «ύπολογιζομένη επί τη βάσει τῶν εἰσπραττομένων ἐτησίως ἐνοικίων (ἐτήσιον ἐνοίκιον δραχμ. 920000) πρὸς 8% εἶναι ... δραχ. 1200000 - β') διάφορα χρεόγραφα ἔθν. δανείων ἀξίας ... δραχ. 176713 - γ') εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀνατολῆς ποσὸν μετὰ τόκων ... δραχ. 8952,35 σύνολον περιουσίας ... δραχ. 12185665,35»⁴¹⁹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁴²⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα Μεγάρου Μελά	876.113,22
2. Παρακρατούμενοι φόροι	24.336,62
3. Εισφορές Ασφαλισμένων – Ι.Κ.Α.	4.270,55
4. Δωρεές	300,00
5. Λοιπά έσοδα	290,72
6. Τόκοι Πιστωτικοί	<u>13.556,44</u>
Σύνολο Εσόδων	918.867,55
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	610.675,02
Γενικό Σύνολο Εσόδων	1.529.542,57

ΕΞΟΔΑ

⁴¹⁹ ο.π., σ. 358.

⁴²⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό του Ιδρύματος Βασιλείου Γ. Μελά για την προσχολική Αγωγή έτους 2008, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

1. Αγορές παγίων στοιχείων	365,82
2. Αμοιβές προσωπικού	67.090,05
3. Αμοιβές τρίτων	101.033,91
4. Αποζημίωση μελών Δ.Ε.	7.730,24
5. Παροχές και έξοδα τρίτων	4.219,48
6. Ασφάλιστρα	28.089,25
7. Ενοίκια	3.258,39
8. Φύλαξη κτηρίου γραφείων στο Μοσχάτο	43.068,48
9. Διάφορα έξοδα του Ιδρύματος	8.619,43
10. Απόδοση διάφορων Φόρων & Τελών	79.523,91
11. Εκτέλεση σκοπού	43.552,86
12. Επένδυση – Ανέγερση πολυώροφης οικοδομής στο Μοσχάτο	324.509,17
13. Λοιπά έξοδα	4.192,61
14. Χρεωστικό υπόλοιπο προμηθευτών	<u>43.199,38</u>
Σύνολο Εσόδων	758.452,98
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	771.089,59
Γενικό Σύνολο Εσόδων	1.529.542,57

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής⁴²¹:

- α. για την επισκευή και συντήρηση του ακινήτου και
- β. τα υπόλοιπα να διατίθενται για την ίδρυση και συντήρηση Νηπιαγωγείων οπουδήποτε κρίνει η επιτροπή πλην όμως των Αθηνών, επειδή υπάρχουν εκπαιδευτικά ιδρύματα⁴²².

Αρχικά, η εκτέλεση του βασικού σκοπού που ήταν η ανέγερση Νηπιαγωγείων, ήταν αδύνατο να επιτευχθεί πλήρως λόγω των μικρών

⁴²¹ Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Τμήμα Κληροδοτημάτων, Διαθήκη Βασιλείου Μελά, ο.π., σ. 362.

⁴²² Ο Β. Μελάς όρισε στην διαθήκη του ότι: «Απαγορεύω δε την φαλκιδίασιν του κληροδοτήματος τούτου δι' οποιονδήποτε λόγον».

εσόδων του κληροδοτήματος. Έτσι, οι εκτελεστές αρχικά έστρεψαν την προσοχή τους στις σκλαβωμένες τότε περιοχές της χώρας, ήτοι Ήπειρο, Μακεδονία, Θράκη και Μικρά Ασία δαπανώντας τα ετήσια έσοδα για την ανέγερση Νηπιαγωγείων στις περιοχές αυτές. Πάντως, μέχρι το Σεπτέμβριο του 1928 τα οικοδομηθέντα και επισκευασθέντα διδακτήρια ανέρχονταν στα 87⁴²³.

Αξίζει να αναφέρουμε εδώ ότι στην Ήπειρο το «Νηπιακό Επιμελητήριο Μελά» μέχρι το Σεπτέμβριο του 1929 είχε κατασκευάσει και επισκευάσει συνολικά 50 σχολικά κτήρια, ήτοι: «1) Παλαιოსέλιον, 2) Αλποχώρι, 3) Τσαρκοβίστα, 4) Βαριᾶδες, 5) Παραμυθία, 6) Δερβίζιανα, 7) Τζίνη, 8) Κακόλακκος, 9) Μάζια, 10) Καρτερέζι, 11) Ποντικάκιον, 12) Κρουνέρι, 13) Κράνη, 14) Ζώριτσα, 15) Μονή Βελλᾶς, 16) Δέλβινον, 17) Αργυρόκαστρον, 18) Σωπική, 19) Μάζια, 20) Παλλάσα, 21) Ζαροβίνα, 22) Πάργα, 23) Αχούρια ἁγ. Πάντων, 24) Παναγία Βουλίστης, 25) Καλωτά, 26) Δερβίζιανα, 27) Μπουζάκιον, 28) Παραμυθία, 29) Φιλιᾶται, 30) Μπαγουσιούς, 31) Τόσκεισι, 32) Κατσικά, 33) Βούρμπιανη, 34) Δοβίσδιανα, 35) Ἀρδομίστα, 36) Κάτω Κόνιτσα, 37) Βέλτσιστα, 38) Ζαροβίνα, 39) Τσαρκοβίστα, 40) Μελιγγούς, 41) Κάτω Γρατζανά, 42) Ἄνω Γρατζανά, 43) Τσερίτσανα, 44) Νεοχώριον, 45) Τέρροβον. 46) Λυγοψά, 47) Ζεχώρι – Ζεϊνέλη, 48) Μαλεσσίνα, 49) Μανολιάσα, 50) Δολόν»⁴²⁴. Ενώ μέχρι το 2008 το Ίδρυμα είχε κατασκευάσει σε όλη την χώρα 187 Νηπιαγωγεία και Δημοτικά Σχολεία.

Το Ίδρυμα καλύπτει το σύνολο της δαπάνης για την ανέγερση κάθε σχολείου. Απαράβατη προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση αυτή αποτελεί η εκ μέρους της τοπικής αυτοδιοίκησης δωρεάν παραχώρηση κατάλληλου οικοπέδου και η συμβατική δέσμευσή της το κτίριο που θα ανεγερθεί να

⁴²³ ο.π., σ. 359.

⁴²⁴ ο.π., σ. 361.

χρησιμοποιείται αποκλειστικά ως νηπιαγωγείο ή σχολείο τουλάχιστον για πενήντα χρόνια. Από κοινού με την Τοπική Αυτοδιοίκηση το ίδρυμα προχωρεί στην ανέγερση του κτιρίου και η επίβλεψη γίνεται από τεχνικό σύμβουλο του ιδρύματος⁴²⁵.

5.13. Κληροδότημα Αγγελικής Παπάζογλου

Η Αγγελική Παπάζογλου καταγόταν από το χωριό Σκαμνέλι Ζαγορίου και ήταν σύζυγος του Αλέξη Παπάζογλου, μετά το θάνατο του οποίου διέθεσε σημαντικά ποσά για κοινωφελείς σκοπούς στο Ζαγόρι και στα Ιωάννινα. Πέθανε το 1891 στα Ιωάννινα και θάφτηκε μπροστά στην εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης, όπου είχε ενταφιαστεί και ο άνδρας της⁴²⁶.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 2-4-1884 στην Αθήνα.

Η Αγγελική Παπάζογλου άφησε ως κληρονόμο της περιουσίας της τον συμπατριώτη της Δημήτριο Χ. Χασιώτη, ιατρό στην Αθήνα και υφηγητή του Εθνικού Πανεπιστημίου και ως εκτελεστές της διαθήκης όρισε τους κυρίους⁴²⁷: i) Γεώργιο Ζωΐδη, ii) Νικόλαο Δρόσο και iii) Ιωάννη Κομπατή⁴²⁸

⁴²⁵ Δημοσίευμα της ημερήσιας εφημερίδας των Ιωαννίνων "Νέοι Αγώνες" στις 26 Νοεμβρίου 2008, σελ. 20.

⁴²⁶ Σ. Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σσ.241-243.

⁴²⁷ Διαθήκη της Αγγελικής Παπάζογλου, άρθρα Γ' & Η', σ.1 & 7.

⁴²⁸ Επιπλέον, η Α. Παπάζογλου στα άρθρα ΙΓ' και ΙΔ' της διαθήκης της όρισε ότι σε περίπτωση διαφωνίας ή απόφασης για σπουδαίο ζήτημα θα πρέπει να επιζητούν τη γνώμη του Μητροπολίτη Ιωαννίνων, η προστασία του οποίου είναι απολύτως αναγκαία για την πραγματοποίηση των διατάξεων της διαθήκης. Εάν κάποιος από τους εκτελεστές

Επιπλέον, η ευεργέτιδα όρισε να συγκροτηθεί και στην Αθήνα διοικητικό συμβούλιο του κληροδοτήματος αποτελούμενο από: i) τον εκάστοτε Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών, ii) τον εκάστοτε Διοικητή της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδας και iii) τον ιατρό Δημήτριο Χασιώτη. Σε περίπτωση αποβίωσης του Δ. Χασιώτη οι δύο έτεροι θα εκλέγουν τον αντικαταστάτη, ο οποίος θα πρέπει να κατάγεται από τα Ζαγόρια ή από τα Ιωάννινα⁴²⁹.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁴³⁰: i) εξήντα επτά (67) μετοχές της Ε.Τ.Ε. η αξία των οποίων ανέρχεται συνολικά σε 471.129,16 δρχ., ii) ένα ομόλογο αξίας 800 λιρών ή 17.200 δρχ. επ' ονόματι του καταστήματος των Ελεών της πόλης των Ιωαννίνων, iii) διάφορα άλλα ομόλογα συνολικής αξίας 12.000 δρχ., iv) δεκατρείς (13) ομολογίες, του Ελληνικού Δανείου των εικοσιπέντε εκατομμυρίων και v) μία οικία στην πόλη των Ιωαννίνων, επί της ονομαζόμενης σήμερα οδού Παπάζογλου⁴³¹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής⁴³²:

της διαθήκης αποβιώσει ή αδυνατεί να ανταπεξέλθει στα καθήκοντά του, τότε οι πολίτες του Ζαγορίου και των Ιωαννίνων, μετά του Μητροπολίτη, να εκλέξουν για αντικαταστάτη τίμιο και ευσυνείδητο άνδρα, το όνομα του οποίου θα πρέπει να κοινοποιήσουν στο συμβούλιο που εδρεύει στην Αθήνα

⁴²⁹ ο.π., άρθρα ΙΖ' και ΙΗ', σσ. 8 - 9.

⁴³⁰ Διαθήκη της Αγγελικής Παπάζογλου, άρθρο Β', ο.π., σ.1 και Δρος Σκεύου Ζερβού, ο.π., σσ. 486-487.

⁴³¹ Η Α. Παπάζογλου αναφέρει στο άρθρο Β' της διαθήκης της ότι ετήσιοι τόκοι των Ομολογιών και τα ετήσια μερίσματα των μετοχών ανέρχονται στις 28.000 δρχ.

⁴³² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Αγγελικής Παπάζογλου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι από το ακίνητο των Ιωαννίνων	27.991,56
2. Πρόσοδοι από μετοχές της Ε.Τ.Ε. (ήτοι 161.723 χ 0,60)	97.033,80
3. Πρόσοδοι από μετοχές της Τρ. Ελλάδος (ήτοι 10.296 χ 2,85)	29.343,60
4. Πρόσοδοι από τόκους καταθέσεων	<u>3.060,06</u>
Σύνολο Εσόδων	157.429,02
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	160.925,07
Γενικό Σύνολο Εσόδων	318.354,09

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα διοίκησης και λειτουργίας	4.235,00
2. Ασφάλιστρα κτιρίου Ιωαννίνων	1.900,46
3. Κρατήσεις επί των εισπραττόμενων ενοικίων	859,84
4. Φόροι Εισοδήματος, Φ.Μ.Α.Π., Χαρτόσημο κ.τ.λ.,	4.164,67
5. Απρόβλεπτα	33,37
6. Εκτέλεση σκοπών	43.209,15
7. Κοινωφελή έργα στη Βίτσα	<u>175.757,00</u>
Σύνολο Εξόδων	230.159,49
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	88.194,60
Γενικό Σύνολο Εξόδων	318.354,60

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς:

α. η οικία στην πόλη των Ιωαννίνων να διατεθεί για τη στέγαση και λειτουργία Υφαντικής Σχολής⁴³³ όπου θα φοιτούν φτωχά κορίτσια του Ζαγορίου και των Ιωαννίνων⁴³⁴,

⁴³³ Στο κτίριο όπου στεγαζόταν η Υφαντική Σχολή από το 1914 στεγάστηκε το Στρατιωτικό Νοσοκομείο της Μεραρχίας, που αργότερα μεταστεγάστηκε εντός του φρουρίου. Το 1926 εγκαταστάθηκε και λειτούργησε σ' αυτό η Εισαγγελία και το

β. κάθε χρόνο να δίνονται 10.000 δραχ. για την πληρωμή των δασκάλων που θα διδάσκουν στην Υφαντική Σχολή,

γ. από τα μερίσματα των τριάντα (30) μετοχών της Ε.Τ.Ε. 4.000 δραχ. να δίνονται κάθε χρόνο στην Κοινότητα Βίτσης προκειμένου να διατίθενται για τη συντήρηση του Δημοτικού Σχολείου, της Ελληνικής Σχολής και του Παρθεναγωγείου, ενώ το υπόλοιπο ποσό να διατίθεται:

γ.1. είκοσι πέντε (25) δραχ. σε καθένα εκ των δύο Ιερέων του χωριού,

γ.2. ογδόντα (80) δραχ. τα μήνα να λαμβάνει ο ιατρός προκειμένου να επισκέπτεται δωρεάν τους πτωχούς ασθενείς του χωριού στους οποίους θα παρέχει τα φάρμακα σε τιμή κόστους,

γ.3. κάθε πέντε χρόνια να δίνονται χίλιες (1.000) δραχ. ως προικοδότηση σε μία φτωχή κοπέλα του χωριού⁴³⁵,

γ.4. σαράντα (40) δραχ. το μήνα και για τέσσερα χρόνια να δίνονται ως υποτροφία σε ένα άριστο και φτωχό μαθητή που φοιτά στο Γυμνάσιο Ιωαννίνων (Ελληνική Σχολή) και κατάγεται από το χωριό Βίτσα,

γ.5. χίλιες (1.000) δραχ. το χρόνο και για τέσσερα χρόνια να δίνονται ως υποτροφία σε ένα άριστο μαθητή από τα Ζαγόρια (θα προτιμάται πάντα

Πρωτοδικείο Ιωαννίνων μέχρι το 1976, που περατώθηκε η κατασκευή του νέου Δικαστικού Μεγάρου, οπότε και μεταφέρθηκαν εκεί όλες οι δικαστικές υπηρεσίες. Σήμερα στεγάζεται το 5^ο Γυμνάσιο Ιωαννίνων και το μόνο που θυμίζει τη σχολή είναι τα ανάγλυφα γράμματα πάνω από την κεντρική είσοδο που γράφουν: «ΠΑΠΑΖΟΓΛΕΙΟΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ». (Βλ. Άλκης Χρηστίδης, *Μνήμες Δημοσιογραφικές στα Γιάννενα του χεές*, Γιάννενα 2000, σ. 211).

⁴³⁴ Επιπλέον, η ευεργέτιδα όρισε στη διαθήκη της ότι στη σχολή αυτή θα φοιτούν συνολικά δώδεκα (12) φτωχές και έντιμες κοπέλες, η δε επιλογή θα γίνεται με κλήρωση και θα κατάγονται τέσσερις (4) από τα Ζαγόρια, τέσσερις (4) από τα Ιωάννινα και τέσσερις (4) από την περιοχή της Λάκκας Σουλίου.

⁴³⁵ Η ευεργέτιδα όρισε ότι θα επιλέγεται κατόπιν κλήρωσης και το αποτέλεσμα θα επικυρώνεται από τον Μητροπολίτη Ιωαννίνων και θα εγκρίνεται από τους εκτελεστές της διαθήκης.

εάν αριστεύσει ο υπότροφος του Γυμνασίου) προκειμένου να σπουδάσει στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Αθηνών Φιλολογία ή παιδαγωγικές επιστήμες ή θεολογία ή φυσικές επιστήμες,

γ.6. διακόσιες (200) δραχ. κάθε χρόνο να διατίθενται για τέλεση αγρυπνίας στο παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου (19 Μαΐου) και Θείας Λειτουργίας (20 Μαΐου) εις μνήμη της Αγγελικής Παπάζογλου και του συζύγου της. Μετά δε το πέρας της Θείας Λειτουργίας να διανέμονται τρόφιμα (κρέας και ψωμί) στους φτωχούς της Βίτσας και των όμορων χωριών,

δ. τα ετήσια μερίσματα των υπόλοιπων τριάντα (30) μετοχών να διατίθενται για την επισκευή της δεξαμενής επί της οδού Σκάλας, για την αγορά βιβλίων στους άπορους μαθητές και για την αγορά ενδυμάτων και υποδημάτων που θα διανέμονται στους άπορους της Βίτσας στις 19 Μαΐου κάθε χρόνο,

ε. το μερίσμα των επτά (7) μετοχών και μέχρι του ποσού των 2.100 δραχ. να δίνονται κάθε χρόνο στο νοσοκομείο Χαντζηκώστα Ιωαννίνων προκειμένου να νοσηλεύονται ασθενείς καταγόμενοι από την Ήπειρο⁴³⁶.

στ. οι τόκοι από τις ομολογίες της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος να διατίθενται ετησίως ως εξής:

στ.1. εκατόν πενήντα (150) δραχ. για την Εκκλησία του Αγίου Αθανασίου,

στ.2. εκατόν πενήντα (150) δραχ. για την Εκκλησία της Αγίας Μαρίνης,

στ.3. εκατό (100) δραχ. για τα «σπητάλια» των Ιωαννίνων,

στ.4. διακόσιες (200) δραχ. για τη Μονή Προφήτη Ηλία στο Μονοδένδρι,

στ.5. διακόσιες (200) δραχ. για τη Μονή Αγίας Παρασκευής Μονοδενδρίου,

στ.6. διακόσιες πενήντα (250) δραχ. για την Κοινότητα Βίτσας προκειμένου να συντηρηθεί το Δημοτικό Σχολείο,

⁴³⁶ Η Α. Παπάζογλου εξέφρασε την επιθυμία η αίθουσα των αρρώστων να φέρει το όνομά της και οι έφοροι του Νοσοκομείου να δίνουν λογαριασμό για τις δαπάνες στους εκτελεστές της διαθήκης της.

στ.7. πεντακόσιες (500) δραχ. για την Κοινότητα Βίτσας προκειμένου να συντηρούνται τα κοινωφελή έργα (βρύσες, δρόμοι, πηγάδια κ.τ.λ.) στο χωριό,

στ.8. χίλιες πεντακόσιες (1.500) δραχ. στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Αθηνών για τη σύσταση και τον εμπλουτισμό μίας ιστολογικής βιβλιοθήκης, καθώς και την προμήθεια διαφόρων αναγκαίων υλικών του Πανεπιστημίου.,

στ.9. τριακόσιες (300) δραχ. να μοιράζονται οι εκτελεστές της διαθήκης εφόσον το επιθυμούν,

στ.10. τετρακόσιες πενήντα (450) δραχ. να διατίθενται για την ετήσια τέλεση δύο Αρχιερατικών Λειτουργιών, η μία στον Ιερό Ναό του Αρχιμανδρείου και η άλλη στον Ιερό Ναό της Αγίας Μαρίνης στα Ιωάννινα υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της, του συζύγου της και των γονέων αυτών και

στ.11. σε περίπτωση που ύστερα από την εκτέλεση όλων των παραπάνω περισσέψουν χρήματα, αυτά να διατίθενται υπέρ των φτωχών της πόλης των Ιωαννίνων οι οποίοι είναι ανίκανοι προς εργασία.

5.14. Κληροδότημα "Λαμπριάδειος Οικοκυρική Σχολή Άνω Πεδινών"

Ο Ιωάννης Λαμπριάδης γεννήθηκε στις αρχές του 1800 στα Άνω Πεδινά Ζαγορίου. Σε νεαρή ηλικία ταξίδεψε στη Ρουμανία όπου ασχολήθηκε με το εμπόριο για πολλά χρόνια. Στη συνέχεια, επέστρεψε στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Πόλη της Κέρκυρας, όπου και συνέταξε το 1888 τη διαθήκη του. Ο διαθέτης κληροδότησε σημαντικά χρηματικά ποσά στο ορφανοτροφείο και πτωχοκομείο Κερκύρας, στο Ταμείο του Εθνικού Στόλου και στο πτωχοκομείο των Ιωαννίνων⁴³⁷.

⁴³⁷ Αρχείο της Λαμπριάδειου Σχολής, φάκελος "Ιστορικό Ίδρυσης της Σχολής".

Η σχολή ιδρύθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στην 1-6-1888 στη Κέρκυρα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 118/7-2-1889 πρακτικό του Πρωτοδικείου Κερκύρας. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης της σχολής, καθώς και η έγκριση του κανονισμού λειτουργίας αυτής δημοσιεύθηκαν στα υπ' αριθμ. 299/6-10-1933 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο και 109/19-3-1934 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο αντίστοιχα.

Ο Ι. Λαμπριάδης όρισε ως κληρονόμους και εκτελεστές της διαθήκης του τον αδελφό του Πασχάλη Λαμπριάδη, τη σύζυγό του Πασχάλη Αικατερίνη και την Ασπασία, θυγατέρα του αποβιώσαντος Ιωάννη Τύρου (χήρα του Ελευθερίου Δούβλη)⁴³⁸.

Για τη διοίκηση του κληροδοτήματος και την εκπλήρωση των όρων της διαθήκης του όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους⁴³⁹: i) Αρχιεπίσκοπο Κερκύρας, ii) Δήμαρχο Κερκύρας και iii) τον αδελφό του Πασχάλη Λαμπριάδη.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 109/19-3-1934 περί έγκρισης κανονισμού λειτουργίας της σχολής η σχολή διοικείται από εννεαμελή διαχειριστική επιτροπή με πρόεδρο τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁴⁴⁰: i) τον τρίτο και τέταρτο όροφο ενός κτιρίου μετά των δύο καταστημάτων στο ισόγειο αυτού, που βρίσκονταν στη Κέρκυρα επί των οδών Λεωφόρου Γεωργίου, Καποδιστρίου και Νικηφόρου, ii) πενήντα ομόλογα των εξήντα εκατομμυρίων του Ελληνικού Εθνικού Δανείου και iii) πενήντα ομόλογα του Πατριωτικού Δανείου.

⁴³⁸ Υπ' αριθμ. 6161/6-4-1889 παρακαταθήκη διαθήκης του Ιωάννη Λαμπριάδη, άρθρο 1. σ.1.

⁴³⁹ ο.π., άρθρο 10, σ.4.

⁴⁴⁰ Παρακαταθήκη διαθήκης του Ιωάννη Λαμπριάδη άρθρα 8&9, ο.π., σ. 4.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁴⁴¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι Ακινήτων	30.774,16
2. Τόκοι Καταθέσεων	29,22
3. Από Ριζάρειο Εκκλησ. Σχολή	18.000,00
4. Επιστροφή παρακρ. Φόρου	165,16
5. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>7.554,92</u>
Σύνολο Εσόδων	56.523,46

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση Εκτ. Προσωπικού	2.880,00
2. Δημοσιεύσεις – Ταχυδρομικά	198,13
3. Δ.Ε.Η. – Ο.Τ.Ε. – Απρόβλεπτα	219,00
4. Επισκευή κτιρίων	17.467,16
5. Φόρος Οικοδομών (Ε.Τ.Α.Κ.)	<u>2.027,79</u>
Σύνολο Εξόδων	22.792,08
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	33.731,38
Γενικό Σύνολο Εξόδων	56.523,46

Ο Ι. Λαμπριάδης όρισε ως βασικό σκοπό την ανέγερση ενός κτιρίου στο χωριό Άνω Σουδενά Ζαγορίου και συγκεκριμένα στη περιοχή που βρίσκεται η πατρική του οικία (να αποτελείται από οκτώ δωμάτια και δύο αίθουσες) προκειμένου να χρησιμεύσει ως σχολείο των απόρων γυναικών του Ζαγορίου⁴⁴².

⁴⁴¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 της Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής Άνω Σουδενών, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁴⁴² Στο άρθρο 11 της διαθήκης ο Ι. Λαμπριάδης αναφέρει τα μαθήματα που θα διδάσκονται στη Σχολή, καθώς και τις τέχνες που θα πρέπει να μαθαίνουν εκεί.

Σαράντα χρόνια μετά το θάνατο του ευεργέτη και παρά την αντίδραση των κληρονόμων συγγενών του και την αδιαφορία των εκτελεστών της διαθήκης, η Λαμπριάδειος Οικοκυρική Σχολή Άνω Πεδινών⁴⁴³ ιδρύθηκε με το νόμο 5825/1933 της Ελληνικής Δημοκρατίας, χάρις στο μεγάλο ενδιαφέρον του τότε Μητροπολίτη Ιωαννίνων και αργότερα Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Σπυρίδωνος Βλάχου. Άρχισε δε τη λειτουργία της το 1934 χάρις στις προσπάθειες του Σουδενιώτη ευεργέτη Νικολάου Γεωργιάδη και στην ενεργή συμπαράσταση της Αγγελικής Χατζημιχάλη. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου διέκοψε τη λειτουργία της στα Άνω Πεδινά και μεταφέρθηκε στα Ιωάννινα όπου συνέχισε τη λειτουργία στους χώρους της οικίας του Αγίου Γεωργίου, που παραχωρήθηκε δωρεάν για το σκοπό αυτό από την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων. Εκεί η σχολή λειτούργησε μέχρι το 1954, οπότε μεταφέρθηκε και πάλι στα Άνω Πεδινά, όπου λειτουργεί αδιάκοπα μέχρι τις μέρες μας. Μέχρι το 1978 στεγάστηκε στο παλιό Παρθεναγωγείο του χωριού και σε διάφορα άλλα μισθωμένα οικήματα, οπότε απέκτησε τις νέες ιδιόκτητες εγκαταστάσεις, όπου στεγάζεται μέχρι και σήμερα⁴⁴⁴.

Συγκεκριμένα, να διδάσκονται δωρεάν ανάγνωση, γραφή και τις τέσσερις πράξεις της αριθμητικής, να διαβάζουν πάντοτε θρησκευτικά και ηθικά βιβλία. Κυρίως όμως θα ασχολούνται με χειροτεχνήματα, όπως να γνέθουν, να υφαίνουν, να πλέκουν, να κόπτουν φορέματα, υποκάμισα κτ.λ., να ράβουν, να κεντούν και ότι άλλο εμπίπτει στις εργασίες των γυναικών και των κορασίδων. Να πληρώνονται ανάλογα με την ηλικία και την εργασία, τα δε εργόχειρα να μένουν προς όφελος της Σχολής.

⁴⁴³ Η Σχολή δέχεται μαθήτριες απόφοιτες Δημοτικού ή Γυμνασίου από όλο τον Ηπειρωτικό χώρο, φοιτούν σ' αυτή για τέσσερα χρόνια και εκπαιδεύονται δωρεάν στη ταπητουργία, υφαντική, ραπτική και κεντητική. Επιπλέον διδάσκονται και μαθήματα οικιακής οικονομίας. Συνολικά από τη Σχολή έχουν αποφοιτήσει μέχρι το έτος 2000 πάνω από πεντακόσιες (500) μαθήτριες.

⁴⁴⁴ Αρχείο της Λαμπριάδειου Σχολής, φάκελος "Ιστορικό Ίδρυσης της Σχολής", ο.π.

5.14.1. Κληροδοσία Νικολάου Γεωργιάδη υπέρ της Λαμπριάδειου Σχολής.

Η κληροδοσία συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 2-11-1954 στην Αθήνα.

Ο Νικόλαος Γεωργιάδης άφησε την κινητή και ακίνητη περιουσία του στη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Αθηνών με την προϋπόθεση να αναλάβει την πλήρη λειτουργία της Λαμπριάδειου Οικοκυρικής Σχολής που βρίσκεται στη γενετειρά του Κοινότητα Άνω Σουδενών (Άνω Πεδινών) του Ζαγορίου Ηπείρου, χωρίς καμία απολύτως παρέκκλιση από τον υπ' αριθμ. 5885/1933 ιδρυτικό νόμο και του από 16-3-1934 Διατάγματος βάσει του οποίου εγκρίθηκε ο κανονισμός λειτουργίας αυτής⁴⁴⁵.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ της Λαμπριάδειου Οικοκυρικής Σχολής Άνω Πεδινών τρία διαμερίσματα που βρίσκονταν στην Αθήνα. Η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Αθηνών στη συνέχεια τα παραχώρησε δωρεάν στη Λαμπριάδειο Οικοκυρική Σχολή προκειμένου να εκτελείται ο σκοπός που είχε ορίσει ο Ν. Γεωργιάδης⁴⁴⁶.

5.15. Κληροδότημα Ευθυμίου Θωμαΐδη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 24-6-1888 στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας.

Ως εκτελεστές της διαθήκης όρισε τους: i) Πέτρο Ζιάκα, ii) Ματθαίο Χριστοδούλου και iii) Κωνσταντίνο Γεωργιάδη. Ενώ, για τη διαχειρισή του

⁴⁴⁵ Ιδιόγραφη διαθήκη του Νικολάου Γεωργιάδη, σ.2.

⁴⁴⁶ Αρχείο της Λαμπριαδείου Σχολής, φάκελος "Κληροδοσία Νικολάου Γεωργιάδη".

όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Ραβενίων⁴⁴⁷.

Ο Ε. Θωμαΐδης κληροδότησε⁴⁴⁸ στη Κοινότητα Άνω Ραβένια, Επαρχία Βελλάς Ιωαννίνων εκατόν δέκα πέντε χιλιάδες (115.000) νέα γρόσια Ρουμανίας⁴⁴⁹, προκειμένου οι εκτελεστές της διαθήκης να τα διαθέσουν για την αγορά χρεογράφων (συμφερότερα και ασφαλέστερα), τα οποία θα σταλούν προς φύλαξη στην Ε.Τ.Ε. στην Αθήνα, όπου θα παραμείνουν για πάντα.⁴⁵⁰

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴⁵¹:

- α. τα ετήσια έσοδα των εκατό χιλιάδων (100.000) δραχ. ή των αντίστοιχων ισόποσων τοκομεριδίων για τη συντήρηση ενός σχολείου στο χωριό του⁴⁵²,
- β. τα ετήσια έσοδα των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) δραχ. ή των αντίστοιχων ισόποσων τοκομεριδίων νέα γρόσια για την οικοδόμηση ενός σχολείου στο χωριό, που θα φέρει το όνομά του⁴⁵³ και

⁴⁴⁷ Ιδιόγραφη διαθήκη του Ευθυμίου Γεωργιάδη, ο.π., σσ.4-5.

⁴⁴⁸ Επιπλέον, κληροδότησε στο Δήμο της πόλης Βουζαίου (Ρουμανία) όπου ζούσε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία αποτελούμενα από καταστήματα και οικόπεδα.

⁴⁴⁹ Σε άλλο σημείο της διαθήκης αναφέρει ότι σε περίπτωση που οι εκτελεστές της διαθήκης δε βρουν στο ταμείο του τα 115.000 νέα γρόσια, να πουλήσουν μέρος των κτημάτων του, ώστε να συμπληρώσουν το παραπάνω ποσό προκειμένου στη συνέχεια να αγοράσουν Ελληνικά χρεόγραφα, όπως έχει ορίσει στη διαθήκη του.

⁴⁵⁰ Διαθήκη του Ευθυμίου Θωμαΐδη, Βουκουρέστι 1888, σ. 3.

⁴⁵¹ ο.π., σσ. 3 – 4.

⁴⁵² Συγκεκριμένα, ο διαθέτης όρισε η Εθνική Τράπεζα Ελλάδας να στέλνει τακτικά τα ετήσια έσοδα του παραπάνω ποσού στην Εκπαιδευτική Επιτροπή της πόλης των Ιωαννίνων (Εφοροεπιτροπή Ιωαννίνων) για να πληρώνει τους Δασκάλους και τα λοιπά έξοδα του Σχολείου.

⁴⁵³ Ο διαθέτης όρισε το παραπάνω ποσό να στέλνεται από την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος στην Εφοροεπιτροπεία Ιωαννίνων ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών και σε τρεις

γ. για την ετήσια τέλεση δύο μνημοσύνων το ένα κατά την εορτή του Αγίου Ευθυμίου και το άλλο την Κυριακή του Θωμά. Σε κάθε μνημόσυνο η Κοινότητα Άνω Ραβένια θα δαπανά συνολικά 300 φράγκα για τα έξοδα και τα υπόλοιπα να διανέμονται στους φτωχούς του χωριού.

5.16. Κληροδότημα Διώχνως Χα Νικολάου Ντάσκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 10-8-1888 στο Πάπιγκο Ζαγορίου.

Εκτελεστές της διαθήκης η Διώχνω Ντάσκα όρισε τους: i) Αθανασούλα Ζηκόπουλο και ii) Μιχαήλ Μιχαήλ, κατοίκους Παπίγκου Ζαγορίου και ως διαχειριστική επιτροπή όρισε την εκάστοτε Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Βλασίου Παπίγκου⁴⁵⁴.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στον Ιερό Ναό τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁴⁵⁵: i) το 1/2 της ακινήτου περιουσίας (που κληρονόμησε από τον σύζυγό της) και βρίσκεται στα όρια του χωριού Πάπιγκου Ζαγορίου, ii) ένα ακίνητο που βρίσκεται στη πόλη Τούρνω Σεβεριώ της Βλαχίας και αποτελείται από ξενοδοχείο, καταστήματα κ.τ.λ. και iii) το μεριδιό της από διάφορα αγροτεμάχια που κατείχε στη πόλη των Ιωαννίνων⁴⁵⁶.

δόσεις. Όταν θα ολοκληρωθεί το Σχολείο ο διαθέτης εξέφρασε την επιθυμία να φέρει το ονομά του

⁴⁵⁴ Διαθήκη της Διώχνως Ντάσκα, σσ.1-2.

⁴⁵⁵ ο.π., σ.1.

⁴⁵⁶ Η διαθήκη όρισε μετά το θάνατό της τα παραπάνω ακίνητα να εκποιηθούν με τη μέθοδο της πλειοδοσίας και το τίμημα που θα επιτευχθεί να κατατεθεί στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁴⁵⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα ακινήτων	49.085,00
2. Ενοίκιο αγροτεμαχίου	9.216,00
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>153,00</u>
Σύνολο Εσόδων	58.436,00
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	13.564,00
Γενικό Σύνολο Εσόδων	72.000,00

ΕΞΟΔΑ

1. Γραφική ύλη	116,00
2. Δημοσιεύσεις	700,00
3. Έξοδα Νομικού συμβούλου	700,00
4. Πετρέλαιο θέρμανσης Αγίου Βλασίου	713,00
5. Συντήρηση περιουσίας – έξοδα Ι.Ν.Αγ. Βλασίου	7.975,00
6. Ασφάλεια διαμερισμάτων	2.754,00
7. Έξοδα διαμερισμάτων	12.841,00
8. Τέλεση μνημοσύνου	230,00
9. Αγορά εκκλησιαστικών ειδών	<u>7.914,00</u>
Σύνολο Εξόδων	36.443,00
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	35.557,00
Γενικό Σύνολο Εξόδων	72.000,00

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴⁵⁸:

⁴⁵⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Διώχνως Ν. Ντάσκα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁴⁵⁸ Διαθήκη της Διώχνως Ντάσκα, ο.π., σ.2.

- α. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών, του συζύγου της και της αδελφής της,
- β. για τη συντήρηση του Ιερού Ναού Αγίου Βλασίου και
- γ. την οικονομική ενίσχυση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Κοινότητας Παπίγκου.

5.17. Κληροδότημα Αλεξίου Γερομίχα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 4855/18-7-1889 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γεώργιο Ροζολή κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη της εκάστοτε Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Ασπραγγέλων⁴⁵⁹.

Ο Α. Γερομίχας κληροδότησε στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Ασπραγγέλων Ζαγορίου το 1/2 εξ' αδιαιρέτου με τον αδελφό του Κωνσταντίνο Γερομίχα ενός κτήματος μετά των οικιών, καταστημάτων και μεγάλης αυτών αυλής που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων. Έθεσε δε ως όρο τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία να παραμείνουν για πάντα αναπαλλοτρίωτα.⁴⁶⁰

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁴⁶¹:

⁴⁵⁹ Δημόσια διαθήκη του Αλεξίου Γερομίχα, σ. 1.

⁴⁶⁰ Δημόσια διαθήκη του Αλεξίου Γερομίχα, ο.π., σσ. 3 – 4 και Δρ. Σκεύο Ζερβό, ο.π., αύξων αριθμός 164, σσ.380-381.

⁴⁶¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 κληροδοτήματος Αλεξίου Γερομίχα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι Ακινήτων	18.877,36
2. Τόκοι Καταθέσεων	72,61
3. Επιστροφή φόρου	143,95
Σύνολο Εσόδων	<u>12.894,82</u>
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	19.093,92
Γενικό Σύνολο Εσόδων	31.988,74

ΕΞΟΔΑ

1. Λογιστικά Φοροτεχνικά	70,00
2. Φόροι Δημοσίου	826,84
3. Επισκευή Ιερού Ναού	9.705,00
4. Θέρμανση Ιερού Ναού	769,26
5. Φωτισμός – Ύδρευση	230,00
6. Καθαριότητα Ι. Ναού	30,00
7. Μνημόσυνο ευεργέτη	72,16
8. Κοινωφελείς σκοπούς	3.430,00
9. Αγιογράφηση Ι. Ναού	<u>540,00</u>
Σύνολο Εξόδων	15.673,26
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	16.315,48
Γενικό Σύνολο Εξόδων	31.988,74

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴⁶²:

- α. την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του, αλλά και των στενών συγγενών του από τους Ιερείς του χωριού Δοβρά και Μπούλτζι,
- β. την ενίσχυση του σκοπού του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου και τη διενέργεια αγαθοεργιών και

⁴⁶² Δημόσια διαθήκη του Αλεξίου Γερομίχα, ο.π., σ.4.

γ. την ενίσχυση διάφορων φιλανθρωπικών και κοινωφελών πράξεων.

5.18. Κληροδότημα Αλεξίου Μετσοβίτη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 16-8-1889 στα Ιωάννινα.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος όρισε διοικητική επιτροπή αποτελούμενη από τους⁴⁶³: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων ως πρόεδρο και ii) το εκάστοτε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου – Μητροπολιτικού Ναού.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος το 1/3 ενός καφενείου ιδιοκτησίας του που βρισκόταν στη πόλη των Ιωαννίνων και συγκεκριμένα στη τότε συνοικία "Καμάρες".

Στις 31-12-1988 η περιουσία του κληροδοτήματος αποτελούνταν μόνο από μετρητά που ήταν κατατεθειμένα σε λογαριασμούς προθεσμίας και Ταμιευτηρίου στην Ε.Τ.Ε., οπότε οι σκοποί του εκτελούνταν από τους ετήσιους τόκους των καταθέσεων⁴⁶⁴.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 1997 έχει ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχμές)⁴⁶⁵:

ΕΣΟΔΑ

⁴⁶³ Ιδιόγραφη διαθήκη του Αλεξίου Μετσοβίτη, σ.2.

⁴⁶⁴ Διαθήκη του Αλεξίου Μετσοβίτη, Αρχείο Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, φάκελος "Κληροδότημα Αλεξίου Μετσοβίτη" και την υπ' αριθμ. 1729/25-4-2002 Έκθεση Διαχειριστικού ελέγχου του Κληροδοτήματος "Αλεξίου Μετσοβίτη", του Οικονομικού Επιθεωρητή κ. Αλεξάνδρου Δήμου, Κτηματικής Υπηρεσίας Ιωαννίνων, Δρ. Σκεύο Ζερβό, ο.π., αύξων αριθμός 710, σσ.462-463.

⁴⁶⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 1997 του κληροδοτήματος Αλεξίου Μετσοβίτη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

1. Τόκοι καταθέσεων	98.851
2. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>1.020.034</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	1.118.885

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	30.000
2. Εκτέλεση σκοπού	70.000
3. Απρόβλεπτα	1.000
4. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>1.017.885</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	1.118.885

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴⁶⁶:

α. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ του διαθέτη και της συζύγου του και

β. για την ενίσχυση αγαθοεργημάτων κατά την κρίση της Επιτροπής και του Μητροπολίτη Ιωαννίνων.

5.19. Κληροδότημα Παναγιώτη Αθαν. Γιαννοπλάτη

Ο Π. Γιαννοπλάτης γεννήθηκε στους Μελιγγούς της Επαρχίας Δωδώνης Ιωαννίνων και σε μικρή ηλικία ταξίδεψε στη Ρουμανία όπου και εργάστηκε για αρκετά χρόνια. Αργότερα επέστρεψε και εγκαταστάθηκε στη Κέρκυρα όπου και πέθανε την 1-3-1894⁴⁶⁷.

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 3533/27-4-1890 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κερκύρας Δημήτριο Οικονόμου κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

⁴⁶⁶ Ιδιόγραφη διαθήκη του Αλεξίου Μετσοβίτη, ο.π., σ.2.

⁴⁶⁷ Σ. Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σσ. 256 – 257.

Ως εκτελεστές της διαθήκης όρισε τον καθηγητή Στέφανο Ρώσση ή τον αδελφό αυτού και τον Αναστάσιο Σταυρίδη. Ενώ, ως διαχειριστή του κληροδοτήματος όρισε την εκάστοτε Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων⁴⁶⁸.

Ο Π. Γιαννοπλάτης κληροδότησε στο χωριό Μελιγγούς Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁴⁶⁹: i) όλα τα ακίνητα (αγροτεμάχια) που είχε στο χωριό Μελιγγούς και ii) άγνωστο αριθμό μετοχών της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, για τις οποίες όρισε να μείνουν αιωνίως κατατεθειμένες στην Εθνική Τράπεζα⁴⁷⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁴⁷¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών	307,20
2. Πρόσοδοι τόκων	<u>18,16</u>
Σύνολο Εσόδων	325,36
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	1.850,58
Γενικό Σύνολο Εσόδων	2.175,94

ΕΞΟΔΑ

1. Διάφορα έξοδα	<u>17,92</u>
------------------	--------------

⁴⁶⁸ Δημόσια διαθήκη του Παναγιώτη Αθ. Γιαννοπλάτη, σ. 2.

⁴⁶⁹ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 170, σσ.380-381.

⁴⁷⁰ Επιπλέον, ο διαθέτης όρισε στη διαθήκη του (σ.2) ότι:«Αφίνω έτερα διακόσια φράγκα (200) κατ' έτος ίνα αγορασθή αγέλη προβάτων και να ονομασθώσι πρόβατα της Εκκλησία Υ.Θ. του χωριού μου και με το εισόδημα αυτών να σφάζονται οι κριοί διά τους πτωχούς του χωριού καθώς γάλατα, τυριά και λοιπά να διανέμονται εις τα παιδιά του σχολείου».

⁴⁷¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008, του κληροδοτήματος Παναγιώτη Αθ. Γιαννοπλάτη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εξόδων	17,92
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	2.158,02
Γενικό Σύνολο Εξόδων	2.175,94

Ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁴⁷²:

- α. για την ανέγερση σχολείου στο χωριό Μελιγγούς που θα φέρει το όνομά του και θα σπουδάζουν δωρεάν οι μαθητές του χωριού και των πέριξ αυτού χωριών,
- β. για την ετήσια πληρωμή του δασκάλου 700 φράγκα,
- γ. για την ετήσια κάλυψη των εξόδων του σχολείου 300 φράγκα,
- δ. για την ετήσια διάθεση τριακοσίων (300) φράγκων σε κάθε Εκκλησία του χωριού με τον όρο να τελούνται ετησίως δύο συλλείτουργα,
- ε. για την ετήσια προικοδότηση δύο απόρων κορασίδων που κατάγονται από το χωριό, 350 φράγκα, κατόπιν κλήρωσης,
- στ. για την ετήσια διάθεση στους φτωχούς του χωριού πριν τα Χριστούγεννα και το Πάσχα, 350 φράγκα,
- ζ. για την ετήσια πληρωμή των βασιλικών φόρων του χωριού 350 φράγκα,
- η. για την ετήσια διάθεση στους Ιερείς του χωριού 100 φράγκα και
- θ. για την ετήσια διάθεση στους σχολικούς επιτρόπους του χωριού 100 φράγκα.

5.20. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Ζάππα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 18-1-1891 στη Βροσθενίο της Ρουμανίας.

⁴⁷² Δημόσια διαθήκη του Παναγιώτη Αθ. Γιαννοπλάτη, ο.π., σσ.1-2.

Ο Κωνσταντίνος Ζάππας όρισε ως διάδοχο και κληρονόμο της περιουσίας του το Ελληνικό Κράτος υπό τον όρο ότι δεν θα έχει κανένα δικαίωμα να μεταβάλλει το περιεχόμενο και τους όρους της διαθήκης του⁴⁷³. Ενώ, ως επιτρόπους και εκτελεστές της διαθήκης του όρισε επιτροπή, η οποία θα φέρει το όνομα “Ζάππειος Επιτροπή” και θα αποτελείται από τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα⁴⁷⁴: i) τον ανιψιό του Χρήστο Αθανασίου Ζάππα, ii) τον ανιψιό του Απόστολο Αθ. Ζάππα, iii) τον εκάστοτε Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, iv) τον εκάστοτε Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και v) τον εκάστοτε προεδρεύοντα αντιπρόεδρο της επί των Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων Επιτροπής⁴⁷⁵.

Σήμερα, την καταληφθείσα από τον Κ. Ζάππα περιουσία διοικεί και διαχειρίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της από 18-1-1891 διαθήκης του, η Ζάππειος Επιτροπή, η οποία αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) πλην του αναφερόμενου στο άρθρο 8 της διαθήκης σκοπού, που φέρει την επωνυμία “Διαγωνίσματα Ζάππα”, που διαχειρίζεται από κοινού με την Επιτροπή Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων⁴⁷⁶.

⁴⁷³ Χρησιμοποιώ το κείμενο της διαθήκης του Κωνσταντίνου Ζάππα από το βιβλίο του Κ.Π.Ζαβιτζιάνου, *Αρχαία Εθνικών Ενεργετών*, μέρος Α', τεύχος Ε', Αθήνα 1930, σ.197.

⁴⁷⁴ Ο Κ. Ζάππας όρισε στη διαθήκη του ότι μετά το θάνατο των άνω δύο ανιψιών του, Χρήστου και Αποστόλου, τα υπόλοιπα μέλη της “Ζαππειού Επιτροπής” θα επιλέγουν κατά πλειοψηφία τους ανικαταστάτες τους, οι οποίοι θα προέρχονται από τους εκάστοτε πλησιέστερους κληρονόμους της Ζαππικής γενιάς. Επίσης, κάλεσε την Ελληνική Κυβέρνηση ν' αναγνωρίσει την “Ζάππειο Επιτροπή” ως νομικό πρόσωπο. (Βλ. Κ. Π. Ζαβιτζιάνου, ο.π., *Διαθήκη Κωνσταντίνου Ζάππα*, σ.197).

⁴⁷⁵ Υπ' αριθμ. 346/29-8-1939 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Αναγκαστικός Νόμος 1920/1939 “Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως, και κωδικοποιήσεως των διατάξεων περί διοικήσεως της υπό του Ευναγγελή Ζάππα καταλειφθείσης εις το Έθνος περιουσία”.

⁴⁷⁶ Υπ' αριθμ. 1076971/353/29-9-2004 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, τομέας Οικονομικών, Υφυπουργός Π. Δούκας, με θέμα “Διορισμός μελών

Ὅσον αφορά τα περιουσιακά του στοιχεία ο Κ. Ζάππας αναφέρει ότι: ««Γ') Ἡ περιουσία μου εἶναι ἐλευθέρα ἀπὸ κάθε βάρους ἢ ὑποχρέωσιν καὶ ἀποκλειστικῶς ἰδιοκτησία μου, τὴν ὁποίαν μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ὑψίστου διὰ τῶν ἰδρώτων μου ἀπήλαυσα καὶ ἡ ὁποία σήμερον εἶναι ἡ ἐξῆς κινητὴ καὶ ἀκίνητος. Ἡ ἀκίνητος περιουσία μου συνίσταται ἀπὸ τὰ ἐξῆς:

1. Τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ κτήματά μου, τὸ κτῆμά μου Μεγάλα Καλύβια εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τρικκάλων, ἡ μικρὴ Πολιάνα μὲ τὸν νερόμυλον, συνορεύουσα μὲ τὰ Μεγάλα Καλύβια, ἡ Μαγουλίτσα καὶ Μπαλτσάκι συνορεύονται μὲ τὴν Μικρὰν Πολιάναν, αἱ Καρυαὶ συνορεύονται καὶ αὗται μὲ τὰ Μεγάλα Καλύβια, Ἁγία Κυριακὴ συνορεύεται ταῖς Καρυαῖς, τὰ τρία τέταρτα τῆς Παπαράντζας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τρικκάλων, δώδεκα οἰκίαι ἐντὸς τῆς πόλεως Τρικκάλων, Ταουσιανή, Τεκέλη, Ψυχικόν, Μπακράτση μὲ Σουγιουτλή καὶ τὰ τέσσερα κτήματα ταῦτα εἶναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λαρίσης. Ἡ Λαζαριμπούγα, αὐτὸ εἶναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φαρσάλων, Καρδιτσομάγουλα ὅμου μὲ τὰς Ματαραγκητάδες, ὅπου ἠγόρασα ὕστερα, καθὼς καὶ ἄλλα στρέμματα εἰς χωράφια Τούρκων, ὅλα ὕστερα ἀγορασμένα καὶ τὰ ὁποῖα ὅλα συνενώνονται μὲ τὴν Καρδιτσομάγουλαν ἓνα σῶμα, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρδίσης.

2. Ἐδῶ εἰς τὴν Ρουμανίαν ἔχω τὸ εἰς Καλαράσιον κατάστημα, ἀτμόμυλον, ἀλευροποιεῖον ὀνομαζόμενον φάμπρικα Ὀλύμπια εἰς τὸν νομὸν Ἰαλομίστης, τὸ ὁποῖον σύγκειται ἀπὸ ἀποθήκας, φούρνους, καπηλεῖα, σπίτια, ὅλα εἰς μίαν περιφέρειαν, ὡς διαλαμβάνουν τὰ ἀγοροέγγραφά μου.

3. Ἡ κινητὴ δὲ περιουσία μου συνίσταται ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐργασιῶν τόσον τὰ ὅσα ἔχω εἰς τὰ δύο καταστήματά μου, τὸ εἰς Βροσθένιον

της Επιτροπῆς Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων – Υλοποίηση ὄρων Διαθήκης Ευεργετῶν Ευάγγελου και Κων/νου Ζάππα”, πρὸς τὸν Βουλευτὴ Ἰωαννίνων κ. Μιχάλη Χρ. Παντούλα (Δια τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων).

πνευματοποιεῖον καὶ ἀλευροποιεῖον καὶ εἰς τὸ Καλαράσιον ἀτμόμυλον, διὰ τὸ ὁποῖον κρατῶ λογαριασμὸν ἰδιαίτερον εἰς κατάστιχον διὰ χειρός μου καθὼς καὶ ὅσα ἔχω εἰς τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Ρουμανίας τραπεζίτην κύριον Χριστοφῆ Λ. Ζερλέντην, μὲ τὸν ὁποῖον ἐργάζομαι πρὸ πολλοῦ καὶ ἔχω τρεχούμενον λογαριασμὸν ἰδιαίτερον, τὸν ὁποῖον κρατῶ ἰδιοχείρως μου εἰς βιβλίον, συμφώνως καὶ μὲ τὰς ἐπιστολάς του καὶ μπιλάντσα του κατ' ἔτος προσέτι ἔχω μὲ τὸν ἴδιον κύριον Ζερλέντην καὶ συνεταιρισμὸν πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884 μέχρι τοῦ 1890 Δεκεμβρίου 31 καὶ τώρα πάλι τὸ ἐξανανέωσα διὰ τρία ἔτη ἀπὸ 1891 Ἰανουαρίου πρώτη καὶ μέχρι τοῦ 1894 Ἰανουαρίου πρώτη διὰ τραπεζιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐργασίας, διευθυνομένα εἰς ὅλο τὸ διάστημα παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ κατέθεσα εἰς αὐτὸν διὰ τὸ μερίδιόν μου τὸ ἥμισυ ἐκ τοῦ ὅλου ἐγὼ ἕνα ἑκατομμύριον φράγκα χρυσᾶ ἀριθ. 1,000,000 μὲ τοὺς ὄρους τῆς συμφωνίας, οἱ ὁποῖοι διαλαμβάνουν εἰς τὸ μεταξὺ μας ἰδιωτικὸν συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον κρατῶ εἰς τὸ χρηματοκιβώτιόν μου.

4. Ὅλα ἐκ τῆς κινητῆς περιουσίας μου ὅσα ἔχω καταθειμένα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἔχω εἰς αὐτὴν τριάντα 30 μετοχὰς τῆς ἰδίας Τραπεζῆς, προσέτι ἔχω καὶ χιλίας τετρακοσίας τρεῖς 1403 μετοχὰς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν – Πειραιῶς – Πελοποννήσου, τὰς ὁποίας παρέδωκεν ἐπ' ὀνόματί μου ἡ Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα καὶ διαλαμβάνει ἢ ἀπόδειξις τῆς ὑπὸ χρονολογίαν Ἀπριλίου 10 καὶ ἔτος 1886 εἰς τὸν ῥηθέντα σιδηρόδρομον εἶμαι συνιδρυτῆς διὰ τέσσαρας πόντους καὶ ἔχω μετρήσει μέχρι σήμερον δραχμὰς διακοσίας σαράντε πέντε χιλιάδας πεντακόσια τέσσαρα, 245,504.

5. Τόσον διὰ τὰ ἄνω ῥηθέντα καθὼς καὶ δι' ὅλην τὴν κινήτην περιουσίαν μου κρατῶ ἰδιαιτέρας σημειώσεις καὶ λογαριασμούς ἰδιοχείρους μου εἰς τὸ ἰδιαίτερόν μου βιβλίον, ὅπου εὐρίσκεται μὲ τὰ ἄλλα χαρτιά μου»⁴⁷⁷.

Επιπλέον, ὁ Κ. Ζάππας ἀναφέρει ὅτι: «ἔχω προσέτι καὶ τὸ δι' ἐξόδων μου ἰδρυθὲν ἐδῶ ἐν Βροσθενίῳ ἀτμοκίνητον ἐργοστάσιον πνευματοποιεῖον καὶ ἀλευροποιεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία "Ὀλύμπια" ἰδιαιτέραν καὶ ἀτομικὴν μου περιουσίαν. Μετὰ τὸν θάνατόν μου ἐγκαθιστῶ καὶ εἰς τοῦτο κληρονόμον μου τὸ Κράτος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου μὲ τοὺς ἰδίους ὅρους, διατάξεις καὶ συνθήκας, ὅπως καὶ εἰς τὴν ἄλλην μου περιουσίαν, τὴν δὲ ἐκτέλεσιν θὰ ἔχη ἡ Ζάππειος ἐπίσης Ἐπιτροπὴ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Ἐπειδὴ τὸ κτῆμα Βροσθενίον, τὸ ὁποῖον μαζὺ μὲ τὰ ἄλλα ἐδῶ κτήματα τοῦ ἀοιδίμου ἀξαδέλφου μου Εὐαγγελῆ ἔχει ἀφημένα εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον διὰ νὰ χρησιμοποιῆ ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τὸν θάνατόν μου τὰ περισσεύματα τοῦ εἰσοδήματος των εἰς ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἡ Ζάππειος λοιπὸν Ἐπιτροπὴ θέλει συνεννοεῖται μὲ τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ὀλυμπίων καὶ Κληροδοτημάτων διὰ νὰ ἐνοικιάζεται καὶ τὸ ἀτμοκίνητον τοῦτο συγχρόνως μὲ τὸ κτῆμα Βροσθενίου καὶ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον, ὡς διαλαμβάνει ἡ διαθήκη τοῦ μακαρίτου ἀξαδέλφου μου, εἴτε εἰς τὸν ἴδιον ἐνοικιαστὴν τοῦ κτήματος, εἴτε εἰς ἄλλον, ὅπως θὰ τὸ ἐγκρίνη συμφερότερον καὶ ἀσφαλέστερον, ὑπολογίζω δὲ τὸ ἐτήσιον ἐνοίκιον τοῦ πνευματοποιεῖου τριάντα χιλιάδες φράγκα καὶ ἄλλα τόσα τὸ ἀλευροποιεῖον. Τὸ εἰσόδημα δὲ τοῦτο θὰ ἐνώνεται κατ' ἔτος μὲ τὰ μερίσματα τῶν 53 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, τὰς ὁποίας ἔχω καταθεμένας εἰς τὴν ἰδίαν Τράπεζαν, διὰ τὸν σκοπὸν ἐπὶ τῆς

⁴⁷⁷ Κ.Π.Ζαβιτζιάνος, *Αρχεῖα Ἐθνικῶν Ἐνεργειῶν*, ο.π., σσ.194-196 καὶ Δρ. Σκευὸς Ζερβός, *Ἐθνικά Κληροδοτήματα καὶ Δωρεαί*, ο.π., σ. 76.

έμφυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, συμφώνως μὲ τὰς ἐπιστολάς μου ἀπὸ 11 καὶ 14 Νοεμβρίου 1878, 17 καὶ 21 Δεκεμβρίου 1878»⁴⁷⁸.

Επίσης, ο Κ. Ζάππας αναφέρει ὅτι ὡς εκτελεστής τῆς διαθήκης του μακαρίτη ξαδέλφου του Ευαγγέλη Ζάππα εξακολουθεῖ νὰ πληρώνει, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν επίσημη ἀλληλογραφία, τὶς ετήσιες υποχρεώσεις υπὲρ των σκοπῶν που εἶχε ορίσει καὶ συγχρόνως ἔχει χτίσει στὴν Αθήνα τὸ Κατάστημα των «Ολυμπίων»⁴⁷⁹.

Ὁ Απολογισμὸς των εσόδων καὶ ἐξόδων του κληροδοτήματος γιὰ τὸ Οικονομικὸ Ἔτος 2007 ἔχει ὡς ἐξῆς⁴⁸⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	71.039,73
2. Μερίσματα Μετοχῶν	1.049.300,10
3. Τόκοι λογαρ. ὀψεως	27.637,52
4. Τόκοι προθεσμιακῆς κατάθεσης	<u>15.522,80</u>
Γενικὸ Σύνολο Εσόδων	1.163.500,15

ΕΞΟΔΑ

1. Κληροδοτήμα	304.476,87
2. Ἐξοδα παράστασης μελῶν Ζαππείου Επιτροπῆς	55.000,00

⁴⁷⁸ Κ.Π.Ζαβιτζιάνος, *Αρχεῖα Ἐθνικῶν Ἐνεργετῶν*, ο.π., ἀρθρο 8, σσ.206-208.

⁴⁷⁹ Πρόκειται γιὰ τὸ «Ζάππειον Μέγαρο» ἓνα νεοκλασικὸ κτίριο με κορινθιακοὺς κίονες, ἔργο του Θεόφιλου Χάνσεν, που στηρίχθηκε σε ἀρχικὰ σχέδια του Φ.Λ. Μπουλανζέ, θεμελιώθηκε τὸ 1874 καὶ ἀποπερατώθηκε τὸ 1888. Ὁ Ευάγγελος Ζάππας, ἀπὸ τὸ 1856 ἤδη, ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν ἀνασύσταση των Ολυμπιακῶν Ἀγῶνων προσφέροντας 400 μετοχές τῆς Ἐθνικῆς Ἀτμοπλοῖας, ὥστε τὰ κέρδη ἀπὸ τὰ μερίσματα νὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τοὺς ἀγῶνες καὶ τὸ 1959 σε συνεργασία με τὸν Κων. Ζάππα ἴδρυσαν τὰ «Νέα Ολύμπια», ἐκθεση γεωργικῆ, τεχνικῆ καὶ βιομηχανικῆ, ὅρισαν δε νὰ πραγματοποιοῦνται ἀνά τετραετία καὶ διέθεσαν τὰ ἀναγκαῖα χρηματικὰ ποσὰ γιὰ τὴν ἀνέγερση του ἐκθεσιακοῦ μεγάρου.

⁴⁸⁰ Γιὰ περισσότερες πληροφορίες βλ. τὸν Οικονομικὸ Απολογισμὸ ἔτους 2007 τῆς Ζαππείου Επιτροπῆς ὅπου ὑπάρχουν ἀναλυτικοὶ πίνακες των εσόδων καὶ δαπανῶν.

3. Αμοιβή Γραμματέα	4.200,00
4. Υποτροφίες	10.800,00
5. Έξοδα συντήρησης – Τέλη	6.530,86
6. Φόρος Εισοδήματος	5.938,67
7. Φόρος Τόκων	2.763,75
8. Διάφορα έξοδα (φύλακτρα, δημοσίευση κ.τ.λ.)	1.026,18
9. Αποσβέσεις ακινήτων	215,38
10. Ζάππειο Παρθεναγωγείο	165.000,00
11. Σχολεία Φιλιατών	20.000,00
12. Εκκλησία Αλβανίας	20.000,00
13. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	<u>0</u>
Σύνολο Εξόδων	595.951,71
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	567.548,44
Γενικό Σύνολο Εξόδων	1.163.500,15

Αρχικά, ο ευεργέτης όρισε ότι αφού μοιραστεί σε ίσα μερίδια το ποσό των 30.000 γροσίων να δοθεί στους έχοντες δικαίωμα κληρονομίας συγγενείς του⁴⁸¹, ενώ για την υπόλοιπη περιουσία του καθώς και για τα ετήσια έσοδα αυτής όρισε να διατεθούν για τους παρακάτω σκοπούς:

α. η οικία του στο χωριό Λάμποβο να διατεθεί για τη στέγαση και λειτουργία Υφαντουργικής Σχολής⁴⁸²,

β. για την ετήσια επιχορήγηση: i) του σχολείου στο χωριό Λέκελι της Ηπείρου, προκειμένου η Ζάππειος Επιτροπή να κτίσει δωμάτια όπου θα μένουν οι Δάσκαλοι, με το ποσό των 3.000 Φράγκων, ii) του Παρθεναγωγείου στο χωριό Δρόβιανι της Ηπείρου με το ποσό των 1.200 Φράγκων, iii) του σχολείου στο χωριό Δέλβινο της Ηπείρου με το ποσό των 1.200 Φράγκων, iv) του σχολείου Φιλιατών της Ηπείρου με το ποσό των

⁴⁸¹ Κ.Π.Ζαβιτζιάνος, *Αρχαία Εθνικών Ευεργετών*, ο.π., παράγραφος 11, άρθρα 1-4, σσ.200-202.

⁴⁸² ο.π., άρθρο 5, σ.202-203.

1.200 Φράγκων, ν) του σχολείου στο χωριό Κηπαρό της Χειμάρας Ηπείρου με το ποσό των 1.000 Φράγκων, vi) των σχολείων στα χωριά Κάριανη και Κακόση με το ποσό των 1.200 Φράγκων και vii) του χωριού Χουντουκούκι για την πληρωμή ενός Ιερέα που θα διδάσκει στα παιδιά γράμματα σε ένα κελί της Εκκλησίας⁴⁸³,

γ. για την ετήσια επιχορήγηση του Ζαππείου Παρθεναγωγείου Κωνσταντινούπολης με το ποσό των 1.200 Οθωμανικών λιρών για την αξιοπρεπή και αιώνια συντήρηση αυτού⁴⁸⁴,

δ. για τη σύσταση δύο ή περισσότερων πρακτικών γεωργικών σχολείων, κατά προτίμηση στη Θεσσαλία και στην Ήπειρο⁴⁸⁵,

ε. για την ετήσια ενίσχυση της Επιτροπής Φιλολογικής Εφορείας των σχολείων που εδρεύει στο Βουκουρέστι, με το ποσό των 1.000 φλωριών,

στ. για την ετήσια ενίσχυση της επιτροπής των "Όλυμπίων" στην Αθήνα για τη διατήρηση της Έκθεσης ανά τετραετία με το ποσό των 1.500 φλωριών,

ζ. για την ετήσια ενίσχυση του Πανεπιστημίου Αθηνών με το ποσό των 100 φλωριών,

η. για την ετήσια ενίσχυση του "Αμαλίου" Ορφανοτροφείου με το ποσό των 100 φλωριών,

θ. για την ετήσια ενίσχυση της Επιτροπής του Λαμπόβου με το ποσό των 1.700 φλωριών,

ι. να ανεγερθεί «...τὸ κατάστημα τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τοῦ σταδίου αὐτοῦ, ἀξιοπρεπὲς καὶ εὐρύχωρον, κατὰ τὸ σχέδιον ὅπου ἔχω στείλει τοῦ κ. Ραγκαβῆ καὶ τὸ παρόμοιον ὅπου ἔχω ἐγὼ ἐδῶ, ἔχον ἐν τῷ μέσῳ μίαν μεγάλην δίπατον κυκλοειδῶς κρυστάλινην αἴθουσαν, μὲ ἄλλας τρεῖς

⁴⁸³ ο.π., ἀρθρο 6, σ.203.

⁴⁸⁴ ο.π., ἀρθρο 7, σ.203.

⁴⁸⁵ Ο. Κ. Ζάππας στο ἀρθρο 8 τῆς διαθήκης του, ἀναφέρει λεπτομέρειες γιὰ τὴ σύσταση καὶ λειτουργία τῶν πρακτικῶν γεωργικῶν σχολείων.

εὐθείας σχηματίζουσαι ὡς εἶδος σταυροῦ, καὶ διευθυνόμεναι κατ' εὐθεῖαν εἰς μίαν παρόμοιαν αἶθουσαν, ἀλλ' εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου, καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα δωμάτια τῆς ἐκθέσεως, μετὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ λοιπά, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐλλείψεως...»⁴⁸⁶,

ια. να κτιστεῖ και να ζωγραφιστεῖ η ἐκκλησία του μοναστηριού του Τρεμπουκίου,

ιβ. να ανεγερθεῖ και να εξοπλιστεῖ πλήρως το Σχολεῖο του Λαμπόβου, σύμφωνα με τα πρότυπα των καλύτερων Ἑλληνικῶν Σχολείων που λειτουργοῦν,

ιγ. μετὰ το θανατό του ὅρισε η διαθήκη να τυπωθεῖ στα Ἑλληνικά και ὅλα τα χαρτιά των κτημάτων του, αφού πρώτα επικυρωθοῦν να δοθοῦν ἀπὸ ἓνα ἀντίγραφο στη Φιλολογική Επιτροπὴ τῆς Ρουμανικῆς γλώσσας, στα δύο Ἑλληνικά Προξενεῖα Βουκουρεστίου και Ἰβραΐλας, στην επιτροπὴ των Ολυμπίων, στην επιτροπὴ του Λαμπόβου και στην Ἑλληνική Βουλή προς φύλαξη και

ιδ. για την τέλεση ετήσιου μνημόσυνου, υπὲρ ἀνάπαυσης των ψυχῶν του ἰδίου, του Ευαγγέλη Ζάππα και των γονέων τους κατά την εορτὴ του Αγίου Αθανασίου.

Ἡ Ζάππειος Επιτροπὴ με την ἀπὸ 4-3-1994 αἴτησή της προς το Εφετεῖο Αθηνῶν ζήτησε τη μερική μεταβολὴ των σκοπῶν του κληροδοτήματος και συγκεκριμένα της διάταξης που ἀφορὰ την ίδρυση

⁴⁸⁶ Κ.Π. Ζαβιτζιάνος, *Αρχεῖα Ἐθνικῶν Ενεργειῶν*, ο.π., Διαθήκη Ευαγγέλη Ζάππα, σ. 185. Επιπλέον, ο Α. Παπαχριστόπουλος στο βιβλίο του "Κληροδοτήματα ἤτοι μελέτη περὶ των υπὲρ Ἐθνικῶν και Ευαγῶν σκοπῶν κληρονομιῶν, κληροδοτημάτων και δωρεῶν", σελίδα 136, παρουσιάζει τον νόμο βάσει του οποίου αποφασίστηκε η ἀνέγερση του καταστήματος των Ολυμπίων. Συγκεκριμένα, στις 30 Νοεμβρίου 1869 ψηφίστηκε ἀπὸ την Ἑλληνική Βουλή ο Νόμος ΤΟ' «Περὶ ἀνεγέρσεως καταστήματος των Ολυμπίων» και φέρει τα ονόματα του τότε Βασιλῆα Γεωργίου Α', του Υπουργοῦ Εσωτερικῶν Θ.Α.Ζαῖμη, του Υπουργοῦ Οικονομικῶν Α.Δ.Αυγερινού και του Υπουργοῦ Δικαιοσύνης Α. Πετσάλη.

και λειτουργία σχολείου γεωργών στη Θεσσαλία και την Ήπειρο για τη διδασκαλία νεαρών μαθητών της γεωργικής τεχνικής και της καλυτέρευσης των προϊόντων. Στην αίτησή της υποστηρίζει ότι η πραγματοποίηση της επιθυμίας του ευεργέτη όσον αφορά την ίδρυση και λειτουργία της σχολής στην Ήπειρο, δηλαδή στη Βόρειο Ήπειρο, που ήταν και ο τόπος καταγωγής του, δεν είναι εφικτή, αφού η Βόρειος Ήπειρος περιήλθε στην κατοχή της Αλβανίας, όπου είναι δυσχερής η ίδρυση και λειτουργία μιας τέτοιας σχολής. Έτσι, προτείνεται ότι η θέληση του ευεργέτη μπορεί να πραγματοποιηθεί πληρέστερα με τη διάθεση χρηματικών ποσών για παρεμφερή σκοπό, όπως στην Αρχιεπισκοπή Αλβανίας για την ενίσχυση του έργου που αυτή επιτελεί στη Βόρειο Ήπειρο και ειδικότερα για την ανέγερση, επισκευή και συντήρηση Ορθόδοξων Εκκλησιών ή σχολείων στη Βόρειο Ήπειρο. Το Εφετείο Αθηνών στη συνεδρίασή του 6-5-1994 έκρινε την αίτηση και, αφού έλαβε υπόψη τα παραπάνω την έκανε δεκτή. Στη συνέχεια, σε έκτακτη συνεδρίαση δημοσίευσε την απόφασή του αυτή στο ακροατήριό του στις 9-5-1994⁴⁸⁷.

Στις 14-2-2000 η Ζάππειος Επιτροπή με νέα αίτηση προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε τη μερική τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος και συγκεκριμένα τη διάταξη που αφορά την ίδρυση Υφαντουργικής Σχολής στη γενέτειρά του και την οικονομική ενίσχυση διάφορων σχολείων που αναφέρει στη διαθήκη⁴⁸⁸. Στην αίτησή της υποστηρίζει ότι η επιθυμία του ευεργέτη δεν δύναται να ικανοποιηθεί, διότι τα παραπάνω

⁴⁸⁷ Υπ' αριθμ. 3403/9-5-1994 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁴⁸⁸ Ο Κ. Ζάππας εκτός των άλλων, άφησε 68.300 γαλλικά χρυσά φράγκα για τη λειτουργία της Υφαντουργικής Σχολής και την ενίσχυση σχολείων και σχολών στα χωριά Λέκελι, Δρόβιανη, Δέλβινο, Κυπαρού, Κάριανη, Κακόση και Χουντουκούκι της σημερινής Βορείου Ηπείρου. (Βλ. Αίτηση 14-2-2000 της Ζαππείου Επιτροπής προς το Εφετείο Αθηνών).

χωριά βρίσκονται πλέον εκτός των ορίων της Ελληνικής Επικράτειας, αλλά και η ενίσχυση των σχολείων στα Ελληνικά χωριά της παραμεθορίου, που είχε αποφασιστεί, λόγω εγκατάλειψης των χωριών και έλλειψης μαθητών πάλι δε δύναται να πραγματοποιηθεί⁴⁸⁹. Έτσι, πρότεινε τη διαθήκη των χρημάτων προς παραπλήσιο εκπαιδευτικό σκοπό, όπως τη δημιουργία Φοιτητικής Εστίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Το Εφετείο Αθηνών στη συνεδρίασή του στις 23-5-2000 έκρινε την αίτηση και αφού έλαβε υπόψη τα παραπάνω, επέτρεψε στη Ζάππειο Επιτροπή τη διάθεση ενός δισεκατομμυρίου (1.000.000.000) δραχμών⁴⁹⁰ για την ανοικοδόμηση στο χώρο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Φοιτητικής Εστίας, τηρούσα τους όρους και τις δεσμεύσεις της διαθήκης. Στη συνέχεια, σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στις 6-6-2000 δημοσιεύσε την απόφασή του⁴⁹¹.

5.21. Ίδρυμα Κυριάκου Μανίκα

Το ίδρυμα συστάθηκε με δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Δημήτριο Ρουσσόπουλο στις 30-01-1892 κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και το Βασιλικό Διάταγμα περί διοίκησης και

⁴⁸⁹ Το Εφετείο Αθηνών, με την υπ' αριθμ. 6227/1980 Απόφασή του, είχε βεβαιώσει την αδυναμία πραγματοποίησης της ίδρυσης Υφαντουργικής Σχολής στο χωριό Λάμποβο, καθώς και της οικονομικής ενίσχυσης των σχολείων που αναφέρει ο Κ. Ζάππας στη διαθήκη του. Αντί αυτού, επέτρεψε τη διάθεση των χρημάτων υπέρ των σχολείων που βρίσκονται στα χωριά της Ελληνικής παραμεθορίου.

⁴⁹⁰ Ο Κ. Ζάππας είχε διαθέσει για εκπαιδευτικούς σκοπούς το ποσό των 68.300 χρυσών γαλλικών φράγκων, που αντιστοιχεί σε σημερινό ποσό 1.176.535.800 δραχμών. (Βλ. Υπ' αριθμ. 4937/23-5-2000 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών).

⁴⁹¹ Υπ' αριθμ. 4937/23-5-2000 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

διαχείρισης του κληροδοτήματος δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 60/01-03-1941 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο. Ενώ, η τροποποίησή του δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 138/15-7-1960 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Η διαχείριση του κληροδοτήματος γίνεται από επιτροπή αποτελούμενη από τον εκάστοτε Ιερέα του χωριού Διποτάμου και τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Διποτάμου⁴⁹².

Ο Κ. Μανίκας άφησε υπέρ του ιδρύματος μία οικία που βρίσκεται στην Αθήνα, στην ενορία Αγίου Δημητρίου και συγκεκριμένα επί της οδού Ψυρρή. Όρισε δε ότι η διαχειριστική επιτροπή έχει τη δυνατότητα να κρατήσει το ακίνητο ως έχει ή να το πουλήσει. Στην περίπτωση αυτή όμως το τίμημα που θα επιτευχθεί θα πρέπει να κατατεθεί ως αιώνιο κεφάλαιο στην Εθνική Τράπεζα ή να το επενδύσουν σε ομολογίες και μετοχές της Ε.Τ.Ε.⁴⁹³.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής⁴⁹⁴:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι καταθέσεων	15,95
2. Έσοδα από μισθώματα	5.778,84
3. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>1.311,41</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	7.106,20

ΕΞΟΔΑ

1. Μισθός Γραμματέα	220,00
2. Γραφική ύλη, έντυπα, ταχυδρομικά	50,00

⁴⁹² Υπ' αριθμ. 60/01-03-1941 ΦΕΚ, Τεύχος Πρώτο, άρθρο 3.

⁴⁹³ Διαθήκη του Κυριάκου Μανίκα, σσ.1-2 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Αρχεία Εθνικών Ευεργετών*, ο.π., σσ. 460-461.

⁴⁹⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του ιδρύματος Κυριάκου Μανίκα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

3. Ασφάλιστρα ακινήτων	77,35
4. Μνημόσυνα Ευεργετών	220,00
5. Επιχορήγηση Ιεράς Μονής Αγίας Παρασκευής Μονοδενδρίου	45,00
6. Αμοιβή Υποεπιτροπής Αθηνών	180,00
7. Διανομή βοηθημάτων στους κατοίκους	2.000,00
8. Προίκιση απόρων κοριτσιών	1.000,00
9. Καλλωπισμός χώρου προτομής του Ευεργέτη	30,00
10. Κοινωφελή έργα	500,00
11. Βοηθήματα σε μαθητές – σπουδαστές	500,00
12. Δημοσιεύσεις	71,40
13. Φόρος τόκων καταθέσεων	1,50
14. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>2.210,85</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	7.160,20

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴⁹⁵:

- α. για την προικοδότηση μιας άπορης κοπέλας καταγόμενης από το χωριό Διπόταμος Ιωαννίνων, ενώ σε περίπτωση διαφωνίας των μελών της διαχειριστικής επιτροπής σχετικά με την επιλογή της κοπέλας θα δίνονται οικονομικά βοηθήματα στους φτωχούς,
- β. για την τέλεση τριών ετήσιων μνημοσύνων υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του ιδίου και της συζύγου του και
- γ. για την οικονομική ενίσχυση του Ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής Βίκου.

Η διαχειριστική επιτροπή του ιδρύματος με την από 8-1-1980 αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την τροποποίηση των σκοπών του ιδρύματος προκειμένου να επιτευχθεί η επωφελέστερη αξιοποίηση και διάθεση της περιουσίας του διαθέτη.

Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση του στις 4-3-1980 συζήτησε την

⁴⁹⁵ Υπ' αριθμ. 60/01-03-1941 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, ο.π., άρθρο 2.

παραπάνω αίτηση και στις 27-3-1980 εξέδωσε την απόφασή του, σύμφωνα με την οποία τα ετήσια έσοδα θα διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁴⁹⁶:

α. το 1/4 για προικοδότηση μίας κοπέλας από 15 μέχρι 45 ετών, καταγόμενης από την Κοινότητα Διποτάμου,

β. τα 2/4 να διανέμονται κατά ισομοιρία στους μόνιμους κατοίκους της Κοινότητας Διποτάμου και

γ. το υπόλοιπο 1/4 να διανέμεται στους μαθητές του δημοτικού σχολείου, καθώς και σε όλους τους σπουδαστές, ανεξαρτήτου σχολής, που κατάγονται από την παραπάνω Κοινότητα, κατά την κρίση πάντα της διαχειριστικής επιτροπής. Επίσης, η επιτροπή δύναται να τα διαθέσει και για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στο χωριό Διπόταμος.

5.22. Κληροδότημα Νικολάου Μαντελόπουλου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 14-9-1894 στην Αθήνα.

Ο Νικόλαος Μαντελόπουλος όρισε ως κληρονόμο της περιουσίας του την Κοινότητα Λοζέτσι (Ελληνικού) Κατσανοχωρίων⁴⁹⁷.

Η περιουσία του αποτελούνταν από διάφορα χρεόγραφα κατατεθειμένα στην Ε.Τ.Ε. η αξία των οποίων σύμφωνα με τα αποδεικτικά στοιχεία του διαθέτη ανερχόταν στα 232.400 χρυσά φράγκα. Συγκεκριμένα, η διάρθρωση των χρεογράφων είχε ως εξής: i) 340 ομολογίες του Ελληνικού δανείου (οι 251 των 120.000.000 και οι 89 των 170.000.000) ονομαστικής αξίας 500 χρυσών φράγκων εκάστη και

⁴⁹⁶ Υπ' αριθμ. 3348/27-3-1980 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁴⁹⁷ Ιδιόγραφη διαθήκη του Νικολάου Μαντελοπούλου, σ.1.

συνολικής αξίας 170.000 χρυσών φράγκων, ii) 31 Λαχειοφόρους ομολογίες της Ε.Τ.Ε., 400 χρυσά φράγκα εκάστη, iii) 12 ομολογίες “Βλαχικάς φοντσιέρα ρουραλα” εκ οποίων οι 7 έχουν ονομαστική αξία 5.000 χρυσά φράγκα εκάστη και οι 5 ονομαστική αξία 1.000 χρυσά φράγκα εκάστη, iv) 2 ομολογίες ομοίως Βλαχικάς, ονομαστικής αξίας 5.000 χρυσών φράγκων εκάστη⁴⁹⁸.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁴⁹⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών	108,40
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>13,21</u>
Σύνολο Εσόδων	121,61
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	1.962,50
Γενικό Σύνολο Εσόδων	2.084,11

ΕΞΟΔΑ

1. Φόρος τόκων	11,32
2. Προικοδοτήσεις	<u>600,00</u>
Σύνολο Εξόδων	611,32
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1.472,79
Γενικό Σύνολο Εξόδων	2.084,11

Ο ευεργέτης όρισε από το σύνολο της περιουσίας του 69.900 χρυσά φράγκα να διατεθούν υπέρ των συγγενών που αναφέρει στη διαθήκη του

⁴⁹⁸ Διαθήκη του Νικολάου Μαντελόπουλου, ο.π., σσ. 1-2 και Δρ. Σκεύο Ζερβό, ο.π., σσ. 728-729.

⁴⁹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Νικολάου Μαντελόπουλου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

και τα υπόλοιπα 162.500 χρυσά φράγκα να διατεθούν για την αιώνια εκτέλεση των παρακάτω σκοπών:⁵⁰⁰

α. να δίνονται ετησίως 400 φράγκα χρυσά στην Κοινότητα Λοζέτση προκειμένου να συντηρείται το Υφαντήριο και το Παρθεναγωγείο του χωριού,

β. να δίνονται ετησίως 1.487,30 φράγκα χρυσά ως προικοδοτικό βοήθημα σε τρεις άπορες κοπέλες του χωριού κατόπιν κλήρωσης και

γ. να δίνονται ετησίως 100 φράγκα χρυσά πέραν του ενοριακού μισθού, σε έναν ιερά του χωριού, ο οποίος θα έχει σπουδάσει στην Ιερατική Σχολή της Νήσου των Ιωαννίνων. Μετά δε τον θάνατό του να εκλέγεται άλλος με τους αυτούς όρους.

5.23. Κληροδότημα Δημητρίου Ζιτσαίου

Ο Δημήτριος Ζιτσαίος ή Βάης (που ήταν το πατρικό του επώνυμο), γεννήθηκε στη Ζίτσα το 1811, όπου έμαθε τα πρώτα γράμματα. Στη συνέχεια, όπως αναφέρει ο Στέφανος Μπέττης στο βιβλίο του *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, σελ. 273, «...επήγε στη Βλαχιά στο Σερδάρη χωριανό του Χριστόδουλο Μπουτάτη, εκτελεστή της διαθήκης του Δοσίθεου Φιλίτη, που τον έστειλε να σπουδάσει στο Παρίσι γιατρική. Επιστρέφοντας στο Βουκουρέστι εμπήκε στην υπηρεσία του Στρατού, όπου έφθασε το βαθμό του Γεν. Αρχίατρου...». Πέθανε στις 22 Αυγούστου 1897 στο Γκουμέστι (Βουκουρέστι) της Ρουμανίας⁵⁰¹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 17-8-1897 στο Βουκουρέστι της Ρουμανίας.

⁵⁰⁰ Διαθήκη του Νικολάου Μαντελοπούλου, ο.π., σσ. 3 – 6.

⁵⁰¹ Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ. 81-82 και Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σσ. 73-74.

Επιπλέον, ο τρόπος διοίκησης και διαχείρισης του κληροδοτήματος δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 56/11-4-1928 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο και ο οργανισμός περί διοίκησης και λειτουργίας στο υπ' αριθμ. 257/16-9-1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Ο Δ. Ζιτσαίος όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης του τον Στρατηγό Ανδροκλή Φωτεινό και το Γ.Δ.Σακκά⁵⁰².

Το κληροδοτήμα διοικείται από τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε: i) Μητροπολίτη Ιωαννίνων ως Πρόεδρο, ii) Πρόεδρο της Κοινότητας Ζίτσας και iii) Πρόεδρο της Σχολικής Εφορείας του Δημοτικού Σχολείου Ζίτσας⁵⁰³.

Ο ευεργέτης όρισε από το σύνολο της περιουσίας του να δοθούν εφάπαξ 50.000 χρυσά φράγκα στα συγγενικά του πρόσωπα που αναφέρει στη διαθήκη, 5.000 χρυσά φράγκα στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Βουκουρεστίου και το υπόλοιπο της περιουσίας του να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε.⁵⁰⁴ προκειμένου με τους ετήσιους τόκους να εκτελούνται οι σκοποί που έχει ορίσει⁵⁰⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής⁵⁰⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μετοχών Ε.Τ.Ε.	1.011,00
2. Πρόσοδοι τόκων	9,05
3. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>1.811,31</u>

⁵⁰² Ιδιόγραφη διαθήκη του Δημητρίου Ζιτσαίου, ο.π., σ.1

⁵⁰³ Υπ' αριθμ. 257/16-9-1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, άρθρο 4.

⁵⁰⁴ Σκευός Ζερβός, *Αρχαία Εθνικών Ευεργετών*, ο.π., αύξων αριθμός 354, σσ.406-407.

⁵⁰⁵ Ιδιόγραφη διαθήκη του Δημητρίου Ζιτσαίου, ο.π., σ.1

⁵⁰⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Δημητρίου Ζιτσαίου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εσόδων **2.831,31**

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας 175,78

2. Εκτέλεση σκοπού 1.650,00

3. Επενδύσεις 884,19

4. Υπόλοιπο σε νέα χρήση 121,39

Γενικό Σύνολο Εξόδων **2.831,31**

Σκοπός του κληροδοτήματος είναι η εκτέλεση διάφορων αγαθοεργιών και κοινωφελών έργων στη Κοινότητα Ζίτσας, κατά την κρίση της διοικητικής επιτροπής και των εκτελεστών της διαθήκης του⁵⁰⁷.

5.24. Κληροδότημα Γεωργίου Αβέρωφ

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 18-3-1898 στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και δημοσιεύθηκε στις 16-7-1899 σε δημόσια συνεδρίαση του Προξενικού Δικαστηρίου Αλεξάνδρειας⁵⁰⁸.

Ο Γ. Αβέρωφ όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης τους: i) Νικόλαο Αδαμίδα, ii) Νικόλαο Ιωαννίδα, iii) Κωνσταντίνο Μ. Πίχτο και iv) τον δικηγόρο Λ. Λυμπρίτη. Ενώ όρισε ότι σε περίπτωση που εκλείψει κάποιο μέλος για οποιονδήποτε λόγο, τα υπόλοιπα μέλη επιλέγουν τον αντικαταστάτη, προτιμώμενου εκ των συγγενών του⁵⁰⁹.

Μετά τον θάνατο του Γ. Αβέρωφ οι εκτελεστές, αφού παρέλαβαν

⁵⁰⁷Υπ' αριθμ. 257/16-9-1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, ο.π., άρθρο 2.

⁵⁰⁸ Γ. Πλατάρης - Τζίμας, *Κώδικας Διαθηκών Μετσόβου*, ο.π., τόμος Α', σσ. 288-333.

⁵⁰⁹ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και εναντίων σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών*, τεύχος Α', ο.π., Διαθήκη Γεωργίου Αβέρωφ, σ. 30.

την περιουσία⁵¹⁰ προχώρησαν στην εκπλήρωση των όρων της διαθήκης. Αφού τη χώρισαν σε ογδόντα μερίδια τη διέθεσαν ως εξής: Τα τριάντα ένα (31) διετεθήκαν υπέρ διάφορων φυσικών και συγγενικών προσώπων του ευεργέτη και τα υπόλοιπα σαράντα εννέα (49) υπέρ του Ελληνικού Κράτους⁵¹¹.

Τα μερίδια που άφησε ο Γ. Αβέρωφ υπέρ του Ελληνικού Κράτους όρισε στους εκτελεστές να τα διαθέσουν ως εξής:

α. το ποσό των τεσσάρων (4) μεριδίων να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου τα μισά χρήματα να διατεθούν για την ίδρυση Γεωργικής Σχολής στη Λάρισα ή όπου αλλού κρίνει η Ελληνική Κυβέρνηση και τα υπόλοιπα να παραμείνουν κατατεθειμένα στην ίδια τράπεζα προκειμένου οι τόκοι να διατίθενται για τη συντήρηση της σχολής⁵¹²,

β. το ποσό των είκοσι (20) μεριδίων να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου οι τόκοι και το κεφάλαιο να διατεθούν για τη ναυπήγηση ισχυρού

⁵¹⁰ Κατά τη διαδικασία της εκκαθάρισης προέκυψαν πολλά προβλήματα μεταξύ των εκτελεστών και διάφορων απαιτητών, για τις λύσεις των οποίων σε πολλές περιπτώσεις επιλήφθηκαν τα εκεί αρμόδια δικαστήρια. Επίσης, προβλήματα προέκυψαν και ανάμεσα στους εκτελεστές και στο Υπουργείο Οικονομικών, που θεωρούσε ότι οι εκτελεστές καθυστερούσαν στην εκκαθάριση και ότι υπήρχαν καταγγελίες σχετικά με το έργο τους. Πάντως, οι διαδικασίες της εκκαθάρισης διήρκαν μέχρι το 1907, χωρίς όμως να υπάρξει οριστικό αποτέλεσμα. Το 1912 και 1913 το Υπουργείο Οικονομικών με έγγραφα του προς τους εκτελεστές και το Γενικό Προξενείο Αλεξάνδρειας εξακολουθεί να ζητάει εξηγήσεις και διευκρινίσεις για την ολοκλήρωση της εκκαθάρισης. (Βλ. Α. Παπαχριστόπουλο, ο.π., σσ.20-24).

⁵¹¹ Αξίζει εδώ να αναφέρουμε ότι ο Δρος Σκεύος Γ. Ζερβός, στο βιβλίο του "Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεάί" που τυπώθηκε στην Αθήνα από το εθνικό τυπογραφείο το 1925, και στις σελίδες 182 – 184, παραθέτει έγγραφο της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος με ημερομηνία 30 Δεκεμβρίου 1924, όπου αναγράφονται αναλυτικά όλες οι καταθέσεις του κληροδοτήματος.

⁵¹² Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και ευαγών σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών*, τεύχος Α', ο.π., άρθρο 12, σ. 27.

καταδρομικού πλοίου, που θα χρησιμεύσει για την εκπαίδευση των δοκίμων του Βασιλικού Ναυτικού. Το πλοίο θα φέρει το όνομα του διαθέτη και το τυχόν περίσσευμα να κατατεθεί εντόκως στην Ε.Τ.Ε. για να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή νέου πλοίου, όταν το πρώτο καταστεί άχρηστο⁵¹³,

γ. το ποσό των οκτώ (8) μεριδίων να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου να διατεθούν για την ολοκλήρωση των εργασιών κατασκευής μαρμάρινων κερκίδων στην πρώτη ζώνη του Παναθηναϊκού Σταδίου⁵¹⁴,

δ. τέσσερα (4) μερίδια υπέρ του ιδρυθέντος Ωδείου Αθηνών. Το ποσό των μεριδίων αυτών όρισε να κατατεθεί στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατεθούν ως εξής: i) για τη σύσταση δραματικού και μουσικού διαγωνισμού εναλλάξ, όπου θα απονέμεται βραβείο σε πρότυπο δράμα ή μουσική σύνθεση, που θα έχει Ελληνική υπόθεση. Ο διαγωνισμός αυτός θα ονομάζεται "Αβερώφειος". ii) για την έκδοση βραβευόμενων έργων και iii) για τη χορήγηση υποτροφιών σε αριστεύσαντες ηθοποιούς και μουσικούς, που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους είτε στην Ελλάδα είτε σε κάποια άλλη χώρα της Ευρώπης⁵¹⁵,

ε. το ποσό των δύο (2) μεριδίων να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου να διατεθεί αποκλειστικά για την αποπεράτωση των οικοδομικών και διακοσμητικών έργων του Μετσόβειου Πολυτεχνείου⁵¹⁶,

στ. το ποσό των τεσσάρων (4) μεριδίων να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. υπέρ του Μετσόβειου Πολυτεχνείου προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατεθούν ως εξής⁵¹⁷: i) για την απονομή βραβείων είτε εφ' άπαξ είτε δι' ετήσιων

⁵¹³ ο.π., άρθρο 13, σσ. 27-28.

⁵¹⁴ ο.π., άρθρο 14, σ. 28.

⁵¹⁵ ο.π., άρθρο 15, σ. 28.

⁵¹⁶ ο.π., άρθρο 16, σ. 28.

⁵¹⁷ ο.π., άρθρο 17, σσ.28-29.

υποτροφιών στους αριστεύσαντες στην καλλιτεχνία μαθητές ήτοι: Ζωγραφική, Γλυπτική, Αρχιτεκτονική, Ξυλογλυπτική, Χαλκογραφία, Κοσμηματογραφία και σε οποιοδήποτε άλλο μάθημα εγκριθεί από το Συμβούλιο της Διοίκησης και της Κυβέρνησης. Για τα παραπάνω θα διατίθενται μέχρι τέσσερις χιλιάδες δραχμές και θα καλούνται «Αβερώφειοι διαγωνισμοί», ii) για τη χορήγηση υποτροφιών σε αριστεύσαντες φοιτητές του Πολυτεχνείου που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο εξωτερικό και iii) εάν περισσεύουν χρήματα να διατίθενται για την αγορά έργων τέχνης εξαιρετικής αξίας προκειμένου να δημιουργηθεί Μουσείο μέσα στο Πολυτεχνείο⁵¹⁸.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος που αφορά το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁵¹⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα Κινητών Αξιών	810,88
2. Έσοδα Καταθέσεων	216,83
Σύνολο Εσόδων	1.026,71
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	28.734,59
Γενικό Σύνολο Εσόδων	29.761,30

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα Τραπεζών	5,33
-------------------	------

⁵¹⁸ Επιπλέον, ο Γ. Αβέρωφ κληροδότησε στο Μετσόβειο Πολυτεχνείο Αθηνών ογδόντα (80) ελαιογραφίες καθώς και το πορτρέτο του σε φυσικό μέγεθος, που ζωγράφησε ο Prosalenti. Όρισε δε να αναρτηθούν σε αίθουσα του Πολυτεχνείου που θα φέρει την επωνυμία “Πινακοθήκη Αβέρωφ”.

⁵¹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Αβέρωφ που αφορά το Ε.Μ.Π., όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εξόδων	5,33
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	29.755,97
Γενικό Σύνολο Εξόδων	29.761,30

ζ. Το ποσό των έξι (6) μεριδίων να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁵²⁰: i) για τη διατήρηση του Αβερώφειου Φαρμακείου στο Μέτσοβο, προκειμένου να εξακολουθεί να χορηγεί δωρεάν φάρμακα στους φτωχούς πατριώτες του⁵²¹, ii) για προικοδοτήσεις απόρων κορασίδων του Μετσόβου, iii) για χορήγηση οικονομικών βοηθημάτων σε απόρους του Μετσόβου την ημέρα των Χριστουγέννων και του Πάσχα, iv) το υπόλοιπο να διατίθεται για την ενίσχυση των σχολείων στα πέριξ του Μετσόβου χωριών, για τη συντήρηση του νεκροταφείου και του κήπου του Αγίου Γεωργίου στο Μέτσοβο, για την επισκευή των Ιερών Ναών και για τη συντήρηση των δημόσιων οδών Μετσόβου⁵²² και

η. το ποσό μίας (1) μερίδας να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. προκειμένου να διατεθεί σταδιακά για την εκτέλεση των παρακάτω κοινωφελών έργων στο Μέτσοβο: i) την κατασκευή υδραγωγείου που θα εξασφαλίσει επάρκεια νερού στο Μέτσοβο, ii) την κατασκευή μίας βρύσης σε κάθε συνοικία του Μετσόβου για τη διευκόλυνση των κατοίκων, iii) την κατασκευή και συντήρηση διάφορων δρόμων στο Μέτσοβο που θα διευκολύνουν την διέλευση των κατοίκων και iv) το υπόλοιπο ποσό να

⁵²⁰ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και εναντίων σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών*, τεύχος Α', ο.π., άρθρο 19, σ. 29.

⁵²¹ Το φαρμακείο στο Μέτσοβο είχε ιδρυθεί από τον Γ. Αβέρωφ εικοσιπέντε χρόνια πριν τη σύνταξη της διαθήκης του έφερε το όνομα "Αβερώφειο Φαρμακείο" και χορηγούσε δωρεάν φάρμακα στους φτωχούς του Μετσόβου.

⁵²² Επιπλέον, ο Γ. Αβέρωφ όρισε ότι, εάν ύστερα από όλα αυτά περισσεύουν χρήματα να διατίθενται για την αγορά κατάλληλων βιβλίων, ώστε να ιδρυθεί στο Μέτσοβο Δημόσια Βιβλιοθήκη προς όφελος της σπουδάζουσας νεολαίας και παντός φιλόμουσου καταρτιζόμενου.

μένει κατατεθειμένο στην Ε.Τ.Ε μέχρι να σχηματιστεί ένα σημαντικό κεφάλαιο, που θα διατεθεί κατά την κρίση της Δημογεροντίας Μετσόβου για την εκ βάθρων επισκευή και τον εξωραϊσμό του Ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής Μετσόβου, την περίφραξη αυτού, καθώς και τη δημιουργία κήπου στον αύλιο χώρο⁵²³.

5.25. Κληροδότημα Βασιλείου Εξάρχου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 17-3-1899 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 5226/17-6-1900 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο Βασίλειος Έξαρχος όρισε ως κληρονόμο της περιουσίας του την ιδιαίτερη πατρίδα του Κοινότητα Σταρίτσιανη της Επαρχίας Κονίτσης (σήμερα Κοινότητα Πουρνιάς). Ενώ, για τη διαχείριση του κληροδοτήματος όρισε η Κοινότητα να προβεί στην εκλογή τριμελούς διαχειριστικής επιτροπής που θα αποτελείται από συχωριανούς του και η επιλογή θα γίνεται με μυστική ψηφοφορία ανά τριετία, το μήνα Ιανουάριο⁵²⁴.

Ως εκτελεστές της διαθήκης του όρισε τους κ.κ. Μάρκο Μίνδρελ (δικηγόρο), Γεώργιο Σακκά (πρώην δικηγόρο) και Φώτιο Κηρύκο (έμπορο και ανηψιό του διαθέτη). Η θητεία τους θα ήταν μέχρι να εκποιηθούν όλα τα κτήματα στην Αθήνα, ενώ σε περίπτωση θανάτου ή παραιτήσεως ή μη αποδοχής κάποιου, τα υπόλοιπα μέλη θα εκλέγουν τον αντικαταστάτη⁵²⁵.

⁵²³ Αθανάσιος Παπαχριστόπουλος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ και εναντίων σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών*, τεύχος Α', ο.π., άρθρο 20, σσ. 29-30.

⁵²⁴ Ιδιόγραφη διαθήκη του Βασιλείου Εξάρχου, σ. 3.

⁵²⁵ ο.π., σ.9.

Ο ευεργέτης άφησε διάφορα περιουσιακά στοιχεία, όπως κτήματα και καταστήματα στην περιοχή της Αθήνας, καθώς και ορισμένες συναλλαγματικές. Όμως, από το σύνολο των περιουσιακών του στοιχείων στο κληροδότημα περιήλθε μόνο το ακίνητο της οδού Θεμιστικλέους αριθ. 55 και Σολωμού αριθ. 2 που βρίσκεται στην Αθήνα και συγκεκριμένα στην Πλατεία Εξαρχείων. Αργότερα, το ακίνητο αυτό κατεδαφίστηκε και το 1972 στη θέση του ανεγέρθηκε εξώροφο κτίριο που χρησιμοποιείται ως ξενοδοχείο και αποτελείται από 44 απλά δωμάτια, 5 δωμάτια τύπου Σουΐτας και δύο καταστήματα.⁵²⁶

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁵²⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια Ξενοδοχείου & Καταστημάτων	135.494,40
2. Τέλη χαρτοσήμου	4.882,78
3. Τόκοι καταθέσεων ταμειυτηρίου	3.501,74
4. Εγγύηση ενοικίων – συμπληρωματική	257,00
5. Διάφορα έσοδα	<u>140,00</u>
Σύνολο Εσόδων	144.275,92
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	332.963,76
Γενικό Σύνολο Εσόδων	477.239,68

ΕΞΟΔΑ

Τακτικά - Λειτουργικά

⁵²⁶ Υπουργείο Οικονομικών, Οικονομική Επιθεώρηση Αττικής, υπ' αριθμ. Α1852/30-12-1998 Πορισματική Έκθεση Διαχ/κού ελέγχου στο κληροδότημα (ίδρυμα) "ΒΑΣΪΛΕΙΟΣ ΕΞΑΡΧΟΣ" για τη χρονική περίοδο 1987 – 1997 του Οικονομικού Επιθεωρητή Νότα Νικηφόρου, Αθήνα 30/12/1998.

⁵²⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Βασιλείου Εξάρχου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

1. Φόρος Εισοδήματος και χαρτόσημο ενοικίων	6.226,71
2. Επιστροφή εγγυήσεως	10.978,40
3. Λοιποί φόροι ημερομισθίων	484,91
4. Ασφάλιστρα Ακινήτου Ξενοδοχείου	1.120,01
5. Έξοδα δημοσίευσης Απολογισμού & Προϋπολογισμού	128,52
6. Αποζημίωση μελών Εκτελεστικής Επιτροπής	900,00
7. Αποζημίωση μελών Διαχειριστικής Επιτροπής	450,00
8. Αποζημίωση Γραμματέα Διαχ. Επιτροπής	800,00
9. Αποζημίωση Φροντιστή κληροδοτήματος	50,00
10. Μικροέξοδα Εκτελεστικής Επιτροπής	68,60
11. Μικροέξοδα Διαχειριστικής Επιτροπής	199,80
12. Έξοδα κίνησης εκτός έδρας μελών Επιτροπών	500,00

Τακτικά για Εκπλήρωση Σκοπού

13. Ετήσιο μνημόσυνο Βασ. Εξάρχου	700,00
14. Βοηθήματα σε απόρους χωριού	4.850,00
15. Επιμέλεια και καθαρισμός Εκκλησίας χωριού	600,00
16. Καθαρισμός Κοινοτικού Ιατρείου & Αφοδευτηρίων	400,00
17. Συντήρηση σταθμού αναμεταδοτών Τηλεοράσεων	3.465,40
18. Συντήρηση Εσωτερικών δρόμων χωριού	1.940,51
19. Συντήρηση δικτύου άρδευσης χωριού	2.500,02
20. Συντήρηση Κοινοτικού Υδραγωγείου χωριού	1.664,18
21. Συντήρηση Κοιμητηρίου χωριού	1.053,36
22. Διάνοιξη δρόμου Κολιού – Δουγλίδη	<u>26.397,95</u>

Σύνολο Εξόδων **65.478,37**

Υπόλοιπο σε νέα χρήση 411.761,31

Γενικό Σύνολο Εξόδων **477.239,68**

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁵²⁸:

- α. για την ετήσια τέλεση Αρχιερατικού μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών των μελών της οικογενείας του,
- β. για την οικονομική ενίσχυση των απόρων οικογενειών, των μη συνταξιοδοτούμενων χηρών και των ορφανών που κατάγονται από το χωριό,
- γ. για την προικοδότηση απόρων κοριτσιών του χωριού,
- δ. για την πληρωμή ενός δασκάλου που θα διδάσκει στο σχολείο του χωριού και
- ε. για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στο χωριό.

5.26. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Οικονόμου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 4-12-1900 στο Πάπιγγο Ζαγορίου.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Κ. Οικονόμου όρισε ως διαχειριστική επιτροπή το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Παπίγγου Ζαγορίου. Ενώ, ως εκτελεστές της διαθήκης όρισε τον Δημήτριο Παναγιωτήσκο, τον Γ. Τσιωτίδη και τον Δημήτριο Πρωτοσυγγέλλου ⁵²⁹.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην Κοινότητα Παπίγγου Ζαγορίου το ποσό των χιλίων (1.000) χρυσών εικοσόφραγγων και εξέφρασε την επιθυμία να κατατεθούν από τους εκτελεστές της διαθήκης του σε ασφαλές Τραπεζικό κατάστημα, όπου και θα παραμείνουν για πάντα⁵³⁰.

Οι ετήσιοι τόκοι του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να

⁵²⁸ Ιδιόγραφη διαθήκη του Βασιλείου Εξάρχου, ο.π., σσ. 6-8.

⁵²⁹ Διαθήκη του Κωνσταντίνου Οικονόμου, Πάπιγγο 1900.

⁵³⁰ ο.π., σ. 3.

διατίθενται ανά δύο χρόνια για προικοδοτήσεις πτωχών και απόρων κοριτσιών που κατάγονται από το χωριό Πάπιγγο Ζαγορίου, με προτεραιότητα στις ορφανές πατρός ή μητρός κοπέλες⁵³¹.

⁵³¹ Κάθε δύο χρόνια οι Ιερείς της κοινότητας του χωριού μαζί με τους δημογέροντες θα συντάσσουν κατάλογο με τα ονόματα των υποψήφιων κοριτσιών που χρήζουν προικοδότησης, στη συνέχεια ο κατάλογος με τις επιλογές που έχουν γίνει θα εγκρίνεται από τον αρμόδιο Μητροπολίτη και θα στέλνεται στο Τραπεζικό κατάστημα για το άνοιγμα των σχετικών λογαριασμών. Το προικοδοτικό βοήθημα θα δίνεται στις δικαιούχους μόνο εφόσον τελεσθεί ο γάμος, για το λόγο αυτό θα πρέπει να προσκομίσουν στα τραπεζικό κατάστημα τα απαραίτητα έγγραφα που να βεβαιώνουν την τέλεση του γάμου. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η επιλογή, θα γίνεται κλήρωση από τους δημογέροντες και τους Ιερείς του χωριού ενώπιον του Μητροπολίτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1901 έως το 1913

6.1. Κληροδοτήμα Ρωξάνδρας Δ. Βάγια

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα το 1900-1901 στα Ιωάννινα⁵³².

Ως γενικό κληρονόμο της περιουσίας όρισε τον αδελφό της Αλκιβιάδη Καστρινό και εκτελεστή της διαθήκης τον, γαμπρό από ξαδέλφη, Ιατρό Γεώργιο Βοΐλα⁵³³.

Η ευεργέτιδα άφησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁵³⁴: i) τρεις μετοχές (υπ' αριθμ. 10833,10834 και 13500) της Ε.Τ.Ε. στους αδελφούς της Αλκιβιάδη και Ιωάννη Καστρινό, οι δύο πρώτες στον Αλκιβιάδη και η άλλη στον Ιωάννη και ii) 250 λίρες Οθωμανικές στον εκτελεστή της διαθήκης Γεώργιο Βοΐλα. Όρισε δε να εισπράττουν τα αδέρφια της για όσο θα ζουν τους τόκους και μετά το θάνατό τους να δοθούν για τους σκοπούς που έχει η ίδια ορίσει στη διαθήκη της.

⁵³² Στη διαθήκη δεν αναφέρεται η ημερομηνία που συντάχθηκε. Στον κατάλογο που έχει εκδόσει η Ένωση Γυναικών Ελλάδας Παράρτημα Ιωαννίνων με τίτλο «ΕΥΕΡΓΕΤΙΔΕΣ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ» τον Μάρτιο του 1996, αναφέρεται ότι η διαθήκη συντάχθηκε το έτος 1900.

⁵³³ Ιδιόγραφη διαθήκη της Ρωξάνδρας Βάγια, σ.1.

⁵³⁴ ο.π.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής⁵³⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι Μετοχών	2.522,00
2. Πρόσοδοι Τόκων	34,24
3. Εκποιήσεις	<u>5.926,70</u>
Σύνολο Εσόδων	8.482,94
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	2.104,78
Γενικό Σύνολο Εσόδων	10.587,72

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες Διοικήσεως και Λειτουργίας	156,54
2. Εκτέλεση σκοπού	<u>1.991,77</u>
Σύνολο Εξόδων	2.148,31
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	8.439,41
Γενικό Σύνολο Εξόδων	10.587,72

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατεθούν για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁵³⁶:

- α. μία μετοχή να περιέλθει στα Ελέη (Αγαθοεργά Καταστήματα) της πόλης των Ιωαννίνων,
- β. μία μετοχή να διατεθεί υπέρ κάποιου άλλου αγαθοεργού σκοπού κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εκτελεστή της διαθήκης,
- γ. οι τόκοι της υπ' αριθμ. 13500 μετοχής να διατεθούν για την αγορά βιβλίων σε απόρους και επιμελείς μαθητές της Ζωσιμαίας Σχολής κατόπιν έγκρισης του εκτελεστή της διαθήκης,

⁵³⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Ρωξάνδρας Βάγια, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁵³⁶ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοτήμα Ρωξάνδρας Βάγια".

δ. οι τόκοι των εκατόν πενήντα (150) λιρών να διατίθενται για τη χορήγηση προικοδοτικού βοηθήματος σε μία φτωχή κοπέλα,
ε. οι τόκοι των πενήντα (50) λιρών να διατίθενται για την αγορά βιβλίων που θα δίνονται σε άπορες και επιμελείς μαθήτριες και
στ. το ποσό των πενήντα (50) εικοσόφραγκων να δίνεται ετησίως στον Ιερό Ναό Αγίου Αθανασίου προκειμένου να τελείται κάθε χρόνο Αρχιερατικό μνημόσυνο.

6.2. Κληροδότημα Παρασκευής Ρίζου – Τσόλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 11-12-1901 στα Ιωάννινα.

Ως διαχειριστές όρισε την εκάστοτε Σχολική Επιτροπή του Δημοτικού Σχολείου Βαρυάδων και εκτελεστές της διαθήκης τους Χρήστο Παππαζήση, Κωνσταντίνο Χαντέλη και Χρηστάκη Θεοδώρου, ενώ σε περίπτωση θανάτου κάποιου οι εναπομείναντες να εκλέγουν στη θέση του άλλο και σε περίπτωση διαφωνίας να ζητάνε τη γνώμη του Μητροπολίτη Ιωαννίνων⁵³⁷.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) εκατόν είκοσι τρεις (123) χρυσές Οθωμανικές λίρες (κατατεθειμένες προς φύλαξη στον έμπορο Δημήτριο Χαντέλη), ii) ένα γραμμάτιο που φέρει την υπογραφή του Γεωργίου Δ. Ζήκου, ποσού ενενήντα πέντε (95) χρυσών Οθωμανικών λιρών, iii) ένα ομόλογο, που φέρει την υπογραφή του Ιωάννου Π. Παπαπέτρου και του αδελφού του Αδαμαντίου με χρονολογία 15-3-1900, ποσού δέκα τριών εξήντα εκατοστά (13 &60/100) λιρών χρυσών Οθωμανικών, iv) ένα γραμμάτιο,

⁵³⁷ Διαθήκη της Παρασκευής Ρίζου – Τσόλη, σ. 4.

που φέρει την υπογραφή του Ιωάννη Α. Πόποβιτς με χρονολογία 24-6-1898, ποσού είκοσι (20) λιρών χρυσών Οθωμανικών, v) ένα ομόλογο χρεωστικό της μονής Όρους με χρονολογία 12-4-1891, που φέρει την υπογραφή του τότε τοποτηρητού της μονής ταύτης Παππά Γεωργίου, ποσού είκοσι (20) χρυσών λιρών Οθωμανικών, vi) ένα ομόλογο της ίδιας Μονής με χρονολογία 24-1-1891, ποσού τριάντα λιρών χρυσών Οθωμανικών, vii) ένα γραμμάτιο, που φέρει τις υπογραφές των: Σταμάτη Γιώτη Νικολάου, Παπαγιώτη Νικόλαο Γιώτη και Ιωάννη Νικόλαο Γιώτη με χρονολογία 26-2-1900 ποσού δέκα εννέα (19) χρυσών λιρών Οθωμανικών, viii) ένα γραμμάτιο, που φέρει τις υπογραφές των Μαρίας Βαγγέλη Γιώτη και Βαρβάρας Βαγγέλη Γιώτη με χρονολογία 26-1-1900, ποσού είκοσι και έν τέταρτο ($20\frac{1}{4}$) λιρών χρυσών Οθωμανικών, ix) μία οικία στην πόλη των Ιωαννίνων και στη συνοικία "Τσικούρ" αποτελούμενης από δύο δωμάτια, ένα μαντζάτο, ένα κελάρι, μαγειρείο και αυλή, x) ένα γραμμάτιο, που φέρει την υπογραφή του Νικολάου Αλεξίου Ζφίγκου ποσού δώδεκα (12) χρυσών Οθωμανικών λιρών και xi) ένα γραμμάτιο, με χρονολογία 10-7-1894 ποσού πενήντα (50) χρυσών λιρών Οθωμανικών και φέρει τις υπογραφές των: Γεωργίου Δ. Ζήκου, Βασιλείου Ν. Ζήκου, Γιαννάκη Παππά, Σπ. Παππά Χρήστου και Μήτζου Λάμπρου⁵³⁸.

Το 1924 οι λίρες που ήταν κατατεθειμένες στο Κατάστημα των Ελεών της πόλης των Ιωαννίνων μετατράπηκαν σε 4.216,65 δρχ. και έμειναν κατατεθειμένες μέχρι το 1944, οπότε και διαγράφηκαν. Το δε ακίνητο εκποιήθηκε από τους εκτελεστές έναντι 980 δρχ. και αγοράστηκε

⁵³⁸ Διαθήκη της Παρασκευής Ρίζου – Τσόλη, ο.π., σσ., 1-2.

από τον Παναγιώτη Μαυρομάτη ή Γκόγια με το υπ' αριθμ. 1150/21-5-1915 συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Δ. Λιάσκο⁵³⁹.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁵⁴⁰:

α. δύο (2) λίρες να δίνονται ετησίως στους Επιτρόπους του Ιερού Ναού Αγίας Μαρίνης για την τέλεση αγρυπνίας κατά την εορτή του Αγίου Ιωάννη του εξ Ιωαννίνων υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της,

β. τρεις (3) λίρες να δίνονται ετησίως στους Εφοροεπιτρόπους του χωριού Βαριάδες για την πληρωμή του δασκάλου και τη συντήρηση της εκεί Ελληνικής Σχολής,

γ. πενήντα (50) λίρες για την ανέγερση του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννη του εξ Ιωαννίνων και

δ. οι εκάστοτε εφοροεπίτροποι του χωριού Βαριάδες να φροντίζουν για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής κατά την εορτή των Αγίων Αποστόλων ή να τελούν τεσσαρακονταλείτουργο κατά την Τεσσαρακοστή των Χριστουγέννων⁵⁴¹.

6.3. Κληροδότημα Παναγιώτη Ιωαννίδη Παπαχρήστου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 14-12-1902 στα Ιωάννινα.

Ο Π. Παπαχρήστου άφησε ως κληρονόμο της περιουσίας του την ιδιαίτερη πατρίδα του, το χωριό Λοζέτσι (Ελληνικό) του τότε τμήματος

⁵³⁹ Έγγραφο του Δασκάλου Φ. Πάσχου του Σχολείου Βαριάδων στις 5-9-1958 προς τον Οικονομικό Έφορο Δωδώνης.

⁵⁴⁰ Διαθήκη της Παρασκευής Ρίζου – Τσόλη, ο.π., σσ. 2-3.

⁵⁴¹ Επιπλέον, η διαθήκη όρισε στη διαθήκη της να δοθούν εφάπαξ δέκα (10) Οθωμανικές λίρες για την ανέγερση της Ζωσιμαίας Σχολής στα Ιωάννινα.

Μαλακασίου του Βιλαετίου Ιωαννίνων, ενώ για τη διαχειρισή του όρισε πενταμελή εκτελεστική επιτροπή αποτελούμενη από τα εξής πρόσωπα⁵⁴²: i) τον αδελφό του Χρήστο, ii) Τον Δημήτριο Αναστασίου, iii) τον Δημήτριο Χ. Μπακούλη, iv) τον Σταύρο Ιωαννίδη Παπαχρήστου και τον v) Χρήστο Αντωνιάδη.

Επιπλέον, ο διαθέτης όρισε ότι η εκτελεστική επιτροπή οφείλει να διαχειρίζεται την περιουσία του κληροδοτήματος σύμφωνα με τις διατάξεις της διαθήκης και να δίνει τακτικά λόγο στη Κοινότητα Λοζέτσι, όπου θα στέλνει ετήσιο λογαριασμό της διαχείρισης του κληροδοτήματος. Οι εκτελεστές να ενεργούν κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση διαφωνίας ή σπουδαίου ζητήματος θα πρέπει να επικαλούνται την γνώμη του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ιωαννίνων η προστασία του οποίου είναι απολύτως αναγκαία για την πραγματοποίηση των διατάξεων της διαθήκης. Ενώ σε περίπτωση που κάποιος δεν δύναται να συμμετέχει στην επιτροπή, τα υπόλοιπα μέλη αυτής να εκλέγουν τον αντικαταστάτη του⁵⁴³.

Ο Π. Ι. Παπαχρήστου κληροδότησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁵⁴⁴: i) εκατόν πενήντα (150) ομολογίες του Ελληνικού δανείου των 120 εκατομμυρίων αγορασμένες προς πεντακόσια (500) φράγκα χρυσά και κατατεθειμένες προς φύλαξη στην Ε.Τ.Ε., ii) πέντε (5) ομολογίες κατατεθειμένες προς φύλαξη στην Ε.Τ.Ε., iii) διακόσιες (200) ομολογίες του ενοποιημένου δανείου κατατεθειμένες επίσης στην Ε.Τ.Ε., iv) επτά (7) μετοχές της Ε.Τ.Ε. κατατεθειμένες στην ίδια Τράπεζα με την υπ' αριθμ. 1320 απόδειξη, v) είκοσι χιλιάδες (20.000) δραχμές κατατεθειμένες στις 31-12-1887 στην Ε.Τ.Ε. με τόκο 5% το χρόνο, vi) είκοσι

⁵⁴² Πρώτο Κωδিকেλλο της ιδιόγραφης διαθήκης του Παναγιώτη Ιωαννίδη Παπαχρήστου, σσ. 40-41.

⁵⁴³ Διαθήκη του Παναγιώτη Ιωαννίδη Παπαχρήστου, άρθρα Δ' και Ε', σσ. 20-21.

⁵⁴⁴ ο.π., σσ. 17-19.

χιλιάδες (20.000) δραχ. κατατεθειμένες στις 25-6-1888 στην ίδια τράπεζα με τόκο 4,5% το χρόνο, vii) εκατό (100) ναπολεόντεια χρυσά κατατεθειμένα στην Ιερατική Σχολή της Νήσου Ιωαννίνων και viii) ένα κατάστημα (εργαστήριο) στην πόλη των Ιωαννίνων⁵⁴⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁵⁴⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια καταστήματος	7.527,96
2. Μεριίσματα μετοχών	12.833,20
3. Τόκοι καταθέσεων	4.018,26
4. Χαρτόσημο ενοικίων	<u>270,96</u>
Σύνολο Εσόδων	24.650,38
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	97.318,09
Γενικό Σύνολο Εσόδων	121.968,09

ΕΞΟΔΑ

1. Χαρτόσημο ενοικίων	488,53
2. Ασφάλιστρα – συντήρηση καταστήματος	145,98
3. Μνημόσυνο ευεργέτη	561,49
4. Έξοδα κίνησης μελών Επιτροπής και Γραμματέα	1.800,00
5. Δικαστικά έξοδα	656,00

⁵⁴⁵ Ο διαθέτης στο άρθρο Γ' της διαθήκης, σ. 20, αναφέρει κατηγορηματικά ότι: «δὲν θὰ μετακινηθῶσιν ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, εἰ μὴ μόνον ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν αὕτη ἤθελε διαλυθῆ ἢ ἡ πίστις αὐτῆς κλονισθῆ (ὃ μὴ γένοιτο) ὅποτε ἡ κληρονόμος μου κοινότης δύναται διὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς μου νὰ ἀποσύρῃ τὰ κεφάλαια ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ τοποθετήσῃ ταῦτα εἰς ἄλλο ὅμοιον ἑλληνικὸν κατάστημα καὶ ἀσφαλές».

⁵⁴⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό των εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Παναγιώτη Ιωαννίδη Παπαχρήστου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

6. Βοηθήματα σε συγχωριανούς	150,00
7. Διάφορα – Απρόβλεπτα	111,31
8.Διανοίξεις και συντηρη. δρόμων, ενισχύσεις Εκκλησιών κ.τ.λ.	16.059,30
9. Ενίσχυση Συλλόγων και εκδηλώσεων στο χωριό	5.261,25
10. Ενίσχυση Δημοτικού Σχολείου του χωριού	4.000,00
11. Γαμήλια δώρα	<u>6.000,00</u>
Σύνολο Εξόδων	35.233,86
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	86.734,23
Γενικό Σύνολο Εξόδων	121.968,09

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής:

α. εκατόν πενήντα (150) δραχ. να διατίθενται ετησίως για την αγορά φαρμάκων φτωχών ασθενών από το χωριό, καθώς και για την μεταφορά στα Ιωάννινα των φτωχών ασθενών, ενώ σε περίπτωση που δεν δαπανηθεί όλο το ποσό, να μεταφέρεται στην επόμενη χρονιά όπου και θα προστίθεται⁵⁴⁷,

β. είκοσι (20) δραχ. να δίνονται ετησίως στη μαθήτρια που θα αποφοιτήσει με άριστα από το Παρθεναγωγείο του χωριού και σε περίπτωση που δεν αριστεύσει καμία, το ποσό θα διανέμεται αναλόγως στις υπόλοιπες μαθήτριες που θα αποφοιτήσουν⁵⁴⁸,

γ. τετρακόσια (400) γρόσια Οθωμανικά να δίνονται στις δύο Εκκλησίες του χωριού, ήτοι της Αγίας Τριάδος και της Παναγίας για την αγορά ελαιολάδου⁵⁴⁹,

δ. δύο (2) ναπολεόντεια χρυσά να διατίθενται ετησίως για την επισκευή των δρόμων στο χωριό Λοζέτσι⁵⁵⁰,

⁵⁴⁷ ο.π., άρθρο ΙΣΤ', σ. 24.

⁵⁴⁸ ο.π., άρθρο ΙΖ, σ. 24.

⁵⁴⁹ ο.π., άρθρο ΙΗ', σσ.24-25.

⁵⁵⁰ ο.π., άρθρο ΙΘ', σ.25.

ε. δέκα (10) ναπολεόντεια χρυσά να δίνονται ετησίως ως υποτροφία στο μαθητή που θα αποφοιτήσει με άριστα από το σχολείο του χωριού, προκειμένου να συνεχίσει τις σπουδές του στη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων. Σε περίπτωση όμως που θελήσει να σπουδάσει Ιατρός στο Πανεπιστήμιο Αθηνών να δίνονται ετησίως οκτακόσιες πενήντα (850) δραχ. προκειμένου να καλυφθούν όλα τα έξοδα, με την προϋπόθεση ότι όταν θα αποφοιτήσει από το Πανεπιστήμιο, θα εγκατασταθεί στα Ιωάννινα και θα εξετάζει δωρεάν του φτωχούς αρρώστους του χωριού Λοζέτσι⁵⁵¹,

στ. εκατό (100) δραχ. να διατίθενται ετησίως για την πληρωμή ενός ιατρού που θα επισκέπτεται το χωριό προκειμένου να προσφέρει τις υπηρεσίες του στους αρρώστους χωριανούς που δεν μπορούν να μεταβούν στα Ιωάννινα⁵⁵²,

ζ. μετά την αποφοίτηση του Ιατρού η εκτελεστική επιτροπή, με τους ίδιους όρους, θα καθιστά υπότροφο ένα μαθητή που θα σπουδάσει Φαρμακευτική, με την προϋπόθεση ότι μετά το πέρας των σπουδών του θα εγκατασταθεί στα Ιωάννινα και θα χρεώνει τα φάρμακα σε τιμή αγοράς στους πτωχούς ασθενείς του χωριού. Επιπλέον, η επιτροπή έχει το δικαίωμα να δώσει δανεικά και άτοκα στον φαρμακοποιό χίλιες (1000) δραχμές το χρόνο και για τέσσερα έτη, προκειμένου να ανοίξει φαρμακείο⁵⁵³,

η. πενήντα (50) δραχ. να διατίθενται ετησίως για την αγορά βιβλίων θρησκευτικού, φιλολογικού, γεωπονικού και ιατρικού ενδιαφέροντος προκειμένου να εμπλουτίζεται η βιβλιοθήκη του χωριού⁵⁵⁴,

θ. κάθε χρόνο να μοιράζονται είκοσι (20) ζευγάρια παπούτσια ως εξής: τα δέκα (10) στους φτωχότερους γέροντες και τα άλλα δέκα (10) στις χήρες και

⁵⁵¹ ο.π., άρθρο Κ', σσ.25-26.

⁵⁵² ο.π.

⁵⁵³ ο.π., άρθρο ΚΑ', σ.26.

⁵⁵⁴ ο.π., άρθρο ΚΓ', σσ.26-27.

στις φτωχές γυναίκες (αυτό για όσο θα ζει ο αδελφός του Χρήστος, έπειτα θα δίνονται σε χρήματα και πιο συγκεκριμένα οκτώ (8) δραχ. στον καθένα. Επιπλέον να δίνονται κάθε χρόνο οκτώ (8) δραχμές σε δέκα (10) φτωχά κορίτσια του χωριού⁵⁵⁵,

ι.κάθε χρόνο να αγοράζονται λαμπάδες για τις εκκλησίες του χωριού καθώς και για το μοναστήρι της Τσούκας⁵⁵⁶,

ια. πέντε (5) ναπολεόντεια να δίνονται ετησίως στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων, προκειμένου να διατεθούν υπέρ των νόθων της Επαρχίας Ιωαννίνων⁵⁵⁷,

ιβ. σε περίπτωση που θα εξαγοραστεί το χωριό από τους Τούρκους, ο ευεργέτης όρισε να ανασταλλεί για μια διετία η εκτέλεση όλων των παραπάνω σκοπών, πλην του πρώτου, προκειμένου οι τόκοι της διετίας ύψους 13.400 δραχ. περίπου, να διατεθούν για την εξαγορά του χωριού⁵⁵⁸,

ιγ. ο ευεργέτης εξέφρασε την επιθυμία η εκτελεστική επιτροπή να φροντίσει, ώστε κατά τη λήξη των δύο ομολογιών της Εθνικής Τράπεζας, ύψους 20.000 δραχ. εκάστη, να διατεθούν για την αγορά του «ηνοποιημένου δανείου». Οι ετήσιοι τόκοι αυτών να κατατίθενται στη Τράπεζα ως κεφάλαιο, αυτό να γίνεται για τριάντα δύο (32) χρόνια. Μετά το πέρας της χρονικής αυτής περιόδου οι ετήσιοι τόκοι του σχηματιζόμενου κεφαλαίου να διατίθενται ως εξής: i) το 50% για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στο χωριό και ii) το υπόλοιπο 50% για τη διανομή τροφίμων στους φτωχούς του χωριού Λοζέτσι⁵⁵⁹,

ιδ. κάθε χρόνο η εκτελεστική επιτροπή να αγοράζει 14 οκάδες ελαιόλαδο προκειμένου να ανάβουν δύο καντήλες (μία στην εικόνα της Παναγίας

⁵⁵⁵ ο.π., άρθρο ΚΔ', σ.27.

⁵⁵⁶ ο.π., άρθρο ΚΕ', σ.27.

⁵⁵⁷ ο.π., άρθρο ΚΣΤ', σ.27.

⁵⁵⁸ ο.π., άρθρο ΚΖ', σσ.27-31.

⁵⁵⁹ ο.π., άρθρο ΚΗ', σσ.31-32.

και η άλλη για τον ίδιο) στο κοιμητήριο του χωριού τις Κυριακές, τις εορτές και την Μεγάλη Εβδομάδα. Για το σκοπό αυτό όρισε να δίνονται ετησίως στον νεωκόρο του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος 20 δρχ, προκειμένου να ανάβει τα καντήλια, ενώ σε περίπτωση που υπάρξει περίσσευμα να διατίθεται στις Εκκλησίες και στα παρεκκλήσια του χωριού.⁵⁶⁰,

ιε. είκοσι πέντε (25) δρχ. να δίνονται ετησίως στους Ιερείς της Εκκλησίας Αγίας Τριάδος, προκειμένου να ρίχνουν κάθε Κυριακή και εορτή τρισάγιο, όπου να μνημονεύουν στην Ιερά Προσκομιδή τα ονόματα του ιδίου, της συζύγου του και των αδελφών του μετά το θάνατό τους⁵⁶¹,

ιστ. οι ετήσιοι πρόσοδοι του ποσού που είχε καταθέσει στην Ιερατική Σχολή της Νήσου να διατίθενται για την εκπαίδευση ενός άπορου νέου από το χωριό Λοζέτσι που θέλει να σπουδάσει στην παραπάνω σχολή⁵⁶² και

ιζ. τα ετήσια έσοδα του καταστήματος να διατίθενται για τη προικοδότηση δύο απορων κοριτσιών του χωριού Λοζέτσι⁵⁶³.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με την υπ' αριθμ. 37/28-12-1985 αιτησή της προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την τροποποίηση των σκοπών προκειμένου η βούληση του διαθέτη να ικανοποιηθεί πληρέστερα και επωφελέστερα. Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση στις 2-4-1985 συζήτησε την αίτηση και στις 28-5-1985 δημοσίευσε την αποφασή του στο ακροατήριο. Συγκεκριμένα, το Εφετείο αποφάσισε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται ως εξής⁵⁶⁴:

α. το 30% για εκπαιδευτικούς και πολιτιστικούς σκοπούς,

⁵⁶⁰ ο.π., άρθρο ΛΒ', σσ.33-34.

⁵⁶¹ ο.π., άρθρο ΛΓ', σ.34.

⁵⁶² ο.π., άρθρο ΛΕ', σ.34.

⁵⁶³ ο.π., άρθρο ΛΣΤ', σ.35.

⁵⁶⁴ Υπ'αριθμ. 6.290/1985 και 11.454/1986 αποφάσεις του Εφετείου Αθηνών.

- β. το 45% για την εκτέλεση κοινωφελών έργων,
- γ. το 10% για τη χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε κοπέλες που κατάγονται και μένουν μόνιμα στο χωριό και
- δ. το 15% για τη συντήρηση της περιουσίας του κληροδοτήματος και για την κάλυψη των εξόδων διοίκησής του.

6.4. Κληροδότημα Αναστασίου Ιλαρίδη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 25-5-1903 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε στις 2-4-1908 σε συνεδρίαση του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Αναστάσιος Ιλαρίδης όρισε ως επιτροπή τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Βήσσιανης Ιωαννίνων⁵⁶⁵.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην παραπάνω κοινότητα τις υπ' αριθμ. 13935, 13936, 13937, 18729 και 10195, συνολικά πέντε (5) ονομαστικές μετοχές της Ε.Τ.Ε. που ήταν κατατεθειμένες στην εν λόγω Τράπεζα και όρισε να παραμείνουν αιωνίως στην Εθνική Τράπεζα⁵⁶⁶.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής⁵⁶⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών Ε.Τ.Ε. (ήτοι 12.140 χ 0.60)	7.284,00
2. Τόκοι καταθέσεων Ε.Τ.Ε.	<u>78,84</u>

⁵⁶⁵ Διαθήκη του Αναστασίου Ιλαρίδη, σ.1.

⁵⁶⁶ ο.π.

⁵⁶⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Αναστασίου Ιλαρίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εσόδων	7.362,84
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	16.327,63
Γενικό Σύνολο Εσόδων	23.690,47

ΕΞΟΔΑ

1. Φορολογία τόκων	7,88
2. Δημοσιεύσεις	72,20
3. Έξοδα για μνημόσυνο Ευεργέτη	334,86
4. Διανομή χρημάτων σε άπορες οικογένειες Βησ/των	9.000,00
Σύνολο Εξόδων	9.414,94
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	14.275,53
Γενικό Σύνολο Εξόδων	23.690,47

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ανά εξάμηνο, ως οικονομική ενίσχυση στις φτωχότερες οικογένειες του χωριού Βήσσιανης⁵⁶⁸.

6.5. Κληροδότημα Άνθιμου Βανάκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε καθ' υπαγόρευση του ευεργέτη από τον γραμματέα της Μητρόπολης Ιωαννίνων Αλ. Χαρισιάδη στις 12-12-1903 στην οικία του, που βρισκόταν στην συνοικία «Καμάρες» στα Ιωάννινα.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε την εκάστοτε Σχολική Εφορεία του Δημοτικού Σχολείου Μακρίνου Ζαγορίου⁵⁶⁹.

⁵⁶⁸ Διαθήκη του Αναστασίου Ιλαρίδη, ο.π., σ. 1.

⁵⁶⁹ Διαθήκη του Άνθιμου Βανάκα, σ.2 και Σ. Μπέττη, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σσ. 31 – 32.

Επειδή το σχολείο, λόγω έλλειψης μαθητών, δεν λειτουργεί, με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων όλα τα περιουσιακά του στοιχεία περιήλθαν στο Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου και μαζί και το κληροδότημα το οποίο και πλέον διαχειρίζεται⁵⁷⁰.

Ο ευεργέτης άφησε στην ανιψιά του Βασιλική, την επικαρπία δύο οικιών, που βρίσκονταν στην συνοικία «Καμάρες» στα Ιωάννινα, με τον όρο μετά το θάνατό της να περιέλθουν στο Σχολείο Μακρίνου⁵⁷¹.

Πρόκειται για ένα παλαιό οικοδόμημα που βρίσκεται στην οδό Κωλέττη αριθ. 19 στα Ιωάννινα και το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο με την Υπουργική απόφαση ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2067/39897/22-7-1994 που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 642/26-8-94 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁵⁷²:

- α. για την πληρωμή του δασκάλου που θα διδάσκει στο σχολείο και
- β. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου στη κεντρική Εκκλησία του Χωριού παρουσία του δασκάλου και των μαθητών.

6.6. Κληροδότημα Αλκιβιάδη Καστρινού

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον δικηγόρο Αθανάσιο Στούπη στις 27-7-1904 στα Ιωάννινα κατ' εντολή του ευεργέτη.

⁵⁷⁰ Αρχείο Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, φάκελος "Κληροδότημα Άνθιμου Βανάκα".

⁵⁷¹ Επιπλέον, ο διαθέτης άφησε μία οικία στην Εκκλησία του Αγίου Αθανασίου, προκειμένου να τελεί ετήσιο Αρχιερατικό μνημόσυνο υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του.

⁵⁷² Διαθήκη του Άνθιμου Βανάκα, ο.π., σ.2

Ο Αλκιβιάδης Καστρινός όρισε ως γενικούς κληρονόμους του τις ξαδέλφες του Καλλιόπη Γρ. Καστρινού (σύζυγο Γεωργίου Βοΐλα) και Αριστέα Γρ. Καστρινού (σύζυγο Αλεξίου Μέξη)⁵⁷³. Ενώ, εκτελεστή της διαθήκης όρισε τον ιατρό Γεώργιο Βοΐλα, κάτοικο Ιωαννίνων και υπήκοον Οθωμανών⁵⁷⁴.

Ο διαθέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁵⁷⁵: i) τα χρήματα που ήταν κατατεθειμένα στο Κατάστημα της Ε.Τ.Ε., ii) πέντε (5) μετοχές της Ε.Τ.Ε. (υπ' αριθμ. 10836,10837,10838,10839 και 10840) που ήταν κατατεθειμένες στην ίδια Τράπεζα και iii) δώδεκα λαχειοφόρου ομολογίες (υπ' αριθμ. 14693, 19377, 19863, 68814, 70112, 70113, 70114, 70115, 70119, 73853, 172460 και 100590)⁵⁷⁶.

Επιπλέον, κληροδότησε πενήντα (50) χρυσά ναπολεόντεια στον Ιερό Ναό Αρχιμανδρείου προκειμένου να ανεγερθεί εις μνήμην του μνημείο δίπλα σε εκείνο της αδελφής του Ρωξάνδρας Βάγια και άλλα πενήντα (50) (χρυσά ναπολεόντεια) στον Μητροπολιτικό Ναό προκειμένου να τελείται ετήσιο μνημόσυνο υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του ιδίου και της αδελφής του⁵⁷⁷.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2000 έχει ως εξής⁵⁷⁸:

⁵⁷³ Διαθήκη του Αλκιβιάδη Καστρινού, σσ. 2-3.

⁵⁷⁴ Το έτος 2007 το κληροδοτήμα διοικούνταν από τριμελή Διαχειριστική Επιτροπή, πρόεδρος της οποίας ήταν ο δικηγόρος Ιωαννίνων Σπυρίδων Στεφόπουλος.

⁵⁷⁵ Διαθήκη του Αλκιβιάδη Καστρινού, ο.π., σ. 3.

⁵⁷⁶ Ο διαθέτης όρισε στη διαθήκη του τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία να μείνουν αναπαλλοτρίωτα στο διηνεκές και μόνο τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για τους σκοπούς που έχει ορίσει.

⁵⁷⁷ ο.π., σ.2.

⁵⁷⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό του έτους 2000 του κληροδοτήματος Αλκιβιάδη Καστρινού, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι Μετοχών Ε.Τ.Ε. (8.510 Χ 400 δρχ.)	3.404.00
2. Πρόσοδοι Μετοχών Τράπεζας Ελλάδος (711Χ700δρχ.)	497.70
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>148.35</u>
Σύνολο Εσόδων	4.050.05
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	4.628.18
Γενικό Σύνολο Εσόδων	8.678.23

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσίευση Απολογισμού	13.12
2. Ταχυδρομικά Τέλη	7,20
3. Δημοσίευση ανακοίνωσης προικοδοτημάτων	22.25
4. Εκτέλεση σκοπού – προικοδοτήσεις (10 κορίτσια χ 250.000)	<u>2.500.00</u>
Σύνολο Εξόδων	2.542.57
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	6.135.66
Γενικό Σύνολο Εξόδων	8.678.23

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε φτωχά κορίτσια της πόλης και της επαρχίας των Ιωαννίνων⁵⁷⁹.

6.7. Κληροδότημα Μαρίνου Παπανικολάου

Το κληροδότημα συστάθηκε με δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε κατ' εντολής του ευεργέτη στις 23-9-1905 στις Σέρρες από τον συμβολαιογραφούντο Γραμματέα του Μικτού Εκκλησιαστικού

⁵⁷⁹ Διαθήκη Αλκιβιάδη Καστρινού, ο.π., σ. 6 και Σ. Μπέττη, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σ.306.

Δικαστηρίου Σερρών Αθανάσιο Τέγο και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 60/1954 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Μ. Παπανικολάου όρισε ως επιτροπή την εκάστοτε Σχολική Επιτροπή του Δημοτικού Σχολείου Βίκου (Βιτσικού)⁵⁸⁰.

Επειδή το 1968 το Δημοτικό Σχολείο Βίκου ανέστειλε τη λειτουργία του την περιουσία διαχειριζόταν η Σχολική Επιτροπή του Δημοτικού Σχολείου Αρίστης με την οποία ο Βίκος αποτελούσε μία Κοινότητα, ενώ σήμερα είναι οικισμός του Δημοτικού Διαμερίσματος Αρίστης, που ανήκει στο Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου.

Το 2003 με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 1223/27-8-2003) καταργήθηκε το μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο Αρίστης, οπότε η διαχείριση της περιουσίας τού σχολείου περιήλθε στον οικείο Δήμο (Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου), σύμφωνα με την υπ' αριθμ. ΣΤ1/1842/23-8-1994 απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.)⁵⁸¹.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁵⁸²: i) διάφορα αγροτεμάχια που βρίσκονται στο χωριό Βίκος και ii) ένα οίκημα στην πόλη των Σερρών και συγκεκριμένα στην Πλατεία «Εμπορίου», όπου είναι μισθωμένο και λειτουργεί ως αρτοποιείο.

Ενώ, για το σκοπό του κληροδοτήματος όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των Σχολείων του Χωριού Βίκου (Βιτσικού).

⁵⁸⁰ Δημόσια διαθήκη του Μαρίνου Παπανικολάου, σ.2.

⁵⁸¹ Υπ' αριθμ. ΣΤ1/1842/23-8-1994 απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.).

⁵⁸² Δημόσια διαθήκη του Μαρίνου Παπανικολάου, ο.π., σ.2.

Η Αδελφότητα Βίκου με το υπ' αριθμ. 68/12-4-04 πρακτικό της ζήτησε από το Εφετείο Αθηνών τη μερική τροποποίηση του σκοπού και συγκεκριμένα, τη διάθεση των εσόδων του κληροδοτήματος προς όφελος των νέων που διαμένουν ή κατάγονται από τον Βίκο ως εξής: i) για την βράβευση άριστων μαθητών και αυτών που εισάγονται στη τριτοβάθμια εκπαίδευση μέχρι το 15% των ετήσιων εσόδων, ii) για τη χορήγηση υποτροφιών σε προπτυχιακούς σπουδαστές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με προτεραιότητα, σε αυτούς με την καλύτερη επίδοση στις εισαγωγικές εξετάσεις ή στο προηγούμενο έτος σπουδών, μέχρι το 35% των ετήσιων εσόδων iii) για την οικονομική ενίσχυση απόρων μαθητών, σπουδαστών και φοιτητών μέχρι το 15% των ετήσιων εσόδων. iv) για συντήρηση και εξοπλισμό του σχολείου, για την οργάνωση εκδηλώσεων εκπαιδευτικού χαρακτήρα, για την προώθηση ερευνών και μελετών που αφορούν την περιοχή καθώς και την έκδοση εντύπων μέχρι το 35% των ετήσιων εσόδων και v) για την βράβευση νέων που παρουσιάζουν ιδιαίτερα επιτεύγματα στο χώρο των τεχνών, των επιστημών και του αθλητισμού με το υπόλοιπο ποσό.

Εφ' όσον κάποιος από τους παραπάνω σκοπούς δεν μπορεί να επιτευχθεί για πραγματικούς λόγους (έλλειψη δικαιούχων κ.τ.λ.), το αντίστοιχο ποσό που προορίζεται γι' αυτόν να διατίθεται προς όφελος κάποιου ή κάποιων από τους παραπάνω σκοπούς, με προτεραιότητα την κάλυψη αναγκών του τέταρτου σκοπού⁵⁸³.

⁵⁸³ Υπ' αριθμ. 68/12-4-04 πρακτικό (απόφαση) της Αδελφότητας Βίκου προς το Εφετείο Αθηνών.

6.8. Κληροδότημα Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου

Ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος γεννήθηκε το 1837 στο Πάπιγκο Ζαγορίου. Αφού έμαθε τα πρώτα του γράμματα στα Σχολεία του Παπίγκου, σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου το 1861 αναγορεύτηκε Διδάκτωρ της Φιλοσοφίας.

Εργάστηκε ως δημοσιογράφος στην τότε εφημερίδα «Εθνοφύλακας» για μεγάλο χρονικό διάστημα. Κατά τη διάρκεια της Κρητικής Επανάστασης γνώρισε το μεγάλο Αμερικανό Φιλέλληνα Ιατρό Σαμουήλ Χάου, ο οποίος φρόντιζε για την παροχή βοήθειας στους επαναστατημένους Κρήτες και όταν ο Χάου επέστρεψε στην Αμερική, πήρε μαζί του και τον Μ. Αναγνωστόπουλο. Ο Χάου ήταν ιδρυτής του Ινστιτούτου Τυφλών της Βοστώνης Perkins, στο οποίο και άφησε διαδοχό του τον Μ. Αναγνωστόπουλο, ενώ αργότερα το Διοικητικό Συμβούλιο τον εξέλεξε Διευθυντή. Από τη θέση αυτή ο Αναγνωστόπουλος επέκτεινε τη Σχολή Τυφλών και ίδρυσε Νηπιαγωγείο για τυφλά και κωφάλαλα παιδιά. Παρ' όλα αυτά δεν ξέχασε την γενέτειρά του. Με χρήματα που έστειλε στο Πάπιγκο χτίστηκε νέο σχολείο, ενώ παράλληλα φρόντιζε για την πληρωμή των δασκάλων και ό,τι άλλο χρειαζόταν για την εκπαίδευση. Τα σχολεία ζήτησε να ονομαστούν "Καλίνεια Σχολεία" εις μνήμη της μητέρας του Καλίνας⁵⁸⁴.

Ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος πέθανε το 1906 στο Βουκουρέστι όπου είχε πάει να επισκεπτεί τις εκεί Ελληνικές Κοινότητες.

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-2-1906 στην Βοστώνη της Αμερικής.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Μ. Αναγνωστόπουλος

⁵⁸⁴ Ι. Λαμπρίδης, *Ηπειρωτικά Μελετήματα*, Η' σσ. 64 – 76, Ι. Παπαϊωάννου, *Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος (1837-1906)*, Αθήνα 1981, Χ. Τσέτσης, ο.π., σσ. 18-19 και Σ. Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα*, ο.π., σσ.299 – 301.

όρισε ως επιτροπή την εκάστοτε Εφορεία των Καλλινείων Σχολείων Παπίγκου, ενώ ως Επιτρόπους και Εκτελεστές της διαθήκης διόρισε τους Walworth Pierce, Walage L. Dierre και τον Rowert H Gardiner, κάτοικοι της Βοστώνης Αμερικής⁵⁸⁵.

Ο ευεργέτης άφησε ένα μέρος της περιουσίας του σε διάφορα φυσικά και νομικά πρόσωπα που αναφέρει στη διαθήκη του⁵⁸⁶ και το υπόλοιπο το κληροδότησε στους επιτρόπους του, προκειμένου να εκτελέσουν τις διατάξεις της διαθήκης⁵⁸⁷.

Μετά την πάροδο των δέκα ετών ο ευεργέτης όρισε το 1/6 του κεφαλαίου να περιέρθαι στο Διοικητικό Συμβούλιο του Καλλινείου Παρθεναγωγείου και τα 5/6 να διατεθούν για τη μόνιμη λειτουργία και συντήρηση του Ελληνικού Σχολείου που θα ιδρυθεί από τους επιτρόπους, όπως έχει ορίσει, στην Κόνιτσα ή στα Ιωάννινα ή σε άλλη πόλη της Ηπείρου δυτικά των Ιωαννίνων⁵⁸⁸.

Από τα στοιχεία της Εφορείας των Καλλινείων Σχολείων προκύπτει ότι ο Μ. Αναγνωστόπουλος στις 17-05-1906 είχε συντάξει κανονισμό για

⁵⁸⁵ Αντίγραφο της Διαθήκης του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου σ.1., Κ.Π.Ζαβιτζιάνου, Αρχεία Εθνικών Ευεργετών, μέρος Α', τεύχος Α', ο.π., σσ.73-85 και Δρ. Σκεύου Ζερβού, Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί, ο.π., αύξοντες αριθμοί 2581,2582 & 2583, σσ.730-733.

⁵⁸⁶ Διαθήκη Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου, ο.π., άρθρα 1-9.

⁵⁸⁷ Ο Μ. Αναγνωστόπουλος μεταξύ των άλλων όρισε στη διαθήκη μετά το θάνατό του και για μια δεκαετία, το 1/6 του καθαρού εισοδήματος της περιουσίας του να διατίθεται ανά εξάμηνο στο Διοικητικό Συμβούλιο του Καλλινείου Παρθεναγωγείου Παπίγκου και τα 5/6 να διατίθενται κατά την κρίση της επιτροπής, για τη συντήρηση ενός Γυμνασίου Κλασικών Σπουδών παρόμοιων των καλύτερων Γερμανικών Γυμνασίων, όπου θα σπουδάζουν δωρεάν μαθητές και μαθήτριες ανεξαρτήτου φυλής, θρησκείας, χρώματος και κοινωνικής τάξης. Το δε σχολείο να ιδρυθεί είτε στην Κόνιτσα, είτε στα Ιωάννινα, είτε σε άλλη πόλη της Ηπείρου δυτικά των Ιωαννίνων (βλ. Κ.Π. Ζαβιτζιάνος, *Αρχεία Εθνικών Ευεργετών*, ο.π., σσ. 74 – 79).

⁵⁸⁸ Επιπλέον, κληροδότησε όλα τα βιβλία του στο Διοικητικό Συμβούλιο των Καλλινείων Σχολείων Παπίγκου.

τη λειτουργία της Εφορείας των εν Παπίγκω Καλλινείων Σχολείων. Επιπλέον, στον κανονισμό αναφέρει τους όρους της δωρεάς πέντε χιλιάδων (5.000) λιρών Αγγλίας κατατεθειμένες στην Ε.Τ.Ε. και μία μάντρα, μετά των κτισμάτων αυτής, στα Ιωάννινα. Ο κανονισμός και οι όροι της παραπάνω δωρεάς έχουν εγκριθεί από την Ιερά Σύνοδο στη συνεδρίαση της 18-05-1906⁵⁸⁹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁵⁹⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Δάνειο	100.756,00
2. Ενοίκια	35.381,76
3. Έσοδα από την πώληση βιβλίων	140,00
4. Τόκοι Καταθέσεων	1.302,01
Σύνολο Εσόδων	<u>137.579,77</u>
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	17.488,64
Γενικό Σύνολο Εσόδων	155.068,41

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα κινήσεως	150,00
2. Ύδρευση – Φωτισμός – Τηλ/κα	333,00
3. Καθαρισμός Σχολείου – Νηπιαγωγείου	120,00
4. Αμοιβές δικηγόρων και δικαστικά έξοδα	776,54
5. Ασφάλιση διαμερισμάτων/Καταστημάτων	228,71
6. Γραφική ύλη	29,16
7. Μνημόσυνο Ευεργετών	58,00
8. Συντήρηση σχολικών κτιρίων	100,00

⁵⁸⁹ Κανονισμός της Εφορείας των εν Παπίγκω Καλλινείων Σχολείων, σσ. 80-85.

⁵⁹⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

9.Οικονομική Ενίσχυση Μαθητών Δημοτικού Σχολείου	600,00
10. Οικονομική Ενίσχυση Μαθητών Μέσης & Ανωτ. Εκπαίδ.	10.400,00
11. Δαπάνες συντήρησης Διαμερισμάτων/Καταστημάτων	540,10
12. Εκδόσεις Βιβλίων – Δημοσιεύσεις Προκηρύξεων	5.714,56
13. Απρόβλεπτα έξοδα	260,00
14. Κατασκευή Βρύσης	2.405,60
15. Δόσεις Δανείου & Καταβληθέντες Τόκοι	6.609,40
16. Φόρος Τόκων Καταθέσεων	<u>130,20</u>
Σύνολο Εξόδων	28.455,27
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	126.613,14
Γενικό Σύνολο Εσόδων	155.068,41

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος, ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁵⁹¹:

α. για την ετήσια οικονομική ενίσχυση των Καλλινείων Σχολείων του Παπίγκου και

β. για την ανέγερση και λειτουργία ανώτατης σχολής, παρόμοιας των Γερμανικών Σχολών, στη Κόνιτσα ή στα Ιωάννινα ή σε οποιαδήποτε άλλη πόλη της Ηπείρου δυτικά των Ιωαννίνων, όπου θα έχουν τη δυνατότητα να φοιτήσουν νέοι ανεξαρτήτου φυλής, θρησκείας, χρώματος και κοινωνικής τάξης⁵⁹².

⁵⁹¹ Διαθήκη του Μιαχαήλ Αναγνωστοπούλου, ο.π., σ.2.

⁵⁹² Υπ' αριθμ. 51/31-3-1934 ΦΕΚ, (τ. Β') περί καθορισμού της εισαγωγής υποτρόφων εις την εν Κονίτση (Ηπείρου) Αναγνωστόπουλειον Γεωργικήν Σχολήν. Την Υπ' αριθμ. 5526/11-1-1940 απόφαση του τότε Υπουργού Γεωργίας, Γεωργίου Κυριάκου, περί εγκρίσεως της λειτουργίας του Αναγνωστοπούλειου Πρακτικού Γεωργικού Σχολείου Κονίτσης και την υπ' αριθμ. 5527/11-1-1940 απόφαση του ιδίου υπουργού περί εγκρίσεως εσωτερικού κανονισμού του Αναγνωστοπούλειου Πρακτικού Γεωργικού Σχολείου Κονίτσης.

Η Εφορεία Καλλινείων Σχολείων Παπίγκου ως διαχειριστής του κληροδοτήματος «Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου» κατέθεσε στις 15-06-1982 αίτηση στο Εφετείο Αθηνών, με την οποία ζητά τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος. Συγκεκριμένα, στην αίτηση αναφέρεται ότι τη μισθοδοσία του δασκάλου του λειτουργούντος δημοτικού σχολείου Παπίγκου, καθώς και όλες τις δαπάνες λειτουργίας του τις έχει αναλάβει η πολιτεία και συνεπώς η θέληση τού διαθέτη δε μπορεί να πραγματοποιηθεί εξ ολοκλήρου. Κατόπιν τούτου θα ήταν επωφελέστερο να επιτραπεί η διάθεση των ετήσιων εισοδημάτων για άλλους σκοπούς παρόμοιους με αυτούς που έχει θέσει ο διαθέτης. Αν ληφθεί υπόψη και η αύξηση των ετήσιων εισοδημάτων που οφείλεται στην αξιοποίηση του ακινήτου στα Ιωάννινα (ετήσια έσοδα πάνω από ένα εκατομμύριο δραχμές) τότε η μεταβολή αυτή κρίνεται αναγκαία.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος στην αιτησή της προτείνει την ενίσχυση των παρακάτω σκοπών⁵⁹³:

- α. την ενίσχυση των μαθητών του δημοτικού σχολείου Παπίγκου με είδη ένδυσης, υπόδησης και διατροφής, με βιβλία, γραφική ύλη και εποπτικά μέσα,
- β. τη συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου και της βιβλιοθήκης του, τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης και την πληρωμή του βιβλιοθηκάρου και
- γ. τη χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης σε σπουδαστές και φοιτητές Μέσων Σχολών, Ανωτέρων Σχολών, Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, καθώς και για μεταπτυχιακές σπουδές⁵⁹⁴.

⁵⁹³ Υπ' αριθμ. 10393/1982 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου.

⁵⁹⁴ Οι υποψήφιοι φοιτητές και σπουδαστές για να δικαιούνται το οικονομικό βοήθημα, θα πρέπει ο ένας τουλάχιστον από τους γονείς τους να κατάγεται απ' τη Κοινότητα Παπίγκου.

Το Εφετείο στις 21-12-1982 έκρινε την παραπάνω αίτηση και με την υπ' αριθμ. 10393/21-12-1982 απόφασή του την έκανε αποδεκτή. Στη συνέχεια τη δημοσίευσε στο ακροατήριο στις 29-12-1982.

6.9. Κληροδότημα Καλλιόπης Χα Νικολάου Μισινέζου

Το κληροδότημα συστάθηκε με δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε στις 2-3-1907 από τον συμβολαιογράφο Κερκύρας Χριστόδουλο Τριαντάφυλλο κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Για τη διαχείριση και διοίκηση του κληροδοτήματος η Καλλιόπη Μισινέζου όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε Εφόρους του χωριού Κορύτιανη Κατσανοχωριών⁵⁹⁵.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στο χωριό Κορύτιανη δύο ισόγεια καταστήματα και τον άνω πρώτο όροφο αυτών, που βρίσκονταν επί της οδού Αλυπίου αριθ. 159 στη Κέρκυρα.

Επιπλέον, κληροδότησε στην πόλη της Κέρκυρας μία ισόγεια οικία που βρισκόταν επί της οδού Αλυπίου αριθ. 160 στην Κέρκυρα, προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται υπέρ των φτωχών της Κέρκυρας δύο μέρες πριν το Πάσχα. Ενώ, για τη διαχείριση αυτών όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε⁵⁹⁶: i) Μητροπολίτη Κερκύρας, ii) Δήμαρχο Κερκυραίων, iii) Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου Κερκυραίων και iv) από ένα ευνόητο πολίτη της Κέρκυρας, που θα επιλέγεται από τους υπολοίπους⁵⁹⁷.

⁵⁹⁵ Δημόσια διαθήκη της Καλλιόπης Χα Νικολάου Μισινέζου, άρθρο 2, σ. 3.

⁵⁹⁶ ο.π., άρθρο 3, σ.4.

⁵⁹⁷ Επιπλέον, η ευεργέτιδα άφησε τα παρακάτω ποσά: στο Πτωχοκομείο Κερκύρας 500 δρχ., στο Νοσοκομείο Κερκύρας 500 δρχ., στη Καλλιτεχνική Σχολή Κερκύρας 250 δρχ. και

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται, δύο μέρη πριν το Πάσχα, υπέρ των φτωχών του χωριού Κορύτιανης Κατσανοχωριών.

6.10. Κληροδότημα Σπυρίδωνος Μπαλτατζή

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 17-10-1907 στην Αθήνα. Επιπλέον, ο Οργανισμός διοίκησης και λειτουργίας του κληροδοτήματος δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 197/28-07-1976 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Ο Σπύρος Μπαλτατζής άφησε ως κληρονόμο της περιουσίας του το Ελληνικό Εθνικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και την ιδιαίτερη πατρίδα του, την Κοινότητα Συρράκου Ιωαννίνων⁵⁹⁸.

A. Ελληνικό Εθνικό Πανεπιστήμιο

Υπέρ του Πανεπιστημίου ο ευεργέτης άφησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁵⁹⁹: i) από το σύνολο της περιουσίας που θα βρεθεί μετά το θάνατό του το Πανεπιστήμιο να κρατήσει το ποσό των 25.000 δραχ. και ii) το υπόλοιπο της περιουσίας, αφού πρώτα δραχμοποιηθεί, να κατατεθεί εντόκως στην Ε.Τ.Ε. όπου και θα παραμείνει εσαεί⁶⁰⁰.

στην παλαιά Φιλαρμονική Κερκύρας 250 δραχ. (βλ. δημόσια διαθήκη της Καλλιόπης Χα Νικολάου Μισινέζου, ο.π., άρθρα 9-11, σ.4).

⁵⁹⁸ Διαθήκη Σ. Μπαλτατζή 1907, Εθνικόν Πανεπιστήμιον, Πρυτανεία Μ. ΚΑΤΣΑΡΑ 1998, σ. 1.

⁵⁹⁹ ο.π., σ. 2.

⁶⁰⁰ Επιπλέον, ο ευεργέτης όρισε ότι, εάν η περιουσία του είναι πάνω από 400.000 δραχ., η διαχείρισή της να γίνεται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου ξεχωριστά από την υπόλοιπη περιουσία του Πανεπιστημίου. Για το σκοπό αυτό να τηρούνται ξεχωριστά βιβλία και εάν ο λογιστής του Πανεπιστημίου δεν επαρκεί για τη διαχείρισή της να

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁶⁰¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα από την πώληση μετοχών	1.313.961,00
2. Τόκοι καταθέσεων	5.690,37
3. Έσοδα από τόκους κινητών αξιών	882,00
4. Έσοδα υπέρ Μ.Τ.Π.Υ.	18,31
5. Έσοδα υπέρ του Δημοσίου	57,07
6. Εντολή Λογ. Εγγραφής (τόκοι εκτός προϋπολογισμού)	<u>5.017,03</u>
Σύνολο Εσόδων	1.325.625,78
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	204.122,57
Γενικό Σύνολο Εσόδων	1.529.748,35

ΕΞΟΔΑ

1. Διαφημίσεις και δημοσιεύσεις	709,35
2. Υποτροφίες – μετεκπαιδύσεις ιδιωτών στο Εσωτερικό	1.584,72
3. Απόδοση σε Μ.Τ.Π.Υ. των εισπραξιών	18,31
4. Απόδοση των εισπραξιών για λογ/σμό του Δημοσίου	<u>57,07</u>
Σύνολο Εξόδων	2.369,45
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1.527.378,90
Γενικό Σύνολο Εξόδων	1.529.748,35

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁶⁰²:

α. για να σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο δωρεάν ένας φοιτητής από το

προσληφθεί έτερος για το σκοπό αυτό, αμοιβόμενος από το κληροδοτήμα με το ανώτερο ποσό των 500 δρχ. ετησίως (Βλ. Διαθήκη Σπύρου Μπαλτατζή, ο.π., σ.2).

⁶⁰¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπύρου Μπαλταντζή, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁶⁰² Διαθήκη Σ. Μπαλτατζή, ο.π., σσ.1-4.

Συρράκο μέχρι το πέρας των σπουδών του. Όταν θα ολοκληρώνει τις σπουδές του το Πανεπιστήμιο θα δέχεται άλλο φοιτητή, σύμφωνα με τα παραπάνω,

β. για την ετήσια οικονομική ενίσχυση ορισμένων φυσικών προσώπων που αναφέρονται αναλυτικά στη διαθήκη και

γ. όταν αποβιώσουν όλα τα κληροδοτούμενα φυσικά πρόσωπα που αναφέρονται στη διαθήκη, το Πανεπιστήμιο να φροντίσει για την ίδρυση και λειτουργία Σχολής στο Συρράκο, όπου να διδάσκεται η Ελληνική γλώσσα μέχρι δευτέρας γυμνασίου και στη συνέχεια θα διδάσκονται εμπορικά μαθήματα⁶⁰³.

B. Κοινότητα Συρράκου

Υπέρ της Κοινότητας Συρράκου ο ευεργέτης κληροδότησε την οικία του στη Πρέβεζα⁶⁰⁴.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος Σπύρου Μπαλατατζή και των Δωρεών Κ. Χολέβα⁶⁰⁵ και Β. Πανέτη⁶⁰⁶ για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁶⁰⁷:

⁶⁰³ Ο Σ. Μπαλατατζής όρισε στη διαθήκη ότι: «Ενί λόγω θα εννοήση ο κληρονόμος μου ότι επιθυμώ ίνα αι πρόσοδοι της περιουσίας μου χρησιμοποιηθούν όλαι υπέρ της γενετείρας μου, και επειδή το βραχώδες εκείνο χωρίον είνε άγονον, φρονώ ότι καταρτίζων τους νέους αξίους ίνα ξενιτευόμενοι καταλάβουν θέσεις εν τω εμπορίω και προκόψουν, και συνιστώ να μη εγκαταλείψουν και λησμονήσουν αυτήν. Συνάμα δηλώ ότι ουδέποτε εννοώ να γείνη δεκτή η Ρωμουνική γλώσσα εν Συράκω. Διότι καίτοι δεν εξηκριβώθη εισέτι ή ρίζα των Κουτσοβλάχων, δύναμαι να παραδεχθώ κάθε άλλην Εθνότητα, ουδέποτε όμως την Ρωμουνικήν».

⁶⁰⁴ Διαθήκη Σ. Μπαλατατζή, ο.π., σ. 4.

⁶⁰⁵ Με τις υπ' αριθμ. 23691/1988 και 12413/1982 συμβολαιογραφικές πράξεις δωρεάς, του συμβολαιογράφου Αθηνών Νικολάου Στασινόπουλου, ο Κων/νος Χολέβας άφησε στη Κοινότητα Συρράκου το ποσό των 2.000.000 δρχ., προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται κάθε χρόνο για την προικοδότηση μιας φτωχής κοπέλας καταγόμενης από το Συρράκο. Όμως, η κοινότητα Συρράκου με αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα από κατάστημα (καφέ μπαρ)	38.164,00
2. Έσοδα από ιχθυοπωλείο	5.200,00
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>219,68</u>
Σύνολο Εσόδων	43.583,68
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	38.869,27
Γενικό Σύνολο Εσόδων	82.452,27

ΕΞΟΔΑ

1. Χαρτόσημο ενοικίων έτους 2007	1.600,00
2. Γραφική ύλη	500,00
3. Γραφική υπηρεσία και έξοδα κίνησης	600,00
4. Αποζημίωση σύμπραξης σε δύο δημοπρασίες	200,00
5. Για προικοδότηση απόρων κοριτσιών	20.000,00
6. Για αποτύπωση – τοπογράφηση ακινήτου	714,00
7. Δημοσιεύσεις σε εφημερίδες	381,04
8. Αμοιβές δικηγόρου	<u>300,00</u>

την άθροιση των ετήσιων εσόδων με εκείνα του Κληροδοτήματος Σπύρου Μπαλατατζή, αφού ο σκοπός είναι ο ίδιος. Το Εφετείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 8452/5-10-1999 απόφασή του έκανε δεκτή την παραπάνω αίτηση.

⁶⁰⁶ Με την υπ' αριθμ. 2042/1990 συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς, του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Σωτηρίου Συγκούνα, η Βασιλική χήρα Κων/νου Πανέτη δώρησε στην Κοινότητα το ποσό του 1.000.000 δρχ. προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται κάθε χρόνο για την προικοδότηση μιας φτωχής κοπέλας καταγόμενης από το Συρράκο. Όμως, η κοινότητα Συρράκου με αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την άθροιση των ετήσιων εσόδων με εκείνα του Κληροδοτήματος Σπύρου Μπαλατατζή, αφού ο σκοπός είναι ο ίδιος. Το Εφετείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 8452/5-10-1999 απόφαση του έκανε δεκτή την παραπάνω αίτηση.

⁶⁰⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Σπύρου Μπαλατανζή και των Δωρεών Κ. Χολέβα και Βασ. Πανέτη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εξόδων	24.295,04
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	58.157,91
Γενικό Σύνολο Εξόδων	82.452,27

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως βοηθήματα γάμου σε τρεις φτωχές κοπέλες από το Συρράκο κατόπιν κλήρωσης.

Επιπλέον, ο Σ. Μπαλτατζής όρισε ότι το Πανεπιστήμιο και η Κοινότητα Συρράκου οφείλουν να καταθέτουν όλους τους λογαριασμούς και τα πρωτόκολλα στο αρχείο του Πανεπιστημίου και της Μητρόπολης Ιωαννίνων⁶⁰⁸.

6.11. Κληροδότημα Θεοδώρας Αλεξ. Πολίτη

Το κληροδότημα συστάθηκε με δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Β. Λάππα στις 7-7-1908 στα Ιωάννινα κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος η Θεοδώρα Πολίτη όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε Εκκλησιαστικούς Επιτρόπους του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Περιβλέπτου⁶⁰⁹.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στον προαναφερθέντα Ιερό Ναό τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁶¹⁰: i) μία οικία που βρισκόταν στη συνοικία του Καλού Τσεσμέ στα Ιωάννινα και ii) το ποσό των εκατό (100) Οθωμανικών λιρών, που ήταν κατατεθειμένες στο Ταμείο των Ελεών.

⁶⁰⁸ Διαθήκη Σ. Μπαλτατζή, ο.π., σ. 5.

⁶⁰⁹ Δημόσια διαθήκη της Θεοδώρας Πολίτη, άρθρο 6, σ.2.

⁶¹⁰ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 707, σσ.462-463 και Σ. Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμποϊα*, ο.π., σ. 305.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής⁶¹¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μετοχών	299,20
2. Πρόσοδοι τόκων	20,00
3. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>1.306,17</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	1.625,37

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	30,00
2. Εκτέλεση σκοπού	330,00
3. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>1.265,37</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	1.625,37

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος, η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁶¹²:

- α. για την τέλεση ετήσιας αγρυπνίας στις 15 Αυγούστου και
- β. το υπόλοιπο ποσό να χορηγείται ως οικονομική ενίσχυση σε μία άπορη κοπέλα της ενορίας κατά την κρίση των Εκκλησιαστικών Επιτροπών.

6.12. Κληροδότημα Θεοδώρου Στράτη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 3 -9-1908 στα Ιωάννινα.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο Θεόδωρος Στράτης όρισε το εκάστοτε Διοικητικό Συμβούλιο του Νοσοκομείου

⁶¹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Θεοδώρας Αλεξ. Πολίτη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁶¹² Δημόσια διαθήκη της Θεοδώρας Πολίτη, ο.π., σσ.2-3.

Χατζηκώστα, ενώ ως εκτελεστές της διαθήκης του όρισε τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων και τον εκάστοτε πρόεδρο της Χριστιανικής Κοινότητας Ιωαννίνων, τους οποίους και παρεκάλεσε να εκτελέσουν κατά γράμμα τις διατάξεις της διαθήκης.⁶¹³

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο Νοσοκομείο Χατζηκώστα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁶¹⁴: i) ένα κατάστημα, εμβαδού 258,17τ.μ., που βρίσκεται στην οδό Ανεξαρτησίας αριθ. 79 στα Ιωάννινα και ii) ένα κατάστημα, εμβαδού 23τ.μ., που βρίσκεται στην οδό Ανεξαρτησίας αριθ. 82 στα Ιωάννινα⁶¹⁵.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁶¹⁶:

α. για τη συντήρηση δύο κλινών στο Νοσοκομείο όπου θα αναγράφονται τα ονόματα του διαθέτη και της συζύγου του, ενώ θα πρέπει να αναρτηθούν στις εν λόγω κλίνες οι φωτογραφίες τους,

β. για την προικοδότηση μίας άπορης κοπέλας καταγόμενης από την πόλη των Ιωαννίνων και

γ. για την τέλεση δύο Αρχιερατικών λειτουργιών το χρόνο, η μία στην Εκκλησία του Αρχιμανδρειού στην εορτή των Αγίων Θεοδώρων υπέρ αναπαύσεως των ψυχών τους και η άλλη στην Εκκλησία του Αγίου Νικολάου Αγοράς στις 24 Ιουνίου υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των γονέων τους.

⁶¹³ Διαθήκη του Θεοδώρου Στράτη, σσ.2-3.

⁶¹⁴ Νοσοκομείου Χατζηκώστα, Γραφείο κληροδοτημάτων, φάκελος "Θεόδωρου Στράτη".

⁶¹⁵ Επιπλέον, ο Θ. Στράτης όρισε στη διαθήκη του τα παραπάνω ακίνητα να παραμείνουν εσαεί αναπαλοτρίωτα και μόνο οι ετήσιοι πρόσοδοι να διατίθενται για τους σκοπούς που έχει ορίσει.

⁶¹⁶ Διαθήκη του Θεοδώρου Στράτη, ο.π., σ. 2 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 1052, σσ.512-513.

6.13. Κληροδότημα Χρήστου Αθανασιάδη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-7-1910 στη Λάρισα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 47/12-5-1915 πρακτικό του Πρωτοδικείου Λαρίσης.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Χρήστος Αθανασιάδης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Βρυσσχωρίου (Λεσινίτσι) Ζαγορίου⁶¹⁷.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στη παραπάνω Κοινότητα, από όπου καταγόταν, ένα παλαιό ισόγειο κτίσμα μετά του οικοπέδου αυτού, εμβαδού 300 τ.μ. περίπου, που βρισκόταν στην οδό Βασ. Σοφίας αριθ. 27 στην πόλη της Λάρισας.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με αίτηση προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την άδεια να αξιοποιήσει το ακίνητο με τη μέθοδο της αντιπαροχής, γιατί το υπάρχον κτίσμα ήταν πολύ παλαιό και η αξιοποίησή του με την παραπάνω διαδικασία θα επέφερε στο κληροδότημα πολύ μεγαλύτερα ετήσια έσοδα. Όντως, το Εφετείο με την υπ' αριθμ. 62/1989 απόφασή του επέτρεψε την παραχώρηση του παραπάνω ακινήτου σε εργολάβο με τη διαδικασία της αντιπαροχής. Οπότε με την ανέγερση της πολυώροφης οικοδομής το κληροδότημα απέκτησε γραφεία και καταστήματα που είχαν ως αποτέλεσμα την σημαντική αύξηση των ετήσιων εσόδων⁶¹⁸.

⁶¹⁷ Ακριβές αντίγραφο της διαθήκης του Χρήστου Αθ. Αθανασιάδου, εκ του υπ' αριθ. 47/12-5-1915 Πρακτικού του Πρωτοδικείου Λαρίσης, Νικόλαος Έξαρχος, *Το Βρυσσχώρι Ιωαννίνων 1975*, σ.167.

⁶¹⁸ Υπ' αριθμ. 62/1989 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής⁶¹⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια ισόγειου καταστήματος	11.412,00
2. Ενοίκια Γραφ. 2 ^{ου} ορόφου	11.631,36
3. Ενοίκια Γραφ. 3 ^{ου} ορόφου	4.240,00
4. Ενοίκια Γραφ. 4 ^{ου} ορόφου	2.194,20
5. Τόκοι καταθέσεων	77,53
6. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>4.551,49</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	34.106,88

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα διοικήσεως	4.843,17
2. Εκτέλεση σκοπών	25.220,00
3. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>4.043,71</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	34.106,88

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁶²⁰:

- α. για την πληρωμή των δασκάλων που θα διδάσκουν την Ελληνική γλώσσα,
- β. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου στις 8 Νοεμβρίου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών των γονέων του, των προγόνων και λοιπών συγγενών ανιόντων και κατιόντων αυτών,
- γ. για την οικονομική ενίσχυση των φτωχών του χωριού την ημέρα του μνημοσύνου,

⁶¹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Χρήστου Αθανασιάδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁶²⁰ Διαθήκη του Χρήστου Αθανασιάδη, ο.π., σ. 3.

δ. την οικονομική ενίσχυση των νέων του χωριού, που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα εκπαιδευτήρια (τότε Σχολαρχεία και Γυμνάσια) της περιοχής του Νομού Ιωαννίνων η επιλογή των υποψηφίων θα γίνεται με κλήρωση και

ε. ο ευεργέτης εξέφρασε την επιθυμία ότι εάν η κοινότητα θελήσει, εκτιμώντας την προσφορά του να τοποθετήσει την προτομή του σε επιφανή θέση στο χωριό προς έμπνευση και παραδειγματισμό των άλλων.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι μισθοί των δασκάλων καλύπτονται πλέον από το Ελληνικό Δημόσιο, το σχετικό μικρό αριθμό των υπότροφων μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου (13 μαθητές το 1994 έλαβαν από 25.000 δρχ. για εννιά μήνες και 12 μαθητές το 1995) και τη σημαντική αύξηση των ετήσιων εσόδων ζήτησε με την υπ' αριθμ. 443/25-4-1996 αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών διεύρυνση της βούλησης του διαθέτη προκειμένου να μην μένουν αδιάθετα χρηματικά υπόλοιπα (4.705.000 δρχ. το 1994 και 5.470.393 δραχμές το 1995).

Συγκεκριμένα, με την αίτηση αυτή ζητήθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο εκτός από τη χορήγηση υποτροφιών σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου γραμμένους στα δημοτολόγια της Κοινότητας Βρυσσχωριού:

α. να χορηγεί υποτροφίες στους μαθητές: i) που αποφοιτούν από Λύκεια του Νομού Ιωαννίνων και επιτυγχάνουν σε οποιαδήποτε σχολή Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας, υπό την προϋπόθεση ότι είναι γραμμένοι στα δημοτολόγια της Κοινότητας Βρυσσχωριού και ii) σε όσους μαθητές αποφοιτούν από οποιοδήποτε Λύκειο της Ελλάδας και επιτυγχάνουν σε οποιαδήποτε σχολή Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. της Ελλάδας, υπό την προϋπόθεση ότι είναι γραμμένοι τουλάχιστον πριν από μία πενταετία στα δημοτολόγια της Κοινότητας Βρυσσχωριού,

β. να χορηγεί υποτροφίες σε μεταπτυχιακούς φοιτητές του εσωτερικού και

του εξωτερικού και

γ. εφόσον μετά τη χορήγηση των ανωτέρω υποτροφιών παραμένουν αδιάθετα χρηματικά ποσά: i) να ιδρύσει πνευματικό κέντρο στη Κοινότητα Βρυσσχωρίου, ii) να εκτελεί βασικά και αναγκαία κοινωφελή έργα συντήρησης και ανακαίνισης των Εκκλησιών και εξωκκλησιών, του υπάρχοντος δημοτικού σχολείου, των παλαιών γεφυριών, των λιθόστρωτων δρόμων και των χώρων άθλησης και iii) να χρηματοδοτεί μορφωτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις του Μορφωτικού Ορειβατικού Συλλόγου (ΜΟΣ) Βρυσσχωρίου και ειδικότερα, να ενισχύει οικονομικά τον υπάρχοντα χορευτικό όμιλο, τις παραδοσιακές εκδηλώσεις και εορτές, καθώς και την έκδοση ενημερωτικού εντύπου.

Το Εφετείο έκρινε στις 25-2-1997 την παραπάνω αίτηση και αποφάσισε να την κάνει αποδεκτή μερικώς. Δηλαδή, δέχτηκε τη διεύρυνση της βούλησης του διαθέτη όπως αναφέρεται στην αίτηση πλην της ανέγερσης και λειτουργίας πνευματικού κέντρου με το σκεπτικό ότι κάτι τέτοιο απαιτεί πολύ μεγάλα χρηματικά ποσά, τα οποία επί του παρόντος, τουλάχιστον, δε μπορούν να καλυφθούν από τα ήδη υφιστάμενα και τα τυχόν μελλοντικά αδιάθετα υπόλοιπα των εισοδημάτων του κληροδοτήματος. Στη συνέχεια δημοσίευσε την απόφασή του στο ακροατήριο σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στις 11-3-1997⁶²¹.

6.14. Κληροδότημα Λουκά Κόντη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20 -1-1912 στην Αθήνα.

⁶²¹ Υπ' αριθμ. 1908/1997 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Λουκάς Κόντης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Βήσσανης της Επαρχίας Πωγωνίου Ηπείρου⁶²².

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην προαναφερθείσα Κοινότητα όλη την κινητή του περιουσία, που αποτελούνταν από μετοχές της Ε.Τ.Ε., ομολογίες διαφόρων δανείων και καταθέσεις ύψους 120.000 δρχ., υπό τους εξής όρους⁶²³: i) όλη η περιουσία του θα παραμείνει εσαεί κατατεθειμένη στην Ε.Τ.Ε. επ' ονόματι της κληροδόχου Κοινότητας και ii) πριν την παρέλευση της πενταετίας από του χρόνου της κατάθεσης δεν θα γίνει καμία απολύτως ανάληψη προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να κεφαλαιοποιούνται, ώστε να αυξάνει το κεφάλαιο.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁶²⁴:

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών Τράπεζας Ελλάδος	4.915,20
2. Μερίσματα	5.985,60
3. Τόκοι καταθέσεων	821,95
4. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>61.387,88</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	73.110,63

ΕΞΟΔΑ

1. Φορολογία τόκων Α' εξαμήνου 2008	34,39
2. Αυτόματη ανάληψη	22,68
3. Διανομή χρημάτων σε άπορες κορασίδες	10.000,00

⁶²² Διαθήκη του Λουκά Κόντη, σ. 1.

⁶²³ ο.π, σ. 1.

⁶²⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Λουκά Κόντη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

4. Τέλεση μνημοσύνου	65,00
5. Δημοσιεύσεις Απολογισμού	145,66
6. Εργασίες στο Νεκροταφείο Βήσσιανης	2.500,00
7. Φόροι τόκων Β' εξαμήνου Ε.Τ.Ε. 2008	<u>47,81</u>
Σύνολο εξόδων	12.815,54
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	60.295,09
Γενικό Σύνολο Εξόδων	73.110,63

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τη χορήγηση προικοδοτικού βοηθήματος σε μία άπορη κοπέλα του χωριού, ενώ σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες υποψήφιες η επιλογή να γίνεται με κλήρωση⁶²⁵.

6.15. Κληροδότημα Σπυρίδωνος Πεκλαρίδη ή Πεκλάρη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 7202/1912 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Βασίλειο Μπόσδα κατόπιν εντολής του ευργέτη.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Σπυρίδων Πεκλαρίδης ή Πεκλάρης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Τσαραπλανά (Βασιλικού) Πωγωνίου⁶²⁶.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στη κοινότητα Βασιλικού τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) έντοκες ομολογίες σε χρυσό κατατεθειμένες στην

⁶²⁵ Αρχείο Δήμου Δελβινακίου, Γραφείο κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδότημα Λουκά Κόντη".

⁶²⁶ Υπ' αριθμ. 7202/1912 δημόσια διαθήκη του Σπυρίδωνα Πεκλαρίδη ή Πεκλάρη, σ.1.

Ε.Τ.Ε. συνολικού ποσού 35.000 δραχ⁶²⁷, ii) το 1/2 μιας παλαιάς διώροφης οικίας που βρίσκεται στη κεντρική πλατεία της Κοινότητας Βασιλικού, iii) ένα αγρόκτημα συνολικής έκτασης δύο (2) στρεμμάτων που βρίσκεται στη θέση «Γκόγκολη» στη Κοινότητα Βασιλικού και iv) ένα αμπέλι συνολικής έκτασης δύο (2) στρεμμάτων που βρίσκεται στη θέση «Μπάσου – Κρεπούνια» στην παραπάνω Κοινότητα⁶²⁸.

Οι κληρονόμοι του 1/2 της οικίας πούλησαν το μεριδίό τους αντί του ποσού των 75.000 δραχ. με το υπ' αριθμ. 8472/15-6-1938 πωλητήριο συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Αθηνών Γεράσιμου Μουστάκη. Επιπλέον, ο υιός του διαθέτη Αχιλλέας Πεκλάρη με το υπ' αριθμ. 9114/13-3-1939 πωλητήριο συμβόλαιο του ίδιου συμβολαιογράφου πούλησε και το υπόλοιπο 1/2 της οικίας στον ίδιο αγοραστή αντί του ποσού των 70.000 δραχ. χάνοντας έτσι την κυριότητά του⁶²⁹.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς:⁶³⁰:

α. οι ετήσιοι τόκοι των 20.000 δραχ. να διατίθενται για προικοδότηση δύο απόρων κοριτσιών,

⁶²⁷ Ο Επιθεωρητής Εθνικών Κληροδοτημάτων Γεώργιος Τριανταφύλλου στην έκθεση ελέγχου για τα κληροδοτήματα της Κοινότητας Βασιλικού Παγωνίου, που υπέβαλε στις 14 Αυγούστου 1972, μεταξύ των άλλων, στη σελίδα 10 αναφέρει: «οι καταθέσεις αυτές, βάση της Συμβάσεως του 1925 «περί διακανονισμού των εις χρυσόν καταθέσεων» και του Α.Δ. της 29-7-1932, σε χάρτινες δραχμές, η οποίες στη συνέχεια με το Ν. 18/1944 μηδενίστηκαν».

⁶²⁸ Στην έκθεση ελέγχου των κληροδοτημάτων της Κοινότητας Βασιλικού, που συντάχθηκε από τον Επιθεωρητή Εθνικών Κληροδοτημάτων Γεώργιο Τριανταφύλλου στις 14-8-1972, μεταξύ των άλλων αναφέρεται ότι ο Αχιλλέας Πεκλάρης, γιος του ευεργέτη, καθώς και η σύζυγός του από το σύνολο των καταθέσεων, εισέπραξαν από 1/4.

⁶²⁹ Αρχείο Δήμου Άνω Παγωνίου, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος “Κληροδοτήμα Σπυριδωνος Πεκλαρίδη ή Πεκλάρη”.

⁶³⁰ Δημόσια διαθήκη του Σπυριδωνα Πεκλαρίδη ή Πεκλάρη, ο.π., σ.2.

- β. οι ετήσιοι τόκοι των 15.000 δρχ. να διατίθενται για την ίδρυση Υφαντικής Σχολής στη Κοινότητα και
- γ. το τυχόν υπόλοιπο μετά την εκκαθάριση της περιουσίας του, να διατεθεί υπέρ της Υφαντικής Σχολής.

6.16. Κληροδότημα “Εφοροεπιτροπεία Εθνικού Κληροδοτήματος Καπεσόβου” (Χριστιανική Κοινότητα Καπεσόβου).

Κατά τα έτη 1868, 1870, 1872 και 1874 αγοράστηκαν από το κληροδότημα των Αδελφών Πασχάλη οι υπ’ αριθμ. 4153, 4154, 4155, 7589, 7590, 7591, 7592, 7593, 7594, 7595, 7596, 7597, 10565, 14726, 17733 και 17734 μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος⁶³¹.

Το 1909 η Κοινότητα Καπεσόβου διεκδίκησε δικαστικά τις μετοχές από τους Επιτρόπους του Κληροδοτήματος Αδελφών Πασχάλη με το αιτιολογικό ότι οι μετοχές αγοράστηκαν με χρήματα των κατοίκων της Κοινότητας οι οποίοι εργάστηκαν για την ανέγερση της “Πασχαλείου Σχολής”. Αγοράστηκαν δε επ’ ονόματι της Σχολής των αδελφών Πασχάλη, διότι δεν ήταν δυνατή η αναγραφή επ’ ονόματι της Κοινότητας, καθώς, ως γνωστό, επί Τουρκοκρατίας το Τουρκικό κράτος δεν αναγνώριζε τις Ελληνικές Ορθόδοξες Κοινότητες ως νομικά πρόσωπα. Επιπλέον, κατά την περίοδο αυτή υπήρχε ένα μόνο κοινό ταμείο από το

⁶³¹ Υπ’ αριθμ. 1110988/3347/1847-B/28-12-2001 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης, Τμήμα Β, με θέμα: «Διαβίβαση έκθεσης διαχειριστικού ελέγχου» (των Εθνικών Κληροδοτημάτων Καπεσόβου) προς την Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων.

οποίο καλυπτόταν όλες οι Κοινοτικές, Σχολικές και Εκκλησιαστικές ανάγκες του χωριού⁶³².

Με την υπ' αριθμ. 344/15-9-1912 συμβολαιογραφική πράξη του τότε Συμβολαιογραφούντος Γραμματέα της Ιεράς Μητρόπολης Ιωαννίνων οι Γενικοί Επίτροποι και Εκτελεστές της διαθήκης του Π. Πασχάλη αποδέχτηκαν ότι την κυριότητα των παραπάνω μετοχών την έχει αποκλειστικά η Κοινότητα Καπεσόβου.

Όμως, το 1927 το εν λόγω κληροδότημα με βάση τις 16 μετοχές της Ε.Τ.Ε. απέκτησε με την ίδρυση της Ε.Κ.Τ.Ε. και τη συμμετοχή της Ε.Τ.Ε. σε αυτή με σαράντα οκτώ (48) μετοχές (τρεις μετοχές της Ε.Κ.Τ.Ε. για κάθε μία μετοχή της Ε.Τ.Ε.). Επιπλέον, το 1932 με την ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος και τη συμμετοχή της Ε.Τ.Ε. σε αυτή το κληροδότημα απέκτησε τριάντα δύο (32) μετοχές αυτής (δύο μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος για κάθε μία μετοχή της Ε.Τ.Ε.).

Στις 31-12-1999 το κληροδότημα είχε στο χαρτοφυλάκιό του τις παρακάτω μετοχές⁶³³: i) 14.694 μετοχές της Ε.Τ.Ε. και ii) 977 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁶³⁴:

⁶³² Υπ' αριθμ. 10/3-9-1971 έγγραφο της Εφοροεπιτροπείας Εθνικών Κληροδοτημάτων Κοινότητας Καπεσόβου προς το Υπουργείο Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας, όπου γίνεται εκτενής αναφορά για το ιστορικό σύστασης του Κληροδοτήματος.

⁶³³ Στην έκθεση του Διαχειριστικού Ελέγχου αναφέρεται ότι: «...οι 48 μετοχές της Κτηματικής Τράπεζας, (οι οποίες την 31/12/2000 θα είχαν υπερβεί σε αριθμό τις 5.000 μετοχές ΕΤΕ, δεδομένου ότι στις 2.10.98 έγινε συγχώνευση της Κτηματικής με την Εθνική Τράπεζα), δεν προκύπτει να παραδόθηκαν, ούτε να έφεραν μέρισμα στο Κληρ/μα...».

⁶³⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Απολογισμό των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και εξόδων.

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών και υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>80.622,17</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	80.622,17

ΕΞΟΔΑ

1. Εκτέλεση σκοπού	<u>20.228,17</u>
Σύνολο Εσόδων	20.228,17
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	60.394,00
Γενικό Σύνολο Εξόδων	80.622,17

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος διατίθενται ως εξής:

- α. για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στην πρώην κοινότητα Καπεσόβου και νυν Τοπικό Διαμέρισμα του Δήμου Τύμφης (όπως ύδρευσης, καθαριότητας, οδοποιΐας, φωτισμού κ.τ.λ.) και
- β. για την οικονομική ενίσχυση του Πολιτιστικού Συλλόγου, της Εκκλησιαστικής Επιτροπής, των μαθητών και των απόρων του χωριού.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ
ΠΟΥ ΣΥΣΤΑΘΗΚΑΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ
ΕΤΟΣ 2000

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1913 έως το 1922

1.1. Κληροδοτήμα Ιωάννη Ρίζου

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 543/27-11-1913 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Δάλλα κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε ως επιτροπή τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Συρράκου⁶³⁵.

Ο διαθέτης κληροδότησε υπέρ του Ελληνικού Παρθεναγωγείου του χωριού Συρράκου ένα ελαιοτριβείο με όλα τα μηχανήματα, που βρισκόταν στην πόλη της Πρέβεζας. Όρισε δε μετά το θάνατο της συζύγου του να περιέλθει το ελαιοτριβείο στη διαχείριση της εφοροεπιτροπής του Παρθεναγωγείου Συρράκου⁶³⁶.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁶³⁷:

⁶³⁵ Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, ο.π., αύξων αριθμός 970, σσ.500-501

⁶³⁶ Υπ' αριθμ. 543/27-11-1913 δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Ρίζου, σ. 1.

⁶³⁷ Για περισσότερα στοιχεία βλ. στον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννου Ρίζου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια καταστήματος	34.382,38
2. Τόκοι	32,84
3. Χρηματικό υπόλοιπο	<u>895,10</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	35.310,32

ΕΞΟΔΑ

1. Γραφική ύλη	500,00
2. Γραφική υπηρεσία και έξοδα κίνησης υπαλλήλου	600,00
3. Χαρτόσημο ενοικίου έτους 2007	1.200,00
4. Δημοσίευση Απολογισμού	85,68
5. Ύδρευση Λεύκα	6.925,00
6. Χαγιάτι αρμολόγι	6.925,00
7. Τοιχοποιία γεφύρια	6.925,00
8. Για διαμόρφωση χώρου	6.925,00
9. Ηλεκτρικά είδη	<u>3.398,64</u>
Σύνολο Εξόδων	33.484,32
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1.826,00
Γενικό Σύνολο Εξόδων	35.310,32

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁶³⁸:

- α. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου στις 29 Ιουνίου, ημέρα των Αγίων Αποστόλων,
- β. για την πληρωμή των ετήσιων κτηματικών φόρων,
- γ. για τη συντήρηση του ελαιοτριβείου,
- δ. για την πληρωμή των δασκάλων τεχνικών μαθημάτων και
- ε. για την αγορά βιβλίων και μηχανών οικιακής βιομηχανίας.

⁶³⁸ Υπ' αριθμ. 543/27-11-1913 δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Ρίζου, ο.π., σ. 1.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο με αίτηση του προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε, να γίνει τροποποίηση της βούλησης του διαθέτη, διότι οι όροι που θέτει ευεργέτης στην δημόσια διαθήκη του, πλην της παραγγελίας του για τέλεση κατ' έτος μεγαλοπρεπούς μνημοσύνου υπέρ αυτού και της οικογένειάς του, δεν είναι δυνατό να εκτελεστούν. Δεδομένου ότι δε λειτουργεί από πολλών ετών στο Συρράκο Ιωαννίνων, όχι μόνο παρθεναγωγείο αλλά ούτε καν δημοτικό σχολείο λόγω ελλείψεως μαθητών, και φυσικά δε διδάσκονται τεχνικά μαθήματα, ώστε να είναι απαραίτητη η χρήση βιβλίων και μηχανών οικιακής βιομηχανίας⁶³⁹.

Η θέληση του διαθέτη για οικονομική ενίσχυση της ιδιαίτερης πατρίδας του μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη διάθεση των εσόδων από το κατάστημα που ανεγέρθηκε στη θέση του παλαιού ελαιοτριβείου για κοινωφελή έργα στην Κοινότητα. Κυρίως κοινωνικής, πολιτιστικής και αναπτυξιακής υποδομής, τα οποία θα φέρουν το όνομα του διαθέτη σύμφωνα με τον όρο της διαθήκης του.

Το Εφετείο στη δημόσια συνεδρίαση στις 6-7-2000, αφού συζήτησε την αίτηση, την έκανε δεκτή και σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στις 25-7-2000 δημοσίευσε την απόφαση στο ακροατήριο του⁶⁴⁰.

1.2. Κληροδότημα Αποστόλου Σολωμού

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 544/20-3-1916 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Φίλιο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 2/12-01-1917 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

⁶³⁹ Υπ' αριθμ. 1070/24-8-1999 Αίτηση του Κοινοτικού Συμβουλίου προς το Εφετείο Αθηνών.

⁶⁴⁰ Υπ' αριθμ. 6.722/6-6-2000 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ii) τον εκάστοτε Πρόεδρο Πρωτοδικών και iii) τον αδελφό του και μετά τον θάνατο αυτού τον πρεσβύτερο απόγονο τη οικογενείας του εις το διηνεκές⁶⁴¹.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁶⁴²: i) ένα κτήμα στην Αθήνα επί της οδού Σεπολίων αριθ. 5, ii) διακόσια είκοσι (220) εικοσόφραγκα και iii) 37.061 Ομολογίες κατατεθειμένες στην Ε.Τ.Ε..

Το έτος 2000 το κληροδοτήμα είχε στην κυριότητά του τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: α) το 1973 η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος, κατόπιν έγκρισης του Υπουργείου Οικονομικών, αποφάσισε την αξιοποίηση του ακινήτου με το σύστημα της αντιπαροχής. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθουν στο κληροδοτήμα πέντε διαμερίσματα, ήτοι⁶⁴³: i) ένα ισόγειο κατάστημα εμβαδού 71,2 τ.μ., ii) ένα διαμέρισμα του πρώτου ορόφου εμβαδού 79,86 τ.μ., iii) ένα διαμέρισμα του πρώτου ορόφου εμβαδού 107,17 τ.μ., iv) ένα διαμέρισμα του πρώτου ορόφου εμβαδού 70,12 τ.μ. και v) ένα διαμέρισμα του δευτέρου ορόφου εμβαδού 107,10 τ.μ., β) ένα ακίνητο (κτίριο) που βρίσκεται στο χωριό Ελαφότοπος (Τσερβάρι) του Ζαγορίου και κτίστηκε με σκοπό να στεγάσει το Παρθεναγωγείο, σύμφωνα με την βούληση του διαθέτη⁶⁴⁴ και γ) το 1979, η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με απόφαση της και

⁶⁴¹ Υπ' αριθμ. 544/1916 δημόσια διαθήκη του Απόστολου Σολωμού, σ.1, Μενέλαος Στ. Κικοπούλος, *Ελαφότοπος (Τσερβάρι) Ιστορική Μονογραφία*, Γιάννινα 1991, σσ. 440-444 και Δρ. Σκεύος Ζερβός, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί, ο.π.*, αύξων αριθμός 1054, σσ.512-513.

⁶⁴² Δημόσια διαθήκη του Απόστολου Σολωμού, ο.π., σ. 2.

⁶⁴³ Αρχείο Α.Κ.Ι., φάκελος "Κληροδοτήμα Αποστόλου Σολωμού".

⁶⁴⁴ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα Β'*, ο.π., σσ. 51 - 52.

ύστερα από την υπ' αριθμ. Σ.4995/2015/15-9-1979 έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών, αγόρασε 30 μετοχές της Ε.Τ.Ε.. Το 2000 το κληροδοτήμα είχε στο χαρτοφυλάκιο του 1084 μετοχές της Ε.Τ.Ε.⁶⁴⁵.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής⁶⁴⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ενοικίων	20.734,92
2. Μερίσματα μετοχών Ε.Τ.Ε.	620,40
3. Τόκοι καταθέσεων	200,00
4. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>28.444,68</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	50.000,00

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	800,00
2. Οδοιπορικά Γ. Σολωμού	200,00
3. Αμοιβή νομικού συμβούλου	1.200,00
4. Έξοδα μετακίνησης από Ιωάννινα εις Ελαφότοπο	150,00
5. Δημοσιεύσεις	200,00
6. Προμήθεια γραφικής ύλης – μηχανοργάνωση	200,00
7. Φόροι	2.000,00
8. Συντήρηση παρθεναγωγείου	30.100,00
9. Συντήρηση ακινήτων στην Αθήνα	1.100,00
10. Εκτέλεση σκοπού	<u>13.100,00</u>
Σύνολο Εξόδων	49.050,00

⁶⁴⁵ Οικονομική Επιθεώρηση Περιφέρειας Ηπείρου, Έκθεση Διαχειριστικού Ελέγχου του Κληροδοτήματος Απόστολου Σολωμού για τα έτη 1988 μέχρι 2000 του Οικονομικού Επιθεωρητή Απ. Τσέπη.

⁶⁴⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Απόστολου Σολωμού, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Υπόλοιπο σε νέο έτος	950,00
Γενικό Σύνολο Εξόδων	50.000,00

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁶⁴⁷:

- α. για την ανέγερση και λειτουργία παρθεναγωγείου στο χωριό της καταγωγής του, δηλαδή το Τσερβάρι Ζαγορίου (σήμερα Ελαφότοπο). Στο παρθεναγωγείο ήθελε να δοθεί το όνομα «Απόστολος Αλεξίου Σολωμός» (αυτός ήταν και ο βασικός σκοπός του κληροδοτήματος)⁶⁴⁸,
- β. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου,
- γ. για την ετήσια χορήγηση πέντε (5) εικοσάφραγκων στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου του χωριού,
- δ. για την ετήσια χορήγηση ενός (1) εικοσάφραγκου στον Ιερέα του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου,
- ε. για την ετήσια χορήγηση δέκα (10) εικοσάφραγκων για προικοδότηση δύο απόρων κορασίδων του χωριού,
- στ. για την ετήσια χορήγηση τεσσάρων (4) δραχμών σε δέκα πτωχές γυναίκες του χωριού κατά την εορτή των Χριστουγέννων και
- ζ. τη διάθεση των εναπομείναντων εσόδων, μετά την αφαίρεση δηλαδή των παραπάνω επιχορηγήσεων και δαπανών, για την εκτέλεση διαφόρων μικρών έργων (δρόμοι, βρύσες, κ.τ.λ.) στο χωριό.

⁶⁴⁷ Οικονομική Επιθεώρηση Περιφέρειας Ηπείρου, Έκθεση Διαχειριστικού Ελέγχου του Κληροδοτήματος Αποστόλου Σολωμού για τα έτη 1988 μέχρι 2000 του Οικονομικού, ο.π., σσ.2-3.

⁶⁴⁸ Ο βασικός σκοπός, που ήταν η ανέγερση και η λειτουργία Παρθεναγωγείου στον Ελαφότοπο Ζαγορίου, υλοποιήθηκε ως προς το σκέλος της ανέγερσης του κτιρίου, όχι όμως ως προς την λειτουργία του. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι με τις υπάρχουσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, αλλά κυρίως με την ερήμωση του χωριού και της ευρύτερης περιοχής δεν είναι δυνατό να υλοποιηθεί ο βασικός σκοπός του Κληροδοτήματος. Έτσι, το κτίριο εξυπηρετεί διάφορους άλλους σκοπούς, όπως λειτουργία βιβλιοθήκης, προβολή κινηματογραφικών ταινιών, κ.τ.λ..

1.3. Κληροδότημα Νικολάου Γύρα

Ο Ν. Γύρας γεννήθηκε το 1845 στην Ζίτσα Ιωαννίνων, όπου και έμαθε τα πρώτα γράμματα. Στη συνέχεια φοίτησε στην Ζωσιμαία Σχολή και εργάστηκε ως γραμματέας σε τσιφλίκι στα Τρίκαλα Θεσσαλίας. Από εκεί ταξίδεψε στην Αίγυπτο, όπου ασχολήθηκε με εμπορικές και χρηματιστικές δραστηριότητες. Επιστρέφοντας στην Αθήνα ασχολήθηκε με τις χρηματιστικές δραστηριότητες, όπου και πέθανε το 1919⁶⁴⁹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 30-3-1916. Επιπλέον, η έγκριση του καταστατικού λειτουργίας του κληροδοτήματος δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 2/3-1-1920 ΦΕΚ και η έγκριση πρακτικού της διαχειριστικής επιτροπής του κληροδοτήματος στο υπ' αριθμ. 31/26-3-1924 ΦΕΚ.

Για τη διοίκηση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε διοικητική επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ως Πρόεδρο, ii) τον εκάστοτε Πρόεδρο του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, iii) τον εκάστοτε Εισαγγελέα του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων και iv) ένα εκ των «γεροντότερων και ηθικότερων» συγγενών του, που θα αποφασίσουν τα άλλα τρία μέλη⁶⁵⁰.

Ο Ν. Γύρας ανέφερε στη διαθήκη ότι η συνολική του περιουσία, κινητή και ακίνητη, ανέρχονταν στις τετρακόσιες χιλιάδες (400.000) δραχ. περίπου. Από αυτή άφησε ένα μέρος σε διάφορα φυσικά πρόσωπα και το υπόλοιπο όρισε να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε., όπου θα παραμείνει ως αιώνιο κεφάλαιο⁶⁵¹.

⁶⁴⁹ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β)*, ο.π., σσ.54-55.

⁶⁵⁰ Υπ' αριθμ. 2/3-1-1920 ΦΕΚ, 'Περί εγκρίσεως του καταστατικού του κληροδοτήματος Νικολάου Γύρα', άρθρο 2.

⁶⁵¹ Διαθήκη του Νικολάου Γύρα, σ.1.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁶⁵²:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μετοχών	26.761,20
2. Πρόσοδοι τόκων	<u>309,06</u>
Σύνολο Εσόδων	27.070,26
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	50.765,60
Γενικό Σύνολο Εσόδων	77.835,86

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	1.497,06
2. Εκτέλεση σκοπού	52.000,00
3. Αγορά μετοχών	<u>14,72</u>
Σύνολο Εξόδων	53.511,78
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	24.324,08
Γενικό Σύνολο Εξόδων	77.835,86

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για χορήγηση προικοδοτήσεων σε άπορα κορίτσια που κατάγονται από τις Κοινότητες: Ζίτσας, Καρίτσας, Πρωτόπαπας, Νεοχωρίου, Λιγοψάς, Μπουρνταρίου και Κουτρουλάδων⁶⁵³.

Η διοικητική επιτροπή, ανάλογα με τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος, αποφασίζει για τον αριθμό των προικοδοτήσεων που θα

⁶⁵² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Νικολάου Γύρα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁶⁵³ Επιπλέον ο Ν. Γύρας όρισε από τους τόκους του κεφαλαίου, η αδελφή, ο ανιψιός και η υπηρέτρια του, να λαμβάνουν ετησίως για όσο ζούν, το ποσό των εξακοσίων (600) δραχμών. Μετά το θάνατο τους, το ποσό αυτό θα προστίθεται στο υπόλοιπο και το σύνολο αυτού θα διατίθεται για το σκοπό του κληροδοτήματος (βλ. διαθήκη του Ν. Γύρα, σ. 3).

δίνονται. Το δε ποσό δεν μπορεί να είναι μικρότερο από πεντακόσιες (500) δραχ. και μεγαλύτερο από χίλιες (1.000) δραχ. σύμφωνα με την βούληση του ευεργέτη.

Όμως, με το υπ' αριθμ. 2/11-12-1922 πρακτικό, η διαχειριστική επιτροπή ζήτησε την αύξηση του ανώτερου ποσού πέραν των χιλίων (1.000) δραχ. λόγω επάρκειας των εσόδων. Στις 22-3-1924 ο Υπουργός Υγείας Δημήτριος Πάζης ενέκρινε το παραπάνω πρακτικό καθώς και το υπ' αριθμ. 7/24-2-1924 πρακτικό της ίδιας επιτροπής, βάσει του οποίου δίνεται η δυνατότητα στη διαχειριστική επιτροπή να προβεί στην αγορά του κτιρίου που χρησιμοποιείται ως δημοτικό σχολείο στη Ζίτσα και που κατέχει το «Κληροδότημα Ζιτσαίου», μέχρι του ποσού των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) δραχ., προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για τη στέγαση της Ταπητοϋφαντουργικής Σχολής Ζίτσας, που έχει ιδρυθεί με το Β. Διάταγμα που εκδόθηκε στις 20-9-1923⁶⁵⁴.

1.4. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Μπαϊκούση

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 3427/20-9-1916 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χαράλαμπο Διάσκο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε από το Πρωτοδικείο Ιωαννίνων στη συνεδρίαση του, στις 26-9-1917.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα εκάστοτε μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Καλαρρυτών⁶⁵⁵.

Ο Κ. Μπαϊκούσης όρισε στους εκτελεστές της διαθήκης του ότι θα

⁶⁵⁴ Υπ' αριθμ. 7/24-2-1924 πρακτικό της Διαχειριστικής Επιτροπής .

⁶⁵⁵ Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων κατά τη συνεδρίαση στις 26/9/1917.

πρέπει, μετά το πέρας σαράντα ημερών από το θάνατό του και σε συνεννόηση με την σύζυγό του, να εκποιήσουν σε δημόσιο πλειστηριασμό την ακίνητη περιουσία του, πλήν της οικίας που βρίσκεται στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού ΚΑ' Φεβρουαρίου. Το δε τίμημα που θα επιτευχθεί, να κατατεθεί εντόκως στην Ε.Τ.Ε. επ' ονόματι "Κληροδότημα Κωνσταντίνου Μπαϊκούση". Επίσης, στον ίδιο λογαριασμό όρισε να κατατεθούν και τα μετρητά που ενδεχομένως θα βρεθούν μετά το θάνατό του. Ενώ, μετά το θάνατο της συζύγου του, οι εκτελεστές θα πρέπει να εκποιήσουν την παραπάνω οικία και στη συνέχεια να καταθέσουν το τίμημα στον ίδιο πάντα λογαριασμό⁶⁵⁶.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁶⁵⁷:

α. για την τακτική και ανελλιπή οικονομική ενίσχυση των φτωχών του χωριού δύο φορές το χρόνο, τέσσερις μέρες πριν τα Χριστούγεννα και τέσσερις πριν το Πάσχα⁶⁵⁸ και

β. για την ετήσια τέλεση δύο μνημοσύνων υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του διαθέτη, κατά την εορτή του Αγίου Κωνσταντίνου και υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της συζύγου του, κατά την εορτή της Αγίας Μαρίνης.

⁶⁵⁶ Δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Μπαϊκούση, άρθρο Δ', σσ. 2 – 3.

⁶⁵⁷ ο.π., άρθρα Ζ' και Ι', σσ. 5-7.

⁶⁵⁸ Ο ευεργέτης όρισε στη διαθήκη του, ότι η επιλογή θα γίνεται ως εξής: Ο Πρόεδρος και το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού θα φροντίζουν για την έγκαιρη σύνταξη πίνακα όπου θα αναγράφονται οι φτωχότεροι κάτοικοι του χωριού. Στη συνέχεια ο κατάλογος θα στέλνεται στους εκτελεστές οι οποίοι και θα επιλέγουν τους δέκα πιο φτωχούς.

1.5. Κληροδότημα Παναγιώτη Καρέτσου

Ο Π. Καρέτσος γεννήθηκε στην Λάβδανη Πωγωνίου και σε μικρή ηλικία ταξίδεψε στην Προύσα της Μ. Ασίας όπου εργάστηκε ως αρτεργάτης και φούρναρης. Αργότερα εγκαταστάθηκε στον Πειραιά όπου συνέχισε το ίδιο επάγγελμα. Διέθεσε σημαντικό ποσό για την εξαγορά του χωριού από τον γαιοκτήτη μπέη του. Ο ίδιος ήταν άκληρος και η γυναίκα του καταγόταν από τις Σπέτσες⁶⁵⁹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 29970/20-11-1916 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Πειραιά Ιωάννη Αθανασιάδη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 20/16-4-1922 πρακτικό του Πρωτοδικείου Πειραιά.

Ως διαχειριστές του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Λάβδανης⁶⁶⁰.

Ο Π. Καρέτσος κληροδότησε στην Κοινότητα Λάβδανης Ηπείρου τα κτήματα που κατείχε στο Πειραιά, ενώ την επικαρπία την άφησε στην σύζυγό του για όσο εκείνη θα ζούσε. Μετά το θάνατό της όρισε η πλήρη κυριότητα των ακινήτων να περιέλθει στην Κοινότητα, η οποία θα μπορούσε να τα εκποιήσει⁶⁶¹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁶⁶²:

⁶⁵⁹ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β)*, ο.π., σ.69.

⁶⁶⁰ Βλ. Υπ' αριθμ. 20/16-4-1922 πρακτικό του Πρωτοδικείου Πειραιά, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Παναγιώτη Καρέτσου, σ. 2.

⁶⁶¹ Βλ. Υπ' αριθμ. 29970/20-11-1916 δημόσια διαθήκη του Παναγιώτη Καρέτσου, σ. 2.

⁶⁶² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Παναγιώτη Καρέτσου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια διαμερίσματος Β3	2.502,00
2. Ενοίκια διαμερίσματος Α1	4.251,60
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>349,89</u>
Σύνολο Εσόδων	7.103,49
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	43.794,35
Γενικό Σύνολο Εσόδων	50.897,84

ΕΞΟΔΑ

1. Δηλώσεις εισοδήματος των 2005,2006,2007 & 2008	1.065,69
2. Κοινόχρηστα βαρύνοντα τον ιδιοκτήτη	1.324,34
3. Διάφορα έξοδα (δημοσιεύσεις, έξοδα δημοπρασίας, κ.τ.λ.)	439,08
4. Φόροι τόκων	<u>34,99</u>
Σύνολο Εξόδων	3.164,10
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	47.733,74
Γενικό Σύνολο Εξόδων	50.897,84

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε ότι οι διαχειριστές της διαθήκης του θα πρέπει να φροντίσουν, ώστε με την αξιοποίηση των ακινήτων ή με την πώλησή τους, να ανεγείρουν Ιερό Ναό στη θέση "Κοτσέκι" του χωριού επ' ονόματι της Αγίας και Ομοουσίου Τριάδος⁶⁶³.

1.6. Κληροδοτήμα Ιερέως Κωνσταντίνου Ζιαμπή

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 591/14-3-1917 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αναστάσιο Κ. Αλιέως, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με

⁶⁶³ Δημόσια διαθήκη του Πανωγιώτη Καρέτσου, ο.π., σσ.2-3.

το υπ' αριθμ. 57/13-8-1930 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ο ευεργέτης όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης και διαχειριστές του κληροδοτήματός, τους εξής: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ii) τον Σπυρίδωνα Σπέγκο και iii) τον Θωμά Ματσόπουλο. Σε περίπτωση απεβίωσης ενός εκ των δύο τελευταίων, τότε ο άλλος μετά του Μητροπολίτη εκλέγουν τον αντικαταστάτη του και σε περίπτωση απεβίωσης και των δύο, τότε ο Μητροπολίτης με τον Εισαγγελέα και τον Πρόεδρο Πρωτοδικών εκλέγουν τους δύο αντικαταστάτες⁶⁶⁴.

Ο διαθέτης όρισε στους εκτελεστές της διαθήκης να φροντίσουν για την εκποίηση των επίπλων της οικίας του που βρίσκεται στο χωριό Ζωνδήλη Κουρέντων, καθώς και των αυτοκινήτων του, το δε τίμημα που θα επιτευχεί, να κατατεθεί στην Ε.Τ.Ε. ως αιώνιο κεφάλαιο⁶⁶⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2004 έχει ως εξής⁶⁶⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μετοχών	4.849,01
2. Πρόσοδοι τόκων	400,26
3. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>111.891,92</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	116.740,93

⁶⁶⁴ Υπ αριθμ. 57/13-8-1930 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιερέως Κωνσταντίνου Ζιαμπή, σ. 4.

⁶⁶⁵ Επιπλέον, ο διαθέτης άφησε μία νεόκτηστη οικία μετά της αυλής, στην Κοινότητα Ζωνδήλης Κουρέντων προκειμένου να χρησιμεύσει ως Παρθεναγωγείο ή Αρρεναγωγείο και το υπόλοιπο της περιουσίας του, που αποτελούνταν από διάφορα αγροτεμάχια στο χωριό Ζέλοβα και μία οικία στα Γιάννινα, να περιέλθουν στο Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου, στο Γηροκομείο Ιωαννίνων και στο Νοσοκομείο Χατζηκώστα (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Υπ αριθμ. 57/13-8-1930 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.3).

⁶⁶⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2004 του κληροδοτήματος Ιερέως Κωνσταντίνου Ζιαμπή, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΞΟΔΑ

1. Φύλακτρα χρεογράφων	65,86
2. Δαπάνες διοίκησης	400,48
3. Εκτέλεση σκοπού	1.000,00
4. Επενδύσεις	<u>107.400,89</u>
Σύνολο Εξόδων	108.867,23
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	7.873,70
Γενικό Σύνολο Εξόδων	116.740,93

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁶⁶⁷:

- α. να δίνεται ετησίως το ποσό των διακοσίων (200) δραχ. στο Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου,
- β. να δίνεται ετησίως το ποσό των εκατό (100) δραχ. στο γηροκομείο Ιωαννίνων,
- γ. να δίνεται ετησίως το ποσό των εκατό (100) δραχ. στο νοσοκομείο Χατζηκώστα Ιωαννίνων και
- δ. να δίνεται ετησίως το ποσό των διακοσίων (200) δραχ. για προικοδότηση μιας φτωχής και έντιμης κοπέλας από το χωριό Ζωνδήλη Κουρέντων.

1.7. Κληροδότημα Νικολάου Δημήτρη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 2454/16-1-1919 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Μαλαμούλη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 41/28-2-1968 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

⁶⁶⁷ Υπ' αριθμ. 57/13-8-1930 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σσ.3-4.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Κουμαριάς Ιωαννίνων⁶⁶⁸.

Ο Ν. Δημήτρης κληροδότησε στο Δημοτικό Σχολείο Κουμαριάς μία παλαιά οικία που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων, επί της οδού Ν. Ζέρβα. Η οικία αποτελούνταν από δύο δωμάτια και ήταν χτισμένη σε οικόπεδο συνολικής επιφάνειας 350 τ.μ. περίπου⁶⁶⁹.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος, με το υπ' αριθμ. 429/20-9-1991 έγγραφο της προς το Υπουργείο Οικονομικών, ζήτησε να της επιτραπεί να αξιοποιήσουν το παραπάνω ακίνητο με την μέθοδο της αντιπαροχής και με πλειοδοτική δημοπρασία, καθώς τα ετήσια έσοδα που αποδίδει το υπάρχον κτίσμα είναι πολύ μικρά και επειδή με την ανέγερση πολυώροφης οικοδομής στη θέση του το κληροδοτήμα θα αποκτούσε περιουσία ικανή να επιφέρει σημαντικά ετήσια οικονομικά οφέλη, αφού το ακίνητο βρίσκεται στο πλέον κεντρικό σημείο της πόλης των Ιωαννίνων⁶⁷⁰.

Στις 17-12-1991 το Υπουργείο Οικονομικών, απαντώντας στο παραπάνω αίτημα της διαχειριστικής επιτροπής, επέτρεψε την αξιοποίηση του ακινήτου με την μέθοδο της αντιπαροχής. Κατόπιν τούτου, το ακίνητο δόθηκε σε εργολάβο για αντιπαροχή, μετά από πρόσκληση δημοσίευσης ενδιαφέροντος⁶⁷¹.

⁶⁶⁸ Διαθήκη του Νικολάου Δημήτρη, Ιωάννινα 1919, σ. 1.

⁶⁶⁹ ο.π., σ. 2.

⁶⁷⁰ Υπ' αριθμ. 429/20-9-1991 έγγραφο της Διαχειριστικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος.

⁶⁷¹ Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος, πριν την αξιοποίηση του ακινήτου, ανέρχονταν στο ποσό των 20.400 δρχ., ήτοι 12χ1700 δρχ.. Μετά την αντιπαροχή, τα ακίνητα που περιήλθαν στο κληροδοτήμα αποδίδουν ετησίως πάνω από πέντε εκατομμύρια (5.000.000) δρχ. (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Κοινότητα Κουμαριάς Ιωαννίνων, Φάκελος "Οικονομικά στοιχεία κληρ/τος Νικολάου Δημήτρη").

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθουν στο κληροδότημα τα εξής ακίνητα⁶⁷²: i) ένα γραφείο στον πρώτο όροφο με στοιχεία A10, εμβαδού 23,50 τ.μ., ii) ένα γραφείο στον πρώτο όροφο με στοιχεία A11, εμβαδού 17,70 τ.μ., iii) ένα γραφείο στον πρώτο όροφο με στοιχεία A12, εμβαδού 17,70 τ.μ., iv) ένα γραφείο στον δεύτερο όροφο με στοιχεία B9, εμβαδού 23,50 τ.μ., v) ένα γραφείο στον δεύτερο όροφο με στοιχεία B10, εμβαδού 17,70 τ.μ., vi) ένα γραφείο στον δεύτερο όροφο με στοιχεία B11, εμβαδού 17,70 τ.μ. και vii) ένα ισόγειο κατάστημα με στοιχεία K11, εμβαδού 46 τ.μ..

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁶⁷³:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια	12.618,45
2. Τόκοι καταθέσεων	1.790,90
3. Εγγυητική επιστολή	<u>200,00</u>
Σύνολο εσόδων	14.609,35
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	129.121,94
Γενικό Σύνολο Εσόδων	143.731,29

ΕΞΟΔΑ

1. Πληρωμή χαρτοσήμου	628,39
2. Πληρωμή εφημερίδων	697,76
3. Εγγυητική επιστολή	201,00
4. Πληρωμή κοινοχρήστων	573,35
5. Πληρωμή Δικηγόρου	1.203,68
6. Πληρωμή Υπαλ. Γρ. Εθν. Κληροδοτήματα	400,00

⁶⁷² Υπ' αριθμ. 1086706/3580/B0011 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας & Δημόσιας Περιουσίας.

⁶⁷³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Νικολάου Δημήτρη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

7. Πληρωμή κλειδαριάς	<u>83,30</u>
Σύνολο Εξόδων	3.787,48
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	139.943,81
Γενικό Σύνολο Εξόδων	143.731,29

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε να διατίθενται για την κάλυψη των αναγκών του Δημοτικού Σχολείου Κουμαριάς Ιωαννίνων.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος, με αίτηση της προς το Εφετείο Αθηνών στις 1-2-1987, ζήτησε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται προς εκτέλεση διαφόρων κοινωφελών και πολιτιστικών σκοπών στην Κοινότητα, διότι το Δημοτικό Σχολείο Κουμαριάς, λόγω έλλειψης μαθητών, έπαψε να λειτουργεί από το 1986.

Το Εφετείο δεν έκανε δεκτή την διάθεση των ετήσιων εισοδημάτων για τους σκοπούς που είχε ζητήσει η Κοινότητα, αλλά αποφάσισε τα ετήσια εισοδήματα από την μίσθωση των ακινήτων να διατίθενται για οικονομική ενίσχυση απόρων και αρίστων μαθητών, καταγομένων από την Κοινότητα Κουμαριάς, για σπουδές στη μέση και ανώτερη εκπαίδευση. Η δε επιλογή αυτών θα γίνεται από τη Νομαρχιακή Επιτροπή Παιδείας (Ιωαννίνων) του άρθρου 49 του Ν. 1566/85. Η απόφαση αυτή δημοσιεύθηκε στο ακροατήριο στις 16-06-1987⁶⁷⁴.

⁶⁷⁴ Βλ. Υπ' αριθμ. 7820/9-6-1987 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1923 έως το 1939

2.1. Κληροδοτήμα Παναγιώτη Κωνσταντίνου Σκουμπουρδή

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 4995/25-12-1923 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Σκουμπουρδή και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 3/1924 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ως εκτελεστές της διαθήκης του ο ευεργέτης όρισε τους εκάστοτε: i) Μητροπολίτη Φθιώτιδας, ii) Διευθυντή της Εθνικής Τράπεζας Λαμίας και iii) Πρόεδρο Πρωτοδικών Λαμίας⁶⁷⁵.

Ο Κ. Σκουμπουρδής κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών ένα μέρος της ακινήτου περιουσίας, που κατείχε στο χωριό Αχινό της Φθιώτιδας, με τον όρο μετά το θάνατό του, να εκποιηθούν προκειμένου να εξοφληθούν τα χρέη του και στη συνέχεια να δοθούν τα υπόλοιπα στους κληρονόμους του. Όντως το 1924 η περιουσία εκποιήθηκε και ο Δήμος Ιωαννιτών έγινε κάτοχος 2.178 ομολογιών του Α' Αναγκαστικού Δανείου του 1922, με ετήσιο επιτόκιο 6,5%. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 1935 τα ετήσια έσοδα των παραπάνω ομολογιών ανέρχονταν στις 16.500 δραχ.

Αργότερα, οι 2178 ομολογίες ανταλλάχτηκαν με 217 νέες ομολογίες του 1962, οι οποίες και φυλάσσονταν στην Ε.Τ.Ε.⁶⁷⁶.

⁶⁷⁵ Αρχείο Γραφείου Κληροδοτημάτων Δήμου Ιωαννιτών, φάκελος "Κληροδοτήμα Κωνσταντίνου Σκουμπουρδή".

⁶⁷⁶ Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευργέτες*, ο.π., σ. 226.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως υποτροφία για την εκπαίδευση ενός ή περισσοτέρων νέων σε οποιαδήποτε Γεωπονική Σχολή του εσωτερικού ή εξωτερικού, προτιμώμενων των απόρων και ηθικών της πόλης των Ιωαννίνων⁶⁷⁷.

2.2. Κληροδότημα Ευδοκίας Χα Στεργίου Τζοαννοπούλου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 47514//4-12-1924 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Αριστοφάνους Μητζοπούλου, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος, η ευεργέτιδα όρισε πενταμελή επιτροπή αποτελούμενη από την εκάστοτε τετραμελή επιτροπή που διαχειρίζεται το υπέρ του Μετσόβου κληροδότημα του αιμνήστου θείου της Γεωργίου Αβέρωφ και ως πέμπτο μέλος τον εκτελεστή της διαθήκης της Γεώργιο Παύλου Βλαχλίδη, ενώ, σε περίπτωση που αυτός δεν δύναται να συμμετάσχει στην επιτροπή, τότε τα υπόλοιπα μέλη θα επιλέγουν τον αντικαταστάτη, καταγόμενο από το Μέτσοβο Ιωαννίνων και κατά προτίμηση εκ των συγγενών της⁶⁷⁸.

Τα περιουσιακά στοιχεία που η διαθέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος αποτελούνταν από διάφορα χρηματογράφα καθώς και χρηματικές απαιτήσεις από την απαλλοτρίωση των κτημάτων της στη Θεσσαλία και στη Μακεδονία. Επιπλέον, η διαθέτιδα όρισε τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία, αφού διαιρεθούν σε είκοσι μερίδια, στη συνέχεια να διατεθούν στα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχει ορίσει στη διαθήκη της.

⁶⁷⁷ Σχετικό έγγραφο από το Αρχείο του Επιθεωρητή και Δασκάλου κ. Χρήστου Γκόγκα.

⁶⁷⁸ Υπ' αριθμ. 47514/4-12-1924 δημόσια διαθήκη της Ευδοκίας χήρας Στεργίου Τζοαννοπούλου, σ. 3 και Γ. Πλατάρης – Τζίμας, ο.π., τόμος Β', σσ.51-62.

Συγκεκριμένα, υπέρ των νομικών προσώπων που υπηρετούν κοινωφελείς σκοπούς διέθεσε τα εξής μερίδια⁶⁷⁹:

α. δύο (2) μερίδια υπέρ του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου στα Ιωάννινα, εις μνήμη του συζύγου της Στεργίου Τζοαννοπούλου, προκειμένου να φιλοξενούνται και να καταρτίζονται επαγγελματικά άποροι νέοι καταγόμενοι, κατά προτίμηση, από το Μέτσοβο. Επιπλέον, από τα παραπάνω ετήσια έσοδα να τελείται ετήσιο μνημόσυνο υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του συζύγου και της ίδιας,

β. ένα (1) μερίδιο υπέρ της ιδιαίτερης πατρίδας της το Μέτσοβο, εις μνήμη των γονέων της Νικολάου και Ελένης Αβέρωφ, προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται ως εξής: i) για την χορήγηση, με κλήρωση, βοηθημάτων γάμου σε άπορες κοπέλες του Μετσόβου και μέχρι του ποσού των είκοσι χρυσών λιρών Αγγλίας, ii) για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου στην εορτή του Αγίου Νικολάου, ενώ τα χρήματα που πιθανόν θα περισσεύουν, να διατίθενται για την ενίσχυση του Αβερώφειου Φαρμακείου στο Μέτσοβο, την επισκευή των Ιερών Ναών του Μετσόβου και για τη διανομή βοηθημάτων σε άπορους γέροντες και ανίκανους για εργασία,

γ. ένα (1) μερίδιο υπέρ του Ασύλου Ανιάτων Αθηνών εις μνήμη του αδελφού της Κωνσταντίνου Ν. Αβέρωφ, προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για την περίθαλψη ανάλογου αριθμού ασθενών, κατά προτίμηση από την Ήπειρο,

⁶⁷⁹ Υπ' αριθμ. 47514/4-12-1924 δημόσια διαθήκη της Ευδοκίας χήρας Στεργίου Τζοαννοπούλου, ο.π., σσ. 2-6, Υπ' αριθμ. 59100/17-4-1929 Κωδικέλλου των συμβολαιογράφων Αθηνών Αριστοφάνους Μητζοπούλου και Ιωάννη Γ. Οικονομόπουλου και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπιρώτες Ενεργέτες (1913 – 1986, ο.π., σσ.242-243.*

δ. ένα (1) μερίδιο υπέρ του Οίκου Τυφλών στην Αθήνα, προκειμένου να συντηρείται ανάλογος αριθμός τροφίμων, κατά προτίμηση από την Ήπειρο,

ε. ένα (1) μερίδιο υπέρ του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσού στην Αθήνα, εις μνήμη του αδελφού της Γεωργίου Ν. Αβέρωφ, προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται υπέρ των απόρων μαθητών που θα επιλέξουν και υπέρ ενός Ηπειρώτη μαθητή που θα διακριθεί για άριστη επιμέλεια,

στ. ένα (1) μερίδιο υπέρ του Οφθαλμοϊατρείου Αθηνών και

ζ. μισό (1/2) μερίδιο υπέρ του Γηροκομείου Ιωαννίνων, εις μνήμη του συζύγου της.

2.3.Κληροδότημα Βασιλείου Παπαγιάννη

Το κληροδότημα συστάθηκε με άτυπη δωρεά, που έγινε από τον ευεργέτη στις 25-3-1926 και με διαθήκη που συντάχθηκε αργότερα από την σύζυγό του στην Αμερική.

Το κληροδότημα το διαχειρίζεται η εκάστοτε Σχολική Εφορεία Ελατοχωριού και το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Ελατοχωριού (Τσερνέσι το παλαιό όνομα), κατά την επιθυμία του ευεργέτη⁶⁸⁰.

Ο Β. Παπαγιάννης επισκέπτοντας το χωριό του (ερχόμενος από την Αμερική όπου ζούσε) τον Μάρτιο του 1926 θεμελίωσε την ανέγερση του σχολείου στο χωριό, διαθέτοντας για το σκοπό αυτό το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) δολλαρίων. Όμως, κατά τη διάρκεια της κατοχής τα Γερμανικά στρατεύματα έκαψαν το Σχολείο, γεγονός που λύπησε ιδιαίτερα τον κτήτορα του, όταν το έμαθε το 1952 (λίγο πριν πεθάνει). Τον

⁶⁸⁰ Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευργέτες*, ο.π, σσ.191-192.

ίδιο χρόνο, η γυναίκα του έστειλε στο χωριό Ελατοχώρι το ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) δολλαρίων για την εκ νέου ανέγερση του σχολείου.

Με την διαθήκη του, ο ευεργέτης άφησε 10.000 δολάρια στην Κοινότητα Ελατοχωρίου για ενίσχυση απόρων σπουδαστών του χωριού, 1000 δολάρια στην Εκκλησία του χωριού, 1.500 δολάρια για την επισκευή δρόμων, 2.000 δολάρια για την αγορά σχολικών βιβλίων και 1.000 δολάρια για την τέλεση μνημοσύνων υπέρ ανάπαυσης των ψυχών τους⁶⁸¹.

Ο Απολογισμός εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής⁶⁸²:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι καταθέσεων	<u>20,71</u>
Σύνολο Εσόδων	20,71
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	4.113,28
Γενικό Σύνολο Εσόδων	4.133,99

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	51,33
2. Έξοδα κίνησης υπαλλήλων	22,00
3. Φόροι – πρόστιμα	<u>2,07</u>
Σύνολο Εξόδων	75,40
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	4.058,59
Γενικό Σύνολο Εξόδων	4.133,99

⁶⁸¹ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα Β'*, σσ. 140 – 142.

⁶⁸² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Βασιλείου Παπαγιάννη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2.4. Κληροδότημα Ιωάννη Λύτρα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 29-10-1926 στην Φιλαδέλφεια των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Η μετάφραση της διαθήκης από Αγγλικά σε Ελληνικά έγινε από τον συμβολαιογράφο της πόλης Φιλαδέλφειας, της πολιτείας Πενσυλβανίας, Αντώνιο Παπαμάρκου στις 4 Μαρτίου 1931⁶⁸³.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε εννιαμελή επιτροπή αποτελούμενη από τον εκάστοτε Ιερέα του Ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής, καθώς και από οκτώ ακόμη άνδρες του χωριού Δροσοπηγής (Κάντσικο) Κονίτσης, οι οποίοι θα εκλέγονταν κατόπιν ψηφοφορίας όλων των ενηλίκων ανδρών κατοίκων του χωριού⁶⁸⁴.

Ενώ, ως εκτελεστές της διαθήκης του όρισε τον Κωνσταντίνο Στεφάνου και τον Στέφανο Στεφάνου, κάτοχοι του οίκου "Αδελφοί Στεφάνου και Σία", της Φιλαδέλφειας Πενσυλβανίας⁶⁸⁵.

Ο Ι. Λύτρας κληροδότησε στην Κοινότητα Δροσοπηγής Κονίτσης όλη την υπόλοιπη περιουσία που θα έμενε μετά την αφαίρεση των περιουσιακών στοιχείων, που άφησε σε ορισμένα συγγενικά του πρόσωπα και που αναφέρει αναλυτικά στην διαθήκη του. Έθεσε δε όρο οι εκτελεστές της διαθήκης του να προβούν στην άμεση ρευστοποίηση της περιουσίας του και στη συνέχεια να διαθέσουν τα μετρητά κατά τη βούλησή τους, είτε να τα καταθέσουν στην τράπεζα, είτε να τα επενδύσουν σε διάφορα αξιόγραφα⁶⁸⁶.

⁶⁸³ Αρχείο Περιφέρειας Ηπείρου, Γραφείο Εθνικών Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδότημα Ιωάννη Λύτρα".

⁶⁸⁴ Ιδιόγραφη διαθήκη του Ιωάννη Λύτρα, σ.1.

⁶⁸⁵ ο.π., σ.2.

⁶⁸⁶ ο.π., σσ.1-2.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁶⁸⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα	<u>562,37</u>
Σύνολο Εσόδων	562,37

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα (εκτέλεση σκοπού)	<u>562,37</u>
Σύνολο Εξόδων	562,37

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε την ετήσια να διατίθενται για χορήγηση βοηθημάτων γάμου σε δύο ή τρεις κοπέλες που κατάγονται από το χωριό Δροσοπηγή και πρόκειται να παντρευτούν, προκειμένου να αγοράσουν τα αναγκαία έπιπλα για το γάμο ή κοινώς τα λεγόμενα "Μόμιλα" (προικιά)⁶⁸⁸.

2.5. Κληροδότημα Δημητρίου Παπαδήμα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 69553/18-2-1927 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Λαρίσης Επαμεινώνδα Φαρμακίδη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Καστάνιανης⁶⁸⁹.

⁶⁸⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννου Λύτρα όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁶⁸⁸ Διαθήκη του Ιωάννη Λύτρα, ο.π, σ.1.

⁶⁸⁹ Υπ' αριθμ. 1252/1971 Πρακτικό και Απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, περί ερμηνείας της Διαθήκης του Δημητρίου Παπαδήμα.

Ο Δ. Παπαδήμας κληροδοτήσε στην άνω κοινότητα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁶⁹⁰: i) την κυριότητα δύο οικιών που βρίσκονται στη Λαμία, πλήν της επικαρπίας την οποία άφησε εφ' όρου ζωής στη σύζυγό του Δέσποινα και ii) όλη την υπόλοιπη περιουσία που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του, αφού αφαιρούνταν τα περιουσιακά στοιχεία που άφησε σε διάφορα συγγενικά του πρόσωπα⁶⁹¹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁶⁹²:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι από μισθώματα ακινήτων	14.250,00
2. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>132.837,12</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	147.087,12

ΕΞΟΔΑ

1. Για Δ/ση απολογιστικού πίνακα 2007	220,00
2. Για συντήρηση ακινήτων	1.797,00
3. Για καταβολή χαρτοσήμου	550,00
4. Για έξοδα κτηματογράφησης	<u>660,00</u>
Σύνολο Εξόδων	3.227,00
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	143.860,12
Γενικό Σύνολο Εξόδων	147.087,12

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται αποκλειστικά για την εκτέλεση κοινωφελών έργων, στην Κοινότητα Καστάνιανης Κονίτισης⁶⁹³.

⁶⁹⁰ Δημόσια διαθήκη του Δημητρίου Παπαδήμα, σ. 1.

⁶⁹¹ ο.π., σσ. 1-2.

⁶⁹² Για Περισσότερα στοιχεία στον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Δημητρίου Παπαδήμα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2.6. Κληροδότημα Παναγιώτη Χ. Χριστοδούλου ή Στόλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 766/1-4-1927 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Φίλιο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 11/1949 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων⁶⁹⁴.

Η διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να γίνεται από το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Βασιλικού Πωγωνίου (Τσαραπλανών)⁶⁹⁵.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο με την υπ' αριθμ. 46/26-5-1968 απόφασή του και με δικαστικά πληρεξούσια που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Πωγωνίου Νικόλαο Χ. Λάμπρου εξουσιοδότησε τον εκάστοτε Πρόξενο της Ελλάδας στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου να διαχειρίζεται για λογαριασμό του, την εκεί περιουσία του κληροδοτήματος⁶⁹⁶.

Ο ευεργέτης κληροδότησε το σύνολο της περιουσίας που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου στην Κοινότητα Βασιλικού Πωγωνίου. Η πλήρη κυριότητα όρισε να περιέλθει στην κοινότητα μετά το θάνατο της συζύγου του, η οποία θα είχε την επικαρπία για όσο θα ζούσε⁶⁹⁷.

⁶⁹³ Υπ' αριθμ. 1252/15-6-1971 πρακτικό του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου ερμηνεύτηκε η διαθήκη του Δ. Παπαδήμα, ύστερα από αίτηση της Κοινότητας Καστανέας Κονίτσης.

⁶⁹⁴ Δημόσια Διαθήκη του Π. Χριστοδούλου ή Στόλη, ο.π., σ. 2.

⁶⁹⁵ Δημόσια Διαθήκη του Π. Χριστοδούλου ή Στόλη, Ιωάννινα 1927, σ. 2 και Υπ' αριθμ. 5343/19-10-1939 Κωδίκελλο της διαθήκης του Π. Χριστοδούλου ή Στόλη.

⁶⁹⁶ Υπ' αριθμ. 198/29-8-1968 και 460/14-5-1969 δικαστικά πληρεξούσια που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Πωγωνίου Νικόλαο Χ. Λάμπρου.

⁶⁹⁷ Ο Επιθεωρητής Εθνικών Κληροδοτημάτων, Γεώργιος Τριανταφύλλου στην έκθεση ελέγχου για τα κληροδοτήματα της Κοινότητας Βασιλικού Πωγωνίου που υπέβαλε στις

Με αφορμή την υπ' αριθμ. 63/28-1-1961 αναφορά της Κοινότητας Βασιλικού, έγινε έρευνα από το Υπουργείο Οικονομικών και διαπιστώθηκε ότι στα περιουσιακά στοιχεία του κληροδοτήματος περιλαμβάνεται και ένας ποτιστικός αγρός συνολικής επιφάνειας 1.500 τ.μ. που βρίσκεται την θέση Χαλίκια – Μύλους – Βρίζα της Κοινότητας Αηδονοχωρίου.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁶⁹⁸:

α. για την ίδρυση Υφαντουργικής Σχολής στην Κοινότητα Τσαραπλανών που θα φέρει το όνομα "Υφαντουργική Σχολή Παναγιώτη Στόλη". Η σχολή να στεγαστεί στην οικία του διαθέτη που βρίσκεται στο χωριό και για τη συντήρηση και λειτουργία της να διατίθενται οι ετήσιοι πρόσοδοι της λοιπής περιουσίας που διέθεσε για το σκοπό αυτό,

β. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών των γονέων του, της συζύγου του και του ιδίου και

γ. για την ανάρτηση των φωτογραφιών του ιδίου και της συζύγου του, στο γραφείο του διευθυντή της σχολής.

Πάντως η θέληση του διαθέτη, που ήταν η ίδρυση Υφαντουργικής Σχολής στη γενέτειρά του, δεν εκπληρώθηκε. Αντί αυτής, στο διώροφο

14 Αυγούστου 1972 μεταξύ των άλλων, στη σελίδα 5 αναφέρει ότι η περιουσία του διαθέτη στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου αποτελούνταν από τα εξής ακίνητα: α) Μία τριώροφη οικία, με δύο καταστήματα επί των οδών Τουσούν και Εράν Τάντρας και β) ένα Αρτοποιείο επί της οδού Τουσούν και Κοινοτικής Εκκλησίας Αλεξανδρείας. Από την περιουσία δε αυτή το 1/4 ανήκε στην ανιψιά του διαθέτη την οποία και αγόρασε η Κοινότητα Βασιλικού αντί 600 λιρών Αιγύπτου σύμφωνα με την υπ' αριθ. 18α/12-1-1955 απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου.

⁶⁹⁸ Σύμφωνα με την παραπάνω έκθεση του Γεωργίου Τριανταφύλλου για την τύχη της περιουσίας του κληροδοτήματος στην Αίγυπτο, παρά τις προσπάθειες που έγιναν δεν υπάρχει καμία πληροφόρηση και επιπλέον το κληροδότημα, λόγω έλλειψης χρηματικών πόρων παραμένει ανενεργό.

οίκημα που διάθεσε ο ευεργέτης για το σκοπό αυτό, στεγάστηκε από το 1946 η Αγροτική Μεταβατική Οικοκυρική Σχολή (Α.Μ.Ο.Σ.) που τελούσε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών.

2.7. Κληροδότημα Ελένης Ζωγράφου

Η Ελένη Ζωγράφου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1874 και ήταν κόρη του Θεσσαλονικιού αρχιτέκτονα Λύσανδρου Καφατζόγλου. Αφού τελείωσε τις σπουδές της, παντρεύτηκε το Σόλωνα Ζωγράφο (γιό του Ηπειρώτη από το Κεστοράτι Αργυροκάστρου και μεγάλου ευεργέτη Χρηστάκη Ζωγράφου). Για ένα διάστημα έζησε με τον άνδρα της στα Τρίκαλα Θεσσαλίας, όπου ο συζυγός της με τον αδελφό του είχαν δημιουργήσει μεγάλο ζαχαροπλαστείο, ενώ τα υπόλοιπα χρόνια τα πέρασε μεταξύ Αθήνας και Γαλλίας. Από το γάμο της είχε αποκτήσει μία κόρη τη Δομενίκη. Η Ε. Ζωγράφου πέθανε στις 18-8-1937, σε ηλικία 63 ετών στο Σάμεριγκ της Αυστρίας, όπου είχε πάει για σοβαρούς λόγους υγείας, προκειμένου να θεραπευθεί⁶⁹⁹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 5-10-1929 στη Γαλλία και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 3583/16-8-1946 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Τη διοίκηση και διαχείρισή του κληροδοτήματος, η Ε. Ζωγράφου την ανέθεσε στον Δήμο Ιωαννιτών⁷⁰⁰.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών τα παρακάτω

⁶⁹⁹ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σ. 81 και Βασίλης Κραφίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, έκδοση Πνευματικού Συλλόγου "Οι φίλοι του Σουλίου", Αθήνα, σσ. 197 – 203.

⁷⁰⁰ Υπ' αριθμ. 3583/6055/16-8-1946 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ε. Ζωγράφου, σ.3.

περιουσιακά στοιχεία⁷⁰¹: i) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός ακινήτου που βρίσκεται στην Αθήνα, επί της οδού Αγίου Κωνσταντίνου αριθ. 2 και αποτελείται από 74 γραφεία εμβαδού 1689,03 τ.μ., ii) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός ακινήτου που βρίσκεται στην Αθήνα, επί της Πλατείας Ομονοίας αριθ. 10 και αποτελείται από 48 γραφεία εμβαδού 856,38 τ.μ. περίπου, iii) ένα οικόπεδο επί της Ιεράς Οδού στην Αθήνα συνολικού εμβαδού 6.500 τ.μ., iv) ένα ακίνητο εμβαδού 298,94 τ.μ. περίπου, που βρίσκεται στα Ιωάννινα, επί της οδού Κωλέττη αριθ. 4, v) ένα ακίνητο εμβαδού 1000 τ.μ. περίπου, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Πουτέτση και vi) τιμαλφή μουσειακής αξίας, τα οποία φυλάσσονται σε θυρίδα της Εθνικής Τράπεζας στην Αθήνα⁷⁰².

Η συνολική αξία όλων των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων υπολογίστηκε στα τετρακόσια εβδομήντα οκτώ εκατομμύρια εννιακόσιες εξήντα χιλιάδες (478.960.000) δρχ., ενώ τα ετήσια έσοδα από την εκμετάλλευση της παραπάνω περιουσίας ανέρχονταν στο ποσό των τεσσάρων εκατομμυρίων τετρακοσίων χιλιάδων (4.400.000) δρχ.⁷⁰³.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁷⁰⁴:

⁷⁰¹ Αρχείο Δήμου Ιωαννιτών, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος “Ζωγράφειο Κληροδότημα”.

⁷⁰² Πρόκειται για ένα καραβάκι (μπιμπελό) με ιστία (κατάρτια), φταγμένο από χρυσό. Τα “πανιά” και τα κατάρτια, φέρουν πολυάριθμα διαμάντια με σμάλτο πολύ καλής ποιότητας και ένα Ζάρφι χρυσό, με ρουμπίνια αρίστης ποιότητας και πάρα παλλά διαμάντια της ίδιας ποιότητας (Δήμος Ιωαννιτών, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος “Ζωγράφειο Κληροδότημα”).

⁷⁰³ Υπ’ αριθμ. 6446/1982 Πρακτικό του Εφετείου Αθηνών, σ. 5.

⁷⁰⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Ελένης Ζωγράφου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων στην Αθήνα	288.870,44
2. Χαρτόσημο μισθωμάτων στην Αθήνα	10.327,34
3. Μισθώματα ακινήτων στα Ιωάννινα	49.005,83
4. Χαρτόσημο μισθωμάτων στα Ιωάννινα	1.764,21
5. Τόκοι καταθέσεων	<u>73.490,15</u>
Σύνολο Εσόδων	421.457,97
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	1.980.058,56
Γενικό Σύνολο Εσόδων	2.401.516,53

ΕΞΟΔΑ

1. Αμοιβή πληρεξουσίου δικηγόρου (3% επί των μισθ.)	8.630,12
2. Ενοίκιο θυρίδας στην Τράπεζα Εργασίας	89,25
3. Ασφάλιστρα κτιρίων Πλ. Ομονοίας & Αγ. Κων/νου	226,72
4. Τέλη χαρτοσήμου μισθωμάτων	10.840,08
5. Δημοσιεύσεις	72,83
6. Διάφορα έξοδα ακινήτων	6.632,83
7. Υπερωριακή απασχόληση υπαλλήλων	150,00
8. Κατασκευή Οίκου Ευγηρίας	459.050,18
9. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	<u>269,68</u>
Σύνολο Εξόδων	485.961,69
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1.915.554,84
Γενικό Σύνολο Εξόδων	2.401.516,53

Για σκοπούς του κληροδοτήματος, η ευεργέτιδα όρισε αφού η περιουσία διαιρεθεί σε δύο ίσα μέρη, στη συνέχεια να διανεμηθεί ως εξής⁷⁰⁵:

α. το ένα μέρος να δοθεί Δημοτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, προκειμένου να ανεγερθεί μία αίθουσα όπου θα νοσηλεύονται δωρεάν οι

⁷⁰⁵ Υπ' αριθμ. 6446/1982 Πρακτικό του Εφετείου Αθηνών, ο.π., σ. 3.

φτωχοί και θα φέρει το όνομα Ελένης Χρηστάκη Ζωγράφου Καυταντζόγλου και

β. το άλλο μέρος να δοθεί στο Δημοτικό Νοσοκομείο Ηπείρου Ιωαννίνων με τους ίδιους ακριβώς όρους⁷⁰⁶.

Η διαχειριστική επιροπή του κληροδοτήματος με την από 27-11-1981 αίτηση προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την τροποποίηση της βούλησης της διαθέτιδας, επειδή είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί, αφού σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 1198/1981 καταργήθηκε το Δημοτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων «Η ΑΓΑΠΗ»⁷⁰⁷. Επιπλέον, όπως αναφέρει στην αίτηση ο Δήμος Ιωαννιτών, στην πόλη λειτουργεί ήδη το Γενικό Νοσοκομείο Γ. Χατζηκώστα και πρόκειται να λειτουργήσει και Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο.

Με τις υπ' αριθμ. 846/27-11-1981 αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών και 33/15-02-1982 αίτηση του Αριστείδη Σωτηριάδη κ.τ.λ. προς το Εφετείο Αθηνών ζητήθηκε η τροποποίηση της βούλησης της διαθέτιδος. Συγκεκριμένα ο Δήμος Ιωαννιτών πρότεινε: i) την ανέγερση και λειτουργία παιδικού σταθμού, ii) την εφάπαξ καταβολή είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δρχ. στο Γενικό Νοσοκομείο «Γ. Χατζηκώστα» και iii) την διάθεση για πέντε έτη του 10% των καθαρών εσόδων, προκειμένου να γίνει συστηματική εξέταση των προβληματικών περιοχών, για τη διάγνωση του εχينوκόκου, τη συστηματική διάγνωση και θεραπεία του ενδημούντος μελιταίου, την έρευνα για τη ρύπανση του περιβάλλοντος, την ενίσχυση διαφόρων ιατρικών ερευνών και την οργάνωση ανοσιολογικού εργαστηρίου.

Ενώ με την υπ' αριθμ. 33-15-02-1982 αίτηση προτείνεται: i) η ανέγερση και λειτουργία οίκου ευγηρίας στην πόλη των Ιωαννίνων, όπου

⁷⁰⁶ ο.π.

⁷⁰⁷ Υπ' αριθμ. 165/29-09-1981 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Ιωαννίνων.

θα φιλοξενούνται και θα έχουν ιατρική παρακολούθηση και δωρεάν περίθαλψη οι φτωχοί της περιοχής των Ιωαννίνων, ενώ οι υπόλοιποι κατά το ήμισυ δωρεάν και κατά το έτερον ήμισυ καταβάλλοντας χρηματικό αντάλλαγμα και ii) τη διάθεση του 10% των καθαρών εσόδων για πέντε έτη με σκοπό την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων, όπως τη διάγνωση του εχينوκόκου, του μελιταίου, την έρευνα για τη ρύπανση του περιβάλλοντος κτλ.

Το Εφετείο έχοντας υπόψη την διαθήκη και τις παραπάνω δύο αιτήσεις περί τροποποίησης της βούλησης της διαθέτιδας, εξέδωσε την υπ' αριθμ. 6446/10-06-1982 απόφαση, σύμφωνα με την οποία τα καταλειφθέντα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να διατεθούν για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁷⁰⁸:

α. για την ανέγερση και λειτουργία σύγχρονου οίκου ευγηρίας στην πόλη των Ιωαννίνων δυναμικότητας 100 περίπου κλινών, αναρρωτηρίου, καθώς και βοηθητικών κτισμάτων. Ο οίκος ευγηρίας να φέρει την επωνυμία «Ζωγράφειον Ίδρυμα» ή κάτι παρόμοιο και να φιλοξενούνται κυρίως φτωχοί ηλικιωμένοι και

β. να δίνεται ποσοστό 20% επί των ετήσιων εσόδων στο Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, προκειμένου να θεραπεύονται δωρεάν φτωχοί ασθενείς, κατόπιν συνεννόησης με την εκάστοτε διοίκηση του νοσοκομείου.

2.8. Κληροδότημα Ιωάννου Γ. Λίτσιου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 12367/7-3-1930 δημόσια διαθήκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αμβρακίας

⁷⁰⁸ Υπ' αριθμ. 6446/10-6-1982 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Γεώργιο Τσικνιά, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 2572/16-9-1930 πρακτικό του Πρωτοδικείου Μεσολογγίου.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος, ο ευεργέτης όρισε τον Ιατρό Βασίλειο Παπαθανασίου και μετά το θάνατό του, τον υιό του Ιωάννη Β. Παπαθανασίου⁷⁰⁹.

Ο Ι. Λίτσιος άφησε υπέρ του κληροδοτήματος την κυριότητα δύο ακινήτων, επιφανείας 55 και 5 τ.μ. αντίστοιχα, που βρίσκονται επί της οδού Καραπάνου αριθ. 3 στην Αμφιλοχία (Νομός Αιτωλοκαρνανίας). Ο διαθέτης όρισε ότι την επικαρπία θα την έχει η συζυγός του για όσο εκείνη θα ζει, ενώ μετά το θάνατό της θα περιέλθει κατά πλήρη κυριότητα στο κληροδοτήμα προκειμένου να εκτελείται ο σκοπός⁷¹⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής⁷¹¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	7.800,00
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>48,00</u>
Σύνολο Εσόδων	7.848,00
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	15.315,00
Γενικό Σύνολο Εσόδων	23.163,00

ΕΞΟΔΑ

1. Εκτέλεση σκοπού	5.000,00
2. Φόροι	407,00

⁷⁰⁹ Υπ' αριθμ. 2572/1930 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Μεσολογγίου, σ. 1 – 2.

⁷¹⁰ Υπ' αριθμ. Β.3442/2615/24-9-1968 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας, Διεύθυνση 16^η, τμήμα Β', προς τον εκτελεστή της διαθήκης Βασίλειο Παπαθανασίου και στον Οικονομικό Έφορο Κρωπίας.

⁷¹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Ιωάννη Γ. Λίτσιου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

3. Δημοσιεύσεις	<u>325,00</u>
Σύνολο Εσόδων	5.732,00
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	17.431,00
Γενικό Σύνολο Εξόδων	23.163,00

Τα ετήσια έσοδα από την εκμετάλλευση του παραπάνω ακινήτου ο ευεργέτης όρισε να δίνονται ως προικοδοτικό βοήθημα γάμου σε μία ή δύο φτωχές κοπέλες. Το βοήθημα να χορηγείται εναλλάξ, ένα χρόνο σε κοπέλες καταγόμενες από την Αμφιλοχία και τον επόμενο χρόνο σε κοπέλες του χωριού Φορτώσι Κατσανοχωριών του Νομού Ιωαννίνων⁷¹².

2.9. Κληροδότημα Ευαγγέλου Κονδύλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 2345/2-5-1930 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Λάμπρο Μοσχούλα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε στις 27-11-1930 από το Πρωτοδικείο Αθηνών.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε την Ακαδημία Αθηνών, στην οποία και άφησε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του⁷¹³.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁷¹⁴:

⁷¹² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. υπ' αριθμ. 168/03-07-1976 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, όπου υπάρχουν αναλυτικά οι όροι χορήγησης των προικοδοτήσεων.

⁷¹³ Υπ' αριθμ. 2345/2-5-1930 δημόσια διαθήκη του Ε. Κονδύλη.

⁷¹⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Ευαγγέλου Κονδύλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι Καταθέσεων	336,85
2. Μερίσματα	<u>536,00</u>
Σύνολο Εσόδων	872,85
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	14.717,14
Γενικό Σύνολο Εσόδων	15.589,99

ΕΞΟΔΑ

1. Υποτροφίες	2.610,00
2. Φόροι	<u>7,53</u>
Σύνολο Εξόδων	2.617,53
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	12.972,46
Γενικό Σύνολο Εξόδων	15.589,99

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για την προικοδότηση κατά προτίμηση ορφανής και απόρου κοπέλας, ή για την κάλυψη των εξόδων εκπαίδευσης στην Ελλάδα και σε σχολή των Φυσικών Επιστημών, νέου ή νέας που κατοικούν μόνιμα ή κατάγονται από την Κοινότητα Λαμπόβου της επαρχίας Τεπελενίου της Βορείου Ηπείρου.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με αίτησή της στις 3-5-1982 προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε μερική τροποποίηση του σκοπού, αφού δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι που να κατοικούν μόνιμα ή να κατάγονται από τις περιοχές που αναφέρει ο διαθέτης.

Το Εφετείο, αφού συζήτησε την παραπάνω αίτηση, εξέδωσε την υπ' αριθμ. 5731/27-3-1982 απόφασή του, με την οποία δέχτηκε την διάθεση των ετήσιων εσόδων σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη, αλλά οι δικαιούχοι να κατοικούν μόνιμα ή να κατάγονται από την Ήπειρο.

Προτεραιότητα δε να δίνεται σε εκείνους που κατοικούν ή κατάγονται από τη Βόρειο Ήπειρο⁷¹⁵.

2.10. Κληροδότημα Ευσταθίου Πασχάλη

Ο Ευστάθιος ή Στάθης Πασχάλης γεννήθηκε το 1862 στο χωριό Μπούλτζη (Ελάτη) Ζαγορίου. Αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στο χωριό, στη συνέχεια σπούδασε Φιλολογία στην Αθήνα και το 1886 αναγορεύτηκε διδάκτορας. Αρχικά διετέλεσε Σχολάρχης στη Σπερχειάδα και το 1894 κλήθηκε από Ελληνική Κοινότητα της Τεργέστης προκειμένου να αναλάβει την Διεύθυνση του εκεί Ελληνομουσείου. Στην Τεργέστη έμεινε μέχρι το τέλος της ζωής του (8 Φεβρουαρίου 1836)⁷¹⁶.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 7-10-1930 στην Τεργέστη⁷¹⁷.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Ευστάθιος Πασχάλης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητα Ελάτης Ζαγορίου.

Ο ευεργέτης κληροδότησε υπέρ της άνω κοινότητας το 1/2 των καταθέσεων του, που βρισκόταν στην Ε.Τ.Ε., με τον όρο το ποσό να παραμείνει ανέπαφο στο διενεκές, ενώ η διάθεση των χρημάτων να

⁷¹⁵ Υπ' αριθμ. 5731/1982 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών και υπ'αριθμ. 222/21-12-1983 ΦΕΚ, τεύχος Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

⁷¹⁶ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμποϊά (Β')*, ο.π., σσ. 85-86.

⁷¹⁷ Αντίγραφο της Διαθήκη του Ευστ. Πασχάλη, Τεργέστη 1930, σς. 1 – 2. και Σ. Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμποϊά Β'*, ο.π., σσ. 85 – 86.

γίνεται υπό τον έλεγχο του συμβουλίου της κοινότητας Ελάτης και την εποπτεία του εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων⁷¹⁸.

Σύμφωνα με οικονομικά στοιχεία της διαχειριστικής επιτροπής, το κληροδότημα είχε τα παρακάτω ετήσια έσοδα (τα ποσά είναι σε δραχμές)⁷¹⁹:

A/A	Έτη	Ετήσια έσοδα	Ετήσια έξοδα	Υπόλοιπο προς διανομή
1	1969	5.765	-	5.765
2	1970	5.720	60,5	5.659,5
3	1972	7.760	213	7.547

Ο ευεργέτης όρισε οι ετήσιοι τόκοι από το κατατιθέμενο κεφάλαιο, αφού θα κατανέμονται σε τρία ίσα μερίδια, να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷²⁰:

- α. τη συντήρηση και επισκευή του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου και του κοιμητηρίου,
- β.την οικονομική ενίσχυση απόρων οικογενειών και
- γ. τη δενδροφύτευση καρποφόρων δένδρων στο χωριό.

⁷¹⁸ Σύμφωνα με την διαθήκη το υπόλοιπο 1/2 ο διαθέτης το άφησε στην σύζυγό του Ζωή, το γένος Χρ. Γαϊτατζή που καταγόταν από της Σέρρες.

⁷¹⁹ Περισσότερα στοιχεία στους Οικονομικούς Απολογισμούς των ετών 1969,1970&1972 του κληροδοτήματος Ευσταθίου Πασχάλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁷²⁰ Ιδιόγραφη διαθήκη του Ευσταθίου Πασχάλη, ο.π., σ.2.

2.11. Κληροδότημα Βικτωρίας Αποστολίδου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 30730/14-8-1931 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χ. Λιάσκο, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 61/19-8-1931 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως διαχειριστές του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε την εκάστοτε εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, ενώ, ως εκτελεστές της διαθήκης της όρισε τους ιατρούς, Δημήτριο Π. Βλαχλείδη και Βασιλείο Κ. Μιχαηλίδη, κατοίκους Ιωαννίων. Μετά δε το θάνατο τους, οι υπόλοιποι να έχουν το δικαίωμα να διορίζουν τον αντικαταστάτη. Σε περίπτωση που δεν προβούν στον διορισμό τότε αυτοδικαίως εκτελεστές της διαθήκης θα είναι οι εκάστοτε έφοροι των εκπαιδευτηρίων της πόλης των Ιωαννίνων υπό την προεδρία του Μητροπολίτη Ιωαννίνων⁷²¹.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁷²²: i) μία οικία, μετά του υπ' αυτής καφενείου που βρισκόταν στα Ιωάννινα, στη θέση "Πηγάδι Παπαγγέλη" και επί της οδού Παλαιολόγου, ii) όλα τα έπιπλα και τα σκεύη που θα βρίσκονταν στην παραπάνω οικία, iii) όλες τις καταθέσεις που θα βρίσκονταν στην Ε.Τ.Ε. και στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο⁷²³, iv) όλα τα μετρητά, καθώς και πενήντα (50) χρυσές λίρες Τουρκίας που θα βρίσκονταν μέσα στην οικία

⁷²¹ Δημόσια διαθήκη της Βικτωρίας Αποστολίδη, σ.2.

⁷²² Υπ' αριθμ. 61/1931 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Βικτωρίας Αποστολίδου, σ. 2,

⁷²³ Μετά το θάνατό της, βρέθηκαν κατατεθειμένα στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος και στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο από τριάντα χιλιάδες (30.000) δραχ. (Βλ. Σ. Μπέττης, Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β'), ο.π., σσ. 88-89.

της⁷²⁴ και ν) όλες τις απαιτήσεις της, από τρίτους που θα βρίσκονταν υπό μορφή γραμματίων μετά το θάνατό της⁷²⁵.

Επιπλέον, όρισε να εκποιηθούν όλα τα κινητά περιουσιακά στοιχεία και στη συνέχεια, μαζί με τα άλλα μετρητά να κατατεθούν στην Ε.Τ.Ε. επ' ονόματι: "Κληροδότημα Βικτωρίας Αποστολίδου" και τα δε ακίνητα να παραμείνουν εσαεί αναπαλλοτριώτα⁷²⁶.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής⁷²⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μετοχών	2.236,00
2. Εκποιήσεις	15.225,48
3. Πρόσοδι τόκων	<u>31,90</u>
Σύνολο Εσόδων	17.493,38
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	4.311,12
Γενικό Σύνολο Εσόδων	21.804,50

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες Διοίκησης και Λειτουργίας	455,00
2. Επενδύσεις	14.902,14
3. Εκτέλεση σκοπού	<u>120,00</u>
Σύνολο Εξόδων	15.477,14
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	6.327,36

⁷²⁴ Μετά το θάνατο της Β. Αποστολίδη τα μετρητά που βρέθηκαν στην οικία της ανερχόνταν στο ποσό των τριάντα χιλιάδων (30.000) δρχ. (βλ. Β. Κραψίτης, ο.π., σ. 206-207).

⁷²⁵ Υπ' αριθμ. 61/1931 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ. 2.

⁷²⁶ Δημόσια διαθήκη της Βικτωρίας Αποστολίδου, ο.π., σ. 3.

⁷²⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006, του κληροδοτήματος Βικτωρίας Αποστολίδου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷²⁸:

- α. για την επισκευή και συντήρηση των ακινήτων,
- β. για την προικοδότηση φτωχών κοριτσιών που κατάγονται από την πόλη των Ιωαννίνων και
- γ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου, υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της ίδιας, του συζύγου, των γονέων και των αδελφών της.

2.12. Κληροδότημα Ζήκου Ρώση

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 16-9-1932 στο Μαρούσι Αττικής και δημοσιεύθηκε στη συνεδρίαση του Πρωτοδικείου Αθηνών στις 20-9-1933.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από⁷²⁹: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ii) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Δεσφιζιάνων, iii) τη σύζυγό του και iv) ένα άλλο συγγενικό του πρόσωπο.

Ο Ζ. Ρώσης κληροδότησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, Κοινότητα Δεσφιζιάνων της Λάκκας Σουλίου, την υπ' αριθμ. 18085 μετοχή της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος⁷³⁰.

Το 1988 το κληροδότημα είχε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) 52 μετοχές της Ε.Τ.Ε., ii) δύο κλάσματα, 4/12 και 500/5000, μετοχής της

⁷²⁸ Υπ' αριθμ. 61/1931 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ. 3.

⁷²⁹ Διαθήκη του Ζήκου Δ. Ρώση, σ. 2.

⁷³⁰ ο.π., σ. 1.

Ε.Τ.Ε. και iii) διακόσες πενήντα χιλιάδες (250.000) δραχ. κατατεθειμένες σε υποκατάστημα της Ε.Τ.Ε.⁷³¹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁷³²:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μετοχών	874,40
2. Πρόσοδοι τόκων	<u>15,08</u>
Σύνολο Εσόδων	889,48
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	1.475,48
Γενικό Σύνολο Εσόδων	2.364,96

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες λειτουργίας	10,00
2. Εκτέλεση σκοπού	1.256,30
3. Αγορά μετοχών	<u>15,85</u>
Σύνολο Εξόδων	1.282,15
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1.082,81
Γενικό Σύνολο Εξόδων	2.364,96

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷³³:

α. για την αγορά όπλων και φυσιγγίων για να ασκείται η νεολαία στην σκοποβολή⁷³⁴,

⁷³¹ Αίτηση της Κοινότητας Δερβιζιάνων Λάκκας Σουλίου, στις 8-3-1988 προς το Υπουργείο Οικονομικών.

⁷³² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ζήκου Ρώση, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁷³³ Διαθήκη του Ζήκου Δ. Ρώση, ο.π., σσ.1-2 .

⁷³⁴ Ο διαθέτης στην διαθήκη του αναφέρει: «...ὅπως πρῶτον μὲν ἀγορασθῶσιν ἐκ τῶν ἐτησίων μερισμάτων τῆς μετοχῆς ὄπλα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ ἀνάλογα φυσίγγια

β. για την αγορά τριών βιβλίων θρησκευτικού και ηθικού χαρακτήρα για να απονέμονται ως βραβεία στους μαθητές του σχολείου που διακρίθηκαν για τις επιδόσεις τους στα μαθήματα κάθε χρόνο και

γ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ των αγωνιστών που αγωνίστηκαν να φύγουν οι Τούρκοι από τα Δερβιζιανά και να ενωθούν με τη Σουλιώτικη Ομοσπονδία, την ημέρα της εορτής της Αγίας Παρασκευής.

Στις 8-3-1988 η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με αίτηση προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε την τροποποίηση της βούλησης του διαθέτη. Συγκεκριμένα, στην αίτηση αναφέρει ότι επειδή μέχρι σήμερα το κληροδοτήμα δεν έχει λειτουργήσει, διότι ο πρώτος σκοπός που όρισε ο διαθέτης δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί, ζητεί την τροποποίηση του σκοπού και τη διάθεση των ετήσιων προσόδων ως εξής:

α. να βραβεύονται καθ' έτος οι άριστοι μαθητές των σχολείων των Δερβιζιάνων με βιβλία ηθικοθρησκευτικού περιεχομένου και, όπου δεν υπάρχουν άριστοι, ο πρώτος κάθε τάξης,

β. να εμπλουτίζεται κάθε χρόνο με βιβλία η βιβλιοθήκη της Κοινότητας Δερβιζιάνων Ιωαννίνων και

γ. το χρηματικό υπόλοιπο των 250.000 δρχ. να χρησιμοποιηθεί για τον εξοπλισμό της βιβλιοθήκης.

Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση στις 31-5-1988, αφού διαπίστωσε ότι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος η θέληση του διαθέτη έκανε δεκτή την παραπάνω αίτηση της διαχειριστικής επιτροπής και στη συνέχεια την δημοσίευσε στις 5-7-1988 στο ακροατήριο του⁷³⁵.

ἵνα δι' αὐτῶν προπονεῖται ἡ νεολαία τῆς Κοινότητος εἰς τὴν σκοποβολὴν καὶ ἀνδρίζονται ὡς οἱ πρόγονοι μας ἐν τοῖς Σουλειωτικοῖς πολέμοις ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ὡς καὶ ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Ἐπειτα δέον νὰ ἀγοράζονται ἐτησίως ἐκ τῶν μερισμάτων τρία βιβλία θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ χαρακτήρα καὶ νὰ δίδονται ὡς βραβεία...».

⁷³⁵ Ὑπ' ἀριθμ. 10183/21-6-1988 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

2.13. Κληροδότημα Φιλίππου Γιώτη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 5389/6-11-1932 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κ. Ευθυμιάδη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 12/18-1-1933 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως διαχειριστές του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε την εκάστοτε Σχολική Εφορεία των Σχολείων της Κοινότητας Μαρμάρων Ιωαννίνων⁷³⁶.

Ο Φ. Γιώτης άφησε υπέρ της συζύγου και των παιδιών του ένα μέρος της περιουσίας του και το υπόλοιπο το κληροδότησε στο δημοτικό σχολείο Μαρμάρων. Επιπλέον, όρισε ότι η συζυγός του να μένει ισόβια στην οικία που βρίσκεται στο χωριό Μάρμαρα Ιωαννίνων και να έχει την ισόβια επικαρπία των τριών αγροτεμαχίων που βρίσκονται στις θέσεις "Άμμος", Μαμηψιάνη" και "Μουρσή". Όμως, μετά το θάνατό της, εξέφρασε την επιθυμία να περιέλθουν και αυτά κατά πλήρη κυριότητα στο δημοτικό σχολείο Μαρμάρων Ιωαννίνων⁷³⁷.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁷³⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	1.526,07
2. Ενοίκια αγροτεμαχίων	610,00
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>14,55</u>

⁷³⁶ Υπ' αριθμ. 12/18-1-1933 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Φιλίππου Γιώτη, σσ.1-2.

⁷³⁷ Δημόσια διαθήκη του Φιλίππου Γιώτη, σ.2.

⁷³⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Φιλίππου Γιώτη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εσόδων **2.150,62**

ΕΞΟΔΑ

1. Για διαχείριση περιουσίας 66,58

2. Για τέλεση μνημοσύνου του διαθέτη 47,64

3. Υπόλοιπο σε νέα χρήση 2.036,70

Γενικό Σύνολο Εξόδων **2.150,62**

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής⁷³⁹:

α. για τον εμπλουτισμό του δημοτικού σχολείου Μαρμάρων με τα αναγκαία είδη, όπως βιβλία, πίνακες κτλ.,

β. για την αγορά και διανομή βιβλίων σε φτωχούς μαθητές του παραπάνω δημοτικού σχολείου,

γ. για την οικονομική ενίσχυση φτωχών μαθητών, εφόσον επαρκούν τα ετήσια εισοδήματα του χωριού Μαρμάρων και

δ. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του διαθέτη την ημέρα του θανάτου του ή την αμέσως πρώτη Κυριακή.

2.14. Κληροδότημα Σωτηρίου Πράσσου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 32294/6-11-1932 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 30/5-5-1943 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων⁷⁴⁰.

⁷³⁹ Δημόσια διαθήκη του Φιλίππου Γιώτη, ο.π, σ.2.

⁷⁴⁰ Δημόσια διαθήκη του Σωτηρίου Πράσσου, Ιωάννινα 1932, σσ. 1-4, Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ενποιϊά Β'*, ο.π., σσ. 94 – 95 και Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ. 206.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από⁷⁴¹: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ii) τον εκάστοτε Εφημέριο του χωριού Ζίτσης, iii) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Ζίτσας και iv) έναν ανιψιό του, έμπορο, ο οποίος δικαιούταν να διορίζει αντιπρόσωπο κατά την απουσία του και αντικαταστάτη μετά το θάνατο του.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα εξής περιουσιακά στοιχεία: i) όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία του, που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του στο χωριό Ζίτσα Ιωαννίνων, στα Ιωάννινα και όπου τυχόν αλλού και ii) όλα τα πάσης φύσης χρεόγραφα και χρηματικές καταθέσεις που θα βρίσκονταν μετά το θάνατό του. Όμως, την επικαρπία όλων των παραπάνω την άφησε στην σύζυγο του για όσο θα εκείνη θα ζούσε. Μετά το θάνατο της, η επικαρπία όλης της περιουσίας όρισε να περιέλθει στον εγγονό του Σταύρο Στεργιάτο, μετά το θάνατο του, στα τέκνα του και ούτω καθεξής στους κατιόντες διαδόχους του, πρώτου βαθμού συγγένειας. Εάν ο εγγονός του διαθέτη δεν αφήσει κατιόντας συγγενείς, τότε η περιουσία να διατεθεί για κοινωφελείς σκοπούς⁷⁴².

⁷⁴¹ Υπ' αριθμ. 30/5-5-1943 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Σωτηρίου Πράσσου, σ.3.

⁷⁴² Η διαθήκη του Σωτηρίου Πράσσου προσβλήθηκε από τους κληρονόμους του. Με την υπ' αριθμ. 7395/2-10-1953 πράξη του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Γιάννη Κυρκόπουλου επήλθε συμβιβασμός. Έστι, στο κληροδοτήμα περιήλθαν οι τρεις παλαιές οικίες μετά οικοπέδου συνολικής έκτασης 496 τ.μ., που βρισκόταν επί της οδού Βιζουκίδου στα Ιωάννινα. Επιπλέον, τροποποιήθηκε και η βούληση του διαθέτη ως εξής: τα ετήσια έσοδα θα διατίθενταν κατά 50% για την παροχή βοηθημάτων σε αναξιοπαθούντες του χωριού Ζίτσας, το 35% για την εκτέλεση κοινοφελών έργων στη Ζίτσα και το 15% για τη συντήρηση των Ιερών Ναών της Ζίτσας(βλ. Σ. Μπέττη, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β)*, ο.π., σσ.94-95).

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷⁴³:

- α. η οικία που βρίσκεται στην Ζίτσα Ιωαννίνων να χρησιμοποιηθεί για Γηροκομείο και άσυλο, όπου θα φιλοξενοούνται άποροι, απροστάτευτοι και αναξιοπαθόντες ηλικιωμένοι του χωριού, παρέχοντας τους κάθε δυνατή φροντίδα και περίθαλψη,
- β. για την εσαεί συντήρηση της παραπάνω κατοικίας του,
- γ. για τη συντήρηση του Παρεκκλησίου του Αγίου Αθανασίου Ζίτσης και
- δ. για την τέλεση μνημοσύνου κάθε χρόνο στην εορτή του Σωτήρος.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών στις 5-7-1996, ζήτησε την μερική τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος και την άδεια για την αξιοποίηση του ακινήτου στα Ιωάννινα με την μέθοδο της αντιπαροχής.

Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίασή του, και, αφού έλαβε υπόψη τους λόγους που αναγράφονταν στην παραπάνω αίτηση, έκρινε ότι η θέληση του διαθέτη ως προς τον αναφερόμενο στη διαθήκη του κοινωφελή σκοπό καθίσταται ανεκπλήρωτη και έτσι δέχτηκε την διάθεση των ετήσιων εσόδων ως εξής:

- α. το 50% για την παροχή βοηθημάτων σε αναξιοπαθόντες του χωριού Ζίτσας,
- β. το 35% για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στη Ζίτσα και
- γ. το 15% για τη συντήρηση των Ιερών Ναών της Ζίτσας.

Επιπλέον, δέχτηκε την αξιοποίηση του οικοπέδου με την μέθοδο της αντιπαροχής και αποφάνθηκε ότι σε περίπτωση που ιδρυόταν στην παραπάνω Κοινότητα Γηροκομείο ή κέντρο ανοικτής προστασίας

⁷⁴³ Υπ' αριθμ. 32294/6-11-1932 δημόσια διαθήκη του Σωτηρίου Πράσσου, σσ.4-5.

υπερηλίκων, οι πρόσοδοι του κληροδοτήματος να διατίθενται υπέρ των τροφίμων αυτού⁷⁴⁴.

2.15. Κληροδοτήμα Γεωργίου Β. Βελλιαρούτη

Ο Γ. Βελλιαρούτης γεννήθηκε το 1856 στο χωριό Γραμμένο Ιωαννίνων. Σε μικρή ηλικία εγκαταστάθηκε στην πόλη των Ιωαννίνων, όπου αρχικά ασχολήθηκε ως μούτσιος σε διάφορα χάνια της πόλης και αργότερα ως έμπορος. Διετέλεσε επί σειρά ετών Εφοροεπίτροπος των σχολείων του χωριού και πρόεδρος της συσταθείσης το 1910 Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητας με την επωνυμία "Η Αγία Παρασκευή". Πέθανε στις 17-6-1939 στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στο νεκροταφείο του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Κοπάνων, όπως είχε ορίσει⁷⁴⁵.

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 32612/7-3-1933 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δ. Λιάσκο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 64/17-6-1939 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ο Γ. Βελλιαρούτης όρισε ως κληρονόμους της περιουσίας του τις τέσσερις Εκκλησίες του χωριού Γραμμένου, ήτοι: Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ, Αγίου Νικολάου, Αγίας Παρασκευής και Παναγίας Λαμποβίστριας, ενώ ως εκτελεστές της διαθήκης του όρισε: i) τον εκάστοτε Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ii) τον ιατρό Δημήτριο Π. Βλαχλείδη, μετά δε το θάνατο αυτού τον εκάστοτε Δήμαρχο Ιωαννίνων και iii) τον Σπυρίδωνα Ν. Τσίκα, ο οποίος έχει τη δυνατότητα ζώντας

⁷⁴⁴ Υπ' αριθμ. 8667/2000 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁷⁴⁵ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σ. 106 και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηειρώτες Ετεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 207.

ακόμη να διορίζει τον διάδοχό του, που θα καταγόταν και εκείνος από το Γραμμένο⁷⁴⁶.

Ο ευεργέτης διέθεσε τα περιουσιακά του στοιχεία ως εξής: i) τα έπιπλα που θα βρίσκονταν μετά το θάνατό του στην οικία επί της οδού Ασωπού αριθ. 8 τα κληροδότησε στο Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου στα Ιωάννινα και ii) η οικία επί της οδού Ασωπού και δύο αμπέλια που βρίσκονταν στη θέση "Κοπάνοι" της πόλης των Ιωαννίνων, όρισε να πουληθούν σε πλειοδοτική δημοπρασία από τους εκτελεστές. Στη συνέχεια το τίμημα που θα επιτύγχαναν μαζί με τις οικονομικές απαιτήσεις του έναντι τρίτων που θα εισέπρατταν να τα καταθέσουν στο Υποκατάστημα της Ε.Τ.Ε. στα Ιωάννινα σε διαρκή κατάθεση επ' ονόματι "Κληροδότημα Γεωργίου Β. Βελλιαρούτη εκ Γραμμένου"⁷⁴⁷.

Επιπλέον, ο Γ. Βελλιαρούτης είχε στην κυριότητά του δύο ακόμη οικίες, τη μία στην πόλη των Ιωαννίνων επί της Πλατείας Βενιζέλου, αριθ. 3 και την άλλη στο χωριό Γραμμένο, την εκποίηση η μη των οποίων την άφησε στην απόλυτη κρίση των εκτελεστών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷⁴⁸:

- α. το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) δραχ. υπέρ των τεσσάρων Εκκλησιών του Γραμμένου,
- β. το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) δραχ. υπέρ χορήγησης προικοδοτικού βοηθήματος σε τρεις (3) άπορες κοπέλες του χωριού,
- γ. το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) δραχ. για την αγορά βιβλίων σε απόρους μαθητές του Σχολείου του χωριού Γραμμένου,
- δ. το ποσό των χιλίων (1.000) δραχ. υπέρ της σχολικής επιτροπής των σχολείων του Γραμμένου,

⁷⁴⁶ Υπ' αριθμ. 32612/7-3-1933 Δημόσια διαθήκη του Γεωργίου Βελλιαρούτη, σσ.3-4.

⁷⁴⁷ ο.π., σ.5.

⁷⁴⁸ ο.π., σσ.6-9.

ε. το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) δραχ. υπέρ των εικοσί πέντε (25) φτωχότερων οικογενειών του χωριού δύο φορές το χρόνο, τα Χριστούγεννα και το Πάσχα και

στ. την ετήσια τέλεση μνημοσύνου στην Εκκλησία των Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ του Γραμμένου κατά την εορτή του Αγίου Γεωργίου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του ιδίου, της συζύγου του Παρασκευής και των γονέων του Βασιλείου και Παρασκευής.

2.16. Ίδρυμα Εζβόν Ιεσουά Βε Ραχέλ

Το ίδρυμα συστάθηκε από τον Μποχώρ ή Γιεσουά Σολομών Γιακώβ με την υπ' αριθμ. 2280/14 - 5 - 1934 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Δημάρατο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 94/1946 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 242/06-04-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το Ίδρυμα διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους εκάστοτε⁷⁴⁹: i) πρόεδρο της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ιωαννίνων, ii) αντιπρόεδρο της Κοινότητας αυτής, iii) Πρόεδρο του Φιλανθρωπικού συλλόγου Μπέθ Γεσουά Βε Ραχέλ πρώην Μιαγκάβ Λαντάχ, iv) αντιπρόεδρο του συλλόγου αυτού και v) ραββίνο ή Τοποτηρητή της Ισραηλιτικής Κοινότητας, ενώ σε περίπτωση που δεν θα υπάρχουν, το πέμπτο μέλος θα το προτείνει ο Πρόεδρος Πρωτοδικών Ιωαννίνων από τα έγκριτα μέλη της Ισραηλιτικής Κοινότητας.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του Ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά

⁷⁴⁹ Υπ' αριθμ. 242/06-04-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

στοιχεία⁷⁵⁰: i) τρία (3) παλαιά ακίνητα στην Αθήνα, επί των οδών Μεγ. Αλεξάνδρου και Θερμοπυλών, Θωρικού αριθ. 2 και Αυλώνος αριθ. 2, ii) μία (1) οικία στα Ιωάννινα επί της οδού Κουντουριώτου αριθ. 11, iii) Καταθέσεις συνολικού ύψους 3.642.825 δρχ. και iv) χρηματικό κεφάλαιο ύψους δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δρχ. επενδυμένο σε ομόλογα της Ε.Τ.Β.Α.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 1999 έχει ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχμές)⁷⁵¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	2.710.540
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>1.591.576</u>
Σύνολο Εσόδων	4.302.116
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	14.669.921
Γενικό Σύνολο Εσόδων	18.972.037

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση – έξοδα κίνησης	220.000
2. Αμοιβή Νομικού	15.000
3. Αμοιβή Μηχανικού	183.000
4. Αμοιβές λοιπών	40.000
5. Δημοσιεύσεις	11.800
6. Αποχετευτικό	585.975
7. Φόροι	360.859
8. Τέλη	3.960
9. Επιχορηγήσεις Ν.Π.Δ.Δ.	453.700

⁷⁵⁰ ο.π., άρθρο 3.

⁷⁵¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 1999 του ιδρύματος Εζβού Ιεσοιά Βε Ραχέλ, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

10. Επιχορήγηση Φ.Σ. Μπέθ Γεσουά Βε Ραχέλ	453.700
11. Προικοδοτήσεις	<u>226.800</u>
Σύνολο Εξόδων	2.554.794
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	16.417.243
Γενικό Σύνολο Εξόδων	18.972.037

Τα ετήσια έσοδα από την αξιοποίηση της παραπάνω περιουσίας ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷⁵²:

α. την ενίσχυση των θρησκευτικών, εκπαιδευτικών και φιλανθρωπικών αναγκών των Ισραηλιτών στο θρήσκευμα Ελλήνων Πολιτών που κατάγονται από τα Ιωάννινα,

β. την οικονομική ενίσχυση δύο (2) οικονομικά αδυνάτων κοριτσιών, ηλικίας πάνω από 18 ετών για την αντιμετώπιση των δαπανών του γάμου τους⁷⁵³ και

γ. οι υπόλοιποι πόροι του ιδρύματος να διατίθενται: i) το 1/3 στο Φιλανθρωπικό σύλλογο Μπέθ Γεσουά Βε Ραχέλ που μετανομάστηκε έτσι από Μιαγκάβ Λαντάχ, ii) το 1/3 στην επιτροπή της Ιερής Συναγωγής Ιωαννίνων και iii) το 1/3 σε επιδόματα σπουδών και υποτροφίες (με διαγωνισμό) για ανώτερες σπουδές σε Ισραηλιτόπαιδα, μαθητές και φοιτητές των Ιωαννίνων, και σε εκείνα που είναι Έλληνες υπήκοοι, αλλά φοιτούν σε άλλες πόλεις της χώρας, με την προϋπόθεση ότι ένας από τους γονείς τους ή τους γονείς των γονιών τους να έχει γεννηθεί στα Ιωάννινα ή να ήταν δημότες Ιωαννίνων.

⁷⁵² Υπ' αριθμ. 2280/14-5-1934 δημόσια διαθήκη του Εζβόν Ιεσουά Βε Ραχέλ και υπ' αριθμ. 242/06-04-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, ο.π., άρθρο 2.

⁷⁵³ Η οικονομική ενίσχυση των κοριτσιών αυτών θα γινόταν από τους ετήσιους τόκους της κατάθεσης σε Ελληνικό πιστωτικό ίδρυμα του ποσού των πέντε χιλιάδων (5.000) δολλαρίων και σε περίπτωση αγοράς ακινήτου με το ποσό αυτό, η οικονομική ενίσχυση θα δίδεται από τις προσόδους αυτού και μόνο (βλ. 242/06-04-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, άρθρο 2).

2.17. Κληροδότημα Χαράλαμπου Λώλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 18960/10-10-1935 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Δημήτριο Φ. Δημητρίου, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε από το Πρωτοδικείο Αθηνών στη συνεδρίαση 15-10-1935. Επιπλέον, το Διάταγμα περί διοίκησης του κληροδοτήματος, δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 399/19-4-1947 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το κληροδότημα διοικείται από εξαμελή επιτροπή αποτελούμενη από⁷⁵⁴: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Δριϋνοπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης ως Πρόεδρου, ii) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Λίμνης, iii) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Πωγωνίσκου, iv) τον εκάστοτε Πρόεδρο του Ειρηνοδικίου Πωγωνίου και v) από δύο προκρίτους των κοινοτήτων Λίμνης και Πωγωνίσκου, που θα ορίζονταν από τα Κοινοτικά Συμβούλια των αντίστοιχων κοινοτήτων.

Ο Χ. Λώλης κληροδότησε στις Κοινότητες Ζαραβίνης (Λίμνη) και Πωγωνίσκου (Μποντσικού) τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁷⁵⁵: i) μία οικία που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Πατησίων αριθ. 287 και Πλατείας Οσίου Λουκά γωνία και ii) ένα εργαστήριο αρτοποιΐο (πρώην Κορωναίου) που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αδριανού αριθ. 23⁷⁵⁶.

⁷⁵⁴ Υπ' αριθμ. 399/19-4-1947, ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, περί διοίκησης του κληροδοτήματος, άρθρο 4.

⁷⁵⁵ Υπ' αριθμ. 18960/1935 δημόσια διαθήκη του Χαράλαμπου Λώλη, σ.3.

⁷⁵⁶ Ο ευεργέτης όρισε η παραπάνω περιουσία να παραμείνει αναπαλλοτρίωτη στο διενεκές.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁷⁵⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα από μισθώματα ακινήτων	19.873,48
2. Χαρτόσημο ενοικίων	434,00
3. Πυρασφάλιστρα ακινήτων	84,00
4. Τόκοι καταθέσεων	<u>454,03</u>
Σύνολο Εσόδων	12.994,03
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	19.873,48
Γενικό Σύνολο Εσόδων	32.867,51

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση γραμματέα	300,00
2. Αποζημίωση δικηγόρου	300,00
3. Έξοδα μνημοσύνου ευεργετών	240,00
4. Πυρασφάλιστρα οικοδομών	61,64
5. Έξοδα δημοσίευσης απολογισμού	83,30
6. Χορήγηση απιδόματος γάμου (εκτέλεση σκοπού)	5.400,00
7. Αποζημίωση μελών διοίκησης επιτροπής	900,00
8. Συντήρηση οικοδομής οδού Πατησίων αριθ. 287	<u>23.404,80</u>
Σύνολο Εξόδων	31.469,72
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1.397,79
Γενικό Σύνολο Εξόδων	32.867,51

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷⁵⁸:

⁷⁵⁷ Για περισσότερα στοιχεία βλ. στον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Χαράλαμπου Λώλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁷⁵⁸ Υπ' αριθμ. 18960/1935 δημόσια διαθήκη του Χαράλαμπου Λώλη, ο.π., σσ.2-3, Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα Β'*, ο.π., σσ.116-117, Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες*

- α. για προικοδότηση τριών φτωχών κοριτσιών που κατάγονται από τις Κοινότητες Λίμνης, Βασιλικού, Κάτω Ραβενίων, Κρουονερίου και Κερασόβου Πωγωνίου⁷⁵⁹,
- β. για τη συντήρηση της περιουσίας του κληροδοτήματος,
- γ. υπέρ των μελών της επιτροπής ποσοστό 10% επί των καθαρών προσόδων και
- δ. τα τυχόν χρηματικά υπόλοιπα από τα καθαρά ετήσια έσοδα, να διατίθενται για κοινωφελείς σκοπούς ή έργα κατά την κρίση του εκάστοτε κοινοτικού συμβουλίου.

2.18. Κληροδότημα Χαρίκλειας Χα Αθαν. Βροσγολίτου ή Ξακουστού

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 2535/24-10-1935 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γ. Κ. Γκαστή, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 6/13-1-1954 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος η διαθέτιδα όρισε ως επιτροπή το εκάστοτε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Κοίμησης της Θεοτόκου, που βρίσκεται στο Νησί της λίμνης Ιωαννίνων⁷⁶⁰.

Ευεργέτες, ο.π., σ.156 και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.178-179.

⁷⁵⁹ Ο διαθέτης όρισε στη διαθήκη του ότι η χορήγηση των προικοδοτήσεων θα γίνονταν με κλήρωση την δεύτερη ημέρα των Χριστουγέννων στο χωριό Ζαροβίνη. Στην κληρωτίδα θα έμπαιναν τα ονόματα τριών απόρων κοριτσιών από τη Ζαροβίνη και ανά δύο ονόματα από τα χωριά Πωγωνίσκο ή Μποντσικό, Κρουονέρι, Κερασόβου και Κάτω Ραβενίου (βλ. Διαθήκη του Χ. Λώλη, σ.4).

⁷⁶⁰ Υπ' αριθμ. 6/1954 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Χαρίκλειας Χα Αθαν. Βροσγολίτου ή Ξακουστού, σσ. 1-3.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στον παραπάνω Ιερό Ναό ένα κατάστημα (μαγαζί) που βρίσκεται στο Νησί και στην οδό Τσούκας⁷⁶¹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁷⁶²:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	2.536,00
2. Πρόσοδοι Τόκων	<u>32,60</u>
Σύνολο Εσόδων	2.568,00
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	5.493,23
Γενικό Σύνολο Εσόδων	8.061,83

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	350,00
2. Συντήρηση περιουσίας	173,38
3. Εκτέλεση σκοπού	<u>2.030,00</u>
Σύνολο Εξόδων	2.553,38
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	5.508,45
Γενικό Σύνολο Εξόδων	8.061,83

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷⁶³:

- α. για τη συντήρηση του ακινήτου και την πληρωμή των φόρων αυτού,
- β. από τα υπόλοιπα χρήματα το 20% να δίνεται στην Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού προκειμένου να δαπανώνται για τις ανάγκες του Ιερού Ναού με τον όρο να μνημονεύεται ο σύζυγός της και οι λοιποί στενοί συγγενείς και

⁷⁶¹ ο.π., σ. 2.

⁷⁶² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Χαρίκλειας Χα Αθαν. Βροσγολίτου ή Ξακουστού, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁷⁶³ Διαθήκη της Χαρίκλειας Βροσγολίτου ή Ξακουστού, ο.π., σ. 2.

γ. τα υπόλοιπα χρήματα αφού κατατεθούν σε τραπεζικό λογαριασμό, να δίνεται το ποσό των χιλίων (1000) δραχμών ως προικοδοτικό βοήθημα σε μια κοπέλα από το Νησί, σύμφωνα με την κρίση της άνω Εκκλησιαστικής Επιτροπής.

2.19. Κληροδότημα Μαρίας Χήρας Κωνσταντίνου Ράδου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 31-3-1937 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε στη συνεδρίαση του Πρωτοδικείου Αθηνών στις 16-2-1938. Επιπλέον, η έγκριση του οργανισμού περί παροχής υποτροφιών από το κληροδότημα, δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 229/12-11-1971 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε το Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο οποίο και κληροδότησε ένα ακίνητο που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αριστοτέλους αριθ. 55⁷⁶⁴.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁷⁶⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτου οδού Αριστοτέλους αριθ. 55 (Σχολείο)	0,00
2. Τόκοι καταθέσεων	436,46
3. Μερίσματα Μετοχών Ε.Τ.Ε. (7.013 μετοχές Ε.Τ.Ε.)	7.013,00
4. Διάφορα έσοδα	<u>5,31</u>
Σύνολο εσόδων	7.454,77

⁷⁶⁴ Ιδιόγραφη διαθήκη της Μαρίας Χα Κωνσταντίνου Ράδου, σ.1 και υπ' αριθμ. 229/12-11-1971 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός κληροδοτήματος, άρθρο 3.

⁷⁶⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Μαρίας Ράδου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	37.138,95
Γενικό Σύνολο Εσόδων	44.593,72

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	82,57
2. Ασφάλιστρα και φύλακτρα	117,56
3. Φόροι – Τέλη	530,65
4. Απόδοση κρατήσεων	5,31
5. Απόδοση φόρων	<u>1.033,50</u>
Σύνολο Εξόδων	1.769,59
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	42.824,13
Γενικό Σύνολο Εξόδων	44.593,72

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για υποτροφίες σε φοιτητές της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Βασική προϋπόθεση είναι οι φοιτητές να κατάγονται από τον Δήμο Αθηναίων και από την Ήπειρο, αποκλειομένων των εκ Μικράς Ασίας καταγομένων. Ο δε αριθμός των υποτρόφων θα καθορίζεται κάθε φορά ανάλογα με τα έσοδα του κληροδοτήματος, ενώ η εκλογή των υποτρόφων θα γίνεται με διαγωνισμό, ανεξαρτήτως των εισαγωγικών εξετάσεων που θα φέρουν το όνομα "Ραδίου", εις μνήμη του συζύγου Κωνσταντίνου Ν. Ράδου⁷⁶⁶.

⁷⁶⁶ Υπ' αριθμ. 229/12-11-1971 ΦΕΚ, τ. Α', "Περί εγκρίσεως Οργανισμού παροχής υποτροφιών εκ του κληροδοτήματος Μαρίας Κων. Ράδου, διαχειριζομένου υπό του Πανεπιστημίου Αθηνών", άρθρο 2&4.

2.20. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Βαρνάβα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 4245/15-4-1937 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Κωνσταντίνο Έξαρχο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Κ. Βαρνάβας όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε⁷⁶⁷: i) Πρόεδρο του Κοινοτικού Συμβουλίου Καλουτάς, ii) Ιερέα του χωριού, iii) Πρόεδρο της Εκκλησιαστικής Επιτροπής και iv) Πρόεδρο της Επιτροπής Κληροδοτημάτων.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην κοινότητα Καλουτάς την ψιλή κυριότητα ενός κτήματος που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αισχύλου αριθ. 8 (πλατεία Ψυρρή). Την επικαρπία την άφησε στη σύζυγο του και μετά το θάνατο της οποίας να περιερχόταν στην παραπάνω Κοινότητα. Επιπλέον, ο διαθέτης εξέφρασε την επιθυμία το παραπάνω ακίνητο να μην εκποιηθεί ποτέ και για κανένα λόγο⁷⁶⁸.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁷⁶⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	9.406,50
2. Έκτακτα έσοδα	<u>3.409,72</u>
Σύνολο Εσόδων	12.816,22
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	18.370,23
Γενικό Σύνολο Εσόδων	31.186,45

⁷⁶⁷ Υπ' αριθμ. 4245/15-4-1937 δημόσια διαθήκη του Κ. Βαρνάβα, σ.2.

⁷⁶⁸ ο.π., σσ.2-3.

⁷⁶⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Βαρνάβα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση γραμματέα	60,00
2. Τέλεση μνημοσύνου	248,50
3. Βοηθήματα απόρων κατοίκων	<u>1.200,00</u>
Σύνολο Εξόδων	1.508,50
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	29.677,95
Γενικό Σύνολο Εξόδων	31.186,45

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷⁷⁰:

- α. το 1/6 για την επισκευή της Εκκλησίας και των παρεκκλησίων του χωριού,
- β. το 1/6 για προικοδοτήσεις απόρων κοριτσιών της Κοινότητας,
- γ. τα υπόλοιπα 4/6, μετά την αφαίρεση κάθε χρόνο ποσού δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) δραχ., για την ενίσχυση του σκοπού της Αδελφότητας Καλουτάς που είναι η ίδρυση και λειτουργία στο χωριό Χειροτεχνικής Σχολής για την μάθηση χειροτεχνίας στα παιδιά της Κοινότητας,
- δ. από το ποσό των 2.500 δραχ., οι πεντακόσιες (500) δραχ. να διατίθενται για την τέλεση μνημοσύνου κάθε χρόνο την πρώτη Κυριακή των Νηστειών (Κυριακή της Ορθοδοξίας) υπέρ ανάπαυσης των ψυχών και
- ε. μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας να διανέμεται από την διαχειριστική επιτροπή το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) δραχ. στους φτωχούς του χωριού.

⁷⁷⁰ ο.π., σ.3.

2.21. Κληροδότημα Πατριάρχου Ν. Ευαγγελίδη

Ο κατά κόσμο Νικόλαος Ευαγγελίδης γεννήθηκε το 1876 στα Γιάννινα όπου έμαθε τα πρώτα γράμματα στις σχολές της πόλης. Στη συνέχεια φοίτησε στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, από την οποία και αποφοίτησε το 1898 με άριστα. Από το 1901 – 1910 δίδαξε ως καθηγητής στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων. Το 1910 εγκαταστάθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, όπου εντάχθηκε στη υπηρεσία του εκεί Πατριαρχείου υπό τον Πατριάρχη Φώτιο. Ακολουθώντας τους όλους τους βαθμούς της ιεροσύνης το 1928 έγινε Μητροπολίτης Ερμούπολης με έδρα την Τάντα (προάστειο της Αλεξάνδρειας). Ως Μητροπολίτης είχε αναπτύξει σημαντικό πνευματικό έργο, ηγήθηκε σε πολλές αποστολές του Πατριαρχείου και συμμετείχε σε πολλά Πανχριστιανικά συνέδρια ως εκπρόσωπος του Πατριαρχείου. Το 1936 εκλέχτηκε Πατριάρχης Αλεξάνδρειας ως Νικόλαος Ε'. Μετά από τρία περίπου χρόνια, στις 3-3-1939 ο Πατριάρχης Νικόλαος Ε' πέθανε από ανακοπή. Το σπουδαιότερο ίσως έργο του ως Πατριάρχης ήταν βελτίωση των σχέσεων του Πατριαρχείου με την Αιγυπτιακή Κυβέρνηση⁷⁷¹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 6-6-1937 στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και δημοσιεύθηκε στις 13-3-1939.

Ο Πατριάρχης Νικόλαος Ε' όρισε ως κληρονόμο του το Πατριαρχείο Αλεξάνδρειας, στο οποίο και άφησε, άμφια, σταυρούς, εγκόλπια, μίτρες, βιβλία, έπιπλα και σκεύη. Από την υπόλοιπη περιουσία αποτελούμενη

⁷⁷¹ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα Β'*, ο.π., σσ. 131-132 και Χρήστος Τσέτσος, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ. 73-74.

από χρεόγραφα και μετρητά, αφού την διαίρεσε πρώτα σε τέσσερα μερίδα, κληροδότησε το ένα μερίδιο στον Δήμο Ιωαννιτών⁷⁷².

Όπως προκύπτει από το έγγραφο που έστειλε ο Δήμος Ιωαννιτών στις 21-03-1972 στο το Υπουργείο Οικονομικών και εκείνου του Υπουργείου Οικονομικών προς την Οικονομική Εφορία Ιωαννίνων στις 17-04-1972, τα περιουσιακά στοιχεία που κληροδότησε ο Πατριάρχης αποτελούνταν από⁷⁷³: i) πενήντα (50) ομολογίες, των 500.000.000 του έτους 1914, ii) ογδόντα χάρτινες λίρες Αιγύπτου του έτους 1943, iii) είκοσι ομολογίες, των 300.000.000 του έτους 1920 και iv) τριάντα τρεις χιλιάδες εξακόσια (αριθ' 33.600) γρόσια Αιγύπτου.

Η κίνηση των παραπάνω χρεογράφων από την παραλαβή τους μέχρι το 1972 είχε ως εξής⁷⁷⁴: i) οι ομολογίες του έτους 1914, βρισκόνταν στην Ε.Τ.Ε. (Υποκατάστημα Ιωαννίνων) προς φύλαξη, ii) οι λίρες Αιγύπτου απεστάλησαν μέσω της Ε.Τ.Ε. στην Ελβετία για την μετατροπή τους σε δρχ. όμως η απάντηση ήταν ότι δεν διαπραγματεύονται πλέον, iii) οι είκοσι (20) ομολογίες αντικαταστάθηκαν με τέσσερις (4) του λαχειοφόρου δανείου 2,50% του έτους 1962 και iv) τα 33.600 γρόσια Αιγύπτου μετατράπηκαν το 1949 σε 10. 796.360 παλαιές δραχμές.

Ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα των παραπάνω χρεογράφων και μετρητών να διατίθενται για την περίθαλψη απόρων Δημοτών του Δήμου Ιωαννιτών που έπασχαν από τη νόσο της φυματίωσης⁷⁷⁵.

⁷⁷² Υπ' αριθμ. 11978/30-10-1967 πράξη δωρεάς του Πατριάρχου Ευαγγελίδου και Σ. Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα Β'*, ο.π., σ. 132.

⁷⁷³ Υπ' αριθμ. 2122/21-3-1972 έγγραφο του Δήμου Ιωαννιτών (Δήμαρχος Σπυρίδων Φιλίππου) προς το Υπουργείο Οικονομικών, Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων.

⁷⁷⁴ ο.π., σ.1-2.

⁷⁷⁵ Υπ' αριθμ. 11978/30-10-1967 πράξη δωρεάς, ο.π..

2.22. Κληροδότημα Νικολάου Μ. Πίχτου

Ο Νικόλαος Πίχτος γεννήθηκε στο Μέτσοβο το 1860 και ήταν ο μεγαλύτερος γιός του Μιχαήλ Πίχτου. Σπούδασε στην Νομική Σχολή Αθηνών και στη συνέχεια ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη Γαλλία και στη Γερμανία. Για ένα διάστημα εγκαταστάθηκε στην Αίγυπτο, όπου εργάστηκε στις εκεί επιχειρήσεις του Πατέρα και του αδελφού του Κωνσταντίνου. Το 1920 επέστρεψε στο Μέτσοβο, όπου και έμεινε μέχρι το θάνατό του (2 Οκτωβρίου 1939)⁷⁷⁶.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 4-3-1938 στο Μέτσοβο Ιωαννίνων και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 84/3-10-1939 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, ο Ν. Πίχτος στις 27-8-1939 συνέταξε και τον Κωδίκηλο της διαθήκης του.

Ως διαχειριστική και εκτελεστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα: i) Πρόεδρο της Επιτροπής⁷⁷⁷ τον Ευάγγελο Αναστασίου Αβέρωφ (Οικονομολόγο), ii) Μιχαήλ Λούκα (Δημοσιογράφος), iii) Γεώργιο Σταύρο (Εκπαιδευτικό), iv) Αθανάσιο Βουσβάρα (Δημόσιο Υπάλληλο - Χημικό του Κράτους), v) Σπυρίδωνα Βιλιβάση (Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου Μετσόβου) και

⁷⁷⁶ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 112-113, Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σ. 123, *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 26, Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτικές Αδελφότητες και Συλλόγοι της Τουρκοκρατίας*, Ιωάννινα 1984, σσ. 198 – 199 και Γ. Πλατάρης – Τζίμας, *Κώδικες Διαθηκών Μετσόβου*, ο.π., τόμος Β, σσ.72- 94.

⁷⁷⁷ Ο Ν. Πίχτος στη διαθήκη του όρισε ότι ο Πρόεδρος θα έχει δικαίωμα για δύο ψήφους, θα είναι ισόβιος και σε περίπτωση αδυναμίας του να ασκήσει τα καθήκοντά του, τα υπόλοιπα μέλη θα εκλέγουν τον αντικαταστάτη του (με τον ίδιο τρόπο εκλέγονται και τα μέλη της Επιτροπής), ενώ στην περίπτωση που δεν εκλεγεί Πρόεδρος εντός δύο μηνών, τότε ο μεγαλύτερος στη ηλικία εκ των μελών θα γίνεται αυτοδικαίως Πρόεδρος.

vi) Ιωάννη Αθανασίου (Τμηματάρχη του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας)⁷⁷⁸.

Ο Ν. Πίχτος άφησε ως κληρονόμο της κινητής και ακίνητης περιουσίας που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του στην Ελλάδα και στην Αίγυπτο, τον αδελφό του Θεόδωρο Μ. Πίχτο προκειμένου να τη διαθέσει σύμφωνα με όσα ο ίδιος έχει ορίσει στη διαθήκη. Συγκεκριμένα, ο Ν. Πίχτος κληροδότησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του (το Μέτσοβο Ιωαννίνων) τα εξής περιουσιακά στοιχεία⁷⁷⁹: i) όλη την περιουσία του, κινητή και ακίνητη που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και οποιαδήποτε άλλη χώρα του εξωτερικού και ii) όλη την περιουσία του στο Μέτσοβο, που θα τη διαχειριζόταν για όσο θα ζούσε ο αδελφός του Θεόδωρος Μ. Πίχτος. Μετά το θάνατό του, όρισε να περιέλθει κατά πλήρη κυριότητα στην Κοινότητα Μετσόβου Ιωαννίνων⁷⁸⁰.

Μετά το θάνατο του Ν. Πίχτου στο κληροδότημα περιήλθαν περιουσιακά στοιχεία συνολικής αξίας 12.000 Λιρών Αγγλίας ή 15 εκατομμυρίων δραχμών περίπου. Όμως, μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο επειδή η δραχμή εξεμηνδενίστηκε η περιουσία του κληροδοτήματος ελαττώθηκε σημαντικά. Έτσι, στο κληροδότημα έμειναν 150 μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Αιγύπτου, 100 μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, 100 μετοχές της Τράπεζας Ελλάδος και ένα ακίνητο

⁷⁷⁸ Υπ' αριθμ. 84/1939 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ν. Πίχτου και τον Κωδικέλλο της διαθήκης, σ.12.

⁷⁷⁹ ο.π., άρθρα 10-11, σ. 4.

⁷⁸⁰ Ο Ν. Πίχτος στο άρθρο 13 της διαθήκης του αναφέρει ότι το ήμισυ των ετήσιων εισοδημάτων της περιουσίας του, θα παρέμενε κατατεθειμένο στην τράπεζα, ώστε να αυξάνεται το κεφάλαιο. Αυτό δε, θα γίνεται ώσπου το κεφάλαιο που θα συγκεντρωθεί να είναι επαρκές για την εκτέλεση των σκοπών του κληροδοτήματος.

στα Ιωάννινα, που επέφερε τότε ετήσιο εισόδημα 48.000 δραχμές. Η λειτουργία του κληροδοτήματος άρχισε τον Αύγουστο του 1960⁷⁸¹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής⁷⁸²:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια από 1/1-31/12/2006	23.580,00
2. Χαρτόσημο ενοικίων	849,08
3. Μερίσματα μετοχών Τ.Τ.Ε.	38.131,20
4. Μερίσματα μετοχών Ε.Τ.Ε.	6.781,00
5. Τόκοι λογαριασμού Ε.Τ.Ε	2.558,46
6. Προϊόν χρεωγράφων	27,37
6. Μεταβ/τικοι λογαριασμοί εσόδων	2.550,03
7. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>198.608,34</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	273.085,48

ΕΞΟΔΑ

1. Αμοιβές και έξοδα τρίτων	1.000,00
2. Επισκευές – συντηρήσεις	274,77
3. Ασφάλιστρα μονοκατοικιών	198,15
4. Χρηματοδότηση Δήμου Μετσόβου	109.150,00
5. Χαρτόσημο ενοικίων	849,08
6. Έξοδα δημοσιεύσεων	121,00
7. Φ.Π.Α. εξόδων – εισροών	1.623,71
8. Αγορά μετοχών	59.962,32
9. Αποθεματικό κεφάλαιο	<u>99.906,45</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	273.085,48

⁷⁸¹ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ενεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ. 112-117.

⁷⁸² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Νικολάου Πίχτου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁷⁸³:

α. το 1/2 των ετήσιων εσόδων να προστίθεται στο υπάρχον κεφάλαιο που είναι κατατεθειμένο στην Τράπεζα και

β. το υπόλοιπο 1/2 να διατίθεται για τους παρακάτω σκοπούς: i) αγορά φωνογράφου, ii) αγορά δίσκων Ξένων και Ελληνικών, iii) χρηματικό ποσό σε δύο άγαμα κορίτσια χορεύτριες, iv) χρηματικό ποσό σε δύο νέους χορευτές, v) χρηματικό ποσό σε οργανοπαίχτες, vi) χρηματικό ποσό υπέρ της Κοινότητας Ανηλίου για εκτέλεση κοινοφελών έργων, vii) χρηματικό ποσό για τον φωτισμό, καθαριότητα, ευπρεπισμό κ.τ.λ. του Μετσόβου, viii) κατασκευή γυμναστηρίου, ix) διοργάνωση διαφόρων εορτών, x) χρηματικά έπαθλα σε ποιητές, λογοτέχνες, μουσουργούς κ.τ.λ. και xi) αγορά αστικών ακινήτων.

2.23. Κληροδότημα Αικατερίνης Γοργόλη

Η Αικατερίνη Γοργόλη ήταν κόρη του Μιχαήλ Γοργόλη, προκρίτου της πόλης των Ιωαννίνων και της Ασπασίας (το γένος Χριστοδούλου Οικονόμου). Η οικογένειά της καταγόταν από την Κοβίλιανη

⁷⁸³ Επιπλέον, ο Ν. Πίχτος στο άρθρο 4 της διαθήκης όρισε, εντός δύο μηνών από το θάνατό του να διανεμηθούν στους φτωχούς του Μετσόβου το αντίτιμο των 100.000 δραχμών σε είδη, όπως κρέας, ψωμί κτλ., ενώ στο άρθρο 5 αναφέρει να διατεθεί το ποσό των 50.000 δραχμών, ένα χρόνο μετά το θάνατό του, για γεύμα στους συγγενείς και φίλους του. Επίσης, στο άρθρο 14 όρισε να κατασκευαστούν στο Μέτσοβο υδραγωγεία, χρησιμοποιώντας υλικά των καλύτερων εργαστασίων της Γερμανίας και στο άρθρο 15 ορίζει να κατασκευαστεί υδροηλεκτρικό εργοστάσιο που θα φωτίζει επαρκώς το Μέτσοβο και την περιφέρεια αυτού.

Γραμμενοχωρίων και είχε συγγενική σχέση με τους μεγάλους ευεργέτες Γεώργιο, Αναστάσιο και Παρασκευή Γοργόλη⁷⁸⁴.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 16-4-1938 στην Αθήνα.

Η διαθήκη όρισε ως κληρονόμο της κινητής και ακίνητης περιουσίας της το Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου και εκτελεστές της διαθήκης της τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων και δύο ακόμη οικογενειακούς της φίλους, ενώ σε περίπτωση που κάποιος εκ των δύο δε θα μπορούσε για οποιοδήποτε λόγο να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις τότε ο έτερος θα επέλεγε κάποιον άλλο, αυτό δε να γίνεται εσαεί⁷⁸⁵.

Επιπλέον, η διαθήκη όρισε στους εκτελεστές της διαθήκης της, όπως μετά το θάνατό της και αφού πρώτα προβούν στην απογραφή και εκκαθάριση της περιουσίας, να την επενδύσουν σε ασφαλή χρεόγραφα που θα μείνουν κατατεθειμένα στην Ε.Τ.Ε.⁷⁸⁶.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁷⁸⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια	21.049,48
2. Μερίσματα Μετοχών	12.324,00
3. Πρόσοδοι Τόκων	79,21
4. Εγγυήσεις	<u>50,64</u>
Σύνολο Εσόδων	33.503,33

⁷⁸⁴ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ.118-119 και Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ.54-55.

⁷⁸⁵ Βλ. Ιδιόγραφη διαθήκη της Αικατερίνης Γοργόλη, σ.1.

⁷⁸⁶ ο.π.

⁷⁸⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Αικατερίνης Γοργόλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	21.066,08
Γενικό Σύνολο Εσόδων	54.569,41

ΕΣΟΔΑ

1. Δαπάνες Διοίκησης και Λειτουργίας	4.002,80
2. Συντήρηση Περιουσίας	4.496,05
3. Εκτέλεση σκοπού	26.478,21
Σύνολο Εξόδων	34.977,06
Υπόλοιπο σε νέο έτος	19.592,35
Γενικό Σύνολο Εξόδων	54.569,41

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται στο διηλεκές για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁷⁸⁸:

α. στην σχολική επιτροπή του δημοτικού σχολείου της Κοινότητας Κουβίλιανης του Νομού Ιωαννίνων, το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) δρχ. για την καθημερινή σίτιση των απόρων μαθητών του σχολείου,

β. στο Νεκροταφείο Ιωαννίνων, το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων (4000) δρχ. για την συντήρηση του οικογενειακού τάφου και για την τέλεση δύο μνημόσυνων κάθε χρόνο στις 25 Ιουλίου και στην ημερομηνία του θανάτου της διαθέτιδας, όπου θα μνημονεύονται και τα ονόματα των γονέων της,

γ. στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων, το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων (4000) δρχ. για να διανέμει κατά τις εορτές του Πάσχα και των Χριστουγέννων, ανά δύο χιλιάδες (2000) στους φτωχούς των Ιωαννίνων.

δ. στο Νοσοκομείο Χατζηκώστα, το ποσό των πενήντα χιλιάδων (50.000) δρχ. με τη υποχρέωση του νοσοκομείου να αναγράφει σε δύο κλινικές το όνομα Αλκιβιάδη και Αικατερίνης Γοργόλη,

⁷⁸⁸ Διαθήκη της Αικατερίνης Γοργόλη, ο.π., σσ. 2 – 5.

- ε. για προικοδότηση δύο (2) απόρων κορασίδων που να κατοικούν στα Ιωάννινα το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) δραχ.,
- στ. για υποτροφία ενός άριστου αποφοίτου του Ορφανοτροφείου που εισάγεται σε ανωτέρα σχολή, το ποσό των είκοσι τεσσάρων χιλιάδων (24.000) δραχ. προτιμώμενου ηλεκτροτεχνίτη,
- ζ. στους εκτελεστές της διαθήκης, το ποσό των χιλίων δραχμών στον καθένα, ως αποζημίωση για τις υπηρεσίες που προσφέρουν και
- θ. τα περισεύματα, μετά την εκτέλεση του προϋπολογισμού, να διατίθενται ως εξής: i) το 25% για τη συμπλήρωση των παραπάνω σκοπών, κατά την κρίση των εκτελεστών, ii) 25% για επένδυση σε χρεόγραφα και iii) το υπόλοιπο 50% στο Ορφανοτροφείο Γεωργίου Σταύρου για την κάλυψη των διαφόρων αναγκών του.

2.24. Κληροδότημα Βασιλείου Πυρσινέλλα

Ο Β. Πυρσινέλλας γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1878, όπου και έμαθε τα πρώτα γράμματα στην Καπλάνειο και στη Ζωσιμαία. Στη συνέχεια φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και μετά την λήψη του πτυχίου πήγε στο Παρίσι, όπου σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες. Κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού πολέμου 1912-13 έλαβε μέρος ως εθελοντής και μετά την λήξη του πολέμου εγκαταστάθηκε μόνιμα στα Ιωάννινα. Την περίοδο 1916 –17 εκλέχτηκε βουλευτής με το Λαϊκό Κόμμα. Το 1920 ανέλαβε, μετά από διορισμό, δήμαρχος της πόλης. Στις εκλογές του 1924 εκλέχτηκε δήμαρχος. Κατά τη διάρκεια της θητείας έκανε σημαντικά έργα, όπως ηλεκτροφωτισμό της πόλης, ρυμοτομίες, πλατείες, μελέτες ύδρευσης κ.τ.λ. Στις δημορχιακές εκλογές του 1934 δεν κατάφερε να εκλεγεί δήμαρχος (έχασε από τον αντίπαλο του Δημήτριο Βλαχλείδη), ενώ στις βουλευτικές εκλογές του 1935 εκλέχτηκε και πάλι βουλευτής.

Όμως, τον επόμενο χρόνο η βουλή διαλύθηκε και Β. Περσινέλλας αποσύρθηκε οριστικά από την πολιτική και ασχολήθηκε με ιστορικές και οικονομικές μελέτες, ανάμεσα στις οποίες και η Ιστορία της πόλεως των Ιωαννίνων, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Ηπ. Εστία» (1959 – 1960). Πέθανε στην Αθήνα στις 4-12-1959, ενώ η σορός του μεταφέρθηκε στην πόλη των Ιωαννίνων και αφού εκτέθηκε σε λαϊκό προσκύνημα στο Δημαρχείο. Κηδεύτηκε με τιμές στις 6 Δεκεμβρίου 1959⁷⁸⁹.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 3-11-1938 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 7609/5-12-69 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁷⁹⁰: i) μία έπαυλη στην Κηφισιά Αττικής, ii) ένα ημιτριώροφο κτίριο στη συμβολή των οδών Κιμώλου, Σπετσών και Τροίας του Δήμου Αθηναίων, iii) μία πολυώροφη οικοδομή στη συμβολή των οδών Ιθάκης και Αγίου Γεωργίου Κυψέλης του Δήμου Αθηναίων, iv) μία παλαιά οικοδομή στην οδό Κοραή αριθ. 1, v) μία παλαιά οικοδομή στη συμβολή των οδών Αραβαντινού και Παπάζογλου του Δήμου Ιωαννιτών και vi) ένα αγροτεμάχιο στα Ιωάννινα, στη θέση "ΤΟΠ-ΑΛΤΙ", συνολικής έκτασης 268.366 τ.μ. περίπου⁷⁹¹.

⁷⁸⁹ Δήμο Ιωαννιτών, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληρ/μα Β. Περσινέλλα", Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ. 120 – 121, Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ. 209 – 210 και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.49-57.

⁷⁹⁰ Διαθήκη του Βασιλείου Περσινέλλα, σ. 2 και υπ' αριθμ. 1055/21-10-1986 αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών προς το Εφετείο Αθηνών.

⁷⁹¹ Πρόκειται για το Πάρκο Περσινέλλα, το γνωστό Γιαννιώτικο Σαλόνι που βρίσκεται στη θέση «Ακραίο», της Κτηματικής Περιφέρειας Ιωαννίνων.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁷⁹²:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	71.682,63
2. Μισθώματα από ακίνητο στο "Γιαννιώτικο Σαλόνι"	53.254,28
3. Μισθώματα από Δ.Ε.Τ.Α.Ι.	15.663,00
4. Πιστωτικοί τόκοι	<u>967,12</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	141.567,03

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	33,20
2. Ύδρευση	362,00
3. Τέλη χαρτοσήμου μισθωμάτων	1.779,35
4. Δ.Ε.Τ.Α.Ι. (Ευπρεπισμός του Πάρκου Πυρσινέλλα)	28.000,00
5. Αγορά υλικών καθαριότητας του Πάρκου Πυρσινέλλα	382,42
6. Υπερωριακή απασχόληση υπαλλήλου	150,00
7. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	96,71
8. Υπόλοιπο εις νέα χρήση	<u>110.763,35</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	141.567,03

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα παραπάνω ακίνητα αφού πρώτα εκποιηθούν, το τίμημα να διατεθεί για την ανέγερση αίθουσας συναυλιών – διαλέξεων κ.τ.λ. στην πόλη των Ιωαννίνων και το αγρόκτημα στη θέση "Τόπ-Αλτί" να γίνει πάρκο της πόλης⁷⁹³.

Ο Δήμος Ιωαννιτών με αίτησή του στο Εφετείο Αθηνών στις 21-10-1986, μεταξύ των άλλων, ανέφερε ότι τα ακίνητα του κληροδοτήματος που

⁷⁹² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Βασιλείου Πυρσινέλλα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁷⁹³ Διαθήκη του Βασιλείου Πυρσινέλλα, ο.π., σ.1.

βρίσκονται στην πόλη των Ιωαννίνων έχουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα, με αποτέλεσμα η αξία τους να είναι μειωμένη και η εκποίηση τους να κρίνεται μη συμφέρουσα. Είναι συμφέρον να μη εκποιηθούν αλλά να παραμείνουν στον Δήμο Ιωαννιτών ο οποίος προσφέρεται να διαθέσει εξ ιδίων για την ανέγερση πλήρους πολιτιστικού κέντρου ποσό ίσον προς την εκτίμηση της αξίας τους από την Α' Οικονομική Εφορία Ιωαννίνων, η οποία καθόρισε την αξία τους⁷⁹⁴.

Επιπλέον, ο Δήμος Ιωαννιτών στην αίτηση του αναφέρει ότι είναι επωφελέστερο αντί της δημιουργίας αίθουσας συναυλιών, διαλέξεων, κ.τ.λ., να ιδρυθεί το πνευματικό κέντρο Ιωαννίνων. Στις δαπάνες ανέγερσης αυτού να συμμετάσχει το κληροδότημα με τα χρήματα των προσόδων της εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων. Μάλιστα, ο Δήμος Ιωαννιτών προσφέρεται για να τιμήσει τον διαθέτη, μία πτέρυγα του πνευματικού κέντρου να την ονομάσει «Πτέρυγα Κληροδοτήματος Βασιλείου Πυρσινέλλα»⁷⁹⁵.

Το Εφετείο Αθηνών, στις 12-2-1987 αποφάσισε ότι η βούληση του διαθέτη όπως αυτή έχει εκφραστεί στην από 3-11-1938 διαθήκη του είναι δυνατό να ικανοποιηθεί πληρέστερα με την μεταβολή του τρόπου εκμετάλλευσης της καταληφθείσας περιουσίας και ειδικότερα: i) με την μη εκποίηση των δύο ακινήτων που βρίσκονται το ένα στην οδό Κοραή

⁷⁹⁴ Έτσι, το ακίνητο που βρίσκεται στην οδό Κοραή αριθ' 1, εκτιμήθηκε σε 12.039.000 δρχ και το ακίνητο, που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Αραβαντινού και Παπάζογλου σε 19.020.000 δρχ.

⁷⁹⁵ Ο Δήμος Ιωαννιτών για την πνευματική καλλιτεχνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής Ιωαννίνων είχε ιδρύσει αμιγή Δημοτική Επιχείρηση με σκοπό την ανέγερση «Πνευματικού Κέντρου Ιωαννίνων». Ο Δήμος, για την ανέγερση του Πνευματικού Κέντρου, έχει διαθέσει οικοπέδο αξίας 90.000.000 δρχ, ενώ το συνολικό κόστος του έργου έχει προϋπολογιστεί σε 310.000.000 δρχ., στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η αξία του οικοπέδου που παραχώρησε ο Δήμος.

αριθ. 1 και το άλλο στη συμβολή των οδών Αραβαντινού και Παπάζογλου της πόλης Ιωαννίνων και την διάθεση των χρημάτων της εκποίησης που ανέρχεται στο ποσό των 31.059.000 δρχ. για την ανέγερση πνευματικού κέντρου Ιωαννίνων και ii) με την συμμετοχή κατά ποσοστό 1/3 του κληροδοτήματος Β. Πυρσινέλλα, στην ανέγερση και ολοκλήρωση του πνευματικού κέντρου Ιωαννίνων που θα ίδρυσε η δημοτική επιχείρηση υπό την επωνυμία «Πνευματικό Κέντρο Ιωαννίνων»⁷⁹⁶.

Ενώ, για την εκποίηση των άλλων ακινήτων καθώς και των προσόδων αυτών, το Εφετείο Αθηνών καθόρισε τους παρακάτω όρους⁷⁹⁷: i) την μεταβίβαση προς τη Δημοτική Επιχείρηση υπό την επωνυμία «Πνευματικό Κέντρο Ιωαννίνων» των κτισμάτων που έχουν κατασκευαστεί με χρήματα του κληροδοτήματος, ii) τη διάθεση όλων των προσόδων και των περιουσιακών στοιχείων του κληροδοτήματος από τώρα και στο μέλλον, στη Δημοτική Επιχείρηση «Πνευματικό Κέντρο Ιωαννίνων» για την ολοκλήρωση του πνευματικού Κέντρου και iii) την ονομασία του 1/3 των χώρων του ολοκληρωμένου πνευματικού κέντρου ως αίθουσα ή πτέρυγα Βασιλείου Πυρσινέλλα.

2.25. Κληροδότημα Αναστασίου Φιλίππου Χατζή

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 6-4-1939 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 94/1-11-1939 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

⁷⁹⁶ Υπ' αριθμ. 1735/12-2-1987 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁷⁹⁷ ο.π.

Διοικητική και διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο Αναστάσιος Χατζής όρισε τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Κάτω Πεδινών.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο δημοτικό σχολείο Κάτω Πεδινών ένα οικόπεδο που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Χρηστοβασίλη αριθ. 24⁷⁹⁸.

Με την διάνοιξη του δρόμου το οικόπεδο ρυμοτομήθηκε και σύμφωνα με τοπογραφικό του 1972 η επιφάνεια που έμεινε ήταν 149,77 τ.μ., με αποτέλεσμα να μην είναι άρτιο και οικοδομήσιμο, εφόσον το απαιτούμενο προς τούτο ελάχιστο εμβαδό είναι τα 200 τ.μ.⁷⁹⁹.

Επιπλέον, η Κοινότητα Κάτω Πεδινών με τη υπ' αριθμ. 761/22-11-1978 αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών, επικαλούμενη μια σειρά λόγων ζήτησε την αξιοποίηση του οικοπέδου με την μέθοδο της αντιπαροχής και σε συνεργασία με τον ιδιοκτήτη του διπλανού οικοπέδου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθει στο κληροδοτήμα ένα διαμέρισμα 77 τ.μ. και ένα ισόγειο κατάστημα 40 τ.μ.. Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση στις 3-2-1979 έκανε δεκτή την αίτηση και δημοσίευσε την απόφαση του στις 14 του ίδιου μήνα⁸⁰⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁸⁰¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	7.425,11
2. Τέλη χαρτοσήμου	161,64

⁷⁹⁸ Ιδιόγραφη διαθήκη του Αναστασίου Χατζή, σ.2.

⁷⁹⁹ Υπ' αριθμ. 1121/1979 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁸⁰⁰ ο.π.

⁸⁰¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Αναστασίου Φ. Χατζή Οικονομικού, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

3. Τόκοι καταθέσεων	64,61
4. Αποθεματικό έτους 2006	<u>5.995,41</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	13.646,77

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση δικηγόρου και γραμματέα	1.060,00
2. Απόδοση τελών χαρτοσήμου	161,34
3. Κοινωφελή έργα	650,00
4. Δημοσιεύσεις	52,48
5. Αγορά σχολικών ειδών σε απόρους μαθητές	200,00
6. Διάφορες δαπάνες κοινοχρήστων και λοιπών εξόδων	1.433,62
7. Χορήγηση χρηματικού βραβείου σε τρεις άριστους μαθητές	1.065,00
8. Χορήγηση μιας υποτροφίας σε άριστο φοιτητή	710,00
9. Αποζημίωση μελών επιτροπή εκμισθώσεων	400,00
10. Παρακράτηση Τράπεζας	6,46
11. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>7.907,87</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	13.646,77

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τη χορήγηση σχολικών ειδών σε απόρους μαθητές και μαθήτριες του δημοτικού σχολείου του χωριού⁸⁰².

Όμως, η Κοινότητα Κάτω Πεδινών με την παραπάνω αίτηση της προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε και τη μεταβολή του σκοπού του κληροδοτήματος. Συγκεκριμένα ζήτησε την διάθεση των ετήσιων εσόδων για την ενίσχυση των παρακάτω σκοπών⁸⁰³:

α. Την αγορά σχολικών ειδών σε μαθητές και μαθήτριες, καταγόμενες από την Κοινότητα και ανεξάρτητα σε το σχολείο στο οποίο θα φοιτούσαν,

⁸⁰² Ιδιόγραφη διαθήκη του Αναστασίου Χατζή, ο.π., σ.3.

⁸⁰³ Υπ' αριθμ. 1121/1979 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών, ο.π., σ.7-8.

β. τη χορήγηση τριών (3) χρηματικών βραβείων κάθε χρόνο στους τρεις καλύτερους εκ των απόρων μαθητών του Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, καταγομένων από την Κοινότητα,
γ. τη χορήγηση μιάς (1) υποτροφίας στον καλύτερο εκ των απόρων σπουδαστών ή φοιτητών, καταγομένων από την Κοινότητα,
δ. τη συντήρηση του Δημοτικού Σχολείου της Κοινότητας και
ε. το τυχόν περίσσειμα να διατίθεται για κοινωφελή έργα στην Κοινότητα (κατασκευή ή συντήρηση δρόμων, υδραγωγείων κτλ.) κατά την κρίση του Κοινοτικού Συμβουλίου.

Το Εφετείο Αθηνών, σε δημόσια συνεδρίαση του έκανε δεκτούς τους παραπάνω σκοπούς που πρότεινε η Κοινότητα Κάτω Πεδινών⁸⁰⁴.

2.26. Κληροδότημα Αγγελικής Παναγιώτου - Βράγκου

Το Κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 7-6-1939 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 58/7-6-1939 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε επιτροπή αποτελούμενη από την εκάστοτε⁸⁰⁵: i) Σχολική Επιτροπή του Δημοτικού Σχολείου Κόντσικας Ιωαννίνων και ii) Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Κοίμησης της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε μία οικία που βρίσκεται στα Ιωάννινα (συνοικία Δεδερούτση), κατά το ήμισυ στην Σχολική Επιτροπή του

⁸⁰⁴ ο.π., σ.9.

⁸⁰⁵ Διαθήκη της Αγγελικής Παναγιώτου – Βράγκου, σ. 2.

Δημοτικού Σχολείου Κόντσικας και το έτερον ήμισυ στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου⁸⁰⁶.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁸⁰⁷:

I. Δημοτικό Σχολείο Κόντσικας Ιωαννίνων

Από τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος το 50% να λαμβάνει η Σχολική Επιτροπή προκειμένου:

- α. να δίνει κάθε χρόνο μία χρυσή Οθωμανική λίρα στην αδελφή της διαθέτιδας,
- β. να δίνει κάθε χρόνο, μισή λίρα Οθωμανική στους Ιερείς της Κοινότητας Κόντσικας,
- γ. να τελείται ετήσιο μνημόσυνο υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της και
- δ. με τα υπόλοιπα χρήματα, να πληρώνεται ο δάσκαλος του Σχολείου Κόντσικας.

II. Ιερός Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου Αρχιμανδρείού

Από τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος το 50% να λαμβάνει ο Ιερός Ναός προκειμένου:

- α. να δίνεται ετησίως μία Οθωμανική λίρα στους Ιερείς του Ναού όπου και θα μνημονεύουν το όνομα του,
- β. να τελείται κάθε χρόνο μνημόσυνο υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της και
- γ. τα υπόλοιπα χρήματα να διατίθενται για την κάλυψη των αναγκών του Ιερού Ναού.

⁸⁰⁶ ο.π., σ. 1.

⁸⁰⁷ ο.π., σσ.3-4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1940 έως το 1950

3.1. Κληροδοτήμα Γεωργίου Μουλαϊμίδη

Ο Γ. Μουλαϊμίδης γεννήθηκε το 1893 στο χωριό Κάτω Σουδενά Ζαγορίου και ήταν γιος του Γιάννη Μουλαϊμίδη. Αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στο σχολείο του χωριού και στη Ζωσιμαία, συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου σπούδασε νομικά. Μετά το πέρας των σπουδών του εγκαταστάθηκε μόνιμα στα Ιωάννινα, όπου άσκησε με επιτυχία το δικηγορικό επάγγελμα. Για πολλά χρόνια διετέλεσε Πρόεδρος και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Ιωαννίνων. Στις εκλογές του 1935 εκλέχτηκε βουλευτής με το Λαϊκό Κόμμα. Πέθανε στα Ιωάννινα στις 10-8-1943 σε ηλικία 50 ετών⁸⁰⁸.

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 1-6-1941 και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 44/13-8-1943 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Γ. Μουλαϊμίδης την ανέθεσε στον Δήμο Ιωαννιτών⁸⁰⁹.

⁸⁰⁸ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β)*, ο.π., σσ.134-135 και Β. Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.138-139.

⁸⁰⁹ Υπ' αριθμ. 44/13-8-1943 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Γεωργίου Μουλαϊμίδη, σ.2.

Ο ευεργέτης άφησε την επικαρπία της περιουσία του στην μητέρα του, Κλεοπάτρα Μουλαϊμίδη και την ψιλή κυριότητα της περιουσίας του στη σύζυγο του Κούλα το γένος Μιχ. Μπροκούμη. Μετά το θάνατο και των δύο, όρισε η οικία⁸¹⁰ του (εμβαδού 203,96 τ.μ.), που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί των οδών Μπότσαρη και Μουλαϊμίδου, να περιέλθει στον Δήμο Ιωαννιτών. Επιπλέον, ο διαθέτης δώρισε στο δικηγορικό Σύλλογο Ιωαννίνων τη βιβλιοθήκη του, κατά τα νομικά της μόνο βιβλία⁸¹¹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁸¹²:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης Ε.Τ.Ε.	38.291,41
2. Μισθώματα ακινήτου Μπότσαρη – Μουλαϊμίδη	36.702,27
3. Πιστωτικοί τόκοι Ε.Τ.Ε.	<u>712,46</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	75.706,14

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	64,00
2. Τέλη χαρτοσήμου μισθωμάτων	978,18
3. Επιχορήγηση Ν.Π.Δ.Δ. Παιδ. & Βρεφ. Σταθμών έτους 2006	15.600,00
4. Επιχορήγηση Ν.Π.Δ.Δ. Παιδ. & Βρεφ. Σταθμών έτους 2007	15.600,00

⁸¹⁰ Η παραπάνω οικία αποτελείται από το ισόγειο, όπου υπάρχουν τρία κύρια καταστήματα και ένα μικρό στην αυλή και από τον πρώτο όροφο, όπου υπάρχουν πέντε κύρια δωμάτια και είναι χτισμένη σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 517 τ.μ. περίπου.

⁸¹¹ Η περιουσία του Γ. Μουλαϊμίδη περιήλθε στην κυριότητα του Δήμου Ιωαννιτών τον Φεβρουάριο του 1971, που πέθανε η μάνα του ευεργέτη. Το Δημοτικό Συμβούλιο με ομόφωνη απόφαση του, ανακήρυξε τον Γ. Μουλαϊμίδη "τιμής και ευγνωμοσύνης ένεκεν μέγα ευεργέτη του Δήμου Ιωαννιτών". Βλ. υπ' αριθμ. 48/26-3-1971 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ιωαννιτών.

⁸¹² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Μουλαϊμίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

5. Επιχορήγηση Γηροκομείου Ιωαννίνων έτους 2007	12.500,00
6. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	<u>26,62</u>
Σύνολο Εξόδων	41.668,80
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	34.037,34
Γενικό Σύνολο Εξόδων	75.706,14

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁸¹³:

α. το 1/2 υπέρ των εκθέτων ή εκθετοτροφείων και

β. το υπόλοιπο 1/2 υπέρ του Γηροκομείου της πόλης των Ιωαννίνων.

Ο Δήμος Ιωαννιτών με την υπ' αριθμ. 986/18-11-1983 αίτηση του προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την μεταβολή του σκοπού του κληροδοτήματος. Συγκεκριμένα, ο Δήμος Ιωαννιτών ανέφερε ότι η διάθεση των χρημάτων υπέρ των «εκθέτων ή εκθετοτροφείων» δεν δύναται να γίνει, διότι, δεν υπάρχουν έκθετα η εκθετοτροφεία στην πόλη των Ιωαννίνων και προτείνει τα χρήματα να διατίθενται για την οικονομική ενίσχυση, λειτουργία και εξοπλισμό ιδρυμάτων ή εταιρειών μερίμνης και προστασίας ανηλίκων της πόλης των Ιωαννίνων (όπως: βρεφονηπιακών σταθμών, παιδικών σταθμών κ.τ.λ.)⁸¹⁴.

Το Εφετείο, αφού εξέτασε την υπόθεση και έλαβε υπόψη τις καταθέσεις των μαρτύρων και τις βεβαιώσεις της Δ/νσεως Χωρ/κής και της Νομαρχίας Ιωαννίνων, διαπίστωσε ότι όντως στην πόλη των Ιωαννίνων από το 1971 δε διαπιστώθηκε η ύπαρξη εκθέτου παιδιού ούτε η λειτουργία οικοτροφείου περίθαλψης εκθέτων. Έτσι, στις 18-10-1984 σε δημόσια συνεδρίαση του έκανε δεκτή την παραπάνω αίτηση του Δήμου

⁸¹³ Υπ' αριθμ. 44/13-8-1943 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σσ.1-2.

⁸¹⁴ Υπ' αριθμ. 986/18-11-1983 Αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών, προς το Εφετείο Αθηνών.

Ιωαννιτών και στις 24 του ίδιου μήνα την δημοσίευσε στο ακροατήριο του⁸¹⁵.

Στη συνέχεια ο Δήμος Ιωαννιτών με την υπ' αριθμ. 721/1-8-1993 αίτηση του προς το Εφετείο Αθηνών αναφέρει ότι η αποδοτικότερη αξιοποίηση του έν λόγω ακινήτου θα ήταν η κατεδάφιση του, αφού πρόκειται για παλαιά κτίσματα, και στη συνέχεια η ανέγερση πολυώροφου οικοδομής με το σύστημα της αντιπαροχής και σε ποσοστό όχι μικρότερο από 50%, με την προϋπόθεση όμως ότι τα εισοδήματα από την μίσθωση των οριζοντίων ιδιοκτησιών (κυρίως καταστημάτων) θα διατίθενται για τους σκοπούς που όρισε ο ευεργέτης.

Το Εφετείο Αθηνών σε δημόσια συνεδρίαση του στις 1-2-1994 δεν έκανε δεκτή την αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών και στις 24 του ίδιου μήνα δημοσίευσε την απόφαση του⁸¹⁶.

3.2. Κληροδότημα Βασιλείου Κουρεμένου

Ο Β. Κουρεμένος γεννήθηκε το 1875 στο Μπουλιαράτι Αργυροκάστρου, αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων, συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι, από όπου πήρε το πτυχίο του Αρχιτέκτονα. Στη συνέχεια εγκαταστάθηκε στην Πόλη, όπου εργάστηκε ως αρχιτέκτονας. Το 1922 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου και συνέχισε την εξάσκηση του Αρχιτεκτονικού επαγγέλματος. Πολλά κτίρια της Αθήνας είναι δικά του έργα, καθώς και το μνημείο του

⁸¹⁵ Υπ' αριθμ. 8019/18-10-1984 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁸¹⁶ Υπ' αριθμ. 1332/15-2-1994 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Παλαιών Πατρών Γερμανού στη Δημητσάνα, για το οποίο βραβεύτηκε. Πέθανε στην Αθήνα στις 7-6-1957⁸¹⁷.

Το κληροδότημα συστάθηκε με τρεις ιδιόγραφες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον ευεργέτη στις 30-8-1941, 30-8-1942 και 9-8-1955 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 4193, 4194 & 4195/22-6-1957 πρακτικά του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο Βασίλειος Κουρεμένος όρισε ως γενικό κληρονόμο της περιουσίας του, την Ακαδημία Αθηνών⁸¹⁸.

Τα περιουσιακά στοιχεία που άφησε ο ευεργέτης υπέρ του κληροδοτήματος ήταν μια πολυκατοικία που βρίσκεται στην Αθήνα, επί της οδού Διονυσίου Αεροπαγίτη αριθ. 27⁸¹⁹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁸²⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα από εκμίσθωση οικιών και γραφείων	104.208,30
2. Έσοδα χαρτοσήμου	2.952,00
3. Τόκοι καταθέσεων	7.886,17
4. Μερίσματα μετοχών	<u>2.202,00</u>
Σύνολο Εσόδων	117.248,47
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	279.962,38

⁸¹⁷ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμπορία (Β)*, ο.π., σσ.158-159.

⁸¹⁸ Ιδιόγραφες διαθήκες (30/8/1941, 30/8/1942 και 9/8/1955) του Βασιλείου Κουρεμένου, Αλέξανδρο Μαμμόπουλο, *Μεταπολεμικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί, Φίλοι των Ιωαννίνων και πάσης Ηπείρου*, σ.13, Αθήνα 1971.

⁸¹⁹ Επιπλέον, ο Β. Κουρεμένος άφησε στο Μουσείο Ιωαννίνων διάφορα προσωπικά του αντικείμενα, όπως ζωγραφικούς πίνακες, εικόνες, σχέδια, διπλώματα, μετάλλια, χαρτόνια και όλα τα καλλιτεχνήματα του (βλ. Διαθήκες του Β. Κουρεμένου).

⁸²⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Βασιλείου Κουρεμένου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εσόδων **397.210,85**

ΕΞΟΔΑ

1. Εκτέλεση σκοπού	9.124,84
2. Έξοδα κοινοχρήστων	2.270,12
3. Ύδρευση	60,00
4. Φωτισμός	48,62
5. Συντήρηση και επισκευή ακινήτων	3.705,66
6. Ασφάλιστρα και φύλακτρα χρεωγράφων	573,98
7. Επιδόσεις, δημοσιεύσεις, προσκλήσεις κτλ.	751,82
8. Διάφοροι φόροι	4.991,97
9. Επιστροφή εγγυήσεων	1.142,54
10. Απόδοση κρατήσεων	<u>2.698,94</u>
Σύνολο Εξόδων	25.368,49
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	371.842,36
Γενικό Σύνολο Εξόδων	397.210,85

Τα καθαρά ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸²¹:

- α. το 15% να παρακρατείται για τις ανάγκες της Ακαδημίας Αθηνών και
- β. τα υπόλοιπα να δίνονται σε νέους από 16 μέχρι 22 ετών, κατά προτίμηση σε Ηπειρώτες, που θα είναι καλής ανατροφής και θα θέλουν να σπουδάσουν αποκλειστικά στο Παρίσι αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, διακόσμηση και μουσική.⁸²²

⁸²¹ Ιδιόγραφη διαθήκη (30-8-1942) του Βασιλείου Κουρεμένου, ο.π., σ. 1.

⁸²² Ο Β. Κουρεμένος στην διαθήκη του αναφέρει ότι οι υποτροφίες «θα δίδονται, ως δάνεια τιμής, δηλαδή θα κάμνουν μίαν αίτησιν διὰ να σπουδάσουν ἀποκλειστικῶς εἰς Παρισίους ἀπὸ ἕνα ἕως ἕξι ἔτη ὑποσχόμενοι ἐπὶ λόγου τιμῆς ὅτι θὰ ἐπιστρέψουν τὰ ληφθέντα ποσὰ ὅταν καὶ ἐὰν εὐρεθὸν εἰς θέσιν εὐκολίας. Ἡ Ἀκαδημία θὰ κρατᾷ ἐν βιβλίον τῶν ὑποτρόφων αὐτῶν μὲ τὴν ὑπογραφὴν των τοῦ λόγου τιμῆς, τῶν δοθέντων καὶ ἐπιστρεφομένων ποσῶν. Ὅταν ἕκαστος ὑπότροφος τελειώσῃ τὰς σπουδὰς του

3.3. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Αναγνώστου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 14317/3-11-1941 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Γκαστή, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 106/24-6-1976 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε το εκάστοτε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεστών και την εκάστοτε Σχολική Επιτροπή του Δημοτικού Σχολείου Πεστών⁸²³.

Ο ευεργέτης άφησε την επικαρπία όλης της περιουσίας του στη σύζυγο του και την ψιλή κυριότητα αυτής κατά το ήμισυ στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεστών και κατά το ήμισυ στο Δημοτικό Σχολείο Πεστών. Επιπλέον, όρισε μετά το θάνατο της συζύγου του όλα τα ακίνητα να εκποιηθούν από την Εκκλησιαστική και Σχολική Επιτροπή με τη μέθοδο της δημοπρασίας και το τίμημα (μετά την αφαίρεση των εξόδων) να κατατεθεί σε έντοκο τραπεζικό λογαριασμό προκειμένου με τους τόκους να εκπληρωθούν οι σκοποί του κληροδοτήματος.

Τα περιουσιακά στοιχεία που άφησε ο ευεργέτης υπέρ του κληροδοτήματος ήταν τα παρακάτω⁸²⁴: i) τέσσερα (4) οικόπεδα σε διάφορα σημεία, εντός του οικισμού Πεστών συνολικής επιφάνειας 3.952,60 τ.μ., ii)

ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν ἓν ἢ περισσότερα ἐκ τῶν ἔργων του, τὰ ὅποια σὺν τῷ χρόνῳ δύνανται νὰ σχηματίσουν ἓν εἶδος Μουσείου ἢ συλλογῶν διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς τέχνης»(βλ. Διαθήκη του Β. Κουρεμένου που συντάχθηκε στις 30-8-1942).

⁸²³ Υπ' αριθμ. 106/24-6-1976 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Κωνσταντίνου Αναγνώστου, σ.2.

⁸²⁴ Υπ' αριθμ. 5975/1976 Πράξη Αποδοχής Κληρονομιάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Νικολάου Μήτρου.

μία παλαιά οικία στα Πεστά, χτισμένη σε οικόπεδο 278 τ.μ., και iii) δώδεκα αγροτεμάχια συνολικής έκτασης 17.180 τ.μ., σε διάφορα σημεία της κτηματικής περιφέρειας Πεστών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸²⁵:

α. το 50% των τόκων να διατίθεται στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεστών, προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες του Ναού και

β. το άλλο 50% να διατίθεται στο Δημοτικό Σχολείο Πεστών, προκειμένου να αγοράζονται βιβλία και γραφική ύλη για τους άπορους μαθητές της Κοινότητας Πεστών.

Η Διαχειριστική Επιτροπή του κληροδοτήματος στις 4-2-1982 κατέθεσε αίτηση στο Εφετείο Αθηνών, με την οποία ζητούσε την τροποποίηση της βούλησης του διαθέτη στο σημείο που αφορά το Δημοτικό Σχολείο Πεστών. Συγκεκριμένα, στην αίτηση της αναφέρει ότι δεν μπορεί να εκπληρωθεί πλήρως και αποτελεσματικά η βούληση του διαθέτη διότι με την υπ' αριθμ. 311/41/57308/75 απόφαση των υπουργών Οικονομικών, Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 658 Φ.Ε.Κ. τεύχος δεύτερο στις 21-6-1975 το σχολείο καταργήθηκε, επειδή οι μαθητές ήταν κάτω από επτά. Επιπλέον, τα απαραίτητα βιβλία χορηγούνται δωρεάν από το κράτος στους μαθητές και οι τέσσερις μαθητές που κατάγονται από το χωριό, δε χρειάζονται περισσότερες από δώδεκα χιλιάδες (12.000) δραχ. το χρόνο για γραφική ύλη⁸²⁶.

Για τους παραπάνω λόγους προτάθηκε η μερική μεταβολή της βούλησης του διαθέτη και συγκεκριμένα, το 1/3 από τους ετήσιους τόκους, που αναλογούν στο σχολείο, να δίνονται ως οικονομική ενίσχυση στους

⁸²⁵ Υπ' αριθμ. 106/24-6-1976 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.3.

⁸²⁶ Αίτηση της Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος στις 4-2-1982 προς το Εφετείο Αθηνών.

μαθητές του δημοτικού σχολείου Πεστών και τα υπόλοιπα 2/3 να διατίθενται για την ίδρυση και λειτουργία βιβλιοθήκης, αθλητικών εγκαταστάσεων και γενικότερα για μορφωτικούς και πολιτιστικούς σκοπούς υπέρ της νεολαίας της κοινότητας.

Το Εφετείο Αθηνών στις 11-1-1983 έκρινε την παραπάνω αίτηση και εξέδωσε την υπ' αριθμ. 453/1983 απόφασή του με την οποία την έκανε δεκτή και στις 21-1-1983 δημοσίευσε στο ακροατήριο την απόφαση του⁸²⁷.

3.4. Ίδρυμα Συσσιτίου Κωστή Περικλή Κόντη

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 5402/21-5-1942 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο του Γαλατά – Τουρκίας, Πέραν Ρασίτ Κονούκ, κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Με την έγκριση σύστασης του κοινωφελούς αυτού ιδρύματος και την κύρωση του οργανισμού διοίκησης και διαχείρισης από τον Υπουργό Οικονομικών και Κοινωνικής Πρόνοιας στις 17-2-1961, το Ίδρυμα διοικείται από πενταμελές συμβούλιο, αποτελούμενο από⁸²⁸: i) τον εκάστοτε Ιερέα του Ιερού Ναού Βήσσανης, ii) τον εκάστοτε Διευθυντή του Σχολείου Βήσσανης, iii) την Αθηνά Χατζή Πρόεδρο Παντάνασσας Ιωαννίνων, iv) του Παναγιώτη Τσούκα, ιατρό από τη Βήσσιανη και v) τον Ελευθέριο Δαλμά⁸²⁹.

⁸²⁷ Υπ' αριθμ. 453/1983 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών, σ. 6.

⁸²⁸ Οργανισμό Ίδρύματος Συσσιτίου Κωστή Περικλή Κόντη, άρθρο 3.

⁸²⁹ Σε περίπτωση θανάτου ή αποχώρησης ενός ή περισσότερων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, τα υπόλοιπα μέλη θα ορίζουν με απόφαση τους το νέο μέλος. Εάν αποβιώσουν όλα τα μέλη, χωρίς να ορίσουν αντικαταστάτες, τότε τα μέλη του Συμβουλίου θα διορίζονται από το Υπουργείο Οικονομικών μετά από πρόταση της Κοινότητας Βήσσιανης.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁸³⁰: i) εκατό (100) ομολογίες της Κτηματικής Πίστεως που βρισκόταν στην Ε.Τ.Ε., ii) χαρτονομίσματα και ομολογίες διαφόρων δανείων, διάφορα χρεωστικά έγγραφα και ομολογίες, καθώς και διακόσιες (200) ομολογίες Τράνσβαλ, που βρίσκονται κατατεθειμένες στο υποκατάστημα της Τράπεζας Αθηνών στο Λονδίνο, iii) μία διώροφο οικία που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Ευαγγελιστρίας αριθ. 62 και iv) μία οικία μετά χωραφιού και αμπέλου, που βρίσκεται στο χωριό Βήσσανη.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁸³¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα διαμερισμάτων (Καλλιθέα – Αθήνα)	12.120,00
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>1.681,06</u>
Σύνολο Εσόδων	13.801,06
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	83.986,33
Γενικό Σύνολο Εσόδων	97.787,39

ΕΞΟΔΑ

1. Μνημόσυνο ευεργέτη	436,00
2. Διάφορα έξοδα & επισκευές	479,21
3. Απόδοση φόρων	177,00
4. Διοικητικά έξοδα και υποχρεώσεις	2.500,00
5. Παρασκευή συσσιτίου και τρόφιμα	<u>4.460,30</u>
Σύνολο Εξόδων	8.052,51
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	89.734,88
Γενικό Σύνολο Εξόδων	97.787,39

⁸³⁰ Διαθήκη του Κωστή Περικλή Κόντη, σσ. 2-4.

⁸³¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του ιδρύματος Συσσιτίου Κωστή Περικλή Κόντη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για την ίδρυση και λειτουργία συσσιτίου στην κοινότητα της Βήσσιανης όπου θα μπορούν να βρίσκουν τροφή οι αποδεδειγμένα άποροι, μόνιμοι κάτοικοι του χωριού, ανεξαρτήτου ηλικίας⁸³².

3.5. Ίδρυμα Κωνσταντίνου Χαντζαρόπουλου

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 15051/24-11-1942 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Γκαστή, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 88/1950 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. ΦΕΚ 334/24-6-1987, τεύχος δεύτερο.

Το Ίδρυμα διοικείται από οκταμελές Δ.Σ. που αποτελείται από⁸³³: i) τον εκάστοτε Διευθυντή του κεντρικού καταστήματος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας Ιωαννίνων, ως Προέδρου και ii) το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Μεσοβουνίου Ιωαννίνων, το οποίο είναι επταμελές⁸³⁴.

Η περιουσία του Ιδρύματος αποτελείται από τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁸³⁵: i) δύο συνεχόμενα ισόγεια καταστήματα, που βρίσκονται στα Ιωάννινα επί της οδού 28^{ης} Οκτωβρίου αριθ. 3 και 5 αντίστοιχα, συνολικού εμβαδού μαζί με τον ακάλυπτο χώρο και το οικόπεδο 140 τ.μ., ii) ένα αγροτεμάχιο στη θέση «Αμπελόκηποι» της

⁸³² Διαθήκη του Κωστή Περικλή Κόντη, ο.π., σ.3.

⁸³³ Υπ' αριθμ. 334/24-6-1987 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του Ιδρύματος, άρθρο 4.

⁸³⁴ Ενώ, σε περίπτωση που κάποιο μέλος δεν δύναται να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, η κενή θέση συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών.

⁸³⁵ Υπ' αριθμ. 334/24-6-1987 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, ο.π., άρθρο 3.

κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Ιωαννιτών και στη συμβολή των Εθνικών οδών Ιωαννίνων – Κόνιτσας και Ιωαννίνων Τρικάλων, συνολικού εμβαδού 1800 τ.μ., iii) ένα αγροτεμάχιο στη θέση «Αμπελόκηποι» της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Ιωαννιτών, αριστερά της Εθνικής οδού Ιωαννίνων – Κόνιτσας, συνολικού εμβαδού 1700 τ.μ. και iv) ένα αγροτεμάχιο στη θέση «Μπαμπάδες» της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Ιωαννιτών συνολικού εμβαδού 9220 τ.μ..

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁸³⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια καταστήματος (Παιδικά Χολέβα)	19.864,73
2. Ενοίκια καταστήματος (Συν/σμος Υδραυλικών)	7.574,10
3. Ενοίκια καταστήματος (Μανίκας Ιωάννης)	10.589,10
4. Τόκοι καταθέσεων	<u>2.665,83</u>
Σύνολο Εσόδων	40.693,76
Υπόλοιπο χρήσης 2006	177.757,56
Γενικό Σύνολο Εσόδων	218.451,32

ΕΞΟΔΑ

1. Φόρος εισοδήματος Οικον. Έτους 2006	3.592,92
2. Έργα στο χωριό Μεσοβούνι	19.567,34
3. Τόκοι καταθέσεων	266,59
4. Οδοιπορικά μελών	1.500,00
5. Αποζημίωση υπαλλήλου	1.200,00
6. Τέλεση μνημοσύνου	500,00
7. Αμοιβή Δικηγόρου	450,00
8. Πολιτιστικός Σύλλογος Μεσοβουνίου	<u>5.000,00</u>

⁸³⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του ιδρύματος Κωνσταντίνου Χαντζαροπούλου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εξόδων	32.076,85
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	186.374,47
Γενικό Σύνολο Εξόδων	218.451,32

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸³⁷:

- α. το 1/2 για βοήθημα γάμου σε οικονομικά αδύνατα κορίτσια που θα κατάγονται από το χωριό Μεσοβούνι και πρόκειται να παντρευτούν και
- β. το υπόλοιπο 1/2 για την κατασκευή έργων κοινής ωφέλειας στο χωριό, ή για τη συντήρηση των Εκκλησιών του χωριού, ή για τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων στο χωριό.

3.6. Κληροδότημα Αγλαΐας Χα Χριστόφορου Μπούσια

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 5641/20-5-1947 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Τρικάλων Αργύριο Ντινόπουλο, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 17/11-6-1947 πρακτικό του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος η Αγλαΐα Μπούσια όρισε ως επιτροπή τα μέλη του εκάστοτε Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Καλαρρυτών Ιωαννίνων⁸³⁸.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος δύο οικίες μετά του αύλιου χώρου συνολικής επιφανείας 224 τ.μ. που βρισκόταν στα Τρίκαλα Θεσσαλίας και συγκεκριμένα στη συνοικία του Αγίου Αθανασίου επί της

⁸³⁷ Υπ' αριθμ. 334/24-6-1987 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του Ιδρύματος, ο.π., άρθρο 2.

⁸³⁸ Υπ' αριθμ. 301/21-11-2001 Πρακτικό του Μονομελές Πρωτοδικείου Τρικάλων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Αγλαΐας Μπούσια, σ. 3.

οδού Κρυστάλλη αριθ. 12. Η πρώτη οικία αποτελούνταν από τους παρακάτω επιμέρους χώρους : i) δύο δωμάτια στο ισόγειο και ii) τρία δωμάτια στον όροφο, ενώ η δεύτερη οικία αποτελούνταν από ένα δωμάτιο και μία κουζίνα⁸³⁹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 είχε ως εξής⁸⁴⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	7.750,00
2. Πρόσοδοι τόκων	<u>24,39</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	7.774,39

ΕΞΟΔΑ

1. Αποθεματικό για εκτέλεση σκοπού	<u>7.774,39</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	7.774,39

Τα ετήσια έσοδα από την αξιοποίηση των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων, η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται ως προικοδοτικό βοήθημα, ανά τριετία, σε μία άπορη κοπέλα καταγόμενη από τους Καλαρρύτες προτιμωμένων των ορφανών πατρός και μητρός⁸⁴¹.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με την υπ' αριθμ. ΒΑΒ146/22-1-2002 αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε την έγκριση για την αξιοποίηση του ακινήτου με τη μέθοδο της αντιπαροχής και την τροποποίηση του σκοπού του κληροδοτήματος.

Το Εφετείο, αφού έκρινε στις 9-3-2002 την παραπάνω αίτηση, εξέδωσε την υπ' αριθμ. 3968/9-3-2002 απόφασή του σύμφωνα με την οποία ενέκρινε την αξιοποίηση του ακινήτου με τη μέθοδο της αντιπαροχής και

⁸³⁹ Υπ' αριθμ. 225/17-1-2002 Πιστοποιητικό Κληρονομητήριο του Πρωτοδικείου Τρικάλων.

⁸⁴⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Αγλαΐας Χα Χριστόφου Μπούσια, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁸⁴¹ Υπ' αριθμ. 301/21-11-2001 Πρακτικό του Μονομελές Πρωτοδικείου Τρικάλων, ο.π., σ.2.

εφαρμοζομένων των διατάξεων του ν. 2039/1939 και της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 455/1976.

Ενώ, για τους σκοπούς του κληροδοτήματος δέχτηκε τη χορήγηση βοηθημάτων γάμου ανά τριετία σε άπορες κοπέλες που κατάγονταν από τους Καλαρρούτες. Σε περίπτωση που δε θα υπήρχαν άπορες κοπέλες, τότε τα χρήματα θα διατίθονταν για την ενίσχυση απόρων ηλικιωμένων των Καλαρρτών. Εάν δεν υπήρχαν άποροι ηλικιωμένοι, τότε θα διατίθονταν για την ενίσχυση απόρων φοιτητών που θα κατάγονται από τους Καλαρρούτες⁸⁴².

Η αξιοποίηση του ακινήτου με τη μέθοδο της αντιπαροχής είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθουν στο κληροδοτήμα τα παρακάτω ακίνητα: i) δύο αποθήκες στο υπόγειο, εμβαδού 5,11 και 5.08 τ.μ. αντίστοιχα, ii) ένα διαμέρισμα στον δεύτερο όροφο, εμβαδού 38,45 τ.μ. και iii) ένα διαμέρισμα στον τρίτο όροφο, εμβαδού 38,45 τ.μ., με τους αναλογούντες κοινόχρηστους χώρους⁸⁴³.

3.7. Κληροδοτήμα Αικατερίνης Χα Φιλίππου Σιαγκούνη

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 4757/9-10-1945 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Κυρκόπουλο, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 4/18-1-1950 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

⁸⁴² Υπ' αριθμ. 3968/22002 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁸⁴³ Υπ' αριθμ. 1/15-1-2003 Πρακτικό της Διαχειριστικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος Αγλαΐας Χριστοφόρου Μπούσια.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος η Αικατερίνη Σιαγκούνη όρισε ως επιτροπή τα μέλη της εκάστοτε Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού⁸⁴⁴.

Η διαθήκη κληροδότησε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού όλη την ακίνητη περιουσία της που αποτελούνταν από μία οικία μετά του οικοπέδου αυτής που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Θεοδωράκη Γρίβα αριθ. 7⁸⁴⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 είχε ως εξής⁸⁴⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	685,70
2. Πρόσοδοι τόκων	29,80
3. Υπόλοιπο προηγούμενου έτος	<u>6.363,44</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	7.078,94

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και Λειτουργίας	97,07
2. Συντήρηση περιουσίας – Φόροι	137,38
3. Εκτέλεση σκοπού	1.200,00
4. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>5.644,49</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	7.078,94

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸⁴⁷:

⁸⁴⁴ Υπ' αριθμ. 4/18-1-1950 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1950, σ.2.

⁸⁴⁵ Υπ' αριθμ. 8723/15-2-1957 Αποδοχή Κληρονομιάς, Συμβολαιογράφος Ιωαννίνων Γεώργιος Κυρκόπουλος, σ. 1.

⁸⁴⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Αικατερίνης Σιαγκούνη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁸⁴⁷ Υπ' αριθμ. 4/18-1-1950 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ. 2.

- α. το 1/3 υπέρ ενός μαθητή, που θα αριστεύει στο μάθημα των μαθηματικών, της τελευταίας τάξης της Ζωσιμαίας Σχολής και
- β. τα υπόλοιπα για την τέλεση ετήσιου Αρχιερατικού μνημοσύνου την τρίτη κυριακή του Μαρτίου, υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της ίδιας και του συζύγου της.

3.8. Ίδρυμα Βαρόνου Μιχαήλ Τοσίτσα

Ο Βαρόνος Μιχαήλ Τοσίτσας ήταν εγγονός του Κωνσταντίνου Τοσίτσα (αδελφού του Μιχαήλ Τοσίτσα), ο οποίος μαζί με τον ανιψιό του Νικόλαο Στουρνάρα και τον Γεώργιο Αβέρωφ είχαν ιδρύσει το Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Ο Κωνσταντίνος Τοσίτσας είχε εγκατασταθεί στις αρχές του 19^{ου} αιώνα στο Λιβόρνο της Ιταλίας όπου απέκτησε μεγάλη περιουσία και ασκούσε σημαντική επιρροή στον Αρχιδούκα. Ο τίτλος του Βαρόνου είχε απονεμηθεί στον παππού του το 1840 από τον ηγεμόνα του Δουκάτου της Λούκας με το δικαίωμα να τον φέρουν αυτός και οι απόγονοί του.

Μετά το θάνατο του Κωνσταντίνου Τοσίτσα τα παιδιά του εγκαταστάθηκαν στο Παρίσι, όπου ίδρυσαν τράπεζα με τον τίτλο «Τράπεζα Μιχ. και Αναστασίου Τοσίτσα». Εκεί, ο Αναστάσιος Τοσίτσας το 1885 απέκτησε ένα γιο, τον Βαρόνο Μιχαήλ Τοσίτσα. Υπήρξε δε ο τελευταίος της γενιάς των Μετσοβιτών Τοσιτσαίων. Σπούδασε φιλολογία στη Σορβόννη και ασχολήθηκε με την ποίηση, την κλασική μουσική και τη φιλοσοφία. Ο Μ. Τοσίτσας έζησε και έδρασε όλη του τη ζωή στο εξωτερικό και συγκεκριμένα στην Ιταλία, στη Γαλλία και στην Ελβετία. Μάλιστα την ιδιαίτερη πατρίδα των προγόνων του δεν την είχε επισκεφθεί ποτέ. Μόνο μία φορά, το 1913 ήρθε στην Αθήνα για πολύ λίγες μέρες.

Αυτό οφειλόταν στο δικαστικό αγώνα που έκανε ο παππούς του Κωνσταντίνος ενάντια ενός Μετσοβίτη, που λεγόταν Κρίτσας, ο οποίος

παρουσιάστηκε ως υιοθετημένος γιός του αδελφού του Μιχαήλ Τοσίτσα. Τη δίκη την κέρδισε ο Κρίτσας και οι οικογένεια του Κωνσταντίνου Τοσίτσα, θεώρησε ότι η δίκη χάθηκε εξαιτίας της παρέμβασης του Ελληνικού Κράτους στη δικαιοσύνη. Η δε περιουσία που χάθηκε αποτελούνταν από δύο χιλιάδες μετοχές της Ε.Τ.Ε, δύο οικοδομικά τετράγωνα μεταξύ των οδών Πανεπιστημίου και Σταδίου και αρκετά στρέμματα στην Κάτω Κηφισιά⁸⁴⁸.

Ο Αναστάσιος Τοσίτσας απεβίωσε το 1937, οπότε και ανέλαβε τη διαχείριση της περιουσίας του ο Μιχαήλ Τοσίτσας ο οποίος ανέπτυξε σημαντική δραστηριότητα. Εκτός των άλλων, έκανε επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελβετία και σε χρεόγραφα στην Αμερική και στον Καναδά. Στη συνέχεια εγκαταστάθηκε στη Λωζάνη της Ελβετίας και στο μεγάλο κτήμα του στη Νότια Γαλλία. Μετά τη λήξη του Β' παγκοσμίου πολέμου ήρθε σε επαφή στη Λωζάνη με τον γνωστό πολιτικό και μετέπειτα πρωθυπουργό της Ελλάδας Ευάγγελο Αβέρωφ όπου ενημερώθηκε για την ιδιαίτερη πατρίδα των προγόνων του το Μέτσοβο και του ζήτησε, επιστρέφοντας στην Ελλάδα, να συστήσει το ομώνυμο ίδρυμα, ώστε να είναι έτοιμο να αποδεχθεί τα όσα θα κληροδοτούσε μετά το θάνατο του. Ο Βαρόνος Μιχαήλ Τοσίτσας πέθανε στη Λωζάνη της Ελβετίας στις 18 Οκτωβρίου 1950⁸⁴⁹.

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 62711/19-2-1947 πράξη του συμβολαιογράφου Αθηνών Κωνσταντίνου Εξάρχου, σύμφωνα με την οποία συστάθηκε "υπό του Βαρόνου Μιχαήλ, Κωνσταντίνου, Γεωργίου, Παύλου του Αναστασίου, Παναγιώτου Τοσίτσα, κατοίκου Λωζάνης,κοινωφελούς Ιδρύματος υπό την επωνυμία «Ίδρυμα Βαρόνου

⁸⁴⁸ Λεύκωμα του Συλλόγου Αποφοίτων Υποτρόφων Φοιτητικής Εστίας Ιδρύματος Βαρόνου Μιχαήλ Τοσίτσα, *Η Φοιτητική Εστία Βαρόνου Μιχαήλ Τοσίτσα*, Ιωάννινα, 2008.

⁸⁴⁹ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ενεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ. 34 – 42.

Μιχαήλ Τσοσίτσα»⁸⁵⁰. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος καθώς και η κύρωση του Οργανισμού αυτού, δημοσιεύθηκαν στα υπ' αριθμ.129/30 - 6 -1947 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο και υπ' αριθμ. 55/5-3-1955 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Το ίδρυμα διοικείται από πενταμελές συμβούλιο που αποτελούνταν αρχικά από τους⁸⁵¹: i) Ευάγγελο Αβέρωφ, ii) Συμεών Σινιόσογλου, iii) Γεωργίου Μιχαηλίδη (Επιμελητή Παθολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών), iv) Κωνσταντίνο Σκόρδα (υπάλληλο Εθνικής Τράπεζας Ελλάδας στην Αθήνα) και v) Μητροπολίτη Ιωαννίνων και νυν Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

Σε περίπτωση μη αποδοχής του διορισμού, ενός ή περισσότερων μελών, θανάτου, παραιτήσεως, ανικανότητας, εκπτώσεως ή παύσεως, τα υπόλοιπα μέλη εκλέγουν εντός μηνός τον αντικαταστάτη. Το Μητροπολίτη Ιωαννίνων και Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος αναπληρώνει ο Αναστάσιος Ψαροβασίλης.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο φερόνυμο ίδρυμα τα 2/3 ή 65 – 70% της περιουσίας του, ανερχομένης σε 2.500.000 δολ., το δε 1/3 σε ομώνυμο ίδρυμα στην Ελβετία⁸⁵².

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁸⁵³:

⁸⁵⁰ Οργανισμό Ιδρύματος Βαρώνου Μιχαήλ Τσοσίτσα και Υπ' αριθμ. 129/30-6-1947 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, σ.7.

⁸⁵¹ Υπ' αριθμ. 55/5-3-1955 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, ο.π., άρθρο 3.

⁸⁵² Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα (Β)*, ο.π., σ. 153, - Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ. 243 – 245 και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.35-42.

⁸⁵³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του ιδρύματος Βαρώνου Μιχαήλ Τσοσίτσα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα τόκων	18.216,38
2. Έσοδα Χρεογράφων	83.666,47
3. Διάφορα Έσοδα	62.539,30
4. Συν/κες Διαφορές (θετικές)	58.229,69
5. Μερίσματα 2006 (Ελβετικών Φράγκων: 520.000)	322.220,85
6. Φόρος Μερισμάτων 2006 (Ελβετικών Φράγκων: 240.000)	158.248,71
7. Τόκοι Καταθέσεων στην U.B.S.	19.342,87
8. Μισθώματα Ακινήτου οδού Κολοκοτρώνη αριθ. 29	87.528,00
9. Διάφορα έσοδα	42,08
10. Μισθώματα Ακινήτου οδού Χαλκοκονδύλη αριθ. 30	248.866,00
11. Μισθώματα Ακινήτου οδού Αμπέλλου αριθ. 4	160.205,50
12. Μισθώματα Κινηματογράφου οδού Αμπέλλου αριθ. 4	118.523,64
13. Διάφορα Έσοδα	11,36
14. Μισθώματα δύο διαμερισμάτων οδού Παπανικολάου	10.948,00
15. Μισθώματα Ακινήτου στα Ιωάννινα	210.140,00
16. Λοιπά έσοδα	218,02
17. Μισθώματα Φοιτητικής Εστίας Τοσίτσα	80.236,87
18. Διάφορα Έσοδα	2.382,66
19. Μισθώματα Ακινήτου (Εμπορικό Κέντρο Μετσόβου)	62.320,51
20. Τόκοι Πιστωτικοί	1.477,57
21. Επιδοτήσεις	6.186,66
22. Πώληση Τυροκομικών Προϊόντων	3.316.767,44
23. Εσωτερικές Διακινήσεις	8.902,03
24. Πρίση & Κατεργασία Ξυλείας	9.674,08
25. Έσοδα από Εισιτήρια (Τελεφερίκ)	630,25
26. Μισθώματα Τελεφερίκ	37.200,00
27. Έσοδα από Εισιτήρια Μουσείου	<u>24.980,00</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	5.109.704,94

ΕΞΟΔΑ

1. Μισθοί Νομικού Συμβ.- Διοικητικών Στελεχών	135.240,13
2. Αμοιβή & Έξοδα Ελεγκτών	16.005,50
3. Ενισχύσεις/Βοηθήματα/Υποτροφίες	49.968,10
4. Επιχορήγηση Πολιτιστικών εκδηλώσεων	20.000,00
5. Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (Ε.Τ.Α.Κ.)	22.087,15
6. Διάφορα έξοδα λειτουργίας	53.860,18
7. Έξοδα Τραπεζών/Λογ. Εταιριών Εξωτερικού	21.125,16
8. Ζημίες από Χρεόγραφα	172.010,04
9. Συν/κες Διαφορές (Αρνητικές)	13.705,47
10. Έξοδα Τραπεζών	19,21
11. Ασφάλιστρα, Επισκευές & Χαρτ. Μισθωμ. (Συνεδρ. Κέντρου)	20.672,46
12. Έξοδα Λειτουργίας Κεντρικών Γραφείων	49.750,54
13. Έξοδα Ακινήτου οδού Κολοκοτρώνη αριθ. 29	29.056,89
14. Έξοδα Ακινήτου οδού Χαλκοκονδύλη αριθ. 30	6.708,82
15. Έξοδα Ακινήτου οδού Αμπέλλου αριθ. 4	71.792,47
16. Έξοδα Ακινήτου οδού Παπανικολάου	30.290,87
17. Έξοδα Ακινήτου στα Ιωάννινα	39.552,90
18. Έξοδα λειτουργίας Φοιτητικής Εστίας Τοσίτσα	313.975,49
19. Έξοδα Ακινήτου στο Μέτσοβο	1.606,76
20. Ενισχύσεις – Βοηθήματα	12.520,50
21. Μονή Αγίου Νικολάου	38.609,00
22. Κήπος Αγίου Γεωργίου (Αβερώφειος)	25.899,18
23. Έξοδα Λειτουργίας του Γραφείου στο Μέτσοβο	162.440,96
24. Έξοδα Λειτουργίας του Τυροκομείου	2.898.452,45
25. Έξοδα Λειτουργίας του Ξυλουργείου	33.031,22
26. Έξοδα Λειτουργίας Παιδικής Βιβλιοθήκης	50.932,52
27. Έξοδα Λειτουργίας Αρχοντικού	54.029,64
28. Έξοδα Λειτουργίας ΤΕΛΕΦΕΡΙΚ	35.573,15

29. Έξοδα Λειτουργίας Μουσείου	<u>82.993,74</u>
Σύνολο Εξόδων	4.461.910,50
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	647.794,44
Γενικό Σύνολο Εξόδων	5.109.704,94

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁸⁵⁴:

α. για την ανοικοδόμηση της οικίας της οικογένειας του ιδρυτή στο Μέτσοβο, όπως ήταν στις αρχές του ΙΗ' αιώνα και η χρησιμοποίηση της ως Περιφερειακού Μουσείου Ηπειρωτικής Λαϊκής Τέχνης. Τμήμα δε αυτής να λειτουργεί ως ξενώνας συγγενών του ιδρυτή που φέρουν το επώνυμο του, διανοουμένων, καλλιτεχνών και επιστημόνων,

β. για τη δημιουργία στην Αθήνα Εστίας Ηπειρωτών σπουδαστών, όπου θα μπορούν να διαμένουν φοιτητές που σπουδάζουν στα Πανεπιστήμια και κατάγονται από τους Νομούς Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας. Επιπλέον, θα μπορούν να μένουν και λίγοι νέοι από το Μέτσοβο και τα πέριξ αυτού, που σπουδάζουν σε σχολεία μέσης εκπαίδευσης,

γ. για την ίδρυση προιονιστηρίου και εργοστασίου για την εκμετάλλευση της ξυλείας στην ευρύτερη περιοχή του Μετσόβου, καθώς και τμήμα ξυλογλυπτικής,

δ. για την ίδρυση μικρού, αλλά επαρκούς νοσοκομείου στο Μέτσοβο για την περίθαλψη των κατοίκων της περιφέρειας Μετσόβου,

ε. για την εκτέλεση έργων δημοσίας ωφέλειας στο Μέτσοβο, όπως δρόμοι, κήποι, μνημεία, στάδια, γήπεδα για αγωνίσματα, κ.τ.λ.,

στ. για τη δημιουργία στο Μέτσοβο γαλακτοκομικής και τυροκομικής σχολής, προσιτής σε όλους τους Έλληνες, μετά τμήματος πτηνοτροφίας ή

⁸⁵⁴ Οργανισμό Ιδρύματος Βαρώνου Μιχαήλ Τοσίτσα υπέρ εκτελέσεως κοινωφελών έργων, ο.π., κεφάλαιο Α', άρθρο 2, σσ. 11 – 12.

και άλλων τμημάτων, έχοντας τη δυνατότητα να έχει δικά της ποίμνια και

ζ. για την εκτέλεση έργων κοινής ωφέλειας ή αγαθοεργίας, κατά την κρίση του Διοικητικού Συμβουλίου του ιδρύματος, με τα εισοδήματα που τυχόν θα περισσέψουν μετά την εκτέλεση των παραπάνω σκοπών.

3.9. Κληροδότημα Ιουλίας Χα Δημητρίου Αράπη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 15-4-1949 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 57/27-4-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος η Ιουλία Αράπη όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε διοικητικού συμβούλιου του νοσοκομείου Χατζηκώστα⁸⁵⁵.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στο παραπάνω νοσοκομείο, τα εξής περιουσιακά στοιχεία⁸⁵⁶: i) μία οικία που βρισκόταν στα Ιωάννινα στην οδό Βηλαρά αριθ. 57, ii) μία οικία που βρισκόταν στα Ιωάννινα στην οδό Μανολλιάσσης αριθ. 6, iii) όλα τα μετρητά που θα βρίσκονταν μετά το θάνατο της καταθεθειμένα σε διάφορες Τράπεζες, iv) όλα τα χρεόγραφα σε δανεία χρυσού, v) διακόσιες πέντε (205) λίρες τουρκίας, vi) διακόσια ογδόντα επτά (287) εικοσόφραγκα, vii) δέκα (10) λίρες Αγγλίας και η) τα διάφορα ομόλογα που θα βρίσκονταν⁸⁵⁷.

⁸⁵⁵ Υπ' αριθμ. 57/27-4-1966 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ιουλίας Αράπη, σ. 2.

⁸⁵⁶ Υπ' αριθμ. 57/27-4-1966 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σσ.1-2.

⁸⁵⁷ Επιπλέον, η Ιουλία Αράπη δώρησε από είκοσι λίρες σε κάθε μία από τις παρακάτω Εκκλησίες της πόλης των Ιωαννίνων: Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁸⁵⁸:

α. η διοίκηση του νοσοκομείου μια φορά το χρόνο να μνημονεύει το όνομα της καθώς και των λοιπών συγγενών της σε κάποια εκκλησία της πόλης των Ιωαννίνων και

β. σε περίπτωση που αρρωστήσει κάποιος εκ των συγγενών της να νοσηλεύεται στο συγκεκριμένο νοσοκομείο και να του παρέχουν την τέλεια φροντίδα και περίθαλψη.

3.10. Κληροδότημα Φωκίωνος Στεφ. Ράδου

Το κληροδότημα συστάθηκε με δύο ιδιόγραφες διαθήκες που συντάχθηκαν από τον ευεργέτη στις 4-10-1949 στη FOCSANI της Ρουμανίας και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 7788/1965 και 7789/1965 πρακτικά του Πρωτοδικείου Αθηνών αντίστοιχα.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο Φωκίωνας Ράδος όρισε την εκάστοτε Σχολική Εφορεία της Κοινότητας Γραμμένου⁸⁵⁹.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁸⁶⁰: i) μία οικία στην πόλη των Ιωαννίνων, επί της πρώην ονομαζομένης οδού Κωνσταντίνου του Διαδόχου, γωνία με την οδό

Αρχιμανδρειού, Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Κοπάνων, Ιερός Ναός Αγίας Μαρίνης, Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου Περιβλέπτου, Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Αγοράς, Ιερός Ναός Προφήτη Ηλία Νήσου και Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου, προκειμένου να τελούν από ένα ετήσιο μνημόσυνο, όπου θα μνημονεύουν τα ονόματα Ελένης, Ιουλίας, Σπυρίδωνα, των γονέων και των λοιπών συγγενών τους.

⁸⁵⁸ Υπ' αριθμ. 57/27-4-1966 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.2.

⁸⁵⁹ Ιδιόγραφες διαθήκες του Φωκίωνα Ράδου, σ.2.

⁸⁶⁰ ο.π.

Βηλαρά, ii) όλα τα χρήματα που είναι κατατεθειμένα στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος και στην Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος, iii) το σύνολο των προπολεμικών δραχμών που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του, εφόσον η Ελληνική Κυβέρνηση δώσει λύση και αποκτήσουν αξία και iv) όλες τις απαιτήσεις του απέναντι σε τρίτους.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών ζήτησε την έγκριση για την αξιοποίηση του ακινήτου που βρίσκεται επί της οδού Βηλαρά αριθ. 27 με την μέθοδο της αντιπαροχής⁸⁶¹. Το Εφετείο, αφού συζήτησε τη αίτηση σε δημόσια συνεδρίαση εξέδωσε την υπ' αριθμ. 1315/1981 απόφασή του με την οποία την έκανε δεκτή.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁸⁶²:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια Α1 διαμερίσματος	4.320,00
2. Ενοίκια Β1 διαμερίσματος	4.800,00
3. Ενοίκια Κ1 καταστήματος	<u>5.229,90</u>
Σύνολο Εσόδων	14.349,90
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	105.531,00
Γενικό Σύνολο Εσόδων	119.880,90

ΕΞΟΔΑ

1. Διάφορα έξοδα	<u>300,00</u>
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	119.280,90

⁸⁶¹ Υπ' αριθμ. 739/21-10-1980 Αίτηση της Διαχειριστικής Επιτροπής προς το Εφετείο Αθηνών.

⁸⁶² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Φωκίωνος Στεφ. Ράδου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπού⁸⁶³:

- α. για την συντήρηση και επισκευή των ακινήτων του κληροδοτήματος,
- β. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου στις 27 Δεκεμβρίου, εορτή του Αγίου Στεφάνου, στην εκκλησία του χωριού Γραμμένου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών της οικογενείας του και
- γ. για την οικονομική ενίσχυση των απόρων του χωριού Γραμμένου.

3.11. Κληροδότημα Σπυρίδωνα Δούβλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 10-10-1949 στην Αθήνα. Επιπλέον, η έγκριση του οργανισμού του κληροδοτήματος δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 24/11-2-1975 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Για την διοίκηση του κληροδοτήματος ο Σ. Δούβλης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε⁸⁶⁴: i) Πρόεδρο της Κοινότητας Άνω Πεδινών, ii) Ιερέα του χωριού και iii) Δάσκαλο του χωριού, ενώ όρισε ως επόπτη της εκτελεστικής επιτροπής του κληροδοτήματος του τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων.

Ο ευεργέτης άφησε ως κληρονόμους της κινητής και ακίνητης περιουσίας του τη σύζυγο του και την Κοινότητα Άνω Πεδινών (Άνω Σουδενών) του Ζαγοριού. Στη σύζυγο του άφησε μέχρι το θάνατο της την επικαρπία της περιουσίας του και στην Κοινότητα Άνω Πεδινών την ψιλή κυριότητα. Μετά δε το θάνατο της συζύγου του, όρισε να περιέλθει και η

⁸⁶³ Διαθήκη του Φωκίωνος Ράδου, ο.π., σ. 1 και Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ. 211.

⁸⁶⁴ Διαθήκη του Σπυρίδωνα Δούβλη, σ. 2.

επικαρπία στην Κοινότητα. Με εξαίρεση την οικία του στα Ανω Πεδινά, που η σύζυγος του έχει το δικαίωμα να την διαθέσει όπως εκείνη νομίζει⁸⁶⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁸⁶⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ενοικίων	17.760,00
2. Τόκοι καταθέσεων	96,99
3. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>11.777,84</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	29.634,84

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσίευση απολογισμού	83,30
2. Λογιστής	100,00
3. Χαρτόσημα	61,00
4. Αντικατάσταση παραθύρων στο Δημοτικό Σχολείο	2.475,20
5. Αμοιβή Ιεροψάλτη	400,00
6. Άνοιγμα αγροτικού Ιατρείου	400,00
7. Ε.Τ.Α.Κ.	1.704,17
8. Έξοδα πανηγυριού στην Αγία Παρασκευή	1.286,01
9. Ασφάλεια ακινήτου	122,20
10. Αμοιβή εκπροσώπου Αθήνας	301,20
11. Φωτογραφίες πορσελάνης για το μνήμα	154,70
12. Γλάστρες για το μνήμα	26,00
13. Εκκλησιαστικά είδη	9,00

⁸⁶⁵ Υπ' αριθμ. 24/11-2-1975 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Κανονισμός, άρθρο 2.

⁸⁶⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Δούβλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

14. Ξεμπάζωμα υπογείου Δημοτικού Σχολείου	1.200,00
15. Πληρωμή Ιεροψάλτη Β' εξαμήνου	400,00
16. Άνοιγμα αγροτικού ιατρείου Β' εξαμήνου	400,00
17. Για πέταγμα μπαζών	200,00
18. Για συντήρηση στις υδροροές του Δημοτικού Σχολείου	70,00
19. Έξοδα μνημοσύνου	141,70
20. Φόρος τόκων	9,70
21. Κτηματολόγιο	<u>35,00</u>
Σύνολο Εξόδων	9.579,28
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	20.055,56
Γενικό Σύνολο Εξόδων	29.634,84

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸⁶⁷:

α. το 1/8 για τη συντήρηση και επισκευή των ακινήτων, ή για αγορά νέων ακινήτων,

β. τα 3/8 για προικοδότηση μιας άπορης και ορφανής κοπέλας καταγόμενης από την κοινότητα Άνω Σουδενών. Μη υπάρχουσας ορφανής, το προικοδοτικό βοήθημα να δίνεται σε μία τελείως άπορη κοπέλα της οποίας οι γονείς θα είναι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού,

γ. το 1/8 για την συντήρηση του τάφου καθώς και για την τέλεση μνημοσύνου και

δ. το 1/8 για την διεξαγωγή δύο εκδηλώσεων στο χωριό, την Κυριακή του Θωμά και στις 14 Σεπτεμβρίου ημέρα της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού προκειμένου να διασκεδάζουν οι χωριανοί⁸⁶⁸.

⁸⁶⁷ Υπ' αριθμ. 24/11-2-1975 ΦΕΚ, τεύχος Α', άρθρο 2.

⁸⁶⁸ Στη σελίδα 3 της διαθήκης αναφέρει ότι: «...Η Έπιθυμία μου αυτή έχει τὸν ἑξῆς σκοπὸν. Να δημιουργηθοῦν δύο σταθμοὶ χαρᾶς καὶ εὐτυχίας τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος γιὰ νὰ θυμίζουν σὲ ὅσους ταξιδεύουν, ὡραῖες ἡμέρες τοῦ χωριού καὶ νὰ τοὺς θερμαίνουν τὸ αἶσθημα τῆς παλιννοστήσεως καὶ τῆς ἀγάπης γιὰ τὸν τόπον που πρῶτο-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1951 έως το 1967

4.1. Κληροδοτήμα Γεωργίου Μάργαρη

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 23-9-1954 στην Αθήνα και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 4047/18-7-1955 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ως εκτελεστές της διαθήκης του όρισε⁸⁶⁹: i) τον εκάστοτε Αστυνομικό Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος Πραμάντων, ii) τον Πρόεδρο της Κοινότητας, iii) τον Ιερέα του χωριού, iv) τον Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου και v) δύο ευηπόληπτους πολίτες του χωριού.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, Κοινότητα Πραμάντων, όλη την περιουσία του, η οποία αποτελούνταν από τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁸⁷⁰: i) κατάθεση ύψους 100.000 δρχ. στο Κεντρικό Κατάστημα της Εθνικής στην Αθήνα (Αριθ. Λογ. 8804/24-5-49), ii) κατάθεση ύψους 50.465 δρχ. στο Κεντρικό Κατάστημα της Εθνικής στην Αθήνα (Αριθ. Λογ. 32359/29-7-37), iii) κατάθεση στο υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στην Μητροπόλεως ύψους 98.870 δρχ. (Αριθ. Λογ.

είδον, τὸ φῶς τῆς ζωῆς», ενώ τα υπόλοιπα 3/8 ο διαθέτης όρισε να δίνονται σε δύο συγγενικά του πρόσωπα.

⁸⁶⁹ Ιδιόγραφη διαθήκη του Γεωργίου Μάργαρη, σ.2.

⁸⁷⁰ ο.π., σσ. 3-4.

5024/7-7-37), iv) κατάθεση στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Αθηνών ύψους 88.918 δρχ. (Αριθ. Λογ. 136640), v) κατάθεση στην Τράπεζα του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, ύψους 153.251 δρχ. (Αριθ. Λογ. 3584/20-12-37), vi) κατάθεση στην Ιονική Τράπεζα Αθηνών ύψους 50.000 δρχ. (Αριθ. Λογ. 630/18-1-40), vii) Ομόλογα (139) του Α' Αναγκαστικού Δανείου, υπ' αριθμ. ΙΑ 970281-300, ΙΑ 970191-270, Α956061-070, Δ 709701-710, 039889-877, 318171-180, viii) Ομόλογα (5) του Β' Αναγκαστικού Δανείου, υπ' αριθμ. Β258961-965, ix) Ομόλογα του Δανείου των 300 εκατομμυρίων, υπ' αριθμ. Β 004749-32, 004361-63, x) Ομόλογα (19) της Κτηματικής, υπ' αριθμ. 059599-600, 060201-212, 060218, 059590-594, xi) Ομόλογα Εντόκων (25), υπ' αριθμ. 003353-77- παραγωγικού υπ' αριθμ. 275186-195 και 404496, xii) τριακόσιες λίρες Αγγλίας, xiii) την εξ αδιαιρέτου πατρική περιουσία στο χωριό Πράμαντα Τζουμέρκων, xiv) την αγορασμένη επ' ονόματι του ακίνητη περιουσία του θείου του Βασιλείου Μάργαρη, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 1279/12-9-38 πράξη του Συμβολαιογραφείου Καλαρρυτών και xv) τα υπό στοιχεία Ε.Ζ. οικόπεδα⁸⁷¹, που βρίσκονται στο Χολαργό Αθηνών και αγοράστηκαν από τον Γεώργιο Ευαγγελόπουλο σύμφωνα με την υπ'

⁸⁷¹ Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 28996/17-12-2001, Πράξη Δήλωσης Αποδοχής Κληρονομιάς, πρόκειται για ένα οικόπεδο, το οποίο βρίσκεται στη θέση «Τρύπιο Λιθάρι» της περιφέρειας του Δήμου Χολαργού Αττικής, τέως Κοινότητας, μέσα στο εγκεκριμένο σχέδιο του Δήμου και στην διασταύρωση των οδών Υμηττού και Βουτσινά. Σύμφωνα με τον τίτλο κτίσεως, το οικόπεδο αυτό φαίνεται ως δύο όμορα οικόπεδα με τα μικρά αλφαβητικά στοιχεία έψιλον (ε) και ζήτα (ζ). Το με στοιχείο έψιλον (ε) οικόπεδο έχει έκταση τριακόσια δέκα οκτώ και 75% (318,75) τετραγωνικά μέτρα και το ζήτα (ζ) οικόπεδο έχει έκταση διακόσια εξήντα οκτώ και 75% (268,75) τετραγωνικά μέτρα. Είχαν περιέλθει στο Γεώργιο Μάργαρη με αγορά από το Γεώργιο Ιάσωνα Ευαγγελόπουλο, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 6732/19-6-1940 αγοραπωλητήριο συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Αθηνών Κωνσταντίνου Ευαγγέλου Βασιλάκη.

αριθμ. 6732/14-6-40 πράξη του Συμβολαιογράφου Αθηνών Κωνσταντίνο Βασιλάκη⁸⁷².

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε στο οικόπεδο του Χολαργού να κατασκευαστούν πέντε (5) ισόγεια καταστήματα και επάνω μία κατοικία προκειμένου να διατίθενται για τη δωρεάν διαμονή απόρων μαθητών που σπουδάζουν σε Ανώτερες Σχολές, καταγόμενοι από τα Πράμαντα. Καθώς και για προσωρινή διαμονή απόρων συγχωριανών οι οποίοι βρίσκονται στην Αθήνα λόγω ασθενείας⁸⁷³.

4.2. Κληροδοτήμα Ηρακλή Γεωργίου Παπαχριστίδη

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 1017/13-9-1955 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κόνιτσης Οδυσσέα Σκούρτη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 105/22-9-1956 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ο Η. Παπαχριστίδης άφησε ως κληρονόμους της περιουσίας του τη σύζυγο και τον γιό του, σε αναλογία 3/5 και 2/5 αντίστοιχα. Όρισε μετά το θάνατο της συζύγου του όλη η περιουσία που θα βρισκόταν στα Ιωάννινα και στην Κόνιτσα να περιέλθει κατά πλήρη κυριότητα στο γιο του Νικόλαο, με την προϋπόθεση ότι αυτός θα έχει επιστρέψει και θα έχει

⁸⁷² Προσωρινή διαθήκη του Γεωργίου Μάργαρη, ο.π., σ. 1.

⁸⁷³ Ο Γ. Μάργαρης στο άρθρο Γον της διαθήκης του αναφέρει ότι: «...Ο Γ. Μάργαρης στο άρθρο Γον της διαθήκης του αναφέρει ότι: «Μετὰ παρέλευσιν πενταετίας ἀπὸ τῆς διαθέσεως εἰς τὴν Κοινότητα ὡς ὁ Βος ὅρος, τυχὸν μὴ ἐκπλήρωσις τοῦ Βου ὅρου εἰς τὸ ἀκέραιον νὰ περιέλθῃ ἢ μὲν ἀγορασθεῖσα τοῦ θείου μου Βασιλείου Κτηματικὴ περιουσία εἰς τὸ Σχολεῖον Πραμάντων, ἢ δὲ τοῦ Χολαργοῦ τοιαύτη εἰς τὸ Νοσηλευτήριον Ἀξιωματικῶν καὶ ἢ ἐκ λιρῶν καὶ καταθέσεων καὶ χρεογράφων εἰς τὰ ἐλέη Πραμάντων εἰς μνήμην τῶν γονέων μου...».

εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα σε διάστημα μια δεκαετίας. Ο χρόνος θα αρχίζει να μετράει από τη χρονολογία σύνταξης της διαθήκης. Διαφορετικά, όλη την περιουσία θα τη διαχειριζόταν επιτροπή που θα αποτελούνταν από: i) τον Οδυσσέα Σκούρτη, ii) τον εκάστοτε Διευθυντή του Νοσοκομείου του Ερυθρού Σταυρού Κονίτσης "ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ" και iii) τον ανιψιό του Γεώργιο Χρ. Παπαχριστίδη, εφόσον θα έχει εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα. Αν όχι, τότε στη θέση του όρισε τον εκάστοτε Ειρηνοδίκη Κονίτσης⁸⁷⁴.

Ο ευεργέτης όρισε η διαχειριστική επιτροπή να έχει τη δυνατότητα να εκποιήσει την κινητή και ακίνητη περιουσία και το τίμημα να κατατεθεί στο υποκατάστημα της Ε.Τ.Ε. στα Ιωάννινα επ' ονόματι του Νοσοκομείου του Ερυθρού Σταυρού Κονίτσης (Βασίλισσα Φρειδερίκη)⁸⁷⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁸⁷⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πλεόνασμα χρήσης 2006	33.072,84
2. Τόκοι καταθέσεων έτους 2007	421,80
3. Εισπραχθέντα μισθώματα έτους 2007	6.662,60
4. Χαρτόσημο μισθωμάτων έτους 2007	<u>239,86</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	40.397,10

ΕΞΟΔΑ

1. Φόρος εισοδήματος έτους 2006	578,09
---------------------------------	--------

⁸⁷⁴ Υπ' αριθμ. 105/22-9-1946 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Η. Παπαχριστίδη, σσ.2-3.

⁸⁷⁵ ο.π., σ. 4.

⁸⁷⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Ηρακλή Γ. Παπαχρηστίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2. Προικοδότηση δύο ορφανών κοριτσιών	4.000,00
3. Οικ. Ενίσχυση αριστούχων μαθητών Γυμν. & Λυκείου	5.950,00
4. Αμοιβή μελών Διαχ/κής Επιτροπής και γενικά έξοδα	530,00
5. Πλεόνασμα χρήσης 2007	<u>29.339,01</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	40.397,10

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸⁷⁷:

- α. για την προικοδότηση, μόνο σε είδος, απόρων και ορφανών κοριτσιών καταγόμενων από την Κόνιτσα, προτιμώμενων όμως των συγγενών του, ανεξάρτητα αν είναι ορφανές και
- β. για τη χορήγηση υποτροφιών σε αριστούχους μαθητές του Γυμνασίου Κόνιτσας.

4.3. Κληροδότημα Γεωργίου Παναγιώτη Ιωάννου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 17-10-1955 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 536/21-1-1959 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκριση του οργανισμού του κληροδοτήματος, δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 104/11-5-1968 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Ο Γεώργιος Ιωάννου όρισε ως διαχειριστή της περιουσίας την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας και Αθηνών, ενώ στο χωριό καταγωγής του (Ασπροχώρι Δωδώνης) όρισε διαχειριστική επιτροπή αποτελούμενη από

⁸⁷⁷ Υπ' αριθμ. 105/22-9-1946 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σσ.3-4.

τους εξής συγχωριανούς του⁸⁷⁸: i) Αθανάσιο Μπέλλο (Γεωργοκτηματία), ii) Βασίλειο Μαργαρίτη (Ιερέα) και iii) Βασίλειο Λούση (Γεωργοκτηματία)⁸⁷⁹.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην Κοινότητα Ασπροχωρίου Δωδώνης ένα κτήμα συνολικής επιφάνειας μετρημένης σε πήχες, επτακοσίων εβδομήντα επτά (777) μετά των υφιστάμενων κτισμάτων, που βρισκόταν στην Αθήνα επί της οδού Πειραιώς αριθμ. 129⁸⁸⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁸⁸¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτου στην Αθήνα	5.893,92
2. Χαρτόσημα από μισθώματα	106,08
3. Τόκοι καταθέσεων	26,63
4. Χρηματικό υπόλοιπο έτους 2006	<u>3.223,37</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	9.250,00

ΕΞΟΔΑ

1. Ταχυδρομικά – Τηλεφωνικά τέλη	20,00
----------------------------------	-------

⁸⁷⁸ Διαθήκη του Γεωργίου Παναγιώτου Ιωάννου, σ.1 και Σ. Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ. 164 – 165.

⁸⁷⁹ Σε περίπτωση που κάποιος από τα μέλη της Επιτροπής πεθάνει ή παραιτηθεί ή αρνηθεί ή εγκατασταθεί σε άλλη κοινότητα εκτός Νομού Ιωαννίνων, τότε τα απομείνοντα μέλη να εκλέγουν τον αντικαταστάτη αυτού, κατά τους όρους πάντα της διαθήκης.

⁸⁸⁰ Ο Γ. Ιωάννου στην σελ. 2 της διαθήκης του αναφέρει ότι ανέθεσε στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, που εδρεύει στην Αθήνα να αναλάβει τη μίσθωση του ακινήτου, την είσπραξη των μισθωμάτων καθώς και τη συντήρηση του. Επίσης, η Τράπεζα οφείλει μετά την αφαίρεση των εξόδων τα υπόλοιπα να τα αποστέλλει στα Ιωάννινα στο εκεί Υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας προκειμένου να τα παραλαμβάνει η εκεί Διαχειριστική Επιτροπή του Κληροδοτήματος, προς εκτέλεση του σκοπού.

⁸⁸¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Παν. Ιωάννου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2. Δημοσιεύσεις	424,12
3. Προικοδότηση απόρων κοριτσιών (4 χ 1200)	4.800,00
4. Δαπάνες για λάδι των Εκκλησιών του χωριού	200,00
5. Χαρτόσημο μισθωμάτων	539,63
6. Μνημόσυνο ευεργέτη	146,06
7. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>3.120,19</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	9.250,00

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁸⁸²:

α. για αγορά τριάντα πέντε οκάδων ελαιόλαδου, προκειμένου να διανεμηθεί στις Εκκλησίες και στα παρεκκλήσια του χωριού Ασπροχωριού για το άναμμα των καντηλιών. Συγκεκριμένα, δεκαπέντε (15) οκάδες στην Εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και ανά πέντε (5) οκάδες στα παρεκκλήσια, Αγίου Γεωργίου, Αγίου Αθανασίου, Αγίας Αικατερίνης και το Γενέθλιο της Παναγίας⁸⁸³ και

β. τα υπόλοιπα χρήματα να δίνονται ως προικοδοτικό βοήθημα σε τρεις άπορες και ορφανές κοπέλες που θα είναι τίμιες και εργατικές, καταγόμενες από το χωριό Ασπροχώρι (πρώην Γρατσανά) του Νομού Ιωαννίνων, ηλικίας από 16 μέχρι 30 ετών. Η επιλογή να γίνεται με δημόσια κλήρωση όπου θα μπαίνουν στην κληρωτίδα όλα τα ονόματα των υποψηφίων κοριτσιών, τη δε κλήρωση θα αναλαμβάνει ένα μικρό παιδί. Η κλήρωση να γίνεται κάθε χρόνο την πρώτη Κυριακή μεταξύ των εορτών του Προφήτη Ηλία (20 Ιουλίου) και της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (6 Αυγούστου).

⁸⁸² Υπ' αριθμ. 104/11-5-1968 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός Κληροδοτήματος Γεωργίου Π. Ιωάννου, άρθρο 2.

⁸⁸³ Σύμφωνα με τον Οργανισμό του Κληροδοτήματος, άρθρο 2, η ποσότητα του ελαιόλαδου που θα διατίθεται κάθε χρόνο είναι 20 κιλά στον Ιερό Ναό και από 7 κιλά στα παρεκκλήσια του χωριού.

4.4. Κληροδότημα Ευδοκίας Παπαλεξίου – Τσέρτου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 11-11-1956 στο Κάιρο της Αιγύπτου. Επιπλέον, η έγκριση του κανονισμού λειτουργίας του κληροδοτήματος δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 115/4-5-1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος η Ευδοκία Παπαλεξίου – Τσέρτου όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Γανναδίου – Κόνιτσας⁸⁸⁴.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) τρία (3) γραφεία επί της οδού Σταδίου αριθ. 48, στην Αθήνα και ii) μία (1) οικία με κήπο στο χωριό Γαναδιό⁸⁸⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁸⁸⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	3.576,29
2. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>3.449,58</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	7.025,87

ΕΞΟΔΑ

Συνολο Εξόδων	<u>5.375,37</u>
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1.650,50
Γενικό Σύνολο Εξόδων	7.025,87

⁸⁸⁴ Διαθήκη - Κληρονομητήριο του Πρωτοδικείου Καΐρου της Παπαλεξίου – Τσέρτου, Κάιρο 1956, σ. 1 – 3 και Υπ' αριθμ. 663/21-9-1968 Βασιλικό Διάταγμα.

⁸⁸⁵ Υπ' αριθμ. 115/4-5-1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, άρθρο 3.

⁸⁸⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ευδοκίας Παπαλεξίου ή Τσέρτου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸⁸⁷:

- α. για χορήγηση προικοδότησης σε μια άπορη κοπέλα, που να κατάγεται και να μένει στο Γαναδιό,
- β. για χορήγηση υποτροφίας σε ένα άπορο μαθητή, που να κατάγεται και να μένει στο Γαναδιό και
- γ. για τη δημιουργία και λειτουργία Υφαντουργικής Σχολής στην κοινότητα Γαναδίου.

4.5. Κληροδότημα Μητροπολίτη Ιωαννίνων Δημητρίου

Ο Δημήτριος Ευθυμίου (γιός του Παπά-Χρήστου και της Δέσπως) γεννήθηκε στο Δεμάτι του Ανατολικού Ζαγορίου στις 6 Αυγούστου 1882. Αφού αποφοίτησε από την Ιερατική Σχολή της Νήσου Ιωαννίνων, εισήχθηκε το 1900 στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης από την οποία και αποφοίτησε το 1906. Στη συνέχεια για δύο χρόνια υπηρέτησε ως Αρχιερατικός Επίτροπος Λεσκοβικίου και για άλλα δύο ως Ιεροκύρηκας και Επόπτης των Σχολείων της Κόνιτσας. Το 1912 ανέλαβε την διεύθυνση του Ιεροδιδασκαλείου Βελλάς, μέχρι το 1923 που ανέλαβε την διεύθυνση της Ιερατικής Σχολής της Νήσου Ιωαννίνων. Στις 20-3-1926 εκλέγεται Επίσκοπος Δωδώνης, ενώ παράλληλα διατελεί και βοηθός επίσκοπος του Μητροπολίτη Ιωαννίνων. Στις 12-2-1931 εκλέγεται Μητροπολίτης Λευκάδας και Ιθάκης, θέση στην οποία μένει μέχρι το 1940. Στις 29-2-1940 εκλέγεται Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσας. Στις 1-4-1956 ανέλαβε το Μητροπολιτικό θρόνο της

⁸⁸⁷ Υπ' αριθμ. 115/4-5-1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, ο.π., άρθρο 1.

Μητρόπολης Ιωαννίνων, μέχρι στις 1-1-1958 που πέθανε από καρδιακή προσβολή⁸⁸⁸.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 2-12-1956 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1/3-1-1958 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Εκτελεστές της διαθήκης του όρισε τα ανίψια του: Θύμιο Παππά και Χρ. Ζιάβρα. Ενώ ως διαχειριστές του κληροδοτήματος όρισε την εκάστοτε Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Δεματίου⁸⁸⁹.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Δεματίου μία διώροφη οικία, διαστάσεων 8 επί 12 περίπου, κτισμένη σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 724,64 τ.μ. και βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Ασωπίου αριθ. 9⁸⁹⁰.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸⁹¹:

α. για την οικονομική ενίσχυση των εκκλησιών του χωριού, προκειμένου να αγοράζονται ιερά άμφια, σκεύη, εικόνες, συνδόνη για την Αγία Τράπεζα και Ιερά Πρόθεση, κτλ.,

β. για την οικονομική ενίσχυση του σχολείου, προκειμένου να αγοράζεται γραφική ύλη στους απόρους μαθητές του χωριού,

⁸⁸⁸ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ.162-164 και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.210-211.

⁸⁸⁹ Υπ' αριθμ. 1/1958 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύτηκε η διαθήκη του Μητροπολίτη Ιωαννίνων Δημητρίου Ευθυμίου, ο.π., σ.2.

⁸⁹⁰ Υπ' αριθμ. 1/1958 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, δημοσίευση της διαθήκης του Μητροπολίτη Ιωαννίνων Δημητρίου Ευθυμίου, σ. 2 και την από 25-9-1978 Έκθεση Ελέγχου της Οικονομικής Εφορίας Ιωαννίνων.

⁸⁹¹ Υπ' αριθμ. 1/1958 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σσ. 2 – 3.

γ. για τη συντήρηση της περιουσίας του κληροδοτήματος και
δ. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών των γονέων του, των αδελφών του και του ιδίου, στις 26 Οκτωβρίου, εορτή του Αγίου Δημητρίου.

Επιπλέον, άφησε μία ακόμη τριώροφο οικία στην Αθήνα επί της οδού Κυρίλλου Λουκάρεως αριθ. 19, η αξία της οποίας τότε ανερχόταν στις 500.000 δραχ. περίπου. Όρισε δε να πουληθεί από τους εκτελεστές της διαθήκης του και το τίμημα που θα επιτευχθεί να διανεμηθεί ως εξής: στους φτωχούς του τόπου θανάτου του το ποσό των 30.000 δραχ. κατά την ημέρα της κηδείας, από 30.000 δραχ. στα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων, στο Νοσοκομείο Χαντζηκώστα, στο Γηροκομείο, στο Μητροπολιτικό Μέγαρο και στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων. Τα υπόλοιπα να διατεθούν στο χωριό Δεμάτι, προκειμένου να εκτελεστούν διάφορα κοινωφελή έργα⁸⁹².

4.6. Κληροδότημα Μαρίας Σουλιώτη

Το κληροδότημα συστάθηκε με το υπ' αριθμ. 190/17-1-1957 δωρητήριο συμβόλαιο, που συντάχθηκε από συμβολαιογράφο στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας, ενώ ως διαχειριστή του κληροδοτήματος όρισε το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Βασιλικού Πωγωνίου⁸⁹³.

⁸⁹² Ιδιόγραφη διαθήκη του Μητροπολίτη Δημητρίου Ευθυμίου, ο.π., σ.2.

⁸⁹³ Η 16^η Δ/νση – Τμήμα Α, του Υπουργείου Οικονομικών με το υπ' αριθ. 1.657/1094/6-7-72 εγγράφου, προς την Κοινότητα Βασιλικού, επισήμανε ότι δωροδόχος του ακινήτου δεν είναι η Κοινότητα Βασιλικού καθαυτού, αλλά αορίστως κάποιο Φιλανθρωπικό Σωματείο που εδρεύει στο Βασιλικό. Επιπλέον, ζήτησε από την εν λόγω Κοινότητα όπως φροντίσει

Στην έκθεση ελέγχου των Κληροδοτημάτων της Κοινότητας Βασιλικού που συντάχθηκε στις 14-8-1972 από τον Επιθεωρητή Εθνικών Κληροδοτημάτων Γεώργιο Τριανταφύλλου, αναφέρεται ότι η διαθέτιδα άφησε μία οικία μετά οικοπέδου στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και συγκεκριμένα στην οδό Μασγκιντ Έλ – Ατταρίν αριθ. 29⁸⁹⁴.

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος αναφέρεται ότι η ευεργέτιδα δεν άφησε αποκλειστικά στην κοινότητα τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία προκειμένου να τα διαθέσει εκείνη όπως επιθυμεί αλλά πρόθεση της ήταν, η σύσταση ενός Φιλανθρωπικού Ιδρύματος, πιθανόν Γηροκομείου, στην Κοινότητα Βασιλικού⁸⁹⁵.

4.7. Κληροδότημα Δημοσθένη Γεωργίου Τσίρκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 10273/3-5-1957 συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς εν ζωή, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Θ. Φίλιο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Τα περιουσιακά στοιχεία που κληροδότησε ο ευεργέτης στην Κοινότητα Πραμάντων ήταν μία οικία με αυλή που βρίσκεται στο χωριό

να σταλεί επικυρωμένο αντίγραφο του συμβολαίου δωρεάς στο Ελληνικό Προξενείο της Αλεξάνδρειας.

⁸⁹⁴ Υπ' αριθμ. 1990/14-8-1972 Αναφορά του Επιθεωρητή Εφοριών, Στέφανου Ζαμπετάκη, προς την Περιφερειακή Διοίκηση Ηπείρου, με θέμα "Υποβολή εκθέσεων Γ. Τριανταφύλλου, Επιθ/του Εθνικών Κληροδοτημάτων, αφορώσης έλεγχον Κληροδοτημάτων Κοινότητος Βασιλικού – Πωγωνίου Ν. Ιωαννίνων", σ. 13.

⁸⁹⁵ Υπ' αριθμ. 40/8-4-1956 Απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Βασιλικού.

Πράμαντα των Τζουμέρκων, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για τη στέγαση του Κοινοτικού Ιατρείου του χωριού⁸⁹⁶.

4.8. Κληροδότημα Ευθυμίου Δ Στέκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 21-5-1958 στη Νέα Υόρκη της Αμερικής.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Παλαιοσσελίου Κόνιτσας.

Ο Ε. Στέκας αφού άφησε ορισμένα περιουσιακά στοιχεία σε διάφορα φυσικά πρόσωπα όρισε το 1/4 της υπόλοιπης περιουσίας του, κινητής και ακίνητης που θα βρισκόταν οπουδήποτε μετά το θάνατό του να το παραλάβει ο αδελφός του Ιωάννης Δ. Βαγενάς (κάτοικος Αλεξανδρούπολης), προκειμένου να την διαθέσει κατά την απόλυτη κρίση του, για οποιοδήποτε φιλανθρωπικό, θρησκευτικό ή εκπαιδευτικό σκοπό στη γενέτειρά του (στο χωριό Παλαιοσέλι Κονίτσης Ιωαννίνων)⁸⁹⁷.

4.9. Κληροδότημα Δημητρίου Ιωάννη Σαμαροπούλου ή Σαμαρά ή james john samaras

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 10-7-1958 στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

⁸⁹⁶ Υπ' αριθμ. 10273/3-5-1957 Πράξη Δωρεάς, σσ. 1-5.

⁸⁹⁷ Μετάφραση της διαθήκης του Ευθυμίου Δ. Στέκα, Ιωάννινα 1959, σ. 1.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Αρμάτων Κόνιτσας.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην Κοινότητα Αρμάτων Κόνιτσης το μέρος της περιουσίας του, κινητής και ακίνητης που θα προέκυπτε μετά την αφαίρεση των περιουσιακών στοιχείων που άφησε σε συγκεκριμένα φυσικά και νομικά πρόσωπα⁸⁹⁸.

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁸⁹⁹:

- α. για την αγορά βιβλίων, γραφικής ύλης, εκπαιδευτικών βοηθημάτων και διαφόρων άλλων σχολικών ειδών που θεωρούνται δικαιολογημένα αναγκαία για την εκπαίδευση των παιδιών του σχολείου και
- β. για την αγορά ενδυμάτων σε απόρους μαθητές του σχολείου, κατά την κρίση της επιτροπής.

4.10. Κληροδότημα Νικολάου Μαλάμη

Το κληροδότημα συστάθηκε με τις υπ' αριθμ. 6830/ 15-11-1958 και 6883/15-11-1958 (συμπληρωματική) δημόσιες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Γ. Κωνσταντόπουλο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκαν με το υπ' αριθμ. 166/5-7-1993 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Γρεβενιτίου⁹⁰⁰.

⁸⁹⁸ Ακριβές αντίγραφο της διαθήκης του Δ. Σαμαροπούλου, σ. 1.

⁸⁹⁹ ο.π., άρθρο 8.

⁹⁰⁰ Υπ' αριθμ. 166/5-7-1993 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκαν οι διαθήκες του Νικολάου Μαλάμη, σ. 2.

Ο Ν. Μαλάμης κληροδότησε στην Κοινότητα Γρεβενιτίου Ιωαννίνων, μία παλαιά διώροφη οικοδομή μετά του αύλιου χώρου αυτής, που βρισκόταν στη θέση “Τσέγκη” του χωριού Γρεβενιτίου.⁹⁰¹

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε η παραπάνω οικία να χρησιμοποιηθεί στο διενεκές αποκλειστικά και μόνο για τη στέγαση νοσηλευτικού ιδρύματος όπου θα εξυπηρετούνται οι ασθενείς του Ανατολικού Ζαγορίου. Επιπλέον, για το σκοπό αυτό ανέφερε ότι έχει καταθέσει χρηματικό ποσό για την επισκευή και συντήρηση της οικίας προκειμένου να διατεθεί για τον παραπάνω σκοπό⁹⁰².

Ήδη από το 1956, ο διαθέτης είχε καταθέσει για το σκοπό αυτό στην Ε.Τ.Ε. 150.000 δρχ. προκειμένου να διατεθούν για τη διαμόρφωση και επισκευή της παραπάνω οικίας. Μάλιστα, τα σχέδια για τη διαμόρφωση του κτιρίου τα ανέλαβε δωρεάν ο χωριανός του διαθέτη Στάθης Παπαβρανούσης. Αφού ετοιμάστηκε το κτίριο στη συνέχεια διατέθηκε για τη στέγαση του ιατρείου της Κοινότητας, η οποία με την υπ’ αριθμ. 80/1958 απόφασή της ανακήρυξε τον διαθέτη μέγα ευεργέτη του χωριού και ονόμασε το ιατρείο “Μαλάμειο”⁹⁰³.

4.11. Κληροδότημα Ιωάννη Θεοδωρίκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον Ευεργέτη στις 7-4-1959 στη Νέα Υόρκη της Αμερικής.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Ι. Θεοδωρίκας όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη τις εκάστοτε Σχολικής Επιτροπής

⁹⁰¹ ο.π.

⁹⁰² ο.π., σσ. 2 – 3.

⁹⁰³ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Εμπορία (Β)*, ο.π., σ.158.

του Δημοτικού Σχολείου Γρεβενιτίου Ιωαννίνων⁹⁰⁴.

Επίτροπο της περιουσίας του ο ευεργέτης όρισε την «ATLANTIC BANK OF NEW YORK» στην οποία και κατέθεσε το ποσό των επτά χιλιάδων (7.000) δολλαρίων προκειμένου με τα ετήσια έσοδα των χρημάτων αυτών να ενισχύεται ο σκοπός που έχει ορίσει. Μετά την αφαίρεση των φόρων και των λοιπών εξόδων το παραπάνω κεφάλαιο κατήλθε στο ποσό των 6.244,31 δολλαρίων⁹⁰⁵.

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε ότι η ATLANTIC BANK OF NEW YORK οφείλει να στέλνει ετησίως το ποσό των τετρακοσίων (400) δολλαρίων στους διαχειριστές που έχει ορίσει στην Ελλάδα, προκειμένου να δίνονται ως οικονομική βοήθεια στους φτωχούς μαθητές του χωριού.

4.12. Κληροδότημα Ιωάννη Δ. Σαντά

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 17202/30-1-1960 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίωνα Ευθυμίου Τζάλλα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 95/28-6-1961 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ο Ι. Σαντάς όρισε ως εκτελεστική επιτροπή του κληροδοτήματος τα παρακάτω πρόσωπα: i) τον εκάστοτε εφημέριο της Νήσου Ιωαννίνων, ii) τον Κωνσταντίνο Σάλλιο κάτοικο Νήσου και μετά το θάνατόν του, τον εκάστοτε Πρόεδρο Κοινότητας Νήσου και iii) τον Κωνσταντίνο Θ. Γκέγκα

⁹⁰⁴ Ιδιόγραφη διαθήκη του Ιωάννη Θεοδωρικά, σ.1.

⁹⁰⁵ ο.π.

και μετά θάνατου αυτού τον εκάστοτε δάσκαλο του Δημοτικού Σχολείου της Νήσου⁹⁰⁶.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος όλες τις καταθέσεις του στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ιωαννίνων που θα βρισκόνταν μετά το θάνατό του. Με τον όρο ότι θα παρέμεναν άθικτες ως αιώνιο κεφάλαιο⁹⁰⁷.

Από τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να δίνεται κάθε χρόνο στις 7 Ιανουαρίου, εορτή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, το ποσό των χιλίων δραχμών (1.000) ως προικοδοτικό βοήθημα σε μία κοπέλα που κατάγεται από το Νησί Ιωαννίνων⁹⁰⁸.

4.13. Κληροδότημα Αλέξανδρου Δ. Μούτσου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 15-3-1960 στο Γιαντοτβίλ – Γκογκό της Νότιας Αφρικής.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο Αλέξανδρος Μούτσος όρισε επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων και ii) το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Βασιλικού, ενώ ως εκτελεστή της διαθήκης, όρισε τον Γενικό Πρόξενο της Ελλάδος στο Ελιζάμπετβίλ Κωνσταντίνο Παπανικολάου⁹⁰⁹.

⁹⁰⁶ Υπ' αριθμ. 17202/1960 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Σαντά, σ. 2.

⁹⁰⁷ Υπ' αριθμ. 95/28-6-1961 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιωάννη Σαντά, σ. 2.

⁹⁰⁸ Η Εκκλησιαστική Επιτροπή αφού θα έχει φροντίσει να συγκεντρώσει όλες τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων κοριτσιών, θα επιλέγει με κλήρωση την κοπέλα που θα λαμβάνει το προικοδοτικό βοήθημα. Τα δε χρήματα θα δίνονται 8 ημέρες μετά την τέλεση του γάμου. (Βλ. διαθήκη Ιωάννη Σαντά, ο.π., σσ.1-2).

⁹⁰⁹ Ιδιόγραφη διαθήκη του Αλέξανδρου Δ. Μούτσου, σ.1.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) διάφορα χρεόγραφα και μετοχές και ii) ένα μέρος του κτήματος του (Μεταλλευτική επιχείριση), που βρισκόταν στην «KANTEA – ΚΑ – ΤΑΓΚΑ του ΚΟΓΚΟ. Όρισε δε από το σύνολο των μετοχών και των χρεογράφων που θα βρίσκονταν μετά το θάνατο του το 1/2 να δοθούν υπέρ του Μέκκειου Ορφανοτροφείου στα Ιωάννινα και το υπόλοιπο 1/2 υπέρ της Κοινότητας Βασιλικού⁹¹⁰.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹¹¹:

- α. το Μέκειο Ορφανοτροφείο να χορηγεί υποτροφίες στις οκτώ (8) καλύτερες μαθήτριες, που κατάγονται από την Κοινότητα Βασιλικού Ιωαννίνων και οι γονείς τους είναι οικονομικά αδύναμοι,
- β. η Κοινότητα Βασιλικού θα πρέπει να διανέμει ισόποσα τα ετήσια έσοδα στις κοπέλες του χωριού που έχουν κλείσει το 17^ο έτος της ηλικίας,
- γ. το 10% των ετησίων καθαρών προσόδων της επιχείρισης στο ΚΟΓΚΟ να διατίθενται υπέρ του Ιερού Ναού της Κοινότητας Βασιλικού και
- δ. το 10% των ετησίων καθαρών προσόδων της παραπάνω επιχείρισης να διατίθενται υπέρ του Σχολείου της Κοινότητας Βασιλικού.

Το κληροδότημα δεν κατέσται μέχρι σήμερα ενεργό, διότι κανένα περιουσιακό στοιχείο δεν έχει περιέλθει σε αυτό. Παρόλες τις ενέργειες που έγιναν από την Κοινότητα Βασιλικού και από του Υπουργείο Οικονομικών, διαμέσου του Ελληνικού Προξενείου στο LUBUMBASHI – KONGO⁹¹².

⁹¹⁰ Υπ' αριθμ. 1990/14-8-1972 Αναφορά του Επιθεωρητή Οικονομικών Εφοριών, προς την Περιφερειακή Διοίκηση Ηπείρου, όπου υποβάλλει την από 8-8-1972 έκθεση ελέγχου του Επιθεωρητή Εθνικών Κληροδοτημάτων Γεωργίου Τριανταφύλλου για τα κληροδοτήματα της Κοινότητας Βασιλικού Πωγωνίου, ο.π., σ. 8.

⁹¹¹ ο.π., σ.8.

⁹¹² ο.π., σ.9.

4.14. Κληροδότημα Γεωργίου Βηλαρά

Ο Γ. Βηλαράς γεννήθηκε στα 1771 Κύθηρα και έζησε στα Γιάννινα. Ήταν γιος του διακεκριμένου Γιαννιώτη γιατρού Στεφάνου Βηλαρά. Το 1794 ο Γ. Βηλαράς μετέβη στην Ιταλία, όπου σπούδασε ιατρική. Το 1798 επέστρεψε στα Γιάννινα και έγινε γιατρός του Βελή Πασά, γιού του Αλή Πασά. Με την μεγάλη πυρκαϊά του 1820, μαζί με το μεγαλύτερο μέρος της πόλης κάηκε και το σπίτι του. Αυτό τον επίκρανε πολύ και κατέφυγε οικογενειακώς στο Τσεπέλοβο Ζαγορίου, όπου και πέθανε το 1823 σε ηλικία 52 ετών⁹¹³.

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 2877/11-8-1960 Συμβολαιογραφική Πράξη Δωρεάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Σπυρίδων Συγκούνα, κατόπιν εντολής του γιού του, ποιητή Ιωάννη Βηλαρά

Ο διαθέτης όρισε ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος την εκάστοτε Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων.

Με την παραπάνω Πράξη Δωρεάς εν ζωή ο Ι. Βηλαράς δώρησε στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Αθανασίου μία οικία, μετά του οικοπέδου αυτής συνολικής επιφανείας 363.60 τ.μ. που βρίσκεται στα Γιάννινα και στην οδό Καστρισιόια αριθ. 13 (πρώην Χρυσόχου)⁹¹⁴.

Η παραπάνω δωρεά έγινε με τον όρο να χρησιμοποιήσει την οικία ο Ιερός Μητροπολιτικός Ναός για δημιουργία και λειτουργία Οίκου

⁹¹³ Απόστολος Π. Παπαθεοδώρου, *Ιωάννης Βηλαράς (1771 – 1823)*, Ηπειρωτικά Γράμματα, τεύχος 9, Γιάννινα 2006, σ. 587.

⁹¹⁴ Η φερόμενη ως οικία του ποιητή Ι. Βηλαρά δεν ήταν αυτή που γεννήθηκε ή έζησε ο ποιητής, διότι από ιστορικά στοιχεία προκύπτει ότι η οικία αυτή καταστράφηκε ολοσχερώς το 1820 από τα στρατεύματα του Χουρσίτ Πασά κατά την πρώτη πολιορκία των Ιωαννίνων.

Σπουδαστού ή για την εκπλήρωση παρεμφερούς ή συναφούς φιλανθρωπικού σκοπού κατά την κρίση του Μητροπολίτη Ιωαννίνων και ανάλογα με τις υπάρχουσες κοινωνικές ανάγκες και εν γένει συνθήκες. Επιπλέον, ο διαθέτης όρισε να αναρτηθεί μαρμάρινη πλάκα που θα γράφει: "ΟΙΚΟΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ – ΟΙΚΙΑ ΙΑΤΡΟΥ – ΠΟΙΗΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΒΗΛΑΡΑ – ΔΩΡΗΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΒΗΛΑΡΑΣ"⁹¹⁵.

Όμως, στις αρχές της δεκαετίας του '70 η οικία κατέρρευσε με αποτέλεσμα ο σκοπός του κληροδοτήματος (έτσι όπως ορίστηκε από τον διαθέτη), να μην μπορεί να εκπληρωθεί. Επιπλέον, με απόφαση του Πολεοδομικού Γραφείου της Νομαρχίας Ιωαννίνων η ήδη ερειπωμένη οικία κρίθηκε επικινδύνως ετοιμόρροπη και διετάχθη η εντός τριών ημερών κατεδάφισή της, όπως και έγινε⁹¹⁶.

Η διαχειριστική επιτροπή προκειμένου να αξιοποιήσει το παραπάνω οικόπεδο και να ενεργοποιηθεί το κληροδοτήμα υπέβαλε αίτηση στο Εφετείο Αθηνών σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 455/1976 και το άρθρο 109 παρ. 2 του Συντάγματος με την οποία ζητούσε τροποποίηση της βούλησης του διαθέτη. Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση του έκανε δεκτή την αίτηση και αποφάνθηκε ότι ο σκοπός που όρισε ο διαθέτης δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί και τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος, να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς⁹¹⁷:

α. το 40% για την παροχή υποτροφιών σε άπορους φοιτητές που φοιτούν σε Πανεπιστήμια της Ελλάδας,

⁹¹⁵ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 209, Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ. 167 – 168 και Χρήστος Τσέτσος, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ. 34.

⁹¹⁶ Υπ' αριθμ. 767/4-2-1966 Απόφαση του Πολεοδομικού Γραφείου της Νομαρχίας Ιωαννίνων.

⁹¹⁷ Υπ' αριθμ. 5812/1997 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

β. το 40% υπέρ του Ενοριακού Κέντρου Νεότητας του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Αθανασίου και

γ. το 20% για φιλανθρωπικούς σκοπούς, ήτοι ενίσχυση αναξιοπαθούντων και ιδιαιτέρως για την κάλυψη εκτάκτων περιστατικών (ενισχύσεις γερόντων, φτωχών, αντιμετώπιση ατυχημάτων, σοβαρών παθήσεων ή ανίατων ασθενειών κ.τ.λ.) με την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά θα διαμένουν στην Ενορία του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου.

Επιπλέον, με την ίδια απόφαση το Εφετείο Αθηνών επέτρεψε την αξιοποίηση του οικοπέδου με το σύστημα της αντιπαροχής. Μάλιστα η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος από κοινού με τη διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος Αρετής – Τιτίκας Ασβεστά ιδιοκτήτριας όμορου οικοπέδου αποφάσισαν να αξιοποιήσουν από κοινού τα δύο οικόπεδα με την ίδια αντιπαροχή⁹¹⁸.

Παρόλα αυτά, η αξιοποίηση του παραπάνω οικοπέδου δεν έγινε ποτέ διότι η 6^η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων με το υπ' αριθμ. 972/14-8-1998 έγγραφό της εισηγείται τον χαρακτηρισμό του παραπάνω «οικοπέδου» ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου.

4.15. Κληροδότημα Ευγενίας Χα Ιωάννη Σούλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 1645/19-3-1961 πράξη δωρεάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γκαστή, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος η Ευγενία Σούλη

⁹¹⁸ Παρόλα αυτά, η αξιοποίηση του οικοπέδου δεν έγινε ποτέ, διότι η 6^η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων με το υπ' αριθμ. 972/14-8-1998 έγγραφό της εισηγείται τον χαρακτηρισμό του παραπάνω οικοπέδου ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου.

όρισε το Εκάστοτε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Περιβλέπτου⁹¹⁹.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ το κληροδοτήματος μια ισόγεια οικία με αύλιο χώρο, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Αγίου Κοσμά, αριθ. 2.

Η διαχειριστική επιτροπή με αίτησή της στις 20-2-1990 προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε την έγκριση για εκποίηση του παραπάνω ακινήτου, διότι ήταν ερειπωμένο και ακατάλληλο για οποιαδήποτε χρήση, ενώ το τίμημα που θα επιτύγχανε να διατεθεί εξολοκλήρου για την αγορά μετοχών της Ε.Τ.Ε.

Το Εφετείο, αφού έκρινε την αίτηση στις 12-7-1990 και αφού την έκανε δεκτή δημοσίευσε την απόφασή στο ακροατήριό του στις 29-8-1990⁹²⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁹²¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών	9.175,20
2. Πρόσοδοι τόκων	<u>31,15</u>
Σύνολο Εσόδων	9.206,35
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	4.929,02
Γενικό Σύνολο Εσόδων	14.135,37

ΕΞΟΔΑ

1. Αγορά μετοχών	13,58
2. Δαπάνες λειτουργίας	<u>1.263,64</u>

⁹¹⁹ Υπ' αριθμ. 1645/19-3-1961 Συμβολαιογραφική Πράξη Δωρεάς, σ. 1.

⁹²⁰ Υπ' αριθμ. 9588/1990 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

⁹²¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ευγενίας Σούλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εξόδων	1.277,22
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	12.858,15
Γενικό Σύνολο Εξόδων	14.135,37

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τη χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε δύο άπορες κοπέλες που να προέρχονται αποκλειστικώς από την Ενορία του Ιερού Ναού Περιβλέπτου⁹²².

4.16. Κληροδότημα Τιτίκας Αρετής Ασβεστά

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη δήλωση δωρεάς, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 4-7-1961 στα Ιωάννινα και με την υπ' αριθ. 1990/19-2-1962 Πράξη Δωρεάς αιτία θανάτου, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γκαστή, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος η Τιτίκα Αρετή Ασβεστά όρισε την εκάστοτε Εκκλησιαστική επιτροπή του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου – Αρχιμανδρειού⁹²³.

Η ευεργέτιδα δώρησε στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού μία οικία που αποτελείται από έξι (6) κύρια δωμάτια, αυλή και λοιπών βοηθητικών χώρων και βρίσκεται στην Πλατεία Αρχιεπισκόπου Σπυρίδωνα αριθ. 71 (τέως Πλατεία Ευεργετών). Επιπλέον, όρισε ότι ο Ιερός Ναός να αποκτήσει την πλήρη κυριότητα του παραπάνω

⁹²² Υπ' αριθμ. 1645/19-3-1961 Συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς, ο.π., σ. 2.

⁹²³ Υπ' αριθμ. 1990/19-2-1962 δωρεά αιτία θανάτου της Τιτίκας ή Αρετής Ασβεστά, σ.1.

ακινήτου μετά το θάνατο της Αλεξάνδρας Ρούμπα, η οποία και μένει στην οικία⁹²⁴.

Επιθυμία της ευεργέτιδας ήταν η οικία να παραμείνει εσαεί αναπαλλοτρίωτη και κάθε χρόνο η εκκλησιαστική επιτροπή να προβαίνει στην αναγκαία συντήρηση της, ενώ σε περίπτωση που η οικία καταστεί επικίνδυνη προς κατοίκηση ή καταρρεύσει τότε και μόνο τότε η εκκλησιαστική επιτροπή θα έχει το δικαίωμα να προβεί στην εκποίησης της. Το δε τίμημα που θα επιτευχθεί οφείλει να το διαθέσει για την αγορά άλλου ακινήτου το οποίο να είναι προσοδοφόρο⁹²⁵.

Επίσης, συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων, Χριστόφορο Γ. Γκαστή η υπ' αριθμ. 1990/19-2-1962 πράξη δωρεάς η οποία και υπογράφηκε από την δωρήτρια και τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ιωαννίνων Σεραφείμ Χρήστου Τίκα ως νόμιμο εκπρόσωπο του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου. Η αντικειμενική αξία του ακινήτου ανερχόταν στις εβδομήντα χιλιάδες (70.000) δρχ.

Τα ετήσια έσοδα από την εκμετάλλευση του παραπάνου ακινήτου η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται ως εξής⁹²⁶:

- α. το 50% για την συντήρηση του Ιερού Ναού και
- β. το υπόλοιπο 50% για την προικοδότηση μια άπορης κορασίδας ηθικών αρχών της Ενορίας του Αρχιμανδρείου⁹²⁷.

⁹²⁴ Ιδιόγραφο δήλωση δωρεάς της Τιτίκας ή Αρετής Ασβεστά, σ.1.

⁹²⁵ ο.π., σ.2.

⁹²⁶ ο.π.

⁹²⁷ Επιπλέον η ευεργέτιδα, στη σελίδα 2 της διαθήκης της όρισε το προικοδοτικό βοήθημα να δίνεται κάθε χρόνο στις 8 Νοεμβρίου, εορτή των Ταξιαρχών και σε περίπτωση που θα υπάρχουν περισσότερες ενδιαφερόμενες τότε να γίνεται κλήρωση.

4.17. Κληροδότημα Ευάγγελου Αντωνιάδη

Ο Ε. Αντωνιάδης γεννήθηκε το 1882 στο χωριό Τσερκοβίτσα των Κουρέντων. Φοίτησε στην Ιερατική Σχολή της Νήσου Ιωαννίνων και συνέχισε τις σπουδές του στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, από όπου αποφοίτησε το 1907 με άριστα. Για ένα περίπου χρόνο (μέχρι το 1908) υπηρέτησε ως Αρχιερατικός Επίτροπος του Επισκόπου Βελλάς και Κονίτσης, καθώς και επόπτης των Σχολείων της επαρχίας Κουρέντων. Από το 1908 έως το 1912 διετέλεσε καθηγητής στο Ελληνικό φροντιστήριο της Τραπεζούντας. Το 1912 με υποτροφία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης και του Ζωγραφείου κληροδοτήματος, συνέχισε τις ανώτατες σπουδές του σε Πανεπιστήμια της Γερμανίας, όπου ανακηρύχθηκε διδάκτορας της Φιλοσοφίας. Το 1920 διορίστηκε καθηγητής στη Ριζάρειο Σχολή και το 1925 έγινε διευθυντής της. Το 1925 εκλέχτηκε καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ο Ε. Αντωνιάδης πέθανε στις 19-4-1962 στην Αθήνα⁹²⁸.

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 32320/14-4-1962 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Κωνσταντίνο Π. Έξαρχο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε στη συνεδρίαση 4-5-1962 του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο Ε. Αντωνιάδης όρισε την εκάστοτε Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων⁹²⁹.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁹³⁰: i) ένα διαμέρισμα (Α9) εμβαδού 67 τ.μ., που

⁹²⁸ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β)*, ο.π., σσ. 173-174, Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.205-206 και Χρήστος Τσέτσος, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ.20-21.

⁹²⁹ Υπ' αριθμ. 32320/1962 Δημόσια διαθήκη του Ε. Αντωνιάδη, σ.2.

βρίσκεται στην πολυκατοικία επί των οδών Δράκοντος και Αθηνογένους στην Αθήνα, ii) ένα διαμέρισμα (A10) εμβαδού 66 τ.μ., που βρίσκεται στην πολυκατοικία επί των οδών Δράκοντος και Αθηνογένους στην Αθήνα, iii) ένα διαμέρισμα (A11) εμβαδού 43,15 τ.μ., που βρίσκεται στην πολυκατοικία επί των οδών Δράκοντος και Αθηνογένους στην Αθήνα και iv) ένα διαμέρισμα (A12) εμβαδού 22,90 τ.μ., που βρίσκεται στην πολυκατοικία επί των οδών Δράκοντος και Αθηνογένους στην Αθήνα.

Το 1986 η διαχειριστική επιτροπή ύστερα από την υπ' αριθμ. 1838/1794/23-9-86 έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών αγόρασε διαμέσου του Χ.Α.Α. εκατόν πενήντα πέντε (155) μετοχές της Ε.Τ.Ε. Το έτος 2008 το κληροδότημα είχε στο χαρτοφυλάκιο του συνολικά 11.136 μετοχές της Ε.Τ.Ε.⁹³¹.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής⁹³²:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	9.623,40
2. Πρόσοδοι μετοχών	4.454,40
3. Πρόσοδοι τόκων	100,00
4. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>2.822,20</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	17.000,00

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	1.700,00
2. Συντήρηση περιουσίας – φόροι	2.300,00

⁹³⁰ Βλ. Την από 3-3-2000 Έκθεση Διαχειριστικού Ελέγχου του Κληροδοτήματος από τον Οικονομική Επιθεώρηση Επείρου, του Οικονομικού Επιθεωρητή Αλέξανδρου Δήμου.

⁹³¹ Αρχείο Α. Κ. Ι., Φάκελος "Μετοχές Κληροδοτήματος Ε. Αντωνιάδη".

⁹³² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Ευάγγελου Αντωνιάδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

3. Εκτέλεση σκοπού	12.600,00
4. Υπόλοιπο σε νέο έτος	<u>400,00</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	17.000,00

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹³³:

α. για την φοίτηση στη Ριζάρειο Σχολή ενός άπορου μαθητή καταγόμενου από την ιδιαίτερη πατρίδα του, το Εκκλησοχώρι και

β. για την φοίτηση ενός απόρου φοιτητή στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και σε περίπτωση που θα επαρκούν τα εισοδήματα τότε να διατίθενται για την φοίτηση και άλλου ή άλλων φοιτητών των θετικών επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών ή οποιουδήποτε άλλου Πανεπιστημίου της χώρας⁹³⁴.

Επιπλέον, ο διαθέτης όρισε τα βιβλία και το χειρόγραφο που θα βρίσκονταν μετά το θάνατό του να παραδωθούν στη Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη στα Ιωάννινα «με την ευχήν όπως τα χειρόγραφα του λάβωσιν την οδόν της δημοσιότητας»⁹³⁵.

Η διαχειριστική επιτροπή, με την από 28-4-1995 αίτησή του προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε τη μερική μεταβολή (διεύρυνση) των σκοπών του κληροδοτήματος. Συγκεκριμένα, ζήτησε τη χορήγηση υποτροφιών πέρα των οριζομένων με τη διαθήκη και στις εξής κατηγορίες: i) σε φοιτητές καταγόμενους από την Κοινότητα Εκκλησοχωρίου για σπουδές σε

⁹³³ Υπ' αριθμ. 32320/1962 Δημόσια διαθήκη του Ε. Αντωνιάδη, ο.π., σ. 4 και Έκθεση Διαχειριστικού Ελέγχου του Κληροδοτήματος, ο.π., σ.1.

⁹³⁴ Για την επιλογή των υποτρόφων ο Ε. Αντωνιάδης όρισε μία τριμελή επιτροπή που θα απαρτίζεται από τους εκάστοτε: Ιερέα, Πρόεδρο και Δάσκαλο του Εκκλησοχωρίου. Η Επιτροπή θα προτείνει τους άπορους του χωριού που έχουν ενδιαφέρον για τα γράμματα, αλλά πάντα θα προτιμούνται οι συγγενείς που φέρουν το επίθετο "Αντωνιάδη".

⁹³⁵ Υπ' αριθμ. 32320/1962 Δημόσια διαθήκη του Ε. Αντωνιάδη, ο.π., σ. 5.

οποιαδήποτε επιστήμη Πανεπιστημιακού επιπέδου και ii) εφόσον επαρκούν τα εισοδήματα του κληροδοτήματος και δεν θα υπάρχουν υπότροφοι των πιο πάνω κατηγοριών και σε σπουδαστές και φοιτητές καταγόμενους από τις πέριξ της Κοινότητας Εκκλησοχωρίου Κοινότητες Καλοχωρίου, Βουτσαρά, Κουρέντων και Σουλοπούλου⁹³⁶.

Το Εφετείο Αθηνών σε δημόσια συνεδρίαση στις 7-11-1995, αφού έκρινε την παραπάνω αίτηση, την έκανε δεκτή και στις 10-11-1995 τη δημοσίευσε στο ακροατήριο του σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση.

4.18. Κληροδότημα Παρασκευής Μελάνη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 9894/25-6-1962 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Κωνσταντόπουλο, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 170/13-12-1967 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος η Παρασκευή Μελάνη όρισε το εκάστοτε διοικητικό συμβούλιο της Φιλανθρωπικής Κοινότητας "Η ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ"⁹³⁷.

⁹³⁶ Υπ' αριθμ. 10845/1195 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών, σσ. 1- 6.

⁹³⁷ Πρόκειται για Χριστιανική Φιλανθρωπική Αδελφότητα Κυριών υπό την επωνυμία η «ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ», που ιδρύθηκε στα Ιωάννινα το 1937 με σκοπό την παροχή εφαρμοσμένης Χριστιανικής Φιλανθρωπίας επί παντός ανεξαιρέτως έχοντος ανάγκη υποστηρίξεως. Όμως, στις 21 Νοεμβρίου 2000, στο κεντρικό κτίριο της Αδελφότητας, Κουντουριώτη 52, σημειώθηκε πυρκαγιά που είχε ως αποτέλεσμα να καταστραφεί ολοσχερώς. Έτσι, το Διοικητικό συμβούλιο της Αδελφότητας, σε συνεδρίαση του 24/01/2001, αφού έκρινε ότι το κόστος της αποκατάστασης του κτιρίου ήταν δυσβαστακτο, πάνω από 50.000.000 δρχ, αποφάσισε ομόφωνα την διάλυση της Αδελφότητας και την εφαρμογή του άρθρου 34 του καταστατικού της.

Όμως, μετά τη διάλυση της Φιλανθρωπικής Κοινότητας⁹³⁸ η Περιφέρεια Ηπείρου με την υπ' αριθμ. 11523/2-9-2009 απόφασή της όρισε ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος την εκάστοτε διοικούσα επιτροπή του Ιερού Προσκυνημάτων Αγίου Γεωργίου «Ο ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ» Ιωαννίνων⁹³⁹.

Η διαθέσιδα κληροδότησε στην "ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ" όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία που θα βρισκόταν μετά το θάνατό της. Η ακίνητη περιουσία που βρέθηκε αποτελούνταν από ένα ισόγειο κατάστημα και ένα διαμέρισμα του πρώτου ορόφου, μετά του οικοπέδου, συνολικής επιφανείας 50 τ.μ., που βρισκόταν στα Ιωάννινα και επί της οδού Ιουστινιανού 1 (σήμερα Πατριάρχου Ευαγγελίδη), πλησίον του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Αγοράς⁹⁴⁰.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2010 έχει ως εξής⁹⁴¹:

Σύμφωνα με το άρθρο 34: «Η Αδελφότης δεν διαλύεται πλήν ἂν μείνωσιν ὀλιγώτερα τῶν ἑπτὰ ἀτόμων, μελῶν αὐτῆς, ὅποτε τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ὀφείλει να παραδώσῃ ἅπασαν τὴν τε κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν αὐτῆς εἰς τὸ Προσκύνημα τοῦ Νεομάρτυρος Ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων».

⁹³⁸ Υπ' αριθμ. 313/24-1-2001 πρακτικό της Χριστιανικής Φιλανθρωπικής Αδελφότητας Κυριῶν Ιωαννίνων η "ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ" και Καταστατικό της Χριστιανικής Φιλανθρωπικής Αδελφότητας Κυριῶν Ιωαννίνων η "ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ", άρθρο 34.

⁹³⁹ Υπ' αριθμ. 246/18-10-1996 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, όπου δημοσιεύθηκε ο Κανονισμός περί λειτουργίας, διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού του Αγίου Νεομάρτυρος Γεωργίου, του εν Ιωαννίνοις αθλήσαντος, της Ιερᾶς Μητροπόλεως Ιωαννίνων.

⁹⁴⁰ Υπ' αριθμ. 9894/1962 Δημόσια διαθήκη της Παρασκευῆς Μελάνη, σ. 2, και Υπ' αριθμ. 25939/1968 Δήλωση Αποδοχῆς Κληρονομιάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Χρήστου Κωνσταντόπουλου.

⁹⁴¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Προϋπολογισμό των εσόδων και εξόδων έτους 2010 του κληροδοτήματος Παρασκευῆς Μελάνη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	5.865,60
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>300,00</u>
Σύνολο Εσόδων	6.165,60
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	26.160,54
Γενικό Σύνολο Εσόδων	32.326,14

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοικήσεως και λειτουργίας	350,00
2. Συντήρηση περιουσίας και φόροι	1.110,80
3. Εκτέλεση σκοπού	4.000,00
4. Επενδύσεις	<u>25.000,00</u>
Σύνολο Εξόδων	30.460,80
Υπόλοιπο σε νέο έτος	1.865,34
Γενικό Σύνολο Εξόδων	32.326,14

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τη χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε φτωχές κοπέλες των Ιωαννίνων⁹⁴².

4.19. Κληροδότημα Γεωργίου Δ. Κατσέλη

Το κληροδότημα ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. 19581/1-1-1963 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γεώργιο Σταματάκο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 3078/1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

⁹⁴² Υπ' αριθμ. 9894/1962 Δημόσια διαθήκη της Παρασκευής Μελάνη, ο.π., σ. 2.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε ως επιτροπή την Αδελφότητα Βραστοβιτών (Λάβδανη) «Κοίμησις της Θεοτόκου»⁹⁴³.

Ο Γ. Κατσέλης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁹⁴⁴: i) τρία (3) ισόγεια καταστήματα, ii) ένα ισόγειο αρτοποιείο μετά του εξοπλισμού αυτού και iii) τον άνωθεν αυτών ορόφου. Όλα τα ακίνητα είναι κτισμένα σε οικόπεδο συνολικής επιφάνειας 1000 τ.μ. και βρίσκονται στην Αθήνα, στην περιοχή «Γουδί» και συγκεκριμένα στην συμβολή των οδών Παπαδιαμαντοπούλου και Κλεοβούλου.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2000 έχει ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχμές)⁹⁴⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ενοικίων	10.158.968
2. Έσοδα από τόκους	77.911
3. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>10.223.416</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	20.460.295

ΕΞΟΔΑ

1. Φωτισμός	58.700
2. Ενοίκια σε Χ. Κατσέλη	711.108
3. Φόροι – Τέλη	1.866.002
4. Αμοιβές τρίτων	2.151.500
5. Συντήρηση – Διάφορα έξοδα	682.079
6. Πραγματοποίηση σκοπού	6.584.220

⁹⁴³ Υπ' αριθμ. 4079/1973 Πρακτικό του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Γεωργίου Κατσέλη, σ.2.

⁹⁴⁴ Υπ' αριθμ. 2175/16-2-1990 Απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, σ. 3.

⁹⁴⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2000 του κληροδοτήματος Γεωργίου Κατσέλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

7. Υπόλοιπο σε νέα χρήση

8.406.686

Γενικό Σύνολο Εξόδων

20.460.295

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για την ίδρυση και λειτουργία, στη γενέτειρά του τεχνικής και επαγγελματικής σχολής, όπου θα έχουν την δυνατότητα να φοιτούν οι μαθητές της Λάβδανης και των πέριξ χωριών⁹⁴⁶.

Επιπλέον, ανέφερε ότι η σχολή θα πρέπει να ιδρυθεί και να λειτουργήσει εντός μιάς πενταετίας από τη στιγμή που ο κληρονόμος του (Αδελφότητα Βραστοβιτών) παραλάβει την περιουσία. Σε διαφορετική περίπτωση, ο διαθέτης όρισε ως κληρονόμο της περιουσίας του το Γηροκομείο Ιωαννίνων⁹⁴⁷.

⁹⁴⁶ Δημόσια διαθήκη του Γεωργίου Δ. Κατσέλη, σ. 2.

⁹⁴⁷ Ο διαθέτης απεβίωσε στις 2 Μαρτίου 1966 και η αδελφότητα Βραστοβιτών μέχρι το 1971 δεν είχε κατορθώσει να εκπληρώσει τους όρους του διαθέτη, οπότε το Γηροκομείο Ζωσιμάδων Ιωαννίνων στις 21 Νοεμβρίου 1972 κατέθεσε αγωγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, κατά της Κοινότητας Λάβδανης Πωγωνίου και της Αδελφότητας Βραστοβιτών, ζητώντας την εκπλήρωση της βούλησης του διαθέτη. Στη συνέχεια το παραπάνω δικαστήριο συζήτησε, σε δημόσια συνεδρίασή του, στις 12 Ιανουαρίου 1973 την αγωγή και με την υπ' αριθ. 4079/1973 απόφαση του έκρινε ότι όντως υπήρχαν αντικειμενικοί λόγοι για τους οποίους ήταν αδύνατη η ίδρυση της Σχολής και για το λόγο αυτό εξέδωσε την υπ' αριθ. 184/1974 απόφαση του. Στη συνέχεια, το Γηροκομείο στις 1 Απριλίου 1974 άσκησε έφεση κατά της παραπάνω απόφασης. Έκτοτε, τα δύο μέρη βρίσκονται σε συνεχή δικαστική διαμάχη χωρίς κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Το μόνο σίγουρο είναι ότι το κτίριο που θα στεγάσει την σχολή έχει ολοκληρωθεί, χωρίς όμως η σχολή να λειτουργεί μέχρι σήμερα.

4.20. Ίδρυμα Γεωργίου Ίκκου ή Ίκκειο Ίδρυμα

Ο Γ. Ίκκος γεννήθηκε το 1893 στο Συρράκο Ιωαννίνων. Το 1911 αποφοίτησε από την Ιερατική Σχολή Νήσου με το πτυχίο του Δασκάλου. Έκτοτε και μέχρι το 1955 που συνταξιοδοτήθηκε υπηρέτησε ως δάσκαλος σε πολλά χωριά της Ηπείρου. Από τον πρώτο του γάμο απέκτησε πέντε παιδιά (Διονύση, Θρασύβουλο, Τασία, Αικατερίνη και Αριάδνη). Πέθανε στην Αθήνα στις 21-5-1996 από αυτοκινητιστικό δυστύχημα⁹⁴⁸.

Το ίδρυμα συστάθηκε με δύο ιδιόγραφες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον ευεργέτη στις 16 και 17-1-1963. Στη συνέχεια κατατέθηκαν με την υπ' αριθμ. 2571/25-4-1963 πράξη στον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γκαστή και δημοσιεύτηκαν με το υπ' αριθμ. 77/8-6-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η έγκριση της σύστασης, καθώς η κύρωση του οργανισμού αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 16/27-1-1968 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Για την διαχείριση και διοίκηση του κληροδοτήματος ο Γ. Ίκκος όρισε τετραμελή επιτροπή αποτελούμενη από⁹⁴⁹: i) τον εκάστοτε Δήμαρχο Ιωαννιτών ως Προέδρο, ii) τον Ιωάννη Ε. Συγκούνα, δικηγόρο, iii) των Ιωάννη Β. Χολέβα, επιχειρηματία και iv) τον Γεώργιο Στ. Γκριμπογιάννη, καθηγητή. Επίσης, όρισε ως επίτιμα μέλη του Δ.Σ. τους γιούς του Διονύση και Θρασύβουλο.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁹⁵⁰: i) ένα ακίνητο που βρισκόταν στα Ιωάννινα, επί της οδού Αγγέλου Φορέστη αριθ. 3 και ii) διακόσιες τριάντα χιλιάδες (230.000) δραχ. σε μετρητά.

⁹⁴⁸ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ.195-196.

⁹⁴⁹ Υπ' αριθμ. 16/27-1-1968 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

⁹⁵⁰ Υπ' αριθμ. 77/1966 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύτηκε η διαθήκη του Γεωργίου Ίκκου, σ.4.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος, ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹⁵¹:

- α. για την ετήσια χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε άπορες και ορφανές κοπέλες που κατάγονται από το Συρράκο και κατοικούν στην πόλη των Ιωαννίνων ή στην Κοινότητα Ανατολής Ιωαννίνων⁹⁵² και
- β. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου στις 15 Αυγούστου στον Ιερό Ναό Αγίας Μαρίνης⁹⁵³.

4.21. Ίδρυμα Σπυρίδωνος Κόντου

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 16-3-1963 στην Πάτρα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 58/28-3-1964 πρακτικό του Πρωτοδικείου Πατρών. Επιπλέον, για την σύσταση και λειτουργία του, έχει καταρτιστεί ο οργανισμός αυτού.

Το ίδρυμα διοικείται από διαχειριστική και διοικητική επιτροπή αποτελούμενη από⁹⁵⁴: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, ως Πρόεδρο, ii) τον εκάστοτε Διευθυντή του Κέντρου Παιδικής Μερίμνης Ιωαννίνων, iii) ένα εκπρόσωπο του Φιλανθρωπικού Σωματείου «Ο ΚΑΛΟΣ ΣΑΜΑΡΕΪΤΗΣ» που έχει έδρα

⁹⁵¹ Υπ' αριθμ. 18/10-2-1989 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, άρθρο 2.

⁹⁵² Ο διαθέτης στη σελίδα 3 της διαθήκης του αναφέρει ότι: «Ως καταγόμενον εκ Συρράκου κορασίδα εννώ εκείνας ώντινων οιοσδήποτε κατ' ευθείαν εξ αίματος συγγενής εκ της πατρικής γραμμής (ουχί της μητρικής τοιούτος) είχε γεννηθή εν Συρράκω».

⁹⁵³ Αξίζει εδώ να αναφέρουμε το παρακάτω απόσπασμα από την διαθήκη του Γ. Ίκκου: «θέλω δε αι διαθηκαί μου να διαβάζωνται όχι από εγωϊσμόν διότι μετά θάνατον δεν υπάρχει εγωϊσμός, αλλά διά να εύρω και άλλου μιμητάς και δη με μεγαλύτερες οικονομικές ευχέρειες καθότι η δική μου μοιάζει με τον οβολόν της χήρας».

⁹⁵⁴ Οργανισμού του Ιδρύματος Σπυρίδωνα Κόντου, άρθρο 4, σ. 4.

την Πάτρα, iv) τον εκάστοτε εφημέριο της Κοινότητας Λύγγου Ιωαννίνων και v) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Σχολικής Εφορείας του Δημοτικού Σχολείου της ίδιας Κοινότητας και σε περίπτωση που δε θα λειτουργεί το δημοτικό σχολείο, τότε στη διοίκηση θα συμμετέχει ο εκάστοτε πρόεδρος της Κοινότητας Λύγγου.

Τα περιουσιακά στοιχεία που διάθεσε ο ευεργέτης υπέρ του ιδρύματος ήταν τα εξής⁹⁵⁵: α) το 50% ενός ακινήτου μεγάλης αξίας που βρίσκεται στην Πάτρα και στην συμβολή των οδών Ερμού και Κορίνθου αριθ. 230. Το ακίνητο αυτό, η σύζυγος του διαθέτη, με την υπ' αριθμ. 271/24-3-1967 σύμβαση εργολαβίας το έδωσε για ανέγερση πολυκατοικίας με την μέθοδο της αντιπαροχής. Οπότε με την ολοκλήρωση της οικοδομής στο Ίδρυμα περιήλθαν τα παρακάτω ακίνητα: i) μία υπόγειος αποθήκη (Υ3) συνολικού εμβαδού 15,20 τ.μ., ii) ένα ισόγειο κατάστημα (Κ2) συνολικού εμβαδού 13,50 τ.μ., iii) ένα ισόγειο κατάστημα (Κ3) συνολικού εμβαδού 13,50 τ.μ., iv) ένα ισόγειο κατάστημα (Κ4) συνολικού εμβαδού 15,50 τ.μ., v) ένα διαμέρισμα τριάρι του πρώτου ορόφου (Δ1) συνολικού εμβαδού 67,20 τ.μ. και vi) ένα διαμέρισμα τριάρι του πρώτου ορόφου (Δ2) συνολικού εμβαδού 66,10 τ.μ. και vii) πεντακόσιες (500) μετοχές της Ε.Τ.Ε., που αγοράστηκαν από τα αποθεματικά του Ιδρύματος και φυλάσσονται στο κεντρικό κατάστημα της ίδιας τράπεζας.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁹⁵⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	26.697,93
----------------------	-----------

⁹⁵⁵ Ιδιόγραφη διαθήκη του Σ. Κόντου, Πάτρα 1963, σ. 1 και Οργανισμό του Ιδρύματος Σπυρίδωνα Κόντου, άρθρο 3, ο.π., σ. 3.

⁹⁵⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του ιδρύματος Σπυρίδωνος Κόντου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2. Πρόσοδοι μετοχών	20.090,00
3. Πρόσοδοι τόκων	<u>351,28</u>
Σύνολο Εσόδων	45.139,21
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	14.693,76
Γενικό Σύνολο Εσόδων	59.832,97

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	1.448,43
2. Φόροι	2.178,70
3. Εκτέλεση σκοπού	<u>38.000,00</u>
Σύνολο Εξόδων	41.627,13
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	18.205,84
Γενικό Σύνολο Εξόδων	59.832,97

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος, ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹⁵⁷:

- α. το 50% των ετήσιων εσόδων του Ιδρύματος να διατίθενται για το «Ορφανοτροφείο Θηλέων» και «προς ενίσχυση αναγκαίου σκοπού». Με τον όρο «αναγκαίο σκοπό» εν προκειμένου νοείται: Πρώτον, η εξυπηρέτηση των αναγκών του Κέντρου Παιδικής Μερίμνης Ιωαννίνων που δεν μπορούν να καλυφθούν από τους πόρους του Ιδρύματος και δεύτερον, η οικονομική ενίσχυση ορφανών κατά προτίμηση ή απόρων κοριτσιών της περιφέρειας Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων, με προτεραιότητα της περιοχής των Γραμμενοχωρίων Ιωαννίνων, που μένουν στη Μέριμνα. Δεδομένου ότι η Παιδική Μέριμνα με την υπ' αριθμ. 1930/1984 απόφαση του Εφετείου Αθηνών υποκατέστησε το Ορφανοτροφείο Θηλέων Ιωαννίνων,
- β. το 30% των ετήσιων εσόδων να διατίθενται:

⁹⁵⁷ Οργανισμό του Ιδρύματος Σπυρίδωνα Κόντου, ο.π., άρθρο 2, σ. 1.

i) τα μισά για αποφυλακίσεις και ii). τα υπόλοιπα μισά για προικοδοτήσεις απόρων κοριτσιών, ανά διετία, καταγόμενες από την Πάτρα, πλην μιας που θα πρέπει να είναι Ηπειρωτικής καταγωγής και

γ. το υπόλοιπο 20% των ετήσιων εσόδων να διατίθενται:

i) το 10% για τη συντήρηση των Εκκλησιών της Κοινότητας Λύγγου Ιωαννίνων. Η διαχείριση του ποσού αυτού να γίνεται από την εκάστοτε Εκκλησιαστική Επιτροπή και ii) το υπόλοιπο 10% για τη συντήρηση του Δημοτικού Σχολείου, καθώς και την προμήθεια εποπτικών μέσων διδασκαλίας. Η διαχείριση του ποσού αυτού να γίνεται από την εκάστοτε Σχολική Εφορεία του Δημοτικού Σχολείου της Κοινότητας Λύγγου Ιωαννίνων⁹⁵⁸.

4.22. Κληροδότημα Σπυρίδωνος Ε. Μπίλιου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 2523/23-3-1963 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορου Γκαστή, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 61/5-5-1965 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ο Σ. Μπίλιος όρισε ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας

⁹⁵⁸ Στο άρθρο 2 του Οργανισμού του ιδρύματος εκτός των άλλων αναφέρεται ότι σε περίπτωση που δε θα λειτουργεί το Σχολείο, το παραπάνω ποσοστό να διατίθεται βάση της διαθήκης του Σπυρίδωνα Κόντου και της υπ αριθμ. 1930/1984 απόφασης του Εφετείου Αθηνών για τη συντήρηση και ευπρεπισμό των κτιριακών εγκαταστάσεων του Δημοτικού Σχολείου, του περιβάλλοντος χώρου και για την οικονομική ενίσχυση απόρων μαθητών και σπουδαστών που κατάγονται από το χωριό Λύγγο Ιωαννίνων. Στην περίπτωση αυτή, η διαχείριση θα γίνεται από το Κοινοτικό Συμβούλιο του ίδιου χωριού.

Ασπραγγέλων Ζαγορίου και την εκάστοτε Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου Άνω Πεδινών⁹⁵⁹.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Άνω Πεδινών και στην Κοινότητα Ασπραγγέλων Ζαγορίου τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁹⁶⁰:

α. στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Άνω Πεδινών την ψιλή κυριότητα του 50% των χρημάτων που θα βρίσκονταν μετά τον θάνατό του και την ψιλή κυριότητα επτά (7) μετοχών της Τράπεζας Ελλάδας και

β. στην Κοινότητα Ασπραγγέλων Ζαγορίου την ψιλή κυριότητα του υπόλοιπου 50% των χρημάτων που θα βρίσκονταν μετά τον θάνατό του και την ψιλή κυριότητα επτά (7) μετοχών της Τράπεζας Ελλάδας.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2001 έχει ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχμές)⁹⁶¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μερίσματα μετοχών	350.000
2. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>350.000</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	700.000

ΕΞΟΔΑ

1. Γραφική ύλη	20.000
2. Αμοιβή νομικού	80.000
3. Εκτέλεση σκοπού	<u>600.000</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	700.000

⁹⁵⁹ Υπ' αριθμ. 61/5-5-1965 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Σπυρίδωνα Μπίλιου, σσ.3-4.

⁹⁶⁰ ο.π.

⁹⁶¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2001 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνος Μπίλιου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹⁶²:

α. ο Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου Άνω Πεδινών οφείλει να τα διαθέτει για τον ευπρεπισμό και τη συντήρηση της άνω Εκκλησίας⁹⁶³ και

β. η Κοινότητα Ασπραγγέλων Ζαγορίου να λαμβάνει τους ετήσιους τόκους και τα μερίσματα των μετοχών προκειμένου να τα διαθέτει για εξωραϊστικά έργα στην Κοινότητα.

4.23. Κληροδότημα Χαράλαμπου Θώμου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 30198/27-3-1964 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο Χαράλαμπος Θώμος όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε: i) Δάσκαλο – Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου της Κοινότητας Μαρμάρων, ii) Προέδρου της Κοινότητας Μαρμάρων και iii) Εφημέριου της Κοινότητας Μαρμάρων⁹⁶⁴.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στη σύζυγο του μία οικία που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Δωδώνης αριθ. 9 με τον όρο μετά το θάνατο της να περιέλθει στο Δημοτικό Σχολείο Μαρμάρων, το οποίο όμως δεν θα έχει το δικαίωμα της εκποίησης της στο μέλλον⁹⁶⁵.

⁹⁶² Υπ' αριθμ. 2523/23-3-1963 Δημόσια διαθήκη του Σπυρίδωνα Μπίλιου, σ. 3.

⁹⁶³ Ο Σ. Μπίλιος όρισε τα χρήματα να μείνουν εσαεί κατατεθειμένα στην Εθνική Τράπεζα και μόνο τους τόκους και τα μερίσματα των μετοχών να λαμβάνει η Επιτροπή για την εκτέλεση των σκοπών (βλ. Διαθήκη του Σ. Μπίλιου σ. 3).

⁹⁶⁴ Υπ' αριθμ. 30198/27-3-1964 Δημόσια διαθήκη του Χ. Θώμου, σ. 2.

⁹⁶⁵ Υπ' αριθμ. 69141/19-9-1977 Πράξη Αποδοχής της Κληρονομίας του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁹⁶⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια καταστήματος	11.188,80
2. Πρόσοδοι Τόκων	120,33
3. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>6.037,99</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	17.347,12

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα Διαχείρισης	91,85
2. Γραφική ύλη και είδη γραφείου	86,31
3. Προμήθεια γλυκών και αναψυκτικών	614,95
4. Παροχή Η/Υ αποφοίτων, βιβλία, γραφική ύλη κτλ.	7.076,10
5. Εκτέλεση εκδρομών	1.930,00
6. Τέλεση ετήσιου μνημοσύνου	395,44
7. Φόρος τόκων	<u>8,36</u>
Σύνολο Εξόδων	10.203,01
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	7.144,11
Γενικό Σύνολο Εξόδων	17.347,12

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹⁶⁷:

α. πεντακόσιες (500) δραχ. να δίνονται κάθε χρόνο στον Ιερέα του χωριού προκειμένου να μνημονεύει τα ονόματα το δικό του και της συζύγου του και

β. τα υπόλοιπα χρήματα να διατίθενται για την αγορά βιβλίων και γραφικής ύλης για τους μαθητές του σχολείου.

⁹⁶⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Χαράλαμπου Θώμου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁹⁶⁷ Υπ' αριθμ. 30198/27-3-1964 Δημόσια διαθήκη του Χ. Θώμου, ο.π., σ. 2.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με αίτησή στις 27-9-1990 προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε την μερική τροποποίηση της βούλησης του διαθέτη. Συγκεκριμένα, ζήτησε από το αρμόδιο δικαστήριο την έγκριση για την αξιοποίηση του παραπάνω ακινήτου με τη μέθοδο της αντιπαροχής, αφού το υπάρχον κτίριο, λόγω της παλαιότητας του απαιτεί μεγάλες δαπάνες για επισκευή και δε θα επιφέρει έσοδα στο κληροδοτήμα. Αντίθετα, με τη μέθοδο της αντιπαροχής το κληροδοτήμα θα αποκτήσει καινούργια διαμερίσματα που θα επιφέρουν σημαντικά έσοδα⁹⁶⁸.

Το Εφετείο, σε δημόσια συνεδρίαση στις 6-11-1990 συζήτησε την παραπάνω αίτηση και αποφάσισε όπως την κάνει αποδεκτή. Στη συνέχεια δημοσίευσε την απόφαση του στο ακροατήριο σε έκτακτη συνεδρίαση στις 20-11-1990.

4.24. Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη

Ο Κ. Κατσάρης γεννήθηκε το 1880 στο Καλέντζι Κατσανοχωριών όπου και έμαθε τα πρώτα του γράμματα. Ήταν ο μεγαλύτερος γιός του Νικολάου Κατσάρη εκ των έξι παιδιών που είχε (Κώστας, Γιώργος, Χρήστος, Γιάννης, Μήτσιος και Βασιλική). Σε μικρή σχετικά ηλικία έφυγε από τη γενέτειρά του και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα, όπου αρχικά εργάστηκε σε διάφορες επιχειρήσεις, ώσπου ίδρυσε την δική του επιχείρηση με την επωνυμία "Κ. Κατσάρης, Αντιπροσωπεία – Ασφάλεια". Παράλληλα υπήρξε επί σειρά ετών μέλος της Διοίκησης της Πανηπειρωτικής Αδελφότητας και συνιδρυτής της Ηπειρωτικής Εταιρείας της Αθήνας (1934). Από νωρίς είχε αναπτύξει έντονη πατριωτική και

⁹⁶⁸ Υπ' αριθμ. 11525/1990 Πρακτικό του Εφετείου Αθηνών.

κοινωνική δράση, ενισχύοντας τακτικά κοινωφελείς σκοπούς στη γενέτειρά του, την πόλη των Ιωαννίνων και στην Αθήνα. Πέθανε στις 1-2-1967 στο Νοσοκομείο Ευαγγελισμός στην Αθήνα, όπου και νοσηλεύόταν⁹⁶⁹.

Το Ίδρυμα συστάθηκε με δύο ιδιόγραφες διαθήκες που συντάχθηκαν από τον ευεργέτη στις 9-5-1964 και 6-7-1964 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 937 & 938/9-2-1967 πρακτικά του Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, για τη λειτουργία του ιδρύματος καταρτήθηκε οργανισμός, ο οποίος κυρώθηκε με το αριθμ. 353/15-5-1969 Β. Δ/γμα (ΦΕΚ 104/5-6-1969 τ. Α') και τροποιήθηκε με τα υπ' αριθμ. 1121/3-12-1980 και 191/23-2-1982 Προεδρικά Διατάγματα (ΦΕΚ 282/13-12-1980 τ. Α' και 29/8-3-1982 τ. Α', αντίστοιχα).

Για τη διοίκηση και διαχείριση του ιδρύματος ο Κ. Κατσάρης όρισε ως επιτροπή την εκάστοτε Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων⁹⁷⁰.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁹⁷¹: i) ένα οικόπεδο εμβαδού 2.100 περίπου πήχεων στη Αθήνα επί της οδού Φανερωμένης (Χολαργός), ii) ένα οικόπεδο εμβαδού 2.700 περίπου πήχεων στην Αθήνα επί των οδών Αγίου Γερασίμου (Χολαργός) και Μιλτιάδου, iii) ένα οικόπεδο εμβαδού 400 περίπου πήχεων στην Αθήνα επί της οδού Λασκαρίδου (Καλλιθέα), iv) το 82, 5% της επιχείρησης «Κ. Κατσάρης, Αντιπροσωπεία – Ασφάλεια», μετά την εκποίηση της, που θα

⁹⁶⁹ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ.180-183, Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 191-193 και Χρήστος Τσέτσος, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ.115-117.

⁹⁷⁰ Ιδιόγραφη διαθήκη (9/5/1964) του Κωνσταντίνου Κατσάρη, σ. 2 και Υπ' αριθμ. 104/5-6-1969 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός Ιδρύματος, άρθρο 4.

⁹⁷¹ ο.π., σ.1.

γινόταν εντός της πενταετίας μετά τα θάνατο του και ν) ένα κατάστημα στην Αθήνα, επί της οδού Πανεπιστημίου αριθ. 63

Ο Κ. Κατσάρης με τη δεύτερη συμπληρωματική διαθήκη του άφησε επιπλέον στο ίδρυμα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) χίλιες (1000) χρυσές λίρες Αγγλίας που βρίσκονταν σε θυρίδα στην Ιονική Τράπεζα, ii) έξι χιλιάδες πεντακόσιες (6.500) λίρες Αγγλίας, κατατεθειμένες σε τράπεζα του Λονδίνου και iii) πενήντα δύο χιλιάδες πεντακόσια (52.500) ελβετικά φράγκα κατατεθειμένα σε τράπεζας της Ελβετίας.

Παράλληλα, όρισε όλα τα ακίνητα στην Αθήνα να εκποιηθούν το συντομότερο και με το τίμημα που θα επιτυγχανόταν να αγοραστούν ίσης αξίας ακίνητα στα Ιωάννινα ή να επενδυθούν σε μετοχές και σε άλλους εγγυημένους τίτλους ⁹⁷².

Η διοικούσα επιτροπή του Ιδρύματος, αφού έγινε η εκκαθάριση της περιουσίας του Κ. Κατσάρη και δόθηκαν οι απαραίτητες εγκρίσεις από το Υπουργείο Οικονομικών, προέβη στην εκποίηση των παραπάνω ακινήτων, καθώς και στη δραχμοποίηση των υπολοίπων περιουσιακών στοιχείων. Στη συνέχεια, επένδυσε τα χρήματα για την αγορά των παρακάτω ακινήτων στην πόλη των Ιωαννίνων, καθώς και για την αγορά μετοχών της Ε.Τ.Ε. ⁹⁷³.

α. Ακίνητο οδού Αβέρωφ αριθ. 20.

Το ίδρυμα Κ. Κατσάρη, κατόπιν έγκρισης του Υπουργείου Οικονομικών, αγόρασε από τα Αγαθοεργά Καταστήματα τα 4/12 (επί συνόλου 8/12) του ακινήτου που βρίσκεται στην οδό Αβέρωφ 20⁹⁷⁴. Έτσι, συνολικά τα δύο Ιδρύματα μαζί έχουν στην κυριότητα τους οικόπεδο

⁹⁷² Ιδιόγραφη διαθήκη (6/7/1964) του Κωνσταντίνου Κατσάρη, σ. 1.

⁹⁷³ Αρχείο Α.Κ.Ι. Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη, Φάκελος "Περιουσιακά Στοιχεία".

⁹⁷⁴ Υπ' αριθμ. 8877/28-7-1980 Συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη.

εμβαδού 488,97 τ.μ. και τα υπόλοιπα 200 τ.μ. τα κατέχουν δύο φυσικά πρόσωπα.

Τα δύο κοινωφελή Ιδρύματα αποφάσισαν από κοινού να αξιοποιήσουν το παραπάνω ακίνητο και για το σκοπό αυτό εκδόθηκε από την αρμόδια Πολεοδομική Υπηρεσία Ιωαννίνων η υπ' αριθμ. 48/19-8-1981 οικοδομική άδεια για την ανέγερση πολυώροφης οικοδομής. Με την ολοκλήρωση της οικοδομής περιήλθαν στα Αγαθοεργά Καταστήματα και στο Ίδρυμα Κων/νου Κατσάρη από 50% εκάστου των παρακάτω ακινήτων⁹⁷⁵: i) ένα υπόγειο συνολικού εμβαδού 230 τ.μ., ii) ένα ισόγειο κατάστημα εμβαδού 215 τ.μ., iii) ένα μεσοπάτωμα (ημιώροφος) εμβαδού 130 τ.μ., iv) ο πρώτος όροφος συνολικού εμβαδού 230 τ.μ. v) ο δεύτερος όροφος συνολικού εμβαδού 230 τ.μ..

β.Ακίνητο οδού Δαγκλή και Νότη Μπότσαρη.

Μετά από απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών το 1/2 του οικοπέδου επί των Δαγκλή και Μπότσαρη ιδιοκτησίας των Αγαθοεργών Καταστημάτων εκποιήθηκε στο Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη αντί του ποσού των 6.615.000 δρχ. και υπεγράφη για το σκοπό αυτό το υπ' αριθμ. 15172 συμβόλαιο αγοράς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη.

Με απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων ανεγέρθη στο οικόπεδο πολυώροφη οικοδομή που ανήκει το 50% στα Αγαθοεργά και το άλλο 50% στο Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη. Η οικοδομή αυτή αποτελείται από: i) ένα ισόγειο κατάστημα 162 τ.μ, ii) ένα ισόγειο κατάστημα 41 τ.μ., iii) πέντε (5) μικρά διαμερίσματα (γκαρσονιέρες) στον πρώτο όροφο εμβαδού 35 τ.μ., (τρία), 28 τ.μ. και 36 τ.μ. αντίστοιχα, iv) πέντε (5) μικρά διαμερίσματα

⁹⁷⁵ Αρχείο Α.Κ.Ι., Ίδρυμα Κωνσταντίνου Κατσάρη, Φάκελος "Ακίνητο οδού Αβέρωφ αριθ. 20"

(γκαρσονιέρρες) στον δεύτερο όροφο εμβαδού 35 τ.μ., (τα τρία), 28 τ.μ. και 36 τ.μ. αντίστοιχα, ν) πέντε (5) μικρά διαμερίσματα (γκαρσονιέρρες) στον τρίτο όροφο εμβαδού τρία 35 τ.μ., ένα 28 τ.μ. και ένα 36 τ.μ.⁹⁷⁶.

γ. Μετοχές

Το Ίδρυμα Κ. Κατσάρη το έτος 2008 είχε στο χαρτοφυλάκιό του 17.953 μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής⁹⁷⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	131.515,46
2. Πρόσοδοι μετοχών	7.181,20
3. Πρόσοδοι τόκων	200,00
4. Χορηγίες	140.000,00
5. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>6.103,34</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	285.000,00

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	4.000,00
2. Χαρτόσημο ενοικίων - συντήρηση περιουσίας – λοιπά	23.800,00
3. Εκτέλεση σκοπού	240.000,00
4. Υπόλοιπο σε νέο έτος	<u>17.200,00</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	285.000,00

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹⁷⁸:

⁹⁷⁶ Υπ' αριθμ. 269/5-11-1987 Απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων.

⁹⁷⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2009 του ιδρύματος Κωνσταντίνου Κατσάρη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁹⁷⁸ Υπ' αριθμ. 104/5-6-1969 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 2.

- α. το 60% των ετήσιων προσόδων να διατίθενται υπέρ πολιτιστικών και κοινωφελών σκοπών στην πόλη των Ιωαννίνων και
- β. το υπόλοιπο 40% υπέρ προικοδοτήσεως απόρων κορασίδων, προτιμωμένων των ορφανών ή θυμάτων πολέμου, γνωστών Ελληνοχριστιανικών αρχών καταγομένων από την γενετειρά του, Καλέντζι Ιωαννίνων, και εν ελλείψει από τα πέριξ Κατσανοχώρια⁹⁷⁹.

4.25. Κληροδότημα Δημητρίου Γ. Σίκλα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 22-7-1964 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 110/20-9-1967 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ο Δ. Σίκλας όρισε ως διοικητική και διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Αναργύρων (πρώην Βράβορη)⁹⁸⁰.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην άνω Κοινότητα ένα κατάστημα συνολικού εμβαδού 29 τ.μ., που βρίσκεται στην πόλη των Ιωαννίνων επί της τότε οδού Ελευθερίου Βενιζέλου αριθ. 275 (νύν Ανεξαρτησίας αριθ.

⁹⁷⁹Ο διαθέτης στη σελ. 2 της διαθήκης αναφέρει αναλυτικά τον τρόπο με τον οποίο θα χορηγούνται οι προικοδοτήσεις, συγκεκριμένα αναφέρει ότι: «διά κληρώσεως, ή κατά την κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνά διετίαν, θὰ ἐκλέγωνται δὲ ἐκ τῶν διαμενόντων μονίμως εἰς τὴν ὑπαιθρον, τὸ δὲ ποσὸν τῆς προικὸς δι' ἕκαστον, θὰ ὀρίζηται εἰς τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον εἰς δραχμὰς ἰσότιμον ἑκατὸν χρυσῶν Λιρῶν Ἀγγλίας. Ἐπαφίεμαι εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐπιλογῆς τῶν προικοδοτουμένων».

⁹⁸⁰ Υπ' αριθ. 110/20-9-1967 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Δ. Σίκλα, σ. 3.

168)⁹⁸¹, υπό τον ρητό όρο ότι το κατάστημα θα μένει εσαεί αναπαλλοτρίωτο ως κληροδότημα Δημητρίου Γ. Σίκλα⁹⁸².

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁹⁸³:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα καταστήματος	2.212,73
2. Τόκοι	<u>42,41</u>
Σύνολο Εσόδων	2.255,14
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	8.126,60
Γενικό Σύνολο Εσόδων	10.381,74

ΕΞΟΔΑ

1. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>10.381,74</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	10.381,74

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹⁸⁴:

- α. για αγορά βιβλίων, γραφικής ύλης και ιματισμού σε απόρους μαθητές και μαθήτριες που μένουν στο χωριό,
- β. για την οικονομική ενίσχυση της Εκκλησίας του χωριού με το ποσό των 2.000 δρχ.,
- γ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου και
- δ. για προικοδοτήσεις απόρων κοριτσιών που κατάγονται από το χωριό.

⁹⁸¹ Επιπλέον, ο διαθέτης όρισε να δοθούν από τέσσερις χιλιάδες (4.000) δρχ. στο Σανατόριο (Νοσοκομείο) και στο Γηροκομείο Ιωαννίνων.

⁹⁸² Υπ' αριθμ. 110/20-9-1967 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων ο.π., σ.3.

⁹⁸³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Δημητρίου Σίκλα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

⁹⁸⁴ Ιδιόγραφη διαθήκη του Δημητρίου Σίκλα, ο.π., άρθρο Γ'.

4.26. Ίδρυμα Δημητρίου Χρ. Γούρη

Το ίδρυμα συστάθηκε με δύο ιδιόγραφες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον ευεργέτη στις 24-3-1965 και 21-10-1965 (συμπληρωματική) στην Αθήνα και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 4611 & 4612/1966 πρακτικά του Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 20/20-2-1967 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Το ίδρυμα διοικείται από τετραμελές Δ.Σ. που αποτελείται από⁹⁸⁵: i) τον εκάστοτε Ιερέα της Κοινότητας Ελεύθερου ως Πρόεδρο ii) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Ελεύθερου, iii) τον εκάστοτε ανώτερο ή μεγαλύτερο σε ηλικία Δημοδιδάσκαλο του χωριού Ελεύθερο και iv) ένα μέλος από την εκάστοτε μειοψηφία του Κοινοτικού Συμβουλίου Ελεύθερου που αναδεικνύεται με κλήρωση. Την εποπτεία του Ιδρύματος την έχουν οι εκάστοτε: i) Μητροπολίτης Δρυϊνοπόλεως και Κονίτσης και ii) Ειρηνοδίκης Κονίτσης.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην Κοινότητα Ελεύθερο Κονίτσης τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία⁹⁸⁶: i) το μερίδιο του ήτοι το 1/2 από την πατρική και μητρική περιουσία στο χωριό Ελεύθερο που κληρονόμησε εξ αδιαιρέτου με τον αδελφό του και αποτελείται από το ένα σπίτι, μία καλύβα, χωράφια ποτιστικά και ξερικά, μερίδιο του βουνού, ρακοκάζανα κ.τ.λ. και ii) ένα ακίνητο που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αγίων Αναργύρων αριθ. 8⁹⁸⁷.

Επιπλέον, ο Δ. Γούρης συνέταξε στις 21-10-1965 συμπληρωματική ιδιόγραφη διαθήκη όπου όρισε ως πληρεξούσιο τον Γεώργιο Μπούσιο ο

⁹⁸⁵ Υπ' αριθμ. 20/20-2-1967 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

⁹⁸⁶ Ιδιόγραφη διαθήκη του Δημητρίου Χ. Γούρη, σ. 1.

⁹⁸⁷ Ο διαθέτης έθεσε ως όρο στη διαθήκη του τα κτήματα στο χωριό και το ακίνητο στην Αθήνα να μην εκποιηθούν ποτέ και για κανένα λόγο.

οποίος θα κρατούσε ως αμοιβή του το 14% από τα ενοίκια που εισέπραττε για όσο χρονικό διάστημα θα ζούσε⁹⁸⁸.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής⁹⁸⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια ισογείου καταστήματος	50.899,47
2. Ενοίκια ισογείο καταστήματος	44.769,44
3. Ενοίκια ισογείου καταστήματος	2.444,25
4. Ενοίκια ταράτσας	5.984,49
5. Ενοίκια καταστημάτων 1 ^{ος} όροφος	16.351,10
6. Τόκοι καταθέσεων	1.547,88
7. Επιστροφή φόρου	96,16
8. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>62.960,58</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	185.053,37

ΕΞΟΔΑ

1. Οδοιπορικά έξοδα μελών Διοικητικού Συμβουλίου	1.666,98
2. Ετήσια αποζημίωση Γραμματέα του Ιδρύματος	1.000,00
3. Έξοδα γραφικής ύλης, ταχυδρομικά, φωτοτυπίες, κτλ.	294,12
4. Δημοσιεύσεις στις εφημερίδες	119,00
5. Τέλεση ετήσιου μνημοσύνου	210,00
6. Απρόβλεπτα έξοδα	762,00
7. Οικονομική ενίσχυση σε άπορους και ασθενείς χωριανούς	6.500,00
8. Οικονομική ενίσχυση του Γηροκομείου Κονίτσης	1.000,00
9. Ολοκληρ. της β' φάσης του δρόμου προς τον Ι.Ν. Αγ. Δημ.	35.674,25

⁹⁸⁸ Συμπληρωματική ιδióγραφή διαθήκη (21/10/1965) του Δημητρίου Γούρη, σ. 4 – 5.

⁹⁸⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του ιδρύματος Δημητρίου Χρ. Γούρη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

10. Εμπλουτισμός δικτύου ύδρευσης	45.000,00
11. Παρακράτηση φόρου από τόκους	<u>158,79</u>
Σύνολο Εξόδων	92.385,14
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	92.668,23
Γενικό Σύνολο Εξόδων	185.053,37

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς⁹⁹⁰:

- α. το 10% για την επισκευή και συντήρηση πρώτα της Εκκλησίας της Παναγίας και στη συνέχεια της Εκκλησίας των Αγίων Αναργύρων,
- β. από τα υπόλοιπα έσοδα, το 1/3 στους δύο αδελφούς του για όσο θα ζούν. Μετά το θάνατό τους να προστεθεί στα υπόλοιπα 2/3 προκειμένου να διατίθενται για φιλανθρωπικούς σκοπούς υπέρ των απόρων που αναφέρονται αναλυτικά παρακάτω,
- γ. για το χρονικό διάστημα που θα ζουν τα δύο αδέρφια του, τα 2/3 εκ των ετήσιων εσόδων να διατίθενται από την επιτροπή για αγαθοεργούς σκοπούς στο χωριό Ελεύθερο, ήτοι: οικονομική ενίσχυση απόρων, χηρών, ορφανών που θα έχουν ανάγκη βοήθειας, αγορά βιβλίων και γραφικής ύλης απόρων μαθητών και για βοηθήματα σε άπορους χωριανούς που βρίσκονται σε Νοσοκομεία, Σανατόρια, Γηροκομεία και Φυλακές,
- δ. τη χορήγηση προικοδοτικού βοηθήματος σε μία άπορη και ορφανή κοπέλα που πρόκειται να παντρευτεί με την προϋπόθεση όμως ότι θα διατηρήσει «τα Χριστιανικά προπατορικά έθιμα» του χωριού⁹⁹¹,

⁹⁹⁰ Ιδιόγραφο διαθήκη του Δημητρίου Χ. Σίκλα, ο.π., σ. 2 και Υπ' αριθμ. 20/20-2-1967 ΦΕΚ (τ. Α'), Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 2.

⁹⁹¹ Ο διαθέτης αναφέρει ότι: «Από την ημέρα που θ' άραβωνιασθῆ θὰ κρύβεται από τὸν Άραβωνιαστικὸ τῆς ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου παραβαίνοντας αὐτὸν τὸν ὄρον δεν θὰ παρῆ τίποτε ἐκ τοῦ Ἰδρύματος».

ε. την απονομή δύο χρηματικών βραβείων ύψους 300 δρχ. στους δύο καλύτερους μαθητές του σχολείου του χωριού, που διακρίνονται για το ήθος και την επίδοση στα μαθήματα,
στ. την απονομή ενός βραβείου, που θα συνοδεύεται με το χρηματικό ποσό των χιλίων (1.000) δρχ., σε όποιον χωριανό φυτεύσει διακόσια (200) οπωροφόρα δένδρα κατά την προηγούμενη χρονιά,
ζ. τη διάθεση πεντακοσίων (500) δρχ. για δεντροφυτεύσεις στο χωριό και
η. την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου στις 21 Νοεμβρίου, ημέρα των Εισοδείων της Θεοτόκου.

4.27. Ίδρυμα Φαρμακείου Κωνσταντίνου Γούναρη

Το ίδρυμα συστάθηκε με τη υπ' αριθμ. 95/9-9-1965 συμβολαιογραφική πράξη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη, ενώπιον του συμβολαιογράφου Γραμματέως του Ελληνικού Προξενείου Ιωαννίνων.

Ο Ιωάννης Γούναρης πραγματοποιώντας τη θέληση του αδελφού του Κωνσταντίνου Γούναρη διέθεσε την περιουσία που κληρονόμησε από τον αδελφό του για την ίδρυση και συντήρηση φαρμακείου με την επωνυμία «Φαρμακείο Κ. Γούναρη» στην πόλη των Ιωαννίνων⁹⁹².

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Κοινωνικής Πρόνοιας η διοίκηση του κληροδοτήματος ορίστηκε να γίνεται από επιτροπή αποτελούμενη από τους: i) Θεόφιλο Βαζάκα, δικηγόρο, κάτοικο

⁹⁹² Υπ' αριθμ. 1693/798/26-4-1988 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση 14^η Εκκαθάρισης Εθνικών Κληροδοτημάτων, τμήμα Β', προς τη Διεύθυνση Εποπτείας Εθνικών Κληροδοτημάτων, Τμήμα Β'.

Ιωαννίνων, ii) Νικόλαο Μαντά, συμβολαιογράφο Ιωαννίνων⁹⁹³ και iii) Δημήτριο Κήτα, προϊστάμενο Υγειονομικού Κέντρου Ιωαννίνων⁹⁹⁴.

Σύμφωνα με έγγραφο της Εθνικής Τράπεζας στις 30-12-1982, επ' ονόματι του ιδρύματος υπήρχαν 1.447 μετοχές της Ε.Τ.Ε., ενώ στον ισολογισμό του οικονομικού έτους 2006 το ίδρυμα είχε στο χαρτοφυλάκιο του 61.220 μετοχές της Ε.Τ.Ε. και μετρητά διαθέσιμα ύψους 558.468,77 ευρώ κατατεθειμένα σε λογαριασμό στην Εθνική Τράπεζα⁹⁹⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής⁹⁹⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο οικονομικού έτους 2006	558.468,77
2. Τόκοι καταθέσεων	9.455,47
3. Μερίσματα μετοχών Ε.Τ.Ε. χρήσης 2006	<u>61.220,00</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	629.144,24

ΕΞΟΔΑ

1. Υπόλοιπο για μεταφορά εις νέα χρήση	<u>629.144,24</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	629.144,24

Όμως, με απόφαση του Εφετείου Αθηνών καθορίστηκε ως επωφελέστερος τρόπος αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του

⁹⁹³ Με την Υπ' αριθμ. Ι 1092/1274/6-11-1981 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ως μέλος της Επιτροπής διορίστηκε ο Απόστολος Ντιναλέξης, δικηγόρος, κάτοικος Ιωαννίνων, σε αντικατάσταση του Νικολάου Μαντά, που είχε πεθάνει το 1973.

⁹⁹⁴ Υπ' αριθμ. Ι 11125/1959/3-9-1967 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Κοινωνικής Πρόνοιας.

⁹⁹⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Ισολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος «Ίδρυμα Φαρμακείου Κωνσταντίνου Γούναρη», όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες με τα περιουσιακά στοιχεία.

⁹⁹⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος "Ίδρυμα Φαρμακείο Κων/νου Γούναρη", όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ιδρύματος η διάθεση τους υπέρ του Γενικού Νοσοκομείου «Γ. Χατζηκώστα», υπό τις παρακάτω προϋποθέσεις και όρους⁹⁹⁷:

α. να αποτελέσει αυτοτελές κεφάλαιο,

β. να τεθεί υπό τη διοίκηση και διαχείριση του Δ.Σ. του νοσοκομείου και

γ. να διατίθενται τα εξ' αυτής (περιουσίας) έσοδα, τόκοι, μερίσματα, κ.τ.λ., προς βελτίωση της παρεχόμενης περίθλαψης σε καρδιοπαθείς, νεφροπαθείς και εκ μεσογειακής αναιμίας πασχόντων με την αγορά, αντικατάσταση ή διόρθωση των προς τούτο απαιτούμενων Ιατρικών μηχανημάτων και εξαρτημάτων αυτών.

4.28. Παπατζέρμπειον Ίδρυμα

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 36050/12-11-1965 Συμβολαιογραφική Δήλωση Δωρεάς αιτία θανάτου, του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα, που έγινε με υπόδειξη του ευεργέτη⁹⁹⁸.

Το ίδρυμα διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους εκάστοτε: i) Ειρηνοδίκη Πωγωνίου ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως Πρόεδρο, ii) Πρόεδρο της Κοινότητας Γεροπλατάνου, ως αντιπρόεδρο, iii) Εφημέριο της Κοινότητας, iv) Δάσκαλο του Δημοτικού Σολείου Γεροπλατάνου και v) πλησιέστερο συγγενή του ιδρυτή, ως μέλος⁹⁹⁹.

Ο Ιερέας Δημήτριος Τζέρμος άφησε υπέρ του ιδρύματος τα παρακάτω ακίνητα: i) ένα διαμέρισμα (B11) του δευτέρου ορόφου και ii)

⁹⁹⁷ Υπ' αριθμ. 1125/8-12-1981 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών, σ. 8.

⁹⁹⁸ Υπ' αριθμ. 36050/1965 Δήλωση Δωρεάς Αιτία Θανάτου, Ιωάννινα 1965.

⁹⁹⁹ Υπ' αριθμ. 84342/3-11-1983 Πράξη Σύστασις Ιδρύματος, του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθ. Τζάλλα, άρθρο 4, σ. 3.

ένα ισόγειο κατάστημα (Κ7), που βρίσκονται στην Αθήνα και συγκεκριμένα στην συμβολή των Παλαμά αριθ. 20 και Ζαμπελίου αριθ. 14¹⁰⁰⁰.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς:¹⁰⁰¹

- α. για προικοδότηση απόρων νεανίδων που κατάγονται από το χωριό Γεροπλάτανος,
- β. για οικονομική ενίσχυση των Ιερών Ναών του Γεροπλατάνου,
- γ. για οικονομική ενίσχυση του Δημοτικού Σχολείου Γεροπλατάνου,
- δ. για οικονομική ενίσχυση αριστούχων απόρων μαθητών που μένουν μόνιμα στο Γεροπλάτανο και φοιτούν σε ανώτατες σχολές,
- ε. για οικονομική ενίσχυση σε αριστούχο άπορο μαθητή του σχολείου Γεροπλατάνου,
- στ. για εκτέλεση κοινωφελών έργων στο χωριό Γεροπλάτανος και
- ζ. για τέλεση ετήσιου μνημόσυνου κατά την εορτή του Αγίου Δημητρίου.

4.29. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Ιωαννίδη

Ο Κ. Ιωαννίδης γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1907. Ενώ ήταν σε μικρή ακόμη ηλικία τον πήρε ο θείος του (Κρέμος) στο Φορτσάϊν της Γερμανίας,

¹⁰⁰⁰ Ο διαθέτης στην υπ' αριθ. 36050/1965 Δήλωση Δωρεάς Αιτία Θανάτου, όρισε ότι τα παραπάνω ακίνητα να περιέλθουν στην Κοινότητα Γεροπλατάνου, μετά το θάνατο του ιδίου και της συζύγου – πρεσβυτέρας αυτού, Αντιγόνης Δημητρίου Τζέρεμπου. Η οποία σε περίπτωση θανάτου του, θα είχε την ισόβια επικαρπία των παραπάνω ακινήτων. Επιπλέον, τα ακίνητα να παραμείνουν εσαεί αναπολλοτρώτα και η Κοινότητα Γεροπλατάνου να μην έχει το δικαίωμα για κανένα λόγο να τα εκποιήσει.

¹⁰⁰¹Υπ' αριθμ. 84342/1983 Συμβολαιογραφική Πράξη Σύστασης Ιδρύματος, ο.π., άρθρο 2, σ. 2.

όπου ασχολήθηκε με την τέχνη της συναρμολόγησης διαμαντιών. Στη συνέχεια και για 16 χρόνια εργάστηκε στο κοσμηματοπωλείο του οίκου Βούλγαρη στη Ρώμη. Το 1937 επέστρεψε στα Γιάννινα, όπου άνοιξε κατάστημα πώλησης κοσμημάτων στην οδό Αβέρωφ αριθ. 31. Το 1943 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου άνοιξε εκ νέου κατάστημα κοσμημάτων στην οδό Σταδίου αριθ. 12. Πέθανε στις 16-12-1965 στο Νοσοκομείο, όπου νοσηλεύόταν για μεγάλο χρονικό διάστημα¹⁰⁰².

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 5995/4-12-1965 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Εμμανουήλ Τριανταφυλλίδη κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 249/13-1-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο διαθέτης την άφησε στο Δήμο Ιωαννιτών.

Ο Κ. Ιωαννίδης κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰⁰³: i) ένα κτίσμα αποτελούμενο από το ισόγειο και έναν όροφο, μετά των καταστημάτων και παραρτημάτων αυτού, ευρισκόμενο στην Αθήνα επί της οδού Μεσογείων αριθ. 251 (τότε 25^Α), ii) ένα αγρόκτημα συνολικής έκτασης δέκα τεσσάρων (14) περίπου στρεμμάτων μετά του εντός αυτού υπάρχοντος κτιρίου ευρισκόμενο στην Αθήνα και στη θέση (Πλέστι) της περιφέρειας Νέας Μάκρης και iii) το 1/2 εξ αδιαιρέτου μιάς οικίας ευρισκομένης στην Αθήνα επί των οδών Καλλιφορνά αριθ. 52 και Πρωτέως, στην Κυψέλη.

Επιπλέον, ο ευεργέτης όρισε ο Δήμος Ιωαννιτών να έχει τη δυνατότητα να εκποιήσει το αγρόκτημα που βρίσκεται στη θέση "Πλέστι"

¹⁰⁰² Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, σσ.186-188, Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ.99, Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.141-142.

¹⁰⁰³ Υπ' αριθ. 5995/4-12-1965 δημόσια διαθήκη του Κ. Ιωαννίδη, σ. 2.

της Νέας Μάκρης, με μοναδικό σκοπό όμως το τίμημα που θα επιτυγχανόταν να διατεθεί για προσθήκη νέου ή νέων ορόφων σε κάποιο από τα άλλα ακίνητα¹⁰⁰⁴.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹⁰⁰⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης Ε.Τ.Ε.	8.230,97
2. Μισθώματα ακινήτου Νέας Μάκρης Αθηνών	1.173,88
3. Πιστωτικοί τόκοι Ε.Τ.Ε.	<u>88,64</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	9.493,49

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	70,69
2. Τέλη χαρτοσήμου μισθωμάτων	40,78
3. Φόρος τόκων	8,86
4. Καταβολή υποτροφίας	1.800,00
5. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>7.573,16</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	9.493,49

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται ως υποτροφία σε έναν άπορο και άριστο μαθητή των Ιωαννίνων που θα επιθυμούσε να συνεχίσει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ή Θεσσαλονίκης¹⁰⁰⁶.

Ο Δήμος Ιωαννιτών, με την υπ' αριθμ. 4603/1986 αίτησή του προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε την προσθήκη και των υπολοίπων Πανεπιστημίων που είχαν ενταμεταξύ ιδρυθεί στην χώρα. Το Εφετείο σε

¹⁰⁰⁴ ο.π., σ.3.

¹⁰⁰⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Ιωαννίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹⁰⁰⁶ Υπ' αριθμ. 5995/1965 Δημόσια διαθήκη του Κ. Ιωαννίδη, ο.π., σ. 2.

δημόσια συνεδρίαση έκανε δεκτή την αίτηση και στη συνέχεια δημοσιεύσε την απόφαση του στο ακροατήριο στις 28-5-1986¹⁰⁰⁷.

Ο Δήμος Ιωαννιτών με την υπ' αριθμ. 409/12-5-1993 αίτησή του προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε το τίμημα από την πώληση του αγροκτήματος της Νέας Μάκρης να διατεθεί για την αξιοποίηση με το σύστημα της αντιπαροχής ακινήτου του Δήμου που βρίσκεται στην οδό Μαυρογιάννη 28 στα Ιωάννιν, με το σκεπτικό ότι αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθουν στο κληροδότημα διαιρετές ιδιοκτησίες σε ποσοστό 65% επί του συνόλου του νέου κτιρίου. Η αξία τους αλλά και τα ετήσια εισοδήματα που θα απέδιδαν θα ήταν κατά πολύ μεγαλύτερα από εκείνα που θα προέρχονταν από την αξιοποίηση του ακινήτου του κληροδοτήματος επί της οδού Μεσογείων¹⁰⁰⁸.

Με τη διάθεση του τιμήματος από την πώληση του παραπάνω αγροκτήματος σύμφωνα με την πρόταση του Δήμου Ιωαννιτών θα περιέρχονταν στο κληροδότημα γραφεία και καταστήματα εμβαδού 1.377,70 τ.μ., δεδομένου ότι η συνολική δομήσιμη επιφάνεια του ακινήτου αυτού ανέρχεται σε 2058 τ.μ. και η αξία των ιδιοκτησιών που θα περιέρχονταν στο κληροδότημα θα ανερχόταν σε 189.618.897 δραχμές.

Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση στις 21-9-1993 συζήτησε την παραπάνω αίτηση και άφου έκρινε ότι με αυτό τον τρόπο διασφαλίζεται η επωφελέστερη αξιοποίηση της περιουσίας του κληροδοτήματος, την έκανε δεκτή. Στη συνέχεια δημοσίευσε την απόφασή του αυτή στο ακροατήριο σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στις 30-11-1993¹⁰⁰⁹.

¹⁰⁰⁷ Υπ' αριθμ. 4603/15-4-1986 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

¹⁰⁰⁸ Υπ' αριθμ. 325/24-2-1993 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ιωαννιτών.

¹⁰⁰⁹ Υπ' αριθμ. 7697/1993 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών, σσ. 5 – 6.

4.30. Κληροδότημα Νικολάου Κ. Γιαννή

Ο Ν. Γιαννής γενήθηκε στη Βίτσα Ζαγορίου το 1898. Αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στο δημοτικό σχολείο και στο Σχολαρχείο του χωριού συνέχισε τις σπουδές στη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων και στο μονοτάξιο Διδασκαλείο. Το 1923 διορίστηκε ως δάσκαλος και έκτοτε υπηρέτησε σε διάφορα χωριά της Ηπείρου μέχρι το 1951. Πήρε ενεργό μέρος στην Μικρασιατική εκστρατεία καθώς και στην Αντίσταση (1941-1944). Ήταν έγγαμος και πατέρας τεσσάρων παιδιών (Δημήτρη, Κλεομένη, Βασίλη και Ανδρομάχη). Με προηγούμενη διαθήκη του το 1963 μοίρασε το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του στα τέσσερα παιδιά του. Πέθανε στις 2-7-1976 στα Ιωάννινα¹⁰¹⁰.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 3-3-1966, κατατέθηκε από τον ίδιο στον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρ. Γκαστή με την υπ' αριθμ. 4372/3-3-1966 πράξη και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 170/15-10-1976 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Νικόλαος Γιαννής όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη της Συγκλήτου των Καθηγητών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων¹⁰¹¹.

Ο διαθέτης κληροδότησε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰¹²: i) το μερίδιο του, που ανερχόταν στα 4/64 επί συνόλου 72 στρεμμάτων του εξ αδιαιρέτου αγροκτήματος, που βρίσκεται στη θέση "Αμπελόκηποι" στα Ιωάννινα, ii) μία διώροφη οικία

¹⁰¹⁰ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ.188-189 και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.100-101.

¹⁰¹¹ Υπ' αριθμ. 170/15-10-1976 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Νικολάου Γιαννή, σ.4.

¹⁰¹² ο.π., σσ.2-3.

αποτελούμενη από δύο διαμερίσματα και αύλιου χώρου που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Καβασίλων αρ. 34 και iii) μία παλαιά ημισόγεια οικία αποτελούμενη από τρία δωμάτια, μία αποθήκη και αύλιο χώρο ευρισκόμενη επί της οδού Καβασίλων αρ. 32 στα Ιωάννινα¹⁰¹³.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής¹⁰¹⁴:

- α. η Σύγκλητος των καθηγητών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων να διαχειρίζεται την ανωτέρω περιουσία κατά τον πλέον επωφελή και αποδοτικό τρόπο προς κατάρτιση τελείων και αρίστων επιστημόνων και
- β. η τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του στις 6 Δεκεμβρίου όπου θα ψέλνουν μελωδικά καλλήφωνοι φοιτητές και φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στη συνεδρίαση στις 9-3-1977 αποδέχτηκε τη δωρεά του Ν. Γιαννή, αποφάσισε να τον ανακηρύξει Ευεργέτη του Πανεπιστημίου, και ν' αναγράψει το ονομά του στην ειδική αναθηματική στήλη των Ευεργετών του, σε αιώνια ανάμνηση της γενναιοφροσύνης του¹⁰¹⁵.

¹⁰¹³ Ο Ν. Γιαννής στη σελίδα 4 της διαθήκης του αναφέρει ότι: «Εάν τις ἐκ τῶν υἱῶν μου ἢ τῶν λοιπῶν κληρονόμων μου ἤθελε πλεονέκτης καὶ ἀχάριστος πρὸς τὸν εὐεργέτην πατέρα τοῦ καὶ τολμήσῃ να προσβάλλῃ καὶ ἀκυρώσῃ τὴν παροῦσαν διαθήκην μου, τότε αὐτομάτως καὶ αὐτοδικαίως ἀκυροῦνται καὶ ἡ δωρεά μου, ἡ γενομένη πρὸς τὰ τεσσαρατέκνα μου τὴν 6ην Ἀπριλίου 1963 εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον τοῦ Γαλάνη ἐν Ἀθήναις καὶ τὰ μερίδια ἀπάντων τῶν τέκνων μου καὶ τῶν δύο ἐγγονῶν μου ἤτοι 12/64 δώδεκα ἑξηκοστὰ τέταρτα ἐν συνόλῳ τοῦ ἀγροκτήματος Ἀμπελοκήπων περιέρχονται καὶ ταῦτα εἰς τὴν κυριότητα, νομὴν καὶ κατοχὴν τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς Ἰωαννίνων, διότι δεν ἀναγνωρίζω ἀσυνειδήτους καὶ ἀναισθητοὺς υἱούς».

¹⁰¹⁴ Υπ' αριθμ. 4372/1966 Δημόσια διαθήκη του Ν. Γιαννή, ο.π., σ. 4.

¹⁰¹⁵ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ.101.

4.31. Κληροδότημα Βλαδίμηρου Δ. Λαζαρίδη

Ο Β. Λαζαρίδης γεννήθηκε το 1895 στα Γιάννινα. Ο πατέρας του Δημήτριος Λαζαρίδης υπήρξε διερμηνέας του εδώ Ρωσικού Προξενείου. Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του στις Σχολές των Ιωαννίνων εργάστηκε ως υπάλληλος στο εδώ υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος. Πέθανε άγαμος στις 21-5-1967 στα Ιωάννινα¹⁰¹⁶.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 17-3-1966 στα Ιωάννινα και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 124/1977 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Β. Λαζαρίδης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη της εκάστοτε Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου (Αγοράς)¹⁰¹⁷.

Ο διαθέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰¹⁸: i) μία οικία που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Κοραή αριθ. 6 και ii) την επικαρπία του 1/2 από ένα οικόπεδο ή γκαράζ μετά των προχείρων κτισμάτων που βρισκόταν στα Ιωάννινα επί της οδού Τσιριγώτη, το υπόλοιπο 1/2 το άφησε στην Χρυσάνθη Χαρισιάδου για όσο εκείνη ζούσε. Μετά το θάνατο της όρισε να περιέλθει και αυτό στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Αγοράς.

¹⁰¹⁶ Αρχείο Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, φάκελος 'Κληροδότημα Βλαδίμηρου Λαζαρίδη'.

¹⁰¹⁷ Υπ' αριθμ. 124/1977 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Βλαδίμηρου Λαζαρίδη, σ.2.

¹⁰¹⁸ ο.π., σσ.2-3.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2002 έχει ως εξής¹⁰¹⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτου	18.606,98
2. Πρόσοδοι τόκων	<u>177,10</u>
Σύνολο Εσόδων	18.784,08
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	9.968,79
Γενικό Σύνολο Εσόδων	28.752,87

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	1.054,82
2. Φόροι	804,65
Σύνολο Εξόδων	1.859,47
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>26.893,40</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	28.752,87

Ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰²⁰:

α. την ετήσια τέλεση Αρχιερατικού μνημοσύνου την πρώτη Κυριακή μετά της 15 Ιουλίου και

β. η οικία που κληροδότησε στον Ιερό Ναό δύναται να χρησιμοποιηθεί είτε ως γραφεία του Ιερού Ναού, είτε ως χώρος φιλοξενίας απόρων φοιτητριών που σπουδάζουν στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹⁰²¹.

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος αντί της διάθεσης

¹⁰¹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες Βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2002 του κληροδοτήματος Βλαδίμηρου Λαζαρίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹⁰²⁰ Υπ' αριθμ. 124/1977 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.2.

¹⁰²¹ Ο Β. Λαζαρίδης όρισε στη διαθήκη του, ότι σε καμία περίπτωση και για κανένα λόγο ο Ιερός Ναός δεν έχει το δικαίωμα να την εκποιήσει.

της οικίας ως χώρος διαμονής φοιτητριών χορηγεί δύο υποτροφίες σε άπορους φοιτητές που φοιτούν στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Στις 7-8-1976 απεβίωσε η Χρυσάνθη Χαρισιάδου, οπότε και περιήλθαν κατά πλήρη κυριότητα τα παραπάνω ακίνητα στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Αγοράς και για το σκοπό αυτό συντάχθηκε η σχετική δήλωση αποδοχής της κληρονομιάς¹⁰²².

4.32. Κληροδότημα Ευθαλίας Σούρλα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 17982/25-6-1966 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Κωνσταντόπουλο, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 205/20-9-1984 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος η Ευθαλία Σούρλα την ανέθεσε στον Δήμο Ιωαννιτών¹⁰²³.

Τα περιουσιακά στοιχεία που κληροδότησε στο Δήμο Ιωαννιτών ήταν ένα κτιριακό συγκρότημα από οικίες και καταστήματα που βρίσκονται στην πόλη των Ιωαννίνων και συγκεκριμένα επί των οδών Λόρδου Βύρωνος, αριθ. 4 και Κρυστάλλη αριθ. 8 και 20¹⁰²⁴.

¹⁰²² Υπ' αριθμ. 756/1977 Δήλωση Αποδοχής Κληρονομιάς της συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Βασιλικής Παππά.

¹⁰²³ Υπ' αριθμ. 205/20-9-1984 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ε. Σούρλα, σ.3.

¹⁰²⁴ Υπ' αριθμ. 17982/1966 Δημόσια διαθήκη της Ευθαλίας Σούρλα, σ. 2 και Ένωση Γυναικών Ελλάδας Παράρτημα Ιωαννίνων, '8 Μαρτίου Ημέρα της Γυναίκας... Ευεργέτιδες των Ιωαννίνων', ο.π., σ. 17.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής¹⁰²⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι Πιστωτικοί Ε.Τ.Ε.	265,10
2. Μισθώματα ακινήτων οδού Λ. Βύρωνος αριθ. 4	<u>29.979,98</u>
Σύνολο Εσόδων	29.545,08
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	23.054,13
Γενικό Σύνολο Εσόδων	53.299,21

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	60,00
2. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	26,51
3. Χαρτόσημο μισθωμάτων	993,91
4. Αποζημίωση υπαλλήλων	150,00
5. Ενίσχυση, συντήρηση Παιδικών Σταθμών	<u>42.000,00</u>
Σύνολο Εξόδων	43.230,42
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	10.068,79
Γενικό Σύνολο Εξόδων	53.299,21

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς¹⁰²⁶:

- α. για την ίδρυση και λειτουργία παιδικού σταθμού στην πόλη των Ιωαννίνων, που θα φέρει την επωνυμία «Παιδικός Σταθμός, Δωρεά Γεωργίου, Αθανασίου και Ευθαλίας Σούρλα» και
- β. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου εις μνήμη του Γεωργίου, Αθανασίου και Ευθαλίας Σούρλα.

¹⁰²⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Ευθαλίας Σούρλα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹⁰²⁶ Υπ' αριθμ. 205/20-9-1984 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.2.

Ο Δήμος Ιωαννιτών στις 28-1-1987 κατέθεσε αίτηση στο Εφετείο Αθηνών, με την οποία ζήτησε εφενός να βεβαιωθεί ότι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί εξ ολοκλήρου η θέληση της διαθέτιδας όπως είναι διατυπωμένη στην διαθήκη της και εφετέρου να εγκρίνει την διάθεση των ετήσιων εσόδων για παρεμφερή σκοπό. Συγκεκριμένα, να διατεθούν για την οικονομική ενίσχυση των άλλων Παιδικών και Βρεφονηπιακών σταθμών ,που ήδη λειτουργούν στην πόλη των Ιωαννίνων¹⁰²⁷.

Το Εφετείο Αθηνών σε συνεδρίαση του στις 10-11-1987 έκρινε την αίτηση και αποφάσισε όπως γίνει δεκτή. Στη συνέχεια δημοσίευσε την απόφαση του ακροατήριου σε έκτακτη συνεδρίαση στις 14-12-1987¹⁰²⁸.

4.33. Τάγκειο Ίδρυμα

Το ίδρυμα συστάθηκε με τρεις ιδιόγραφες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον ευεργέτη, οι δύο στις 25-11-1966 και η άλλη στις 9-4-1971 και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 1329/9-8-1972, 1614/28-9-1972 και 1615/28-9-1972 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκρισης σύστασης του ιδρύματος, καθώς και η κύρωση του οργανισμού αυτού δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 126/03-03-1985 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το ίδρυμα διοικείται από πενταμελές Δ.Σ., το οποίο εκλέγεται ανά πενταετία με μυστική ψηφοφορία μεταξύ των ενηλίκων ανδρών και

¹⁰²⁷ Στην παραπάνω αίτηση αναφέρεται αναλυτικά ο λόγος για τον οποίο ζητήθηκε η μερική τροποποίηση του σκοπού του κληροδοτήματος, Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι, επειδή τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ανέρχονταν στο ποσό των 450.000 δραχμών περίπου, (στοιχεία έτους 1986) δεν ήταν δυνατό να ιδρυθεί και να λειτουργήσει παιδικός σταθμός.

¹⁰²⁸ Υπ' αριθμ. 13961/27-10-1987 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

γυναικών της Κοινότητας Καρίτσας, ενώ ένα από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει να προέρχεται εξ αρρενογονίας της οικογένειας Τάγκα¹⁰²⁹.

Ο Στέφανος Τάγκας διέθεσε υπέρ του ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰³⁰: α) την ψιλή κυριότητα μιας ημιτριώροφης οικοδομής κτισμένης επί οικοπέδου συνολικής έκτασης 145,50 τ.μ. που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αγίας Ζώνης αριθ. 93 και αποτελείται: i) από δύο ημιυπόγεια διαμερίσματα, ii) από ένα διαμέρισμα τεσσάρων δωματίων και λοιπών βοηθητικών χώρων στον πρώτο όροφο και iii) από ένα διαμέρισμα τεσσάρων δωματίων και λοιπών βοηθητικών χώρων στον δεύτερο όροφο και β) την ψιλή κυριότητα μιας ισόγειας οικίας αποτελούμενη από δύο δωμάτια και λοιπούς βοηθητικούς χώρους χτισμένη επί οικοπέδου συνολικής έκτασης 108 τ.μ. που βρίσκεται στην Αθήνα σε πάροδο (αδιέξοδο) της οδού Λιζάρδου αριθ. 32¹⁰³¹.

Ο Ισολογισμός του ιδρύματος στις 31-12-1998 είχε ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχμές)¹⁰³²:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

1. Διαμερίσματα 1 ^{ου} ορόφου	4.272.000
2. Διαμερίσματα ισογείου	4.080.000
3. Ημιυπόγειο	1.843.000

¹⁰²⁹ Υπ' αριθμ.126/03-03-1985 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

¹⁰³⁰ Ιδιόγραφη διαθήκη στις 25/11/1966 του Στέφανου Τάγκα, σσ.1-2.

¹⁰³¹ Ο Στέφανος Τάγκας στη διαθήκη του όρισε επιπλέον ότι όλα τα παραπάνω ακίνητα να είναι αναπαλλοτριώτα στο διενεκές. Το μόνο που επιτρέπεται είναι η προσθήκη, ή η επέκταση αυτών, ενώ σε περίπτωση αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, τότε το ποσό της αποζημίωσης να διατεθεί για την αγορά άλλου προσοδοφόρου ακινήτου.

¹⁰³² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Ισολογισμό του Τάγκειου Ιδρύματος στις 31-12-1998, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες για τα περιουσιακά στοιχεία.

4. Πίσω αυτοτελές	2.784.000
5. Μετρητά – Ταμείο	<u>8.790.358</u>
Σύνολο Ενεργητικού	21.769.358

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

1. Πάγια	12.979.000
2. Ταμείο	<u>8.790.358</u>
Σύνολο Παθητικού	21.769.358

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰³³:

α. για την ύδρευση της Κοινότητας Καρίτσας με πόσιμο νερό, μόνης ή σε συνδυασμό με άλλες γειτονικές κοινότητες,

β. για την οικονομική ενίσχυση σε νέους και νέες που είναι οικονομικά αδύνατοι και κατάγονται από την Κοινότητα Καρίτσας Ιωαννίνων, για μεταλυκειακές σπουδές σε σχολεία βιομηχανικών και βιοτεχνικών επαγγελματών¹⁰³⁴ και

γ. για την εκτέλεση διαφόρων κοινωφελών έργων στην Κοινότητα Καρίτσας, σύμφωνα τις ανάγκες και την κρίση του Κοινοτικού Συμβουλίου.

4.34. Κληροδότημα Ιωάννη Γκουγκάκη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 18107/30-1-1967 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Σαλαμίνας Κωνσταντίνο Κυριάκο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε

¹⁰³³ Υπ' αριθμ. 126/3-3-1985 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, ο.π., άρθρο 2.

¹⁰³⁴ Σε περίπτωση ίσης οικονομικής αδυναμίας θα προτιμούνται οι προερχόμενοι από την οικογένεια Τάγκα (βλ. Διαθήκη Σ.Τάγκα).

με το υπ' αριθμ. 258/10-7-1972 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιά.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Παλαιοπύργου Επαρχίας Πωγωνίου Ιωαννίνων, ii) τον εκάστοτε εφημέριο του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου της Κοινότητας Παλαιοπύργου Πωγωνίου Ιωαννίνων και iii) δύο μέλη της οικογενείας κατά σειρά βαθμού συγγενείς¹⁰³⁵.

Ο Ιωάννης Γκουγκάκης κληροδότησε στην γενέτειρά του Κοινότητα Παλαιοπύργου Πωγωνίου, κατά πλήρη κυριότητα ένα κτίσμα, όπου στεγάζονταν το αρτοποιείο του μετά του οικοπέδου αυτού συνολικής έκτασης 200 τ.μ¹⁰³⁶, που βρίσκεται στην Αττική στην περιοχή "Αγίας Βαρβάρας" και συγκεκριμένα στα Παλούκια Σαλαμίνας¹⁰³⁷.

Επιπλέον, άφησε υπέρ του Δεύτερου Δημοτικού Σχολείου Σαλαμίνας το ποσό των 100.000 δρχ. κατατεθειμένο στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο με τον όρο το κεφάλαιο να παραμείνει άθικτο, ενώ οι ετήσιοι τόκοι θα διατίθενται για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου και για την αγορά βιβλίων, γραφικής ύλης και διαφόρων οργάνων του Σχολείου. Για την διαχείριση του παραπάνω κεφαλαίου και την εκτέλεση των παραπάνω σκοπών όρισε επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Προϊστάμενο εφημέριο του Ιερού Ναού Αγίου Ανδρέα Σαλαμίνας, ii) τον

¹⁰³⁵ Υπ' αριθμ. 18107/1967 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Γκουγκάκη, σ. 4.

¹⁰³⁶ Στη διαθήκη του, ο Ι. Γκουγκάκης αναφέρει ότι το οικόπεδο, όπου βρίσκεται το αρτοποιείο είναι συνολικής έκτασης 900 τ.μ., στο κληροδότημα να περιέλθουν τα 200 τ.μ., ενώ το υπόλοιπο 700 τ.μ. να περιέλθει στην κόρη του.

¹⁰³⁷ Υπ' αριθμ. 18107/1967 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Γκουγκάκη, ο.π., σ. 5.

εκάστοτε Διευθυντή του Δευτέρου Δημοτικού Σχολείου Σαλαμίνας και iii) από ένα μέλος της οικογενείας του ¹⁰³⁸.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης εξέφρασε την επιθυμία να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰³⁹:

α.υποχρεωτικά 1500 δρχ. ετησίως για την ασφάλιση του ακινήτου, β.για την συντήρηση της οικίας στο Παλαιόπυργο Πωγωνίου 2000 δρχ., γ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του, την πρώτη Κυριακή μετά το θάνατό του και

δ. το υπόλοιπο ποσό να διατίθεται για την ενίσχυση: i) απόρων κοριτσιών της Κοινότητας Παλαιόπυργου Πωγωνίου, ii) απόρων μαθητών της κοινότητας, για αγορά βιβλίων, γραφικής ύλης και άλλων ειδών, iii) των εκκλησιών της κοινότητας και iv) για την εκτέλεση φιλανθρωπικών και κοινωφελών έργων στην Κοινότητα, κατά την ελεύθερη κρίση της επιτροπής με απόλυτη πλειοψηφία, ενώ σε περίπτωση ισοψηφίας να επικρατεί η ψήφος των μελών της οικογενείας του.

4.35. Κληροδότημα Πάνου Παναγιώτου Τσιλίκη

Ο Π. Τσιλίκης γεννήθηκε το 1890 στο χωριό Κόντσικα Ιωαννίνων από φτωχούς γονείς. Σε πολύ μικρή ηλικία έμεινε ορφανός και υιοθετήθηκε από μια θεία του στα Γιάννινα. Το 1908 έφυγε για την Αμερική, όπου έμεινε μέχρι το 1912 οπότε και επέστρεψε στα Γιάννινα προκειμένου να συμμετάσχει ενεργά στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα που είχε ήδη αρχίσει. Έκτοτε, έμεινε μόνιμα στα Γιάννινα. Το 1916 παντρεύτηκε με τη Σεβαστή Σακκά και απέκτησαν τέσσερα παιδιά, δύο

¹⁰³⁸ Υπ' αριθμ. 258/10-7-1972 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιά, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιωάννη Γκουγκάκη, σ. 2.

¹⁰³⁹ ο.π., σ. 6.

αγόρια και δύο κορίτσια. Πέθανε το 1968 στα Ιωάννινα¹⁰⁴⁰.

Το κληροδότημα συστάθηκε με τις υπ' αριθμ. 39.621/7-4-67 και 42.749/8-5-68 δημόσιες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 94 & 95/12-6-68 πρακτικά του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Π. Τσιλίκης όρισε επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Δήμαρχο των Ιωαννίνων, ii) τον εκάστοτε Εισαγγελέα Εφετών, iii) τον πρώτο κατά σειρά επίτροπο του Ιερού Ναού Περιβλέπτου και iv) έναν εκ των συγγενών του¹⁰⁴¹.

Ο διαθέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος με την πρώτη διαθήκη, έξι στρέμματα οικόπεδο, επί συνόλου είκοσι στρεμμάτων και με τη δεύτερη διαθήκη τέσσερα στρέμματα αντί έξι, που βρίσκεται στα Ιωάννινα και στη θέση "Λόφος Βελισσαρίου". Η δε έκταση αυτή οριοθετήθηκε ως εξής: ιδιοκτησία Γιαννοπούλου (προς τη δημοτική οδό), λόφος Βελισσαρίου και οικοτροφείο Θηλέων¹⁰⁴².

¹⁰⁴⁰ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.149-151 και Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ.255-256.

¹⁰⁴¹ Υπ' αριθμ. 94/12-6-1968 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Πάνου Τσιλίκη, σ. 2.

¹⁰⁴² Τα 4 στρέμματα που δωρήθηκαν από τον Πάνο Τσιλίκη είναι κοινά και αδιαίρετα με το όλο ακίνητο του διαθέτη, γιατί το ακίνητο αυτό αποτελεί κατά τον τίτλο κτήσεως μιλιάκιο (κληροτεμάχιο που παραχωρήθηκε από το κράτος κατά κυριότητα στους κληρονόμους του νομείς). Με βάση τον αγροτικό κώδικα απαγορεύεται η κατάτμησή του, τόσο με πράξεις "εν ζωή" όσο και αιτία θανάτου. Κατά συνέπεια η οριοθέτηση των 4 στρεμ. που αναφέρεται στη διαθήκη, είναι χωρίς καμιά αξία. Μετά την ένταξη όμως του όλου ακινήτου των 39 στρεμ., στο σχέδιο πόλεως, με το από 28-5-1987 Προεδρικό Διάταγμα είναι δυνατή η διανομή του ακινήτου με συμβολαιογραφική πράξη, σύμφωνα με τον Α.Ν. 431/1968 (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Β. Κραψίτη, ο.π., σσ. 149 – 151, - Χ. Τσέτση, ο.π., σσ. 255 – 256).

Ο ευεργέτης εξέφρασε την επιθυμία το παραπάνω οικόπεδο να εκποιηθεί από την επιτροπή και το τίμημα που θα επιτυγχανόταν να διατεθεί ως εξής¹⁰⁴³:

- α. ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχ. να κατατεθεί στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδας και με τους τόκους, τη δεύτερη μέρα του Πάσχα, να προικίζονται άπορα και ορφανά κορίτσια από την πόλη των Ιωαννίνων καθώς και ένα κορίτσι από το χωριό του διαθέτη, την Κόντσικα Ιωαννίνων¹⁰⁴⁴,
- β. τριακόσιες χιλιάδες (300.000) δραχ. να δοθούν στον Θρησκευτικό Ιεραποστολικό Σύλλογο Ιωαννίνων "Απόστολος Παύλος" για ανέγερση ιδιόκτητου μεγάρου,
- γ. διακόσιες χιλιάδες (200.000) δραχ. να δοθούν για την κατασκευή ανδριάντων (κεφαλή και μπούστο) των παρακάτω ηρώων: Νικολάου Πλαστήρα, Κίτσου Τζαβέλλα, Μάρκου Μπότσαρη και Κωνσταντίνου Κανάρη) και
- δ. τετρακόσιες χιλιάδες (400.000) δραχ. να δοθούν για ανέγερση Ναού του Αγίου Ιωάννου εντός του φρουρίου της πόλης.

4.36. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Λιάπη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-6-1967 στην Ξάνθη και

¹⁰⁴³ Υπ' αριθμ. 39.621/7-4-67 και 42.749/8-5-68 Δημόσιες διαθήκες του Π. Τσιλίκη.

¹⁰⁴⁴ Για την εκπλήρωση του πρώτου σκοπού της διαθήκης, εκδόθηκε το υπ' αριθμ. 195/1974 Π.Δ/γμα περί έγκρισης σύστασης κοινωφελούς Ιδρύματος, με την επωνυμία «Ίδρυμα Προικοδοτήσεως Απόρων Κορασίδων της πόλεως Ιωαννίνων Πάνου Τσιλίκη». Επιπλέον, καταρτήθηκε και ο Οργανισμός του παραπάνω ιδρύματος, που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ' 69/18-3-1974 ΦΕΚ, τεύχος Πρώτο.

δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1/12-1-1971 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ξάνθης.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Κωνσταντίνος Λιάπης όρισε τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Ασπραγγέλων Ζαγορίου, ii) ένα μέλος της οικογένειας Τσαπέρη και iii) ένα μέλος της οικογένειας Παπαλεξίου¹⁰⁴⁵.

Ο διαθέτης κληροδότησε στην Κοινότητα Ασπραγγέλων τα 21/32 εξ αδιαιρέτου ενός οικοπέδου συνολικού εμβαδού 486,85 τ.μ. μετά των ευρισκομένων σ' αυτό δύο καταστημάτων που βρίσκεται στην πόλη της Ξάνθης επί της οδού Καραολή αριθ. 17. Επιπλέον, ανέφερε ότι η παραπάνω επιτροπή έχει τη δυνατότητα της αξιοποίησης του οικοπέδου αλλά σε καμία περίπτωση της πώλησης του ¹⁰⁴⁶.

Το 1998 η Κοινότητα Ασπραγγέλων με απόφασή της, και αφού πρώτα έλαβε την έγκριση του αρμοδίου δικαστηρίου έδωσε το ακίνητο για αξιοποίηση με την μέθοδο της αντιπαροχής. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθουν στο κληροδοτήμα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) τέσσερα (4) διαμερίσματα, ii) δύο (2) ισόγεια καταστήματα και iii) ένα (1) υπόγειο συνολικής έκτασης 150 τ.μ.¹⁰⁴⁷.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹⁰⁴⁸:

¹⁰⁴⁵ Υπ' αριθμ. 1/12-1-1971 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ξάνθης, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Κ. Λιάπη, σ. 3.

¹⁰⁴⁶ ο.π., σσ. 2 – 3.

¹⁰⁴⁷ Απόφαση - Αίτηση της Διοικητικής και Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος προς το Εφετείο Αθηνών στις 28-2-1998.

¹⁰⁴⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Λιάπη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	28.000,00
2. Χαρτόσημο ενοικίων	1.000,00
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>110,00</u>
Σύνολο Εσόδων	29.110,00
Υπόλοιποι προηγούμενης χρήσης	10.045,18
Γενικό Σύνολο Εσόδων	39.155,18

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση Γραμματέα	580,00
2. Αμοιβή δικηγόρου	2.000,00
3. Διάφορα έξοδα ακινήτου	2.000,00
4. Μνημόσυνο	300,00
5. Ενίσχυση Πολιτιστικού Συλλόγου Ασπραγγέλων	2.000,00
6. Χαρτόσημο	1.000,00
7. Εξωραϊστικοί σκοποί	25.000,00
8. Για γραφικά, φωτ/κα και δημοσιεύσεις	500,00
9. Λογιστικά και οφειλές προς την Β' ΔΟΥ Ιωαννίνων	<u>4.000,00</u>
Σύνολο Εξόδων	37.380,00
Αποθεματικό	1.775,18
Γενικό Σύνολο Εξόδων	39.155,18

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁴⁹:

α. για την ίδρυση και λειτουργία Οικοκυρικής Σχολής, εις μνήμη του Απόστολου και Πολυξένης Λιάπη καθώς και της Μαγδάλας Οικονόμου και

β. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών των πεθαμένων της οικογένειας Λιάπη.

¹⁰⁴⁹ Υπ' αριθμ. 1/12-1-1971 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ξάνθης, ο.π., σ. 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1968 έως το 1974

5.1. Κληροδότημα Ευαγγελίας Καραπάνου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 5-1-1968 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 310/14-2-1974 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η Ε. Καραπάνου όρισε ως γενικό κληρονόμο της περιουσίας το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ενώ σε περίπτωση που το Πανεπιστήμιο δεν θα υπάρχει κατά το χρόνο του θανάτου της τότε όρισε η περιουσία της να περιέλθει στο Φιλανθρωπικό Ίδρυμα Ελεών Ιωαννίνων¹⁰⁵⁰.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰⁵¹: i) ένα διαμέρισμα 52 τ.μ. που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Άρνης αριθ. 3 στα Ιλίσια, ii) το 1/8 ενός αγροκτήματος συνολικής έκτασης 1.143 στρεμμάτων που βρίσκεται στην περιοχή Φελίκι Άρτας και iii) καταθέσεις στην Ε.Τ.Ε. ύψους 167.000 δρχ.

¹⁰⁵⁰ Διαθήκη της Ευαγγελίας Καραπάνου, ο.π., σ. 1 και Ένωση Γυναικών Ελλάδας Παράρτημα Ιωαννίνων, ο.π., σ. 14,

¹⁰⁵¹ Υπ' αριθμ. 310/14-2-1974 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ευαγγελίας Καραπάνου, σ.2.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹⁰⁵²:

ΕΣΟΔΑ

1. Από μισθώματα	3.300,00
2. Από τόκους καταθέσεων	<u>1.088,86</u>
Σύνολο Εσόδων	4.386,86
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	30.675,20
Γενικό Σύνολο Εσόδων	35.062,06

ΕΞΟΔΑ

1. Για χορήγηση υποτροφιών	4.400,00
2. Για δημοσιεύσεις	51,40
3. Απόδοση φόρων τόκων	105,17
4. Απόδοση χαρτοσήμου μισθωμάτων	<u>78,70</u>
Σύνολο Εξόδων	4.635,27
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	30.426,79
Γενικό Σύνολο Εξόδων	35.062,06

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για χορήγηση υποτροφίας σε ένα άπορο νέο ή νέα.

5.2. Κληροδότημα Στεργίου Γούλα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 67920/3-4-1968 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Δράμας

¹⁰⁵² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ευαγγελίας Καραπάνου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Δημήτριο Αντωνόπουλο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 29/18-2-1971 πρακτικό του Πρωτοδικείου Δράμας.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος ο Σ. Γούλας όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Πάδων Κόνιτσας¹⁰⁵³.

Ο διαθέτης κληροδότησε στην Κοινότητα Πάδων Κονίτσης ένα οικόπεδο άρτιο και οικοδομήσιμο, που βρίσκεται στη θέση «Αμπελόκηποι» Δράμας, συνολικής έκτασης 1.400 τ.μ.¹⁰⁵⁴.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁵⁵:

- α. το ποσό των χιλίων (1.000) δραχ. να δίνεται κάθε χρόνο στην Άννα, χήρα του αδελφού του Κωνσταντίνου, για όσο εκείνη θα ζει και
- β. τα υπόλοιπα να διατίθενται για τη χορήγηση υποτροφιών σε άπορα και ορφανά παιδιά του χωριού Πάδες, τα οποία θέλουν να σπουδάσουν ή να μάθουν κάποια τέχνη.

5.3. Παπαπέτρεϊον Ίδρυμα Πολυλόφου Ιωαννίνων

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 30-4-1968 στα Ιωάννινα και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 128/12-8-1969 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 73/09-03-1974 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

¹⁰⁵³ Υπ' αριθμ. 29/18-2-1971 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Δράμας, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Στεργίου Γούλα, σ. 2.

¹⁰⁵⁴ Υπ' αριθμ. 7094/11-12-1980 Δήλωση Αποδοχής Κληρονομιάς του συμβολαιογράφου Κόνιτσας Ιωάννη Παπαϊώννου.

¹⁰⁵⁵ Υπ' αριθμ. 29/18-2-1971 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Δράμας, ο.π., σ. 3.

Το ίδρυμα διοικείται από τετραμελή επιτροπή αποτελούμενη από¹⁰⁵⁶: i) τον Διονύση Ζ. Παπαδόπουλο, από το Πολύλοφο, ii) την Φρειδερίκη συζ. Διονύση Παπαδόπουλου, iii) τον Μιχαήλ Κ. Μπαράτσα, από το Πολύλοφο και iv) τον Πρόεδρο της Κοινότητας Πολυλόφου Ζώη Γ. Παπαδόπουλο¹⁰⁵⁷.

Ο Δ. Παπαπέτρου άφησε υπέρ του Ιδρύματος ομολογίες της Δ.Ε.Η. συνολικής αξίας 45.900 δολαρίων (300 δραχμές η μία). Από το σύνολο των παραπάνω ομολογιών, ομολογίες αξίας 25.900 δολαρίων ήταν κατατεθειμένες στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Υποκατάστημα Πλατείας Συντάγματος) και οι υπόλοιπες ομολογίες αξίας 20.000 δολαρίων ήταν κατατεθειμένες στην Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα Ιωαννίνων¹⁰⁵⁸.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹⁰⁵⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι τόκων καταθέσεων – Δήλος	443,84
2. Μισθώματα	<u>120,00</u>
Σύνολο Εσόδων	563,84
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	20.666,96
Γενικό Σύνολο Εσόδων	21.230,80

¹⁰⁵⁶ Υπ' αριθμ. 73/09-03-1974 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

¹⁰⁵⁷ Σε περίπτωση που ένα ή περισσότερα μέλη αδυνατούν να συμμετέχουν στην διοίκηση του ιδρύματος, τότε τα υπόλοιπα εκλέγουν τον αντικαταστάτη του.

¹⁰⁵⁸ Υπ' αριθμ. 128/1969 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων όπου δημοσιεύτηκε η διαθήκη του Δημητρίου Παπαπέτρου, σσ. 2-3.

¹⁰⁵⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του Παπαπέτρειου Ιδρύματος Πολυλόφου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση λογιστή	833,00
2. Συντήρηση κτιρίου	476,00
3. Έξοδα Ιερού Ναού	4.700,00
4. Απόδοση φόρων	<u>172,20</u>
Σύνολο Εξόδων	6.181,20
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	15.049,60
Γενικό Σύνολο Εξόδων	21.230,80

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁶⁰:

- α. για προικοδότηση μιας κοπέλας αποδεδειγμένα άπορης και αμέμπτου ηθικής καταγόμενης από την Κοινότητα Πολυλόφου,
- β. για την οικονομική ενίσχυση ενός απόρου νέου ή νέας καταγόμενης από την Κοινότητα Πολυλόφου, που σπουδάζει σε σχολεία μέσης εκπαίδευσης ή σε ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας,
- γ. για τη συντήρηση του Ιερού Ναού Αποστόλων Πέτρου και Παύλου Κοινότητας Πολυλόφου,
- δ. για τη συντήρηση του κοινοτικού καταστήματος και
- ε. για την κατασκευή υδραγωγείου στην Κοινότητα Πολυλόφου.

5.4. Κληροδότημα Ιφιγένειας Χα Περικλή Σάρρα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 15-9-1969 στα Ιωάννινα και

¹⁰⁶⁰Υπ' αριθμ. 73/09-03-1974 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 2.

δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 37/4-2-1982 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος η Ιφιγένεια Σάρρα όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε: i) Πρόεδρο της Κοινότητα Αρίστης, ii) Ιερέα του χωριού και iii) Δάσκαλο του Σχολείου της Κοινότητας Αρίστης¹⁰⁶¹.

Η διαθέτιδα άφησε υπέρ της Κοινότητας Αρίστης τρία (3) οικόπεδα, που βρίσκονται στα Ιωάννινα έναντι αεροδρομίου, και όρισε να πωληθούν, όταν θα έχουν καλή τιμή και τα χρήματα από την πώληση να κατατεθούν σε μία τράπεζα, μέχρι να αγοραστεί κάποιο άλλο ακίνητο¹⁰⁶².

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹⁰⁶³:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι ακινήτων	4.613,05
2. Εγγυήσεις υπέρ τρίτων	525,00
3. Πρόσοδοι τόκων	<u>226,07</u>
Σύνολο Εσόδων	5.346,12
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	19.882,08
Γενικό Σύνολο Εσόδων	25.246,20

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	1.523,80
2. Συντήρηση περιουσίας – φόροι	745,52

¹⁰⁶¹ Υπ' αριθμ. 37/4-2-1982 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ιφιγένειας Σάρρα, σ. 2.

¹⁰⁶² ο.π., σ. 1.

¹⁰⁶³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιφιγένειας Χας Περικλή Σάρρα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

3. Εγγυήσεις υπέρ τρίτων	525,00
4. Εκτέλεση σκοπού	<u>300,00</u>
Σύνολο Εξόδων	5.794,32
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	19.451,88
Γενικό Σύνολο Εξόδων	25.246,20

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁶⁴:

- α. για την οικονομική ενίσχυση ενός φτωχού και αρίστου μαθητή του γυμνασίου μέχρι το πέρας των σπουδών του,
- β. σε περίπτωση έλλειψης μαθητή, τότε να διατίθενται για ένα κοινωφελές έργο στο χωριό, που θα φέρει το όνομά της,
- γ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής της και
- δ. για την ενίσχυση ενός φτωχού αρρώστου,

Η διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος με αίτηση προς το Εφετείο Αθηνών στις 31-5-1983 επικαλούμενη διάφορους λόγους ασάφειας στη διατύπωση της διαθήκης, ζήτησε τη μεταβολή των σκοπών του κληροδοτήματος.

Το Εφετείο, σε δημόσια συνεδρίαση στις 22-12-1983 συζήτησε την αίτηση και αποφάσισε τα παρακάτω¹⁰⁶⁵:

- α. το ακίνητο που θα αγοραστεί από τα χρήματα των οικοπέδων, όταν πουληθούν θα τελεί υπό τον όρο του αναπαλλοτρίωτου,
- β. τα ετήσια έσοδα θα διατίθενται για την οικονομική ενίσχυση του φτωχότερου και καλύτερου μαθητή, μέχρι το πέρας των σπουδών στα σχολεία της μέσης εκπαίδευσης και
- Γ. σε περίπτωση που δεν υπάρχει μαθητής τότε τα έσοδα να διατίθενται

¹⁰⁶⁴ Υπ' αριθμ. 37/4-2-1982 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ιφιγένειας Χας Περικλή Σάρρα, ο.π., σ. 2.

¹⁰⁶⁵ Υπ' αριθμ. 85/1984 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών, σ. 5.

για την δημιουργία ενός κοινωφελούς έργου, τεχνικού η μη, που θα έχει ως σκοπό την παροχή βοήθειας σε φτωχούς ασθενείς.

Επιπλέον, το Εφετείο Αθηνών αποφάσισε ο αδελφός της διαθέτιδος Παντελής Οικονόμου ν' αποτελεί μέλος της διαχειριστικής επιτροπής του κληροδοτήματος μετά των εκάστοτε Πρόεδρο, Ιερέα και Δάσκαλο της Κοινότητας Αρίστης¹⁰⁶⁶.

Η παραπάνω απόφαση του Εφετείου δημοσιεύτηκε στις 9-1-1984 σε έκτακτη συνεδρίαση στο ακροατήριο του.

5.5. Κληροδότημα Βαρβάρας Τσίλη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 31537/15-9-1969 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Ευθυμιάδη, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 211/11-11-1978 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Η Βαρβάρα Τσίλη όρισε ως κληρονόμους της την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων και τον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Περιβλέπτου Ιωαννίνων¹⁰⁶⁷.

Η διαθέτιδα κληροδότησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰⁶⁸:

Στην Ιερά Μητρόπολη άφησε κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή, μία διώροφη παλαιά οικία μετά υπογείου και οικοπέδου συνολικής επιφάνειας 411,65 τ.μ., που βρίσκεται στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Βλαχλείδη (Νυν Γρηγορίου Σακκά) αριθμ. 20.

¹⁰⁶⁶ ο.π.

¹⁰⁶⁷ Υπ' αριθμ. 31537/1969 Δημόσια διαθήκη της Βαρβάρας Τσίλη, σ. 2.

¹⁰⁶⁸ Υπ' αριθμ. 211/11-12-1978 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Βαρβάρας Τσίλη, σσ. 2-3

Όρισε δε το ακίνητο να περιέλθει στην Ιερά Μητροπόλη μετά το θάνατο της αδελφής της, η οποία και θα μένει μέχρι τότε στην οικία.

Πράγματι, μετά το θάνατο της το ακίνητο περιήλθε στην κυριότητα της Ιεράς Μητροπόλης Ιωαννίνων. Όμως, επειδή το κτίσμα ήταν παλαιό το ακίνητο αξιοποιήθηκε με τη μέθοδο της αντιπαροχής. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθουν στο κληροδότημα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) τέσσερα (4) γραφεία εμβαδού 40 τ.μ., 32 τ.μ., 32 τ.μ. και 22 τ.μ. αντίστοιχα ii) δύο (2) ισόγεια καταστήματα εμβαδού 48 τ.μ. και 62 τ.μ. και iii) μία (1) υπόγεια αποθήκη εμβαδού 30 τ.μ.

Στον Ιερό Ναό άφησε κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή, ένα κατάστημα μετά του οικοπέδου, που βρίσκεται στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Σιώζιου Κυπρίου αριθ. 7.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής¹⁰⁶⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι καταθέσεων	37,46
2. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>6.633,73</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	6.671,19

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες διοίκησης και λειτουργίας	387,18
2. Εκτέλεση σκοπού	<u>109,00</u>
Σύνολο Εξόδων	496,18
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	6.175,01
Γενικό Σύνολο Εξόδων	6.671,19

¹⁰⁶⁹ Για περισσότερα στοιχεία βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Βαρβάρας Τσίλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁷⁰:

I. Η Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων οφείλει να τα διαθέτει ως εξής:

α. τα ενοίκια εννέα (9) μηνών κάθε έτους διατίθενται για την οικονομική ενίσχυση οκτώ (8) απόρων μαθητών των παρακάτω σχολείων της πόλης των Ιωαννίνων, ήτοι: i) τέσσερις (4) μαθητές από το Γυμνάσιο Αρρένων Ιωαννίνων, ii) δύο (2) από τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων και iii) δύο (2) από το Γυμνάσιο Θηλέων, με την προϋπόθεση ότι, κατάγονται από το Νομό Ιωαννίνων και

β. τα υπόλοιπα ενοίκια των τριών (3) μηνών διατίθενται για την επισκευή και συντήρηση της άνω αναγραφόμενης οικίας.

II. ο Ιερός Ναός Περιβλέπτου τα διαθέτει ως εξής:

α. τα ενοίκια οκτώ (8) μηνών κάθε έτους διατίθενται για την προικοδότηση μίας άπορης και ορφανής κοπέλας ή απλώς άπορη εν ελλείψει απόρου ορφανής, της ενορίας Περιβλέπτου και

β. τα υπόλοιπα ενοίκια των τεσσάρων μηνών διατίθενται για την τέλεση ετησίου μνημοσύνου στη εορτή του Αγίου Στεφάνου εις μνήμη των γονέων της Στέφανου και Αικατερίνης και της ίδιας, καθώς και για την επισκευή και συντήρηση του παραπάνω καταστήματος.

5.6. Κληροδότημα Εμμανουήλ Ζωΐτση

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 29-4-1970 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 111/25-6-1970 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

¹⁰⁷⁰ Υπ' αριθμ. 31537/1969 Δημόσια διαθήκη της Βαρβάρας Τσίλη, ο.π., σ. 2.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε την Αδελφότητα Βησσιανιωτών, με την επωνυμία "Αρετή", που έχει ως έδρα την Αθήνα¹⁰⁷¹.

Ο Εμμανουήλ Ζωΐτσης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος όλη την περιουσία που βρίσκεται στο χωριό Βήσσιανη της Επαρχίας Πωγωνίου αποτελούμενη από: i) μία οικία μετά κήπου, ii) ένα αχούρι, iii) μία στέρνα, iv) ένα αχυρώνα και v) διάφορα αγροκτήματα, στην σύζυγό του Μαγδαλινή, η οποία για όσο ζεί θα μπορεί να τα διαχειρίζεται αλλά δε θα μπορεί να τα εκποιήσει, καθώς μετά το θάνατο της, όρισε να περιέλθουν και αυτά κατά πλήρη κυριότητα στην Αδελφότητα Βησσιανιωτών η «Αρετή», που έχει ως έδρα την Αθήνα.

Επιπλέον, ο Ε. Ζωΐτσης όρισε μετά το θάνατο της συζύγου του να περιέλθουν, κατά πλήρη κυριότητα και νομή, στην Αδελφότητα Βησσιανιωτών το μερίδιο του (το μισό) τριών κατοικιών που βρίσκονται στα Χανιά της Κρήτης και συγκεκριμένα στην Εβραϊκή συνοικία¹⁰⁷².

Ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς¹⁰⁷³:

- α. η Αδελφότητα Βησσιανιωτών οφείλει να μετατρέψει την οικία στο χωριό σε ξενώνα για να μένουν οι συγχωριανοί που θέλουν να επισκεφθούν την Βήσσιανη. Επιπλέον, όρισε να εκποιήσουν τα υπόλοιπα ακίνητα, που βρίσκονται στο χωριό, και τα χρήματα να τα διαθέσουν για την ανέγερση ενός ακόμη δωματίου πάνω από τη στέρνα και
- β. η Αδελφότητα να προβεί στην εκποίηση του μερίδιου του επί των τριών οικιών στην Κρήτη και με το τίμημα να ανεγερθεί στο χωριό Βήσσιανη ρολοί μετά κώδωνος, σε θέση που θα επιλέξει η Αδελφότητα.

¹⁰⁷¹ Ιδιόγραφη διαθήκη του Εμμανουήλ Ζωΐτση, σ.2.

¹⁰⁷² Υπ' αριθμ. 111/25-6-1970 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Εμμανουήλ Ζωΐτση, σσ.3-4.

¹⁰⁷³ ο.π., σ.2.

5.7. Κληροδότημα Δημητρίου Κοτρώτσιου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 3341/21-9-1971 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Σπυρίδωνα Πρωτοσυγκέλλου, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 141/23-8-1978 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος ο Δημήτριος Κοτρώτσος όρισε την εκάστοτε σχολική εφορεία του δημοτικού σχολείου Σταυρακίου¹⁰⁷⁴.

Ο διαθέτης κληροδότησε στο δημοτικό σχολείο Σταυρακίου ένα αγρόκτημα συνολικής έκτασης 9.000 τ.μ., που βρίσκεται στη θέση "Λάκκος ή άμμος" της κτηματικής περιφέρειας Κοινότητας Σταυρακίου – Ιωαννίνων¹⁰⁷⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής¹⁰⁷⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκιο αγροκτήματος (β' δόση 2009 – 2010)	<u>205,00</u>
Σύνολο Εσόδων	205,00
Υπόλοιπο προηγουμένης χρήσης	1.727,30
Γενικό Σύνολο Εσόδων	1.932,30

ΕΞΟΔΑ

1. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>1.932,30</u>
--------------------------	-----------------

¹⁰⁷⁴ Υπ' αριθμ. 141/23-8-1978 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Δημητρίου Κοτρώτσιου, σ. 3.

¹⁰⁷⁵ Υπ' αριθμ. 3341/1971 Δημόσια διαθήκη του Δημητρίου Κοτρώτσιου, άρθρο Β', σ. 3.

¹⁰⁷⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Δημητρίου Κοτρώτσιου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εξόδων

1.932,30

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁷⁷:

- α. για τη συντήρηση του δημοτικού σχολείου Σταυρακίου,
- β. για την αγορά σχολικών οργάνων,
- γ. για την οικονομική ενίσχυση φτωχών αριστούχων μαθητών του σχολείου και
- δ. για άλλους παρεμφερείς σκοπούς κατά την κρίση της σχολικής επιτροπής.

5.8. Κληροδότημα Ιωάννη Δ. Φούσκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-11-1971 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 3619/9-11-1990 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο διαθέτης όρισε ως επιτροπή τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Τριστένου¹⁰⁷⁸.

Ο Ι. Φούσκας κληροδότησε στην Κοινότητα Τριστένου Ζαγορίου τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) ένα (1) αγρό στη θέση «Μουτσαρά», συνολικής έκτασης 2.000 τ.μ. περίπου και ii) ένα αγρό στη θέση

¹⁰⁷⁷ Υπ' αριθμ. 141/23-8-1978 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, σσ. 3.

¹⁰⁷⁸ Υπ' αριθμ. 3619/1990 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιωάννη Φούσκα, σ.2.

«Καλύβια», συνολικής έκτασης 1.000 τ.μ. περίπου, τα οποία βρίσκονται στην κτηματική περιφέρεια της Κοινότητας Τριστένου Ιωαννίνων¹⁰⁷⁹.

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα από την αξιοποίηση των παραπάνω κτημάτων να διατίθενται για τη συντήρηση του Ιερού Ναού Αγίας Παρασκευής Τριστένου.

5.9. Ίδρυμα Θεοδώρου Ι. Βλέτσα

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 18-12-1971 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 194/1999 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 997/1- 8-2002 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το ίδρυμα διοικείται από τριμελές διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από τους: i) Μιχαήλ Δ. Σίκλα, ii) Νικόλαο Π. Βλέτσα και iii) Κων/νο Δ. Σταύρου. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζουν τον Πρόεδρο, τον Γραμματέα και τον Ταμία έπειτα από ψηφοφορία. Σε περίπτωση που κάποιο μέλος δεν μπορεί να συμμετάσχει στο Δ.Σ. για οποιοδήποτε λόγο, η κενή θέση συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών, σύμφωνα με τις διατάξεις της συστατικής πράξης και του άρθρου 99 του α.ν. 2039/1939¹⁰⁸⁰.

Ο Θ. Βλέτσας άφησε υπέρ του ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰⁸¹: i) το ½ εξ αδιαιρέτου ενός διαμερίσματος (δευτέρου ορόφου) συνολικού εμβαδού 65 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωαννίνα επί της οδού 28^{ης}

¹⁰⁷⁹ Υπ' αριθμ. 28760/11-7-1994 Δήλωση Αποδοχής Κληρονομιάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη, σ. 2.

¹⁰⁸⁰ Υπ' αριθμ. 997/1- 8-2002 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

¹⁰⁸¹ ο.π., άρθρο 3.

Οκτωβρίου αριθ. 41, ii) ένα διαμέρισμα (πρώτου ορόφου) συνολικού εμβαδού 44 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Μενεμένης αριθ. 3, iii) ένα διαμέρισμα (τρίτου ορόφου) συνολικού εμβαδού 50 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Πανόρμου αριθ. 32 και iv) μία οικία που αποτελείται από υπόγειο και ισόγειο διαμέρισμα εμβαδού 70 τ.μ., αντίστοιχα και βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Μουσών αριθ. 49 (περιοχή Ψυχικού).

Για τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁸²:

α. Τα έσοδα του πρώτου (Α) διαμερίσματος να διατίθενται ως εξής:

- i. για την υπόδηση, ένδυση και ψυχαγωγία των μαθητών του Δημοτικού σχολείου Αναργύρων,
- ii. για την απονομή βραβείου στον καλύτερο μαθητή και μαθήτριά του Δημοτικού Σχολείου Αναργύρων και
- iii. για την ενίσχυση ενός οικονομικά αδύναμου μαθητή, ώστε να συνεχίσει τις σπουδές του,

β. Τα έσοδα του δευτέρου (Β) διαμερίσματος να διατίθενται ως εξής:

- i. για την ενίσχυση μιας οικονομικά αδύνατης κοπέλας προκειμένου να αντιμετωπίσει τα έξοδα του γάμου της που να κατάγεται από το Δημοτικό Διαμέρισμα Αναργύρων¹⁰⁸³ και
- ii. για επισκευές του σχολείου και της Εκκλησίας του χωριού Αναργύρων.

γ. Τα έσοδα του τρίτου (Γ) διαμερίσματος να διατίθενται ως εξής:

- i. Για την οικονομική ενίσχυση των απόρων κατοίκων του χωριού Αναργύρων και
- ii. για τη συντήρηση των δημοτικών οδών.

δ. Τα έσοδα της οικίας να διατίθενται ως εξής:

¹⁰⁸² ο.π., άρθρο 2.

¹⁰⁸³ Στο άρθρο 9 του Οργανισμού, γίνεται εκτενή αναφορά για τη διαδικασία χορήγησης των οικονομικών ενισχύσεων γάμου.

- i. για διάφορους κοινωφελείς σκοπούς και κυρίως για τους νέους του χωριού Αναργύρων και
- ii. για την ανέγερση μνημείου υπέρ των πεσόντων στους διάφορους πολέμους.

5.10. Κληροδότημα Δημητρίου Κοράκη

Ο Δημήτριος Κοράκης γεννήθηκε το 1888 στο Παλαιοχώρι Συρράκου και είχε άλλα τρία αδέρφια, τον Γιώργο, τον Κώστα και την Αγγέλω. Σε πολύ μικρή ηλικία τα αδέρφια έμειναν ορφανά και την ανατροφή τους ανέλαβαν οι θείοι της μάνας τους (που ζούσαν στην Πάτρα και στον Πειραιά). Ο Δ. Κοράκης αρχικά εργάστηκε σε εμπορικό κατάστημα στην Αθήνα και το 1913 άνοιξε με τον αδελφό του Κώστα δικό τους κατάστημα επί της οδού Ευαγγελιστρίας αριθ. 16. Από τους δύο γάμους του δεν απέκτησε κανένα παιδί και υιοθέτησε την κόρη της δεύτερης γυναίκας του. Πέθανε στις 1-7-1981 στην Αθήνα, όπου έμενε, σε ηλικία 93 ετών¹⁰⁸⁴.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 10-10-1972 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 2011/30-7-1981 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο Δ. Κοράκης άφησε υπέρ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ασύλου Ανιάτων Αθηνών τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰⁸⁵:

¹⁰⁸⁴ Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα Β'*, ο.π., σσ.230-231 και Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ.130-131.

¹⁰⁸⁵ Υπ' αριθμ. 2011/30-7-1981 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη του Δημητρίου Κοράκη, σ. 4.

α. στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων άφησε ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) δραχ. και

β. στο Άσυλο Ανιάτων Αθηνών άφησε την απόλυτη κυριότητα μίας δώροφης οικοδομής μετά του ισογείου καταστήματος που βρίσκεται στην Αθήνα, επί της οδού Ευαγγελίστριας αριθ.16.

Τα ετήσια έσοδα από την εκμετάλλευση των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁸⁶:

α. το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων να τα διαθέτει για υποτροφία ενός φοιτητή ή σπουδαστή, που θέλει να συνεχίσει τις σπουδές του σε κάποιο Πανεπιστήμιο του εξωτερικού και

β. το Άσυλο Ανιάτων Αθηνών έχει την υποχρέωση να μην εκποιήσει ποτέ το ακίνητο, αλλά να το χρησιμοποιήσει για τη στέγαση πέντε τροφίμων παρέχοντας κάθε δυνατή φροντίδα.

5.11. Ίδρυμα Γρηγορίου Αντωνίου

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 20-11-1972 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 9/1973 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η εγκριτική πράξη σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός του, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 535/3-8-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το Ίδρυμα διοικείται από εξαμελές διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από τους: i) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Αμπελοχωρίου Ιωαννίνων, ii) τον εκάστοτε Ιερέα της Κοινότητας

¹⁰⁸⁶ ο.π., σ. 5.

Αμπελοχωρίου Ιωαννίνων, iii) τον εκάστοτε Διευθυντή της Εθνικής Τράπεζας Ιωαννίνων, iv) τον Ιατρό Απόστολο Τόλη του Δημητρίου, v) την Καθηγήτρια Βασιλική Χρ. Κόκκινου και vi) τον Πολιτικό Μηχανικό Κωνσταντίνο Έξαρχο του Δημητρίου¹⁰⁸⁷.

Ο Γ. Αντωνίου άφησε υπέρ του Ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹⁰⁸⁸: i) ένα ισόγειο διαμέρισμα εμβαδού 67,69 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Ναπολέων Ζέρβα αριθ. 13 και ii) ένα ισόγειο διαμέρισμα εμβαδού 40,49 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Σακελλαρίου Δοσίου αριθ. 13

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹⁰⁸⁹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	5.984,33
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>1.767,86</u>
Σύνολο Εσόδων	7.752,19
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	54.120,50
Γενικό Σύνολο Εσόδων	61.120,50

ΕΞΟΔΑ

1. Φόρος εισοδήματος	436,63
2. Επίδομα θέρμανσης	10.550,00
3. Οικονομική ενίσχυση συγχωριανών	1.300,00
4. Διάφορα έξοδα	<u>793,30</u>
Σύνολο Εξόδων	13.106,93
Υπόλοιπο εις νέα χρήση	48.765,76

¹⁰⁸⁷ Υπ' αριθμ. 535/3-8-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

¹⁰⁸⁸ ο.π., άρθρο 3.

¹⁰⁸⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του ιδρύματος Γρηγορίου Αντωνίου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹⁰⁹⁰:

α. το 80% για χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε οικονομικά αδύνατες κοπέλες, που κατάγονται και διαμένουν στο χωριό Αμπελοχώρι και

β. το 20% για οικονομική ενίσχυση οικονομικά αδυνάτων και πασχόντων ατόμων, που κατάγονται και διαμένουν στο χωριό.

Το διοικητικό συμβούλιο του ιδρύματος, με αίτηση του προς το Εφετείο Αθηνών στις 5-6-2005, ζήτησε τη μεταβολή της διάθεσης του 80% των ετήσιων εσόδων, αντί για προικοδοτήσεις για τους παρακάτω σκοπούς¹⁰⁹¹:

α. το 30% των εσόδων να διατίθεται κάθε χρόνο σε νέους οικονομικά αδύνατους, αδιακρίτως φύλου, καταγόμενους έστω από ένα γονέα από το Αμπελοχώρι ως οικονομική ενίσχυση για τις δαπάνες του γάμου τους, κάτω από προϋποθέσεις,

β. το 40% να χορηγείται ως επίδομα για την αντιμετώπιση των δαπανών θέρμανσης σε οικογένειες που διαμένουν μόνιμα και κατά τους χειμερινούς μήνες στο Αμπελοχώρι ανεξάρτητα από αριθμό μελών και ύψος εισοδήματος, υπό τις προϋποθέσεις: i) να υπάρχει συνεχής διαμονή τους χειμερινούς μήνες (από το Νοέμβριο έως το Μάρτιο) στο Αμπελοχώρι¹⁰⁹² και ii) να υπάρχει εγγραφή των μελών της οικογενείας στα Δημοτολόγια του τοπικού διαμερίσματος Αμπελοχωρίου και

¹⁰⁹⁰ Υπ' αριθμ. 535/3-8-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 2.

¹⁰⁹¹ Αίτηση του Διοικητικού Συμβουλίου του ιδρύματος στις 5-6-2005 προς το Εφετείο Αθηνών.

¹⁰⁹² Η συνεχή διαμονή στο χωριό, θα αποδεικνύεται με βεβαίωση του Συμβουλίου του Τοπικού Δημοτικού Διαμερίσματος Αμπελοχωρίου.

γ. το 10% θα παρακρατείται κάθε χρόνο ως αποθεματικό για την κάλυψη εκτάκτων αναγκών του ιδρύματος και ιδίως για την ενίσχυση προσώπου καταγόμενου από το Αμπελοχώρι ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του, σε περίπτωση σοβαρής ασθένειας και μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου ή των συγγενών του και ανάλογα με τα διαθέσιμα χρήματα και τις ανάγκες του ενδιαφερομένου.

Το Εφετείο σε δημόσια συνεδρίαση του στις 21-2-2006 συζήτησε την παραπάνω αίτηση και αποφάσισε να την κάνει δεκτή. Στη συνέχεια σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στις 24-3-2006 τη δημοσίευσε στο ακροατήριο¹⁰⁹³.

5.12. Κληροδότημα Γεωργίου Β. Μιχαηλίδη

Ο Γ. Μιχαηλίδης γεννήθηκε το 1906 στο Δίλοφο Ζαγορίου και ήταν γιός του γιατρού Βασίλη Μιχαηλίδη. Αφού αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων με άριστα πήγε στο Παρίσι, όπου σπούδασε ιατρική. Τελειώνοντας τις σπουδές του εργάστηκε ως ιατρός σε διάφορα Νοσοκομεία της Γαλλίας. Το 1935 αναγορεύτηκε διδάκτωρ της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Παρισιού. Τον ίδιο χρόνο επιστρέφει στην Ελλάδα όπου εργάζεται αρχικά στο Αρεταίειο Νοσοκομείο και αργότερα στη Β' Πανεπιστημιακή Παθολογική Κλινική Αθηνών. Κατά τη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου υπηρέτησε ως ιατρός στο στρατιωτικό νοσοκομείο Σερρών, χωρίς να του απονεμηθεί ο βαθμός του αξιωματικού ιατρού. Το 1948 έγινε έκτακτος καθηγητής της παθολογίας και το 1961 τακτικός καθηγητής της νεοσύστατης έδρας της καρδιολογίας του ίδιου Πανεπιστημίου. Υπήρξε ιδρυτής της "Καρδιολογικής Εταιρείας" της

¹⁰⁹³ Υπ' αριθμ. 2072/21-2-2006 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Αθήνας και έγραψε πλήθος επιστημονικών μελετών. Πέθανε στη Αθήνα στις 5-8-1974¹⁰⁹⁴.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 25-3-1973 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1562/22-8-1974 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Γ. Μιχαηλίδης εξέφρασε την επιθυμία να γίνεται από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹⁰⁹⁵.

Ο διαθέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία, που αποτελούνταν από ομολογίες¹⁰⁹⁶ και μετοχές, ήτοι: 1) 3.902 (ομολογίες) δάνεια του 1881 και 1884, 2) 2.250 (ομολογίες) δάνεια του 1887, 3) 3.532 (ομολογίες) δάνεια του 1914, 4) 14.000 (ομολογίες) δάνεια του 1924, 5) 2.500 (ομολογίες) δάνεια του 1931, 6) 2071/2 (ομολογίες) δάνεια υδρεύσεως του 1924, 7) 4499 μετοχές λιπασμάτων, 8) 2832 μετοχές οίνων, 9) 4377 μετοχές Πειραϊκής – Πατραϊκής, 10) 500 μετοχές Ιπποδρομιών, 11) 9073 μετοχές ΕΤΑΛΑ και 12) 7300 μετοχές Χαρτοποιίας¹⁰⁹⁷.

¹⁰⁹⁴ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ.86-87, Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ. 171-172 και Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα Β'*, ο.π., σσ.231-233.

¹⁰⁹⁵ Ιδιόγραφη διαθήκη του Γεωργίου Μιχαηλίδη, σ.5.

¹⁰⁹⁶ Στις χρονολογίες που αναφέρονται τόσο το κράτος όσο και οι επιχειρήσεις, προκειμένου να αποκομίσουν χρηματικά ποσά για την αντιμετώπιση διαφόρων οικονομικών αναγκών ή για την πραγματοποίηση επενδύσεων, κατέφευγαν σε Ομολογιακό Δανεισμό από τους πολίτες που διάθεταν χρήματα και ήθελαν να τα επενδύσουν, κατόπιν βέβαια κάποιου προκαθορισμένου ετήσιου επιτοκίου (κέρδος), το οποίο ήταν το κίνητρο για να επενδύσει κάποιος σε ομολογίες.

¹⁰⁹⁷ Ιδιόγραφη διαθήκη του Γ. Μιχαηλίδη, ο.π., σσ. 1 – 2.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2003 έχει ως εξής¹⁰⁹⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Τοκομερίδια Ομολογιών	61.825,57
2. Μερίσματα μετοχών	1.064,83
3. Τόκοι καταθέσεων	2.793,38
4. Χορηγίες Καρδιολογίας	6.202,66
5. Χορηγίες Μ.Κ.Κ.	651,46
6. Δωρεές Καρδιολογίας	88.113,17
7. Δωρεές Μ.Κ.Κ.	4.312,53
8. Εισπράξεις εισφορών εργαζομένων	<u>6.815,04</u>
Σύνολο Εσόδων	171.778,64
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	185.400,58
Γενικό Σύνολο Εσόδων	357.179,22

ΕΞΟΔΑ

1. Γραφική ύλη	676,55
2. Διάφορα έξοδα διαχείρισης	490,80
3. Έξοδα εγκατάστασης (έπιπλα, επιδιορθώσεις κτιρίων κτλ.)	23.687,32
4. Απόδοση κρατήσεων	6.815,04
5. Αμοιβές δικηγόρων – λογιστού και λοιπών	7.661,63
6. Διάφορα άλλα έξοδα	5.285,54
7. Πρόγραμμα Κ2/καρδιολογική έρευνα	72.403,48
8. Πρόγραμμα καρδιοχειρουργικών κλινικών	<u>36.660,70</u>
Σύνολο Εξόδων	153.681,06
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	203.498,16

¹⁰⁹⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2003 του κληροδοτήματος Γεωργίου Μιχαηλίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια εισοδήματα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να περιέρονται αρχικά¹⁰⁹⁹: i) στην μητέρα του, ii) στην αδελφή του και iii) στη σύζυγό του. Μετά δε το θάνατο αυτών, οι ομολογίες και οι μετοχές να περιέλθουν στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων με σκοπό να ιδρυθεί Καρδιολογικό Κέντρο στα Ιωάννινα και στα πλαίσια του Πανεπιστημίου το οποίο έπρεπε να αποκτήσει Ιατρική Σχολή¹¹⁰⁰.

5.13. Κληροδότημα Χρήστου Γ. Τσαούση

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 7-5-1973 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 168/3-12-1975 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ο Χ. Τσαούσης άφησε την επικαρπία της περιουσία του στη σύζυγό του, για όσο εκείνη θα ζούσε. Μετά το θάνατό της, όρισε, όπως περιέλθει εξίσου στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρειού και στον Ιερό Ναό Αγίων Αναργύρων του χωριού Βελεντζικού Άρτας¹¹⁰¹. Εκτελεστές της διαθήκης όρισε τους κάτωθι: i) Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ii) Δήμαρχο Ιωαννιτών, iii) Βασίλειο Κατσαούνη, συνταγματάρχη χωροφυλακής, iv)

¹⁰⁹⁹ Ιδιόγραφη διαθήκη του Γ. Μιχαλίδη, ο.π., σ. 2-3.

¹¹⁰⁰ Όταν ο Γ. Μιχαλίδης συνέταξε την διαθήκη του δεν είχε ιδρυθεί ακόμη το τμήμα της Ιατρικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

¹¹⁰¹ Ο Χ. Τσαούσης γεννήθηκε στο Βελεντζικό Άρτας και διέμενε στα Γιάννινα, όπου υπήρξε επίτιμος δασονόμος. Ήταν έγγαμος, αλλά δεν είχε αποκτήσει δικά του παιδιά.

τον αδελφό του Λεωνίδα Τσαούση και ν) ένα εκπρόσωπο του συλλόγου Αρταίων, κατά προτίμηση συγχωριανό του¹¹⁰².

Τα περιουσιακά στοιχεία που κληροδότησε στις παραπάνω εκκλησίες αποτελούνταν από το 1/2 των σπιτιών του και ενός καταστήματος μετά των βηθητικών χώρων, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί των οδών Ελισσάβητ Καστρισιόια αριθ. 36 και Παύλου Μελά αρ. 47. Έθεσε δε ως όρο τα παραπάνω ακίνητα να μην εκποιηθούν για κανένα λόγο, αλλά να παραμείνουν στο διενεκές ως οικία Τσαούση¹¹⁰³.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής¹¹⁰⁴:

ΕΣΟΔΑ

2. Πρόσοδοι ακινήτων	3.189,92
3. Πρόσοδοι τόκων	<u>89,54</u>
Σύνολο Εσόδων	3.279,46
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	18.718,81
Γενικό Σύνολο Εσόδων	21.998,27

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες Διοίκησης και Λειτουργίας	104,50
2. Εκτέλεση σκοπού	467,85
3. Συντήρηση περιουσίας – φόροι	<u>775,00</u>
Σύνολο Εξόδων	1.347,35
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	20.650,92
Γενικό Σύνολο Εξόδων	21.998,27

¹¹⁰² Υπ' αριθμ. 168/3-12-1975 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Χ. Τσαούση, σ. 2.

¹¹⁰³ ο.π., σ. 2.

¹¹⁰⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Χρήστου Τσαούση, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹¹⁰⁵:

α. ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αρχιμανδρείου οφείλει να τα διαθέτει ως εξής: i) το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) δραχ. ετησίως να δίνεται στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ιωαννίνων για τη βράβευση ενός σπουδαστή ή μιας σπουδάστριας, που διακρίθηκαν στο μάθημα της Εκκλησιαστικής Βυζαντινής Μουσικής. Σε περίπτωση που δε θα υπάρχει η παραπάνω Ακαδημία τότε να δίνεται για τον ίδιο σκοπό σε κάποιο άλλο Σχολείο της περιφέρειας Ιωαννίνων και ii) το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) δραχ. να δίνεται κάθε χρόνο στο σωματείο «Πνευματικός Φάρος» και β. ο Ιερός Ναός Αγίων Αναργύρων Βελεντζίκου Άρτας οφείλει να τα διαθέτει για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων της Εκκλησίας, για την ανέγερση ενός παρεκκλησίου εις μνήμη του Αγίου Παρθενίου και στη συνέχεια να αναστηλωθούν τα υπόλοιπα παρεκκλήσια του χωριού¹¹⁰⁶.

5.14. Κληροδότημα Βιολέττας Βίμπλη

Η Βιολέττα Βίμπλη γεννήθηκε στην Κορυτσά της Βορείου Ηπείρου το 1902 και ήταν κόρη της Γλυκερίας και του Χρήστου Λιάκου. Ήταν σύζυγος του Σωτηρίου Βίμπλη (ο οποίος είχε γεννηθεί το 1890, επίσης στην Κορυτσά). Το 1916 εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην Θεσσαλονίκη, όπου ο Σ. Βίμπλης ασχολούνταν με το εμπόριο. Υπήρξε δε εκ των ιδρυτών

¹¹⁰⁵ Υπ' αριθμ. 168/3-12-1975 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Χ. Τσαούση, ο.π., σ. 3.

¹¹⁰⁶ Επιπλέον, άφησε την βιβλιοθήκη του, μετά τον θάνατο της συζύγου του, στην Κοινότητα Βελεντζίκου Άρτας προς μελέτη και μόρφωση όσων το επιθυμούν. Ακόμη, στο Δημοτικό Σχολείο Βελεντζίκου άφησε πέντε ρίζες ελιές που βρίσκονται στη θέση «Καζάρμα Φλωριάδος», στο χωριό.

του "Ιερού Λόχου" Κορυτσάς. Ο Σ. Βίμπλης πέθανε στις 28-1-1971 και η Β. Βίμπλη στις 1-4-1987 στη Θεσσαλονίκη¹¹⁰⁷.

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 27-6-1973 στη Θεσσαλονίκη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 417/7-4-1987 πρακτικό του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος η Βιολέττα Βίμπλη όρισε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹¹⁰⁸.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹¹⁰⁹: i) τέσσερα (4) διαμερίσματα που βρίσκονται στην Θεσσαλονίκη επί της οδού Παλαιών Πατρών Γερμανού αρ. 1 και ii) ένα κατάστημα μετά υπογείου που βρίσκεται στην ίδια πολυκατοικία.

Επιπλέον, άφησε διάφορα χρηματικά ποσά στην Ηπειρωτική Εστία Θεσσαλονίκης, στο Σωματείο Μέριμνα Παιδιού, καθώς για σε διάφορα συγγενικά της πρόσωπα¹¹¹⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής¹¹¹¹:

¹¹⁰⁷ Χρήστος Τσέστης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ. 35 και Β. Κραφίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ.174.

¹¹⁰⁸ Υπ' αριθμ. 417/7-4-1987 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Βιολλέτας Βίμπλη, σ.2

¹¹⁰⁹ ο.π., σσ.2-3.

¹¹¹⁰ Βλ. Ιδιόγραφη διαθήκη της Βιολλέτας Βίμπλη, ο.π., σσ. 2 – 3. Επιπλέον η Βιολλέτα Βίμπλη με την υπ' αριθ' 61486/5-10-1974 Δικαιοπραξία του συμβολαιογράφου Ευθυμίου Τζάλλα, ίδρυσε Ίδρυμα, εις μνήμη του συζύγου της, με την επωνυμία «Βίμπλειον Ίδρυμα» και με έδρα τα Ιωάννινα. Για το σκοπό αυτό κατάθεσε στο Ίδρυμα το ποσό των 300.000 δραχμών και με τους τόκους αυτών θα δίνονται υποτροφίες, σύμφωνα με τους παραπάνω όρους. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. «ΒΙΜΠΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ».

ΕΣΟΔΑ

1. Από μισθώματα	103.570,43
2. Από χαρτόσημο μισθωμάτων	3.728,53
3. Από τόκους καταθέσεων	4.158,42
4. Από δικαστικές αγωγές	200,00
5. Αχρεωστήτως καταβληθέντα	<u>0,32</u>
Σύνολο Εσόδων	111.657,70
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	290.126,53
Γενικό Σύνολο Εσόδων	401.784,23

ΕΞΟΔΑ

1. Για χρέηση υποτροφιών	100.329,60
2. Απόδοση χαρτοσήμου	3.509,13
3. Φόρος τόκων	85,91
4. Κοινόχρηστα	420,90
5. Για δημοσιεύσεις	<u>201,17</u>
Σύνολο Εξόδων	104.546,71
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	297.237,52
Σύνολο Εξόδων	401.784,23

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για υποτροφίες απόρων φοιτητών καταγόμενων από την πόλη των Ιωαννίνων και τα περίχωρα της Κορυτσάς Βορείου Ηπείρου. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν από την Κορυτσά τότε από την ευρύτερη περιοχή της Βορείου Ηπείρου. Εάν δεν υπάρχουν και από την Βόρειο Ηπειρο τότε θα προτιμούνται φοιτητές από την γενικότερη περιοχή της Ηπείρου¹¹¹².

¹¹¹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Βιολλέτας Βίμπλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹¹¹² Ιδιόγραφη διαθήκη της Βιολλέτας Βίμπλη, σ.2.

5.15. Ίδρυμα Στέφανου Βασιλάκου

Ο Σ. Βασιλάκος γεννήθηκε στην Κόντσικα Ιωαννίνων στις 3-12-1902. Αφού αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από την οποία αποφοίτησε το 1925. Παράλληλα με τις σπουδές του υπηρέτησε ως έφεδρος Ανθυπολοχαγός στο Υπουργείο των Στρατιωτικών και αργότερα έγινε μόνιμος. Παραιτήθηκε όμως το 1928 προκειμένου να ασχοληθεί με το δικηγορικό επάγγελμα. Παράλληλα, ασχολήθηκε με τα Ηπειρωτικά θέματα, την πολιτική και την επιστήμη. Κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο επανήλθε στο στράτευμα και υπηρέτησε στο Αλβανικό μέτωπο προσφέροντας σημαντικές υπηρεσίες, ενώ κατά την περίοδο της κατοχής, λόγω της εθνικής του δράσης, φυλακίστηκε από τους Γερμανούς¹¹¹³.

Το ίδρυμα συστάθηκε εν ζωή του ευεργέτη με την υπ' αριθμ. 4723/2-10-1973 πράξη της συμβολαιογράφου Αθηνών Έλλης Παντουβάκη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Επίσης, εκδόθηκε το υπ' αριθμ. 51/4-2-1975 Προεδρικό Διάταγμα, περί έγκρισης σύστασης κοινωφελούς Ιδρύματος ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ και κύρωσης του Οργανισμού αυτού, που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 19/1975 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Το ίδρυμα διοικείται από διοικητικό συμβούλιο αποτελούμενο από¹¹¹⁴: i) τον Πρόεδρο της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, ii) τον Διευθυντή του περιοδικού Ηπειρωτική Εστία, iii) τον Διευθυντή προσωπικού του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, iv) δύο Ηπειρώτες διαμένοντες στην Αθήνα και v) τους Δικηγόρους, Παναγιώτη Μαρινάκη και Παναγιώτη Υψηλάντη.

¹¹¹³ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913-1986)*, ο.π., σσ.187-188 και Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σ. 241-243.

¹¹¹⁴ Υπ' αριθμ. 4723/2-10-1973 Πράξη της Συμβολαιογράφου Αθηνών Έλλης Παντουβάκη, σ. 2.

Ο Σ. Βασιλάκος κληροδότησε στο φερώνυμο ίδρυμα την ψιλή κυριότητα ενός ακινήτου, που βρίσκεται στην Αθήνα επί των οδών Σεβαστοπούλου – Ερυθρού Σταυρού και Αθανασάκη για όσο εκείνος θα ζούσε. Μετά το θάνατό του όρισε το ακίνητο να περιέλθει κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή στο ίδρυμα¹¹¹⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹¹¹⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	<u>26.815,00</u>
Σύνολο Εσόδων	26.815,00
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	105.245,78
Γενικό Σύνολο Εσόδων	132.060,78

ΕΞΟΔΑ

Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>132.060,78</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	132.060,78

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος, ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής¹¹¹⁷:

- α. το 1/20 υπέρ του προσωπικού του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών,
- β. το 1/20 υπέρ του περιοδικού της Ηπειρωτικής Εστίας Ιωαννίνων,
- γ. το 1/20 υπέρ ενός αρίστου σπουδαστή της Βελλάς,
- δ. το 1/20 υπέρ ενός αρίστου μαθητή του Δημοτικού Σχολείου Κόντσικας,

¹¹¹⁵ Υπ' αριθμ. 19/1975 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός του Ιδρύματος Στέφανου Βασιλάκου, άρθρο 3.

¹¹¹⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του ιδρύματος Στέφανου Βασιλάκου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹¹¹⁷ Υπ' αριθμ. 19/1975 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός του Ιδρύματος Στέφανου Βασιλάκου, ο.π., άρθρο 4.

- ε. τα 2/20 υπέρ των αρίστων μαθητών του Α' Γυμνασίου Αρρένων Ιωαννίνων και Α' Γυμνασίου Θηλέων Ιωαννίνων,
- στ. τα 6/20 υπέρ της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, για μόρφωση Ηπειρωτών και
- ζ. τα 8/20 υπέρ των αρίστων μαθητών των χωριών του Νομού Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας.

5.16. Κληροδότημα Γεωργίου Τριανταφύλλου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 10-10-1973 στο New Jersey των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και επικυρώθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο της Κομητείας του Berge της Πολιτείας, η δε διαχείρισή του ανατέθηκε στο Ελληνικό Κράτος.

Ο Γεώργιος Τριανταφύλλου άφησε υπέρ του κληροδοτήματος διάφορα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονταν στην Αμερική, υπό τον όρο να εκποιηθούν και το προϊόν της εκποίησης να κατατεθεί σε Τραπεζικό Λογαριασμό¹¹¹⁸.

Στο Προεδρικό Διάταγμα 6-7-1990 αναφέρεται ότι η περιουσία του κληροδοτήματος ανέρχεται στο ποσό των τριών εκατομμυρίων εξακοσίων σαράντα οκτώ χιλιάδων έντεκα (3.648.011) δρχ. και είναι κατατεθειμένα στο κεντρικό κατάστημα της Ε.Τ.Ε. στον υπ' αριθμ. 880.288.26 προθεσμιακό λογαριασμό¹¹¹⁹.

¹¹¹⁸ ο.π., σ.3.

¹¹¹⁹ Υπ' αριθμ. 521/14-8-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, περί υπαγωγής στην άμεση διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών του υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου και για την εκτέλεση ειδικού κοινωφελούς σκοπού, κληρονομιάς Γεωργίου Τριανταφύλλου, άρθρο μόνο.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹¹²⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Ομόλογο λήξης 19-5-2010	31.401,32
2. Καταθέσεις Ε.Τ.Ε.	156,53
3. Repos	4.000,00
4. Τόκοι Πιστωτικοί	<u>1.850,72</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	37.408,57

ΕΞΟΔΑ

1. Χορηγίες για την εκτέλεση του σκοπού	<u>1.700,00</u>
Σύνολο Εξόδων	1.700,00
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	35.708,57
Γενικό Σύνολο Εξόδων	37.408,57

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται από το Υπουργείο Οικονομικών για οικονομική ενίσχυση, λόγω γάμου ορφανών κοριτσιών που κατοικούν στα Ιωάννινα¹¹²¹.

5.17. Βίμπλειον Ίδρυμα

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 61486/5-9-1974 συμβολαιογραφική πράξη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθ. Τζάλλα, κατόπιν εντολής της Βιολέττας Βίμπλη.

Για την διαχείριση του ιδρύματος η Β. Βίμπλη όρισε τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε¹¹²²: i) Πρύτανη του

¹¹²⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Τριανταφύλλου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹¹²¹ Υπ' αριθμ. 521/14-8-1990 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, ο.π., άρθρο μόνο.

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ii) Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και iii) Πρόεδρο της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών ή τους νόμιμους αναπληρωτές τους, σε περίπτωση κωλύματος.

Η αρχική περιουσία του ιδρύματος αποτελούταν από το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων δρχ. (300.000), που ήταν κατατεθειμένο στην Ε.Τ.Ε. επί προθεσμία μονοετούς διάρκειας και ανανεουμένης κατ' έτος, με τον όρο του αναπαλλοτριώτου, εκτός εάν η διοικούσα επιτροπή κρίνει ότι το κεφάλαιο τούτο ή και άλλο μεταγενέστερα προστιθέμενο επενδυθεί σε χρεόγραφα ή ακίνητα και αυτά υπό τον όρο του αναπαλλοτριώτου προς πληρέστερη εξασφάλιση του ετήσιου εισοδήματος¹¹²³.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹²⁴:

ΕΣΟΔΑ

1. Από τόκους καταθέσεων	<u>761,21</u>
Σύνολο Εσόδων	761,21
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	18.605,38
Γενικό Σύνολο Εσόδων	19.366,59

ΕΞΟΔΑ

1. Για δημοσιεύσεις	42,84
2. Φόρος τόκων	<u>75,64</u>
Σύνολο Εξόδων	118,48
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	19.248,11

¹¹²² Υπ' αριθμ. 61486/5-9-1974 Συμβολαιογραφική Πράξη σύστασης του Βίμπλειου Ιδρύματος, σ.2 και Ένωση Γυναικών Ελλάδας Παράρτημα Ιωαννίνων, ο.π., σ. 12.

¹¹²³ Υπ' αριθμ. 61486/5-9-1974 Συμβολαιογραφική Πράξη σύστασης του Βίμπλειου Ιδρύματος, ο.π., σσ. 1-2.

¹¹²⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του Βίμπλειου Ιδρύματος, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εξόδων

19.366,59

Για τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται ως υποτροφία σε φοιτητή ή φοιτητές και των δύο φύλων, που σπουδάζουν σε οποιαδήποτε σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και κατάγονται από τη Βόρειο Ήπειρο, καταγωγή του θανόντος συζύγου μου και εμού, εν ελλείψει τριούτων, τότε καταγόμενοι από την ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου¹¹²⁵.

5.18. Κληροδότημα Ιωάννη Ίσκου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 17251/23-9-1974 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Άγγελο Γκούτα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 885/24-10-1975 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης.

Ως διαχειριστή επιτροπή του κληροδοτήματος ο Ιωάννης Ίσκος όρισε τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Πρωτόππαπας Ιωαννίνων¹¹²⁶

Ο διαθέτης όρισε ως κληρονόμους του τη συζυγό του Δήμητρα στην οποία άφησε εφ' όρου ζωής την επικαρπία ενός ισογείου καταστήματος (αρτοποιείου) στη Θεσσαλονίκη επί της οδού Διαλέττη αριθ. 16, και τη γενέτειρα του Κοινότητα Πρωτόππαπα Ιωαννίνων, στην οποία άφησε την

¹¹²⁵ Υπ' αριθμ. 61486/5-9-1974 Συμβολαιογραφική Πράξη Σύστασης του Βίμπλειου Ιδρύματος, ο.π., σ. 2.

¹¹²⁶ Υπ' αριθμ. 885/24-10-1975 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιωάννη Ίσκου, σ.3.

ψιλή κυριότητα του ανωτέρου ακινήτου. Μετά δε το θάνατο της συζύγου του όρισε η επικαρπία να περιέλθει στην παραπάνω Κοινότητα¹¹²⁷.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής¹¹²⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα από 1/1-31/5/06 (5χ1175)	5.875,00
2. Μισθώματα από 1/6-31/12/06 (7χ1213)	8.491,00
3. Τόκοι καταθέσεων	4,47
4. Λοιπά έσοδα	<u>17,96</u>
Σύνολο Εσόδων	14.388,43
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	4.506,09
Γενικό Σύνολο Εσόδων	18.894,52

ΕΞΟΔΑ

1. Διαμόρφωση παιδικής χαράς Δ.Δ. Πρωτόπαππας	2.250,00
2. Τιμεντόστρωση στο Δ.Δ. Πρωτόπαππας	4.660,00
3. Πλακοστρώσεις στο Δ.Δ.Πρωτόπαππας	6.500,00
4. Φόροι εισοδήματος	509,67
5. Σχολική Επιτροπή Πρωτόπαππα	110,00
6. Ετήσιο μνημόσυνο	218,00
7. Διάφορα υλικά	1.043,42
8. Δημοσίευση Απολογισμού έτους 2005	102,82
9. Υπόλοιπο ταμείου	<u>3.500,61</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	18.894,52

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται ως εξής¹¹²⁹:

¹¹²⁷ Υπ' αριθμ. 17251/23-9-1974 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Ίσκου, ο.π., σ. 3.

¹¹²⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Ιωάννη Ίσκου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

- α. το ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) δρχ. να δίνεται μηνιαίως στην Εκκλησία του χωριού Πρωτόππαπα η οποία κάθε χρόνο στις 7 Ιανουαρίου θα τελεί μνημόσυνο υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του ιδίου και της συζύγου του,
- β. το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) δρχ. να δίνεται μηνιαίως στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού Πρωτόππαπα και
- γ. τα υπόλοιπα να διατίθενται για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στο χωριό.

5.19. Κληροδότημα Πέτρου Κόκκορου

Ο Πέτρος Κόκκορος γεννήθηκε το 1898 στο Κουκούλι Ζαγορίου. Αφού αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων σπούδασε στη Φυσικομαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από όπου αποφοίτησε το 1925. Το διάστημα 1935-37 έκανε μετεκπαίδευση στα Πανεπιστήμια Λειψίας και Τυβίγγης πάνω στις ακτίνες "X" των κρυστάλλων. Το 1940 εκλέχτηκε τακτικός καθηγητής της Ορυκτολογίας και Πετρολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης μέχρι το 1967 που συνταξιοδοτήθηκε. Υπήρξε διακεκριμένος πανεπιστημιακός δάσκαλος και συγγραφέας με σημαντικότερο σύγγραμμα του τη "Γενική Ορυκτολογία" που έγραψε το 1966¹¹³⁰.

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 15650/7-10-1974 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Σπυρίδωνα Συγκούνα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε

¹¹²⁹ Υπ' αριθμ. 17251/23-9-1974 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Ίσκου, ο.π., σ. 3.

¹¹³⁰ Βασίλης Κραψίτης, *Λόγιοι της Ηπείρου*, τόμος Α', 1979, σ.131 και Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ.131-133.

με το υπ' αριθμ. 128/24-6-1981 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Την διαχείριση του κληροδοτήματος ο Πέτρος Κόκκορος την ανέθεσε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹¹³¹.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹¹³²: i) ένα διαμέρισμα εμβαδού 88,03 τ.μ. στα Ιωάννινα επί της οδού Δωδώνης αριθ. 63, ii) ένα διαμέρισμα 86,96 τ.μ. στα Ιωάννινα επί της οδού Δωδώνης αριθ. 63 και iii) ένα διαμέρισμα εμβαδού 111 τ.μ. στη Θεσσαλονίκη επί των οδών Αγγελάκη αριθ. 3 και Δεσπερέ¹¹³³.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹³⁴:

ΕΣΟΔΑ

1. Από μισθώματα	23.756.44
2. Από χαρτόσημο μισθωμάτων	545.76
3. Από τόκους καταθέσεων	<u>3.230.28</u>
Σύνολο Εσόδων	27.532,48
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	106.969,49
Γενικό Σύνολο Εσόδων	134.501,97

ΕΞΟΔΑ

1. Για χορήγηση υποτροφιών	6.588,00
----------------------------	----------

¹¹³¹ Υπ' αριθμ. 128/24-6-1981 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Πέτρου Κόκκορου, σ.2.

¹¹³² Υπ' αριθμ. 15650/7-10-1974 Δημόσια διαθήκη του Πέτρου Κόκκορου, σ.2.

¹¹³³ Ο διαθέτης άφησε στις δύο αδελφές της συζύγου του την επικαρπία των παραπάνω ακινήτων, για όσο θα ζούν και όρισε μετά το θάνατο τους, να περιέλθουν κατά πλήρη κυριότητα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

¹¹³⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Πέτρου Κόκκορου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2. Απόδοση χαρτοσήμου	661,09
3. Για εργασίες επισκευής και συντήρησης	5.766,98
4. Για δημοσιεύσεις	357,41
5. Φόρος τόκων	301,11
6. Εξόφληση κοινοχρήστων	213,40
7. Απόδοση χαρτοσήμου υποτροφιών	162,00
8. Επιστροφή εγγύησης μισθώματος	<u>670,00</u>
Σύνολο Εξόδων	14.719,99
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	119.781,98
Γενικό Σύνολο Εξόδων	134.501,97

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος¹¹³⁵ ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για την χορήγηση υποτροφιών, κατά την κρίση της σχολής που ανήκει ο φοιτητής, σε άριστους φοιτητές του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων που διακρίνονται για το Ελληνοπρεπές ήθος και επιθυμούν να συμπληρώσουν την επιστημονική τους μόρφωση με ειδικές σπουδές στο εξωτερικό¹¹³⁶.

5.20. Κληροδότημα Σπυρίδωνα Τζώρτζη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 2068/23-11-1974 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Κωνσταντίνο Χρυσολωρά, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 243/23-1-1975 πρακτικό του Μονομελούς

¹¹³⁵ Υπ' αριθμ. 17251/1974 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Ίσκου, ο.π., σσ. 4 – 5.

¹¹³⁶ Επιπλέον, Π. Κόκκορος δώρισε τα αγροτεμάχια, που βρίσκονται στην κοινότητα Κουκουλίου Ζαγορίου, στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου του χωριού κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή, και την βιβλιοθήκη του στην “Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών” στα Ιωάννινα.

Πρωτοδικείου Αθηνών. Πριν την δημόσια διαθήκη ο διαθέτης είχε συντάξει στις 20-12-1971 πέντε ιδιόγραφες διαθήκες οι οποίες δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 194/1975, 195/1975, 196/1975, 197/1975 και 198/1975 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ως διαχειριστές του κληροδοτήματος ο Σπυρίδων Τζώρτζης όρισε τα εκάστοτε Κοινοτικά Συμβούλια των Κοινοτήτων Αγίου Ανδρέα (Λιβιάχοβο), Αρτοπούλας, Μπαουσιών (Δήμου Σελλών) και Μοκοβίνας (Δήμου Λάκκας Σουλίου)¹¹³⁷.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στις παραπάνω κοινότητες ένα ακίνητο που βρίσκεται στην Αθήνα επί της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας αριθ. 105 -107 και αποτελείται από υπόγειο 180 τ.μ., ισόγειο 166 τ.μ., και πατάρι 84 τ.μ.¹¹³⁸.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹¹³⁹:

I. Τοπικό Διαμέρισμα Αγίου Ανδρέα Δήμου Σελλών

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	8.499,11
2. Μισθώματα ακινήτων	4.348,72
3. Τόκοι καταθέσεων	38,96
4. Αμοιβή δικηγόρου στην Αθήνα	228,13
5. Χαρτόσημο μισθωμάτων εις χείρας έτους 2006	159,64
6. Χαρτόσημο μισθωμάτων εις χείρας έτους 2007	<u>164,25</u>

¹¹³⁷ Υπ' αριθμ. 2068/1974 Δημόσια διαθήκη του Σπυρίδωνα Τζώρτζη, σ. 4.

¹¹³⁸ ο.π., σ. 3.

¹¹³⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Τζώρτζη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εσόδων	13.438,81
-----------------------------	------------------

ΕΞΟΔΑ

1. Κατάθεση χαρτοσήμου μισθωμάτων έτους 2006	159,64
2. Εκτέλεση σκοπού (προικοδότηση)	3,800,00
3. Δημοσιεύσεις	61,05
4. Αμοιβή δικηγόρου	228,13
5. Χαρτόσημο μισθωμάτων	164,25
6. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>9.025,74</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	13.438,81

II. Τοπικό Διαμέρισμα Αρτοπούλας Δήμου Σελλών

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	6.763,94
2. Μισθώματα ακινήτων	4.348,72
3. Τόκοι καταθέσεων	28,64
4. Αμοιβή δικηγόρου στην Αθήνα	228,13
5. Χαρτόσημο μισθωμάτων εις χείρας έτους 2006	159,64
6. Χαρτόσημο μισθωμάτων εις χείρας έτους 2007	<u>164,25</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	11.693,32

ΕΞΟΔΑ

1. Κατάθεση χαρτοσήμου μισθωμάτων έτους 2006	159,64
2. Εκτέλεση σκοπού (προικοδότηση)	3,800,00
3. Δημοσιεύσεις	61,05
4. Αμοιβή δικηγόρου	228,13
5. Χαρτόσημο μισθωμάτων	164,25
6. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>7.280,25</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	11.693,32

III. Τοπικό Διαμέρισμα Μπαουσιών Δήμου Σελλών

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	7.920,10
2. Μισθώματα ακινήτων	4.348,72
3. Τόκοι καταθέσεων	35,52
4. Αμοιβή δικηγόρου στην Αθήνα	228,13
5. Χαρτόσημο μισθωμάτων εις χείρας έτους 2006	159,64
6. Χαρτόσημο μισθωμάτων εις χείρας έτους 2007	<u>164,25</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	12.856,36

ΕΞΟΔΑ

1. Κατάθεση χαρτοσήμου μισθωμάτων έτους 2006	159,64
2. Εκτέλεση σκοπού (προικοδότηση)	3,800,00
3. Δημοσιεύσεις	61,05
4. Αμοιβή δικηγόρου	228,13
5. Χαρτόσημο μισθωμάτων	164,25
6. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>8.443,29</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	12.856,36

IV. Τοπικό Διαμέρισμα Μπεστιάς Δήμου Λάκκας Σουλίου Σελλών

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής¹¹⁴⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	4.623,42
2. Χαρτόσημο ενοικίων	166,44

¹¹⁴⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Τζώρτζη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

3. Τόκοι καταθέσεων	<u>72,08</u>
Σύνολο Εσόδων	4.861,94
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	7.544,56
Γενικό Σύνολο Εσόδων	12.406,50

ΕΞΟΔΑ

1. Εκτέλεση σκοπού	4.000,00
2. Φόρος τόκων	8,39
3. Αμοιβή Νομικού	<u>243,14</u>
Σύνολο Εξόδων	4.250,35
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	8.171,50
Γενικό Σύνολο Εξόδων	12.406,50

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διανέμονται εξίσου, δηλαδή από 1/4 σε κάθε μία από τις παρακάτω κοινότητες: Αγίου Ανδρέα (Λιβιάχωβο), Αρτοπούλας, Μπαουσιών – Τύρια του Δήμου Σελλών και Μοκοβίνας του Δήμου Λάκκας Σουλίου, προκειμένου να δίνονται κάθε χρόνο στις 30 Νοεμβρίου ως προικοδότηση σε μία κοπέλα από κάθε κοινότητα χωριστά¹¹⁴¹.

¹¹⁴¹ Ο Σ. Τζώρτζης στη διαθήκη του αναφέρει ότι η επιλογή θα γίνεται μετά από κλήρωση, εφόσον πρώτα καταρτηθεί από κάθε κοινότητα χωριστά κατάλογος όπου θα αναγράφονται τα ονόματα όλων των κοριτσιών που έχουν συμπληρώσει το 15^ο έτος της ηλικίας τους. Στη συνέχεια, ο κατάλογος θα στέλνεται στην Εθνική Τράπεζα όπου και θα γίνεται η κατάθεση στο όνομα της κοπέλας που έχει κληρωθεί, τα δε χρήματα θα εισπράττονται μετά την τέλεση του γάμου με την προσκόμιση των απαραίτητων εγγράφων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Κληροδοτήματα και Ιδρύματα που συστάθηκαν από το 1975 έως το 2000

6.1. Κληροδοτήματα Σοφίας Χα Παναγιώτη Σβολάκη

Το κληροδοτήμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 8856/27-1-1975 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Πειραιά Αναστάσιο Βαλλή, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Η Σοφία Σβολάκη κληροδότησε στην Ιερά Μητρόπολη Δριύνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹¹⁴²: i) μία οικία αποτελούμενη από τέσσερα δωμάτια που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αριστοτέλους και ii) μία άλλη οικία αποτελούμενη από τρία δωμάτια, που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Πατούσα αριθ. 3¹¹⁴³.

¹¹⁴² Υπ' αριθμ. 8856/1975 Δημόσια διαθήκη της Σοφίας Σβολάκη, σ. 3

¹¹⁴³ Σύμφωνα με την διαθήκη, εκτός από την Ιερά Μητρόπολη Κονίτσης η διαθέτιδα άφησε μία οικία επί της οδού Θεμιστοκλέους αριθ. 198, στην Ιερά Μητρόπολη Πειραιά, προκειμένου να στεγάσει ένα Πνευματικό Κέντρο όπου θα διδασκόταν ο λόγος του Θεού εις μνήμη του αδελφού της πρώην Μητροπολίτη Δριυνούπολης, Πωγωνιανής και Κονίτσης Χριστοφόρου Χατζή, του συζύγου της και των γονέων της. Στο Δήμο Ελευσίνας άφησε μία οικία μετά οικοπέδου που βρίσκεται στις Ελευσίνα επί των οδών Μιαούλη και Ιάκχου, καθώς και ένα οικόπεδο που βρίσκεται επίσης στην οδό Μιαούλη, με σκοπό τα ετήσια έσοδα της οικίας να διατίθενται ως οικονομική ενίσχυση σε άπορους μαθητές του Δήμου Ελευσίνας και το οικόπεδο να διατεθεί για την ανέγερση Σχολείου. Ορισε δε τριμελή Διοικητική Επιτροπή αποτελούμενη από: i) τον εκάστοτε Δήμαρχο

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹⁴⁴:

I. Εκκλησιαστικό Γηροκομείο Κονίτσης "Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ".

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>40,04</u>
ΓενικόΣύνολο Εσόδων	40,04

ΕΞΟΔΑ

1. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>40,04</u>
ΓενικόΣύνολο Εξόδων	40,04

II. Εκκλησιαστικό Οικοτροφείο Θηλέων Κονίτσης "Η ΑΓΙΑ ΜΑΚΡΙΝΑ".

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια διαμερίσματος	3.120,00
2. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>21,20</u>
ΓενικόΣύνολο Εσόδων	3.141,20

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνη πετρελαίου θέρμανσης	2.720,01
2. Δαπάνη διατροφής	93,50
3. Δαπάνη δημοσιεύσεων	<u>291,32</u>

Ελευσίνας, ii) ένα ιερέα της Ελευσίνας που θα ορίζεται από τη Μητρόπολη και iii) τον εκάστοτε Διοικητή της Υποδιοίκησης Χωροφυλακής Ελευσίνας. Επιπλέον, άφησε διάφορα χρηματικά ποσά στο Γηροκομείο Πειραιά, στο Γηροκομείο Αθηνών, στο αντικαρκινικό Νοσοκομείο Αθηνών "Άγιος Σάββας" και στο αντικαρκινικό Νοσοκομείο Πειραιά.

¹¹⁴⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Σοφίας Χήρας Παναγιώτη Σβολάκη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εξόδων	3.104,83
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	36,37
Γενικό Σύνολο Εξόδων	3.141,20

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται ως εξής¹¹⁴⁵:

α. τα έσοδα από την εκμετάλλευση του πρώτου ακινήτου να διατίθενται για το Ορφανοτροφείο Κόνιτσας και

β. τα έσοδα από την εκμετάλλευση του δεύτερου ακινήτου να διατίθενται για το Γηροκομείο Κόνιτσας.

6.2. Κληροδότημα Στέφανου Βακάλη

Ο Στέφανος Βακάλης γεννήθηκε το 1899 στο χωριό Πρωτόπαπα Ιωαννίνων. Αφού έμαθε τα πρώτα γράμματα στο χωριό έφυγε για τη Θεσσαλονίκη, όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμα, προκειμένου να ασχοληθεί με το επάγγελμα του αρτοποιού. Ήταν παντρεμένος με την Πολυξένη Πολυζώη. Πέθανε στη Θεσσαλονίκη στις 16-9-1976¹¹⁴⁶.

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 18453/12-2-1975 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Βασίλειο Μανίκα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 170/15 - 2 - 1977 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης.

Τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Στέφανος Βακάλης την

¹¹⁴⁵ Υπ' αριθμ. 8856/1975 Δημόσια διαθήκη της Σοφίας Σβολάκη, ο.π., σσ. 3-4.

¹¹⁴⁶ Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ.26.

ανέθεσε στην εκάστοτε Σχολική Επιτροπή του Δημοτικού Σχολείου Πρωτόπαπας Ιωαννίνων¹¹⁴⁷.

Ο διαθέτης κληροδότησε στο Δημοτικό Σχολείο Πρωτόπαπας τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στη Θεσσαλονίκη επί της οδού 28^{ης} Οκτωβρίου αριθ. 19, ήτοι¹¹⁴⁸: i) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός ισογείου καταστήματος εμβαδού 24,30 τ.μ., ii) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός ισογείου καταστήματος εμβαδού 21,67 τ.μ., iii) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός ισογείου καταστήματος εμβαδού 20,93 τ.μ., iv) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός ισογείου καταστήματος (αρτοποιείο) εμβαδού 161,25 τ.μ. και v) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός υπογείου εμβαδού 239 τ.μ.. Ο διαθέτης άφησε στο Σχολείο την ψιλή κυριότητα των παραπάνω ακινήτων, ενώ την επικαρπία την άφησε στην σύζυγό του για όσο εκείνη θα ζούσε¹¹⁴⁹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹¹⁵⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπα ταμείου	11.577,16
2. Μισθώματα από 1/1-31/5/06	4.669,30
3. Μισθώματα 1/6-31/12/06	4.698,00
4. Μισθώματα 1/11 – 30/11/06	939,60
5. Μισθώματα 1/12 – 31/12/06	166,70
6. Τόκοι	<u>3,96</u>

¹¹⁴⁷ Υπ' αριθμ. 170/15 - 2 - 1977 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Στέφανου Βακάλη, σσ.3-4.

¹¹⁴⁸ Το υπόλοιπο 1/2 των ακινήτων ανήκουν στον αδελφό του διαθέτη.

¹¹⁴⁹ Υπ' αριθμ. 170/15-2-1977 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, ο.π., σσ. 3-4.

¹¹⁵⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Στέφανου Βακάλη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εσόδων **22.054,72**

ΕΞΟΔΑ

1. Τιμεντοστρώσεις Δ.Δ. Πρωτόπαππας	6.725,00
2. Κατασκευή βόθρου	4.296,18
3. Δημοσίευση απολογισμού	107,10
4. Τέλεση μνημοσύνου	218,00
5. Κιόσκι στο Δημοτικό Σχολείο Πρωτόπαππας	6.500,00
6. Απόδοση χαρτοσήμου	401,84
7. Έξοδα κίνησης	337,89
8. Διαμόρφωση χώρου Δημοτικού Σχολείου Πρωτόπαππας	1.200,00
9. Λοιπά έξοδα	2,45
10. Υπόλοιπο ταμείου	<u>2.266,26</u>

Γενικό Σύνολο Εξόδων **22.054,72**

Ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹¹⁵¹:

- α. για την οικονομική ενίσχυση απόρων μαθητών του σχολείου,
- β. για την ενίσχυση του σχολείου με την αγορά εποπτικών μέσων διδασκαλίας, για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης του σχολείου και γενικώς για τον εξοπλισμό του σχολείου,
- γ. εάν στο μέλλον χρειαστεί να γίνουν νέες κτιριακές εγκαταστάσεις επέκτασης του σχολείου ή βελτίωσης των υφισταμένων τότε η σχολική επιτροπή έχει το δικαίωμα να εκποιήσει τα παραπάνω ακίνητα και το τίμημα που θα επιτευχθεί να διατεθεί για τον παραπάνω σκοπό και
- δ. ο διαθέτης εξέφρασε την επιθυμία και την ευχή να αναγραφούν στο σχολείο το όνομα του καθώς και εκείνο της συζύγου του.

¹¹⁵¹ Υπ' αριθμ. 170/15-2-1977 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Στέφανου Βακάλη, σ.4.

6.3. Ίδρυμα Κωνσταντίνου και Αλεξάνδρας Ζήκου

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 10274/15-4-1975 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Πειραιά Ασπασία Μαρτίνη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και η κύρωση του οργανισμού του δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 894/10-12-1984 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Για την διοίκηση του ιδρύματος ο Κωνσταντίνος Ζήκος όρισε τριμελή διοικητική επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε¹¹⁵²: i) Πρόεδρο της Κοινότητας Τερόβου, ii) εφημέριο της Κοινότητας Τερόβου και iii) Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου Τερόβου, ενώ ως ισόβιο διαχειριστή του ιδρύματος όρισε τον ανιψιό του Νικόλαο Ζ. Ζήκο και μετά το θάνατο του, τους απόγονους του κατ' ευθείαν γραμμή. Σε περίπτωση που ένας από τους απογόνους δεν θελήσει να αποδεχτεί την ιδιότητα του διαχειριστή, τότε θα διορίζεται ο αντικαταστάτης του από τον Νομόρχη Ιωαννίνων, προτιμωμένων των συγγενών του¹¹⁵³.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του ιδρύματος όλη την περιουσία του, κινητή και ακίνητη, που βρέθηκε μετά το θάνατό του στην κτηματική περιφέρεια του χωριού Τερόβου. Συγκεκριμένα, βρέθηκαν τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹¹⁵⁴: α) αγροκτήματα συνολικής έκτασης 56,6 στρεμμάτων στο Τέροβο Δωδώνης, β) ένα κτιριακό συγκρότημα στη θέση Χάνι Τερόβου επί της Εθνική οδό Ιωαννίνων – Άρτας- Αντιρρίου (χιλ. 25), αποτελούμενο από τα παρακάτω επιμέρους κτίρια: i) ένα ισόγειο κατάστημα συνολικής επιφανείας 170,50 τ.μ., ii) μία διώροφη οικοδομή αποτελούμενη από δέκα δωμάτια, ένα γραφείο και δύο αποθήκες, συνολικής επιφανείας 142,00 τ.μ., iii) πέντε ισόγεια δωμάτια συνολικής

¹¹⁵² Υπ' αριθμ. 10274/1975 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Ζήκου, σ. 4.

¹¹⁵³ ο.π., σσ.3-4.

¹¹⁵⁴ Υπ' αριθμ. 894/20-12-1984 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του Ιδρύματος, άρθρο 5.

επιφανείας 130,00μ2, iv) μία μικρή ανεξάρτητη οικία επιφανείας 9 τ.μ., v) μία χορτοαποθήκη συνολικής επιφανείας 47,30 τ.μ., vi) ένα συγκρότημα αφοδευτηρίων, vii) μία ισόγεια παλαιά οικοδομή αποτελούμενη από δύο δωμάτια, υπογείου και αυλής, που βρίσκεται στη θέση «Στράτες» της περιοχής Τερόβου, viii) ένα πλήρες συγκρότημα πρατηρίου υγρών καυσίμων, μισθωμένο από την Εταιρεία πετρελαίων "ΜΟΜΠΙΛ ΟΙΛ ΕΛΛΑΣ Α.Ε" και γ) πέντε (5) ομολογίες Λαχειοφόρων Δανείων οικονομικής αναπτύξεως του έτους 1971, υπ' αριθμ. 486902, 486903, 486904, 486905 και 486906.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹⁵⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα εστιατορίου και λοιπών εγκαταστάσεων	6.000,00
2. Μισθώματα πρατηρίου υγρών καυσίμων	<u>6.000,00</u>
Σύνολο Εσόδων	12.000,00
Υπόλοιπο παρελθούσης χρήσεως	1,61
Γενικό Σύνολο Εσόδων	12.001,61

ΕΞΟΔΑ

1. Συντήρηση των παρεκκλησίων	2.000,00
2. Ενίσχυση για την διαμόρφωση του περιβ. Χώρου Α. Ιωάννη	6.000,00
3. Ενίσχυση του Πολ/κού Συλ. Τερόβου "Ο ΦΡΕΑΤΗΤΗΣ"	1.000,00
4. Ενίσχυση του Πολ/κού Συλ. Τερόβου "Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ"	1.000,00
5. Ασφάλεια πυρός των κτιρίων	135,31
6. Τέλεση ετήσιου μνημοσύνου των ευεργετών	220,00
7. Καταβολή φόρου Ε.Τ.Α.Κ.	719,00
8. Οικονομική ενίσχυση άπορης αριστούχου μαθήτριας	840,00

¹¹⁵⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος " Ίδρυμα Κωνσταντίνου και Αλεξάνδρας Ζήκου", όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

9. Δημοσίευση Απολογισμού έτους 2007	50,00
10. Πληρωμή λογιστή για τη δήλωση Ε.Τ.Α.Κ .	<u>200,00</u>
Σύνολο Εξόδων	12.164,31
Υπόλοιπο χρεωστικό	-162,70
Γενικό Σύνολο Εξόδων	12.001,61

Για τους σκοπούς του Ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται ως εξής¹¹⁵⁶:

α. για τη συντήρηση των Παρεκκλησίων Αγίου Δημητρίου του Μυροβλήτη και Νεομάρτυρα Ιωάννου εξ Ιωαννίνων, καθώς και του περιβάλλοντος αυτών χώρου, που βρίσκονται στο Τέροβο,

β. για τον εμπλουτισμό του πνευματικού κέντρου του χωριού Τερόβου με τα κατάλληλα βιβλία και λοιπά σύγχρονα μέσα επιμόρφωσης, ώστε να επιτυγχάνεται η ελληνοπρεπής και χριστιανική μόρφωση των νέων του Τερόβου,

γ. για την οικονομική ενίσχυση παντός κοινωφελούς έργου του χωριού Τερόβου¹¹⁵⁷,

δ. για την οικονομική ενίσχυση κατά την κρίση της διοικούσας επιτροπής ενός ή και περισσότερων οικονομικά αδύναμων σπουδαστών διακρινόμενων για το ήθος και την επίδοση σε οποιαδήποτε σχολή και αν φοιτούν, καταγομένων από το Τέροβο,

ε. για την οικονομική ενίσχυση ενός ή περισσότερων οικονομικά αδύναμων κοριτσιών, που πρόκειται να παντρευτούν, με την προϋπόθεση ότι κατάγονται από το Τέροβο και θα εξακολουθούν μετά το γάμο τους να διαμένουν στο Τέροβο και

¹¹⁵⁶ Υπ' αριθμ. 894/20-12-1984 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του Ιδρύματος, ο.π., άρθρο 2.

¹¹⁵⁷ Στο άρθρο 3 του Οργανισμού του ιδρύματος γίνεται εκτενή αναφορά για τον τρόπο εκλογής των δικαιουμένων οικονομικής ενίσχυσης από το ίδρυμα.

στ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία του θανάτου του, υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του ίδιου, της συζύγου, των γονέων και των αδελφών του.

6.4. Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών (Ε.Η.Μ.) – Ίδρυμα Μελετών Ιονίου και Αδριατικού Χώρου

Το πρώτο καταστατικό της Ε.Η.Μ. συντάχθηκε το 1953, ενώ στις 20-12-1964 τα μέλη της συνέρχονται σε Γενική Συνέλευση και αποφασίζουν την τροποποίηση του Καταστατικού. Το νέο Καταστατικό εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 56/1965 απόφαση του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Σύμφωνα μ' αυτό (άρθρο 2): η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών είναι Σωματείο πνευματικού, πολιτιστικού και κοινωφελούς σκοπού, αποβλέπον εις την ανέλιξιν του Ηπειρωτικού χώρου και εις την άνοδον της πνευματικής και πολιτιστικής στάθμης ως και του βιοτικού επιπέδου του Ηπειρωτικού λαού¹¹⁵⁸.

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 6594/ 12-1-1976 συμβολαιογραφική Συστατική Πράξη, που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιφιγένεια Ε. Χριστιά, παρουσία του Προέδρου της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, Κωνσταντίνου Α. Φρόντζου¹¹⁵⁹ και

¹¹⁵⁸ Η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών και ο θεμελιωτής της Κ. ΦΡΟΝΖΟΣ, Πρόεδρος της ΕΗΜ από την ίδρυση της ως το θάνατό του (1955 – 1986), *Ηπειρος Ιστορική Παράδοση και Δημιουργική Συνέχεια*, Ιωάννινα 1989.

¹¹⁵⁹ Ο Κ. Φρόντζος γεννήθηκε στις 8-5-1904 στο χωριό Πυρσόγιαννη της Κόνιτσας. Ήταν πτυχιούχος της Ανωτάτης Εμπορικής Σχολής και της Νομικής Σχολής Αθηνών. Από το 1931 και μέχρι το 1962, που συνταξιοδοτήθηκε, άσκησε στα Ιωάννινα το επάγγελμα του δικηγόρου. Παράλληλα, την περίοδο της Ιταλο-Γερμανικής κατοχής συμμετέχει στην Εθνική Αντίσταση και εντάσσεται στο Ε.Δ.Ε.Σ. (Εθνικό Δημοκρατικό Ελληνικό Σύνδεσμο)

του Γενικού Γραμματέα αυτής, Αδαμάντιου Δ. Κουνάβου. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο Οργανισμός του, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 181/17-7-1976 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Το Ίδρυμα διοικείται από ενδεκαμελές (11) συμβούλιο ενώ τα μέλη του είναι διακριμένοι επιστήμονες και λόγιοι, Ηπειρώτες στην καταγωγή¹¹⁶⁰.

Η περιουσία του Ιδρύματος αποτελείται από όλα τα περιουσιακά εκείνα στοιχεία που η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών παραχώρησε κατά πλήρη κυριότητα, ήτοι¹¹⁶¹: i) όλα τα έπιπλα, τα είδη γραφείου, τη βιβλιοθήκη και όλο το αρχειακό υλικό που κατείχε η Ε.Η.Μ., ii) όλα τα βιβλία και τα έντυπα που η Ε.Η.Μ. έχει εκδόσει και κατέχει τα

και στην περίοδο του εμφυλίου συντάσσεται με τις εθνικές δυνάμεις. Λαμβάνει μέρος, ως υποψήφιος βουλευτής με το κόμμα των φιλελευθέρων, στις εκλογές της 26-1-1936, 31-3-1946 και 9-9-1951 χωρίς να εκλεγεί. Το 1955 προσχωρεί στην Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση (Ε.Ρ.Ε.) του Κων/νου Καραμανλή και στις εκλογές της 19-2-1955 & 11-5-1958 εκλέγεται βουλευτής Ιωαννίνων. Στις δημοτικές εκλογές της 15-10-1975 εκλέγεται Δήμαρχος Ιωαννίνων, ύστερα από δύο αποτυχημένες προσπάθειες. Παραιτήθηκε στις 30-1-1980 για λόγους υγείας και πέθανε στις 24-12-1986, σε ηλικία 82 ετών. Από το 1955-1986 διετέλεσε Πρόεδρος της Ε.Η.Μ. (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, Ήπειρος ιστορική παράδοση και δημιουργική συνέχεια, Κωνσταντίνος Φροντζος, ο.π., σσ. 4-110, Β. Κραψίτης, Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες 1913-1986, ο.π., σσ.237-238).

¹¹⁶⁰ Όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 του καταστατικού, το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούνταν από τους εξής: Ιωάννη Τρικάλινο Ομότιμο Καθηγητή Πανεπιστημίου, Φώτιο Πέτσα Αρχαιολόγο Καθηγητή Πανεπιστημίου, Ιωάννη Αναστασίου Καθηγητή Πανεπιστημίου, Ευδόξου Τσολάκη Καθηγητή Πανεπιστημίου, Κίμωνα Σούρλα Ομότιμου Καθηγητή Πανεπιστημίου, Ιωάννη Νικολαΐδη Ομότιμου Επιθεωρητή Εκ/σεως, Δημήτριο Ζαμπέλα Καθηγητή Γεωπονικής Σχολής, Βασίλειο Χαρίση Αρχιτέκτονα – Επιθεωρητή Δημοσίων Έργων, Λάμπρο Λελοβίτη Οικονομολόγο, Παναγιώτη Φάντη Δικηγόρο Εφετών, Κωνσταντίνο Φρόντζο Συνταξιούχο Δικηγόρο – Πρόεδρο της εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών.

¹¹⁶¹ Υπ' αριθμ. 181/17-7-1976 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός του Ιδρύματος, άρθρο 3.

πνευματικά δικαιώματα, iii) όλο το Λαογραφικό υλικό που κατέχει η Ε.Η.Μ., iv) το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) δραχ. που διέθεσε η Ε.Η.Μ.. Παράλληλα, η Ε.Η.Μ. αναλαμβάνει να στεγάσει τις υπηρεσίες του Ιδρύματος δωρεάν στο ιδιόκτητο μέγαρο της, που βρίσκεται στα Ιωάννινα και στην οδό Δ. Παρασκευοπούλου αριθ. 4 και v) οι πόροι του Ιδρύματος μπορεί να είναι και κάθε φύσης δωρεά, κληρομιά, επιχορήγηση, εισφορά, κ.τ.λ., προερχόμενα από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹⁶²:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια	4.211,93
2. Εκδόσεις	1.046,55
3. Επιχορηγήσεις	<u>9.000,00</u>
Σύνολο Εσόδων	14.258,48
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	15.888,44
Γενικό Σύνολο Εσόδων	30.146,92

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα οργανώσεως και λειτουργίας βιβλιοθήκης	2.644,00
2. Διάφορα έξοδα	2.306,17
3. Εκδόσεις βιβλίων	95,20
4. Φόροι – Τέλη	976,54
5. Εκδηλώσεις	283,80
6. Δωρεές	<u>100,00</u>
Σύνολο Εξόδων	6.435,71
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	23.711,21
Γενικό Σύνολο Εξόδων	30.146,92

¹¹⁶² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών – Ίδρυμα Μελετών Ιονίου & Αδριατικού Χώρου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Οι σκοποί του ιδρύματος καθώς και τα μέσα για την επίτευξή τους είναι:¹¹⁶³:

- α. η επιστημονική έρευνα του Παραϊονίου και Παραδριατικού χώρου από ιστορικής, εθνολογικής, οικονομικής και πάσης άλλης άποψης και
- β. η διαφώτιση της κοινής γνώμης πάνω στα προβλήματα του χώρου για την διαμόρφωση ατμόσφαιρας συνεργασίας και αλληλοκατανοήσεως των παρ' αυτώ χωρών.

Οι σκοποί του Ιδρύματος επιδιώκονται και πραγματοποιούνται ως ακολούθως¹¹⁶⁴: i) με τη συγκρότηση ειδικής στο χώρο βιβλιοθήκης και αναγνωστηρίου, ii) με τη συγκέντρωση των σχετικών προς τους σκοπούς του Ιδρύματος στοιχείων καθ' όλη την διάρκεια του ιστορικού βίου του χώρου, προς δημιουργία ειδικού Αρχείου, iii) με τη δημοσίευση πρωτύπων επιστημονικών εργασιών και μεταφράσεων στην ελληνική ή σε μία εκ των κυριότερων Ευρωπαϊκών γλωσσών, iv) με την έκδοση επιστημονικών εργασιών, v) με την διεξαγωγή ανακοινώσεων και διαλέξεων, vi) με την ηθική και υλική ενίσχυση ερευνητών και των σχετικών μελετών αυτών, vii) με την υποβοήθηση και παροχή στοιχείων και πληροφοριών σε συγγραφείς, εργαζομένους επί θεμάτων εμπιπτόμενων στους σκοπούς του Ιδρύματος, viii) με τη λειτουργία στο Ίδρυμα σχολών Αλβανικής, Ιταλικής, Γιουγκοσλάβικης και Ρουμανικής γλώσσας, καθώς και οργάνωση θερινών μαθημάτων για αλλοδαπούς και ημεδαπούς φοιτητές, ix) με την οργάνωση συνεδρίων και συμμετοχή σε συνέδρια (ιστορικά, εθνολογικά, γεωγραφικά, οικονομολογικά, κ.τ.λ. και x) με κάθε εν γένει νόμιμο μέσο το οποίο κρίνεται αποτελεσματικό για την επίτευξη των σκοπών του Ιδρύματος.

¹¹⁶³ Υπ' αριθμ. 181/17-7-1976 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός του Ιδρύματος, άρθρο 2.

¹¹⁶⁴ ο.π.

6.5. Κληροδότημα Αθηνάς Χα Αναστασίου Χατζή

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 1185/21-12-1976 Συμβολαιογραφική Πράξη Δωρεάς, που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Σαλαμίνας Αθηνά Παναγοπούλου, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Ως εκτελεστές των όρων της δωρεάς η Αθηνά Χατζή όρισε τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Κάτω Πεδινών και τον εκάστοτε Ιερέα του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου του χωριού, ενώ ως διαχειριστική επιτροπή του κληροδοτήματος όρισε το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Κάτω Πεδινών Ζαγορίου¹¹⁶⁵.

Η διαθέσιμα κληροδότησε υπέρ της παραπάνω Κοινότητας χρηματικό ποσό ύψους 200.000 δρχ. κατατεθειμένο στην Ε.Τ.Ε., σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 011071/21-6-1974 απόδειξη κατάθεσης, ενώ όρισε τα χρήματα να παραμείνουν κατατεθειμένα εσαεί στην Τράπεζα επ' ονόματι της Κοινότητας.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹⁶⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων οδού Χρηστοβασίλη	8.235,00
2. Τέλη χαρτοσήμου	148,00
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>59,13</u>
Σύνολο Εσόδων	8.442,13
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	7.907,87

¹¹⁶⁵ Υπ' αριθμ. 1185/1976 Συμβολαιογραφική Πράξη Δωρεάς της Αθηνάς Χατζή, σ. 2.

¹¹⁶⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Αθηνάς Χα Αναστασίου Χατζή, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Γενικό Σύνολο Εσόδων **16.350,00**

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση δικηγόρου και γραμματέα	1.160,00
2. Απόδοση τελών χαρτοσήμου	148,00
3. Δημοσιεύσεις	500,00
4. Αγορά σχολικών ειδών για απόρους μαθητές	800,00
5. Διάφορες δαπάνες επί των ακινήτων	1.500,00
6. Χορήγηση χρηματικού βραβείου σε τρεις μαθητές	1.266,00
7. Χορήγηση υποτροφίας σε σπουδαστή ή φοιτητή	843,00
8. Συντήρηση παρθεναγωγείου	500,00
9. Αποζημίωση μελών επιτροπής για τις μισθώσεις	1.000,00
10. Εκτέλεση κοινωφελών έργων	<u>7.000,00</u>

Σύνολο Εξόδων **14.717,00**

Αποθεματικό 1.633,00

Γενικό Σύνολο Εξόδων **16.350,00**

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹¹⁶⁷:

α. για τη χορήγηση ανά διετία προικοδοτικού βοηθήματος σε μία άπορη και ορφανή κοπέλα, που να κατάγεται από την Κοινότητα Κάτω Πεδινών, στις 21 Νοεμβρίου, εορτή των Εισοδίων της Παναγίας. Το προικοδοτικό βοήθημα θα αναφέρεται ως προικοδότηση "ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΧΑΤΖΗ" και

β. σε περίπτωση που δεν υπάρξει κοπέλα με τα απαραίτητα προσόντα για την προικοδότηση, τότε τα χρήματα να παραμένουν στην Τράπεζα προκειμένου να αυξάνεται το κεφάλαιο.

¹¹⁶⁷ ο.π., σ.3.

6.6. Ίδρυμα Στρατηγού Κων/νου & Μαργαρίτας Δόβα

Ο Κ. Δόβας γεννήθηκε στις 20-12-1898 στο Δέλβινο Πωγωνίου και τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε στα Ιωάννινα. Σε ηλικία 20 ετών αποφοίτησε από τη Σχολή Ευελπίδων. Το 1930 παντρεύτηκε την Μαργαρίτα Λευκιάδου η οποία υπήρξε ένα από τα πρώτα βιολιά της Κρατικής Ορχήστρας, καθώς και καθηγήτρια βιολιού στο Εθνικό Ωδείο. Ο Κ. Δόβας κατά το διάστημα 1954 – 1960 διετέλεσε αρχηγός ΓΕΕΘΑ. Το 1960 έγινε αρχηγός του Στρατιωτικού Οίκου των Ανακτόρων και το 1961 διετέλεσε Πρωθυπουργός της Υπηρεσιακής Κυβέρνησης για τη διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών. Πέθανε στην Αθήνα στις 24-7-1973, σε ηλικία 75 ετών¹¹⁶⁸.

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 2-2-1977 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 2217/11-9-1980 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος καθώς και ο οργανισμός αυτού δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 230/1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Η διοίκηση του ιδρύματος γίνεται από τριμελές διοικητικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους εκάστοτε¹¹⁶⁹: i) Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης. ii) Δήμαρχο Κόνιτσας και iii) Διευθυντή του Λυκείου Κόνιτσας.

Η Μ. Δόβα άφησε υπέρ του ιδρύματος ένα διαμέρισμα του δευτέρου ορόφου εμβαδού 130,60 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Βασιλέως Γεωργίου του Β' αριθ. 26, στο Παγκράτι¹¹⁷⁰.

¹¹⁶⁸ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σσ. 154 – 155.

¹¹⁶⁹ Υπ' αριθμ. 230/1981 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

¹¹⁷⁰ Υπ' αριθμ. 2217/11-9-1981 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Μαργαρίτας Δόβα, σ.1 και Υπ' αριθμ. 230/1981 ΦΕΚ, τεύχος Α', Οργανισμός ιδρύματος, ο.π., άρθρο 3.

Σκοπός του Ιδρύματος είναι η ετήσια ισόποση απονομή χρηματικών βραβείων σε τρεις αρίστους μαθητές ή μαθήτριες των τριών τάξεων του Λυκείου Κόνιτσας. Δηλαδή, κάθε χρόνο να βραβεύονται με το ίδιο χρηματικό ποσό συνολικά εννέα μαθητές. Σε περίπτωση που οι αριστεύσαντες κάθε τάξης είναι περισσότεροι τότε να προτιμούνται οι οικονομικά ασθενέστεροι μαθητές, κατά την κρίση του διοικητικού συμβουλίου. Εάν όμως, οι αριστεύσαντες μαθητές από κάθε τάξη είναι λιγότεροι από τρεις τότε το ποσό που θα μένει αδιάθετο να μεταφέρεται στην επόμενη χρονιά, όπου και θα διανέμεται όπως πριν¹¹⁷¹.

6.7. Κληροδότημα Χρήστου Πούχα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 23-3-1977 στη Θεσσαλονίκη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 439/17-4-1981 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Χρήστος Πούχας όρισε ως διαχειριστική επιτροπή τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Παλαιοσελλίου Κόνιτσας¹¹⁷².

Ο Χ. Πούχας κληροδότησε στην παραπάνω Κοινότητα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹¹⁷³: i) ένα διαμέρισμα, που βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη¹¹⁷⁴ επί της οδού 25ης Μαρτίου αριθ. 39^Α και ii) ένα οικόπεδο

¹¹⁷¹ Υπ' αριθμ. 230/1981 ΦΕΚ, τεύχος Α', Οργανισμός ιδρύματος, ο.π., άρθρο 2.

¹¹⁷² Ιδιόγραφη διαθήκη του Χρήστου Πούχα, σ. 1.

¹¹⁷³ Υπ' αριθμ. 439/17-4-1981 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη του Χ. Πούχα.

¹¹⁷⁴ Για το άνω διαμέρισμα ο διαθέτης στην πρώτη σελίδα της διαθήκης του αναφέρει ότι εκκρεμούσε η εξόφλησή του, λόγω αγοράς του με στεγαστικό δάνειο από το

συνολικής επιφανείας 790 τ.μ., που βρίσκεται στο υπ' αριθμ. 23 οικοδομικό τετράγωνο του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως της Θεσσαλονίκης και στην περιοχή Ρετζίκι ή Πεύκα, πλησίον αγροκτήματος Γαλλικού Νοσοκομείου.

Η Κοινότητα Παλαιοσελλίου με αίτησή της προς το Εφετείο Αθηνών στις 29-5-1996 ζήτησε την έγκριση για την αξιοποίηση του οικοπέδου με τη μέθοδο της αντιπαροχής και τη μερική τροποποίηση του σκοπού του κληροδοτήματος. Το Εφετείο, αφού συζήτησε την αίτηση, εξέδωσε την υπ' αριθμ. 10544/10-12-1996 απόφασή του με την οποία έκανε δεκτή μόνο την ανοικοδόμηση του οικοπέδου με το σύστημα της αντιπαροχής και με ποσοστό τουλάχιστον 30%¹¹⁷⁵.

Στη συνέχεια η Κοινότητα παραχώρησε το οικόπεδο, με την μέθοδο της αντιπαροχής, στον εργολάβο που έδωσε ποσοστό 33.08%. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθει στο κληροδοτήμα μία μεζονέτα συνολικής επιφανείας 241,28 τ.μ. αποτελούμενη από: υπόγειο 90,2 τ.μ., ισόγειο 82 τ.μ. και πρώτο ορόφο 69,08 τ.μ.¹¹⁷⁶.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹¹⁷⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Ενοίκια ακινήτων	8.798,00
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>2.713,00</u>
Σύνολο Εσόδων	11.511,00

Παρακαταθηκών και Δανείων, η εξόφληση του οποίου, κατά το διαθέτη, θα πρέπει να γίνει από την εν λόγω Κοινότητα, σε περίπτωση που ο ίδιος δε θα ζεί.

¹¹⁷⁵ Υπ' αριθμ. 10544/10-12-1996 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

¹¹⁷⁶ Έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, εισηγητής Ευθ. Εμμανουήλ, στις 30-3-1998 προς το Συμβούλιο Εθνικών Κληροδοτημάτων, με θέμα: Αξιοποίηση ακινήτου ιδιοκτησίας του κληροδοτήματος Χρήστου Πούχα, που βρίσκεται στην κοινότητα Πεύκων Θεσσαλονίκης, με το σύστημα της αντιπαροχής.

¹¹⁷⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Χρήστου Γ. Πούχα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	74.710,42
Γενικό Σύνολο Εσόδων	86.221,42

ΕΞΟΔΑ

1. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>86.221,42</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	86.221,42

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται αποκλειστικά και μόνο για την μόρφωση ενός ή και δύο πτωχών ή ορφανών μαθητών της Κοινότητας Παλαιοσελλίου Κονίτσης Ηπείρου¹¹⁷⁸.

6.8. Κληροδότημα Ανθούλας Χα Ιωάννη Μαυριά

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 682/16-7-1977 Πράξη Δωρεάς εν ζωή, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Στέφανο Παρασκευόπουλο, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος η Ανθούλα Μαυριά όρισε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹¹⁷⁹.

Με την παραπάνω συμβολαιογραφική πράξη η Α. Μαυριά δώρησε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων ένα διαμέρισμα του τετάρτου ορόφου, συνολικού εμβαδού 90 τ.μ., που βρίσκεται στην Θεσσαλονίκη επί των οδών Αγίας Σοφίας αριθ. 11 και Παπαγεωργίου¹¹⁸⁰.

Το 1998 το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μετά από έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών εκποίησε το διαμέρισμα με πλειοδοτικό διαγωνισμό αντί του ποσού των 5.700.000 δρχ¹¹⁸¹.

¹¹⁷⁸ Ιδιόγραφη διαθήκη του Χρήστου Πούχα, ο.π., σ.1.

¹¹⁷⁹ Υπ' αριθμ. 682/16-7-1977 Πράξη Δωρεάς εν ζωή της Ανθούλας Μαυριά, σ.2.

¹¹⁸⁰ ο.π., σ. 3.

¹¹⁸¹ Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ.165.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹⁸²:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι τόκων	891,08
2. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>22.995,45</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	23.886,53

ΕΞΟΔΑ

1. Απόδοση χαρτοσήμου υποτροφιών	57,60
2. Για χορήγηση υποτροφιών	2.342,40
3. Για δημοσιεύσεις	59,98
4. Φόρος τόκων	<u>87,58</u>
Σύνολο Εξόδων	2.547,56
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	21.338,97
Γενικό Σύνολο Εξόδων	23.886,53

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε ότι μετά το θάνατό της το Πανεπιστήμιο θα έχει την απόλυτη ελευθερία για τη χρήση και διάθεση του ακινήτου. Όμως, μέρος των ετήσιων μισθωμάτων ή του κεφαλαίου ή των τόκων, σε περίπτωση πώλησης, να διατίθεται υπέρ φτωχών φοιτητών ή φοιτητριών του Πανεπιστημίου, οι οποίοι κατάγονται από τις επαρχίες Πωγωνίου και Κουρέντων. Σε περίπτωση που δε θα υπάρχουν από τις άνω επαρχίες τότε να δίνεται σε άλλους Ηπειρώτες φοιτητές που έχουν ανάγκη οικονομικής ενίσχυσης¹¹⁸³.

¹¹⁸² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ανθούλας Χας Ιωάννου Μαυριά, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹¹⁸³ Υπ' αριθμ. 602/1977 Συμβολαιογραφική Πράξη Δωρεάς της Ανθούλας Μαυριά, σσ. 5 – 6, Ένωση Γυναικών Ελλάδας Παράρτημα Ιωαννίνων, ο.π., σ. 14 και Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σ. 245.

6.9. Κληροδότημα Αριστείδη Μπαλατατζή

Ο Α. Μπαλατατζής γεννήθηκε στο Συρράκο Ιωαννίνων το 1904. Αφού αποφοίτησε από τη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων, σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμια Αθηνών και Βερολίνου ως υπότροφος του κληροδοτήματος του θείου του Σπύρου Μπαλατατζή. Συμμετείχε ενεργά στην Πανεπειρωτική Συνομοσπονδία και διετέλεσε μέλος της επιτροπής για την ίδρυση του Πανεπιστημίου στα Ιωάννινα. Πέθανε στην Αθήνα στις 27-6-1981 σε ηλικία 77 ετών¹¹⁸⁴.

Το κληροδότημα ιδρύθηκε με ιδióγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 19-7-1977 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1964/9-7-1981 πρακτικό του Μονομελές Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος ο Αριστείδης Μπαλατατζής όρισε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹¹⁸⁵.

Ο διαθέτης άφησε σε δύο συγγενικά του πρόσωπα την επικαρπία ενός διαμερίσματος, που βρίσκεται στην Αθήνα επί των οδών Μπενάκη αριθ. 24 και Μαυροκορδότου αριθ. 13, συνολικού εμβαδού 114,87 τ.μ., με τον όρο, όσο θα ζουν, να εισπράττουν τα ενοίκια και μετά το θάνατο και των δύο το ακίνητο να περιέλθει στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, στο οποίο είχε ήδη αφήσει την κυριότητα. Επιπλέον, άφησε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τη νομική βιβλιοθήκη του¹¹⁸⁶.

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων να φροντίσει για τη δημιουργία Ινστιτούτου

¹¹⁸⁴ Αρχείο Περιφέρειας Ηπείρου, Γραφείο κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδότημα Αριστείδη Μπαλατατζή", Σ. Μπέττη, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ.247-248 και Χ. Τσέτση, ο.π., σσ. 177-178.

¹¹⁸⁵ Υπ' αριθμ. 1964/9-7-1981 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Αριστείδη Μπαλατατζή, σ.2.

¹¹⁸⁶ ο.π. σ. 3.

Δημοσίου, Ιδιωτικού και Ποινικού Διεθνούς Δικαίου, μετά την ίδρυση Νομικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹¹⁸⁷.

6.10. Καμπέρειο Πνευματικό Ίδρυμα

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 69166/21-9-1977 πράξη του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα, γενόμενη από τους: i) Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ιωαννίνων, υπό την ιδιότητα του ως Προέδρου και νομίμου εκπροσώπου της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων και ii) του ευεργέτη Ιωάννη Σπυρίδωνος Καμπέρη. Επιπλέον, η σύσταση του ιδρύματος εγκρίθηκε με το υπ' αριθμ. 598/1978 Προεδρικό Διάταγμα που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 128/17-08-1978 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο. Στο ίδιο ΦΕΚ δημοσιεύθηκε και ο Οργανισμός του ιδρύματος¹¹⁸⁸.

Το Ίδρυμα διοικείται από επταμελές Δ.Σ. αποτελούμενο από¹¹⁸⁹: i) τον εκάστοτε Μητροπολίτη Ιωαννίνων, ως Πρόεδρο, ii) εκ των Ιδρυτών, τον Ιωάννη Σ. Καμπέρη και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του, από κάποιο άλλο μέλος της οικογενείας, κατόπιν υπόδειξης του, ως Αντιπρόεδρο, iii) τον εκάστοτε Νομικό Σύμβουλο της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, ως Γενικό Γραμματέα, iv) ένα μέλος της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων, εκλεγόμενο από αυτή, v) τον εκάστοτε Δήμαρχο της πόλης των Ιωαννίνων, vi) τον εκάστοτε Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου

¹¹⁸⁷ ο.π., σσ.2-3.

¹¹⁸⁸ Κώστας Ν. Νικολαΐδης, Γιάννης Σπ. Καμπέρης *Μεγάλος Ευεργέτης της Πόλης των Ιωαννίνων*, Ιωάννινα 1998, κεφάλαιο δεύτερο, σσ. 19 - 37

¹¹⁸⁹ Υπ' αριθμ. 128/17-8-1978 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός Ιδρύματος, άρθρο 4.

Ιωαννίνων και vii) τον εκάστοτε Δημοτικό Σύμβουλο, αρχηγό της μειοψηφίας.

Ο Ιωάννης Καμπέρης άφησε υπέρ του Ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹¹⁹⁰: i) μία πολυώροφη οικοδομή μετά του οικοπέδου αυτής συνολικής έκτασης 509,59 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Παπαδοπούλου αριθ. 11¹¹⁹¹, ii) την ετήσια επιχορήγηση του Ιδρυτού Ιωάννη Καμπέρη με το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δρχ. (Η επιχορήγηση θα αυτή θα σταματήσει όταν ο Ι. Καμπέρης παραχωρήσει στο ίδρυμα ακίνητο που θα αποδίδει ετησίως το παραπάνω ποσό)¹¹⁹² και iii) την αγροτική έκταση 23.838 τ.μ., που βρίσκεται στη θέση «Μπογιαντή» της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Ιωαννιτών και παραχώρησαν με την υπ' αριθμ. 7344/21-11-1990 πράξη δωρεάς του Συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ευθύμιο Γεωργίου στο ίδρυμα ο Γ. Καμπέρης και η σύζυγός του Μαρία.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς¹¹⁹³:

- α. για την ανάπτυξη της πνευματικής, καλλιτεχνικής και πολιτιστικής κίνησης στην πόλη των Ιωαννίνων και γενικότερα στην Ήπειρο,
- β. για τη χορήγηση βραβείων στους αριστεύσαντες μαθητές των γυμνασίων της πόλης και του Νομού Ιωαννίνων,

¹¹⁹⁰ ο.π., άρθρο 3.

¹¹⁹¹ Το οικόπεδο που χτίστηκε το ΚΑΜΠΕΡΕΙΟ παραχωρήθηκε από τα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων το 1981 με την υπ' αριθ' 10757 πράξη δωρεάς.

¹¹⁹² Με την υπ' αριθμ. 7468/31-12-1987 του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Γ. Μποροδήμου, ο Γιάννης Καμπέρης δώρησε στο «Καμπέρειο Πνευματικό Ίδρυμα» οκτώ καταστήματα, που βρίσκονται επί των οδών 28^{ης} Οκτωβρίου και Σταδίου, στα Ιωάννινα, τα οποία κατείχε κατά πλήρη κυριότητα και νομή. Τα οκτώ αυτά καταστήματα στη συνέχεια ενώθηκαν σε τρία και τα ετήσια μισθώματα διατίθενται για την κάλυψη μέρους των λειτουργικών εξόδων του Ιδρύματος.

¹¹⁹³ Υπ' αριθμ. 128/17-8-1978 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός Ιδρύματος, άρθρο 2.

- γ. για τη χορήγηση υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές και
- δ. για τη χρηματοδότηση επιστημονικών ερευνητικών εργασιών.

Η προσφορά του Καμπερείου Ιδρύματος, εκτός των παραπάνω σκοπών, επεκτείνεται και σε άλλες δραστηριότητες, που συντελούν στην παραπέρα ανάπτυξη της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής της πόλης.

Επιπλέον, στο κτίριο του Καμπερείου Ιδρύματος στεγάστηκαν, αλλά και εξακολουθούν να στεγάζονται, μερικές από τις πνευματικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις της πόλης, όπως¹¹⁹⁴:

α. Το 1981, όταν ιδρύθηκε η Ιατρική Σχολή στα Γιάννενα στεγάστηκε σε αίθουσα του Καμπερείου Ιδρύματος, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991, (οπότε και μεταφέρθηκε στην Πανεπιστημιούπολη της Δουρούτης).

β. Άλλη μεγάλη προσφορά του Ιδρύματος στην πολιτιστική ζωή της πόλης είναι η παραχώρηση της ισόγειας μεγάλης αίθουσας διακοσίων (200) θέσεων στο Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Ιωαννίνων, το γνωστό ως ΔΗ.ΠΕ.ΘΙ.

γ. Στους χώρους του Καμπερείου Ιδρύματος στεγάζεται ο Οργανισμός Καταπολέμησης Ναρκωτικών, το Κέντρο Νεότητας της Μητρόπολης, η Χορωδία Βυζαντινής Μουσικής και ο Όμιλος Σκακιστών της πόλης.

δ. Στον τρίτο όροφο λειτουργεί Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη, όπου μπορούν οι μαθητές και οι φοιτητές της πόλης μας να έχουν δωρεάν πρόσβαση στα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα αλλά και να διδάσκονται τη χρήση αυτών. Αναλυτικά οι δραστηριότητες της Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης είναι οι εξής¹¹⁹⁵: i) η εκπαίδευση μαθητών – φοιτητών στα πολυμέσα, ii) η χρήση πηγών με CD ROMS, iii) οι υποδειγματικές διδασκαλίες μαθητών με χρήση πολυμέσων, iv) οι υποδειγματικές διδασκαλίες εκπαιδευτικού προσωπικού με χρήση πολυμέσων, v) η δυνατότητα σύνδεσης με άλλες

¹¹⁹⁴ Αρχείο Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, φάκελος "Καμπερείο Ίδρυμα".

¹¹⁹⁵ Κώστας Ν. Νικολαΐδης, *Γιάννης Σπ. Καμπερής Μεγάλος Ευεργέτης της Πόλης των Ιωαννίνων*, ο.π. Κεφάλαιο δεύτερο, σσ.31-32.

τράπεζες πληροφοριών και με αντίστοιχα τμήματα Πανεπιστημίων, Οργανισμών, κ.τ.λ., vi) η δυνατότητα πρόσβασης στο δίκτυο INTERNET για εκπαιδευτικούς σκοπούς, vii) η εξυπηρέτηση άλλων φορέων που στερούνται της απαραίτητης τεχνολογικής υποδομής, για συναφείς δραστηριότητες, viii) η φιλοξενία μαθητών – φοιτητών σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους για μελέτη, ix) η χρήση βάσεων δεδομένων από φοιτητές και x) η δυνατότητα διενέργειας σεμιναρίων – διαλέξεων σε αίθουσα χωρητικότητας 220 ατόμων με χρήση του εξοπλισμού της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης.

Το Ίδρυμα υπόκειται στην εποπτεία και τον έλεγχο των Υπουργείων Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Οικονομικών και Πολιτισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 2039/1939, όπως εκάστοτε ισχύουν.

6.11. Ίδρυμα Γεωργίου και Καλλιόπης Μανοπούλου

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 27-9-1978 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 110/21-6-1979 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Το ίδρυμα διοικείται από διοικητικό συμβούλιο αποτελούμενο από¹¹⁹⁶: i) το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της κοινότητας Αετοράχης, ii) τον εκάστοτε Ιερέα της κοινότητας, iii) τον εκάστοτε Δάσκαλο του Σχολείου της κοινότητας, iv) τον εκάστοτε Πρόεδρο του Συλλόγου ή της Αδελφότητας και v) τρία ακόμη μέλη από την οικογένεια της ιδρύτριας Καλλιόπης Μανοπούλου.

¹¹⁹⁶ Υπ' αριθμ. 110/21 - 6 - 1979 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Καλλιόπης Μανοπούλου, σ. 3.

Η ευεργέτιδα άφησε υπέρ του Ιδρύματος ένα διαμέρισμα τριών δωματίων που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Σπύρου Λάμπρου αριθ. 24. Όρισε δε το διαμέρισμα σε καμιά περίπτωση να μην μπορεί να εκποιηθεί, ακόμη και σε περίπτωση κατεδάφισης της πολυκατοικίας. Η αναλογούσα αξία να επενδυθεί και πάλι αγοράζοντας νέο διαμέρισμα¹¹⁹⁷.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹¹⁹⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	3.831,00
3. Τόκοι καταθέσεων	<u>11,96</u>
Σύνολο Εσόδων	3.842,96
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	2.720,37
Γενικό Σύνολο Εσόδων	6.563,33

ΕΞΟΔΑ

1. Επισκευή – συντήρηση του ακινήτου	566,66
2. Έξοδα διοίκησης και λειτουργίας	500,00
3. Εκτέλεση σκοπού	<u>5.495,61</u>
Σύνολο Εξόδων	6.562,27
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	1,06
Γενικό Σύνολο Εξόδων	6.563,33

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹¹⁹⁹:

α. για την πληρωμή μέρους ή ολοκλήρου της αξίας του νερού που

¹¹⁹⁷ Οργανισμό του ιδρύματος Γεωργίου και Καλλιόπης Μανοπούλου, άρθρο 3.

¹¹⁹⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του ιδρύματος Γεωργίου και Καλλιόπης Μανοπούλου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹¹⁹⁹ Οργανισμό του ιδρύματος Γεωργίου και Καλλιόπης Μανοπούλου, ο.π., άρθρο 2.

καταναλώνουν οι κάτοικοι των χωριών Αετοράχης και Λάζαινα,
β. για την ύδρευση και άρδευση των παραπάνω χωριών,
γ. σε περίπτωση που δεν συντρέχει λόγος για την κάλυψη των παραπάνω δαπανών, τότε τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος να διατίθενται για την εκτέλεση διαφόρων κοινωφελών έργων στις κοινότητες Αετοράχης και Λαζαίων, όπως η επισκευή εκκλησιών, η επισκευή και βελτίωση των δρόμων της Κοινότητας, οι χαλικοστρώσεις, οι πλακοστρώσεις, η επισκευή του Κοινοτικού Καταστήματος, η κατασκευή πλατείας ή γηπέδου και η δενδροφύτευση εκκλησιαστικών και κοινοτικών χώρων,
δ. μέρος των εισοδημάτων του ιδρύματος, το διοικητικό συμβούλιο μπορεί κατά την κρίση του να το διαθέσει για ενίσχυση απόρων κοριτσιών, που πρόκειται να παντρευτούν,
ε. επιπλέον το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να διαθέσει μέρος των εισοδημάτων για οικονομική ενίσχυση απόρων μαθητών του χωριού και
στ. σε συνεργασία με το διοικητικό συμβούλιο του Συλλόγου Κατσανοχωριτών να φροντίσουν για τη συγκρότηση και λειτουργία του Τουριστικού Περιπτέρου Φανερωμένης.

Η προτεραιότητα με την οποία θα εκτελούνται τα έργα θα καθορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο του ιδρύματος. Υποχρεωτικά όμως τα εισοδήματα δύο ετών θα διατίθενται για την εκτέλεση έργων στην Αετοράχη και τα εισοδήματα ενός έτους για έργα στο χωριό Λάζαινα. Η παραπάνω αναλογία μπορεί να αλλάξει εάν υπάρχει σημαντικός λόγος και κατόπιν απόφασης του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος¹²⁰⁰.

¹²⁰⁰ Ιδιόγραφη διαθήκη της Καλλιόπης Μανοπούλου, σ.3.

6.12. Κληροδότημα Σπυρίδωνα Θεοφάνους Τσατσόπουλου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 28-10-1978 και δημοσιεύτηκε με το υπ' αριθμ. 3540/5-12-1985 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Σπυρίδωνος Τσατσόπουλος όρισε να γίνεται από το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Κάτω Πεδινών Ζαγορίου¹²⁰¹.

Ο Σπυρίδωνος Τσατσόπουλος όρισε στους κληρονόμους του να δώσουν στην κοινότητα Κάτω Πεδινών Ζαγορίου το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) δρχ. με τον όρο να παραμείνει εσαεί κατατεθειμένο στην τράπεζα¹²⁰².

Οι ετήσιοι τόκοι του παραπάνω κεφαλαίου ο ευεργέτης όρισε όπως ανά τριετία να διατίθενται για κάποιο εξωραϊστικό έργο στο χωριό, κατά την κρίση του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου του χωριού¹²⁰³.

6.13. Κληροδότημα Χριστοδούλου Καλλίδη

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 31-1-1979 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 2441/1980 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

¹²⁰¹ Υπ' αριθμ. 3540/5-12-1985 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Σπυρίδωνα Τσατσόπουλου, σ. 2.

¹²⁰² Διαθήκη του Σπυρίδων Θ.Τσατσόπουλου, σ. 4.

¹²⁰³ Επιπλέον, ο διαθέτης όρισε στα παιδιά του, αν στο μέλλον επαναλειτουργήσει το Δημοτικό Σχολείο Κάτω Πεδινών, να το θυμούνται και να το ενισχύσουν ανάλογα με τις δυνάμεις τους.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Χριστόδουλος Καλλίδης όρισε τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε¹²⁰⁴: i) εφημέριο του χωριού Μονοδέντρι Ζογορίου, ως πρόεδρο, ii) πρεσβύτερο Δάσκαλο και iii) πρεσβύτερο εκκλησιαστικό σύμβουλο.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην κοινότητα Μονοδέντρι Ζαγορίου (γενέτειρα της συζύγου του Λουκίας) δέκα (10) μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος εις μνήμη των γονέων του Δημητρίου και Μαριγούς Καλλίδη, καθώς και των γονέων της συζύγου του, Γεωργίου και Αθηνάς Ζημαρίδη. Έθεσε δε ως όρο το κληροδοτήμα να είναι αναπαλλοτρίωτο στο μέλλον και οι μετοχές να παραμείνουν εσαεί κατατεθειμένες στο Κεντρικό Κατάστημα της Ε.Τ.Ε.¹²⁰⁵.

Τα ετήσια έσοδα των μετοχών ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹²⁰⁶:

- α. το 10% για γραφική ύλη και για διάφορα άλλα έξοδα της διαχειριστικής επιτροπής,
- β. το υπόλοιπο ποσό να δίνεται ως οικονομική ενίσχυση στους φτωχότερους του χωριού ενόψει των Χριστουγέννων και του νέου έτους και
- γ. κάθε τέσσερα χρόνια τα εισοδήματα από τα μερισμάτα των μετοχών, αφαιρούμενου και πάλι του ποσοστού 10% για τον παραπάνω σκοπό, να διατίθενται για τις ατομικές ανάγκες των μαθητών του σχολείου κατά την απόλυτη κρίση της επιτροπής.

¹²⁰⁴ Υπ' αριθμ. 2441/1980 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Χριστόδουλου Καλλίδη, σ.2.

¹²⁰⁵ Έγγραφο του Δικηγόρου Αθηνών Βασιλείου Γερ. Τουμπούρου, στις 23-10-1980, προς τον Πρόεδρο της Κοινότητας Μονοδεντρίου Ζαγορίου, σ.1.

¹²⁰⁶ ο.π., σ.2.

6.14. Κληροδότημα Αικατερίνης Οικονόμου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 20-3-979 στην Αθήνα.

Η Αικατερίνη Οικονόμου όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης τους εκάστοτε¹²⁰⁷: i) Μητροπολίτη Κονίτσης, Πωγωνιανής και Δρυϊνούπολης, ii) Νομάρχη Ιωαννίνων, iii) Ειρηνοδίκη Πωγωνίου, iv) Πρόεδρο Πωγωνησίων Αθηνών και v) Πρόεδρο της Αδελφότητας "Αρετή" στην Αθήνα.

Η διαθήκη κληροδότησε στην Κοινότητα Βήσσανης τα εξής περιουσιακά στοιχεία¹²⁰⁸: i) μία διώροφη οικία, που βρίσκεται στη Βήσσανη Πωγωνίου, ii) αγροκτήματα συνολικής έκτασης 28 περίπου στρεμμάτων, που βρίσκονται σε διάφορες τοποθεσίες του χωριού και iii) το 1/2 μιας αχυροκαλύβης, που βρίσκεται στη θέση "Ταξιάρχες" στην κτηματική περιφέρεια της Κοινότητας Βήσσανης Πωγωνίου..

Η ευεργέτιδα έθεσε ως βασικό σκοπό του κληροδοτήματος τη διάθεση της οικίας της στη Βήσσανη για τη σύσταση και λειτουργία Πνευματικού Κέντρου (Πωγωνησιακό), όπου θα στεγάζεται Βιβλιοθήκη, Πινακοθήκη, εκθέματα γλυπτών και γενικά πνευματικά και καλλιτεχνικά έργα Πωγωνησίων συγγραφέων και καλλιτεχνών. Επιπλέον, για το σκοπό αυτό η διαθήκη όρισε να χρησιμοποιηθούν και όσα χρήματα βρεθούν μετά τον θάνατό της κατατεθειμένα στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ή στην Εθνική Τράπεζα ή οπουδήποτε αλλού¹²⁰⁹.

¹²⁰⁷ Ιδιόγραφη διαθήκη της Αικατερίνης Οικονόμου, σ. 1.

¹²⁰⁸ Έγγραφο του Προέδρου της Κοινότητας Βήσσανης στις 20-11-1982, προς το Υπουργείο Οικονομικών, Διεύθυνση Εκκαθάρισεως Εθνικών Κληροδοτημάτων.

¹²⁰⁹ Διαθήκη της Αικατερίνης Οικονόμου, ο.π., σ.2.

6.15. Κληροδότημα Αλέξανδρου Λιάπη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 6994/ 26 - 7 -1979 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 9/16-1-1980 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος ο Αλέξανδρος Λιάπης όρισε διαχειριστική επιτροπή αποτελούμενη αποκλειστικά, όπως αναφέρει, από τους¹²¹⁰: i) Δημήτριο Οικονόμου, κτηματία, ii) Φρίξο Τζιόβα, συνταξιούχο δάσκαλο, iii) Μιχαήλ Σιάκα, συνταξιούχο και iv) εκάστοτε Διευθυντή του Υποκαταστήματος Ιωαννίνων της Εμπορικής Τράπεζας Ελλάδος. Ενώ, ως αναπληρωματικούς και διαδόχους αυτών όρισε τους: i) Νικόλαο Τσιαπάρη (Κτηνίατρο), ii) Χρυσόστομο Καμπάρο (Δάσκαλο) και iii) τον υιό του Ιερέα Γαβριήλ Παπαλεξίου Αλέκο (Καθηγητή).

Ο διαθέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) χίλιες πεντακόσιες (1.500) μετοχές της Εμπορικής Τραπέζης Ελλάδος¹²¹¹, ii) διακόσιες είκοσι πέντε (225) μετοχές της Ιονικής – Λαϊκής Τραπέζης¹²¹², iii) διακόσιες εξήντα έξι χιλιάδες τριακόσιες εξήντα πέντε (266.365) δρχ. κατατεθειμένες σε λογαριασμό Ταμιευτηρίου και iv) διακόσιες πενήντα δύο χιλιάδες πεντακόσιες τριάντα τέσσερις (252.534) δρχ. σε προθεσμιακή κατάθεση¹²¹³.

¹²¹⁰ Υπ' αριθμ. 6994/1979 δημόσια διαθήκη του Αλέξανδρου Λιάπη, σ. 3.

¹²¹¹ Οι μετοχές ήταν υποθηκευμένες στην ίδια Τράπεζα διότι ο διαθέτης είχε συνάψει δάνειο για να αγοράσει μετοχές της Ιονικής – Λαϊκής Τραπέζης.

¹²¹² Είχαν αγοραστεί από τον διαθέτη, με τα χρήματα του δανείου που είχε συνάψει από την Εμπορική Τράπεζα.

¹²¹³ Αρχείο Γραφείου Κληροδοτημάτων Περιφέρειας Ηπείρου, φάκελος "Κληροδότημα Αλέξανδρου Λιάπη".

Επιπλέον, ο Α. Λιάπης όρισε ότι όλες οι μετοχές που θα βρεθούν μετά το θάνατό του να πουληθούν, και αφού πληρωθεί το ποσό του δανείου και οι τόκοι, το υπόλοιπο να επενδυθεί μέσω της Εμπορικής Τράπεζας σε ομόλογα της Ε.Τ.Β.Α.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹²¹⁴:

- α. για τη χορήγηση οικονομικών βοηθημάτων και υποτροφιών σε άπορους μαθητές των σχολείων μέσης εκπαίδευσης Ιωαννίνων των οποίων οι γονείς είναι μόνιμοι κάτοικοι της κοινότητας Ασπραγγέλων,
- β. για διάφορους φιλανθρωπικούς σκοπούς υπέρ των συγχωριανών,
- γ. για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στην κοινότητα Ασπραγγέλων και
- δ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου, την τελευταία Κυριακή πριν του Αγίου Δημητρίου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του ίδιου και όλων των προγόνων του.

6.16. Ίδρυμα Κλέαρχου Παπαδιαμάντη

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 71082/8-10-1979 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γεώργιο Σοφιανόπουλο, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 2784/23-10-1980 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 61/14 - 2 -1982 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το Ίδρυμα διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από¹²¹⁵: i) έναν εκπρόσωπο των γονέων και κηδεμόνων των

¹²¹⁴ Υπ' αριθμ. 6994/1979 δημόσια διαθήκη του Αλέξανδρου Λιάπη, ο.π., σσ. 3-4.

μαθητών του Δημοτικού Σχολείου της Ανω Κόνιτσας, ii) έναν εκπρόσωπο των γονέων και κηδεμόνων των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου της Κάτω Κόνιτσας, iii) τον εκάστοτε Δήμαρχο Κόνιτσας, iv) τον Κωνσταντίνο Ζέρβα (ιατρό) και σε περίπτωση θανάτου του, η αναπλήρωση να γίνει από τον Κωνσταντίνο Τιμολ. Παπαδιαμάντη και v) τον Ιωάννη Γεωρ. Λυμπερόπουλο (δικηγόρο) και σε περίπτωση θανάτου του, η αντικατάσταση να γίνει από τον Νικόλαο Γεωργ. Λυμπερόπουλο.

Σε περίπτωση αποποίησης, παραίτησης, ανικανότητας, έκπτωσης ή θανάτου του τετάρτου ή πέμπτου από τα οριζόμενα παραπάνω μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι αντικαταστάτες τους διορίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών καθώς και οι αναπληρωτές αυτών. Θα προτιμούνται δε οι υπάλληλοι, προϊστάμενοι Δημοσίων Υπηρεσιών της Κόνιτσας (Γυμνασιάρχες ή Καθηγητές Γυμνασίου, Γεωπόνοι, Μηχανικοί κ.τ.λ.), που κατάγονται από την Κόνιτσα¹²¹⁶.

Ο Κλέαρχος Παπαδιαμάντης κληροδότησε στο ίδρυμα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²¹⁷: i) ένα οικόπεδο συνολικής έκτασης 410 τ.μ., που βρίσκεται στη θέση "Αγία Βαρβάρα" στην οδό Επτανήσου αριθ. 8 της περιφέρειας του Δήμου Χαλανδρίου Αττικής¹²¹⁸, ii) μία οικία συνολικής έκτασης 225 τ.μ., που βρίσκεται στη θέση «Αγρηλιά» στην οδό Χορμοβίτου αριθ. 24 της περιφέρειας του Δήμου Αθηναίων, iii) την ψιλή κυριότητα του 1/3 ενός ισογείου καταστήματος με στοιχεία Κ-3 επιφανείας 49,14 τ.μ., αποτελείται από πατάρι και υπόγειο και βρίσκεται

¹²¹⁵ Υπ' αριθμ. 61/14 - 2 -1982 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

¹²¹⁶ Υπ' αριθμ. 2784/23-10-1980 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη του Κλέαρχου Παπαδιαμάντη, σ.5.

¹²¹⁷ Υπ' αριθμ. 61/14 - 2 -1982 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός Ιδρύματος, άρθρο 3.

¹²¹⁸ Το οικόπεδο περιγράφεται λεπτομερώς στην υπ' αριθ. 74808/15-1-1981 συμβολαιογραφική πράξη της συμβολαιογράφου Αθήνας Γεωργίου Βασ. Σοφianoπούλου.

στη θέση «Βάθεια» στις οδούς Σωκράτους αριθ. 77 και Βερανζέρου αριθ. 30 της περιφέρειας του Δήμου Αθηναίων. Μετά το θάνατο της Ελένης θυγ. Αθαν. Ζέρβα η οποία έχει την επικαρπία, το κληροδότημα θα αποκτήσει την πλήρη κυριότητα, iv) την πλήρη κυριότητα ολόκληρου του δευτέρου ορόφου μιας πολυκατοικίας που αποτελείται από τρεις αυτοτελείς οριζόντιες ιδιοκτησίες (γραφεία) με αριθμούς 1,2 και 3, επιφανείας 42,65 τ.μ., 46 τ.μ. και 94 τ.μ. αντίστοιχα και βρίσκεται επί των οδών Σωκράτους αριθ. 77 και Βερανζέρου αριθ. 30 της περιφέρειας του Δήμου Αθηναίων και v) οποιοδήποτε άλλο περιουσιακό στοιχείο που θα βρεθεί ότι ανήκει στο διαθέτη μετά το θάνατό του.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹²¹⁹:

ΕΣΟΔΑ

2. Μισθώματα ακινήτων	38.793,96
3. Πρόσοδοι τόκων	<u>2.207,90</u>
Σύνολο Εσόδων	41.001,86
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	133.070,25
Γενικό Σύνολο Εσόδων	174.072,11

ΕΞΟΔΑ

1. Φόροι, τέλη και χαρτόσημο ετών 2004, 2005 και 2006	15.071,94
2. Παροχές τρίτων (αμοιβή λογιστή και γραμματέας)	4.500,00
3. Φόροι τόκων	<u>220,79</u>
Σύνολο Εξόδων	19.792,73
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	154.279,38
Γενικό Σύνολο Εξόδων	174.072,11

¹²¹⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του ιδρύματος Κλέαρχου Παπαδιαμάντη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για την ανύψωση του πνευματικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων της Κόνιτσας (ιδιαιότερης πατρίδας του), με την εκτέλεση σ' αυτήν διαφόρων εκπολιτιστικών, εκπαιδευτικών, φιλανθρωπικών και γενικά κοινωφελών σκοπών ή έργων¹²²⁰, όπως είναι:

α. η διαμόρφωση χώρων, η συντήρηση, η επισκευή, η αποκατάσταση ή και η κατασκευή στην περιοχή της Κόνιτσας και κατά προτεραιότητα στην Άνω Κόνιτσα κοινωφελών και άλλων κτιρίων ή άλλων στοιχείων που έχουν πολιτιστική αξία, καθώς και ο εξοπλισμός τους με όλες τις εγκαταστάσεις που είναι απαραίτητες για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου πολιτιστικού σκοπού,

β. η διάνοιξη δρόμων, οι ισοπεδώσεις, η δενδροφύτευση και η δημιουργία πάρκων, η κατασκευή βрусών και παιδικών κήπων, η ενίσχυση ή η δημιουργία μουσείων, σχολείων, πολιτιστικών λεσχών, κολυμβητηρίων, τουριστικών περιπτέρων και ξενοδοχείων ύπνου και φαγητού, η τοποθέτηση και συντήρηση ενός ρολογιού που θα σημαίνει τις ώρες, στην πρόσοψη του Δημαρχιακού Μεγάρου, που πρόκειται να ανεγερθεί στην Κόνιτσα κ.τ.λ.,

γ. η χρηματική ενίσχυση εκπολιτιστικών προσπαθειών άλλων νομικών ή φυσικών προσώπων που βρίσκονται μέσα στα πλαίσια των σκοπών τους οποίους επιδιώκει το Ίδρυμα,

δ. η ανάπτυξη κάθε πρωτοβουλίας σχετικής με τη μελέτη και την πραγματοποίηση της τουριστικής ανάπτυξης της Κόνιτσας μέσα στα πλαίσια διατήρησης του παραδοσιακού της πολιτισμού και της μη μόλυνσης του περιβάλλοντός της,

ε. η παροχή έκτακτης ενίσχυσης (έκτακτου βοηθήματος) σε αρίστους μαθητές από την Κόνιτσα,

¹²²⁰ Οργανισμό του ιδρύματος Κλέαρχου Παπαδιαμάντη, ο.π., άρθρο 2.

στ. η καθιέρωση βραβείων κινήτρων για τη συγκράτηση της μετανάστευσης των Κονιτσιωτών, καθώς και για τον επαναπατρισμό στην Κόνιτσα άλλων και κατά κύριο λόγο επιστημόνων,

ζ. η χρηματική ενίσχυση οικονομικά αδυνάτων νιόπαντρων ζευγαριών, τα οποία έχουν πρόθεση να εγκατασταθούν και να ζήσουν στην Κόνιτσα,

η. η χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης για την έκδοση βιβλίων, περιοδικών κ.τ.λ., που αναφέρονται στην ιστορία, τον πολιτισμό και τον τρόπο βελτίωσης της οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της Κόνιτσας καθώς και της επαρχίας της γενικά και

θ. η συγκέντρωση διαφόρων στοιχείων του λαϊκού – παραδοσιακού πολιτισμού της Κόνιτσας, που κινδυνεύουν να εξαφανισθούν.

6.17. Κληροδότημα Ισμήνης Τζαβέλλα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 9-2-1981 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 226/17-10-1985 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως κληρονόμο της περιουσίας της η Ι. Τζαβέλλα όρισε τον Δήμο Ιωαννιτών, ενώ ως εκτελεστή και διαχειριστή της διαθήκης τον Αθανάσιο Μπασογιάννη. Ενώ, σε περίπτωση που αρνηθεί ή πεθάνει ο παραπάνω διαχειριστής, τότε όρισε τον ρόλο αυτό να τον αναλάβει ο Μιχαήλ Αποστολιάδης και στη συνέχεια ο εκάστοτε εκτελεστής και διαχειριστής οφείλει να ορίζει εκείνος νέο, ώστε αυτό να συνεχίζεται δια παντός¹²²¹.

¹²²¹ Υπ' αριθμ. 226/17-10-1985 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη της Ισμήνης Τζαβέλλα, σσ. 1-2.

Τα περιουσιακά στοιχεία που κληροδότησε η ευεργέτιδα στο Δήμο Ιωαννιτών αποτελούνταν από¹²²²: i) τα 3/4 μιας οικίας που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Παύλου Μελά αριθ. 31¹²²³, ii) μετοχές της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος (δεν αναφέρει όμως στην διαθήκη της τον αριθμό αυτών)¹²²⁴, iii) τα 5/8 ενός ακινήτου συνολικού εμβαδού 700 τ.μ. περίπου που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Ε. Βενιζέλου (αργότερα Ανεξαρτησίας) αριθ. 93-95¹²²⁵ και iv) τα ενοίκια του ενός έκτου (1/6) του μεριδίου της από ένα κλίβανο που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της Πλατείας Νεομάρτυρος Γεωργίου και Κουντουριώτη αριθ. 6, τα οποία ο εκτελεστής και διαχειριστής θα διαθέσει για το Μουσείο¹²²⁶.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹²²⁷:

¹²²² Γραφείο Κληροδοτημάτων Δήμου Ιωαννιτών, φάκελος “Κληροδότημα Ισμήνης Τζαβέλλα”.

¹²²³ Με την υπ’ αριθμ. Γ/62877/2386 Απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού που δημοσιεύθηκε στο υπ’ αριθμ. 1257/6-12-1980 ΦΕΚ, η οικία χαρακτηρίστηκε ως διατηρητέο μνημείο, απόφαση με την οποία η Ι. Τζαβέλλα ήταν σύμφωνη, όπως αναφέρει στην ιδióγραφη διαθήκη της.

¹²²⁴ Τα μερίσματα των μετοχών θα τα εισπράττει ο εκτελεστής και διαχειριστής της διαθήκης και θα τα διαθέτει για τη συντήρηση του Μουσείου, ενώ αποκλείει τελείως τη ρευστοποίηση των μετοχών. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Ιδióγραφη διαθήκη της Ισμήνης Τζαβέλλα, σ. 2.

¹²²⁵ Το ακίνητο επί της οδού Ε. Βενιζέλου (Ανεξαρτησίας), η διαθήτιδα επιθυμεί να δοθεί αντιπαροχή και ένα διαμέρισμα ή ότι άλλο προκύψει να πάρει ο πρώτος εκτελεστής και διαχειριστής και τα υπόλοιπα να διατεθούν υπέρ του Μουσείου. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Ιδióγραφη διαθήκη της Ισμήνης Τζαβέλλα, σ. 2.

¹²²⁶ Το μερίδιο της από το φούρνο εκποιήθηκε από την ίδια, ενώ ακόμη ζούσε.

¹²²⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Ισμήνης Τζαβέλλα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων οδού Ελ. Βενιζέλου 93-95 Ιωάννινα	10.360,23
2. Μερίσματα μετοχών Ε.Τ.Ε.	23.899,00
3. Πιστωτικοί τόκοι Ε.Τ.Ε.	<u>3.300,72</u>
Σύνολο Εσόδων	37.559,95
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	186.325,87
Γενικό Σύνολο Εσόδων	223.885,82

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	42,84
2. Δ.Ε.Η.	374,00
3. Δ.Ε.Υ.Α.Ι.	104,00
4. Ασφάλιστρα κτιρίου οδού Παύλου Μελλά αριθ. 31	246,27
5. Φόρος τόκων	330,07
6. Αποζημίωση υπαλλήλων	<u>150,00</u>
Σύνολο Εξόδων	1.584,13
Υπόλοιπο εις νέα χρήση	222.301,69
Γενικό Σύνολο Εξόδων	223.885,82

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε η οικία επί της οδού Παύλου Μελλά αριθ. 31 όπως και τα έπιπλα (του 19^{ου} αιώνα) που θα βρεθούν εκεί να παραμείνουν ως έχουν προκειμένου στο μέλλον να χρησιμοποιηθούν για τη λειτουργία Μουσείου Γιαννιώτικης Παραδοσιακής Οικίας. Όμως, με τη σύμφωνη γνώμη του εκτελεστή και διαχειριστή της διαθήκης της ορισμένοι χώροι της οικίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως γραφεία. Ενώ, σε κάθε σύσκεψη που θα γίνεται και θα αφορά το μουσείο θα λαμβάνουν μέρος οπωσδήποτε οι εκάστοτε: i) Νομάρχης Ιωαννίνων, ii) Πρόεδρος Εφετών Ιωαννίνων, iii) Πρόεδρος του

Δικηγορικού Συλλόγου Ιωαννίνων και iv) εκτελεστής και διαχειριστής της διαθήκης¹²²⁸.

6.18. Κληροδότημα Ερρικέττης Γ. Ιωαννίδου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από την ευεργέτιδα στις 3-7-1981 στο Χολαργό Αθηνών και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 36/1985 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος η Ερρικέττη Ιωαννίδη όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε¹²²⁹: i) Πρόεδρο της Κοινότητας Λεπτοκαρυάς Ζαγορίου, ii) μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου Λεπτοκαρυάς, iii) Εφημέριου του χωριού και iv) Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου Λεπτοκαρυάς.

Τα περιουσιακά στοιχεία, που η ευεργέτιδα κληροδότησε στην Κοινότητα Λεπτοκαρυάς Ζαγορίου Ιωαννίνων, αποτελούνταν από ένα οικόπεδο μετά των κτισμάτων αυτού που βρισκόταν στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Μουλαϊμίδη αριθ. 3. Συγκεκριμένα άφησε την ψιλή κυριότητα του ακινήτου, διότι την επικαρπία την άφησε στην Ελένη Γέρου και στο σύζυγο της Γρηγόριο Γέρο, με το όρο ότι, όταν θα αποβιώσουν και οι δύο η παραπάνω κοινότητα θα αποκτήσει την πλήρη κυριότητα του ακινήτου¹²³⁰.

¹²²⁸ Ιδióγραφη διαθήκη της Ισμήνης Τζαβέλλα, σ. 2, Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ. 236-237 και Στέφανος Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ. 278-279.

¹²²⁹ Ιδióγραφη διαθήκη της Ερρικέττης Ιωαννίδου, ο.π., σσ.1-2.

¹²³⁰ Υπ' αριθμ. 36/1985 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ερρικέττης Ιωαννίδου, ο.π., σ. 2.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹²³¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι καταθέσεων	<u>475,75</u>
Σύνολο Εσόδων	475,75
Χρηματικά υπόλοιπα έτους 2007	51.547,73
Γενικό Σύνολο Εσόδων	52.023,47

ΕΞΟΔΑ

1. Δικαστικά έξοδα	25,00
2. Δ.Ε.Υ.Α.Ι.	97,00
3. Δημοσιεύσεις	47,60
4. Ταχυδρομικά Τέλη	27,52
5. Ετήσιο Μνημόσυνο Ευεργέτιδας	<u>266,00</u>
Σύνολο Εξόδων	463,12
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	51.560,35
Γενικό Σύνολο Εξόδων	52.023,47

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος που είναι δυνατό να προέρχονται είτε από τις ετήσιες προσόδους του ακινήτου, είτε από την εκποίησή του και την επένδυση του τιμήματος σε άλλη πιο προσοδοφόρα επένδυση, η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τις ανάγκες της Κοινότητας Λεπτοκαρυάς Ζαγορίου και των κατοίκων αυτής, όπως να συντηρούνται τα καλντερίμια, τα πλακόστρωτα, τα πεζούλια, οι βρύσες κ.τ.λ.¹²³².

¹²³¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ερρικέτης Γ. Ιωαννίδου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹²³² Ιδιόγραφη διαθήκη της Ερρικέτης Ιωαννίδου, ο.π., σ. 1.

6.19. Κληροδότημα Έλλης Πασχίδη

Το κληροδότημα ιδρύθηκε με την υπ' αριθμ. 41514/20-7-1981 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Κωνσταντίνο Παπαχρήστου, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 3307/10-11-1983 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών¹²³³.

Για την διαχείριση του κληροδοτήματος η Έλλη Πασχίδη όρισε διοικητική επιτροπή αποτελούμενη από τα παρακάτω μέλη¹²³⁴: i) τον ανιψιό της Γεώργιο Αναστασίου Πασχίδη ως Πρόεδρο, ii) Αναστάσιο Κων/νου Ανδρέου, iii) Ευάγγελο Βασιλείου Δρόλια, iv) Βασίλειο Ηλία Τσιάβο και v) Γεώργιο Παναγιώτου Ξάνθη. Αναπληρωματικά μέλη της επιτροπής όρισε τους: i) Γεώργιο Σταύρου Βέλλη και ii) Γρηγόριο Τόλη.

Όταν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών μελών και υπάρξει ανάγκη αναπλήρωσης ενός οποιουδήποτε τακτικού μέλους η επιτροπή διά πλειοψηφίας (όπου σε περίπτωση ισοψηφίας θα υπερέχει η ψήφος του προέδρου) θα εκλέγει το κατάλληλο πρόσωπο. Επιπλέον, η διαθέτιδα όρισε ότι είναι αυτονόητη η συνεργασία της διοικητικής επιτροπής με το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο Δεσποτικού (πρών Κρετσούνιστα)¹²³⁵.

Η Έλλη Πασχίδη κληροδότησε διάφορα περιουσιακά στοιχεία στην κοινότητα Δεσποτικού Ιωαννίνων και στο ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών

¹²³³ Σωκράτης Σ. Βασιλείου, *Γυναίκες Ηπειρώτισσες Ξαφνιάσματα της φύσης*, Τιμητικό Λεύκωμα, Αθήνα 2005, σ. 184.

¹²³⁴ Υπ' αριθμ. 41514/1981 Δημόσια διαθήκη της Έλλης Πασχίδη, σσ. 3 – 4

¹²³⁵ Υπ' αριθμ. 3307/10-11-1983 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Έλλης Πασχίδη, σ.4.

Ερευνών υπό τον όρο ότι δε θα εκποιηθούν για κανένα λόγο στο μέλλον¹²³⁶.

α. Στην Κοινότητα Δεσποτικού Ιωαννίνων τη γενέτειρα των πεθερικών της Παναγιώτη και Ελένης Πασχίδη, του συζύγου της Ευθυμίου και του αδελφού του Φιλίππου, ως τιμή για την μνήμη τους άφησε το ήμισυ εξ' αδιαιρέτου ενός αρτοποιείου (ακίνητο και εξοπλισμός) που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Χαριλάου Τρικούπη αριθ. 117 και Τσιμισκή¹²³⁷.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹²³⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα	9.452,00
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>1.994,33</u>
Σύνολο Εσόδων	11.446,33
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	61.093,28
Γενικό Σύνολο Εσόδων	72.539,61

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες συντήρησης	3.387,00
2. Φιλανθρωπικά έργα	<u>2.350,00</u>
Σύνολο Εξόδων	5.737,00
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	66.802,61
Γενικό Σύνολο Εξόδων	72.539,61

¹²³⁶ Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913 – 1986)*, ο.π., σ. 196 και Χ. Τσέτση, ο.π., σσ. 202 – 203.

¹²³⁷ Δημόσια διαθήκη της Έλλης Πασχίδη, ο.π., σ. 3.

¹²³⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Έλλης Χα Πασχίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

β. Στο Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Ερευνών κληροδότησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία: i) ένα διαμέρισμα που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Δερινύ αριθ. 14B και Πατησίων, ii) τους πίνακες ζωγραφικής του ζωγράφου Ντόρη που βρίσκονται αναρτημένοι στους τοίχους του παραπάνω διαμερίσματος και iii) δέκα οκτώ (18) μετοχές της Ε.Τ.Ε.¹²³⁹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2009 έχει ως εξής¹²⁴⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτου	<u>4.800,00</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	4.800,00

ΕΞΟΔΑ

1. Για Ε.Τ.Α.Κ. διαμερίσματος	500,00
2. Για επισκευές του διαμερίσματος	800,00
3. Για βραβευθέντες Βορειοηπειρώτες φοιτητές	2.500,00
4. Για Ελληνικά Φροντιστήρια Βορείου Ηπείρου	<u>500,00</u>
Σύνολο Εξόδων	4.300,00
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	500,00
Γενικό Σύνολο Εξόδων	4.800,00

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹²⁴¹:

¹²³⁹ Υπ' αριθμ. 1103381/2610/A0011 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας & Δημόσιας Περιουσίας, Διεύθυνση 11^η Εθνικών Κληροδοτημάτων προς την Κοινότητα Δεσποτικού Ιωαννίνων & ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Ερευνών.

¹²⁴⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2009 του κληροδοτήματος Έλλης Χα Πασχίδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹²⁴¹ Δημόσια διαθήκη της Έλλης Πασχίδη, ο.π., σσ. 4 – 5.

I. Η Κοινότητα Δεσποτικού οφείλει να τα διαθέτει ως εξής:

- α. για την εκτέλεση διαφόρων κοινοφελών έργων στο χωριό και
- β. για την ενίσχυση διαφόρων φιλανθρωπικών σκοπών.

Επίσης, η ευεργέτιδα όρισε ότι η κοινότητα Δεσποτικού και η διοικητική επιτροπή έχουν χρέος μετά το θάνατό της να κατασκευάσουν στο νεκροταφείο του χωριού τάφο όπου θα εναποθέσουν εκεί τα οστά της, καθώς και εκείνα των πεθερικών της, του συζύγου της και του αδελφού του, Φίλιππου.

II. Το Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Ερευνών οφείλει να τα διαθέτει ως εξής:

- α. για την εκπλήρωση των καταστατικών σκοπών του ιδρύματος και
- β. για τη χορήγηση υποτροφιών σε φτωχούς αλλά αριστούχους Βορειοηπειρώτες σπουδαστές και φοιτητές¹²⁴².

Επίσης, η ευεργέτιδα όρισε ότι θα πρέπει το ίδρυμα να αναρτήσει στα γραφεία του την φωτογραφία της, που βρίσκεται κρεμασμένη σε τοίχο του σπιτιού της ως ανάμνηση της συνολικής προσφοράς της.¹²⁴³

6.20. Κληροδότημα Ιωάννη Δημητρίου Τσανάκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 57317/16-10-1981 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων

¹²⁴² Επιπλέον, η Ε. Πασχίδη στη διαθήκη της αναφέρει ότι, σε περίπτωση διαλύσεως ή μακροχρονίου αδρανείας του ιδρύματος, τα έσοδα του διαμερίσματος περιέρχονται σε τριμελή επιτροπή απαρτιζομένη από τον Μητροπολίτη Ιωαννίνων ως Πρόεδρο και μέλη τον Δήμαρχο Ιωαννιτών και τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, οι οποίοι και θα χορηγούν υποτροφίες σπουδών σε φτωχούς αλλά αριστούχους σπουδαστές, καταγομένους εκ του Νομού Ιωαννίνων ή εκ της Βορείου Ηπείρου.

¹²⁴³ Δημόσια διαθήκη της Έλλης Πασχίδη, ο.π., σ. 5.

Παναγιώτη Ευθυμιάδη, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 24/5-2-1982 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος ο Ιωάννης Τσανάκας όρισε τον Δήμο Μετσόβου Ιωαννίνων και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹²⁴⁴.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στον Δήμο Μετσόβου και στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²⁴⁵:

I. Δήμος Μετσόβου

Στον Δήμο Μετσόβου Ιωαννίνων κληροδότησε κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²⁴⁶: i) όλη την κινητή περιουσία του που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του στην κτηματική περιφέρεια Μετσόβου, ii) την οικία του που βρίσκεται στο Μέτσοβο και στη συνοικία "Αγίου Γεωργίου" και iii) ένα λειβάδι που βρίσκεται στη θέση "Προφήτης Ηλίας" της κτηματικής περιφέρειας Μετσόβου.

¹²⁴⁴ Υπ' αριθμ. 24/5-2-1982 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιωάννη Δ. Τσανάκα, σ.3.

¹²⁴⁵ Σύμφωνα με την διαθήκη, σελίδα 5, ο διαθέτης εκτός από τον Δήμο Μετσόβου και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων άφησε ένα διαμέρισμα στα Τρικάλα, στην οδό Στουρνάρα αριθ' 36, συνολικής επιφανείας 94,73μ² στις παρακάτω Εκκλησίες.Ητοι: Άγιο Γεώργιο Μετσόβου, Αγία Παρασκευή Μετσόβου, Άγιο Χαράλαμπο Μετσόβου, Άγιο Δημήτριο Μετσόβου, Άγιο Νικόλαο Τρικάλων, Άγιο Νικόλαο (Αγοράς) Ιωαννίνων και Άγιο Νικόλαο Κοπάνων Ιωαννίνων. Το παραπάνω διαμέρισμα, αφού εκποιηθεί με τη διαδικασία του πλειοδοτικού διαγωνισμού και μερίμνης των παραπάνω Εκκλησιαστικών Επιτροπών, το τίμημα να κατανεμηθεί εξ ίσου στις παραπάνω Εκκλησίες, οι οποίες θα πρέπει να το καταθέσουν στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και στη συνέχεια να το διαθέσουν για τον «εξωραϊσμόν» των άνω Εκκλησιών.

¹²⁴⁶ Υπ' αριθμ. 24/5-2-1982 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιωάννη Δ. Τσανάκα, σ. 2-3.

II. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κληροδότησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²⁴⁷: i) ένα ισόγειο κατάστημα συνολικής επιφανείας 50,49 τ.μ. που βρίσκεται στα Τρίκαλα Θεσσαλίας επί της οδού Στουρνάρα αριθ. 38, ii) την ψιλή κυριότητα του ενός τρίτου (1/3) εξ αδιαιρέτου ενός καταστήματος, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Αβέρωφ αριθ. 51 και iii) όλη την υπόλοιπη κινητή και ακίνητη περιουσία του που θα βρισκόταν μετά το θάνατό του στα Ιωάννινα, στο Μέτσοβο, στα Τρίκαλα και στην Αθήνα.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹²⁴⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Πρόσοδοι μισθωμάτων	19.341,00
2. Χαρτόσημο μισθωμάτων	72,00
3. Τόκοι καταθέσεων	1.829,38
4. Εγγυήσεις μισθωμάτων	<u>380,00</u>
Σύνολο Εσόδων	21.622,38
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	58.485,68
Γενικό Σύνολο Εσόδων	80.108,06

ΕΞΟΔΑ

1. Κοινόχρηστα – λογαριασμοί – ταχυδρομικές επιταγές	1.414,11
2. Επισκευή & συντήρηση ακινήτων	6.086,68
3. Έξοδα δημοσιεύσεων	194,78
4. Για χορήγηση υποτροφιών	13.113,60
5. Απόδοση φόρων τόκων	181,03

¹²⁴⁷ Υπ' αριθμ. 57317/1981 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Τσανάκα, ο.π., σ. 6.

¹²⁴⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννη Δημητρίου Τσανάκα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

6. Απόδοση χαρτοσήμου μισθωμάτων	294,12
7. Απόδοση χαρτοσήμου υποτροφιών	86,40
8. Αμοιβή μελών επιτροπής πλειοδοτικών διαγωνισμών	600,00
9. Επιστροφή εγγυήσεων	<u>257,00</u>
Σύνολο Εξόδων	22.227,72
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	57.880,34
Γενικό Σύνολο Εξόδων	80.108,06

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής¹²⁴⁹:

I. Ο Δήμος Μετσόβου Ιωαννίνων οφείλει:

α. η οικία που βρίσκεται στο Μέτσοβο να γίνει Μουσείο Λαϊκής Τέχνης και Λαογραφίας, με τον όρο ότι δε θα μπορεί ποτέ να μεταβιβαστεί σε κανένα και

β. το λιβάδι που βρίσκεται στη θέση «Προφήτης Ηλίας» να χρησιμοποιηθεί από τον Δήμο ως γυμναστήριο, που θα φέρει την επωνυμία «Γυμναστήριο Τσανάκα».

II. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων οφείλει:

Να τα διαθέτει για υποτροφίες Πανεπιστημιακών και Μεταπτυχιακών σπουδών σε απόρους φοιτητές, με πρώτη προτίμηση εκείνων που κατάγονται και διαμένουν στο Μέτσοβο και στην ευρύτερη περιοχή της περιφέρειας Μετσόβου και κατά δεύτερο σε φοιτητές που κατάγονται και διαμένουν στον Νομό Ιωαννίνων¹²⁵⁰. Η υποτροφία των

¹²⁴⁹ Υπ' αριθμ. 24/5-2-1982 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ιωάννη Δ. Τσανάκα, σσ. 3 & 7.

¹²⁵⁰ Ενώ, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν φοιτητές των παραπάνω περιπτώσεων, τότε θα προτιμούνται φοιτητές που κατάγονται και να διαμένουν σε άλλους Νομούς της Ηπείρου. Η επιλογή των φοιτητών θα γίνεται από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, με την παραπάνω σειρά και με κριτήρια την απορία, την επίδοση και το ήθος

φοιτητών θα αποκαλείται «Υποτροφία Γεωργίου, Ιωάννου, Καλλιόπης και Ελένης Τσανάκα και Χαρίκλειας Τσαρτσή – Μπαρόσιου»¹²⁵¹.

6.21. Κληροδότημα Χρήστου Κατσάρη

Ο Χ. Κατσάρης γεννήθηκε το 1902 στο Καλέντζι Κατσανοχωριών. Ήταν γιός του Νικολάου και της Αικατερίνης Κατσάρη και αδελφός του επίσης μεγάλου ευεργέτη των Ιωαννίνων Κωνσταντίνου Κατσάρη. Σε μικρή ηλικία εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου άσκησε το επάγγελμα του εμπόρου μέχρι την ημέρα που πέθανε(2-10-1982)¹²⁵².

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδióγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 19-3-1982 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 3380/1982 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, ο Χ. Κατσάρης με τις υπ' αριθμ. 8713 & 8714/17-6-1980 συμβολαιογραφικές πράξεις δωρεάς, που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη, δώρησε στον Δήμο Ιωαννιτών δύο ακίνητα.

Ως εκτελεστή της διαθήκης του όρισε την ανιψιά του Αικατερίνη Ι. Κατσάρη και ως διαχειριστή του κληροδοτήματος τον Δήμο Ιωαννιτών.

Ο Χρήστος Κατσάρης κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών τα παρακάτω ακίνητα¹²⁵³: i) ολόκληρο τον 6^ο όροφο του μεγάρου που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Ακαδημίας αριθ. 96-100 (Πλατεία Κάνιγγος) και αποτελείται από είκοσι οκτώ (28) γραφεία, ii) ένα ισόγειο

¹²⁵¹ Υπ' αριθμ. 57317/1981 Δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Τσανάκα, ο.π., σ. 7.

¹²⁵² Βασίλης Κραψίτης, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ευεργέτες (1913-1986)*, ο.π., σσ. 76 – 78, τέφανος Μπέττης, *Ηπειρώτικη Ευποιΐα (Β')*, ο.π., σσ. 260 – 262 και Χρήστος Τσέτσος, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σ.118.

¹²⁵³ Διαθήκη του Χρήστου Κατσάρη, σσ. 1-2.

κατάστημα εμβαδού 178,65 τ.μ. στην Αθήνα επί της οδού Κυδαθηναίων αριθ. 5 -7 περιοχή Πλάκας. Η αντικειμενική αξία του ακινήτου υπολογίστηκε στα τέσσερα εκατομμύρια (4.000.000) δραχ.¹²⁵⁴ και iii) ένα οικόπεδο εμβαδού 3.232 τ.μ. που βρίσκεται στη θέση «Ανάβρυτο» της κτηματικής περιφέρειας των Δήμων Αμαρουσίου και Κηφισίας. Η αντικειμενική αξία του ακινήτου υπολογίστηκε στα έντεκα εκατομμύρια (11.000.000) δραχ.¹²⁵⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹²⁵⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	27,38
2. Πιστωτικού τόκοι Ε.Τ.Ε.	<u>0,27</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	27,65

ΕΞΟΔΑ

1. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	0,02
2. Έξοδα φύλαξης	0,13
3. Υπόλοιπο εις νέα χρήση	<u>27,50</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	27,65

Για τα δύο ακίνητα που ο ευεργέτης δώρησε αρχικά στον Δήμο Ιωαννιτών, ενώ ήταν εν ζωή, εξέφρασε τη επιθυμία να εκποιηθούν και το τίμημα που θα επιτυγχανόταν να διατεθεί για την ανέγερση Δημοτικού Θεάτρου στη θέση «Αίγλη» στα Ιωάννινα. Η δε εκποίηση να γίνει όταν ο

¹²⁵⁴ Υπ' αριθμ. 8713/17-6-1980 Πράξη Δωρεάς του Συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη.

¹²⁵⁵ Υπ' αριθμ. 8714/27-6-1980 Πράξη Δωρεάς του Συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη.

¹²⁵⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Χρ. Κατσάρη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

τιμάρηθος σταθεροποιηθεί στο 5% περίπου, ώστε τα χρήματα να είναι επαρκή για την ανέγερση του Θεάτρου, εκτός εάν ο Δήμος Ιωαννιτών έχει άλλο τρόπο, ώστε να κατασκευαστεί το Θέατρο. Επίσης, οι εργασίες ανέγερσης του θεάτρου θα πρέπει να αρχίσουν σε δύο ή τρία χρόνια, εκτός εάν υπάρχουν λόγοι ανωτέρας βίας. Εάν η καθυστέρηση οφείλεται σε υπαιτιότητα του Δήμου Ιωαννιτών, τότε τα ακίνητα να περιέλθουν στο Άσυλο Ανιάτων Αθηνών¹²⁵⁷.

Όμως, στις 24-7-1981 ο ευεργέτης τροποποίησε τον όρο της δωρεάς και όρισε το προϊόν της εκποίησης του καταστήματος και του οικοπέδου να διατεθεί για την αξιοποίηση της παραλίμνιας περιοχής Ιωαννίνων από την πλατεία Μαβίλη μέχρι τα Δημοτικά Σφαγεία¹²⁵⁸.

Τελικά, τα παραπάνω δύο ακίνητα εκποιήθηκαν αντί του συνολικού ποσού των 135.000.000 δρχ., που διατέθηκαν για την αξιοποίηση της παραπάνω παραλίμνιας περιοχής¹²⁵⁹.

Για το ακίνητο επί της οδού Ακαδημίας αριθ. 96 -100, ο ευεργέτης όρισε να εκποιηθεί και το τίμημα να διατεθεί για την ανέγερση Δημοτικού Θεάτρου στα Ιωάννινα¹²⁶⁰.

Ο Δήμος Ιωαννιτών με αίτησή του στο Εφετείο Αθηνών ζήτησε το τίμημα από την εκποίηση του ακινήτου της οδού Ακαδημίας αριθ. 96 – 100 να διατεθεί και αυτό για την ολοκλήρωση των εργασιών ανάπλασης της παραλίμνιας περιοχής, αφού το έργο δεν ολοκληρώθηκε και υπολείπονται εργασίες που ανέρχονται στα 50.000.000 δρχ. Επιπλέον, το τίμημα της εκποίησης τους, σύμφωνα με έκθεση Α' Δ.Ο.Υ. Αθηνών στις 1-8-1991

¹²⁵⁷ Υπ' αριθμ. 8713 & 8714/17-6-1980 Συμβολαιογραφικές Πράξεις Δωρεάς, που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη.

¹²⁵⁸ Υπ' αριθμ. 10538 & 10539/24-7-1981 τροποποιητικές πράξεις, που συντάχθηκαν από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ι. Λέντζαρη.

¹²⁵⁹ Την από 1-11-1990 Αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών, προς το Εφετείο Αθηνών.

¹²⁶⁰ Ιδιόγραφη διαθήκη του Χ. Κατσάρη, ο.π., σ.2.

εκτιμήθηκε σε 71.325.000 δρχ. ποσό που δεν επαρκεί για την ανέγερση του Δημοτικού Θεάτρου και συνεπώς η βούληση του διαθέτη δε δύναται να εκπληρωθεί.

Το Εφετείο Αθηνών, σε δημόσια συνεδρίαση του στις 12-11-1991 συζήτησε την παραπάνω αίτηση και εξέδωσε την υπ' αριθμ. 10979/1991 απόφασή του με την οποία την έκανε δεκτή. Στις 16-12-1991 τη δημοσίευσε στο ακροατήριο σε έκτακτη συνεδρίαση¹²⁶¹.

6.22. Κληροδότημα Κωνσταντίνου Γκωλέτση

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 22952/22-11-1982 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τη συμβολαιογράφο Αθηνών Ελένη Μπορνόβα, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 774/28-2-1992 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο Κωνσταντίνος Γκωλέτσης όρισε ως διαχειριστές του κληροδοτήματος το εκάστοτε Κοινοτικό Συμβούλιο της Κοινότητας Ασπραγγέλων Ζαγορίου, την εκάστοτε Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Παναγίας και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹²⁶².

Ο ευεργέτης κληροδότησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²⁶³:

α. στην Κοινότητα Ασπραγγέλων Ζαγορίου άφησε τα 5/8 ενός κτιριακού συγκροτήματος που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Βενιζέλου 145 – 147 (αργότερα Ανεξαρτησίας)¹²⁶⁴.

¹²⁶¹ Υπ' αριθμ. 10979/12-11-1991 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

¹²⁶² Υπ' αριθμ. 22952/1982 Δημόσια διαθήκη του Κων/νου Γκωλέτση, σ. 3.

¹²⁶³ ο.π., σσ.2-3.

¹²⁶⁴ Το ακίνητο ήταν εξ αδιαιρέτου και στον Α. Γκωλέτση ανήκαν τα 5/8 αυτού.

Ο Προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής¹²⁶⁵:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	6.996,00
2. Χαρτόσημο ενοικίων	247,83
3. Τόκοι καταθέσεων	102,17
4. Χρηματικό υπόλοιπο	<u>8.742,17</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	16.089,00

ΕΞΟΔΑ

1. Αποζημίωση Γραμματέα για τα έτη 2004&2005	1.160,00
2. Γραφική ύλη	150,00
3. Αμοιβή νομικού και τεχνικού συμβούλου	3.000,00
4. Μνημόσυνο Ευεργετών	180,00
5. Δημοσιεύσεις	500,00
6. Επιδότηση Αριστούχων μαθητών	5.800,00
7. Χαρτόσημο ενοικίων	248,00
8. Αποζημίωση εισπράκτορα	450,00
9. Για εξωραϊστικούς σκοπούς	4.500,00
10. Αποθεματικό	<u>101,00</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	16.089,00

β. στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων άφησε το μερίδιο του (5/8) ενός καταστήματος που βρίσκεται στον Πειραιά επί της οδού Δημοσθένους αριθ. 11.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹²⁶⁶:

¹²⁶⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Προϋπολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Γκωλέτση, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Από μισθώματα ακινήτων	26.000,00
2. Από χαρτόσημο μισθωμάτων	936,00
3. Από τόκους καταθέσεων	3.189,09
4. Αχρεωστήτως καταβληθέντα	34,00
5. Παρακράτηση φόρου αμοιβής δικηγόρου	<u>120,00</u>
Σύνολο Εσόδων	30.279,09
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	102.458,63
Γενικό Σύνολο Εσόδων	132.737,72

ΕΞΟΔΑ

1. Για χορήγηση υποτροφιών	50.886,40
2. Φόρος Τόκων	315,33
3. Απόδοση χαρτοσήμου μισθωμάτων	1.310,79
4. Απόδοση χαρτοσήμου υποτροφιών	1.113,60
5. Για δημοσιεύσεις	343,73
6. Για αμοιβή δικηγόρου	600,00
7. Απόδοση φόρου αμοιβής δικηγόρου	<u>120,00</u>
Σύνολο Εξόδων	54.689,85
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	78.047,87
Γενικό Σύνολο Εξόδων	132.737,72

Τα ετήσια έσοδα από την εκμετάλλευση των παραπάνω ακινήτων ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹²⁶⁷:

¹²⁶⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Κων/νου Γκωλέτση, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹²⁶⁷ Υπ' αριθμ. 774/774/28-2-1992 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Απόστολου Γκωλέτση, σσ.3-4.

I. Η Κοινότητα Ασπραγγέλων οφείλει να τα διαθέτει:

- α. για να σπουδάζουν αριστούχοι μαθητές που κατάγονται από την Κοινότητα Ασπραγγέλων Ζαγορίου και
- β. τα υπόλοιπα να διατίθενται για φιλανθρωπικούς και εξωραϊστικούς σκοπούς της Κοινότητας Ασπραγγέλων.

II. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων οφείλει να τα διαθέτει:

για τη χορήγηση υποτροφιών σε απόρους φοιτητές, που κατάγονται κατά προτίμηση από την Ήπειρο.

6.23. Ίδρυμα Σπυριδωνος και Αντιγόνης Τσίκα

Το ίδρυμα συστάθηκε με δύο ιδιόγραφες διαθήκες που συντάχθηκαν από την ευεργέτιδα στις 3-12-1982 και 15-4-1985 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 155/10-7-1985 και 229/29-10-1986 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 326/3-05-1988 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο.

Το Ίδρυμα διοικείται από τριμελές διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από τους¹²⁶⁸: i) Ιωάννη Ευσταθίου Κοσκινά (έμπορο), κάτοικο Ιωαννίνων, ii) Χαράλαμπο ή Λάμπρο Ευσταθίου Κοσκινά (ιδιωτικό υπάλληλο), κάτοικο Ιωαννίνων και iii) Πέτρο Δημητρίου Καπέρδα (έμπορο), κάτοικο Ιωαννίνων, ενώ σε περίπτωση αποποίησης, παραίτησης, έκπτωσης, ανικανότητας, θανάτου ή αντικατάστασης για οποιοδήποτε λόγο κάποιου από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, η κενή θέση συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών και

¹²⁶⁸ Υπ' αριθμ. 326/3-05-1988 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

σύμφωνα με τις διατάξεις της συστατικής πράξης και του άρθρου 99 του Α.Ν. 2039/1939.

Η Αντιγόνη Τσίκα κληροδότησε στο ίδρυμα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²⁶⁹: i) τα 45/100 εξ αδιαιρέτου ενός οικοπέδου με την υπάρχουσα σ' αυτό παλαιά διώροφη οικία συνολικής έκτασης 431,53 τ.μ., που βρίσκεται στην πόλη των Ιωαννίνων επί της οδού Ελένης Ζωγράφου αριθ. 7, ii) κατάθεση ύψους δύο εκατομμυρίων τριάντα χιλιάδων επτακοσίων σαράντα έξι (2.030.746) δρχ. μαζί με τους επιπλέον νόμιμους τόκους που ήταν κατατεθειμένα στον υπ' αριθμ. 84425096 λογαριασμό της Ε.Τ.Ε., iii) κατάθεση ύψους διακοσίων τριών χιλιάδων επτακοσίων ενενήντα οκτώ (203.798) δρχ. μαζί με τους επιπλέον τόκους που ήταν κατατεθειμένα στον υπ' αριθμ. 764969 λογαριασμό του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και iv) κατάθεση ύψους ενός εκατομμυρίου τετρακοσίων εξήντα χιλιάδων τετρακοσίων ενενήντα μία (1.460.491) δρχ. μαζί με τους επιπλέον τόκους που ήταν κατατεθειμένα στον υπ' αριθμ. 832468/9 λογαριασμό της Ε.Τ.Ε.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹²⁷⁰:

- α. για την χορήγηση βοηθημάτων γάμου σε οικονομικά αδύναμα κορίτσια που κατάγονται από την Κοινότητα Γραμμένου Ιωαννίνων,
- β. για την οικονομική ενίσχυση αδύναμων οικογενειών της Κοινότητας Γραμμένου Ιωαννίνων,
- γ. για την οικονομική ενίσχυση της Κοινότητας Γραμμένου Ιωαννίνων, του Μοναστηρίου Καστρίτσας, της Εκκλησίας Αρχαγγέλων Γραμμένου Ιωαννίνων, καθώς και του εκάστοτε Ιερέα και εκκλησιαστικών επιτρόπων

¹²⁶⁹ Διαθήκη της Αντιγόνης Τσίκα, σσ. 1 – 2 και Υπ' αριθμ. 326/3-05-1988 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, ο.π., άρθρο 3.

¹²⁷⁰ Υπ' αριθμ. 326/3-05-1988 ΦΕΚ, τεύχος πρώτο, Οργανισμός ιδρύματος, ο.π., άρθρο 2.

αυτής, της Σχολής Αδρομίστας Ιωαννίνων, του Ασύλου Ανιάτων και του Γηροκομείου Ιωαννίνων,

δ. για την οικονομική ενίσχυση οικονομικά αδύναμων αρρώστων παιδιών, για θεραπεία στο εσωτερικό ή εξωτερικό και

ε. Για την οικονομική ενίσχυση γενικότερα κάθε προσπάθειας μετρίωσης της ανθρώπινης δυστυχίας.

6.24. Ίδρυμα Ιωάννη Σαραλή

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 27-12-1982 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1215/28-3-1985 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 1430/28-9-2006 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο¹²⁷¹.

Το ίδρυμα διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από τους¹²⁷²: i) Σταύρο Νεοκλή Μουδόπουλο, ii) Ιωάννη Κων. Ζήση, iii) Γεώργιο Κων. Ζάχαρη, iv) Νικηφόρο Χρήστου Γάρο και v) Χρήστο Νικ. Γκούβη, ενώ σε περίπτωση δυσχέρειας συγκέντρωσης του συνόλου των μελών του, τότε εκλέγουν μεταξύ τους τριμελή επιτροπή για μια τριετία, εκ των διαμενόντων στην Αρίστη ή στην Περιφέρεια Ιωαννίνων ή

¹²⁷¹ Το Διοικητικό Συμβούλιο του ιδρύματος με αιτησή του προς το Εφετείο Αθηνών στις 20-4-2004 ζήτησε την ερμηνεία της διαθήκης του Ι. Σαραλή και να αναγνωρισθεί ότι με τις αναφερόμενες σ' αυτή υπέρ κοινοφελών σκοπών διατάξεων ο διαθέτης θέλησε να συστήσει ίδρυμα με την επωνυμία "Ίδρυμα Ιωάννη Σαραλή". Το Εφετείο Αθηνών, αφού έκρινε την αίτηση, την έκανε δεκτή και για το λόγο αυτό εξέδωσε την υπ' αριθμ. 176/21-4-2005 απόφαση, που την δημοσίευσε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο στις 26-7-2005.

¹²⁷² Υπ' αριθμ. 1430/28-9-2006 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 4.

και αλλού, η οποία και θ' αποφασίζει για όλα τα θέματα. Σε περίπτωση αποποίησης, παραίτησης, έκπτωσης ανικανότητας, θανάτου κ.τ.λ., κάποιου μέλους η κενή θέση θα συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών.

Ο Ιωάννης Σαραλής κληροδότησε στο ίδρυμα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²⁷³: i) μία οικία επιφανείας 136 τ.μ. μετά του οικοπέδου αυτής που βρίσκεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα Αρίστης Ζαγορίου, ii) χίλιες εκατόν εξήντα επτά (1.167) μετοχές της Ε.Τ.Ε. και iii) διάφορα κινητά αντικείμενα, που βρίσκονταν στην παραπάνω οικία και αναγράφονται αναλυτικά στην διαθήκη.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹²⁷⁴:

ΕΣΟΔΑ

1. Δωρεές	15.055,00
2. Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	<u>2.445,55</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	17.500,55

ΕΞΟΔΑ

1. Γραφική ύλη	63,21
2. Διάφορα	176,12
3. Επισκευές	400,00
4. Φόροι Δημοσίου	1.440,00
5. Δ.Ε.Η.	127,00
6. Πολιτιστικές Εκδηλώσεις	<u>7.800,00</u>
Σύνολο Εξόδων	10.006,43

¹²⁷³ Υπ' αριθμ. 1215/28-3-1985 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη του Ιωάννου Σαραλή, σ. 4.

¹²⁷⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του ιδρύματος Ιωάννου Σαραλή, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Υπόλοιπο σε νέα χρήση	7.494,12
Γενικό Σύνολο Εξόδων	17.500,55

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και την προώθηση του πολιτισμού. Ειδικότερα¹²⁷⁵:

α. για την συγκέντρωση και έκθεση, πέρα των αναφερομένων στη διαθήκη αντικειμένων που βρίσκονται στην οικία του διαθέτη και άλλων αντικειμένων που αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά της Ζαγορισιακής ζωής, όπως: στολές, παλαιά εργόχειρα, φωτογραφίες προσώπων και τοπίων από τη ζωή των περασμένων χρόνων κ.τ.λ.,

β. για τη χρήση του αύλειου χώρου της οικίας, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, ως εντευκτήριο της νεολαίας. Επίσης, η οικία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκπλήρωση σκοπών παρεμφερών με τους ανωτέρω κατά την κρίση του διοικητικού συμβουλίου του ιδρύματος και πάντα προς όφελος των κατοίκων του Δημοτικού Διαμερίσματος Αρίστης και

γ. για την ετήσια αγορά και διανομή δώρων στους μαθητές του δημοτικού σχολείου Αρίστης, κατά τις εορτές των Χριστουγέννων¹²⁷⁶.

6.25. Ίδρυμα Γεωργίου Ι. Βαλέκα

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 2-8-1984 και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 59/16-3 –1988

¹²⁷⁵ Υπ' αριθμ. 1430/28-9-2006 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, ο.π., άρθρο 2.

¹²⁷⁶ Ενώ, σε περίπτωση κατάργησης του ανωτέρω σχολείου ο ευεργέτης όρισε τα δώρα να λαμβάνουν οι μαθητές που κατάγονται και κατοικούν στην Αρίστη και φοιτούν σε σχολεία όμορων χωριών.

πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 206/24-3-1992 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το ίδρυμα διοικείται από τετραμελές διοικητικό συμβούλιο που αποτελείται από τους¹²⁷⁷: i) τον εκάστοτε Πρόεδρο της Κοινότητας Φραγκάδων, ii) τον εκάστοτε αγροτικό ιατρό της περιοχής¹²⁷⁸, iii) τον εκάστοτε Ιερέα του Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων και iv) τον Γεώργιο Βακολίδη, ανιψιό του ιδρυτή, ενώ σε περίπτωση αποποίησης, παραίτησης, έκπτωσης, ανικανότητας, θανάτου ή οποιοδήποτε άλλου λόγου, η κενή θέση συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών.

Ο Γεώργιος Βαλέκας άφησε υπέρ του ιδρύματος ένα διαμέρισμα τριών δωματίων και λοιπών βοηθητικών χώρων που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αιολέων αριθ. 12, στα Άνω Πετράλωνα¹²⁷⁹.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹²⁸⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	2.700,00
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>21,42</u>

¹²⁷⁷ Υπ' αριθμ. 206/24-3-1992 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

¹²⁷⁸ Ο διαθέτης είχε ορίσει ως πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του ιδρύματος τον εκάστοτε Εισαγγελέα Πρωτοδικών Ιωαννίνων. Όμως, το Εφετείο Αθηνών κατόπιν αίτησης των υπολοίπων μελών του Συμβουλίου έκρινε ότι δε δύναται να συμμετάσχει ο Εισαγγελέας και ως εκ τούτου όρισε στη θέση του με την υπ' αριθμ. 8504/29-5-1990 απόφασή του τον εκάστοτε αγροτικό ιατρό του χωριού Φραγκάδων.

¹²⁷⁹ Υπ' αριθμ. 59/16-3-1988 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη του Γεωργίου Βαλέκα, σ. 2.

¹²⁸⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του ιδρύματος Γεωργίου Ι. Βαλέκα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Σύνολο Εσόδων	2.021,42
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	2.688,42
Γενικό Σύνολο Εσόδων	5.409,84

ΕΞΟΔΑ

1. Μνημόσυνο Ευεργέτη	345,45
2. Γραφική ύλη, έντυπα, φωτοτυπίες κ.τ.λ.	52,00
3. Αμοιβή Γραμματέα	150,00
4. Απρόβλεπτα έξοδα	185,00
5. Δημοσίευση Απολογισμού – Ισολογισμού	47,60
6. Βοήθεια σε ενδεείς κατοίκους του χωριού	500,00
7. Επισκευή – Συντήρηση Εκκλησιών	100,00
8. Φόρος τόκων έτους 2008	2,14
Σύνολο Εξόδων	1.382,19
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	4.027,65
Γενικό Σύνολο Εξόδων	5.409,84

Τα ετήσια έσοδα του Ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να συγκεντρώνονται σε λογαριασμό στην Ε.Τ.Ε. και στη συνέχεια να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς¹²⁸¹:

α. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου την Κυριακή των Μυροφόρων στον Ιερό Ναό Αγίου Δημητρίου Φραγκάδων Ζαγορίου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του ιδίου, της μητέρας του Ελένης και της αδελφής του Αλεξάνδρας και

β. τα υπόλοιπα χρήματα, αφού αφαιρεθούν τα τυχόν έξοδα συντήρησης του διαμερίσματος να διανέμονται σε ίσα μερίδια την ημέρα του μνημοσύνου στους κατοίκους που είναι εγγεγραμμένοι στην Κοινότητα Φραγκάδων, άσχετα αν κατοικούν ή όχι στους Φραγκάδες, άσχετα προς την ευπορία ή απορία αυτών και άσχετα προς την ηλικία, αλλά μόνο σε

¹²⁸¹ Ιδιόγραφη διαθήκη του Γεωργίου Ι. Βαλέκα, σσ.2-3.

εκείνους που θα παραστούν στην εκκλησία την ημέρα του μνημοσύνου. Εξαίρεση θα αποτελεί μόνο εάν κάποιος είναι αποδεδειγμένα κληήρης. Ο εφημέριος και ο δάσκαλος του χωριού (εφ' όσον παρίσταται ο δάσκαλος) θα λαμβάνουν το μερίδιον τους άσχετα εάν είναι εγγεγραμμένοι στους Φραγκάδες ή όχι.

Το διοικητικό συμβούλιο του ιδρύματος με την υπ' αριθμ. 417/2-4-1990 αίτηση του προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε την τροποποίηση των σκοπών του ιδρύματος. Το Εφετείο, με την υπ' αριθμ. 8504/21-6-1990 απόφαση του έκανε δεκτή την παραπάνω αίτηση και αποφάσισε ότι: i) δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πλήρως η θέληση του διαθέτη, όπως αυτή εκφράζεται στην διαθήκη του και ii) επιτρέπει τη μερική μεταβολή του σκοπού, που όρισε ο διαθέτης, ώστε τα χρήματα που θα μείνουν μετά την αφαίρεση των εξόδων του μνημοσύνου και της τυχόν συντήρησης του διαμερίσματος να δίνονται ως οικονομική ενίσχυση σε κατοίκους του χωριού Φραγκάδων, των οποίων οι οικονομικοί πόροι δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ιδιαίτερες δαπάνες νοσηλείας και οι οποίες δεν καλύπτονται από κάποιο ασφαλιστικό φορέα¹²⁸².

Στη συνέχεια το Δ. Σ. με την υπ' αριθμ. 133/10-2-1994 νέα αίτηση του προς το Εφετείο Αθηνών, ζήτησε εκ νέου τροποποίηση των σκοπών του ιδρύματος. Το Εφετείο, αφού έκρινε την αίτηση, εξέδωσε την απόφασή του σύμφωνα με τη οποία τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος, αφού αφαιρεθούν τα τυχόν έξοδα συντήρησης του διαμερίσματος, τα έξοδα μνημοσύνου και οι δαπάνες λειτουργίας της γραμματείας, τα υπόλοιπα να διατίθενται για τους εξής σκοπούς¹²⁸³:

α. το 15% για την οικονομική ενίσχυση κατοίκων του χωριού Φραγκάδες Ιωαννίνων, των οποίων οι πόροι δεν θα επαρκούν για την αντιμετώπιση

¹²⁸² Υπ' αριθμ. 8504/21-6-1990 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

¹²⁸³ Υπ' αριθμ. 1367/10-2-1995 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών, τμήμα 2°.

ιδιαίτερων και μη καλυπτόμενων από κάποιο ασφαλιστικό φορέα δαπανών νοσηλείας τους,

β. το 30% για την εκτέλεση κοινωφελών έργων στο χωριό Φραγκάδες Ζαγορίου (ύδρευσης, οδοποιίας, κ.τ.λ.),

γ. το 30% για την επισκευή και συντήρηση εκκλησιών και εξωκκλησιών του χωριού Φραγκάδες Ζαγορίου και

δ. το 25% για τη συντήρηση διαφόρων μνημείων (εικονισμάτων, νερομύλων, γεφυριών, κ.τ.λ.), του χωριού Φραγκάδες Ζαγορίου.

6.26. Κοινωφελές Ίδρυμα Οικογένειας Αριστοτέλη και Τζένης Πουλή – 1985

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 5269/29-8-1985 συμβολαιογραφική πράξη, που συντάχθηκε από τη συμβολαιογράφο Αθηνών Νίκη Παπαναγιώτου - Μαλλιά και ή οποία τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 5347/18-12-1985 συμβολαιογραφική πράξη της ίδιας συμβολαιογράφου, κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 597/19-9-1988 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το ίδρυμα διοικείται από τριμελές διοικητικό συμβούλιο αποτελούμενο από¹²⁸⁴: i) τον Αριστοτέλη Δ. Πουλή (συνταξιούχο οικονομολόγο), ως Πρόεδρο, ii) την Τζένη σύζ. Αριστοτέλη Πουλή (καθηγήτρια μουσικής), ως Γραμματέα και iii) τον Χαρίλαο Παναγιώτη Μπουκουβάλα (συνταξιούχο ΙΚΑ), ως ταμία.

Η έδρα του ιδρύματος είναι η Κοινότητα Εκάτης Αττικής, ενώ μελλοντικά μπορεί να μεταφερθεί στο χωριό Κωστίτσι της Κοινότητας

¹²⁸⁴ Υπ' αριθμ. 597/19-9-1988 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμό του ιδρύματος, άρθρο 4.

Φορτωσίου Ιωαννίνων εφόσον το Δ.Σ. κρίνει τούτο αναγκαίο για την καλύτερη λειτουργία του¹²⁸⁵.

Ο Αριστοτέλης Πουλής άφησε υπέρ του ιδρύματος δύο συνεχόμενα ισόγεια καταστήματα¹²⁸⁶ κτισμένα σε οικόπεδο συνολικής έκτασης 114 τ.μ. περίπου, που βρίσκονται στην Αθήνα στη θέση «Αγά Βρύση» της συνοικίας Παντελεήμονα του Δήμου Αθηναίων και στη συμβολή των οδών Αριστοτέλους 107 και Δεριγνύ¹²⁸⁷.

Τα ετήσια έσοδα του Ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹²⁸⁸:

α. τα 2/3 των εσόδων για την κατασκευή διαφόρων μικρών έργων αποκλειστικά και μόνο στο χωριό Κωστίτσι της Κοινότητας Φορτωσίου Ιωαννίνων, όπως: διάνοιξη και συντήρηση αγροτικών δρόμων, δενδροφυτεύσεις, κατασκευή βιβλιοθηκών, πάρκων, πλατειών και λοιπών παρεμφερών έργων, χρήσιμων στους κατοίκους του χωριού και

β. το υπόλοιπο 1/3 των εσόδων για τη συντήρηση των παρακάτω: i) της οικογενειακής οικίας Πουλή, που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του χωριού Κωστίτσι Ιωαννίνων, ii) του κενοταφείου της οικογένειας Δημητρίου Ι. Πουλή, που βρίσκεται στο λόφο της Φανερωμένης Κατσανοχωριών και iii) του εντευκτηρίου, που έγινε με δωρεά του Αριστοτέλη Δημ. Πουλή και βρίσκεται στο κέντρο του χωριού Κωστίτσι Ιωαννίνων.

¹²⁸⁵Υπ' αριθμ. 5269/29-8-1985 και 5347/18-12-1985 Συμβολαιογραφικές Πράξεις Δωρεάς της συμβολαιογράφου Αθηνών Νίκης Παπαπαναγιώτου - Μαλλιά.

¹²⁸⁶ Τα καταστήματα αυτά είναι αναπαλλοτριώτα και περιγράφονται αναλυτικά στο αριθμ. 9869/1942 συμβόλαιο ανταλλαγής του συμβολαιογράφου Αθηνών Κωνσταντίνου Εξάρχου, με το οποίο περιήλθαν στην κυριότητα του Αριστοτέλη Πουλή..

¹²⁸⁷ Υπ' αριθμ. 597/19- 9-1988 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμό του ιδρύματος, άρθρο 3.

¹²⁸⁸ ο.π., άρθρο 2.

6.27. Ίδρυμα Ευαγγέλου Αναστ. Αβέρωφ – Τοσίτσα

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 45787/1-10-1986 συμβολαιογραφική πράξη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Χρήστο Κ. Παπαχρήστου, κατόπιν εντολής του ευεργέτη. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και οργανισμός του, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 513/22-9-1987 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το Ίδρυμα διοικείται από εξαμελή Δ.Σ. που αποτελείται από τους¹²⁸⁹: i) Τατιάνα θυγ. Ευάγ. Αβέρωφ – Τοσίτσα, ως ισόβια Πρόεδρος, ii) Μιλτιάδη Συμ. Σινιόσογλου – Τοσίτσα (Δικηγόρο), iii) Αναστάσιο Μιχ. Αβέρωφ (Βιομήχανο), iv) Ζήση Γ. Φούφα (Δικηγόρο), v) Μιχαήλ Γ. Τρίτο (Καθηγητή Θεολογίας) και vi) Κων/νο Γ. Σταύρου (Ευρωβουλευτή).

Σε περίπτωση αποποίησης, παραίτησης, ανικανότητας, θανάτου ή αντικατάστασης για οποιοδήποτε λόγο, κάποιου από τα μέλη του Δ.Σ., η κενή θέση συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών μέσα σε ένα μήνα, σύμφωνα με τις διατάξεις της συστατικής πράξης και του άρθρου 99 του Α.Ν. 2039/39.

Για τη σύσταση του ιδρύματος ο ευεργέτης διέθεσε το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δρχ. με σκοπό τη δημιουργία, οργάνωση, εγκατάσταση και ανάπτυξη πινακοθήκης έργων Ελλήνων ζωγράφων και έκθεσης έργων γλυπτών στο Μέτσοβο¹²⁹⁰.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹²⁹¹:

ΕΣΟΔΑ

¹²⁸⁹ Υπ' αριθμ. 513/22-9-1987 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 4.

¹²⁹⁰ ο.π., άρθρα 2 & 3.

¹²⁹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Απολογισμό των εσόδων και εξόδων έτους 2008 του ιδρύματος Ευαγγέλου Αβέρωφ – Τοσίτσα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

1. Πρόσοδοι ενοικίων	32.536,71
2. Δωρεές	222.200,00
3. Επιχορηγήσεις	53.086,75
4. Τόκοι καταθέσεων	1.891,55
5. Πωλήσεις βιβλίων	81.755,97
6. Εισιτήρια	22.836,00
7. Παροχή υπηρεσίας	<u>56.008,40</u>
Σύνολο Εσόδων	470.315,38
Ζημιές χρήσης	12.112,08
Γενικό Σύνολο Εσόδων	482.427,46

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες μισθοδοσίας προσωπικού	82.790,38
2. Αμοιβές τρίτων	49.706,19
3. Κόστος πωληθέντων	36.305,08
4. Έξοδα επισκευής και συντήρησης	24.828,94
5. Ασφάλιστρα	1.505,05
6. Έξοδα εκθέσεων	210.885,59
7. Λοιπά έξοδα λειτουργίας	<u>76.406,23</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	482.427,46

6.28. Κληροδότημα Πολυξένης & Γεωργίου Παπαπαύλου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 11370/17-1-1987 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κονίτσης Ιωάννη Παπαϊώννου, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 300/18-12-1990 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Γεώργιος Παπαπαύλου όρισε ως επιτροπή την εκάστοτε Εφοροεπιτροπεία των Αγαθοεργών Καταστημάτων της Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων¹²⁹², ενώ ως εκτελεστές της διαθήκης του όρισε τους: i) Δημήτριο Βακάλη, ii) Γεώργιο Παπαπέτρο και iii) Πέτρο Παπαπέτρο¹²⁹³.

Ο ευεργέτης άφησε υπέρ του κληροδοτήματος το 11% των χρημάτων που θα προκύψουν από την πώληση ενός οικοπέδου, που βρίσκεται στα Ιωάννινα στη συνοικία "Ζευγάρια". Σε περίπτωση που η πώληση δε γίνει από τον ίδιο, τότε θα πρέπει να γίνει από τους εκτελεστές της διαθήκης. Στο ποσό αυτό θα προστεθεί και ότι άλλο βρεθεί, ενδεχομένως μετά την εκδημία του διαθέτη, από τους εκτελεστές της διαθήκης του και το οποίο από λάθος ή παραδρομής ή παράλειψης δεν γράφτηκε στην διαθήκη ¹²⁹⁴.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹²⁹⁵:

ΕΣΟΔΑ

¹²⁹² Υπ' αριθμ. 300/18-12-1990 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη του Γ. Παπαπαύλου, σ. 6.

¹²⁹³ ο.π., σ. 10.

¹²⁹⁴ Σύμφωνα με την διαθήκη και στο τέταρτο φύλλο (σ. 7), το υπόλοιπο ποσοστό ο διαθέτης το διέθεσε ως εξής: στην Ιερά Μητρόπολη Κονίτσης ποσοστό 2%, στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Ψήνας 2%, στην Εκκλησία του Κοκκινοχώματος 1%, στην Εκκλησία Μοσπίνας (Λύγγου) 1%, στην Εκκλησία Αγίου Νικολάου Αρμάτων 1%, στην Εκκλησία στο Ντουλαμάνι, υπέρ αγωνιστών Ε.Ο.Ε.Α. 1%, στο Θρησκευτικό Σωματείο Ιωαννίνων «Ο Απόστολος Παύλος» 2%, στο Θρησκευτικό Σωματείο Ιωαννίνων «Ο Πνευματικός Φάρος» 2%. Το υπόλοιπο ποσοστό το διέθεσε υπέρ διαφόρων φυσικών – συγγενικών προσώπων του.

¹²⁹⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Απολογισμό των εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Γεωργίου Παπαπαύλου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

1. Μερίσματα μετοχών	5.003,60
2. Πρόσοδοι τόκων	<u>31,21</u>
Σύνολο Εσόδων	5.034,81
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	1.923,98
Γενικό Σύνολο Εσόδων	6.958,79

ΕΞΟΔΑ

1. Δαπάνες λειτουργίας	415,23
2. Εκτέλεση σκοπού	<u>6.400,00</u>
Σύνολο Εξόδων	6.815,23
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	143,56
Γενικό Σύνολο Εξόδων	6.958,79

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής¹²⁹⁶:

α. τα 2/3 για οικονομική ενίσχυση απόρων ορφανών μαθητών Γυμνασίου και Λυκείου, σπουδαστών και φοιτητών Ανωτέρων και Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, καταγόμενων από το χωριό Ψήνα Ιωαννίνων και εν ελλείψει από τα περίξ χωριά των Κουρέντων και τέλος από τα χωριά του Νομού Ιωαννίνων και

β. το υπόλοιπο 1/3 να κεφαλαιοποιείται και τα έτη που δε θα υπάρχουν δικαιούχοι για το βοήθημα τότε το σύνολο των εσόδων να κεφαλαιοποιείται.

6.29. Κληροδότημα Γεωργίου Δούκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 23-2-1987 στην Αθήνα και

¹²⁹⁶ Υπ' αριθμ. 11370/1987 Δημόσια διαθήκη του Γεωργίου Παπαπαύλου, ο.π., σ. 7.

δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 3917/20-11-1987 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο Γεώργιος Δούκας κληροδότησε διάφορα περιουσιακά στοιχεία στον Ιερό Ναό Αγίου Μηνά Δικόρφου και στον Ιερό Ναό Αγίων Ταξιαρχών Γαναδίου Κόνιτσας, ενώ ως εκτελεστή της διαθήκης του όρισε τον δικηγόρο Ιωάννη Ευαγγ. Δοξαρά ¹²⁹⁷.

Συγκεκριμένα, άφησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹²⁹⁸: i) ένα διαμέρισμα, που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Ιωάννη Θεολόγου αριθ. 92 του Δήμου Ζωγράφου, ii) το 1/5 δύο Ομολόγων της ΕΤΕΒΑ, iii) τριακόσιες (300) ομολογίες δανείων οικονομικής ανάπτυξης, iv) σαράντα (40) χρυσές λίρες κατατεθειμένες στον υπ' αριθμ. 123/768874-15 λογαριασμό της Ε.Τ.Ε. (κατάστημα Ζωγράφου), v) καταθέσεις σε προθεσμιακό λογαριασμό στην Ε.Τ.Ε., vi) το περιεχόμενο της υπ' αριθμ. 197 θυρίδας της Ε.Τ.Ε., καθώς και εκείνο του καταστήματος, που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Σταδίου αριθ. 38 και vii) το 1/2 εξ αδιαιρέτου ενός ακινήτου εμβαδού 80 τ.μ., που είναι χτισμένο σε οικόπεδο συνολικού εμβαδού 128 τ.μ. και βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Σπάρτης αριθ. 16, του Δήμου Καματερού.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται ως εξής¹²⁹⁹:

¹²⁹⁷ διαθήκη του Γεωργίου Δούκα, Αθήνα 1987, σσ. 2 – 4.

¹²⁹⁸ Υπ' αριθμ. Κ.71/12 (Δ-467)/5-1-1998 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση Εκκαθάρισης Εθνικών Κληροδοτημάτων, Τμήμα Α', με θέμα την ανακοίνωση της διαθήκης του Γεωργίου Ιωαν. Δούκα προς την Κοινότητα Δικόρφου Ζαγορίου, Ιερό Ναό Αγίου Μηνά Δικόρφου και Ιερό Ναό Αγίων Ταξιαρχών Γαναδίου Κονίτσης, σσ.1-2.

¹²⁹⁹ Υπ' αριθμ. 3917/20-11-1987 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Γεωργίου Δούκα, σ.2.

α. το διαμέρισμα που βρίσκεται στον Δήμο Ζωγράφου επί της οδού Ιωάννη Θεολόγου αριθ. 92, να δοθεί σε μια φτωχή και ορφανή κοπέλα καταγόμενη από την Κοινότητα Δικόρφου Ζαγορίου,

β. το ακίνητο που βρίσκεται στον Δήμο Καματερού Αττικής επί της οδού Σπάρτης αριθ. 16, να δοθεί σε μια φτωχή και ορφανή κοπέλα Χριστιανή Ορθόδοξη της ενορίας του Ιερού Ναού Αγίου Θεράποντος Ζωγράφου,

γ. όλα τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία, αφού πρώτα δραχμοποιηθούν, να διατεθούν ως εξής: i) το 1/5 να δοθεί στην Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίου Μηνά Δικόρφου και να κατατεθεί σε προθεσμιακό λογαριασμό, προκειμένου οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για φιλανθρωπικούς ή κοινοτικούς σκοπούς της Κοινότητας εις μνήμη των οικογενειών Γ. Δούκα και Γ. Μπέλλου, ii) το 1/5 να δοθεί στην Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίων Ταξιαρχών της Κοινότητας Γαναδιού και, αφού κατατεθεί σε προθεσμιακό λογαριασμό, οι ετήσιοι τόκοι να διατίθενται για φιλανθρωπικούς ή κοινοτικούς σκοπούς της Κοινότητας Γαναδιού σε μνήμη ορισμένων συγγενών του και iii) το υπόλοιπο να δοθεί σε διάφορους συγγενείς που έχει ορίσει στη διαθήκη του.

6.30. Κληροδότημα Δημητρίου Κωσταδήμα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 9887/16-1-1987 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αικατερίνη σύζ. Κων/νου Παπαγεωργίου θυγ. Καλλικρατίδου Τσικνιά, κατόπιν εντολής του ευεργέτη και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 183/3-8-1988 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Τη διαχείριση και διοίκηση του κληροδοτήματος ο Δημήτριος Κωσταδήμας την ανέθεσε στο Δήμο Ιωαννιτών¹³⁰⁰.

Ο Γ. Κωσταδήμας κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών μια διώροφη οικοδομή που αποτελείται από ένα ισόγειο κατάστημα και μία οικία στον όροφο, συνολικού εμβαδού μετά του υπολοίπου οικοπέδου 230 τ.μ. περίπου, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Δωδώνης αριθ. 7. Όμως, την επικαρπία του ακινήτου την άφησε για όσο εκείνη θα ζούσε στη σύζυγό του Χαρίκλεια Κωσταδήμα¹³⁰¹.

Επιπλέον, ο ευεργέτης άφησε στη σύζυγό του ένα οικόπεδο εμβαδού 1.350 τ.μ. περίπου που βρίσκεται στα Ιωάννινα εντός του κάστρου επί της οδού Γλυκηδών. Όμως, το οικόπεδο ήταν δεσμευμένο από την Αρχαιολογική Υπηρεσία προς απαλλοτρίωση και γι' αυτό όρισε να γίνει ένα κοινωφελές έργο¹³⁰², όταν δινόταν η αποζημίωση.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής¹³⁰³:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης Ε.Τ.Ε.	5.358,68
2. Μισθώματα ακινήτου οδού Δωδώνης αριθ. 7B	8.291,36
3. Πιστωτικοί τόκοι Ε.Τ.Ε.	<u>63,23</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	13.713,27

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	48,27
-----------------	-------

¹³⁰⁰ Υπ' αριθμ. 183/3-8-1988 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη του Δημητρίου Κωσταδήμα, σ. 4.

¹³⁰¹ ο.π., σ. 3.

¹³⁰² ο.π., σ.3.

¹³⁰³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Δημητρίου Κωσταδήμα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2. Τέλη χαρτοσήμου μισθωμάτων	200,31
3. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	6,32
4.Επιχορήγηση Πατριωτικού Συλλόγου Καλαρρυτών "Η ΠΙΝΔΟΣ"	6.000,00
5. Υπόλοιπο εις νέα χρήση	<u>7.458,37</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	13.713,27

Για το σκοπό του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε ο Δήμος Ιωαννιτών σε συνεργασία με τον "Πατριωτικό Σύλλογο Καλαρρυτών Ιωαννίνων «Η ΠΙΝΔΟΣ» να φροντίσουν για τη στέγαση επί της οικίας Μουσείου Λαογραφικού Καλαρρυτών Ιωαννίνων¹³⁰⁴.

6.31. Κληροδότημα Σπυρίδωνος Αθ. Φιλίππου

Το κληροδότημα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 10-6-1988 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1723/19-5-1989 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ως διαχειριστή του κληροδοτήματος ο Σπυρίδων Φιλίππου όρισε τον Δήμο Ιωαννιτών¹³⁰⁵.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών ένα οικοπέδο εμβαδού 1789 τ.μ. μετά των υφιστάμενων σε αυτό κτισμάτων, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Μαυρογιάννη αριθ. 28¹³⁰⁶.

¹³⁰⁴ Υπ' αριθμ. 9887/1987 Δημόσια διαθήκη του Δημητρίου Κωσταδήμα, σ. 3 – 4, Χρήστος Τσέτσης, *Οι Ηπειρώτες Ευεργέτες*, ο.π., σσ. 139 – 140.

¹³⁰⁵ Υπ' αριθμ. 1723/19-5-1989 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη του Σ. Φιλίππου, σ. 1.

¹³⁰⁶ Επιπλέον, στη σελ. 1 της διαθήκης, ο διαθέτης αναφέρει ότι το οικόπεδο τούτο δύναται να ενοικιάζεται ή να αξιοποιηθεί δι' ανέγερσης πολυκατοικίας με αντιπαροχή ή με ανταλλαγή με έτοιμα διαμερίσματα ή καταστήματα.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹³⁰⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	4.080,68
2. Πιστωτικοί τόκοι Ε.Τ.Ε.	<u>26,97</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	4.107,65

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	42,84
2. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	1,34
3. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>44,18</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	4.107,65

Για τους σκοπούς του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα να διατίθενται, κατόπιν συνεννόησης και με τη σύμφωνη γνώμη του Δημοτικού Συμβουλίου Ιωαννίνων, στον “Σύλλογο Αρχαιοφίλων Ηπείρου”¹³⁰⁸, που εδρεύει στα Ιωάννινα επί της οδού Μ. Αγγέλου αριθ. 12, προκειμένου να ενισχυθούν περαιτέρω οι σκοποί που αναγράφονται στο καταστατικό του Συλλόγου¹³⁰⁹.

¹³⁰⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Σπύρου Φιλίππου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹³⁰⁸ Ο "ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΧΑΙΟΦΙΛΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ" είναι σωματείο που ιδρύθηκε το 1985 με έδρα τα Ιωάννινα. Σκοπός του Συλλόγου είναι η μορφωτική και πολιτιστική προαγωγή των μελών του, η καλλιέργεια του αρχαιοφίλου πνεύματος μεταξύ αυτών και εις το κοινόν εν γένει, η ηθική και υλική υποστήριξη των υπηρεσιών του κράτους των ασχολουμένων με την προστασία των αρχαιοτήτων, των μνημείων και έργων τέχνης και του πολιτιστικού και φυσικού εν γένει περιβάλλοντος, ως και η σύσφιξη των σχέσεων με τους αρχαιοφίλους στην Ελλάδα και στον κόσμο. (Νέοι Αγώνες, 21 Νοεμβρίου 2007, σελ. 18).

¹³⁰⁹ Υπ' αριθμ. 1723/19-5-1989 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη του Σ. Φιλίππου, σ.2.

Επιπλέον, εξέφρασε την επιθυμία της μη εκποίησης του ακινήτου στο διηνεκές ούτε την έστω και δια δικαστικής απόφασης αλλαγής της βούλησης του παρά μόνο επέτρεψε την αξιοποίησή του σύμφωνα με τον τρόπο που ο ίδιος ανέφερε στη διαθήκη.

Για το σκοπό αυτό ο Δήμος Ιωαννιτών θα έπρεπε να συστήσει επιτροπή στην οποία να μετέχουν¹³¹⁰: i) ένας Δημοτικός Σύμβουλος, ii) ένας αρχιτέκνων ή πολιτικός μηχανικός του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδος, τμήμα Ηπείρου, iii) ένας αρχιτέκτων της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου, iv) ένας αρχιτέκτων του συλλόγου αρχιτεκτόνων Ιωαννίνων, v) ένα μέλος του συλλόγου Αρχαιοφίλων Ηπείρου και vi) άλλοι έγκριτοι Γιαννιώτες που έχουν εμπειρία στην αξιοποίηση ακινήτων¹³¹¹.

Επίσης, όρισε ότι σε περίπτωση που ο Δήμος Ιωαννιτών δεν αποδεχτεί την κληρονομιά σύμφωνα με τους παραπάνω όρους, τότε το ακίνητο το κληροδοτεί στα Αγαθοεργά Καταστήματα της Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων¹³¹².

6.32. Κληροδότημα Βασιλείου Χρήστου

Το κληροδότημα συστάθηκε με διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 7-7-1989 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1795/3-6-1994 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

¹³¹⁰ ο.π., σσ. 1-2.

¹³¹¹ Ο διαθέτης, στη σελ. 1&2 της διαθήκης αναφέρει ότι η επιτροπή θα έχει αρμοδιότητα να αποφασίσει περί του καλύτερου και αποδοτικότερου τρόπου αξιοποίησης και να παρακολουθήσει τας εργασίας μέχρι πλήρους υλοποίησης αυτών που αποφάσισαν. Η γνώμη της επιτροπής θα είναι υποχρεωτική για το Δημοτικό Συμβούλιο, εκτός αν η απόφαση είναι οφθαλμοφανώς εσφαλμένη και μεροληπτική.

¹³¹² Υπ' αριθμ. 1723/19-5-1989 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η ιδιόγραφη διαθήκη του Σ. Φιλίππου, ο.π., σ.2.

Η διοίκηση του κληροδοτήματος ο Β. Χρήστου¹³¹³ όρισε να γίνεται από το εκάστοτε Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Ασημοχωριτών η «ΠΡΟΟΔΟΣ»¹³¹⁴.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο Σύλλογο Ασημοχωριτών (πρώην Λεσκατσίου), που εδρεύει στην Αθήνα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³¹⁵: i) την πλήρη κυριότητα μιας πολυκατοικίας, που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Βουλγαροκτόνου αριθ. 40 και αποτελείται από τέσσερις ορόφους και δύο ισόγεια καταστήματα¹³¹⁶, ii) τα αγροκτήματα που ανήκαν στον διαθέτη και βρίσκονται στο χωριό Ασημοχώρι Κόνιτσας, εκτός εκείνου που βρίσκεται στη θέση "Κλείχτρος", iii) το μερίδιο του επί του οικοπέδου της Πατρογονικής οικίας, που βρίσκεται στο Ασημοχώρι Κονίτσης, iv) τέσσερις αυτοτελείς ιδιοκτησίες μετά των αντίστοιχων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, που βρίσκονται στην Αθήνα επί της οδού Παλαιών Λατομείων αριθ. 22-24, στα Μελίσσια Αττικής, v) το

¹³¹³ Ο Βασίλειος Χρήστου υπήρξε από τους πρωτεργάτες στον αγώνα για την ίδρυση Πανεπιστημίου στα Ιωάννινα και βασικό μέλος της συσταθείσας για το σκοπό αυτό Επιτροπής. «Η Κεντρική Πανεπειρωτική Επιτροπή Αθηνών αγώνος ιδρύσεως του Δομπολείου Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ιδρυθείσα το 1962, με πρόεδρον τον κ. Σπ. Οικονόμου καθηγητήν, ως πρόεδρον, τον ακτινολόγον ιατρόν Β. Χρήστου, ως αντιπρόεδρον, και μέλη Ηπειρώτας καθηγητάς ανωτάτων σχολών και προέδρους των μεγάλων εν Αθήναις ηπειρωτικών οργανώσεων, κατέβαλλε και εξακολουθεί καταβάλλουσα υπερανθρώπους προσπάθειάς δια την ανταξίαν της πνευματικής ιστορίας των Ιωαννίνων λειτουργίαν εν αυτώ του Πανεπιστημίου,...». Αυτά αναφέρονται στη Μηνιαία Επιθεώρησιν της ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ, τεύχος 189 – 190 (Ιανουάριος – Φεβρουάριος 1968) από τον Νικόλαο Β. Πατσέλη.

¹³¹⁴ Υπ' αριθμ. 1795/3-6-1994 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Βασιλείου Χρήστου.

¹³¹⁵ ο.π..

¹³¹⁶ Από το σύνολο των διαμερισμάτων της πολυκατοικίας, ο διαθέτης όρισε ένα διαμέρισμα του πρώτου ορόφου αποτελούμενο από τρία δωμάτια να μην περιέλθει στον Σύλλογο.

υπόλοιπο των καταθέσεών του, που θα βρεθούν στην Τράπεζα Επαγγελματικής Πίστewς, υποκατάστημα Κολωνακίου, vi) οι τόμοι των “Ηπειρωτικών Χρονικών” και της “Ηπειρωτικής Εστίας”, η Εγκυκλοπαίδεια, η προτομή του, η προσωπογραφία του, το μεγάλο ωρολόγιο του τοίχου, το μεγάλο μελανοδοχείο του γραφείου του, η εικόνα του Αγίου Βασιλείου, οι δύο πίνακες ζωγραφικής του Ασημοχωρίου, ο πίνακας της οικίας του Κωνσταντή Χρήστου, τα δύο γραφεία του και τα έπιπλα του ιατρείου του, τα λευκά έπιπλα από το πολυιατρείο, οι τρεις (3) Ιεράρχες, ο τόμος του Κραψίτη με βιογραφίες Ηπειρωτών, που θα παραδώσει ο Νικόλαος Καζαμίας, ο τόμος των αγιογράφων Χιονιάδων, που θα παραδώσει ο Αναστ. Χρήστου, vii) το σχεδιάγραμμα του Ξενώνος Ασημοχωρίου και τα απομνημονεύματα του, τα οποία θα εκδώσει ο Νικόλαος Καζαμίας με δαπάνες του ιδίου ή του κληροδοτήματος, τα οποία και θα πρέπει να τοποθετηθούν στο διαμέρισμα του πρώτου ορόφου, το οποίο κληρονομείται στους παρακάτω Συλλόγους που εδρεύουν στην Αθήνα: Ασημοχωρίου, Χιονιάδων, Γοργοποτάμου και Λαγγαδά της Επαρχίας Κονίτσης¹³¹⁷.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹³¹⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	44.633,46
-----------------------	-----------

¹³¹⁷ Πρόκειται για το διαμέρισμα, που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Βουλγαροκτόνου αριθ. 40. Ο διαθέτης το άφησε κατ' ισομοιρία στους παραπάνω Συλλόγους προκειμένου να καλύψουν τις στεγαστικές τους ανάγκες, χωρίς όμως να έχουν το δικαίωμα να το πουλήσουν. Τη εποπτεία για το διαμέρισμα θα την έχει ο Δημήτριος Μανώλης. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Απομνημονεύματα του Βασιλείου Χρήστου, σσ. 12 – 13.

¹³¹⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Βασιλείου Χρήστου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

2. Διάφορα έσοδα	223,47
3. Προκαταβολές ενοικίων	950,00
4. Χαρτόσημο ενοικίων	<u>1.302,49</u>
Σύνολο Εσόδων	47.109,42
Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	2.190,75
Γενικό Σύνολο Εσόδων	49.300,17

ΕΞΟΔΑ

1. Βοηθήματα σε χήρες, ορφανά, ασθενείς	910,00
2. Έξοδα εκδηλώσεων	7.411,30
3. Έξοδα εκμετάλλευσης ακινήτων	11.780,15
4. Φόροι Δημοσίου	4.506,69
5. Ενίσχυση εκκλησιών του χωριού	2.000,00
6. Βοήθημα σε δύο πυροπαθείς του χωριού	3.000,00
7. Επιχορήγηση Συλλόγου	1.200,00
8. Διάφορα έξοδα για φύλαξη του χωριού	1.500,00
9. Διάφορα έργα	6.233,40
10. Ε.Λ.Τ.Α. – Ο.Τ.Ε.	1.071,50
11. Γενικά έξοδα	<u>8.837,11</u>
Σύνολο Εξόδων	48.450,15
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	850,02
Γενικό Σύνολο Εξόδων	49.300,17

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³¹⁹:

α. για τη χορήγηση δύο υποτροφιών σε απόρους νέους και νέες, που σπουδάζουν σε ανώτερες και ανώτατες σχολές καταγόμενοι εκ πατρός ή μητρός από τα χωριά της επαρχίας Κονίτσης εναλλάξ, Ασημοχώρι,

¹³¹⁹ Απομνημονεύματα του Βασιλείου Χρήστου, σσ. 12 – 19.

Γοργοπόταμος, Βούρμπιανη, Χιονιάδες, Πυρσόγιαννη, Πληκάτι, Οξυά, Καστάνιανη, Λαγκαδά, Αγία Βαρβάρα και Αμάραντος,

β. για την ανέγερση ξενώνα ή μικρού τουριστικού ξενοδοχείου στο χωριό Ασημοχώρι, που θα φέρει την επωνυμία «ΟΙΚΟΣ ΞΕΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ ΧΡΗΣΤΟΥ» και θα φιλοξενοούνται δωρεάν οι απόγονοι του Γεωργίου Κωνσταντή Χρήστου¹³²⁰,

γ. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου την πρώτη Κυριακή μετά της 15 Αυγούστου υπέρ ανάπαυσης της ψυχών της οικογένειας Χρήστου. Μετά το μνημόσυνο να προσφέρεται δωρεάν φαγητό στους κατοίκους των χωριών, που θα παραβρίσκονται και να δίνονται ως βοήθημα 10.000 δραχμές στις χήρες και τα ορφανά του χωριού Ασημοχώρι,

δ. για την τέλεση λειτουργίας, ομιλιών και πανηγυργιού στο Ασημοχώρι, κάθε χρόνο στις 1 Ιανουαρίου προσκαλουμένων όλων των κατοίκων των πέριξ χωριών. Αυτό να επαναλαμβάνεται και την πρώτη Κυριακή μετά την 8^η Νοεμβρίου των Ταξιαρχών στην Αθήνα, στον Άγιο Κωνσταντίνο Ομονοίας, προσκαλουμένων και των λοιπών Συλλόγων των χωριών της περιοχής και μετά το πέρας να γίνεται δεξίωση,

ε. για τη χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης για την επισκευή, αναστήλωση και ανακαίνιση των Εκκλησιών του Ασημοχωρίου, Γοργοποτάμου και κυρίως Αγίου Κωνσταντίνου Γοργοποτάμου. Επιπλέον, να γίνεται θεία λειτουργία και μετά να δίνεται δεξίωση για τους παρευρισκόμενους, κατά τη διάρκεια της οποίας θα μοιράζεται το ποσό των 5.000 δραχμών στις χήρες και τα ορφανά του χωριού,

¹³²⁰ Ο Β. Χρήστου άφησε στον Χρήστο Χρήστου ένα διαμέρισμα στην Αθήνα επί της οδού Κανάρη αριθ. 19 υπό τον όρο ότι εκείνος θα παραχωρήσει δωρεάν στο Σύλλογο Ασημοχωρίου το μερίδιο του οικοπέδου του στο Ασημοχώρι για την ανέγερση του Ξενώνα. (Απομνημονεύματα Β. Χρήστου, σ.12).

στ. για τη χορήγηση προικοδοτικού βοηθήματος σε άπορες κοπέλες του χωριού Ασημοχωρίου, οι οποίες όμως θα παντρεύονται στο χωριό σύμφωνα με τα ήθη και τα έθιμα,

ζ. για την οικονομική ενίσχυση κατά την κρίση του Δ.Σ., για την έκδοση περιοδικών και βιβλίων που ασχολούνται με την ιστορία, τη λαογραφία κ.τ.λ., θέματα των παραπάνω χωριών και ιδιαίτερα με την Αγιογραφική Σχολή Χιονάδων και την Ευλογλυπτική Σχολή Γοργοποτάμου (Τουρνόβου) Κονίτσης. Επιπλέον, ανά εξαετία να προκηρύσσεται διαγωνισμός μετά χρηματικού βραβείου, όπου θα βραβεύεται η καλύτερη εργασία,

η. για τη δωρεάν εκτύπωση όλων των εκδοθησόμενων έργων του Ιερέως Τιμόθεου Χρήστου, του Φιλολόγου Αναστασίου Χρήστου, της Ευτυχίας Χρήστου και του Αγγελή Αναστασίου Χρήστου, καθώς και των άλλων διανοούμενων των παραπάνω χωριών. Στη συνέχεια να διανέμονται δωρεάν στους κατοίκους των παραπάνω χωριών,

θ. για τον καλλωπισμό και την επέκταση της κεντρικής πλατείας του χωριού, όπου θα πρέπει να αναρτηθεί μεγάλη ανοξείδωτη επιγραφή που θα γράφει: «Εδώ είναι το αρχοντικό του Καπετάν Γιώτση ή Θεοδοσίου Χρήστου αρματωλού της Φιλικής εταιρείας Οπλαρχηγού στο Σμόλικα με τα 300 παλλικάρια του (1857). Έναντι του σπιτιού του το κτήμα του εδωρήθη υπό του Γιώργου Χρήστου και έγινε το υπάρχον Σχολείο της Κοινότητας το 1910 με επιτρόπους τους Βασιλάκη Γιαννούλη, Γιώργην Κ. Χρήστου και Βασίλην Γεωργίου»¹³²¹,

ι. για τη δεντροφύτευση με καλλωπιστικά ή σπωροφόρα δέντρα στο δρόμο που οδηγεί από το Ασημοχώρι προς Ζουπάνι και Αγία Παρασκευή, στην αυλή του σχολείου Ασημοχωρίου, και στους λοιπούς κοινόχρηστους χώρους του χωριού,

¹³²¹ Απομνημονεύματα του Βασιλείου Χρήστου, ο.π., σ. 16.

ια. για τον καλλωπισμό των βрусών και πηγών του χωριού, για την κατασκευή ενός τσιμεντένιου στεγάστρου στη θέση «Πηγαδούλι» του Ασημοχωριού, όπου και θα πρέπει να τοποθετούν καθίσματα. Τέλος, να αναρτηθεί επιγραφή που θα αναγράφεται «ΠΗΓΑΔΟΥΛΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ ΧΡΗΣΤΟΥ» καθώς η χρονολογία γεννήσεως και θανάτου του (1777 – 1888) και

ιβ. για να δίνεται κάθε χρόνο οικονομική ενίσχυση στους Συλλόγους των παρακάτω χωριών, που έχουν έδρα την Αθήνα: Βούρμπιανης, Γοργοποτάμου, Χιονιάδων, Αμαράντου, Πυρσόγιαννης και Λαγκάδας της επαρχίας Κονίτσης, ενώ το ύψος της ενίσχυσης θα καθορίζεται από το Δ.Σ. του Συλλόγου και τους εκτελεστές της διαθήκης¹³²².

6.33. Κληροδότημα Ιερέα Γεωργίου Σπύρου

Το κληροδότημα συστάθηκε με δύο άτυπες πράξεις δωρεάς, που συντάχθηκαν από τον ευεργέτη στις 23-11-1989 και στις 5-10-1994 αντίστοιχα, στην Αθήνα.

Για τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος ο Ιερέας όρισε τριμελή επιτροπή αποτελούμενη από τους εκάστοτε¹³²³: i) πρόεδρο της Κοινότητας Κόντσικας Ιωαννίνων, ii) Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου Κόντσικας Ιωαννίνων και iii) Δάσκαλο του Δημοτικού Σχολείου Κόντσικας Ιωαννίνων.

Ο ευεργέτης κατέθεσε στην Ε.Τ.Ε. επ' ονόματι του Ιερού Ναού Αγίου Γεωργίου του χωριού Κόντσικας Ιωαννίνων και στον υπ' αριθμ.

¹³²² Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους εκτελεστές της διαθήκης του Β. Χρήστου, βλ. Απομνημονεύματα του Βασιλείου Χρήστου, ο.π., σ. 18

¹³²³ Πράξεις δωρεάς του Ιερέα Γεωργίου Σπύρου, που συντάχθηκαν στις 23-11-1989 και στις 5-10-1994 αντίστοιχα.

83253598 τραπεζικό λογαριασμό κατάθεσης τα εξής χρηματικά ποσά¹³²⁴: i) στις 23-11-1989 κατέθεσε το ποσό των δύο εκατομμυρίων πεντακοσίων χιλιάδων (2.500.000) δραχ. και ii) στις 5-10-1994 με νέα άτυπη δωρεά κατέθεσε στον ίδιο λογαριασμό το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχ.¹³²⁵.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹³²⁶:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι καταθέσεων	425,05
2. Τόκοι Ταμιευτηρίου	1,50
3. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	<u>10.499,25</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	10.925,80

ΕΞΟΔΑ

1. Αμοιβή Γραμματέα	150,00
2. Δημοσίευση Απολογισμού	20,00
3. Τόκοι Χρεωστικοί	0,14
4. Εκτέλεση σκοπού	<u>280,00</u>
Σύνολο Εξόδων	480,14
Υπόλοιπο σε νέο έτος	10.475,66
Γενικό Σύνολο Εξόδων	10.925,80

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³²⁷:

¹³²⁴ ο.π.

¹³²⁵ Ο διαθέτης έθεσε τον απαράβατο όρον το ποσό αυτό να παραμένει εσαεί κατατεθειμένο στην Εθνική Τράπεζα, χωρίς ο Ιερός Ναός να έχει δικαίωμα της αναλήψης του κεφαλαίου.

¹³²⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιερέα Γεωργίου Σπύρου, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

- α. για τη χορήγηση προικοδοτικών βοηθημάτων σε όλες τις κοπέλες του χωριού Κόντσικας Ιωαννίνων που πρόκειται να παντρευτούν¹³²⁸ και
- β. για την ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης της ψυχής του ιδίου.

6.34. Ίδρυμα Κληροδότημα Ανδρέα Δερδεμέζη

Το ίδρυμα συστάθηκε με ιδιόγραφη διαθήκη, που συντάχθηκε από τον ευεργέτη στις 25-1-1990 στην Αθήνα και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 1493/26-4-1991 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύτηκαν στο υπ' αριθμ. 631/19-8-1993 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το Ίδρυμα διοικείται από πενταμελές Δ.Σ., που αποτελείται από τους εκάστοτε¹³²⁹: i) Πρόεδρο της Κοινότητας Δερβιζιάνων, ii) Πρόεδρο της Κοινότητας Γεωργάνων, iii) Πρόεδρο της Κοινότητας Μουσιωτίτσας, iv) Λυκειαρχή ή Γυμνασιάρχη ή Διευθυντή του Δημοτικού κατά σειρά διάκρισης των εκπαιδευτικών βαθμίδων, των αντίστοιχων σχολείων στη χωρική αρμοδιότητα των οποίων υπάγονται οι προαναφερθείσες Κοινότητες και v) έναν εκ των εκτελεστών της διαθήκης του Ανδρέα Δερδεμέζη, ήτοι Νικόλαο Νίκα ή Αθανάσιο Νίκα.

¹³²⁷ Πράξεις δωρεάς του Ιερέα Γεωργίου Σπύρου, που συντάχθηκαν στις 23-11-1989 και στις 5-10-1994 αντίστοιχα, ο.π..

¹³²⁸ Επιπλέον, ο διαθέτης αναφέρει ότι σε περίπτωση που δεν τελεστεί γάμος μέσα στη χρονιά, τότε οι παραπάνω τόκοι να διατίθενται υπέρ του Γηροκομείου Ιωαννίνων για την τροφοδοσία των περιθαλπομένων σε αυτό (βλ. Πράξεις δωρεάς του Ιερέα Γεωργίου Σπύρου, που συντάχθηκαν στις 23-11-1989 και στις 5-10-1994 αντίστοιχα.).

¹³²⁹ Υπ' αριθμ. 1493/26-4-1991 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ανδρέα Δερδεμέζη, σ. 1.

Σε περίπτωση αποποίησης, παραίτησης, έκπτωσης, ανικανότητας, θανάτου ή αντικατάστασης, για οποιοδήποτε λόγο κάποιου από τα τρία ως άνω πρώτα μέλη του Δ.Σ., η κενή θέση συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών, σύμφωνα με τις διατάξεις της συστατικής πράξης.

Ο Ανδρέας Δερδεμέζης άφησε υπέρ του ιδρύματος το ποσό του ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων (1.500.000) δραχ. κατατεθειμένο στο υποκατάστημα της Ε.Τ.Ε. Κολωνακίου (139)¹³³⁰.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³³¹:

α. για την οικονομική ενίσχυση λόγω γάμου τριών κοριτσιών, ορφανών από τον ένα ή και τους δύο γονείς, που κατάγονται και διαμένουν μόνιμα στις Κοινότητες Δερβιζιάνων ή Γεωργάνων του Νομού Ιωαννίνων, εναλλάξ και

β. για την απονομή βραβείων σε τρεις αρίστους μαθητές ή μαθήτριες Α/μιας ή Β/μιας Εκπαίδευσης, που διακρίνονται για το ήθος τους και οι οποίοι κατάγονται και διαμένουν μόνιμα στις κοινότητες Δερβιζιάνων, Γεωργάνων και Μουσιωτίτσας που είναι κοντά στο «Σπιθάρι» του Νομού Ιωαννίνων¹³³².

6.35. Ίδρυμα Εγνατία Ηπείρου

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 47478/11-12-1990 πράξη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Χρήστο Παπαχρήστο, κατόπιν εντολής του Ιωάννη Αβέρωφ. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του

¹³³⁰ Υπ' αριθμ. 631/19-8-1993 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 3.

¹³³¹ ο.π., άρθρο 2.

¹³³² Στο άρθρο 9 του Οργανισμού του ιδρύματος αναφέρεται αναλυτικά η διαδικασία χορήγησης οικονομικών ενισχύσεων.

ιδρύματος, καθώς και ο Οργανισμός αυτού δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 220/11-04-1991 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το ίδρυμα διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο ο αριθμός των μελών του οποίου δύναται να είναι είναι όχι μικρότερος από πέντε (5) και όχι μεγαλύτερος από έντεκα (11), σύμφωνα με την εκάστοτε απόφαση των μελών του. Το πρώτο Δ.Σ. ήταν πενταμελές και αποτελούνταν από¹³³³:

i) τον Γιάννη Μιχαήλ Αβέρωφ (Οικονομολόγο), ως ισόβιο Πρόεδρο, ii) τον Νικόλαο Γάγγα (Καθηγητή Α.Ε.Ι.), iii) τον Δημήτριο Κων. Γλάρο (Καθηγητή Α.Ε.Ι.), iv) τον Κώστα Αναστασίου Τασούλα (Δικηγόρο) και v) τον Παντελή Θεοφάνη Τσεβή (Ηλεκτρολόγο – Μηχανολόγο).

Σε περίπτωση που κάποιος από τα μέλη του συμβουλίου παραιτηθεί ή δε θα μπορεί για οποιοδήποτε λόγο να εκτελεί τα καθήκοντα του, η αντικατάστασή του να γίνεται με απόφαση των λοιπών μελών του.

Ο Ιωάννης Αβέρωφ άφησε υπέρ του ιδρύματος το ποσό των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχ¹³³⁴.

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος, ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω σκοπούς¹³³⁵:

α. για την έρευνα και συλλογή, ανάλυση και σύνθεση, παραγωγή και διοχέτευση πολιτιστικών, επιστημονικών και κοινωνικών στοιχείων που έχουν σχέση με την ευημερία και εξέλιξη της περιοχής, καθώς και την αξιοποίηση των υπάρχουσών υποδομών για την προώθησή τους σε κοινοτικό επίπεδο,

β. για την υποστήριξη πρωτοβουλιών και την υλοποίηση δραστηριοτήτων που στοχεύουν στη διάδοση των γραμμάτων και των τεχνών, καθώς και των μέσων της ηλεκτρονικής πληροφόρησης,

¹³³³ Υπ' αριθμ. 631/19-8-1993 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 4.

¹³³⁴ Υπ' αριθμ. 631/19-8-1993 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 3.

¹³³⁵ ο.π., άρθρο 2.

- γ. για την προώθηση και διάχυση στην Ήπειρο, στη χώρα και στο εξωτερικό ενός ευρέως φάσματος πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικής προσπέλασης σε βάσεις δεδομένων στο εσωτερικό και εξωτερικό,
- δ. για την υποστήριξη ή ανάληψη πλοηγών ή προτύπων δράσεως, που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος και της εθνικής κληρονομιάς, καθώς και στην προώθηση δραστηριοτήτων και προγραμμάτων, που αποσκοπούν στην αναπαλαίωση παραδοσιακών κτισμάτων της περιοχής,
- ε. για τη διοργάνωση εθνικών και διεθνών συνεδρίων, σεμιναρίων ταχυρhythμων σχολών, ημερίδων διαλέξεων κ.λπ. πάνω σε διάφορα θέματα, καθώς και την οργάνωση οποιωνδήποτε άλλων εκδηλώσεων βοηθούν στην ανάπτυξη της κοινωνικής και πολιτιστικής υποδομής της περιοχής,
- στ. για τη χρηματοδότηση εκδόσεων, εντύπων, μεταφράσεων και γενικά ο,τιδήποτε χρειάζεται για τη διοχέτευση, την καταγραφή και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής,
- ζ. για τη χορήγηση υποτροφιών σε μαθητές και φοιτητές της περιοχής καθώς και βραβείων¹³³⁶ και
- η. για την ενίσχυση και υποστήριξη δραστηριοτήτων πραγμάτωσης των παραπάνω σκοπών από άλλους φορείς, καθώς και κάθε άλλης σύννομης ενέργειας, που θα κρίνει πρόσφορη το Διοικητικό Συμβούλιο και είναι σύμφωνη με το πνεύμα που διέπει τον Α.Ν. 2039/39¹³³⁷.

¹³³⁶ Στο άρθρο 9 του Οργανισμού του ιδρύματος, αναφέρεται αναλυτικά ο τρόπος επιλογής και ανακήρυξης των υποτρόφων.

¹³³⁷ Επιπλέον, στον Οργανισμό του ιδρύματος αναφέρεται ότι για την πραγμάτωση των παραπάνω σκοπών το ίδρυμα μπορεί να συνιστά εταιρείες ή να συμμετέχει σε εταιρείες των οποίων οι σκοποί εναρμονίζονται προς τους σκοπούς του και γενικότερα να συνεργάζεται με αντίστοιχα ιδρύματα του εσωτερικού και εξωτερικού, Πανεπιστήμια,

6.36. Ίδρυμα Φιλίππου και Αρτεμης Εμμανουήλ

Το ίδρυμα συστάθηκε με τέσσερις ιδιόγραφες διαθήκες, που συντάχθηκαν από τον Φίλιππο Εμμανουήλ στις 17-5-1991, 20-5- 1991, 6-6-1991 και 9-6-1991 και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ. 2939, 2939^α, 2940 και 2941/4-10-1991 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Επιπλέον, η έγκριση σύστασης του ιδρύματος, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 3/10-1-1995 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το Ίδρυμα διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από τους¹³³⁸: i) Χαράλαμπο Μουτσόπουλο, ii) Γεώργιο Παναγιώτου, iii) Μαχάλη Παζαρζή, iv) Μαρία Παναγιώτου και v) Σταμάτη Εμμανουήλ. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζουν με πράξη τους, έπειτα από ψηφοφορία, τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, το Γραμματέα και τον Ταμία.

Σε περίπτωση αποποίησης, παραίτησης, έκπτωσης, ανικανότητας, θανάτου ή αντικατάστασης για οποιοδήποτε νόμιμο λόγο κάποιου από τα μέλη του Δ.Σ., η κενή θέση συμπληρώνεται με απόφαση των υπολοίπων μελών.

Ο Φ. Εμμανουήλ κληροδότησε στο ίδρυμα κατά τη σύστασή του τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³³⁹: i) καταθέσεις στην Τράπεζα AMERICAN EXPRESS ύψους 20.546.828 δρχ., ii) καταθέσεις στην Τράπεζα AMERICAN EXPRESS ύψους 49.558,8 δολλαρίων και iii) Βάρη του ιδρύματος αποτελούν και το κληροδότημα ύψους 1.200.000 δρχ., βάσει των διατάξεων της διαθήκης.

Ινστιτούτα και εν γένει παντός είδους νομικά πρόσωπα δημοσίου, ή ιδιωτικού δικαίου και φορείς.

¹³³⁸ Υπ' αριθμ. 3/10-1-1995 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 4.

¹³³⁹ ο.π., άρθρο 3.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 1999 έχει ως εξής (τα ποσά είναι σε δραχμές)¹³⁴⁰:

ΕΣΟΔΑ

1. Έσοδα από τόκους	<u>1.932.238</u>
Σύνολο Εσόδων	1.932.238
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	6.458.156
Γενικό Σύνολο Εσόδων	8.390.394

ΕΞΟΔΑ

1. Χορήγηση υποτροφιών	1.200.000
2. Αμοιβή δικηγόρου	400.000
3. Αμοιβή λογιστή	<u>150.000</u>
Σύνολο Εξόδων	1.750.000
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	6.640.394
Γενικό Σύνολο Εξόδων	8.390.394

Ο ευεργέτης όρισε τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³⁴¹:

α. για την εκτέλεση βελτιωτικών έργων στην Κοινότητα Ελαφότοπου Ζαγορίου κάθε δύο έτη και

β. για την απονομή χρηματικών βραβείων σε αριστούχους πτυχιούχους των Σχολών του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων καταγόμενους από την Κοινότητα Ελαφότοπος Ζαγορίου κάθε δύο έτη¹³⁴².

¹³⁴⁰ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 1999 του ιδρύματος Φιλίππου και Άρτεμης Εμμανουήλ, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹³⁴¹ Υπ' αριθμ. 3/10-1-1995 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός του ιδρύματος, άρθρο 2.

¹³⁴² Στον άρθρο 9 του Οργανισμού αναφέρεται ότι ο αριθμός των οικονομικών ενισχύσεων που θα δοθούν και το ποσό κάθε μιάς απ' αυτές καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ιδρύματος και ανάλογα με το ύψος των ετήσιων εσόδων αυτού και τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν.

6.37. Κληρονομία Γαλήνης Χα Κωνσταντίνου Γκωλέτση

Η κληρονομία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 9779/17-4-1992 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Παπαγεωργίου, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 94/6-5-1992 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Η Γαλήνη Γκωλέτση κληροδότησε στο Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων Δουρούτης και το Ασυλο Ανιάτων Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³⁴³:

α. στο Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο και συγκεκριμένα στην Αιματολογική Κλινική του Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων (διευθυντής της οποίας τότε ήταν ο Ιατρός κ. Μπουραντάς), η ευεργέτιδα άφησε ένα διαμέρισμα του έκτου (6^{ου}) ορόφου εμβαδού 170 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Πανεπιστημίου αριθ. 17, προκειμένου να νοσηλεύονται οι ασθενείς της παραπάνω κλινικής και

β. Στο Ασυλο Ανιάτων Ιωαννίνων η ευεργέτιδα κληροδότησε το εν δεύτερο (1/2) εξ αδιαιρέτου ενός ισογείου καταστήματος, που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Αιόλου αριθ. 24¹³⁴⁴, προκειμένου τα ετήσια έσοδα να διατίθενται για τους σκοπούς του Ασύλου.

¹³⁴³ Υπ' αριθμ. 94/6-5-1992 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη της Γαλήνης Γκωλέτση, σσ.3-4.

¹³⁴⁴ Η Γαλήνη Γκωλέτση όρισε στη διαθήκη της ότι το ακίνητο θα περιέλθει στο Ασυλο Ανιάτων Ιωαννίνων μετά τον θάνατο της αδελφής της Αντιγόνης Μπρωκούμη η οποία για όσο θα ζούσε θα εισέπραττε τα μισθώματα από το ανωτέρω κατάστημα.

6.38. Κληροδότημα Φερενίκης Καλούδη Κίγκου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 10776/6-11-1992 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Παπαγεωργίου, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 45/15-2-1995 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Ως κληρονόμους της περιουσίας της η Φερενίκη Καλούδη όρισε τον Δήμο Ιωαννιτών και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ενώ ως εκτελεστές της διαθήκης της όρισε τους εξής¹³⁴⁵: i) Σουλτάνα συζ. Κων/νου Ζιαμπίση, ii) Γεώργιο Χατζή, iii) Γεώργιο Πάμπο, iv) Ελένη Αντωνιάδου και v) Αθανάσιο Βρέλη.

Για την διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος, που αφορά το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, υπάρχουν ορισμένες εκκρεμότητες που αφορούν στην ερμηνεία της διαθήκης και στη συμμετοχή ή μη των μελών που έχει ορίσει η Φ. Καλούδη ως εκτελεστική επιτροπή της διαθήκης. Το Πανεπιστήμιο από τη μεριά του βρίσκεται στο στάδιο επίλυσης των εκκρεμοτήτων ακολουθώντας όλες τις νόμιμες ενέργειες, ώστε να γίνει εφικτή η υλοποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος¹³⁴⁶.

Η Φ. Καλούδη κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών και στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³⁴⁷:

¹³⁴⁵ Υπ' αριθμ. 45/15-2-1995 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη της Φερενίκης Καλούδη, σ. 3 και Σωκράτη Σ. Βασιλείου, ο.π., σ. 185.

¹³⁴⁶ Υπ' αριθμ. 20111/2-6-2008 έγγραφο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων προς την Περιφέρεια Ηπείρου, Δ/ση Αυτ/σης και Αποκ/σης, Γραφείο Εθνικών Κληροδοτημάτων.

¹³⁴⁷ Υπ' αριθμ. 45/15-2-1995 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη της Φερενίκης Καλούδη, ο.π., σσ. 3-7.

I. Στον Δήμο Ιωαννιτών άφησε: α) μία οικία μετά του οικοπέδου αυτής, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Αρχιμανδρειού αριθ. 5 και β) ομόλογα προθεσμιακής κατάθεσης ύψους δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δρχ. κατατεθειμένα σε κατάστημα της Τράπεζα Πίστεως Α.Ε. στα Ιωάννινα

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2006 έχει ως εξής¹³⁴⁸:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	32.427,15
2. Πιστωτικού τόκοι Ε.Τ.Ε.	9,93
3. Τόκοι από προθεσμιακή κατάθεση Ε.Τ.Ε.	<u>1.159,30</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	33.596,38

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	30,00
2. Δ.Ε.Η.	790,00
3. Ύδρευση	50,00
4. Ασφάλιστρα κτιρίου	246,27
5. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	0,99
6. Φόρος τόκων προθεσμιακής κατάθεσης	115,86
7. Υπόλοιπο εις νέα χρήση	<u>32.363,26</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	33.596,38

II. Στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων άφησε: α) ένα οικόπεδο έκτασης τεσσάρων (4) περίπου στρεμμάτων, που βρίσκεται στον οικισμό "Αμπελιάς" Ιωαννίνων, β) το μερίδιο της επί του ακινήτου, που βρίσκεται στην θέση "Ντίβα" της κτηματικής περιφέρειας Αμπελιάς Ιωαννίνων, συνολικής έκτασης 358,437 στρεμμάτων, γ) το μερίδιο της επί του

¹³⁴⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2006 του κληροδοτήματος Φερενίκης Καλούδη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ακινήτου που βρίσκεται στη θέση “Χιονιάσα” της ανωτέρω κτηματικής περιφέρειας, συνολικής έκτασης 678,250 στρεμμάτων, δ) το μερίδιο της από το υπ’ αριθμ. 36 κληροτεμάχιο της ανωτέρω κτηματικής περιφέρειας, συνολικής έκτασης 6.625 τ.μ. και ε) το μερίδιο της από το υπ’ αριθμ. 406 κληροτεμάχιο, της ανωτέρω κτηματικής περιφέρειας, συνολικής έκτασης 5.500 τ.μ.

Πάντως, για τα περισσότερα περιουσιακά στοιχεία που κληροδότησε η ευεργέτιδα στο Πανεπιστήμιο εκκρεμούν σοβαρές διεκδικήσεις σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Συγκεκριμένα, επί της έκτασης στη θέση “Ντίβα” το μερίδιο της διαθέτιδας που ήταν το 1/2 εξαδιαιρέτου και το διεκδικούσαν επίσης το Ελληνικό Δημόσιο και διάφοροι τρίτοι. Ύστερα από δικαστική διαμάχη, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων με την υπ’ αριθμ. 275/1998 οριστική απόφαση απόρριψε τις διεκδικήσεις του Δημοσίου και ορισμένων ιδιωτών πλήν ενός, που όρισε να εξεταστεί από το αρμόδιο δικαστήριο σε νέα συνεδρίαση.¹³⁴⁹

Για την έκταση στη θέση “Χιονιάσα” υπήρξε και πάλι δικαστική διαμάχη, διότι την διεκδικούσαν το Ελληνικό Δημόσιο και η Κοινότητα Αμπελιάς Ιωαννίνων. Με την υπ’ αριθμ. 519/1997 απόφαση του Αρείου Πάγου κρίθηκε οριστικά ότι η κυριότητα ανήκει από 1/2 στη Φερενίκη Καλούδη και στο Νικόλαο Αθανασούλα. Όμως, το τεμάχιο αυτό έχει χαρακτηριστεί ως δασική έκταση και παρόλες τις ενέργειες δεν έχει αποχαρακτηριστεί μέχρι σήμερα¹³⁵⁰.

¹³⁴⁹ Υπ’ αριθμ. 20111/2-6-2008 έγγραφο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων προς την Περιφέρεια Ηπείρου, Δ/ση Αυτ/σης και Αποκ/σης, Γραφείο Εθνικών Κληροδοτημάτων, ο.π..

¹³⁵⁰ ο.π.

Η ευεργέτιδα έχει ορίσει τα ακίνητα και τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³⁵¹:

I. Ο Δήμος Ιωαννιτών οφείλει να τα διαθέτει ως εξής:

α. η οικία μετά του οικοπέδου της, που βρίσκεται επί της οδού Αρχιμανδρειού αριθ. 5, να μείνει παλιό Γιαννιώτικο Αρχοντικό σπίτι, ενώ τα έπιπλα και τα σκεύη να παραμείνουν στις θέσεις που βρίσκονται¹³⁵² και
β. τα ετήσια έσοδα των ομολόγων να διατίθενται ως εξής: i) το 70% για τη συντήρηση και λειτουργικότητα της οικίας και ii) το υπόλοιπο 30% για την αύξηση των παραπάνω καταθέσεων.

II. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων οφείλει να τα διαθέτει ως εξής:

α. στο οικόπεδο του οικισμού Αμπελιάς Ιωαννίνων, όπου βρίσκεται η οικία Κίγκου, να ανεγερθεί κτίριο κατάλληλο για σεμινάρια, διαλέξεις και συμπόσια, μετά πλήρους εξοπλισμού και
β. για τη χορήγηση μεταπτυχιακών υποτροφιών σε πτυχιούχους φοιτητές, που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο εξωτερικό ή εσωτερικό για τη λήψη διδακτορικής διατριβής¹³⁵³.

Η επιλογή των υποτρόφων να γίνεται από τριμελή επιτροπή

¹³⁵¹ Βλ. Υπ' αριθμ. 45/15-2-1995 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη της Φερενίκης Καλούδη, ο.π., σσ. 4-7.

¹³⁵² Η ευεργέτιδα όρισε ότι στην οικία θα διαμένει εφ' όρου ζωής η Αθανασία Αντωνίου Καραγιάννη οικιακή βοηθός της, με την υποχρέωση να την περιποιείται και να δέχεται με ευγένεια και προθυμία τους επισκέπτες.

¹³⁵³ Επιπλέον η Φ. Καλούδη όρισε στη διαθήκη οι υποψήφιοι να επιλέγονται ανά ένα (1) έτος ή ανά τρία (3) έτη ανάλογα με τα έσοδα του κληροδοτήματος και να επιλέγονται οι έχοντες τον μεγαλύτερο βαθμό πτυχίου μεταξύ των συνυποψηφίων τους του έτους που προκηρύσσεται η υποτροφία. Απαραίτητη προϋπόθεση η οικογένεια των υποψηφίων να είναι μόνιμοι κάτοικοι του Νομού Ιωαννίνων και κατά προτίμηση της πόλης Ιωαννίνων. Επίσης, οι υποψήφιοι θα προσκομίζουν βεβαίωση της οικείας Σχολής από την οποία θα βεβαιώνεται ότι έχουν γίνει δεκτοί ως υποψήφιοι διδάκτορες.

αποτελούμενη από τους εκάστοτε: i) Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ii) Πρόεδρο Εφετών του Εφετείου Ιωαννίνων και iii) Δήμαρχο Ιωαννιτών. Η επιτροπή να παρακολουθεί την καλή επίδοση των υποτρόφων και σε περίπτωση παραμέλησης των σπουδών τους να παύει και η χορήγηση της υποτροφίας¹³⁵⁴.

6.39. Κληροδότημα Ελευθερίας Μπάρκα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 19359/20-11-1992 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γκαστή, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 186/19-6-1996 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Τη διαχείριση και διοίκηση του κληροδοτήματος η Ελευθερία Μπάρκα την ανέθεσε στον Δήμο Ιωαννιτών¹³⁵⁵.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών κατά πλήρη κυριότητα πέντε (5) ισόγεια καταστήματα υπό στοιχεία Κ-1, Κ-2, Κ-4, Κ-5 και Κ-6, που βρίσκονται στα Ιωάννινα επί της οδού Αβέρωφ αριθ. 6 και έχουν συνολικό εμβαδό 180 τ.μ. περίπου¹³⁵⁶.

¹³⁵⁴ Υπ' αριθμ. 10776/6-11-1992 Δημόσια διαθήκη της Φερενίκης Καλούδη, σ.5.

¹³⁵⁵ Υπ' αριθμ. 186/19-6-1996 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη της Ελευθερίας Μπάρκα, σ. 4, Δήμος Ιωαννιτών, Γραφείο Κληροδοτημάτων, φάκελος "Κληροδότημα Ελευθερίας Μπάρκα".

¹³⁵⁶ Η διαθήκη όρισε τα παραπάνω ακίνητα να παραμείνουν εσαεί αναπαλλοτρίωτα ,προκειμένου με τα ετήσια έσοδα να εκπληρώνονται οι σκοποί του κληροδοτήματος (βλ. δημόσια διαθήκη Ε. Μπάρκα, σ. 5).

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2005 έχει ως εξής¹³⁵⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	102.391,42
2. Μισθώματα ακινήτων οδού Αβέρωφ αριθ. 6 Ιωάννινα	38.761,36
3. Πιστωτικοί τόκοι	<u>743,78</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	141.896,56

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	40,46
2. Τέλη χαρτοσήμου μισθωμάτων	1.340,07
3. Αποζημίωση υπαλλήλων που συμπράττουν σε δημοπρασίες	800,00
4. Φόρος τόκων Ε.Τ.Ε.	74,37
5. Συμμετοχή για τον εξοπλισμό του γραφείου κληρ/των	1.558,21
6. Αποζημίωση υπαλλήλου	200,00
7. Απρόβλεπτα	239,39
8. Καταβολή σε Μεταπτυχιακές Υποτροφίες Αρίστων Φοιτητών	35.216,44
9. Καταβολή σε διάφορους σκοπούς	<u>9.600,00</u>
Σύνολο Εξόδων	49.068,94
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	92.827,62
Γενικό Σύνολο Εξόδων	141.896,56

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³⁵⁸:

α. το 80% κάθε ένα ή δύο χρόνια, ανάλογα με το εισόδημα του κληροδοτήματος, να διατίθενται για τη χορήγηση υποτροφιών εξωτερικού

¹³⁵⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Ελευθερίας Μπάρακα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹³⁵⁸ Υπ' αριθμ. 186/19-6-1996 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η δημόσια διαθήκη της Ελευθερίας Μπάρακα, σ. 4.

σε μεταπτυχιακούς ή μεταδιδακτορικούς φοιτητές. Οι υποτροφίες να χορηγούνται σε ένα ή δύο αρίστους πτυχιούχους φοιτητές, Ελληνικής Εθνικότητας και Ηπειρωτικής καταγωγής. Ενώ, η διάρκεια της υποτροφίας θα είναι ενός ή δύο το πολύ ετών¹³⁵⁹ και

β. το υπόλοιπο 20% να το διαθέτει ο Δήμος Ιωαννιτών ελεύθερα και όπως θα ορίζει το εκάστοτε Δημοτικό Συμβούλιο.

6.40. Κληροδότημα Ελένης Γεροντικού

Το κληροδότημα συστάθηκε με δύο ιδιόγραφες διαθήκες, που συντάχθηκαν από την ευεργέτιδα στις 10-4-1993 και 11-4-1994 στα Ιωάννινα και δημοσιεύθηκαν με τα υπ' αριθμ, 261 & 262/20-9-1995 πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, αντίστοιχα.

Τη διοίκηση και διαχείριση του κληροδοτήματος η Ελένη Γεροντικού την άφησε στον Δήμο Ιωαννιτών και όρισε ως εκτελεστές της διαθήκης τους εξής¹³⁶⁰: i) Δήμαρχο Ιωαννιτών ή τον εκπρόσωπό του, ii) Αλέξανδρο Σκαρβέλη (Συνταξιούχο Δημοσίου) και iii) Μαρία Σπέγγου, το γένος Γ. Κωνσταντίνου.

Η Ε. Γεροντικού κληροδότησε στο Δήμο Ιωαννιτών τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³⁶¹: i) το 1/4 εξ αδιαιρέτου ενός οικοπέδου συνολικής

¹³⁵⁹ Η ευεργέτιδα όρισε η επίδοση των υποψηφίων να αποδεικνύεται από το βαθμό του πτυχίου καθώς και από πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας, η δε Εθνικότητα και καταγωγή από το πιστοποιητικό γέννησης του Δήμου ή της Κοινότητας των υποψηφίων (βλ. δημόσια διαθήκη της Ε. Μπάρακα, σ. 4)

¹³⁶⁰ Υπ' αριθμ. 261 & 262/20-9-1995 Πρακτικά του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκαν οι διαθήκες της Ελένης Γεροντικού.

¹³⁶¹ Σύμφωνα με τις διαθήκες της Ελένης Γεροντικού, η διαθήτιδα είχε σε διάφορες τράπεζες καταθέσεις ύψους 34.974.861 δρχ, από τα οποία άφησε ορισμένα σε διάφορα

έκτασης 2.500 τ.μ. με τις υπάρχουσες σ' αυτό δύο παλαιές οικίες, που βρίσκεται στην Κέρκυρα επί της οδού Αγίου Βαρβάρου αριθ' 100, περιοχή "Ποταμός", ii) το 1/4 εξ αδιαιρέτου ενός ακινήτου, που βρίσκεται στην Κέρκυρα στη θέση "Μεταξά - Ασύρματος" με την υπάρχουσα σ' αυτό ετοιμόρροπη αποθήκη επιφανείας 30 τ.μ., iii) το 1/4 εξ αδιαιρέτου ενός ακινήτου έκτασης 10 περίπου στρεμμάτων, που βρίσκεται στην Κέρκυρα στη θέση "Κουταράδες" περιοχής Τεμπλονίου, iv) το 1/4 εξ αδιαιρέτου συνεχόμενων ελαιοκτημάτων (συνολικά 500 ελαιόδεντρα), που βρίσκονται στη θέση "Βασιλικά" περιοχής Αγίου Ιωάννη Κέρκυρας, συνολικής έκτασης 50 στρεμμάτων περίπου, v) το 1/4 εξ αδιαιρέτου των παρακάτω αγρών: 1) στη θέση "Πλάτο" ποταμού Κέρκυρας 4.000 τ.μ., 2) στη θέση "Καλημπαούτα" ποταμού Κέρκυρας 6.000 τ.μ., 3) στη θέση "Στένο" Τεμπλονίου Κέρκυρας 5.000 τ.μ., 4) στη θέση "Κοέρου" τεμπλονίου Κέρκυρας 5000 τ.μ., 5) στη ίδια θέση άλλα 4000 τ.μ., 6) στη θέση "Γκρέμα" Τεμπλονίου Κέρκυρας 4.000 τ.μ., 7) στη θέση "Κουταράδες - Αμπελάκη" Τεμπλονίου 8000 τ.μ. και 8) στη θέση "Σίδερα" Τεμπλονίου 10000 τ.μ. και vi) μετρητά συνολικού ύψους 22.150.510 δρχ. κατατεθειμένα στην Εμπορική Τράπεζα και στον υπ' αριθμ. λογαριασμό 52207754 με δικαιούχο το κληροδότημα Ε. Γεροντικού.

Η ευεργέτιδα άφησε τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία στο Δήμο Ιωαννιτών προκειμένου να εκπληρώνονται οι πολιτιστικοί σκοποί του

φυσικά και νομικά πρόσωπα, (Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων, Μονή Ντουραχάνης, Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, Αναγνωστική Εταιρεία Κέρκυρας, Νοσοκομείο Χατζηκώστα Ιωαννίνων- Τμήμα Χειρουργικό, Νοσοκομείο Δουρούτης Ιωαννίνων - Τμήμα Παθολογικό και Δήμος Κερκυραίων) και τα υπόλοιπα, σύμφωνα πάντα με την διαθήκη στον Δήμο Ιωαννιτών. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Υπ' αριθμ. 2/15-11-1995 πρακτικό της Δημορχιακής Επιτροπής του Δήμου Ιωαννιτών, αριθμός απόφασης 15.

Δήμου και με την ευχή να τιμηθεί δεόντως ο πνευματικός άνθρωπος και σύζυγός της Αρσένης Γεροντικός¹³⁶².

6.41. Κληροδότημα Ηλέκτρας Τζαβέλλα

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 19536/7-2-1995 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεωργίου Γκαστή, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 292/18-10-1995 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων. Τη διαχείριση του κληροδοτήματος η Ηλέκτρα Τζαβέλλα την ανέθεσε στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων και συγκεκριμένα στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Αθανασίου¹³⁶³.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων και συγκεκριμένα στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Αθανασίου ένα διαμέρισμα του τρίτου ορόφου εμβαδού 72 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Δωδώνης αριθ. 30 και Καποδιστρίου γωνία, υπό τον απαραίβατο όρο ότι το διαμέρισμα θα παραμείνει εσαεί αναπαλλοτρίωτο»¹³⁶⁴.

¹³⁶² Υπ' αριθμ. 3451/2-11-2000 Πορισματική Έκθεση «Ελέγχου της λογοδοσίας των εκτελεστών του Κληροδοτήματος της Ελένης Γεροντικού», Οικονομικός Επιθεωρητής Ιωάννης Πεδιαδιτάκης, Ιωάννινα 2000.

¹³⁶³ Υπ' αριθμ. 292/18-10-1995 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ηλέκτρας Τζαβέλλα, σ. 8.

¹³⁶⁴ Υπ' αριθμ. 19536/1995 Δημόσια διαθήκη της Ηλέκτρας Τζαβέλλα, σσ. 8 – 9. Επιπλέον, η διαθήκη άφησε διάφορα περιουσιακά στοιχεία στο Δημοτικό Σχολείο Πετραλώνων, στον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής Πετραλώνων και στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Πετραλώνων.

Τα ετήσια έσοδα από την εκμετάλλευση του διαμερίσματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται ως εξής¹³⁶⁵:

- α. για τη συντήρηση και επισκευή του διαμερίσματος και
- β. τα υπόλοιπα για τις ανάγκες του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Αθανασίου.

6.42. Κληροδότημα Αγλαΐας Χαραλάμπους

Το κληροδότημα συστάθηκε με τη υπ' αριθμ. 12239/6-4-1995 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τη συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αναστασία Παπαδοπούλου, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 236/3-7-1998 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Η Αγλαΐα Χαραλάμπους κληροδότησε στον Δήμο Ιωαννιτών και στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³⁶⁶:

I. Στον Δήμο Ιωαννιτών κληροδότησε κατά πλήρη κυριότητα τα παρακάτω ακίνητα: i) δύο διαμερίσματα του πρώτου ορόφου υπό στοιχεία Α-6 & Α-7, που βρίσκονται στα Ιωάννινα επί της οδού Ακαδημίας αριθ. 12, ii) τρία διαμερίσματα του τρίτου ορόφου υπό στοιχεία Γ-3, Γ-4 & Γ-9, της ίδιας πολυκατοικίας, iii) δύο διαμερίσματα υπό στοιχεία Δ-3 & Δ-4, της ίδιας πολυκατοικίας και iv) μία μονοκατοικία, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Ακαδημίας αριθ. 14¹³⁶⁷.

¹³⁶⁵ Υπ' αριθμ. 292/18-10-1995 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Ηλέκτρας Τζαβέλλα, ο.π., σ. 9.

¹³⁶⁶ ο.π., σ. 3.

¹³⁶⁷ Η ευεργέτιδα έθεσε ως όρο την μη πώληση των παραπάνω ακινήτων στο μέλλον (βλ. Διαθήκη της Αγλαΐας Χαραλάμπους, σ. 2.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹³⁶⁸.

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	101.631,40
2. Μισθώματα από ακίνητα οδού Ακαδημίας αριθ. 12	16.174,21
3. Πιστωτικοί τόκοι Ε.Τ.Ε.	<u>1.424,87</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	119.230,48

ΕΞΟΔΑ

1. Δημοσιεύσεις	497,18
2. Κοινόχρηστα πολυκατοικίας	1.288,66
3. Ύδρευση σε κενά διαμερίσματα	161,00
4. Αποζημίωση υπαλλήλων από δημοπρασίες	750,00
5. Τέλη χαρτοσήμου μισθωμάτων	633,95
6. Δ.Ε.Η.	111,69
7. Φόρος τόκων	142,48
8. Προκοδοτήσεις απόρων ορφανών κοριτσιών	24.416,65
9. Υπόλοιπο εις νέα χρήση	<u>91.228,87</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	119.230,48

II. Στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κληροδότησε τα εξής περιουσιακά στοιχεία: i) όλα τα χρήματα που θα βρεθούν μετά το θάνατό της κατατεθειμένα στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, στην Εμπορική Τράπεζα Ελλάδος, καθώς και οπουδήποτε αλλού και ii) τα ομόλογα ή οποιουδήποτε άλλους παραστατικούς τίτλους αξιών βρεθούν μετά τον θάνατό της.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2007 έχει ως εξής¹³⁶⁹:

¹³⁶⁸ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2007 του κληροδοτήματος Αγλαΐας Χαραλάμπους, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	35.096,54
2. Τόκοι καταθέσεων	<u>558,47</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	35.655,01

ΕΞΟΔΑ

1. Για δημοσιεύσεις	40,12
2. Απόδοση φόρων	0,26
3. Υπόλοιπο σε νέα χρήση	<u>35.614,63</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	35.655,01

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος η ευεργέτιδα όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³⁷⁰:

α. Ο Δήμος Ιωαννιτών οφείλει να τα διαθέτει για προικοδοτήσεις απόρων και ορφανών κοριτσιών, που κατάγονται από την πόλη των Ιωαννίνων, ενώ σε περίπτωση που δεν υπάρχουν από την πόλη, τότε να προτιμούνται αυτές που κατάγονται από το Νομό Ιωαννίνων.

β. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων οφείλει να τα διαθέτει για υποτροφίες σε αριστούχους φοιτητές και φοιτήτριες της Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων, που θέλουν να κάνουν μετεκπαίδευση σε κάποιο Πανεπιστήμιο του εξωτερικού.

¹³⁶⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του κληροδοτήματος Αγλαΐας Χαραλάμπους, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹³⁷⁰ Υπ' αριθμ. 292/18-10-1995 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.4.

6.43. Κληροδότημα Ευάγγελου Φωτίου

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 15350/9-6-1995 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Παπαγεωργίου, κατόπιν εντολής του ευεργέτη, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 323/2-11-1995 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Για τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Ευάγγελος Φωτίου όρισε επιτροπή αποτελούμενη από τα μέλη του εκάστοτε Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητας Αηδονοχωρίου Κόνιτσας¹³⁷¹.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στην Κοινότητα Αηδονοχωρίου Κόνιτσης Ιωαννίνων το ποσό των δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχ. υπό τον όρο ότι θα μείνει εσαεί κατατεθειμένο στην Τράπεζα και ότι η Κοινότητα θα λαμβάνει μόνο τους τόκους από το ποσό αυτό¹³⁷².

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³⁷³:

- α. για την κατασκευή έργων υποδομής στην Κοινότητα Αηδονοχωρίου,
- β. για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών του ιδίου, της συζύγου και των γονέων του και
- γ. για την ενίσχυση διαφόρων φιλανθρωπικών σκοπών όπως: ενισχύσεις οικονομικά απόρων οικογενειών, για προικοδοτήσεις απόρων κοριτσιών και χορήγησης επιδομάτων σε απόρους μαθητές και φοιτητές.

¹³⁷¹ Υπ' αριθμ. 323/2-11-1995 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη του Ευάγγελου Φωτίου, σ.7.

¹³⁷² ο.π., σ. 7.

¹³⁷³ ο.π., σσ.7-8.

6.44. Κληρονομία Σεβαστής Ράπτη – Ραπτοπούλου

Η κληρονομία συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 7157/25-9-1995 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Σωτήρη Συγκούνα, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 42/13-2-1996 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Η Σεβαστή Ράπτη - Ραπτοπούλου κληροδότησε διάφορα περιουσιακά στοιχεία στον «Πολιτιστικό Αθλητικό και Αναπτυξιακό Σύλλογο "το Άνθος"», στο Ίδρυμα Ανιάτων Ιωαννίνων, στον οίκο Τυφλών Ιωαννίνων, στο Ορφανοτροφείο Ιωαννίνων, που εδρεύει στο Βελισσάριο Ιωαννίνων, και στην ΕΛΕΠΑΠ Ιωαννίνων¹³⁷⁴.

Αναλυτικά, η ευεργέτιδα κληροδότησε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³⁷⁵: α) στο Σωματείο που εδρεύει στα Ιωάννινα με την επωνυμία "ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΟ ΑΝΘΟΣ" άφησε κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή, τις κατωτέρω αυτοτελείς και διακεκριμένες οριζόντιες ιδιοκτησίες της οικοδομής που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Τζαβέλλα αριθ. 15, ήτοι: i) ένα ισόγειο διαμέρισμα υπό στοιχεία Ι-2 εμβαδού 91,62 τ.μ. και ποσοστού συν/σίας στο οικόπεδο 170/1000 εξ αδιαιρέτου και ii) μία αποθήκη στο υπόγειο υπό στοιχεία Υ-2, εμβαδού 8 τ.μ. και ποσοστό συν/σίας στο οικόπεδο 15/1000 εξ αδιαιρέτου, β) στο Ίδρυμα Ανιάτων Ιωαννίνων το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχ., γ) στον Οίκο Τυφλών Ιωαννίνων το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχ. δ) στο Ορφανοτροφείο που εδρεύει στο Βελισσάριο Ιωαννίνων το ποσό του ενός

¹³⁷⁴ Υπ' αριθμ. 42/13-2-1996 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Σεβαστής Ράπτη – Ραπτοπούλου, σσ.4-5.

¹³⁷⁵ ο.π.

εκατομμυρίου (1.000.000) δρχ. και ε) στην ΕΛΕΠΑΠ, παράρτημα Ιωαννίνων, το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δρχ.¹³⁷⁶.

6.45. Ίδρυμα Ιωσήφ & Εσθήρ Γκανή

Το ίδρυμα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 13825/20-11-1996 δημόσια διαθήκη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Φαρμάκη, κατόπιν εντολής της ευεργέτιδας, και δημοσιεύθηκε με το υπ' αριθμ. 573/13-12-1999 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.

Η Εσθήρ Γκανή όρισε ως Διοικητικό Συμβούλιο του ιδρύματος τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα¹³⁷⁷: i) Σπυρίδωνα Σπέγγο του Κων/νου (δικηγόρος της για 40 χρόνια), ii) Ευάγγελο Κρικώνη του Ευαγγέλου (υπάλληλο της Ε.Τ.Ε.), iii) Σπυρίδωνα Στεφόπουλο του Κων/νου (συνταξιούφο δικηγόρο), iv) Παναγιώτα χα Αθανασίου Θεμελή, το γένος Γεωργίου Σακκά, v) Ναπολέοντα Μάργαρη του Γεωργίου (δικηγόρο), vi)

¹³⁷⁶ Σε άλλο σημείο της διαθήκης, η διαθέτιδα όρισε στον ανιψιό της Ιωάννη Ποτσόλη του Αποστόλου όπως χρησιμοποιήσει ολόκληρο το κεφάλαιο και τους τόκους που θα βρισκόταν μετά του θανάτου της στον λογαριασμό που έχει στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος για την ανέγερση Ιερού Ναού αφιερωμένου στον Άγιο Ιωάννη τον Βαπτιστή. Η ανέγερση να γίνει σε οικόπεδο της ίδιας που βρίσκεται στο Τρίστενο Ιωαννίνων και στην θέση "Γκόντριτζα". Την επίβλεψη των εργασιών ανέγερσης του ανωτέρω Ναού όρισε στον ανιψιό της, να την αναθέσει στο συμπατριώτη τους Μηχανικό Αναστάσιο Μανδέλη. (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Δημόσια διαθήκη της Σεβαστής Ράπτη-Ραπτοπούλου, σ.4).

¹³⁷⁷ Υπ' αριθμ. 573/13-12-1999 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Εσθήρ Γκανή, σ.5.

Χρήστο Μασσαλά του Βασιλείου και vii) Άγγελο Καππά του Μιχαήλ (Καθηγητές στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)¹³⁷⁸.

Η ευεργέτιδα κληροδότησε στο ίδρυμα τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³⁷⁹: i) το υπόλοιπο των λογαριασμών της στην Ε.Τ.Ε. που ανέρχονταν στο ποσό του ενός δισεκατομμυρίου (1.000.000.000) δρχ. και ii) μία οικία μετά του οικοπέδου αυτής, που βρίσκεται στα Ιωάννινα επί της οδού Σούτσου αριθ. 26¹³⁸⁰.

Επιπλέον, η ευεργέτιδα κληροδότησε τα παρακάτω χρηματικά ποσά, ήτοι: i) είκοσι πέντε εκατομμύρια (25.000.000) δρχ. στις ένοπλες δυνάμεις του Ισραήλ, ii) είκοσι πέντε εκατομμύρια (25.000.000) δρχ. στα ορφανά πολέμου του Ισραήλ, iii) δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δρχ. στην Ισραηλινή Κοινότητα της πόλης Ιωαννίνων προκειμένου να διατεθούν υποχρεωτικά για τις ανάγκες του κτιρίου της εδώ συναγωγής (επισκευή, συντήρηση, κ.τ.λ.) και iv) από ένα εκατομμύριο (1.000.000) δρχ. σε δύο φυσικά πρόσωπα¹³⁸¹.

¹³⁷⁸ Ενώ, σε περίπτωση που κάποιο από τα μέλη του Δ.Σ. δεν αποδεχθεί το διορισμό του ή και σε κάθε άλλη περίπτωση μελλοντικής παραίτησης ή θανάτου, τα υπόλοιπα μέλη του να εκλέγουν τον αντικαταστάτη του.

¹³⁷⁹ Υπ' αριθμ. 573/13-12-1999 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.3.

¹³⁸⁰ Η διαθήτιδα όρισε η οικία που βρίσκεται επί της οδού Σούτσου να παραμείνει ως έχει με όλα τα κινητά πράγματα που θα βρεθούν. Το ισόγειο να χρησιμοποιηθεί ως γραφεία του ιδρύματος, ο όροφος ως χώρος φιλοξενείας των συγγενών της και τέλος εξέφρασε την επιθυμία να παραμείνει εσαεί αναπαλλοτρίωτος (για περισσότερες πληροφορίες βλ. υπ' αριθμ. 573/13-12-1999 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ. 6).

¹³⁸¹ Υπ' αριθμ. 573/13-12-1999 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σ.3.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2005 είχε ως εξής¹³⁸²:

ΕΣΟΔΑ

1. Τόκοι προθεσμιακών καταθέσεων, Repor, κτλ.	136.634,17
2. Τόκοι καταθέσεων όψης και ταμειευτηρίου	5.873,64
3. Ασφαλιστικές εισφορές συμμετοχή εργαζομένου	765,07
4. Αντιλογισμένα έξοδα	<u>106,27</u>
Γενικό Σύνολο Εσόδων	143.379,15

ΕΞΟΔΑ

1. Μισθός Γραμματέα ιδρύματος	4.672,62
2. Γραφική ύλη	348,16
3. Φωτισμός, θέρμανση, ύδρευση, Ο.Τ.Ε. κ.τ.λ.	900,77
4. Διάφορα άλλα έξοδα διοίκησης & διαχείρισης	1.762,11
5. Επισκευή, ανακαίνιση ακινήτου	571,20
6. Αγορά επίπλων, σκευών.	3.449,00
7. Έρευνα χορήγηση υποτροφιών	18.341,97
8. Πολιτιστικές εκδηλώσεις	37.204,79
9. Κεφαλαιοποίηση τόκων	64.937,09
10. Περιοδική παροχή στην κ. Παναγιώτα Θεμελή	8.588,94
11. Απόδοση κρατήσεων Ι.Κ.Α.	2.015,14
12. Φόροι τόκων	<u>587,3</u>
Γενικό Σύνολο Εξόδων	143.379,15

¹³⁸² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2005 του ιδρύματος Γκανή, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Το 80% των ετήσιων εσόδων του κληροδοτήματος¹³⁸³ η ευεργέτιδα όρισε να διατίθεται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³⁸⁴:

α. για τη χορήγηση υποτροφιών σε αριστούχους πτυχιούχους φοιτητές του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων καταγόμενους από τον Νομό Ιωαννίνων.

β. για την χρηματοδότηση επιστημονικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων στην περιοχή του Νομού Ιωαννίνων (ενδεικτικά αναφέρεται: η οργάνωση ή συνδιοργάνωση συνεδρίων, συναυλιών, καλλιτεχνικών εκθέσεων, παραστάσεων κ.τ.λ., η χρηματοδότηση επιστημονικών ερευνών που διεξάγονται κατ' εντολή και για λογαριασμό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ.τ.λ.) και

γ. για την ενίσχυση παρεμφερών ή ανάλογων κοινωφελών δραστηριοτήτων που θα ορίσει στους σκοπούς του ιδρύματος το Δ.Σ., με απόφαση που θα εγκριθεί από το νόμο.

6.46. Κληροδότημα Ιωάννη Αγνάντη

Το κληροδότημα συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 1010/24-12-1997 πράξη δωρεάς εν ζωή, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Παππά, κατόπιν εντολής του ευεργέτη.

¹³⁸³ Η ευεργέτιδα όρισε το 20% των ετήσιων εσόδων να παραμένουν στην Τράπεζα για κεφαλαιοποίηση, ώστε να αυξάνει το κεφάλαιο και τα υπόλοιπα ογδόντα εκατοστά (80/100) θα διατίθενται κάθε χρόνο με απόφαση του Συμβουλίου για τους παραπάνω σκοπούς. Σε περίπτωση που δε δαπανηθεί όλο το ποσό, τότε αυτό να προστίθεται στο αρχικό κεφάλαιο που εξυπηρετεί τους σκοπούς του Ιδρύματος. Επίσης, το Συμβούλιο να μπορεί με απόφασή του, που θα εγκριθεί αρμοδίως, να αποφασίζει για συμφέρουσες στο ίδρυμα επενδύσεις της περιουσίας του (βλ. Υπ' αριθμ. 573/13-12-1999 πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σσ.4-5. .

¹³⁸⁴ Υπ' αριθμ. 573/13-12-1999 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, ο.π., σσ.3-4.

Τη διαχείριση του κληροδοτήματος ο Ιωάννης Αγνάντης την ανέθεσε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων¹³⁸⁵.

Ο ευεργέτης κληροδότησε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων ένα γραφείο υπό στοιχεία Α – 3 συνολικού εμβαδού 37 τ.μ., που βρίσκεται στα Ιωάννινα και συγκεκριμένα στην συμβολή των οδών Δωδώνης και Σπύρου Κατσαδήμα¹³⁸⁶.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του κληροδοτήματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹³⁸⁷:

ΕΣΟΔΑ

1. Από τόκους καταθέσεων	389,09
2. Από μισθώματα	3.787,68
3. Από χαρτόσημο μισθωμάτων	<u>136,32</u>
Σύνολο Εσόδων	4.313,09
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	12.925,51
Γενικό Σύνολο Εσόδων	17.238,60

ΕΞΟΔΑ

1. Για υποτροφίες	4.392,00
2. Για δημοσιεύσεις	51,40
3. Για απόδοση χαρτοσήμου μισθωμάτων	68,17
4. Για απόδοση χαρτοσήμου υποτροφιών	108,00
5. Για απόδοση φόρου τόκων	<u>37,47</u>
Σύνολο Εξόδων	4.657,04
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	12.581,56
Γενικό Σύνολο Εξόδων	17.238,60

¹³⁸⁵ Υπ' αριθμ. 1010/24-12-1997 Πράξη Δωρεάς του Ιωάννη Αγνάντη, σ.2.

¹³⁸⁶ ο.π., σσ.2-3.

¹³⁸⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννη Αγνάντη, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

Τα ετήσια έσοδα του κληροδοτήματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για να συντηρείται η υποτροφία Αγνάντη, που ήδη υπάρχει στην ορθοπεδική κλινική του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου, με ειδικότερο όρο της υποτροφίας την μετεκπαίδευση στην ορθοπεδική, ή σε ορθοπεδικά κέντρα της αλλοδαπής ορθοπεδικών ή σε άλλες Πανεπιστημιακές κλινικές της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων¹³⁸⁸.

6.47. Ίδρυμα Γεωργίου και Ελένης Γύρα

Το ίδρυμα συστήθηκε με την υπ' αριθμ. 9752/3-3-1998 συμβολαιογραφική πράξη, που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Αθηνών Μαρία Πιπιλή, κατόπιν εντολής του Γεωργίου Γύρα. Επιπλέον, η έγκριση της σύστασης, καθώς και ο οργανισμός αυτού, δημοσιεύθηκαν στο υπ' αριθμ. 1198/15-6-1999 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο.

Το ίδρυμα διοικείται από επταμελές Δ.Σ. που αποτελείται από τους¹³⁸⁹: i) Γεώργιο Βασ. Γύρα ως Πρόεδρο, ii) Δημήτριο Μιχ. Ζέρβα ως αντιπρόεδρο, iii) Δημήτριο Χρ. Γύρα ως μέλος, iv) Καλλιρόη Χα Ιωαν. Ματσάγκα ως μέλος, v) Ουρανία συζ. Χαρ. Στοφόρου ως μέλος, vi) εκάστοτε Πρόεδρο του Τοπικού Συμβουλίου Ζίτσας και vii) Άννα συζ. Γεωργίου Γύρα ως Ταμία, Ενώ τα αναπληρωματικά μέλη αυτού είναι: i) Ο Μιχαήλ Δημ. Ζέρβας (στη θέση του Δημ. Ζέρβα), ii) ο Νικόλαος Δημ. Γύρας (στη θέση του Δημ. Γύρα, iii) η Κωνσταντίνα Χαρ. Στοφόρου (στη θέση της Ουρανίας Στοφόρου), iv) ο εκάστοτε Πρόεδρος της αδελφότητας

¹³⁸⁸ Υπ' αριθμ. 1010/24-12-1997 Πράξη δωρεάς του Ιωάννη Αγνάντη, ο.π., σσ.4-6.

¹³⁸⁹ Υπ' αριθμ. 1198/15-6-1999 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, άρθρο 4.

Ζιτσαίων Αθηνών (στη θέση του εκάστοτε Προέδρου του Τοπικού Συμβουλίου Ζίτσας.

Ο Γεώργιος Γύρας άφησε υπέρ του ιδρύματος τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία¹³⁹⁰: i) το 1/4 εξ αδιαιρέτου μίας ισόγειου οικίας συνολικού εμβαδού 80 τ.μ. μετά του οικοπέδου αυτής, που βρίσκεται στην Ζίτσα Ιωαννίνων, ii) ένα αγρόκτημα συνολικής έκτασης τριών στρεμμάτων, που βρίσκεται στη θέση "Μεγάλος Κάμπος Κρουονερίου" στο Δήμο Πάργας, iii) ένα κατάστημα εμβαδού 50 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Δεκελείας αριθ. 56 στην Νέα Χαλκηδόνα, iv) τρία διαμερίσματα και ένα βοηθητικό χώρο εμβαδού 65 τ.μ., 68 τ.μ., 51 τ.μ. και 12 τ.μ. αντίστοιχα, που βρίσκονται επί της οδού Δεκελείας αριθ. 56 στη Νέα Χαλκηδόνα, v) την ψιλή κυριότητα ενός ισόγειου καταστήματος εμβαδού 19,26 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της διασταύρωσης των οδών Τζώρτζη και Καποδιστρίου, vi) την ψιλή κυριότητα ενός διαμερίσματος εμβαδού 49 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Φιλοτίμου αριθ. 33 στην Κυψέλη, vii) την ψιλή κυριότητα ενός διαμερίσματος εμβαδού 30 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Μπερόδου αριθ. 54 στην Κυψέλη, viii) την ψιλή κυριότητα μιας αποθήκης εμβαδού 26 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Χρυσήϊδος αριθ. 8-10, ix) την ψιλή κυριότητα ενός καταστήματος εμβαδού 179 τ.μ. που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Μιχαλακοπούλου αριθ. 206, x) την ψιλή κυριότητα ενός διαμερίσματος εμβαδού 101,5 τ.μ., που βρίσκεται στην Αθήνα επί της οδού Μπερόβου αριθ. 56 και xi) χρηματικό ποσό 315.000.000 εκατομμυρίων δραχ. κατατεθειμένο στην Ε.Τ.Ε.

¹³⁹⁰ Υπ' αριθμ. 1198/15-6-1999 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, ο.π., άρθρο 3, και Υπ' αριθμ. 910/16-7-2001ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Τροποποίηση διατάξεων του οργανισμού του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "Κληροδότημα Γεωργίου και Ελένης Γύρα", άρθρο μόνο.

Ο Απολογισμός των εσόδων και εξόδων του ιδρύματος για το Οικονομικό Έτος 2008 έχει ως εξής¹³⁹¹:

ΕΣΟΔΑ

1. Μισθώματα ακινήτων	39.232,57
2. Μισθώματα Αγροτικών ακινήτων	2.663,67
3. Τόκοι Ομολόγων	46.186,86
4. Τόκοι καταθέσεων	<u>747,40</u>
Σύνολο Εσόδων	89.684,59
Υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης	76.523,08
Γενικό Σύνολο Εσόδων	166.207,67

ΕΞΟΔΑ

1. Έξοδα διοίκησης και λειτουργίας	1.574,26
2. Έξοδα συντήρησης περιουσίας	3.584,30
3. Οικονομική ενίσχυση κορασίδων	10.500,00
4. Οικονομική ενίσχυση απόρων	37.700,00
5. Οικονομική ενίσχυση Ιδρύματος Ελένης Γύρα	<u>12.000,00</u>
Σύνολο Εξόδων	65.358,56
Υπόλοιπο σε νέα χρήση	100.849,11
Γενικό Σύνολο Εξόδων	166.207,67

Τα ετήσια έσοδα του ιδρύματος ο ευεργέτης όρισε να διατίθενται για τους παρακάτω κοινωφελείς σκοπούς¹³⁹²:

¹³⁹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον Οικονομικό Απολογισμό έτους 2008 του ιδρύματος Γεωργίου και Ελένης Γύρα, όπου υπάρχουν αναλυτικοί πίνακες των εσόδων και δαπανών.

¹³⁹² Υπ' αριθμ. 1198/15-6-1999 ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Οργανισμός ιδρύματος, ο.π., άρθρο 2 και Υπ' αριθμ. 910/16-7-2001ΦΕΚ, τεύχος δεύτερο, Τροποποίηση διατάξεων του οργανισμού του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "Κληροδότημα Γεωργίου και Ελένης Γύρα", άρθρο μόνο.

- α. για την χορήγηση βοηθημάτων γάμου σε οικονομικά αδύναμα κορίτσια, που κατάγονται από τις Κοινότητες του Δήμου Ζίτσας¹³⁹³,
- β. για την οικονομική ενίσχυση αναπήρων σωματικά, γερόντων, χηρών και ορφανών, καθώς και λοιπών προσώπων που έχουν ανάγκη βοήθειας και κατάγονται από τις Κοινότητες του Δήμου Ζίτσας,
- γ. για την οικονομική ενίσχυση του κληροδοτήματος Ελένης Γύρα, εφόσον λειτουργεί, και με την προϋπόθεση ότι θα συμμετέχει σε αυτό απαραίτητως αντιπρόσωπος του ιδρύματος και η λειτουργία του θα αφορά αποκλειστικά φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Η κατανομή των καθαρών εσόδων του ιδρύματος για την εκτέλεση των σκοπών αυτού γίνεται ως εξής:

- α. το 20% διατίθεται για τη χορήγηση βοηθημάτων γάμου σε άπορες κορασίδες,
- β. τό 60% διατίθεται για την οικονομική ενίσχυση αναπήρων, γερόντων, χηρών-ορφανών και λοιπών προσώπων και
- γ. τό 20% διατίθεται στο φιλανθρωπικό σωματείο με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων», για την οικονομική ενίσχυση – αποκλειστικά και μόνο – του κέντρου με την επωνυμία: «Στέγη Αυτιστικών Ατόμων Ελένη Γύρα» που εδρεύει στην Ζίτσα Ιωαννίνων.

¹³⁹³ Το Δ.Σ. του ιδρύματος κάθε χρόνο με προκήρυξη – πρόσκληση προσκαλεί τις ενδιαφερόμενες, που έχουν ανάγκη οικονομικής ενίσχυσης και τηρούν τις προϋποθέσεις, να υποβάλλουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο Ελληνικός ευεργετισμός αποτελεί φαινόμενο με ιδιαίτερη θέση στην νεοελληνική ιστορία, καθώς συνδέεται άμεσα με την πορεία του Ελληνικού κράτους. Είναι γεγονός ότι η ιστορική πορεία του ελληνισμού από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα και μέχρι τα τέλη του 20^{ου} αιώνα είναι στενά συνδεδεμένη με εκείνη των ευεργετών και ιδιαίτερα των εθνικών μας ευεργετών. Εάν δεν υπήρχαν οι σπουδαίοι αυτοί άνθρωποι για να βάλουν πάνω από όλα την ευδαιμονία της πατρίδας, ίσως η ιστορική μας διαδρομή να ήταν διαφορετική.

Εμείς, ως Ηπειρώτες, έχουμε κάθε λόγο να είμαστε περήφανοι, διότι η περιοχή μας ανέδειξε τόσους πολλούς ευεργέτες και ευγνώμονες, διότι η προσφορά τους δεν περιορίστηκε μόνο στην γενέτειρά τους αλλά, σε πολλές περιπτώσεις, απλώθηκε σε ολόκληρο το έθνος. Απόδειξη τούτου αποτελεί το γεγονός ότι από το σύνολο των τριάντα ευεργετών, που η πολιτεία έδωσε τον τίτλο του εθνικού ευεργέτη, οι δέκα πέντε είναι Ηπειρώτες. Βέβαια, στη συνείδησή μας, η προσφορά των εθνικών ευεργετών δεν μειώνει εκείνη των υπολοίπων, αφού γι' εμάς ο καθρέπτης της ευεργεσίας δεν είναι η ποσότητα των καταλειπομένων περιουσιακών στοιχείων, αλλά η καθ' αυτή πράξη.

Όμως, παρόλα αυτά για τους ευεργέτες και τα κληροδοτήματα των Ιωαννίνων πέρα από ορισμένες αποσπασματικές αναφορές και παραθέσεις πληροφοριών σε κάποιες εργασίες, υπάρχει μεγάλο κενό. Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει καμία μελέτη με αντικείμενο τη διεξοδική διερεύνηση του συνόλου των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που συστάθηκαν και λειτουργούν στον Νομό Ιωαννίνων. Επιπλέον, για τα κληροδοτήματα που συστάθηκαν στην τότε Ρωσική Αυτοκρατορία, κυρίως στις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, από τους πρωτοπόρους Γιαννιώτες

ευεργέτες και σήμερα είναι ανενεργά, δεν έχουμε καμία απολύτως σφαιρική αναφορά παρά μόνο ελάχιστες επισημάνσεις.

Με την παρούσα μελέτη επιχειρήσαμε να καλύψουμε το παραπάνω κενό και να ερευνήσουμε, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστημονικής μεθοδολογίας, τους σκοπούς που είχαμε αρχικά θέσει. Βέβαια, σε καμία περίπτωση δεν ισχυριζόμαστε ότι το θέμα εξαντλήθηκε και δεν επιδέχεται περαιτέρω έρευνα. Αντιθέτως, θα ήταν ευχής έργο εάν η παρούσα μελέτη αποτελούσε το ερέθισμα για την περαιτέρω διερεύνηση των επιμέρους θεμάτων, που προκύπτουν στην παρούσα διατριβή. Άλλωστε, η επιστήμη συνεχώς εξελίσσεται, νέα στοιχεία δύναται να βρεθούν, καθώς και διαφορετικός τρόπος προσέγγισης του ίδιου θέματος, αλλά και επεξεργασίας των στοιχείων είναι δυνατό να υπάρξει.

Υστερα λοιπόν από τη διεξοδική μελέτη όλων των στοιχείων, την επιστημονική επεξεργασία τους και την καταχώρησή τους στην παρούσα διατριβή, μπορούμε να καταλήξουμε σε ορισμένα τεκμηριωμένα συμπεράσματα, τα οποία και παραθέτουμε στη συνέχεια:

Πρώτο, πέραν της εξελικτικής αποτύπωσης των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που συστάθηκαν κατά τη διάρκεια του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα στα Ιωάννινα, μέσα από την μελέτη κυρίως του αρχαιικού υλικού και σε σχέση πάντα με την πορεία του ελληνισμού, όπως αυτή καταχωρήθηκε από την νεοελληνική ιστορία, αναδείχτηκε η διαχρονικότητα και η επικαιρότητα του ευεργετισμού. Οι ευεργέτες, που έδρασαν πριν την απελευθέρωση του Ελληνικού Κράτους από την Οθωμανική κυριαρχία, είχαν ως κύριο μέλημα αφενός την προετοιμασία του γένους και αφετέρου τη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών προκειμένου η επανάσταση να επιφέρει την πολυπόθητη ελευθερία. Ο ρόλος που διαδραμάτισαν κατά την περίοδο αυτή οι ευεργέτες, και ιδιαίτερα οι εθνικοί ευεργέτες, ήταν από κάθε άποψη καθοριστικός για την μετέπειτα ιστορική διαδρομή της Ελλάδας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένες από

τις δράσεις των ευεργετών της περιόδου αυτής: α) υπήρξαν πρωτεργάτες κατά τη σύσταση της Φιλικής Εταιρείας, β) φρόντισαν για την πνευματική αναγέννηση του έθνους, καθώς ήταν διάχυτη η άποψη ότι η παιδεία θα φέρει την ελευθερία, γ) μερίμνησαν για την ανέγερση και επισκευή Ιερών Ναών στην υπόδουλη πατρίδα προκειμένου να διατηρηθεί αναλλοίωτη η Χριστιανική Πίστη, δ) στήριξαν τους υπόδουλους συμπατριώτες στέλνοντας τακτικά στις ιδιαίτερες πατρίδες τους σημαντικά χρηματικά ποσά προκειμένου να καλύψουν σημαντικές βιοποριστικές ανάγκες ε) συνεισφέρανε σημαντικά ποσά για την κάλυψη του τεράστιου κόστους της επανάστασης και στ) στήριξαν με πολλούς τρόπους τη δημιουργία του πρώτου Ελληνικού κράτους διαθέτοντας για το σκοπό αυτό τεράστια για την εποχή ποσά.

Βέβαια, μετά την απελευθέρωση του συνόλου του Ελληνικού κράτους, η προσφορά των ευεργετών εξακολουθεί να παραμένει σημαντική, με τη διαφορά ότι, τώρα οι δράσεις τους κατευθύνονται προς άλλες κατευθύνσεις. Συγκεκριμένα, οι δωρεές της περιόδου αυτής κυρίως αποσκοπούν: α) στην ενίσχυση των πασχόντων και αναξιοπαθούντων συνανθρώπων τους, β) στην εξέλιξη της επιστήμης, γ) στη δημιουργία έργων υποδομής, γ) στη διευκόλυνση των νέων που επιθυμούν να σπουδάσουν, δ) στην ενίσχυση των Εκκλησιών, ε) στην αποκατάσταση των κοριτσιών που πρόκειται να παντρευτούν, στ) στην εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών εκπαίδευσης, ζ) στην παροχή καλύτερης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και η) στην ετήσια τέλεση μνημοσύνου υπέρ ανάπαυσης των ψυχών τους.

Δεύτερο, μέσα από τη διεξοδική μελέτη των διαθηκών αναδείχτηκε το όραμα, η ανιδιοτέλεια, η ψυχική ανωτερότητα και το αίσθημα προσφοράς και αγάπης των ευεργετών προς την πατρίδα και τον συνάνθρωπο. Οι διαθήκες των ευεργετών αποτελούν τον καθρέπτη της ψυχικής τους ανωτερότητας και της θρησκευτικής προσήλωσης στις αρχές του

Χριστιανισμού, αφού ο λιτός τρόπος ζωής (ο Ζώης Καπλάνης για παράδειγμα ζούσε σε κελί Μοναστηριού), που επέλεξαν οι περισσότεροι και η διάθεση των περιουσιακών στοιχείων που απέκτησαν προς ενίσχυση των συνανθρώπων τους ταυτίζονται με τις ιερές διδαχές των πατερικών κειμένων. Μάλιστα, αρκετοί από αυτούς έμειναν συνειδητά άγαμοι (Ζωσιμάδες, Ζάππας κ.α.) προκειμένου να μη στερήσουν την πατρίδα από χρήματα. Η ευποιΐα των ευεργετών αποκτά μεγαλύτερη ακόμη αξία εάν σκεφτεί κανείς ότι, για την ευεργετική τους προσφορά δεν επιδίωξαν προβολή, δεν περίμεναν αντάλλαγμα και δεν αναζητούσαν κοινωνική καταξίωση, ενώ μέσα σε μια ατομιστική εποχή που ζούμε σήμερα, η κοινωνική αντίληψη και η αλληλεγγύη που έδειξαν οι ευεργέτες αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση.

Τρίτο, το σύνολο των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων, που καταγράψαμε, ανέρχονται σε διακόσια είκοσι πέντε (225). Εκ των οποίων τα εκατόν τριάντα οκτώ (138), ήτοι 61,33%, είναι ενεργά και υποβάλλουν Οικονομικούς Απολογισμούς και Προϋπολογισμούς. Τα σαράντα πέντε (45), ήτοι 20%, είναι ανενεργά, επειδή δεν υπάρχουν πλέον τα περιουσιακά στοιχεία που είχαν διαθέσει οι ευεργέτες υπέρ του κληροδοτήματος. Τα δύο (2), ήτοι 0,89%, δεν υποβάλλουν Οικονομικό Απολογισμό λόγω έλλειψης ετήσιων εσόδων. Τα τριάντα εννέα (39), ήτοι 17,33%, δεν υποβάλλουν Οικονομικό Απολογισμό για αγνώστους λόγους και για ένα (1), ήτοι 0,44%, δεν κατέστη δυνατό να βρεθούν περισσότερα στοιχεία πλην της αρχικής διαθήκης. Επιπλέον, καταγράψαμε 64 κληροδοσίες, που υπάγονται στην άμεση διαχείριση των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, του Νοσοκομείου Γεωργίου Χατζηκώστα, καθώς και δέκα τρεις (13) χαρακτηρισμένες δωρεές, που υπάγονται στην άμεση διαχείριση του Κληροδοτήματος Γεωργίου Σταύρου.

Τέταρτο, τα Αγαθοεργά Καταστήματα, ως συνέχεια της αρχικής μορφής του ταμείου των «Ελεών» είναι το παλαιότερο και σημαντικότερο

καθίδρυμα που λειτουργεί στα Ιωάννινα. Από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, οπότε έχουμε την πρώτη έγγραφη αναφορά, που βεβαιώνει την ύπαρξή τους, και μέχρι τις μέρες μας η προσφορά τους ήταν καθοριστική για την ύπαρξη και εξέλιξη της τοπικής κοινωνίας. Σε όλη αυτή τη διαχρονική πορεία, τα Αγαθοεργά Καταστήματα ενισχύουν βασικά όλους τους κοινωφελείς σκοπούς που αναφέρει ο Νικόλαος Ζωσιμάς στη διαθήκη του. Καλύπτουν σχεδόν όλο το φάσμα της κοινωνικής πρόνοιας και αλληλεγγύης, όπως: εκπαίδευση, περίθαλψη, πρόνοια, ενίσχυση αναξιοπαθούντων, αποφυλακίσεις για χρέη, προικοδοτήσεις, ενίσχυση εκκλησιών, κ.τ.λ. Επιπλέον, το κοινωφελές έργο των Αγαθοεργών Καταστημάτων ενισχύθηκε στην πορεία από πολλούς ακόμη ευεργέτες οι οποίοι κληροδότησαν στο νομικό πρόσωπο των Αγαθοεργών Καταστημάτων σημαντικά περιουσιακά στοιχεία με τη μορφή κληροδοσιών και δωρεών. Έτσι, σήμερα στα Αγαθοεργά Καταστήματα υπάγονται τριάντα (30) ενεργές κληροδοσίες και δέκα εννέα (19) δωρεές.

Παράλληλα, τα επτά (7) σχολικά συγκροτήματα, ιδιοκτησίας των Αγαθοεργών Καταστημάτων, παραμένουν δωρεάν παραχωρημένα στο Ελληνικό Δημόσιο, με τη μορφή χρησιδανείου. Η προσφορά αυτή των Αγαθοεργών Καταστημάτων προς την τοπική κοινωνία, αλλά και προς το έθνος εν γένει παραμένει ανεκτίμητη. Το έτος 2000 στα παραπάνω σχολικά συγκροτήματα, στεγαζόταν το 60% περίπου του συνόλου των μαθητών των Νηπιαγωγείων, Δημοτικών, Γυμνασίων και Λυκείων της πόλης των Ιωαννίνων. Βέβαια, αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μη εισροή σημαντικών ετήσιων πόρων στα Αγαθοεργά Καταστήματα, αφού σε περίπτωση που μισθώνονταν από το Ελληνικό Δημόσιο τα οικονομικά οφέλη θα ήταν σημαντικά και έτσι θα μπορούσαν να διατεθούν από τα Αγαθοεργά Καταστήματα για την περαιτέρω ενίσχυση των σκοπών που υπηρετούν αδιάκοπα πάνω από διακόσια χρόνια.

Επίσης, στα Αγαθοεργά Καταστήματα υπάγεται το “Γηροκομείο Ζωσιμάδων”, το οποίο λειτουργεί αδιάκοπα πάνω από 150 χρόνια στην πόλη των Ιωαννίνων. Πρόκειται για το μοναδικό κοινωφελές ίδρυμα που καλύπτει το σύνολο των αναγκών του Νομού Ιωαννίνων μέχρι τις μέρες μας. Σήμερα, παρότι πέρασαν τόσα χρόνια, εξακολουθεί να είναι το μοναδικό γηροκομείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που λειτουργεί στα Ιωάννινα. Πρόκειται για ένα ίδρυμα, όπου οι υπερσύγχρονοι και άρτια εξοπλισμένοι χώροι, σε συνδυασμό με το εξειδικευμένο προσωπικό και τους εσωτερικούς κανόνες λειτουργίας, το καθιστούν ως ένα από τα καλύτερα προνοιακά ιδρύματα της χώρας.

Πέμπτο, το κάθε κληροδότημα και ίδρυμα που καταγράψαμε στο Δεύτερο Μέρος (1800-1913), ενισχύει από ένα (1) ως οκτώ (8) το ανώτερο σκοπούς. Συγκεκριμένα, συμπεραίνουμε ότι: α) το 21,13% ενισχύει ένα μόνο σκοπό, β) το 23,94% ενισχύει δύο σκοπούς, γ) το 22,54% ενισχύει τρεις σκοπούς, δ) το 11,27% ενισχύει τέσσερις σκοπούς, ε) το 4,23% ενισχύει πέντε σκοπούς, στ) το 9,86% ενισχύει έξι σκοπούς, ζ) το 2,82% ενισχύει επτά σκοπούς και η) το 4,23% ενισχύει οκτώ σκοπούς.

Παράλληλα, από το σύνολο των σκοπών, ήτοι 221, που ενισχύουν όλα μαζί τα κληροδοτήματα και ιδρύματα του Δευτέρου Μέρους (1800-1913), παρατηρούμε ότι κατανέμονται ως εξής: α) το 8,60% για υποτροφίες, β) το 14,93% για ενίσχυση σχολείων, γ) το 10,86% για προικοδοτήσεις, δ) το 12,67% για ενισχύσεις απόρων, ε) το 6,33% για εκτέλεση κοινωφελών έργων, στ) το 9,95% για την τέλεση ετήσιου μνημοσύνου, ζ) το 12,22% για ενίσχυση εκκλησιών, η) το 9,50% για ενίσχυση νοσοκομείων, θ) το 4,52% για ενίσχυση φυλακών, ι) το 4,52% για την ίδρυση και λειτουργία σχολείων και σχολών, ια) το 1,81% για την ίδρυση και ενίσχυση πανεπιστημίων, ιβ) το 1,36% για την ίδρυση και λειτουργία Ορφανοτροφείων, ιγ) το 0,90% για την ίδρυση γηροκομείων, ιδ) το 1,36% για ενίσχυση πολιτιστικών σκοπών και ιε) το 0,45% για την

ίδρυση του Ωδείου Αθηνών. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το 29,86% των σκοπών των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων της περιόδου 1800-1913, αναφέρεται στην ενίσχυση εκπαιδευτικών σκοπών.

Επίσης, από το σύνολο των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων του Δεύτερου Μέρους (1800-1913) προκύπτει ότι οι συστατικές τους πράξεις βάσει των οποίων συστάθηκαν τα κληροδοτήματα συντάχθηκαν από τους ευεργέτες στις παρακάτω χώρες και πόλεις όπου ζούσαν: α) το 29,17% στα Ιωάννινα, β) το 19,44% στην Αθήνα, γ) το 9,72% σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, όπως Κέρκυρα, Σέρρες και Λάρισα, δ) το 26,39% στη Ρωσία (Μόσχα, Πετρούπολη και Νίζνα), το 11,11% στη Ρουμανία, το 2,78% στην Αίγυπτο και το 1,39% στην Αμερική. Δηλαδή, την περίοδο αυτή συμπεραίνουμε ότι το 41,67% των ευεργετών που σύστησαν κληροδοτήματα ζούσαν στο εξωτερικό.

Έκτο, το κάθε κληροδοτήματα και ίδρυμα, που καταγράψαμε στο Τρίτο Μέρος (1913-2000), ενισχύει από ένα ως επτά το ανώτερο σκοπούς. Συγκεκριμένα, συμπεραίνουμε ότι: α) το 36,05% ενισχύει ένα (1) σκοπό, β) το 26,53% ενισχύει δύο (2) σκοπούς, γ) το 14,97% ενισχύει τρεις (3) σκοπούς, δ) το 7,48% ενισχύει τέσσερις (4) σκοπούς, ε) το 8,84% ενισχύει πέντε (5) σκοπούς, στ) το 4,76% ενισχύει έξι (6) σκοπούς και ζ) το 0,68% ενισχύει επτά (7) σκοπούς.

Παράλληλα, από το σύνολο των σκοπών, ήτοι 347, που ενισχύουν όλα τα κληροδοτήματα και ιδρύματα του Τρίτου Μέρους (1913-2000) παρατηρούμε ότι κατανέμονται ως εξής: α) το 17,58% για υποτροφίες, β) το 10,95% για ενισχύσεις και ίδρυση σχολείων, γ) το 14,12% για προικοδοτήσεις, δ) το 8,93% για ενισχύσεις απόρων, ε) το 15,85% για κοινωφελή έργα και διάφορους φιλανθρωπικούς σκοπούς, στ) το 11,24% για τέλεση ετήσιου μνημοσύνου, ζ) το 10,66% για την ενίσχυση των εκκλησιών, η) το 4,90% για υγεία και πρόνοια και το 5,76% για πνευματικούς σκοπούς και πολιτιστικές εκδηλώσεις και θ) το υπόλοιπο

0,01% για την ίδρυση νοσοκομείου, γηροκομείου και ορφανοτροφείου. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το 34,29% αναφέρεται στην ενίσχυση εκπαιδευτικών σκοπών.

Επίσης, από το σύνολο των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων του Τρίτου Μέρους (1913-2000) προκύπτει ότι οι συστατικές πράξεις, βάσει των οποίων συστάθηκαν τα κληροδοτήματα, συντάχθηκαν από τους ευεργέτες στις παρακάτω χώρες και πόλεις όπου ζούσαν: α) Το 46,94% στα Ιωάννινα, β) το 34,69% στην Αθήνα, γ) το 13% σε διάφορες άλλες πόλεις της Ελλάδος, όπως Λάρισα, Τρίκαλα, Αιτωλοακαρνανία, Πάτρα, Ξάνθη, Δράμα, Θεσσαλονίκη (3), Πειραιάς (2) και δ) το 9,52% σε χώρες του εξωτερικού, συγκεκριμένα Αμερική (6), Ρωσία (1), Αίγυπτος (3), Ρουμανία (1), Τουρκία (1), Γαλλία (1) και Αφρική (1).

Εβδομο, οι οικονομικοί απολογισμοί των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που παραθέτουμε στη διατριβή αναφέρονται σε διαφορετικά έτη, επειδή κατέστη αδύνατο να βρεθούν όλοι οι Οικονομικοί Απολογισμοί του ίδιου έτους. Συγκεκριμένα, η διάρθρωσή τους ανά έτος έχει ως εξής: α) δύο (2) του 2000, β) ένα (1) του 2001, γ) ένα (1) του 2002, δ) ένα (1) του 2003, ε) ένα (1) του 2004, στ) έντεκα (11) του 2005, ζ) εννιά (9) του 2006, η) τριάντα εννέα (35) του 2007, θ) πενήντα (50) του 2008 και ι) δέκα (10) του 2009.

Ασφαλώς τα ετήσια έσοδα του κάθε κληροδοτήματος και ιδρύματος δύναται να μεταβληθούν από έτος σε έτος. Μάλιστα, οι μεταβολές αυτές είναι δυνατό να είναι πολύ μεγάλες και προς τις δύο κατευθύνσεις. Αυτό εξαρτάται από το είδος των περιουσιακών στοιχείων που έχει στην κυριότητά του το κάθε κληροδοτήμα και ίδρυμα. Ουσιαστικά, τα περιουσιακά τους στοιχεία αποτελούνται από ακίνητα, μετοχές και μετρητά. Όμως, επειδή σήμερα τα ετήσια επιτόκια κατάθεσης των εμπορικών τραπεζών κυμαίνονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα σχεδόν όλα τα κληροδοτήματα και ιδρύματα που είχαν κατά την σύστασή τους

ρευστά διαθέσιμα, τα επένδυσαν σε ακίνητα και μετοχές, ώστε να εξασφαλίσουν μεγαλύτερα ετήσια έσοδα. Άλλωστε, μέσα από τις διαθήκες των περισσότερων ευεργετών προκύπτει και η θέλησή τους για αποδοτικότερη αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των κληροδοτημάτων στο μέλλον, κάτι το οποίο σήμερα προστατεύεται από την σχετική νομολογία, αφού για την οποιαδήποτε επένδυση, αξιοποίηση και εκμετάλλευση των περιουσιακών στοιχείων, απαιτείται σχετικά γνωμοδότηση – απόφαση από την αρμόδια αρχή που εποπτεύει τη λειτουργία των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων. Επιπλέον, όλοι οι ευεργέτες που κληροδότησαν μετοχές, αυτές ήταν της Τράπεζας Ελλάδος και κυρίως της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος (Ε.Τ.Ε.).

Είναι γεγονός ότι τα κληροδοτήματα και ιδρύματα που έχουν ακίνητα, τα ετήσια έσοδα τους είναι περισσότερο προβλέψιμα από εκείνα που έχουν μετοχές, διότι, στην πρώτη περίπτωση ο μοναδικός ίσως κίνδυνος είναι να μείνει το ακίνητο χωρίς μισθωτή, ενώ στην δεύτερη τα ετήσια μερίσματα εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες, όπως η κερδοφορία της τράπεζας, η επενδυτική πολιτική της τράπεζας, οι διεθνείς οικονομικές συγκυρίες, κτλ.. Συνεπώς, με μια μικρή επιφύλαξη θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι τα ετήσια έσοδα του συνόλου των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που εξετάσαμε ανέρχονται περίπου στα 22.000.000 ευρώ και το σύνολο των χρηματικών υπολοίπων που μεταφέρονται από τη μία οικονομική χρήση στην άλλη ανέρχονται περίπου στα 12.000.000 ευρώ. Βέβαια, υπάρχουν και αρκετά κληροδοτήματα και ιδρύματα τα οποία διαθέτουν ακίνητα που δεν επιφέρουν (άλλοτε δικαιολογημένα και άλλοτε αδικαιολόγητα) κανένα απολύτως ετήσιο έσοδο

Όγδοο, από το σύνολο των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που είναι ανενεργά, τα δέκα οκτώ, ήτοι: Ιωάννη και Αναστασίου Βρεττού, Ιωάννη Κοτοπούλη, Φιλίππου Κοτοπούλη, Ζώη Καπλάνη, Παναγιώτη

Ζιούκα, Γεωργίου Γοργόλη και Υιού (Αναστασίου), Δημητρίου Λ. Μελά, Ιωάννη Χριστοδούλου, Παναγιώτη, Αναστασίου & Λέοντος Μελά, Νικολάου Μαρούλη, Μάνθου Κονιτσιώτου, Τριανταφύλλου Ι. Δομπόλη, Μπαλάνου Τροφίμοβ Μάτσου, Αναστασίου Τροφίμοβ Μάτσου, Ιωάννη Μπουμπούκη, Ιωάννη Μετάξους, Ιωάννη Δομπόλη και μέρος του κληροδοτήματος της Αδελφότητας Ζωσιμάδων, χαθήκαν στη Ρωσία μετά την επανάσταση του 1917. Τα κληροδοτήματα αυτά είχαν τα κεφαλαία αρχικά κατατεθειμένα στο Αυτοκρατορικό Ορφανοτροφείο της Μόσχας και στη συνέχεια στο Θησαυροφυλάκιο της Πετρούπολης. Σύμφωνα με τις διαθήκες, τα αιώνια αυτά κεφάλαια ανέρχονταν στα 4.217.321 Ρούβλια Αργυρά. Οι ευεργέτες είχαν ορίσει στις διαθήκες τους κάθε χρόνο να στέλνονται οι ετήσιοι τόκοι στις διαχειριστικές επιτροπές των κληροδοτημάτων τους στα Ιωάννινα προκειμένου να ενισχύονται οι σκοποί που είχαν θέσει. Όμως, μετά την επανάσταση του 1917 το καθεστώς που προέκυψε δέσμευσε όλα τα περιουσιακά στοιχεία της επικράτειας και μαζί τα «αιώνια κεφάλαια» των ευεργετών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τα κληροδοτήματα να χάσουν τα κεφάλαια τους και να καθιστούν ανενεργά. Βέβαια, το χειρότερο ήταν ότι μαζί τους έπαψαν να εισρέουν και οι ετήσιοι τόκοι αυτών στα Ιωάννινα.

Η πολιτεία, ως ελάχιστο φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης έχει χρέος να διασφαλίσει την ομαλή λειτουργία όλων των κληροδοτημάτων και ιδρυμάτων που λειτουργούν ανά την επικράτεια και να φροντίσει για την πιστή τέλεση των σκοπών αυτών, σύμφωνα πάντα με την ιερή βούληση των ευεργετών μας. Παράλληλα, το αρμόδιο Υπουργείο Οικονομικών και ιδιαίτερα η Γενική Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων στη διοικητική αρμοδιότητα της οποίας υπάγονται όλα τα κληροδοτήματα και ιδρύματα της επικράτειας οφείλει να μεριμνά για την άψογη και υποδειγματική λειτουργία τους εφαρμόζοντας πιστά και ανελλιπώς τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας. Βέβαια, αυτό εκτός των άλλων προϋποθέτει και την

άμεση θεσμοθέτηση τεσσάρων βασικών μέτρων από την πολιτεία, ήτοι: α) την ηλεκτρονική καταχώρηση των στοιχείων όλων των κληροδοτημάτων σε μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων, όπου θα είναι δυνατή η εύκολη και άμεση παρακολούθηση της λειτουργίας τους, β) τη σύσταση Διεύθυνσης Εθνικών Κληροδοτημάτων στις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών της χώρας (στην εποπτεία των οποίων υπάγεται σημαντικός αριθμός ενεργών κληροδοτημάτων), ώστε να υπάρχει ουσιαστικός έλεγχος και άμεση γνωμοδότηση επί των θεμάτων που προκύπτουν, γ) τη στελέχωση των Διευθύνσεων με εξειδικευμένο προσωπικό, στο οποίο θα καθοριστούν συγκεκριμένες αρμοδιότητες, ώστε άμεσα και υπεύθυνα να διευθετούνται οι υποθέσεις των κληροδοτημάτων και δ) η διενέργεια τακτικών και ουσιαστικών ελέγχων από εξειδικευμένους οικονομικούς ελεγκτές, ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια στην οικονομική διαχείριση.

Η τοπική κοινωνία σε συνεργασία με τους εδώ ευεργετούμενους έχει χρέος να δείξει και εμπράκτως τη δέουσα ευγνωμοσύνη που οφείλει στους ευεργέτες μας. Η δημιουργία ενός καλαίσθητου πάρκου, όπου θα είναι τοποθετημένες όλες οι προτομές των ευεργετών και θα φέρει το όνομα «Πάρκο Ευεργετών» είναι μια κίνηση που έπρεπε να είχε ήδη γίνει. Επίσης, είναι αναγκαία η ίδρυση ενός λαμπρού πολυχώρου όπου θα εκθέτονται τα πορτρέτα, τα προσωπικά είδη των ευεργετών, τα αντίγραφα όλων των διαθηκών καθώς και στοιχεία των κληροδοτημάτων. Παράλληλα, στον ίδιο χώρο να τηρείται ένα αρχείο, όπου θα καταχωρείται το καθετί που γράφεται για τα κληροδοτήματα και τους ευεργέτες των Ιωαννίνων. Όλα τα παραπάνω πιστεύουμε ότι αποτελούν ελάχιστο φόρο τιμής προς τους λαμπρούς αυτούς ανθρώπους που πρέπει τους να αποδώσουμε.

ΠΗΓΕΣ

I. ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ

A. Αρχείο Υπουργείου Οικονομικών – Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων

- Βασιλικό Διάταγμα της 1-1-1902 «Περί σύστασης του κληροδοτήματος Αδελφών Ζωσιμά».
- Υπ' αριθμ. 31/31-1-1941 ΦΕΚ, (τ. Α'), «Περί του τρόπου παροχής βοηθημάτων εις βάρος των προσόδων του Κληροδοτήματος αδελφών Ζωσιμά».
- Υπ' αριθμ. 8517/1-10-1979 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του Κληροδοτήματος αδελφών Ζωσιμά».
- Υπ' αριθμ. 8780/10-10-1985 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του Κληροδοτήματος αδελφών Ζωσιμά».
- Υπ' αριθμ. 10779/8-11-1989 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του Κληροδοτήματος Αδελφών Ζωσιμά».
- Υπ' αριθμ. 129/30-6-1947 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως συστάσεως κοινωφελούς ιδρύματος υπό την επωνυμία. "Ίδρυμα Βαρώνου Μιχαήλ Τοσίτσα"».
- Υπ' αριθμ. 55/5-3-1955 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί κυρώσεως Οργανισμού Ίδρύματος Βαρώνου Μιχαήλ Τοσίτσα».
- Οργανισμός Ίδρύματος Βαρώνου Μιχαήλ Τοσίτσα Υπέρ Εκτελέσεως Κοινωφελών Έργων, Αθήνα, Οκτώβριος 1981.

- Υπ' αριθμ. 51 Προεδρικό Διάταγμα που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 19/30-4-1975 ΦΕΚ, (τ.Α') «Περί σύστασης κυρώσεως του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "Ίδρυμα Στέφανου Βασιλάκου" και του οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 7157/25-9-1995 δημόσια διαθήκη της Σεβαστής Στερ. Ράπτη – Ραπτοπούλου.
- Υπ' αριθμ. 42/13-2-1996 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 7157/25-9-1995 δημόσιας διαθήκης της Σεβαστής Στερ. Ράπτη – Ραπτοπούλου».
- Υπ' αριθμ. 1023417/702/A0011/15-3-1996 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων, σχετικά με το κληροδοτήμα της Σεβαστής Ράπτη - Ραπτοπούλου, προς την Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων.
- Αντίγραφο της από 25-1-1990 ιδιόγραφης διαθήκης του Ανδρέα Α. Δερδεμέζη.
- Υπ' αριθμ. 1493/26-4-1991 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 25-1-1990 ιδιόγραφης διαθήκης του Ανδρέα Α. Δερδεμέζη».
- Υπ' αριθμ. 631/19-8-1993 ΦΕΚ (τ. Β') «Περί έγκριση σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΑΝΔΡΕΑ ΔΕΡΔΕΜΕΖΗ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 10-4-1875 ιδιόγραφης διαθήκης του Αναστασίου Φιλίτη.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 2-4-1865 ιδιόγραφης διαθήκης του Σπύρου Ξεινού.
- Υπ' αριθμ. 306/6-6-1938 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Δ/νση Φορολογίας «Περί διορισμού μελών Διαχειριστικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος Σπ. Ξεινού», προς τον Οικονομικό Έφορο Δωδώνης.

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της υπ' αριθμ. 12367/7-3-1930 δημόσιας διαθήκης του Ιωάννη Γ. Λίτσου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αμβρακίας Γεώργιο Τσικνιά.
- Υπ' αριθμ. 2572/16-9-1930 πρακτικό του Πρωτοδικείου Μεσολογγίου «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Ιωάννη Λίτσου».
- Υπ' αριθμ. Β.3242/2615/24-9-1968 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας «Περί «Κληροδοτήματος Ιωάννη Γεωργ. Λίτσου», προς τον κ. Ιωάννη Παπαθανασίου.
- Υπ' αριθμ. Κ.19168/4125/16-12-1968 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας «Περί «Κληροδοτήματος Ιωάννη Γεωργ. Λίτσου», προς τον κ. Ιωάννη Παπαθανασίου.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου, της υπ' αριθμ. 9267/11-7-1936 δημόσιας διαθήκης του Παπαδημητρίου Χ. Αναστασίου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Ευθυμιάδη.
- Υπ' αριθμ. 124/28-10-1936 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Παπαδημητρίου Αναστασίου».
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 14317/3-11-1941 δημόσιας διαθήκης του Κων/νου Αναγνώστου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Κ. Γκαστή.
- Υπ' αριθμ. 106/24-6-1976 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Κων/νου Αναγνώστου».
- Υπ' αριθμ. 453/11-1-1983 απόφασης του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Αναγνώστου».
- Υπ' αριθμ. Ι.947/1162/21-9-1984 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση Εκκαθάρισης Εθνικών Κληροδοτημάτων

«Περί επωφελέστερης διάθεσης της περιουσίας της κληρονομιάς Κων/νου Β. Αναγνώστου», προς τον Νομόρχη Ιωαννίνων.

- Υπ' αριθμ. 3619/9-11-1990 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών *«Περί δημοσίευσης της από 20-11-1971 ιδióγραφης διαθήκης του Ιωάννη Δ. Φούσκα».*
- Υπ' αριθμ. 10/8-10-1994 πρακτικό της Διαχειριστικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος Ιωάννη Δ. Φούσκα.
- Υπ' αριθμ. 28760/11-7-1994 Δήλωση Αποδοχής Κληρονομιάς, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Κ. Λέντζαρη.
- Υπ' αριθμ. 10274/15-4-1975 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Ζήκου, που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Πειραιά Ασπασία Μαρτίνη – Βαρδάκα.
- Υπ' αριθμ. 894/20-12-1884 ΦΕΚ, (τ. Β'), *« Περί έγκρισης σύστασης του κοινωφελούς Ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΗΚΟΥ" και κύρωση του οργανισμού του».*
- Υπ' αριθμ. 45787/1-10-1986 πράξη του συμβολαιογράφου Αθηνών Χρήστου Κων. Παπαχρήστου *«Περί σύστασης του Ιδρύματος Ευάγγελου Αβέρωφ».*
- Υπ' αριθμ. 513/22-9-1987 ΦΕΚ (τ. Β'), *«Περί έγκρισης σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΝΑΣΤ. ΑΒΕΡΩΦ – ΤΟΣΙΤΣΑ» και κύρωσης του οργανισμού αυτού».*
- Υπ' αριθμ. 41514/20-7-1981 δημόσια διαθήκη της Έλλης Χα Ευθ. Πασχίδη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Χρήστο Κων. Παπαχρήστου.
- Υπ' αριθμ. 3307/10-11-1983 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών *«Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 41514/20-7-1981 δημόσιας διαθήκης*

της Έλλης Χα Ευθ. Πασχίδη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Χρήστο Κων. Παπαχρήστου».

- Υπ' αριθμ. 1103381/2610/A0011 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών, με θέμα: Κληροδοσία Έλλης Χα Ευθ. Πασχίδη, προς την Κοινότητα Δεσποτικού Ιωαννίνων.
- Ιδιόγραφες διαθήκες του Βασιλείου Κουρεμένου.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Βασιλείου Κουρεμένου.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του Ριζαρείου Κληροδοτήματος.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του Ζαππείου Κληροδοτήματος.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Αβέρωφ – Ε.Μ.Π.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2008 του Ιδρύματος Βαρώνου Μιχαήλ Τσιτίσα.
- Υπ' αριθμ. 222/21-12-1983 Φ.Ε.Κ. τεύχος Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.
- Υπ' αριθμ. 5731/1982 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 2345/2-5-1930 δημόσιας διαθήκης του Ευάγγελου Κονδύλη.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Ευάγγελου Κονδύλη.
- Υπ' αριθμ. 229/12-11-1971 ΦΕΚ, (τ. Α').
- Αντίγραφο της από 31-3-1937 ιδιόγραφης διαθήκης της Μαρίας Ράδου.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Μαρίας Ράδου.

- Αντίγραφο της από 10-10-1973 ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου Κ. Τριανταφύλλου.
- Υπ' αριθμ. 521/14-8-1990 ΦΕΚ, (τ. Β').
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Τριανταφύλλου.
- Υπ' αριθμ. 8517/1979 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 8780/1985 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 10779/1989 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 1198/15-6-1999 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί έγκρισης σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος "Γεωργίου και Ελένης Γύρα"».
- Υπ' αριθμ. 910/16-7-2001 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί τροποποίησης των διατάξεων του Οργανισμού του ιδρύματος "Γεωργίου και Ελένης Γύρα"».
- Υπ' αριθμ. 505/20-4-2006 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί τροποποίησης των διατάξεων του Οργανισμού του ιδρύματος "Γεωργίου και Ελένης Γύρα"».
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2008 του ιδρύματος "Γεωργίου και Ελένης Γύρα".
- Υπ' αριθμ. 1076971/353/29-9-2004 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, τομέας Οικονομικών, Υφυπουργός Π. Δούκας με θέμα: Διορισμός μελών της Επιτροπής Ολυμπίων και Κληροδοτημάτων.
- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2008 του ιδρύματος Ευάγγελου Αβέρωφ – Τοσίτσα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου.
- Έκθεση Διαχειριστικού Ελέγχου του ιδρύματος «EZBON ΙΕΣΟΥΑ ΒΕ ΡΑΧΕΛ» που διενεργήθηκε από τον Οικονομικό Επιθεωρητή Αλέξανδρο Δήμου στις 16-03-2006.

- Απολογισμός των εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Ιωάννη Γ. Λίτσου.
- Υπ' αριθμ. 168/03-07-1976 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως συστάσεως κοινωφελούς ιδρύματος υπό την επωνυμία "Κληροδότημα Ιωάννου Γεωργίου Λίτσου" και κυρώσεως του οργανισμού αυτού».

Β. Αρχείο Περιφέρειας Ηπείρου - Γραφείο Κληροδοτημάτων

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου, της από 20-2-1906 ιδιόγραφης διαθήκης του Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου εκ κώδικος Μητροπόλεως Κονίτσης του Κανονισμού της Εφορείας των εν Πάπιγκω Καλλινείων Σχολείων εγκριθείς 18/5/1906 από την Ιερά Σύνοδο
- Αντίγραφο εξ ακριβούς αντιγράφου της υπ' αριθμ. 10393/29-12-1982 απόφασης του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου».
- Υπ' αριθμ. 9894/25-6-1962 δημόσια διαθήκη της Παρασκευής Μελάνη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Γ. Κωνσταντόπουλο.
- Υπ' αριθμ. 25939/18-3-1968 Δήλωση αποδοχής κληρονομιάς που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Γ. Κωνσταντόπουλο.
- Υπ' αριθμ. 242/6-4-1990 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί έγκρισης σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΕΖΒΟΝ ΙΕΣΟΥΑ ΒΕ ΡΑΧΕΛ" και κύρωσης του οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 77/8-6-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου κ. Ίκκου».

- Υπ' αριθμ. 18/10-2-1969 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως συστάσεως εν Ιωαννίνους Ιδρύματος προικίσεως απόρων εκ Συρράκου κορασίδων υπό την επωνυμίαν "ΙΚΚΕΙΟΝ ΙΔΡΥΜΑ" και κυρώσεως του Οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 236/7-10-1968 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως κανονισμού Κεφαλαίου αυτοτελούς διαχειρίσεως εκ κληρονομιάς Ευδοξίας Παπαλεξίου ή Τσέρτου».
- Υπ' αριθμ. 115/4-5-1981 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως του δια του υπ' αριθμ. 663/21-9-1968 Β. Διατάγματος, εγκριθέντος Κανονισμού Κεφαλαίου αυτοτελούς διαχειρίσεως εκ κληρονομιάς Ευδοξίας Παπαλεξίου ή Τσέρτου».
- Αντίγραφο του υπ' αριθμ. 3197/13-3-1965 κληρονομητήριο του Πρωτοδικείου Καΐρου της κληρονομιάς Ευδοξίας Παπαλεξίου ή Τσέρτου.
- Αντίγραφο της από 17-3-1966 ιδιόγραφης διαθήκης του Βλαδίμηρου Δ. Λαζαρίδη.
- Υπ' αριθμ. 124/14-7-1977 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 17-3-1966 ιδιόγραφης διαθήκης του Βλαδίμηρου Δ. Λαζαρίδη».
- Υπ' αριθμ. 756/20-9-1977 Δήλωση αποδοχής κληρονομιάς που συντάχθηκε από τη συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Βασιλική Χρ. Παππά.
- Υπ' αριθμ. 108/28-3-1915 ακριβές αντίγραφο εξ αντιγράφου της Δωρητήριας πράξης (Χοντζετίου) της Αικατερίνης Τζέτζου που σνττάχθηκε από τον Ιεροδικαστή Ιωαννίνων.
- Υπ' αριθμ. 7390/17-10-2001 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί μεταβολής των σκοπών του κληροδοτήματος Αικατερίνης Τζέτζου».

- Αντίγραφο της από 25-11-1966 ιδιόγραφης διαθήκης του Στέφανου Τάγκα.
- Υπ' αριθμ. 1329/9-8-1972 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 25-11-1966 ιδιόγραφης διαθήκης του Στέφανου Τάγκα».
- Υπ' αριθμ. 126/8-3-1985 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί έγκριση της σύστασης κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΤΑΓΚΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 13825/20-11-1996 δημόσια διαθήκη της Εσθήρ Χας Ιωσήφ Γκανή, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Ε. Φαρμάκη.
- Υπ' αριθμ. 573/13-2-1999 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 13825/20-11-1996 δημόσια διαθήκη της Εσθήρ Χας Ιωσήφ Γκανή, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Ε. Φαρμάκη».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 14-5-1934 ιδιόγραφης διαθήκης του Μπεχώρ ή Γεσουά Σολ. Ιακώβ.
- Αντίγραφο εγγράφου των εκτελεστών της διαθήκης, στις 12-3-1972 προς το Υπουργείο Οικονομικών.
- Αντίγραφο εξ ακριβούς αντιγράφου της από 7 Ιουλίου 1913 ιδιόγραφης διαθήκης του Χρήστου Αθανασιάδη.
- Υπ' αριθμ. 1908/11- 3-1997 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Χρήστου Αθανασιάδη».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 7-7-1908 διαθήκης της Θεοδώρας Αλεξ. Πολίτη.
- Αντίγραφο εξ ακριβούς αντιγράφου, της από 14-1-1902 διαθήκης του Παναγιώτη Παπαχρήστου Ιωαννίδη, επικυρωμένη από τον Άγιο Ιωαννίνων και Επίτροπο Περιστεράς Μελέτιο.

- Υπ' αριθμ. 6290/28-5-1985 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Παναγιώτη Παπαχρήστου Ιωαννίδη».
- Υπ' αριθμ. 11.454/24-12-1986 απόφαση του εφετείου Αθηνών «Περί διόρθωσης της υπ' αριθμ. 6290/28-5-1985 απόφασης του Εφετείου Αθηνών για το κληροδοτήμα Παναγιώτη Παπαχρήστου Ιωαννίδη».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 11-12-1901 διαθήκης της Παρασκευής Ρίζου – Τόλη.
- Έγγραφο αναφορά του Διευθυντή του δημοτικού σχολείου Βαρυάδων κ. Φ. Πάσχου προς τον Οικονομικό Έφορο Δωδώνης την 5/9/1958 σχετικά με το κληροδοτήμα Παρασκευής Ρίζου – Τόλη.
- Αντίγραφο της από 4-12-1900 ιδιόγραφης διαθήκης του Οικονόμου Κωνσταντίνου.
- Αντίγραφο της από 7-6-1898 ιδιόγραφης διαθήκης της Αγγελικής Βράγκου.
- Υπ' αριθμ. 58/7-7-1939 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της διαθήκης της Αγγελικής Βράγκου».
- Αντίγραφο της από 14-9-1894 ιδιόγραφης διαθήκης του Μαντελόπουλου Νικολάου.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 10-8-1888 δημόσιας διαθήκης της Διώχνως Ντάσκα, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφον Γραμματέα της Επισκοπής Βελλάς, Γεώργιος Παπαχρηστίδης.
- Ακριβές αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 24-6-1888 ιδιόγραφης διαθήκης του Θωμαΐδη Ευθυμίου.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 16254/ 26-5-1882 δημόσιας διαθήκης του Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφον Αθηνών Ιωάννη Βουταρά.

- Υπ' αριθμ. 5634/30-6-1977 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί επεκτάσεως του σκοπού του κληροδοτήματος Χαρίση Ζήκου ή Τσομπάνου».
- Υπ' αριθμ. 301/30-11-1942 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί διαθέσεως των εσόδων του κληροδοτήματος Χρήστου Ιωάννου Ζήκου ή Τσομπάνου υπέρ παρεμφερών σκοπών».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της υπ' αριθμ. 1462/14-8-1880 καταχώρισης, της διαθήκης του Γεωργοπούλου – Τσίτου Χρήστου.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της διαθήκης του Ιωάννη Λούλη που συντάχθηκε στις 27-7-1870 και επικυρώθηκε από τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονής Ελεούσης, Αββακούμ.
- Διάφορα έγγραφα – αλληλογραφία από το Αρχείο της Ιεράς Μητρόπολης Ιωαννίνων.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 17-4-1870 ιδιόγραφης διαθήκης του Αναστασίου Τσουφλή.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 5-1-1865 ιδιόγραφης διαθήκης του Γ. Σουλιώτη.
- Υπ' αριθμ. 7866/11-10-2000 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Γεωργίου Κ. Σουλιώτη».
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 3427/20-9-1916 δημόσιας διαθήκης του Κων/νου Μπαϊκούση που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο.
- Υπ' αριθμ. 185/26-9-1917 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 3427/20-9-1916 δημόσιας διαθήκης του Κων/νου Μπαϊκούση» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο.

- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 29970/20-11-1916 δημόσιας διαθήκης που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Πειραιά Ιωάννη Αθανασιάδη.
- Υπ' αριθμ. 20/16-4-1922 πρακτικό του πρωτοδικείου Πειραιά «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 29970/20-11-1916 δημόσιας διαθήκης» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Πειραιά Ιωάννη Αθανασιάδη».
- Υπ' αριθμ. 10/3-9-1971 έγγραφο της Εφοροεπιτροπείας Εθνικών Κληροδοτημάτων Κοινότητας Καπεσόβου, προς το Υπουργείο Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας, όπου γίνεται εκτενή αναφορά για το ιστορικό σύστασης του Κληροδοτήματος.
- Απολογισμό των εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος “Εφοροεπιτροπεία Εθνικού Κληροδοτήματος Καπεσόβου (Χριστιανική Κοινότητα Καπεσόβου)”.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 69553/18-2-1927 δημόσιας διαθήκης του Δημητρίου Παπαδήμα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Λαρίσης Επαμεινώνδα Γ. Φαρμακίδη.
- Υπ' αριθμ. 1252/15-6-1971 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί ερμηνείας της διαθήκης του Δ. Παπαδήμα».
- Αντίγραφο εκ μεταφρασμένου αντιγράφου της από 4-4-1931 διαθήκης του Ιωάννη Λύτρα.
- Αντίγραφο εξ ακριβές αντιγράφου της υπ' αριθμ. 5389/6-11-1932 δημόσιας διαθήκης του Φιλίππου Γιώτη, που συντάχθηκε από συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Νικόλαο Ευθυμιάδη.
- Υπ' αριθμ. 12/ 18-1-1933 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Φιλίππου Γιώτη».
- Υπ' αριθμ. 84/3-10-1039 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Νικολάου Πίχτου».

- Αντίγραφο της από 20-11-1965 ιδιόγραφης διαθήκης του Φωκίωνος Στεφ. Ράδου.
- Υπ' αριθμ. 1315/5-2-1981 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος Φωκίωνος Ράδου».
- Αντίγραφο της από 17-10-1955 ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου Παν. Ιωάννου.
- Υπ' αριθμ. 536/21-1-1959 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Γεωργίου Παν. Ιωάννου».
- Υπ' αριθμ. 328/16-4-1968 Βασιλικό Διάταγμα «Περί σύστασης του κοινωφελούς Ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ" και έγκρισης του Οργανισμού», ΦΕΚ 104/11-5-1968, (τ. Α').
- Ακριβές αντίγραφο της υπ' αριθμ. 1017/30-7-1956 δημόσιας διαθήκης του Ηρακλή Παπαχριστίδη, που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κονίτσης Οδυσσέα Κων. Σκούρτη.
- Υπ' αριθμ. 105/22-9-1956 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της δημόσιας διαθήκης του Ηρακλή Παπαχριστίδη».
- Ακριβές αντίγραφο της από 7-4-1959 ιδιόγραφης διαθήκης του Ιωάννη Θεοδωρικά.
- Υπ' αριθμ. 17202/30-1-1960 δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Δ. Σαντά που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνος Ευθυμίου Τζάλλα.
- Υπ' αριθμ. 95/28-6-1961 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 17202/30-1-1960 δημόσιας διαθήκης του Ιωάννη Δ. Σαντά».
- Υπ' αριθμ. 30198/27-3-1964 δημόσια διαθήκη του Χαράλαμπου Θώμου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνος Ευθυμίου Τζάλλα.

- Υπ' αριθμ. 11525/6-11-1990 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος Χαράλαμπου Θώμου».
- Υπ' αριθμ. 95/9-9-1965 συμβολαιογραφική πράξη του Κωνσταντίνου Γούναρη που συντάχθηκε ενώπιον του συμβολαιογράφου Γραμματέως του Ελληνικού Προξενείου Ιωαννίνων.
- Υπ' αριθμ. Ι 11125/1959/3-9-1967 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Κοινωνικής Προνοίας περί διορισμού μελών της Διοικούσας Επιτροπής του Ιδρύματος Κωνσταντίνου Γούναρη.
- Υπ' αριθμ. 13129/8-12-1981 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του Ιδρύματος Κωνσταντίνου Γούναρη».
- Υπ. αριθμ. 36050/12-11-1965 δήλωση δωρεάς αιτία θανάτου του Δημητρίου Τζέρμπου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίωνα Ευθυμίου Τζάλλα.
- Υπ' αριθμ. 84342/3-11-1983 πράξη του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Κίωνα Ευθυμίου Τζάλλα «Περί σύστασης ιδρύματος υπό την επωνυμία «ΠΑΠΑΤΖΕΡΜΠΕΙΟΝ ΙΔΡΥΜΑ».
- Υπ' αριθμ. 31537/15-9-1969 δημόσια διαθήκη της Βαρβάρας Τσίλη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Ν. Ευθυμιάδη.
- Υπ' αριθμ. 141/23-8-1978 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 3341/21-9-1971 δημόσιας διαθήκης του Δημητρίου Κοτρότσου» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Σπυρίδωνος Π. Πρωτοσυγκέλου.
- Υπ' αριθμ. Ι1170/1275/18-9-1978 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών σχετικά την διαχείριση του κληροδοτήματος Δημητρίου Κοτρότσου προς τη Σχολική Εφορεία Δημοτικού Σχολείου Σταυρακίου Ιωαννίνων.

- Υπ' αριθμ. 18453/12-2-1975 δημόσια διαθήκη του Στέφανου Βακάλη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Βασίλειο Δημητρίου Μανίκα.
- Υπ' αριθμ. 170/15-2-1977 πρακτικό του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 18453/12-2-1975 δημόσια διαθήκη του Στέφανου Βακάλη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Βασίλειο Δημητρίου Μανίκα.
- Υπ' αριθμ. 6594/12-1-1976 πράξη σύστασης του ιδρύματος «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ – ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΙΟΝΙΟΥ ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ» που συντάχθηκε από τη συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιφιγένεια Ε. Χριστιά.
- Υπ' αριθμ. 181/17-7-1976 ΦΕΚ , (τ. Α') «Περί εγκρίσεως συστάσεως κοινωφελούς ιδρύματος υπό την επωνυμία "ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ – ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΙΟΝΙΟΥ ΚΑΙ ΑΔΡΙΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ" και κυρώσεως του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο της από 27-9-1978 ιδιόγραφης διαθήκης της Καλλιόπης Χα Γεωργίου Μανοπούλου.
- Υπ' αριθμ. 110/21-6-1979 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 27-9-1978 ιδιόγραφης διαθήκης της Καλλιόπης Χα Γεωργίου Μανοπούλου».
- Υπ' αριθμ. 597/19-9-1986 ΦΕΚ (τ. Β') «Περί έγκριση σύστασης του κοινωφελούς Ιδρύματος με την επωνυμία "ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΣ ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΚΑΙ ΤΖΕΝΗΣ ΠΟΥΛΗ – 1985" και κύρωσης του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο της από 23-11-1989 ιδιόγραφης δωρεάς του Ιερέα Γεωργίου Σπύρου.
- Αντίγραφο της από 5-10-1994 ιδιόγραφης δωρεάς του Ιερέα Γεωργίου Σπύρου.

- Υπ' αριθμ. 220/11-4-1991 ΦΕΚ (τ.Β') «Περί έγκριση σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΕΓΝΑΤΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο της από 20-11-1944 ιδιόγραφης διαθήκης του Ιωάννη Αναγνώστου.
- Υπ' αριθμ. 168/17-3-1954 ένορκη βεβαίωση σχετικά με την διαχείριση του κληροδοτήματος Ιωάννη Αναγνώστου ενώπιον του Ειρηνοδικείου Ιωαννίνων.
- Υπ' αριθμ. 166/5-7-1993 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 6830/15-11-1958 δημόσιας διαθήκης του Νικολάου Μαλάμη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστο Γ. Κωνσταντόπουλο.
- Υπ' αριθμ. 17251/23-9-1974 δημόσιας διαθήκης του Ιωάννη Ίσκου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Άγγελο Γκούτα.
- Υπ' αριθμ. 885/24-10-1975 πρακτικό του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 17251/23-9-1974 δημόσιας διαθήκης του Ιωάννη Ίσκου» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Άγγελο Γκούτα.
- Υπ' αριθμ. 8856/27-1-1975 δημόσια διαθήκη της Σοφίας Χα Παναγιώτη Σβολάκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Πειραιά Αναστασίου Β. Βαλλή.
- Υπ' αριθμ. 1110988/3347/1847-Β/28-12-2001 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης, Τμήμα Β, με θέμα: «Διαβίβαση έκθεσης διαχειριστικού ελέγχου» (των Εθνικών Κληροδοτημάτων Καπεσόβου) προς την Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων.
- Αντίγραφο της από 3-7-1981 Ιδιόγραφης διαθήκης της Ερρικέττης Γεωργίου Ιωαννίδου.

- Υπ' αριθμ. 3757/7-7-1999 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 7-7-1999 ιδιόγραφης διαθήκης της Ερρικέτης Γ. Ιωαννίδου».
- Αντίγραφο της από 7-6-1989 ιδιόγραφης διαθήκης του Βασιλείου Κ. Χρήστου.
- Υπ' αριθμ. 1795/3-6-1994 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 7-6-1989 ιδιόγραφης διαθήκης του Βασιλείου Κ. Χρήστου».
- Υπ' αριθμ. 10393/21-12-1982 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου».
- Υπ' αριθμ. 51/31-3-1934 ΦΕΚ (τ. Β') «Περί καθορισμού της εισαγωγής υποτρόφων εις την εν Κονίτση (Ηπείρου) Αναγνωστοπούλειον Γεωργικήν Σχολήν».
- Υπ' αριθμ. 5526/11-1-1940 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας Γ. Κυριάκου «Περί εγκρίσεως της λειτουργίας του Αναγνωστοπουλείου Πρακτικού Γεωργίου Σχολείου Κονίτσης».
- Υπ' αριθμ. 5527/11-1-1940 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας Γ. Κυριάκου «Περί εγκρίσεως εσωτερικού κανονισμού του Αναγνωστοπουλείου Πρακτικού Γεωργίου Σχολείου Κονίτσης».
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Χαρίκλειας Βροσγολίτου ή Ξακουστού.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Χαράλαμπου Θώμου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνος Κόντου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Σπύρου Μπαλτατζή και Δωρεών Κ. Χολέβα και Βασ. Πανέτη.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνος Μπαλατατζή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Βασιλείου Εξάρχου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Χρ. Γεωργόπουλου – Τσήτου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιερέως Γεωργίου Σπύρου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του ιδρύματος Κλέαρχος Παπαδιαμάντης.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου και Καλλιόπης Μανοπούλου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του ιδρύματος Κωνσταντίνου και Αλεξάνδρας Ζήκου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Βακάλη Οικονόμου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Ιωάννη Ίσκου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του ιδρύματος Γρηγορίου Αντωνίου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Αικατερίνης Γοργόλη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος "Ίδρυμα Φαρμακείο Κων/νου Γούναρη".
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Π. Ιωάννου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Χαντζαροπούλου.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Μουλαϊμίδη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Φιλίππου Γιώτη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Αναστασίου Χατζή.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Νικολάου Πίχτου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννου Ρίζου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Ρωξάνδρας Βάγια.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Αλεξίου Γερομίχα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ερρικέτης Γ. Ιωαννίδου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2005 του κληροδοτήματος Ελευθερίας Μπάρκα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Ιωάννου Ζ. Λούλη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Αικατερίνης Τζέτζου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Φερενίκης Καλούδη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Ευθαλίας Σούρα.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Ισμήνης Τζαβέλλα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Δημητρίου Κωσταδήμα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Αγλαΐας Χαραλάμπους.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 της δωρεάς Χρήστου Κατσάρη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Βασιλείου Πυρσινέλλα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Ηρακλή Γ. Παπαχρηστίδη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Ελένης Ζωγράφου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Ιωαννίδη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Γκωλέτση.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Πέτρου Κόκκορου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 200 του Βίμπλειου Ιδρύματος.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιφιγένειας Χας Περικλή Σάρρα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ευαγγελίας Καραπάνου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 της Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής Άνω Πεδινών Ζαγορίου.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Διώχνως Ν. Δάσκα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κοινωφελούς ιδρύματος Δημητρίου Χρ. Γούρη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του Κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Δούβλη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών – Ίδρυμα Μελετών Ιονίου & Αδριατικού Χώρου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008, του κληροδοτήματος Παναγιώτη Α. Γιαννοπλάτη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Σοφίας Χήρας Παναγιώτη Σβολάκη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Λουκά Κόντη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Χρήστου Γ. Πούχα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννη Αγνάντη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννη Τσανάκα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ανθούλας Μαυριά.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Δημητρίου Παπαδήμα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ζήκου Ρώση.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Αδελφών Πασχάλη.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ιωάννου Λύτρα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Φωκίωνος Ράδου.
- Οικονομική Κατάσταση του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου στις 31/12/2008.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων «Δι' Εκπαιδευτικούς Σκοπούς 30/37» έτους 2008 του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων «Δι' Ευαγείς κλπ. Σκοπούς 7/37» έτους 2008 του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2003 του κληροδοτήματος Γεωργίου Μιχαηλίδη.
- Υπ' αριθμ. 3968/2002 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 1/15-1-2003 Πρακτικό της Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος Αγλαΐας Χα Χριστοφόρου Μπούσια.
- Υπ' αριθμ. 225/17-1-2002 Πιστοποιητικό Κληρονομητήριο του Πρωτοδικείου Τρικάλων.
- Υπ' αριθμ. 301/2001 Απόφαση του Μονομελές Πρωτοδικείου Τρικάλων.
- Υπ' αριθμ. 1645/1961 συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς της Ευγενίας Σούλη.
- Υπ' αριθμ. 9588/1990 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί έγκρισης αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του Κληροδοτήματος».
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Ευγενίας Σούλη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Δημητρίου Σίκλα.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Χαράλαμπου Λώλη.
- Υπ' αριθμ. 7866/2000 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 872/27-2-1878 έγγραφο του Συμβολαιογράφου Κερκύρας Πέτρου Τζαλάππα.
- Υπ' αριθμ. 882/12-3-1878 έγγραφο του Συμβολαιογράφου Κερκύρας Πέτρου Τζαλάππα.
- Υπ' αριθμ. 1/29-1-1996 Έκθεση Διοικητικού και Διαχειριστικού Ελέγχου του κληροδοτήματος Νικολάου Χατζοπούλου της Ειδικής Επιθεώρησης Αθηνών και συγκεκριμένα του Επιθεωρητή Δημητρίου Δάβου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Σπύρου Φιλίππου.
- Υπ' αριθμ. 6.290/1985 και 11.454/1986 αποφάσεις του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος».
- Δημόσια διαθήκη Μαρίνου Παπανικολάου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Γεωργίου Παπαπαύλου.
- Ιδιόγραφη διαθήκη του Αναστασίου Φ. Χαντζή.
- Υπ' αριθμ. 1735/12-2-1987 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 1332/15-2-1994 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 48/26-3-1971 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ιωαννιτών.
- Υπ' αριθμ. 5975/1976 πράξη Αποδοχής Κληρονομιάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Νικ. Μήτρου.
- Υπ' αριθμ. 739/21-10-1980 αίτηση της Διαχειριστικής Επιτροπής του Κληροδοτήματος Φωκίωνος Στεφ. Ράδου προς το Εφετείο Αθηνών.
- Ιδιόγραφη διαθήκη του Αλέξανδρου Δ. Μούτσου.
- Υπ' αριθμ. 126/3-3-1985 ΦΕΚ, (τ. Β').

- Αίτηση της Διοικητικής και Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος Κ. Λιάπη προς το Εφετείο Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 7094/11-12-1980 Δήλωση Αποδοχής Δωρεάς του συμβολαιογράφου Κονίτσης Ιωάννη Παπαϊωάννου.
- Αίτηση στις 5-6-2005 του Δ.Σ. του ιδρύματος Γρηγορίου Αντωνίου προς το Εφετείο Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 2072/21-3-2006 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών στις 30-3-1998 προς το Συμβούλιο Εθνικών Κληροδοτημάτων με θέμα "Αξιοποίηση ακινήτου ιδιοκτησίας του Κληροδοτήματος Χρ. Πούχα".
- Έγγραφο του Προέδρου της Κοιν. Βήσσιανης στις 20-11-1982 προς το Υπουργείο Οικονομικών, Διεύθυνση Εκκαθαρίσεως Εθνικών Κληροδοτημάτων.
- Υπ' αριθμ. 8713 & 8714/27-6-1980 Πράξεις Δωρεάς του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννη Λέντζαρη.
- Υπ' αριθμ. 10538 & 10539/24-7-1981 Τροποποιητικές Πράξεις του συμβολαιογράφου Ιωάννη Λέντζαρη.
- Αίτηση του Δήμου Ιωαννιτών, προς το Εφετείο Αθηνών στις 1-11-1990.
- Υπ' αριθμ. 176/20-4-2005 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί ερμηνείας της διαθήκης του Ιωάννη Σαραλή».
- Υπ' αριθμ. 20111/2-6-2008 έγγραφο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων προς την Περιφέρεια Ηπείρου, Δ/ση Αυτ/σης Αποκ/σης, Γραφείο Εθνικών Κληροδοτημάτων.
- Υπ' αριθμ. 45/15-2-1995 Πρακτικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ιωαννίνων όπου δημοσιεύθηκε η διαθήκη της Φερενίκης Καλούδη.
- Υπ' αριθμ. 1252/15-6-1971 πρακτικό του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί ερμηνείας της διαθήκης του Δημητρίου Παπαδήμα».

- Υπ' αριθμ. Β3442/2615/24-9-1968 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας προς τον Β. Παπαθανασίου και τον Οικονομικό Έφορο Κρωπίας.
- Υπ' αριθμ. 12/18-1-1933 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων.
- Υπ' αριθμ. 1306/6-6-1938 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών Γενική Διεύθυνση Φορολογίας προς τον Οικονομικό Έφορο Δωδώνης «Περί διορισμού της Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος Σπύρου Ξεινού».
- Υπ' αριθμ. 283/12-2-1978 έγγραφο της Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος Χαρίση Ζήκου προς το Υπουργείο Οικονομικών, Γενική Διεύθυνση Φορολογίας.
- Αναγκαστικός Νόμος 1920/1939, ΦΕΚ 346/29-8-1939, (τ. Α').
- Υπ' αριθμ. 3403/9-5-1994 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Υπ' αριθμ. 4937/23-5-2000 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Νικολάου Μαντελόπουλου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Παναγιώτη Ιωαννίδη Παπαχρήστου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Γεωργίου Σουλιώτη.
- Δημόσια διαθήκη της Καλλιόπης Χα Νικολάου Μισινέζου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Έλλης Πασχίδη που αφορά το Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Ερευνών.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2010 του κληροδοτήματος Παρασκευής Μελάνη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Δημητρίου Κοτρώτσιου.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Τζώρτζη.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Βαρνάβα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Αγλαΐας Χα Χριστόφορου Μπούσια.

Γ. Αρχείο Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων (Α.Κ.Ι.)

- Διαθήκη του Αοιδίμου Νικολάου Π. Ζωσιμά, Ευγενούς Γραϊκού και Ιππότου του Τάγματος του Σωτήρος, Εν Μόσχαι, εκ της Τυπογραφίας Α. Σεμέν, 1844.
- Διαθήκη του Αοιδίμου Νικολάου Π. Ζωσιμά, Ευγενούς Γραϊκού και Ιππότου του Τάγματος του Σωτήρος, Εν Αθήναις, τυπογραφείο "ΕΣΤΙΑ", Κ. Μαϊσνέρ και Ν. Καργαδούρη, 1913 (Ανατυπώθηκε με δαπάνες της Εφορείας των Εκπαιδευτηρίων Ιωαννίνων).
- Κανονισμός Εκκλησιών και Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων εγκριθείς δια Ν. Διατάγματος καταχωρηθέντος εις το υπ' αριθμ. 218/1-7-1926 ΦΕΚ. Ιωάννινα, τύποις Αλεξ. Ιωαννίδη και Υιού.
- Σπάνια Ευποιΐας έργα του Ζώη Κωνσταντίνου Καπλάνη γεννηθέντος εις γραικίαν τω 1736 και αποθανόντος εις Μόσχαν τη 20 Δεκεμβρίου, τω 1806 έτει, Τυπ. Σ. Σελιβάνοβσκογο, Μόσχα, 1809.
- Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Κανονισμός Υπ' Αριθμ. 8/1979 «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών», έκδοση της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.
- Διαθήκαι των αιμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων, Εκδιδόμενα υπό της Εφορείας και της Επιτροπής των Ελεών της Πόλεως, τυπ. Αδελφών Περρή, Αθήνησιν, 1887.

- Φάκελος "Ζωσιμαία Σχολή".
- Φάκελος "Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία".
- Φάκελος "Καπλάνειος Σχολή".
- Φάκελος "Βον Ελισαβέτειον".
- Φάκελος "Παυλίδειος Σχολή".
- Φάκελος "Βαλάνειος Σχολή".
- Φάκελος "Κτίριο Παύλου Παπαφίλου".
- Φάκελος "Σχολείο οδού Δημουλίτσα Πατατούκου".
- Φάκελος "Οικία Χουσεΐν Μπέη – Σπίτι του Δεσπότη".
- Φάκελος "Μετοχές Τράπεζας Ελλάδος".
- Φάκελος "Γηροκομείο Ζωσιμάδων".
- Φάκελος "Ακίνητο οδών Ν. Ζέρβα και Σουλίου".
- Φάκελος "Ακίνητο οδών Κοραή και Ζωσιμάδων".
- Φάκελος "Ακίνητο οδού Δωδώνης αριθ. 40".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ανδρέα Χρυσοβιτισινού".
- Φάκελος " Αρχική Περιουσία Κληροδοτήματος Ν. Ζωσιμά".
- Φάκελος "Ιστορικό ανέγερσης Ζωσιμαίας Σχολής".
- Φάκελος "Κατανομή Αρχικών Αιωνίων Γραμματίων".
- Φάκελος "Κληροδότημα Ν. Ζωσιμά – Η απόκτηση και η κατανομή των 500 μετοχών Ε.Τ.Ε.".
- Φάκελος " Κληροδότημα Ν. Ζωσιμά – Η απόκτηση και η κατανομή των 94 μετοχών Ε.Τ.Ε.".
- Ιδρυτικό νόμος Τράπεζας Ελλάδος 3424/7-12-1927.
- Βιβλίο του Ιστορικού των διαφόρων Κληροδοτημάτων των Ελεών Ιωαννίνων, ανέκδοτος κατάλογος που συντάχθηκε από διαχειριστή των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων περίπου στα μέσα του 20^ο αιώνα.

- Λεύκωμα Εβδομηκονταπενταετηρίδος(1856–1930), *Ορφανοτροφείου Γ. και Αικ. Χατζηκώστα*, Διοικητικό Συμβούλιο Ορφανοτροφείου, έκδοση "ΠΥΡΣΟΥ Α.Ε.", Αθήνα 1931.
- Υπ' αριθμ. 414/2000 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
- Τα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων, Ιστορικά και νομικά στοιχεία Περιουσία – Δραστηριότητες – Απολογισμός 1984 Προβλήματα, Ιωάννινα 1985.
- Υπ' αριθμ. 1184/11-10-1928 απόφαση της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων.
- Ιδιόγραφη διαθήκη Παναγιώτη Παυλή.
- Απολογισμός Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων έτους 2007.
- Έκθεση Προκαταρκτικής Πραγματογνωμοσύνης την 30-1-2001 σχετικά με τον Οικονομικό Έλεγχο που αφορά την περίοδο 1990 – 2000 και έγινε από τους διορισθέντες Πραγματογνώμονες με την αριθμ. 10/2000 Διάταξη του Εισαγγελέως Εφετών Ιωαννίνων.
- Υπ' αριθμ. 61/26-1-1999 έγγραφο της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων προς τη Βουλή των Ελλήνων, Ειδική Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας.
- Πρωτότυπο έγγραφο που φέρει τον τίτλο "Μόσχα την 10 Φεβρουαρίου 1872" των Γενικών Επιτρόπων του Μακαρίτου Νικολάου Παύλου Ζωσιμά, Μιχαήλ Σαμέρωφ, Τριαντάφυλλος Κρίτζας και Δημήτριος Μπάφφας, προς τους Κύριους Εφόρους και Επιτρόπους της Γενικής Ελληνικής Σχολής των τεσσάρων Εκκλησιών και του Νοσοκομείου.
- Πρωτότυπο έγγραφο των Γενικών Επιτρόπων του Μακαρίτου Νικολάου Παύλου Ζωσιμά, Μιχαήλ Σαμέρωφ, Τριαντάφυλλος Κρίτζας και Δημήτριος Μπάφφας, "Προς τον Πανιερώτατον

Μητροπολίτην Κύριον Κύριον Σωφρόνιον'' με ημερομηνία 17-3-1872.

- Βιβλίο Πρακτικών της Εφορείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, ετών 1910 – 1956.
- Αντίγραφο της από 1901 διαθήκης της Ρωξάνης Δ. Βάγια (επικυρωμένη από τον Άγιο Ιωαννίνων και Επίτροπο Περιστεράς Μελέτιο).
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 27-7-1904 ιδιόγραφης διαθήκης του Αλκιβιάδη Καστρινού.
- Αντίγραφο της από 17-8-1897 ιδιόγραφης διαθήκης του Ζιτσαίου Δημητρίου.
- Υπ' αριθμ. 257/16-9-1981 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί διαχειρίσεως και λειτουργίας του ιδρύματος "Κληροδόστημα Δημητρίου Ζιτσαίου"».
- Υπ' αριθμ. 56/11-4-1928 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί τρόπου διοικήσεως και διαχειρίσεως Κληροδοτήματος Δ. Ζιτσαίου».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της υπ' αριθ 3533/27-4-1890 δημόσιας διαθήκης του Αθανασίου Γιαννοπλάτη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κέρκυρας Οικονόμου Δημητρίου.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 24-4-1878 ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου Τούλη.
- Υπ' αριθμ. 208/ 30-6-1932 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του κληροδοτήματος Γεωργίου Τούλη εν Μετσόβω».
- Υπ' αριθμ. 313/9-9-1932 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του κληροδοτήματος Γεωργίου Τούλη εν Μετσόβω».
- Υπ' αριθμ. 97/ 21-4-1933, ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί διοικήσεως του εν Μετσόβου ιδρύματος υπό την επωνυμίαν: Ορφανοτροφείον Θηλέων Γεωργίου Τούλη και μητρός αυτού Αφέντως».
- Υπ' αριθμ. 565/23-7-1933 Απόφασης του Συμβουλίου Επικρατείας περί διοίκησης του κληροδοτήματος Γεωργίου Τούλη.

- Υπ' αριθμ. 372/1-12-1933 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του κληροδοτήματος Γεωργίου Τούλη εν Μετσόβω».
- Υπ' αριθμ. 373/23-5-1963 Γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους «Περί διοίκησης του κληροδοτήματος Γεωργίου Τούλη».
- Αντίγραφο της από 20-7-1848 διαθήκης, εκ καταχώρησης στο «Διαθήκαι των Αειμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων» εκδιδόμεναι υπό της Εφορείας και της Επιτροπής επί των Ελεών της πόλεως, Αθήνα, τυπογραφείο Αδελφών Περρή.
- Αντίγραφο Ισολογισμού του κληροδοτήματος Χριστοδούλου Ευθυμίου στις 31-12-2001.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 20-3-1846 διαθήκης του Αοιδίμου Παύλου Δημ. Πασχάλη (τυπώθηκε από το τυπογραφείο του Ανδρέα Κορομηλά στην Αθήνα το 1853).
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 20-7-1867 ιδιόγραφης διαθήκης της Ζαμπέτας Γκαβέτσα.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 544/26-10-1914 δημόσιας διαθήκης που συντάχθηκε από τον Απόστολο Σολωμό.
- Έκθεση Διαχειριστικού Ελέγχου του κληροδοτήματος Αποστόλου Σολωμού για τα έτη 1988 – 2000 της Οικονομικής Επιθεώρησης Περιφέρειας Ηπείρου και συγκεκριμένα του Οικονομικού Επιθεωρητή Απόστολο Τσέπη που έγινε στις 16-1-2007.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 30-3-1916 δημόσιας διαθήκης του Νικολάου Γύρα που δημοσιεύθηκε από το Πρωτοδικείου Αθηνών στις 10-7-1919.
- Υπ' αριθμ. 2/3-1-1920 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως του καταστατικού του κληροδοτήματος Νικολάου Γύρα».
- Υπ' αριθμ. 31/26-3-1924 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί εγκρίσεως πρακτικού της διαχειριστικής επιτροπής του κληροδοτήματος Ν. Γύρα κτλ.».

- Υπ' αριθμ. 591/2-8-1930 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Ι. Ζιαμπή που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αναστάσιο Κ. Αλιέω.
- Υπ' αριθμ. 57/23-8-1930 πρακτικό του πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 591/2-8-1930 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Ι. Ζιαμπή», που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αναστάσιο Κ. Αλιέω.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 30730/14-8-1931 δημόσιας διαθήκης της Βικτωρίας Αποστολίδου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο.
- Υπ' αριθμ. 61/19-8-1931 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της δημόσιας διαθήκης της Βικτωρίας χήρας Ιωάννη Αποστολίδου».
- Αντίγραφο της από 16-9-1932 ιδιόγραφης διαθήκης του Ζήκου Ρώση.
- Αντίγραφο της από 8-3-1988 αίτησης της διαχειριστικής επιτροπής του κληροδοτήματος Ζήκου Ρώση προς το Εφετείο Αθηνών για την τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος.
- Υπ' αριθμ. 10183/21-6-1998 πρακτικό του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Ζήκου Ρώση».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της υπ' αριθμ. 32294/6-11-1932 δημόσιας διαθήκης του Σωτηρίου Πράσσου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Δημήτριο Χ. Λιάσκο.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της υπ' αριθμ. 9535/24-10-1935 δημόσιας διαθήκης της Χαρίκλειας Χα Αθαν. Βροσγολίτου ή Ξακουστού που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Γκαστή.
- Υπ' αριθμ. 6/13-1-1954 απόφαση του πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της διαθήκης Χαρίκλειας Χα Αθαν. Βροσγολίτου ή Ξακουστού».

- Αντίγραφο της από 16-5-1938 ιδιόγραφης διαθήκης της Αικατερίνης Γοργόλη.
- Υπ' αριθμ. 45/12-1-1942 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της διαθήκης της Αικατερίνης Γοργόλη».
- Υπ' αριθμ. 13/15-12-1998 έγγραφο της Διαχειριστικής Επιτροπής του κληροδοτήματος Γεωργίου Βηλαρά, προς το Υπουργείο Πολιτισμού.
- Υπ' αριθμ. 32320/14-4-1962 δημόσια διαθήκη του Ευάγγελου Αντωνιάδη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Κωνσταντίνου Περικλέους Εξάρχου.
- Υπ' αριθμ. 3454/1962 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 32320/14-4-1962 δημόσια διαθήκη του Ευάγγελου Αντωνιάδη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Κωνσταντίνο Περικλέους Έξαρχο.
- Υπ' αριθμ. 10845/7-11-1995 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος Ευάγγελου Αντωνιάδη».
- Αντίγραφο της έκθεσης του Διαχειριστικού Ελέγχου του Κληροδοτήματος Ευάγγελου Αντωνιάδη, που έγινε στις 31-1-2000 από τον Οικονομικό Επιθεωρητή Αλέξανδρο Δήμο, της Κτηματικής Υπηρεσίας Ιωαννίνων.
- Αντίγραφο της από 16-3-1963 ιδιόγραφης διαθήκης του Σπυρίδωνα Κόντου.
- Υπ' αριθμ. 58/28-3-1964 πρακτικό του Πρωτοδικείου Πατρών «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Σπυρίδωνα Κόντου».
- Αντίγραφο του Οργανισμού του Ιδρύματος Σπυρίδωνα Κόντου.
- Αντίγραφο της από 9-3-1964 ιδιόγραφης διαθήκης του Κωνσταντίνου Κατσάρη.
- Αντίγραφο της από 9-5-1964 ιδιόγραφης διαθήκης του Κωνσταντίνου Κατσάρη.

- Υπ' αριθμ. 937&938/9-2-1967 πρακτικά του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης των από 9-3-1964 και 9-5-1964 αντίστοιχα, διαθηκών του Κωνσταντίνου Κατσαρή».
- Υπ' αριθμ. 104/5-6-1969 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί έγκρισεως συστάσεως Ιδρύματος εν Ιωαννίνους υπό την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΤΣΑΡΗ", και κυρώσεως του Οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 735/6-10-1988 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί έγκρισης τροποποίησης των διατάξεων του οργανισμού του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΤΣΑΡΗ", που κυρώθηκε με το Β.Δ. 353/15-5-1969».
- Υπ' αριθμ. 268/15-4-1993 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί έγκρισης τροποποίησης των διατάξεων του οργανισμού του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΤΣΑΡΗ" που κυρώθηκε με το Β.Δ. 353/15-5-1969 και τροποποιήθηκε με τα αριθμ. 1121/3-12-1980, 191/23-2-1982 και το από 22-9-1988 Προεδρικά Διατάγματα».
- Οικονομικό Απολογισμό του Ιδρύματος του έτους 2001.
- Υπ' αριθμ. 128/17-8-1978 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί έγκρισεως συστάσεως κοινωφελούς ιδρύματος υπό την επωνυμία "ΚΑΜΠΕΡΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ" και κυρώσεως του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο από την καταχώρηση της ιδιόγραφης διαθήκης που συντάχθηκε 27-7-1881 από τη Ζωή Μαρούδη.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της Αφιερωτήριος πράξης που συντάχθηκε την 7-9-1871 από τον Ιωάννη Σακαμπίνη.
- Αντίγραφο του υπ' αριθμ. 651/26-3-1973 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών «Περί υποβολής λογοδοσίας κληροδοτήματος Ιωαν. Σακαμπίνη και επωφελεστέρας εκμεταλλεύσεως τούτου» προς το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Γεννήσεως της Θεοτόκου Καλεντζίου.

- Υπ' αριθμ. 11370/17-1-1987 δημόσια διαθήκη του Γεωργίου Π. Παπαπαύλου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κονίτσης Ιωάννη Γ. Παπαϊωάννου.
- Υπ' αριθμ. 300/18-12-1990 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 11370/17-1-1987 δημόσια διαθήκη του Γεωργίου Π. Παπαπαύλου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κονίτσης Ιωάννη Γ. Παπαϊωάννου.
- Φάκελος "Κληροδότημα Αδελφών Ζωσιμά".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ναταλίας Κοζύρη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Σεραφείμ Σεραφείμογλου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ευαγγελίας Καμπούρη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλμακλή".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ελένης και Κων/νου Παπαζήση".
- Φάκελος "Κληροδοσία Παναγιώτη Κασιούμη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Τσερεπάκα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ευάγγελου Αγγελίδη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ευαγγελίας Ζαϊμη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Αικατερίνης Λαζαρίδη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Αλεξάνδρας Αλεξοπούλου".
- Φάκελος "Δωρεά Νικολάου Μπέλλου".
- Φάκελος "Δωρεά Αφών Βλαστού – Όλγας Μπαντά".
- Φάκελος "Δωρεά Βασιλικής Βοραζάνη, Ευτέρπης Αρζιμάνογλου και Θάλειας Παλαιοδημοπούλου".
- Φάκελος "Δωρεά Αθανασίου Γατσούλη".
- Φάκελος "Δωρεά Ευάγγελου Ντούσκου".
- Φάκελος "Δωρεά Σπυρίδωνος Τζώρζη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Στυλιανού Τσιγκούλη".
- Φάκελος "Δωρεά Αθηνάς Πασχαλοπούλου".
- Φάκελος "Δωρεά Ευθαλίας Σουρβίνου".

- Φάκελος "Δωρεά Θεοδώρου Παππά".
- Φάκελος "Κληροδοσία Δημητρίου Νικολοπούλου".
- Φάκελος "Δωρεά Γεωργίου Δημητριάδη".
- Φάκελος "Δωρεά Αθανασίου Σπάθα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Παντελεήμονος Κοττόκου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ευδοξίας Παυλίδου".
- Φάκελος "Δωρεά Μαρίας Σκόρδου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Τσερεπάκα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Κ. Μετσοβίτου – Δ. Παναγιωτίδου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Μαρίας Μάνου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Δημητρίου Βαταβάλη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ευγενίου Πλακίδα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Δημητρίου Σαλαμάγκα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Θωμά Γιώτη".
- Φάκελος "Δωρεά Απόστολου Σέρρα".
- Φάκελος "Δωρεά Σοφίας Κουκουμπή".
- Φάκελος "Δωρεά Αθανασίου Τζιάλλα".
- Φάκελος "Δωρεά Θωμά Βέλλη".
- Φάκελος "Δωρεά Αναστασίας Θεοπίστου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ιωάννη Τζόγια".
- Φάκελος "Κληροδοσία Αθηνάς Τριμέρη".
- Φάκελος "Δωρεά Διώχνος Τσάτη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Στεργίου Σακελλαρίδη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ζωής Μπόγκα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Νικολάου Οικονόμου".
- Φάκελος "Ανέγερση Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας".
- Φάκελος "Ανέγερση Β' Ελισαβέτειου".
- Φάκελος "Απόκτηση Μετοχών Τράπεζας Ελλάδος".

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 2-12-1939 ιδιόγραφης διαθήκης του Θεόδωρου Στράτη.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 13-10-1852 ιδιόγραφης διαθήκης του Τριαντάφυλλου Τσουμάγκα.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 19581/1-2-1963 δημόσιας διαθήκης του Γεωργίου Δ. Κατσέλη.
- Υπ' αριθμ. Κ. 9740/1346 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών προς τον Πρόεδρο της Αδελφότητας Βριστόμου – Πωγωνίου – Ιωαννίνων, σχετικά με το κληροδότημα του Γεωργίου Κατσέλη.
- Υπ' αριθμ. Κ. 7496/746/18-6-1971 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών προς την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων σχετικά με το κληροδότημα Γεωργίου Κατσέλη.
- Υπ' αριθμ. Β. 1277/20-4-1971 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών προς την Αδελφότητα Βραστοβιτών "Η Κοίμησις της Θεοτόκου" σχετικά με το κληροδότημα Γεωργίου Κατσέλη.
- Υπ' αριθμ. 834/25-5-1971 έγγραφο της Ιεράς Μητρόπολης Ιωαννίνων προς το Υπουργείο Οικονομικών σχετικά με το κληροδότημα Γεωργίου Κατσέλη.
- Υπ' αριθμ. 1557/6-11-1972 Πρακτικό της Εφοροεπιτροπείας των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων.
- Υπ' αριθμ. 4079/20-3-1973 απόφαση του Πολυμελές Πρωτοδικείου Αθηνών σχετικά με το κληροδότημα Γεωργίου Κατσέλη.
- Υπ' αριθμ. 7823/7-6-1985 απόφαση του Πολυμελές Πρωτοδικείου Αθηνών σχετικά με το κληροδότημα Γεωργίου Κατσέλη.
- Υπ' αριθμ. 2175/16-2-1990 απόφαση του Πολυμελές Πρωτοδικείου Αθηνών σχετικά με το κληροδότημα Γεωργίου Κατσέλη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006, του κληροδοτήματος Δημητρίου Ζιτσαίου.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2000 του κληροδοτήματος Αλκιβιάδη Καστρινού.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Βικτωρίας Αποστολίδη.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Θεοδωρούλας Πολίτη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Νικολάου Γύρα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2004 του κληροδοτήματος Ιερέως Κωνσταντίνου Ζιαμπή.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Χαρίκλειας Βροσγολίτου ή Ξακουστού.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2002 του κληροδοτήματος Βλαδίμηρου Λαζαρίδη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Βαρβάρας Τσίλη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2006 του κληροδοτήματος Γεωργίου Τούλη & Μητρός αυτού Αφέντως.
- Υπ' αριθμ. 313/24-1-2001 πρακτικό της Χριστιανικής Φιλανθρωπικής Αδελφότητας Κυρίων Ιωαννίνων "Η ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ".
- Καταστατικό της Χριστιανικής Φιλανθρωπικής Αδελφότητας Κυρίων Ιωαννίνων "Η ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ".
- Υπ' αριθμ. 246/18-10-1996 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί κανονισμού λειτουργίας διοικήσεως και διαχειρίσεως του Ιερού Προσκυνηματικού Ναού του Αγίου Νεομάρτυρος Γεωργίου, του εν Ιωαννίνοις αθλήσαντος, της Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων».
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του ιδρύματος Κωνσταντίνου Κατσάρη.

- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Ευάγγελου Αντωνιάδη.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Ζαμπέτας Γκαβέτσα.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2009 του κληροδοτήματος Αποστόλου Σολωμού.
- Υπ' αριθ. 11494/ΙΗ/21-2-2002 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου προς την Βουλή των Ελλήνων Διεύθυνση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου.
- Υπ' αριθ. 1054309/2176/Β0011/02-06-1999 Απάντηση του Υπουργείου Οικονομικών στην υπ' αριθ. 3933/10-05-1999 Αναφορά του Βουλευτή Αντώνη Φούσα.
- Υπ' αριθ. 2139/2007 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας Τμήμα Δ', Υπ' αριθ. 1008362/262/Β0011 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, Διεύθυνση Εθνικών Κληροδοτημάτων προς την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων.
- Γνωμοδότηση του Αναπληρωτή Καθηγητή της Νομικής Σχολής Αθηνών κ. Απόστολου Γέροντα.
- Υπ' αριθ. 1778.99.2.9/17-07-2000 απάντηση της Αναξάρτητης Διοικητικής Αρχής "ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ" προς τον Πρόεδρο της Ένωσης Πολιτών Ιωαννίνων κ. Σπυρο Εργολάβο.
- Έκθεση Διαχειριστικού και Οικονομικού Ελέγχου των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων στις 10-12-2003 από τους Οικονομικούς Επιθεωρητές κ.κ. Γρηγόριο Ακονίδη και Αλέξανδρο Δήμου που έγινε κατόπιν της αριθμ. 1044600/1560/895-Β/9-07-2002 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

- Υπ' αριθ. 1019902/586/221-B'/28-06-2004 Απάντηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης προς την Επιτροπή Αγώνα για τα Ηπειρωτικά Κληροδοτήματα.

Δ. Αρχείο Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου (Ο.Γ.Σ.)

- Αντίγραφο της από 2-10-1868 ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου Σταύρου.
- Φάκελος "Τεχνική Σχολή Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου".
- Φάκελος "Μετοχές – εξέλιξη μετοχών Γεωργίου Σταύρου".
- Υπ' αριθμ. 17/17-2-2002 έγγραφο της Διοικούσης Επιτροπής του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου προς τους Δημοτικούς Συμβούλους του Δήμου Ιωαννιτών.
- Υπ' αριθμ. 155/25-6-1980 πρακτικό της Διοικούσης Επιτροπής του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου «Περί αναστολής της λειτουργίας της Τεχνικής Σχολής του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου».
- Φάκελος "Ακίνητα Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Μάρκου Ριενιέρη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Αικατερίνης Μιχ. Γοργόλη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ανδρέα Τζαβέλλα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Πηνελόπης Αθαν. Τρικκαλινού".
- Φάκελος "Κληροδοσία Μιχαήλ Παλάσχα".
- Φάκελος "Κληροδοσία Μαρίνας Χήρας Ιωάννη Κατσάνου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Β. Περάτη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Απόστολου Ι. Γκωλέτση".
- Φάκελος "Κληροδοσία Ειρήνης Χα Γεωργίου Κόννη".

- Φάκελος "Κληροδοσία Σεβαστής Π. Γεροκωστοπούλου".
- Φάκελος "Κληροδοσία Στέφανου ή Στέφου Χαρίση".
- Φάκελος "Κληροδοσία Αναστασίου ή Σιούλα Νικολάου Βενέτη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Αθηνάς Χα Ιωάννη Χαρισιάδη".
- Φάκελος "Κληροδοσία Αγγελικής Κοντοτόλη".
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2005 του Ορφανοτροφείου Γεωργίου Σταύρου.

Ε. Αρχείο Δήμου Ιωαννιτών

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου, της από 5-10-1929 ιδιόγραφης διαθήκης της Ελένης Χήρας Σόλωνος Χρηστάκη Ζωγράφου.
- Υπ' αριθμ. 6055/16-8-1946 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της διαθήκης της Ελένης Ζωγράφου».
- Υπ' αριθμ. 6446/10-6-1982 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 3-11-1938 ιδιόγραφης διαθήκης του Β. Πυρσινέλα.
- Υπ' αριθμ. 1735/ 27-1-1987 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος Βασιλείου Πυρσινέλα».
- Αντίγραφο της από 1-6-1941 ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου Ι. Μουλαϊμίδου .
- Υπ' αριθμ. 44/13-8-1943 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Γεωργίου Ι. Μουλαϊμίδου».

- Υπ' αριθμ. 8019/18-10-1984 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Γεωργίου Ι. Μουλαϊμίδου».
- Υπ' αριθμ. 1332/15-2-1994 απόφασης του Εφετείου Αθηνών «Περί αξιοποίησης της περιουσίας του κληροδοτήματος Γεωργίου Ι. Μουλαϊμίδου».
- Υπ' αριθμ. 226/17-10-1985 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 9-2-1981 ιδιόγραφης διαθήκης της Ισμήνης Γεωργίου Τζαβέλλα».
- Αντίγραφο της από 19-3-1981 ιδιόγραφης διαθήκης του Χρήστου Κατσάρη.
- Υπ' αριθμ. 3380/18-11-1992 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 19-3-1981 ιδιόγραφης διαθήκης του Χρήστου Κατσάρη».
- Υπ' αριθμ. 8713/27-6-1980 πράξη δωρεάς του Χρήστου Κατσάρη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Κων. Λέντζαρη.
- Υπ' αριθμ. 8714/27-6- 1980 πράξη δωρεάς του Χρήστου Κατσάρη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Κων. Λέντζαρη.
- Υπ' αριθμ. 10979/12-11-1991 απόφασης του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Χρήστου Κατσάρη».
- Υπ' αριθμ. 10776/6-11-1992 δημόσια διαθήκη της Φερενίκης Γεωργίου Καλούδη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Γ. Παπαγεωργίου.
- Υπ' αριθμ. 45/15-2-1995 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 10776/6-11-1992 δημόσιας διαθήκης της Φερενίκης Γεωργίου Καλούδη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Γ. Παπαγεωργίου.

- Υπ' αριθμ. 9887/16-1-1987 δημόσια διαθήκη του Δημητρίου Ε. Κωσταδήμα που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αικατερίνη σύζ. Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου.
- Υπ' αριθμ. 183/3-8-1988 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 9887/16-1-1987 δημόσια διαθήκη του Δημητρίου Ε. Κωσταδήμα» που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αικατερίνης σύζ. Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου.
- Αντίγραφο της από 10-6-1988 ιδιόγραφης διαθήκης του Σπυρίδωνα Α. Φιλίππου.
- Υπ' αριθμ. 1723/19-5-1989 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 10-6-1988 ιδιόγραφης διαθήκης του Σπυρίδωνα Α. Φιλίππου».
- Υπ' αριθμ. 19359/20-11-1992 δημόσια διαθήκη της Ελευθερίας θυγ. Στέφανου και Ουρανίας Μπάρκα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γ. Γκαστή.
- Υπ' αριθμ. 186/19-6-1996 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 19359/20-11-1992 δημόσιας διαθήκης της Ελευθερίας θυγ. Στέφανου και Ουρανίας Μπάρκα» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γ. Γκαστή.
- Αντίγραφο της από 11-4-1993 ιδιόγραφης διαθήκης της Ελένης Χα Αρσένη Γεροντικού.
- Αντίγραφο της από 10-4-1994 ιδιόγραφης διαθήκης της Ελένης Χα Αρσένη Γεροντικού.
- Υπ' αριθμ. 261/20-9-1995 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 11-4-1993 ιδιόγραφης διαθήκης της Ελένης Χα Αρσένη Γεροντικού».

- Υπ' αριθμ. 262/20-9-1995 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 10-4-1994 ιδιόγραφης διαθήκης της Ελένης Χας Αρσένη Γεροντικού».
- Υπ' αριθμ. 3451/2-11-2000 πορισματική έκθεση ελέγχου της λογοδοσίας των εκτελεστών του κληροδοτήματος της Ελένης Γεροντικού, από την Οικονομική Επιθεώρηση Ηπείρου Οικονομικός Επιθεωρητής Ι. Πεδιαδιτάκης.
- Υπ' αριθμ. 19536/7-2-1995 δημόσια διαθήκης της Ηλέκτρας Χα Ξενοφώντος Τζαβέλλα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γ. Γκαστή.
- Υπ' αριθμ. 292/18-10-1995 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 19536/7-2-1995 δημόσιας διαθήκης της Ηλέκτρας Χας Ξενοφώντος Τζαβέλλα» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γ. Γκαστή.
- Υπ' αριθμ. 12239/6-4-1995 δημόσια διαθήκη της Αγλαΐας Γ. Χαραλάμπους που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αναστασία Γκαραράνη – Παπαδοπούλου.
- Υπ' αριθμ. 236/3-7-1998 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 12239/6-4-1995 δημόσιας διαθήκης της Αγλαΐας Γ. Χαραλάμπους» που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Αναστασία Γκαραράνη – Παπαδοπούλου.
- Υπ' αριθμ. 5995/6-12-1965 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Ν. Ιωαννίδη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών, Εμμανουήλ Τριανταφύλλου Τριανταφυλλίδου.
- Υπ' αριθμ. 249/13-1-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της 5995/6-12-1965 δημόσιας διαθήκης του Κωνσταντίνου Ν. Ιωαννίδη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Εμμανουήλ Τριανταφύλλου Τριανταφυλλίδου.

- Υπ' αριθμ. 4603/15-4-1986 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Ν. Ιωαννίδη».
- Υπ' αριθμ. 7697/21-9-1993 Απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί αξιοποίησως της περιουσίας του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Ν. Ιωαννίδη».
- Υπ' αριθμ. 17982 δημόσια διαθήκη της Ευθαλίας Χα Αθανασίου Σούρλα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστου Γ. Κωνσταντοπούλου.
- Υπ' αριθμ. 205/20-9-1984 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 17982 δημόσιας διαθήκης της Ευθαλίας Χα Αθανασίου Σούρλα» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χρήστου Γ. Κωνσταντοπούλου.
- Υπ' αριθμ. 13964/27-10-1987 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος».
- Υπ' αριθμ. 39621/7-4-1967 δημόσια διαθήκη του Πάνου Παναγιώτου Τσιλίκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα.
- Υπ' αριθμ. 94/12-6-1968 Πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 39621/7-4-1967 δημόσιας διαθήκης του Πάνου Παναγιώτου Τσιλίκη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα.
- Υπ' αριθμ. 11978/30-10-1967 έγγραφο του Πατριάρχου Ευαγγελίδη προς την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος.
- Αντίγραφο της από 23-2-1987 ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου Δούκα.
- Υπ' αριθμ. 3917/20-11-1987 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 23-2-1987 ιδιόγραφης διαθήκης του Γεωργίου Δούκα».

ΣΤ. Αρχείο Δήμου Σελλών

- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 2454/16-1-1919 δημόσια διαθήκη του Νικολάου Δημήτρη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Μαλαμούλη.
- Υπ. αριθμ. 41/28-2-1968 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 2454/16-1-1919 δημόσια διαθήκη του Νικολάου Δημήτρη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Μαλαμούλη».
- Υπ' αριθμ. 7820/16-6-1987 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Νικολάου Δημήτρη».
- Υπ' αριθμ. 1086706/3580/B0011 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών «Περί έγκρισης αξιοποίησης ακινήτου ιδιοκτησίας της κοινότητας (Κληροδοτήμα Νικολάου Δημήτρη)με τη μέθοδο της αντιπαροχής».
- Υπ' αριθμ. 2068/23-11-1974 δημόσια διαθήκη του Σπυρίδωνα Τζώρτζη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αχαρνών Κωνσταντίνο Γ. Χρυσολωρά.
- Υπ' αριθ, 243/23-1-1975 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 2068/23-11-1974 δημόσιας διαθήκης του Σπυρίδωνα Τζώρτζη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αχαρνών Κωνσταντίνο Γ. Χρυσολωρά.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Νικολάου Δημήτρη.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Αν. Τζώρτζη που αφορά το Τ.Δ. Αγίου Ανδρέα.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Αν. Τζώρτζη που αφορά το Τ.Δ. Αρτοποιίας.

- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Αν. Τζώρτζη που αφορά το Τ.Δ. Μπαουσιών.

Z. Αρχείο Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της υπ' αριθμ. 4855/ 18-7-1889 δημόσιας διαθήκης του Αλεξίου Γερομίχα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γεωργίου Σ. Ροζολή.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 2-4-1884 ιδιόγραφης διαθήκης της Αγγελικής Παπάζογλου.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 4245/15-4-1937 δημόσιας διαθήκης του Κων/νου Βαρνάβα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Κωνσταντίνου Περικλέους Εξάρχου.
- Υπ' αριθμ. 2523/23-3-1963 δημόσια διαθήκη του Σπυρίδωνα Ε. Μπίλιου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γ. Γκαστή.
- Υπ' αριθμ. 61/5-5-1965 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 2523/23-3-1963 δημόσιας διαθήκης του Σπυρίδωνα Ε. Μπίλιου» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορο Γ. Γκαστή.
- Αντίγραφο της από 30-12-1892 δημόσιας διαθήκης του Μανίκα Κυριάκου που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 60/1-3-1941 ΦΕΚ, (τ. Α'), «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του προς προίκισιν νεανίδων κληροδοτήματος Κυριάκου Π. Μανίκα».
- Υπ' αριθμ. 138/15-7-1966 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί καθορισμού του από 25.2.41 Β. Δ/τος «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως του προς προίκισιν νεανίδων κληροδοτήματος Κυριάκου Π. Μανίκα».

- Υπ' αριθμ. 3348/27-3-1980 απόφασης του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Κυριάκου Μανίκα».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της ιδιόγραφης διαθήκης του Ευσταθίου Πασχάλη.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου, της οικονομικής κατάστασης του κληροδοτήματος Ευσταθίου Πασχάλη, των ετών 1967, 1968, 1969, 1970, 1971 και 1972.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 15051/24-11-1942 δημόσιας διαθήκης του Κων/νου Χαντζαρόπουλου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Γκαστή
- Υπ' αριθμ. 93/21-4-1970 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί σύστασης του ιδρύματος «Κληροδότημα Κ. Χαντζαροπούλου».
- Υπ' αριθμ. 334/24-6-1987 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί εγκρίσεως του Οργανισμού του ιδρύματος «Κληροδότημα Κ. Χαντζαροπούλου».
- Αντίγραφο της από 20-6-1967 ιδιόγραφης διαθήκης του Κωνσταντίνου Λιάπη.
- Υπ' αριθμ. 1/12-1-1971 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ξάνθης «Περί δημοσίευσης της από 20-6-1967 ιδιόγραφης διαθήκης του Κωνσταντίνου Λιάπη».
- Υπ' αριθμ. 241/4-12-1979 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Λιάπη».
- Υπ' αριθμ. 3540/5-12-1985 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 28-10-1978 ιδιόγραφης διαθήκης του Σπυρίδωνα Θεοφ. Τσατσόπουλου».
- Αντίγραφο της από 31-1-1979 ιδιόγραφης διαθήκης του Χριστόδουλου Καλλίδη.

- Υπ' αριθμ. 2441/1980 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 31-1-1979 ιδιόγραφης διαθήκης του Χριστόδουλου Καλλίδη».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 23-9-1905 δημόσιας διαθήκης του Μαρίνου Παπανικολάου.
- Υπ' αριθμ. 60/1954 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 23-9-1905 δημόσιας διαθήκης, του Μαρίνου Παπανικολάου».
- Υπ' αριθμ. 37/4-2-1982 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 15-9-1969 ιδιόγραφης διαθήκης της Ιφιγένειας Σάρρα».
- Υπ' αριθμ. 85/6-12-1983 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίηση των σκοπών του κληροδοτήματος Ιφιγένειας Σάρρα».
- Υπ' αριθμ. 6994/26-7-1979 δημόσια διαθήκη του Αλέξανδρου Λιάπη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Κ. Λέντζαρη.
- Υπ' αριθμ. 9/16-1-1980 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 6994/26-7-1979 δημόσια διαθήκη του Αλέξανδρου Λιάπη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Κ. Λέντζαρη.
- Υπ' αριθμ. 3/10-1-1995 ΦΕΚ (τ. Β') «Περί έγκριση σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΑΡΤΕΜΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο της από 6-4-1939 ιδιόγραφης διαθήκης του Φιλίππου Χατζή.
- Υπ' αριθμ. 1121/ 13-2-1979 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Φιλίππου Χατζή».

- Αντίγραφο εξ ακριβούς αντιγράφου της από 10-10-1949 ιδιόγραφης διαθήκης του Σπυρίδωνα Δούβλη.
- Υπ' αριθμ. 1576/30-9-1971 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της διαθήκης του Σπυρίδωνα Δούβλη».
- Υπ' αριθμ. 72/11-2-1975 Προεδρικό Διάταγμα «Περί εγκρίσεως συστάσεως κοινωφελούς ιδρύματος υπό την επωνυμία «ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Α. ΔΟΥΒΛΗ» και κυρώσεως του Οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 1185/21-9-1976 δήλωση δωρεάς της Αθηνάς Χα Αναστασίου Χατζή που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Σαλαμίνοσ Αθηνάς συζ. Γεωργίου Παναγοπούλου.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2007 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Λιάπη.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2001 του κληροδοτήματος Σπυρίδωνα Μπίλιου.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2005 του κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Γκωλέτση.
- Προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2008 του κληροδοτήματος Αναστασίου Χατζή.

Η. Αρχείο Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου, της από 22-12-1903 ιδιόγραφης διαθήκης του Ανθιμου Βανάκα.
- Ιδιόγραφη πράξη δωρεάς, που συντάχθηκε από τον Νικόλαο Χατζόπουλο στις 8-4-1872.

- Υπ' αριθμ. 1/29-1-1996 «Έκθεση Διοικητικού – Διαχειριστικού ελέγχου του Κληροδοτήματος Νικολάου Χατζοπούλου εκ Δόλιανης Ιωαννίνων» του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Δ/ση Επιθ/σης και Ελέγχων, Ειδική Επιθεώρηση Αθηνών, Επιθεωρητής Δημήτριος Δάβος.
- Υπ' αριθμ. 1/3-1-1958 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της ιδióγραφης διαθήκης του Μητροπολίτη Ιωαννίνων Δημητρίου».
- Αντίγραφο της από 25-9-1978 έκθεσης ελέγχου του κληροδοτήματος Μητροπολίτη Ιωαννίνων Δημητρίου Ευθυμίου της Οικονομικής Εφορίας Ιωαννίνων.
- Υπ' αριθμ. Ε.14902/2007/13-11-1975 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών προς με θέμα: Καταλογισμός εις βάρος των εκτελεστών της διαθήκης του Μητροπολίτου Ιωαννίνων Δημητρίου, προς την Νομαρχία Ιωαννίνων και την Οικονομική Εφορία Δωδώνης.
- Υπ' αριθμ. 247/13-6-1975 απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τμήμα 1.
- Απολογισμός εσόδων και εξόδων έτους 2005 του Κληροδοτήματος Βασιλείου Παπαγιάννη.

Θ. Αρχείο Δήμου Δελβινακίου

- Ακριβές αντίγραφο της από 2-9-1912 ιδióγραφης διαθήκης του Λουκά Κόντη.

- Αντίγραφο εξ ακριβούς αντιγράφου, της από 25-5-1903 δημόσιας διαθήκης του Αναστασίου Ιλαρίδη. Δημοσιεύθηκε από το Πρωτοδικείο Αθηνών κατά τη συνεδρίαση της 2-4-1908.
- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 18960/10-10-1935 δημόσιας διαθήκης του Χαράλαμπου Λώλη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Δημητρίου Φ. Δημητρίου.
- Αντίγραφο της από 21-5-1942 διαθήκης του Κωνσταντίνου Κόντη.
- Υπ' αριθμ. 127/17-2-1962 Βασιλικό Διάταγμα «Περί έγκρισης του Οργανισμού του Ιδρύματος «Συσσιτίου Κωστή Περικλή Κόντη».
- Υπ' αριθμ. 111/25-6-1970 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 29-4-1970 ιδιόγραφης διαθήκης του Εμμανουήλ Ζωΐτση».
- Αντίγραφο της από 20-3-1979 ιδιόγραφης διαθήκης της Αικατερίνης Οικονόμου.
- Υπ' αριθμ. Κ.2275/897/30-3-1982 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών με θέμα: Ανακοίνωση διαθήκης Αικατερίνης Οικονόμου, προς τον Νομάρχη Ιωαννίνων.
- Οικονομική κατάσταση του κληροδοτήματος Αικατερίνης Οικονόμου στις 20-11-1982.

I. Αρχείο Δήμου Άνω Παγωνίου

- Υπ' αριθμ. 766/1-4-197 δημόσια διαθήκη του Π. Χριστοδούλου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Θ. Φίλιο.
- Υπ' αριθμ. 84/16-5-1972 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 766/1-4-197 δημόσιας διαθήκης του

Π. Χριστοδούλου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Θ. Φίλιο».

- Υπ' αριθμ. 18107/30-1-1967 δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Χρ. Γκουγκάκη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Σαλαμίνας Παναγιώτη Ι. Κουλούρη.
- Υπ' αριθμ. 258/10-7-1972 πρακτικό του Πρωτοδικείου Πειραιά «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 18107/30-1-1967 δημόσιας διαθήκης του Ιωάννη Χρ. Γκουγκάκη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Σαλαμίνας Παναγιώτη Ι. Κουλούρη.

ΙΑ. Αρχείο Δήμου Κόνιτσας

- Ακριβές απόσπασμα από μετάφραση Αγγλικής γλώσσας, της από 21-5-1958 ιδióγραφης διαθήκης του Ευθυμίου Δ. Στέκα.
- Ακριβές αντίγραφο της από 10-7-1958 ιδióγραφης διαθήκης του Δημητρίου Ι. Σαμαρά.
- Αντίγραφο της από 24-3-1965 ιδióγραφης διαθήκης του Δημητρίου Χρ. Γούρη
- Αντίγραφο της από 21-10-1966 συμπληρωματικής ιδióγραφης διαθήκης του Δημητρίου Χρ. Γούρη.
- Υπ' αριθμ. 4611 & 4612/23-6-1966 πρακτικά του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης των από 24-3-1965 και 21-10-1966 διαθηκών του Δημητρίου Χρ. Γούρη».
- Υπ' αριθμ. 20/20-2-1967 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως συστάσεως κοινωφελούς Ιδρύματος εν Ελευθέρω – Κόνιτσης, υπό την επωνυμίαν "ΙΔΡΥΜΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΡ. ΓΟΥΡΗ" και κυρώσεως του Οργανισμού αυτού...».

- Υπ' αριθμ. 102/13-6-1995 ΦΕΚ, τεύχος Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δοκαίου «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 1054419/1627/B0011/25-5-1995 πράξης του Υπουργού Οικονομικών, σχετικά με τον διορισμό μελών του Διοικητικού Συμβουλίου».
- Υπ' αριθμ. 29/18-2-1971 πρακτικό του Πρωτοδικείου Δράμας «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 67920/3-4-1968 του Στεργίου Γούλα» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Δράμας Δημήτριο Αντωνόπουλο.
- Υπ' αριθμ. 7094/10-12-1980 Δήλωση Αποδοχής Κληρονομιάς (περιουσία του κληροδοτήματος Στεργίου Γούλα) που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κονίτσης Ιωάννη Γ. Παπαϊώννου.
- Αντίγραφο της από 2-2-1977 ιδιόγραφης διαθήκης της Μαργαρίτας Δόβα.
- Υπ' αριθμ. 2216/11-9-1980 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 2-2-1977 ιδιόγραφης διαθήκης της Μαργαρίτας Δόβα».
- Υπ' αριθμ. 230/1981 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί Εγκρίσεως συστάσεως κοινωφελούς ιδρύματος υπό την επωνυμίαν "ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΔΟΒΑ" και κυρώσεως του Οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 71082/8-10-1979 δημόσια διαθήκη του Κλέαρχου Κ. Παπαδιαμάντη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γεώργιο Β. Σοφιανόπουλο.
- Υπ' αριθμ. 2784/23-10-1980 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 71082/8-10-1979 δημόσιας διαθήκης του Κλέαρχου Κ. Παπαδιαμάντη» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Αθηνών Γεώργιο Β. Σοφιανόπουλο.

- Υπ' αριθμ. 61/15-2-1983 ΦΕΚ (τ. Β') «Περί έγκριση σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΚΛΕΑΡΧΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 15350/9-6-1995 δημόσια διαθήκη του Ευάγγελου Ζ. Φωτίου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Γ. Παπαγεωργίου.
- Υπ' αριθμ. 323/2-11-1995 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 15350/9-6-1995 δημόσια διαθήκη του Ευάγγελου Ζ. Φωτίου» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Γ. Παπαγεωργίου.

ΙΒ. Αρχείο Δήμου Πασσαρώνος

- Υπ' αριθμ. 110/20-9-1967 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 22-7-1964 ιδιόγραφης διαθήκης του Δημητρίου Γ. Σίκλα».
- Υπ' αριθμ. 128/12-8-1969 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 30-3-1974 ιδιόγραφης διαθήκης του Δημητρίου Παπαπέτρου».
- Υπ' αριθμ. 73/20-3-1974 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως συστάσεως εν Ιωαννίνοις κοινωφελούς ίδρυμα υπό την επωνυμίαν "ΠΑΠΑΠΕΤΡΕΙΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΠΟΛΥΛΟΦΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ" και κυρώσεως του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο της από 18-12-1971 ιδιόγραφης διαθήκης του Θεοδώρου Ι. Βλέτσα.

- Υπ' αριθμ. 194/1999 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 18-12-1971 ιδιόγραφης διαθήκης του Θεόδωρου Ι. Βλέτσα».
- Υπ' αριθμ. 997/1-8-2002 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί έγκρισης σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΒΛΕΤΣΑ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».
- Αντίγραφο της από 3-12-1982 ιδιόγραφης διαθήκης της Αντιγόνης Χας Σπυρίδωνα Τσίκα.
- Αντίγραφο της από 15-4-1985 ιδιόγραφης διαθήκης της Αντιγόνης Χας Σπυρίδωνα Τσίκα.
- Υπ' αριθμ. 155/10-7-1985 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 3-12-1982 ιδιόγραφης διαθήκης της Αντιγόνης Χας Σπυρίδωνα Τσίκα».
- Υπ' αριθμ. 229/29-10-1986 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 15-4-1985 ιδιόγραφης διαθήκης της Αντιγόνης Χας Σπυρίδωνα Τσίκα».
- Υπ' αριθμ. 326/1-6-1988 ΦΕΚ (τ. Β') «Περί έγκρισης σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΤΣΙΚΑ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».

ΙΓ. Αρχείο Κοινότητας Συρράκου

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 17-10-1907 ιδιόγραφης διαθήκης του Σπυρίδωνα Μπαλταντζή.

- Υπ' αριθ. 197/28-7-1978 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως του Οργανισμού διοικήσεως και διαχειρίσεως του κληροδοτήματος Σπυρίδωνος Μπαλτανζή».
- Υπ' αριθμ. 8452/21-10-1999 (αντίγραφο), απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί εγκρίσεως του Οργανισμού διοικήσεως και διαχειρίσεως του κληροδοτήματος Σπυρίδωνος Μπαλτανζή».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου, της υπ' αριθμ. 543/27-11-1913 δημόσιας διαθήκης του Ιωάννη Ρίζου που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Μιλτιάδη Ι. Δάλλα.
- Υπ' αριθμ. 6722/25-7-2000 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του κληροδοτήματος Ιωάννη Ρίζου».

ΙΔ. Αρχείο Πανεπιστήμιου Ιωαννίνων - Γραφείο

Κληροδοτημάτων

- Υπ' αριθμ. 170/15-10-1976 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 3-3-1966 ιδιόγραφης διαθήκης του Νικολάου Κων. Γιάννη».
- Υπ' αριθμ. 3319/14-10-1999 έκθεση διαχειριστικού ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών – Οικονομική Επιθεώρηση Ηπείρου που έγινε από το Οικονομικού Επιθεωρητή κ. Γρηγόρη Ακονίδα.
- Αντίγραφο της από 5-1-1968 ιδιόγραφης διαθήκης της Ευαγγελίας Καραπάνου.
- Υπ' αριθμ. 310/14-2-1974 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 5-1-1968 ιδιόγραφης διαθήκης της Ευαγγελίας Καραπάνου».

- Υπ' αριθμ. 2011/30-7-1981 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 10-10-1972 ιδióγραφης διαθήκης του Δημητρίου Κοράκη».
- Αντίγραφο της από 25-3-1973 ιδióγραφης διαθήκης του Γεωργίου Β. Μιχαηλίδη.
- Υπ' αριθμ. 1562/22-8-1974 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της από 25-3-1973 ιδióγραφης διαθήκης του Γεωργίου Β. Μιχαηλίδη».
- Αντίγραφο της από 27-6-1973 ιδióγραφης διαθήκης της Βιολέττας Χας Σωτηρίου Βίμπλη
- Υπ' αριθμ. 417/7-4-1987 πρακτικό του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης «Περί δημοσίευσης της από 27-6-1973 ιδióγραφης διαθήκης της Βιολέττας Χας Σωτηρίου Βίμπλη».
- Υπ' αριθμ. 61486/5-9-1974 ιδρυτική πράξη ιδρύματος από την Βιολέττα Βίμπλη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Κίμωνα Ευθυμίου Τζάλλα.
- Υπ' αριθμ. 128/24-6-1981 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθ. 15650/7-10-1974 δημόσιας διαθήκης του Πέτρου Αχιλλέως Κόκκορου» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Σπυρίδωνα Α. Συγκούνα.
- Υπ' αριθμ. 682/16-7-1977 δήλωση δωρεάς της Ανθούλας Χα Ιωάννη Μαυριά που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Θεσσαλονίκης Στέφανο – Κωνσταντίνος Παρασκευόπουλο.
- Αντίγραφο της από 19-7-1977 ιδióγραφης διαθήκης του Αλέξανδρου Μπαλταντζή.
- Υπ' αριθμ. 1964/9-7-1981 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί από 19-7-1977 ιδióγραφης διαθήκης του Αλέξανδρου Μπαλταντζή».

- Υπ' αριθμ. 57317/16-11-1981 δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Δ. Τσανάκα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Ν. Ευθυμιάδη.
- Υπ' αριθμ. 24/5-2-1992 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 57317/16-11-1981 δημόσια διαθήκη του Ιωάννη Δ. Τσανάκα που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Παναγιώτη Ν. Ευθυμιάδη».
- Υπ' αριθμ. 22952/22-11-1982 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Α. Γκωλέτση που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Αθηνών Ελένη συζ. Δημητρίου Μπορνόβα.
- Υπ' αριθμ. 774/28-2-1992 πρακτικό του Πρωτοδικείου Αθηνών «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 22952/22-11-1982 δημόσια διαθήκη του Κωνσταντίνου Α. Γκωλέτση» που συντάχθηκε από την συμβολαιογράφο Αθηνών Ελένη συζ. Δημητρίου Μπορνόβα.
- Υπ' αριθμ. 1010/24-12-1997 δωρεά εν ζωή του Ιωάννη Κ. Αγνάντη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ιωάννη Β. Παππά.

ΙΕ. Αρχείο Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου

Αρχιμανδρειού

- Αντίγραφο της από 4-7-1961 ιδιόγραφης δήλωσης δωρεάς της Τιτίκας ή Αρετής Ασβεστά.
- Υπ' αριθμ. 1990/19-2-1962 συμβολαιογραφικής πράξης δωρεάς της Τιτίκας ή Αρετής Ασβεστά που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Χριστόφορου Γ. Γκαστή.

- Αντίγραφο της υπ' αριθμ. 4757/9-10-1945 δημόσιας διαθήκης της Αικατερίνης Σιαγκούνη που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Κυρκόπουλο.
- Υπ' αριθμ. 4/18-1-1950 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της δημόσιας διαθήκης της Αικατερίνης Σιαγκούνη».
- Υπ' αριθμ. 8723/15-2-1957 πρακτικό αποδοχής κληρονομιάς (περιουσίας κληροδοτήματος Αικατερίνης Σιαγκούνη) που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Γεώργιο Κυρκόπουλο.
- Υπ' αριθμ. 168/3-12-1975 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 7-5-1973 ιδιόγραφης διαθήκης του Χρήστου Γ. Τσαούση».

ΙΣΤ. Αρχείο Νοσοκομείου Γ. Κ. Χατζηκώστα

- Φάκελος "Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων "Γ. Χατζηκώστα"
- Φάκελος "Κληροδοσία Περικλή Σάρρα"
- Φάκελος "Κληροδοσία Αλέξανδρου Γραβάνη"
- Φάκελος "Κληροδοσία Καλλιόπης Θωμαΐδου"
- Φάκελος "Κληροδοσία Ιουλίας Αράπη"
- Φάκελος "Κληροδοσία Ιωάννη Καρρά"
- Φάκελος "Κληροδοσία Βαρβάρας Βαρουξή"
- Φάκελος "Κληροδοσία Θεοδώρου Στράτη"
- Φάκελος "Κληροδοσία Δημητρίου Τζαλμακλή"
- Φάκελος "Κληροδοσία Αγησίλαου Κατσέλη"
- Φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Χατζηκώστα"
- Φάκελος "Ίδρυμα Φαρμακείο Κωνσταντίνου Γούναρη"

- Φάκελος "Κληροδοσία Γεωργίου Ι. Μετάξους"
- Φάκελος "Κληροδοσία Σοφίας Παπαδοπούλου"
- Φάκελος "Κληροδοσία Αθηνάς Σπυροπούλου"
- Φάκελος "Κληροδοσία Κωνσταντίνου Κουτσουρίδη"
- Φάκελος "Κληροδοσία Καλλιόπης Μετσοβίτου"
- Φάκελος "Κληροδοσία Στέφανου Χατζή"
- Φάκελος "Κληροδοσία Βασιλικής Σίμου"
- Φάκελος "Κληροδοσία Κωστούλα Αντωνίου ή Γκαραμάνα"
- Φάκελος "Κληροδοσία Περικλή Μολυβάδα"
- Φάκελος "Δωρεά Πολυξένης και Ουρανίας Μολυβάδα"
- Αντίγραφο της από 15-4-1949 ιδιόγραφης διαθήκης της Ιουλίας Χα Δημητρίου Αράπη.
- Υπ' αριθμ. 57/27-4-1966 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων, περί δημοσίευσης της διαθήκης της Ιουλίας Χα Δημητρίου Αράπη.

ΙΖ. Αρχείο Περιφερειακού Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων

- Υπ' αριθμ. 9779/17-3-1992 δημόσια διαθήκη της Γαλήνης Χα Κωνσταντίνου Γκωλέτση που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Γ. Παπαγεωργίου.
- Υπ' αριθμ. 94/6-5-1992 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της υπ' αριθμ. 9779/17-3-1992 δημόσιας διαθήκης της Γαλήνης Χα Κωνσταντίνου Γκωλέτση» που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Ιωαννίνων Ευθύμιο Γ. Παπαγεωργίου.

ΙΗ. Αρχείο Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής

Άνω Πεδινών

- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της από 1-6-1888 ιδιόγραφης διαθήκης του Ιωάννη Λαμπριάδη.
- Έγγραφο του ιστορικού της ιδρύσεως της Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής Άνω Σουδενών από το αρχείο της σχολής.
- Υπ' αριθμ. 109/19-3-1934 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί εγκρίσεως κανονισμού λειτουργίας της Λαμπριαδείου οικοκυρικής Σχολής Άνω Πεδινών Σουδενών – Ζαγορίου Ηπείρου».
- Υπ' αριθμ. 299/6-10-1933 ΦΕΚ, (τ. Α') «Περί συστάσεως Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής Άνω Πεδινών (Σουδενών) Ζαγορίου Ηπείρου».
- Υπ' αριθμ. 129/14-4-1936 ΦΕΚ, (τ. Α'), δημοσίευση του νόμου 6103 «Περί του εις Άνω Σουδενούς κληροδοτήματος Παναγιώτου Λαζαρά».
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου της υπ' αριθμ. 866/4-2-1878 δημόσιας διαθήκης του Παναγιώτη Λαζαρά που συντάχθηκε από τον συμβολαιογράφο Κέρκυρας Τζαλάππα Πέτρου.
- Αντίγραφο εξ αντιγράφου, του υπ' αριθμ. 872/15-2-1878 εγγράφου του συμβολαιογράφου Κέρκυρας Τζαλάππα Πέτρου σχετικά με το κληροδοτήμα Παναγιώτη Λαζαρά.

ΙΘ. Αρχείο Διαχειριστικής Επιτροπής Κληροδοτήματος

Γρηγορίου Αντωνίου

- Αντίγραφο της από 20-11-1972 ιδιόγραφης διαθήκης του Γρηγορίου Χρ. Αντωνίου.

- Υπ' αριθμ. 9/24-1-1973 πρακτικό του Πρωτοδικείου Ιωαννίνων «Περί δημοσίευσης της από 20-11-1972 ιδιόγραφης διαθήκης του Γρηγορίου Χρ. Αντωνίου».
- Υπ' αριθμ. 535/24-8-1990 ΦΕΚ, (τ. Β') «Περί έγκρισης σύστασης του κοινωφελούς ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ" και κύρωση του οργανισμού αυτού».
- Υπ' αριθμ. 79/6-5-1998 ΦΕΚ, τεύχος Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου «Περί έγκρισης διορισμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου».
- Υπ' αριθμ. 136/30-7-1998 ΦΕΚ, τεύχος Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου «Περί έγκρισης διορισμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του κληροδοτήματος Γρηγορίου Αντωνίου».
- Υπ' αριθμ. 2072/14-3-2006 απόφαση του Εφετείου Αθηνών «Περί τροποποίησης των σκοπών του ιδρύματος Γρηγορίου Αντωνίου».

II. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγέλου Άλκης, *Των Φώτων, όψεις του Νεοελληνικού Διαφωτισμού*, 9 Νεοελληνικά Μελετήματα, νέα σειρά, εκδόσεις "Έρμής, Αθήνα, 1988.
- Αραβαντινός Π, *Χρονογραφία περί της Ηπείρου*, Αθήναι 1960.
- Βαβαρέτος Γ., *Ο Γεώργιος Σταύρου και η Εθνική Τράπεζα*, Αθήνα 1967.
- Βακαλόπουλος Α., *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τόμος Δ', Θεσσαλονίκη 1973.
- Βακαλόπουλος Α., *Καίρια θέματα της ιστορίας μας*, Θεσσαλονίκη 1988.
- Βακαλόπουλος Α., *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τόμος 4 και τόμος 5.
- Βαλαωρίτης Ι., *Ιστορία της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος (1841 – 1902)*, Αθήναι, 1902.
- Βελούδου Ιωάννη, *Ελλήνων Ορθοδόξων αποικία*, Βενετία 1872.
- Βλαχόπουλος Δ. Αναστάσιος, *Ιστορική περιγραφή ιδρύσεως εν Ιωαννίνους του ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ Γ.Κ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ*, Ιωάννινα 1962.
- Βασιλείου Σ. Σωκράτης, *Γυναίκες Ηπειρώτισσες Ξαφνιάσματα της φύσης*, Τιμητικό Λεύκωμα, Κέντρο Έρευνας Θεμάτων Ισότητας, Αθήνα 2005.
- Γεδεών Μ., *Πατριαρχικοί πίνακες Κων/λις*, 1884.
- Γιαλουράκης Μανώλης, *Η Αίγυπτος των Ελλήνων*, Εκδόσεις Μητροπολις, Αθήνα 1967.
- Δάκαρης Ι. Σωτήρης, *Το νησί των Ιωαννίνων, Ιστορία, Μνημεία, Μουσείο*, εκδόσεις Δήμου Ιωαννιτών.

- Δημαράς Αλέξης, Βάσω Βασιλικού – Παπαγεωργίου, *Από το κοντύλι στον υπολογιστή 1830-2000*.
- Δημαράς Θ. Κ., *Ο Κοραής και η εποχή του*, Αθήναι 1958.
- Δημαράς Θ. Κ., *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, τέταρτη έκδοση, 2 Νεοελληνικά Μελετήματα, Αθήνα, 1985.
- Εργολάβος Σπύρος, *Ηπειρωτικά Κληροδοτήματα*, εκδόσεις Ήπειρος, Ιωάννινα 1998.
- Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, *ΗΠΕΙΡΟΣ Ιστορική Παράδοση και Δημιουργική Συνέχεια*, εκδόσεις «ΔΩΔΩΝΗ», Ιωάννινα 1989.
- Ευαγγελίδης Τρίφωνας, *Η Παιδεία επί Τουρκοκρατίας (Ελληνικά Σχολεία από της Αλώσεως μέχρι Καποδιστρίου)*, τόμος δεύτερος, Εν Αθήναις 1936.
- Ζαβίρας Γ., *Νέα Ελλάς*, Αθήναι 1872.
- Ζαβιτζιάνος Κ., *Αρχεία Εθνικών Ευεργετών*, μέρος Α', τεύχος Ε', Αθήναι 1930.
- Δρ. Ζαχαρόπουλος Γρ. Νικόλαος, *Η Παιδεία στην Τουρκοκρατία*, τόμος Α', Θεσσαλονίκη 1983.
- Ζωγράφος Δ., *Ιστορία της ιδρύσεως της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος*, τόμοι δύο, Αθήναι 1926.
- Δρος Ζερβός Γ. Σκεύος, *Εθνικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί*, Εκ του Εθνικού τυπογραφείου, Εν Αθήναις 1925.
- Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, *ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1841 – 2006 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ*, Αθήνα 2007.
- Κικόπουλος Στ, Μενέλαος, *ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ (Τσερβάρι) Ιστορική Μονογραφία*, Γιάννινα 1991.
- Κίτσος Ι. Κωνσταντίνος, *Τα Ζωγράφεια Διδασκαλεία*, εκδόσεις Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών, Ιωάννινα, 1985.

- Κίτσος Ι. Κωνσταντίνος, *Η Ιστορία του Διδασκαλείου Ιωαννίνων και της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας*, εκδόσεις "Δωδώνη", Αθήνα – Γιάννενα 1988.
- Κονδύλης Παναγιώτης, *Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, οι Φιλοσοφικές Ιδέες*, εκδόσεις "Θεμέλιο".
- Κονδύλης Παναγιώτης, *Ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός*, τόμος πρώτος και δεύτερος, εκδόσεις "Θεμέλιο".
- Κοντοσόπουλος Γ. Ν., *Τα εν Βενετία Τυπογραφεία ελληνικών Βιβλίων κατά την Τουρκοκρατίαν*, Εκδόσεις ΑΘΗΝΑ, Τόμ. ΝΗ, Αθήναι 1954.
- Κοσμάς Δ. Θεόδωρος, *Η Ζίτσα του 19^{ου} αιώνα Γένεση και εξέλιξη του εκπαιδευτικού φαινομένου (1778 – 1913)*, Ιωάννινα 2005.
- Κουρμαντζή – Παναγιωτάκου Ε., *Η Πνευματική κίνηση στα Γιάννινα Από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα έως τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου}* Διδακτορική Διατριβή, Γιάννινα 1991
- Κραψίτης Βασίλειος, *Σύγχρονοι Ηπειρώτες Ενεργέτες (1913 – 1986)*, Αθήνα, Έκδοση Πνευματικού Συλλόγου "Οι Φίλοι του Σουλίου".
- Κραψίτης Βασίλειος, *Λόγιοι της Ηπείρου*, τόμος Α', 1979.
- Κυριακίδης Ε., *Ιστορία του σύγχρονου Ελληνισμού*, τόμοι δύο, Αθήναι 1832.
- Λάϊος Σ. Γεώργιος, *Σίμωνα Σίνας*, Γραφείο Δημοσιευμάτων της Ακαδημίας Αθηνών, Εν Αθήναις, 1972.
- Λαμπρίδης Ιωάννης, *Περί των εν Ηπείρω Αγαθοεργημάτων*, Μέρος Δεύτερον, Τυπ. Γεωργίου Κιούση, Έν Αθήναις, 1880, Ανατύπωση Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, Ιωάννινα 1971, Μέρος Δεύτερο.
- Λυκιαρδόπουλος Γ., *Η εξηκοστή επετηρίς της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος*.

- Μαμμόπουλος Χ. Αλέξανδρος, *Σχολεία και Διδάσκαλοι του αλύτρωτου Ελληνισμού*, Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, Εν Αθήναις 1967.
- Μαμμοπούλος Χ. Αλέξανδρος, *Μεταπολεμικά Κληροδοτήματα και Δωρεαί, Φίλοι των Ιωαννίνων και πάσης Ηπείρου*, Αθήνα 1971.
- Μαρκεζίνης Β. Σπυρίδων, *Πολιτική Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας*, τόμος α' και β', εκδόσεις "Πάπυρος", Αθήνα 1966.
- Ματαθαίου Κ. Παρανίκα, *Σχεδιάσματα, περί της εν τω Έθνει καταστάσεως των γραμμάτων από αλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453 μ.χ.) μέχρι των αρχών της ενεστώσης (ΙΘ') εκατονταετηρίδος*, Εν Κωνσταντινούπολει, τυπογραφείο Α. Καρομυλά, 1867.
- Μεράκης Γ. Μ., *Λαϊκός Πολιτισμός και Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, εκδόσεις "Παπαζήση", Αθήνα, 2007.
- Μεταξάς Μεσσηνέζης, Νύσσης, *Ο Γεώργιος Σταύρος από την Επανάσταση έως την ίδρυση της Εθνικής Τραπέζης (1821 – 1841)*, Αθήνα 1950.
- Μέρτζιος Δ. Κωνσταντίνος, *Λουκάς Σουγδουρής ο εξ Ιωαννίνων Εκδότης εν Βενετία (1570 – 1591)*, Ηπειρωτική Εστία, Ιωάννινα 1969.
- Μιχαλόπουλος Φάνης, *Τα Γιάννενα και η Νεοελληνική Αναγέννηση (1648 – 1820)*, Αθήνα 1930.
- Μπέττης Στέφανος, *Ηπειρωτική Ευποιΐα, Έκδοση Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων*, Γιάννινα 1982.
- Μπέττης Στέφανος, *Ηπειρωτική Ευποιΐα (Β')*, Έκδοση Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων, Γιάννινα, 1989.
- Μπέττης Στέφανος, *Ιωάννης Δομπόλλης ο αφοσιωμένος φίλος του Καποδίστρια και θερμός εραστής της παιδείας του Έθνους*, Ανάτυπον εκ της "Ηπειρωτικής Εστίας", Ιωάννινα 1976.
- Μπέττης Στέφανος, *Ο Γεώργιος Σταύρος και τα «ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ» Ν. Ζωσιμά στα Γιάννινα*, έκδοση Α.Κ.Ι., Γιάννινα 1999.

- Μπίρης Κώστας, *Αι Αθήναι*.
- Νικολαΐδης Ν. Κωνσταντίνος, Γιάννης Σπ. Καμπέρης *Μεγάλος Ευεργέτης της πόλης των Ιωαννίνων*, Ιωάννινα 1998.
- Νυσταζοπούλου – Πελεκίδου Μαρία, *Η Ήπειρος στα χρόνια της Τουρκοκρατίας και η Εθνική Αναγέννηση*, Ιωάννινα 1982.
- Νούτσος Παναγιώτης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Τα όρια της διακινδύνευσης*, εκδόσεις "Ελληνικά Γράμματα", Αθήνα, 2005.
- Οικονόμου Βασίλειος, "Η Ζίτσα", Αθήνα 1969.
- Οικονόμου Γ. Φώτιος, *Η εν Ιωαννίνους Εκκλησία από της ιδρύσεως της μέχρι των καθ' ημάς χρόνων*, Αθήναι 1966.
- Παπαγεωργίου Π. Στέφανος, *Ελληνες Ευεργέτες "Άξιοι της Εθνικής ευγνωμοσύνης"*, Δήμος Αθηναίων Πολιτισμικός Οργανισμός, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1997.
- Παπαδόπουλου Βρεττού Α., *Νεοελληνική Φιλολογία, Μέρος Α*, Αθήναι 1854.
- Παπαϊωάννου Ι.Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος (1837-1906), Αθήνα 1981.
- Παπαχριστόπουλος Αθανάσιος, *Κληροδοτήματα ήτοι μελέτη περί των υπέρ Εθνικών και ευαγών σκοπών κληρονομιών, κληροδοτημάτων και δωρεών*, τεύχος Α', Εθνικό τυπογραφείο, Αθήνα 1914.
- Πέτσιος Θ. Κώστας, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Ελληνική Βιβλιογραφία*, Γιάννινα 1993.
- Πλατάρη – Τζίμα Γεώργιος, *Κώδικες Διαθηκών Μείζονες και Ελάσσονες Ευεργέτες Μετσόβου*, τόμος Α', έκδοση Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και Δήμου Μετσόβου, Μέτσοβο – Αθήνα 2004.
- Πλατάρη – Τζίμα Γεώργιος, *Κώδικες Διαθηκών Μείζονες και Ελάσσονες Ευεργέτες Μετσόβου*, τόμος Β', έκδοση Νομαρχιακής

Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και Δήμου Μετσόβου, Μέτσοβο – Αθήνα 2004.

- Πλουμίδης Γ., *Το βενετικόν Τυπογραφείον του Δημητρίου και του Πάνου Θεοδοσίου (1755 – 1824)*, Διδακτορική Διατριβή, Αθήναι 1969.
- Πολυζωΐδης Αναστάσιος, *Κατάστασις της Ελληνικής Παιδείας υπό το κράτος των Οθωμανών*, Αθήναι 1876.
- Σβορώνος Γ. Νικόλαος, *Το Ελληνικό Έθνος Γέννηση και διαμόρφωση του Νέου Ελληνισμού*, εκδόσεις ΠΟΛΙΣ, Αθήνα 2004.
- Σούρας Χ. Αθανάσιος, *Η συμβολή των Αδελφών Ριζάρη εις την επανάσταση του 1821*, Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, Αθήναι 1972.
- Τσέτσης Χρήστος, *Οι Ηπειρώτες Ενεργέτες*, Γιάννινα 2004.
- Στάικος Σπ. Κ. – Σκλαβενίτης Ε.Τ., *Πεντακόσια Χρόνια Έντυπης Παράδοσης του Νέου Ελληνισμού (1499 – 1999)*, Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 2000.
- Στασινόπουλος Επαμεινώνδας, *Ιστορία της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδας, 1841 – 1966*, Αθήνα 1966.
- Στεφόπουλος Σπύρος, *Ματιές και Σκέψεις Πάνω στην Ιστορία*, Α' τόμος, Ιωάννινα 1991.
- Φαρμάκης Αλέξανδρος, *Έπαινος Ηπειρωτών*, Ιωάννινα 1998.
- Φωτόπουλος Ι. Κωνσταντίνος, *ΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ οι Μαχαλάδες τα σοκάκια και τα τοπωνύμιά τους με τις ιστορικές και λαογραφικές παραδόσεις και ανέκδοτα*, Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, Αθήνα 1986.
- Χαραλαμπόπουλο Β. Βασίλειο, *Η Πνευματική Αναγέννησις του Υπόδουλου Ελληνισμού*, Αθήναι 1971.
- Χατζηφώτης Μ. Ι., *Ο Ελληνικός Διαφωτισμός Προάγγελος Του Εικασιένα, Το μεγάλο εικοσιένα 1*, εκδόσεις "Αλκαίος".

- Χατζοπούλου Λίτσα, *Ήπειρος Θεών, Ανθρώπων και Ηρώων*, Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Επιτελείο Υπουργού, Αθήνα 2001.
- Χρηστίδης Άλκης, *Μνήμες Δημοσιογραφικές στα Γιάννενα του χθές*, Γιάννενα 2000.

III. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Δωρεάν Εμμανουήλ Γκιούμα, *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 11 (1936).
- Σύνδεσμος Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων, *Μνήμη Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων*, Ιωάννινα 2000.
- Σαβράμης Ε., «Ο Βησσαρίων ο Μακρής», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 5 (1930).
- Μέρτζιος Δ. Κωνσταντίνος, «Νικόλαος Σάρος», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, (1938).
- Μέρτζιος Δ. Κωνσταντίνος, *Η Οικογένεια των Γλυκέων ή Γκυκήδων*, *Ηπειρωτικά Χρονικά*, (1935).
- Μέρτζιος Δ. Κωνσταντίνος, «Το εν Βενετία Ηπειρωτικόν Αρχεῖον – Μητρώον από του 1700 – 1820 της Αδελφότητος του Αγ. Νικολάου εν Βενετία», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, (1936).
- Μέρτζιος Δ. Κωνσταντίνος, «Το εν Βενετία Ηπειρωτικόν Αρχεῖον – Ζώτος Τζιγαράς», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, (1936).
- Μπαλάνος Δημήτριος, «Οι Μπαλάνοι διδάσκαλοι του Γένους», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 5 (1930).
- Εργολάβος Σπύρος, «Ιωάννης Δομπόλης: Ο μεγάλος Ηπειρώτης Ευεργέτης Ιδρυτής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών», *Ηπειρωτικά γράμματα*, έτος Β' - τεύχος 4, (2003), σσ. 257-266.
- Εργολάβος Σπύρος, «Βορειοηπειρώτες Ευεργέτες δύο χαρακτηριστικές περιπτώσεις Ευάγγελος και Κωνσταντίνος Ζάππας», *Ηπειρωτικά γράμματα*, περίοδος Β', έτος Ε' - τεύχος 10 (2006), σσ. 265-280.
- *Διαθήκαι των αιμνήστων Ευεργετών των Ιωαννίνων*, Εκδιδόμενα υπό της Εφορείας και της Επιτροπής των Ελεών της Πόλεως, τυπ. Αδελφών Περγή, Αθήνησιν, 1887.

- Παναγιώτης Χρ. Νούτσος, «Ο νεαρός Ψαλίδας και η Φιλοσοφία του Γαλλικού Διαφωτισμού», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 23 (1981).
- Παναγιώτης Χρ. Νούτσος, «Ευγένιος Βούλγαρης και Francis Bacon», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 22, (1980).
- Δημήτριος Δ. Τριανταφυλλόπουλος, «Η Μονή των Φιλανθρωπητών στο νησί Ιωαννίνων», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 39 (2005).
- Απόστολος Π. Παπαθεοδώρου, «Ο Ιωάννης Βηλαράς (1771-1823)», *Ηπειρωτικά γράμματα*, περίοδος Β', έτος Ε' - τεύχος 9 (2006), σσ. 587-612).
- Στέφανος Μπέττης, «Ζώης Καπλάνης και Καπλάνειος Σχολή», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, Ιωάννινα 1926 – 77.
- Χρήστου Π., «Μεθόδιος Ανθρακίτης», *Ηπειρωτική Εστία*, τεύχος 2 (1953).
- Στέφανος Μπέττης, «Ηπειρωτικές Αδελφότητες και Σύλλογοι της Τουρκοκρατίας», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τόμος 26 (1984).
- Νικόλαος Β. Πατσέλη, «Γεώργιος Σταύρου 1788 – 1869», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, , έτος δεύτερο (1927).

IV. ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 22-11-2003: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στους Αδελφούς Ζωσιμάδες.
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 20-12-2003: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στον Γεώργιο Σταύρου.
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 24-01-2004: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στον Ζώη Καπλάνη.
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), Η Ελλάδα των Ευεργετών, ένθετο στο φύλλο του Σαββατοκύριακου στις 31-01-2004 αφιερωμένο στους Έλληνες Ευεργέτες του 19^{ου} αιώνα.
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 6-03-2004: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στον Γεώργιο Αβέρωφ.
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 10-01-2004: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στον Ευαγγελή Ζάππα.
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 28-02-2004: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στους Μάνθο και Γεώργιο Ριζάρη.
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 18-10-2003: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στους ευεργέτες του Γένους, Φιλοπατρίδες και Φιλογενείς Έλληνες του Λιβόρνου.

- ΗΜΕΡΗΣΙΑ (Καθημερινή εφημερίδα των Αθηνών), ένθετο Σαββατοκύριακου στις 13-12-2003: Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ, αφιέρωμα στον Γεώργιο Χατζηκώστα (Χατζή Κώστα).
- ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), δημοσίευση Απολογισμού του Κληροδοτήματος Ισμήνης Τζαβέλλα έτους 2007, στις 8-9/11/2008
- ΝΕΟΙ ΑΓΩΝΕΣ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), δημοσίευση Απολογισμού του Κληροδοτήματος Αγλαΐας Χαραλάμπους έτους 2007, στις 6-7/12/2008.
- ΝΕΟΙ ΑΓΩΝΕΣ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), δημοσίευση Οικονομικού Απολογισμού του κληροδοτήματος Δημητρίου Κωσταδήμα έτους 2007, στις 8-9/11/2008.
- ΠΡΩΪΝΟΣ ΛΟΓΟΣ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), δημοσίευση Οικονομικού Απολογισμού της Δωρεάς Χρήστου Κατσάρη έτους 2007, στις 8-9/11/2008.
- ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), δημοσίευση Οικονομικού Απολογισμού του Κληροδοτήματος Κωνσταντίνου Ιωαννίδη έτους 2007, στις 8-9/11/2008.
- ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), δημοσίευση Οικονομικού Απολογισμού του Ιδρύματος Γρηγορίου Αντωνίου έτους 2008, στις 14/1/2009.
- ΠΡΩΪΝΟΣ ΛΟΓΟΣ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), Στέφανος Μπέττης, *Οι Μονοδενδρίτες Ευεργέτες Αδελφοί Ριζάρηδες, μέρος Α*", στις 5/7/2002.
- ΠΡΩΪΝΟΣ ΛΟΓΟΣ (Ημερήσια τοπική εφημερίδα Ιωαννίνων), Στέφανος Μπέττης, *Οι Μονοδενδρίτες Ευεργέτες Αδελφοί Ριζάρηδες, μέρος Β*', στις 6-7/7/2002.